

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מחנא חלקי

רבי שמעון בן יוחאי ז"ל

עם הסירוש

דרך אמת

ועם הביאורים הנפלאים

הסולם

מבאר ומתרגם כל דברי הזהר במלואם, אחת בלי פירוש, ומלבד אותם המקומות החל מענינים הפשוטים עד המקומות הסתומים ביותר, ואינו מניח אף מלה הרי הוא ביאור שוה לכל נפש.

מראות הסולם

הוא מלוי אל ביאור הסולם:

אותם המקומות, שצריכים לאריכות יתרה, הוקבע מקומם במראות הסולם.

חלופי גרסאות

מביא כל השינויים שבאו בדפוסים הקודמים משנת שי"ח עד הנת.

מסורת הזהר

מראה מקומות לענין המדובר, שנמצא בג' חלקי הזהר, תקוני זהר, זהר חדש ותקונים חדשים.

לוח השוואת הדפים

משה הדפים בתקוני זהר, זהר חדש ותק"ח של דפוסים שונים, להדפיס שב, מסורת הזהר" (נמצא בחלק א')

כדי להקל על המעיין להבין הביאורים במקומות שעוסקים בחכמת הקבלה, הוספנו בחלק א' הספר

פתיחה לחכמת הקבלה

חלק י"ד

פרשיות: אחרי, קדושים, אמור, בהר, בחקותי

כל אלו הם ממחבר הספרים המפורסמים, פנים מסבירות" ופנים מאירות" על עץ חיים מתאריזל, תלמוד עשר ספירות" ט"ו חלקים, בית שער לכונות" וספר האילן הקדוש"

בעיה"ק ירושלים תובכ"א

שנת תשי"ב לפ"ק

לוח ראשי תבות וסיצורים

וגבורה. דט"ר: דט' ראשונות. דחז"ל: דברי חכמינו ז"ל. דכ"ז: דכל זה. דלפי"ז: דלמי זה. דנת"א: דנקודות חגין אותיות. דע"כ: דעל כן, דעל כרחק. דע"ס: דעשר ספירות. דעסמ"ב: דעיב ס"ג מ"ה ב"ן. דפר"י: דפוס ישן. דצח"מ: דומס צומח חי מדבר. דת"י: דעת ת"ת יסוד.

ה) ה"ג: ה' גבורות. ה"ח: ה' חסדים. ה"ה"ד: ההא דכתיב. ה"י: היה. ה"מ: ה' מקיפין. ה"נ"ל: הנזכר לעיל. ה"ס: היא סוד. ה"ק': הקדוש. ה"קב"ה: הקדוש ברוך הוא. ה"ה"ה: ה' ראשונות. ה' ראשונה. ה"שי"ת: השם יתברך. ה"ת: ה' תתאה. ה"תפ"א: התפשטות א' ה"תפ"ב: התפשטות ב'.

ו) ואכ"מ: ואין כאן מקומו. ואכמ"ל: ואין כאן מקומו להאריך. ובעוה"ר: ובעונותינו הרבים. ובש' ובשער. ודו"ק: (ודייק). והמ"י: והמשכיל יבין. ונלע"ד: ונראה לפי עניות דעתי. ועל דא ועל דז"ז: ועל דרך זה. ו"ק: ו' קצוות. ועל כ"ז: ועל (ועם) כל זה ו"ת: ו' תחתונות. ות"י: ותיקונים.

ז) ז"א: זעיר אנפין. זא"ז: זה אצל זה. זב"ז: זה בזה. זר"ן: זעיר ונוקבא. ז"ח: זהר חדש. ז"ל: זכרונו לברכה. זה לשונו. זל"ז: זה לזה. ז"מ: ז' מלכין. זמ"ז: זה מזה. ז"ס: זה סוד. ז"ע: זה ענין. זע"ז: זה על זה. ז"ת: ז' תחתונות.

ח) ח"א: חלק א' ח"ב: חלק ב'. חפצי בה. חב"ד: חכמה בינה דעת. חג"ת: חסד גבורה תפארת. ח"ו: חס ושלום. חו"ב: חכמה ובינה. חו"ג: חסד וגבורה. חו"ל: חכמינו ז"ל. חח"ן: חכמה חסד נצח. ח"ס: חכמה סתימאה. חע"ה: חיי עולם הבא.

ט) טנת"א: טעמים נקודות תנין אותיות. ט"ס: ט' ספירות. ט"ר: ט' ראשונות. ט"ת: ט' תחתונות. טו"ה: טוב ורע.

י) י"ה: (ב' אותיות ראשונות דשם הויה). יו"ש: ימין ושמאל. יחנר"ן: יחידה חיה נשמה רוח נפש. י"ס: יוד ספירות. יצה"ר: יצר הרע

א) א"א: אריך אנפין. אי אפשר. אבי"ע: אצילות. בריאה יצירה עשיה. אב"א: אהור באהור. אדה"ר: אדם הראשון. או"א: אבא ואמא, אחד ואחד. אוה"ע: אומות העולם. או"ח: אור חוזר. או"י: אור ישר. א"י: ארץ ישראל. או"מ: אור מקיף. או"נ: אריך ונוקבא. או"פ: אור פנימי. אהב"פ: אהור בפנים. אה"ז: אהר זה. אח"כ: אחר כך. אח"פ: און חוטם פה. אי"כ: אם כן. אמ"ר: אור מים רקיע. אע"ג: אף על גב. א"ס: אין סוף. אצ"ל: אין צריך לומר. א"ק: אדם קדמון. ארגמ"ן: אוריאל רפאל גבריאל מיכאל נוריאל. ארמ"ע: אש רוח מים עפר. אשל"י: אדום שחור לבן ירוק. אתעד"ל: אתערותא דלעילא. אתעדל"ת: אתערותא דלתתא.

ב) בא"ד: באמצע דיבור. באד"ר: באדרא רבא. באדר"ז: באדרא זוטא. בג"ה: בינה גבורה הוד. בג"ד: בנין דא. בג"כ: בנין כן. בדו"ר: בדחילו ורחימו. ביהמ"ק בית המקדש. בוצד"ק: בוצינא דקרדנותא. בחי"י: בחינה. בי"ע: בריאה יצירה עשיה. בחי"ד: בחינה ד'. בכ"מ: בכל מקום, בכמה מקומות. במ"א: במקום אחר. במ"ר במדרש רבה. ב"ג: ברנש. ב"ן: הוא מספר שם הויה במילי ההין. בס"ד: בסיעתא דשמיא. בספרא דצניעותא. בסו"ה: בסוד הכתוב בע"א: בענף א' בס' בספר. בע"ה: בעזרת השם. בעה"ח: בעץ החיים. בעוה"ז: בעולם הזה. בע"כ: בעל כרחו. בע"מ: בעל מנת. ב"פ: ב' פעמים. בפ"ע: בפני עצמו. ב"ש: ב' שלישים. בשכמל"ו: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת: בתפארת.

ג) ג"א ג' אמצעיות. ג"כ: גם כן. ג"י: גימטריא. גו"ע: גולגלחא ועינים ג"ע אח"פ: גולגלחא עינים און חוטם ופה. ג"ט קר"ע פ"ח: (ו' תיקוני רישא) גלגלחא לבנה, סלא דבדולחא, קרומא דאורא, רעוא דמצחא, עמר נקא, פקחוא דעינין, חוטמא. ג"ע: גן עדן. ג"ר: ג' ראשונות. ג"ת: ג' תחתונות. ד' ד': דף. דו"נ: דכר ונוקבא. דהו"ג: דהוד

לוח ראשי תבות וקיצורים

עוה"ז: עולם הזה. **עו"נ:** עתיד ונוקבא.
ע"ז: על זה. **ע"ח:** עץ חיים. **ע"י:** על ידי
 זה. **ע"י:** עתיק יומין. על ידי. **ע"י:** עיין. עילאין.
ע"מ: עיבור יניקה מוחין. **ע"כ:** על כן, עד
 כאן. **עכ"ד:** עד כאן דבריו. **עכ"ל:** עד כאן
 לשונו. **עכ"פ:** על כל פנים. **ע"מ:** על מנת.
ע"ס: עשר ספירות. **עסמ"ב:** עיב ס"ג מ"ה
 ב"ן. **ע"פ:** על פי. **עצה"ד:** עץ הדעת. **ע"ק:**
 עתיקא קדישא. **ע"ש:** עיין שם. **עש"ה:** עיין
 שם היטב.

פ"א: פרק א'. **פ"ב:** פרק ב'. **פב"א:** פנים
 באחור. **פב"פ:** פנים בפנים. **פ"ג:** פרק
 ג'. **פ"ח:** פנימיות והיצוניות. **פ"י:** פירוש.
פלחה"ק: פתיחה לחכמת הקבלה. **פמ"א:**
 פנים מאירות. **פמ"ס:** פנים כסבירות.
פרד"ס: פשט רמז דרוש סוד,

צ"ח"מ: צומח חי מדבר.
ק"ק: קוש"י: קוצו של יוד. **קל"י:** קליפות.
ק"ק: קדשי קדשים. **ק"ש:** קריאת שמע.
ר"ה"ר: רשות הרבים. **ר"ה"י:** רשות היחיד.
רדל"א: רישא דלא אחידע רח"ו: ר'
 חיים וויטאל. **ר"ל:** רצונו לומר. **רמ"ק:** ר'
 משה קורדיברי. **רמ"ח:** (מספר). **רע"מ:**
 רעיא מהימנא. **רפ"ח:** (מספר). **רשב"י:**
 רבי שמעון בן יוחאי. **רשר"ד:** ראה שמיעה
 ריח דיבור. **רת"ס:** ראש תוך סוף.

ש"ש: שער. **ש"א:** שליש אנצעי שליש א'.
ש"ב: שער ב'. **שביה"כ:** שבירת הכלים.
ש"ג: שער ג'. **ש"ך:** (מספר). **שמרשב"י:**
 שער מאמרי רבי שמעון בן יוחאי. **שנגל"ה:**
 שורש נשמה גוף לבוש היכל. **שנא"ן:** (ד' חיות
 המרכבה). שור אריה נשר אדם. **שס"ה:** (מספר).
ש"ע: שליש עליון. **שצ"מ חנכ"ל:** (וי כוכבי
 לכת) שבתאי צדק מאדים חמה נוגה כוכב לבנת
ש"ת: שליש חחתון.

ת"ד: תיקונא דיקנא. **תה"ר:** תהומא רבא.
תו"מ: תפארת ומלכות. **ת"ו:** תקוני זהר.
ת"ח: תא חזי. תיקונים חדשים. **תכ"ב:** תלת
 כלילן בתלת. **תע"ס:** תלמוד עשר ספירותו
תרי"ג: (מספר). **ת"ש:** תא שמע **תש"י:** תפילין
 של יד. **תש"ר:** תפילין של ראש. **ת"ת:** תפארת.

הרע. יצ"ט: יצר טוב. **יש"א:** ימין שמאל
 אמצע. **ישסו"ת:** ישראל כנא ותבונה. **ית':**
 יתברך יתעלה.

כ"א: כל אחד ואחד. **כ"ג:** כהן גדול.
כד"א: כדא דאח אמרה. **כה"ג:** כהאי גונא.
כ"ז: כל זה. **כ"ח:** כלי היצון. כתר חכמה.
כח"ב: כתר חכמה בינה. **כחב"ד:** כתר חכמה
 בינה דעת. **כח"ב תו"מ:** כתר חכמה בינה ת"ת
 ומלכות. **כ"י:** כנסת ישראל. **כ"כ:** כל כך.
כמד"א: כמה דאח אמרה. **כמו"ש:** כמו שכתוב.
כנז': כנזכר. **כנ"ל:** כנזכר לעיל. **כ"ע:** כתר
 עליון. **כ"פ:** כלי פנימי.

ל"ג: לא רסינן. **ל"ה:** לבנת דכפיר.
לעסמ"ב: לעיב ס"ג מ"ה ב"ן לעת"ל:
 לעתיד לבא. **ל"ת:** לא תעשה.

מ"ב: שם מ"ב אותיות. **מב"ד:** משיח בן
 דוד. **מ"ד:** מ"יין דוכרין, מאן דאמר. **מדה"ד:**
 מדת הדין. **מדה"ג:** מדרש הנעלם. **מדה"ר:**
 מדת הרחמים. **מ"ה:** הוא מספר הויה במילוי
 אלפין **מ"ה"מ:** מלאך המות. **מ"ה"ש:** מלאכי
 השרת. **מול"מ:** מטי ולא כטי. **מו"מ:** מעלה
 ומטה. **מ"ז:** משנה ז'. **מכ"ש:** מכל שכן.
מ"ל: מנא לן. **מל"ת:** מצות לא תעשה. **מ"מ:**
 מכל מקום. **ממ"ג:** ממה נפשך. **מ"ן:** מ"יין נוקבין.
מ"ע: מצות עשה. **מע"ט:** מעשים טובים.
מרשב"י: מאמרי רבי שמעון בר יוחאי. **מ"ש:**
 מה שכתוב. **משא"כ:** מה שאין כן.

נ"א: נוסחא אהרינא. **נה"י:** נצח הוד יסוד.
נהי"מ: נצח הוד יסוד מלכות. **נ"י"ק:**
 ניצוצין קדישין. **נ"ע:** נקבי עינים. **נ"ק:**
 נקרא. **נ"ר:** נפש רוח. נחת רוח. **נר"ן:** נפש
 רוח נשמה. **נרנח"י:** נפש רוח נשמה חיה
 יהודה. **נת"א:** נקודות תגין אותיות.

ס"א: ספרים אחרים. סתרי אותיות. סטרא
 אחרא. **ס"ג:** (הויה במילוי יודין ואלף בואו).
סר"ה: סוד הכתוב. **ספ"י:** ספירה. **ס"ת:** ספר
 חורה. סתרי חורה.

ע"א: ענף א' / עמיד א'. **ע"ב:** (הויה במילוי
 יודין). עמוד ב'. **עבג"ע"מ:** עור בשר גידין
 עצמות מוחא. **ע"ג:** ענף ג'. **ע"ד:** על דרך.
עז"ה: על דרך הכתוב. **עד"מ:** על דרך משל.

פרשת אחרי מות

(א) וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. א ויאמר יי' אל משה. רבי יהודה אמר, כיון דכתיב וידבר יי' אל משה, אמאי זמנא אחרא ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דהא במלולא קדמאה סגי. אלא הכי תנינן, כתיב, ויקרא אל משה וידבר יי' אליו. וכתיב, ואל משה אמר עלה אל יי'. והא אוקמוה מלה, דהכא דרגא חד. ולבתר, דרגא אחרא. אוף הכא, וידבר יי' אל משה דרגא חד. ולבתר ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך, דרגא אחרא. וכלא, בחד מתקלא סלקא, ומן שרשא חד ב כלא אתחבר.

(ב) אחרי מות שני בני אהרן. רבי יצחק פתח, א עבדו את יי' ביראה וגילו ברעדה. וכתיב, ד עבדו את יי' בשמחה באו לפניו ברננה. הני קראי קשיין אהדדי, אלא הכי תאנא, עבדו את יי' ביראה. ג דכל פולחנא דבעי ב"נ למפלח קמי מאריה, בקדמיתא בעי יראה, לדחלא מניה, ובגין ד דחלא דמאריה, ישתכח ה לבתר ו דיעביד ז בחדוותא פקודי אורייתא. ועל דא כתיב, ה מה יי' אלהיך שואל מעמך כי אם ליראה.

חלופי גרסאות

א וידבר. ב ל"ג כלא. ג דכל פולחנא דב"נ יליף בקדמיתא לקמיה [; לגביה] דמאריה ביראה לדחלא מפניה. ד בדחילו. ה ל"ג לבתר. ו דעביד. ז ל"ג בחדוותא.

מסורת הוזהר

(א) (ויקרא טז) ח"ג נו: נו. ט. ב) (שמות כד) בשלח צט צ"ג. ג) (תהלים ב) ויחי קצט צ"א. ד) (שם ק) תהלים קלה צ"ה. ה) (דברים י) בהשמטות ח"א רנה. ח"ג קעט. ת"ז תס"ד צ"ה. תק"ח קא ט"א שכ"ב קיט ט"א ש"ג.

אחרי מות שני בני אהרן

בשניהם השם הוי"ה, הו"ג, כי במשקל אחד עולים. ומשורש אחד נתחבר הכל. כלומר שב' מדרגות דין ורחמים האמורים, הם ממשקל אחד ושורש אחד, שהוא ז"א הנקרא הוי"ה. (ב) אחרי מות שני בני אהרן: ר' יצחק פתח, עבדו את ה' ביראה וגילו ברעדה. וכתיב, עבדו את ה' בשמחה באו לפניו ברננה. מקראות אלו סותרים זה את זה, שכאן אומר לעבד ביראה ורעדה, וכאן אומר בשמחה וברננה. ומשיב אלא כך למדנו, עבדו את ה' ביראה. כי בכל עבודה שרוצה האדם לעבוד לפני רבונו, בתחילה צריך יראה, לירא מפניה ובשביל יראת רבונו יזכה לאחר כך לעשות בשמחה מצות התורה. וע"כ כתוב, מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה. שעל ידת יזכה לכל. וגילו

הסולם

מאמר

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה אחרי מות וגו'. ויאמר ה' אל משה. ר' יהודה אמר, כיון שכתוב, וידבר ה' אל משה, למה נאמר עוד פעם ויאמר ה' אל משה וגו', הרי בדיבור הראשון די. ומשיב אלא כך למדנו, כתוב, ויקרא אל משה וידבר ה' אליו. וכן כתוב, ואל משה אמר עלה אל ה'. והרי העמידה, שהדיבור שבכאן, דהיינו ויקרא אל משה, או ואל משה אמר, הוא מדרגה אחת, דהיינו המלכות, ואחר כך, דהיינו וידבר ה' אליו, או עלה אל ה', היא מדרגה אחרת, דהיינו ז"א. אף כאן, וידבר ה' אל משה, הוא מדרגה אחת, דהיינו מדרגת דין שנקרא דבור, ואח"כ, ויאמר ה' אל משה, הוא מדרגה אחרת, דהיינו מדת הרחמים שנקרא אמירה. ומה שכתוב (דפ"י דף נ"ו ע"א)

(ג) וגילו ברעדה. דאסיר ליה לב"נ למחדי יתיר בעלמא דין. האי במלי דעלמא, אבל במלי דאורייתא ובפקודי דאורייתא, בעי למחדי. לבתר, ישתכח בר נש דיעביד בחדוותא פקודי אורייתא. דכתיב, עבדו את יי' בשמחה. (ד) ר' אבא אמר, עבדו את יי' ביראה. * רזא דמלה הוא, עבדו את יי' ביראה, מה יראה הכא. אלא כמה דאוקימנא, דכתיב, ה' יראת יי' ראשית דעת, ט וכתיב, ה' ראשית חכמה יראת יי'. יראת יי', קב"ה הכי אקרי. ר' אלעזר אמר, עבדו את יי' ביראה, מאן דבעי למעבד פולחנא דמאריה, א מאן אתר שארי, ובאן אתר יכוון פולחנא ליחזא שמא דמאריה. הדר ואמר ביראה, ביראה הוא שירותא, מתתא לעילא.

(ה) ת"ח, מה כתיב הכא, אחרי מות, ולבית דבר אל אהרן אחיך כ וגו' בזאת יבא אהרן, אלא מכאן, שירותא ל לאזהרא לכהני, כל מאן, דבעיין ל לאזהרא ל בהאי זאת, ודא היא יראת יי'.

(ו) דבר אחר. אחרי מות שני בני אהרן. ר' יוסי אמר, א אחרי מות נדב ואביהוא, מבעי ליה, ע מ"ט שני בני אהרן, והא ידיע דבנוי הוו. אלא הכי תאנא, דעד כאן לאו ברשותייהו קיימי, אלא ברשותא דאבוהון, ובג"כ, בקרבנתם לפני יי' וימותו, דאינון דחקו שעתא בחיי דאבוהון, וכלא פ הוה, צ בגין ההוא חובא דעבדו, דכתיב ה' בהקריבם אש זרה. דתניא, באתר חד, כתיב בהקריבם אש

חלוסי גרסאות*

מסורת הזהר

(א) משלי א) הקסה"ז קנ צ"ה. (ז) (תהלים קיא) ח ל"ג יראת ה' ראשית דעת וכתיב. ט ל"ג וכתיב. משפטים קס. צ"ו. (ח) (במדבר ג) ח"ג נז: ר"ז. י מוסיף ת"ח בני אהרן הא אוקימנא והא אתמר מלה. כ ל"ג וגו' בזאת יבא אהרן. ל לאזהרא. מ לאזהרא. נ ל"ג ודא בהאי זאת ודא היא יראת ה'. ט מוסיף אחרי מות שני בני אהרן אחרי. ע ל"ג מ"ט שני בני אהרן. פ הוא; חדא הוא. צ ל"ג בגין.

דרר אמת (א) מאיזה מקום מתחיל.

אחרי מות שני בני אהרן

הסולם

מאמר

המלכות, הוא התחלת העבודה, ממטה למעלה. כי ספירה הראשונה ממטה למעלה היא מלכות (ה) ת"ח מה כתיב וכי: בוא וראה, מה כתוב כאן, אחרי מות, ואח"כ דבר אל אהרן אחיך וגו' בזאת יבא אהרן, איזה קשר יש בין אחרי מות אל בזאת יבא אהרן. ומשיב, אלא מכאן, ממייתת בני אהרן, הוא התחלה להזהיר את הכהנים, את כל אחד, שצריכים להזהר בזאת הזו, שזו היא יראת ה'. שהיא המלכות. כי מיתת בני אהרן היתה משום שלא נזהרו במלכות. (ו) דבר אחר אחרי וכי: פירוש אחר. אחרי מות שני בני אהרן. ר' יוסי אמר, אחרי מות נדב ואביהוא, היה צריך לומר, מה העם שאומר שני בני אהרן, והרי ידוע שבנוי היו. ומשיב, אלא כך למדנו, כי עד כאן לא היו עומדים ברשות עצמם, אלא ברשות אביהם. וע"כ קראם חכונ בני אהרן, ומשום זה בקרבנתם

(ג) וגילו ברעדה: היינו שאסור לאדם לשמות ביותר בעולם הזה. זה הוא בדברי העולם, אבל בדברי תורה ובמצות התורה צריך לשמות. ולאחר שלא ישמח בדברי העולם ימצא האדם שיעשה מצות התורה בשמחה. שכתוב, עבדו את ה' בשמחה. (ד) ר' אבא אמר וכי: ר"א, עבדו את ה' ביראה. סוד הדבר הוא, עבדו את ה' ביראה, מה יראה כאן. כלומר מה פירושו של יראה שבכאן. ומשיב, אלא כמו שהעמדנו, שכתוב, יראת ה' ראשית דעת, וכן כתוב ראשית חכמה יראת ה', שהקב"ה נקרא כה, יראת ה'. דהיינו המלכות. ר' אלעזר אמר, הוא מפרש דברי ר' אבא, עבדו את ה' ביראה, פירושו, מי שרוצה לעבוד עבודת רבנו, מאיזה מקום הוא מתחיל, ובאיזה מקום יכוון עבודתו ליחד שם רבנו. חזר ואמר ביראה, כי ביראה שהיא (דפויי דף ג"ז ע"א *) דף ג"ז ע"ב

זרה, ובאתר חד כתיב, בקרבתם לפני יי'. והאי והאי הוה, ובג"כ כתיב הכא בני אהרן, וכתיב בקרבתם.

(ז) א"ר חייא, יומא חד הוינא אזיל בארחא, למיהך גבי דרבי שמעון, למילף מניה פרשתא דפסחא. ^ב ערעית בחד טורא, וחמינא בקיעין גומין בחד סינרא, ותרין גוברין בה. עד דהוינא אזיל, שמענא קלא דאינון גוברין, והוור אמרין, ^ט שיר מזמור לבני קרח גדול יי' ומהלל מאד וגו'. מאי שיר מזמור. אלא הכי תאנא משמיה דר' שמעון, שיר דאיהו כפול, שיר דאיהו משובח משאר שירין, ועל דאיהו משובח משאר שירין, תרין זמנין אתמר ביה שירתא, ^ד וכן ^ה מזמור שיר ליום השבת. ^ו כה"ג, ^ז שיר השירים אשר לשלמה, ^ח שירתא לעילא מן שירתא.

(ח) שיר מזמור, שירתא דקב"ה, דקא מזמרי בני קרח ^א על אינון דיתבי, על פתחא דגיהנם. ומאן אינון, אחוהון דאינון ^ב דיתבי בתרעי דגיהנם. וע"ד, שירתא דא ביום שני אתמר. קריבנא גביהו, אמינא להו, מאי עסקיכו באתר דא. אמרו מזבני אנו, ותרי יומי בשבתא, בדילנא מישובא ונעסק באורייתא. בגין דלא שבקיין לן בני נשא, כל יומא ויומא. אמינא זכאה חולקיכון.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

(ט) (תהלים מח) ח"ג ת. ה. י. (תהלים צב) ב"ב קצו צ"א. ק מוסיף תאנא א"ר. ר ל"ג וכן. ש מוסיף וכך כה"ג ת מוסף דא שידתא. א ל"ג על. ב ל"ג דיתבי. (שיר א). (כ)

דרך אמת ב) פגעתי בהר אחד וראיתי בקעים וחפירות בסלע א' ושני אנשים בתוכו.

אחרי מות שני בני אהרן

הסולם

מאמר

שהוא כפול, דהיינו שיר ומזמור, הוא משום שהוא שיר המשובח משאר שירים, ומשום שהוא משובח משאר שירים, נאמר בו ב' פעמים שיר, וכן מזמור שיר ליום השבת יורה שהוא משובח משאר השירים. וכעין זה, שיר השירים אשר לשלמה, שפרושו, שיר שהוא למעלה מכל שיר.

בקרבתם לפני ה' וימותה, שהיו דוחקים את השעה להקריב קטרת בחיי אביהם, כמ"ש להלן (אות ס"ח) והכל היה, כלומר שעוד דברים היו שגרמו למיתתם, דהיינו גם, בשביל אותו עון שעשו בהקריבם אש זרה. שלמדנו במקום אחד כתוב בהקריבם אש זרה, שמשום זה מתו. ובמקום אחד כתוב, בקרבתם לפני ה', שמשום ההקרבה מתו. משום שדחקו את השעה להקטיר קטרת בחיי אביהם, כנ"ל. היינו משום שזה היה גורמים מיתתם, ומשום זה כתוב כאן בני אהרן, ללמד שהיו ברשות אהרן כנ"ל. וכתוב בקרבתם, שהמיתה היה מטעם שקרבו לפני ה', בחיי אביהם.

(ח) שיר מזמור: אף כאן שנאמר שיר מזמור, הוא משובח על שאר השירים. שיר של הקב"ה, שבני קרח היו מזמרים על אלו שיושבים בפתחו של גיהנם, ומי הם בני קרח. הם אחיהם של אלו היושבים בפתחו של גיהנם. כמ"ש חז"ל, על הכתוב, ובני קרח לא מתו, שמקום נחבצר להם בגיהנם (מגילה י"ד). וע"כ שיר זה נאמר ביום שני בבית המקדש. קרבתי אצלם. אמרתי להם, מה אתם עושים במקום הזה. אמרו סוחרים אנו, ושתי פעמים בשבוע, אנו נפרדים מן הישוב ואנו עוסקים בתורה. כי בישוב מטרדיים אותנו בכל יום ויום, בני אדם, ואינם נותנים לנו לעסוק בתורה. אמרתי להם אשרי חלקכם.

(ז) א"ר חייא יומא וכר: אר"ה, יום אחד הייתי הולך בדרך ללכת לר' שמעון, ללמוד ממנו פרשת הפסח. פגשתי הר אחד, וראיתי בקיעות וחורים בסלע אחד, ושני אנשים בו. בעוד שהייתי הולך, שמעתי קול אלו האנשים, שהיו אומרים שיר מזמור לבני קרח גדול ה' ומהלל מאד וגו'. מאן שיר מזמור. ומשיב, אלא כך למדנו משמו של ר' שמעון, שיר (דפריי וף ג"ז ע"ב)

(ט) תו פתחו ואמרו. בכל זמנא דצדיקיא מסתלקי מעלמא, דינא אסתלק מעלמא, ומיתתהון דצדיקיא מכפרת על חובי דרא. ועל דא פרשתא דבני אהרן, ביומא דכפורי ג קרינן לה, למהוי כפרה לחוביהון דישראל. אמר קודשא ב"ה, אתעסקו במיתתהון דצדיקיא אלין, ויתחשב לכו, כאלו אתון מקרבין קרבנין בהאי יומא לכפרא עלייכו. דתנינן, כל זמנא דישראל יהון בגלותא, ולא יקרבו קרבנין בהאי יומא, ואינון תרין שעירין לא יכלין לקרבא, יהא להו דכרנא, דתרי בני אהרן, ויתכפר עלייהו.

(י) דהכי אוליפנא, דכתיב, (ו) ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו'. וכתבי, הבכר נדב ואביהוא אלעזר ואתמר. ואלעזר ואיתמר מבעי ליה, מהו אלעזר ואיתמר. אלא (ז) שקול הוה אביהוא כתרי אחוי. ונדב ככלהו.

(יא) ואית ד דמתני הבכר נדב, דא בלחודי, ואביהוא בלחודי, ה וכל חד אתחשיב בעיניה, כתרוייהו, כאלעזר ואיתמר. אבל נדב ואביהוא בלחודייהו, שקולין הוו לקבל שבעין סנהדרין, דהוו משמשין קמי משה. ובגין כך, מיתתהון מכפרא על ישראל. ועל דא כתיב, (ח) ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השרפה. ואמר ר' שמעון, הבכר נדב, כלומר, ההוא, דכל שבחא ויקרא דליה. ונדב ואביהוא, על אחת כמה וכמה, דהני תרי, לא אשתכחו כותייהו בישראל. (יב) וידבר יי אל משה אחרי מות שני בני אהרן. רבי * חזקיה פתח

חלופי גרסאות	מסורת הוהר
ג אקרינן. ד מוסיף דמתני לה אפכא. ה כל. ו מוסיף מה שמיה נדב.	ו (במדבר ג). ז (ויקרא י) ח"ג לה:
	דרך אמת (א) עיין בכ"י.

הסולם מאמר אחרי מות שני בני אהרן

אביהוא כשני אחיו. ושיעור הכתוב, ואביהוא כמו אלעזר ואיתמר. ונדב שקול כנגד כולם.

(יא) ואית דמתני וכר: ויש שלומדים כך. הבכור נדב, הוא בפני עצמו, ואביהוא, הוא בפני עצמו. ואח"כ אלעזר ואיתמר נקראים כמחוברים יחד, ללמד, שכל אחד מנדב ואביהוא נחשב בעיני הכתוב, כשניהם, כאלעזר ואיתמר יחדיו. אבל נדב ואביהוא שניהם בפני עצמם, הם שקולים כנגד שבעים סנהדרין, שהיו משמשים לפני משה. ומשום זה, מיתתם מכפרת על ישראל. וע"כ כתוב, ואחיהם כל בית ישראל יבכו את השריפה. וא"ר שמעון, ע"כ מדויק הכתוב, הבכור נדב, כלומר, ההוא, שכל השבח והיקר שלו. נדב ואביהוא שניהם יחד. על אחת כמה וכמה, כי שנים אלו, לא היה נמצא בישראל כמהם.

(יב) וידבר וגו' אחרי מות שני בני אהרן: רבי חזקיה פתח ואמר, לכן כה אמר ה'

(ט) תו פתחו ואמרו וכר: עוד פתחו ואמרו. בכל זמן שהצדיקים מסתלקים מן העולם, מסתלקים מן העולם הדינים, ומיתתם של הצדיקים מכפרת על עונות הדור. וע"כ פרשת בני אהרן, אנו קוראים ביום הכפורים, שתהיה כפרה לעונות ישראל. אמר הקב"ה, התעסקו במיתתם של צדיקים אלו, ויהיה נחשב לכם, כאלו אתם מקריבים קרבנות ביום הזה לכפר עליכם. שלמדנו, כל זמן שישראל יהיו בגלות, ולא יקרבו קרבנות ביום הזה, ולא יוכלו להקריב שני שעירים, יהיה להם זכרון של שני בני אהרן, ויכופר להם.

(יוד) דהכי אוליפנא וכר: כי כך למדנו, שכתוב, ואלה שמות בני אהרן הכהנים וגו'. וכתוב, הבכור נדב ואביהוא אלעזר ואיתמר. שואל, ואלעזר ואיתמר היה צריך לומר, כמו שאומר ואביהוא. מהו אלעזר ואיתמר. למזה חסר ו' החיבור באלעזר. ומשיב, אלא שקול היה (דסו"י דף ג"ו ע"ב * דף ג"ו ע"א)

ואמר, (ח) לכן כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו'. האי קרא קשיא, לכן כה אמר יי' אשר פדה את אברהם מבעי ליה. מאי, כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

(יג) אלא הא אוקמוה והא אתמר, דיעקב פדה את אברהם ודאי. דבההיא שעתא דנפל בגו נורא דכשדאי, דנו דיניה ז קמי קב"ה, בגין מאי ישתזיב האי, זכות אבהו לית ליה. א"ל, ישתזיב בגין בנוי, דהכי תניא, ברא מזכי אבא. (ד) אמרו, הא ישמעאל דנפיק מניה. אמר קב"ה, הא יצחק, דיושיט קדליה על גבי מדבחא. אמרו, הא עשו דנפיק מניה. אמר, הא יעקב, דאיהו כורטיא שלימתא, וכל בנויה שלימין קמאי. אמרו, הא ודאי בזכותא דא ישתזיב אברהם. הה"ד, אשר פדה את אברהם.

(יד) לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. מאן אינון ילדיו מעשה וגו'. אלין אינון, חנניה מישאל ועזריה. בני יהודה אקרון, ובג"כ לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה, מאי לא עתה מאי בעי הכא יעקב, והא כתיב, (ו) ויהי בהם מבני יהודה דניאל חנניה מישאל ועזריה. בני יהודה אקרון, ובג"כ לא עתה יבוש יהודה מבעי ליה, מאי לא עתה יבוש יעקב.

(טו) אלא הכי תנינו. בהאי שעתא ה דאתכפיתו. למנפל בנורא, כל חד ארים קליה ואמר, גבי כל אינון עמין ומלכין ואפרכיא, חנניה אמר, (ס) יי' לי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ח) (ישעיה כט) ויצא סו צ"ג קכה צ"א. (ז) (דניאל א) ז"ג קמו. (ט) (תהלים קיח) משפטים ח צ"ס ז"ח. (יג) ט"ב ש"ג סו ט"ג ש"ב שט"ו.

דרך אמת (ד) אמר ענין זה תמצאהו בזהר חדש בדפוס סאלוניקי בדף סט ובשל ויניצאה דף עה והוא שם בתוספת ושנויים ע"ש.

יעקב אשר פדה את אברהם

הסולם

מאמר

אמרו, הרי ודאי בזכות זה ינצל אברהם. ז"ש, אשר פדה את אברהם.

ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם וגו'. מקרא זה קשה, שהיה צריך לומר, לכן כה אמר ה' אשר פדה את אברהם. מהו, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם.

(יד) לא עתה יבוש וגו': כתוב, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו כי בראותו ילדיו מעשה ידי בקרבו יקדישו שמי. שואל, מי הם, ילדיו מעשה ידי וגו'. ומשיב, אלו הם, חנניה מישאל ועזריה שהפילו עצמם לתוך אש שורפת כדי לקדש שמי. שואל, לא עתה יבוש יעקב, יעקב מה רוצה כאן, שהרי כתוב, ויהי בהם מבני יהודה דניאל וחנניה ומישאל ועזריה. הרי שבני יהודה נקראים, וע"כ היה צריך לומר, לא עתה יבוש יהודה, מהו לא עתה יבוש יעקב.

(יג) אלא הא אוקמוה וכר: אלא כבר העמידוהו וכבר למדנו, שיעקב פדה ודאי את אברהם. כי בשעה ההיא שאברהם נפל בכבשן האש של הכשדים, דנו דינו לפני הקב"ה, בזכות מה ינצל זה, זכות אבות אין לו. אמר הקב"ה לביח דין של מעלה, ינצל בשביל בניו. שהרי למדנו, בן מזכה את אביו. אמרו, הרי ישמעאל יצא ממנו. אמר הקב"ה, הרי יצחק יצא ממנו, שיושיט צוארו לשחיטה על המזבח. אמרו, הרי עשו יצא מיצחק. אמר הקב"ה, הרי יעקב יצא ממנו, שהוא כסא שלם, וכל בניו שלמים לפני. (דפו"י דף נ"ז ע"א)

(טו) אלא הכי תנינו וכר: ומשיב, אלא כך למדנו. באותה שעה שקשרו את חנניה מישאל

אחרי מות

לא אירא מה יעשה לי אדם יי' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי טוב לחסות ביי' וגו'. מישאל פתח ואמר, (ט) ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' וגו' כי אתך אני נאם יי' להושיעך כי אעשה וגו'. בההיא שעתא, דשמעו כלהו שמא דיעקב, תוהו ו וחייכו בלצנותא. עזריה פתח ואמר, (פ) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד. (טז) הה"ד, (ז) זה יאמר ליי' אני וגו'. זה יאמר לה' אני, דא חנניה, וזה יקרא בשם יעקב, דא מישאל, וזה יכתוב ידו ליי' ובשם ישראל יכנה, דא עזריה, ביה שעתא כנש קב"ה פמליא דיליה, אמר לון, במאן מלה, מאינון מלין דאמרו אלין תלתא, אשויב לון. פתחו ואמרו, (ח) וידעו כי אתה שמך יי' לבדך עליון על כל הארץ.

(י) כ בה שעתא אמר קב"ה ל כורסייא, (ט) כורסייא דילי, מ במאן מלה מאינון מלין, אשויב לאינון צדיקייא. אמר ליה, בהאי מלה דכלהו חייכין בה, נ אשויב מ לון, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כמה דקאים יעקב לגבי דאברהם בנורא, יקום השתא לגבי אלין, הה"ד, כה אמר יי' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם. לא עתה יבוש יעקב וגו', מהאי כסופא דלצנותא. (יח) תנא, כלהו דהוו חייכין ממלה דא, אתוקדו בההוא נורא, וקטל לון

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

(ט) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. (פ) (דברים ו) בא סו מ וחבו. י ל"ג וגו' זה יאמר לה' אני. כ ביה. צ"ס. (ז) (ישעיה מד) לך קמג צ"ד. (ח) (תהלים פג) ל ל"ג לכורסייא. מ ל"ג מן במאן עד בההיא. ב"א רמג צ"ה. נ ל"ג אשויב לון. ס לחון.

דרך אמת (ה) בטי"א גריס הכי אמר קב"ה כורסייא דילי בההיא מלה דכלהו חייכין בה אשויב לון לא עתה וכו' ופי' כורסייא דילי לשון שבועה.

יעקב אשר פדה את אברהם

הסולם

מאמר

לבדך עליון על כל הארץ. דהיינו שיציגם משום שבטחו בה'.

(יז) כה שעתא אמר קב"ה וכו': באותה השעה אמר הקב"ה אל הכסא, שהוא המלכות: כסא שלי, באיזה מלה מאלו המלים שאמרו, אציל אלו הצדיקים. אמר לה, במלה ההיא שכולם צחקו ממנה, אצילם, דהיינו בזכות יעקב, לא עתה יבוש יעקב ולא עתה פניו יחורו. כי יראו שנצלו בזכותו. כמו שעמדה זכותו של יעקב לאברהם באש, (כנ"ל אות י"ג) תעמוד עתה לאלה, לחנניה מישאל ועזריה, ז"ש, כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם לא עתה יבוש יעקב וגו', דהיינו מהבזיון הוה של הלצנות שהעמים והשרים התלוצצו עליו (כנ"ל אות ט"ו).

(יח) תנא בלחו דחוו וכו': למדנו כולם שהיו צוחקים ממלה זו, דהיינו מיעקב, נשרפו באש ההוא, ושביב אש הרג אותם. מי הציל את אלו. הוא, משום שהיו מתפללים לפני הקב"ה ומיחדים

מישאל ועזריה, להפילם באש, כל אחד הרים קולו ואמר, לפני כל אלו העמים והמלכים והשרים, חנניה אמר, ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם ה' לי בעוזרי ואני אראה בשונאי, טוב לחסות בה' וגו'. מישאל פתח ואמר, ואתה אל תירא עבדי יעקב נאם יי' וגו' כי אתך אני נאם ה' להושיעך כי אעשה וגו'. באותה שעה ששמעו העמים והשרים את השם יעקב, תמהו וצחקו בליצנות, על ששם בטחונו ביעקב. עזריה פתח ואמר, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד.

(טז) הה"ד זה יאמר וכו': ז"ש, זה יאמר לה' אני וגו'. זה יאמר לה' אני, זהו חנניה, שאמר ה' לי וגו'. זה יקרא בשם יעקב, זהו מישאל, שאמר אל תירא עבדי יעקב, זה יכתוב ידו לה' ובשם ישראל יכנה זהו עזריה, שאמר שמע ישראל ה' וגו'. בה בשעה קבץ הקב"ה את הפמליא שלו, דהיינו המלאכים, אמר להם, באיזה מלה, מאלו המלים שאמרו אלו השלשה, אצילם. פתחו ואמרו, וידעו כי אתה שמך ה' (דפו"י דף ג"ז ע"א)

שביבא דנורא. מאן שזיב לאלין. על דהו מצלו קמי קב"ה ומיחדן שמייה כדקא יאות, ועל דמיחדן שמייה כדקא יאות, אשתזיבו מההוא נורא יקידתא. (ט) תרי בני אהרן קריבו אשא נוכראה, דלא אתיחדו שמייה כדקא יאות, ואתוקדו בנורא. רבי יצחק אמר, כתיב, אחרי מות. וכתיב וימותו. כיון דאמר אחרי מות שני בני אהרן, לא ידענא, דהא וימותו. אלא הכי תנינן, תרי מיתות הוו, חד לפני יי'. וחד, דלא הוו להו בנין, דכל מאן דלא זכי לבנין מית הוא. בגין כך, אחרי מות, וימותו.

(כ) רבי אבא אמר, מאי דכתיב, (ו) וימת נדב ואביהוא לפני יי' בהקריבם אש זרה לפני יי' במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. מאי דא לגבי דא, דכתיב, ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר ואיתמר. אלא רזא דמלתא. האי דאמינא, וימותו, דלא הוו להו בנין. והכי הוא ודאי. אבל לא כשאר בני עלמא, אע"ג דלא אנסיבו, דהא אלין לא מיתו אלא מיתת גרמיהון, אבל מיתת נפשהון לא מיתו.

(כא) (מנ"ל, דכתיב, (ז) ואלעזר בן אהרן *) לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות הלויים למשפחותם. אלה, והא פנחס בלחודוי הוה. וכתיב, ראשי אבות הלויים, בג"כ, מיתת גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו. א"ר אלעזר ודאי משמע אלה, ומשמע ראשי.

מסורת הזהר

(ד) (במדבר ג) לעיל אות ו צ"ח. (ו) (שמות ו) וארא כח צ"ב.

נדב ואביהוא

הסולם

מאמר

ואיתמר. וכי הם ירשו הכהונה מנדב ואביהוא, משום שלא היו להם בניים. ומשיב אלא סוד הדבר הוא, כי זה שאמרת, אשר וימותו הוא, שלא היו להם בניים. ונחשבו מתים, כך הוא ודאי. אבל לא כשאר בני העולם, אע"פ שלא נשאו אשה, כי אלו לא מתו אלא מיתת גופם, אבל מיתת נפשם לא מתו.

ומיחדים שמו כראוי, ועל שייחדו שמו כראוי, נצולו מאש שורפת ההיא.

מאמר נדב ואביהוא

(ט) תרי בני אהרן וכי: שני בני אהרן הקריבו אש זרה, שלא ייחדו שמו כראוי ונשרפו באש. ר' יצחק אמר, כתוב, אחרי מות. וכתוב וימותו. בפסוק אחד, כיון שאמר אחרי מות שני בני אהרן, איני ידע, כי וימותו, ומשיב, אלא כך למדנו, שתי מיתות היו, אחת לפני ה', ואחת, שלא היו להם בניים, שכל מי שאינו זוכה לבנים נחשב כמת. משום זה כתוב, אחרי מות, וימותו. שאחרי מות, הוא כפשוטו. וימותו, היינו מחמת שלא היו להם בניים.

(כא) מנ"ל דכתיב וכי: מאין לנו זה, שלא מתו מיתת הנפש, שכתוב, ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ותלד לו את פנחס אלה ראשי אבות וגר. שואל אומר אלה, והרי פנחס בלברו היה. וכתוב, ראשי אבות הלויים, על פנחס בלברו. שהוא משום שנדב ואביהוא נתגלגלו בפנחס (כמ"ש) להלן פנחס דף רי"ז. ד"י) ע"כ אוה"כ עליו אלה ראשי אבות, לשון רבי. לפי זה, מיתת גופם מתו, ומיתת נפשם לא מתו. כי נתגלגלו בפנחס. א"ר אלעזר ודאי הוא כך, וזה משמע משכתוב עליו אלה, שהוא לשון רביים. ומשמע משכתוב עליו ראשי, לשון רביים.

(כ) רבי אבא אמר וכי: רא"א, מה שכתוב, וימת נדב ואביהוא לפני ה', בהקריבם אש זרה לפני ה' במדבר סיני ובנים לא היו להם ויכהן אלעזר ואיתמר. שואל, מה זה אל זה, שכתוב ובנים לא היו להם, ויכהן אלעזר (דפו"י דף ג"ז ע"א *) דף ג"ז ע"ב)

(כב) ובג"כ כתיב, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ^ט וכתיב ^ח ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם, פנחס בן אלעזר הכהן מבעי ליה, אלא בכל אתר דאתא פנחס בן אהרן ^פ הכהן כתיב, ואלעזר לא כתיב אלא אלעזר הכהן. דכתיב ^ק ולפני אלעזר הכהן. ^א ויאמר אלעזר הכהן וגו'. ועל דא מיתת גרמיהון מיתו, מיתת נפשהון לא מיתו.

(כג) ותנינן ברזא דמתניתין, תרי זוג, פן חס. והא אתמר, יו"ד זעירא ביני אתוון דפנחס, דהאי יו"ד כליל תרי כחדא, ודא הוא רזה דמלה, והא אתמר. ^{כד} ר' אלעזר שאיל לאבוי, א"ל, והא תרי אינון ותרי הוו, אמאי לא אשתכחו תרי. א"ל, תרי פלגי גופא הוו, דהא לא אנסיבו, ובג"כ, בחד אתכלילו, דכתיב, ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו'.

(כה) ויו"ד דפנחס, לא אתייהיב ביה לחברא אתוון, אלא בשעתא דקני לקב"ה, ^ז ואתא לישראל עקימא, דחמא דהאי את ברית קדישא, עייל זמרי ברשותא אחרא. ובמה דאתעקם בקדמיתא, אתתקן הכא. בנוכראה אתעקם בקדמיתא, דכתיב, בהקריבם אש זרה, ^ק הכא בנוכראה, אתתקן. כמה דכתיב, ^א ובעל בת אל נכר. מה להלן אש זרה, אף כאן נמי אשה זרה.

(כו) מאי אתחזי הכא. אלא בקדמיתא רחיקא קריבו, דכתיב, בהקריבם

חלופי גרסאות

ע ל"ג וכתיב. פ ל"ג הכהן. ז כלומר אתא ק ל"ג הכא.

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כה) ח"ג כז: קכד. ריג: ריד: ריו: רכ. רלו: רלה. רעז: א) (שם כז). ב) (שם לא). ג) (מלאכי ב) חיי שרה טו צג.

נדב ואביהוא

(כד) ר' אלעזר שאיל וכר: ר"א שאל את אביו, אמר לו, והרי נדב ואביהוא שנים הם ושנים היה למה אינם נמצאים שנים. כלומר למה לא נתגלגלו בבי אנשים, אלא בפנחס בלבד. אמר לו, שני חצאי גוף היו, שהרי לא בשאו אשה, ומי שלא נשא אשה הוא פלג גופא, ומשום זה נכללו שניהם באחד, שכתוב, ותלד לו את פנחס אלה ראשי וגו'. (כנ"ל אות כ"א).

(כה) ויור דפנחס וכר: והי' של פינחס, (כנ"ל אות כ"ג) לא ניתנה בו לחבר האותיות, אלא בשעה שקנא להקב"ה, ובא לישר העקום, שראה את אות ברית קדש שהכניס זמרי ברשות אחר, ובמה שנדב ואביהוא נתעקמו בתחילה, נתתקנו כאן, כי בנכריה נתעקמו, נדב ואביהוא בתחילה, שכתוב, בהקריבם אש זרה, וכאן בנכריה, שהרגה פנחס, נתתקנו. כמ"ש, ובעל בת אל נכר. ומה להלן אש זרה, אף כאן אשה זרה.

(כו) מאי אתחזי הכא וכר: שואל, מה נראה כאן. כלומר מה ענין אש זרה לאשה זרה. ומשיב

הסולם

מאמר

(כב) ובגין כך כתיב וכר: ומשום זה כתוב, פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. וכתוב, ופנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן היה כהן בימים ההם, שהיה צריך לומר פנחס בן אלעזר הכהן, ולמה מזכיר, בן אהרן הכהן. אלא בכל מקום שמזכיר פנחס כתוב בו, בן אהרן הכהן, ואצל אלעזר לא כתוב אלא אלעזר הכהן, ולא נזכר בן אהרן. שכתוב, ולפני אלעזר הכהן. ויאמר אלעזר הכהן וגו'. שהוא מטעם שנדב ואביהוא בני אהרן נתגלגלו בפנחס, ע"כ מזכיר עליו הכתוב בן אהרן. וע"כ מיתת גופם מתו, ומיתת נפשם לא מתו. כי נתגלגלו בפנחס.

(כג) ותנינן ברזא דמתניתין וכר: ולמדנו בסוד המשנה, שבשם פנחס יש שני שמות, שהם זוג, פן חס. והרי נאמר ר' קטנה בין האותיות דפנחס, כזה, פינחס, כי ר' זו כוללת שנים יחד, וזה הוא סוד הדבר, וכבר למדנו. פירוש, פן חס, הם כנגד נדב ואביהוא. והי' מתקנת אותם ומחבר אותם כאחד. כמ"ש לפנינו. (באות כ"ו).

(דפו"י דף ג"ז ע"ב)

ר אש זרה. אוןף הכא זמרי, הוה קריב רחיקא, שמא דמלכא, הוה קריב גבי רחיקא, מיד, ד) וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה. הכא אתקין עקימא דקדמימא, כדין אתייהיב יו"ד בשמיה לחברא אתוון כחדא, ואתבשר בשלום. ש דכתיב, ה) לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום. ת בריתי ממש.

כז) מאי שלום א הכא, אלא בהווא כתר, ב חבו בקדמימא, בהווא כתר, אתערו ג קטטותא בקדמימא, והשתא דאתתקן, כתיב הנני נותן לו את בריתי שלום. בריתי ממש, תהא עמיה בשלום, ובגין כך, אתייהיב יו"ד ז ועירא בשמיה, דהא מאתוון ועיראן היא, לאתחזאה דהא אתתקן מה דאתעקם בקדמימא, והא אשלימת עמיה. אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי. אמר, בריך רחמנא דשאלנא האי מלה, ולא אתאביד מנאי.

כח) תאנא א"ר יוסי, בהאי יומא דכפורי, אתתקן ה למקרי פרשתא דא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (במדבר כה) ח"ג רכא: רלו. רנו. ה) (שם) נח ר ל"ג אש זרה. ש מאי שלום בהווא כתר דחבו בקדמימא דכתיב לכן. ת ל"ג בריתי ממש. א ל"ג הכא אלא. ב דחבו. ג קטרגותא. ד בשמיה ועירא. ה ל"ג למקרי.

נדב ואביהוא

הסולם

מאמר

פינחס, שה"ס היסוד שנתקן, שז"ס הנני נותן לו את בריתי שלום, שה"ס היסוד השלם. וז"ש, כדין אתייהיב יוד בשמיה לחברא אתוון שז"א ומלכות, שהם סוד האותיות פן חס, חורו ונתחברו ע"י ה' שה"ס היסוד.

ומשיב, אלא בתחילה הקריבו אל הקדושה הרחוקה מקדושה, ופגמו בקדושה, שכתוב, בהקריבם אש זרה. אף כאן זמרי עשה אותו החטא, שהיה מקרב הרחוק מקדושה, דהיינו אשה זרה, אל הקדושה, כי שם המלך, דהיינו אות ברית קודש, היה מקרב אל הרחוק, אל האשה הזרה, מיד, וירא פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן ויקם מתוך העדה. כאן התקין את העקום שמתחילה, או ניתנה י' בשמו לחבר האותיות יחד, שה"ס יסוד המחבר ז"א ומלכות, ונתבשר בשלום, שהוא יסוד הנקרא שלום, שכתוב, לכן אמור לו הנני נותן לו את בריתי שלום. בריתי ממש, דהיינו יסוד.

כז) מאי שלום הכא וכר': שואל, מהו שלום כאן, שנאמר לו הנני נותן לו את בריתי שלום. ומשיב, אלא בספירה הזו, שהיא יסוד, חטאו בתחילה, בהקריבם אש זרה כנ"ל בדיבור הסמוך, בספירה היא, שהיא יסוד, פגמו ועוררו מריבה בתחילה, בין ז"א למלכות, כנ"ל בסמוך, ועתה שנתתקן, כתוב, הנני נותן לו בריתי שלום, בריתי ממש, דהיינו ספירת היסוד שנקראת ברית, תהיה עמו בשלום, דהיינו השלום בין ז"א למלכות, ומשום זה ניתנה י' קטנה בשמה הרומזת על היסוד, שהוא מאותיות קטנות, להראות שכבר נתקן מה שנתעקם מתחילה, דהיינו היסוד שנתעקם חזר ונתיישר, כנ"ל בסמוך, וכבר נשלמה המלכות עם היסוד. בא ר' אלעזר ונשיק ידיו, אמר, בריך רחמנא ששאלתי דבר זה, ולא נאבד ממני.

פירושו. השם פנחס כולל ב' שמות, פן חס, כנ"ל. שהם רומזים על מלכות הנקראת פן, וז"א שנקרא חס, שהוא לשון רחמים. אשר נדב נתגלגל בחצי השם חס שהוא ז"א, ואביהוא נתגלגל בחצי השם פן שהוא מלכות. ופגם של נדב ואביהוא היה ביסוד, שהקריבו אש זרה שהיא קליפה אל יסוד דקדושה. וע"כ נפרדו האותיות פן חס, שלא היו להם זוג כי היסוד נתעקם מכח אש זרה. וכן חטא זמרי היה שבעל בת אל נכר והכניס יסוד דקדושה בקליפה, שע"ז פגם ביסוד ונתעקם היסוד. ובעת שפנחס חרג את זמרי, כדי לתקן היסוד שנתעקם בחטא זמרי, נמצא שגם החטא של נדב ואביהוא שהיו מגולגלים בו נתקן, ואז נתוסף לו י' בשמו בסוד (דפו"י דף נ"ז ע"ב)

כח) תאנא א"ר יוסי וכר': למדנו אר"י, ביום הזה של יום הכפורים נתתקן לקרות פרשה זו, של בני אהרן, לכפר על ישראל בגלות, ע"אין להם קרבנות, ומשום זה, סדר הקרבנות של יום זה יוה"כ, נסתדר כאן, בפרשת בני אהרן

אחרי מות

לכפרא לישראל בגלותא, בגיז דא, סדרא דיומא דא, הכא אתסדר, ובגין דמיתתהון דבני אהרן, מכפרא על ישראל.

(כט) מכאן אוליפנא, נל ההוא ב"נ דיסורי דמאריה אתיין עליה, כפרה דחובי אינון. וכל מאן דמצטער על יסוריהון דצדיקא, מעבירין חובייה דלהון מעלמא. וע"ד ביומא דא, קורין, אחרי מות שני בני אהרן, דישמעון עמא, ויצטערו על אבודהון דצדיקא, ויתכפר להון חובייהו. וכל דמצטער על אבודהון דצדיקא, או אחית דמעין עלייהו, קב"ה מכריז עליה ואומר, (ו) וסר עונך וחסאתך תכופר. ולא עוד, אלא דלא ימותון בנוי ביומוי. ועליה כתיב, (ז) יראה זרע יאריך ימים וגו'.

(ל) ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו' ר"ש פתח ואמר, (ט) כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תוהנא על בני עלמא, דהא לית להו עיינין למחזי, ולבא לאשגחא, ולא ידעין, ולא שויין לבייהו לאסתכלא ברעותא דמאריהון, היך ניימין, ולא מתערי משנתייהו, עד לא ייתי ההוא יומא דחפי עלייהו חשוכא וקבלא, ויתבע ההוא * מאריה דפקדונא, חושבנא מנייהו.

(לא) וכרוזא כל יומא קארי עלייהו, ונשמתהון, אסהידת בהון בכל יומא וליליא, אורייתא ראמת קלין לכל עבר, מכרזת ואומרת, (י) עד מתי פתאים תאהבו פתי (י) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. לכו לחמו בלחמי ושתו ביינ מסכתא. ולית מאן דירכין אודניה, ולית מאן דיתער לביה.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה ו) ח"ג עה: קי. ז) (שם נג) וישב נ צ"ב. ח) (ויקרא טז) לך לב צ"א. ט) (קהלת א) ב"א צד צ"ב. י) (משלי א) ח"ג קכו. כ) (שם ט) מקץ א צ"ד.

כל הנחלים הולכים אל הים

הסולם

מאמר

משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו': ר' שמעון פתח ואמר, כל הנחלים הולכים אל הים והים איננו מלא וגו'. אמר רבי שמעון, תמה אני על בני העולם, שאין להם עינים לראות, ולב להשגית, ואינם יודעים, ואינם שמים לבם להסתכל ברצון אדונם, איך הם ישנים, ואינם קמים משנתם בטרם שיבא אותו היום שחשך ואפלה יכסו עליהם, ובעל הפקדון יתבע חשבון מהם.

(לא) וכרוזא כל יומא וכר: והכרז קורא עליהם בכל יום, ונשמתם מעידה בהם בכל יום ולילה, התורה מרימה קולות לכל צד, ואומרת, עד מתי פתאים תאהבו פתי. מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. לכו לחמו בלחמי ושתו ביינ מסכתא. ואין מי שיטה אזנו, ואין מי שיעורר לכו.

אהרן, והקריאה בהם היא במקום הקרבנות. ועוד, משום שמיתתם של בני אהרן מכפרת על ישראל.

(כט) מכאן אוליפנא כל וכר: מכאן למדנו, שכל אדם שבאים עליו יסורים מרבונה, הם כפרת עונות. וכל מי שמצטער על יסורים של הצדיקים מעבירים עונותיהם מן העולם. וע"כ ביום הזה, יח"כ, קוראים, אחרי מות שני בני אהרן, כדי שישמעו העם ויצטערו על הצדיקים שנאבדו, ויתכפרו להם עונותיהם. כי כל המצטער על צדיקים שנאבדו, או מוריד דמעות עליהם, הקב"ה מכריז עליו ואומר, וסר עונך וחסאתך תכופר. ולא עוד, אלא שלא ימותו בניו בימיו. ועליו כתוב, יראה זרע יאריך ימים וגו'.

(ל) ויאמר ה' אל וגו': ויאמר ה' אל (דסויי דף ג"ז ע"ב * דף ג"ח ע"א)

(לב) ת"ח, זמינין דרי בתראי דייתון, דיתנשי אורייתא מבינייהו, וחכימי לבא יתכנשון ו לאתרייהו, ולא ישתכח מאן דסגיר ופתח. ווי לההוא דרא. ומכאן ולהלאה, לא יהא דרא כדרא דא, עד דרא דייתי מלכא משיחא, ומנדעא יתער בעלמא, דכתיב, כי (ז) כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.

(לג) ת"ח, כתיב, (ח) ונהר יוצא מעדן. ותנינן, מה שמיה דההוא נהר. ז אוקימנא יובל שמיה, דכתיב, (י) ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרא דרב המנונא סבא, חיים שמיה, דמתמן נפקין חיים לעלמא, ואינון אקרון חיי מלכא. והא אוקימנא, ההוא אילנא רבא ותקיפא, דמוזן לכלא ביה. אקרי עץ חיים. אילנא דנטע שרשוי באינון חיים, וכלא הוא שפיר.

(לד) ותאנא, ההוא נהר אפיק נחלין עמיקין, במשח רבות, לאשקאה גנתא, ולרוואה אילנין ונטיעין, דכתיב, (ט) ישבעו עצי יי ארזי לבנון אשר נטע, ואינון נחלין, נגדין ואתמשכן ומתכנשין בתרין (ט) סמכין ט, ואינון ברייתי קרינן להו, (ט) יכין ובוועין, ושפיר. ומתמן נפקין כל אינון נחלין, ושריין לון בחד דרגא דאקרי צדיק, דכתיב, (ט) וצדיק יסוד עולם. וכלהו אזלין ומתכנשין לההוא אתר דאקרי ים, והוא ימא דחכמתא, הה"ד, (ז) כל הנחלים הולכים אל הים וגו'.

(לה) ואי תימא, דהא מטו לאתר דא, ופסקין, ולא תיביין, לבתר כתיב, אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, בגין דההוא נהרא לא פסיק

חלופי גרסאות

ו לאתרא קדישא; לאדרא קדישא. ז מוסיף הא אוקימנא. ח קיימין; קיימין סמכין. ט ובאינון. י תרי; בריתי.

מסורת הזהר

(ז) (ירמיה לא) ח"ג כג קל: (ח) (בראשית ב) ב"א ר"א צ"א. (י) (ירמיה יז) יתרו פח צ"א. (ט) (תהלים קד) ב"א רמג צ"ב. (ט) (מ"א ז) ח"ג צ: (פ) (משלי י) ב"א רפו צ"ג. (ז) (קהלת א) לעיל אות ל צ"ט.

כל הנחלים הולכים אל הים

הסולם

תאמר

חג"ת דז"א, בשמן המשחה, להשקות את הגן שהוא המלכות, ולרוות האילנות הנטיעות. דהיינו ספירות המלכות, שכתוב, ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע, ואלו הנחלים, שהם חג"ת, נחלים ונמשכים ומתקבצים בשני עמודים, שהברייתות קוראים להם יכין ובוועין, שהם נצח והוד. ויפים הם, השמות האלו. ומשם מנ"ה, יוצאים כל אלו הנחלים שהם חג"ת, והם שורים במדרגה אחת שנקראת צדיק, שהוא יסוד. שכתוב, וצדיק יסוד עולם. וכולם הולכים ומתקבצים במדרגה ההיא הנקראת ים, והוא ים החכמה, שהוא המלכות. ז"ש, כל הנחלים הולכים אל הים.

(לה) ואי תימא דהא וכר: ואם תאמר, כשמגיעים הנחלים למקום הזה, מלכות, הם פוסקים, ואינם חוזרים, כתוב אחר זה, אל מקום שהנחלים הולכים שם הם שבים ללכת, משום שהנהר ההוא אינו פוסק מימיו לעולם. הם שבים, לאיזה מקום הם שבים. ומשיב, ששבים לאלו

(לב) ת"ח זמינין דרי וכר: בוא וראה, עתידים דורות האחרונים שיבואו, שהתורה תשתכח מביניהם, וחכמי לב יתאספו למקומם, ולא ימצא מי שיסגור ויפתח בתורה. אוי לאותו הדור, ומכאן ולהלאה, לא יהיה כדור הזה, עד הדור שיבא המשיח, והדעת תתעורר בעולם, שכתוב, כי כלם ידעו אותי למקטנם ועד גדולם.

(לג) ת"ח כתיב ונהר וכר: בוא וראה, כתוב, ונהר יוצא מעדן. ולמדנו מה שמו של אותו הנהר. והעמדנו שמו יובל שהוא בינה, שכתוב ועל יובל ישלח שרשיו. ובספרו של רב המנונא סבא, אומר, שחיים שמו, שהוא בינה, שמשם יוצאים חיים לעולם. והם נקראים חיי המלך. והרי העמדנו, והוא אותו אילן הגדול והחזק, שהוא ז"א, שמוזן לכל בו, ונקרא עץ החיים. דהיינו אילן שנטע שרשיו באלו

החיים שלמעלה, שהוא בינה. והכל הוא טוב. (לד) ותאנא ההוא נהר וכר: ולמדנו, דההוא הוציא נחלים עמוקים, שחם ג' ספירות (דפריי דף ג"ח ע"א)

לעלמין. הם שבים, לאן אתר שבים, לאינן תרין קיימין, נצח והוד. ללכת, בהאי צדיק, לאשכחא ברכאן וחידו. והיינו רזא דתנינן, (ק) לויתן זה יצרת לשחק בו, כ דא צדיק.

(לו) ל כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו. מאן עתו. מ דא מטרוניתא, דאקרי עתו דצדיק, ובג"כ כלהו (ו) מחכאן להאי עתו, כלהו דאתזנן נ לתתא, מאתר דא אתזנן, ורזא דא אוקימנא, (ז) עיני כל אליך ישברו וגו', כמה דאוקימנא. (ז) ת"ח, בשעתא דהאי כל, מבסס לעתו, ומתחברא עמיה, כלהו עלמין בחידו, כלהו עלמין בברכאן, כדין שלמא אשתכח בעלאי ותתאי. וכד גרמין חייבי עלמא, דתמן לא אשתכחו ברכאן דאינון נחלי, וינקא, (ח) האי עת, מסטרא אחרא, כדין דינין מתערין בעלמא, ט ושלמא לא אשתכח. וכד בעאן בני עלמא לאתברכא, לא יכלין אלא על ידא דכהנא, בגין דיתער כתרא דיליה, ויתברך מטרוניתא, וישתכחו ברכאן בכלהו עלמין.

(ח) תאנא, בההיא שעתא, פ בעא משה קמי קב"ה, מלה דא, אמר ליה, אי בני עלמא יתובון קמד, על ידי דמאן מתברכאן. א"ל קדשא ב"ה, ולי את אומר, דבר אל אהרן אחיך, דהא בידיה מסיראן ברכאן לעילא ותתא. (ט) ויאמר יי אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'. אמר רבי אבא, זמנין אית קמי קב"ה, לאשתכחא רעוון, ולאשתכחא ברכאן.

חלופי גרסאות

כ ל"ג דא צדיק. ל מוסיף וע"ד כלם. מ מוסיף [דא] עתו דצדיק דא. נ ל"ג לתתא; תתאי. ט ל"ג האי עת. ע ולית שלמא. פ דבעא.

מסורת הזוהר

(ק) (תהלים קד) ב"א שטו צ"א. (ו) (שם קמה) ויגש כא צ"ב ז"ח כט ט"ב ש"ו לא ט"ג של"ו.

דרך אמת (ו) מקורים.

הסולם

ואל יבא בכל עת אל הקדש

מאמר

בעולם, ושלום אינו נמצא. וכשרוצים בני העולם להתברך, אינם יכולים כי אם על ידי הכהן, כדי שיעורר הספירה שלו, שהוא חסד, ותתברך המטרוניתא, שהיא המלכות, והברכות תמצאנה בכל העולמות.

(ח) תאנא בההיא שעתא וכי: למדנו, בשעה ההיא, אחר מיתת בני אהרן, בקש משה לפני הקב"ה, דבר זה, שהוא חסד. אמר לו משה, אם בני העולם ישובו לפניך, על ידי מי יתברכו. אמר לו הקב"ה, ולי אתה אומר, דבר אל אהרן אחיך, כי בידי מסורים הברכות למעלה ולמטה. שהוא מרכבה לחסד כנ"ל.

(ח) תאנא בההיא שעתא וכי: למדנו, הקדש: א"ר אבא, עתים יש לפני הקב"ה למצוא רצון ולמצוא ברכות ולבקש בקשות. ויש עתים, שרצון אינו נמצא, וברכות אינן באות, דינינים קשים מתעוררים בעולם. ולעתים שהדין תולה. בוא וראה, עתים יש בשנה, שהרצון

לא לו ב' עמודים, נצח והוד. ללכת, בצדיק הזה, שהוא יסוד, למצוא ברכות ושמחה. וז"ס שלמדנו, לויתן זה יצרת לשחק בו, זהו צדיק.

(לו) כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו: מהו עתו. זו היא מטרוניתא, שהיא המלכות, הנקרא עתו של צדיק, שהוא יסוד. ומשום זה הכל מצפים לעתו הזה, כולם הנזונים למטה, ממקום הזה נזונים, שהתחתונים אינם מקבלים אלא ממלכות. וסוד זה העמדנו, עיני כל אליך ישברו וגו', כמו שהעמדנו.

(ז) ת"ח בשעתא דהאי וכי: בוא וראה, בשעה שכל הזה, שהוא יסוד הנקרא כל, מבשם לעתו, שהיא מלכות, ומתחברת עמו, כל העולמות הם בשמחה, כל העולמות הם בברכות, אז השלום נמצא בעליונים ובתחתונים. וכשרשעי עולם גורמים שאינם נמצאים שם הברכות של אלו נחלים, שהם חג"ת דז"א. ולעת הזו יונקת מצד אחר, שהוא דיג, אז דינים מתעוררים (דפריי דף ג"ח ע"א)

ולמתבע בעותי, וזמנין, דרעוון לא אשתכח, וברכאן לא מזדמנן. ודינין קשיין מתערין בעלמא. וזמנין דדינא תלי. תא חזי, זמנין אית בשתא, ז דרעווא אשתכח. וזמנין אית בשתא, דדינא אשתכח. וזמנין אית בשתא, דדינא אשתכח ותליא. זמנין אית בירחי, ז דרעוא * אשתכח בהו. וזמנין אית בירחי, דדינין אשתכחו. ותליין על כלא.

(מ) זמנין אית ר בשבועי, דרעוון משתכחן, וזמנין אית ש בשבועי, דדינין משתכחן בעלמא. וזמנין אית ביומי, דרעווא ת אשתכח בעלמא ועלמא אתבסמא. וזמנין אית ביומי דדינין תליין ומשתכחן, ואפילו בשעתי. ועל דא כתיב, (ו) ועת לכל חפץ וגו'. וכתיב, (ז) ואני תפלתי לך וגו'. וכתיב, (ח) דרשו יי' בהמצאו. וכתיב, (ט) למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה. וכתיב, (י) מרחוק יי' נראה לי. וזמנין דאיהו קרוב, דכתיב, (יא) קרוב יי' לכל קוראיו. בג"כ, ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'.

(מא) רבי שמעון אמר, הא אוקימנא. מלה בעתו, והכי הוא ודאי, והכא אתא קב"ה לאזהרא לאהרן, דלא יטעי בההוא חובא, דטעו בנוי, דהא האי עת ידיעא, בג"כ לא יטעי לחברא עת אחרא, לגבי מלכא. הה"ד, ואל יבא בכל עת אל הקדש. כלומר, אף על גב דיחמי עידן, דאתמסר בידא אחרא, לאתנהגא עלמא, ויתמסר בידי א לייחד ביה לקרבא ב ליה ג לקודשא, דהא אנא ושמי חד הוא. ובגיני כך, ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואי בעי למנדע במה ייעול,

מסורת הוהר

חלוסי גרסאות

(ש) (קהלת ג) מקץ ז צ"ב תק"ח קיד ט"א שלי"ג. (תהלים סט) תרומה קעו צ"ג. א) (ישעיה נה) יירא סא צ"ד. ב) (תהלים פ) בשלח פט צ"א. ג) (ירמיה לא) שמות סא צ"צ. ד) (תהלים קמה) משפטים קכד צ"כ ז"ח כד ט"ג שט"ו כט ט"ב שי"ד עט ט"ד שנ"א פה ט"ד שי"א.

מאמר

הסולם

ואל יבא בכל עת אל הקדש

קוראיו. משום זה ואל יבא בכל עת אל הקדש וגו'.

שהרצון נמצא, ועתים יש בשנה שהדין נמצא, ועתים יש בשנה שהדין נמצא ותלוי. כלומר שהדין תלוי ומאיים על העולם, אבל אינו פועל. עתים יש בחודש, שרצון נמצא בהן, ועתים יש בחודש שדינים נמצאים, ותלויים על הכל.

(מא) ר"ש אמר הא וכו': רי שמעון אמר, הרי העמדנו דבר בעתו מה טוב, וכך הוא ודאי, וכאן בא הקב"ה להזהיר את אהרן, שלא יטעה באותו עון שטעו בנוי, כי עת זו ידועה, שהיא מלכות, משום זה לא יטעה לחבר עת אחרת, אל המלך. ז"ש, ואל יבא בכל עת אל הקדש. כלומר, אע"פ שיראה העת, שנמסרה בידי אחר, דהיינו בידי הס"א, להנהיג העולם, שתהיה נמסרת בידיה, כדי ליחד ולקרב העולם אל הקדש, כי אני ושמי אחד. שגם הס"א אינו אלא משמש אותי. ומשום זה, ואל יבא בכל עת אל הקדש. ואם רוצה לדעת במה יבא, הוא בזאת שהיא המלכות דקדושה, בזאת יבא אהרן

(מ) זמנין אית בשבועי, וכו': עתים יש בשבוע, שרצון נמצא, ועתים יש בשבוע שדינים נמצאים בעולם. ועתים יש בימים שהרצון נמצא בעולם והעולם נתבסם, ועתים יש בימים שדינים תלויים ונמצאים, ואפילו בשעה יש עתים שונות. וע"כ כתוב, ועת לכל חפץ וגו'. וכתוב, ואני תפלתי לך ה' עת רצון. וכתוב, דרשו ה' בהמצאו. וכתוב, למה ה' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה. וכתוב, מרחוק ה' נראה לי. ולעתים הוא קרוב, שכתוב, קרוב ה' לכל (דברי דף ג"ח ע"א * דף ג"ח ע"ב)

בזאת. בזאת יבא אהרן אל הקדש. דהאי ד זאת, היא עת דאחידת בשמי, בהאי ה י, דרשימא ו בשמי, ייעול אל הקדש. ז ואל יבא בכל עת. (מב) תאנא אמר ר' יוסי כתיב ה) את הכל עשה יפה בעתו האי מלה ז אוקמה ח בוצינא קדישא והכי הוא דתנינא את הכל עשה יפה בעתו והכי הוא ודאי. את הכל ודאי. עשה יפה בעתו, דא בדא, ולא יתערבון אחרנין בינייהו. בעתו ממש, ולא באחרא. בגיני כך, אזהרותא לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה ייעול. בזאת, כמה דאוקימנא, דכתיב בזאת יבא אהרן אל הקדש.

(מג) רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוה, אמר ליה, ס כתיב בכנישתא דקרת, ז ויאבדו מתוך הקהל, מאי ויאבדו. אלא כמה דכתיב, ז) והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. א"ר שמעון, שאני אינון בני אהרן, דלא כתיב בהו אבדה, כאינון דכנישתא דקרת, דכתיב י בהו, ויאבדו מתוך הקהל. וכתיב, ח) הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו. לאכללא אינון דאקריבו קטרת בוסמין, מאתן וחמשין, דאתאבידו ודאי, ואלין לא אתאבידו.

(מד) א"ל כתיב, ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתיב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. כיון דאמר, ואל יבא בכל עת, אמאי לא כתיב, במה זמנא ייעול. א"ל, כ אלעזר, הא אתמר, ומלה חד הוא, וזמנא ז חד הוא, הווי ידעי כהני. אבל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (קהלת ג) בא לא צ"א. ו) (במדבר טז) ח"ג מט. ד ל"ג זאת. ה ל"ג י. ו בשמא. ז אוקמה. ח בשמא. ט כתיב בבני אהרן ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם וימותו וכתיב בכנישתא דקרת ואש יצאה מאת ה' ותאכל את החמשים ומאתים איש ס"ד עו: ז"ח פט ט"ג שמ"ד. ח) (במדבר י"ז).

דשקלין דא כדא. י ל"ג בהו. כ ל"ג אלעזר; מוסיף ר' אלעזר. ל ל"ג חד הוא

ואל יבא בכל עת אל הקדש

הסולם

מאמר

ר"ש, משונים הם בני אהרן, מעדת קרת, שלא כתובה בהם אבדה, כמו שבעדת קרת, שכתוב בהם, ויאבדו מתוך הקהל. וכתוב, הן גוענו אבדנו כלנו אבדנו. שהוא כולל המאתים וחמשים איש שהקריבו קטרת הסמים, שהם נאבדו ודאי, ואלה בני אהרן, לא נאבדו. (מד) א"ל כתיב ואל וכר: אמר לו כתוב, ואל יבא בכל עת אל הקדש. וכתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש. שואל, כיון שאמר, ואל יבא בכל עת, למה לא כתוב, באינו עת יבא. שהיה לו לומר שבעשור לחדש יבא אל הקדש, וחזא אומר, שבזאת יבא אל הקדש ולא פירש הזמן. אמר לו: אלעזר, הרי למדנו, ומלה אחת היא, ועת אחת היא, כי עת וזאת, הם מלה אחת, דהיינו ששניהם שמות המלכות, שהיו יודעים הכהנים. אבל על מה שחטאו בניו רצה הקב"ה להזהיר כאן, דהיינו שלא יפגום בעת שהיא מלכות כמו שפגמו בניו, וכבר למדנו (באות מ"א

אהרן אל הקדש. כי זאת, הוה, היא עת הנאחות בשמי ב' הוה, שהיא יסוד, הרשומה בשמי, ובה יבא אל הקדש. ואל יבא בכל עת. (מב) תאנא א"ר יוסי וכר: למדנו אר"י, כתוב את הכל עשה יפה בעתו, דבר זה העמיד המאור הקדוש, וכך הוא. שלמדנו, את הכל עשה יפה בעתו, וכך הוא ודאי, את הכל ודאי שהוא יסוד הנקרא הכל, עשה יפה בעתו, שהוא מלכות הנקראת עת, זה בונה, ולא יתערבו אחרים ביניהם. בעתו ממש, שהיא מלכות. ולא באחר, משום זה הוא אזהרה לאהרן, ואל יבא בכל עת אל הקדש. אבל במה יבא. בזאת, שהיא מלכות הנקרא זאת, כמו שהעמדנו שכתוב בזאת יבא אהרן אל הקדש. (מג) רבי אלעזר הוה וכר: ר"א היה יושב לפני אביו, א"ל, כתוב בעדת קרת, ויאבדו מתוך הקהל, מהו ויאבדו. אלא הוא כמו שכתוב, והאבדתי את הנפש ההיא מקרב עמה. אמר (דפו"י דף נ"ח ע"ב)

על מה דחאבו בנוי, בעא לאזהרא הכא, והא אתמר. א"ל, ואנא הכי סבירנא, ובגין לאתישבא מלה בעינא.

מה) א"ל, אלעזר ברי ת"ח, כל קרבנין וכל עלוון, נייחא הוא דקב"ה, אבל לא הוה נייחא, כמה דהאי קטרת, דקטרת מעליא מכלא. ובג"כ, הוה מעלין ליה לגו בגו, בלחישו. והא אתמר. ובג"כ, לא אתענשו כל בני נשא בשאר קרבנין ועלוון כמו בקטרת, דכל פולחנא דקב"ה, הכא אתקטר ואתקשר יתיר מכלא. וע"ד אקרי קטרת. והא אתמר, (ט) שמן וקטרת ישמח לב.

מו) נ פתח ר' שמעון ודרש, י לריח שמניך טובים וגו'. האי קרא אסתכלנא ביה, והכי הוא. לריח, מאי ריח. ריח דקטרת דאיהו דקיקא ומעליא ופנימאה מכלא, וכד סליק ההוא ריח לאתקשרא, בההוא משח רבות דנחלי מבושא, אתערו דא בדא ואתקטרו כחדא. וכדין אינון ט משחן טבאן לאנהרא. כד"א, לריח שמניך טובים.

מז) וכדין אתרק משחא מדרגא לדרגא, באינון דרגין דאקרון שמא קדישא, הה"ד, שמן תורק שמך ט על כן עלמות אהבוך. מאי עלמות. כמה דאוקימנא פ עלמות, עלמות ממש, ד"א על כן עלמות אהבוך. כד"א, ט על עלמות שיר. וכלא חד.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (משלי כו) צו אות פה צ"א. י) (שיר א) וירא ט ל"ג א"ל אלעזר ברי. נ ר"ש פתח. ט משיחן. ז צ"א. ט) (תהלים מו) ויצא קב צ"ד. ע על ידי כי ולי"ג על כן. פ עלמות.

ע"כ עלמות אהבוך

הסולם

מאמר

החכמה המאיר ממטה למעלה, מן המלכות וחכמה זו אינה מאירה אלא בהתלבשות החסדים דז"א. וע"י הקטרת מעלים הריח הזה מן מלכות אל חסדים דז"א להתלבש בהם, וגם החסדים דז"א, שנקראים שמנים, מתגלים ע"י הארת החכמה. וז"ש וכד סליק ההוא ריח לאתקשרא וכר אתערו דא בדא, וכר, הריח שה"ס הארת חכמה מתקשר בשמן, והשמן שהוא חסדים מתגלה בהארת חכמה על ידי קליטת הריח. וז"ש, וכדין אינון משחן טבאן לאנהרא, שע"י קליטת הריח הם טובים להאיר.

מז) וכדין אתרק משחא וכר: ואו הורק השמן ממדרגה למדרגה, באלו המדרגות הנקראים שם הקדוש, שהוא המלכות, ז"ש, שמן תורק, שמך על כן עלמות אהבוך. מהו עלמות. כמו שהעמדנו עלמות, הם עלמות ממש. כי כיון שהשמן הורק אל המלכות שנקראת שם, מקבלים ממנה כל העולמות. פירוש אחר, על כן עלמות אהבוך. הוא כש"א, על עלמות שיר. דהיינו מדרגות שהן בבחינת חסדים, הנקראות עלמות מלשון העלם (כח"ש לעיל ויצא אות רנ"ו ע"ש) והכל אחד הוא. כי השם עולמות הוא ג"כ על שהם נעלמים.

ובספרא

ח"א). אמר לו, וגם אני הייתי סבור כך, אלא רציתי לשמוע ממך כדי ליישב הדברים.

מה) א"ל אלעזר ברי וכר: אמר לו, אלעזר בני, בוא וראה, כל הקרבנות וכל העולות הם נחת של הקב"ה, אבל אין הן נחת לפניו, כמו הקטורת, כי הקטרת משובחת היא מכל, ומשום זה היו מעלים אותה לפני ולפנים, לקדש הקדשים, בלחש, ולמדנו זה, ומשום זה לא נענשו כל האנשים בשאר הקרבנות ועולות כמו בקטרת, שכל עבודת הקב"ה, נתקטר ונתקשר כאן יותר מכל, וע"כ נקרא קטרת, כי קטרת היא התקשרות בלשון ארמי. וכן נאמר, שמן וקטרת ישמח לב.

מו) פתח ר"ש ודרש וכר: פתח ר"ש ודרש, לריח שמניך טובים וגו'. מקרא זה הסתכלתי בו, וכך הוא. לריח, מהו ריח. הוא, כי ריח הקטרת הוא דק ומשובח ופנימי יותר מכל, וכשעולה הריח ההוא להתקשר, באותו שמן המשחה של נחלי המבושא, שהם ספירות דז"א, מעירים זה בזה ומתקשרים יחד. ואז שמנים אלו טובים להאיר. כש"א לריח שמניך טובים. פירוש שמן ה"ס חסדים, וריח ה"ס הארת (דפו"י דף מ"ח ע"ב)

(מח) ובספרא דרב המנונא סבא כתיב, מאי ז' עולמות. כמה דאת אמר, ותתן (ל) טרף לביתה וחק* לנערותיה. נערותיה הני עלמות, אהבוך, לברכא שמך, ולזמרא קמך, ומתמן אשתכחן ברכאן בכלהו תתאי, ומתברכין עלאין ותתאין. מט) ד"א ע"כ עלמות אהבוך. שפיר הוא מאן דאמר. ק' על מות אהבוך, דהא במלה דא מאריהון דדינין אתבסמן, ובגין דהאי קטרת, אתקטר במשחא דלעילא יתיר, אתחשב קמיה דקב"ה, מכל קרבנין ועלוון. אמרה כ"י, אנא כקטרת, ואנת כמשחא, משכני אחריך נרוצה וגו'. נרוצה: כד"א, על כן עלמות אהבוך. אנא וכל אוכלוסין, דהא כלהו ר' בי אחידן, ועל דא משכני, דהא בי תליין.

(נ) הביאני המלך חדריו. אם ייעול לי מלכא באדרוי, נגילה ונשמחה בך, אנא וכלהו ש' אוכלוסין. תאנא. כלהו אוכלוסין, בשעתא דכנסת ישראל חדאת ומתברכא, כלהו חדאן, ודינא לא שריא כדין בעלמא. ועל דא כתיב, (נ) ישמחו השמים ותגל הארץ.

(נא) כי בענן אראה על הכפרת. א"ר ת יהודה, זכאין אינון צדיקיא, דקב"ה בעי ביקריהון. ותנינא, מלך בשר ודם, אי ב"נ רכיב על סוסיא דיליה, בר קטלא הוא, קב"ה ארכיב אליהו על דיליה, דכתיב, (ג) ויעל אליהו בסערה השמים וגו'. הכא מאי כתיב, ולא ימות כי בענן אראה על הכפרת. וקב"ה עייליה.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ל) (משלי לא) ויחי רסח צ"ה. (ח) (תהלים צו) ח"ג ז' עלמות. ק' עלמות. ר' ביה. ש. ל"ג אוכלוסין. ת אבא רכב: ת"ז בהקדמה ט: תל"א עו. ת"ע קכה: תק"ח קכ ט"ד ש"ה. (ז) (מ"ב ב) ויגש כו צ"א.

מאמר

הסולם

ע"כ עלמות אהבוך

חסדים, וחשוכה לפני הקב"ה, מכל הקרבנות והעולות. אמרה כנסת ישראל, שהיא המלכות, אני כקטרת, כי המלכות ה"ס חכמה תתאה, ואתה, דהיינו ז"א, כשמן, שהוא חסדים, ע"כ, משכני אחריך נרוצה וגו'. נרוצה, בלשון רביס, הוא כש"א, על כן עלמות אהבוך, דהיינו אני וכל היילותי, כי כולם נאחזים בי. וע"כ משכני, כי הם תלויים בי.

(ג) הביאני המלך חדריו: אם יביא אותי המלך בחדרי, נגילה ונשמחה בך, היינו אני וכל היילותי. למדנו. כל החילות, בשעה שכנסת ישראל שמחה ומתברכת, כולם שמחים, והדין אינו שורה אז בעולם. וע"כ כתוב, ישמחו השמים ותגל הארץ.

(נא) כי בענן אראה על הכפרת: א"ר יהודה, אשרי הם הצדיקים שהקב"ה חפץ ביקרם. ולמדנו, מלך בשר ודם, אם אדם רוכב על סוס שלו, בן מות הוא, והקב"ה הרכיב את אליהו על שלו, שכתוב, ויעל אליהו בסערה השמים וגו'.

(מח) ובספרא דרב המנונא וכר: ובספרו של רב המנונא סבא כתוב, מהו עולמות. הוא כש"א, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, שה"ס ז' היכלות דבריאה המשמשים את המלכות, ונקראו ז' נערות (כנ"ל ויקהל ל' ד"ה פירוש), נערותיה אלו, שהן עלמות, אהבוך, לברך שמך, ולזמר לפניך, ומשם נמצאות ברכות בכל התחתונים, ומתברכים העליונים והתחתונים.

(מט) ד"א על כן עלמות אהבוך: פירוש אחר, ע"כ עלמות אהבוך, יפה הוא מי שפירש על מות אהבוך, כי בדבר זה, דהיינו שחן, שהוא חסדים, בעלי הדין מתבשמים, כי עלמות היא אותיות על מות. פירוש, כשהחכמה שבמלכות היא בלי חסדים, נמשכים ממנה דינים קשים כמות, (כנ"ל ב"ב דף מ"ז ד"ה נפיק) ובשביל זה המלכות ומדרגותיה אוהבים להתדבק בז"א שהוא חסדים, וז"ש על מות אהבוך. כי הפירוד מחד קשה כמות. כי הקטרת הזו, שהיא הארת חכמה, מתקשרת בשמן של מעלה ביותר, שהוא (דפ"י דף ג"ח ע"ב ע' דף ג"ט ע"א)

למשה ביה, הה"ד, ויבא משה בתוך הענו, בתוך הענו ממש, כי בענו אראה על הכפרת. הה"ד, וברא יי על כל מכו הר ציון ועל מקראיה ענו יומם ועשן. זכתיב, כי ענו יי על המשכן יומם.

נב) ותאנא, האי זכתיב, וירד יי בענו. בענו אראה על הכפרת. תאנא, אתר דהו שראן אינון כרובי, כמה דאוקימנא, כרובים על את א הו יתבין. ותאנא, ג' זמנין ביומא אתרחיש ניסא, בגדפייהו. בשעתא דאתגלי עלייהו קדושה דמלכא, אינון מגרמייהו סלקין גדפייהו, ופרסין לון, וחפיין על כפורתא. לבתר ב קמיטין גדפייהו, ג ונאחזין בגופייהו כד"א, והיו הכרובים פורשי כנפים למעלה, פורשי ולא פרושי. סוככים ולא סוככים. ד דא ה באת הו קיימי וחדאן בשכינתא.

נג) א"ר אבא, מה בעא הכא, כי בענו אראה על הכפרת. וכתוב בזאת יבא אהרן, והא כהנא לא חמי לשכינתא בשעתא ו כד הוה עאל. אלא עננא הוה נחית, וכד הוה נחית מטא על האי כפרת, ומתערין גדפייהו דכרובין, ואקשי להו ואמרי שירתא.

נד) ומה שירתא אמרי ה כי גדול יי ומהלל מאד נורא הוא על כל

מסורת זוהר

חלופי גרסאות

ט) (שמות כד) נח נג צ"א. ע) (ישעיה ד) ויחי נז צ"א. טו) (שמות מ) ב"א רו צ"ח. צ) (שמות לד) שמות טו צ"ת. ק) (שמות כה) בהשמטות ח"ב רעט. ח"ג רלד. רלה. רלו. רנה. ת"ו בהקדמה יג: ת"ד יח: ת"ע קכח. בהשמטות ת"ג קמ: ח"ו מג ט"ב ש"ו. תק"ח צה ט"א שי"א שי"ד צו ט"ב ש"ט. ר) (תהלים צו).

מאמר

הסולם

כי בענו אראה על הכפרת

הכרובים פורשי כנפים למעלה, פורשי התוב, שהמשמעות שפעם פורשים ופעם סוגרים, ולא כתוב, פרושי. כי אם היו בלתי פועלים היה צריך לומר פרושי. וכן, סוככים, ולא סוככים. זהו שאמרו, בנס היו עומדים, ושמחים בשכינה. נג) א"ר אבא מה וכי: א"ר, מה רוצה כאן הכתוב, כי בענו אראה על הכפורת. שמשמע שהכהן רואה השכינה. וכן בזאת יבא אהרן, שהיא השכינה הנקראת זאת. והרי הכהן לא ראה את השכינה בשעה שהיה נכנס לקדש הקדשים. ומשיב. אלא הענו שהוא השכינה, היה יורד, וכשהיה יורד ומגיע על הכפרת, מתעוררות כנפי הכרובים והיו דופקות בכנפיהם ואומרים שירה. ומכאן: היה יודע הכהן, שהשכינה נראית כאן. ועל זה נאמר, כי בענו אראה על הכפרת.

נד) ומה שירתא אמרי וכי: שואל, אינו שירה היו אומרים, ומשיב, כי גדול ה' ומהלל מאד נורא הוא על כל אלקים. את זה היו אומרים כשמעלים כנפיהם. והוא בחינת

זגרי. וכתוב, ויען ה' את איוב מן הסערה. (איוב ל"ח). כאן מה כתוב, ולא ימות כי בענו אראה על הכפרת. והקב"ה הכניס את משה בענו, ז"ש, יבא משה בתוך הענו, בתוך הענו ממש, שהוא מלכות, באותו הענו שכתוב בו, כי בענו אראה על הכפרת. ז"ש, וברא ה' על כל מכו הר ציון ועל מקראיה ענו יומם ועשן. וכתוב, כי ענו ה' על המשכן יומם. שכל אלו עננים רומזים על המלכות.

נב) ותאנא האי זכתיב וכי: ולמדנו, זה שכתוב, וירד ה' בענו. בענו אראה על הכפרת, למדנו, שהוא המקום דהיינו מלכות, שהיו שורים בו אלו הכרובים, שהם מטטרון וסנדלפון, כמו שלמדנו, הכרובים היו יושבים על נס, דהיינו על המלכות הנקראת נס, ולמדנו ג' פעמים ביום שה"ס ג' קוין, קרה נס, דהיינו שנתגלתה השכינה בכנפיהם. בשעה שנתגלתה עליהם קדושת המלך, הם מעצמם העלו כנפיהם, ופורשים אותן, ומכסים על הכפרת. ואחר כך סוגרים כנפיהם, ונאחזים בגופם. כשי"א והיו דפרי דף ג"ט ע"א)

אלהים. האי כד סלקי גדפייהו. בשעתא דפרסין להו אמרי, (ט) כי כל אלהי העמים אלילים וי"י שמים עשה. כד חפיין על כפורתא, אמרי, (ח) לפני י"י כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים.

(נה) וקלהון הוה שמע כהנא במקדשא, כדין שוי קטרת באתריה, ואתכוון במה דאתכוון, בגין דיתברך כלא. ווגדפי כרוביאי, סלקין ונחתין, וזמרי שירתא, מחפיין לכפורתא וסלקי להו. הה"ד סוככים. סוככים דייקא ומנ"ל דקלהון אשתמע, כד"א (א) ואשמע את קול וגו'.

(נו) א"ר יוסי, ועמים במישרים. מהו במישרים. כד"א, מישרים אהבוך. לאכללא תרין כרובין, דכר ונוקבא, מישרים ודאי. ועל דא, ועמים במישרים.

(נז) וכתוב, (ב) וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים וידבר אליו. ר' יצחק אמר, מכאן אוליפנא דבכל אתר דלא אשתכח דכר ונוקבא, לאו כדאי למחמי אפי שכינתא. הה"ד, (ג) ישבו ישרים את פניך, ותנינו, כתיב, (ד) צדיק וישר הוא, דכר ונוקבא, אוף הכא כרובים דכר ונוקבא. ועלייהו כתיב, (ה) אתה כוננת מישרים. ועמים במישרים. ובגיני כך, (ו) ופניהם איש אל אחיו, יהא אוקימנא.

(נח) * תניא א"ר יוסי, זמנא חדא, הוה צריכא עלמא למטרא, ח אתו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (תהלים צו). (ת) (שם צ"ח). (א) (יחזקאל א) נח צב צ"א. (ב) (במדבר ז) ח"ג רלד. ת"ז תליח עח: תק"ח זה ט"א ש"ט. (ג) (תהלים קמ) ב"ב רכח צ"ה. (ד) (דברים לב) תולדות לו צ"ו. (ה) (תהלים צט) לך פ צ"ב. (ו) (שמות כה) לעיל את נב צ"ק.

ופניהם איש אל אחיו

הסולם

מאמר

מישרים. וע"כ אומר, ועמים במישרים. שלפני כן אוה"כ, ישפוט תבל בצדק. אשר ישפוט הוא ד"א. צדק הוא המלכות. ואח"כ כולל הכתוב גם את הכרובים, ואומר ועמים במישרים. (נז) וכתוב וישמע את הקול מדבר אליו מבין שני הכרובים וידבר אליו. ר' יצחק אמר, מכאן למדנו שבכל מקום שלא נמצאים זכר ונקבה, אינו כדאי לראות פני השכינה. כי ע"כ שמע את הקול מדבר רק מבין שני הכרובים. ז"ש ישבו ישרים את פניך, דהיינו הכרובים שנקראים מישרים. ולמדנו, כתוב צדיק וישר הוא. שהם דכר ונוקבא, כי צדיק הוא דכר, דהיינו יסוד, וישר הוא נוקבא דהיינו מלכות. אף כאן הכרובים הם זכר ונקבה. ועליהם כתוב, אתה כוננת מישרים. וכן ועמים במישרים כנ"ל. ומשום זה, ופניהם איש אל אחיו. שה"ס זוג פנים בפנים. והרי העמדנו. (נח) תניא א"ר יוסי וכו': למדנו אר"י פעם אחת היה העולם צריך לגשמים, באו לפני ר' שמעון

קו ימין, דהיינו חסד הנקרא גדול. ובשעה שפורשים אותם היו אומרים, כי כל אלהי העמים אלילים וה' שמים עשה. והוא בחינת קו שמאל, המכניע את הסי"א כולו. וכשמכסים על הכפורת, היו אומרים, לפני ה' כי בא לשפוט הארץ ישפוט תבל בצדק ועמים במישרים. והוא בחינת קו האמצעי, דהיינו ת"ת הנקרא משפט. (נה) וקלהון הוה שמע וכו': ואת קולם היה שומע הכהן בבית המקדש, או נתן הקטרת במקומה, ונתכוון במה שנתכוון, כדי שיתברך הכל, וכנפי הכרובים היו עולות ויורדות, ומזמרות שירה ומכסות הכפורת ומעלים אותן. ז"ש, סוככים סוככים הוא בדיוק (כנ"ל אוג נ"ב). ומאין לנו שקולם נשבע. דהיינו כש"א ואשמע את קול כנפיהם וגו'. (נו) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, ועמים במישרים, מהו במישרים. ומשיב, הוא כש"א מישרים אהבוך, שהשכינה כוללת בזה שני הכרובים, שהם מסטרוין וטנדלפון. הנקראים ודאי (דפו"י דף ג"ט ע"א * דף ג"ט ע"ב)

לקמיה דר"ש, ר' ייסא ורבי חזקיה ושאר חברייה. אשכחיהו דההו אזיל למחמי, לר' פנחס בן יאיר, ה הוא ור"א בריה. כיון דחמא לון, פתח ואמר, ז שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. מאי שבת אחים גם יחד.

נט) כד"א, ופניהם איש אל אחיו, בשעתא, דהו חד בחד משגיחין. אנפין באנפין, כתיב, מה טוב ומה נעים. וכד מהדר דכורא אנפוי מן נוקבא, ווי לעלמא. כ כדין כתיב, ח ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ל ודאי, וכתיב, ט צדק ומשפט מכון כסאך, דלא אזיל דא בלא דא, וכד משפט, מתרחק מצדק, ווי לעלמא. ט

ס) והשתא חמינא, דאתון אתיתון, על דדכורא לא שריא בנוקבא, אמר, אי לדא אתיתון גבאי תיבו. דהאי יומא אסתכלנא, דיתהדר כלא למשרי אנפין באנפין. ואי לאורייתא אתיתון, שרו גבאי. אמרו ליה, לכלא, קא אתינא לגבי דמר, ישתמיט חד מינו, נ לבשרא לאתנא, שאר חברייה, ואנן נתיב לקמיה דמר. סא) עד דהו אזלי, פתח ואמר, י שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה, שחורה אני בגלותא, ונאווה אני בפקודי ה אורייתא, דאע"ג דישראל בגלותא לא שבקי לון. כאהלי קדר, דאינון ע בני קטורה, דאתקדרו אנפייהו תדירא, ועם כל דא כיריעות שלמה, כההוא חיון שמיא למדכי, דכתיב, ו טוטה שמים כיריעה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (תהלים קלג) תולדות ח צ"ג ח (משלי יג) ויקהל י
 יא צב. ט (תהלים פט) נח ז צ"ה. י (שיר א) ב"ב
 קלד צ"ו. כ (תהלים קד) ב"א רפ צ"ג
 ט דאורייתא אע"ג. ע ביני. פ טוריא
 ט ל"ג הוא ור"א בריה. י אפין. כ כגוונא דא.
 ל מוסיף כתיב ודאי. מ מוסיף לעלמא, כדין כתיב
 ויש נספה בלא משפט. נ לאתבשרא; לאתקשרא.
 ט דאורייתא אע"ג. ע ביני. פ טוריא

הנה מה טוב ומה נעים

הסולם

מאמר

שורה בנוקבא, שמשום זה אין גשמים בעולם. אמר, אם לזה באתם אלי, שובו. כי ביום הזה הסתכלתי שהכל יחזור לשרות פנים בפנים. ולא יחסר עוד שפע הגשמים בעולם. ואם באתם אלי ללמד תורה, תשבו עמי. אמרו לו, לכל, באנו לאדוני, הן לגשמים והן ללמוד תורה, ילך אחד ממנו ויבשר לאחינו, ישועת הגשמים, שאר החברים, ואנו נשב לפני אדוני. סא) עך דהו אזלי וכי: בעוד שהיו הולכים, פתח ואמר, שחורה אני ונאווה בנות ירושלים וגו'. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, שחורה אני בגלות, ונאווה אני במצות התורה, שאע"פ שישראל בגלות אינם עוברים את המצות. כאהלי קדר, אע"פ שאני כאלו בני קטורה, שפניהם שחורים תמיד, ועם כל זה כיריעות שלמה, היינו כמראה השמים לטהור, שכתוב נוטה שמים כיריעה. ושלמה זה הקב"ה, מלך שהשלום שלו.

ר' שמעון, ר' ייסא ור' חזקיה ושאר החברים. מצאוהו שהיה הולך הוא ובנו ר"א לראות את ר' פנחס בן יאיר. כיון שראה אותם, פתח ואמר, שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שואל, מהו שבת אחים גם יחד. נט) כד"א ופניהם וגו': ומשיב, הוא כש"א, ופניהם איש אל אחיו, אשר אחים פירושו דבר ונוקבא. כי בשעה שהיו ז"א ומלכות מסתכלים זה בזה פנים בפנים כתוב, מה טוב ומה נעים. וכשהדכר מחזיר פניו מן הנוקבא, או לעולם, אז כתוב, ויש נספה בלא משפט. בלא משפט ודאי, דהיינו בלא ז"א הנקרא משפט, שאינו מסתכל ומשפיע אל הנוקבא הנקרא צדק. וכתיב, צדק ומשפט מכון כסאך, שאינו הולך זה בלא זה, וכשמשפט, שהוא ז"א, מתרחק מצדק, שהוא מלכות, או לעולם. ס) והשתא חמינא דאתון וכי: ועתה אני רואה, שאתם באתם, על מה שהדכר אינו (דפו"י דף ג"ט ע"ב)

(סב) אל תראוני שאני שחרחרת. מ"ט ז אל תראוני, בגין שאני שחרחרת. ששופתני השמש, דלא אסתכל בי שמשא, לאנהרא לי כדקא יאות. ישראל מה אינון אמריין. בני אמי נחרו בי. מאן אינון בני אמי, אלין רברבין ממנן תריסין על שאר עמין.

(סג) ד"א, בני אמי ממש. כד"א, ז השליך משמים ארץ וגוי. וכד השליך משמים ארץ, שמוני נוטרה את הכרמים. מ"ט. דכרמי שלי לא נטרתי. ותנינן, בני אמי ודאי אסתכמו עלי, כלומר, כד אתעדי ארץ, משמים, כמה דאוקימנא, דכתיב, ח ותתצב אחותו מרחוק.

(סד) והכא אתמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ק ובהו אוקימנא, גם יחד. כד"א ו ואף גם זאת ר בהיותם, שבת אחים בכלל, כיון דכתיב, גם, לאכללא כל אינון דלעילא, דכל שולטנותא בהווא אתר אשתכת.

(סה) ד"א. הנה מה טוב ומה נעים וגוי. אלין אינון חברייא, בשעתא דאינון יתבין כחדא, ולא מתפרשן דא מן דא. בקדמיתא אתחווין גוברי מגיחי קרבא, דבעו לקטלא דא לדא. לבתר, ש אתהדרו ברחימותא דאחיה. קב"ה מהו אומר, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. גם, לאכללא עמהון שכינתא. ולא

חלופי גרסאות

ז אני שחרחרת בגין ששופתני ול"ג מן אל עד ששופתני. ק ובהו, והכא; והא. ר ל"ג בהיותם. ש ל"ג אתהדרו.

מסורת הוהר

(ל) (איכה ב) ב"א רי צ"ג. ח) (שמות ב) שמות סא צ"ע. ו) (ויקרא כו) שמות עב צ"פ.

הסולם

הנה מה טוב ומה נעים

מאמר

(סד) והכא אתמר ודאי וכי: וכאן, כנגד ותתצב אחותו מרחוק, נאמר ודאי, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד, שהמלכות שהיא אחותו של ז"א לא תהיה מרחוק, אלא ביחד. ובהם, בז"א ומלכות, העמדנו גם יחד. כש"א, ואף גם זאת בהיותם אשר גם, ה"ס המלכות הנקראת זאת. וכן גם יחד, היינו המלכות. אמנם בכלל שבת אחים היא, ולא היה צריך לכתוב גם, וכיון שכתוב, גם, הוא לכלול כל אלן שלמעלה, מז"א ומלכות, שהם ישסות, שכל הממשלה היא נמצא במקום ההוא. בישסות.

(סה) ד"א הנה מה וגוי: פירוש אחר. הנה מה טוב ומה נעים וגוי, אלו הם התכרים, בשעה שיושבים יחד, ואינם נפרדים זה מזה. מתחילה הם נראים כאנשים עושי מלחמה, שרוצים להרוג זה את זה. ולאח"כ חוזרים להיות באהבת אחיה. הקב"ה מהו אומר עליהם, הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. גם בא לכלול עמהם השכינה. ולא עוד אלא הקב"ה מקשיב לדיבורם, ויש לו נחת והוא שמח בהם.

ז"ש

(סב) אל תראוני שאני שחרחרת: פירושו מהו הטעם אל תראוני, משום שאני שחרחרת. וע"כ לא תראוני. ששופתני השמש היינו כי לא נסתכל בי השמש, שהוא ז"א, להאיר לי כראוי. וישראל מה הם אומרים. בני אמי נחרו בי. מי הם בני אמי. אלו הם השרים הממונים המגינים על שאר העמים.

(סג) ד"א בני אמי ממש: פירוש אחר, שהשכינה אמרה, בני אמי ממש. שהם הספירות דז"א, שהם בני בינה, שהיא אם השכינה, כש"א, השליך משמים ארץ וגוי, וכשז"א השליך משמים ארץ שהיא השכינה, שמוני נוטרה את הכרמים. שהם אומות העולם, שצריכה להשפיע לאומות העולם בשביל שישראל יזונו מהם. מהו הטעם. משום שכרמי שלי שהיא ישראל, לא נטרתי. כי חטאו. ולמדנו בני אמי ודאי, דהיינו ספירות דז"א, הסכימו עלי, להרחיקני. כלומר, בזה שהוסרה הארץ, שהיא המלכות, משמים, שהוא ז"א, כמו שהעמדנו שכתוב, ותתצב אחותו מרחוק. שהשכינה שנקראת אחותו דז"א, נתיצבה מרחוק, שחרחיקה ז"א.

(דפו"י דף נ"ט ע"ב)

עוד, אלא קב"ה אצית למלוליהו, וניחא ליה וחדי בהו. הה"ד ט) או נדברו יראי יי' איש אל רעהו ויקשב יי' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'.

טו) ואתון חברייא דהכא, כמה דהויתון ת בחביבותא ברחימותא, מקדמת דנא, א הכי נמי, מכאן ולהלאה לא תתפרשון דא מן דא, עד דקב"ה יחדי עמכון, ויקרי עלייכו שלם. וישתכח בגיניכון שלמא בעלמא. הה"ד ט) למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.

טז) אזלו. עד דהוו אזלי, מטו לבי רבי פנחס בן יאיר. נפק רבי פנחס, לנשקיה. אמר, זכינא לנשקא שכינתא. זכאה חולקי ט) אתקין להו טיקלי דערסי, קפטורי דקילטא. אמר רבי שמעון, ט) אורייתא לא בעי הכי, אעבר להון, ויתיבו. א"ר פנחס, עד לא ניכול, נשמע ממאריה דאורייתא מלה. דהא ר"ש כל מלוי באתגלייא אינון, איהו גברא דלא דחיל מעילא ומתתא, למימר לון. לא דחיל מעילא, דהא קב"ה אסתכם * ביה, לא דחיל מתתא, כאריה דלא דחיל מבני ענא. אמר רבי שמעון לרבי אלעזר בריה, אלעזר קום בקיומך, ואימא מלה חדתא, לגבי דרבי פנחס ושאר חברייא.

סח) קם ר' אלעזר פתח ואמר, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. האי קרא אית לאסתכלא ב ביה, דאתחזי דיתירא איהו. דהא כתיב בתריה, ויאמר יי' אל משה דבר אל אהרן אחיך. מכאן שירותא דפרשתא, האי

חלופי גרסאות

מסורות הנהר

ט) (מלאכי ג) מקץ מה צ"ג. ט) (תהלים קכב) ת ל"ג בחביבותא ברחימותא. א ל"ג הכי נמי. וישב טו צ"א. ב ל"ג ביה.

ז) תיקון להם משקל המטה ר"ל כרעי המטה. ח) ר"ל קשרים הקלועים מכרעי מטה אחד לחבירו כדמיון מטה של פרקים. שעושים בחבלים וקשרים וביקש מהם שישבו עליהם. ט) התורה אינה רוצה בזה והעביר המטה מפניהם וישבו.

אחרי מות שני בני אהרן

הסולם

מאמר

וישבו. א"ר פנחס, מטרם שנאכל, נשמע מבעל התורה דבר. כי ר"ש כל דבריו בגלוי הם, הוא איש שאינו מתירא מלמעלה, משום שהקב"ה הסכים עמו, אינו ירא מלמטה, כמו אריה שאינו מפחד מבני צאן. אמר ר"ש לרבי אלעזר בנו, אלעזר עמוד על עמדך, ואמור דבר חדש לר' פנחס ושאר החברים. טיקלי דערסי קפטורי דקילטא, פירושו לפי הענין, מצעות המטה יקרי הערך.

ז"ש או נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפניו וגו'.

טו) ואתון חברייא דהכא וכו': ואתם החברים שבכאן, כמו שהייתם בחביבות באהבה מקודם לכן, גם מכאן ולהלאה לא תתפרדו זה מזה, עד שהקב"ה ישמח עמכם, ויקרא עליכם שלום, וימצא בזכותכם שלום בעולם. ז"ש, למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך.

טז) אזלו עד דהוו וכו': הלכו. בעוד שהיו הולכים, הגיעו לבית ר' פנחס בן יאיר. יצא ר' פנחס בן יאיר, ונשקו לר"ש. אמר, זכיתי לנשק את השכינה. אשרי חלקי. התקין להם מצעות המטה יקרי ערך. א"ר שמעון, התורה אינה צריכה כך, העביר את המצעות. (דפו"י דף נ"ט ע"ב * דף ס' ע"א)

סח) קם ר' אלעזר וכו': קם ר"א פתח ואמר, וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מקרא זה יש להסתכל בו, שנראה שהוא מיותר. כי כתוב אחריו, ויאמר ה' אל משה

קרא דלעילא, מאי הוא, דכתיב, וידבר יי' אל משה. מאי הוא דאמר ליה, ג ולבחר ויאמר יי' אל משה.

סט) אלא בשעתא דקב"ה יהב קטרת בוסמין לאהרן, בעא, דלא ישתמש ביה בחייו ב"נ אחרא. מ"ט. בגין דאהרן אסגי שלמא בעלמא. א"ל קב"ה, את בעי לאסגאה שלמא בעלמא, על ידך יסגי שלמא לעילא, הא קטרת בוסמין, יהא מסור בידך מכאן ולהלאה, ובחייך לא ישתמש ביה ב"נ אחרא. נדב ואביהוא אקדימו בחיי דאבוהון, לאקרבא מה דלא ה' אתמסר להו. ומלה דא, גרים להון דטעו ביה.

ע) ותאנא, משה הוה מהרהר, מאן גרם לון טעותא דא, והוה עציב. מה כתיב, וידבר יי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר ליה, בקרבכם לפני יי' וימותו. בהקריבם לא כתיב, אלא בקרבכם. א"ל קב"ה למשה, דא גרמא להו, דדחקו שעתא בחיי אבוהון, וטעו בה, והיינו דכתיב, ג אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה, ה אבל לאהרן צוה. ומה תרין בני אהרן, על דדחיקו שעתא בחיי אבוהון גרמו לגרמייהו כל כך, אנא לגבי אבא ורבי פנחס ושאר חברייא, על אחת כמה וכמה. אתא רבי פנחס נשקיה וברכיה.

עא) רבי שמעון פתח ואמר, ג) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו'. הנה מטתו שלשלמה, מאי מטתו. דא ו כורסי יקרא דמלכא, דכתיב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ויקרא י) כי תשא ל צ"ח. ט) (שיר ג) ב"א ג לבתר. ד אתמר; אסתמר. ה ל"ג אבל לאהרן צוה שמג צ"א. ו ערסא.

ששים גבורים

הסולם

מאמר

משה דבר אל אהרן אחיך, מכאן, יש לשאול, בהתחלת הפרשה, במקרא הזה שלמעלה, מה הוא שכתוב, וידבר ה' אל משה. מה הוא שאמר לו, והרי לאח"כ כתוב, ויאמר ה' אל משה. סט) אלא בשעתא דקב"ה וכו': ומשיב, אלא בשעה שהקב"ה נתן את קטרת הסמים לאהרן, רצה, שלא ישתמש בו אדם אחר בחייו. מהו הטעם. הוא משום שאהרן הרבה שלום בעולם. א"ל הקב"ה, אתה רוצה להרבות שלום בעולם, על ידך ירבה השלום שלמעלה, כי קטרת הסמים תהיה מסורה בידך מכאן ולהלאה, שהקטרת מרבה שלום למעלה, ובחייך לא ישתמש בו אדם אחר. נדב ואביהוא הקדימו בחיי אביהם, להקריב מה שלא נמסר להם. ודבר זה גרם להם שטעו בה, להקריב אש זרה.

משה אחרי מות שני בני אהרן. ומה אמר לו, בקרבכם לפני ה' וימותו. בהקריבם לא כתוב, אלא בקרבכם. אמר לו הקב"ה למשה, זה גרם להם, שדחקו את השעה להקריב קטרת בחיי אביהם, וטעו בה, שהקריבו אש זרה. והיינו שכתוב, אשר לא צוה אותם, אותם לא צוה להקריב, אבל לאהרן צוה. ויחיה טעם הכתוב, ויקריבו לפני ה' אש זרה, שטעו בוה, משום אשר לא צוה אותם. להקריב קטורת רק לאהרן לבדו צוה. ומה שני בני אהרן על שדחקו השעה בחיי אביהם גרמו לעצמם כל כך, אני כלפי אבי ור' פנחס ושאר החברים, על אחת כמה וכמה שאיני רשאי לדחוק השעה לומר חידושי תורה במקומם. בא ר' פנחס נשקו וברכו.

מאמר הנה מטתו שלשלמה

עא) רבי שמעון פתח וכו': רש"פ ואמר, הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה וגו'. הנה מטתו שלשלמה, מהו מטתו. זו היא כסא הכבוד של המלך, דהיינו המלכות שנקראת מטה

ע) ותאנא משה הוה מהרהר, מי גרם להם טעות זו להקריב אש זרה, והיה עציב. מה כתוב, וידבר ה' אל (דפרי דה ס' ע"א)

ז ביה, ק) בטח בה לב בעלה. שלשלמה, מלכא די שלמא כלא דיליה הוא. ששים גבורים סביב לה, דאתאחדן בסטרהא מדינא קשיא, ח ואקרונ, ט שתין פולסי דנורא, דההוא נער, אתלבש בהו.

עב) מימיניה, שננא דחרבא תקיפא, משמאליה י) גומרי דנורא תקיפא, דמתאחדא כ בגליפוי, בשבעין אלף להטי נורא דאכלא, ואינון שתין מזייני זיוני קשיין, מאינון גבורן תקיפן, דההיא גבורה עלאה דקב"ה. הה"ד מגבורי ישראל.

מסורת הזהר

ק) (משלי לא) ח"ג מב: נב. ז"ח נ ט"ג ש"ל.

חלופי גרסאות

ז בה. ח ל"ג ואקרונ. ט שתין מיינין זיוני קשיין י) מוסיף שתין מיינין זיוני קשיין שתין פולסי דנורא. י מימינא. כ בקליפוי.

דרך אמת י) גחלי אש.

מאמר

הסולם

ששים גבורים

מטה. שכתוב בה, בטח בה לב בעלה. שלשלמה, היינו המלך שכל השלום הוא שלו. שזה ז"א. ששים גבורים סביב לה, שהם נאחזים בצד שלה של המלכות מדין קשה ונקראים, שתין פולסא דנורא, דהיינו ששים שומרים מאש. פולסי, פירוש שומרים, מלשון הוא ופלוטונו שנער ההוא, דהיינו מטטרון, מתלבש בהם. (ב"ר ט').

ז"א. ששים גבורים סביב לה דאתאחדן בסטרהא מדינא קשיא, כי מצד המלכות שבה מתגלה הארת החכמה מתאחדים אלו ששים גבורים, שהם הדינים השומרים החכמה שלא יינקו ממנה החצונים הרשעים. ואקרונ שתין פולסי דנורא, דהיינו ששים שומרים מאש לשמרה מחצונים. וראש השומרים האלו, הוא מלאך מטטרון. כי הוא נקרא כן מלשון, אני הולך לפניכם מטטר (י'מדינו תשא) שפירוש שומר. וז"ש, דההוא נער אתלבש בהו, שמטטרון מתלבש בששים שומרים אלו, ושומר את המלכות, שהיא מטתו שלשלמה.

עב) מימיניה שננא דחרבא וכר: מימינו של מטטרון, להט החרב התקיפה, משמאלו גחלי אש חזקה, המתאחדת בחקיקותיו בע' אלף להבות אש אוכלת, והם ששים גבורים מזוינים זיון קשה מאלו הגבורות החזקות של גבורה עליונה ההיא של הקב"ה. שהוא ז"א. ז"ש מגבורי ישראל. דהיינו מגבורה דז"א הנקרא ישראל.

וחוץ מאלו הדינים הנמשכים משמאל דז"א, יש ג"כ בחינות דינים הנמשכים מימין דז"א, שה"ס דינין הנמשכים ממסך דז"א, וז"ש, מימיניה שננא דחרבא תקיפא, דהיינו הדינים הנמשכים מימין דז"א למטטרון. משמאליה גומרי דנורא תקיפא, דהיינו הדינים הנמשכים משמאל דז"א למטטרון, בסוד ששים גבורים. אמנם כשהם נכללים עם המלכות, הם שבעים, כי חג"ת נה"י דז"א עם המלכות, הרי הם ז', וכל אחת כשנכללה במלכות היא בבחינת חכמה הנקראת אלף, והם ע' אלף. וז"ש, דמתאחדא בגליפוי בע' אלף להטי נורא דאכלא, כי כשנכללים עם המלכות הם ע' אלף. וז"ש, ואינון שתין מזייני זיוני קשיין מאינון גבורן תקיפן דההיא גבורה עלאה דקב"ה, שאלו ע' אלף הם בחינת אותם ששים הגבורים הנמשכים מז"א, אלא מצד המלכות הם ע' אלף ומצד ז"א לבד הם ששים גבורים. ז"ש מגבורי ישראל. דהיינו שמיחוסים לז"א הנקרא ישראל, וע"כ הם ששים.

ביאור הדברים. נודע שאין החכמה מתגלה אלא עם דינים חזקים, השומרים שהרשעים לא ימשכו מלמעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שע"ו, ופרשת צו אות ק"ד) ואלו דינים החזקים הם נמשכים מצד שמאל דז"א, וכלולים מחג"ת נה"י שלו שכל אחד כלול מעשרה, הם ששים. וה"ס ששים גבורים. ונודע שאין החכמה מתגלית אלא במלכות (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד כחה) וע"כ מקומם של אלו ששים גבורים הוא במלכות, לשמרה מפני החצונים, שלא ימשכו מהארת חכמה שבה מלמעלה למטה.

זה אמרו. הנח מטתו שלשלמה, מאי מטתו דא כורפי יקרא דמלכא. דהיינו המלכות שנקראת מטת שלמה, כי שלמה הוא (דפרי דף ס' ע"א)

עג) ותאנא, ל בהאי ערסא, מה כתיב בה, ותקם בעוד לילה, כד ינקא מ מסטרא דדינא. ותתן טרף לביתה. מאי טרף, כד"א ה) וטרף ואין מציל. נ הה"ד כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה, זמינין בכל אתר למעבד דינא, ואקרונ כ) מארי דיבבא ויללה.

עד) איש חרבו על ירכו. כד"א, ו) חגור חרבך על ירך גבור. מפחד בלילות, הא אוקמוה, מפחדה דגיהנם וכר' אבל מפחד בלילות, כלומר, כל דא מאן אתר נטלין, מפחד, מההוא אתר דאקרי פחד, כד"א ה) ופחד יצחק היה לי. וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בלילות, בזמנין דאינון מתפקדין למעבד דינא. עה) ותאנא, כתיב, ר) זממה שדה ותקחהו. הה"ד, ב) וכל חית השדה ישחקו שם. ועל דא כתיב, א) זה הים גדול ורחב ידיים וגו' שם אניות יהלכון וגו' כד"א. ד) היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ממרחק ודאי. מרישא דמוחא, ומעילא דרישא, תביא לחמה. על ידא דצדיק, כד מזדווגן כחד, כדין חיזו בכלא. הה"ד, לויתן זה יצרת לשחק בו. עו) תאנא, אלף וחמש מאה, מארי תריסין, מארי דשולטנותא, אתאחדן

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ה) (מיכה ה) ויחי צ צ"א. ו) (תהלים מה) ויחי ל האיי מ סטרא [: מסטרא] דימינא. נ ליג הה"ד. רג צ"ד. ח) (בראשית לא) משפטים קג צ"צ. א) (משלי לא). ב) (איוב מ) בשלח כח צ"י. ג) (תהלים קד) שמות ס צ"כ. ד) (משלי לא) וירא סט צ"ב.

דרך אמת כ) בעלי תרועה ושברים והכל רמז אל ממשלת הדין.

ששים גבורים

הסולם

מאמר

כתוב זממה שדה ותקחהו. ז"ש, וכל חית השדה ישחקו שם דהיינו בחינת הדין של המלכות. שה"ס לילה כנ"ל ונקרא ג"כ שדה. וכל חית, ה"ס יסוד. ישחקו ה"ס זווג, ועל זה כתוב, זה הים גדול וגו' שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו. אשר לויתן ה"ס יסוד, לשחק הוא זווג. כמ"ש. והנה יצחק מצחק וגו' כש"א היתה כאניות סוחר ממרחק תביא לחמה. ממרחק ודאי. כי לחמה שה"ס הארת חכמה אינה מאירה אלא ממרחק, דהיינו עם דינים המרחיקים את החיצונים שלא יינקו מהארה הגדולה הזו. שז"ס מרחוק ה' נראה לי. וז"ס שהווג הוא בבחינת לילה ובחינת שדה כנ"ל. כי הוא מביא את הארתה ממוח שבראש, דהיינו חכמה, ומלמעלה מראש, שהוא א"ס ב"ה. וע"כ צריכה שמירה מפני החיצונים. תביא לחמה: היינו על ידי הצדיק, שהוא יסוד. כשמזדווגים יחד, אז היא שמחה בכל. ז"ש, לויתן זה יצרת לשחק בו. שלויתן הוא יסוד, לשחק בו הוא זווג, כנ"ל. עו) תאנא אלף וחמש מאה וכר': למדנו אלף וחמש מאה, בעלי המגינים בעלי השלטון נאחזים בהצד, של אלו ששים גבורים. בדין

עג) ותאנא בהאי ערסא וכר': ולמדנו במטה הזו, שהיא המלכות. מה כתוב בה, ותקם בעוד לילה, כשיונקת מצד הדין. כלומר, בעת שהמלכות קמה להשפיע הארת חכמה הוא לילה, דהיינו דין. כי אין החכמה שלה מושפעת אלא עם דינית כנ"ל. וקימה פירושו הארת חכמה. ותתן טרף לביתה, מהו טרף. הוא כש"א, וטרף ואין מציל. דהיינו הדינים שעם החכמה, שאין מציל מהם. ז"ש, כולם אחוזי חרב מלומדי מלחמה, המוכנים לעשות דין בכל מקום ונקראים בעלי יבבה ויללה. עד) איש חרבו על ירכו: הוא כמו שאתה אומר, חגור חרבך על ירך גבור. וסוד החרב כבר נתבאר (באות ע"א) מפחד בלילות, הרי העמידוהו מפחד של גיהנם. אבל מפחד בלילות, כלומר, כל זה מאיזה מקום לוקחים, מפחד, ממקום הזה הנקרא פחד, כש"א ופחד יצחק היה לי, שהוא גבורה דו"א. קו השמאל הנקרא יצחק. כמ"ש וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בלילות, פירושו, בזמנים שהם נתמנו לעשות דין. כי בלילה, הוא זמן הדין. עה) ותאנא כתיב זממה וגו': ולמדנו (דפריי דף ס' ע"א)

מהאי סטרא, דאינון גיברין. בידי דההוא, דאקרי נער, ארבע מפתחין רברכין. ס תניינא אזלין תחות ספינה, דהאי * (ימא רבא, לארבע זויין. דא אזיל לסטרא דא, ודא אזיל לסטרא דא. וכן כלהו. ארבע חיזו דאנפין אתחזיין בהו, וכד אתכלילן בחד, כתיב, ה) ודמות פניהם פני אדם, פניהם דכלא. עז) אפי רברבי, ואפי זוטרי, כלילן כחד לעילא, תרי סלקין ושאטין, ותרינן ז) מגרופין בידיהו. ע אלף טורין סלקין ועאלין בכל יומא, משקיו דההוא ימא, לבתר, אתעקרו מנה, וסלקין פ לימא אחרא. עח) לית חושבנא לאינון דאתאחדו בשערהא, תרינ בנין ינקין כל יומא,

חלופי גרסאות
ס תניינא. ע אלין טמירין עאלין וסלקין. פ ליומא.

מסורת הוהו
ה) (יחזקאל א) ב"א פה צ"א.

דרך אמת ז) כמין כף שמגיטין בו את הקדירה.

ששים גבורים

הסולם

מאמר

מגין על הארת החכמה שלא יתאחוז בה החצונים מארי דשולטנותא, היינו הנמשכים מבינה, שהם שולטים בהארת החכמה, אתאחדו מהאי סטרא דאינון גיברין, שהם מתאחדו בצד זה של השמאל, המכונים ששים גבורים. והשאר כבר נתבאר בפנים.

בידי של אותו הנקרא נער, דהיינו מטטרון, יש ארבעה מפתחות גדולים. שהם ד' מלאכים. מיכאל גבריאל אוריאל רפאל. ונקראים מפתחות גדולים, משום שהם ממשיכים מוחין דגדלות לתחתונים. תניינים, שהם מדרגות החכמה המבוארים (לעיל בא דף י"א ד"ה פנימיות ובדף י"ג ד"ה פירוש) הולכים תחת הספינה, שהיא המלכות דהיינו בבריאה, של ים הגדול, שהוא בינה, שממנה מקבלת המלכות הארוחה, לארבע זויות. שלה, זה הולך לצד זה, דרום. וזה הולך לצד זה, צפון. וכן כולם. דהיינו גם לצד מזרח ולצד מערב, שה"ס חו"ג תו"מ. ארבע צורות הפנים נראות בהם, בתניינים, שהם אריה שור נשר אדם. שהם נמשכים מג' קוין, ומלכות המקבלתם, שהיא פני אדם. וכשנכללות באחת, דהיינו בהמלכות, כתוב, ודמות פניהם פני אדם, דהיינו פניהו של כולן, שג' הצורות אריה שור נשר מקבלות צורת אדם כמו המלכות, בעת שנכללות בה.

עז) אפי רברבי ואפי זוטרי וכר: פנים גדולות שהם מוחין דגדלות, ופנים קטנות, שהם מוחין דקטנות, כלולים יחד למעלה. ב"א ומלכות. מלמדנו בזה, שאפילו בעת שמאירים המוחין דגדלות בזו"ג, מאירים ג"כ המוחין דקטנות (כמ"ש לעיל בהקטה"ז דף ו' ד"ה ואלמלא, ע"ש) שנים, שהם ב' קוין, הימין והאמצעי, עולים ומשוטטים וב' מגרופין בידיהם. שהם הכחות של המסך דחירק הנכללים בב' קוין אלו, שעל ידיהם מרחיקים את החצונים מלינק מהארת חכמה (כמ"ש לעיל ויחי דף ק"ט ד"ה יתבין ע"ש כל ההמשך) שבהם כח השכר והעונש. אלף הרים עולים ובאים בכל יום לניק משקיו של אותו הים, שהוא בינה, שהארת החכמה המכונה אלף הרים, אינה נמשכת אלא מבינה בלבד. כנ"ל בדבור הסמוך, ואח"כ נעקרים ממנה, מבינה, ועולים לים האחר, שהוא המלכות. ומשמיענו, שאע"פ שמוחין אלו כל יציאתם הוא מבינה, ולא כלום במלכות, מ"מ בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא, מקבלת המלכות המוחין דבינה. (כמ"ש לעיל בהקטה"ז דף כ' ד"ה וזה אמרו).

פירוש. הג"ר הכלולות מהארת חכמה, הם ג' קוין, חב"ד, ומכונים ג' אלפים, כי הארת חכמה ה"ס אלף, והאלף הג' שהוא קו האמצעי, דעת מתחלק לחסדים וגבורות ונדוע שהארת חכמה אינה מקובלת מחכמה ממש שהיא בקו ימין אלא מבינה שחוזרת לחכמה, שה"ס קו שמאל. וע"כ נבחן שבחכמה וכן בחציה הימני של הדעת, שהם אלף וחצי אלף, הם חסדים והבינה וחציה השמאלי של הדעת, שהם אלף וחצי אלף, הם בהארת חכמה. וז"ש אלף וחמש מאה, שהם בינה וחציה השמאלי של הדעת, מארי תריסין, שהם מחציה השמאלי של הדעת, כי חציה השמאלי של הדעת, שהוא קו אמצעי, (דפו"י דף ס' ע"א * דף ס' ע"ב)

עח) לית חושבנא לאינון וכר: אין חשבון לאלו הנאחזים בשערותיה של המלכות, דהיינו

דאקרון ^מ מאללי ארעא. ודא הוא רזא דספרא דצניעותא, דכתיב, ^ו וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר. ^ז ואלין, ינקין מתחות סטרי אברהא, תרין בנות בתחות רגלהא, ועל דא כתיב, ^ז ויראו בני האלהים את בנות האדם. ואלין מתאחדן ^ק בטופרי דההיא ערסא, ודא הוא דתנינן, דכתיב, ^ח אז תבאנה שתיים נשים זונות אל המלך. אז תבאנה, ולא מקדמת דנא, ובזמנא דישראל לתתא, אהדרון קדל מבתר קב"ה, מאי כתיב, ^ט עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. ודאי.

עט) בידא שמאלא, שבעין ^ו ענפין, דמגדלין בין נוני ימא, כלהו סומקי כורדא. ועילא מנהון, ^ש ענפא חד סומקא יתיר, ^ת דא סליק ^א ונחית. וכלהו אתחפיין בשערהא.

פ) מארי דלישנא בישא. כד נחית חויא. אתעביד מקפץ על טורין, מדלגא על ^ב טנרי. עד דישכח טרפא, דאחיד בטופרי רייכול. כדין שכיך, ואתחור

חלופי גרסאות

צ ואלין ינקין מסטרא דאברהא [; דא ברהא; דא בר הא] תרין בנות בתחותהא. ק בטרפי. ר אנפין. ש אנפא. ת דסליק וליג דא. א ודא נחית. ב טוריא.

מסורת הוהר

ו) (יהושע ב) ספרא דצניעותא כח צ"ל. ז) (בראשית ז) ב"א קנט צ"ב. ח) (מ"א ג) ספרא דצניעותא כח צ"ג. ט) (ישעיה ג) משפטים קפו צ"כ.

דרך אמת ^{מז} מוגלי הארץ.

ששים נבורים

כתוב, עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. ודאי דהיינו ב' נשים הנ"ל.
עט) בידא שמאלא שבעין וכי: ביד שמאל, דהיינו מקו שמאל של המלכות, נמשכים ע' ענפים, שהם ע' שרים של אומות העולם, המגודלים בין דגת הים, שהם מדרגות הארת חכמה דשמאל, שנק' דגים. ים פירושו מלכות. כולם אדומים כמו ורד. מחמת הדינים שבהם, כי הדין דשמאל הם אדומים. ולמעלה מהם, ענף אחד אדום ביותר, שהוא יותר דין קשה מכולם, שהוא סמאל, זה עולה ויורד. כלומר, שממשך החכמה ממעלה למטה. והוא שרכב על הנחש ופיתתה את האדם להמשיך החכמה ממעלה למטה שה"ש החטא דעץ הדעת. וכולם מתכסים בשערותיה של המלכות, דהיינו בדינים שלה המכונים שערות.
פ) מארי דלישנא בישא וכי: בעל הלשון הרע. שהוא הנחש. כשיורד הנחש, נעשה מקפץ על הגבעות, מדלג על ההרים. עד שימצא טרף האחו בצפרנים ואוכל. אז הוא שקט, וחזרה לשונו לטוב. דהיינו שנתבטל הלשון הרע שלו, ונעשה לשון טוב. אשרי הם ישראל שמכינים לו הטרף. והנחש חוזר למקומו ונכנס בנקב תהום הגדול.

הסולם

מאמר

דהיינו בדינים שבה המכונים שערות. שני בנים יונקים כל יום, מן המלכות, הנקראים מרגלי הארץ. והו סוד שבספרא דצניעותא שבסוף תרומה, שכתוב, וישלח יהושע בן נון מן השטים שנים אנשים מרגלים חרש לאמר (כמ"ש) בספרא דצניעותא אות נ"ד, וכמו שנתבאר שם בהסולס ע"ש) ואלו, שני בנים, יונקים מתחת צדדי כנפי המלכות שה"ס חו"ג. ב' בנות, שה"ס שתיים נשים זונות (כמ"ש שם ועי' בהסולס) הם תחת רגלי המלכות, שה"ס נצח והוד דמלכות. תחת, פירושו אחורים. כלומר שב' בנים דקליפה יונקים מאחורים דחו"ג שלה. וב' בנות דקליפה, יונקים מאחורים דנו"ה שלה. דהיינו כמו בקדושה, שהזכר הוא חג"ת והנוקבא היא נה"י וע"כ כתוב עליהם, ויראו בני האלקים את בנות האדם. (כמ"ש שם) ואלו הבנים והבנות דקליפה, נאחזים בצפרנים של מטה ההיא, שהיא המלכות. כי צפרניה ה"ס האחורים דאצבעות שבידין ורגלין (כמ"ש לעיל באורך, ויקה דף פ"ו ד"ה פירוש ע"ש) והו שלמדנו שכתוב, אז תבאנה שתיים נשים זונות, אז תבאנה, ולא מקודם לכן (כמ"ש בספרא דצניעותא דף כ"ט ד"ה וזה) ובזמן שישראל למטה מחזירים העורף מאחרי הקב"ה, מה (דטוי דף ס' ע"ב)

לישניה לטב. זכאין אינון ישראל, דמזמנין ליה טרפיה. אהדר ג' לאתריה, עייל בנוקבא דתהומא רבא.

(פא) כד ז סלקין מארי דרומחין וסייפין, דלית לון חושבנא, סוחרנייהו דאינון שתין עלאין, דסוחרניה דהאי ערסא, אלף אלפין, ורבוא רבוון, קיימין בכל ה סטרא דהאי ערסא לעילא. ומניה ו אתונו, ז כלהו מקמיה יקומו.

(פב) מתחות כלהו, נפקין כמה אלף ורבבון, דלית לון חושבנא, ונחתין ושאטין בעלמא, עד דתקעי מארי שופרא, ומתכנשי. והני בזוהמא דטופרי אחידן. (פג) דא ערסא כליל לון, דא ערסא, רגלוהי אחידן בארבע סטרי עלמא, בלא עאלין בכללא, דאשתכח לעילא, ואשתכח לתתא, בשמים ממעל, ועל הארץ

חלופי גרסאות

ג' לבתריה. ד מוסיף סליק סלקין. ה סטרין. ו אתונו; ז מוסיף ליה פלחין כלהו קמיה יקומו.

ששים גבורים

הסולם

מאמר

פירושו. איך אחיזה הנחש רק במלכות דמדת הדין, אלא מכה המיתוק של עליית המלכות בבינה, אשר הבינה מקבלת צורת המלכות, אז עולה הנחש ונאחו בדינים שבבינה, ואחיזה זו מכונה לשון הרע, כמו שמדבר לשון הרע על מי שכולו טוב. וכבר נתבאר זה לעיל (פרשת צו אות קט"ז ע"ש) ח"ש, מארי דלישנא בישא שהוא הנחש, כך דרכו, כד נחית חוייא, כשירור, תחילה ונאחו במלכות למטה, הנה אח"כ הוא עולה ומקפץ על טורין, שהם בחינת בינה, מרלגא על טורין, שהם בחינת מלכות. כלומר אע"פ שמקום אחיזתו הוא בסלעים, שהם מלכות המכונה סלע, עכ"ז הנחש מדלג עליה, שעוזב אותה, והוא קופץ לתאחו בהרים, שהם זגיות, והם בחינת בינה. שזהו לשון הרע כנ"ל. והוא משום שרוצה יותר להתאחו במקום היותר גבוה.

אמנם ע"י העלאת מין ממצות ומע"ט שעושים ישראל, נמשכת הארת ע"ב ס"ג דא"ק, המוריד בחזרה את המלכות מן הבינה, ואז נטהרת הבינה מלשון הרע של הנחש. וגם המלכות נטהרת ע"י הארת הבינה (וע"י לעיל זירא אות ק"ט ק"י). ח"ש, עך דישכח טרפא דאחיד כטופרי וייכול, דהיינו אחר שהמלכות נטהרת ע"י הארת קו שמאל דבינה, שמקום התלבשות הארה זו הוא בכוד צפרניה של המלכות, דהיינו באחורים דאצבעות שלה, כנ"ל, (ויקהל דף פ"ז ד"ה פירוש ע"ש) אז גם הנחש מקבל חלק מהארה זו בצפרני המלכות, והוא אוכל. בדין שכיך ואתחזר לישניה לטב, כי ע"כ ניתן לו להנות מהארה זו, כדי שיתבטל לשון הרע שלו, ויחזור ללשון טוב. זכאין אינון ישראל דמזמנין ליה טרפיה, כי הארה זו

(פג) דא ערסא כליל וכר: מטה זו, שהיא המלכות, כוללת אותם, דהיינו כל אלו המדרגות הנ"ל, מטה זו, רגליה אחוזות בארבע רוחות העולם

(דע"י דף ס' ע"ב)

מתחת, ועל דא כתיב הנה. מאי הנה. בגין דזמינא לכלא לעילא ותתא. ורשומא האי ערסא מכלא, אדנ"י אתקרי, רבונא דכלא, רשימא בין ח"יילאה.

פד) בג"כ, כהנא בעי לכוונא מלי דלעילא, ליחדא שמא קדישא מאתר דבעא ליחדא, ועל דא תנינן, כתיב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, בהאי בעי לקרבא קדושה לאתריה, מהאי אתר, בעי בר נש לדחלא מקמי קב"ה. ועל דא כתיב, לו חכמו ישכילו זאת מיד יבינו לאחרייתם. כלומר, אי יסתכלון בני נשא בעונשא, היך אחידת זאת בין ח"יילאה, והיך אתמנו קמה כל אינון בני ח"יילין, ואחידון בפולחנא לאתפרעא מן חייביא, מיד יבינו לאחרייתם, ויסתמרון עובדיהון, ולא יחובון קמי מלכא קדישא.

פה) תו אמר ר"ש, כל ב"נ דזכי למילף אורייתא, ונטיר לה. להאי זאת. האי זאת נטירת כ' ליה, וגזר עמיה קיימא על קיימא דיליה, דלא יתעדי מניה, ומן בנוהי ומן בני בנוהי לעלמין. הה"ד, ואני זאת בריתי אותם וגו'. יתבו למיכל. עד דאכלו, אר"ש לחברייא, כל חד וחד לימא מלה חדתא דאורייתא, על פתורא, לקמיה דר' פנחס.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (דברים לב) ח"ג רצה: רצט. (כ) (ישעיה נט) ח ח"יילא. ט ל"ג בעונשא. י ל"ג להאי זאת. כ מוסיף לבר נש; לב"ג ול"ג ליה.

ויחי רג צ"ב.

דרך אמת (ו) עיין בכ"י.

ששים גבורים

הסולם

מאמר

לפחד מפני הקב"ה. כלומר שעט הארת החכמה המתגלה במלכות, מתגלים דינים קשים המענישים הרשעים ומרחיקים הס"א (כנ"ל פקודי אות שע"ו) וע"כ מפחדים ממנה. ועל זה כתוב, לו חכמו ישכילו זאת, מיד, יבינו לאחרייתם. כלומר אם יסתכלו בני אדם בהעונש, ולראות איך זאת, שהיא המלכות מתאחדת בין צבאותיה, דהיינו שמאירה להם רק מבחינת ממשטה למעלה, ואיך נתמנו לפניה כל אלו בני הצבאות, האחוזים בה לשרת אותה, כדי להעניש ולהפרע מן הרשעים, הרוצים להמשיך הארתה ממעלה למטה, מיד יבינו לאחרייתם, שישמרו מעשיהם, ולא יחסאו לפני המלך הקדוש.

פה) תו אר"ש כל וכר: עוד אמר ר' שמעון, כל אדם הזוכה ללמוד תורה ולשמור לזאת ההיא, שהיא המלכות, זאת זו שומרת אותו וכורתת עמו ברית על ברית שלו, שלא תסור ממנו ומן בניו ומן בני בניו לעולם. ז"ש, ואני זאת בריתי אותם וגו'. ישבו לאכול. בעוד שאכלו, א"ר שמעון להחברים, כל אחד ואחד יאמר בתורה דבר חדש, על השלחן, לפני רבי פנחס.

פתח

העולם, דהיינו שיש בה ד' ספירות חו"ג תו"מ, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם. הכל נכנסים בכלל, הן מה שנמצא למעלה, דהיינו מדרגות דו"א, והן מה שנמצא למטה, דהיינו מדרגותיה עצמה. שז"ס, בשמים ממעל, דהיינו ז"א. ועל הארץ מתחת, דהיינו המלכות הנקראת ארץ, ועל כן כתוב הנה. דהיינו הנה מסתו שלשלמה. מהו הנה. משום שהיא מזומנת להאיר לכל למעלה ולמטה, ומטה הוה רשומה מכל, פירוש. שאין הארת החכמה מגולה אלא במלכות, (כנ"ל בראשית א' דף ע"ו ד"ה ועוד) ואפילו העליונים ממנה אין להם הארת חכמה אלא ביחודם עם המלכות. היא נקראת אדנ"י, שפירושו רבון כל, הרשומה בין צבאותיה.

פד) בניני כך כהנא וכר: משום זה צריך הכהן לכוון בדברים עליונים, ליחד השם הקדוש מן המקום שצריך ליחד, כלומר, שלא להמשיך הארת החכמה, אלא במלכות. וע"כ למדנו, כתוב, בזאת יבא אהרן אל הקדש, היינו שבזאת, שהיא מלכות, צריך לקרב הקדושה למקומה, ולהרחיק הסטרא אזורא שרוצה להמשיך ממנה הארת החכמה ממעלה למטה. כי ממקום הזה, מן המלכות, צריך האדם (דפו"י דף ס' ע"ב)

(פו) פתח ר' חזקיה ואמר, (ז) יי' אלהים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגר'. זכאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהו מכל שאר עמין, ל וקראן, קדש, דכתיב, (ח) קדש ישראל ליי'. ויהיב *) להו חולק, ן לאתאחדא ן בשמא קדישא. ובמה אחידו ישראל בשמא קדישא. בגין דזכו באורייתא, דכל מאן דזכי באורייתא, זכי ביה ן בקב"ה.

(פז) ותנינן קמיה דמר, מאי קדש. שלימותא דכלא דאקרי חכמה עלאה, ן ומהאי אתר. ן נגיד משח רבות קדישא בשבילין ידיען, לאתר דאקרי בינה עלאה, ומתמן נפקין מבויעין ונחלין לכל עבר, עד דמטו להאי זאת. והאי זאת כד ן מתברכא, אקרי קדש, ואקרי חכמה, וקראן ליה רוח הקדש. כלומר, רוח, מההוא קדש דלעילא. וכד נפקין ומתערין מנה רזי אורייתא, כדין אתקרי לשון הקדש.

(פח) ובשעתא דנגיד ההוא רבות קדישא, לאינון תרי קיימין, דאקרון ן למודי ה', ואקרון צבאות, אתכנש תמן, וכד נפיק מתמן, בההוא דרגא דאקרי יסוד, לההוא חכמה זעירא, כדין אתקרי לשון למודים. ונפיק לאתערא לאינון קדישי עליונים. כדין כתיב, יי' אלהים נתן לי לשון למודים. ולמה. לדעת לעות את יעף דבר. וקב"ה יהיב האי לבוצינא קדישא, ר"ש. ועוד דסליק ליה לעילא, לעילא בג"כ, כל מלוי באתגלייא אתמר, ולא אתכסיין. עליה כתיב, (ט) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ל) (שם ז) ח"ג סא. ת"ז תנ"ה פט. ח) (ירמיה ב) ל ל"ג מן וקראן עד ויהיב. ח ל"ג לאתאחדא. ן שמא. ן משפטין מג צ"ט. ן) (במד"ג ב) משפטין קלא צ"פ. ן בקדש. ע ומאתר דא אתער רוחא קדישא ול"ג מן ומהאי עד והאי זאת. פ ל"ג מן נגיד עד נפקין. צ אתברכא מאתר עלאה דא דאקרי קדש ואקרי חכמה קראן לה רוח הקדש. ק ל"ג למודי ה' ואקרון.

שון למודים

הסולם

מאמר

דהיינו ו"ק, מקדש הזה שלמעלה, דהיינו ו"ק דחכמה. וכשיוצאים ומתעוררים ממנה סודות התורה, היא נקראת לשון הקדש. (פח) ובשעתא דנגיד וכו': ובשעה שנמשכת משחת קדש ההיא, לאלו ב' עמודים, הנקראים למודי ה', ונקראים צבאות, שהם נצח והוד. היא מתקבצת שם, וכשיוצאת משם במדרגה ההיא שנקראת יסוד, ובאה לחכמה קטנה ההיא, שהיא מלכות, הנקראת חכמה קטנה, משום שאין בה רק ו"ק דחכמה, כנ"ל בדבור הסמוך, אז היא נקראת לשון למודים. וממנה יוצאת להעיר לאלו קדושים עליונים, אז כתוב, ה' אלקים נתן לי לשון למודים. ולמה. לדעת לעות את יעוף דבר. והקב"ה נתן את זה למאור הקדוש ר' שמעון. ועוד, שהעלה אותה למעלה למעלה. לעולמות העליונים. משום זה כל דבריו נאמרו בגלוי, ואינם מכוסים. עליו כתוב, פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות. פתח

(פו) פתח ר' חזקיה וכו': פרי"ח ואמר, ה' אלקים נתן לי לשון למודים לדעת לעות את יעף דבר וגר'. אשרי הם ישראל שהקב"ה בחר בהם מכל שאר העמים, וקראם, קדש. שכתוב, קדש ישראל לה'. ונתן להם חלק, להתאחו בשם הקדוש. ובמה אחוזים ישראל בהשם הקדוש. הוא משום שזכו בתורה, שכל מי שזכה בתורה, זכה בהקב"ה. (פז) ותנינן קמיה דמר וכו': ולמדנו לפני אדוני, מהו קדש. הוא שלמות הכל שנקראת חכמה עליונה, שה"ס או"א עלאין. וממקום הזה נולד שמן משחת קדש בשבילים ידועים למקום שנקרא בינה עליונה. שה"ס ישו"ת, ומשם יוצאים מבויעים ונחלים לכל צד. דהיינו בין לחכמה ובין לחסדים, עד שמגיעים לזאת הזו, שהיא מלכות. וזאת היא כשהיא מתברכת היא נקראת קדש, ונקראת חכמה, וקראים לה רוח הקדוש. כלומר, רוח, (דעו"י דף ס' ע"ב ע') דף ס"א ע"א)

(פ) פתח רבי ייסא ואמר, (ט) וי"י נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וי"י נתן חכמה לשלמה, דא הוא דתנינן, ביומי דשלמה מלכא, קיימא סיהרא באשלמותא, כאשר דבר לו, כמה ד דאתמר ליה, (ז) החכמה והמדע נתון לך.

(צ) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. וכי מה ט ביו האי להאי. אלא הכי תנינן, וי"י נתן חכמה לשלמה. והאי חכמה במאי אוקים לה. אמר ר' יוסי, אוקים לה בהאי, בקדמיתא, דשלמה עבד דנחית לחירם מההוא דרגא. דהוה אמר, (ס) מושב אלהים ישבתי וגו', דתניא, חירם מלך צור עבד גרמיה אלוה. בתר דשלמה אתא, עבד ליה בחכמתיה, דנחית מההוא עיטא, ואודי ליה לשלמה. ובג"כ, (י) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה.

(יא) ותנינן, א"ר יצחק א"ר יהודה, דשדר ליה, חד שידא, ונחית ליד שבעה מדורין דגיהנמ. וסלקיה, ושדר ליה פתקין בכל יומא ויומא בידיה, עד דאהדר, ואודי ליה לשלמה. ותנינן. שלמה ירית לה לסיהרא, בכל סטרוי. בג"כ, בכלא שליט בחכמתיה. ור"ש בן יוחאי, שליט ח בחכמתיה עד כל בני עלמא, כל אינון דסלקין א בדרגוי, לא סלקין ב אלא לאשלמא עמיה.

(יב) פתח ר' יוסי ואמר, (יג) יונתי בחגוי בסלע בסתר המדרגה וגו'. יונתי, דא כ"י, ג מה יונה לא שבקת בן זוגה לעלמין, כך כ"י לא שבקת לקב"ה לעלמין. בחגוי הסלע, אליו ת"ת, דלא משתכחי בנייחא בעלמא דין. בסתר המדרגה,

חלופי גרסאות

מסורת ה'זהר

(ט) (מ"א ה) ויצא לא צ"א. (ו) (ד"ה ב א.) (ז) (יחזקאל ר דאת אמר ול"ג ליה. ט ול"ג בין. ח בדריה. א בדרגין ב אי לא שלמין עמיה. ג ול"ג מה יונה; דלא ול"ג מה יונה.

(ז) (מ"א ה) לעיל אות טט צ"ס. (ק) (שיר ב) לך טו צ"ד.

סיקרא באשלמותא

הסולם

מאמר

כמותם. אחר שבא שלמה, עשה לו בחכמתו, שירד מעצה זו, דאלהים אחרים. והודה בשביל זה לשלמה. ומשום כך, ויהי שלום בין חירם ובין שלמה. (יא) ותנינן א"ר יצחק וכר: ולמדנו, אר"י א"ר יהודה, ששלמה שלח לחירם, שד אחד, שהורידו לו מדורי גיהנם, והעלה. ושלח כתבים בכל יום ויום לידה, עד שחזר ממעשיו, והודה לשלמה על זה. ולמדנו. שלמה ירש את הלבנה, שהיא המלכות בכל צדריה. הן בחכמה והן בחסדים, משום זה שלט על הכל בחכמתו. ור' שמעון בן יוחאי שולט בחכמתו על כל בני העולם, וכל אלו שעולים המלכות עמו. עולים אלא להשלים המלכות עמו. (יב) פתח ר' יוסי וכר: פרי ואמר, יונתי בחגוי הסלע בסתר המדרגה. יונתי, זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות. מה יונה אינה

(פ) פתח ר' ייסא וכר: פרי ואמר, ה' נתן חכמה לשלמה כאשר דבר לו ויהי שלום בין חירם ובין שלמה וגו'. וה' נתן חכמה לשלמה, זהו שלמדנו, בימיו של שלמה המלך עמדה הלבנה, שהיא המלכות, במילואה שאז נקראת המלכות חכמה, כנ"ל. ונתן אותה לשלמה. כאשר דבר לו, היינו כמו שנאמר לו, החכמה והמדע נתון לך. (צ) ויהי שלום בין חירם ובין שלמה: שואל, וכי מה היה בין לזה, ומשיב, אלא כך למדנו, וה' נתן חכמה לשלמה. וחכמה זו במה השליט אותה. א"ר יוסי, השליט אותה תחילה בזה. ששלמה עשה לחירם שירד מאותה המדרגה, שהיה אומר, מושב אלהים ישבתי וגו', שלמדנו, חירם מלך צור עשה עצמו אלוה. דהיינו שנתדבק באלהים אחרים הממשיכים החכמה ממעלה למטה, כנ"ל ועשה את עצמו (דפרי דף ס"א ע"א)

אליו ת"ח, הצנועים, דבהון חסידין דחלי קב"ה, דשכינתא לא אעדי מנייהו לעלמין. כדון, קב"ה מתבע ד בגיניהו לכ"י, ואמר, הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב, דלית קלא משתמע לעילא, אלא קלא דאינון דמתעסקי באורייתא.

צג) ותאנא, כל אינון דמתעסקי באורייתא, ה בליילא, דיוקניהו אתחקק לעילא קמי קב"ה, וקב"ה משתעשע בהו ו כוליה יומא, ומסתכל בהו. וההוא ז קלא, סליק ובקע כל אינון רקיעין, עד דסליק קמי קב"ה. כדון כתיב, כי קולך ערב ומראך נאוה. והשתא קב"ה חקק דיוקנא דר"ש ה לעילא, וקליה לעילא ט לעילא סלקא, ומתעטרא בכתרא קדישא, עד דקב"ה מתעטר ביה בכלהו עלמין, ומשתבח ביה. עליה כתיב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

צד) פתח רבי חייא ואמר, (ש) מה שהיה כבר הוא ואשר להיות וגו'. מה שהיה כבר, היינו דתנינו, עד לא ברא קודשא בריך הוא האי עלמא, הוה בארי עלמין וחריב לון, עד *) דקב"ה סליק ברעותיה, למברי האי עלמא, ואמליך באורייתא. כדון אתתקן הוא בתקוני, ואתעטר בעטרוי, וברא האי עלמא. וכל מאי דאשתכח בהאי עלמא, הא הוה קמיה, כ ואתתקן קמיה. צה) ותאנא, כל אינון ז דברי עלמא, דאשתכחו בכל דרא ודרא, עד לא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. (ש) (קהלת ג) משפטים ד בגיניה; בגינה. ה ל"ג בליילא ו כל. ז מוסיף קלא דהכא. ח מוסיף לעילא לעילא. ט ל"ג לעילא. י אתעטר. כ ל"ג ואתתקן קמיה; מוסיף והא סליק מקמיה ואתתקן קמיה. ל דארי.

נשמתינ עד לא יחתון לעלמא

הסולם

מאמר

צורת ר"ש למעלה, וקולו עולה למעלה למעלה, ומתעטר בכתר הקדוש, עד שהקב"ה מתעטר בו בכל העולמות ומשתבח בו. עליו כתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

אינה עוזבת את בן זוגה לעולם, כך כנסת ישראל אינה עוזבת את הקב"ה לעולם. בחגוי הסלע, אלו הם תלמידי חכמים, שאינם נמצאים במנוחה בעולם הזה, וכמו שמסתירים את עצמם בחגוי הסלע מפני אויביהם. בפתר המדרגה, אלו הם ת"ח הצנועים, המסתירים מדרגתם מפני בני אדם, שבהם חסידים, יראי הקב"ה, שהשכינה אינה סרה מהם לעולם. או, הקב"ה תובע מנסת ישראל בשבילם, ואמר, הראיני את מראיך השמיעני את קולך כי קולך ערב, כי אין קול נשמע למעלה, אלא הקול של אלו העוסקים בתורה.

צד) פתח ר' חייא וכו': פ"ח ואמר, מה שהיה כבר הוא ואשר להיות וגו'. מה שהיה כבר הוא, היינו שלמדנו, מטרם שברא הקב"ה עולם הזה, היה בורא עולמות ומחריבם שה"ס שבירת הכלים, עד שעלה ברצון של הקב"ה לברוא עולם הזה, ונועץ עם התורה. שה"ס קו האמצעי. או הוא נתתקן בתקוניה, ונתעטר בעטרותיו, וברא עולם זה, וכל מה שנמצא בעולם הזה, היה אז לפניו בעת הבריאה, ונתתקן לפניו.

צג) ותאנא כל אינון וכו': ולמדנו, כל אלו העוסקים בתורה בליילה, נחקקת צורתם למעלה לפני הקב"ה, והקב"ה משתעשע בהם כל היום ומסתכל בהם. וקול ההוא עולה ובקע כל הרקיעים, עד שעולה לפני הקב"ה. או כתוב, כי קולך ערב ומראך נאוה. ועתה הקב"ה חקק (דמוי דף ס"א ע"א *) דף ס"א ע"ב)

צה) ותאנא כל אינון וכו': וקמנו, כל אלו מנהיגי העולם הנמצאים בכל דור ודור, מטרם שבאו לעולם היו נמצאים לפני הקב"ה בצורותיהם. ואפילו כל אלו נשמות בני אדם, עד

ייתון לעלמא, הא הוו קיימי קמיה בדיוקניהו. ן אפילו כל אינון נשמתין דבני זשא, עד לא יחתון לעלמא, כלהו גליפין קמיה ברקיעא, בההוא דיוקנא ממש, דאינון בהאי עלמא. וכל מה דאולפין בהאי עלמא, כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא. ותנינא, האי באינון זכאי קשוט.

(צו) וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא, אפילו תמו, ן מתרחקין מקמי קב"ה, ועאלין בנוקבא דתהומא רבא, ודחקין שעתא, ונחתין לעלמא. וההיא נשמתא דלהון, הא אוליפנא, כמה דאינון קשי קדל בהאי עלמא, כך הוו עד לא ייתון לעלמא. וההוא חולקא קדישא דיהב לון, רמאן ליה, ואזלין ושאטין ואסתאבוו, בההוא נוקבא דתהומא רבא, ן ונטלי חולקיהו מתמו, ודחקין שעתא ונחתין לעלמא. אי זכי לבתר, ן ותב בתיובתא קמי מאריה, הוא נטיל ההוא חולקא דיליה ממש, הה"ד, מה שהיה כבר הוא ואשר להיות וגו' כבר היה.

(צז) ת"ח בני אהרן לא אשתכחו בישראל כוותייהו, בר משה ואהרן,

חלופי גרסאות

ן מוסיף והכי תאנא אפילו. ן משתכחין קמי. ן ונטיל. ן ותבו.

נשמתין עד לא יחתון לעלמא

הסולם

מאמר

(צ"ה) כל אינון נשמתין זכו' בחהווא דיוקנא ממש דאינון בהאי עלמא. דהיינו, כמעשיהם בעוה"ז. וז"ש (סו) וכל מה דאולפין בהאי עלמא כלא ידעו עד לא ייתון לעלמא, כי כל התורה שעתידים ללמד בעולם הזה במשך ימי שני חייהם, כבר היא נמצאת כולה שמה. וז"ש וכל אינון דלא משתכחין זכאין בהאי עלמא, אפילו תמו מתרחקין מקמי קב"ה זכו', שכל מעשיהם הרעים כבר מצוירים בנשמתם. וכמו שעתידים להשליך חלק הקדושה בעולם הזה, כן גם שם, וההוא חולקא קדישא דיהב לון רמאן ליה, זכו'. ואם עתידים בעוה"ז לחטוא ולעשות תשובה, בזה אחר זה מצויר זה למעלה בבת אחת כטבע הנצחיות. וז"ש אי זכי לבתר ותב בתיובתא קמי מאריה הוא נטיל ההוא חולקא זכו'. שגם זה כבר מצויר שם. ויש הפרש בין הנשמה העתידה להיות בצדיק ובין העתידה להיות ברשע. כי העתידה להיות בצדיק נמצאת כבר שמה בכל קדושתה. כנ"ל, וע"כ אינה רוצה לבא לעוה"ז לחומר הגוף המזוהם. אלא בגוירת הקב"ה. אבל אותה הנשמה העתידה להיות ברשע, היא דוחקת את השעה לבא להתלבש בגוף המזוהם. כי היא חושקת לזוהמא. וז"ש ודחקין שעתא ונחתין לעלמא.

(צז) תא חזי בני זכו': בוא וראה בני אהרן לא נמצאו כמהם בישראל חוץ ממש ואהרן

עד שלא תבואנה לעולם, כולן חקוקות לפניו ברקיע, באותה הצורה ממש, שהם בעולם הזה. וכל מה שלומדות בעולם הזה, יודעות הכל בטרם תבואנה לעולם. ולמדנו, שכל זה הוא בצדיקי אמת.

(צו) וכל אינון דלא זכו': וכל אלן שאינם נמצאים צדיקים בעולם הזה, אפילו שם, למעלה, מטרם שבאו לעולם, מתרחקים מלפני הקב"ה, ונכנסים בנקב תהום הגדול, ודוחקים את השעה, ויורדים לעולם. ונשמה היא שלהם, הנה למדנו, כמו שהיא קשת עורף בעולם הזה, כך היתה מטרם שבאה לעולם. ואותו החלק הקדוש שנתן להם הקב"ה מצד הקדושה זורקים אותו, והולכים ומשוטטים ונטמאים בנקב ההוא של התהום הגדול, ולוקחים חלקם משם, ודוחקים את השעה ויורדים לעולם. אם זכה אחר כך וחזר בתשובה לפני רבונו, הוא לוקח החלק ההוא שלו ממש, דהיינו חלק הקדושה שהשליך למעלה, כנ"ל, ז"ש, מה שהיה כבר הוא ואשר להיות כבר היה וגו'.

פירוש. כי בעת בריאת הנשמות, בעודם למעלה, מטרם שבאו לעולם הזה תחת הזמן, הם נמצאים בבחינת הנצחיות שלמעלה מזמן, אשר היה הוא ויהיה משמשים שם בבת אחת כטבע הנצחיות, ונמצא שכל המעשים שיעשו הנשמות בזה אחר זה, כשיבואו בעולם הזה, כבר הם נמצאים שמה בבת אחת. וז"ש (באוה דעו"י דף ס"א ע"ב)

ואיננו אקרון (ח) אצילי בני ישראל. ועל דטעו קמי מלכא קדישא, מיתו. וכי קב"ה בעא לאובדא לון, והא תנינן ברזא דמתניתין, דקב"ה עבד חסד בכלא, ואפילו ברשיעי עלמא לא בעי לאובדא לון. והני זכאי קשוט ס"ד דאינון אתאבידו מעלמא, זכותא דלהון פ אן הוא. זכותא דאבוהון ז אן הוא. זכותא דמשה הכי נמי. ואינון היך אתאבידו.

(צח) אלא הכי אוליפנא מבוצינא קדישא, דקב"ה חס על יקרא דלהון, ואתוקד גרמיהון לגו, ונשמתהון לא אתאבידו, והא אוקימנא. ות"ח עד לא מיתו בני אהרן כתיב, (א) ואלעזר בן אהרן לקח לו וגו', אקרי שמיא פנחס, דהוה זמין לאתתקנא עקימא, הה"ד ואשר להיות כבר היה.

(צט) ותאנא, כלהו זכאי קשוט, עד לא ייתון לעלמא, כלהו אתתקנו לעילא, ואקרון בשמהו. ור"ש בן יוחאי, מן יומא דברא קב"ה עלמא, הוה אזדמן קמי קב"ה, ואשתכח עמיה. ר וקב"ה קרי ליה בשמיה, זכאה חולקיה לעילא ותתא, עליה כתיב (ג) ישמח אביך ואמך, אביך : דא קב"ה. ואמך : דא כ"י.

(ק) פתח ר' אבא ואמר (ד) עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו. האי קרא אוקמוה חברייא, בשעתא דקב"ה אשתכח זמין בטורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, נרדי נתן ריחו, ישראל יהבו וסליקו ריחא טוב, דקאים ואגין עלייהו לדרי דרין. ואמרו, (ד) כל אשר דבר יי' נעשה ונשמע. ד"א עד שהמלך במסבו, בעוד דסליק משה לקבלא אורייתא מקב"ה, ואתחקק בתרי לוחי אבניו, ישראל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ח) (שמות כד) משפטים קצ צ"י. (א) (שמות ו). לעיל
 אות פא צ"ש. (ב) (משלי כג) ב"ב צב צ"א. (ג) (שיר א)
 ב"א רנט צ"א. (ד) (שמות כד) שמות ה צ"ל.

פ לאן. צ לאן. ר וזכאה ול"ג וקב"ה קרי ליה בשמיה. ר ואתתקן.

הסולם

נשמחין עד לא יתחון לעלמא

מאמר

וכ"ה) ואע"פ שנדב ואביהוא עוד לא מתו. ז"ש ואשר להיות כבר היה.
 (צט) ותאנא כלהו זכאי וכו': ולמדנו, כל צדיקי אמת, מטרם שיבואו לעולם, כולם מתתקנים למעלה ונקראים בשמות. ור' שמעון בן יוחאי מיום שברא הקב"ה העולם, היה מוכן לפני הקב"ה ונמצא עמו, נרדי נתן ריחא אותו בשמו, אשרי חלקו למעלה ולמטה. עליו כתוב, ישמח אביך ואמך, אביך זה הקב"ה. ואמך זו, כנסת ישראל.
 (ק) פתח ר' אבא וכו': פ"א, ואמר, עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו. מקרא זה העמידו החברים. בשעה שהקב"ה היה מוכן ונמצא בהר סיני לתת התורה לישראל, נרדי נתן ריחו, שישראל נתנו והעלו ריח טוב, העומד ומגן עליהם לדורי דורות, ואמרו, כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע. פירוש אחר. עד שהמלך במסבו בעוד

ואהרן. והם נקראו אצילי בני ישראל, ומשום שטעו לפני המלך הקדוש מתו. שואל, וכי הקב"ה רצה לאבד אותם. והרי למדנו, בסוד המשנה, שהקב"ה עושה חסד עם הכל, ואפילו רשעי עולם אינו רוצה לאבד. ואלו צדיקי אמת, נדב ואביהוא, היעלה על דעתך, שהם נאבדו מן העולם, הזכות שלהם איפה היא. זכות אבותם איפה היא, וגם כן זכותו של משה. ואיך נאבדו.
 (צח) אלא הכי אוליפנא וכו': ומשיב אלא כך למדנו ממאור הקדוש, שהקב"ה חס על כבודם, ונשרף גופם בפנימיותו, ונשמתם לא נאבדה. וכבר העמדנו. ובוא וראה עד שלא מתו בני אהרן, כתוב, ואלעזר בן אהרן לקח לו יגור ותלד את פנחס. ונקרא שמו פנחס, משום שהיה עתיד לתקן את העקום, דהיינו לתקן הפגם של נדב ואביהוא כמ"ש לעיל (אות כ"ג דפו"י דף ס"א ע"ב)

שבקו ההוא ריחא טבא דהוה מתעטר עלייהו, ואמרו לעגל, אלה אלהיך ישראל. (קא) השתא האי קרא ברזא דחכמתא הוא, ת"ח, כתיב ה) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, האי נהרא אתפשט בסטרוי, בשעתא ו) דמזדווג עמיה בזווגא שלים, ה) האי עדן א) בההוא נתיב, דלא אתיידע לעילא ותתא, כד"א ה) נתיב לא ידעו עיט. ואשתכחו ברעותא דלא מתפרשן תדירא חד מחד. כדין נפקין מבויעין ונחלין, ומעטרין לכן קדישא, בכל אינון כתרין, כדין כתיב ז) בעטרה שעטרה לו אמו. ב) ובההיא שעתא ירית ההוא בן אחסנתא דאבוי ואמיה, כדין הוא אשתעשע, בההוא ענוגא ותפנוקא.

(קב) ותאנא, בשעתא דמלכא עלאה בתפנוקי מלכין, יתיב בעטרוי, כדין כתיב עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו. דא יסוד דאפיק ברכאן לאזדווגא מלכא קדישא *) ג) במטרוניתא. וכדין אתייהבון ברכאן בכלהו עלמין, ד) ומתברכן עלאין ותתאין. והשתא הא בוצינא קדישא מתעטר בעטרוי ה) דהאי דרגא. והוא וחברייא סליקו תושבחן מתתא לעילא, ו) והיא מתעטרא ז) באינון תושבחן. השתא אית לאפקא ברכאן לכלהו חברייא מעילא ח) לתתא, בהאי דרגא קדישא, ט) ור' אלעזר בריה לימא מאינון מלין מעליין דאוליף מאבוי. (קג) פתח ר' אלעזר ואמר, ח) וירא והנה באר בשדה וגו'. ונאספו שמה כל העדרים וגו'. הני קראי אית לאסתכלא בהו. וברזא דחכמתא אינון.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (בראשית ב) ב"א ריא צ"ב. ו) (איוב כח) ב"א רנב צ"א. ז) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ח) (בראשית כט) ויחי קצ צ"ג ז"ח כז ט"ב ש"ו. ו) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ח) (בראשית כט) ויחי קצ צ"ג ז"ח כז ט"ב ש"ו. ז) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ח) (בראשית כט) ויחי קצ צ"ג ז"ח כז ט"ב ש"ו. ו) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ח) (בראשית כט) ויחי קצ צ"ג ז"ח כז ט"ב ש"ו.

עד שהמלך במסכו

הסולם

מאמר

(קב) ותאנא בשעתא דמלכא וכי: ולמדנו, בשעה שהמלך העלין שיהא ז"א, יושב במעדני מלכים, ויושב בעטרותיה, אז כתוב, עד שהמלך במסכו נרדי נתן ריחו, נרדי, זהו יסוד המוציא ברכות להזדווג המלך הקדוש, ז"א, במלכה, שהיא המלכות, ואז ניתנו ברכות בכל העולמות ומתברכים עליונים ותחתונים. ועתה הרי המאור הקדוש מתעטר בעטרויתו של מדרגה ההיא, דהיינו בהמוחין דז"א מאו"א. הנקראים עטרות; והוא החברים מעלים תשבחות ממטה למעלה דהיינו מ"ו, היא המלכות, מתעטרת באלו התשבחות שמזדווגת עם ז"א, יש עתה להוציא ברכות ממעלה למטה לכל החברים ממדרגה ההיא. הנ"ל. ור' אלעזר בנו יאמר, מאלו דברים המשובחים ששמע מאבוי.

בעד שעלה משה לקבל התורה מהקב"ה, שנחקה בשני לוחות אבנים, עזבו ישראל אותו ריח הטוב שהיה מתעטר עליהם, ואמרו לעגל, אלה אלהיך ישראל. (קא) השתא האי קרא וכי: עתה נבאר מקרא זה בסוד החכמה. בוא וראה, כתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. נהר זה, שהוא בינה, מתפשט בצדדיה, בשעה שמזדווג עמו העדן הזה שהוא חכמה בזווג שלם, בנתיב הזה שלא נודע למעלה ולמטה, שהוא יסוד דחכמה, כש"א נתיב לא ידעו עיט, נמצאים חכמה ובינה, ברצון שאינם נפרדים מעולם זה מזה, אז יוצאים מהם מבויעים ונחלים, שהם המוחין דז"א, ומעטרים לכן הקדוש, ז"א, שהוא בן י"ה, בכל אלו הכתרים, שהם המוחין. אז כתוב, בעטרה שעטרה לו אמו. שהם המוחין הנקראים עטרה. ובאותה שעה יורש הבן ההוא, ז"א, נחלת אביו ואמו, דהיינו המוחין היוצאים מזווג חכמה ובינה, שהם נקראים אבא ואמא, אז הוא משתעשע בעונג ובעדן ההוא.

(קג) פתח ר' אלעזר וכי: פ"א ואמר, וירא והנה באר בשדה וגו' ונאספו שמה כל העדרים וגו'. מקראות אלו יש להסתכל בהם, שבסוד החכמה הם, שלמדתי מאבוי, וכך למדתי העדרים

(תו"י דף ס"א ע"ב *) דף ס"ב ע"א

דאוליפנא מאבא, והכי אוליפנא. וירא והנה באר בשדה, מאן באר. דא הוא דכתיב, ט) באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם. והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה, אליו אינון נצח הוד יסוד, דאליו אינון רביעין עלה, וקיימין עלה, ומאליו אתמליא ברכאן ההיא באר.

קד) כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, דהא מן האי באר אתזנו כ עלאין ותתאיין, ומתברכאן כלהו כחדא. והאבן גדולה על פי הבאר, דא הוא דינא קשיא, דקיימא עלה מסטרא אחרא ל לינקא ט מינה. ונאספו שמה כל העדרים, אליו אינון שית כתרי מלכא, דמתכנשי כלהו, ונגדי ברכאן מרישא דמלכא, ומריקן בה. וכד אתחבראן כלהו כחדא לארקא בה, כתיב וגללו את האבן מעל פי הבאר, נ מגנדרין לההוא דינא קשיא, ומעברן ליה מינה.

קה) והשקו את הצאן, מריקין ברכאן מההיא באר, לעלאין ותתאיין לבתר והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה. תב ההוא דינא לאתריה, בגין דאצטריך ליה לבשמא עלמא, ולתקנא עלמא. והשתא הא קב"ה אריק עלייכו ברכאן, ממבועא דנחלא, ומנייכו כל בני דרא מתברכין. זכאה חולקיכון בעלמא דין, ובעלמא דאתי עלייכו כתיב, י) וכל בניך למודי יי' ורב שלום בניך.

קו) פתח ט ר"ש ואמר, י) יעלוו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו', תאנא בי"ג מכילן, אתקשר קשרא דמהימנותא, לאשתכחא ברכאן לכלא. וכל

חלופי גרסאות

כ עלמין תתאיין. ל מוסיף לקיימא לה לינקא. ט לה. נ מגנדרין. ט ר' אלעזר.

מסורת הוהר

ט) (במדבר כא) ויצא ב צ"ב. י) (ישעיה נד) לך קנב צ"ד. כ) (תהלים קמט) ח"ג ריא: ז"ח כד ט"א שכ"ט כו ט"א שי"ג.

והנה באר בשדה

שגוללים אותו דין הקשה, המכונה אבן, ומעבירים אותו ממנה.

קה) והשקו את הצאן: היינו שמריקים ברכות מהבאר ההיא לעליונים ולתחתונים. לאח"כ, והשיבו את האבן על פי הבאר למקומה. היינו שאותו הדין חוזר למקומו. משום שצריכים אליו לבשם העולם ולתקן העולם. כי הדין הזה שומר את הבאר שלא תגלה חזקמה שבה רק בעת קבוץ כל העדרים, שה"ס ג' קוין נה"י, שאז ה"ס הנסיעה, ולאח"כ הוא מעלים החכמה (כח"ש זה לעיל בשלח ל"ט ד"ה וז"ש כד ע"ש) ועתה הרי הקב"ה מריק עליכם ברכות ממבוע הנחל, ומכם מתברכים כל בני הדור. אשרי חלקכם בעולם הזה ובעולם הבא. עליכם כתוב, וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך.

קו) פתח ר"ש ואמר וכי: פר"ש ואמר, יעלוו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם וגו'. למדנו בי"ג מדות הרחמים, מתקשר קשר האמונה

הסולם

מאמר

וירא והנה באר בשדה. מי הוא באר. זהו שכתוב, באר חפרוה שרים כרוה נדיבי העם. דהיינו המלכות שנתקנה מאו"א הנקראים שרים. והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה. אלו הם נצח הוד יסוד. שאלו רובצים עליה ועומדים עליה ומאלו באר ההיא נתמלאה ברכות.

קד) כי מן הבאר וגו': כי מן הבאר ההיא ישקו העדרים, כי מן באר הוה, גוונים עליונים ותחתונים ומתברכים כולם יחד. והאבן גדולה על פי הבאר, זה הוא דין קשה, שנקרא אבן גדולה, שעומד עליה מהצד האחר לינק ממנה. ונאספו שמה כל העדרים. אלו הם שש ספירות של המלך, ז"א, שהם חג"ת נה"י, שמתאספים כולן, וממשיכים ברכות מראש המלך, דהיינו מג"ד דז"א המכונות ראש, ומריקים בה. וכשמתחברים כולם כאחד והריק בה, כתוב, וגללו את האבן מעל פי הבאר, (דפו"י דף ס"ב ע"א)

מהימנותא דקודשא ב"ה בתלתא אסתימו. ועל האי, ב"ג מכילן, אורייתא מתעטרא, כמה דאוקימנא מק"ו ומג"ש וכו', וכמה זמנין אוקימנא האי. ושמא קדישא בהאי מתעטרא.

(קז) ת"ת, בהיאי שעתא דבעא יעקב, דיתברכון בניו ע בשמא דמהימנותא. מה כתיב, (ז) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת, פ הא תליסר, דאשתתף עמהון שכינתא, ואתקיימו ברכאן. והיינו דכתיב, איש אשר כברכתו ברך אותם. מאי כברכתו. בההוא דוגמא דלעילא, כברכתו דכל מכילא ומכילא.

(קח) ותאנא, כל אינון מכילין סלקין, ומתעטרין ונייחין ברישא חדא, ותמן צ מתעטרא רישא דמלכא, ההוא דאקרי בדרגא עלאה דחסידות. וחסידים, ירתין כל ההוא כבוד דלעילא, דכתיב יעלוזו חסידים בכבוד, בהאי עלמא. ירננו על משכבותם בעלמא דאתי. רוממות אל בגרונם, דידיעין לקשרא קשרא דמהימנותא כדקא יאות, וכדין חרב פיפיות בידם. מאן חרב פיפיות. דא הוא חרב לה, חרבא דקב"ה. פיפיות: להיטא בתרין דינין. ולמה. לעשות נקמה בגוים וגו'. (קט) והא ר' פנחס בן יאיר, כתרא דחסד, רישא עלאה. בג"כ כבוד דלעילא ק ירית, והוא ר קשיר קשרא עלאה, קשרא קדישא, קשרא דמהימנותא. זכאה חולקיה בעלמא דין ובעלמא דאתי. על האי ש פתורא אתמר, (ס) זה השלחן

מסורת הזהר
 (ז) (בראשית מט) ויחי רז צ"א. (ח) (יחזקאל מא) ע בקשרא. פ ל"ג הא. צ מתעטרין. ק ירתין חסין. ט ול"ג ירית. ר ל"ג קשיר. ש ל"ג פתורא. תרומה קסב צ"צ.

<p>חלופי גרסאות</p> <p>שנים עשר וזאת</p>	<p>הסולם</p>	<p>מאמר</p>
--	---------------------	-------------

של המלך, אותו שנקרא במדרגה עליונה של חסידות. דהיינו ז"א, שהחסד שלו נעשה לחכמה, וחסידים הדבוקים בו"א, יורשים את כל הכבוד ההוא של מעלה, שהוא מלכות עם י"ג מדותיה, שכתוב, יעלוזו חסידים בכבוד, היינו בעולם הזה, שהוא מלכות. ירננו על משכבותם, היינו בעולם הבא, שהוא בינה. רוממות אל בגרונם, היינו שיודעים לקשר קשר האמונה כראוי. כי המלכות נקראת אל. ואז חרב פיפיות בידם. מהו חרב פיפיות. זו היא חרב לה, שהיא מלכות מצד הדין, שנקראת חרב. פיפיות, היינו שלושתת בב' דינים, דהיינו בדינין דשמאל, ובדינין דמימין. ולמה. הוא, לעשות נקמה בגוים וגו'.

(קט) והא ר' פנחס וכו': הררי ר' פנחס בן יאיר, שהוא ספירת החסד ראש העליון, דו"א, דהיינו שהחסד שלו נעשה לחכמה שהיא ראש. משום זה יורש כבוד עליון, והוא קושר קשר העליון, קשר הקדוש, קשר של האמונה. דהיינו היחוד של ז"א ומלכות. קשרי חלקו בעולם הזה ובעולם הבא. על השלחן הזה נאמר, זה

האמונה שהיא המלכות, שתמצאנה ברכות לכל. וכל האמונה של הקב"ה נסתמה בשלשה, דהיינו ג' קוין, שה"ס י"ג. כי הם מאירים בכל אחת מד' ספירות חו"ג תו"מ שבה, וג"פ ד' הם י"ב, ועם כללות המלכות הם י"ג. וע"כ, ב"ג מדות, מתעטרת התורה, כמו שהעמדנו בבדייתא דר' ישמעאל, מקל וחומר ומגזירה שוה וכו'. וכבר העמדנו זה כמה פעמים. והשם הקדוש, שהוא המלכות, מתעטר בזה.

(קז) ת"ח בהיאי שעתא וכו': בוא וראה בשעה ההיא שרצה יעקב שיתברכו בניו בשם האמונה, מה כתוב, כל אלה שבטי ישראל שנים עשר וזאת, אשר דבר להם אביהם, שנים עשר, וזאת, הפ י"ג. כי נשתתפה עמהם השכינה הנקראת זאת, ונתקיימו הברכות. והיינו שכתוב, איש אשר כברכתו ברך אותם. מהו כברכתו. היינו כדמיון של מעלה, שהם י"ג מדות הרחמים, והיינו כברכתו של כל מדה ומדה.

(קח) ותאנא כל אינון וכו': ולמדנו, כל אלו המדות של המלכות עולות ומתעטרות ונחות בראש אחד, דו"א, ושם מתעטר הראש (דפו"י דף ס"ב ע"א)

אשר לפני יי'. קם ר' פנחס, ת ונשיק ליה, א ובריך ליה, ונשיק לר' אלעזר, ולכלהו חברייה, ב ובריך לון, נטל כסא ובריך.

קי) פתח ואמר, ט תערוך לפני שלחן נגד צוררי וגו', ג יתבו תמן, כל ההוא יומא, והווי חבריא כלהו חדן * במלי דאורייתא, וחדוותא דר"ש הוה סגי. נטל ר' פנחס לר' אלעזר, ולא שבקיה כל ההוא יומא וכל ליליא, והוה חדי עמיה, קרא עליה, ט אז תתענג על יי', כל ד חדוותא וענוגא יתירא ה דא דחולקי הוא, זמינין בההוא עלמא לאכרוזא עלי, זכאה חולקך ר' פנחס, דאנת זכית לכל האי, טו שלום לך ושלום לעוזרך כי עורך אלהיך. אשכימו למיזל, קם ר' פנחס ואחיד ביה בר' אלעזר, ולא שבקיה למיהך. אוזיף ו ר' פנחס לר"ש ובריכה, ולכלהו חברייה. עד דהווי אזלי אמר להו ר' שמעון לחבריה, ט עת לעשות ליי'.

קיא) אתא רבי אבא ושאייל, כתיב ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו'. הני עדבין למה. ואהרן למה ליה למיהב עדבין. ופרשתא דא למה. והא אוליפנא קמי דמר סדרא דיומא, והאי בעינא למנדע.

קיב) פתח ר"ש ואמר, ז ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. וכי מה חמא יוסף למיסב לשמעון עמיה יתיר מאחוהי. אלא, אמר יוסף, בכל אתר ז שמעון פתיחותא דדינא איהו, וההיא שעתא דאזילנא מאבא לגבייהו דאחי, שמעון פתח בקדמיתא בדינא, הה"ד ק ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל

חלופי גרסאות

ת ובריך לה ונשיק ליה לר'. א לגי' ובריך ליה ונשיק. ב מוסיף קם ובריך. ג תבו; חדו. ד ענוגא ול"ג חדוותא. ה דחולקי ול"ג הוא. ומוסיף דחולקי על דא דעמי הוא ע"ד כתיב אשרי העם שככה לו וגו'. ו ר' שמעון לר' פנחס. ז שמעון ולוי פתיחותא דדינא אינון.

מסורת הזהר

ז (תהלים כג) יתרו לג צ"ט. ט (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב. ט (ד"ה א יב). ט (תהלים קיט) וירא קל צ"א. ז (בראשית מב) מקץ מו צ"ו. ק (שם לו) וישב לד צ"ב. לו וגו'. ו ר' שמעון לר' פנחס. ז שמעון ולוי פתיחותא דדינא אינון.

תערוך לפני שלחן

שהיו הולכים אמר להם ר"ש לחברים, עת לעשות לה.

מאמר ונתן אהרן על שני השעירים גורלות קיא) אתא ר' אבא וכו': בא ר' אבא ושאל. כתוב, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות וגו'. גורלות אלו למה. ואהרן למה לו לתת הגורלות. ופרשה זו למה. והרי למדתי לפני אדוני סדר היום של יום הכפורים, וגם זה אני רוצה לדעת. קיב) פתח ר"ש ואמר וכו': פריש ואמר, ויקח מאתם את שמעון ויאסור אותו לעיניהם. שואל, וכי מה ראה יוסף לקחת את שמעון עמו יותר מאחיו האחרים. ומשיב, אלא אמר יוסף, בכל מקום, שמעון הוא פתיחת הדין, ואותה שעה שהלכתי מאבי לאחי, שמעון פתח תחילה בדין, ז"ש, ויאמרו איש אל אחיו הנה בעל

הסולם

מאמר

זה השלחן אשר לפני ה'. קם ר' פנחס ונשקו, וברכו. ונשק לר' אלעזר ולכל החברים וברך אותם. לקח את הכוס וברך.

קי) פתח ואמר תערוך וגו': פתח ואמר, תערוך לפני שלחן נגד צוררי וגו'. ישבו שם כל אותו היום. והיו החברים כולם שמחים בדברי תורה, ושמחת ר"ש היתה רבה. לקח ר' פנחס את ר' אלעזר ולא עזבו כל אותו היום וכל הלילה, והיה שמח עמו. קרא עליו אז תתענג על ה', כל השמחה והענוג הרב הזה הוא של חלקי, כי ר' אלעזר היה בן בתו, ועתידים בעולם ההוא להכריזו עלי, אשרי חלקך רבי פנחס שאתה זכית לכל זה. שלום לך ושלום לעוזרך כי עורך אלקיך. אשכימו ללכת. קם ר' פנחס ואחז בו בר' אלעזר ולא הניחו ללכת. לוח ר' פנחס את ר"ש וברכו, ולכל החברים. בעוד (דפו"י דף ס"ב ע"א * דף ס"ב ע"ב)

החלומות הלזה בא ועתה לכו וגו'. לבתר בשכם, ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי, כלהו בדינא הוו. טב למיסב דא, ולא יתער קטטותא בכלהו שבטין. קיג) ותנינן, מאי קא חמא שמשון לאזדוגא בלוי יתיר מכלא. והא ראובן הוה אחוה וסמך ליה, אלא שמעון חמא וידע דלוי מסטרא דדינא קא אתי, ושמעון מסטרא דדינא קשיא יתיר אתאחד. אמר נתערב חד בחד ואנן נחריב עלמא. מה עבד קב"ה, נטל ליה לחולקיה ללוי, אמר מכאן ולהלאה שמעון ליתב בקופטירא בהדיה בלחודוי.

קיד) תאנא בסטרא דאימא, תרין גרדיני ה טהירין אתאחדן ט בידא שמאלא, ו והא אוקימנא דאינון מאללי ארעא בכל יומא ויומא, והיינו רוא דכתיב ו) שנים אנשים מרגלים.

קטו) ותאנא, זכאה חולקיהון דישראל יתיר מכל כ עמין עע"ז דקב"ה בעי לדכאה להו, ולרחמא עליהו, ז דאינון חולקיה ועדביה, הה"ד ה) כי חלק יי עמו וגו', וכתיב ו) ירכיבוהו על במתי ארץ. על במתי ארץ דייקא. דהא אינון אתאחדן לעילא לעילא. וע"ד קב"ה רחימותא ט דיליה אתדבק בהו, הה"ד ב) אהבתי אתכם אמר יי', וכתיב ג) כי מאהבת יי' אתכם וגו', ומגו רחימותא יתירא דרחים להו, יהב לון יומא חד בשתא לדכאה להו, ולזכאה להו מכל חוביהון, דכתיב ד) כי ביום הזה וגו'. נ בגין דיהון זכאין בעלמא דין, ובעלמא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (בראשית לד) מקץ מה צ"ה. ו) (יהושע ב) לעיל
 אות עח צ"ו. ח) (דברים לב) ב"א קצד צ"ד. א) (שם)
 ת"ז תכ"ו עב. ז"ח מד ט"א ש"כ. ב) (מלאכי א)
 שמות צז צ"ח ו"ח נב טג שי"א. ג) (דברים ז) ח"ג
 קכח. רסו. ד) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ס.

ונתן אחרן על שני השעירים גורלות

הסולם

מאמר

ביד שמאל. והעמדנו, שהם מרגלי הארץ, שהיא המלכות, בכל יום ויום. כלומר שיונקים מן נה"י דמלכות, הנקראים רגלין. וז"ס שכתוב, שנים אנשים מרגלים. (ע"י בספרא דצניעותא שבסוף תרומה, אות נ"ד בהסולם).
 קטו) ותאנא זכאה חולקיהון וכר': ולמדנו, אשרי חלקם של ישראל, יותר מכל העמים עכ"רם, שהקב"ה רצה לטהרם ולרחם עליהם, שהם חלקו ונחלתו. ז"ש, כי חלק ה' עמו וגו' וכתוב, ירכיבוהו על במתי ארץ. על במתי ארץ הוא בדיק, שהם מתאחדים למעלה למעלה. ב"א, וע"כ הקב"ה, האהבה שלו מתדבקת בהם, ז"ש, אהבתי אתכם אמר ה'. וכתוב, כי מאהבת ה' אתכם וגו'. ומתוך אהבה יתירה שאהב אותם, נתן להם יום אחד בשנה לטהרם ולזכות אותם מכל עונותיהם. שכתוב, כי ביום הזה וגו'. כדי שיהיו זכאים בעולם הזה ובעולם

בעל החלומות הלזה בא ועתה לכו וגו'. לאחר כך בשכם, ויקחו שני בני יעקב שמעון ולוי וגו'. כולם היו בדין, לכן, טוב לקחת את זה, ולא יעורר מריבה בכל השבטים.
 קיג) ותנינן מה קא חמא וכר': ולמדנו, מה ראה שמעון להתחבר בלוי יותר מבכולם, והרי ראובן היה אחיו, והיה סמוך לו כמו לוי, למה לא נתדבק בראובן. ומשיב, אלא שמעון ראה וידע שלוי בא מצד הדין, ושמעון היה נאחו מצד הדין הקשה יותר, אמר, נתערב אחד באחד, ואנו נחריב העולם. מה עשה הקב"ה, לקח את לוי לחלקו, אמר מכאן ולהלאה, ישב שמעון אסור בחבלים לבדו. בקופטירא, הוא מלשון כקפטירין יוצאה מתוך הושט, שפירושו חבל. (תנחומא מקץ).
 קיד) תאנא בסטרא דאימא וכר': ולמדנו, מצד אמא, ב' רוחות חוקרי דין נאחזים (דפ"י ק"י ס"ב ע"ב)

דאתי, ולא ישתכח בהו חובא. וע"ד ביומא דא, מתעטרין ישראל, ושלטין על כלהו גרדינין, ועל כלהו טהירין.

קטז) תאנא ה) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות. ונתן אהרן, בגין דאתי מסטרא דחסד. על שני השעירים, על דייקא, בגין ם דתתבסם מטרוניתא. גורל אחד ליי' וגורל לעזאזל והא תרין שעירין אינון, אמאי חד ליי'. אלא אמר קב"ה, יתיב האי ע גבאי, וחד יזיל וישוט בעלמא, דאלמלי תרוייהו מזדווגו, לא יכיל עלמא למסבל.

קיז) נפק האי, פ אזיל ושאט בעלמא, ואשכח להו לישראל, בכמה פולחנין, בכמה דרגין, בכמה נמוסין טבו, לא יכיל להו, כלהו שלמא בינייהו, לא יכיל למיעל בהו ז בדלטורא. האי ק שעירא שלחין ליה במטולא דכל חובייהו דישראל. קיח) תאנא, כמה חבילי טריקין ר מזדמנו, דאינון תחות ידיה, וממנו לאללא ארעא, על כל אינון * דעברין על פתגמי אורייתא. וההוא יומא, לא

חלופי גרסאות

ס דיתבשם. ע לגבאי; גבי. פ ל"ג אזיל ושאט בעלמא. צ מוסיף בדלטורא אזיל ושאט בעלמא אשכח לישראל כהאי גוונא; ישראל לתתא אוף הכי כהאי גוונא. ק כ"ג הסולם; מוסיף שעירא אחרא. ר מזדווגו.

מסורת הזהר

ה) (ויקרא טז) תצוה לט צ"ה.

הסולם ונתן אהרן על שני השעירים גורלות

מאמר

ישראל. כשמגיע שעיר הזה, שלעזאזל, אל ההר, כמה שמחה על שמחה מתבשמת בו לכולם, ואותו חוקר דין שיצא, דהיינו השעיר: שלמענה, חוזר ואומר שבתם של ישראל. הקטגור נעשה סגור. כלומר, שהמטטין נעשה מליץ טוב.

ביאור המאמר. הנה ג' שאלות שאל ר' אבא את ר"ש (באות קי"א) א) הני עדבין למה. ב) ואהרן למה לי למיהב עדבין, ולא איש אחר. ג) ופרשתא דא למה. כלומר למה נאמרה פרשה זו ליום הכפורים דוקא. וכדי לבאר לו את ג' שאלות אלו מביא ר' שמעון כאן ג' ענינים שהם, א) ענין שמעון ולוי. ב) ענין ב' אנשים מרגלים. ג) ענין ב' השעירים. אשר בשורשם הדינים שבהם שוים זה לזה.

וכבר ידעת שב' מיני דינים הם שורשי כל הדינים החטאים שבעולם, שהם דינים דדכורא הנמשכים מקו שמאל, ודינים דנוקבא הנמשכים מן המסך. וכשהדינים דנוקבא באים מבחינת התיקון, דהיינו מהקו האמצעי, אז הם סותרים לדינין דדכורא ומבטלים אותם. (כמ"ש זה לעיר פרשת תזריע אות ק"ב בהסולם) עשה. אמנם אם הדינים דנוקבא אינם באים מבחינת התקון, אלא מבחינת הדינים עצמם, אז לא די שאינם מבטלים את הדינים דדכורא, אלא עוד שנוספים עליהם ומחריבים את העולם.

ושמעון ולוי, שניהם היו בבחינת דינים, שמעון

זבעולם הבא, ולא ימצא בהם חטא. וע"כ ביום הזה מתעטרים ישראל ושולטים על כל חוקרי הדין, ועל כל הרוחות.

קטז) תאנא ונתן אהרן וגו': למדנו, ונתן אהרן על ב' השעירים גורלות. ונתן אהרן, למה דוקא אהרן, הוא משום שבא מצד החסד, ויכול להשלים המלכות בחסדים. על שני השעירים, הנה על הוא בדיק. הרוחו על המלכות, שהוא ממעל שני השעירים, והיינו כדי שתתבשם המטרוניתא, שהיא המלכות. גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל, שואל, והרי שני שעירים הם, הרומוזים על דיין ולמה יהיה אחד מהם לה'. ומשיב, אלא אמר הקב"ה, ישב שעיר אחד אצלי, ואחד ילך וישוטט בעולם, כי אם יתחברו שניהם, לא יוכל העולם לסבל. קיז) נפק האי אזיל וכי': יוצא השעיר הזה הולך ומשוטט בעולם, ומוצא את ישראל בכמה עבודות, בכמה מדרגות, בכמה חוקים טובים, ואינו יכול להם. כולם, יש שלום ביניהם, ואינו יכול לכונוס בהם ברכילות. דהיינו שאינו יכול להשטין עליהם. שעיר הזה, שולחים אותו עם המשא של כל עונות ישראל.

קיח) תאנא כמה חבילי וכי': למדנו כמה גדודי מחבלים ממוזמנים, שהם תחת ידו של השעיר הזה, וממונים ליגל הארץ על כל אלו העוברים על דברי תורה, וביום ההוא, יום הכפורים, אינו נמצא משטין לדבר על (דפריי דף ס"ב ע"ב * דף ס"ג ע"א)

שכיח ש דלטורא למללא בהו בישראל. כד מטא האי שעירא לגבי טורא, כמה

חלופי גרסאות

ש פטרא; מוסיף פטרא דלטורא.

מאמר הסולם ונתן אהרן על שני השעירים גורלות

ולוי, שנמל ליה לחולקיה ללוי וכו', ושמעון ליתבי בקופטירא בהדיה בלחודוי. דאלמלי תרוויחו מזדווגן לא יכיל עלמא למסבל, דהיינו כנ"ל בשמעון ולוי, שאם מתחברים היו מחריבים את העולם. כי אם הדינים דנוקבא אינם נמשכים מתקן קו האמצעי, הם נוספים על דינים דדכורא ומחריבים את העולם. וע"כ לקח השעיר לחטאת אצל.

אמנם כדי להבין היטב ענין השעיר לעזאזל, צריכים להרחיב הדברים. כי אומר בזהר (וירא אות שפ"ד) ביום ראש השנה, בעי לערבב ליה לשטן, ביום הכפורים, בעי לניחא ולמעבד ליה נייחא דרוחא. וכדין אתהפך פנגוריא וכו': ופירוש הדברים הוא, כי ביום ראש השנה חורר העולם כמו שהיה ביום ד' דמעשה בראשית, דהיינו שחוזרים ונגלים ג"ר דחכמה, ואז מתעורר הס"א להמשיך דינים דשמאל על העולם. והתיקון לזה היא תקיעת שופר הממעטת הג"ר מן העולמות, ונשארים בר"ק בלי ראש והשטן מתבלבל, כי כל אחיותו הוא בג"ר דשמאל, ועתה נעלמו ע"י תקיעת שופר (כח"ש זה וירא אות שפ"א בהסולם ע"ש) אמנם כיון שנעלמו הג"ר נעשה מקום חסרון בעולמות, והס"א עולה ונאחו במקום החסרון ג"ר, ומחטיא את הבריות. שו"ס בינונים תלויים ועומדים עד יו"כ. ולפיכך נעשה תקון שני ביום הכפורים, שחוזרים וממשיכים הארת החכמה, ועם כל זה נעשה תקון, שהס"א לא יתאחו בשמאל להחטיא העולם בהמשכת החכמה ממעלה למטה. והיינו התקון המובא בכמה מקומות, שבעת גלוי החכמה יתגלו עמה דינים קשים המענישים הרשעים, שע"ז משומרת החכמה שלא ימשיכו הרשעים אותה ממעלה למטה (כנ"ל פקודי אות שט"ו) ותדע, שמקור התקון הזה, נעשה ביום הכפורים, על ידי השעיר לעזאזל. כי ביום הכפורים מתגלה החכמה ע"י הלבשת המלכות לבניה, ואז נתן אהרן על שני השעירים גורלות. אשר שעיר אחד ה"ס דינין דנוקבא, ושעיר הב' הוא דינין דדכורא הנמשכים מג"ר דחכמה. גורל אחד לח', דהיינו השעיר שבו דינין דנוקבא מכת תקיעת שופר בראש השנה, עולה לה, לקו האמצעי, ומקבל הארת החכמה בבחינת דק, כדרך הקדושה. וגורל אחד לעזאזל, דהיינו השעיר

שמעון, היה מבחינת דינים דדכורא הנמשכים מקו שמאל. ולוי, היתה בו בחינת דינין דנוקבא, הנמשכים ממסך, וח"ש (באות ק"ג) שמעון חמא וידע וכו' נתערב חד בחד ואנן נחריב עלמא, כי הדינים דנוקבא שבלוי, כשיתוספו על הדינין דדכורא של שמעון, יחריבו העולם כנ"ל. מה עביר קב"ה, נמיל ליה לחולקיה ללוי, דהיינו שהעלהו לבחינת התקון שלה, שהוא הקו האמצעי, אשר אז הוא סותר לדינין דדכורא, ומעלים ממנו הג"ר דשמאל, כדרך קו האמצעי, וח"ש, מכאן ולהלאה, ליתבי בקופטירא בהדיה בלחודוי, דהיינו שיתמעטו הג"ר דשמאל שלו וישאר בר"ק דחכמה, שזה נחשב לו, כמו שהוא אסור בחבלים ע"י הדינין דנוקבא שבלוי. ובוה מיושב ג"כ (באות ק"ב) הכתוב, ויקח את שמעון ויאפור אותו לעיניהם ששאל, מה חמא יוסף וכו'. כי יוסף הוא בחינת יסוד, שהוא קו האמצעי שמחזה ולמטה, וע"כ בחינת דינין דנוקבא המתוקנים שבו האמצעי, אסר את שמעון, שמיעט הג"ר דשמאל שבשמעון. שמהם כל הדינים והמריבות.

ח"ש (באות ק"ד) בפטרא דאמא תרין גרדיני טהירין אתאחדן בירא שמאלא, שהם דינים דנוקבא ודינין דדכורא הנ"ל, ושניהם נמשכים מאמא אל המלכות, והדינים דנוקבא נתוספים ומתאחדים בדינין דדכורא שהם מיד שמאל, דאמא, והא אוקימנא דאינון מאללי ארעא בכל יומא ויומא, שהם נאחזים בנה"י המלכות הנקראים רגלין, והמלכות נקראת ארץ, וע"כ נקראים מרגלי הארץ. והם מתעוררים בכל יום ויום, ותיקונם הוא ע"י הארת קו האמצעי בכל יום ויום. וה"ס שני אנשים מרגלים.

ח"ש (באות קט"ז) אמאי חד לח', אלא אמר קב"ה, יתיב האי גבאי. דהיינו השעיר לחטאת, כי שני השעירים בשורשם למעלה הם ג"כ ב' בחינות דינים הנ"ל, אשר השעיר לחטאת, היא דינים דנוקבא, והשעיר לעזאזל, הוא דינים דדכורא. ואמר וקב"ה, שה"ס קו האמצעי, שהשעיר לחטאת ישב אצלי, כלומר שהדינים שלו יתקנו בבחינת קו אמצעי, הממעט הג"ר דקו שמאל, וחד יזיל וישש בעלמא, היינו השעיר לעזאזל, שהוא מדינים דדכורא, ישוטט בעולם בלבדו, דהיינו כמ"ש לעיל בשמעון (דפ"י דף ס"ג ע"א)

חידו על חידו מתבסמין כלהו ביה. ה וההוא גרדינא דנפיק, אהדר ואמר תושבחתא דישראל, קטיגורא א אתעביד סניגורא.

קיט) ות"ח, לאו דא בלחודוי הוא, אלא בכל אתר דבעיין ישראל לאתדכאה מחובייהו, קב"ה יהיב לון עיטא לקשרא מארי דדינא, ולבסמא להו באינון קרבנין ב ועלוון, דקרבין קמי קב"ה, וכדין לא יכלין לאבאשא. וההוא יומא יתיר על כלא, כמה דמבסמין ישראל ג לתתא ד לכלא, ה הכי מבסמין לכל אינון דאית להו ו דלטורא וכלא קרבנא הוא ופולחנא דקב"ה.

חלופי גרסאות

ח. ההוא. א עביד. ב ועדיין. ג ל"ג לתתא. ד לכלהו. ה ל"ג הכי. ו פטרא.

מאמר הסולם ונתן אהרן על שני השעירים גורלות

כל ישראל מתדבקים בה' בכל נפשם, והס"א לא יכיל למיעל בהו בדילטורא. מחמת הפחד מדינים הנגלים עמו, ונודע, שאותם ב' דינים הנזכרים, הם שורשי כל החטאים והעונות, וכיון שאותם ב' דינים השורשיים נתתקנו, כבר בטוחים שבית ישראל לא יחטאו עוד. וז"ש, שלחין ליה במטולא דכל חובייהו דישראל דהיינו כמ"ש ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. כי ישראל נעשו בטוחים שלא יחטאו עוד, מחמת הדינים שנגלו עם השעיר שנשלח לארץ גזרה. ואז יכפר להם. ובזה נתבאר היטב, מה ששאל ר' אבא (באות קי"א) חזני ערבין למה.

ומה ששאל, ואהרן למה ליה למיהב עדבין. הוא כמ"ש (באות קט"ו) ונתן אהרן, בגין דאתי מפטורא דחסד, וע"כ היה ראוי להמשיך שפע החסדים על השעיר אשר עלה עליו הגורל לה'. וליחד ימין ושמאל שבמלכות זה בזה, ומה ששאל, ופרשתא דא למה, דהיינו למה נאמרה ביום הכפורים, הוא כמ"ש (באות קט"ו) ומנו רחמימותא וכו', יהיב לון יומא חד בשתא לדכאה להו ולזכאה לתו מכל חובייהון.

קיט) ות"ח לאו דא וכו': ובוא וראה, לא זה בלבד הוא, אלא בכל מקום שצריכים ישראל להטהר מעונם, הקב"ה גיתן להם עצה לקשר בעלי הדין, שלא יקטרנו, ולבשם אותם, באלו הקרבנות והעולות, שמקריבים לפני הקב"ה (כמ"ש בפרשת נח דף מ"ב ד"ה ות"ח ובדף מ"ח ד"ה ועם, ע"ש כל ההמשך) ואז אינם יכולים להרע, וביום ההוא, דיוה"כ, יותר מכל, וכמו שישראל למטה מבשמים הכל, ע"י שני השעירים, כך מבשמים לכל המקטרגים. והכל הוא קרבן ועבודת הקב"ה.

תאנא

מאמר

השעיר שבו דינין דכורא, מתגלה עליו ג"ר דחכמה מכח שממשיך הארת החכמה, ממעלה למטה כדרך הס"א, ואח"כ ושלח את השעיר במדבר. דהיינו שנגלו עליו כל העונשים הנמשכים לדבוקים בו, מחמת שמוכרחים להמשיך אחריו אל המדבר והחורבן. ואז ב' הדינים נתתקנו, כי דינין דנוקבא נתתקנו ע"י שעלה עליהם הגורל לה', שהוא קו האמצעי, שתיקן אותם בהארת ר"ק דחכמה. וכדי שלא יתאחו הס"א במקום חסרון של ג"ר דחכמה, ניתן לו השעיר לעזאזל הממשיך ג"ר דחכמה, עם כל הדינים והעונשים, ואז קטגור נעשה סניגור (כמ"ש באות קי"ח) כי לא ירצה להתאחו במקום חסרון דג"ר דחכמה, כדי שלא יקלקל הג"ר של עצמו שיונק מהשעיר לעזאזל. וגם אין פחד שיחטיא את בני העולם שימשיכו ממעלה למטה, מחמת רוב הדינים הרובצים עליו ע"י ששולחים אותו המדברה. וז"ש (באות קי"ח) כד מטא וכי מתבסמין כלהו ביה, דהיינו כל הדינים, הן הדינים דנוקבא, והן הדינים דכורא, כמבואר.

וז"ש (באות קט"ז) יתיב חד גבאי, דהיינו אותו שהיא מבחינת דינים דנוקבא ישב אצלי ויקבל ר"ק דחכמה כדרך הקדושה. וחד יזיל וישוט בעלמא, דהיינו לפתות בני העולם שימשכו לו הג"ר מלמעלה למטה כחפצו. ואז הולך הס"א להחטיא בני אדם שימשיכו לו הארת החכמה ממעלה למטה, וז"ש, נפק האי, אזל ושט בעלמא ואשכח להו לישראל בכמה פולחנין וכי, דהיינו שע"י הגורלות, כי נתברר מעלת השעיר אשר עלה עליו הגורל לה', דהיינו ההארות והמוחין הגדולים הנמשכים ממנו, ולעומתו רוב הדינים ועונשים הנגלים עם השעיר אשר עלה עליו הגורל לעזאזל, אז (דפ"י דף ס"ג ע"א)

(קכ) תאנא, בההיא שעתא דכתיב, ולקח אהרן את שני השעירים וגו', מתעריז אינון בההוא יומא לעילא, ובעיין ז לשלטאה ולמיפק בעלמא. כיון דכהנא מקרב אליו לתתא, מתקרבין אינון לעילא. כדין עדבין סלקין בכל סטריין, כהנא יהב עדבין לתתא, כהנא יהיב עדבין לעילא. כמה דחד אשתאר ביה בקב"ה לתתא. ה וחד אפקין ליה לההוא מדברא, הכי נמי לעילא. ט חד אשתאר ביה בקב"ה, וחד נפיק ושט בעלמא, כ לההוא מדברא עלאה, וחד בחד מתקשר. קכא) כתיב ו) וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו וגו'. בג"כ וסמך אהרן את שתי ידיו, דקב"ה יסתכם על ידיו. על ראש השעיר החי, החי דייקא, לאכללא ההוא דלעילא.

קכב) ז) והתודה עליו את כל עונות, כמה דכתיב והתודה אשר חטא עליה. ואוקימנא עליה, דאתדכי ב"נ ואשתאר עליה כל ההוא חובא. אוף הכי והתודה עליו, בתר דאודי כהנא בגינייהו דישראל, עליו: כלומר, ישתארון כלהו עליו. קכג) א"ל ר' אבא, אי הכי והא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים. אמר ליה שאני הכא, דהתם לשעירים הוו קרבין קרבנא, ובג"כ לא כתיב ולא יזבחו עוד את זבחיהם שעירים, אלא לשעירים, דהתם לשעירים

חלופי גרסאות

ז לשטאה. ח ל"ג וחד אפקין ליה לההוא מדברא. ט ל"ג חד אשתאר ביה בקב"ה. י נפק ושט. כ מסיף וחד דלתתא אפקין לההוא.

מסורת הזוהר

(ו) (ויקרא טז) פקודי צ"צ. ז) (ויקרא ה) ח"ג יב: ז"ח ט ט"א ש"ו.

ונתן אהרן על שני השעירים גורלות

הסולם

מאמר

והתודה עליו וגו'. משום זה וסמך אהרן את שתי ידיו, שה"ט קו ימין וקו שמאל, כדי שהקב"ה, שהוא קו האמצעי, יסכים על ידיו. על ראש השעיר החי, המלה החי הוא מדויק, שבא לכלול השעיר שלמעלה. שעליו מתגלים הג"ר דחכמה עם הדינים (כנ"ל באות ק"יח), וחכמה נקראת חי.

קכב) והתודה עליו את כל עונות: הוא כמו שכתוב, והתודה אשר חטא עליה, שהעמדנו אשר עליה פירושו, שהאדם נטהר ונשאר עליה על הכשבה, כל אותו העון, אף כאן והתודה עליו, פירושו, אחר שהתודה הכהן בשביל ישראל, עליו, כלומר, שישארו כל עונות עליו.

קכג) א"ל ר' אבא וכר': א"ל ר"א, אם כן, והרי כתוב, ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים, ואיך אתה אומר שהשעיר לעואזל מכוון כנגד השעיר שלמעלה. אמר לו, כאן הוא משונה, כי שם היו מקריבים הקרבן לשעירים, כי לא כתוב, ולא יזבחו עוד את זבחיהם שעירים, אלא לשעירים, כי שם עשו עבודתם לשעירים ונתנו להם שליטה, וכאן רק, ונשא השעיר עליו את כל

(קכ) תאנא בההיא שעתא וכר': למדנו בשעה ההיא שכתוב, ולקח אהרן את שני השעירים מתעוררים באותו היום אלו שני השעירים, שהם דינין דנוקבא ודינין דדכורא, למעלה, ורוצים להתחבר זה עם זה כנ"ל, ולשלוט ולצאת לעולם. כיון שהכהן מקרב אלו ב' השעירים למטה, בבית המקדש, מתקרבים אלו שלמעלה, או יוצאים גורלות לכל הצדדים, הכהן נותן גורלות למטה, הכהן, שהוא חסד, נותן גורלות למעלה. וכמו שאחד נשאר בהקב"ה, דהיינו שעיר אחד לה' למטה, ואחד, שהוא השעיר לעואזל, מוציאים אותו למדבר ההוא, כך הוא למעלה. אחד נשאר בהקב"ה, בקו האמצעי, ואחד יוצא ומשוטט בעולם לאותו מדבר העליון, דהיינו הדינים המתגלים עם חופעת החכמה, שהם בזינת מדבר וארץ גזרה (כמ"ש לעיל באות ק"יח באורן) ואחד באחד מתקשר. כלומר שמאירים זה על זה, שעי"ז מתבטלים ב' מיני הדינים הן דינין דנוקבא והן דינין דדכורא, כנ"ל באורן.

קכא) כתיב וסמך אהרן וגו': כתוב, וסמך אהרן את שתי ידיו על ראש השעיר החי (דפ"י דף ס"ג ע"א)

הוא עבדי פולחנא, ושולטנותא. והכא ונשא השעיר עליו את כל עונותם, וקרבנא לא אתעביד אלא לקב"ה. ת"ח, דבגיני קרבנא מתבסמן עלאין ותתאין, ודינא ג' לא שריא ושלטא עליהו דישראל.

קכד) תאנא, ושלח ביד איש עתי המדברה. מהו איש עתי. אלא רזא דמלה הכי * הוא * בכל מה דאתעביד, בעי ב"נ זמין לההיא מלה. אית ב"נ דברכתא אתקיים על ידיה יתיר מאחרא. נ ת"ח, מה כתיב ביה בכהנא, ח טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך, אלא יברך, בגין * שהוא זמין דיתקיים ברכתא על ידיה * בהאי.

קכה) ואית ב"נ שהוא זמין לאתקיימא לווטין על ידיה, ובכל מה דיגשגח ליתי לווטייא ומארה ובעיתא כגון בלעם, דאקרי רע עין, דהוה זמין בכל ביש, ולא הוה זמין לטב. ואף על גב * דברך, ברכתיה לא * ברכתא, ולא * אתקיים. וכד הוה לייט, כל מאן דלייט * אתקיים, ואפילו ברגעא חדא, ועל דא כתיב, * שתם העין. בכל אתר דעיניה שלטא אתלטייא.

קכו) ת"ח מה כתיב. * וישת אל המדבר פניו, בגין דיתער מההוא סטרא ההוא דשלטא תמן, וייתי בדלטוריא עליהו דישראל. מה כתיב בהו בכהני, * טוב עין הוא יבורך, דהוא הוה זמין בהאי, ושאר ברכתא באשגחותא דיליה. וע"ד תנינו, יסטי ב"נ אפילו * ממאה ארחין, ולא יארע בב"נ דאית ליה עינא בישא.

קכז) אוף הכא ושלח ביד איש עתי, * שהוא זמין להאי. ורשים להאי,

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ח (משלי כב) ויקהל קנב צ"ק. ט (במדבר כד) נח * ל ל"ג לא. ח ל"ג הוא. נ ל"ג מן ת"ח עד בגין. * צ"ב. י (שם) ויחי רכד צ"א. כ (משלי כב) לעיל * דהוה; דהאי; מוסיף דהוא הוה. ע ל"ג בהאי; מוסיף בהאי ושאר ברכתא באשגחותא דיליה. * את קכד צ"ח. * דיברך ול"ג ברכתיה. * מוסיף האי ברכתא. * יתקיים. * יתקיים. * למאה. * דהוה.

איש עתי

הסולם

מאמר

כמו בלעם שנקרא רע עין, כי היה מוכן לכל רע ולא היה מוכן לטוב. ואע"פ שברך, ברכתו לא היה ברכה, ולא נתקיימה. וכשהיה מקלל, כל מה שקילל היה מתקיים, ואפילו ברגע אחד היה מתקיים. וע"כ כתוב, שתום העין, כי בכל מקום ששלטו עיניו, נתקלל.

קכז) ת"ח מה כתיב וכי: בוא וראה, מה כתוב, וישת אל המדבר פניו. הוא, כדי שיתעורר הצד השולט שם דהיינו הס"א, ויבא במלשינות וקטרוגים על ישראל. מה כתוב בכהנים, טוב עין הוא יבורך. כי הוא מוכן לזה והברכה שורה בנתינת עיניו. וע"כ למדנו שהאדם יסור אפילו ממאה דרכים, ולא יפגוש באדם שיש לו עין רעה.

קכז) אוף הכא ושלח וכי: אף כאן, ושלח ביד איש עתי, היינו שהוא מוכן לזה ורשום

כל עתותם, והקרבו אינו נעשה אלא להקב"ה. בוא וראה, בשביל הקרבן מתבשמים עליונים ותחתונים, והדין אינו שורה ואינו שולט על ישראל.

קכד) תאנא ושלח ביד גוי: למדנו, ושלח ביד איש עתי המדברה, מהו איש עתי. ומשיב, אלא סוד הדבר כך הוא. בכל מה שנעשה, צריך אדם העושה להיות מוכן לדבר ההוא. יש בן אדם שהברכה מתקיימת על ידו יותר מאחר. שהוא מטעם הכנתו לזה. בוא וראה מה כתוב בכהן, טוב עין הוא יבורך. אל תקרי יבורך אלא יברך. כי משום שהוא טוב עין הוא מוכן שתתקיים הברכה על ידו בזה.

קכה) ואית ב"נ דהוא וכי: ויש בן אדם שהוא מוכן שתתקיימה קללות על ידו, ובכל מקום שיביט תבאנה קללות ומארה ובהלה. (דפו"י דף ס"ג ע"א *) דף ס"ג ע"ב

וכהנא הוה אשתמודע ביה, חד עינא יתיר מאחרא פורתא. א סורטא דעל עינא אתחפיא בשערין סגיאין. ב מכחלא עינא, ולא מסתכל במישר. האי הוא ב"נ זמין להאי, וכדקא חזי ליה. וע"ד כתיב ביד איש עתי.

קכח) בגוש חלבא הוה ב"נ, דבכל אתר דמחי בידוי, הוה מית, ולא הוה בני נשא מקרבין בהדיה. בסוריא הוה ב"נ, דבכל אתר דאסתכל אפילו לטב, כלא אתהפך לביש. יומא חד הוה חד בר נש אזיל בשוקא, והוה אנפוי נהירין. אתא ההוא בר נש ואסתכל ביה, ואתבקע עיניה. בג"כ, בכלא הוה ב"נ זמין, להאי ולהאי. ועל דא כתיב טוב עין הוא יבורך, אל תקרי יבורך אלא יברך.

קכט) ותאנא, האי ב"נ דהוה אזיל ג למדברא, כד מטא ביה בההוא שעירא הוה סליק לטורא, ודחי ליה בתרין ידוי. ד ולא הוה נחית לפלגות טורא, עד דאתעביד שייפין שייפין. וההוא ב"נ הוה אמר, כך ימחו עונות עמך וגו'. ובגין דסליק ההוא קטיגוריא ואתעביד סניגוריא דישראל, כדין קב"ה, ה כל חובייהו דישראל, וכל מה דכתיב ט באינן פתקין דלעילא, לאדכרא חובייהו דבני נשא, נטיל לון ורמי לון כהאי גוונא, לאתר דאתקרי מצולות ים. הה"ד, ז ותשליך במצולות ים כל חטאתם.

קל) תאנא, ח ומאת עדת בני ישראל יקח שני שעירי עזים לחטאת, ומאת עדת, בגין דיהא מכלהו, ויתכפר לכלהו. דהא כל חובייהו דבני ישראל

מסורת הזהר

ז (מיכה ז) ח"ג טו. קא. קב. קלא: קלג: קלד. א סטרא. ב ומכחלא ג במדברא. ד ובג"כ לא. ח מוסיף נטיל כל. ח (ויקרא טז).

דרך אמת ט באותם כתיבם.

מאמר

הסולם

איש עתי

אדם זה שהיה הולך עם השעיר למדבר, כשהגיע שם עם השעיר, היה עולה להר, ודחה אותו בשתי ידים, ולא היה יורד לחצי ההר, עד שנעשה אברים אברים. והאדם ההוא היה אומר, כך ימחו עונות עמך וכו'. ומשום שע"ז, עלה הקטגור ונעשה סנגור של ישראל (כנ"ל באות קי"ח) אז לוקח הקב"ה כל עונות ישראל, וכל מה שכתוב, באלו פסקי דין שלמעלה להזכיר עונות בני אדם, ומשליך אותם כאפן הזה, שנשך השעיר לעזאזל מן ההר, אל המקום שנקרא מצלות ים. שה"ס מקום החשך והדיניס דשמאל שמתחת המלכות הנקראת ים. ז"ש, ותשליך במצולות ים כל חטאתם.

קל) תאנא ומאת עדת וגו' לחטאת: למדנו, הכתוב אומר ומאת עדת, ללמד שיקחו מוסף כולם, ויתכפר לכולם. כי כל עונות ישראל תלוים כאן, וכולם מתכפרים בזה. וע"כ לא די שיקחו מוסף אדם אחד, ומאיזה מקום נלקחים. הוא

ורשום לזה, והכהן היה מכיר בו, כי עין אחת היתה גדולה קצת יותר מהשניה, העור שעל העין, דהיינו העפעפים, מכוסה בשערות גדולות, העין בצבע כחול, ואינו מביט במישור. זה הוא אדם המוכן לזה, לשלוח השעיר לעזאזל, והוא כראוי לו, וע"כ כתוב, ביד איש עתי. סורטא, פירושו עפעפים, לפי הענין.

קכח) בגוש חלבא הוה וכר: בגוש חלב, היה אדם, שבכל מקום שהכה בידו היה ממת, ובני אדם לא היו קרבים אליו. בסוריא היה אדם, שבכל מקום שהביט, אפילו שהיה כונתו לטוב, היה הכל מתהפך לרע. יום אחד היה אדם אחד הולך בשוק, והיו פניו מאירים, בא אותו אדם והביט בו, ונבקעה עינו. משום זה, לכל דבר, בין לטוב בין לרע, יש איש המוכן לו, לזה ולזה. וע"כ כתוב, טוב עין הוא יבורך. אל תקרא יבורך, אלא יברך.

קכט) ותאנא האי ב"נ וכר: ולמדנו, (דסו"י דף ס"ג ע"ב)

הכא תליין, וכלהו מתכפרי בדא. *) ולא סגי מב"נ חד. (u) ומאן אתר אתנסיבו מאינון קופין דבעזרה נטלין אגרא, ואייתי להו מאינון דמי דהוו מכלהו. קלא) וההוא שעירא אחרא, דהוה אשתאר לקב"ה, עבדין ליה חטאת בקדמיתא. והא אוקימנא באן אתר הוה מתקשרא. ולבתר דא מתקרבין הני, ומתבסמין כלא, ואשתארו ישראל זכאין קמי קב"ה, מכל חובין דעבדו וחבר קמיה. הה"ד כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'.

קלב) תו אמר ר' שמעון, (i) ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מאי קא רמיזא, ו אלא ודאי עשו איש שעיר, הוא מההוא דאקרי שעיר, דהא מההוא סטרא אתי. ואנכי איש חלק: גבר מההוא דפליג לכל שאר עמין רברבין ממנו. דכתיב (o) אשר חלק יי' אלהיך אותם, וכתוב כי (u) חלק יי' עמו וגו'. תו איש חלק, מתרי שעירים ואשתאר חדא. דכהנא (z) פליג n לה, חד לחולקיה, וחד לקב"ה. אמאי. בגין דיטעין על כתפוי כל חובוי דיעקב, דכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, (s) עונות תם. קלג) תאנא, בההוא יומא כמה פתחין פתיחן לקבליהון דישראל לקבלא צלותיהון. זכאה חולקיהון דישראל, דהא קב"ה בעא לזכאה לון, ולדכאה לון. הה"ד כי ביום הזה יכפר וגו'. בהאי יומא אתערט כהנא בכמה עטרין. בהאי יומא פולחנא דכהנא יקירא ורב מכל פולחנין. לכלא יהב חולקא באינון קרבנין דקב"ה. בהאי יומא אתערט חסד בעלמא על ידא דכהנא, מקרב קרבנין על

מסורת הזהר

(1) (בראשית כו) נח מזו צ"א. (o) (דברים ד) שמות עח צ"ד. (u) (דברים לב) שמות עח צ"ה.

חלופי גרסאות

ו א"ל. ז פליגת. ח להו. ט ל"ג עונות תם. י אתער.

דרך אמת (u) ומאיזה מקום נלקחו.

הסולם

מאמר

תרי שעירים

ה' עמו וגו'. עוד, איש חלק, היינו משני שעירים שנחלקו ונשאר חלק אחד, שהכהן חלק אותם, אחד לחלקו של יעקב ואחד להקב"ה. למה, כדי שהשעיר ישא על כתפיו, כל עונות של יעקב, שכתוב ונשא השעיר עליו את כל עונותם, שהוא אותיות עונות תם. דהיינו עונות של יעקב שנקרא איש תם. קלג) תאנא בההוא יומא וכו': למדנו, ביום הזה, כמה פתחים פתוחים כנגד ישראל לקבל תפלתם. אשרי חלקם של ישראל שהקב"ה רוצה לזכותם, ולטהר אותם. ז"ש, כי ביום הזה יכפר וגו'. ביום הזה מתערט הכהן בכמה עטרות: ביום הזה עבודת הכהן היא יקרה וגדולה מכל העבודות. לכל נתן חלק באלו הקרבנות של הקב"ה (כנ"ל אות ק"ח בהסולם), ביום הזה נתערט החסד בעולם על ידי הכהן, המקריב קרבנות על עונות העם. תחילה הקריב על עונותיו

הוא, שלוקחים כסף מן הקופות שבעזרה, ומביאים השעירים, מסוף הזה שהוא של כולם. קלא) וההוא שעירא אחרא וכו': ושעיר האחר שנשאר להקב"ה עושים אותו תחילה חטאת, וכבר העמדנו באיזה מקום הוא מתקשר (כנ"ל בסולם אות ק"ח) ואח"כ מתקרבים אלו, הכל מתבשם, ונשארו ישראל זכאים לפני הקב"ה מכל העונות שעשו וחטאו לפניו. ז"ש, כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. קלב) תו אמר רבי שמעון וכו': עוד אר"ש, ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שעיר ואנכי איש חלק. מה זה רומז. אלא ודאי, עשו איש שעיר הוא, מאותו הנקרא שעיר, שהוא הס"א, כי בא מאותו הצד. ואנכי איש חלק, היינו איש הנחלק ממה שחלק לשאר העמים, אל השרים והממונים שבהם, שכתוב, אשר חלק ה' אותם. וכתוב, כי חלק (דפו"י דף ס"ג ע"ב *) דף ס"ד ע"א)

חוביהון דעמא. על חוביה בקדמיתא, ולבתר על חוביהון דעמא. מקרב כ עלוון עליה ועל עמא והא אוקימנא מלי.

ל רעיא מהימנא

קלד) * (פקודא דא, למפלח כהנא רבא פולחנא דהווא יומא כמה דאצטריך, ולמשלח שעיר לעזאזל. רזא דא כד"א, בגין לאתפרשא מעמא קדישא, ולא יתבע חוביהון קמי מלכא. ולא יקטרג עלייהו, דהא לית נ ליה תקיפו ושולטנו, בר כד אתקף רוגזא מלעילא, ובההוא דורונא אתהפך לבתר אפוטרופוסא עלייהו, ועל דא אתדחייא מקמי מלכא. והא אוקימנא, בגין דאיהו קץ כל בשר.

קלה) ועמא קדישא יהבין ליה כמה דאצטריך ליה שעיר, ורזא דא פ) הן עשו אחי איש שעיר. כמה דאיהו בסטר דקדושה דכר ונוקבא, ט אוף הכי בסטר מסאבו דכר ונוקבא. פ מתלא אמרי, לכלבא ארמי ליה גרמא, ילחך עפרא דרגלך. קלו) שאלו לבן זומא, מהו לסרוסי כלבא. אמר להם, ז) ובארצכם לא תעשו, כל שבארצכם לא תעשו. כמה דאצטריך עלמא להאי, הכי אצטריך עלמא להאי. ועל דא אתמר, ר) והנה טוב מאד דא מלאך המות. לית לבטלא ליה מן עלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

פ) (בראשית כז) לעיל אות קלב ז"נ. צ) (ויקרא כב) כ עלמין. ל תוספתא. ח פקודא מ"ד. נ ל"ג לית משפטים פד צ"ו. ק) (בראשית א) הקסה"ו קפט צ"א ט מוסיף ושולטנו בה. ע ל"ג אוף. פ מלה.

ת"ז תכ"ב טו: תמ"ז פג: פד. ז"ח יג ט"א שט"ז תק"ח קי"ב ט"ג של"ט קכא ט"ב ש"ח.

שעיר לעזאזל

הסולם

מאמר

שהס"א חושק מאוד לאור הזה, ע"ש בטעמו ונימוקו. וסוד שעיר לעזאזל הוא המשכת החכמה דשמאל, (כנ"ל אות קי"ח) וע"כ כשישראל ממשיכים לו אור הזה נעשה אפוטרופוס וסגור עליהם. כמ"ש שם באורך.

עונותיה, ואח"כ על עונות העם. ומקריב עולות עליו ועל העם. וכבר העמדנו הדברים.

רעיא מהימנא

קלה) ועמא קדישא יהבין וכר: והעם הקדוש נותן לו כמו שצריך לו, דהיינו שעיר, וז"ס הן עשו אחי איש שעיר. שהוא בחינת הס"א. ויש בו זכר ונקבה, שכמו שיש בצד הקדושה זכר ונקבה, כן יש בצד הטומאה זכר ונקבה. משל אומרים, השלך עצם לכלב, וילחך עפר רגליך. אף כאן נותנים לס"א שעיר והוא נעשה סניגור.

קלד) פקודא דא למפלח וכר: מצוה זו היא שיעשה הכהן הגדול עבודת יום ההוא כמו שצריך, וישלח שעיר לעזאזל. סוד זה הוא, כמו שאתה אומר, כדי שהס"א יפרד מן העם הקדוש, ולא יתבע עונותיהם לפני המלך, ולא יקטרג עליהם, כי אין לו כח וממשלה רק כשמתחזק הכעס מלמעלה. ובמתנה הזו, של השעיר לעזאזל, מתהפך אח"כ לשומר עליהם (כמ"ש לעיל באות קי"ח ע"ש) וע"כ נדחה מלפני המלך. והרי העמדנו, שזה הוא, משום שהוא קץ כל בשר.

קלו) שאלו לבן זומא וכר: שאלו לבן זומא, המותר לנו לסרס כלב. אמר להם, ובארצכם לא תעשו, פירושו, כל שבארצכם לא תעשו, ואפילו כלב. כי כמו שהעולם צריך לזה, צריך העולם ג"כ לזה. כזמור, שאין דבר בארץ שאין לו צורך. וע"כ למדנו, והנה טוב מאד, זהו מלאך המות, שאין לבטלו מן העולם, כי העולם

פירושו. כמו שנתבאר לעיל (פרשת נח אות ק"ל) שע"כ נקרא קץ כל בשר, משום, דכל רעותיה לאו איהו אלא בבשרא תדיר, ונתבאר שם בהסולם שבשר ה"ס הארת חכמה משמאל, (דפו"י דף ס"ד ע"א * דף ס"ג ע"א)

עלמא אצטריך ליה, אע"ג דכתיב צ ביה, ו) והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו', לא יתבטלון מן עלמא. כלא אצטריך טוב ורע.

קלז) ובגיני כך אית לן ביומא דא למרמי ליה גרמא לכלבא, עד דאיהו גריר, ייעול מאן דייעול לגבי היכלא דמלכא, ולית מאן דימחי בידוי. לבתר * (יכשכש ליה בזנביה.

קלח) מה כתיב והתודה עליו את כל עונות בני ישראל, וכתיב ונשא השעיר עליו את כל עונותם. כיון דאיהו חמי האי שעיר. תיאובתיה לגביה, ולאשתכללא בהדיה, ולא ידע מאינון חובין דקא נטיל שעיר. תב לגבייהו דישראל, חמי לון בלא חובין, בלא פשעין, דהא כלהו שראן ברישא דשעיר, סליק לעילא, ושבח לון קמי קב"ה. וקב"ה חמי סהדותא דהוא מקטרגא, והואיל ותיאובתיה לרחמא על עמיה, אע"ג דאיהו ידע כל עובדא, חס עלייהו דישראל. קלט) וכלא שריא בדא, בגין דלא יתער רזא דדינא מלעילא, ויתקף האי ק וישתצון בני עלמא, דהא דא מסטרא דדינא קשיא קא אתי. ואי יתער

חלופי גרסאות
צ בהו. ק וישצון.

מסורת הזהר
י) (ישעיה נז). משפטים קסא צ"ה.

שעיר לעזאזל

הסולם

מאמר

אדם. כי בשעה שאדם עושה עון מתאסף זה וכמה אלפים עוזרים עמו, ומתקבצים שם ולוקחים אותו ומעלים למעלה, הרחמן יצילנו. ועל הכל נתן הקב"ה עצה לישראל להנצל מכל הצדדים. וע"כ כתוב, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

ביאור המאמר, כי ידעת שמצד המלכות דצמצום א', המכונה מנעולא אין המלכות, והתחתונים הנמשכים ממנה, ראויים לקבל אור העליון. כי כח הצמצום והמסך רוכב עליה, שלא תקבל שום אור. וראה הקב"ה שאין העולם מתקיים, ע"כ העלה המלכות למדת הרחמים שהיא בינה, ונמתקה בה, שמלכות הממותקת הזו נקראת מפתחא, ומבחינתה יכולים המלכות התחתונים הנמשכים ממנה לקבל אורות העליונים. כמ"ש זה לעיל (ב"ב דף י' ד"ה וכבר). אמנם גם אחר שנתקנה המלכות בכלים דמפתחא, אין הנקודה דמנעולא נעדרת ממנה לגמרי, אלא שנגנזה בה, שמשום זה נקראת המלכות עצה"ד טוב ורע, שאם זכה, הוא טוב, שהמנעולא נגנז ונעלמת, והמפתחא שולט בה, ואז מקבלת כל האורות ומאירה לתחתונים, ואם לא זכה, כי הוא חוטא, הא רע, אז חוזרת ומתגלת המנעולא בשורש החוטא, שבמלכות, והאורות מסתלקים מחמתה שעי"ז מת החוטא (כנ"ל ויצא דף י"ג ד"ה סתרא ע"ש).

ואין

העולם צריך לו, ואע"פ שכתוב בו במלאך החות, הכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה וגו', לא טוב שיתבטלו מן העולם. הכל צריך הן טוב והן רע. קלז) ובגיני כך אית וכו': ומשום זה יש לנו ביום הזה להשליך עצם לכלב, דהיינו השעיר לעזאזל, שבעוד שהוא גורר העצם, יכנוס מי שיכנוס להיכל המלה, ואין מי שימחה בידו, כי המקטרג טרוד במתנה שלו, ואח"כ עוד ינדנד לו בזנבו. דהיינו שיעשה טניגוה.

קלח) מה כתיב והתודה וגו': מה כתוב, והתודה עליו את כל עונות בני ישראל. וכתוב, ונשא השעיר עליו את כל עונותם. כיון שהס"א ראה שעיר הזה מתעורר חשקו אליו, ולהשתכלל עמו, ואינו יודע מאלו העונות שלקח השעיר עליו. הוא חוזר לישראל, ורואה אותם בלי עונות ובלי פשעים, כי כולם שורים על ראש השעיר, הוא עולה למעלה, ומשבח אותם לפני הקב"ה. והקב"ה רואה העדות של המקטרג והואיל שחשקו לרחם על עמו, אע"פ שהוא יודע כל מעשה, הוא מרחם על ישראל.

קלט) וכלא שריא בדא וכו': וכל התקון שורה בזה, שלא יתעורר סוד הדין מלמעלה, ויתחזק הדין הזה ויכלו בני העולם, כי זה בא מדין קשה. ואם דין הזה מתעורר, הוא מתעורר בעונות בני אדם, כי אין לו התעוררות לעלות למעלה לעורר דין קשה רק בשביל עונות בני (דפריי דף ס"ג ע"א * דף ס"ג ע"ב)

האי, בחובי בני אינשא אתער. דהא לית ליה אתעררו לסלקא לעילא לאתערא דינא קשיא בר בדיל חובי בני נשא. דהא בשעתא דב"נ עביד חובא, אתכנש האי, וכמה אלף סיעין דיליה, ומתכנפי תמן, ונטלי ליה, וסלקי לעילא רחמנא לישובן. ועל כלא יהב קב"ה עיטא לישראל לאשתזבא מכל סטרינ. וע"ד כתיב, וְאֲשֵׁרֵי הָעָם שָׁכְכָה לֹו אֲשֵׁרֵי הָעָם שִׁי' אֱלֹהֵיו. ר ע"כ.

קמ) * עד דהוו אזלי, יתבו בחד חקל, וצלו. נחת חד עננא דאשא, ואסחר לון. א"ר שמעון, הא חמינא דקב"ה רעותא דיליה הכא. ניתב. יתבו והוו אמרי

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ש) (תהלים קמד) הקסה"ז נ צ"ג.

ר בדפ"י כתב פקודא פ"ה לישב בסוכה וכר ר"ג ב.

מאמר

הסולם

שעיר לעזאזל

לא נגלו במלכות אלא מחמת שנגנזה בה נקודה דמנעולא, ורק נקודה דמפתחא משמשת בה בגלוי. ונמצא שבתוך השעיר הזה נכלל בו בגניו הנקודה דמנעולא, המסלקת את אורות האלו, אלא שהס"א לא ידע מזה משום שנגנזה, ומשום שטרוד בשעיר שלו ואינו רוצה לאבד אורותיו, תב לגבייהו דישאל חמי לון בלא חובין וכר ושכח לון קמי קב"ה. כי רוצה שישראל יהיו זכאים ולא תתגלה המנעולא, כדי שיוכל להחזיק גם הוא בהשעיר שלו, וקב"ה חמי וכר אע"ג דאיהו ידע כל עובדא, חס עליהון דישאל, כי אע"פ שהקב"ה יודע שהמנעולא גנוזה, מכל מקום אין האורות מסתלקים מחמת ידיעתו, כי הקב"ה הוא ברחמים על ישראל שע"כ גנו המנעולא, וגילה מדת הרחמים וכל עוד שהס"א אינו מקטרג על זה, לא יתעורר שום דין מחמת ידיעתו ית' ור"ש, בגין דלא יתער רזא דדינא מלעילא, שהדין אינו מתעורר מלמעלה וכר, ואי יתער, ואם הדין מתעורר ונגלית המנעולא, האי בחובי בני אנשא אתער, הוא שמחמת ההטא יש לו כת לס"א לעורר דין המנעולא כנ"ל. דהא לית ליה אתעררו לסלקא לעילא לאתערא דינא קשיא, כי אין התעוררות לסטרא אחרא לעלות למעלה לעורר הדין הקשה, שה"ס המנעולא, בר בריל חובי בני נשא, רק בשביל החטאים של בני האדם, כנ"ל אם לא זכה הא רע. אבל אם הס"א אינו מגלה, אע"פ שהקב"ה יודע, אין זה מזיק כלום. כי בכונה, גנו הקב"ה את מדת הדין דמנעולא, וגילה בה המפתחא, שה"ס שיתף רחמים בדין. כנ"ל. כדי לקיים העולם במדת הרחמים.

קמ) עד דהוו אזלי, וכר: בעוד שהיו הולכים, ישבו בשדה אחד והתפללו. ירד ענן אחד

ואין לשאול כיון רוצה הקב"ה בקיום העולם ותקן את המלכות בנקודה דמפתחא, אי"כ היה ראוי שיבטל לגמרי את המנעולא ולא שתחזור ותתעורר בסבת החטא. ור"ש (באות קל"ו) וזנה טוב מאד. דא מלאך המות לית לבטלא ליה מן עלמא, עלמא אצטריך ליה וכר. כי אע"פ שנקודה דמנעולא גורמת המיתה עכ"ז העולם צריך לה ואין לבטלה קודם גמר התקון. ובגינו כן אית לן ביומא דא למרמי ליה גרמא לכלבא, דהיינו השעיר לעזאזל, שע"י עבודת ישראל מתגלים עליו הג"ר דחכמה דשמאל עם הדינים הקשים שבהן, שהסטרא אחרא נהנה מהן מאד, מטעם שאומר (באות קל"ד) בגין דאיהו קין כל בשר, ע"ש. וע"כ נבחן זה כמו שמשליכים עצם לכלב, ונעשה כל זה, כדי שהס"א לא יקטרג על ישראל, ולא יעורר למעלה גילוי המנעולא מחמת עונותיהם של ישראל, כי עתה, עד דאיהו גריר, בעוד שגורר העצם שזרקו לו ייעול מאן דיעול לגבי היכלא דמלכא, דהיינו הכהן הגדול ימשיך אורות וכל טוב מהיכל המלך, ולית מאן דימחי בידוי, כי הס"א לא יקטרג עליו, לגלות המנעולא המסלקת האורות. כי אז יאבד גם הוא עצמו את המתנה דשעיר לעזאזל, שהשיג ע"י עבודת ישראל. ולא עוד, אלא, לבתר יכשפש ליה בזנוביה, כי עוד ישבח לישראל בשביל זה. כמ"ש והולך. ומפרש יותר (באות קל"ח) כתיב ונשא השעיר וגו'. ומבאר, איך נושא עליו השעיר את כל עונות בית ישראל, ואומר, כיון דאיהו חמי האי שעיר תיאובתיה לגביה ולאשתכללא בהדיה, כי אין חשקו אלא בבשר, שהוא החכמה דשמאל הנגלית על ראש השעיר, ולא ידע מאינן חובין דקא נטיל שעיר. כי כל אלו האורות דחכמה דשמאל, (דפ"י דף ס"ג ע"ב *) וף ס"ד ע"א)

מלי דאורייתא. פתח ואמר, ת) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, הא אסתכלנא במלוי דשלמה מלכא, וכלהו בחכמה אמרו.
 קמא) ת"ח ג' ספרין דחכמתא אפיק שלמה לעלמא, וכלהו בחכמתא ש) עלאה. שיר השירים זכמה, קהלת תבונה, ומשלי דעת. לקבל ג' אלין, עבד ג' ספרים. שיר השירים כנגד חכמה הכי הוא. קהלת לקבל תבונה, הכי הוא. משלי לקבל דעת. במאי אתחזי. אלא כל אינון קראי בתרי גוויי אינון, רישא וסיפא תרי גוויי אתחזי. וכד מסתכלי קראי, דא כליל בדא, ודא כליל בדא, בג"כ שקיל לקבליה דדעת.

קמב) האי קרא לאו רישיה סיפיה ולא סיפיה רישיה. וכד אסתכלנא ביה, כלא כליל חד בחד, בין מסיפיה לרישיה, בין מרישיה לסיפיה. שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. ת) מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק, א) ודא ודא נייחא דרוחא, כמה דהאי נייחא דרוחא, כך האי נייחא דרוחא.

קמג) עד דהוו יתבי, אתא חד בר נש, אמר, אנתו דרבי שמעון ג) אתסיאת ממרעהא. וחבריאי שמעו קלא, דקב"ה שבק לאינון חובי דדרא. א"ר שמעון, הא אתקיים הכא קרא, ושמועה טובה מארץ מרחק, הכי הוא נייחא דרוחא, כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להו נקום ונזיל דקב"ה ארחיש לן בנסין.

חלופי גרסאות
 ש ל"ג עלאה. ת ל"ג מן מים עד ודא נייחא.
 א ל"ג ודא.

מסורת הזהר
 ת) (משלי כה).

דרך אמת 9) נרפית מחליה.

מים קרים על נפש עיפה

הסולם

מאמר

הס בסוד ג' קוין וכן ספריו נחלקים לג' קוים, חכמה בינה דעת.
 קמב) האי קרא לאו וכר: ומפרש דבריו, מקרא זה, אין תחלתו סופו ואין סופו תחלתו, דהיינו שהם ב' ענינים נפרדים, וכשאני מסתכל בו הם כלולים אחד באחד בין מסופו לתחילתו ובין מתחילתו לסופו. כי כתוב, שמועה טובה מארץ מרחק מים קרים על נפש עיפה. אשר מים קרים על נפש עיפה, הוא ענין מיוחד, ושמועה טובה מארץ מרחק, הוא ענין מיוחד, וכלולים זה בזה, כי זה וזה הוא נחת רוח, כי כמו שזה נחת רוח כך זה נחת רוח. והוא קו האמצעי הכולל ב' הענינים. כנ"ל.
 קמג) עד דהוו יתבי וכר: בעוד שהיו יושבים, בא אדם אחד ואמר, שאשת ר' שמעון נתרפאה ממחלתה. והתברר שמעו קול, שהקב"ה מחל לעונות הדור. א"ר שמעון, הרי נתקיים כאן הכתוב, ושמועה טובה מארץ מרחק, הוא נחת רוח כמו מים קרים על נפש עיפה. אמר להם נקום ונלך, שהקב"ה עושה לנו נסים. פתח

אני שרצונו של הקב"ה כאן, נשב. ישבו ואמרו דברי תורה. פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה ושמועה טובה מארץ מרחק. הנה אני מסתכל בדברי שלמה המלך, וכולם אמרם בחכמה.
 קמא) ת"ח ג' ספרין דחכמתא וכר: בוא וראה ג' ספרי חכמה הוציא שלמה לעולם, וכולם בחכמה עליונה. שיר השירים חכמה, קהלת תבונה, משלי דעת. כנגד ג' אלו, חב"ד, עשה ג' ספרים, שיר השירים, הוא כך כנגד חכמה, קהלת, הוא כך כנגד תבונה. משלי, כנגד דעת. שה"ס ג' קוין. במה נראה זה. ומשיב, אלא כל אלו המקראות הם בשני אפנים, שבתחילת הכתוב ובסוף הכתוב נראה שהם שני אפנים מיוחדים, דהיינו שמדבר מב' ענינים, עוזהו בחינת ג' קוין, ימין ושמאל. וכשמסתכלים במקראות, זה כלול בזה, וזה כלול בזה. שב' ענינים שבכתוב, כלולים זביז, משום זה הוא שקול כנגד הדעת. שה"ס קו האמצעי הכולל ימין ושמאל יחד. מכאן אנו רואים, שכל דבריו (דפריי דף ס"ד ע"א)

קמד) פתח ואמר, מים קרים על נפש עיפה, דא אורייתא. דכל מאן דזכי למלעי באורייתא, ומרוי נפשא מנה, ב מה כתיב ושמועה טובה מארץ מרחק. קב"ה אכריז עליה כמה טבאן לאוטבא ליה בעלמא דין ובעלמא דאתי. הה"ד, ושמועה טובה, מאן אתר מארץ מרחק, מאתר דקב"ה הוה רחיק מניה בקדמיתא, מאתר דהוה ב"נ בדבבו עמיה בקדמיתא, דכתיב א) וארץ מתקוממה לו, מהווא אתר * (מקדימין ליה שלם, הה"ד, מארץ מרחק, וכתיב ב) מרחוק יי' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך על כן משכתיך חסד. ג
קמה) א) ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו. ר' יהודה פתח ואמר, ד) מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. תאנא, אלף וחמש מאה וחמשין רבוא מארי שירתא, מזמרין לקב"ה, כך נהיר יממא.

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
א) (איוב כ) בשלח עד צ"ה. ב) (ירמיה לא) שמות סא צ"צ. ג) ח"ג סו. ד) (תהלים ג) וישב מה צ"א ז"ח עו ט"א שליז תק"ח קג ט"ג ש"י.	ב ל"ג מה. ג בדפ"ר כתב כאן חסר.

מאמר	הסולם	מארי שירתא הימן ידותון ואסף
קמד) פתח ואמר מים וכו': פ"א, מים קרים על נפש עיפה. זו היא התורה, שכל מי שזכה לעסוק בתורה ומרוה נפשו ממנה, מה כתוב, ושמועה טובה מארץ מרחק. הקב"ה מכריז עליו כמה טובות להטיב לו בעולם הזה ובעולם הבא. ז"ש ושמועה טובה. מאיזה מקום היא טובה. מארץ מרחק, דהיינו, ממקום שהקב"ה היה רחוק ממנו מתחילה, דהיינו ממקום שהיה עמו בשנאה מתחילה. שכתוב וארץ מתקוממה לו. ממקום הזה מקדימים לו שלום. ז"ש מארץ מרחק. וכתוב, מרחוק ה' נראה לי ואהבת עולם אהבתיך ע"כ משכתיך חסד. (חסר סוף המאמר). קמה) ויצא אל המזבח וגו': ר' יהודה פתח ואמר מזמור לאסף אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. למדנו אלף וחמש מאות וחמשים רבוא בעלי שירה מזמרים להקב"ה כשמאיר היום. ואלף וחמש מאות וארבעים ושמונה כשמאירה הלבנה. דהיינו בלילה. ואלף וחמש מאה ותשעים אלף רבוא אומרים שירה בשעה ההיא הנקראת בין הערבים. פירושו, בבוקר עד חצי היום מאיר צד הימין של ז"א, שהוא חסדים, ומחצי היום עד הערב הנקרא בין הערבים, מאיר צד השמאל של הז"א, שה"ס הארת החכמה שבקו שמאל דז"א, ובלילה עד חצות, מאיר משמרה וחצי משמרה, שה"ס קו ימין וחצי קו השמאל (כנ"ד ויחי דף קל"ח ד"ה וג' ע"ש). ונמצא שבכל ג' זמנים אלו אינם מאירים אלא קו וחצי קו כי בבוקר כשמאיר קו ימין דז"א נמצא שמאירה (דטרי דף ס"ד ע"א *) דף ס"ד ע"ב)	החכמה וצד ימין דדעת דז"א, והם נבחנים לאלף וחמש מאה, כי הג"ר שהם חב"ד נבחנים לג' אלפים, נמצא החכמה בסוד אלף, וחצי הדעת הוא חצי אלף, דהיינו חמש מאה. ועד"ו בומן בין הערבים מחצות היום ואלך כשמאיר צד שמאל דז"א, מאירה הבינה, וצד שמאל דדעת, דהיינו קו וחצי, שהם אלף וחמש מאה. ובלילה, כשמאירים קו ימין וחצי דשמאל כנ"ל, הוא ג"כ אלף וחמש מאה. וכל זה הוא מבחינת הג"ר דז"א המכונים ראש. ומבחינת הגוף דז"א, שהם ז"ת שלו, הנה עקרים רק ה' ספירות חג"ת נ"ה, כי בגוף יורדים חב"ד לבחינת חג"ת ות"ת ומלכות לבחינת נצח והוד, כנדע. אבל יסוד ומלכות אינם בחינות חדשות, אלא שהם ב' כוללים בלבד, שיסוד כולל חג"ת נ"ה מבחינת החסדים, והמלכות כוללת חג"ת נ"ה מבחינת הגבורות. הרי שאין בהארת הגוף אלא ה' ספירות חג"ת נ"ה בלבד. וכל אחת מהן כלולה מעשר הם חמשים. וז"ש, אלף וחמש מאה וחמשין רבוא מארי שירתא מזמרין לקב"ה כד נהיר יממא, דהיינו שהנמשכים מבחינת הג"ר, הם אלף וחצי אלף, דהיינו קו וחצי, שהם החכמה וחצי דעת מימין, כנ"ל. והנמשכים מגוף הם חמשים, ששם ה"ס חג"ת נ"ה שכל אחת כוללת עשר, והם חמשים, ולהיותם חסדים הם נבחנים במספר רבוא. כי רבוא, יורה על חסדים, וע"כ הם אלף ות"ק וחמשים רבוא. ח"ש ואלף וחמש מאה וארבעין ותמניא	

ואלף וחמש מאה וארבעין ותמניא (ט ד) בסיהרא. ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההיא שעתא דאקרי בין הערבים.

קמו) ר' יוסי אמר, כד נהיר יממא, כל אינון (ק) מארי דיבבא, משבחן במלי תושבחן, לקבליה דהאי בקר. ה דכד אתער האי בקר, כלהו מתבסמין, ודינא אשתכיר, ואמרין תושבחן. הה"ד, (ה) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהים. וההוא זמנא, וחדותא וברכאון משתכחין בעלמא, וקב"ה אתער לאברהם לאחייא ליה, ואשתעשע ביה, וואשלטיה בעלמא. ומנא לן דהאי בקר דאברהם הוא. דכתיב (ו) וישכם אברהם בבקר.

קמו) בההוא זמנא ח דבין הערבים, כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללה אקרון, ומזמרין בההיא שעתא, וקטטותא שריא בעלמא, ושהיא שעתא אתערותא דאתער קב"ה ליצחק, וקם ודאין לחייביא דעברין על פתגמי אורייתא, ושבעה נהרי אשא נגדין ונפקין וחלין על רישיהון דרשיעיא, ושללהובי (ז) גומרין דנורא מתערין מעילא. לתתא, וכדין תב אברהם

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ה) (איוב לח) ב"ב כט צ"ד. ו) (בראשית יט) ד ה"ג הסולם; בטיהרא. ה מוסיף כד אתער דכד [; וכד]. ו הימנותא דברכאון. ז שלטיה. ח דאקרי בין. ט בההיא. י ותתא.

דרך אמת (צ) בארנוהו לעיל בכמה מקומות. (ק) בעלי תרועה ורמז לתוקף הדין. (ר) גזלי אש.

מארי שידתא הימן ידותון ואסף

הסולם

מאמר

עד חצות לילה, כנ"ל. והקו וחצי המאירים מחצות לילה והלאה, מבאר להלן (באות קמ"ח). קמו) ר' יוסי אמר וכי: ר' יוסי מפרש דבריו של ר"ה, ואומר כשמאיר היום, כל אלו בעלי יבבה, דהיינו אותם הנמשכים מקו שמאל שמרוב הדינים שבו הם מיבבים תמיד, משבחים בדברי תשבחות כנגד בוקר הזה, שהוא אור החסדים, כי כשנתעורר בקר הזה, כלם מתבשמים והדין נשקט, ואומרים תשבחות. ז"ש ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלקים. ובעת ההיא נמצאות שמחה וברכות בעולם, שהקב"ה מעורר את אברהם, שה"ס החסד, להחיותו ולהשתעשע עמו, ומשליטו בעולם. שה"ס ממשלת היום. ומאין לנו שבקר הזה הוא של אברהם, דהיינו חסד, הוא משכתוב, וישכם אברהם בבקר.

קמו) בההוא זמנא דבין וכי: בזמן ההוא של בין הערבים, כל אלו אלף ותק וצי אלף רבוא הנמשכים אז, הם נקראים בעלי לילה, מחמת שנמשכים מקו וחצי דצד שמאל, שמשם נמשכים דינים, כנ"ל. וע"כ הם חילדים, כי אינם יכולים לטבול הדינים האלו. ומזמרים באותה שעה. ומריבה שורה בעולם. ושההיא

ותמניא, בסיהרא, שמבחינת הג"ר הם קו וחצי, שהם אלף וחצי אלף, ומבחינת הגוף, הם ה' ספירות הג"ת נ"ה, שכ"א כלולה עשר, חוץ מספירת הוד, שאינה כלולה אלא משמונה, כי מרוב הדינים שבלילה, ושכספירת הוד, אין מאירים יסוד ומלכות שבה. וע"כ אין שם אלא ארבעים ושמונה, מטעם החסרון של יסוד ומלכות דהוד, החסרים בלילה.

אמנם בין הערבים, כשמאיר הצד שמאל דו"א, דהיינו הארת החכמה שבשמאל, או נמצאות ג"ר גם בבחינת גוף דו"א, ויש אז בו ט' ספירות חב"ד הג"ת נה"י, אפילו בגוף. אלא שהם בסוד דינים שאינם מאירים מטעם חסרון חסדים, כמ"ש היטב לעיל (בראשית ב') אות קמ"א, ובהסולם, עש"ה) וז"ש, ואלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא בההיא שעתא דאקרי בין הערבים, כי הקו וחצי דצד שמאל דג"ר, שהם בינה וחציו השמאלי דדעת, הם אלף וחצי אלף, ותשע ספירות דגוף, שכל אחת כלולה מעשר, הם תשעים. שביחד הם אלף ותק וצי. ובהיותם בהארת החכמה, מכוונים אלף רבוא, כי החכמה מכוונה אלף. ומבחינת לילה, אינו חושב כאן אלא קו וחצי המאירים (דפו"י דף ס"ד ע"ב)

לאתריה. כ כד"א, ז) ואברהם שב למקומו. ויומא אתפני, וחיבי גיהנם צווחין ואמרין ח) אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. ז וההיא שעתא, בעי ב"נ לאזדהרא, בצלותא דמנחה.

קמח) בזמנא דמטי ליליא אינון אלף וה' מאה וארבעין ותמניא, אקרון מ מברא לפרוכתא, ואמרין שירתא. כדין דינין דלתתא מתערין, ואזלין ושאיין בעלמא, ואלין אמרין שירתא עד דיתפליג ליליא משמרה ופלגא. בתר דיתפליג ליליא מזודמני כלהו אחריני כחדא, ואמרי תהלות, כד"א ט) ותהלות יי' יבשרו. ר' יהודה אמר כד רעוא אשתכח בצפרא, תהלות יי' מבשרין.

קמט) נ רבי יוסי אמר, בתר דרוחא דצפון אתער בפלגות ליליא ואזיל ליה, תהלות מבשרי, עד דייתי צפרא, ואתער האי בקר, כדין חדוותא וברכאון אשתכח בעלמא.

קנ) תאנא, א"ר אבא, כלהו הכי, ועילא מנהון סרכין תלתא. בההיא שעתא דאתער האי בקר, ומתערין תושבחן, כל אינון אלף וחמש מאה וחמשיין רבוא, אתמנא עלייהו חד ממנא, והימן שמיה לקבליה ט דלתתא, ותחות ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא שירתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזור

ז) (אם יח) וירא נט צ"ג. ח) (ירמיה ו) חיי שרה עה צ"ג. ט) (ישעיה ט).

כ ל"ג כד"א ואברהם שב למקומו. ז בההיא. מ דמברא. נ אמר ר' יוסי. ט לתתא.

מארי שירתא הימן ידותון ואסף

הסולם

מאמר

פירוש. תהלות, פירוש אורות, מלשון כהלו נרו עלי ראשי (איוב כ"ט) ור' יוסי סבר שהוא אור החכמה המתגלה אחר חצות לילה, ואז נאמר תהלות ה' יבשרו. ור' יהודה סבר, שהוא אור דחסדים המתגלה בבקר, ואז נאמר תהלות ה' יבשרו.

ההיא, היא ההתעוררות שעורר הקב"ה את יצחק, שהוא קו השמאל דו"א, והוא קם ודן את הרשעים, העוברים על דברי תורה, ור' נהרות אש, כנגד חג"ת נהר"מ נמשכים ויוצאים ושורים על ראשיהם של הרשעים ושלחבת גחלי אש מתעוררת מלמעלה למטה. ואז, אברהם, שה"ס החדש, שב למקומו. דהיינו שהחדש חוזר לשורשו ונעלם מן התחתונים, כש"א, ואברהם שב למקומו. והיום נפנה ורשעי גיהנם צועקים ואומרים, אוי לנו כי פנה היום כי ינטו צללי ערב. ובאותה שעה צריך אדם להזהר בתפלת המנחה.

קמט) ר' יוסי אמר וכי: ר"א, אחר שנתעורר רוח צפון בחצות הלילה והולך לו, שה"ס הארת החכמה שבצד שמאל, הנקרא רוח צפון, אז תהלות מבשרים, עד שיבא הבקר, ומתעורר בקר הזה, שהוא אור החסדים, ואז שמחה וברכות נמצאות בעולם. והן אינן נקראות תהלות. כנ"ל בדבור הסמוך.

קמח) בזמנא דמטי ליליא וכי: בזמן שהגיע הלילה, אלו האלף וחמש מאות וארבעים ושמונה, הנמשכים אז, הם נקראים, מחוץ לפרוכת, ואומרים שירה. אז מתעוררים הדינים שלמטה, דהיינו הדינים של המלכות, והולכים ומשוטטים בעולם, ואלו אומרים שירה עד שנחלק הלילה, דהיינו משמרה וחצי משמרה (כנ"ל בהסולם אות קמ"ה) אחר שנחלק הלילה מזדמנים כל האחרים יחד, דהיינו אותם של המשמרה וחצי המשמרה, שלאחר חצות לילה, ואומרים תהלות. כש"א תהלות ה' יבשרו. ר' יהודה אמר כשהרצון נמצא בבקר, אז תהלות ה' יספרו. ולא בלילה.

קנ) תאנא אמר ר' אבא וכי: למדנו, אר"א, כולם, כל מה שאמר ר' יהודה ור' יוסי כך הוא, ולמעלה מהם, יש שלשה שרים, ומפורש, באותה שעה שנתעורר בקר הזה, ומתעוררים התשבחות של כל אלו אלף וחמש מאות וחמשים רבוא, נתמנה עליהם ממונה אחד, ששמו הי"מן, שהוא כנגד הימן שלמטה המובא בתהלים. ותחת ידו שרים ממונים עליהם לתקן השירה. הימן, הוא אותיות ימין, כי הוא נמשך מימין.

(דפו"י דף ס"ד ע"ב)

בההיא

קנא בהיהא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים, וזמרין כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף רבוא מארי דיללה, אתמנא עלייהו חד ממנא וידותון שמיה, לקבליה **ז** דלתתא, ותחות ידיה **ט** סרכין ממנן עלייהו, לאתקנא ההוא זמרא, כד"א **י** זמיר עריצים.

קנב **ז** בהיהא שעתא דמטי ליליא, מתערין כל אינון דמברא לפרוכתא, כדין שכיך כלא, ופטרא לא אשתכח, ודינין דלתתא מתערין, כלהו אתמנן כחדא, אלין על אלין, עד דאתפליג ליליא. בתר דאתפליג ליליא, ומתכנשי כלהו, אתמנא עלייהו חד ממנא וכניש לכל משריין, כד"א **ח** מאסף לכל המחנות וגו', ואסף שמיה, לקבליה דלתתא, ותחות ידיה כל אינון סרכין ממנן, ומבשרי תהלות.

קנג **ז** עד דאתי צפרא, **ק** כיון דאתי צפרא, **קס** ההוא נע"ר, **ר** יונק משדי אמיה, לדכאה להו, ועאל לשמשא. כד אתער בקר, כדין היא שעתא דרעוא, דאשתעי מטרוניתא במלכא, ומלכא משיר מניה חד * **ט** חוטא דברכאן ופריס על מטרוניתא, ועל אינון דמזדווגי לה. מאן אינון דמזדווגי עמה. אינון דמשתדלי באורייתא בליליא, כד אתפלג.

קנד **ר'** שמעון אמר, זכאה חולקיה מאן דאתי עם מטרוניתא, בשעתא

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ע לתתא. **פ** ובההיא. **צ** מוסיף כדין עד. **ק** ל"ג כיון ראתי צפרא. **ר** ויניק.

י' (ישעיה כה). **כ** (במדבר י) ויחי רכ צ"ג.

דרך אמת **ט** שריס ממונים.

מארי שירתא הימן ידותון ואסף

הסולם

מאמר

מאסף לכל המחנות וגו', ושמו **אסף**, כנגד אסף ההוא שלמטה. המובא בתהלים. ותחת ידו כל השרים והממונים ומבשרי תהלות. פירוש. המלכות נקראת אסף, מפני שהארות כל הספירות מתאספות בה. שהיא מקבלת מכולם. ולהיות השר ההוא נמשך ממלכות ע"כ נקרא שמו אסף.

קנג **עד דאתי צפרא וכר**: עד שבא הבקר. כיון שבא הבוקר, קם נער ההוא, שהוא מטטרון, היונק משדי אמו, שהיא המלכות, לטהר אותם, דהיינו להמלאכים שבלידה, ונכנס לשמש, כשנתעורר הבוקר או היא שעת רצון, שהמלכה מספרת עם המלך, שהוא ז"א. והמלך מושיט מעצמו חוט אחד של ברכות, דהיינו חסדים, ופורש על המלכה, ועל אלו המתחברים עמה. מי הם המתחברים עמה. היינו אותם שעוסקים בתורה בלילה, בעת שנחלק.

קנד **רבי שמעון אמר וכר**: **רש"א** אשרי חלקו, מי שבא עם המלכה בשעה שבאה לקבל פני המלך, ז"א, לספר עמו, ונמצא עמה בשעה שהמלך מושיט ימינו, שהוא אור החסדים, לקבל

קנא בהיהא שעתא דאתער וכר: בשעה שהיה שנתעורר הזמן של בין הערבים, וזמורים כל אלו אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי היללה, נתמנה עליהם ממונה אחד, ושמו **ידותון**, כנגד ידותון שלמטה המובא בתהלים. ותחת ידו שריס ממונים עליהם לתקן הזמר ההוא. כמש"א, זמיר עריצים. שפירושו כריתת הרשעים, אף הזמירות שלהם מכלים את הרשעים. **ידותון**, הוא אותיות, יד, וידון, שזה מורה שהוא מיד שמאל, ודינים נמשכים ממנו. **קנב** **בהיהא שעתא דמטי וכר**: בשעה שהיה שבא הלילה, מתעוררים כל אלו וזמלאכים שהם מחוץ לפרוכת, דהיינו שנמשכים מאחוריים של המלכות, ומחיצונות שלה, או שוקט הכל, ופתיחת פתח לא נמצא. והדינים שלמטה, דהיינו של המלכות, שהיא למטה מכל הספירות, מתעוררים, כולם, דהיינו כל הדינים, נתמנו יחד, אלו על אלו, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה, ומתאספים כל המלאכים הנמשכים מקו אמצעי (כנ"ל ויחי דף קל"ח ד"ה וג') נתמנה עליהם ממונה אחד, ומאסף לכל המחנות, כמש"א (דפו"י דף ס"ד ע"ב * דף ס"ה ע"א)

דאתת לקבלא אנפי מלכא, לאשתעי ביה. ואשתכח עמה, בשעתא דאוישט מלכא ימינא, לקבלא למטרוניתא. הה"ד (ז) אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מאי אחרית ים. ההיא שעתא אחרית דההוא ים הוא. דכד אתפלג, שירותא הוה, ודינא הוה, והשתא אחרית הוא דילה, דמסתלקין דינהא. ועאלת בגדפוי דמלכא, היא וכל אינון דמדווגין לה, הה"ד אשכנה באחרית ים.

קנה) ותאנא, כל אינון דמשתדלי באורייתא בשעתא דאתפליג ליליא. אשתתף בשכינתא. וכד אתי צפרא, ומטרוניתא אתחברת עם מלכא, הוא אשתכח עמה עם מלכא. ומלכא פריס על כלהו גדפוי, הה"ד (ח) יומם יצוה יי' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

קנו) תאנא, בההיא שעתא, אבהן מזדמנין במטרוניתא, וקדמין לאשתעי בהדה, ולאחברא עמה. וקב"ה מליל עמה בהו. והוא קארי לה לפרסא ו לה גדפוי, הה"ד (י) מזמור לאסף אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ וגו'. אל: דא נהירו דחכמתא, ואקרי חסד. אלהים: דא גבורה. ידו"ד: דא שלימו דכלא, רחמי. ועל דא, דבר ויקרא ארץ וגו'.

קנו) רבי אלעזר הוה יתיב קמיה דר"ש אבוי, אמר ליה, הא תנינו אלהים בכל אתר דינא הוא. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ת אית אתר דאקרי אלהים.

חלופי גרסאות
ש עלה. ת דאית.

מסורת הזהר
(ז) (תהלים קלט). (ח) (שם מב) שמות קג צ"ג.
(י) (תהלים נ) לעיל אות קמה צ"ד.

דרך אמת (ת) עיין ביאור מאמר זה בפרדס בשער מהות וההנהגה פ"ז.

מארי שירתא הימן ידותון ואסף

הסולם

מאמר

בשעה ההיא, שבא הבקר, האבות, שהם גג"ת דז"א, מזדמנים עם המלכה, ומקדימים לספר עמה ולהתחבר עמה. ובהם הקב"ה, ז"א, מדבר עמה, והוא קורא לה לפרוש עליה כנפיו. ז"ש, מזמור לאסף אל אלקים ה' דבר ויקרא ארץ וגו'. אל, זהו אור החכמה, ונקרא חסד, והוא קו ימין. דהיינו חסד העולה להיות חכמה. אלקים, זהו גבורה, דהיינו קו שמאל. הויה, זהו שלמות הכל, רחמים. דהיינו קו האמצעי המשלים לימין ושמאל. ועל כן, הקו האמצעי דבר ויקרא ארץ, שהיא מלכות. דהיינו שמשלים המלכות.

מאמר הויה בניקוד אלקים

קנו) רבי אלעזר הוה וכו': ר"א היה יושב לפני ר"ש אבוי, אמר לו, הרי למדנו, שהשם אלקים בכל מקום הוא דין. השם הויה, יש מקום שנקרא אלקים, דהיינו שנקוד בניקוד אלקים, דהיינו אדני הויה, שהשם הויה נקוד בניקוד

לקבל את המלכה. ז"ש, אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים. מהו אחרית ים. הוא שעה ההיא, בבקר, כשמקבלת פני ז"א, היא אחרית של ים ההוא, שהוא מלכות. כי כשנחלק הלי'לו, היא התחלה שלה, שאז מתחלת להאיר, והוא דין, כל עוד שהוא לילה, משעם חסרון חסדים להלביש החכמה שלה, ועתה, שהגיע הבקר, היא אחרית שלה, כי דיניה מסתלקים ונכנסת תחת כנפי המלך, שהוא ז"א, כלומר שמתלבשת בחסדים שכו, היא, וכל אלו הצדיקים המתחברים עמה. ז"ש, אשכנה באחרית ים.

קנה) ותאנא, כל אינון וכו': ולמדנו, כל אלו שעוסקים בתורה בשעה שנחלק הלילה, הם מתחברים עם השכינה, וכשבא הבוקר, המלכה, דהיינו השכינה, מתחברת עם המלך, שהוא ז"א. הם נמצאים עם המלך, והמלך פורש כנפיו על כולם. ז"ש, יומם יצוה ה' חסדו ובלילה שירה עמי וגו'.

קנו) תאנא, בהאי שעתא וכו': למדנו, (דפו"י דף ס"ה ע"א)

כגון (ג) אדנ"י יהו"ה. אמאי אקרי אלהים, והא א אתוון רחמי אינון בכל אתר. קנח) אמר ליה, הכי הוא כתיב בקרא, דכתיב (ט) וידעת היום והשבות אל לבבך כי יי' הוא האלהים, וכתיב (ע) יי' הוא האלהים. אמר ליה מלה דא ידענא, דבאתר דאית דינא, אית רחמי. ולזמנא, באתר דאית רחמי, אית דינא. א"ל תא חזי ב דהכי הוא, ידו"ד בכל אתר רחמי. ובשעתא דמהפכי חיביא רחמי לדינא, כדין כתיב יהו"ה, וקרינון ג ליה אלהים.

קנט) אבל ת"ח רזא דמלה, ג' דרגין אינון, וכל דרגא ודרגא בלחודדי, ואע"ג דכלא חד, ומתקשרי בחד, ולא ד מתפרשי דא מן דא. ת"ת, כלהו נטיעון, וכל אינון ה בוצינין כלהו נהירין ומתלהטן ד ומשתקיין ומתברכאן, מההוא נהרא דנגיד ונפיק, דכלא כליל ביה, ז וכללא דכלא ביה.

קס) והאי ט נהרא אתקרי . א"ם לגנתא, ועילא מגנתא, בגין דעדן משתתף בהדה, ולא פריש מנה. ובגין כך, כל מבויעין נפקין ונגדין כ ואשתקיין לכל עיבר. ופתחין בה פתיחן, ועל דא רחמי מנה משתכחין, ורחמין פתיחין בה. קסא) ובגין דקרינון לה אם, נוקבא גבורה, ודינא מנה נפיק. אקרי רחמי

חלופי גרסאות

א ל"ג אתוון. ב הכי. ג ל"ג ליה. ד מתפרש ה מסיף בוצינין דמתלהטין. ו ואשתקיין. ז בדפו"י תרי נוסחי. ח האי. ט ל"ג נהרא. י א"ם. כ ואשקיין.

מסורת הוהר

ג) (בראשית טו.) ט) (דברים ד) הקסה"ז קסא צ"ד. (ו) (מ"א יח) ב"ב פח צ"א.

הוי"ה בניקוד אלקים

נקראת אם, כמ"ש כי אם לבינה תקרא, שהוא למעלה מן הגן. ונקראת אם, משום שע"ה, שהוא חכמה מתחבר עמה, ואינו נפרד ממנה, ומשום זה כל המבויעים של המוחין, יוצאים ונמשכים ממנה ומשקים לכל צד. הן לימין והן לשמאל, ופותחים בה פתיחים, וע"כ הרחמים נמצאים ממנה שהוא קו האמצעי, והרחמים נפתחים בה. כי ראשית פתיחת קו האמצעי, להכריע וליתד ימין ושמאל, שהוא שלמות כולט, מתחלת בבינה.

קסא) ובגין דקרינון לה אם וכ"ו: ומשום זה שקוראים אותה, את הבינה, אם, היא נוקבא, וגבורה, ודין יוצא ממנה. וע"כ היא נקראת רחמים בפני עצמה, דהיינו מבחינת עצמותה, אבל מצדה מתעוררים דינים. וע"כ השם של הבינה, כתוב ברחמים, דהיינו באותיות הוי"ה המורה על רחמים, ומנוקד בדין, דהיינו שד' אותיות הוי"ה שלה, מנוקדות כמו הניקוד שבשם אלהים. ונמצאות אותיות השם שהן ברחמים, ודינים נמשכים מצדה, המרומן בנקודות השם, כעין זה יה"ה, זו היא מדרגה אחת.

ביאור המאמר. נודע, שחכמה ובינה מכונים בכל

הסולם

מאמר

בניקוד אלקים. ושואל, למה נקרא אלקים, והרי האותיות, שהן הוי"ה, הן רחמים בכל מקום. קנח) אמר ליח הכי וכ"ו: א"ל כך הוא כתוב במקרא, שכתוב, וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי"ה הוא האלקים. וכתוב, הוי"ה הוא האלקים. אמר לו דבר זה ידעתי שבמקום שיש דין יש רחמים, ולפעמים במקום שיש רחמים יש דין. וע"כ אוה"כ הוי"ה הוא האלקים. אמר לו, בוא וראה שכך הוא, כי הוי"ה בכל מקום הוא רחמים, ובשעה שהרשעים מהפכים הרחמים לדין, אז כתוב הוי"ה, וקורים אותו אלקים.

קנט) אבל ת"ח רזא וכ"ו: אבל בוא וראה סוד הדבר. ג' מדרגות הן, וכל מדרגה ומדרגה היא בפני עצמה, אע"פ שהכל אחד, ומתקשרים כאחד, ואינו נפרדות זו מזו. בוא וראה, כל הנטיעות, דהיינו הספירות, וכל אלו הנרות, דהיינו ספירות המלכות, המכונה מאורי אש, כולם מאירים ולוהטים ומושקים ומתברכים מאותו הנהר הנמשך ויוצא, שהוא בינה, שהכל כלול בו, כי כל המוחין באים ממנה, וכלל הכל בו.

קס) והאי נהרא אתקרי וכ"ו: והנהר ההוא נקרא אם אל הגן, שהוא מלכות, כי בינה (דפו"י דף ס"ה ע"א)

בלחודהא, הא מסטרהא דינין מתעריין. ובגין כך כתיב ברחמי, ונקוד בדינא. אתון ברחמי, ואתנגיד דינא ל מסטרהא, כגוונא דא יהוה, האי דרגא חד.

קסב) דרגא תניינא, מסטרא דהאי נ קדמאה, נפיק ס ואתער דרגא אחרא ע. אקרי גבורה, והאי אקרי אלהים, באלין אתוון פ ממש. ו שירותא מזעיר אנפין הוא, וביה אתאחיד. ובגין דאתאחיד ק בהאי, כתיב יי' האלהים, כי יי הוא האלהים, באלין אתוון, והוא חד, ודא הוא דרגא תניינא.

קסג) דרגא תליתאה, צדק. כתרא בתראה, האי בי דינא דמלכא. ותאנא

חלופי גרסאות

ל בסטרהא. ח ל"ג כגוונא דא. נ ל"ג קדמאה. ס ל"ג ואתער. ע דאקרי. פ ל"ג ממש. צ מוסיף ושירותא חד. ק מוסיף האי בהאי.

הוי"ה בניקוד אלקים

הסולם

מאמר

שהעלתה לתוכה את המלכות, כי מצדה עצמה, היא בסוד, כי חפץ חסד הוא, בלי שום דין. וז"ש, ובגין דקריינן לה אם, דהיינו שהעלתה לתוכה את המלכות, היא נוקבא, גבורה, ודינא מנה נפיק, שמחמת שהמלכות היא נוקבא נעשתה גם הבינה נוקבא. וכן מחמת שהמלכות היא גבורה נעשתה גם הבינה לבחינת גבורה, ודינים יוצאים ממנה, דהיינו שנעשו בה ג' זריעות דחולם שורק חירק, שמהם יוצאים דינים, וז"ש, אקרי רחמי בלחודהא, שלפי עצמה היא כולה רחמים בלי שום דין, כי היא בבחינת, כי חפץ חסד הוא, הא מסטרהא דינין מתעריין, מטעם שקבלה לתוכה את המלכות כנ"ל. ובג"כ כתיב ברחמי, באותיות הוי"ה, שמורה על עצמותה שהיא רחמים, ונקוד בדינא, שמורה על הדינים שבה מטעם החיבור עם המלכות, ע"כ הניקוד שלה כמו השם שבמלכות, שהוא אלקים. דהיינו בחטף סגול חולם וחירק, חטף סגול תחת ה' ו' וחולם על ה', וחירק תחת ה'.

בכל מקום אבא ואמא, וצריכים להבין טעם הדבר. והענין הוא, כי המלכות, שממנה נבראו העולמות, הנה מבחינתה עצמה אינה ראויה לקבל אור העליון, כי הצמצום א' והמסך רוכב עליה, שלא תקבל אור העליון. וכדי לקיים העולמות שיוכלו לקבל אור העליון, העלתה הבינה אליה את המלכות שע"ז קבלה הבינה לתוכה את הדינים של המלכות, ונסתלקו ממנה הג"ר, שמחמת זה קבלה המלכות שבבינה בחינת הכלים והקטנות של הבינה, ואח"כ כשירדה המלכות מן הבינה וחזרו אליה הג"ר, קיבלה המלכות המוחין דג"ר של הבינה. ומן המלכות מקבלים כל העולמות (וע"י לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר). ונמצא שהבינה קבלה אליה את המלכות ודיניה. ומיעטה את עצמה, כדי שתוכל המלכות לקבל מוחין וקיום. וענין עלית המלכות לקבלת המוחין מבינה, נבחן כמו עיבור ולידה (כנ"ל ב"א מ"ב ד"ה פירוש. וכמ"ש בתרומה אות תר"ז בהסולם ע"ש) וע"כ נעשה בינה אל המלכות כמו אם, והמלכות היא בתה. ומתוך שחכמה ובינה הם בזווג, ואין בינה בלי חכמה, נבחן ג"כ החכמה לאב אל המלכות. וזה אמרו (באות ק"ט), והאי נהרא אתקרי אם לגנתא, שהבינה הנקראת נהר נעשתה אם אל המלכות. ונודע שמטעם עלית המלכות לבינה, יצאו בבינה ג' קוין, בסוד ג' נקודות חולם שורק חירק, שה"ס ג' זריעות, דהיינו ג' בחינות דינים (כמ"ש לעיל ב"א ט"ו ד"ה ההוא ע"ש) שחולם ה"ס קו ימין ושורק קו שמאל וחירק הוא קו האמצעי. וז"ש, ובגין כך כל מבוטעין נפקין ונגדיין, דהיינו שורשי המוחין, ואשתקוין לכל עיבור, דהיינו לקו ימין ולקו שמאל, ועל דא רחמי מנה משתכחין, שה"ס קו האמצעי, הרי שנעשה ג' בחינות דינין בבינה מג' קוין, שכל זה עלתה לה מטעם (דפו"י דף ס"ה ע"א)

קסב) דרגא תניינא וכר: מדרגה השניה, מצד מדרגה הראשונה, שהיא בינה, יוצאת ומתעוררת מדרגה אחרת שנקראת גבורה. שהיא קו שמאל דו"א, וזה נקרא אלקים, ולא בנקודות בלבד, כמו בינה, אלא באותיות אלה ממש. והתחלתו היא מזעיר אנפין, דהיינו חסד דו"א, שמשם (נמשך גבורה, ובו הוא נכלל, כי קו שמאל דו"א נכלל בקו ימין דו"א, שהוא חסד, ומשום שמתאחד בזה, בחסד, ע"כ כתוב, הויה הוא האלקים, כי הויה, שהוא חסד, הוא האלקים, שהוא גבורה, וכאן, לא רק בנקודות של אלקים, כמ"ש בבינה, אלא כולו בהאותיות. דאלקים, והם אחד. להיותם כוללים זה בזה. וזו היא מדרגה השניה.

קסג) דרגא תליתאה וכר: מדרגה השלישית, הוא צדק, דהיינו מלכות, שהיא ספירה

אדנ"י הכי כתיב, והכי אקרי, וכ"י בהאי ר שמא אתקרי. והאי שמא באתר דא אשתלים. ואלין אינון ג' דרגין, דאקרון ש בשמהון דדינא. וכלא מתקשר חד בחד בלא פרודא, כמה דאוקימנא.

קסד) אמר ליה, ת אי ניחא קמיה דאבא, הא שמענא בהאי, דכתיב (9) אהיה אשר אהיה, ולא א קיימא ביה. א"ל אלעזר ברי, הא אוקמוה חברייא, והשתא בחד מלה אתקשר כלא.

קסה) * (ורזא דמלה הכי הוא. אהיה, דא כללא דכלא. ב דכד שבילין סתימין ולא מתפרשון, וכלילין בחד אתר. כדין אקרי אהיה, כללא כלא, סתימין ולא אתגלייא.

קסו) ג בתר דנפק ד מניה שירותא, וההוא נהר אתעבר לאמשכא כלא, כדין אקרי אשר אהיה. כלומר, ע"כ אהיה, אהיה זמין לאמשכא ולאולדא כלא.

חלופי גרסאות

ר ליג שמא. ש בשמהון. ת ליג אי. א קאימנא. ב וכד. ג באתר. ד ליג מניה.

מסורת הזהר

(9) (שמות ג) בשלח לב צ"ב.

אהיה אשר אהיה

הסולם

מאמר

כי כשהשבילים סתומים ואינם מפורשים, דהיינו שהי' הסותמת, היא באויר שלהם, ואינה יוצאת מהם, (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית ע"ש) וכלולים במקום אחד. דהיינו שכלולים בראש א"א. כי להיותם בבחינת ג"ר דבינה בסוד כי חפץ חסד, נחשבים כמו שלא יצאו מראש א"א, (כנ"ל בהקטה"ז דף י"ד במראות הסולם ד"ה והמעם) אז הם נקראים אהיה, שהוא כלל הכל, והוא סתום ואינו מתגלה. (כמ"ש כל זה לעיל ב"א אות ו' ע"ש).

קסו) בתר דנפק מניה וכר: אחר שיוצאת ממנו ההתחלה לגילוי המוחין, ואותו הנהר, שהוא ישו"ת נתעברה עם זו"ג, להמשיך הכל, אז היא נקראת אשר אהיה, כלומר, על כן אהיה, אהיה, היינו, אני עתיד להמשיך ולהוליד הכל. אהיה, כלומר, עתה אני הוא כלל הכל, כלל של כל פרט, דהיינו של כל מדרגה ומדרגה. אשר אהיה, היינו, שאמא, שהיא בינה, נתעברה ומוכנת להוציא כל הפרטים ולגלות שם העליון, הויה.

פירוש. אחר א"א עלאין, נאצלים ויוצאים ישו"ת, שהם בחינת ז"ת דבינה, ובהם הי', יוצאת מאויר ובינה ות"מ שלהם שנפלו לזו"ג, חוזרים למדרגתם, לבינה, וגם לוקחים עמהם את זו"ג ומעלים אותם לבינה, כנ"ל, (בהקטה"ז דף כ' ד"ה אמא) שבוה נבחנום זו"ג כמו שנתעברו בבינה (כנ"ל תרומה אות תר"ח בהסולם) וי"ש, בתר דנפק מניה שירותא, דהיינו ישו"ת שבהם יוצאת הי' מאויר, ונתגלה אור

ספירה האחרונה, וזו היא בית דין של המלך, של ז"א. ולמדנו שהשם אדני כתוב כך ונקרא כך, כנסת ישראל, שהיא המלכות נקראת בשם הזה, אבל השם של ז"א כתוב חויה ונקרא אדני, ושם הזה נשלם במקום הזה, במלכות. ואלו הן ג' מדרגות הנקראות בשמות של דין, שמדרגת הבינה, נקראת חויה בניגוד אלקים. ומדרגת הגבורה, נקראת גם בהאותיות של אלקים, ומדרגת המלכות נקראת אדני, שהם ג' שמות דין, מטעם כי המדובר היא כאן בקו שמאל, שהוא דין, ששורשו היא בינה, וע"כ הוא מרומו רק בנקודות דאלקים, וממנה נמשך לקו שמאל דז"א, ושם הוא במציאות ממש, אלא שכולו בימין. וע"כ הוא סוד אלקים גם בהאותיות. וממנו נמשך למלכות, שהיא ובנית כולה מקו שמאל. וע"כ נקראת אדני. שהוא אותיות דין במפורש. וכולן מתקשרות אחת באחת בלא פירוד, כמו שהעמדנו.

מאמר אהיה אשר אהיה

קסד) א"ל אי ניחא וכר: אמר לו, אם הוא לרצון לפני אבי, הרי שמעתי בזה שכתוב, אהיה אשר אהיה, ואיני עומד בו, שאיני מבין פירושו. אמר לו, אלעזר בני, הרי העמידוהו החברים. ועתה בדבר אחד מתקשר הכל. קסה) ורזא דמלה הכי וכר: וסוד הדבר כך הוא. השם אהיה, זה כלל הכלל, שהוא א"א עלאין, שהי"ט ג"ר דבינה, שהם המיד בסו"ה כי חפץ חסד הוא ואינם מקבלים חכמה לעולם. (דט"י דף ס"ה ע"א *) דף ס"ה ע"ב)

אהיה : כלומר, השתא אנא הוא כלל כלא, כללא ה דכל פרטא. אשר אהיה : דאתעברת אימא, וזמינת לאפקא פרטין כלהו, ולאגלייא שמא עלאה. קסז) לבתר בעא משה למנדע פרטא דמלה מאן הוא, עד דפריש ואמר ו אהיה, דא הוא פרטא, והכא לא כתיב אשר אהיה. ואשכחנא בספרא דשלמה מלכא, אשר : א) בקיטורא דעדונא ב) קסטירא ז) בחברותא עלאה אשתכח. כד"א. ג) באשרי כי אשרוני בנות, אהיה ג) זמינא לאולדא. קסח) ת"ח היך נחית מדרגא לדרגא, ה) לאודעא רזא דשמא קדישא למשה. בקדמיתא אהיה, כללא דכלא, סתים דלא אתגלייא ט) כלל, כמה דאמינא. וסימן, ק) ואהיה אצלו אמון וגו', וכתוב ו) לא ידע אנוש ערכה וגו'. לבתר אפיק, ההוא נהרא, אימא עלאה, כ) אתעברת, וזמינא לאולדא. ואמר אשר אהיה, זמינא

חלוסי גרסאות

מסורת הוהר

ה כלא. ו הוי"ה. ז עלאה חברותא. ח לאחזאה קרי"ה ול"ג לאודעא רזא דשמא קרישא. ט ל"ג כלל. י מוסיף רזא דשירותא עלאה ראשיתא דכלא. י כ ואתעברת דזמינא.

דרך אמת א) בקישור העידון שהוא החכמה עם הבינה שהוא היכל העליון. ב) יחוד גמור נמצא. ג) מוכן להוליד ועיין ריש פ' בראשית טו ע"א.

אהיה אשר אהיה

הסולם

פאמר

העיבור של ז'ין בבינה נתבאר לעיל שהוא בזמן שהמלכות חוזרת ויורדת מבינה למקומה, ובינה ות"מ שלה חוזרים אליה, אשר אז גם הראש דא"א מחזיר אליו הבינה ות"מ שיצאה ממנו, והבינה, שהיא ישו"ת חוזרת לעדן. וע"כ נקראת אז אשר, מלשון אשר והצלחה. דהיינו מחמת שחזרה לראש א"א שה"ס עדן. וז"ש, אשר, היינו בקיטורא דעדונא קסטירא, שההיכל, שהוא ישו"ת חזר ונקשר בעדן, שהוא הראש דא"א. בהברותא עלאה אשתכח, שנמצאת אז בזווג עליון עם או"א עלאין. וע"כ נקראת אשר, שזהו כל הצלחתה. אמנם אח"כ, לעת לידה, חוזרים ויוצאים ישו"ת מראש דא"א ונפרדים מזווג עם או"א עלאין, ואז נקראת אהיה סתם, בלי אשר, משום שנפרדה מעדן. קסטירא, פירושו היכל, כי על בחצריהם וטירותם מתרגם כפרנהון וקסטרוותהון (בראשית כ"ה ט"ז).

קסח) ת"ח היך נחית וכר: בוא וראה איך ירד ממדרגה למדרגה, להודיע הסוד של השם הקדוש למשה. מתחילה, אהיה, שהוא כלל הכל, וסתום שלא נגלה כלל. שהם או"א עלאין, כמו שאמרתי. והסימן, ואהיה אצלו אמון וגו'. וכתוב, לא ידע אנוש ערכה וגו'. הרי שהחכמה, שה"ס או"א עלאין, הם סתומים וכתוב עליהם לא ידע אנוש ערכה, כי החכמה נעלמת בהם ואינה ידועה כלל. ואח"כ האצילו או"א עלאין את

אור החכמה, בבחינת התחלה. וזהוהא נהר אתעבור, שהבינה ות"מ שלהם המשיכו את ז'ין לבינה, שזה נבחן שהבינה נתעברה עם ז'ין, לאמשכא כלא, דהיינו ז'ין, כד"ן אקרי, אשר אהיה, שפירושו, זמין לאמשכא ולאולדא כלא, שנעשתה בזה מוכנת להוליד כל המחזין דז'ין. השתא אנא כלל כלא, כי נעשתה בזה מוכשרת להוציא כל המדרגות דז'ין ודבי"ע. וז"ש, לאפקא פרטין כלהו, ולאגלייא שמא עלאה. דהיינו השם הויה שהוא השם של ז"א בגדלות.

קסז) לבתר בעא משה וכר: אח"כ רצה משה לדעת פרטיות הדבר מה הוא דהיינו עצם תקון המוחין בישו"ת בג' קוין שמשם יצאו ונאצלו המוחין דז"א. עד שהקב"ה פירש לו ואמר, כה תאמר לבני ישראל אהיה וגו'. שם הזה הוא פרטיותה של ישו"ת. וע"כ לא כתוב כאן, אשר אהיה. ומצאתי בספרו של שלמה המלך, אשר, פירושו, שההיכל, שהוא בינה, הוא בקשר העדן, שהוא חכמה, שנמצא בחיבור העליון. כמשי"א, באשרי כי אשרוני בנות. אף כאן אשר, הוא לשון אושר. אהיה, פירושו, שמוכנת להוליד.

פירושו. כבר ידעת שעי' עלית המלכות במקום בינה דראש א"א. יצאה הבינה מראש דא"א לגוף, שהסו"ה, ונהר, שהוא בינה, יוצא מעדן, שהוא חכמה, שהיא הראש דא"א, וסוד (דפו"י דף ס"ה ע"ב)

לאולדא, ולתקנא כלא. לבתר שארי לאולדא, ולא כתיב אשר, אלא אהיה:
כלומר, השתא יפיק ויתתקן כלא.

קסט) בתר דנפיק כלא, ואתתקן כל חד וחד באתריה, שבק כלא, ואמר
יהו"ה. דא פרטא, ודא קיומא. ובההיא שעתא ידע משה, ל רזא דשמא קדישא,
סתים וגליא ואתדבק מ מה ד) דלא אתדבקו שאר בני עלמא, זכאה חולקיה.
אתא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

קע) א"ל, אלעזר ברי, מכאן ולהלאה, אודהר דלא למכתב שמא קדישא,
אלא כדקא יאות. דכל מאן דלא ידע למכתב שמא קדישא כדקא יאות, ולקשרא
קשרא דמהימנותא קשרא דחד בחד, בגין ליחדא שמא קדישא. עליה כתיב,
ש) כי דבר יי' בזה ואת מצותו הפר הכרת תכרת וגו'. אפילו דגרע חד דרגא,
או חד קשרא, מאת חד מנייהו.

קעא) ת"ח, נ י' בקדמיתא, כללא דכלא, סתים מכל סטרין, שבילין לא
מתפתחין, ס כללא דדכר ונוקבא. קוצא דיו"ד דלעילא, רמיזא לאין. לבתר,
ע י' דאפיק ההוא נהרא דנגיד ונפיק מניה, ולא תעברא מניה ה', בהאי פ כתיב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש) (במדנר טו) ז"ח יוד ט"ד שי"ח יא ט"א שכ"א. ל מוסיף אהיה אשר אהיה רוא. מ במהנ א. ס כלא.
ע א'. פ דכתיב.

דרך אמת ד) שלא השיגו.

כתיבת שם הוי"ה

הסולם

מאמר

האמונה, הקשר של אחד באחד, של ז"א ומלכות,
בטו"ה הויה אחד ושמו אחד, כדי ליהד את השם
הקדוש, עליו כתוב, כי דבר ה' בזה ואת מצותו
הפר הכרת תכרת וגו', ואפילו אם גורע מדרגה
אחת, או יחד אחד מאות אחת מהן.

קעא) ת"ח י' בקדמיתא וכי: בוא
וראה, י' שבתחילת שם הויה, היא כלל הכל,
סתומה מכל הצדדים, שבילים לא נפתחים בה,
היא כלל זכר ונקבה, שהם אבא ואמא עלאין,
שהי' ה"ס אבא, וב' אותיות מילוי הויה, שהן
ו' ד', הן אמא והם סתומים ובלתי נפתחים (כנ"ל)
אות קס"ח) הקוץ שעל הי' למעלה רומם על אוי,
שהוא כתר הנקרא אין, מטעם שבו אפיסת
ההשגה, ואח"כ הוציאה הי', ממנה, שה"ס עדו,
אותו הנהר הנמשך ויוצא, שהוא בינה,
ושתעבר ממנה, בכך ובת שהם ו' ד', והיא
ח', שצורתה רומזת על ז"א ומלכות המעוברת
בתוכה, שהם צורת ד' ו'. בה ז' כתוב, ונהר
יוצא מעדן, יוצא, כתוב דהיינו שיוצא
תמיד, ולא יוצא שהוא לשון עבר. משום זה,
אין ה' צריכה להפרד מן הי', וע"כ כתוב
רעיתי

את נהר ההוא, שהוא אמא עלאה, ונתעברה,
זו היא עתידה להוליד. ואמר אשר אהיה,
שפירושו, אני מוכן להוליד ולתקן הכל. לאח"כ
התחילה להוליד, ואז לא כתוב אשר, משום
שבשעת לידה נפרד הזוג העליון. כנ"ל. אלא
אהיה, כלומר, עתה יוציא ויוליד ויתתקן הכל.
קסט) בתר דנפיק כלא וכי: אחר
שיצא הכל ונתתקן כל אחד ואחד במקומו,
כלומר, אחר שנוולד ז"א ובא למטה במקומו.
עזב הכל, דהיינו כל השמות הנ"ל, ואמר הויה,
זהו פרט, דהיינו פרטיות מדרגת ז"א, שלא
בחיבור עם אמא, וזהו קיום, דהיינו המזחין דז"א
הנקראים קיום. ובשעה ההיא ידע משה סוד
השם הקדוש הסתום והגלוי, ונתדבק מה שלא
נתדבקו שאר בני העולם כמוהו, אשרי חלקו.
בא ר' אלעזר ונשיק ידוי.

סדר כתיבת שם הוי"ה

קע) א"ל אלעזר ברי וכי: אמר לו,
אלעזר בני, מכאן ולהלאה, הזהר שלא לכתוב
את השם הקדוש, אלא כראוי, כי מי שאינו יודע
לכתוב את השם הקדוש כראוי ולקשר קשר
(דטוי דף ס"ה ע"ב)

ת) ונהר יוצא מעדן. יוצא ולא יצא. בג"כ לא בעיא לאתפרשא מניה. ובג"כ צ כתיב רעיתי.

קעב) ואי תימא נהר כתיב, ק משמע חד, והא הכא ג'. הכי הוא ודאי, י' אפיק תלתא, ובתלתא אתכלל כלא. י' אפיק לקמיה ההוא נהר, ותרין בנין דינקא להו אימא, ואתעברת מניה, ואפיק לון לבתר. ה': כגוונא דא ה', ואינון בנין תחות אבא ואימא.

קעג) בטר דאולידת, אפיקת בן דכר, ושוייה לקמה, ובעי למכתב ו', והאי ירית אחסנתא דאבא ואימא, וירית תרין חולקין, ומניה אתון ברתא. ועל דא, בעי למכתב לבתר, ו"ה כחדא כמה דה"א קדמאה י"ה כחדא, ולא בעי לאפרשא לון, אוף הכא ו"ה כחדא, ולא בעי לאפרשא לון. והא אוקימנא מלי. ולאחר אחרא סלקין הני מלי. זכאה חולקיהון דצדיקיא, דידעין רוזין עלאין דמלכא קדישא, ויתחזון לאודאה ליה, הה"ד א) אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך.

קעד) תאנא א"ר יהודה, ב) אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ. שלימו דכלא, שלימו דאבהן קדישי. דבר ויקרא ארץ, לאשתכחא בכ"י בשלימו בחדוותא. ומאן אתר הוא אשתכח עמה. הדר ואמר, מציון מכלל יופי אלהים הופיע.

מסורת הזהר
 ת) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. א) (תהלים קמ) ב"ב רכה צ"ה. ב) (תהלים ג) וישב מה צ"א ז"ח עו ט"א של"ז תק"ח קג ט"ג ש"י.
 חלופי גרסאות
 צ ל"ג כתיב. ק ל"ג משמע.

כתיבת שם הוי"ה

הסולם

מאמר

בראשית א' דף רפ"ז ד"ה תלח) שזה נבחן כמד שבאים לו בירושה. וז"א יורש ב' חלקים, אחד לעצמו, ואחד בשביל המלכות, וממנו ניונת הבת. וע"כ צריכים לכתוב אח"כ ו"ה ביחד, בזו אחד זו, כמו שה' ראשונה מחוברת יחד עם ה', דהיינו ו"ה, ואין צריך להפריד ביניהם, (כנ"ל באות קס"ט) אף כאן ו"ה ביחד ולא צריכים להפריד ביניהם. וכבר העמדנו הדברים, ואלו הדברים שבכאן עולים למקום אחר. אשרי חלקם של הצדיקים היודעים סודות עליונים של המלך הקדוש, וראוים להודות לפניו, ז"ש אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. קעד) תאנא א"ר יהודה וכו': למדנו, אר"י, אל אלקים הוי"ה דבר ויקרא ארץ, אל אלקים הוי"ה, הם חג"ת. (כנ"ל. אות קנ"ו) שהם שלמות הכל, שלמות האבות הקדושים, שהם חג"ת. דבר ויקרא ארץ, דבר, פירושו השפעה, ארץ היא המלכות, כדי להמצא בכנסת ישראל בשלמות בשמחה. ומאיזה מקום הוא נמצא עמה, חזר ואומר, מציון מכלל יופי אלקים הופיע, היינו מיסוד דמלכות הנקרא ציון.

תאנא

רעיתי, על ה' הזו, להיחוח עם ה' כשני ריעים, שאינם נפרדים זה מזה לעולם.

קעב) ואי תימא נהר וכו': והא תאמר, הרי נהר כתוב, שמשמע אחד, והרי כאן יש ג', דהיינו הביונה, המעוברת עם ז"א ומלכות, כנ"ל. ומשיב, כך הוא ודאי, ה' הוציאה שלשה, ובשלשה נכלל הכל, ה' הוציאה לפניו נהר הזה, שהיא בינה, ושני בנים, שאמא מניקה אותם ומתעברת מהם, שהוציאה אותם לאחר כך. ה' היא כצורה זו ד', ובתוכה ו', שהיא הרגל הקטועה שבתוך ה', ואלו ד' ו' הם הבנים שמתחת אבא ואמא, שאמא מעוברת בהם, כנ"ל.

קעג) בטר דאולידת אפיקת וכו': אחר שהביונה הולידה, הוציאה בן זכר, ונתנה אותה לפניו, שהוא ז"א, וצריכים לכתוב ו', הרומזת על הבן, שהוא ז"א, אחר שכבר נולד ויצא לחוץ, למקומו. וזה, הבן יורש נחלת אבא ואמא, דהיינו שמקבל המוחין דיה שהם אר"י, אר"י שאינם שייכים לו מבחינת אצילותו, אלא בסוד כיון דתלת נפשי מחד, חד בתלת קיימא (כנ"ל דפריי דף ס"ה ע"ב)

קעה) ו תאנא כד בעא קב"ה למברי עלמא דלתתא, כלא כגוונא דלעילא עבד ליה. עבד ירושלים, אמצעייתא דכל ארעא. ואתר חד דאקרי ציון, עלה. ומהאי אתר מתברכא. ובהאי אתר דציון שארי עלמא לאתבנאה, ומניה אתבני. הה"ד, אל אלהים יי' דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו. ומאן אתר. מציון מכלל יופי * אלהים הופיע. כלומר, מציון דהוא שלימו דיופי דעלמא. אלהים הופיע. ת"ח, לא אתברכא ירושלם, אלא מציון. וציון מעילא, וכלא חד בחד אתקשר.

קעו) תאנא, אמר רבי יהודה, א ויצא אל המזבח אשר לפני יי' וכפר עליו. אל המזבח סתם. ש כמה דאתעביד לתתא, אתעביד לעילא, וכלא אתקשר חד בחד. ותאנא, כמה דבהאי יומא מכפר כהנא לתתא, הכי נמי לעילא. וכד כהנא דלתתא מסדר פולחניה, כהנא דלעילא ה הכי נמי, לא אשתכח לעילא, עד דאשתכח לתתא. ומתתא שארי לסלקא קדושה דמלכא עלאה, ומשתכחין כלהו עלמין חד קמיה דקב"ה.

קעז) א"ר יהודה, אלמלא הוּו ידעי ישראל אמאי קב"ה פקיד עלייהו דישאל, לאוכחא להו יתיר מכל שאר עמין, ינדעון דהא קב"ה שביק דידיה, ולא גבי מנהון חד ממאה. תאנא, קב"ה כמה רתיכין, כמה חיילין אית ליה, כמה שולטנין ממנן משתכחין בפולחניה, כד זמין להו לישראל בהאי עלמא.

חלופי גרסאות

ד מוסיף וכן תאנא. ש מוסיף כביכול כמה. ת מוסיף ה"נ כביכול.

מסורת הזוהר

א לעיל אית קמה צ"ג.

כמה דאתעביד לתתא אתעביד לעילא

הסולם

מאמר

כן נעשה למעלה, והכל נקשר אחד באחד. ע"י המזבח, שהוא יסוד המלכות, ולמדנו, כמו שביום הזה מכפר הכהן למטה, בבית המקדש, כן הוא למעלה, וכשהכהן שלמטה מסדר עבודתו, כן הכהן שלמעלה, שהוא חסד דז"א, משפיע אל המלכות, ולא נמצאת העבודה שלמעלה, שה"ס ההשפעה של החסד אל המלכות, עד שנמצאת למטה עבודתו של הכהן, כי מלמטה מתחילה לעלות הקדושה של המלך העליון. ונמצאים כל העולמות אחד, לפני הקב"ה.

קעז) א"ר יהודה וכ"ר: אר"י, אם היו יודעים ישראל למה פקד הקב"ה עליהם לייסר אותם, יותר מכל שאר העמים, היו יודעים, שהקב"ה ויתר, על שלו, ולא נפרע מהם אחד ממאה. למדנו, כמה מרכבות כמה צבאות יש לו להקב"ה. כמה שליטים ממונים נמצאים בעבודתו, כשהזמין את ישראל בעולם הזה, הכתיר אותם בכתרים קדושים, כעין של מעלה, והשכינ אותם בארץ הקדש, שהיא מכוונת כנגד המלכות

קעה) תאנא כד בעא וכ"ר: למדנו, כשרצה הקב"ה לברוא את הסולם התחתון, כולו כעין של מעלה עשה אותה, עשה את ירושלים אמצע של כל הארץ, ומקום אחד, עליה, שנקרא ציון, שה"ס יסוד, וממקום הזה מתברכת. וממקום הזה של ציון, התחיל העולם להבנות, וממנו נבנה, ז"ש אל אלקים דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבואו, ומאיזה מקום, מציון מכלל יופי אלקים הופיע, כלומר, מציון, שהיא שלמות היופי של העולם אלקים הופיע. בוא וראה, לא נתברכה ירושלים, שהיא המלכות, אלא מציון, שהיא יסוד. וציון נתברכה מלמעלה, שהוא ז"א, והכל אחד באחד מתקשר, שז"א ומלכות, שה"ס אחד באחד, מתיחדים ע"י ציון.

קעו) תאנא א"ר יהודה וכ"ר: למדנו אר"י, ויצא אל המזבח אשר לפני ה' וכפר עליו. אל המזבח, ואמר סתם, שמרמז על המזבח של מעלה, שה"ס יסוד דמלכות. וכמו שנעשה למטה (דמו"ר דף ס"ה ע"ב *) דף ס"ו ע"א)

אכתר לון בכתרין קדישין כגזונא דלעילא, אשרי לון בארעא קדישא, בגין דישתכחו בפולחניה, קשיר לכלהו עלאי בהו בישראל.

קעח) וחרוון לא עאלין קמיה, ופולחנא לא אתעביד קמיה לעילא, עד דישראל עבדין לתתא. כל זמנא דישראל משתכחין בפולחניה דמאריהון א לתתא, הכי נמי לעילא. ב בזמנא דישראל בטלי פולחנא לתתא, בטלי לעילא, ופולחנא לא אשתכח לא לעילא ולא לתתא. ועל דישראל בטלו פולחנא דקב"ה כד שראן בארעא, הכי נמי לעילא, כ"ש לבתר.

קעט) אמר קב"ה, ישראל אי אתון ידעין, כמה אוכלוסין, כמה חיילין, מתעכבין בגינייכו, תנדעון דלית אתון כדאי למיקם בעלמא, אפילו שעתא חדא. ועכ"ד מה כתיב, ד) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים וגו', ג ויצא אל המזבח, אל ד המזבח סתם, אשר לפני יי' סתם. וכפר ה עליו לבתר, ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם וגו'. וכפר עליו מאי קא מיירי. א"ר יוסי, לאתערא חסד בעלמא בקדמיתא.

קפ) תאנא, כתיב וכפר על הקדש מטמאות בני ישראל. מאי וכפר על הקדש. אלא א"ר אלעזר, הא תנינן, חייביא עבדין פגימותא לעילא, ומתערין דינין, וגרמין לאסתאבא מקדשא. ה) וחויא תקיפא שארי לאתגלאה. וכדין דינין מתערין בעלמא, ובהאי יומא, בעי כהנא לדכאה כלא, וולאתעטרא כתרא קדישא

חלופי גרסאות

א ל"ג לתתא. ב מוסיף כביכול בזמנא. ג מוסיף בגי"כ ויצא. ד מזבח. ה מוסיף עליו אהרן. ו ולאתערא.

מסורת הזוהר

ד) (ויקרא כו) שמות עב צ"ט.

דרך אמת ה) ונחש החזק מתחיל להתגלות והוא נחש הקדמוני.

כמה דאתעביד לתתא אתעביד לעילא

אל המזכות, כדי שימצאו בעבודתו. וקשר כל העליונים בישראל. קעח) וחרוון לא עאלין וכו': ושמחה אינה נכנסת לפניו, ועבודה לא נעשית לפניו למעלה, עד שישראל עושים למטה. כל זמן שישראל נמצאים למטה בעבודת אדונם, כן הוא למעלה, ובזמן שישראל מבטלים העבודה למטה, מתבטלת ג"כ למעלה, ועבודה אינה נמצאת לא למעלה ולא למטה. ומשום שישראל בטלו עבודת הקב"ה כשהיו שורים בארץ, היה כן למעלה, ומכ"ש אח"כ בגלות. קעט) אמר קב"ה, ישראל וכו': אמר הקב"ה: ישראל, אם הייתם יודעים, כמה גדודים כמה צבאות מתעכבים בעבודתם בשבילכם למעלה, הייתם יודעים, שאין אתם ראויים להיות בעולם אפילו שעה אחת, ועכ"ו, מה כתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתים ולא געלתים וגו'. ולפיכך, ויצא (דפו"י דף ס"ו ע"א)

הסולם

באמר

כמה דאתעביד לתתא אתעביד לעילא אל המזבח, נאמר, על המזבח, סתם, שאינו מוכרח שהוא המזבח שלמטה במקדש. וכן, אשר לפני ה' סתם, שאינו מוכרח שהוא בבית המקדש. אלא המזבח, רומז על מזבח של מעלה, שהוא המלכות, שהוא לפני ה', שהוא ז"א. ואח"כ, וכפר עליו ויצא ועשה את עולתו ואת עולת העם וגו'. שואל, אם רומז על המלכות, וכפר עליו, מהו פירושו, וכי שייכת כפרה למעלה. א"ר יוסי, וכפר עליו פירושו, לעורר החסד בעולם בתחילה. קפ) תאנא כתיב וכפר וגו': למדנה כתוב, וכפר על הקדש מטומאת בני ישראל. שואל, מהו וכפר על הקדש. אלא אמר ר' אלעזר, הרי למדנה, הרשעים עושים פגם למעלה, ומעוררים דינים, וגורמים שיטמא המקדש, והנחש החזק מתחיל להתגלות. ואז דינים מתעוררים בעולם. וביום הזה, צריך להכהן לטהר הכל, ולעטר הספירה הקדושה שלו, שהיא חסד. ד"א, שהוא ראש המלך, כי חסד הוא ספירה

דיליה, דהיא ז רישא דמלכא. בגין דייתי מלכא ח לאשראה במטרוניתא, וכד רישא דמלכא נטיל, כלא נטיל, וייתי לאזדוגא במטרוניתא ולא תערא תידו וברכאן בעלמא.

קפא) אשתכח דכל ט שלימו דעילא ותתא, בכהנא תלייא. דאי אתער כתר א דיליה, כלא אתער וכלא בשלימו אשתכח. וע"ד כתיב וכפר על הקדש. בקדמיתא וכפר על הקדש. לאסגאה שלמא בעלמא, ולאסגאה חידו בעלמא. וכד חידו דזווגא אשתכח במלכא ובמטרוניתא, כל שמשין, וכל בני היכלא, כלהו אשתכחו בחידו. וכל חובין דחבו קמי מלכא, אתכפר להו. הה"ד, מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו. ובג"כ כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. בשעתא דעאל לזווגא להו, ובשעתא דמזדווגין מלכא ומטרוניתא, ההיא שעתא וכפר בעדו ובעד ביתו.

קפב) תאנא, ה) וכל אדם לא יהיה באהל מועד, רבי יצחק פתח. וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגו', האי קרא אוקמוה. כ תא חזי, בשעתא דישאל בגלותא, כביכול קב"ה עמהון בגלותא, דהא שכינתא לא אתעדי מנייהו לעלמין. ז ת"ח, בזמנא דישאל אשתכחו בגלותא דבבל, שכינתא בינייהו שריא, ח ותאבת עמהון מן גלותא. ובזכות אינון צדיקייא * דאשתארו בארעא. שארת בארעא, ולא אעדי מנייהו לעלמין. א"ר יהודה, דאתהדרת מטרוניתא במלכא, ואתהדר כלא בהלולא דמלכא, בג"כ אקרון אנשי כנה"ג, כנה"ג ודאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (ויקרא טז.) ו (ויקרא כז) בשלח נח צ"ב. ז אשא. ח לאזדוגא במטרוניתא ולא תערא חידו וברכאן בעלמא וכד רישא דמלכא נטיל כלא נטיל. ט שלמא. י מוסיף וכל חידו דעלמא וכל. כ ל"ג ת"ח. ל ל"ג ת"ח. מ ותבאת.

כמה דאתעבד לתתא אתעביד לעילא

הסולם

מאמר

אותם, ובשעה שמזדווגים המלך והמלכה, בשעה ההיא, וכפר בעדו ובעד ביתו. קפב) תאנא וכל אדם וגו': למדנו, וכל אדם לא יהיה באהל מועד. רבי יצחק פתח, וזכרתי את בריתי יעקב ואף את בריתי יצחק וגו'. מקרא זה העמידוהו. בוא וראה, בשעה שישאל הם בגלות, הקב"ה עמהם כביכול, בגלות, כי השכינה אינה סרה מהם לעולם. בוא וראה, בזמן שישאל נמצאו בגלות בבל, שרתה ביניהם השכינה, וחזרה עמהם מן הגלות. ובזכות אלו הצדיקים שנשארו בארץ, שרתה בארץ, ולא סרה מהם לעולם. א"ר יהודה, שחזרה אז המלכה אל המלך, וחזר הכל להיות בסעודת השמחה של המלך. ומשום זה נקראו אנשי כנסת הגדולה. כנסת הגדולה ודאי שהמלכות שנקראת כנסת, חזרה מקטנותה בגלות, והייתו לגדולה.

ספירה ראשונה שלו. כדי שיבא המלך לשרות בהמלכה, שהיא המלכות, וכשראש המלך נוסע, כולם נוסעים, דהיינו כל ספירותיו, ובא להזדווג עם המלכה, ולעורר שמחה וברכות בעולם.

קפא) אשתכח דכל שלימו וכר: נמצא שכל השלמות שלמעלה ושלמטה תלויה בכהן, שאם הספירה שלו מתעוררת, הכל מתעורר, והכל נמצא בשלימות. וע"כ כתוב, וכפר על הקדש. בתחילה וכפר על הקדש, דהיינו להרבות שלום בעולם ולהרבות שמחה בעולם, וכשנמצאת שמחת הזווג במלך ובמלכה, כל המשמשים וכל בני ההיכל, כולם נמצאים בשמחה, וכל החטאים שעשו לפני המלך מתכפרים להם. ז"ש, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. ומשום זה כתוב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד, בבאו לכפר בקדש עד צאתו, שהוא בשעה שנכנס לזווג (דפ"י דף ס"ז ע"א *) דף ס"ז ע"ב)

קפג) תאנא, בכל זמנא דישראל בגלותא, אי אינון זכאין, קב"ה אקדים לרחמא עלייהו, ולאפקא לון מגלותא. ואי אינון לא זכאין, מעכב לון בגלותא, עד ההוא זמנא דאתגזר. נ וכד מטא זמנא, ואינון לא אתחזיין, קב"ה אשגח ליקרא דשמיא, ולא אנשי להו בגלותא, הה"ד וזכרתי את בריתי יעקב וגו'. אלין אבהן דכלא, ס רזא דשמא קדישא.

קפד) רבי חייא אמר, מאי טעמא יעקב קדמאה הכא. אלא, בגין דיעקב כללא דאבהו, והוא אילנא קדישא. בג"כ, ו' דשמא קדישא ביה אחידא, והכי קרינן יעקוב בו'. ר' יצחק, אמר וא"ו באתוי י"ג מכילן, דירית ירותא ע דיי"ג מבויעין דמבויעא סתימא קדישא.

קפה) ר' אבא אמר, וא"ו אמאי כליל ו' א' ו'. אלא, ו' דיתבי על כורסייא, כד"א ז ועל דמות הכסא דמות אדם עליו מלמעלה. א' סתים בגויה ולא אתגלייא, ודא הוא דכתיב ח) בי נשבעתי נאם יי', בג"כ פ כתיב, ולא אקרי, צ בתראה, כללא דקדמאה. בתראה, הא אוקימנא דא ק יסוד, דאיהו סיומא דגופא, וכללא דיליה. וע"ד כלילן אתוון ר דא בדא, ש וא"ו, רישא וסיומא, כמה דאוקימנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (יחזקאל א) נח צו צ"ג תק"ח צד ס"ג של"ב. נ דמטא ול"ג וכד; ואע"ג דמטא. ס ל"ג רזא דשמא קדישא. ע ל"ג דיי"ג מבויעין דמבויעא סתימא קדישא. ח (בראשית כב) וירא קכא צ"ח. פ לא ול"ג כתיב. צ ו' [ואיין] בתראה כללא דר [דוא"ו] קדמאה ו' [ואיין] בתראה. ק מוסיף יה"ו יסוד. ר חד בחד. ש דא.

וזכרתי את בריתי יעקב

הסולם

מאמר

מבויעים של המבויע הסתום הקדוש, שהוא א"א. שמדיקנא שלו נמשכים י"ג תיקונים לז"א שנקרא יעקב. וע"כ כתוב יעקב עם ו'. קפה) ר' אבא אמר וכי: ר"א ו' למה כלולה ו' א' ו' במבטא ומשיב, אלא ו', שהוא ז"א. הוא היושב על הכסא, על המלכות שנקראת כסא, כש"א, ועל דמות הכסא דמות כמראה אדם עליו מלמעלה, שהוא ז"א. א' סתומה בתוך הוא, ואינה מתגלה, כי א' היא א"א המלוכש מטבורו ולמטה בז"א, ואינו מתגלה לחוץ מז"א, וי"ש בי נשבעתי נאם ה'. כי ז"א נשבע, בא"א המלוכש בתוכו, ומשום זה הא' היא כתובה ולא נקראת, כלומר כשאנו קורים וואו הא' נחה ואינה נשמעת במבטא, משום שרומזת על א"א שהוא סתום ובלתי מושג. ו' האחרונה, היא כלל הראשונה, והעמדנו שו' האחרונה, היא יסוד, שהוא סיום הגוף, שהוא ת"ת, וכלל שלו שהוא כלול בגוף. וע"כ כלולות האותיות זו בזו וא"ו שהוא ראש וסוף, דהיינו ת"ת ויסוד שהם אחד, והא' היא א"א המלוכש בת"ת, כמו שהעמדנו ותאנא

קפג) תאנא בכל זמנא וכי: למדנו, בכל זמן, שישראל הם בגלות, אם הם זכאים, הקב"ה מקדים לרחם עליהם ולהוציאם מן הגלות. ואם אינם זכאים מעכב אותם בגלות עד הזמן ההוא שנגזר, וכשהגיע הזמן, הם אינם ראויים להגאל, הקב"ה משגיח לכבוד שמו, ואינו שוכח אותם בגלות. ז"ש וזכרתי את בריתי יעקב וגו' שהם אבות הכל, דהיינו חג"ת, שה"ס השם הקדוש, הוי"ה. כי משגיח לכבוד שמו. קפד) רבי חייא אמר וכי: רח"א, מהו הטעם שיעקב נאמר כאן הראשון, שאומד וזכרתי את בריתי יעקב, ואח"כ יצחק ואח"כ אברהם, ומשיב הוא משום שיעקב שהוא ת"ת, הוא כלל האבות, כי ת"ת כולל בתוכו את החסד והגבורה, הנקראים אברהם ויצחק, והוא אילן הקדוש, דהיינו ז"א, הכולל כל הו"ק, ע"כ הו' של השם הקדוש הויה, נאחות בו, ואנו קורים כך יעקוב עם ו'. ר' יצחק אמר וואו במילוי אותיותיו, הוא בגימטריא י"ג, והיינו י"ג מדות הרחמים, שיעקב שהוא ז"א, יורש ירושת י"ג (דס"ו דף ס"ו ע"ב)

קפו) ותאנא, תרין אתוון אינון, כהאי גוונא וא"ו דאמינא, נו"ן אוף הכי. דאע"ג דאוקמרה מלה, נו"ן ת הכי מתפרשא: נ' כפופה, דא מטרוניתא. וסמיכא לה ו', דאיהו יסוד, בגין לאתברכא מניה. ו' פשוטה, א אתפשטותא דתפארת. וע"ד כלילן אתוון, ומתאחדן דא בדא. ואי תימא, אמאי ב אהדר ו' אנפוי מנו"ן כפופה, ואהדר אנפוי לגבי ו' פשוטה. אלא בגין יקרא דמלכא, אהדר אנפוי לקבליה דמלכא.

קפו) ותאנא, מ"ם לא כליל ג בגויה ד את אחרא, ה אלא מ' פתוחה, ס' סתומה. מ' פתוחה: ו דהוא ז כד דכר אתחבר עמה. ס' סתומה: ה יובלא. דהא אחותי כלה גל נעול מעין חתום.

קפח) אמר ר' יצחק, בשעתא דמלכא קדישא אדכר להו לישראל בגין שמיה, ט ואהדרת מטרוניתא לאתרהא, י כתיב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך כהנא, בשעתא דעאל ליחדא שמא קדישא, ולכפרא בקודשא, לזוגא למלכא במטרוניתא. כתיב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'. קפט) תאנא, ר' יהודה כ אמר, כהנא אתער שלמא בעלמא, לעילא ותתא. ותניא עאל בדרגא חד, אסחי גופיה. נפיק מהאי דרגא, לדרגא אחרא אסחי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח ל"ג הכי מתפרשא. א בפשיטותא. ב אתהדר. ג בגבייהו; בנחה. ד ל"ג את. ה בגין. ו דהא. ז דכר ול"ג כד; כד ול"ג דכר. ח מוסיף ס' יובלא. ט אהדרת. י מוסיף כדן כתיב. כ ל"ג אמר.

ט (שיר ד) ב"א רא צ"א.

ואו א' סתים בנחה

הסולם

מאמר

ס' סתומה מורה על יובל, שהיא בינה, שדרכיה סתומים, וע"כ גם ה"ב' סתומה מכל צדדיה. ואע"פ שהבינה מתפשטת לפעמים, מ"מ נחשבת שהיא סתומה. ויש שלומד בזה, כמו שאתה אומר, גן נעול אחותי כלה גן נעול מעין חתום. דהיינו שגם ה"ב' הסתומה רומזת על מלכות, בהיותה נקראת, מעין חתום.

קפח) א"ר יצחק בשעתא וכו': אר"י,

בשעה שהמלך הקדוש זוכר את ישראל למען שמו, ומחזיר את המלכה למקומה, אז כתוב, וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש. כך הכהן בשעה שנכנס ליחד השם הקדוש, ולכפר בקדש, לזוג המלך והמלכה, כתוב וכל אדם לא יהיה באהל מועד וגו'.

קפט) תאנא ר' יהודה וכו': למדנו, ר"א, הכהן מעורר שלום בעולם למעלה ולמטה, ולמדנו נכנס במדרגה אחת, של המלכות, רוחץ גופו. יצא ממדרגה זו למדרגה אחרת, של ז"א, רוחץ גופו. ומאחז השלום בזה ובוה, ב"א ובמלכות. מקדש ידיה ומתברכים יחד. ובכל דבר

קפו) ותאנא תרין אתוון וכו': ולמדנו, אלו ב' אותיות, באותו האפן שאמרתי בולא, הוא גם כן בגין. ואע"פ שהעמידו הדבר בדרך אחר, הרי הנון מתבארת כך, ה"ג' כפופה זו היא המלכה. ונסמכת לה ו' שהוא יסוד, כדי שהמלכות תתברך ממנו. ה"ג' פשוטה, היא התפשטות ת"ת. וע"כ כלולות האותיות דמתאחדות זו בזו. כי ת"ת שהוא ו' פשוטה משפיע ליסוד שהוא ו', והיסוד משפיע למלכות, שהיא ג' כפופה. ואם תאמר, למה הו', מחזרת פניה מן ה"ג' הכפופה, ונותנת פניה אל ה' הפשוטה. אלא הוא משום כבוד המלך, שהוא ו' פשוטה דהיינו ת"ת כנ"ל. ע"כ היסוד מחזיר פניו כנגד המלך. כלומר, שהיסוד ות"ת הם תמיד כאחד כנ"ל בדבור הסמוך.

קפו) ותאנא מם לא וכו': ולמדנו, המם אינה כוללת בתוכה אות אחרת, כי אות המילוי היא ג"כ ס', אלא שהיא מ' פתוחה וס' סתומה. מ' פתוחה מורה, שהמלכות היא בזמן כשהדכר מתתבר עמה, והיא פתוחה לקבל ממנו השפע. (דפו"י דף ס"ו ע"ב)

גופיה. אחיד שלמא בהאי ובהאי, קדש ידוי, ומתברכאן כחדא. ובכללא בעי לאחזאה עובדא, ובעי לאחזאה לכושי, דיתלבש כגוונא דעובדא דיתכוון, עד דיסדר כלא כמה דאצטריך, ויתברכון עלאי ותתאי.

קצ) תאנא ל ר' שמעון, פתח ם יו"ד בגליפוי, אתוון בסטרינ, אתקשרן ביו"ד. יו"ד אזיל ם ליו"ד, יו"ד סליק ביו"ד. יו"ד ע אזיל לוי"ן, פ מתכנשי צ בה'. ומכוון דעתא, ק אתחבר ה' בוא"ו.

קצא) ה' עלאה אחיד ר תרעוי ש בגלופי תכסיסין, אחדא ת בנהירו אלף וחמש מאה ושבעין אכסדרין סתימין. סליק ה', ואתער חמשין זמנין, לוי

חלופי גרסאות

ל ל"ג ר' שמעון. מ ז' ; ד. נ ל"ג יו"ד. ם לוי"ן. ע ל"ג אזיל לוי"ן. פ ומתכנשי. צ בהו. ק אחבר. ר בתרעוי. ש בגליפוי. ת בנהירי ; בנהרוי.

יו"ד בגליפוי

הסולם

מאמר

סתומות. אלף ה"ס חכמה, וקו ימין. חמש מאות ה"ס בינה וקו שמאל, ושבעים ה"ס הדעת, קו האמצעי. ומצד שהמוחין אלו הם שורשי-ההארת החכמה, הם נקראים אכסדרות, שהן פתוחות לכל עבר. ומצד שאין כאן מקום הארתם כי בבינה שולט החסד ולא החכמה, הן נבחנו לסתומות, כי לא יפתחו אלא במלכות, ששם מקום שליטתם. וכל ג' קוין האלו הם החכמה שבבינה, וקו ימין שלה, הוכלל מג' קוין. ואח"כ עולה הה', שהיא בינה, ומתעשרת חמשים פעמים, לחמשים שערי בינה שלה, שהם קיום של כל קיום. שה"ס הבינה של הבינה, ובחינת קו שמאל שלה, שהוא שורש כל המוחין הנקראים קיום. וכאשר נחקה, הבינה, בעטרותיה, דהיינו ב' עטרין שלה שה"ס הדעת שלה, מאירים מכאן פני המלך, שהוא ז"א. כי כל האורות דז"א נמשכים מבי עטרין אלו, בסוד תלת נפקי מחד, חד בתלת קיימא (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת) והו' מתפשטת באלו האורות, לע"ב חקיקות. דהיינו השם ע"ב. כי הו' כוללת ו' קצוות חג"ת נה"י, ובכל קצה מאירות י"ב בחינות, שה"ס חו"ב תו"מ שבכל אחת ג' קוין, וששה פעמים י"ב הם ע"ב. ונתבאר איד ג' קוין חב"ד דבינה נקשרים בחכמה.

המוחין דחכמה מכונים אלף, בסו"ה ואאל"ף חכמה. המוחין דבינה מכונים חמש מאות ע"ש ה' ספירות שלה חג"ת נ"ה, שספירותיה בסוד מאות. ומות הדעת מכונה שבעים, ע"ש חג"ת נה"ם שלו, כי ספירות דז"א בסוד עשרות. ומה שאנו חושבים בבינה רק חג"ת נ"ה, ולא יסוד ומלכות, הוא מטעם כי בינה עד הוד התפשטותה, ולא יותר. הדעת נבחנת לשתי עטרין, כי חג"ת נה"י שבעת הם עיטרא

דבר צריך להראות מעשה למטה כדי לעורר כנגדו למעלה, וצריך להראות הלבושים שמתלבש שיהיו כעין המעשה, שיכוון עד שמסדר הכל כמו שצריך, ויתברכו עליונים ותחתונים.

קצ) תאנא ר"ש, פתח וכו': ר' שמעון למד. ה' פותחת בחקיקותיה, ומתפשטות האותיות בצדדים, דהיינו כל אות משם הויה מתפשטת בג' קוים, ומתקשרות ב'. שכל קו מהן, נקשר ב', שהיא חכמה וקו ימין. ומפרש. ה' הולכת ל', דהיינו החכמה. שה"ס י' ראשונה של השם יאהדונה"י, הולכת ומתפשטת עד ה' האחרונה, שהיא המלכות. כי מתפשטת באור ישר עד המלכות. ה' שהיא מלכות, עולה ל', שהיא חכמה. שהמלכות מעלה אור חוזר עד החכמה, ונכללת החכמה בעשר ספירות שז"ס ה' פותחת בחקיקותיה. ואח"כ ה', שהיא חכמה, הולכת ל', שהיא ז"א, דהיינו שמתפשטת לז"א, ונעשית ראש הו'. אמנם תחילה מתקבצים, האורות של החכמה, בה', שהיא בינה, ומכוונת את הדעת, שהדעת מכוונת באמצע בין חכמה לבינה, ואח"כ נתחברה ח' ב'. שהאורות דבינה, שהיא ה' ראשונה דהויה מתחברות ובאות ב' דהויה, שהוא ז"א.

קצא) ה' עלאה אחיד וכו': עתה מפרש ג' הקוין שבבינה ואיך כל אחת נקשרת ב' שהיא חכמה. ואומר, ה' עליונה שבשם הויה, שהיא בינה, אוחות שעריה, דהיינו נ' שערי בינה שלה, בחקיקות תכסיסים, דהיינו חקיקות מסודרות, שה"ס העלאת המלכות לבינה, והורדתה בחזרה למקומה, שמה יוצאים ג' קוין בבינה (כנ"ל באות קס"א) ואו, אוחות בהארת אלף וחמש מאות ושבעים אכסדרות (דפו"י דף ס"ו ע"ב)

תרעין קיימין דקיימין. כד אתגלף בעטרוי, א נהרין אנפין דמלכא, ב וא"ו אתפשט לע"ב גליפין.

קצב) ג מעטר ה' לו', בע' אלף וה' מאה כתרין, דמתעטרן בחד כתרא, הה"ד י בעטרה, שעטרה לו אמו. ו' בתרין רישין, ד גליפא רישא, קוצא חד לעילא, וקוצא חד לתתא, ה וי' נחית לו', גליפא דגלופין בגוייהו, שבעין אנפין דעטרין ו מעילא לתתא. ביה טאסין ז גביעין ופרחין, דא סליק, ודא נחית מתגלפין חד בחד.

קצג) אתקשר ח י' בה', ה' בו', ו' בה'. דא אחיד בדא, כמה דאת אמר, (ו) ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב. וכתוב, (ז) איתן מושבך ושים בסלע קנר. כדין אתקשר * (כלא חד בחד, דא בדא, נהרין מפתחן, ונהרין אנפין כלהו, כדין כלהו נפלין על אנפייהו, ומזדעזעו, ואמרי בריך שמא יקרא ט מלכותיה לעלם ולעלמי עלמין.

קצד) קלא מתקשר עמיה דכהנא, והוא אתיב לגבייהו, ואמר תטהרו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י (שיר ג) וארא ב' צ"ו. כ) (בראשית מט.) ל) (במדבר ב' כהדין. ב נר"ן. ג מתעטר ביו"ד ה' לו'; מתעטר ביו"ד ה"א. ד מוסיף רישא דגולגלתא גליפא. ה וא"ו נחית לוא"ו. ו מעילא ותתא. ז וביעין וברחן.

ח ו' בה' ה' בו' ר' בו' ו' בה'; ו' בה' ה' בו' וא"ו בה"א. ט ומלכותיה.

י"ד בגליפוי

הסולם

מאמר

ממעלה למטה. ונחקקים זה בזה, שאורות דימין נכללים באורות דשמאל.

קצג) אתקשר ו' בה' וכי': ה' נקשרה בה', והה' בו', והו' בה'. זה אחוז בזה. דהיינו הו', שהוא ז"א, אחוז בה' שהיא המלכות. כמו שאתה אומר, ותשב באיתן קשתו ויפזו זרועי ידיו מידי אביר יעקב. אשר איתן, הוא יסוד, קשתו, היא המלכות. הרי שהיסוד דז"א אחוז במלכות. וכתוב, איתן מושבך ושים בסלע קנר. אשר איתן הוא יסוד, וסלע הוא מלכות. אז נקשרו הכל אחד באחד זה בזה, מאירים המפתחות בהארת החכמה, שהם כל בחינות קו האמצעי, שנקרא מפתח, להיותו הפותח את הארת החכמה, ע"י הכרעתו את הימין ואת השמאל. ומאירים כל הפנים כולם, שה"ס ע"י פנים הנ"ל. אז כולם נופלים על פניהם, דהיינו שמשתיירים את פניהם שלא להמשיך ממעלה למטה שהיא בחינת ג"ר דחכמה, שנתמעטו ע"י קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ומזדעזעים, מחמת הדינים המתגלים עם הארת החכמה. ואומרים, ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ולעולמי עולמים.

קצד) קלא מתקשר עמיה וכי': קול, שהוא ז"א, קו האמצעי, מתקשר עם הכהן, כלומר, שהכהן נעשה מרכבה לז"א, והוא משיב להם

עיטרא דחסד, והמלכות שבדעת היא עיטרא דגבורה.

קצב) מעטר ה' לו' וכי': אחר שנתפשטו ג' קוי חב"ד בבניה שה"ס ה' היא מעטרת הו', בע' אלף וחמש מאות כתרין. ו"ס דחכמה חג"ת נה"י ה"ס ע' אלף, שהוא קו ימין. וחג"ת נ"ה דבניה ה"ס חמש מאות, שהם קו שמאל, שהם מתעטרים בעטרה אחת, שה"ס הדעת, המאחדת וכוללת אותם. ז"ש, בעטרה שעטרה לו אמו, כי הבניה היא אמו של הו' שהוא ז"א. ונמצא אשר הו', בב' ראשים חקוק הראש שלו, דהיינו חכמה ובניה, וע"כ נכתבים ב' קוצין בראש הו', קוץ אחד למעלה, רומז על חכמה, קוץ אחד למטה, רומז על בניה. והי', שהוא חכמה, יורד אז להו' דהיינו שהו' נקשרה ביו"ד כמו הח'. החקיקה דכל החקיקות, שהוא קו האמצעי, ביניהם דב' ראשים, שהוא ע' פנים המעטרים מלמעלה למטה, דהיינו דעת המתפשטת ממעלה למטה. שהוא חג"ת נה"מ, שכל אחת כלולה מעשר, והם ע'. בו מעופפים גביעים ופרחים, שהדעת נחלקת לב' חלקים, אורות הימין שבו נקראים גביעים, ואורות השמאל שלו נקראים פרחים, זה עולה, דהיינו הפרחים, להיותם בהארת חכמה. שאינה מאירה אלא ממטה למעלה. וזה יורד, דהיינו האורות דימין שמשפיעים (דפו"י דף ס"ו ע"ב * דף ס"ז ע"א)

תטהרו לא אמרין שאר כהני ועמא, בר כהנא רבא, כד אתקשר ביה . ההוא קלא. קצה) תאנא, מכל חטאתיכם לפני יי', כיון דכתיב מכל חטאתיכם, אמאי לפני יי'. אלא א"ר יצחק, לפני יי' ממש.

קצו) דתניא, מרישא דירחא ספרין פתיחין, ודייני דיינין. בכל יומא ויומא בתי דינין אתמסרין, לאתפתחא בדינא, עד ההוא יומא דאקרי תשעה לירחא. בההוא יומא, סלקין דינין כלהו למארי דדינא, ומתקני כורסייא עלאה כ דרחמי, למלכא קדישא. בההוא יומא בעאן ישראל לתתא, ל למחדי בחדוותא לקדמות מאריהון, דזמין מ ליומא אחרא, למיתב עלייהו בכורסייא קדישא דרחמי, בכורסייא דוותרנותא.

חלופי גרסאות

י בההוא. כ ל"ג דרחמי. ל לחדי. מ ל"ג ליומא אחרא.

לפני ה' תטהרו

הסולם

מאמ

כסא דין. וז"ס שהקב"ה שהוא ז"א, יושב על כסא דין, דהיינו שהמלכות משפעת דינים, והיא דן את העולם. וע"י תקיעת שופר ועל ידי כל הדינים הנמשכים מג"ר דשמאל, עד יום הכפורים, נכנע השמאל ומתיחד עם הימין ע"י קו אמצעי, ואז עולה המלכות אל הבינה אחר שקו שמאל כבר מיוחד עם הימין ע"י קו האמצעי, שה"ס רחמים המיוחד חסד דין, וכיון שהמלכות מקבלת מן קו שמאל, שכבר נמתק ע"י קו האמצעי, היא נקראת כסא רחמים. ונמצא שהקב"ה יושב על כסא רחמים והעולמות מקבלים מכסא רחמים. ונמצא שכל אלו הדינים שיצאו מקו שמאל מראש השנה עד ט' לחודש בערב הם הכריחו את קו השמאל שיכלול בימין, ושיתוקן כסא הרחמים ביום הכפורים.

וזה אמרו, בההוא יומא סלקין דינין כלהו למארי דדינא, דהיינו לקו שמאל דבינה, שהוא שורש כל הדינים, ועי"ז נמצא השמאל מתיחד עם הימין ע"י קו האמצעי, ביום הכפורים, וז"ש, ומתקני כורסייא עלאה, דרחמי, שהדינים מכריחים את קו השמאל להכלל בימין על ידי הקו האמצעי שהוא רחמים, ונמצאת המלכות המקבלת משמאל המיוחד בימין, שהיא כסא רחמים כנ"ל. אמנם תקון המלכות עצמה שתקבל משמאל הזה המתוקן, הוא ביום הכפורים וז"ש, דזמין ליומא אחרא למיתב עלייהו בכורסייא קדישא דרחמי, שביום הכפורים נעשית המלכות לכסא רחמים. בכורסייא דוותרנותא, שאז מתגלה במלכות הארת החכמה המתוקנת, שהיא מכפרת העונות. (עי' לעיל פרשת וירא אות שפ"א והלאה. ועי' לעיל אות קט"ז).

וכל

להם ואמר תטהרו. שלהיותו מרכבה לקו האמצעי משפיע להם הארת החכמה המביאה לכפרת עונות וטהרה. תטהרו, אינם אומרים שאר הכהנים והעם. חוץ מכהן גדול בעת שנקשר בו הקול, שהוא ז"א. אז הוא יכול להשפיע להם הטהרה ואומר, תטהרו.

קצה) תאנא מכל חטאתיכם וגר': למדנו, מכל חטאתיכם לפני ה', שואל, כיון שכתוב לטהר אתכם מכל חטאתיכם, למה כתוב לפני ה' תטהרו. אלא אמר ר' יצחק, לפני ה' ממש. כלומר, שפירושו, להארת הפנים של ה'. כי הארת הפנים של ה' שה"ס הארת החכמה, בסו"ה חכמת אדם תאיר פניו, היא מכפרת העונות ומביאה הטהרה.

קצו) דתניא מרישא דירחא וכר': כי למדנו, מראש החדש, דהיינו מראש השנה, הספרים פתוחים והדיינים דנים. בכל יום ויום נמסרים בתי הדינים להפתח בדין, עד היום ההוא שנקרא תשיעי לחדש. ביום ההוא עולים כל הדינים לבעל הדין, והם מתקנים כסא עליון של רחמים למלך הקדש. ביום הזה צריכים ישראל למטה לשמוח בשמחה לפני אדונם, העתיד ביום השני לשבת עליהם בכסא רחמים. בכסא של ויתור, דהיינו כפרת עונות.

פירוש. המלכות נקראת כסא. ובכל ראש השנה חוזר העולם, שהיא המלכות, לקדמותה, דהיינו כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית, שאז נאצלה המלכות בסוד ב' המאורות הגדולים, שז"א היה מלביש קו ימין דבינה שהוא חסדים, והמלכות קו שמאל דבינה, שהיא חמה בלי חסדים, שאז נמשכים ממנה דינים. ונקראת (דעוי' דף ס"ז ע"א)

קצז) וכל אינון ספרין נ דפתיחין קמיה, ס וכתיבין קמיה ע כל אינון חובין, הוא מזכי לון, ומדכי לון מכלהו, הה"ד מכל חטאתיכם לפני יי' תטהרו. לפני יי' ממש, אינון דאמרי קרא, עד פ הכא אמרין, ולא יתיר. ולית רשו לאתרא דלימא תטהרו, אלא כהנא רבא, דפלח פולחני, וקשר שמא ז קדישא בפומיה, וכד הוה אתקשר ומתברך בפומיה, ההוא קלא נחית ובטש ביה, ואתנהיר מלה בפומיה דכהנא, ואומר תטהרו. פלח פולחנא, ומתברכין כל אינון ק עלאין דאשתארו.

קצח) ולבתר אסחי גופיה, וקדש ידוי, לאעלא בפולחנא אחרא קדישא. עד דיתכוון למיעל לאתר אחרא ר עלאה, קדישא מכלא. ג' שורין סחרין ליה, כהני אחוי, ט וליואי, ומכל שאר עמא ת כלהו. א זקפין ידן עליה בצלותא ו וקטרא דדהבא זקפא ברגליה.

קצט) ב נטיל ג' פסיען, וכלהו קיימין בקיומיהו, ולא נטלין בתריה ג נטיל ג' פסיען ד אחרן, אסחר לדוכתיה. נטיל ג' פסיען, אסתים ה עיינין, ואתקשר לעילא. עאל לאתר דעאל, שמע קול גדפי דכרובייא מזמרון, ואקישן גדפין ו פרישאן לעילא. ז הוה אקטיר קטורת, משתכא קול גדפיהו ובלחישו אתדבקו.

ר) אי כהנא זכי, דהא לעילא בחידו אשתכת, אוף הכא בההיא שעתא

חלופי גרסאות

נ פתיחין, ט ויתבין, ע ל"ג מן כל עד הה"ד, פ השתא. צ ל"ג קדישא. ק ל"ג עלאין. ר ל"ג עלאה. ש ל"ג וליואי, ת מוסיף כלהו ברכאן קמיה, א וזקפין, ב נטלי. ג מוסיף הוה אקטיר בקטורת נטיל. ד מוסיף אחרן רשימא בלבא. ה לעיינין. ו פריש לון. ז ל"ג הוה אקטיר קטורת.

דרך אמת ו) חבל של זהב היה קשור ברגל הכהן גדול ארוך שבאם ימות ח"ו בהיכל אזי ימשכוהו חוצה.

לפני ה' תטהרו	הסולם	מאמר
<p>מסבבים את הכהן הגדול, אחיו הכהנים, והלויים, ומכל שאר העם כולם. שהם כנגד ג' קוין, כהן ולוי הם ימין ושמאל. וישראל ה"ס קו האמצעי. והם נושאים ידיהם עליו בתפלה. וקשר של חבל זהב תלך ברגלה, מחושש אולי ימות בקה"ק, יוציאנהו משם בחבל הזה. זקפא, פירושו תלוי, מלשון וקף יתמא עלהי (עזרא ו' י"א).</p> <p>קצט) נטיל ג' פסיען וכי': הלך ג' פסיעות, וכולם עומדים על מקומם ואינם הולכים אחריו. הלך ג' פסיעות אחרות ומסבב למקומו, הולך ג' פסיעות, וסותם עיניו, ומתקשר למעלה. נכנס למקום שנכנס, דהיינו בקה"ק, שמע קול כנפי הכרובים, שמזמרים ודופקים בכנפיהם הפרושים למעלה, היה מקטיר קטרת, נשתתק קול כנפיהם, ומתדבקים בלחש.</p> <p>ר) אי כהנא זכי וכי': אם הכהן זוכה, כיון שלמעלה נמצא בשמחה, אף כאן למטה יוצא בשעה ההיא רצון של אור, המתבסם מריחות</p>	<p>קצז) וכל אינון ספרין וכי': וכל אלן הספרים הפתוחים לפניו וכתובים לפניו כל אלו העונות הוא מזכה אותם ומטהר אותם מכולם. ז"ש, מכל חטאתיכם לפני ה' תטהרו. לפני ה' ממש. דהיינו הארת הפנים של ה', שה"ס הארת החכמה המכפרת כל העונות. אלן האומרים הכתוב הזה, עד כאן אומרים, דהיינו עד לפני ה' ולא יותר, כי אין רשות לאחר שיאמר תטהרו, אלא לכהן הגדול בלבד, שעובד העבודה ומיחד השם הקדוש בפיו, וכאשר מיחד השם הקדוש, ומתברך בפיו, אז הקול ההוא, שהוא ז"א, יורד ובוטש בו, והאיר המלה בפה הכהן, ואומר, תטהרו. עובד עבודתו ומתברכים כל העליונים שנשארו.</p> <p>קצח) ולבתר אסחי גופיה וכי': ואח"כ רוחץ גופו ומקדש ידיו, לכנוס בעבודה אחרת קדושה. עד שיתכוון לכנוס למקום אחר עליון זקדוש מכל. שהוא קדש הקדשים. ג' שורות (דפו"י דף ס"ז ע"א)</p>	

נפיק רעוא דנהורא, ^ח מתבסמא מריחין דטורי אפרסמונא דכיא דלעילא, ואזלא בכל ההוא אתר, אעיל ריחא בתרי נוקבי ^ט דחוטמיה, ואתישבא לבא. כדין כלא הוא בלחישו, ופטרא לא אשתכח תמן. פתח כהנא פומיה בצלותא ברעותא בחדוותא, וצלי צלותיה.

(רא) בתר דסיים, זקפין כרוביאי כמלקדמין גדפייהו, ^י ומזמרין. כדין ידע כהנא דרעותא ^כ הוה, ועידן חדוותא לכלא, ועמא ידעין ^ל דאתקבל צלותיה, כמה דכתיב ^ח אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. והוא תב לאחוריה, וצלי צלותיה. זכאה חולקיה דכהנא, דהא על ידי חידו על חידו אשתכח ההוא יומא לעילא ותתא, על ההיא שעתא כתיב, ^י אשרי העם שככה לו, אשרי העם שיי' אלהיו.

(רב) ^ט והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם וגו'. רבי חייא פתח, ^ט נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. נפשי אויתיך בלילה. נפשי ^ח בלילה מבעי ליה, מאי נפשי אויתיך. אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך מבעי ליה. אלא הכי תאנא, קב"ה רוחא ונפשא דכלא, וישראל אמרי נפשי ורוחי אנת. בגין כך אויתיך לאדבקא בך, ואשחרך לאשכחא רעותך.

(ג) ר' יוסי אמר, בשעתא דב"נ נאים בערסיה, נפקא נפשיה, ^נ סלקא ואסהידת ביה בב"נ, על כל מה דעבד בכל יומא. גופא אמר לנפשא, נפשי אויתיך בלילה, * אף רוחי בקרבי אשחרך.

חלופי גרסאות

ח מתבסמין. ט דחוטמא. י זומרין. כ הוא. ל ל"ג דאתקבל צלותיה. מ כ"ג דפוס זולצבך; מוסיף אותך בלילה. נ וסלקא; ס סלקת; וסלקת.

מסורת הוזהר

ח (ישעיה א) שמות קיד צ"פ. ט (תהלים קמד) לעיל אות קלט צ"ש. ט (ח"ג סח: טט: ט) (ישעיה כו) ח"ג סח. פ: קצוח: ת"ו תכ"ה ע: ז"ח פכ ט"ג ש"ה.

נפשי אויתיך בלילה

(רב) והיתה וגו' תענו את נפשותיכם: ר' חייא פתח, נפשי אויתיך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך וגו'. שואל, נפשי אויתיך בלילה. נפשי בלילה, צריך לומר, מהו נפשי אויתיך. וכן, אף רוחי בקרבי אשחרך, ישחרך היה צריך לומר, ומשיב, אלא כך למדנו. הקב"ה הוא רוח ונפש של כל, וישראל אומרים, נפשי ורוחי אתה, משום זה, אויתיך להתדבק בך. ואשחרך, למצוא רצונך.

(ג) ר' יוסי אמר וכו': ר"א בשעה שאדם ישן במטתו, נפשו יוצאת ועולה ומעידה על האדם, מה שעשה בכל היום. ע"כ הגוף אומר לנפש, נפשי אויתיך בלילה, דהיינו בשעה שאת יוצאת ממני, אף רוחי בקרבי אשחרך.

ד"א

הסולם

מריחות של הרי אפרסמון הטהור שלמעלה, והולך בכל אותו המקום. נכנס הריח בב' נקבי החוטם שלו ומתישב הלב. אז הכל הוא בלחש ופתחן פה לא נמצא שם. פתח הכהן פיו בתפלה ברצון ובשמחה, ומתפלל תפלתו.

(רא) בחד דסיים זקפן וכו': אחר שגמר תפלתו, נושאים הכרובים כנפיהם כבתחילה, ומימרים. אז יודע הכהן שהיה רצון, ושעת שמחה לכל, והעם ירעו שנתקבלה תפלתו. כמ"ש אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו. והכהן שב לאחוריו, ומתפלל תפלתו. אשרי חלקו של הכהן כי על ידיו נמצאת שמחה על שמחה, ביום ההוא למעלה ולמטה. על השעה ההיא כתוב, אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

(דפו"י דף ס"ו ע"א * דף ס"ו ע"ב)

(דד) ד"א נפשי אויתך, אמרה כנסת ישראל קמי קב"ה, נפשי אויתך בלילה, בעוד דאנא בגלותא בני עממיא, וּמניעא נפשי מכל בישתא דקוטר א בני עממיא, נפשי אויתך, בגין לאתבא לאתרי. אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר, אע"ג דאינון משעבדין לבני, בכל שעבודא, רוחא קדישא לא אתעדי מנאי, בגין למשחר לך, ולמעבד פקודיך.

(רה) ר' יצחק אמר, אמרו ישראל קמי קב"ה, בעוד דנפשי ע בי, אויתך בלילה. מאי טעמא בלילה, אלא בגין וּ דהאי נפש בהאי שעתא, אצטריך לחמדא לך. אף רוחי בקרבי אשחרך, כד אתער בי רוחא קדישא, אשחרך באתערותא למעבד רעותך. כי כאשר משפטיך לארץ. בזמנא דמשפט נחית בארעא, צ לבשמא עלמא, כדיו צדק למדו יושבי תבל. כלומר יכלין למסבל דינא דצדק, ולא ישתצי עלמא וּ מניה. אימתי צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ. רבי חזקיה אמר, נפשי אויתך בלילה, דא כנסת ישראל. אף רוחי בקרבי אשחרך, דא קב"ה.

(רו) רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, קם ר' שמעון בפלגו ליליא, למלעי באורייתא. קמו ר' אלעזר ורבי אבא עמיה. פתח ר' שמעון ואמר, וּ כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלהים. האי קרא אוקמוה חברייא, זכאין אינון ישראל וּ מכל עמין, דקב"ה יהב לון וּ אורייתא קדישא, ואורית לון נשמתין קדישין מאתר וּ קדישא, בגין למעבד פקודי, ולאשתעשעא באורייתא, דכל מאן דאשתעשע באורייתא, לא דחיל מכלא. דכתיב וּ לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי.

חלופי גרסאות

מסורת זוהר

וּ ורינא נפשי מכל פיסתא. ע ל"ג בי. וּ דאיהי. וּ תהלים מב) בשלח נד צ"י. ז) (תהלים קיט). וּ לבסמא. ק ל"ג מן מניה עד רבי. וּ ל"ג מכל עמין. וּ ל"ג אורייתא קדישא ואורית לון. וּ מוסיף קדישא מכל שאר עמין (עע"י).

נפשי אויתך בלילה

הסולם

מאמר

שיכולים לסבול הדינים דצדק, ולא יכלו בני העולם ממנו. מתי, צדק למדו יושבי תבל, כאשר משפטיך לארץ. ר' חזקיה אמר, נפשי אויתך בלילה. זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות, אף רוחי בקרבי אשחרך. זה הקב"ה. כי המלכות ה"ס נפש והקב"ה ה"ס רוח. (רו) ר' אבא הוה וכו': ר"א היה יושב לפני ר' שמעון, קם ר' שמעון בחצות לילה לעסוק בתורה. קמו ר' אלעזר ור' אבא עמו. פתח ר"ש ואמר, כאיל תערוג על אפיקי מים כן נפשי תערוג אליך אלקים. מקרא זה העמידו החברים. אשרי הם ישראל מכל העמים, שהקב"ה נתן להם התורה הקדושה, והוריש להם נשמות קדושות ממקום קדוש, כדי לעשות מצותיו ולהשתעשע בתורה. שכל מי שמשתעשע בתורה, אינו ירא מכל. שכתוב, לולי תורתך שעשועי אז אבדתי בעניי.

(דד) ד"א נפשי וכו': פירוש אחר. נפשי אויתך. אמרה כנסת ישראל לפני הקב"ה, נפשי אויתך בלילה. היינו בעוד שאני בגלות בין שאר העמים, ומנעתי נפשי מכל הרע הקשור בבני העמים, נפשי אויתך, כדי לחזור למקומי. אף רוחי בקרבי אשחרך, כלומר, אע"פ שמשעבדים את בני בכל שעבוד, הרוח הקדוש אינו סר ממנו, כדי לבקר אותך ולעשות מצותיך. (רה) ר' יצחק אמר וכו': ר"א אמרו ישראל לפני הקב"ה, בעוד שנפשי בי אויתך בלילה. מהו הטעם, בלילה, אלא משום שהנפש כשעה שהיא צריכה לחמד אותך, אף רוחי בקרבי אשחרך, היינו, כשנתעורר בי הרוח הקדוש אשחרך בהתעוררות לעשות רצונך. כי כאשר משפטיך לארץ. היינו, בזמן שמשפט, שהוא ז"א, יורד בארץ, שהיא המלכות, לבשם העולם, אז צדק למדו יושבי תבל, כלומר (דפו"י דף ס"ז ע"ב)

אזרי מות

(ז) מאן אינון שעשועי. אורייתא. א דאורייתא שעשועים אקרי, דכתיב (ק) ואהיה שעשועים יום יום. ודא הוא דתנינו, קב"ה אתי לאשתעשא עם צדיקיא בגנתא דעדן. מאי לאשתעשא. בגין למחדי בהו. דתנינו, זכאין אינון צדיקיא, דכתיב בהו, (ה) אז תתענג על יי, בגין לאתענגא מההוא שקיו דנחל:ג, כד"א (ו) והשביע בצחצחות נפשך. כביכול, קב"ה משתעשע בהו, מההוא שקיו דנחלא ב דמתענגי, בהו צדיקיא. ג ועל דא אתי לאשתעשא עם צדיקיא, וכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי לאשתעשא ד עם * צדיקיא, מההוא שקיו דנחלא.

(ח) תאנא, כאיל תערוג על אפיקי מים, דא כנסת ישראל. כד"א, (ח) אילותי לעזרתי חושה. תערוג על אפיקי מים, ודאי לאשתקיא משקיו דמבועי דנחלא, ע"י דצדיק. תערוג : כד"א, (א) לערוגת הברושם, כן נפשי תערוג אליך אלהים. לאשתקיא מנך, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

(ט) מבועי נחלא מאן אינון. מבועא חד לעילא, דכתיב (ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו'. ומתמן נגיד ונפיק, ומשקי גנתא, וכל אינון נחליו, נגדין ונפקין ומתכנשין בתרי מבועין, דאקרין נצח והוד, ואליו אקרין אפיקי מים, ה בההוא דרגא דצדיק, ו דמניה נגיד ונפיק ומשתקיא גנתא. בגין כך איל וצבי כחדא ז משתכחי, ח צדק וצדיק.

חלופי גרסאות

א ל"ג דאורייתא. ב ומתענגי. ג ל"ג וע"ד אתי לאשתעשא עם צדיקיא. ד ל"ג עם צדיקיא. ה כההוא. ו דנגיד ונפיק מניה. ז משתכח : משתכחא. ח ל"ג צדק וצדיק : צדיק וצדק : איל וצבי אקרין עטרת ויסוד ; ועטרת ויסוד אקרין איל וצבי.

מסורת הזוהר

(ק) (משלי ח) תולדות א צ"ד. (ו) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב. (ש) (שם) משפטים יח צ"ס. (ח) (תהלים כב) תרומה עד צ"פ. (א) (שיר ו) שמות נד צ"ע. (ב) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א.

כאיל תערוג

מים, היינו ודאי, להיות מושקים משיקוי של מבוע הנחל, שהוא בינה, ע"י הצדיק, שהוא יסוד, תערוג, הוא כש"א לערוגת הברושם. כן נפשי תערוג אליך אלקים, היינו להשקות ממך בעולם הזה ובעולם הבא.

(ט) מבועי נחלא מאן וכר : שואל, מבועי הנחל, מי הם. ומשיב, יש מבוע אחד למעלה שהוא בינה, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, וגו'. ומשם נמשך ויוצא ומשקה את הגן, שהוא המלכות. וכל אלו הנחלים, שהם ספירות דז"א המקבלות מן הנהר, נמשכים ויוצאים ומתקבצים בשני מבועים הנקראים נצח והוד, דז"א, ואלו נקראים אפיקי מים. ומשפיעים במדרגה ההיא שנקראת צדיק, דהיינו יסוד דז"א. שממנו נמשך ויוצא ומושקה הגן. שהוא המלכות. ומשום כך, איל וצבי נמצאים יחד, שהם צדק וצדיק, דהיינו יסוד ומלכות, שהם ביחד. כי איל הוא מלכות, וצבי הוא יסוד.

תאנא

הסולם

(ז) מאן אינון שעשועי וכר : מה הם שעשועי. זה התורה, שהתורה נקראת שעשועים, שכתוב, ואהיה שעשועים יום יום. וזהו שלמדנו. שהקב"ה בא להשתעשע בנן עדן. מהו להשתעשע. היינו כדי שישמח בהם. שלמדנו. אשרי הם הצדיקים שכתוב בהם, אז תתענג על ה', כדי להתענג מאותו שיקוי הנחל, שהוא בינה, כש"א, והשביע בצחצחות נפשך. כביכול, הקב"ה משתעשע בהם, מאותו שיקוי של הנחל, שהצדיקים מתענגים בו. וע"כ בא להשתעשע עם הצדיקים. וכל מי שעוסק בתורה, וזכה להשתעשע עם הצדיקים מאותו שיקוי הנחל, שהוא בינה.

(ח) תאנא כאיל תערוג וגו' : למדנו כאיל תערוג על אפיקי מים זו היא כנסת ישראל, שהיא המלכות. כש"א אילותי לעזרתי חושה, אשר אילותי היא המלכות. תערוג על אפיקי (וע"י דף ס"ז ע"ב * דף ס"ח ע"א)

(רי) תאנא, כתיב א קול יי' יחולל אילות, ם אילות, אילת כתיב חסר, דא אילת השחר. ד"א אילות השדה, דתניא, בפלגות ליליא, בשעתא דקב"ה עאל לגנתא דעדן לאשתעשעא עם צדיקיא, האי קול נפיק, וכאיב כל אינון אילתא דסחרני כורסייא יקירא קדישא, הה"ד (ד) ששים גבורים סביב לה. ד"א יחולל אילות, כד"א (ה) חוללה ידו נחש בריח. ויחשוף יערות כד"א. (ו) ביערת הדבש, וכתיב (ז) אכלתי יערי עם דבשי, וינקא להו כאמא דינקא לבנין.

רעיא מהימנא

(ריא) * אמר רעיא מהימנא, בההוא זמנא, אלין כ מארי מתניתין מארי

חלופי גרסאות

ט מוסיף אילות היינו אילות השדה ד"א יחולל [אילות] אילת כתיב. י אילות השדה דתניא ול"ג ד"א אילות השדה. כ ל"ג מארי מתניתין.

מסורת זוהר

(ג) (תהלים כט) ח"ב לו: רע: ח"ג לא: סח. פב. קעב. רמט. (ד) (שיר ג) פקודי לד צ"כ. (ה) (איוב כו). (ו) (ש"א יב). (ז) (שיר ה) ויצא קמד צ"א.

קול ה' יחולל אילות

הסולם

מאמר

שה"ס המלכות, ואין הארת החכמה שבהם יכולה להאיר, הנה בחצות לילה, יוצא הקול הוה, שהוא הקו האמצעי, וכאיב כל אינון אילתא, דהיינו שממעט הג"ר דשמאל, שזה כואב להם, אבל כשביל זה נפתחת הארת החכמה שבהם, כי יכולים להתיחד עם הימין, וז"ס קול ה', שהוא קו האמצעי, יחולל אילות, שמכאיב אותם, שממעט הג"ר שבהם, כדי לפתוח הארת החכמה שבהם. וז"ש, דבר אחר, יחולל אילות, כד"א חוללה ידו נחש בריח. ונמצא שיחולל, פירושו שבורא את האילות, שהם קו שמאל שבמלכות. שהרי הוא מכשיר ופותח את קו השמאל שתאיר בו החכמה, שזה נבחן כמו שבורא את השמאל. וז"ש, ויחשוף יערות, כד"א ביערת הדבש. כי הכלים דאחרים, הנמשכים מקו השמאל שבמלכות, מכונים, יערות, להיותם אילני סרק, שאינם מוציאים פירות, והדינים שורים בהם. אבל עי"ז שז"א מיחד הימין השמאל זבי"ה, הוא פותח הארת החכמה שבשמאל, כנ"ל, הנה נמצא שמגלה את החכמה שביערות, שז"ס ויחשוף יערות והארת החכמה המתגלה מן היערות הללו. מכונה דבש, שז"ס ביערת הדבש, וכן אכלתי יערי עם דבשי. וז"ש וינקא להו, כד"א דינקא לבנין. דהיינו שממשיך להם חסדים שע"י התלבשות בחסדים האלו, הם יכולים להאיר. וע"כ כתוב קול ה' יחולל אילות שיניקה זו נבחתת כמו שבוראת אותם, שהרי עד עתה לא היתה בהם מציאת הארת החכמה. כי היו סתומים, כנ"ל.

(רי) תאנא כתיב וכר: למדנו, כתוב, קול ה' יחולל אילות. קוראים אילות וכתוב אילת חסר ו'. זו היא אילת השחר, שהיא המלכות. פירוש אחר אילות השדה. שלמדנו, בחצות לילה, בשעה שהקב"ה נכנס בגן עדן להשתעשע עם הצדיקים, הקול הוה, שהוא ז"א, יוצא ומכאיב לכל אלו האילות המסבבות את כסא הכבוד הקדוש, שהוא המלכות. ז"ש ששים גבורים סביב לה. פירוש אחר. יחולל אילות, הוא כמו שאתה אומר, חוללה ידו נחש בריח. שחוללה, פירושו שבורא וחיוק, אף מחולל אילות פירושו שחוזק את האילות, שהם ששים הגבורים. ויחשוף יערות, הוא כמו שאתה אומר ביערת הדבש. וכתוב אכלתי יערי עם דבשי, והוא, ז"א, שה"ס קול ה', מיניק אותם ששים גבורים, הנקראים אילות, כמו אם המיניקה את הבנים. וע"כ כתוב, קול ה' יחולל אילות. דהיינו שמניק ומקיים אותם.

פירוש. כי בחצות לילה נתעורר קו האמצעי עם כח המסך דחירק שבו, למעט הג"ר דשמאל, וליחדו עם הימין, כדי שיוכל להשפיע החכמה שבו. שז"ס שהקב"ה, שה"ס קו האמצעי בא או בג"ע שהוא המלכות וכר. וע"כ עד חצות לילה, דהיינו מטרים שבא קו האמצעי למעט הג"ר דשמאל, כל הפתחים של המלכות סתומים, כי אע"פ שיש בהם הארת החכמה, הם סתומים ואינם יכולים להאיר, מטעם שהקו האמצעי עוד לא כלל אותו עם הימין, וע"כ אינו מאיר אלא מחצות לילה ואילך. כמ"ש כל זה באורך (וישלוח אות קל"ד קל"ה בהסולם ע"ש)

רעיא מהימנא

(ריא) אמר רעיא מהימנא וכר: אמר רעיא

זוה אמרו, בפלגות ליליא וכר האי קול נפיק וכאיב כל אינון אילתא. כי ששים הגבורים שהם בחינת קו שמאל דז"א שבלילת (דפו"י דף ס"ח ע"א *) דף ס"ז ע"ב

חכמתא עלאה, מארי קבלה, מארי רוזי תורה, ^ז שעתא דחיקת ^ח לון. ^נ והאי איהו דאמר כאיל תערוג על אפיקי מים, דאינון אפיקי מים דאורייתא לגבי שכינתא. ולית תורה, אלא עמודא דאמצעיתא. דיהון אלין אפיקי מים, בצערא ביגונא בעניותא, ואלין אינון חבלים צירין דיולדה, דאיהי שכינתא, דאתמר ^ס בה, ^ט ותגל יולדתך. ובאינון חבלים, תהא בצערא דלהון.

ריב) ובאינון חבלים דצווחת בהון, אתערת שבעין ^ט סנהדרין דלעילא, עד דיתער קול דילה עד יהו"ה, ומיד ^ט קול יי' יחולל אילות, דאינון מארי מתניתין, ^י בתולות אחריה רעותיה, כלהון יהון לון חיל כילודה ממש, בדחקין, דדחקא לון שעתא, בכמה נשיכין דיצר הרע, דחויא דנשיך ^פ לון בכמה דחקין. ריג) בהוא זמנא אתפתחת לאולדא משיחא, בגין חבלים ודוחקים דצדיקים, ומארי מדות, ומארי רוזין דאורייתא, מארי בושת וענוה, מארי יראה ואהבה, מארי חסד, אנשי חיל יראי אלהים, אנשי אמת, שונאי בצע, דדחקא לון שעתא. והאי הוא דאוקמוה מארי מתניתין, דור שבן דוד בא, אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא ^צ יחוננו, ויראי חטא ^ק ימאסו, וחכמת סופרים תסרת, ותהי האמת נעדרת, והגפן תתן פריה, והיין ביוקר.

ריד) ומאינון קלין דיהיבת, דאינון שבעין, לקבל שבעין תיבין * דיענך יי' ביום צרה, אתפתחת רחמה, דאיהי ב', כלילא מתרין ביתין, לאולדא ב'

חלופי גרסאות

ל ל"ג שעתא. מ ליה. נ ומאי. ס ל"ג בה. ט ל"ג סנהדרין. פ ל"ג לון. צ ימצאו. ק נמאסו.

מסורת הזוהר

ח (משלי כג) ב"ב צב צ"א. ט (תהלים כט) לעיל און רי צ"ג. י (תהלים מה) משפטים סט צ"ח.

ע' קלין דיולדת

הסולם

מאמר

המשנה הנ"ל שה"ס בתולות אחריה רעיתיה, לכולם יהיה חיל כילודה ממש, בדחק שהשעה דוחקת להם בכמה נשיכות של יצר הרע, שהוא הנחש הנושך אותם בכמה מיני דחקות. ריג) בהוא זמנא וכר': בזמן ההוא, היא נפתחת להוליד את המשיח, בשביל החבלים והדחק של הצדיקים, בעלי מדות, בעלי סודות התורה, בעלי בושת וענוה, בעלי יראה ואהבה, בעלי חסד, אנשי חיל, יראי אלקים, אנשי אמת, ושונאי בצע, שהשעה דוחקת אותם. והוא שהעמידו בעלי המשנה, דור שבן דוד בא אנשי חיל יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו, ויראי חטא ימאסו, וחכמת סופרים תסרת, ותהא האמת נעדרת, והגפן תתן פריה והיין ביוקר.

ריד) ומאינון קלין וכר': ומאלו הקולות שנותנת, שהם שבעים קולות, כנגד שבעים תיבות שיש במזמור, יענך ה' ביום צרה, נפתחה רחמה, שהיא ב', דהיינו בית הרחם, הכלול מב' בתים, להוליד מהם ב' משיחים, משיח בן דוד

רעיא מהימנא, שהוא נשמת משה רבנו, בזמן ההוא, קודם ביאת המשיח, אלו בעלי המשנה, בעלי החכמה העליונה, בעלי קבלה, בעלי סודות התורה, השעה דחוקה להם, שאין להם ממה להתפרנס, והוא שאמר, כאיל תערג על אפיקי מים. שהם דהיינו בעלי החכמה הנ"ל אפיקי מים של התורה אל השכינה, כי התורה נקראת מים, ואין תורה אלא העמוד האמצעי, דהיינו ז"א, קו האמצעי. כי אלו אפיקי מים, שהם בעלי החכמה הנ"ל שמהם תצא תורה, שהיא מים, הם בצער ביגון בעניות. ואלו הם חבלים וצירים של היולדת, שהיא השכינה, שנאמר בה ותגל יולדתך. ובאלו חבלים תהיה, דהיינו בצער שלהם, של בעלי התורה והחכמה הנ"ל. שצערם נבחן לחבלי לידה של השכינה.

ריב) ובאינון חבלים דצווחת וכר': ובאלו חבלי לידה שצועקת בהם מתעוררים ע' סנהדרין למעלה. עד שיתעורר הקול שלה עד יהו"ה. ומיד קול ה' יחולל אילות, שהם בעלי דפרי דף ס"ז ע"ב * דף ס"ח ע"א

משיחין, ואעילת רישה בין ברכהא, דאיהו רישא דילה, עמודא דאמצעייתא. תרין שוקהא, נצח והוד, תרין נביאים. מתמן אולידת תרין משיחין. בההיא זמנא ויחשוף יערות, יתעבר נחש מעלמא. ע"כ. ד

רטו) א"ל ר' אבא, ס נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך, ש נפשי בלילה מבעי ליה. אשחרך, ישחרך מבעי ליה. א"ל הא אוקמוה, כד"א ז אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש.

רטז) ת"ח נפשא ורוחא ה אשתתפי כחדא לעלמין. תנא פולחנא שלימתא דבעי בר נש למפלח לקב"ה, כמה דתנינו מ) ואהבת את יי' אלהיך וגו'. דירחים ליה לקב"ה רחימותא דנפש ממש, ודא הוא רחימותא שלימתא, רחימותא דנפשיה ורוחיה. כמה דאתדבקו אלין בגופא, וגופא רחים לון. א כך יתדבק ב"נ לרחמא ליה לקב"ה, רחימותא דנפשיה ורוחיה, לאדבקא ביה. הה"ד נפשי אויתך בלילה ב נפשי ממש.

ריז) אף רוחי בקרבי אשחרך, ג אתדבקא בך ברחימותא סגיאה, בלילה. דבעי בר נש מרחימותא דקב"ה, למיקם בכל ליליא, לאשתדלא בפולחניה, עד דיתער צפרא, ויתמשך עליה חוטא דחסד. דתניא, זכאה חולקיה דההוא ב"נ דרחימותא דא רחים ליה לקב"ה, ד והני זכאי קשוט דמרחמין ליה לקב"ה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

כ) (ישעיה כו) לעיל אות רב צ"ע. ג) (איוב יב) ד בדפרי כתבו סיום זה המאמר רמ"ט א' ואי תימא וכר. ש אויתך אותך; אויתך [אויתך] אותך. ת אשתמודע; אשתעי. א כדן; כד. ב מסיף כלומר נפשי. ג לאדבקא; לאתדבקא. ד והכי; מסיף והני אינון.

נפשא ורוחא

הסולם

מאמר

רטז) ת"ח נפשא ורוחא וכר: בוא וראה נפש ורוח משתתפים יחד לעולם. למדנו, עבודה שלמה שצריך האדם לעבוד להקב"ה, הוא כמו שלמדנו, ואהבת את ה' אלקיך וגו'. שיאהב את הקב"ה אהבת נפש ממש. וזו היא אהבה שלמה, אהבת נפשו ורוחו, כמו שאלו, הנפש והרוח, נתדבקו בגוף, והגוף אוהב אותם, כך יתדבק האדם לאהוב את הקב"ה להתדבק בו, כאהבת נפשו ורוחו. ז"ש, נפשי אויתך בלילה. דהיינו נפשי ממש, המלוכשת בגוף.

ריז) אף רוחי בקרבי אשחרך: היינו שאתדבק בך באהבה רבה בלילה. כי האדם צריך לקום בכל לילה, מאהבת הקב"ה, לעסוק בעבודתו עד שיתעורר הבוקר, וימשוך עליו חוט של חסד. ולמדנו, אשרי חלקו של אדם שאוהב את הקב"ה באהבה זו. ואלו צדיקי אמת שאוהבים כך את הקב"ה, העולם מתקיים בשבילם

דוד ומשיח בן יוסף. ומביאה ראשה בין ברכיה. הראש שלה, הוא העמוד האמצעי, דהיינו ז"א. ברכיה הם ב' שוקים נצח והוד, שהם ב' נביאים. משם נולדים ב' משיחים כנ"ל. בעת ההוא, דיחשוף יערות, דהיינו שתתגלה החכמה (כנ"ל באות ר"י) והנחש יהיה נעבר מן העולם. כי אור החכמה מכלה כל הקליפות. (ע"כ רעיא מהימנא).

רטו) אמר ליה ר' אבא וכר: א"ל ר"א, נפשי אויתך בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך, שואל נפשי בלילה היה צריך לומר, דהיינו נפשי בלילה אף רוחי בקרבי אשחרך. וכן אשחרך, ישחרך היה צריך לומר, שהרי הוא טובב על הרוח שלו. אמר לו הרי העמידוהו, שהוא כש"א, אשר בידו נפש כל חי ורוח כל בשר איש. כלומר שנפשו ורוחי שאומר אינם כינויי עצמו, אלא שהם ב' האורות רוח ונפש המלוכשים בגוף, כמו שפרש והולך. (דפרי דף ט"ה ע"א)

הכי, ה עלמא מתקיימא בגיניחון, ושלטין על ו כל גזירין קשין דלעילא ז ותתא. ריח) תאנא, ההוא זכאה דאתדבק ברוחיה ונפשיה לעילא, במלכא קדישא, ברוחיותא כדקא יאות. שליט בארעא דלתתא, וכל מה דגזר על עלמא אתקיים. מנ"ל, מאליהו. דכתיב ו חי יי אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

ריט) תא חזי, בשעתא דאתיין נשמתין קדישין מעילא לתתא, ואינון זכאי עלמא משלפי להו ממלכא ומטרוניתא, זעירין אינון, דבההוא שעתא דנחית, קיימא קמי מלכא, ורעותא דמלכא לאסתכלא ח בה, כמה דאוקימנא, בשעתא דנשב קב"ה רוחא בכל חילא וחילא דשמיא, כלהו חיילין אתעבידו, וקיימי בקיזמיהו, הה"ד ט וברוח פיו כל צבאם. ומנייהו אתעכבו עד דקב"ה * אחזית להו לתתא.

רכ) ותאנא, מיומא דאתברי עלמא, קיימי קמיה דקב"ה, ואתעכבו עד דמטה זמנא ט לאחתא לון בארעא, ואלין שליטו לעילא ותתא, הה"ד חי יי אשר עמדתי לפניו, אשר אני עומד לא כתיב, אלא אשר עמדתי. לבתר אהדר לאתריה, וסליק לאדריה, ואינון אחרנין לא סלקין עד דימותון. בגין דלא קיימו קודם לכן כאינון אחרנין. ובגין כך - אליהו אתעביד שליחא, מלאכא לעילא, ואלין דמתדבקן יתיר למלכא.

חלופי גרסאוו

מסורת הזהר

ה בגין דעלמא. ו ל"ג כל. ז מוסיף ותתא היא : ותתא בגין דיתקיים עלמא בגיניחון. ח בית. ט לנחתא וד"ג לון. י ל"ג אליהו.

נפשא ורוחא

הסולם

מאמר

הצבאות נעשו ונגמרו בקיומם. ז"ש וברוח פיו כל צבאם. ומהן, מן הנשמות, יש, שמתעכבות ועומדות לפני הקב"ה כנ"ל, עד שהקב"ה מורידן למטה.

בשביבם, ושולטים על כל גזירות קשות שלמעלה ושלמטה.

רכ) ותאנא מיומא דאתברי וכי : ולמדנו, מיום שנברא העולם, עומדות נשמות הצדיקים הגדולים, לפני הקב"ה, ומתעכבות לפניו, והקב"ה מסתכל בהן כנ"ל, עד שמגיע הזמן להורידן בארץ, דהיינו שיתלבשו בגוף. והן שולטות למעלה ולמטה. ז"ש חי ה' אשר עמדתי לפניו, אשר אני עומד לא כתוב, אלא אשר עמדתי. והיינו מטרם שירד לעולם הזה. אח"כ חזר למקומו לשמים, ועלה לחדרו. ונשמות אחרות אינן עולות למקומן עד שימותו. משום שלא עמדו מקודם לכן, לפני הקב"ה באותה המעלה כמו האחרים, דהיינו חזון ואליהו, שזכו לעלות למקומם בעודם בחיים. ומשום זה נעשה אליהו שליח ומלאך למעלה. וכן חזון. ואלו הם שנתדבקו ביותר בהמלך, דהיינו יותר ממלאך. אשכחנא

ריח) תאנא החוה זכאה וכי : למדנו אותו הצדיק שמתדבק ברוחו ונפשו למעלה, בהמלך הקדוש, באהבה כראוי. הוא שולט בארץ שלמטה, וכל מה שגזר על העולם מתקיים. מאין לנו זה מאליהו, שכתוב, חי ה' אשר עמדתי לפניו אם יהיה השנים האלה טל ומטר כי אם לפי דברי.

ריט) ת"ח בשעתא דאתיין וכי : בוא וראה, בשעה שנשמות קדושות באות מלמעלה למטה, וצדיקי העולם ממשיכים אותם מן המלך והמלכה, דהיינו מזווג זו"ן, ומועטות הנה, שזוכות, שבאותה שעה שיורדת לעולם, נמצאת עומדת ומשמשת לפני המלך, ורצון המלך הוא להסתכל בה, ואח"כ יורדת לעולם. כמו שהעמדנו, בשעה שהקב"ה נשב רוח בכל נשמה ונשמה, ובכל מלאך ומלאך שבשמים, כל (דברי דף ס"ח ע"א * דף ס"ח ע"ב)

רכב) אשכחנא בספרא כ דאדם קדמאה דכל רוחין קדישין דלעילא, עבדין שליחותא, וכלהו אתיין מאתר חד. דנשמתהון ל דצדיקיא מתרי דרגין דכלילן בחד, ובגין כך סלקין יתיר, ודרגיהון יתיר, והכי הוא. וכל אינון דהו טמירין תמן, נחתו וסליקו בחייהו, כגון חנוך דלא מ אשתכח ביה מיתה. והא אוקימנא מלה נ דא, בחנוך ואליהו.

רכב) ותאנא מאה ועשרין וחמש אלף דרגין מ לנשמתהון דצדיקיא, סליקו ברעותא, עד לא אתברי עלמא, דקב"ה מוזמנא להו בעלמא דין, בכל דרא ודרא, וסלקין וטאסין עלמא, ומתקשרי בצרורא דחיי, וזמין קב"ה לחדתא עלמא בהו, עלייהו כתיב, (ט) כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'.

מסורת הזהר
 (ישעיה טו) הקסה"ז סב צ"ג
 חלופי גרסאות
 כ קדמאה דאדם. ל צדיקיא. מ קארי. נ ל"ג דא בחנוך.
 ט לצדיקיא ול"ג לנשמתהון.

הסולם

נפשא ורוחא
 שהרי מלאכים אינם מתים, מש"כ בני אדם כיון שכלולים ג"כ מנקודה דמנעולא, הם מתים בשביל זה. ויש מעלה בבני אדם שאין במלאכים, כי המלאכים, עליהם לא מוטל התקן, כי המפתח אינו צריך שום תקן, להיותו מבחינת בינה, וכל עיקרו לא בא אלא לתקן המנעולא. וע"כ הם עומדים תמיד במדרגה אחת כמו שנברא, ואין עליות ומדרגות נהגות בהם. מש"כ בני אדם, הכלולים ממנעולא עליהם מוטל כל התקן, וע"כ כשזוכים עולים בעליות ומשיגים מדרגות. וז"ש, ובג"כ סלקין יתיר, כי בני אדם עולים בעליות ודרגיהון יתיר, שהולכים ממדרגה למדרגה שאין זה במלאכים. ויש נשמות גדולות אשר בחינת המנעולא גנוה בהן ביותר עד שאינה ראויה להגלות לעולם, והם אינם מתים. וז"ש וכל אינון דהו טמירין תמן, כלמר שבחינת המנעולא שבהם גנוה וחבויה בשורשם, נחתו וסליקו בחייהו, כגון חנוך, דלא אשתכח ביה מיתה. כמבאר. רכב) ותאנא מאה וכו': ולמדנו מאה ועשרים וחמשה אלף מדרגות לנשמות הצדיקים עלו ברצון הקב"ה, מטרם שנברא העולם, שהקב"ה מוזמן אותן בעולם הזה, בכל דור ודור, ועולות ומעופות בעולם ומתקשרות בצרור החיים, שהוא המלכות, ועתיד הקב"ה לחדש בהן את העולם. עליהם כתוב, כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו'. פירוש, המדרגה אינה נבחנת לשלמה, אלא עד שתהיינה בה ה' מדרגות נפש רוח נשמה חיה יחידה, שכל אחת מאלו יש לה ה' מדרגות גרנח"י פרטיות, זכל אחת מהפרטיות יש לה ה' מדרגות גרנח"י פרטי פרטיות. שהם ביחד קב"ה מדרגות. וז"ש מאה ועשרין וחמש וכו': תענו

מאמר
 רכב) אשכחנא בספרא דאדם וכו':
 מצאתי בספרו של אדם הראשון, שכל הרוחות הקדושים שלמעלה, דהיינו המלאכים, עושים שליחות של הקב"ה, וכולם באים ממקום אחד. נשמות הצדיקים באות משתי מדרגות הכלולות באחד, ועל כן עולות יותר ממלאכים ומדרגותיהן יותר ממלאכים. וכך הוא. וכל אלו שהיו חבוים שמה, ירדו ועלו בחייהם, כמו חנוך שלא נמצא בו מיתה, וכבר העמדנו דבר זה בחנוך ואליהו.
 פירוש. כבר ידעת שב' נקודות כלולות במלכות שהן מנעולא ומפתחא, וכל האורות נמשכים רק בסוד המפתחא. ונקודת המנעולא גנוה בה. וע"כ נקראת עץ הדעת טוב ורע, כי האנשים, שהם נמשכים ממלכות, אם זכה, ואינו חוטא, היא טוב. שנקודת המנעולא אינה מתגלית, חוכה לכל האורות. ואם לא זכה, הא רע, שמתגלית עליו נקודת המנעולא, ואז מסתלקים תיכף כל האורות. ומטעם זה, בא המיתה על כל אדם, כי השטן שהוא מלאך המות מעורר על האדם את נקודת המנעולא, ואז החיים מסתלק בסבתה. כמ"ש כל זה לעיל (ויצא דף י"ג ד"ה סתרא עש"ה).
 אמנם המלאכים נמשכים רק מבחינת נקודה דמפתחא לבד, ואין בהם שום חלק ממנעולא. וע"כ המלאכים אינם מתים. וז"ש, דכל רוחין קדישין דלעילא, דהיינו כל המלאכים, אתיין מאתר חד. דהיינו מנקודה אחת בלבד, שהיא המפתחא. דנשמתהון דצדיקיא מתרי דרגין דכלילן בחד, דהיינו מבי' נקודות מנעולא ומפתחא שכלולים באחד, במפתחא, ונקודת המנעולא גנוה בה ואינה ניכרת. כנ"ל.
 ויש מעלה במלאכים שאין בבני אדם, (דפרי" דף ס"ח ע"ב)

(רכג) תענו את נפשותיכם, נפשותיכם קאמר, בגין דישראל משתכחין קמי מלכא קדישא ע זכאין, ויהא רעותא דלהון לגבי קב"ה, ולאתדבקא ביה, בגין דיתכפר להו חובייהו. ועל דא, מאן דאכל ושתי בתשיעאה, ומענגא נפשיה במיכלא ומשתייא, אשתכח בעשיראה ענויא דנפשא בתרין חולקין, ואשתכח כאלו אתעני תשיעאה ועשיראה. את נפשותיכם : ז לאכללא כלא, גופא ונפשא, ולאתכנעא ק בהאי יומא, לאתכפרא על חוביהון.

(רכד) תאנא כי ביום הזה יכפר עליכם. ביום הזה. היום הזה מבעי ליה. אלא ביום הזה דייקא, דביה אתגלי עתיקא קדישא, לכפרא על חוביהון דכלא. (רכה) ד"א תענו את נפשותיכם. ר' אבא פתח ואמר, ז עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו', עיר קטנה, הא אוקמוה. אבל עיר קטנה, כד"א, ק עיר עז לנו ישועה ישית וגו'. וכתוב ר' ולא אבא בעיר. עיר קטנה, זעירא היא, דהיא בתראה מכלא, תתאה מכלא, שורוי רברבין, תקיפין, קדישין, עיר הקדש אקרי. ואנשים בה מעט, זעירין אינון דזכאן לסלקא לגווה, ולמשרי בה, כד"א ט) מי יעלה בהר יי' ומי יקום במקום קדשו וגו'. וע"ד אנשים בה מעט.

(רכו) ובא אליה מלך גדול, דא קב"ה. לאזדווגא בה, ולמשרי בה, וסבב אותה, כד"א ט) ואני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדולים, ר דבנה שורוי, רברבין תקיפין יאיאן ושפירין ט) קדישין. עיר הקדש

חלופי גרסאות

ע ל"ג זכאין. פ ולאדבקא. ז לאתכללא. ק בההוא. ר דבני שורין (יאיאן) ושפירין; דבנה שגרני יאן ושפירין ול"ג רברבין תקיפין. ט מכל אבנין יקירין ול"ג קדישין עיר הקדש אקרי.

מסורת הזהר

(י לעיל את רב צ"ס. ז) (קהלת ט) תרומה מב צ"פ. (ישעיה כו. ו) (הושע יא) וירא קיח צ"ב. (תהלים כד) וירא כח צ"ד. ח) (זכריה ב) ב"א רלג צ"ח.

עיר קטנה

ישית חומות וחיל וגו'. וכתוב, ולא אבא בעיר. אשר עיר פירושו מלכות. עיר קטנה, שהיא קטנה משום שהיא האחרונה מכל הספירות, ותחתונה מכולן. חומותיה הן גדולות, חזקות, וקדושות. היא נקראת עיר הקדש. ואנשים בה מעט, מועטים המה הזוכים לעלות לתוכה ולשכון בה. כש"א מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו וגו'. וע"כ אנשים בה מעט. (רכו) ובא אליה מלך גדול : זהו הקב"ה, שבא להתחבר עמה ולשכון בה. וסבב אותה, הוא כש"א, ואני אהיה לה חומת אש סביב וגו'. ובנה עליה מצודים גדולים שבנה חומותיה, דהיינו השמירה שלא יינקו ממנה החיצונים, גדולים וחזקים ונאים ויפים וקדושים. נקראת עיר הקדש, וכל יקר של המלך הכניס בתוכה. וע"כ היא לבדה כלולה מכל עטרות המלך, שהם המוחין דז"א, וכל עטרות המלך מתעטרים בה. בסו"ה אשת חיל עטרת בעלה. כי אין ז"א מתעטר

הסולם

מאמר

(רכג) תענו את נפשותיכם : אומר נפשותיכם, כדי שישראל ימצאו זכאים לפני המלך הקדוש, ויהיה רצונם אל הקב"ה, ולהתדבק בו, כדי שיתכפרו להם עונותיהם. וע"כ מי שאוכל ושותה בתשיעי ומענג נפשו במאכל ומשתה, נמצא לו עינוי נפש בעשירי, כפלים, והוא נמצא כאלו התענה תשיעי ועשירי. את נפשותיכם, כולל הכל, גוף ונפש, ולהכנע ביום הזה, כדי לכפר על עונותיהם.

(רכד) תאנא כי ביום וגו' : למדנו, כי ביום הזה יכפר עליכם. שואל, אומר ביום הזה, היום הזה, היה צריך לומר, ומשיב, אלא ביום הזה הוא מדויק, כי בו מתגלה עתיקא קדישא. שהוא הכתר, לכפר על עונות הכל.

(רכה) ד"א, תענו את נפשותיכם : ר' אבא פתח ואמר, עיר קטנה ואנשים בה מעט וגו'. עיר קטנה, הרי העמידהו. אבל, עיר קטנה היא כמו שאתה אומר, עיר עז לנו ישועה (דסו"ה דף ס"ח ע"ב)

אחרי מות

עט

אקרי, וכל יקרא דמלכא עייל בגווה. ת ובג"כ, א היא בלחודהא כלילא מכל עטרי ב דמלכא, וכל עטרי מלכא בה מתעטרין. בג"כ, ואנשים בה מעט כתיב. רכז) ומצא בה איש מסכן וחכם, הה"ד א נקי כפים ובר לבב. מסכן : כד"א ב) ויבן ערי מסכנות לפרעה, מתעטר בעטרין תקיפין, בעטרי אורייתא, בעטרי פקודי אורייתא דמלכא. וחכם, דזכי בה בהאי חכמה. וחכם, ג) דהוא חכים יתיר מכלא לעיינא בפולחנא דמאריה, בגין למזכי בה, ולאעלא בה. הדא הוא דכתיב, ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט : כמו ג) אמלטה נא ואראה את אחי, אמלטה נא שמה. אוף הכא ומלט הוא את העיר בחכמתו. רכח) ואדם לא זכר את האיש המסכן ההוא, ואדם לא זכר, למעבד פקודי אורייתא, לאשתדלא באורייתא, כההוא גבר מסכנא דאתחבר בכלא, בגין למזכי בה. ה) ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה. דהא בההוא עלמא, לא יהבין רשו למיעל, בר הני זכאי קשוט, הני דמשתדלי בה באורייתא יומא ולילי, ומתעטרי בפקודי אורייתא בהאי עלמא, למיעל בהו לעלמא דאתי. רכט) וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים. דהא בני נשא לא מסתכלין ביה, ולא בעאן לאתחברא ביה, ולאצית למלוי. דתנא, כל מאן דאצית למלוי דאורייתא, זכאה הוא בהאי עלמא, וכאלו קביל תורה מסיני. ואפילו מכל בר נש נמי בעי למשמע מלוי דאורייתא. ומאן דארכין אודניה לקבליה,

מסורת הזהר

א) (תהלים טו) ח"ג מה. גה. ב) (שמות א). ג) ש"א
כ. ד) (בראשית יט) ח"א בהשמטות רבת. ה) (קהלת
ט) וישב ג צ"ג.

הלופי גרסאות

ת בג"כ. א ל"ג היא. ב ל"ג דמלכא. ג דהוה.

מאמר

הסולם

עיר קטנה

ההתבוננות שלו, הוא מציל אותה, שלא יינקו ממנה החיצונים.

רכח) ואדם לא זכר את האיש המסכן
ההוא : היינו ששום אדם לא זכר לעשות מצות התורה ולעסוק בתורה כמו האיש המסכן ההוא, שנתחבר בכל, כדי לזכות בה. ואמרתי אני טובה חכמה מגבורה, היינו שבעולם ההוא, אינם נותנים רשות לכנוס חוץ לאלו צדיקי אמת, לאלו שעוסקים בתורה יומם ולילה, ומתעטרים במצות התורה בעולם הזה כדי לבוא עמהם לעולם הבא.

רכט) וחכמת המסכן בזויה ודבריו אינם נשמעים : כי בני אדם אינם רוצים להסתכל בו, ואינם רוצים להתחבר עמו ולהקשיב לדבריו. כי למדנו, כל מי שמקשיב לדברי תורה, אשרי הוא בעולם הזה, ודומה כאלו קבל התורה מסיני. ואפילו מכל אדם צריכים לשמוע דברי תורה. ומי שמטה אזנו אליו, נותן כבוד למלך

מתעטר בהארץ חכמה, אלא בשעה שמזדווג עם המלכות, משום שאין חכמה נגלית אלא במלכות. (כנ"ל בראשית א' דף רע"ו ד"ה ועוד כמה) משום זה, ואנשים בה מעט, כתוב. שאין כל אדם זוכה בה.

רכז) ומצא בה איש מסכן וחכם : זה שכתוב, נקי כפים ובר לבב. נקרא מסכן, כש"א ויבן ערי מסכנות לפרעה. דהיינו שמתעטר בעטרות תקיפות, בעטרות התורה בעטרות מצות התורה של המלך. ונקרא חכם, משום שזכה בחכמה הזו, כי המלכות נקראת חכמה תתאה, משום שבה מקום גילוי החכמה. כנ"ל. ועוד נקרא וחכם, משום שהוא חכם יותר מכל אדם להתבונן בעבודת אדונו, כדי לזכות בה ולכנוס בה. ז"ש, ומלט הוא את העיר בחכמתו. ומלט, הוא כמו אמלטה נא ואראה את אחי. וכן אמלטה נא שמה. שהוא לשון הצלה. אף כאן ומלט הוא את העיר בחכמתו. שע"י (דפרי דף ס"ח ע"ב * דף ס"ט ע"א)

יהיב יקרא למלכא קדישא, ויהיב יקרא לאורייתא. עליה כתיב, (ו) היום הזה נהיית לעם ליי' אלהיך.

(רל) תאנא, יומא חד הוו אזלי חברייא עמיה דרבי שמעון, אמר ר"ש, חמינא אליו עמין כלהו עלאי, וישראל תתאי מכלהו, מאי טעמא. בגין דמלכא אשדר מטרוניתא מניה, ואעיל אמהו ד באתרהא. כד"א, (ז) תחת שלש רגזה ארץ וגו'. תחת עבד כי ימלוך וגו'. ושפחה כי תירש גבירתה. מאן שפחה. היא כתר א נוכראה, דקטל קב"ה בוכרא דלהון במצרים. דכתיב (ח) עד בכור השפחה אשר אחר הרחים. אחר הרחים הות יתבא בקדמיתא, והשתא, האי שפחה תירש גבירתה.

(רלא) בכה ר"ש ה ואמר, מלכא בלא מטרוניתא, לא אקרי מלכא. מלכא דאתדבק בשפחה ו באמהו דמטרוניתא, אן הוא יקרא דיליה. ז וזמינא קלא לבשרא למטרוניתא, ולימא, (ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלם הנה מלכך יבא לך צדיק ונושע הוא. כלומר, צדיק הוא נושע, בגין דהוה רכיב עד השתא באתר דלאו דיליה, באתר נוכראה, ויניק ליה.

(רלב) ועל דא כתיב עני ורוכב על חמור, עני ה הוה בקדמיתא, ורוכב על חמור, כמה דאוקימנא, אינון כתרין תתאין דעמין עע"ו, דקטיל קב"ה בוכרא דלהון במצרים, הה"ד (י) וכל בכור בהמה, והא אוקימנא מלי. כביכול צדיק ונושע הוא, הוא ודאי יתיר מכלא. בגין דעד השתא שארי צדיק בלא צדק.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

(ו) (דברים כז) נח צח צ"ט. ז) (משלי ל) ב"א רל צ"ג. ז) (שמות יא) וארא מא צ"פ. ט) (זכריה ט) בשלח פב צ"ד. י) (שמות יא) וישלח ז צ"ח.

ד מוסיף באתרהא כלומר שפחה. ה ל"ג ואמר, ו מוסיף באמהו דילה. ז מוסיף רוא דמלה וזמינא. ח מוסיף דלא הוה; דלא כקדמיתא.

מאמר

הסולם

צדיק ונושע

למלך הקדוש, ונותן כבוד לתורה. עליו כתוב, היום הזה נהיית לעם לה' אלקיך.

(רל) תאנא יומא חד וכר: למדנו, יום אחר, היו הולכים החברים עם ר' שמעון. א"ר שמעון, אני רואה כל העמים שהם עליונים, וישראל תחתונים מכולם, מהו הטעם. הוא משום שהמלך שלח את המלכה ממנו, הכניס שפחה במקומה. כש"א, תחת שלש רגזה ארץ וגו' תחת עבד כי ימלוך וגו', ושפחה כי תירש גבירתה. מי היא השפחה, היא המלכות הנכריה של הס"א. שהקב"ה הרג את הבכור שלהם במצרים, שכתוב, עד בכור השפחה אשר אחר הריחים. אחר הריחים היתה יושבת מתחילה, ועתה שפחה זו תירש גבירתה. שבמקום להשפיע אל המלכות הקדושה, לוקחת שפחה זו דס"א כל השפע ומשפעת להעמים שהם מן הצד שלה.

(רלא) בכה ר"ש ואמר וכר: בכה ר' שמעון ואמר, מלך בלא מלכה אינו נקרא מלך. (דפו"י דף ס"ט ע"א)

והשתא דיזווגון כחדא, צדיק ונושע הוא, דהא לא יתיב בסטרא אחרא. תאנא, ^ו הצדיק אבד ואין איש שם על לב וגו', האי קרא קשיא, הצדיק אבד, נאבד מבעי ליה, מהו אבד. אלא אבד ממש, ^ז ומאי אבד. אבד למטרוניתא, ואתדבק באתר אחרא, דאקרי שפחה.

רלג) א"ר יצחק לר' שמעון, אי ניחא קמי דמר, הא דתנינן דכתיב ^ח וצדיק יסוד עולם, מאן דאמר, דעל שבעה קיימין קיימא עלמא. ומאן דאמר, על ^ט חד קיימא עלמא, היך מתיישבן מלי. אמר ליה, כלא מלה חד הוא, דהא ז' אינון, ובהו אית חד קיימא, דאקרי צדיק, וקיימי עליה, ועלמא בהאי אתקיימא. ^י וכד אתקיימא עלמא עליה, כאלו אתקיים על כלהו שבעה. וע"ד כתיב, וצדיק יסוד עולם. ^{יא} והא אוקיימנא מלי בכמה אתר.

רלד) ותאנא, האי שפחה זמינא לשלטאה בארעא קדישא דלתתא, כמה דהות מטרוניתא שלטא בקדמיתא, דכתיב ^{יב} צדק ילין בה, והשתא שפחה כי תירש גבירתה בכלא. וזמין קודשא בריך הוא, לאתבא למטרוניתא לאתרהא כקדמיתא, וכדין ממאן הוא חדוותא, הוי אימא חדוותא דמלכא, וחדוותא דמטרוניתא. חדוותא דמלכא, בגין דיתוב לה ויתפרש משפחה, כדקא אמינא. וחדוותא דמטרוניתא, בגין ^{יג} דתיתוב לאזווגא במלכא, הה"ד גילי מאד בת ציון וגו'.

רלה) תא חזי, כתיב והיתה זאת לכם לחקת עולם. והיתה לכם ^{יד} מבעי

חלופי גרסאות

^ט ל"ג ומאי אבד. ^י ל"ג קיימין. ^כ האי קיימא עלמא היך מתישרן. ^ל כד. ^מ ל"ג והא אוקיימנא מלי בכמה אתר. ^נ דיתוב. ^ס ל"ג מבעי ליה.

מסורת הוהר

^{כז} (ישעיה נו) ב"ב רה צ"א. ^ל (משלי י) ב"א רפו ^{צ"ג} (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ.

צדיק ונושע

הסולם

מאמר

רלד) ותאנא האי שפחה וכו': ולמדנו, שפחה זו עתידה לשלוט בארץ הקדושה שלמטה, כמו שמתחילה היתה שולטת המלכה. שכתוב, צדק ילין בה, שהיא המלכות הנקראת צדק. ועתה, ושפחה כי תירש גברתה, בכל, הן למעלה והן למטה. ועתיד הקב"ה להשיב את המלכה למקומה כבתחילה, ואז, שמחת מי היא. הוי אומר, שמחת המלך ושמחת המלכה. שמחת המלך היא, משום שהשיב אותה ונפרד מן השפחה, כמו שאמרנו. ושמחת המלכה היא, משום שחזרה להתחבר במלך. וז"ש גילי מאד בת ציון וגו'.

איש שם על לב וגו'. מקרא זה קשה, אומר הצדיק אבד, נאבד היה צריך לומר, מהו אבד. ומשיב, אלא אבד ממש. ומה אבד. אבדה המלכה, ונתדבק במקום אחר שנקרא שפחה. רלג) אמר ר' יצחק וכו': אר"י לר' שמעון, אם לפני אדוני טוב, זה שלמדנו, שכתוב, וצדיק יסוד עולם, יש מי שאומר, שעל שבעה עמודים העולם עומד, ויש מי שאומר, שעל עמוד אחד העולם, שהוא יסוד, שעליו נאמד וצדיק יסוד עולם, איך מתישבים הדברים שלא יהיו סותרים וא"ו. אמר לו הכל דבר אחד הוא. כי שבעה הם, דהיינו ז"ס חג"ת נה"מ, ובהם יש עמוד אחד שנקרא צדיק, שהוא יסוד, והשבעה עומדים עליו, והעולם מתקיים על ידו. וכשנתקיים העולם על ידו, הוא כאלו מתקיים על כל השבעה. כי היסוד כולל בעצמו כל ז"ס חג"ת נה"מ. וע"כ כתוב, וצדיק יסוד עולם. וכבר העמדנו הדברים בכמה מקומות. (דפו"י דף ס"ט צ"א)

רלה) ת"ח כתיב וכו': בוא וראה, כתוב, והיתה זאת לכם לחוקת עולם. שואל, והיתה לכם היה צריך לומר, מהו, זאת. ומשיב, שפירוש הכתוב הוא, זה שאמרנו, הוא לחקת עולם, שהיא המלכות, בכל מקום ומקום היא נקראת הכתוב

ליה, ^ט מאי זאת. הא דאמרן, לחקת עולם. בכל אתר ואתר חקת עולם אתקרי. ^פ גזרה דמלכא, דעייל כל נמוסוי באתר דא, ואסתים לון, כמאן דסתים כלא, ^ז באסקופא חדא. חקת עולם ^ק ודאי. בהאי ^צ זאת * רשים וחקק כל גניזין דיליה, וכל טמירין דיליה.

רלו) בחדש השביעי בעשור לחדש. בעשור דייקא, כמה דאוקימנא. תענו את נפשותיכם, ודאי הכי הוא, והא אתמר נפשותיכם ודאי. דהא בנפשא תליא מלתא, ובגין כך, אכילה ושתיה מתשיעאה, יתיר מיומא אחרא. ואע"ג דהאי ^ר מלה אתמר בגוונא אחרא, וכלא שפיר, והאי והאי מלה חדא, וכל חד באתריה, והכי הוא.

רלו) ותאנא, בהאי יומא, כל חידו, וכל נהירו, וכל וותרנותא דעלמין, כלהו תליין באימא עלאה, דכל מבועין נגדין ונפקין מנה. וכדין נהירין כל

חלופי גרסאות

ע מאן ול"ג מאי זאת. ^פ גורת. ^צ ל"ג ודאי. ^ק ל"ג זאת. ^ר ל"ג מלה.

דרך אמת ^ז פ"י באוצר אחד.

תענו את נפשותיכם

הסולם

מאמר

לבד. (כנ"ל ב"א דף רע"ו ד"ה ועוד) וע"כ צריכים לקבוע שמה התקון הזה, שימשכו דינים ממנה על ראשי הרשעים בעת שתתגלה בה החכמה. וע"כ תענו את נפשותיכם ודאי וכו', שצריכים לעורר במלכות את ה' עיניו שמשם נמשכים הדינים האלה, דהא בנפשא תליא מלתא, כי הדבר תלוי רק בנפש, שהיא בחינת מלכות, שרק שם מקום גילוי החכמה ולא במקום אחר. וע"כ בעת שמתגלים בה הדינים תוכל לקבל החכמה מן היסוד דו"א כי אין עוד פחד מפני הרשעים שיינקו ממנה. וז"ש, ובגין כך אכילה ושתיה מתשיעאה יתיר מיומא אחרא. ש"כ תוכל המלכות לקבל המוחין דהארת חכמה המכונים אכילה ושתיה מן היסוד, יותר מביום אחר, כי אין המלכות מקבלת אלא מן היסוד. וז"ס שצריכים להרבות באכילה ושתיה בערב יו"כ שהוא תשיעי לחדש, דהיינו יסוד. כי מתוך שמקבל ה' עינויים ביום הכפורים, היא ראויה לקבל אכילה ושתיה מן היסוד. באפן, שתקן עינוי הנפש שביה"כ, מאיר בתקן אכילה ושתיה שבתשיעי לחדש, להיותה נשמרת מהרשעים. וז"ס שאמרו, כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב, כאלו התענה תשיעי ועשירי. כי עינוי הנפש דעשירי מאיר על המוחין המושפעים בתשיעי. ושומר אותם.

רלו) ותאנא בהאי יומא וכו': ולמדנו, ביום ההוא, כל שמחה וכל אור, וכל ויתור שבעולמות, דהיינו כפרת עונות, כולם תלויים באמא עלאה, שכל המבועים נמשכים ויוצאים ממנו

חקת עולם, שפירושו, גיורת המלך. כי הכניס כל חוקותיו במקום הזה, במלכות, וסתם אותם, כמי שסתם הכל באוצר אחד, והיא חקת עולם ודאי בזאת זה, שהיא המלכות, רשם וחקק כל האוצרות שלו וכל הנסטרות שלו. אסקופה (ע"י פירושו לעיל ב"ב דף ק"ה ד"ה א"ל).

רלו) בחדש השביעי בעשור להודש: בעשור הוא בדיוק, כמו שהעמדנו שבעשור הוא מלכות. תענו את נפשותיכם. ודאי כך הוא. והרי למדנו, נפשותיכם ודאי. כי בנפש תלוי הדבר, כי אור המלכות נקרא נפש, ונפש היא תמיד מלכות. ומשום זה אכילה ושתיה מתשעה לחדש, שהוא יסוד, הוא אז יותר מיום אחר. ואע"פ שדבר זה למדנו באפן אחר (לעיל אות רכ"ג) והכל יפה, וזה דבר אחד הוא, וכל אחד במקומו, וכך הוא.

פירוש, כבר ידעת שאי אפשר שתתגלה החכמה אם לא יופיעו דינים קשים עמה להמסיר על ראשי הרשעים, שלא ימשיכו החכמה ממעלה למטה, (כנ"ל פקודי אות שע"ו, וצו אות קי"ד) וז"ס ה' עינויים שביום הכפורים, שמהם נמשכים הדינים על ראשי הרשעים. שאז אפשר שתתגלה החכמה. וז"ס כי כל הנפש אשר לא תעונה בעצם היום הזה, ונכרתה מעמיה. כי אם לא קבל ה' עינויים אלו להרחיק הרשעים, לא תוכל החכמה להופיע בנפש, ואור החכמה הוא אור החיים, וע"כ ונכרתה מעמיה.

וזה אמרו בעשור לחדש, בעשור דייקא, שהוא המלכות ששם מקום גילוי החכמה, כי אין גילוי חכמה בשום ספירה אלא בספירת המלכות (דפו"י דף ס"ט ע"א * דף ס"ט ע"ב)

אינון בוצינין, ונהרין בנהירו בחדוותא, עד דמתבסס כלא. וכדין כל אינון דינין אשתכחו בנהירו, ודינא לא אתעביד, ועל דא תענו את נפשותיכם. רלח) אמר רבי אבא, הא אוקים לה מר, מן גופא דמתניא, לא גלו ישראל מארצם, עד שכפרו בקב"ה. דכתיב, (ו) אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בכין ישי, והא אתמר. קרא אחרינא אשכחנא בהאי, דכתיב (ז) ראה ביתך דוד. א"ל, הכי הוא ודאי, בית דוד אקרי, כמה דכתיב (ח) בית יעקב לכו ונלכה באור יי'. בית יעקב, כד"א (ט) ובית תפארתי אפאר. לכו ונלכה באור יי', (י) דכתיב (י) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ונטע האי גן לאשתעשעא ביה עם צדיקיא, דביה שריין.

רלט) תאנא, כתיב אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא וגו' ועניתם את נפשותיכם. וכתיב והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי וגו', אך דכתיב מאי קא בעי הכא. א"ל, למעוטא קא אתיא. דכיון דאמר ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, אמר ת לבתר אך בעשור. אך עשור מבעי ליה, דבעשור תליא מלתא.

רמ) א"ל אי הכי, (ק) אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם, ותנינון אך חלק, חציו אסור באכילת חמץ, וחציו מותר. אוף הכא אך בעשור לחדש,

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

- (ג) (ש"ב כ) תרומה רצט צ"ח. (ד) (מ"א יב). (ה) (ישעיה (ו) וישלח מה צ"ב. (ז) (שם ט) יתרו צג צ"ה. (ח) (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. (ק) (שמות יב) בהשמטות ח"א רסב: ת"ז ת"ע קלה.

תענו את נפשותיכם

הסולם

מאמר

הכתוב, בית יעקב לכו ונלכה באור ה', פירושו, שכתוב, ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, אשר נהר הוא ז"א המשקה את הגן שהוא המלכות. שנטע את הגן, להשתעשע בו עם הצדיקים השורים בו. ועל זה נאמר, בית יעקב, שהוא המלכות, לכו ונלכה באור ה', שהוא ז"א, המשקה את המלכות.

רלט) תאנא כתיב אך וגו': למדנו כתוב, אך בעשור לחדש השביעי וגו' ועניתם את נפשותיכם. וכתוב, והיתה לכם לחקת עולם בחדש השביעי בעשור לחדש תענו את נפשותיכם, ולא כתוב שם אך בעשור. א"ל בעשור שכתוב כאן, מה הוא רוצה בזה. אמר לו הוא בא למיעוט. שבכל מקום שכתוב, אך, הוא בא למעט. כי כיון שאמר ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחדש, אמר אח"כ אך בעשור, והיה צריך לומר אך עשור, אלא להשמיענו, שבעשור תלוי הדבר של ועניתם את נפשותיכם, ולמעט התשיעי בחדש.

רמ) אמר ליה אי וכי: א"ל, אי הכי, אך ביום הראשון תשביתו שאור מבתיכם ולמדנו

ממנו. דהיינו הן הארת החכמה והן הארת החסדים, ואז מאירים כל אלו הנרות, שה"ס מאורי האש שבמלכות, ומאירים באור ובשמחה עד שהכל מתבשר, ואז כל אלו הדינים נמצאים בהארה, כי אותם הדינים הנמשכים מה' עינינו, הם הגורמים שתאיר החכמה, ולולא הם, לא היתה החכמה מתגלה כנ"ל, והדין אינו נעשה, אלא שהוא מאיים בלבד, ועל זה, תענו את נפשותיכם. כדי לאפשר הארת החכמה.

רלח) אמר ר' אבא וכי: אר"א, הרי אמר לנו אדוני מן גוף המשנה, שלא גלו ישראל מארצם עד שכפרו בהקב"ה, שכתוב, אין לנו חלק בדוד ולא נחלה בכין ישי. כי דוד הוא המלכות, ואמרו אין לנו חלק במלכות. ומקרא אחר מצאתי בזה, שכתוב, ראה ביתך דוד. ושואל, אם בית דוד, רומז ג"כ על המלכות. אמר לו כך הוא, ודאי שהמלכות נקראת, בית דוד, כמ"ש בית יעקב לכו ונלכה באור ה'. בית יעקב, הוא כמו שאתה אומר, ובית תפארתי אפאר, כי יעקב הוא תפארת, ובית תפארת הוא המלכות. אף בית דוד הוא מלכות. וביאור (דפו"י דף ס"ט ע"ב)

אימא דחציו אסור א באכילה, וחציו מותר. א"ל אוף הכא בועניתם את נפשותיכם תליא, דהא ענוי לא אשתכח אלא מפלגות יומא ולהלאה, ושפיר הוא אך חלק בועניתם את נפשותיכם.

רמא) אמר רבי אלעזר, כתיב, (ז) כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. אכפר עליכם מבעי ליה. אלא יכפר עליכם, לאכללא יובלא, דנגיד ב מבועי לאשקאה בהאי יומא לכל עיבר, ג לארואה כלא, ולאשקאה כלא. ודא עליכם, כלומר, בגיניכון ד לדכאה לכוון בהאי יומא, דכתיב לפני יי' תטהרו. ולא ישלוט עלייכו דינא.

רמב) רבי יהודה, אמר זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ובעי ה לדכאה להו, דלא ישתכח בהו חובה, בגין ו דיהון בני היכליה, ז וידורון בהיכליה. ולזמנא דאתי כתיב, (ח) וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'. רמג) רבי יהודה פתח, (ט) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. תנינו, בשעתא דברא קב"ה עלמא, בעא למברי בר נש, אמליך באורייתא, אמרה קמיה, תבעי למברי ה האי בר נש, זמין הוא למחטי קמד, זמין הוא לארגזא קמד. אי תעביד ליה כעובדוי, הא עלמא לא יכיל למיקם קמד, כ"ש ההוא בר נש. א"ל, וכי למגנא ט אתקרינא, (י) אל רחום וחנון ארך אפים. רמד) ועד לא ברא קב"ה עלמא, ברא תשובה, אמר לה לתשובה, אנא

חלופי גרסאות

א במלאכה. ב ממבועי. ג לאחזאה. ד לזכאה. ה לזכאה. ו דאינון. ז ל"ג וידורון בהיכליה, וידורון בהיכלין. ח ל"ג האי. ט אתקרינא.

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ט. (ו) (יחזקאל לו) וישב לו צ"א. (ח) (תהלים קל) ויחיי עג צ"ה. (א) (שמות לד) ויצא ק צ"ו.

ממעמקים קראתיך ה'

בני היכלו וידורו בהיכלו, ולעתיד לבא, כתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וגו'.

רמג) רבי יהודה פתח וכו': רי"ט, שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. למדנה בשעה שברא הקב"ה את העולם, רצה לברוא את האדם, נתייעץ בתורה, אמרה לפניו, אתה רוצה לברוא אדם הזה, הוא עתיד לחטוא לפניך, הוא עתיד להרגיז לפניך, אם תתנהג עמו כמעשה, הרי העולם לא יוכל לעמוד לפניך, כל שכן האדם ההוא. אמר לה הקב"ה, וכי לחנם אני נקרא, אל רחום וחנון ארך אפים.

רמד) ועד לא ברא וכו': ומטרם שברא הקב"ה את העולם, ברא תשובה. אמר הקב"ה לתשובה, שה"ס בינה הנקראת תשובה, אני רוצה לברוא אדם בעולם, בתנאי, אם ישוּבו אליך מעונותיהם, תהיה מוכנת לסלוח מעונותיהם ולכפר עליהם, ובכל שעה ושעה התשובה מוכנת לבני אדם, וכשבני אדם שבים מעונותיהם, תשובה זו, שהיא בינו, תזרת אל הקב"ה, דהיינו שמשפעת

הסולם

ולמדנו, אך חלק, חציו אסור באכילת חמץ וחציו מותר. אף כאן שכתוב, אך בעשור לחדש, נאמר, שחציו אסור באכילה וחציו מותר. אמר לו אף כאן בועניתם את נפשותיכם, מחולק, כי ענוי אינו נמצא אלא מחצי היום והלאה, דהיינו אחר זמן אכילה, ונמצא שאך חלק, יפה הוא גם בועניתם את נפשותיכם. תליא, פירושו מחולק, בלשון ויפשחני תלחי, (אי"ר דוב אורב).

רמא) א"ר אלעזר כתיב וכו': אריא, כתוב, כי ביום הזה יכפר עליכם וגו'. היה צריך לומר אכפר עליכם, כמדובר בעדו. ומשיב, אלא יכפר עליכם שאומר בלשון נסתר, כולל היובל, שהוא בינה, שנמשך ממנו מבויעים, דהיינו הארת חכמה, להשקות ביום הזה לכל צד, לרוות הכל ולהשקות הכל, וזהו עליכם, כלומר, בשבילכם, כדי לטהר אתכם ביום ההוא, שכתוב לפני ה' תטהרו. ולא ישלוט עליכם הדין.

רמב) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, אשריהם ישראל, שהקב"ה רצה בהם, ורצה לטהר אותם, שלא ימצא בהם עון, כדי שיהיו (דפרי דף ט"ט ע"ב)

סעינא למברי בר נש בעלמא, על מנת דכד יתובון לך מחוביהון, דתהוי זמינא למשבק חוביהון, ולכפרא עלייהו. ובכל שעתא ושעתא תשובה זמינא לגבי בני נשא, וכד בני נשא תייבין מחוביהו, האי תשובה תבת לגבי קב"ה, וכפר על כלא, ודינין אתכפיין, ומתבסמן כלהו, ובר נש אתדכי מחוביה.

רמה) אימתי אתדכי ב"נ מחוביה בשעתא דעאל בהאי תשובה כדקא חזי. ר' יצחק אמר, דתב קמי מלכא עלאה, וצלי * צלותא מעומקא דלבא, הה"ד ממעמקים קראתיך יי'.

רמו) רבי אבא אמר, ממעמקים קראתיך יי', אתר גניז הוא לעילא, והוא עקימא דבירא, ומהאי נפקין נחלין ומבויעין לכל עיבר, וההוא עמיקא דעמיקתא אקרי תשובה. ומאן דבעי לאתבא ולאדכאה מחובי, בהאי כ עומקא אצטריך למקרי ל לקב"ה, הה"ד ממעמקים קראתיך יי'.

רמז) תאנא, בשעתא דהוה ב"נ חב קמי מאריה, וקריב קרבניה על מדבחא, וכהנא מכפר עליה, ובעי בעותיה עליה, מתערין רחמי, ודינין מתבסמן, ותשובה ה אריק ברכאן, במבויעין דנגדין ונפקין, ומתברכין כלהו בוצינין כחדא, ובר נש אתדכי מחוביה.

רמח) תא חזי, קב"ה, אפיק עשר כתרין, נ עטרין ס קדישין לעילא, דאתעטר בהו, ומתלבש בהו, ע והוא אינון, ואינון הוא, ח כשלהובא דאחידא, בגומרא, ולית תמן פרודא. לקביל דנא, אית עשר כתרין דלא קדישין לתתא,

חלופי גרסאות

י כד. כ עלמא. ל קב"ה. ח עריק. נ נטירין. ס לעילא קדישין דמתעטרא. ע אינון. ו אינון הו כשלהובא. דרך אמת ח) כשלהבת הקשורה בגחלת.

מאמר

הסולם

ממעמקים קראתיך ה'

קרבנו על המזבח, והכהן מכפר עליו ומתפלל תפלתו עליו, מתעוררים הרחמים, והדינים מתבשמים, והתשובה, שהיא בינה, מריקה ברכות, במבויעים הנמשכים ויוצאים, ומתברכים כל הנרות יחד, דהיינו הספירות דמלכות, והאדם נטהר מעונו.

רמח) ת"ח קב"ה אפיק וכר: בוא וראה, הקב"ה, שה"ס א"ס, הוציא, עשר ספירות, עטרות קדושות למעלה, שהוא מתעטר בהן, ומתלבש בהן, והוא הן, והן הוא, כשלהבת הנאחזת בגחלת, ואין שם פרוד בין א"ס ב"ה לספירות המלבישות אותו. כנגד זה, יש עשר ספירות שאינן קדושות, שהן למטה, והן אחוות בזהם הצפרנים של ספירה קדושה אחת הנקראת חכמה, דהיינו המלכות שנקראת חכמה תתאה. והארות אחרים שלה נקראות צפרנים, ובפסולת שבהן

שחשפעת מוחין לז"א, ומכפרת על הכל. והדינים ונכנעים ומתבשמים כולם, ואדם נטהר מעונותיו.

רמה) אימתי אתדכי וכר: שואל מתי צטהר האדם מעונו. ומשיב, בשעה שנכנס בתשובה היא כראוי. ר' יצחק אמר, בשעה ששב לפני המלך העליון, ומתפלל תפלה מעומק הלב. ויש ממעמקים קראתיך ה'.

רמו) ר' אבא אמר וכר: רא"א ממעמקים קראתיך ה', פירושו, מקום גבוה יש למעלה, והוא עומק הבאר דהיינו בינה, ומכאן יוצאים נחלים ומבויעים לכל צד, ועמוק שבעמוק הזה, נקרא תשובה. ומי שרוצה לשוב ולהטהר מעונותיו, בעומק הזה צריך לקרוא להקב"ה. דיש ממעמקים קראתיך ה'.

רמו) תאנא בשעתא דהוה וכר: למדנו, בשעה שאדם היה חוטא לפני אדונו, והקריב (דפו"י דף ס"ט ע"ב *) דף ע' ע"א)

ואיננו אחידן ^ט בווהמא דטופרא דחד עטרא קדישא, דאקרי חכמה. ועל דא אקרון חכמות.

רמט) ותאנא, עשרה זיני חכמות אלין נחתו לעלמא, וכלהו ^פ אסתאבר במצרים, בר מחד דאתפשט בעלמא, וכלהו זיני חרשי אינון, ומנייהו ידעי מצרים חרשין, על כל בני עלמא. וכד מצראי בעאן למעבד כנופייא בחרשייהו לעובדיהון, הוו נפקי לחקלא ^י לטורי רמאי, ודבחינ דבחין, ועבדין גומין בארעא, וסחרין ההוא דמא סוחרניה ^ז דהני גומין, ושאר דמא מתכנפי ^ק בהנהו גומין, ובשרא שוין עלייהו. וקרבין קרבניהון, לאינון זינין בישין, ^ר ואינון זינין בישין מתכנשין ומתקרבין כחדא, ומתפייסין בהדייהו בההוא טורא.

רנ) ישראל דהוו בשעבודיהון, הוו ^ש מתקרבין להון, ואולפו מנייהו, והוו טעאן בתרייהו, והיינו דכתיב כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו', וכתוב ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו'. תאנא, בשעתא דהוו מקרבין להון על גבי חקלא, והוו מזמני ההוא דמא, ומקרי קרבניהון, הוו מתכנפי כל אינון זינין בישין, וחמאן להון כגוונא דשעירים, כלהו מליין שערא, ומודעי להו מה דאינון בעיין.

רנא) ת"ח, יצחק מה כתיב ביה, ^ב ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו, אמר, ^ה דא לא אתעדי, אלא מטלא דשמיא דנגיד על ארעא. אמר רבי יוסי,

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר
 (בראשית כז) ויצא מג צ"א. ^פ אשתאבו. ^צ דהאי גומא. ^ק בההוא גומא. ^ר ל"ב
 ואינון זינין בישין מתכנשין. ^ש מקרבין. ^ת הדא; ^ח דא; ^ה הכא לא אתער.

דרך אמת ^ט בווהם הצפרנים שהם הקליפות חיצונות. ^י להרים גבוהים.

עשרה זיני חכמות

הסולם

מאמר

מתקרבין להם, ולומדים מהם, והיו טועים אחריהם. וז"ש, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו וכמעשה ארץ כנען וגו'. וכתוב, ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים וגו'. למדנו, בשעה שהיו מקרבים להם על פני השדה, והיו מכינים את אדם ומקריבים קרבנותיהם, היו מתאספים כל אלו המינים הרעים, והיו רואים אותם כמו שעירים, שכולם היו מלאים שערות, ומודיעים אותם מה שרוצים. רנא) ת"ח יצחק מה וכי: בוא וראה, יצחק, מה כתוב בו. ויגש יעקב אל יצחק אביו וימשהו. אמר, זה אינו חסר אלא כמפל השמים הנוזל על הארץ. כלומר, שאינו חסר אלא משפע ז"א בלבד שנקרא שמים, שהוא אור החסדים. להיותו מרכבה לז"א, אבל אינו צריך להארת החכמה, ובכל ברכו, בין בחסדים ובין בחכמה, ר' יוסי, גם ומשמני הארץ כתוב, דהיינו הארת החכמה, ובכל ברכו, בין בחסדים ובין בחכמה, מהו הטעם שברכו בהארת החכמה, משום שראה אותו

שבהו, הנקראת זוהמת הצפרנים נאחזות הקליפות (כנ"ל אות פ"ב) ועל כן נקראות חכמות.

רמט) ותאנא עשרה זיני וכי: ולמדנו עשרה מיני חכמות אלו, דקליפות, ירדו לעולם, וכולם ניתנו ונטמאו, במצרים, חוץ מאחד שנתפשט בעולם, דהיינו בכל העולם חוץ ממצרים. והם כל מיני כשפים, ומהם ידעו מצרים כשפים יותר מכל בני העולם. וכשהמצרים רצו לעשות אסיפת כשפים למעשיהם, היו יוצאים לשדה, להרים הרמים, וזובחים זבחים, ועושים הפירות בארץ, ומסבבים הדם מסביב אותם ההפירות, ושאר הדם מתקבץ בתוך ההפירות, ונותנים עליו הבשר. ומקריבים הקרבנות לאלו המינים הרעים, ואלו המינים הרעים מתאספים ומתקרבין יחד. ומתריצים עמהם בהר ההוא.

רנ) ישראל דהוו בשעבודיהון וכי: ישראל שהיו תחת שעבודם של המצרים, היו (דפו"י דף ע' ע"א)

ומשמני הארץ, בכלא ברכיה. מ"ט. בגין דחמא ליה בשערא, אמר א למעבר דא, ב ומשמני הארץ אצטריך, ולא זוהמא דארעא, דהאי זוהמא הוא דארעא, וכד טלא דשמיא ומגדא דארעא מתחבראן ג אתעבר האי זוהמא.

רנב) אמר ר' חייא, בתרייתא דאינון כתרין תתאין דלא קדישין, האי הוא הה"ד א ודורש אל המתים, ודא הוא עשיראה דכלא. דתניא א"ר יצחק אמר רבי יהודה, נפשתא דרשיעיא אלין אינון מוזיקין דעלמא.

רנג) אמר רבי יוסי, אי הכי טב להו לחייביא דאתעבדין מוזיקין בעלמא, אן הוא עונשא דגיהנם. אן הוא בישא דזמינא להו בההוא עלמא. אמר רבי חייא, הכי תנינו, והא אוקימנא מלי, נפשתא דרשיעיא בשעתא דנפקין מעלמא, כמה גרדיני נמוסין מזדמני לקבלא להו, ולאעלאה להו לגיהנם, ועאלין להו בתלת דינין בכל יומא, בגיהנם. לבתר מזדווגי בהו, ואזלין ושאטין בעלמא, ומטען להו לרשיעיא, לאינון דקא אסתים תשובה מקמיהו. לבתר ז תייבין להו לגיהנם, ה ואתדנון תמן, וכך בכל יומא.

רנד) לבתר דאזלין בהו, ושאטין בהו בעלמא, מהדרין לקברייהו, ו וחמן תולעתא דגופא מנקרי בשרא ומתאבלן ז עלייהו, ואינון חרשין הוו אזלי לבי קברי, וחרשי בחרשייהו, ועבדין חד צלמא דבר נש, ודבחין קמיה חד צפירא. לבתר עאלין להווא * צפירא, בההוא קברא, וההוא צלמא ח מתברין ליה לארבע סטרין, ומעלין ליה לארבע זיוויין דקברא. כדין מחרשי בחרשייהו,

חלופי גרסאות

א למעבד. ב משמני. ג אתעביד. ד תאבין. ה ואסתאבין. ו ותמן. ז עליה. ח מתברכין; מדברין.

מסורת הוהר

(דברים יח) פקודי קפב צ"מ.

ודורש אל המתים

הסולם

מאמר

איפה הוא העונש של גיהנם, איפה היא הרעה, המיכנה להם בעולם ההוא. אמר ר' חייא, כך למדנו והעמדנו הדברים, נפשות הרשעים, בשעה שיוצאות מן העולם, כמה חוקרי דין מזומנים לקבלן ולהביאן בגיהנם, ומכניסים אותן בג' דינים בכל יום בגיהנם. אח"כ מתחברים בהן מלאכי החבלה, והולכות ומשוטטות בעולם, ומטעות את הרשעים, לאותם שכבר נסתמה מהם התשובה. ואח"כ מחזירים אותן לגיהנם וידינים שם, וכך בכל יום.

רנד) לבתר דאזלין בהו וכר: לאחר שמלאכי חבלה, הלכו עמהן ושוטטו עמהן בעולם הם מחזירים אותן לקברן, ורואות תולעת הגוף מנקרת הבשר שלהן, והנפשות מתאבלות עליהם. על הגופות. ואלו המכשפים, הם הולכים לביח הקברות ומכשפים בכשפיהם, ועושים צלם אחד של אדם, וזוכחים לפניו שער אחד. לאחר כך מביאים את השעיר בקבר ההוא, ואותו הצלם משברים לד' צדדים, ומעלים אותו לארבע זריות

אותו בשערות, דהיינו דינים, אמר, כדי להעביר ממנו זה, אל משמני הארץ הוא צריך, שהוא הארת החכמה. אבל לא זוהמא של הארץ, כמו הסטרא אחרא שיונקת מזוהמא של הצפרנים (כנ"ל אות רמ"ח) כי זוהמא זו היא מן הארץ, שהיא המלכות, וכשטל השמים ומגד הארץ, שהם ז"א ומלכות, מתחברים, נעברת הזוהמא ההיא.

רנב) אמר ר' חייא וכר: אר"ח האחרונה של אלה ספירות תחתונות שאינן קדושות, היא זה שכתוב, דורש אל המתים, וזו היא העשירית של כל הספירות, דהיינו המלכות של הס"א. כי עשרה מיני כשוף יש בכתוב, שהם כנגד עשר ספירות דס"א (כנ"ל וישלח אות ל"ה) שלמדנו, א"ר יצחק א"ר יהודה, נפשות הרשעים שמחו, אלו הן מוזיקי העולם, שעליהן טובב הכתוב ודורש אל המתים.

רנג) אמר ר' יוסי וכר: אר"י, אם כן, טוב להם לרשעים, שהם נעשים מוזיקים בעולם. (דפו"י דף ע' ע"א * דף ע' ע"ב)

ומתכנפי אינון כנופי, ואינון זינין בישין, ומייתין ההיא נפשטא, ועאל בקברא ומשתעי בהדייהו.

רנה) א"ר יצחק, זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דהא כלהו קדישין. גופא דלהון קדישא. נפשא דלהון קדישא. רוחא דלהון קדישא. נשמתא דלהון קדש קדשים: תלת דרגין אינון, כגוונא דלעילא. דתניא א"ר יהודה, כתיב (ד) תוצא הארץ נפש חיה, דא היא ׀ נשמתא דאדם ׀ קדמאה. תא חזי, תלת דרגין כ אינון, ׀ ואתדבקו כחד, נפש, רוח, נשמה. ועלאה מנייהו, נשמה. רנו) דא"ר יוסי, בכלהו בני נשא ׀ אית נפש, ואית נפש עלאה מנפש. זכה ב"נ בהאי נפש, מריקין עליה עטרא חד, דאקרי רוח. הה"ד, (ה) עד יערה עלינו רוח ממרום. כדין אתער ב"נ באתערותא אחרא עלאה, לאסתכלא בנמוסי מלכא קדישא. זכה בר נש ביה בההוא רוחא, מעטרין ליה בכתרא קדישא עלאה. דכליל כלא, דאקרי נשמה, דאתקרי נשמת אלוה.

רנו) ותאנא ברזא דרזין, ׀ בגו רזין דספרא דשלמה מלכא. האי קרא, דכתיב (ו) ושבח אני את המתים שכבר מתו, כיון דכתיב ושבח אני את המתים, אמאי שכבר מתו. אלא שכבר מתו בהאי עלמא, בפולחנא דמאריהון.

רנח) ותמן כתיב, תלת מדורין עבד קב"ה לצדיקייא, חד ׀ לנפשאן דאינון צדיקייא, דלא אסתלקו מהאי עלמא, ושכיחין בהאי עלמא. וכד אצטריך עלמא רחמין, ואינון חייין יתבין בצערא, אינון מצלו צלותא עלייהו, ואזלין

חלופי גרסאות

׀ מוסיף נשמתא עלאת. ׀ מוסיף קדמאה עלאה. כ ל"ג אינון. ׀ ואתדבקו. ׀ ל"ג אית. ׀ בגו ספרא דקהלת דשלמה. ׀ דזכו אינון צדיקייא דלא אשתציאו מהאי עלמא וכד אצטריך.

מסורת הוזהר

(ד) (בראשית א) ב"א קב צ"ב. ה) (ישעיה לב) ח"ג קיב: קכב. ו) (קהלת ד) וישלח נד צ"ג.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

אז מתעורר האדם בהתעוררות אחרת עליונה, להסתכל בדרכי המלך הקדוש. זכה אדם ברוח ההוא, מעטרים אותו בספירה קדושה עליונה הכלולת הכל, שנקראת נשמה. שנקראת נשמת אלוה.

רנו) ותאנא ברזא דרזין וכר: ולמדנו, בסודי סודות, בסוד שבספרו של שלמה המלך, מקרא זה שכתוב, ושבח אני את המתים שכבר מתו. כיון שכתוב ושבח אני את המתים, למה אומר עוד, שכבר מתו. ומשיב. אלא הפירוש הוא, שכבר מתו בעולם הזה, בעבודת אדונם. כלומר, שהמיתו את עצמם בעבודת רבונם. שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה.

רנח) ותמן כתיב ג' וכר: ושם, בספרו של שלמה המלך, כתיב, ג' מדורים עשה הקב"ה לצדיקים, לנר"ן שלהם אחר פטירתם. אחד, לנפשות הצדיקים, שלא הסתלקו מעולם הזה, ונמצאות בעולם הזה. כי נפש הנפטר אינה מסתלקת

זויות הקבר. אז מכשפים בכשפיהם. ומתקבצות אלו הקבוצות, ואלו המינים הרעים, ומביאים הנפש ההיא, ונכנסת בקבר, ומספרת עמהם. רנה) אמר ר' יצחק וכר: אר"י, אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, אשר כולם קדושים, הגוף שלהם קדוש, הנפש שלהם קדושה הרוח שלהם קדוש, הנשמה שלהם קדש קדשים. ג' מדרגות הן, נפש רוח ונשמה. כעין של מעלה, דהיינו כנגד מלכות, ת"ת, ובינה של מעלה. שלמדנו א"ר יהודה, כתוב, תוצא הארץ נפש חיה, זו היא הנשמה של אדם הראשון. ברא וראה, ג' מדרגות הן ומתדבקות יחד, נפש, רוח, ונשמה. והעליונה מהם היא נשמה.

רנו) דא"ר יוסי בכלהו וכר: שאמר ר' יוסי, בכל אדם יש נפש. דהיינו נפש בהמית. ויש נפש עליונה מנפש, דהיינו נפש הרוחנית, זכה אדם בנפש ההיא, מריקים עליו עטרה אחת שנקראת רוח. ויש עד יערה עלינו רוח ממרום. (דפו"י דף ע' ע"ב)

ומודעיו מלה לאיננו דמיכין דחברון, ומתערין, ועאלין לג"ע דארעא, דתמן רוחיהון דצדיקייא, מתלבשן בעטרין דנהורא, ואתיעטו בהו, וגזרין גזרה, וקב"ה עביד רעותא דלהון, וחס על עלמא.

רנט) ואיננו נפשן דצדיקייא, משתכחין בהאי עלמא, לאגנא על חייא, והאי אקרי נפש, ודא לא פ אסתלקא מהאי עלמא, ושיכחא בהאי עלמא, לאסתכלא ולמנדע ולאגנא על דרא. והאי הוא ק דאמרו חברייא, דמתי ידעי בצערא דעלמא. ועונשא דחייבין די בארעא, ה בהאי הוא, דכתיב ונכרתה הנפש ההיא מעמיה.

רס) ומדורא תניינא הוא ג"ע די בארעא. ביה עבד קב"ה מדורין עלאין יקירין, כגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דעלמא עלאה. והיללין בתרין גוונין, דלית להון חושבנא, ואילנין ועשבין וריחין דסלקין בכל יומא. ובהאי אתר שארי ההוא דאקרי רוח דאיננו צדיקייא, ומדורא דההוא רוחא ביה שארי. וכל רוח ורוח מתלבשא בלבוש יקרא, כגוונא דהאי עלמא, וכגוונא דההוא עלמא עלאה. רסא) מדורא תליתאה, ההוא מדורא עלאה קדישא ש דאתקרי צרורא דחיי. דתמן מתעדנא ההוא דרגא עלאה קדישא, דאקרי נשמה. והאי אתדבק לאתענגא בעדונא עלאה. עליה כתיב, ז אז תתענג על יי והרכבתך וגו'.

רסב) ותאנא, בשעתא דאצטריך עלמא רחמי, ואיננו צדיקייא זכאין.

מסורת הזהר

ז) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב.

חלופי גרסאות

ע אתיעשו. פ אסתלק; אשתצי. צ ל"ג ושכחא בהאי עלמא. ק ל"ג דאמרו חברייא. ר והאי. ש דאקרי.

מאמר

הסולם

נפש רוח נשמה

ה"ס בינה. ההיכלות הם ג"כ בב' אפנים, כמו המדורים, שאין להם חשבון, ואילנות ועשבים וריחות עולים בכל יום. ובמקום ההוא שורה אותו הנקרא רוח של אלו הצדיקים, והוא המדור שרוח ההוא שורה בו. וכל רוח ורוח, מתלבש בלבוש יקר כעין עולם הנה וכעין עולם העליון.

רסא) מדורא תליתאה וכו': מדור השלישי, הוא מדור העליון הקדוש הנקרא צרור החיים, שהוא גן עדן העליון, ששם מתעדנת אותה המדרגה עליונה הקדושה שנקראת נשמה, שזו מתדבקת להתענג בעדן העליון, עליה כתוב, אז תתענג על ה' והרכבתך על במתי ארץ. שג"ע העליון נקרא במתי ארץ.

רסב) ותאנא בשעתא וכו': ולמדנו, בשעה שהעולם צריך לרחמים, ואז אלו הצדיקים הזכאים, נפש ההיא שלהם שנמצאת בעולם להגן על העולם, עולה והולכת ומשוטטת בעולם ומודיעה לרוח, והרוח עולה ומתעטר ומדיע לנשמה, הנשמה להקב"ה, ואז מרחם הקב"ה על

מסתלקת מעוה"ז, וכשהעולם צריך רחמים, ואלו בני האדם החיים יושבים בצער, הן מתפללות תפלה עליהם, והולכות ומודיעות הדבר לישיני חברון, דהיינו האבות, והן מתעוררות ועולות לגן עדן הארץ, ששם רוחות הצדיקים מתלבשים בעטרות של אור, ומתיעצות בהם, וגוזרות גזרה, הקב"ה עושה רצונן, ומרחם על העולם.

רנט) ואיננו נפשן דצדיקייא וכו': ואלו נפשות הצדיקים נמצאות בעולם הזה, להגן על בני האדם החיים, וזו נקראת נפש. וזו אינה מסתלקת מעולם הזה, ונמצאת בעולם הזה להסתכל ולדעת ולהגן על הדור, והו שאמרו החברים, שהמתים יודעים בצער העולם ועונשם של הרשעים בארץ הוא בנפש הזאת, שכתוב, נכרתה הנפש ההיא מעמיה.

רס) ומדורא תניינא הוא וכו': מדור השני הוא, גן עדן שבארץ, בו עשה הקב"ה מדורים עליונים יקרים, שהם כעין עולם הזה וכעין עולם העליון. כלומר, שכלולים מבחינת מלכות ומבחינת בינה. כי גן, ה"ס מלכות, ועדן (דפו"י דף ע' ע"ב)

ההוא נפש דאשתכחא בעלמא, לאגנא על עלמא. נפש סליק ואזיל ושאט בעלמא, ומודע לרוח. ורוח סליק ואתעטר, ומודע לנשמה. ונשמה לקב"ה. וכדין חס קודשא ב"ה על עלמא. כדין נחתא מעילא לתתא, נשמה אודע לרוח, ורוח אודע לנפשא.

רסג) ובכל שבתא ושבתא, וריש ירחא, כלהו, מתחברו ומתעטרן כחד, עד דאזדווגו למיתי לסגדא למלכא עלאה. ולבתר תייבין לאתרייהו. הה"ד (ח) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'.

רסד) ובשעתא דאצטריך עלמא רחמי, וחייא אזלי ומודעי להו לנפשייהו דצדיקייא, ובכאן על קברייהו, אינון דאתחזו לאודעא להו. מ"ט. דשויין רעותא דלהון לאתדבקא נפשא בנפשא, * כדין אתערין נפשייהו דצדיקייא, ומתכנפי ואזלין ושאטין לדמיכי חברון, ומודיעי להו צערא דעלמא. וכלהו עאלין בההוא פתחא דג"ע, ומודיעי לרוח. ואינון רוחין דמתעטרן בג"ע, מלאכי עלאין אזלי בנייהו. וכלהו מודיעין לנשמה. ונשמה אודעת לקב"ה, וכלהו בעאן רחמי על חיינ, וחס קב"ה על עלמא בגיניהון. ועל דא אמר שלמה, ושבח אני את המתים שכבר מתו וגו'.

רסה) אמר ר' חייא, תוהנא אי אית מאן דידע לאודעא להו למתייא, בר אנן. אמר רבי אבא, צערא מודעא להו. אורייתא מודעא להו. דהא בשעתא דלית מאן דידע בהאי, אפקי אורייתא סמוך לקברי, ואינון מתערי, על אורייתא על מה אתגלייא לההוא אתר, כדין דומה אודע להון.

רסו) אמר ר' יוסי, ואינון ידעי דהא עלמא בצערא, וחייא לא אתחזון, ולא ידעי לאודעא להו. ביה שעטא כלהו צווחין על אורייתא דאתקלנא

מסורת הזהר

(ח) (שם סו) ב"ב לה צ"א.

נפש רוח נשמה

הסולם

מאמר

ומודיעות לרוח, ואלו הרוחות המתעטרים בגן עדן, מלאכים עליונים הולכים בנייהם, וכולם מודיעים לנשמה, והנשמה מודיעה להקב"ה. וכולם מבקשים רחמים על החיים. והקב"ה מרחם בשבילם על העולם. ועל זה אמר שלמה, ושבח אני את המתים שכבר מתו.
רסה) אמר ר' חייא וכו': אמר ר' חייא, תמה אני, אם יש מי שיודע להודיע אל המתים חוץ ממנו. אמר ר' אבא הצער, שהאנשים מצטערים, מודיע להם, התורה מודיעה להם. שבשעה שאין מי שיודע בזה, אין להודיע לנפשות הצדיקים, מוציאים ספר תורה סמוך לקברים, והן מתעוררות על מה שהתורה נגלתה למקום הזה, אז המלאך דומה מודיע להן.
רסו) א"ר יוסי ואינון וכו': אר"י, והם ידעים שהעולם הוא בצער, והחיים, אינם ראים

על העולם. ואז יורד ממעלה למטה, הנשמה מודיעה לרוח, והרוח מודיע לנפש.
רסג) ובכל שבתא ושבתא וכו': ובכל שבת ישבת, וראש חדש, כולם הנפש והרוח והנשמה, מתחברים ומתעטרים יחד, עד שמתחברים לבא להשתחות למלך העליון, ואח"כ חוזרים למקומם. ז"ש, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו יבא כל בשר וגו'.
רסד) ובשעתא דאצטריך וכו': ובשעה שהעולם צריך רחמים, והחיים הולכים ומודיעים לנפשות הצדיקים, ובוכים על קבריהם, והם ראים להודיע להם, מה הטעם שראוים, הוא משום ששמים הרצון שלהם להתדבק נפש בנפש, או מתעוררות נפשות הצדיקים ומתאספות החולכות ומשוטטות לישני חברון, ומודיעות להם צער העולם. וכולן עולות לפתח גן העדן (דפו"י דף ע"ב * דף ע"א ע"א)

ואתגלייא להווא אתר. אי בני נשא ת תייבין ובכאן בלבא שלימ, א ותייבין קמי קב"ה, כלהו מתכנשי, ובעאן רחמי, ומודיעין לאינן דמיכי חברון, ועאלין ומודעין לרוח דבג"ע, כמה דאמרן.

רסז) ואי אינן לא ב תייבין בלבא שלימ למבעי ולמבכי על צערא דעלמא. ווי להון, דכלהו מתכנפי ג לריקא אמרי מאן גרם לאורייתא קדישא דאתגלייא על ידיהו בלא תשובה. וכלהו אתאן ד לאדכרא חובייהו בגיני כך לא יהכון תמן בלא תשובה ובלא תעניתא למבעי בעותא קמיייהו. ר' אבא אמר, ה בלא תלת תעניתא. רבי יוסי אמר, אפילו חד, ו ובהווא יומא, ובלבד דעלמא יתיב בצערא טפי, כדין כלהו מזדווגי למבעי רחמין על עלמא.

רסח) תאנא, אמר רבי יהודה, יומא חד הוה אזלי רבי חזקיה ור' ייסא באורחא, ט ערעו בגוש חלב, והוה חריב, יתבו סמיך לבי קברי, ור' ייסא הוה בידיה חד ז קיטרא דס"ת דאקרע. עד דיתבו ז אתרגיש חד קברא קמיייהו, וצווח ווי ווי, דהא עלמא בצערא שכית, הא אורייתא הכא דאתגלייא, או חייא אתו לחייכא עלן, ולכספא בכסופא עלן באורייתיהו. אזדעזעו רבי חזקיה ור' ייסא. רסט) אמר ר' חזקיה מאן את. אמר ליה מיתא אנא, והא אתערנא לגבי ס"ת. ח דזמנא חדא הוה יתיב עלמא בצערא, ואתו חייא הכא, לאתערא לן בספר תורה, ואנא וחבראי אקדימנא לגבי דמיכי חברון, וכד אתחברו בגן עדן

חלופי גרסאות

ת תאבין, א ותאבין, ב תבין, ג ל"ג לריקא אמרי, ד לאתחדתא; לאתדכאה, ה כלא תלת; אתלת, ו בהווא, ז חוטר, ח בזמנא.

דרך אמת (כ) פגעו במקום גוש חלבא והוה חרוב באותו פעם. (ל) הרעים.

חדוש אל המתים

הסולם

מאמר ב'

אר"י, יום אחד היו הולכים ר' חזקיה ור' ייסא בדרך, פגשו במקום שנקרא, גוש חלב והיה חרוב. ישבו סמוך לבית הקברות, ור' ייסא היה בידו חלק אחד של ספר תורה שנקרע. כלומר, שהיה בידו חלק הנקרע מספר תורה עם העמוד שבתוכו. בעוד שישבו התנענע לפנייהם קבר אחד, וצעק, אוי אוי, הרי העולם נמצא בצער, כי התורה גלתה לכאן, או אפשר, שהחיים באו לצחוק עלינו ולבנות אותנו בחרפה, עם תורתם. נודעזעו ר' חזקיה ור' ייסא. אתרגיש, פירושו התנענע. כי על ויתגעש ותרעש ארץ, מתרגם ואתרגשת. (שמואל ב' כ"ח ח'), דהיינו רעש ונענעו.

רסט) אמר ר' חזקיה וכו': אמר ר' חזקיה, אל הקבר, מי אתה. אמר לו מת אני והרי נתעוררתי בשביל ספר התורה. כי פעם אחת היה העולם יושב בצער. ובאו החיים כאן לעורר אותנו בספר תורה. ואני וחברי הקדמנו לישני

ראוים ואינם יודעים להודיע להם, בה בשעה כולם צוחים על התורה, שנכשלנו והיא גלתה למקום הזה. אם בני אדם שבים בתשובה, ובוכים בלב שלם ושבים לפני הקב"ה, כולן מתאספות ומבקשות רחמים, ומודיעות לאלו ישני חברך, ונכנסות ומודיעות לרוח שבגן עדן, כמו שאמרנו. רסז) ואי אינן לא וכו': ואם הם אינם שבים בלב שלם, לבקש ולבכות על צער העולם, אוי להם, שכולן מתאספות לריק. אומרים, מי גרם לתורה הקדושה שגלתה על ידיהם בלא תשובה, וכולם באים להזכיר עונותיהם, ומשום זה לא ילכו שמה בלא תשובה, ובלא תענית. לבקש בקשות לפנייהם. ר' אבא אמר, בלא ג' תעניתים. ר' יוסי אמר אפילו תענית אחת דיה, זיהיה באותו יום, ובלבד שהעולם יושב בצער ביותר, אז כולם מתחברים, דהיינו כל נר"ג, לבקש רחמים על העולם.

רסח) תאנא א"ר יהודה וכו': למדנו

(דפו"י דף ע"א ע"א)

ברוחיהון צדיקיא, אשתכח קמייהו, דהוא ס"ת דאייתו לקמן אינון חייא. הוה פסול ומשקר בשמא דמלכא, * על דאשתכח וא"ו יתיר, בהווא קרא * דושסעת שסע שתי פרסות, ואמרו דהואיל ושקרו בשמא דמלכא * דלא יתובון לגביהון, ודחו לי ולחבראי בההיא שעתא מבי מתיבתא.

(רע) עד דחד סבא דהוה בינייהו, אזל ואייתי ספרא דרב המנונא סבא, וכדין אתער רבי אלעזר בר"ש, * דהוה קביר עמנא, ואזל ובעא בג"ע עלייהו, ואתסי עלמא, כדין שאהו לן, ומן ההוא יומא דסליקו ליה לר"א מבי קברא דא, ואתייהיב לגבי אבוה, לית מאן דאתער למיקם קמייהו דדמיכי חברון, דמסתפינא מן ההוא יומא * דדחו לי ולחבראי, והשתא אתיתון לגבון, וספר תורה גביכון, אמינא דהא עלמא בצערא אשתכח. וע"ד אודעזענא, דאמינא מאן יקדים לאודעא לאינון זכאי קשוט דמיכי חברון, אשתמיט ר' ייסא בהווא קיטרא דספר תורה. אמר ר' חזקיה, חס ושלום לית עלמא בצערא, ואנן לא אתינן להאי.

(רעא) קמו רבי חזקיה ור' ייסא ואזלו. אמרי, ודאי בשעתא דזכאין לא אשתכחו בעלמא, עלמא לא מתקיימא אלא בגיניהון דמתייא. אמר ר' ייסא, בשעתא דאצטריך עלמא למטרא, אמאי * אזלינן לגביהון דמתייא, והא כתיב (*). ודורש אל המתים ואסיר. א"ל עד כאן לא חמיתא * גדפא דצפרא דעדון. ודורש אל המתים, אל המתים דייקא. דאינון חייבי עלמא, דאינון * מעמין ע"ז. דאשתכחו תדיר מתים. אבל ישראל * דאינון זכאי * קשוט, שלמה קרא עלייהו

חלוסי גרסאות

מסורת הזוהר

(ס) (יקרא יא.) * (דברים יח) פקודי קפב צ"מ. * ל"ג על. * בהאי * ולא. * דהוא. * ל"ג דדחו לר' ולחברי. * אתינן. * גדפי. * ע משאר עמין. * ואינון. * מוסיף קשוט על עלמא.

ודורש אל המתים

הסולם

מאמר ב'

חבירי מבית הישיבה. ועתה באתם לנו, וספר תורה אצלכם, אמרתי, שהעולם נמצא בצער. וע"כ נודעזעתי, שאמרת, מי יקדים להודיע לאלו צדיקי אמת ישני חברון. נשמט ר' ייסא והלך לו עם אותו חלק של ספר התורה. א"ר חזקיה, חס ושלום, אין העולם בצער, ואנו לא באנו לזה.

ואין להקשות הרי ר' חזקיה ור' ייסא מתו באדרא רבא, ועוד היה ר"א בר"ש חי. כמ"ש בסוף אדרת נשא. כי אלו ר' חזקיה ור' ייסא שבכאן אינם אותם שבאדרא רבא.

(רעא) קמו ר' חזקיה ור' ייסא ור' ייסא והלכו. אמרו ודאי בשעה שצדיקים אינם נמצאים בעולם, אין העולם מתקיים אלא בזכותם של המתים. אמר ר' ייסא, בשעה שהעולם צריך לגשמים, למה הולכים אל המתים להתפלל, והרי כתוב, ודורש אל המתים. ואסור. אמר לו, עד עתה עוד לא ראית הכנף של הצפור שבעדון שה"ס

לישני חברון, וכשנתחברו בגן עדן ברוחות הצדיקים, נמצא לפניהם, שספר התורה הוא שהביאו לפנינו החיים, היה פסול, ומשקר בשם המלך, על שנמצא ר' יתירה במקרא ההוא דושסעת שסע שתי פרסות שהיה כתוב שם ושוסעת. ואמרו, כיון ששקרו בשם המלך, כי התורה היא שם המלך, לא ישובו אליהם, להודיעם אם נתקבלה תפלתם. ודחו אותי וחברי, בשעה ההיא, מבית הישיבה.

(רע) עד דחד סבא וכ"ר: עד שזקן אחד שהיה ביניהם הלך והביא הספר של ר' המנונא סבא, ואז נתעורר רבי אלעזר בר' שמעון שהיה קבור עמנו, והלך והתפלל בגן עדן עליהם, ונרפא העולם. אז התירו לנו לחזור לבית הישיבה. ומיום ההוא שהעלו את ר' אלעזר מהקבר הזה שבגוש חלב, וניתן אצל אביו, במירונו, אין מי שיעורר לקום לפני ישני חברון, כי אנו מפחדים מאותו היום שדחו אותי ואת (דפרי דף ע"א ע"ב) (דף ע"א ע"ב)

ו ושבח אני את המתים שכבר מתו, בזמנא אחרא ולא השתא. שכבר מתו, והשתא אינון חיין.

רעב) ועוד, דשאר עמין כד אתאן למתיהון, אתיין בחרשין, לאתערא עלייהו זינין בישין. וכד ישראל ק אתאן למיתהון, אתיין בכמה תשובה לקמי קב"ה. בתבירו דלבא, בתעניתא לקבליה, וכלא בגין דנשמתיין קדישין ר יבעון רחמי לקמי קב"ה עלייהו, וקב"ה חייס על עלמא בגיניהון.

רעג) ועל דא תנינו, צדיקא אע"ג דאתפטר מהאי עלמא, לא אסתלק ולא אתאביד מכלהו עלמין, דהא בכלהו עלמין אשתכח יתיר מחייו. דבחייו אשתכח בהאי עלמא בלחודוי, ולבתר אשתכח בתלת עלמין, וזמין לגבייהו, דכתיב (ז) עלמות אהבור, אל תקרי עלמות, אלא עולמות. זכאה חולקיהון.

רעד) תאנא, כתיב (ח) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים, והיתה נפש אדוני, נשמת אדוני מבעי ליה. אלא כמה דאמרו, דזכאה חולקיהון דצדיקיא דכלא אתקשר דא בדא, נפש ברוח, ורוח בנשמה, ונשמה בקב"ה. אשתכח דנפש צרורה בצרור החיים.

רעה) א"ר אלעזר, האי ט דאמרו חבריאי, גלותא דס"ת אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא אחרא ת אסיר. א וכ"ש לבי רחוב, צמאי לבי רחוב. א"ר

חלופי גרסאות

ק אתיין ול"ג אתיין למתיהון אתיין. ר בעון. ש דאמרינו ול"ג חבריאי. ת ל"ג אסיר. א ל"ג מן וכ"ש עד א"ר יהודה.

מסורת הזוהר

כ) (קהלת ד) לעיל אות רנז צ"ו. ל) (שיר א) וירא ז צ"א. ח) (ש"א כה) בשלח צב צ"כ.

ודורש אל המתים

בחייו היה נמצא בעולם הזה בלבד, ואח"כ הוא נמצא בג' עולמות, שהם בריאה יצירה עשיה, והוא מצוי אצלם, שכתוב, עלמות אהבור. אל תקרי עלמות, אלא עולמות. אשרי חלקם.

רעד) תאנא כתיב והיתה וגו': למדנו, כתוב, והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. שואל, אומר, והיתה נפש אדוני, נשמת אדוני היה צריך לומר, שהרי הנפש נשארת בעולם הזה, ורק הנשמה עולה לצרור החיים (כנ"ל אות רס"ב). ומשיב, אלא כמו שאמרנו, שאשרי חלקם של הצדיקים, שהכל נקשר זה בזה, הנפש ברוח והרוח בנשמה, והנשמה בהקב"ה. (כנ"ל אות רנ"ז) נמצא שהנפש צרורה בצרור החיים. כי נקשרת בנשמה שהיא בצרור החיים.

רעה) אמר ר' אלעזר וכי: אר"א, זה שאמרו החברים, שגלות ספר תורה, אפילו מבית כנסת לבית כנסת אחר אסור, וכל שכן לרחוב, ולמה מוציאים אותו לרחוב. אמר ר' יהודה, כמו שאמרנו, כדי שיתעוררו עליה, ויבקשו רחמים על העולם. אמר ר' אבא כשגלתה השכינה גלתה ג"כ ממקום למקום, עד שאמרה מי

הסולם

שה"ס בינה. כלומר שעוד לא השיג הבינה. כי הכתוב, דורש אל המתים, אל המתים הוא בדיוק, שהם רשעי עולם, שהם מעמי עכ"רם, הנמצאים תמיד מתים, כי הרשעים בחייהם נקראים מתים. אבל ישראל, שהם צדיקי אמת קרא עליהם שלמה, ושבח אני את המתים שכבר מתו. שכבר מתו בפעם אחרת, שהמיתו עצמם על התורה (כנ"ל אות רנ"ז) ולא עתה. שכבר מתו, ועתה הם חיים.

רעב) ועוד דשאר עמין וכי: ועוד, כי שאר העמים, כשבאים למתים שלהם, באים בכשפים לעורר עליהם המינים הרעים. וכשישראל באים למתים, באים בהרבה תשובה לפני הקב"ה, בשבירת הלב ובתענית הם לפניו. והכל כדי שהנשמות הקדושות תבקשנה רחמים עליהם לפני הקב"ה, והקב"ה מרחם על העולם כשבילים.

רעג) וע"ד תנינו צדיקיא וכי: וע"כ למדנו, הצדיק, אע"פ שנפטר מן העולם הזה, אינו מסתלק ואינו נאבד מכל העולמות, כי הוא נמצא בכל העולמות עוד יותר מבחייו, כי (דפו"י דף ע"א ע"ב)

יהודה, ב כמה דאמרן, בגין דיתערון עליה ויתבעון רחמי על עלמא. אמר ר' אבא, שכינתא כד אתגלייא הכי נמי ג מאתר לאתר, עד דאמרה (ג) מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו' אוף הכא ד בקדמיתא מבי כנישתא לבי כנישתא, לבתר לבי רחוב, לבתר במדבר מלון אורחים. א"ר יהודה, בני בכל מסתפו ולא קא עברי אפילו מבי כנישתא לבי כנישתא, כ"ש האי.

רעו) תניא, אמר להו ר"ש לחבריא, ביומאי לא יצטרכון בני עלמא להאי. א"ל רבי יוסי, צדיקייא מגינין על עלמא בחייהון, ובמיתתהון יותר מחייהון. הה"ד (ו) וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי, ואילו בחייהי לא כתיב. א"ר יהודה מאי שנא הכא דכתיב למעני ולמען דוד עבדי, דשקיל האי לגבי האי. אלא, בגין דדוד זכה לאתקשרא ברחמיא קדישא דאבהתא, ובג"כ כלא חד, בריך הוא לעלם ולעלמי עלמאי.

רעז) (ז) כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו, ר' יצחק פתח, לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם. תמן תנינן, שמא קדישא סתים וגליא. ואורייתא דהיא שמא קדישא עלאה, סתים וגליא. וכל קרא דבאורייתא, וכל פרשתא דאורייתא, סתים וגליא.

רעח) דתניא א"ר יהודה, מחציפותא ה דצדקת חדא, נפקן כמה טבאן לעלמא. ומאן היא. תמר. דכתיב (י) ותשב בפתח עינים. אמר רבי אבא, פרשתא דא מוכח, דאורייתא סתים וגליא. והא אסתכלנא באורייתא ו כללא, ולא אשכחנא אתר דאקרי פתח עינים, אלא כלא סתים, ורזא דרזין הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (ירמיה ט) ויחי קא צ"א תק"ח קא ט"א ש"ט ב כמאן. ג מהכא להכא. ד ל"ג בקדמיתא. ה החדא קיד ט"א ש"ד. (ו) (ישעיה לו) פקודי עו צ"ש. צדקתא. ו ל"ג כלא. (ז) (ויקרא יח) ח"ג עב. (ח) (תהלים קב) ח"ג עב. (ט) (בראשית לח) ויקהל קנ צ"ט.

תמר

הסולם

מאמר

רעז) כמעשה ארץ מצרים וגו' לא תעשו: ר' יצחק פתח, לספר בציון שם ה' ותהלתו בירושלים. שם למדנו, השם הקדוש סתום ונגלה, שהנסתר הוא הוויה והנגלה הוא אדני. התורה, שהיא שם הקדוש העליון, דו"א, היא סתומה ומגולה. וכל מקרא שבתורה, וכל פרשה שבתורה סתומה ומגולה. כלומר, שיש בה פשט ויש בה סוד.

רעח) דתניא א"ר יהודה וכי: שלמדנו אר"י, מענות של צדקת אחת, יצאו כמה טובות לעולם, ומי היא. היא תמר. שכתוב, ותשב בפתח עינים. אמר רבי אבא, פרשה זו מוכיחה לנו שהתורה היא סתומה וגלויה, שיש בה נגלה ונסתר, והרי הסתכלתי בכל התורה כולה, ולא מצאתי מקום שיהיה נקרא פתח עינים. אלא הכל סתום הוא, וסוד הסודות הוא.

ותניא

מי יתנני במדבר מלון אורחים וגו'. אף כאן, מתחילה גלתה כנסת לבית כנסת, ואח"כ לרחוב, ואח"כ במדבר מלון אורחים. אר"י, בני בבל יראים ואינם עוברים עם ספר התורה, אפילו מבית כנסת לבית כנסת כ"ש זה, לרחוב. רעו) תניא אמר להו וכי: למדנו אמר להם ר' שמעון לחברים, בימי לא יצטרכו בני עולם לזה. להוציא ספר התורה לרחוב. א"ל ר' יוסי, צדיקים מגינים על העולם בחייהם, ובמיתתם יותר מבחייהם. ו"ש, וגנותי על העיר הזאת להושיעה למעני ולמען דוד עבדי. ואלו בחייו של דוד זה אינו כתוב. אמר ר' יהודה מהו השינוי כאן שכתוב, למעני ולמען דוד עבדי, שהשוה זה לזה ומשיב, אלא בשביל שדוד זכה להתקשר במרכבה הקדושה של האבות, שהוא רביעי להם, שה"ס המלכות, ומשום זה הכל אחד. ברוך הוא לעולם ולעולמי עולמים.

(דפו"י דף ע"א ע"ב)

רעט) ותניא, מאי חמאת צדקת זו לעובדא דא. אלא ידעת בביתא דחמוהי ארחוי דקודשא ב"ה, היך מדבר האי עלמא עם בני נשא. ובגין דהיא ידעת, קב"ה אוקים מלה על ידהא. ואזלא הא כמה דתנינן, אזדמנת הות בת שבע ז מר' ימי בראשית למהוי אמיה דשלמא מלכא. אוף הכא אזדמנת הות תמר לדא, מיומא דאתברי עלמא.

רפ) ותשב בפתח עינים, מאן פתח עינים כמה דאת אמר, (ק) והוא יושב פתח האהל. וכתבי, (ר) ופסח יי' על הפתח. וכתביב (ש) פתחו לי שערי צדק וגו'. עינים: דכל עיינין דעלמא * (להאי פתחא מצפאן. אשר על דרך תמנתה, מאי תמנתה. (ח) כד"א (ת) ותמונת יי' ביט. והכי אוקימנא, תמר ז אוקימת מלה לתתא, ופרחת פרחין, ואניצת ענפין ברזא דמהימנותא.

רפא) (א) ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן. ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו'. כד"א, (ב) כן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה, ואוקימנא כי כסתה פניה, כד"א, אכלה ומחתה פיה, אוקידת עלמא בשלהובוי, ואמרה לא פעלתי און. מ"ט. בגין כי כסתה פניה, ולית מאן דידיע אורחהא, לאשתזבא מנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לאתחברא חוורא בסומקא. ויאמר הבה נא אבא אליך וגו', הא אוקימנא הבה בכל אתר.

רפב) כי לא ידע כי כלתו היא. כי כלתו היא דעלמא, מתרגמינן ארי שצייתא דעלמא היא. מאי טעמא לא ידע. בגין דהא מנהרן אנפהא, לקבלא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (שם יח) ב"א קסט צ"א. (ר) (שמות יב) נח נא צ"א. ז מז' ח כמה דאוקימנא [בן]. ט אוקימנא. י ל"ג בגין. (ש) (תהלים קיח) ויצא לה צ"י. (ת) (במדבר יב) (הושע יב) ויצא עד צ"ב. (ב) (משלי ל) ב"א רכה צ"י. משפטים קלא צ"פ. (א) (הושע יב) ויצא עד צ"ב. (ב) (משלי ל) ב"א רכה צ"י.

תמר

הסולם

מאמר

וכך העמדנו תמר העמידה הדבר למטה ויצאו פרחים והניצו ענפים בסוד האמונה. רפא) ויהודה עוד רד עם אל וגו': ויראה יהודה ויחשבה לזונה וגו'. היינו כש"א כן דרך אשה מנאפת. כי כסתה פניה. והעמדנו, כי כסתה פניה פירושו כמו שאתה אומר, אכלה ומחתה פיה. היא שורפת העולם בשלהבותיה, ואמרה לא פעלתי און. מהו הטעם, הוא משום שכסתה פניה, ואין מי שידוע דרכיה להנצל ממנה. ויט אליה אל הדרך, אל הדרך ממש, לחבר לבן באדום. ויאמר הבה נא אבא אליך וגו'. הרי העמדנו פירושו של הבה, בכל מקום. שפירושו הזמנה (כנ"ל נח אות ש"מ"ב). הביאור של המאמר הוא בסוף המאמר. רפב) כי לא ידע כי כלתו היא: היינו כי כלתו היא של העולם, כמו שמתרגמינן, ארי שצייתא

רעט) ותניא מה חמאת וכי: ולמדנו, מה ראתה צדקת זו למעשה זה. ומשיב, אלא ידעה בבית חמיה, דרכיו של הקב"ה, איך מנהיג את העולם הזה עם בני אדם, ומשום שהיא ידעה, העמיד הקב"ה הדבר על ידיה. וזה הולך כמו שלמדנו, מוכנת היתה בת שבע לדוד מששת ימי בראשית, להיות אמו של שלמה המלך. אף כאן, מוכנת היתה תמר לזה מיום שנברא העולם.

רפ) ותשב בפתח עינים: שואל מה הוא פתח עינים. ומשיב הוא כש"א, והוא יושב פתח האהל. וכתוב ופסח ה' על הפתח. וכתוב, פתחו לי שערי צדק. עינים, שכל עינים של העולם מצפים לפתח ההוא. אשר על דרך תמנתה. מהו תמנתה, הוא כמו שאתה אומר, ותמונת ה' ביט. (דפו"י דף ע"א ע"ב * דף ע"ב ע"א)

מניה, ואזדמנא לאתבסמא ולרחמא עלמא כ ד"א כי כלתו היא, דא כלה ממש, דכתיב א) אתי מלבנון כלה.

רפג) ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי. השתא כלה בעיא תכשיטהא. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. למלכא דהוה ליה ברא מאמהו חדא, ואזיל ג בהיכלא, בעא מלכא לאתנסבא במטרוניתא עלאה, ולאעלאה בהיכליה. אמרה מאן יהיב ח ליה לדין בהיכליה דמלכא. אמר מלכא, מכאן ולהלאה נ אשרד ואתריך לברא דאמהו מהיכלא דילי.

רפד) כך נמי הכא, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן, והא אוקימנא, בלא תבשל גדי. וכל אינון בסטרא דבכור בהמה קא אתו. ועל דא פ לא כתיב אנכי אתו, אלא אנכי אשלח, אתריך ואשרד ליה, דלא ישתכח ע בהיכלי.

רפה/א) ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך. אלין אינון סימנין דמטרוניתא, פ דאתברכא מן מלכא בזווגהא. ויאמר מה הערבון אשר אתן לך, ותאמר חותמך ופתילך ומטך. אלין אינון ז קטרי עלאי, תכשיטהא דכלה ק אתברכא מתלתא ר אלין, נצח הוד יסוד, ש וכלא אשתכח בתלתא ת אלין א וכלה ב מהכא מתברכא. מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו.

רפה/ב) ויהי כמשלש חדשים. מאן משלש חדשים. בתר דיתלתון ירחיא,

חלופי גרסאות

כ ל"ג דא. ג בהיכליה. ח לי בהיכליה דמלכא ; [מלכא בהיכליה] אמר. נ אשרד. ס אנכי אשלח זלא אנכי אתו אלא אשלח. ע בעלמא ובהיכלי. פ דיתברכא. צ סטרי. ק לאתברכא. ר אינון ול"ג נצח הוד יסוד. ש וכלה. ת ל"ג אלין. א וכלא. ב מוסיף מהכא מנה"י ; מהכא מתברכא נצח הוד יסוד.

מסורת הזהר

(ג) (שיר ד) שמות ה צ"י.

תמר

בהמה. וע"כ לא כתוב, אנכי אתו, אלא אנכי אשלח. דהיינו, אגרש ואשלח אותו שלא ימצא בהיכלי.

רפה/א) ותאמר אם תתן וגו': ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך. אלו הם הסימנים של המלכה שנתברכה מן המלך בזווגה. ויאמר מה הערבון אשר אתן לך ותאמר חותמך ופתילך ומטך. אלו הם קטרים העליונים תכשיטי הכלה המתברכת מן ג' אלו, שהם נצח, הוד, ויסוד. והכל נמצא בג' אלו, והכלה מתברכת מכאן. מיד ויתן לה ויבא אליה ותהר לו.

רפה/ב) ויהי כמשלש חדשים: שואל, מהו משלש חדשים. ומשיב, אחר שישלשו החדשים. וג' חדשים, העמדנו, שהם חג"ת, וכאן כתוב כמשלש חדשים, פירושו, כשהתחיל חדש הרביעי, שהוא מלכות, לעורר דינים בעולם, מחמת עונות בני אדם, והיא יונקת מצד האחר. אז ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך, הרי הכלה בצד האחר נמצאת. מה כתוב, הוציא אות.

הוא

הסולם

שציינתא דעלמא היא, שפירושוו שלא ידע שהיא חכלה את העולם, כי כלה, היא מלשון כליה. מהו הטעם שלא ידע. הוא משום שהיו מאירים פניה לקבל ממנו, ונודמנה להתבשם ולרחם העולם. פירושו אחר, כי כלתו היא, זו כלה ממש, שכתוב, אתי מלבנון כלה.

רפג) ותאמר מה תתן לי כי תבא אלי: עתה צריכה הכלה תכשיטים. ויאמר אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. בדומה למלך שהיה לו בן משפחה אחת, והיה הולך בהיכל. רצה המלך להנשא במטרוניתא עליונה, ולהביאה בהיכלו. אמרה מי נתן לזה בהיכלו של המלך. אמר המלך מכאן ולהלאה אשלח ואגרש את בן האמה מן ההיכל שלי.

רפד) כך נמי הכא וכר: אף כאן כך, אנכי אשלח גדי עזים מן הצאן. והרי העמדנו, מהו גדי, בלא תבשל גדי, שהוא הס"א היונקת ממלכות (כמ"ש לעיל משפטים אות תקס"ד) מטרם טהרתה. וכל אלו הם באים מצד בכור (דס"י דף ע"ב ע"א)

והא ג' ירחין אוקימנא. והכא כמשלש חדשים, דשאר ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא, והיא ינקא מסטרא אחרא. כדין, ויוגד ליהודה לאמר זנתה תמר כלתך, הא כלה ג בסטרא אחרא אשתכחת. מה כתיב, הוציאנה. כמה דכתיב, (ד) השליך משמים ארץ ד תפארת ישראל. ותשרף, בשלהובי טיהרא בגלותא.

רפה/ג) מה כתיב, היא מוצאת, לאתמשכא בגלותא. והיא שלחה אל

חלופי גרסאות
ג מסטרא. ד ל"ג תפארה ישראל.

מסורת הזהר
ד) (איכה ב) ב"א רי צ"ג.

תמר

הסולם

מאמר

נתקנה במדת הרחמים מהתכללותה בבינה, ונעשה לה בזה, ב' נקודות, א' משורשה עצמה הנשאר בה, שה"ס מנעולא. ב' מבחינת התכללותה בבינה, שה"ס מפתחא (כנ"ל בהקטה"ז דף מ"ה ד"ה ההיא) וז"ס ותשב בפתח עינים (שבאות ר"פ) ואח"כ צריכה לגנות נקודה דמנעולא, ולתת שליטה לנקודה דמפתחא (כנ"ל בהקטה"ז דף צ"ט אות קכ"ג) וה"ס, כי כסתה פניה (שבאות רפ"א). ואח"כ צריכה לכלים דנה"י דז"א, שבתוכם מקבלת המוחין, שה"ס הערבון, חותמך פתילך ומטך (שבאות רפ"ה) ואחר כל אלו התקונים נעשית ראויה להולדת ראש נשמת המשיה, שה"ס פרץ.

הוא כמ"ש השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ותשרף, בשלהבת אש בגלות.

רפה/ג) מה כתיב היא וגר: מה כתוב, היא מוצאת, להמשך בגלות. והיא שלחה אל חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו אנכי הרה, לאיש אשר אלה ממנו, לא כתוב, אלא לאיש אשר אלה לו, שפירושו, שסמנים אלו היו שלו אנכי הרה, שאלו היו תכשיטי כלה, וכבר נעשו שלה כנ"ל, אלא שהוא נתן אותם. מיד, ויכר יהודה ויאמר צדקה מומני. צדקה ודאי, והשם גרם. שכך נקראת המלכות. מי גרם לה שם זה. חזר ואמר, מומני, שכתוב, כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחוו פנימו. כי צדקה היא צדק ח', וממני קבלה שם הזה, וממני ירשה אותו וממני הוא נמצא.

אמנם יש לשאול, מאין ידעה תמר כל דרכי התקונים האלו של המלכות, עד שיכלה לסדר מעשיה כדי להמשיכם בשורש נשמתה. וזה אמרה, (באות רע"ט) מאי חמאת וכי אלא ידעת בביתא דחמיה ארחו דקב"ה היך מדבר האי עלמא וכי כי אלו התקונים, איך הקב"ה מנהיג עולם הזה, שה"ס המלכות דאצילות, כדי להאיר לבני אדם, היתה תמר יודעת כל זה מבית חמיה, וע"כ ידעה לכוון מעשיה על פיהם. והנה תקון ראשון הוא עלית המלכות לבינה, כנ"ל. ח"ש, ותשב בפתח עינים, מאן פתח עינים, כד"ל והוא יושב פתח האהל וגו', אשר פתח הוא מלכות. עינים, דכל עיינין דעלמא להאי פתחא מצפאן, דהיינו עלית המלכות לבינה השב להיות חכמה, שאז נקראת הבינה עינים אשר על דרך תמונתה וכו' כד"ל ותמונת ה' יביט. המלכות כשמקבלת חכמה נקראת תמונת ה'. שזסו"ה פתח עינים, שהמלכות שנקראת פתח עלתה לבינה שנקראת, עינים אשר על דרך תמונתה שמשפעת חכמה למלכות כשהיא נקראת תמונת ה'. וזהו להוציא חכמה ממש שנקראת

ביאור המאמר. כי ע"י מעשה זה של תמר ויהודה יצא שורש נשמת המשיח לעולם. והטעם הוא, כי תמר היתה מבחינת מלכות דמלכות שנק' מנעולא, ונודע שיש ערך הפכי בין כליכ לאורות (כמ"ש לעיל בפתיחה לחכמת הקבלה אות כ"ד) וע"כ כשירושלם כלי מלכות דמלכות וירושלם האור של יחידה דיחידה, שה"ס נשמת המשיח, המשלים את כל העולם. כי אין אור גדול ממנו בעולמות. אמנם מלכות דמלכות זו אינה ראויה לקבל שום אור, כי צמצום הא' רוכב עליה, וע"כ כל התקונים הנעשים במלכות דאצילות, מתחלתם ועד כופם באים לתקן המלכות דמלכות הזו, שתהיה ראויה לקבל בתוכה אורות התקון, אשר בסופם יביאו לגמר התקון, שיהיה נשלם האור של יחידה דיחידה. שה"ס המשיח, ולפיכך נתכוונה תמר במעשיה, להמשיך עקרי תקוני המלכות דאצילות: שתחלה צריכה לעלות המלכות לבינה, ששם (דפו"י דף ע"ב ע"א)

חמיה לאמר לאיש אשר אלה לו. לאיש אשר אלה ממנו לא כתיב, אלא לאיש

טאמר

הסולם

תמר

שנעשה מחמת עלית המלכות למקום בינה. וז"ש ויראה יהודה ויחשבה לזונה. שחשב כי מעשיה של תמר לשבת בפתח עינים, הוא, כמו אותה הזונה הנ"ל, אמנם ז"א למעלה לא אכפת לו בעליית הזונה להאחו במקום בינה, ואדרבה כל התקן נצמח מזה, שה"ס המוקש שמשמים לבחש (כנ"ל וארא אות ק"ט ק"י ע"ש בסולם) הרי שהמחשבה של הזונה נמצאת ג"כ למעלה. וז"ש ואמרה לא פעלתי און, מ"ט, בגין כי כסתה פניה, כי הזונה כסתה פניה האמיתים שהם ממנועולא, ואמרה לא פעלתי און. וענין כיסוי פניה זה, נמשך ג"כ מתקון שבמלכות, שנתתקנה, שהמנועולא תהיה גנוזה. ורק המפתח הנמשכת מבינה, תהיה גלויה (כנ"ל בהקסטה"ז צ"ט אות קכ"ג) אמנם תקון הגניזה שבקדושה היא קבועה. משא"כ הגניזה וכסוי פניה של הזונה, אינה בקביעות, אלא רק כדי לרמות בני אדם שיתדבקו בה, ואחר כך חוזרת ומגלה עליהם המנועולא וממיתם (כנ"ל ויצא דף י"ד ד"ה ביאור ע"ש) וז"ש, ולית מאן דידע אורחא לאשתזבא מינה. וע"כ כחה יפה לפתות בני אדם אחריה.

וז"ש, כי לא ידע כי בלתו היא, וכי, ארי שציינתא דעלמא היא, כי מאחר שתמר כסתה פניה, שה"ס גניית המנועולא, שממנה המיתה והכליה של העולם, לא ידע יהודה, כי יש בה בחינת המנועולא המכלה את העולם. וז"ש, מ"ט לא ידע, בגין דהא מנהרן אנפחא לקבלא מניה, כי נמתקה בבינה אשר על ידה, מאיר פניה לקבל ממנו. ואזרמנא לאתבסמא ולרחמא עלמא, כי אחרי שנתבשמה בבינה היא במדת הרחמים לרחם העולם כמו הבינה. עוד כולל הכתוב, כי בלתו היא, דא כלה ממש. כי תמר היתה אז מרכבה למלכות, שהיא בלתו של ז"א ממש. ותאמר מה תתן לי וכי, השתא כלה בעיא תכשיטהא, דהיינו כלים, לקבל בהם ג"ר. הנקראים תכשיטין. ויאמר אנכי אשלח גרי עזים מן הצאן. דהיינו השפעת החסדים הארת החכמה, מקו האמצעי המרחקת את הקליפות הנקראות בכור בהמה. והמכונה ג"כ גדי עזים.

והנה גם אחר שנתמתקה המלכות בבינה, עוד אינה ראויה לקבל האורות בכלים שלה עצמה, אלא בכלים דנה"י דבינה, שהיא מקבלת מו"א, שבתוכם מתלבשים אורותיה שמקבלת מבינה

שנקראת עינים, שאינה בכלל זה, מפני שהיא אינה משפעת לתמונת ה', כי נגזזה, ורק הבינה שחורה לחכמה, היא המשפעת לתמונת ה', וע"כ מגדירה הכתוב, עינים אשר על דרך הפנתה.

אמנם אין מקרא יוצא מידי פשוטה, וכל אלו המעשים שעשתה תמר היו בגשמיות בענפים התחתונים, הרומזים על שרשיהם העליונים באצילות, ופתח עינים היה מקום שנקרא כך, ותמר ישבה שמה לעורר שורשו העליון המכוון כנגד המקום אשר נקרא, פתח עינים אשר על דרך תמנתה, כמו שבארנו כי ע"י אתערותא דלתא מעוררים אתערותא דלעילא, וז"ש, והכי אוקימנא, תמר אוקימת מלה לתתא שהיא עשתה הדברים למטה בעולם הגשמי, וכוננתה היתה לעורר שורש כל מעשה, למעלה במלכות דאצילות, ופרחת פרחין ואניצית ענפין ברזא דמהימנותא, שיצאו התקונים למעלה במלכות הנקראת אמונה. וגם יהודה, היו נמשכות מחשבותיו, מו"א המתקן את המלכות. וז"ש, ויהודה עוד רד עם אל ועם קדושים נאמן. שאע"פ שכתוב בפרשה, וירד יהודה, שמשמע שירד ממדרגותיו, עם כל זה, ועם קדושים נאמן, שכל מחשבותיו היו נאמנות עם קדושים עליונים, דהיינו ז"א ומלכות. ושואל, הרי כתוב, ויראה יהודה ויחשבה לזונה. איך נוהג זה בז"א למעלה. ומשיב, הוא, כמה דאת אמר, בן דרך אשה מנאפת. כי בשעה שהמלכות עולה לבינה, והבינה קבלה הדינים דמלכות בתוכה, אז הקליפה, שנקראת זונה, שהיתה מקודם לכן נאחות במלכות לבד, והט"ר היו נקיים לגמרי מאחיות הקליפות. עתה אחר שבינה קבלה דיני המלכות, עלתה הקליפה ונאחזה במקום החסרון הנמשך מדיני הבינה. וז"ש כן דרך אשה מנאפת אכלה ומחתה פיה, שאותה הזונה שכל שאופיה היו באחיות ממלכות מבחינת המנועולא לבד ולא כלום בט"ר, שלא עליהם היה הצמצום, היא נבחנת כמו שאכלה, מבחינת המלכות בלבד, ואח"כ מחתה פיה ואמרה לא פעלתי און. שהעלימה שאחיותה היא במלכות ואמרה שלא פעלה שם און, ועלתה ונאחזה בחסרון הבינה. ואע"פ שבעת שנאחזה במלכות, אוקירת עלמא בשלהובי, ששרפה כל העולם בקטרוגה, ועם כל זה מחתה פיה, כמו שלא היתה נאחות במלכות לעולם, ועלתה ונאחזה בחסרון הבינה, (דפו"י דף ע"ב ע"א)

אשר אלה לו. דיליה סימנין אלין משתכחין, אנכי הרה. מיד ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני. צדקה ודאי, ושמא גרים. מאן גרים לה, שמא דא. הדר ואמר ממני, דכתיב ה) כי צדיק יי' צדקות אהב ישר יחזו פנימו. צדקה: צדק ה', דממני נטלת שמא דא. ממני ירתא. ממני אשתכחת.

מסורת הזהר

ה) (תהלים יא) הקסה"ז כט צ"ט.

תמר

הסולם

מאמר

מכונים ארבעה חדשים. וע"כ כיון שתמר היתה משורשה מבחינת מלכות דמלכות, קשה היה המיתוק שלה בבניה, ולפיכך כל עוד שקבלה בחינות ג' חדשים שהם חג"ת, לא נתעוררו בה הדינים דמנעולא, אלא כיון שהגיעה לחדש הרביעי, שהוא בחינת המלכות עצמה, אז חזרה ונתעוררה בה המלכות דמדת הדין, שהיא מנעולא, שכל האורות מסתלקים בעת הגילוי שלה (כנ"ל ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) וז"ש, והא ג' ירחין אוקימנא, דהיינו שהם ג' קוין חג"ת, והכא כמשלש חדשים, שפירושו אחר שלשה חדשים, דשאר ירחא רביעאה לאתערא דינין בעלמא בחובי בני נשא, שחדש הרביעי, שהוא המלכות דאצילות למעלה, מעוררת הדינים דמנעולא שבתוכה, אם בני אדם חוטאים למטה, ואז והיא יונקת מטטרא אחרא, דהיינו שהאורות מסתלקים בסבת הגילוי, והסטרא אחרא נאחזת ויונקת ממנו, כדין ויוגד ליהודה לאמור ונתה תמר כלתך, שפירושו, הא בלה בסטרא אחרא אשתכחת, דהיינו שנתגלה בה המנעולא, והס"א נאחו בה. מה כתיב הוציאיה, דהיינו בדומה למלכות שנאמר בה השליך משמים ארץ תפארת ישראל. ותשרף בשלהוכי טיהרא בגלותא, שדיני הגלות ישרפוה, מה כתיב, היא מוצאת וחיא שלחה וגו' לאיש אשר אלה ממנו, לא כתיב, אלא, לאיש אשר אלה לו. דיליה סמנין אלין משתכחין. כלומר שטענה, כי האורות אינם מקובלים בכלים שלה, אלא בכלים שלו של ז"א שה"ס נה"י דבינה שז"א ומלכות קבלו ממנה, אשר דינים דמנעולא לא יוכלו לשלוט בהם כנ"ל. וז"ש, מיד ויכר יהודה ויאמר צדקה ממני וגו' צדק ה', שבעת שמקבלת האורות הגדולים מלובשים בנה"י דז"א דבינה, היא נקראת צדקה, שהוא אותיות צדק ה', שאז הן האורות והן הכלים היא מקבלת מז"א, וז"ש דממני נטלת שמא דא. וע"ז בא הרמו, צדקה ממני.

א"ר

מבינה ומז"א. וז"ש, ותאמר אם תתן ערבון עד שלחך, אלין אינון סימנין דמטרוניתא דאתברכא מן מלכא בזווגהא, כלומר, ששאלה ערבון ממנו, דהיינו סימנין, שתוכל לקבל ממלכא, שהוא ז"א, ברכת הזווג, דהיינו המאורות. כי ידעה שהכלים שלה עצמה אינם ראויים לקבל מן האורות של הזווג. וז"ש, ותאמר חותמך ופתילך ומטך, אלין אינון קטרי עלאי תכשיטהא דכלה, דהיינו כנ"ל (בהקסה"ז דף כ') שאומר ואמא אוזיפת לברתא מאנהא, דהיינו הכלים דנה"י שלה, שה"ס אתון אל"ה, וקשיט לה בקישוטהא, שעיי"ז מקבלת אורות דג"ר דאמא הנקראים קישוטי כלה. (ע"ש בהסולם) כי נה"י אלו ה"ס בינה ותו"מ דבינה שנפלו לז"א ולמלכות, בעת קטנות, ואח"כ לעת גדלות מחזרת הבינה, את ג' הכלים בינה ותו"מ שלה, שעמהם עולים גם ז"א ומלכות, והם מקבלים שם אורות דבינה. וע"כ נקראים בינה ותו"מ שבנה"י אלו, בשם. קטרי עלאי, שהם מתקשרים בז"א ומלכות בעת קטנות ומעלים אותם לבינה בעת גדלות. ובעת שז"א ומלכות חוזרים ויורדים עם האורות דבינה למקומם, לוקחים עמהם בינה ותו"מ אלו שהעלו אותם לבינה, והם נעשו להם כלים להלבשת האורות. (כמ"ש שם באורך ע"ש כל ההמשך) ובינה ותו"מ אלו, מכונים נה"י, (כמ"ש לעיל ויקהל אות ק"י ד"ה וצריך ע"ש ובאות שכ"ד) וז"ש, אתברכא מתלתא אלין, נצח, חוד יפור, כי ג' כלים נה"י דבינה, הם שהעלו את המלכות לבינה והמלכות נתברכה מאורות דבינה, ע"י נה"י אלו. וכן מציאות האורות שקבלה המלכות, היא בשלשה אלו, שהם נה"י דבינה. וז"ש, וכלא אשתכח בתלתא אלין, שכל האורות נמצאים מלובשים בג' כלים נה"י אלו. מיד, ויתן לה, ויבא אליה ותהר לו.

וכבר ידעת שהאורות הם חג"ת ומלכות, שה"ס ג' קוין, ומלכות המקבלת ג' הקוין, שהם (דפו"י דף ע"ב ע"א)

רפו) א"ר יוסי, מ"ט חמיה כתיב באתר חד, יהודה באתר אחרא. א"ל, כלא אתקטר דא בדא. חמיה, באתר עלאה תלי.

רפו) א"ר אלעזר, פרשתא דא ה אוקימנא ברזא עלאה, בכמה גוונין. כד יסתכלון מלי, מינה ישתמע רוין דאורחוי דקב"ה, ודינוי בכל אתר. והיא ידעת ואקדימת גרמאה למלה דא, לאשלמא אורחוי דקב"ה, בגין ו דינפקו מינה מלכין שליטין, וזמינין לשלטאה על עלמא. ורות כהאי גוונא עבדת.

רפח) א"ר אבא, פרשתא דא ברזא דחכמתא דאורייתא ז אתקשרא, וכלא סתים וגליא. ואורייתא כלא כהאי גוונא אשתכחת. ולית לך מלה באורייתא, דלא רשים בה שמא קדישא עלאה, דסתים וגליא. * בגיני כך, סתימי דאורייתא, קדישי עליונין ירתין לה, ואתגליא ן בשאר בני עלמא. כגוונא דא כתיב, ן לספר בציון שם יי' ותהלתו בירושלם, דהא בציון במקדשא, שרי לאדכרא שמא קדישא בדקא חזי. ן ולבר בכינויו. ועל דא כלא סתים וגליא. תאנא, כל מאן דגרע את חד מאורייתא, או יוסיף את חד באורייתא, כמאן דמשקר בשמא קדישא ן עלאה דמלכא.

רפט) א"ר יצחק, עובדא דמצרים פלחין לשפחה, כמה דאוקימנא. עובדא

חלופי גרסאות

ה אוקים חכמה. ו דינפקו. ז אתקשרא באורייתא.
ח לשאר. ט ולבתר. י דמלכא עלאה.

מסורת הוזהר

ו) (תהלים קב) לעיל אות רעז צ"פ.

עובדא דמצרים

הסולם

מאמר

בסוד חכמת התורה נקשרה, והכל סתום וגלוי, דהיינו שיש בה סוד ויש בה פשט. וכל התורה נמצאת כעין זה, בסוד ובפשט. ואין לך דבר בתורה שלא רשום בו השם הקדוש העליון שהוא סתום ומגולה. משום, שהנסתרות שבתורה, יורשים אותם קדושים העליונים, והנגלות שבה, מתגלים לשאר בני העולם. כעין זה כתוב, לספר בציון שם הוי"ה ותהלתו בירושלים. שפירושו, בציון, בבית המקדש, מותר להזכיר את השם הקדוש הוי"ה כראוי, ולחונן מבית המקדש, רק בכינוי שלו, דהיינו אדני, ולא בכתיבתו. וע"כ הכל הוא סתום וגלוי. כי שם הוי"ה, שאסור להזכירו הוא סתום, והשם אדני, שאנו מזכירים, הוא גלוי. ועד"ז כל הדברים. למדנו, כל מי שגורע את אחת מן התורה, או מוסיף את אחת בתורה הוא כמו שמשקר בשם הקדוש העליון של המלך.

רפט) א"ר יצחק וכו': אר"י, מעשה מצרים הוא, שהיו עובדים לשפחה. דהיינו הקליפה שנקראת שפחה, כמו שהעמדנו. מעשה כנען הוא, שהיו עובדים למקום שהוא שנקרא, שבי אשר בבית הבור. וע"כ כתוב, ארור כנען עבד

רפו) א"ר יוסי וכו': מה הטעם שחמיה, כתוב במקום אחד, ויהודה, במקום אחר. אמר לו הכל נקשר זה בזה. חמיה, תלוי במקום עליון.

פירוש. חמיה, רומז על אבי בעלה של המלכות, שהוא חכמה, כי חכמה הוא אבא דו"א. ויהודה רומז כאן על ז"א, כי השם הוי"ה שהוא ז"א, נמצא בשם יהודה. ומקשה, למה כתוב פעם חמיה ופעם יהודה, הלא ב' מדרגות הן. ומשיב, שהמה קשורים זה בזה, כלומר שרומז על ז"א בעת שהוא מקושר ומלביש את החכמה. וז"ש, חמיה, תלוי במקום עליון, שהוא חכמה.

רפו) א"ר אלעזר וכו': אר"א פרשה זו העמדנו בסוד עליון בכמה אופנים. כשמסתכלים בדברים נשמעים ממנה הסודות של דרכי ה', דינוי שבכל מקום, דהיינו כמו שבארנו לעיל, היא, תמר ידעה כל זה, והקדימה עצמה לדבר זה, להשלים דרכי הקב"ה, כדי שיצאו ממנו מלכים ושליטים העתידים לשלוט על העולם. וגם רות עשתה באפן זה. כי גם רות היתה מעוררת את בועז ליבו, כמו תמר.

רפח) א"ר אבא וכו': אר"א פרשה זו (דפוי דף ע"ב ע"א *) דף ע"ב ע"ב)

דכנעו, פלחין להווא דאקרי ז) שבי אשר בבית הבור. ועל דא כתיב, ח) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. בג"כ כלהו כ) מכדבין במלין קדישין, ועבדין ג) עובדין בכלא. בגיני כך כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. ר' יהודה ה) אמר, ג) דעבדין ו דינין בישין ע) לשלטא על ארעא, כד"א ולא תטמא את אדמתך. ו כתיב ותטמא הארץ.

רצ) ט) כמעשה ארץ מצרים וגו', רבי חייא פתח, י) לאחוז בכנפות הארץ וגו', תאנא, זמין קב"ה לדכאה לארעיה, מכל פ) מסאבותא ז) דעמין עע"ז, ק) דסאיבו לה. ר) כהאי מאן דאחיד ט) בטליתיה, ואנער טנופא מניה. וכל אינון דאתקברו בארעא קדישא, ת) למשדי לון לבר, ולדכאה ארעא קדישא א) מסטרא אחרא, כביכול דהוה מתזנא לשאר רברבי עמין, ולקבלא מסאבותא דלהון, ב) ולדברא לון. ג) וזמין לדכאה לה ולאעברא לון לבר.

רצא) ר' שמעון הוה מדכי ד) שוקי דטבריא, וכל דהוה תמן מית, הוה סליק ליה, ומדכי ארעא. תאנא, כתיב ו) ותבאו ותטמאו את ארצי וגו', אמר רבי יהודה, זכאה חולקיה מאן דזכי בחייו למשרי מדורא בארעא קדישא. דכל מאן דזכי ז) לה, זכי לאנגדא מטלא דשמיא דלעילא, דנחית על ארעא. וכל מאן דזכי לאתקשרא בחייו בהאי ארעא קדישא, זכי לאתקשרא לבתר בארעא ו) קדישא עלאה.

רצב) וכל מאן דלא זכי בחייו, ומייתין ליה לאתקברא תמן, עליה כתיב, ג) ונחלתי שמתם לתועבה. רוחיה נפיק ברשותא נוכראה אחרא, וגופיה אתי

מסורת הזהר

ז) (שמות יב) וישלח ז צ"ו. ח) (בראשית ט) ויחי קיט צ"ז. ט) (ויקרא יח) לעיל אות רעו צ"ע. י) (איוב לח) וישב יז צ"ג. כ) (ירמיה ב) ויחי קו צ"ב. ג) (שם) לעיל אות רצא צ"ב.

חלופי גרסאות

כ) כמתיבין; כברכין. ל) עריין. מ) אומר. נ) דא עבדין. ס) זינין. ע) לסאבא ול"ג על. פ) סאבותא. צ) דשאר עמין. ק) סאיבו. ר) כמאן ול"ג כהאי. ש) במטלת. ת) למשרי. א) ל"ג מסטרא. ב) ולדכאה. ג) זמין. ד) טורי. ה) ל"ג לה. ו) עלאה קדישא.

מאמר

עבד עבדים יהיה לאחיו. משום זה היו כולם משקרים בדברים קדושים, ועשו מעשים ש? עבודה זרה, בכל. משום זה כתוב, כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה וגו'. ר' יהודה אמר שעשו דינים רעים לשלוט על הארץ, שהיא המלכות. כש"א ולא תטמא את אדמתך. וכתוב, ותטמא הארץ.

רצ) כמעשה ארץ מצרים וגו': ר' חייא פתח, לאחוז בכנפי הארץ וינערו רשעים ממנה. למדנו, עתיד הקב"ה לטהר את ארצו, שהיא המלכות, מכל טומאות העמים עכו"ם שטמאו אותה, כמי שאחוז בבגדו ומנער את הטנופת ממנו, שהם כל הרשעים שנקברו בארץ הקדושה כך הוא מנער הארץ כדי להשליך אותם לחוץ, וכדי לטהר הארץ הקדושה, שהיא המלכות. (דפו"י דף ע"ב ע"ב)

הסולם

ותבאו ותטמאו את ארצי

מסטרא אחרא. שכביכול, שהיתה מזינה שאר שרי העמים, שקבלה טומאה מהם להנהיגם ועתיד לטהר אותה ולהעביר שרי העמים לחוץ. רצא) ר"ש הוה מרבי שוקי וכי: ר"ש היה מטהר שוקר טבריא, וכל מת שהיה שם היה מעלה אותו ומטהר הארץ. למדנו, כתוב, ותבאו ותטמאו את ארצי וגו'. א"ר יהודה, אשרי חלקו, מי שזכה בחייו לעשות משכנו בארץ הקדושה, שכל מי שזכה לה זוכה להמשיך מטל השמים שלמעלה היורד על הארץ, וכל מי שזכה להתקשר בחייו בארץ הקדושה הזו, זוכה להתקשר אח"כ בארץ הקדושה העליונה, שהיא המלכות.

רצב) וכל מאן דלא וכי: וכל מי שלא זכה בחייו, בארץ הקדושה, ומביאים אותו להקבר

תחות רשותא דארעא קדישא כביכול, עביד קדש חול, וחוד קדש. וכל מאן דזכי למיפק נשמתיה בארעא קדישא, ז אתכפרו חובוי, וזכי לאתקשרא תחות גדפוי דשכינתא, דכתיב (ח) וכפר אדמתו עמו. ולא עוד אלא אי זכי בחייו, זכי לאתמשכא עליה רוחא קדישא תדיר, וכל מאן דיתיב ברשותא אחרא, אתמשך עליה רוחא אחרא נוכראה.

רצג) תאנא, כד סליק רב המנונא סבא להתם, (ח) הוּו עמיה תריסר בני מתיבתא דיליה, אמר לון, אי אנא אזיל לארחא דא, לאו על דידי קא עבידנא, אלא לאתבא פקדונא למאריה. ט תנינן כל אינון דלא זכו להאי בחייו, אתיבין פקדונא דמאריהון לאחרא.

רצד) א"ר יצחק, בגיני כך, כל מאן דאעבר מאינון זינין בישין, או רשותא אחרא בארעא, ארעא אסתאבת, ווי ליה לההוא גבר, ווי לנפשיה, דהא ארעא קדישא לא מקבלא ליה לבתר. עליה כתיב, (י) יתמו חטאים מן הארץ, בעה"ז, ובעה"ב, ורשעים עוד אינם, בתחיית המתים, כדין ברכי נפשי את יי הללויה.

רצה) (ט) את משפטי תעשו ואת חקתי תשמרו ללכת בהם וגו', רבי אבא אמר, זכאה חולקא דישאל, דקב"ה אתרעי בהו מכל כ עמין עע"ז, ובגין רחימותא דיליה עלייהו, יהיב לון ט נימוסין דקשוט, נטע בהו אילנא דחיי, ל אשרי שכינתא בינייהו. מ"ט. בגין דישאל רשימין ברשימא קדישא בבשריהון. ואשתמודען דאינהו דיליה, ט מבני היכליה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (דברים לב) ת"ז תכ"א נט: תק"ח קג ט"ד ש"ג. ז זכי ול"ג אתכפרו חובוי. ח הכו. ט דתנינן. י דעבר. (י) (תהלים קד) ב"ב ריא צ"א. ט (ויקרא יח) ח"ג. כ שאר עממין. ל שארי. מ מוסיף ואשתמודען מבני עג: קיג.

דרך אמת (ח) הלכו עמו. ט חקות אמיתות.

ותבאו ותטמאו את ארצי

הסולם

מאמר

משיבים הפקדון של אדונם, דהיינו הנשמה שנתנה בהם, לאחר, לסטרא אחרא. רצד) אמר ר' יצחק וכי: אר"י, בשביל זה, כל מי שמכניס מאלו מינים הרעים, או רשות אחרת, בארץ. נטמאת הארץ. או לו לאותו איש, או לנפשו, כי הארץ הקדושה אינה מקבלתו אח"כ. עליו כתוב, יתמו חטאים מן הארץ, בעולם הזה ובעולם הבא, ורשעים עוד אינם, בתחיית המתים, או, ברכי נפשי את ה' הללויה. רצה) את משפטי תעשו וגו': ר' אבא אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם מכל העמים עכ"ר, ומתוך אהבתו עליהם נתן להם חוקי אמת, נטע בהם עץ החיים, שהוא ז"א, והשרה השכינה ביניהם. מהו הטעם. הוא משום שישראל רשומים ברשעם קדוש בבשר שלהם, וניכרים שהם שלו, מבני היכלו. ובגיני

להקבר שמה, עליו כתוב, ונחלתי שמתם לתועבה. רוחו יצא ברשות אחר זר, וגופו בא תחת רשות ארץ הקדושה, כביכול, עשה קדש חול חול קודש. וכל מי שזכה שתצא נשמתו בארץ הקדושה מתכפרים עונותיו, וזוכה להתקשר תחת כנפי השכינה. שכתוב, וכפר אדמתו עמו. ולא עוד, אלא אם זכה בחייו, בארץ הקדושה, זוכה שיהיה נמשך עליו תמיד רוח הקדש. וכל מי שיושב ברשות אחרת, דהיינו בחוץ לארץ, נמשך עליו רוח אחר זר. רצג) תאנא כד סליק וכי: למדנה כשעלה רב המנונא סבא שמה, לארץ הקדושה, היו עמו שנים עשר בני ישיבה שלו. אמר להם אם אני הולך לדרך הזה, לא בשבילי אני עושה, אלא כדי להשיב הפקדון לבעליו. למדנה, כל אלו שלא זכו לזה, לארץ הקדושה, בתייהם. (דברי דף ע"ב ע"ב)

רצו) ובגיני כך, כל אינון דלא רשימין ברשימו קדישא * בבשריהון לאו אינון דיליה, ואשתמודען דכלהו מסטרא דמסאבותא אתיין, ואסיר לאתחברא בהו, נ ולאשתעי בהדיהו, במלוי דקב"ה ואסיר לאודעא להו מלי דאורייתא, בגין דאורייתא כלא שמא דקב"ה, וכל את דאורייתא, מתקשרא בשמא קדישא. וכל מאן דלא ם אתרשים ברשימא קדישא בבשריה, אסיר לאודעא ליה מלה דאורייתא. וכ"ש ם לאשתדלא ביה.

רצו) ר"ש פתח, ם זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו'. וכתוב תושב ושכיר לא יאכל בו. ומה פסחא דאיהו בשרא למיבלא, על דאתרמיו במלה קדישא, אסיר לכל הני למיכל ביה, ולמיהב להו למיכל, עד דאתגזרו. אורייתא דהיא קדש ם קדשים שמא עלאה דקב"ה, עאכ"ו. רצח) רבי אלעזר שאיל לרבי שמעון אבוהי, א"ל, הא תנינן אסור ללמד תורה לעכו"ם, ושפיר אתערו חברייא דבבל, דכתיב ם לא עשה כן לכל גוי, ץ אבל כיון דאמר מגיד דבריו ליעקב, אמאי חקיו ומשפטיו לישראל. א"ל, אלעזר ת"ת, זכאין אינון ישראל, דחולקא עלאה קדישא ם דא נטע בהו קב"ה, דכתיב ץ כי לקח טוב נתתי לכם, ולא ם לעמין עע"ז.

רצט) ובגין דאיהי גניזא עלאה יקירא, שמיה ממש, אורייתא כלא סתים וגליא, ברזא דשמיה. ועל דא, ישראל בתרין דרגין אינון, סתים וגליא, ם דתנינן תלת דרגין אינון מתקשרן דא בדא, קודשא בריך הוא, אורייתא, וישראל. וכל חד, דרגא על דרגא, סתים וגליא. קודשא בריך הוא דרגא על דרגא, סתים

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ם) (שמות יב) בא נג צ"ב. ם) (תהלים קמו) פקודי רכא צ"ג. ץ) (משלי ד) משפטים קלח צ"ו. נ ולאשתעי; ולאשתעשא. ם ארשים ואתקשר בשמא קדישא. ם לאסתכלא. ם מוסיף קדשים דקדישא. ץ ל"ג אבל. ם ל"ג דא. ם לשאר עמין. ם ותנינו.

מאמר

הסולם

קודשא בריך הוא ואורייתא וישראל

קדש הקדשים, שהיא שם העליון של הקב"ה, על אחת כמה וכמה, שאסור ללמד. רצח) ר"א שאיל לר"ש וכ"ר: ר' אלעזר שאיל לר' שמעון אביו, אמר לו, הרי למדנו, אסור ללמוד תורה לעכו"ם, ויפה העירו החברים מבבל, שכתוב לא עשה כן לכל גוי. אבל יש לשאול, כיון שכתוב מגיד דבריו ליעקב, למה כתוב חוקיו ומשפטיו לישראל. הרי הוא כפל לשון. אמר לו: אלעזר, בוא וראה, אשרי הם ישראל, שחלק העליון הקדוש הזה נטע בהם הקב"ה, שכתוב, כי לקח טוב נתתי לכם, לכם, ולא לעמים עכו"ם. רצט) ובגין דאיהי גניזא וכ"ר: ומשום שהיא טמונה עליונה היקרה, שמו ממש, ע"כ התורה כולה סתומה וגלויה, שיש בה סוד ופשט, בסוד שמו. וע"כ ישראל הם בשתי מדרגות, דהיינו סתומה וגלויה, שלמדנו ג' מדרגות הן, המתקשרות

רצו) ובגיני כך כל וכ"ר: ומשום זה, כל אלו שאינם רשומים ברושם קדוש בבשר שלהם, דהיינו שאינם נמולים, אינם שלו, של הקב"ה, וניכרים שכולם באים מצד הטומאה, ואסור להתחבר בהם, ולספר עמהם בדברי הקב"ה, ואסור להודיעם דברי תורה, משום שהתורה כולה היא שמו של הקב"ה, וכל אות שבתורה, מתקשרת בשם הקדוש, וע"כ כל מי שאינו גרשם בשם הקדוש בבשרו, אסור להודיעו דברי תורה. וכל שכן לעסוק עמו. רצו) ר"ש פתח וכ"ר: רבי שמעון פתח, זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו, וכתוב וכל עבד איש וגו'. וכתוב, תושב ושכיר לא יאכל בו. ומה הפסח, שהוא רק בשר לאכול, ומשום שנרמזו בדבר קדוש, דהיינו על שפסח ה' על הפתח וגו', אסור לכל אלו לאכול בו, ולתת להם לאכול, עד שימולה התורה, שהיא (דפו"י דף ע"ב ע"ב ם) דף ע"ג ע"א)

וגליא. אורייתא הכי נמי סתים וגליא. ישראל הכי נמי דרגא על דרגא, הדא הוא דכתיב, (p) מגיד דבריו ליעקב תקיו ומשפטיו לישראל. תרי דרגין אינון, יעקב וישראל, חד גליא, וחד סתים.

(ש) ת מאי קא מיירי. אלא, כל (ס) מאן דאתגזר ואתרשים א בשמא קדישא, יהבין ליה באינון מלין דאתגליין באורייתא, כלומר, מודיעין ליה ברישי אתוון, ברישי פרקין, יהבין עליה חומרא דפקודי אורייתא, ולא יתיר, עד דיסתלק בדרגא אחרא, הה"ד מגיד דבריו ב ליעקב. אבל חקיו ומשפטיו לישראל, דאיהו בדרגא עלאה יתיר. וכתיב (ה) לא יקרא שמך עוד יעקב וגו'. חקיו ומשפטיו לישראל, אלין רזי אורייתא, ונמוסי אורייתא, וסתרי אורייתא, דלא יצטרכון לגלאה אלא למאן דאיהו בדרגא עלאה יתיר כדקא חזי.

(שא) ומה לישראל האי, ג לעמין ע"ז עאכ"ו. וכל מאן דלא אתגזר ויהבין ליה אפילו את זעירא דאורייתא, כאלו חריב עלמא, ומשקר בשמא דקב"ה, ד דכלא בהאי תליא, ודא אתקשר, דכתיב (ו) אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

(שב) תא חזי, כתיב (ח) וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם, אבל לשאר עמין לא שם. בג"כ דבר אל בני ישראל. (ז) ואל

חלופי גרסאות

ת במאי. א ברשימא. ב מוסיף ליעקב. ליעקב שפיר. ג לשאר עמין. ד ל"ג מן דכלא עד דכתיב

מסורת הזהר

(ק) (תהלים קמז) שמות קד צ"ד. (ר) (בראשית לה) וישלח נא צ"ג. (ש) (ירמיה לג) ב"א קצג צ"ב. (ת) (דברים ד) יתרו קה צ"ע. (א) (ויקרא כ).

דרך אמת (ס) מי שנימוז.

אסור ללמוד תורה לשאינו נמול

הסולם

מאמר

הרי שישראל חשוב יותר מיעקב, וע"כ, חוקי ומשפטיו לישראל, שהם סודות התורה, וחוקי התורה ונסתרות התורה, שלא צריכים לגלות זה, אלא למי שהוא במדרגה עליונה יותר כראוי.

(שא) ומה לישראל האי וכר': ומה לישראל כך, שאין מגלים התורה, אלא למי שהוא במדרגה עליונה, לעמים עכ"רם על אחת כמה וכמה. וכל מי שלא נימול ונותנים לו אפילו אות קטנה שבתורה, הוא כאלו החריב העולם, ומשקר בשמו של הקב"ה. כי הכל תלוי בזה, במילה, וזה בזה נקשר, התורה נקשרת במילה, שכתוב, אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי.

(שב) ת"ח כתיב וכר': בוא וראה, כתוב. וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל. לפני בני ישראל שם, אבל לשאר העמים לא שם. משום זה, דבר אל בני ישראל, ואל בני ישראל תאמר. וכו' כולם רק לישראל. ינוחג אבות

המתקשרות זו בזו, שהן הקב"ה, התורה, וישראל. וכל אחת מהן היא מדרגה על מדרגה, דחיינו סתומה וגלויה. כי הקב"ה הוא מדרגה על מדרגה סתומה וגלויה. וישראל ג"כ מדרגה על מדרגה. ז"ש, מגיד דבריו ליעקב חקיו ומשפטיו לישראל. שתי מדרגות הן, יעקב, וישראל. אחת גלויה, שהיא מדרגת יעקב, ואחת סתומה, שהיא מדרגת ישראל.

(ש) מאי קא מיירי וכר': שואל. ומה רוצה הכתוב, בזה שאמר חוקיו ומשפטיו לישראל. ומשיב, אלא כל מי שנמול, ונרשם בשם הקדוש, נותנים אותו בדברים הגלויים שבתורה, כלומר, שמדיענים לי בראשי אותיות בראשי פרקים, ונותנים עליו הזהירות החמורה של מצות התורה, ולא יתיר, עד שמתעלה במדרגה אחרת. ז"ש מגיד דבריו ליעקב. אבל חוקיו ומשפטיו לישראל, שהוא במדרגה עליונה יותר. שכתוב, לא יקרא שמך עוד יעקב וגר (דפ"י דף ע"ג ע"א)

בני ישראל תאמר. וכן כלהו. ינוחון אבהן דעלמא, אינון הלל ושמאי, דהכי אמרו לאונקלוס, ולא אודעו ליה מלה דאורייתא עד דאתגזר.

(שג) ותא חזי, מלה קדמאה דאורייתא, דיהבין לינוקי, אלף בי"ת, דא מלה דלא יכלין בני עלמא לאדבקא בסוכלתנו, ולסלקא ליה ברעותא, וכ"ש למללא בפומיהון. ואפילו מלאכי עלאי, ועלאי דעלאי, לא יכלין לאדבקא, בגין דאינון סתימין דשמא קדישא. ואלף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין, כלהו תליין בקוצא דאלף, ושבעין ותריין שמהן קדישין גליפין באתווי רשימין, דקיימו בהו עלאי ותתאי, שמיא וארעא, וכורסייא יקרא דמלכא, תליין מסטרא חדא לסטרא חדא, דפשיטותא דאלף, קיומא דעלמין כלהו, וסמכין דעלאין ותתאין ברזא דחכמתא.

(שד) ושבילין סתימין, ונהרין עמיקין, ועשר אמירן, כלהו נפקין מההוא

מאמר הסולם אסור ללמוד תורה לשאינו נמול

המרומים באותיות הכתובים של ויסע ויבא ויט, (כמ"ש לעיל בשלח אות קע"ג) שה"ס ג' קוין. וז"ש ושבעין ותריין שמהן גליפין באתווי רשימין דקיימו בהו, שע"ב שמות החקוקים באותיות רשומות של ויסע ויבא ויט, קיימים בהם, באר"א עלאין, כי ישסו"ת שבהם שורשי ג' קוין שה"ס ע"ב שמות נמשכים מאר"א, שהם אלף ות"ה עולמות כנ"ל. וז"ש, עלאי ותתאי, שהם אר"א וישסו"ת, שמו"א וארע"א, שהם זרין וכורסייא יקרא דמלכא, שהוא נוקבא הנפרדת מז"א, תליין מסטרא חדא לסטרא חדא דפשיטותא דאלף, שכל אלו נכללים בא' מצד אחד למשנהו, כי קוצה של יוד, היא א"א ויוד עליונה דא' היא אר"א, וה' שבאמצעה, היא ישסו"ת, וי' תחתונה היא זרין, ונוקבא הנפרדת שלו. והם, קיומא דעלמין כלהו, שהמוחין של כל העולמות הנקראים קיום נמשכים מהם, וסמכין דעלאין ותתאין, ברזא דחכמתא. שסוד ג' סמכין שהם ג' קוין הממשיכים הארת החכמה, בעליונים ותחתונים, נמשכים מהם.

(שד) ושבילין סתימין ונהרין וכ"ו: ושבילים סתומים, שה"ס ל"ב נתיבות החכמה, ונהרות עמוקים, שה"ס ספירות הבינה, ועשרה מאמרות, שה"ס עשר ספירות של הדעת המיוחד חז"ב, שה"ס חכמה בינה דעת דז"א, כולם יוצאים ונמשכים לעולמות מקוין ההוא התחתון שמתחת האלף. כי י' תחתונה דא' ה"ס זרין כנ"ל, שאורותיהם נמשכים דרך הקוץ התחתון די'. וע"כ הוא כלל, שכולם כלולים באלף. ומכאן ולהלאה מתחילים האורות שבא' להתפשט בב' וכ"ו

אבות העולם, שהם הלל ושמאי, שאמרו כך לאונקלוס, ולא הודיעו לו דבר תורה עד שנמול.

(שג) ות"ה מלה קדמאה וכ"ו: ובוא וראה, דבר ראשון שבתורה, שנותנים לתנוקות, הוא אלף בית. זהו דבר שאין בני העולם יכולים להשיג בבינתם ולהעלות על רצונם, וכל שכן לדבר בפיהם. ואפילו מלאכים עליונים ועליוני העליונים אינם יכולים להשיג, משום שהם נסתרות של השם הקדוש. ואלף וארבע מאות וחמשה רבבות עולמות, כולם תלויים בקוץ של האלף. דהיינו הקוץ שבא' העליונה שבא'. וע"ב שמות קדושים חקוקים באותיות רשומות שמתקיימים בהם. ועליונים ותחתונים, שמים וארץ, וכסא הכבוד של המלך תלויים מצד אחד לצד אחד, דהיינו מקוץ העליון עד קוץ התחתון, של התפשטות הא'. הם הקיום של כל העולמות, והסומכים של העליונים והתחתונים בסוד החכמה.

פירוש. הא' כוללת בתוכה כל פרצופי אצילות. כי קוצה של י' העליונה של הא' הוא א"א. והי' עצמה היא אר"א עלאין, שה"ס ג"ר דבינה, והי' שבאמצע הא' בין ב' היודין, היא ישסו"ת. וי' התחתונה, היא ז"א ומלכות (כמ"ש לעיל בא' אות קל"ח בהסולם באורך עש"ה). וז"ש, ואלף וארבע מאה וחמש רבבן דעלמין, כלהו תליין בקוצא דאלף, כי הקוצא דאלף הוא א"א, שבו תלויים אבא ואמא, אשר אבא ה"ס אלף ואמא ה"ס ד' מאות, שהם חר"ב תר"מ, והנתיב המיוחד אותם כולל חג"ת נ"ה, שה"ס חמ"ש. והי' שבאמצע האלף ה"ס ישסו"ת, שהם רק דבינה, ובהם מתגלה שורשי ע"ב שמות (דפו"י דף ע"ג ע"א)

קוצא תתאה דתחות אלף. מכאן ולהלאה שארי לאתפשטא אלף ה בבית. ולית חושבן לחכמתא דהכא אתגליף.

שה) בגיני * כך, ו אורייתא קיומא דכלא, ומהימנותא דכלא, לקשרא קשרא דמהימנותא דא בדא כדקא חזי. ומאן דאתגזר, אתקשר בההוא קשרא דמהימנותא. ומאן דלא אתגזר, ולא אתקשר ביה, כתיב ביה, ב) וכל זר לא יאכל קדש. ג) וכל ערל לא יאכל בו. דהא אתער רוח מסאבא דמסטריה, ואתי לאתערבא בקדושה. בריך רחמנא, דפריש לישראל בנוי, רשימין ברשימא קדישא, מנייהו ומזוהמא דלהון. עלייהו כתיב, ד) ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת. ובגיני כך, ה) תתן אמת ליעקב, ולא לאחרא. תורת אמת, לזרע אמת. אתא רבי אלעזר ונשקיה על ידוי.

שו) רבי חזקיה אמר, כתיב ו) כי לא יטוש יי' את עמו בעבור שמו וגו'. כי לא יטוש יי' את עמו, מ"ט ז בעבור שמו הגדול. בגין דכלא אתקשר דא בדא, ובמה אתקשרו ישראל בקב"ה. בההוא רשימא קדישא דאתרשים בבשריהון. ובגיני כך, לא יטוש יי' את עמו. ולמה. בעבור שמו הגדול דאתרשים בהו.

שז) תאנא, אורייתא אקרי ברית, וקב"ה אקרי ברית. והאי רשימא קדישא אקרי ברית. ועל דא כלא אתקשר דא בדא, ולא אתפרש דא מן דא. א"ל ר' ייסא, אורייתא וישראל שפיר. אבל קב"ה מנלן דאקרי ברית. א"ל דכתיב ז) ויזכור להם בריתו, והא אתיידע, והא אתמר.

שח) ואת חקתי תשמרו, חקותי: אלין אינון נמדסי מלכא. משפטי:

חלופי גרסאות

ה בית. ו תנינן. ז ל"ג בעבור שמו הגדול.

ה) ויקרא כב) משפטים מג צ"י. ג) (שמות יב) בא נד אית קפח. ד) (ירמיה ב) לך קנא צ"ב. ה) (מיכה ז) לך קמח צ"ב. ו) (ש"א יב) ח"ג רצח: תק"ח קג ט"ד ש"ט. ז) (תהלים קו) ח) (ויקרא יח) לעיל אות רצ"ה צ"ס.

מסורת הזהר

וכר. ואין חשבון לחכמה שנחקקה כאן. ועי' לעיל ב"א אות ק"מ בהסולם).

אסור ללמוד תורה לשאינו נמול

הסולם

מאמר

לא יטוש ה' את עמו, מהו הטעם. הוא, בעבור שמו הגדול, משום שהכל נקשר זה בזה. ובמה נקשרו ישראל בהקב"ה. הוא, ברושם ההוא הקדוש שנרשם בבשרם, ומשום זה, לא יטוש ה' את עמו, ולמה. הוא, בעבור שמו הגדול שנרשם בהם.

שז) תאנא אורייתא אקרי וכו': למדנו, התורה נקראת ברית, והקב"ה נקרא ברית, ורושם הזה הקדוש דהיינו המילה נקרא ברית וע"כ הכל נקשר זה בזה ולא נפרד זה מזה. א"ל ר' ייסא, התורה וישראל, שנקראים ברית, יפה הוא, אבל הקב"ה מאין לנו שנקרא ברית. אמר לו, שכתוב, ויזכור להם בריתו. והרי נודע, שה"ס יסוד וכבר למדנו.

שח) זאת חקתי תשמרו: חקותי, הם מנהגי המלך, שהוא ז"א. משפטי, אלו הם הגזרות שבתורה. ר' יהודה אמר, כל אלו המנהגים

וכר. ואין חשבון לחכמה שנחקקה כאן. ועי' לעיל ב"א אות ק"מ בהסולם).

שה) בגיני כך אורייתא וכר: ומשום זה, התורה, שה"ס ז"א, היא קיום הכל ואמונת הכל, לקשר קשר האמונה, שהיא מלכות, זה בזה כראוי. ומי שנמול, נתקשר בקשר ההוא של האמונה, ומי שלא נמול ולא נקשר בו, כתוב בו, וכל זר לא יאכל קדש. וכל ערל לא יאכל בו. כי נתעורר רוח הטומאה שמצדו, ובא להתערב בקדושה. ברוך הרחמן שהפריש ישראל בניו, הרשומים ברושם הקדוש, מהם ומזוהמתם. עליהם כתוב, ואנכי נטעתוך שורק כלה זרע אמת. ומשום זה כתוב, תתן אמת ליעקב, ולא לאחר, תורת אמת לזרע אמת. בא ר' אלעזר ונשקו על ידוי.

שו) ר' חזקיה אמר וכו': רח"א, כתוב, כי לא יטוש ה' את עמו בעבור שמו וגו'. כי (דפו"י דף ע"ג ע"א * דף ע"ג ע"ב)

אלין אינון גזרי אורייתא, רבי יהודה אמר, כל אינון נמוסין מאתר דאקרי צדק, אקרוז חקותי, ואינון גורת מלכא. ובכל אתר דאקרי משפט אקרוז דינא דמלכא, דאיהו מלכא קדישא, קודשא ב"ה, מלכא n דשלמא כלא דיליה הוא. דהוא מלכא קדישא, באתר דתרין חולקין אחידן דא בדא, ועל דא כתיב, (ט) צדק ומשפט מכון כסאך, ואינון דינא ורחמי. ובגיני כך חק ומשפט. וע"ד כתיב (י) חקיו ומשפטיו לישראל. לישראל ולא לשאר עמין.

שט) בתריה מה כתיב, לא עשה כן לכל גוי. ותנינו, אע"ג דאתגזר ולא עביד פקודי אורייתא, הרי הוא כגוי בכלא, ואסיר למילף ליה פתגמי אורייתא. וע"ד תנינו (ז) מזבח אבנים, דא מזבח אבנים ממש. והא קשיו דלביה באתריה קיימא, וזוהמא לא אתפסק מניה. בגיני כך, לא סליק בידיה ההוא גזירו, ולא מהניא ליה. וע"ד כתיב, (ח) כי חרבך הנפת עליה ותחללה.

שי) בגיני כך, לא עשה כן לכל גוי סתם. ומשפטים בל ידעום לעלם ולעלמי עלמין. מלה ט אחרא, לא י הבינון להו, כ"ש רזי אורייתא, ונמוסין דאורייתא. וכתיב, (ט) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו, (י) אשרי העם שככה לו אשרי העם שיי' אלהיו.

שיא) ט) מתניתין, בנמוסי טהירין. ארבע מפתחין כ שויין, לארבע

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (תהלים פט) נח ז צ"ה. י' (שם קמו) שמות קד
 ח דעלמא. ט זעירא. י ייבי. כ שנינו; שוין.
 צ"ד. כ) (שמות כ) לך קמ צ"ד. ל) (שם) שם.
 (ז) (דברים לב) ב"א קצד צ"ד. ו) (תהלים קמד) תרומה עה צ"ק.

דרך אמת (ט) משנה זו היא כלל שמדבר בעניני סוד העריות והוא נימוסי טהירין ר"ל חקות האורות שלוחי דין הממונים בעולם לענוש ולעקור ולשרש אותו העוברים על חקות המלך ית' וית'.

ארבע מפתחין

הסולם

מאמר

משום זה, לא עולה בידו המילה, ואינה מועילה לו. וע"כ כתוב, כי חרבך הנפת עליה ותחללה. כלומר אע"פ שחרבך הנפת עליה, דהיינו שנמול, עכ"ז, כיון שאינו מקיים המצוות, ותחללה. נתחללה המילה ואינה מועילה. ואסור ללמדו תורה.

שי) בגיני כך, לא וגו': משום זה, לא עשה כן לכל גוי, גוי סתם, שכולל גם אותו שנמול ואינו עושה מצות. ומשפטים בל ידעום לעולם ולעולמי עולמים, דבר אחר, דהיינו פשטי התורה והמצוות, אין אנו נותנים להם, כ"ש סודות התורה וחוקות התורה. וכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. אשר העם שככה לו אשרי העם שה' אלקיו.

שיא) מתניתין, בנמוסי טהירין וכו': משנה, בדרכי האורות. ארבעה מפתחות נעשו לארבע רוחות העולם. ובזויותיהם נמצאים מפתח

המנהגים ממקום שנקרא צדק, שהוא המלכות. ונקראים חקותי, והם גזרות המלך. ובכל מקום שנקרא משפט, נקראים דיני המלך, שהוא מלך הקדוש, הקדוש ברוך הוא, המלך שהשלוש כולו שלו הוא, שהוא מלך הקדוש במקום ששני חלקים אחוזים זה בזה, דהיינו דין ורחמים, וע"כ כתוב, צדק ומשפט מכון כסאך, והם דין ורחמים. ומשום זה הם חק ומשפט. וע"ז כתוב, חוקיו ומשפטיו לישראל. לישראל, ולא לשאר העמים. שט) בתריה מה כתיב וכו': אחריה, מה כתוב, לא עשה כן לכל גוי. ולמדנו אע"פ שנמול, ואינו עושה מצות התורה, הרי הוא כעכו"ם לגמרי, ואסור ללמדו דברי תורה. וע"כ תנינו מזבח אבנים תעשה לי. זה, המילה, היא מזבח אבנים ממש, דהיינו שמרכך את לבו האבן, וזה שנמול ואינו עושה מצות התורה, קשיות הלב שלו עומדת ביקומה, והזוהמא לא נפסקת ממנה (דפו"י דף ע"ג ע"ב)

סטרי עלמא. בזוייתהון אשתכתו. חד לסטר ארבע, וארבע לסטר חד. ל אתגלפן
 בחד גוונא. בההוא גוונא, תכלא, וארגוונא וצבע זהורי, וחורא, וסומקא. דא
 עייל בגוונא דחבריה, ודידיה ביה רשים.
 שיב) ארבע רישין כחדא אסתליקו, ובחד דיוקנא מתדבקו. חד רישא

חלופי גרסאות
 ל אתפלגו.

ארבע מפתחן

הסולם

מאמר

ח"ג ת"מ, נכללים זה מזה, ויש ארבע רוחות
 ח"ג ת"מ בכל רוח מהם, וע"כ יש ד' מפתחות.
 ואותם ד' רוחות ח"ג ת"מ, מכונים ד'
 גוונים, שהם לבן אדום ירוק שחור, ולפעמים
 נקרא הת"ת תולעת שני, והמלכות תכלת.
 ובעת שת"ת מיחד כל האורות ונכלל מהם נקרא
 ארגמן, משום שצבע ארגמן כולל בתוכו כל
 הצבעים וז"ש, אתגלפן בחד גוונא, שכל ד'
 מפתחות נתגלפו בצבע אחד, שהוא ארגמן
 הכולל כל הצבעים. אבל, בההוא גוונא, תכלא
 וארגוונא וצבע זהורי וחורא וסומקא.
 כלומר שכל אלו האורות נכללים בו. תכלא,
 הוא מלכות. ארגוונא, הוא ת"ת בשעה שכוללם.
 וצבע זהורי, הוא ת"ת בפרטיותו. וחורא הוא
 חסד וסומקא, היא גבורה. אמנם כלולים זה
 בזה, וז"ש, דא עייל בגוונא דחבריה ודידיה
 ביה רשום, דהיינו שמעורבים וכלולים זה בזה.
 שיב) ד' רישין כחדא וכר: ארבעה
 ראשים עלו יחד, ובצורה אחת מתדבקים. ראש
 אחד עלה מתוך הרחיצה שנתרחץ. שתי אילות
 קצובות בשיעור אחד, עלו מהרחיזה ההיא.
 שכתוב כעדר הקצובות שעלו מן הרחיצה.
 בשערות שלהם, מראה אבן טוב בד' צבעים.
 פירוש אחר שהקו האמצעי, שהוא ת"ת
 הכריע ואיחד ב' הקוין זה בזה ונעשו ארבע
 מפתחות (כנ"ל בדבור הסמוך). אז מתעלים
 תג"ת והמלכות למעלה, ונעשו חב"ד שהם ד'
 ראשים, חכמה, בינה, והימין של הדעת דהיינו
 ת"ת שעלה, שהוא חסדים, והשמאל של הדעת
 שהוא גבורות, דהיינו המלכות שעלתה. וז"ש,
 ד' רישין כחדא אסתליקו. דהיינו ע"י היחוד
 של ארבעה מפתחות, שחגת"מ נעשו לחב"ד.
 אמנם כל אלו ד' ראשים הם רק ראש אחד,
 וז"ש ובחד דיוקנא מתדבקו, שאינם אלא
 צורה אחת, של ראש אחד. אלא שנבחנום לד'
 ראשים על פי ד' המוחין חב"ד שבו, שהם בחינות
 ג' קוין ומלכות המקבלתם.

מפתח אחד לארבע רוחות, וארבע רוחות לרוח
 אחד. ונחקקים בצבע אחד. בצבע ההוא נמצא
 מעורב, תכלת, וארגמן, ותולעת שני, ולבן ואדום,
 זה נכנס בצבע חבירו, וצבע שלו, דהיינו של
 חבירו, רשום בו.

פירוש. נודע שקו ימין וקו שמאל, שהם
 חסד וגבורה הם במחלוקת ואינם יכולים להאיר,
 עד שבא הקו האמצעי עם כח המסך שבו ומכריע
 אותם ומיחדם וז"ל, ואז נפתחת הארתם ומאירים
 (כנ"ל ב"א נ"ז ד"ה וזה) וע"כ מכונה הקו
 האמצעי, שהוא ת"ת, בשם מפתח. להיותו פותח
 האורות. וז"ש ד' מפתחן שויון לארבע סטרי
 עלמא, כי ד' סטרי עלמא, הם חסד וגבורה
 ת"ת ומלכות, וכל רוח כלול מכולם, כמ"ש
 להלן, נמצא שיש בכל רוח מפתח אחד, שהוא
 ת"ת, דהיינו הקו האמצעי.

ונודע שהקו האמצעי מחבר ד' רוחות ח"ג
 ת"מ לאחד, כלומר שעושה אותם, שאחד מהם
 לא יוכל להאיר אלא בשיתוף כולם. כי מחמת
 הכרעתו צריך השמאל לחסדים שבימין, והימין
 להארת חכמה שבשמאל, שזולתו הוא מחוסר
 ג"ר, ושניהם הימין והשמאל צריכים לקו
 האמצעי שייחדם, ושלשתם צריכים למלכות,
 משום שקו האמצעי מתקן החכמה שלא תאיר
 רק ממטה למעלה, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה
 מחלוקת) שלא יצויר זה אלא במלכות, שהיא
 אור נקבה, המאירה ממטה למעלה. הרי איך
 כולם נתקשרו ונתחברו זה בזה על ידי הת"ת
 שהוא קו האמצעי, והוא נקרא מפתח. וז"ש,
 בזוייתהון אשתכתו. שהזוית נבחת לנקודת
 החיבור של ב' רוחות. וכיון שהמפתחות שהם
 ת"ת, וקו אמצעי, מחברים הרוחות, שהם ח"ג
 ת"מ, זה בזה, ע"כ נבחו שהמפתחות נמצאים
 בזויות של הרוחות, דהיינו בבחינת החיבור
 שבהם.

ואין לשאול, הלא ארבע רוחות הם ח"ג
 ת"מ, וא"כ אין בכלם אלא ת"ת אחד, שהוא
 מפתח אחד, ולא ארבע. לזה אומר, חד לסטר
 ארבע, שבאמת אין יותר מפתח אחד לארבע
 רוחות, אבל, וארבע לסטר חד, כי ד' הרוחות,
 (דפו"י דף ע"ג ע"ב)

וכבר ידעת שבסבת הדינים שבמסך דחירץ
 שבקו האמצעי מתרצה השמאל להתיחד עם
 הימין (כנ"ל פרשת לך דף י"ג ד"ה ונתבאר).
 אמנם

אסתליק, מגו סחיו דאסתחי. (9) תרי איילתא קציבין בשיעוריא חד, סלקן (10) מההוא סחיותא, דכתיב (11) כעדר הקצובות שעלו מן הרחצה. בשערא דלהון, חיזו דאבן טבא דארבע גווינין.

שיג) (12) ארבע גדפין דכסיין על גופא, וידין זעירין תחות גדפייהו. וחמש בחמש גליפן. (13) טאסין לעילא לעילא מהיכלא, (14) דשפירא בריוא ויאה למחזי. שיד) (15) חד עולים רביא, נפיק שנון חרבא, דמתהפכא לגוברין לנוקבין.

מסורת זוהר

(16) (שיר ד) ח"ג קלו.

חלופי גרסאות

(17) ל"ג ארבע. (18) שאפין. (19) דשפירא. (20) ע עולם.

דרך אמת (21) שני איילות. (22) מאותו כיבוט.

הסולם

מאמר

ארבע מפתח:

בשערא דלהון, דהיינו בדינים שלהם, מתגלה, חיזו דאבן טבא דארבע גווינין, שה"ס גילוי הארת החכמה הנקרא חיזו. וכיון שהחכמה אינה מתגלה זולת עם דינין כנ"ל, ע"כ אומר בשערא דלהון.

שיג) ארבע גדפין דכסיין וכו': ארבע כנפים מכסות על הגוף, וידיים קטנות תחת כנפיהם. וחמש בחמש חקוקות. מעופפות למעלה למעלה מן ההיכל, שהוא יפה תאר ויפה מראה. כנפים, פירושם כיסויים. והן ארבע. כי ידעת, שמפאת עלית המלכות לבינה, נעשו ימין ושמאל בבינה, שהם בינה ומלכות שבבינה, וימין ושמאל במלכות, שהם בינה ומלכות שבמלכות, ומן הדינים שבאלו ארבע בחינות, יצאו ארבע כנפים לכסות את הגוף, להעלים שם הארת החכמה. וז"ש, ארבע גדפין דכסיין על גופא. המעלימים הארת החכמה במקום הגוף שלהן. אבל תחת הכיסויים יש ידיים קטנות. ידיים, היינו חסד וגבורה. המכונים ידיים, שבכל אחת ה' אצבעות, כנגד חג"ת נ"ה, שבסוד שאו ידיכם קדש הן ממשכות חכמה. וז"ש, וידין זעירין תחות גדפייהו, וחמש בחמש גליפן, שכל אחת מן הידיים חקוקה בחמש אצבעות, טאסין לעילא לעילא מהיכלא דשפירא בריוא ויאה למחזי, דהיינו, בסו"ה שאו ידיכם קדש, הן מעופפות ועולות לבינה, שהיא למעלה למעלה מן המלכות הנקראת היכל יפה תאר ויפה מראה, ושם נעשות הידיים לחכמה ובינה. ונקראים ידין זעירין, משום שאינם מאירים רק בו"ק דחכמה.

שיד) חד עולים רביא וכו': נער אמין אחד, יוצא בחרב שנונה, המתהפכת לזכרים ולנקבות. נושאים מדידת האיפה בין שמים ובין הארץ. ולפעמים נושאים אותה בכל העולם, וכל המדידות מודדים בה. שכתוב איפת צדק וגר'

אמנם לא על ידי המסך בלבד הוא מתרצה להתיחד, אלא בעיקר מפני החסדים המרובים המתגלים ע"י זוג אור עליון על המסך, אשר החסדים הללו רוחצים הקו שמאל מרוב הדינים שנשתקע בהם. גם ידעת שבעת הארת החכמה מתגלים שוב אותם הדינים שבקו שמאל שמלפני יחודו עם הימין, כדי להרחיק החיצונים שלא יינקו מהארת החכמה, (כנ"ל פקודי אות שט"ו) ולפניך מתגלים ג"כ כנגדם, אותם החסדים המרובים שנתגלו בעת יחודו עם הימין, שרחצו את קו השמאל מן הדינים ההם. וז"ש, חד רישא אסתליק, שהוא ראש הבינה, שהוא שמאל, מגו פחיא דאסתחי, מתוך הרחיצה שהתרחץ. כלומר שבעת שמתגלה הארת החכמה שבבינה, מתגלה באותו הזמן דבר הרחיצה שלו, דהיינו שמתגלים הדינים דשמאל שמטרם יחודו בימין, ומתגלים ג"כ כנגדם החסדים, המכונים מים, שלאחר יחודו עם הימין, שהם רוחצים אותו מן הדינים ההם. באפו, שהראש הזה אינו מאיר זולת דרך רחיצתו.

והנה על ידי עלית המלכות לבינה, נכללו זו בזו, וצורותיהן נעשות שוות זו לזו, ויצאו בינה ומלכות בבינה, ובינה ומלכות במלכות, ואלו בינה ומלכות שבמלכות, מכונות ב' אילות. וז"ש תרי איילתא, שהן בינה ומלכות שבמלכות, קציבין בשיעורא חד, שהן שוות זו לזו בשיעור אחד, דהיינו כשיעור הבינה, סלקן מוחהוא סחיותא, שהן עולות, ומקבלות הארת החכמה, מתוך אותה הרחיצה, הנזכרת בראש הבינה. כי מאחר שהמלכות קבלה צורתה של הבינה, היא ראויה לקבל חכמה. ובעת שהמלכות מקבלת הארת החכמה, היא נקראת, אבן טובה בארבעה צבעים, שה"ס ג' קוין ומלכות המקבלתם, שבדרך נסיעתם מתגלה התכמה (כנ"ל בשלח דף ל"ט ד"ה וג') וז"ש (דפו"י דף ע"ג ע"ב)

נטלין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא. לזמנין פ נטלין לה בכל עלמא,
 (ט) וכל משיחין בה משיחין, דכתיב (ט) איפת צדק וגו'.
 שטו) חד חיזו דבדולחא, קיימא על חרבא חד, ברישא דההוא ז חרבא
 מלהטא סומקא מגו בדולחא. * תרין סטרין מהאי גיסא ומהאי גיסא, אתחזי

חלופי גרסאות
 פ עולין. ז רביא.

מסורת הוזהר
 (ו) (ויקרא יט) ב"א שג צ"ג.
 דרך אמת ק) וכל מדות בה מודדין.

ארבע מפתחן

הסולם

מאמר

ט' אומר, ותשנה את האפה בין הארץ ובין השמים. והיינו כנ"ל, שלפעמים כך ולפעמים כך.

שטו) חד חיזו דבדולחא וכי: מראה אחת של בדולח נמצאת על חרב אחת. בראש החרב ההיא לוהט צבע אדום מתוך הבדולח. מב' צדדים מצד זה ומצד זה, נראות בחרב ההיא, רשימות עמוקות. גבור אחד אמיץ, נער העומד בי"ג עולמות, הגור חרב ההיא לעשות נקמות. עמו חגורים חרב, ששים גבורים אחרים, כולם מלומדים לנצח מלחמה. ז"ש חגור חרבך על ירך גבור. וכתוב, כלם אחוזי חרב מלומדי מלחמה וגו'. בכמה אפנים פתהפכים פניהם, אין מי שיודע אותם, חוץ מתולעת אחת השטה בין דגי הים. כל האבנים העוברות עליהם מתבקעות.

פירוש. מראה הבדלת, הוא לבן מעורב באדמימות, ורומזת על ב' קיין ימין ושמאל, שהם לבן ואדום. שה"ס הארות החסדים שהם לבן, והארת החכמה הנמשכת משמאל שהיא אדום, המעורבות זו בזו, וכלולות זו בזו ע"י קו האמצעי. ואומר, שמראה הבדלת, דהיינו החכמה והחסדים הכלולים זה בזה, שורים על החרב. ומלבד זה שורות בה ג' בחינות דינים שהן שורשים לכל מיני דינים שבעולם. א' הוא דינים דדכורא. דהיינו דינים הנמשכים משמאל בלי ימין. ב' הוא דינים דנוקבא הנמשכים ממסך דבינה. ג' הוא דינים דנוקבא הנמשכים ממסך דמלכות. באפן, שגוף החרב נמשך מהקו האמצעי, וע"כ שורה עליה מראה הבדולח, כנ"ל. ובראש החרב מתגלים דינים דדכורא שמצד שמאל, ובב' פיות החרב מתגלים ב' בחינות דינים דנוקבא הנ"ל. ואת החרב הזו נושא מסטרון, אשר במראה הבדלח שעל החרב עושה נקמות להכרית הקליפות, כי אינם נכרתים אלא ע"י הארת החכמה שבמראה הבדלת. ובג' מיני דינים שבחרב הוא מכריח החיצונים שלא יינקו מהארת חכמה.

וזה אמרו, חיזו דבדולחא קיימא על חרבא חד, דהיינו התכללות החכמה והחסדים זה

וגו'. עוליה, פירושו אמיץ, כי על חזק ואמץ מתרגם תקף ועלם (יהושע א' ז).

נער, פירושו מטטרון. שהוא מכונה נער. והוא שומר את השכינה, דהיינו שמרתיק החיצונים שלא יינקו ממנה (כנ"ל אות ע"א ע"ש בהסולם) וע"כ הוא נושא את להט החרב המתהפכת להרחיק החיצונים. וז"ש, חד עוליה רביא נפיק שגן חרבא. וכבר ידעת שמעלית המלכות בבינה, נמשכות ד' בחינות, ימין ושמאל שבבינה, וימין ושמאל שבמלכות, (כנ"ל בדבור הסמוך). ולהט החרב הזו מתהפכת על ד' בחינות ההם שב' בחינות ימין נקראות זכרים, וב' בחינות שמאל נקראות נקבות, ח"ש דמתהפכא לגוברין לנוקבין, שלפעמים שולטים בה הדכורים ולפעמים שולטים בה הנוקבין, (כח"ש באורך לעיל בראשית ב' דף ע"ח ד"ה ביאור, ע"ש בהמשך) אמנם עיקרם של ד' בחינות אלה אינם אלא שתיים, דהיינו בינה ומלכות, שהן כלולות במסך שבמלכות, שעליו נעשה הווג עם ז"א, והמסך נקרא איפה, משום שהוא מחד שיעור האור שיתקבל ע"י הווג. ח"ש, נטלין למשיחא דאיפה בין שמיא ובין ארעא, שבינה ומלכות האלה המעורבות זו בזו, הפועלות בלהט החרב המתהפכת, הן נושאות את האיפה, דהיינו שמתקנות את מדידת האיפה, שהיא המסך, בין שמים, שהם ז"א, ובין הארץ שהיא המלכות, שהן מתקנות המסך במדת הרחמים לעשותו ראוי לזווג, ולקבל אור העליון. אמנם למטה מן המלכות דאצילות אין האיפה מתקנת כל כך, ולפעמים מתגלה שם מלכות דמדת הדין, הדוחה את אור העליון מלהתקבל. אמנם לפעמים, דהיינו בשבתות וימים טובים בזמן תפלה, נמצאת נושאים ומתקנים האיפה בכל העולמות, וז"ש, לזמנין נטלין לה בכל עלמא, וכל משיחין בה משיחין, דכתיב איפת צדק וגו'. איפת הצדק המתקנת בבינה שולטת בכל מקום וכל המדידות נמדדות בה.

ובזה מיושבים ב' המקראות, שבזכריה ה' ו' אומר, זאת האיפה וגו' עינם בכל הארץ. ובפסוק (דף ע"ג ע"ב *) דף ע"ד ע"א)

אחרי מות

קיא

ההוא חרבא, ברשימין עמיקין, חד גבר תקיף, ק עולמא דקיימא בייג עלמין. חגיר ההוא חרבא, למעבד נוקמין. עמיה (ר) חגירין שתין אחרנין, כלהו ר מתיילפי נצחין קרבא, הה"ד (פ) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. וכתוב (ז) כלם אחווי חרב מלומדי מלחמה וגו'. בכמה גוונין מתהפכין אנפיהו, לית דידע לון, בר חד תולעתא (ט) דשאט בין נוני ימא, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין. (שטז) בההוא זמנא, קלא דנפיק מאינון דחגירי חרבא, מבקע תמניסר טורין רברבין, ולית מאן דירכין אודניה. כלהו עלמא סתימין עיינין, אטימין לבא, לית מאן דישגח דהא בנינא לסתור (ח) כד עבדין עובדן דלא מתכשרן, סאטין מארחא דתקנא, ימינא אעדי, ושמאלא שלטא, כדין עריין אשתכחו.

מסורת הזהר

(פ) (תהלים מה) בשלח ק צ"ש. (ז) (שיר ג) תרומה ק סולמא. ר משתחלפי; משלפי; מתולפי; משתלחפי. רכד צ"צ. ש דשאר. ת חד.

דרך אמת (ר) היינו כמיש ששים גבורים וגו' והם שתין פולטי דנורא.

ארבע מפתחן

הסולם

מאמר

שהיא מיחדת אותם עם הימין, ומעמידה אותם בסוד הרחמים ואינם מתהפכים עוד לדין. אמנם מחמת המסך הזה, מתבקע קו השמאל, שחצי מדרגתו העליונה, שהיא הג'ר דחכמה, נעלמת, ונשאר רק בו"ק דחכמה, דהיינו בחצי המדרגה התחתונה. וז"ש, דשאט בין נוני ימא, דהיינו בין מדרגות החכמה שבשמאל הנקראות דגת הימ, כל אבנין דאעבר עלייהו מתבקעין, שכל המדרגות המכוונות אבנים, העוברות שמה מוכרהות להתבקע לב' חצאים, שחצים העליון נעלם, וחצים התחתון נשאר. שזה נעשה מכח המסך דחירק המיחד ימין ושמאל, (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחזוקת) שהקו האמצעי מתקן את השמאל שלא יאיר ממעלה למטה שה"ס ג"ר אלא ממטה למעלה שה"ס ו"ק דחכמה. ע"ש.

(שטז) בההוא זמנא קלא וכו': בזמן ההוא, שהמדרגות דשמאל מתבקעות מחמת החולעת, הקול שיוצא מאלו תגורי חרב, דהיינו מששים גבורים, מבקע שמונה עשר הרים גדולים שהם חג"ת נה"י שבכל אחד ג' קוים, שבחינת ג"ר דחכמה מסתלקת מהם ואין מי שיטה אונן, להשמר מלהמשיך הג"ר דחכמה. וע"כ ל"ל העולם הם סתומי עינים ואטומי הלב. אין מי שיסתכל שבנין הזה, של ג"ר דשמאל, עומד לסתור. כשעושים מעשים שאינם כשרים, וסורים מדרך המתקן, הוסר הימין, שהוא הארת החסדים, והשמאל שולט בלי ימין, אז נמצאות עריות. דהיינו הדינים המתגלים בבניה ומלכות, שה"ס גילוי ערוה, אוי לרשעים שגורמים זאם בעולם

זה בזה, ע"י בחינת קו האמצעי הנמצא בגוף החרב, ברישא דההוא חרבא מלהטא סומקא מגו בדולחא, דהיינו ששורים שם דינים דשמאל שהם אדומים. שהם בראש החרב כנ"ל. תרין סטרין מחאי גיסא ומחאי גיסא אתחזי ההוא חרבא ברשימין עמיקין, שהם בי בחינות דינים דנוקבא, מצד אחד הדינים דמסך דבינה, ומצד אחד הדינים דמסך דמלכות. חד גבר תקיף, היינו מטטרון, עולמא דקיימא בייג עלמין, דהיינו המרכבה של המלכות המתפשטת בייג עולמות, שהם חו"ב תר"מ שבכל אחת ג' קוין, שהם י"ב עולמות, ועם הארת המלכות שעליהם הם י"ג עולמות, ומטטרון עומד ותור ג'קום י"ג עולמות אלו. חגיר ההוא חרבא למעבד נוקמין, כי ההארת חכמה שבה, מכלה את הקליפות ועושה נקמת בהן.

ותחת ידו של מטטרון נמצאים ששים גבורים (כמ"ש באורך לעיל אות ע"א ע"ש) וז"ש עמיה חגירין שתין אחרנין וכו'. ונתבאר שם שהם נמשכים מחג"ת נה"י דו"א, והיינו מעת שז"א היה במצב מוחין דו"ק, שקו השמאל הוא במחלוקת שם עם קו הימין, וע"כ המוחין ההם מטולטלים, פעם הם דין ופעם הם רחמים. וז"ש, בכמה גוונין מתהפכין אנפיהו, דהיינו פעם לדין ופעם לרחמים. וע"כ לית דידע לון, שאי אפשר להשיגם, מחמת התהפכותם. עד שהקו האמצעי מעורר, את המסך דחירק שבו, ואז מתרצה קו השמאל להתיחד בימין, ונעשה בסוד הרחמים (כנ"ל לך י"ג ד"ה ונתבאר) המסך דחירק מכונה, תולעתא, וז"ש בר חד תולעתא (דפ"י דף ע"ד ע"א)

ווי לחייביא דגרמין דא בעלמא, דהא דא מתברכין לעילא, עד דישתצון אינון לתתא. הה"ד (ר) ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יי' הללויה. ע"כ.

שיז) (ר) ערות אביך וערות אמך לא תגלה (ו) רבי חייא פתח. (ו) כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו'. האי קרא אוקמוה חברייא, אבל כמה חביבה כנסת ישראל קמי קב"ה, דהיא משבחת ליה בהאי. הכא אית לאסתכלא, אמאי משבחת ליה בתפוח, ולא במלה אחרא, או בגוונין או בריחא או בטעמא.

שיח) אבל הואיל וכתוב תפוח, בכלא היא משבחת ליה, בגוונין, בריחא, ובטעמא. מה תפוח הוא אסוותא לכלא, אוף קב"ה אסוותא לכלא. מה תפוח אשתכח א בגוונין, כמה דאוקימנא, אוף קב"ה אשתכח ב בגוונין עלאין. מה תפוח אית ביה ריחא דקיק מכל שאר אילני, אוף קב"ה כתיב ביה (ת) וריח לו כלבנון. מה תפוח טעמיה מתיקא, אוף קב"ה כתיב ביה (ר) חכו ממתקים.

שיט) וקב"ה משבח לה לכ"י כשושנה, והא אוקימנא מלי, אמאי כשושנה, והא אתמר. ר' יהודה אמר, (ת) בשעתא דאסגיא זכאי בעלמא, כנסת ישראל סלקא ריחין טבין, ומתברכא ממלכא קדישא, ואנפיה נהירין. ובזמנא דאסגיא חייבין בעלמא, כביכול כ"י לא סלקא ריחין טבין, ואטעמת מסטרא אחרא מרירא. כדון, כתיב (ב) השליך משמים ארץ וגו', (ר) ואנפיה חשוכן.

שכ) רבי יוסי אמר, בשעתא דאסגיא זכאין בעלמא, כתיב (ג) שמאלו

חלופי גרסאות

א בגוונין. ב בגוונין.

מסורת הזהר

(ק) (תהלים קד) ב"ב ריא צ"א. (ר) ב"א רכו צ"א.

(ש) (שיר ב) לך עב צ"א. (ת) (הושע יד) ח"ג רצד.

(א) (שיר ה) משפטים קעד צ"פ. (ב) (איכה ב) ב"א רי צ"ג. (ג) (שיר ב) ב"א רלה צ"א.

דרך אמת (ש) עיין מאמר זה בריש פרשת האזינו. (ת) בשעה שמתרבה. (א) היינו מצד התפשטות הקליפות בעולם.

תפוח ושושנה

הסולם

מאמר

שאר אילנות, אף הקב"ה, כתוב בו, וריח לו כלבנון. מה תפוח, טעם ומתוק, אף הקב"ה כתוב בו, חכו ממתקים.

שיט) וקב"ה משבחת לה וכי: והקב"ה משבחת ליה, כשושנה. וכבר העמדנו הדברים, למה שיבח אותה כשושנה וכבר למדנו. ר' יהודה אמר, בשעה שצדיקים נתרבו בעולם, כנסת ישראל, שהיא המלכות, מעלה ריחות טובים, שה"ס הארת חכמה המאירה ממשח למעלה, כמו ריח, ומתברכת, בחסדים, ממלך הקדוש, ופניה מאירים. ובשעה שהרשעים נתרבו בעולם, כביכול, כנסת ישראל אינה מעלה ריחות טובים, וטעמת חסידות ה"סא המרה, אז כתוב, השליך משמים ארץ וגו'. דהיינו שנתבטל הזווג, דז"א שנקרא שמים, והמלכות הנקראת ארץ, ופניה חשכים.

שכ) ר' יוסי אמר וכי: רי"א, בשעה שהצדיקים נתרבו בעולם, כתוב, שמאלו תחת לראשי

בעולם, כי לא יתברכו למעלה מטרם שיכלו אלו הרשעים למטה. ז"ש ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה.

שיז) ערות אביך וערות אמך לא תגלה: ר' חייא פתח, כתפוח בעצי היער כן דודי בין הבנים וגו'. מקרא זה העמידוהו החברים. אבל כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקב"ה שהיא משבחת לו בכתוב הזה. כאן יש להסתכל. למה משבחת אותו בתפוח, ולא בדבר אחר, או בדבר שיש לו צבע, או ריח, או טעם. שיח) אבל הואיל וכתוב וכי: ומשיב. אבל כיון שכתוב תפוח, נמצאת משבחת אותו בכל, בצבעים ברית ובטעם, כי מה תפוח הוא רפואה לכל, אף הקב"ה הוא רפואה לכל. מה התפוח נמצא בצבעים, כמו שהעמדנו, שיש בו לבן אדום ירוק, אף הקב"ה נמצא בגוונים עליונים, שהם חסד גבורה ת"ת, שה"ס לבן אדום ירוק. מה תפוח יש בו ריח דק, יותר מכל (דפו"י דף ע"ד ע"א)

תחת לראשי וימינו תחבקני. ובזמנא דאסגיאו חייבין בעלמא, כתיב ד) השיב אחור ימינו. רבי חזקיה אמר מהכא, ה) ונרגן מפריד אלוף, כלומר פריש מלכא מן ב) מטרוניתא. הה"ד ערות אביך וערות אמך לא תגלה.

שכא) רבי אלעזר הוה יתיב קמי אבוי, אמר ליה, אי פרקליטא בעלמא במטרוניתא אשתכח, ואי קטיגוריא בעלמא, במטרוניתא אשתכח, אמאי. אמר ליה, למלכא דהוה ליה בר ממטרוניתא, כל זמנא דהווא ברא עביד רעותא דמלכא, מלכא עביד מדוריה במטרוניתא. וכל זמנא דלא הוה ההוא בר עביד רעותא דמלכא, מלכא פריש מדוריה ממטרוניתא.

שכב) כך קב"ה וכ"י, כל זמנא דישראל עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה שוי מדוריה בכנסת ישראל. וכל זמנא דישראל לא עבדין רעותא דקב"ה, קב"ה לא שוי מדוריה בכ"י. מ"ט. בגין דישראל הוא ברא בוכרא דקב"ה, דכתיב ו) בני בכורי ישראל. אמא, דא היא כנסת ישראל דכתיב ז) ואל תטוש תורת אמך.

שכג) ת"ח, כל זמנא דישראל רחקין מהיכלא דמלכא, כביכול מטרוניתא אתרחקת עמהון. מ"ט. בגין דמטרוניתא לא אקדימת קיסטא ג) להאי בר, לאלקאה ליה, למיהך באורח מישר. בגין דמלכא לא אלקי ד) לבריה לעלמין, אלא שביק כלא בידא דמטרוניתא, לאנהגא היכלא, ולאלקאה ברה, ולדברא ליה באורח קשוט, לקבליה דמלכא.

מסורת הזהר
 הלופי גרסאות
 ד) (איכה ב) ויצא קמ צ"ב. ה) (משלי טז) ב"א
 ג) דהאי. ד) לבר נש.
 ז) (שמות ד) לך קמד צ"ד. ז) (משלי יא) יתרו צח צ"ד.
 ו) שיב צ"ב. ו) (שמות ד) לך קמד צ"ד. ז) (משלי יא) יתרו צח צ"ד.
 דרך אמת ב) גבירה.

הסולם

שכב) כך קב"ה וכ"י וכ"י: כך הקב"ה וכנסת ישראל. כל זמן שישראל עושים רצונו של הקב"ה, הקב"ה משים משכנו בכנסת ישראל. וכל זמן שישראל אינם עושים רצונו של הקב"ה, אין הקב"ה משים משכנו בכנסת ישראל. מהו הטעם - הוא משום שישראל הם בנו בכורו של הקב"ה, שכתוב, בני בכורי ישראל. וכנסת ישראל היא אמם של ישראל, שכתוב, ואל תטוש תורת אמך.
 שכג) ת"ח כל זמנא וכ"י: בוא וראה, כל זמן שישראל רחוקים מהיכל המלך, כביכול המטרוניתא מתרחקת עמהם מן המלך. מהו הטעם. הוא, משום שהמלכה לא הקדימה שבט לאותו הבן להכותו שילך בדרך הישר. כי המלך אינו מכה בנו לעולם, אלא עוזב הכל ביד המלכה, שתנהיג היכלו ושתכה את בנה, ושתנהיגו בדרך אמת כנגד המלך. קיסטא, פירושו שבט, לפי הענין.

מאמר

לראשי וימינו תחבקני. דהיינו שהימין ושמאל מתיחדים זה בזה. ובשעה שמתרבים רשעים בעולם כתוב, השיב אחור ימינו. והשמאל שולט בלי ימין. שאז כל הדינים נשפעים ממנו. ר' חזקיה אמר מכאן, שכתוב, ונרגן מפריד אלוף, כלומר שהמלך נפרד מן המלכה, מחמת הרשע שנקרא נרגן. ו"ש ערות אביך וערות אמך לא תגלה. דהיינו שלא תגרום גילוי דינים למעלה ליניקת הס"א, שעי"ז נפרד הזווג הקדוש.
 שכא) ר' אלעזר הוה וכ"י: ר"א היה יושב לפני אביו, אמר לו, אם יש מליץ טוב בעולם, הוא מגיע להמלכה, ואם יש מלמד חוב בעולם, הוא מגיע אל המלכה. ולא למעלה מהמלכות. ושאל למה הוא כך. אמר לו. בדומה למלך שהיה לו בן מהמלכה, כל זמן שהבן עשה רצונו של המלך, המלך שם משכנו בהמלכה. וכל זמן שהבן לא עשה רצונו של המלך, המלך מפריד משכנו מן המלכה.
 (דפו"י דף ע"ד ע"א)

שכד) ורזא דמלה דכתיב (ח) דברי למואל מלך משא אשר יסרתו ה אמו, דא בת שבע, והא אתמר כתיב, (ט) משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. ו תוגת אמו ודאי. חמי מה כתיב, בן חכם ישמח אב, בעוד דהאי בר אזיל באורח מישר, והוא חכימא, ישמח ז אב, דא מלכא קדישא לעילא, ישמח אב סהם. אשתכח האי בר באורחא תקלא, מה כתיב ובן כסיל תוגת אמו. ח תוגת אמו ודאי, דא כנסת ישראל. ורזא דמלה כתיב, י ובפשעכם שלחה ט אמכם.

שכה) ת"ח, לא אשתכח חדוותא קמי קב"ה, כיומא דסליק שלמה לחכמתא, ואמר שיר השירים. י כדין נהירו אנפוי דמטרוניתא, כ ואתי מלכא למשרי מדוריה עמה. הה"ד, (כ) ותרב חכמת שלמה וגו'. מאי ותרב. דסלקא שפירו דמטרוניתא, ואתרביאת בדרגהא על כל שאר דרגין, בגין דמלכא שוי מדוריה בה. וכל כך למה. בגין דאפיקת ברא חכימא דא ג לעלמא. שכו) וכד אפיקת ליה לשלמה, לכל ישראל אפיקת, וכלהו הוו בדרגין עלאין זכאין ח כשלמה. ט דקב"ה חדי בהו, ואינון ביה. וביומא דשכלל שלמה ביתא לתתא, אתקינת מטרוניתא ביתא למלכא, ושוו מדוריהון כחדא, ונהירו אנפהא בחדוה שלימו. כדין אשתכח חדוותא לכלא, לעילא ותתא. וכל כך למה. בגין דכתיב, משא אשר יסרתו אמו, דדברת ליה לרעותא דמלכא.

מסורת הזהר

(ח) (משלי לא) ויחי רנט צ"ה. ט) (שם י) ב"א קמו (מ) (ישעיה ג) ב"א קמו צ"א. כ) (מ"א ה) צ"א. י) (ישעיה ג) ב"א קמו צ"א. ח) (מ"א ה) צ"א. חיי שרה פג צ"א. ה מוסיף אמו אמו ודאי. ז ל"ג תוגת. ז מוסיף אב כלל. ח אמו ולא אביו ול"ג תוגת אמו ודאי דא כ"י. ט מוסיף אמכם, אמכם דא כ"י. י ונהר ול"ג כדין נהירו. כ ואתיא. ל למלכא. מ בשלמא. נ וקב"ה.

חלופי גרסאות

אשר יסרתו אמו

אז האירו פניה של המלכה, והמלך בא להשרות משכנו עמה. ז"ש, ותרב חכמת שלמה וגו'. מהו ותרב. והיינו שעלה היופי של המלכה, ונתגדלה במדרגותיה על כל שאר המדרגות שהיו לה באיזה זמן. משום שהמלך שם משכנו בה. וכל כך למה, משום שהוציאה בן חכם הזה לעולם.

שכו) וכד אפיקת ליה וכר: וכשהוציאה את שלמה, דהיינו שהשפיעה לו חכמותה, הוציאה לכל ישראל, וכולם היו זוכים במדרגות עליונות כמו שלמה, שהקב"ה היה שמח בהם, והם בו. וביום ששכלל שלמה הבית המקדש למטה התקינה המלכה בית אל המלך, ושמו משכנם יחד, והאירו פניה בשמחה שלמה. או נמצאת שמחה לכל, למעלה ולמטה. וכל כך למה. הוא, משום שכתוב, משא אשר יסרתו אמו. שהנהיגה אותו לרצון המלך.

וכד

מאמר

שכד) ורזא דמלה דכתיב וכר: וסוד הדברי, שכתוב, דברי למואל מלך משא אשר יסרתו אמו. אמה, זו היא בת שבע. שה"ט המלכות הנקראת בת שבע. ולמדנו, כתוב, משלי שלמה בן חכם ישמח אב ובן כסיל תוגת אמו. תוגת אמו ודאי. ראה מה כתוב, בן חכם ישמח אב, היינו בעוד שהבן הזה הולך בדרך הישר, והוא חכם, ישמח אב, זהו המלך הקדוש למעלה, דהיינו ז"א, כי כתוב, ישמח אב, סתם. ויורה על האב שלמעלה. ואם בן הזה נמצא בדרך כשלוך, מה כתוב, ובן כסיל תוגת אמו, תוגת אמו ודאי, שזו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות. וסוד הדברי, שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם. שהיא המלכות.

שכה) ת"ח לא אשתכח וכר: בוא וראה, לא היתה נמצאת שמחה לפני הקב"ה כאותו יום שעלה שלמה לחכמה. ואמר שיר השירים, (דפו"י דף ע"ד ע"ב)

אחרי מות

קמז

שכז) וכד האי ט בר כמה ע דאמינא, לא אתדבר לרעותיה דמלכא. כדין היא ערייתא דכלא, ערייתא דכל סטרין דהא מלכא פריש ממטרוניתא, ומטרוניתא אתרחקת מהיכליה, ובג"כ ערייתא היא דכלא. פ וכי לא ערייתא הוא, מלכא בלא מטרוניתא, ומטרוניתא בלא מלכא. וע"ד כתיב, ערות אביך וערות אמך לא תגלה אמך היא. ז אמך היא ודאי, ושריא עמך, בגיני כך לא תגלה ערותה.

שכח) ר"ש אקיש ידוי ובכה, ואמר ווי אי אימא וגלינא רזא, ווי אי לא אימא, דייגדון חברייא מלה. ז אהה יי' אלהים כלה אתה עושה את שארית ישראל. מאי אהה. ומאי כלה אתה עושה. אלא ק רזא דמלה, בזמנא דה' ר תתאה ש אתתרכת מהיכלא דמלכא, ה' אחרא עלאה בגינה מנעת ת ברכתא. א וכדין כתיב, ב אהה כלה אתה עושה. ג בגין דכד ד איהי אתמנעת מברכאן, ה' אחרא מנעת לון מכלא. מאי טעמא. בגין דברכאן לא משתכחי, אלא באתר דשריין דכר ונוקבא.

שכט) ועל דא כתיב, מ) יי' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו ה על נוהו ממש. דא מטרוניתא, ודא הוא ודאי. ומאי אומר. אוי שהחרבתי את ביתי וכי'. ביתי זווגא דמטרוניתא. ודא הוא ודאי, ערות אביך

מסורת הוהר

ז) (יחזקאל יא.) מ) (ירמיה כה) ויקהל ז צ"ע. ט בר נש. ע דאצטריך. פ וכלא. צ ל"ג אמך היא.

ק ל"ג רזא דמלה. ר ל"ג תתאה. ש מתתרכא. ת ל"ג

ברכתא. א מוסיף וכדין אתתרכת. ב ל"ג אהה. ג בגיני כך. ד האי ה' ה ל"ג על

חלופי גרסאות

שאג ישאג על נוהו

הסולם

בשבילה, ואז כתוב אהה כלה אתה עושה, כי הפגם מגיע בב' ההין דהוי"ה בבינה ומלכות, כי כשה' תחתונה נמנעת מלקבל ברכות ה' האחרת העליונה מונעת הברכות מכל, שאינה משפעת גם לז"א. מהו הטעם, הוא משום שהברכות אינן נמצאות אלא במקום ששורים דכר ונוקבא. וכיון שהמלכות נגרשת מז"א, אין ברכות גם בז"א, להיותו בלי נוקבא.

שכט) ועל דא כתיב וכי': וע"כ כתוב, ה' ממרום ישאג וממעון קדשו יתן קולו שאג ישאג על נוהו. על נוהו ממש, שהיא המלכה, שאיננה, וזהו ששואג ודאי. ומהו אומר, היינו, אוי שהחרבתי את ביתי וכי' (כמ"ש ברכות ג.) ביתי, פירושו זווג המלכה. וזה הוא ודאי ערות אביך וערות אמך לא תגלה. כי מכל הצדדים היא ערוה. דהיינו פגם. כי כשנפרדה המלכות שהיא אמך בעון התחזונונים, מסתלקים גאורות גם מז"א, ונמצא גם ז"א, שהוא אביך, נפגם. ואז לבשו שטים קדרות ושק הושם כסתם. דהיינו

מאמר

שכז) וכד האי בר וכי': וכשבן הוה, כמו שאמרת, אינו מתנהג לרצון המלך, או היא ערוה לכל, שגורם שיתגלו דינים במלכות שה"ס גילוי ערוה, ערוה לכל הצדדים, הן לימין והן לשמאל, כי המלך נפרד מן המלכה, והמלכה נתרחקה מהיכלו, וע"כ היא ערות כל. וכי אין זה ערוה אם המלך הוא בלי המלכה, והמלכה בלי המלך. וע"כ כתוב, ערות אביך וערות אמך לא תגלה אמך היא. אמך היא ודאי, דהיינו המלכות, ושוכנת עמך, משום זה, לא תגלה ערותה.

שכח) ר"ש אקיש ידוי וכי': ר"ש הכה דיין זו אל זה, ובכה. ואמר, אוי אם אומר ואגלה סוד, אוי אם לא אומר, ויאבדו החברים דבר זה. אהה ה' אלקים כלה אתה עושה את שארית ישראל. מהו אהה, ומהו כלה אתה עושה. ומשיב, אלא סוד הדבר, בזמן שח' תחתונה, דהויה, שהיא המלכות, נגרשת מהיכל המלך, ה' אחרת עליונה, דהויה, שהיא בינה, מונעת הברכות (דפו"י דף ע"ד ע"ב)

וערות אמך לא תגלה. דהא מכל סטרין ערייתא הוא. וכדין, (ג) לבשו שמים קדרות ושק הושם כסותם ו דהא אתר אחסנת ברכאן דמבויעי דנחלין דהון נגידין ושקיין כדקא חזו, ז אתמנעו.

של) תנינן, כד אתפרש מלכא ממטרוניתא, וברכאן לא משתכחן, כדין אקרי ח ו"י. מ"ט ט ו"י. דתניא, רישא דיסוד י', דהא יסוד ו' זעירא הוא, וקב"ה ו' רברבא עלאה. וע"ד כתיב ו"ו תרין וויין כחדא, ורישא דהאי יסוד י' הוא. וכד אתרחקת מטרוניתא ממלכא, וברכאן אתמנעו י ממלכא, וזווגא לא אשתכח ברישא דיסוד, נטיל ו' עלאה להאי רישא דיסוד דהוא י', ונגיד ליה לגביה. כדין הוא כ ו"י, ו"י לכלא, לעלאין ותתאין.

שלא) וע"ד תנינן, מיומא דאתחריב ירושלם, ברכאן לא אשתכחו בעלמא, ולית לך יום דלא אשתכח ביה לווטין, דהא ברכאן אתמנעו בכל יום. אמר ליה, ג או הכי, או"י או הו"י, ח מהו.

שלב) אמר ליה, כד מלה תליא בתשובה, ולא תייבין, כדין ה' עלאה נטיל לון, ואנגיד לואו וי', נ לגבה, * בגין דלא תייבין, כדין אקרי הוי. ס הוי כד אסתלק מלכא לעילא לעילא, ט וצווחין בני נשא ולא פ אשגח בהו. צ וההוא עלאה ק אהיה טמירא, סליק לו', וי' לגביה, בגין דלא ר אתקביל צלותיה, כדין

חלופי גרסאות

י' ל"ג דהא. ז ל"ג אתמנעו. ח ו"ה: וי'. ט ל"ג ו"י, וי'. י מלכא. כ וי' וי' לעילא דכלא דעלאין ותתאין.

ל. אי. ח מוסיף מהו ו"ה; או ו"ה. נ לגביה. ט אוי. ע בגין דצווחין. פ ישגח. צ ואהיה. ק ל"ג אהיה. ר אתקבילו.

מסורת הזוהר

(1) (ישעיה ג) וישב כב צב.

שאג ישאג על נהו

של) וע"ד תנינן וכי: וע"כ למדנו, מיום שנחרב בית המקדש ברכות אינן נמצאות בעולם, ואין לך יום שלא נמצאות בו קללות, כי הברכות הצריכות לבא בכל יום נמנעות, ונעשות קללות. אמר לה, אם כן, אם כתוב, או"י או הו"י, ולא ו"י מהו פירושים.

שלב) אמר ליה כד וכי: א"ל, כשהדבר תלוי בתשובה, ואינם שבים אז לוקח אותם ה' עלאה דהויה, שהיא בינה, ומושך את הו' והי' אליה, משום שאינם שבים, ונעשה הצירוף הו"י, או נקרא הוי. דהיינו הוי כשנסתלק המלך, שהוא ז"א, למעלה למעלה, לבינה. ובני אדם צועקים ואינו משגיח בהם. ולפעמים עליונה היא השם אהיה הנסתר, שהוא כתר, מעלה את הו' שהוא ז"א, ואת הו' שהוא ראש היסוד, אליו, כי לא נתקבלה תפלתו, ונעשה הצירוף, אוי, או נקרא אוי, כי א', שהוא אהיה, העלה

הסולם

דהיינו ז"א שנקרא שמים. כי מקום נחלת הברכות של מברעי הנחלים, שהם בבינה, שהיו נוזלים ומשקים ז"א כראוי, נמנעו ונסתלקו.

של) תנינן כד אתפרש וכי: למדנו, כשנפרד המלך מן המלכה, וברכות אינן נמצאות, אז נקרא ז"א, וי' שפירושו אוי ל'. מהו הטעם שנקרא וי'. הוא, כי למדנו הראש של היסוד הוא י' כי היסוד עצמו הוא ו' קטנה, והקב"ה, דהיינו ז"א, הוא ו' גדולה עליונה. וע"כ כתוב ו' ב' וויין יחד, שמורים על ז"א ויסוד. וראש של יסוד הזה הוא י'. וכשהמלכה מתרחקת מן המלך, והברכות נמנעות מן המלך, שהוא ז"א, וזווג אינו נמצא בראש היסוד, אז לוקח ו' העליונה, שהיא ז"א, לראש הזה של היסוד, שהוא י', ומשכו אצלו, אז נעשה הצירוף וי', דהיינו וי' לכל, לעליונים ותחתונים. שכיון שהתחתונים אינם מקבלים אין נותנים לעליונים להשפיע להם, כנ"ל.
(דפו"י דף ע"ב ע"א) (דף ע"ה ע"א)

מאמר

אקרי אוי, ש דהא א' ת סליק לגביה א דו' וי'. וכדין תשובה לא אשתכח. וע"ד אסתלק מאלין אתוון ה', דהא בתשובה לא תלייא. שלג) ודאי כד אסגיאו חובי עלמא טפי, ותשובה הוה תליא בקדמיתא, ולא בעו, כדין אסתלק ה', וא' סליק לו' יו"ד לגביה. ואקרי אוי. וכד חריב בי מקדשא, ותשובה ב אסתלקת, כדין צווחו ואמרו, (ט) אוי לנו כי פנה היום. מאי כי פנה היום. דא הוא יומא עלאה, דאקרי תשובה, ג דאסתלק ואתעבר, ולא שכית. ההוא יומא דאשתמודע, לפשטא ימינא לקבלא חייבין, והא אתפני מכלא, ולא אשתכח, ועל דא אמרו אוי, ולא הוי. כי ינטו צללי ערב, דהא ד אתיהיב רשו לרברבי ממנן דשאר עמין, למשלט עלייהו. שלד) תאנא, סליק ו' לעילא לעילא, והיכלא אתוקד, ועמא אתגלי, ומטרוניתא אתתרכת, וביתא אתחרבת. לבתר כד נחית וו' לאתריה, אשגח בביתיה והא אתחריב, בעי למטרוניתא, והא אתרחקת ואזלת. חמא להיכליה, והא אתוקד. בעא לעמא, והא אתגלי. חמא לברכאן ה דנחלין עמיקין דהוו נגדין, והא אתמנעו. כדין כתיב, (ט) ויקרא יי' אלהים צבאות ביום ההוא לבכי ולמספד ולקרחה ולחגור שק, וכדין לבשו שמים קדרות. שלה) כדין ו' י' אתנגיד חד לקביל חד. וה' עלאה, נגיד מבועי לסטרא אחרא, וצרכאן לא משתכחן. דהא דכר ונוקבא לא אשתכחו, ולא שריין כחדא.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ירמיה ו) חיי שרה עה צ"ג. ע) (ישעיה כב) ש דהוא אלף סליק גביה לה' לו' ליי. ת אסתליק, א' אסתליק. א ו'. ב מוסיף אסתלקת ולא מעליא. ג ואסתלק. ד ארכינו רברבי. ה דעמיקין דנחלין. ו ו' ה'.

מאמר

הסולם

שאג ישאג על נוהו

העלה אליה ו' י'. ואז לא נמצא תשובה וע"כ נסתלקה ח' מאלו האותיות. כי כבר אינו תלוי בתשובה. שה"ס בינה הנקראת ה'. שלג) ודאי כד אסגיאו וכר': ודאי כשנתרבו ביותר עונות העולם, ובתחילה היתה התשובה תלויה, ולא רצו לשוב, אז נסתלקה ה', שהיא בינה שה"ס תשובה, והא' שהיא כתר, מעלה את הו' י' אליה, ונקרא אוי. וכשנחרב בית המקדש ונסתלקה התשובה אז זעקו ואמרו, אוי לנו כי פנה היום. מהו, כי פנה היום. זהו יום העליון, דהיינו בינה הנקראת תשובה, שנסתלק ונעבר ואינו נמצא. הוא היום ההוא, שנודע, שפושט ימינו לקבל רשעים. והוא פנה לו מכל ואינו נמצא. וע"כ אמרו אוי, ולא הוי. כי ינטו צללי ערב. היינו שניתנה רשות לשרים הממונים של שאר העמים לשלוט על ישראל. שלד) תאנא סליק ו' וכר': למדנו, הו', שהיא ז"א, עלתה למעלה למעלה, לכתר, שה"ס (דס"ו דף ע"ה ע"א)

שלה) כדין ו' י' אתנגיד וכר': אז ו' י' נמשכו אחד כנגד אחד. שהי' שהיא ראש היסוד נמשכה אל הו', שהיא ז"א, ונפרדה מהמלכות. וה' העליונה דהויה, שהיא בינה, נחלת מברעים לסטרא אחרא, וברכות אינן נמצאות, משום שלא נמצאו דכר ונוקבא. שהם ז"א ומלכות, ואינם שורים יחד. אז שאג ישאג על נוהו, שהוא מלכות. בכה ר"ש ובכה ר' אלעזר. אמר ר' אלעזר, בכיה תקועה בלבי מצד זה, ושמחה בלבי

כדין (9) שאג ישאג על נוהו. בכה ר"ש, ובכה ר' אלעזר, אמר ר' אלעזר, בכייה תקיעא בלבאי מסטרא חדא, וחזוותא בלבאי מסטרא אחרא. דהא שמענא מלין, דלא שמענא עד השתא, זכאה חולקי.

שלו (10) ערות אשת אביך לא תגלה, מאן אשת אביך. אר"ש, הא תנינן, כל מלוי דאורייתא סתים וגליא, כמה דשמא קדישא סתים וגליא, אורייתא דהיא שמא קדישא, הכי נמי סתים וגליא. הכא כלא באתגלייא, ידיעא סתים כמה דאוקימנא.

שלו (11) והאי קרא הכי הוא, אשת אביך: תאנא, כל זמנא דמטרוניתא אשתכזת במלכא, וינקא לך, אקרי אמך. השתא דאתגליא עמך ואתרחקת מן מלכא, אשת אביך אתקרי. אנתו היא דמלכא קדישא לא אתפטרת בתרוכין מניה, אנתתיה היא ודאי. כמה דכתיב, (12) כה אמר יי' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. אלא ודאי אנתו היא דמלכא, אע"ג דאתגלייא.

שלח (13) וע"ד פקיד עלה תרי זמני, כד יתבא במלכא בזווגא חד, ואתקרי אמך, דכתיב ערות אמך לא תגלה, לא תעביד דיתרחקון דא מן דא, ותשתלח על חובך, כמה דכתיב (14) ובפשעכם שלחה אמכם. וחד, כד היא בגלותא עמך, ואתגלייא מהיכלא דמלכא, ואתקרי אנתו דמלכא. אע"ג דאתרחקת מניה לא תעביד בגין דתעדי מבינך, וישלטון בך שנאך, ולא תסתמר עלך בגלותא. הה"ד ערות אשת אביך לא תגלה. מאי טעמא. בגין כי ערות אביך הוא. אע"ג

הלופי גרסאות

ז ל"ג ר' אלעזר.

(9) (ירמיה כה) לעיל אות שכט צ"מ. (10) ב"א רכח צ"א.

(11) (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. (12) (שם) לעיל אות שלו צ"ק.

מסורת הוהר

(9) (ירמיה כה) לעיל אות שכט צ"מ. (10) ב"א רכח צ"א.

(11) (ישעיה ג) ב"א קמח צ"א. (12) (שם) לעיל אות שלו צ"ק.

ערות אמך לא תגלה

זוה"ס

מאמר

כי היא אשת המלך הקדוש, שהוא ז"א, שלא נפטרה ממני בספר כריתות, אשתו היא ודאי. כמו שכתוב, כה אמר ה' אי זה ספר כריתות אמכם אשר שלחתיה. אלא ודאי, שהיא אשת המלך אע"פ שהגלתה.

שלח (13) ועל דא פקיד וכו': ועל כן צוה עליה ב' פעמים, אחד, כשיושבת עם המלך בזווג אחד ונקראת אמך, שכתוב, ערות אמך לא תגלה, שפירושו, לא תעשה שיתרחקו זה מזה ותהיה משולחת בסבת עונך, כמו שכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם. ואחד, כשהיא בגלות עמך, והגלתה מהיכל המלך, שנקראת אז אשת המלך, ואע"פ שנתרחקה מן המלך, לא תעשה שתהיה סרה ממך, וישלטו עליך אויביך, ולא תשמור אותך בגלות. ז"ש, ערות אשת אביך לא תגלה. מהו הטעם. הוא משום, כי ערות אביך הוא. כי אע"פ שנתרחקה מן המלך, השגתה

בלבי מצד אחר, כי שמעתי דברים שלא שמעתי עד עתה. אשרי חלקי.

שלו (10) ערות אשת אביך לא תגלה: שואל, מי היא אשת אביך. אמר ר' שמעון, הרי למדנו, כל דברי התורה סתומים וגלויים, כמו השם הקדוש שהוא סתום וגלוי, שכתוב, הויה, ונקרא אדני, והתורה שהיא השם הקדוש, היא ג"כ סתומה ומגולה. וכאן, במקרא הזה, הכל בגלוי, דהיינו לפי פשוטו, שהכתוב מדבר באשת אביו. ויש בו ידיעה סתומה, כמו שהעמדנו.

שלו (11) והאי קרא הכי וכו': ומקרא זה כך הוא. אשת אביך. למדנו, כל זמן שהמלכה נמצאת עם המלך, ומניקה אותו, משפיע עליה, היא נקראת אמך. עתה, בגלות, שהגלתה עמך ונתרחקה מן המלך, היא נקראת אשת אביך, (דפו"י דף ע"ה ע"א)

דאזרחקת מן מלכא, אשגחותא דמלכא בה תדירא, ובעיא לאסתמרא לקבלה יתיר, ולא תיחוב לגבה.

שלט) רבי שמעון פתח, (ט) כי יי' אלהיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו'. כי יי' אלהיך: דא שכינתא, דאשתכחת בהו בישראל, וכ"ש ה בגלותא, לאנגא עליהו תדירא מכל סטרין, ומכל שאר עמין, דלא ישיצון להו לישראל. (ש) דתניא, לא יכלין * שנאיהון דישראל לאבאשא להו, עד דישראל מחלישין חילא דשכינתא מקמי רבבי ממנן דשאר עמין. כדין יכלין להון שנאיהון דישראל, ושלטין עליהו, וגזרין עליהו כמה גזרין בישין. וכד אינון תייבין לקבלה, היא מתברת חילא ותוקפא דכל אינון ממנן רברבין, ותברת חילא ותוקפא דשנאיהון דישראל, ואתפרעא להו מכלא.

שמא) ועל דא והיה מחניך קדוש, דבעי ב"נ דלא יסתאב בחובבי, ויעבר על פתגמי אורייתא. דאי ה עביד הכי, מסאבין ליה, כמה דכתיב ונטמתם במ, בלא א'. ותאנא, מאתן ותמניא וארבעין שייפין בגופא, וכלהו אסתאבן, כד איהו אסתאב. כלומר, כד בעי לאסתאבא. וע"ד, והיה מחניך קדוש. מאי מחניך, אלין אינון שייפי גופא. ולא יראה בכ ערות דבר, מאי ערות כ דבר. ערייתא ג נוכראה ה להאי דבר רמו, כמה דאוקימנא. דאי הכי, ושב מאחריך ודאי. ועל דא ערות אשת אביך לא תגלה. מ"ט. בגין דכתיב ערות אביך הוא, כמה דאוקימנא.

שמב) תאנא, על ג' מלין מתעכבין ישראל בגלותא. על דעבדין קלא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ח ל"ג בגלותא. ט ל"ג עביד. י ל"ג כד; דכד. כ דכד. ל ל"ג נוכראה. ט דהאי; דהוי.

(ט) (דברים ט) פקודי קו צ"ח.

ולא יראה בכ ערות דבר

הסולם

מאמר

ישמא בעונותיו, ויעבור על דברי תורה. שאם עושה כך, מטמאים אותו. כמו שכתוב, ונטמתם במ. בלי א'. שיורה על טומאה יתירה. ולמדנו, רמ"ח אברים יש בגוף וכולם נטמאים כשהוא נטמא. כלומר כשהוא רוצה להטמא, תיכף נטמא, וע"כ והיה מחניך קדוש. מהו מחניך. אלו הם אברי הגוף. ולא יראה בכ ערות דבר. מהו ערות דבר. היינו רמו, שקא תגרום, ערוה זרה לדבר הזה. שהיא זרה למלכות הנקראת דבר. כמו שהעמדנו. שאם אתה עושה כן, ושב מאחריך, ודאי. וע"כ אשת אביך לא תגלה. מהו הטעם. משום שכתוב, ערות אביך הוא. כמו שהעמדנו.

שמב) תאנא על ג' וכי: למדנו על ג' דברים מתעכבים ישראל בגלות. על שנוהגים בזיון בשכינה בגלות. ועל שמחזירים פניהם מן השכינה. דהיינו כמ"ש כי פנו אלי עורף ולא פנים. ועל שמטמאים עצמם לפני השכינה. ואינם

השגחת המלך נמצאת בה תמיד, וצריך לשמור עצמו כנגדה ביותר, ולא לחטא לה.

שלט) רבי שמעון פתח וכו': ר"ש פתח, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחנך להצילך וגו'. כי ה' אלקיך, זו היא השכינה הנמצאת בישראל, וכל שכן בגלות. להגן עליהם תמיד מכל הצדדים. ומכל שאר העמים שלא יכלו את ישראל.

(ש) דתניא לא יכלין וכי: שלמדנו, לא יכלו שנאיהם של ישראל להרע להם, עד שישראל החלישו כח השכינה לפני השרים הממונים של שאר העמים, אז יכלו להם שנאיהם של ישראל ושלטים עליהם, וגזרין עליהם כמה גזרות רעות. וכשישראל שבים כנגדה בתשובה, השכינה משברת הכח והאומץ של אלו השרים הממונים, ומשברת הכח והאומץ של שונאי ישראל, ונפרעת מהם הכל.

שמא) וע"ד, והיה מחניך וגו': וע"כ, והיה מחניך קדוש. שהאדם צריך לראות שלא (דפו"י דף ע"ה ע"א * דף ע"ה ע"ב)

בשכינתא בגלותא. ומהדרי אנפיהו מן שכינתא. ועל דמסאבי גרמיהו קמי שכינתא. וכלהו אוקימנא במתניתא דילן.

שמג) רבי אבא, הוה אזיל לקפוטקיא, והוה עמיה רבי יוסי. עד דהוה אזלי, חמו חד בר נש, דהוה אתי, ורשימא חד באנפוי. א"ר אבא, נסטי מהאי אורחא, דהא אנפוי דדין אסהידו עליה, נ דעבר בערייתא דאורייתא, בגיני כך אתרשים באנפוי. א"ל רבי יוסי, אי האי רשימא הוה ליה כד הוה ינוקא, מאי ערייתא אשתכח ביה. א"ל, אנא חמינא באנפוי, דאסהידו בערייתא דאורייתא. שמד) קרא ליה רבי אבא, א"ל אימא מלה, האי רשימא דאנפך, מה הוא. אמר לון, במטותא מנייכו, לא תענשו יתיר להווא בר נש, דהא חובוי קא גרמו ליה. אמר רבי אבא מהו. אמר ליה, יומא חד הוינא אזיל בארחא אני ואחתי, a שרינא בחד אושפיזא, ורוינא חמרא, וכל ההוא ליליא אחידנא באחתי. בצפרא קמנא, ואושפיזאי קטט בחד גברא, עיילנא בינייהו, וקטרו לי דא מהאי גיסא, ודא מהאי גיסא, ורשימא דא הוה עייל לבי מוחא, ואשתזבנא על ידא דחד אסייא דאית בגוון.

שמה) אמר ליה, מאן הוא אסייא. אמר ליה, רבי שמלאי הוא. א"ל מאי אסוותא יהב לך. א"ל אסוותא דנפשא. ומהווא יומא אהדרנא בתשובה. ובכל יומא חזינא אנפאי בחד חזיו, ובכינא קמי קב"ה, דהוא רבון עלמין על ההוא חובה. ומאינון דמעין אסחינא אנפאי. אמר רבי אבא, אי לאו דאתמנע מנך

חלופי גרסאות

נ ל"ג דעבר.

דרך אמת ג) היינו שורים במלון אחד יחד והייתי שיכור ונתייחדתי עם אחותי והייתי מונה עמה כל הלילה למחר היה הבעה"ב מתקוטט עם איש אחד ונכנסתי ביניהם להפרידם ואחוז בי והכניתי ופצעוני במוחי ואלמלא רופא אחד שרפאני הייתי מת, זה הרופא היה התיח רבי שמלאי כנודע והוא תיקן לו תשובה היא הרפואה העקרית כמבואר והוריד דמעות בכל יום ומאונן דמעות היה רוחץ פניו בהם.

בר נש דרשימא חד באנפוי

הסולם

מאמר

רושם הזה. א"ר אבא מה הוא. א"ל יום אחד הייתי הולך בדרך אני ואחותי, והיינו שורים במלון אחד, והשתכרנו מיין, וכל אותו הלילה אחותי באחותי, בבוקר קמתי, ובעל המלון היה לו מריבה עם אדם אחד, נכנסתי ביניהם, להפרידם זה מזה, וסדרו אותי דהיינו שהכנו אותי, זה מצד זה, וזה מצד זה, ורושם הזה נכנס במחוי. ונצלתי ע"י רופא אחד שיש ביננו. קפ"רו, פירושו תקנו סדרו. כמו, קטרין ליה גננא (ברכות טז.) ומובא כאן, בלשון סגי נהור. כלומר, שהכנו אותו קרוב למיתה.

שמה) אמר ליה מאן וכי: א"ל מי הוא הרופא. אמר ליה, ר' שמלאי הוא. א"ל איזו רפואה נתן לך. א"ל רפואת הנפש. ומיום ההוא חזרתי בתשובה. ובכל יום ראיתי פני במראה

אחד

ואינם חוששים שהשכינה עמהם בגלות. וכולם העמדנו במשנה שלנו.

שמג) רבי אבא חוה וכי: ר"א היה הולך לקפוטקיא, והיה עמו ר' יוסי. בעוד שהיו הולכים, ראו אדם אחד שהיה בא ורושם אחד בפניו. אמר ר' אבא, נטה מדרך הזה, כי הפנים שלוח מעידים עליו שעבר על עריות שבתורה, וע"כ גרשם זה בפניו. א"ל ר' יוסי אם היה בו רושם ההוא מעת שהיה ילד, איזה עריות היתה נמצא אז עמו. אמר לו, אני רואה בפניו שמעידים שעבר על עריות שבתורה.

שמד) קרא ליה ר' אבא וכי: קרא אותו ר' אבא, אמר לו אמור הדבר, רושם הזה שבפניך מה הוא. אמר להם בבקשה מכם שלא תענשו יותר לאדם ההוא, כי עונותיו גרמו לו (דפו"י דף ע"ה ע"ב)

תשובה, אעברנא מאנפך ההוא רשימא. אבל קרינא עליך, (ח) וסר עונך וחטאתך תכופר. אמר ליה, ג' זמנין אימא. אמר ליה ג' זמנין, ואתעבר רשימא.

שמו) אמר ר' אבא, ודאי מארך הא ^ו בעא לאעברא מנר, דודאי בתשובה אשתכחת. אמר ליה, נדרנא מהאי יומא לאתעסקא באורייתא יממא וליילא. אמר ליה, מה שמך. אמר ליה אלעזר. אמר ליה ^ט אל עזר, ודאי שמא גרים, דאלהך סייעך, והוה בסעדך, שדריה רבי אבא וברכיה.

שמו) לזמנא אחרא, הוה רבי אבא אזיל לגבי ר"ש, עאל במאתיה, אשכחיה דהוה יתיב ודריש, (א) איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', כמה טפשין אינון בני עלמא, דלא משגיחין ולא ידעין ולא מסתכלין למנדע אורחוי דקב"ה, על מה קיימין בעלמא. מאן מעכב להו למנדע טפשותא דלהון. בגין דלא משתדלי באורייתא, דאילו הוּו משתדלי באורייתא ינדעון אורחוי דקב"ה.

שמח) וכסיל לא יבין את זאת, דלא מסתכל ולא ידע * (נימוסי דזאת בעלמא. פ' דע"ג דדאין עלמא בדינוי ^ז וחמאן לדינוי דהאי זאת, דמטאן על בני נשא דאינון זכאין, ולא מטאן על רשיעיא חייבין, דעברין על פתגמי אורייתא, דכתיב ^ב בפרוח רשעים כמו עשב וגו'. דהאי עלמא ירתין ליה בכל סטרוי, ודינין לא מטון ^ק עלוי בהאי עלמא. ואלמלא דדוד מלכא אודעיה בסופיה דקרא, לא ידעינן, דכתיב להשמדם עדי עד, לשיצאה להון מההוא עלמא, ולמהוי עפרא

חלופי גרסאות

ס בעיא. ע ל"ג אל עזר. פ ל"ג דאע"ג. צ חמינא. ק עלייהו.

מסורת הזהר

(ח) (ישעיה ו') ח"ג נז: קי. א) (תהלים צב) תרומה קצא צ"פ. ב) (תהלים צב) משפטים קנב צ"ג.

בר נש דרשימא חד באנפוי

הסולם

מאמר

הם בני העולם שאינם משגיחים ואינם יודעים ואינם מסתכלים לדעת דרכיו של הקב"ה, על מה נמצאים בעולם. מי מעכב אותם להכיר בכסילות שלהם, הוא משום שאינם עוסקים בתורה, כי אלו היו עוסקים בתורה, היו יודעים דרכיו של הקב"ה.

שמח) וכסיל לא יבין את זאת: היינו שאינו מסתכל ואינו יודע מנהגי הזאת, שהיא המלכות הנקראת זאת, בעולם. שאע"פ שהקב"ה דן העולם בדינוי, ואנשים רואים דיניה של זאת, זה שבאים על בני אדם שהם צדיקים, ואינם באים על הרשעים החייבים העוברים על דברי תורה. שכתוב, בפרוח רשעים כמו עשב וגו', שיורשים העולם הזה מכל צדדיו ודינים אינם באים עליהם בעולם הזה. והאנשים אינם יודעים למה. ואם דוד המלך לא הודיע בסוף המקרא לא היינו יודעים, שכתוב, להשמדם עדי עד. שמשלם להם שכר מעשיהם הטובים בעולם הזה, כדי לכלותם מהעולם ההוא, ושהיו שם עמר

אחד בלי שינוי, ובכיתי לפני הקב"ה, שהוא רבון העולמים, על עון ההוא, ומדמעות האלו רחצתי פני. אמר ר' אבא, אם לא היתה נמנעת ממך תשובה, הייתי מעביר מפניך רושם ההוא, אבל קורא אני עליך, וסר עונך וחטאתך תכופר. א"ל, אמור זה ג' פעמים. א"ל ג' פעמים והרושם נעבר.

שמו) א"ר אבא ודאי וכי: אר"א, ודאי רבונך רצה להעביר ממך הרושם, כי ודאי נמצאת בתשובה. אמר לה, אני נודר מיום זה ולהאאה, לעסוק בתורה יום וליילה. א"ל מה שמך. א"ל אלעזר. א"ל אל עזר, ודאי שהשם גורם, שאלקיך עזר אותך והיה עמך. שלחו ר' אבא וברכו.

שמח) לזמנא אחרא הוה וכי: פעם אחרת היה הולך ר' אבא לר"ש, נכנס בעירו, מצאו לאותו האיש שהיה בו הרושם, שהיה יושב ודורש, איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת. איש בער לא ידע וגו', כמה כסילים (דסו"י דף ע"ה ע"ב * דף ע"ו ע"א)

תחת רגליהן דצדיקיא, דכתיב א) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

שמט) תו פתח ואמר, ד) ויקם בי כחשי בפני יענה. במאי קא מיירי. אלא, זכאה חולקיה דב"נ דאשתדל באורייתא, למנדע ד אורחוי דקב"ה. דכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל בשמיה ממש. מה שמיה דקב"ה עביד נימוסין. אוף אורייתא הכי נמי. ת"ת, האי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, אורייתא סלקא ונחתא ועבדא ביה בב"נ רשימין באנפוי. בגין דיסתכלון ביה עלאי ותתאי, וכלהו ש אושדן לווטין על רישיה.

שנ) ותאנא, כל אינון עיני יי, דאזלין ושאטין בעלמא למנדע אורחוי דבני נשא, כלהון זקפין עיינין, ומסתכלין באנפוי דההוא ב"נ, ותמאן להו, וכלהו פתחין עליה ווי ווי. ה ווי ליה בהאי עלמא, א ווי ליה בעלמא דאתי. אסתלקו מסוחרניה דפלניא, דהא סהדותא באנפוי, ורוחא דמסאבא שריא עלי. וכל אינון יומין דאשתכח רשימו באנפוי לסהדותא, אי אוליד בר, אשליף ליה רוחא מסטרא דמסאבא. ואלין אינון חייבי דרא, תקיפי אנפין, דמאריהון שביק להון ב בהאי עלמא, לשיצאה להו בעלמא דאתי.

שנא) ג תנינן, האי צדיקא זכאה דאשתדל באורייתא יממא וליליא, קב"ה משיך עליה חד חוטא דחסד, ואתרשים ליה באנפוי, ומההוא רשימא דחלי עלאי ותתאי. הכי נמי מאן דעבר על פתגמי אורייתא, משכאן עליה רוחא דמסאבא, ואתרשים ליה באנפוי, ומניה ערקין עלאי ותתאי. וכלא מכרזי ד עליה,

מסורת הזהר

ג) (מלאכי ג) ב"ב רכח צ"ג ד) (איוב טו).

חלופי גרסאות

ד אורייתא ואורחוי. ש אשדן. ת ל"ג ווי. א מוסיף ווי ווי. ב ל"ג בהאי עלמא. ג ותנינן. ד ל"ג עליה.

מאמר

הסולם

בר נש דרשימא חד באנפוי

כולם נושאים עיניהם ומסתכלים בפניו של אדם ההוא ורואים אותו, וכולם פותחים עליו אוי אוי, אוי לו בעולם הזה ואוי לו בעולם הבא, העלו מסביב לפלוגי, כי העדות בפניו, שרוח הטומאה שורה עליו, וז"ש בפניו יענה, שהכחש מעיד בפניו. וכל אלו הימים, שהרושם נמצא בפניו לעדות, אם מוליד בן הוא מושך לו רוח מצד הטומאה. ואלו הם רשעי הדור עזי הפנים, שאדונם עוזב אותם בעולם הזה כדי לכלותם בעולם הבא.

שנא) תנינן האי צדיקא וכו': למדנו, צדיק זכאי ההוא העוסק בתורה יום ולילה, הקב"ה מושך עליו חוט אחד של חסד, ונרשם לו בפניו, ומאותו הרושם יראים העליונים התחתונים. אף כך, מי שעובר על דברי תורה, מושכים עליו רוח הטומאה ונרשם לו בפניו, שממנו בורחים העליונים ותחתונים, הכל מכריזים

עפר תחת רגלי הצדיקים, שכתוב, ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם.

שמט) תו פתח ואמר וכו': עוד פ"א, ויקם בי כחשי בפני יענה. שואל, במה עוסק הכתוב. ומשיב, אלא אשרי חלקו של אדם העוסק בתורה לדעת דרכיו של הקב"ה, שכל מי שעוסק בתורה הוא כאלו עוסק בשמו ממש, מה שמו של הקב"ה עושה הנהגות בעולם אף התורה. כן, בוא וראה, מי שעבר על דברי תורה, התורה עולה ויורדת ועושה רשימות בפניו של האדם, כדי שיסתכלו בו עליונים ותחתונים, וכולם שופכים קללות על ראשו. וז"ש, ויקם בי כחשי בפניו יענה, דהיינו הרשימות שהתורה עושה בפניו.

שנ) ותאנא כל אינון וכו': ולמדנו, כל אלו עיני ה', דהיינו מלאכי ההשגחה, ההולכות ומשוטטות בעולם לדעת דרכיו של בני אדם, (דפריי דף ע"ז ע"א)

אסתלקו ה מסחרניה דפלניא, דעבר על פתגמי אורייתא, ועל פקודי דמאריה, ווי ליה, ווי לנפשיה. האי אשליף רוחא דמסאבא, ז דאשתכח עמיה, ואורית ליה לבריה, והאי הוא דקב"ה לית ה ליה ביה חולקא, ושביק ליה, לשיצאה ליה לעלמא דאתי.

שנב) אמר ליה ר' ט אבא, י שפיר קאמרת, מנא לך האי. אמר ליה הכי אוליפנא. ואוליפנא, דהאי ירותא בישא, אחסינן כלהו בנוי, אי לא יתובון, דהא לית מלה קיימא קמי תשובה. ואנא הכי אוליפנא, דאסוותא דא יהבו לי זמנא חדא, דהוינא רשים באנפאי, ויומא חד כ הוינא אזיל באורחא, ואערענא בחד זכאה, ועל ידוי אתעבר מנאי ההוא רשימא. אמר לי, מה שמך. א"ל אלעזר, ז וקרי עלי אלעזר אחרא. א"ל, בריך רחמנא, דחמינא לך, וזכינא למחמי לך בהאי. זכאה חולקך בעלמא דין ובעלמא דאתי, ה אנא הוא דאערענא לך.

שנג) אשתטח קמיה, נ אייתה לביתה, אתקין קמיה ט טרטיסאי דנהמא, ובשרא דעגלא תליתאה. בתר דאכלו, א"ל ההוא גברא, ר', אימא לי חד מלה, חדא תורתא סומקא אית לי, אימא דעגלא דבישרא דא דאכילנא, ויומא חד עד לא אתעברת ואולידת, אזילנא בתראה למרעא למדברא, ה עד דדברנא לה אעבר קמאי חד גברא, א"ל, מה שמה דתורתא דא. אמינא, מן יומא ט דאתיילידת לא קרינא לה בשמא. א"ל, בת שבע אם שלמה אתקרי, אי תזכה לכפרה. ואנא בעוד דאהדרנא רישאי, לא חמינא ליה, וחייכנא מההוא מלה.

חלופי גרסאות

ה מניה ול"ג מסחרניה דפלניא ; מניה דההוא. ו ולית מאן דאשתכח ול"ג מן ווי עד דאשתכח. ז דישתכח. ח ל"ג ליה. ט ל"ג אבא. י מנא לך האי שפיר קאמרת. כ הוה אזילנא. ל וקרינא עליה. מ מוסיף א"ל אנא. נ אחייה. ס כ"ג הרמ"ק ; ד קורטיסא ; טרכוסא. ע דאולידת. פ דרך אמת ד סלת חשוב ובשר עגלא תלתא. ה בתוך כך שהנהיג הבהמה למרעה.

בר נש דרשימא חד באנפוי

הסולם

מאמר

לראותך בזה. אשרי חלקך בעולם הזה ובעולם הבא. אני הוא שפגשתי אותך. שנג) אשתטח קמיה אייתה וכר' : השתטח לפניו. אותו האיש אלעזר, הביאו לביתו, ועשה לפניו שלש סאים לחם, ועגל משולש. אחר שאכלו, אמר לו אותו האיש. רבי, אמור לי דבר אחד. פרה אדומה אחת היתה לי, אמו של העגל, שאנו אוכלים את בשרה, ויום אחד, מסרם שנתעברה והולידה, הלכתי אחריה למרעה אל המדבר, ובעוד שהנהגתי אותה, עבר לפני אדם אחד, אמר לי מה שמה של פרה זו. אמרתי, מיום שנולדה לא קראתיה בשב. אמר לי, בת שבע אם שלמה נקראת, אם תזכה לכפרה על עונותיך. ואני, בעוד שהחזרתי ראשי, לא ראיתי אותה. וצחקתי מדבר ההוא. טרטיסאי פירושה שלש סאים, כי מורכבת מב' מלות, טרפי פירושה שלש. בלעז, פאי היינו סאים. והשתא

מכריזים עמיו, העלו מסביב לפלוני, שעבר על דברי תורה, ועל מצות אדונו, אוי לו אוי לנפשו. זה מושך רוח הטמאה הנמצא עמו, ומורישו לבנו. וזה הוא שהקב"ה אין לו חלק בו, ועזב אותו לכלותו לעולם הבא.

שנב) אמר ליה ר' אבא וכר' : א"ל ר"א, יפה אמרת. מאין לך זה. א"ל כך למדתי. ולמדתי שאותה ירושה הרעה, של רוח הטומאה, יורשים כל בניה, אם אינם חוזרים בתשובה, כי אין לך דבר העומד בפני תשובה. ואני כך למדתי, שרפואה זו, דהיינו תשובה, נתנו לי פעם אחת בעת שהייתי נרשם בפני. ויום אחד הייתי הולך בדרך ופגשתי בזכאי אחד, ועל ידו זעבר ממני רושם ההוא. אמר לי מה שמך. אמרתי לו אלעזר. וקרא עלי אלעזר אחר. אמר לו ר' אבא, ברוך הרחמן שראיתי אותך, וזכיתי (דפו"י דף ע"ז ע"א)

שנד) והשתא דזכינא באורייתא, 9 אתערנא על ההיא מלה, ומן יומא דאתפטר ר' שמלאי מהכא, לא הוה ב"נ דינהיר לן באורייתא כוותיה. ואנא דחילנא למימר מלה דאורייתא דלא אוליפנא. ומלה דא 5 דאסתכלנא דמלה דחכמתא היא, ולא ידענא. א"ל, ודאי מלה דחכמתא היא, ורמיזא עלאה היא לעילא ולתתא.

שנה) אבל ת"ח, בת שבע אתקרי ממש ברזא דחכמתא. בג"כ כתיב 6 בה כלא בשבע. ז' פרות. ז' שרפות. ז' הזאות. ז' כבוסיים. ז' טמאים. ז' טהורים. ז' כהנים. ומשה ואהרן בחושבנא דהא כתיב, וידבר יי' אל משה ואהרן וגו'. ושפיר קאמר ההוא גברא, דאמר בת שבע, וכלא רזא דחכמתא היא.

שנו) א"ל, בריך רחמנא דשמענא מלה 7 דא. בריך הוא דהא אקדים 8 לי שלם בקדמיתא, למזכי להאי. דכתיב 8 שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר יי'. אנא כד הוינא רחוק, קב"ה אקדים לי שלם. למהוי קרוב. קרא עליה ר' אבא, 9 אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לד שלום.

שנו) 10 ערות אחות אביך לא תגלה. רבי חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'. תמן תנינן, מאה 11 ותלתין

מסורת הזהר

(ישעיה נז) הקסה"ז עב צ"א. ו) (ש"א כה) וישלח 9 אצטערנא. 5 אסתכלנא. 6 מוסיף בה בבת שבע. ר ל"ג דא. 8 ליה שלום. 11 ת ועשרין. לה צ"צ. ז) ח"ג עז:

חלופי גרסאות

בת שבע

הסולם

מאמר

כתוב בפרשת פרה אדומה ז' פרות ז' שרפות וכר' לרמוז על ז' ספירות שלה. ואין להקשות הרי רק ז' פעמים טהור וז' כהנים נמצאים בפרשה. וכן ז"פ טמא. משא"כ השאר, אינו נמצא רק ה' פעמים בפרשה. והענין הוא כי בספירות העליונות מספר ה' ומספר שבע שוים. כי בז' ספירות אין יותר מה' ספירות חג"ת נ"ה. וספירת היסוד אינה מוסיף כלום, להיותו רק כולל ה' ספירות חג"ת נ"ה, וכן המלכות היא כולל ב' של ה"ס חג"ת נ"ה. הרי שבז"ס אין יותר מה"ס, וכן בה"ס יש כל ה' ספירות.

שנו) א"ל בריך רחמנא וכר': אמר לו, ברוך הרחמן ששמעתי דבר זה. ברוך הוא שהקדים לי שלום בתחילה כדי לזכות לזה. שכתוב, שלום שלום לרחוק ולקרוב אמר ה'. אני כשהייתי רחוק קב"ה הקדים לי שלום, דהיינו שקרב אותי, להיות קרוב. קרא עליו ר' אבא. אתה שלום וביתך שלום וכל אשר לך שלום.

שנו) ערות אחות אביך לא תגלה וכר': ר' חייא פתח, ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וראה את ערותה וגו'. שם למדנו, מאה ושלשים שנה פירש עצמו אדם מאשתו

שנד) והשתא דזכינא וכר': ועתה שזכיתי בתורה, נתעוררתי על דבר ההוא. ומיום שנפטר ר' שמלאי מכאן, לא היה אדם שיאיר לנו בתורה כמותו, ואני מפחד לומר דבר תשיב שלא למדתי, ודבר זה שאמר לי האי"ש, הסתכלתי בו שהוא דבר חכמה. ואיני יודע, אמר לו, ודאי דבר חכמה הוא. והוא רמוז עליון למעלה ולמטה.

שנה) אבל ת"ח בת שבע וכר': אבל בוא וראה, היא הפרה האדומה נקראת ממש בת שבע, בסוד החכמה, שהיא המלכות הנקראת פרה מבחינת השמאל שבה, שהזכר שור והנקבה פרה. והיא אדומה, מחמת הגבורות. משום זה כתוב בה הכל בשבע, שבע פרות, שנזכר בפרשה ז' פעמים פרה. וכן שכן שרפות, ז' הזאות, ז' כבוסיים, ז' טמאים, ז' טהורים ז' כהנים ומשה ואהרן בחשבון הז', שגם הם נקראים כהנים, כי כתוב בפרשה, וידבר ה' אל משה ואהרן וגו'. ויפה אמר אותו האי"ש, שאמר בת שבע. והכל הוא סוד החכמה.

פירוש. אותו אדם שראה אצלו פרה אדומה, רמוז לו על שורש פרה אדומה למעלה, שהוא המלכות, שקרא אותה בת שבע. מפני שהיא כלולה מז' ספירות חג"ת נה"מ. ומשום זה (דפו"י דף ע"ו ע"ה)

אחרי מות

קכה

שנין, אתפרש אדם מאתתיה, ולא הוה אוליד. מדקטל קין להבל, לא בעא אדם לאזדווגא באתתיה. רבי יוסי אמר, ה משעתא דאתגזר עליה ועל כל עלמא מיתה, אמר, אמאי אנא אוליד לבעתותא. מיד אתפרש מאתתיה.

שנח) ותרין רוחין נוקבין, הוה אתיין ואזדווגן עמיה, ואולידו. ואינון דאולידו הוה מזיקין דעלמא, ואקרון נגעי בני אדם. ואלין סאטן לבני אדם, א ושריין ב בפתחא דביתא, ג ובביראי, ובבתי כסאי. וע"ד ב"ג, דאשתכח בפתחא דביתיה שמא קדישא שדי ד בכתרין עלאין, כלהו ערקאן ואתרחקן מניה, ה"ד ה) ונגע לא יקרב באהלך. מאי ונגע לא יקרב. אלין נגעי בני אדם. שנט) ותאנא, בשעתא דנחת אדם בדיוקנא עלאה, בדיוקנא קדישא, וחמו ליה עלאי ותתאי, כלהו קריבו גביה, ואמלכוהו על האי עלמא. בתר דאתא חויא על חוה, ואטיל בה זוהמא, לבתר אולידת קין. מתמן ה נתייחסו כל דרין חייבין דעלמא. ומדורא דשדין ורוחין, מתמן אשתכחו, ומסטרוי. ובגיני כך כל רוחין ושדין, פלגותא אית בהו מבני נשא דלתתא, ופלגותא ממלאכי עלאי דלעילא. וכן כד אתיילידו מאדם אינון אחרנין, כלהו אשתכחו כהאי גוונא, פלגו מתתאי, ופלגו מעלאי.

שס) בתר דאתיילידו מאדם, ו אוליד מאינון רוחי בנתן, דדמין לשפירו דעלאי, ולשפירו דתתאי. וע"ד כתיב, ט) ויראו בני האלהים את בנות האדם

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח) (תהלים צא) בשלח קכג צ"ת. ט) (בראשית ו) א ל"ג ושריין. ב פתחא; ג ובבירא; ו ובבירת. ד וכתרין; ו אתרשים בכתרוי. ה נתחייבו. ו אהדרר ליה קצת מאינון רוחין דנפקו מתיאובתיה בחלמא. ב"א קנס צ"ב.

דרך אמת ו) עיין כל זה המאמר בסוף פ' בראשית.

מאמר

הסולם

תרין רוחין נוקבין

אחר שבא הנחש על חוה, הטיל בה זוהמא, הולידה אחר כך את קין ומאותו הזוהמא של הנחש יצא קין. משם נתייחסו כל דורות רשעי העולם, והמדורים של שדים ורוחות נמצאים משם ומצדדיו. ומשום זה כל הרוחות והשדים שבעולם חצים יש בהם מבני אדם למטה, וחצים ממלאכי עליונים שלמעלה. כי הם נולדו חצים מוזהמת הנחש, ושמלאך סמאל היה רוכב עליו (כנ"ל ב"א אות תל"ז) וע"כ חצים ממלאכים. וחצים האחר הוא כבני אדם משום שנולדו מקין, שהיה אדם. וכן אלו שדים האחרים כשנולדו מאדם, ע"י ב' רוחות נוקבין הנ"ל, נמצאים כולם באותו אפן, שהצים מתחתונים וחצים מעליונים.

שס) בתר דאתיילידו מאדם וכ"ו: אחר שנולדו השדים מאדם, הוליד בנות מאלו הרוחות שהיו דומות ליופי של העליונים ויופי של התחתונים. וע"כ כתוב, ויראו בני האלהים את בנות

מאשתו, ולא היה מוליד. מאחר שהרג קין את הבל, לא רצה אדם להזדווג באשתו. ר' יוסי אמר, משעה שנגזרה המיתה עליו ועל כל העולם, אמר למה אני מוליד לכליון, מיד נפרש מאשתו.

שנח) ותרין רוחין נוקבין וכ"ו: וב' רוחות נקבות היו באות ומזדווגות עמו, והולידו. ואלו שהולידו, היו מזיקי עולם, ונקראים נגעי בני אדם. ואלו מעופפים לבני אדם, ושורים בפתח הבית ובבורות ובבתי כסא. וע"כ אדם, שבפתח ביתו נמצא השם הקדוש שרי, שבספירות עליונות, כל המזיקים בורחים ומתרחקים ממנו. ז"ש ונגע לא יקרב באהלך. מהו ונגע לא יקרב, הוא, נגעי בני אדם, הנוכרים. שנט) ותאנא בשעתא דנחית וכ"ו: ולמדנו, בשעה שירד אדם בצורה העליונה, בצורה הקדושה, וראו אותו עליונים ותחתונים, קרבו אליו כולם, והמליכוהו על העולם הזה. (דפו"י דף ע"ו ע"ה)

כי טובות הנה וגו', וטען כלא בתרייהו. וחד ז דכורא אשתכת, דאתא לעלמא מרוחיה דסטרא דקין, וקרון ליה תובל קין. וחדא נוקבא נפקת עמיה, והו ברין ח וטעאן בתראה, ואתקרי נעמ"ה. מינה נפקו רוחין ושדין אחרנין. ואינון תליין באוירא, ואודעין מלין לאינון אחרנין דשכיחין לתתא. (שסא) ודא תובל קין, אפיק זייני קטולא לעלמא. ודא נעמה אתרגישת בריגשהא, ואתדבקת בסטרהא. ועד כען היא קיימא, ומדורהא בין ריגשי ימא רבא, ונפקת וחיכת בבני נשא, ואתחממת מנייהו בחלמא, בההוא תיאובתא דב"נ, ואתדבקת ביה. תיאובתא נטלת ולא יתיר. ומההוא תיאובתא אתעברת, ואפיקת זינין אחרנין לעלמא.

(שסב) ואלין ח בנין דאולידת מבני נשא, משתכחין לקבלי נוקבי בני נשא, ומתעברו מנייהו, ואולידו רוחין, וכלהו אזלין ללילית קדמיתא, והיא מגדלת לון. והיא נפקת לעלמא, ובעיא * רבייהא, וחמת ז רביי בני נשא, ואתדבקת בהו, לקטלא להו, ולאשתאבא כ ברוחיהו דרביי בני נשא והיא אזלת בההוא ג רוחא, ואזדמנן תמן ג' רוחין קדישין, וטאסין קמה, ונטלין ההוא ח רוחא מנה, ומניחין ליה קמי קב"ה, ותמן ח מתאלפי קמיה. (שסג) בגיני כך אורייתא אוהרת להו לבני נשא, והתקדשתם והייתם קדושים ודאי. ח אי אשתכח ב"נ קדישא, לא מסתפי מינה, ע דכדין זמין קב"ה לאלין ג' מלאכין קדישין דארון, פ ונטרין ליה לההוא רבייא, והיא לא יכלא

חלופי גרסאות

ז ל"ג דכורא. ח טעאן. ט ל"ג בנין. י ולאסתאבא. כ בהדייהו. ל רבייא. מ רבייא. נ מתגלפי. מתחלפי. ס דאי. ע וכדין. פ ונטלין. ונטרון.

דרך אמת זז בניי קטנים.

תרין רוחין נוקבין

הסולם

מאמר

(שסב) ואלין בנין וכר: ואלו הבנים דהיינו השדים והרוחות, שהיא מולידה מבני אדם, נמצאים, נראים בחלום, כנגד הנקבות מבני אדם, ומתעברות מהם ומולידות רוחות. וכולם הולכים ללילית הראשונה, והיא מגדלת אותם. והיא יוצאת לעולם ומבקשת ילדים, ורואה ילדי בני אדם ומתדבקת בהם להרג אותם, ולהתדבק ברוחם של ילדי בני אדם, והיא הולכת עם הרוח ההוא. ומזדמנים שם ג' רוחות קדושים ומעופפים לפניו, ולוקחים ממנה רוח ההוא, ומניחים אותו לפני הקב"ה, ושם לומדים לפניו. (שסג) בניני כך אורייתא וכר: משום זה, התורה מזהירה לבני אדם, והתקדשתם והייתם קדושים. ודאי. אם האדם הוא קדוש אינו מפחד ממנה, חליילת, כי אז זומין הקב"ה אליו ג' מלאכים הקדושים שאמרנו, ושומרים אותו הילד, והיא אינה יכולה להזיק אותו. ז"ש, לא תאונה

בנות האדם כי טובות הנה וגו', והכל היו טועים אחריהן. וזכר אחד נמצא, שבא לעולם מן הרוח שמצד קין, וקראו אותו, תובל קין. ונקבה אחת יצאה עמה, והיו הבריות טועים אחריה, ונקראת נעמה, ממנה יצאו רוחות ושדים אחרים. והם תלויים באויר, ומודיעים דברים לאלו האחרים הנמצאים למטה, בעולם. (שסא) ודא תובל קין וכר: ותובל קין זה, הוציא כלי הריגה לעולם, שהיה לוטש כל חרש נחשת וברזל. ונעמה זו היתה מתרגשת בריגשה, ונתדבקת בצד שלה. ועד עתה היא עומדת ושוכנת בין שאון הים הגדול, ויוצאת ומצחקת בבני אדם ומתחממת מהם בחלום באותה התשוקה של האדם, ומתדבקת בו. היא לוקחת ממנו התשוקה, ולא יותר, ומאותה התשוקה, היא מתעברת ומוציאה מינים שדים אחרים לעולם.

(דפו"י דף ע"ו ע"ה * דף ע"ז ע"א)

לאבאשא ליה, הה"ד י לא תאוונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. מאי טעמא לא תאוונה אליך רעה. בגין כי מלאכיו יצוה לך, וכתיב ו כי בי חשק ואפלטוהו. (ססד) דאי ב"נ לא אשתכח ז קדישא, ואשליף רוחא מסטרא דמסאבא, כדין היא אתיא וחיכת ביה בההוא רביא. ואי קטילת ליה, ק אשתאבת בההוא רוחא, ולא תעדי מניה לעלמין. ואי תימא אינון אחרנין, דקטילת לון, ואודמנו קמה אינון תלתא קדישין, ונטלין מנה ההוא רוחא, הא לא בסטרא דמסאבא אשתכחו. אמאי שלטא לקטלא להו. אלא, האי ר כד ב"נ לא אתקדש, אבל לא אתכוון לאסתאבא ולא אסתאב, בגין כך יכלא לשלטאה בגופא, ולא ברוחא.

(ססה) וזמנין אשתכח דנפקת נעמה לעלמא, לאתחממא מבני נשא, ואשתכח ב"נ ש בקשרא דתיאובתא עמה, ואתער משנתיה, ואחיד באנתתיה, ושכיב עמה, ורעותא דיליה בההוא תיאובתא דהוה ליה בחלמיה, כדין ההוא בר דאוליד, מסטרא דנעמה קא אתיא, דהא בתיאובתא דילה אשתכח האי, כד נפקא לילי"ת וחמאת ליה, ידעת מלה, והיא אתקטרת ביה, ומגדלת ליה ת כאינון אחרנין בנוי דנעמ"ה, ואשתכחת עמיה זמנין סגיאינו, ולא קטלא ליה.

(ססו) האי הוא ב"נ, דבכל סיהרא וסיהרא אתפגים, ולא אתיאשא מניה לעלמין, דהא בכל סיהרא וסיהרא כד אתחדשא בעלמא, לילי"ת נפקא, ופקדא על כלהו דהיא מגדלת, וחיכא בהו, וכדין ההוא ב"נ פגים בההוא זמנא, זכאין

חלופי גרסאות

צ ל"ג קדישא. ק אסתאבת. ר ל"ג כד. ש בקשויא. ת לאינון; באינון.

מסורת הזהר

(תהלים צא) לעיל אות שנח צ"ח. כ (שם) וישלח פה צ"א ו"ח מו ט"ד ש"נ תק"ח ק ט"ב של"ד קטו ט"ב של"א.

לילית ונעמה

(ססה) וזמנין אשתכח דנפקת וכר: ולפעמים נמצא, שנעמה יוצאת לעולם להתחמם מבני אדם, ואדם נמצא בקשר התשוקה עמה, ומקיץ משנתו ומתאחד באשתו ושוכב עמה, והרצון שלו עודנו בתשוקה ההיא שהיתה לו בחלומו, אז אותו בן שמוליד בא מצד נעמה, כי זה נמצא בתשוקה שלה. וכשלילית יוצאת ורואה אותו, היא יודעת הדבר, שבא מצד נעמה, והיא נקשרת בו ומגדלת אותו כשאר האחרים בניה של נעמה (כנ"ל אות שס"ב) ונמצאת עמו ימים רבים ואינה הורגת אותו. להיותו מן הצד שלה.

(ססו) האי הוא ב"נ וכר: זה הוא אדם, שבכל חידוש לבנה ולבנה, נפגם, ואינה מתיאשת ממנו לעולם. כי כשמתחדשת כל לבנה ולבנה בעולם, דהיינו בראש חדש, יוצאת לילית ופוקדת כל הילדים שהיא מגדלת, ומצחקת בהם. ואז האיש ההוא פגום בעת ההיא. אשרי הם הצדיקים שמתקדשים

הסולם

מאמר

תאוונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. מהו הטעם, אשר, לא תאוונה אליך רעה, משום כי מלאכיו יצוה לך לשמרך, וכתיב, כי בי חשק ואפלטוהו.

(ססד) דאי בר נש וכר: כי אם בן אדם אינו נמצא קדוש, ומרשך רוח מצד הטומאה, אז היא הלילית, באה ומצחקת עם אותו הילד, ואם הורגת אותו, היא מתדבקת ברוח ההוא של הילד, ואינה סרה ממנו לעולם. ואם תאמר אלו האחרים, שלא נמשך להם רוח מצד הטומאה, שהורגת אותם ומזדמנים לפניה אלו שלשה הרוחות הקדושים, ולוקחים ממנו אותו הרוח (כנ"ל אות שס"ב) הרי לא נמצאו בצד הטומאה, ולמה שולטת להרוג אותם. ומשיב, אלא זה הוא כשאדם לא נתקדש, וע"כ הורגת אותו, אבל לא נתכוון להטמא ולא נטמא, משום זה יכלה לשלוט בגוף, להורגו, אבל לא ברוח. כי הרוח מזבא לפני הקב"ה. (כנ"ל אות שס"ב).

(דפו"י דף ע"ז ע"א)

אינון צדיקיא, דמתקדשי בקדושה דמלכא, עלייהו כתיב (ז) והיה מדי חדש בתדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.

שסז) מלין אלין גלי שלמה מלכא, בספרא דאשמדאי מלכא, ואשכחנא בי"ה אלף וארבע מאה א וחמש זיני מסאבותא, דמסתאבי בהו בני נשא. דגלי דא אשמדאי לשלמה מלכא.

שסח) ווי להו לבני נשא, דכלהו אטימין וסתימין עיינין, ולא ידעין, ולא שמעין, ולא משגיחין, היך קיימין בעלמא. והא עיטא ואסוותא קמייהו, ולא מסתכלין. דהא לא יכלין בני נשא לאשתזבא, אלא בעיטא דאורייתא. דכתיב, (ט) כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה אשר לא יהיה טהור דייקא, מקרה לילה דייקא, והא אוקימנא מלי, בעיטא דאורייתא קדישא. דהכי כתיב באורייתא קדישא, והתקדשתם והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם.

שסט) תאנא, בתר דאסתלקו קין והבל, אתהדר אדם לאנתתיה, ואתלבש ברוחא אחרא, ואוליד לשת. מכאן אתייחסו דרי דצדיקיא בעלמא. ואסגי קב"ה חסד בעלמא, ובכל חד אתיילידת נוקבא עמיה, לאתישבא עלמא כגוונא דלעילא. והא אוקמוה ב חברייתא בסתימאה דמתניתין, דכתיב (י) ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו', חסד הוא. חסד הוא ודאי, ובתר דשארי חסד, גזעין ג ושרשין נפקין מתחת לעילא, ואתפרשן ענפין, וקריב אתרתק. כדין ענפא אסגי, ואתי לאתחברא בזווגא חד באילנא. האי בקדמיתא, ד האי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) (ישעיה סו) ב"ב לה, צ"א ז"ח יח ט"ב שי"ז. א וחמשיין. ב ל"ג חברייתא. ג ל"ג ושרשין. ד והאי. (ח) (דברים כג) וירא לה צ"ב. ו (ו) (ויקרא כ) ח"ג ו: ת"ן תל"ד עו. תנ"ן צ.

מאמר

הסולם

שת

שמתקדשים בקדושת המלך. עליהם כתוב, והיה מדי חדש בתדשו ומדי שבת בשבתו וגו'.
 (סז) מלין אלין גלי וכו': דברים אלו גילה שלמה המלך, בספרו של אשמדאי מלך השדים. ומצאתי בו אלף וארבע מאות וחמש מיני טומאה, שבני אדם נטמאים בהם. וזה גילה אשמדאי לשלמה המלך.
 (סח) ווי להו לבני נשא וכו': אוי להם לבני אדם שכולם אטומים וסתומי עינים ואינם יודעים ואינם שומעים ואינם משגיחים, איך נמצאים בעולם. והרי עצה ורפואה לפנייהם ואינם מסתכלים. כי בני אדם אינם יכולים להנצל רק בעצה של התורה. שכתוב, כי יהיה בך איש אשר לא יהיה טהור מקרה לילה. אשר לא יהיה טהור הוא בדיוק, דהיינו שנמשך לידתו ברוח הטומאה כנ"ל. מקרה לילה, הוא בדיוק, דהיינו בעת שינה בחלומו. וכבר העמדנו הדברים בעצת התורה הקדושה, כי כך כתוב בתורה, והתקדשתם והייתם קדושים (דפויי דף ע"ו ע"ב)

כי אני ה' אלקיכם. שאז לא יאונה לו כל רע. (כנ"ל אות שס"ג).
 (שסט) תאנא בתר דאסתלקו וכו': למדנו, אחר שנסתלקו קין והבל חזר אדם לאשתו ונתלבש ברוח אחר, והוליד את שת. מכאן נתיחסו דורות הצדיקים בעולם. והרבה הקב"ה חסד בעולם, ובכל אחד נולדה נקבה עמו לישוב העולם, כעין של מעלה. שז"א ומלכות היו אחז ואחות, והרי העמידו החברים בסתם משנה, שעליהם כתוב, ואיש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו וגו' חסד הוא. חסד הוא ודאי, כי אחר ששורה החסד, יצאו גזעים ושרשים מתחת, דהיינו מאחוריים, שלמעלה, ונפרשו הענפים, שהם ז"א ומלכות, ומה שהיה קרוב נתרחק, דהיינו מה שז"א ומלכות היו מקודם לכן דבוקים אחורים באחורים נתרחקו עתה ע"י החסד. כמו שנתבאר כל זה באורך לעיל (ויקרא אות ק' בהסולם ע"ש) אז נתגדלו הענפים, ז"א ומלכות, ובאו להתחבר בזווג

אחרי מות

קכט

בסתימא ד'עלמא. בגין דכתיב (ט) אמרתי עולם חסד יבנה. אבל מכאן ולהלאה בני נשא דישתכחון ביה, ונכרתו לעיני בני עמם.

שע) (* תאנא ערות אחות אביך, כמה דאתגלייא בסתימא. כתיב, (ט) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם וגו', זכאה חולקיהון דצדיקייא, דידעי ארחוי דקב"ה, ואזלין בהו, ואשתמודעו גבייהו. זכאה חולקיהון.

שעא) תאנא, אתעברת ה"א עלאה ברחימותא וחביבותא דלא מתפרש מנה יו"ד לעלמין. ה אתעברת ואפיקת וא"ו, לבתר קאים קמה, וינקא ליה. ו דא וא"ו כד נפקא, בת זוגו ז נפקא עמיה. אתיא חסד אתער גביה, ופריש לון, ונפקו גזעין מתחות לעילא, ואתפשטו ענפין, ואסגיא, ואתעבדת ה"א תתאה. ואתרביאת בענפיה לעילא לעילא, עד דאזדווגת באילנא עלאה, ואתחברו וא"ו עם ה"א, מאן גרים לון. חסד הוא. ה חסד הוא ודאי. ט דחבר לון כחדא.

שעב) יו"ד עם ה"א עלאה. לא תליא חבורא דלהון בחסד, אלא במזלא תלייא חבורא דלהון, וחביבותא דלהון, דלא מתפרשן לעלמין. יו"ד אתקשר בה"א, וה"א אתקשר בוא"ו, וא"ו אתקשר בה"א, וה"א אתקשר בכלא. וכלא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (תהלים פט) יתרו סה צ"פ. (ע) (הושע יד) משפטים ה ואתעברת. ו דאין [; ודיין] ביה עלמא. ז מוסיף וא"ו נפקא. ח ל"ג חסד ; עם. ט דאתחבר. ח צ"צ.

אתיא חסד — ופריש לון

הסולם

מאמר

ד"א, שה"ס ה' שבתוך ה'ה, ואחר כך, עמד לפניה, דהיינו, ה' שלאחר י"ה בשם הויה, וינקה אותו. ו' זו כשיצאה מן הבינה, בת זוגה, שהיא המלכות. היתה יוצאת עמו, ונמצא ששניהם הם אה ואחות בני הבינה, והם אז דבוקים אחורים באחורים, בא החסד ונתעורר אליו אל ז"א, והפריד אותם זה מזה, ויצאו הגזעים ממטה למעלה, ונתפשטו הענפים, שהם ז"א ומלכות, ונתגדלו ונעשית ה' תחתונה, ונתרבו בענפיה למעלה למעלה, עד, שהמלכות, נדווגת באילן העליון, שהוא ז"א, ונתחברה ה' שהיא ז"א עם ה'ה' שהיא המלכות. כמ"ש כל זה לעיל (ויקרא אות ק') והם אותם הדברים שאמר לעיל (באות שס"ט) אלא שם אמר בקיצור, וכאן מרחיב הדברים. מי גרם לכל זה, חסד הוא. חסד, הוא ודאי שתבר אותם יחד. (כמ"ש שם).

שעב) יו"ד עם ה"א וכי: י' עם ה' עליונה, שהם חכמה ובינה, החיבור שלהם אינו תלוי בחסד, כמו בז"א ומלכות, אלא החיבור שלהם והחביבות שלהם תלויים במזלא, שהוא דיקנא דא"א המיוחד חו"ב (כמ"ש בתלמוד ע"ס שיעור י"ג דף א' קט"ו אות ה' ע"ש) שאינם נפרדים לעולם. ה' נקשרת בה', וה' נקשרת בו

בוזוג אחד באילן (כמ"ש שם). זה היה בתחילה במצב הא' של המלכות, וזה היה בסתום של העולם, דהיינו רק במצב האחוריים הסתומים, שאז בלבד היו ז"א ומלכות אח ואחות, ששניהם בני הבינה אז, (כמ"ש שם) ומשום שכתוב אמרתי עולם חסד יבנה, שהחסד מפריד זה מזה, והמלכות יורדת מתחת ז"א, ואינה עוד אחותו אלא מדרגה נמוכה ממנו. וע"כ, אבל מכאן ולהלאה, בני אדם שימצאו בו, שיקחו אחותם, ונכרתו לעיני בני עמם.

שע) תאנא ערות אחות וגו': למדנו, ערות אחות אביך, פירושו כמו שנתגלה בסתום, דהיינו כמו שנתגלה במצב האחורים, שהמלכות היתה אז אחות ז"א, שהוא אביך. ושיעור הכתוב היא שלא יגלה ערות המלכות, ממצב האחורים, שהיתה אז אחות אביך, שהוא ז"א. כתוב, כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם וגו'. אשרי חלקם של צדיקים, שיודעים דרכי הקב"ה והולכים בהם, ונודעים אליהם, אשרי חלקם.

שעא) תאנא אתעברת ה"א וכי: למדנו, נתעברה ה' העליונה שהיא בינה, באהבה ובחביבות, שהי', שהיא חכמה אינה נפרדת ממנה לעולם. היא נתעברה והוציאה ו', שהיא (דשרי דף ע"ז ע"א * דף ע"ז ע"ב)

חד קשורא הוא, וחד מלה. לא אתפרשו דא מן דא לעלמין. כביכול, מאן דגרים פרודא, כאלו חריב עלמא, ואקרי ערייתא דכלא. (שעג) ולזמנא דאתי, זמין קב"ה לאתבא שכינתא לאתרהא, ולאשתכחא כלא בווגא חד. דכתיב (9) ביום ההוא יהיה יי' אחד וגו'. ואי תימא השתא לאו הוא אחד. לא, דהא השתא חייבי עלמא גרמו, דלא אשתכח חד. דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא, ולא משתכחי בווגא. אימא עלאה אתרחקת מן מלכא ולא ינקא ליה.

שעד) בגין דמלכא בלא מטרוניתא, לא מתעטר בעטרוי כ דאמא, כמה בקדמיתא כד אתחבר במטרוניתא, דעטרא ליה, בכמה עטריין, בכמה זהירין בעטריין קדישין עלאין. דכתיב (10) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', דאזדווג במטרוניתא, כדין עטרא ליה אימא עלאה כדקא יאות. והשתא דלא אשתכח מלכא במטרוניתא, כדין אימא עלאה נטלת כ עטראה ומנעת מניה מבועי דנחלין, ולא אשתכח בקשורא חד. כביכול לא אשתכח חד.

שעה) ובזמנא דתיתוב מטרוניתא לאתר כ היכלא, ומלכא יזדווג עמה בווגא נ חד. כדין, יתחבר כלא כחדא, בלא פרודא, ועל דא כתיב, ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ביום ההוא: בזמנא דיתוב מטרוניתא כ היכלא, כדין כלא אשתכח חד בלא פרודא. וכדין (11) ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט וגו'.

שעו) דתניא, אמר ר' שמעון, לא תיעול מטרוניתא בתדוותא בהיכליה

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(9) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. (10) (שיר ג) וארא י כתיב. כ עמה. ל כתראה. מ היכלה; אחרא. ב צ"ו. (11) (עובדיה א) תולדות סט צ"ג. נ ל"ג חד. ס להיכליה.

ה' אחד ושמו אחד

הטולם

מאמר

היתה מעטרת אותו בכמה עטרות, בכמה אורות, בעטרות הקדושות העליונות, שכתוב, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. כשנזדווג במטרוניתא העטירה אותו אמא עלאה כראוי, ועתה שהמלך אינו נמצא עם המטרוניתא, או אמא עלאה לוקחת עטרותיה, ומונעת ממנו מבועי הנחלים, ואינו נמצא בקשר אחד, וע"כ כביכול לא נמצא אחד. שעה) ובזמנא דתיתוב וכר: ובזמן שהמטרוניתא תשוב למקום ההיכל, והמלך יזדווג עמה בווגא אחד, אז יתחבר הכל כאחד בלי פירוד. וע"כ כתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ביום ההוא, היינו בזמן שתשוב המטרוניתא להיכל, או ימצא הכל אחד בלא פירוד. ואו, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו.

שעו) דתניא אר"ש וכר: שלמדנו, אמר ר' שמעון, המטרוניתא לא תכנוס בשמחה בהיכלו

בו, והו' נקשרת בה' אחרונה, והה' נקשרת בכל, יה"ו. והכל קשר אחד הוא, ודבר אחד, אינם נפרדים זה מזה לעולם. כביכול, מי שגורם פירוד, הוא כאלו מחריב העולם. וזה נקרא ערות הכל.

שעג) ולזמנא דאתי זמין וכר: ולעתיד לבא, עתיד הקב"ה להחזיר השכינה למקומה שימצא הכל בווגא אחד. שכתוב, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד וגו'. ואם תאמר, עתה אין הוא אחד, לא, כי עתה רשעי העולם גורמים שז"א ומלכות, לא נמצאו אחד, כי המלכה מתרחקת מן המלך, ואינם נמצאים בווגא, ואמא עלאה, שהיא בינה, מתרחקת מן המלך ואינה מניקה אותו.

שעד) בגין דמלכא בלא וכר: וע"כ הבינה אינה יונקת לז"א, משום שהמלך בלי המטרוניתא אינו מתעטר בעטרות של אמא, כמו בתחילה כשנתחבר במטרוניתא, שאמא ידוויי דף ע"ז ע"ב)

עד דיתדן מלכותא דעשו, ותיסב מניה נוקמין דגרמא כל האי. לבתר תזדווג במלכא, ויהא חדו שלים, הה"ד, ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בקדמיתא, ולבתי והיתה ליי' המלוכה. מאן מלוכה, דא מטרוניתא. הה"ד, והיתה ליי' המלוכה. ולבתי דיזדווגן כחדא, מה כתיב. והיה יי' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

שעז) ה) ערות אחי אביך לא תגלה. תאני רבי יהודה, דא ישראל לתתא. ואחות אמך: דא ירושלם ע דלתתא. דבחובין אלין, יגלון ישראל ביני עממיא, ויתחריב ירושלם לתתא. וע"ד תנינן, רחימותא דקב"ה דקרא לישראל אחים, שנאמר ו) למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. פ

שעח) א"ר יהודה, אי אחי למה רעי, ואי רעי למה אחי. אלא תאנא, ההוא מלה דלא אתעדי לעלמין, אקרי רע, כד"א רעך ורע אביך אל תעזוב. והאי רזא דמלה דאמר ר"ש, אימא עלאה, רעיא אקרי, בגין דלא ע אתעדי רחימותא דאבא מנה *) לעלמין. ואימא תתאה כלה אקרי, ק ואקרי אחות, כמה דאוקימנא ח) אחות לנו קטנה.

שעט) והיינו ר סתם מתניתא דילן, דכתיב הכא, ערות אחותך בת אביך או בת אמך, כיון דאמר בת אביך, מאי או בת אמך. אלא, אי מסטרא דאבא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ר) ב"א רכז צ"ג. ש) (תהלים קכב) וישלח טו צ"א. ע לתתא. פ מוסיף ואוקימנא מלין ותמן ; מלי ח) (שיר ח) יתרו עג צ"ג ז"ח פ ט"ג ש"ג. תמן] בת בנה ובת בתה; ואוקימנא מלין ואע"ג דאינון באתגליא ובאתכסיא (וכן ; וכאן] בתריה) דהא ; דא] עלמא אצטריך לון ואינון ישובא דעלמא כמה דכתיב ; דאוקימנא] רעך ורע אביך] והאי רזא דמלה דאמר ר"ש. צ תעדי. ק ל"ג ואקרי. ר סתים.

אמא עלאה רעיא אמא תתאה כלא

הסולם

מאמר

שעח) א"ר יהודה אי וכי: א"ר יהודה, אם אחי למה כתוב רעי, ואם רעי, למה כתוב אחי. ומשיב. אלא למדנו, הדבר ההוא שלא נפסק לעולם נקרא רעי. כש"א רעך ורע אביך אל תעזוב. וזהו סוד הדבר שאמר ר' שמעון, אמא עלאה שהיא בינה. נקראת רעיה, משום שאהבת אבא אינה נפסקת ממנה לעולם. ואמא תחתונה, דהיינו מלכות, נקראת כלה. ונקראת אחות. כמו שהעמדנו הכתוב, אחות לנו קטנה. שהיא מלכות.

שעט) והיינו סתם מתניתא וכי. והיינו סתם משנה שלנו, כלומר עם הנזכר, שאי"א אינם נפרדים לעולם, יובנו דברי המשנה הנאמרים סתם. שכתוב כאן, ערות אחותך בת אביך או בת אמך. כיון שאמר בת אביך, מהו או בת אמך. פירושו, ששואל, כיון שאור"א אינם נפרדים לעולם, א"כ אם המלכות היא בת אביך, שהוא אבא עלאה, היא בהכרח גם בת אמך. שהיא

בהיכלו עד שתהיה נשפסת מלכותו של עשו, ותקח ממנה נקמות, על שגרמה לכל זה. ואח"כ תזדווג עם המלך ותהיה השמחה בשלמות. ז"ש ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו בתחילה, ואח"כ והיתה לה' המלוכה, מה היא מלוכה, זו היא המלכה, ז"ש והיתה לה' המלוכה. ואחר שיזדווג יחד מה כתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. שעז) ערות אחי אביך לא תגלה: תאני רבי יהודה, זהו ישראל למטה, שישראל הם אחי ז"א, שהוא אביך. ואחות אמך, זו היא ירושלים של מטה, שהיא אחות המלכות שלמעלה. שהיא אמך, כי בעונות אלו יגלה ערות ישראל, דהיינו שיגלו ישראל בין העמים. ויגלה ערות ירושלים, דהיינו שתחרב ירושלים שלמטה. ועל זה למדנו אהבת הקב"ה, שקרא את ישראל אחים, שנאמר למען אחי ורעי אדברה נא וגו'. וע"כ אומר הכתוב עליהם ערות אחי אביך כנ"ל. (דפו"י דף ע"ב ע"א) דף ע"ח ע"א)

אשתכחת, חכמה אתקרי. ואי מסטרא דאימא, בינה אתקרי. ועכ"פ בין האי ובין האי, מאימא ואבא אשתכחת. דהא יו"ד לא ^ט אתעדי מן ה' לעלמין. ודא הוא רזא דמלה, מולדת בית: ^ח מסטרא דאבא. או מולדת חוץ: ^ז מסטרא דאימא. שפ) רבי אבא אמר, ^א בחכמה יבנה בית, מאן הוא בית דאתבני בחכמה. הוי אימא דא נהר דנפיק מעדן, בגיני כך מולדת בית. או מולדת חוץ. כד נפקת מן ו', כמה דכתיב, ^ב עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתיב ^ג ויקח אחת מצלעותיו, ודא הוא מולדת חוץ, מאתר דזעיר אנפין אשתכח, כמה דאתמר. שפא) וע"ד א"ר יהודה, ישראל אחין אקרון לקב"ה, דלא אעדי רחימותא דלהון לעלמין. ירושלם דלתתא אחות אמך אתקרי. כמה דכתיב, ^ד ירושלם הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו וגו'. ^ה מאי שחוכרה לה יחדיו. בגין ^ו דאזדווג בה מלכא משית סטריין, בכל סטרי מלכא, בדרגא דצדיק, וכל כתרי מלכא כלילן ביה. והיינו שחוכרה לה יחדיו. שפב) רבי יצחק אמר, ^ה ששם עלו שבטים שבטי יה. מאן שבטים. אלין תריכר תחומין, דמתפרשן מההוא אילנא רבא ותקיה, ^ג דאחסין לון מסטרא דאבא ואימא. הה"ד שבטי יה, משפר סהדותא, דאסהיד ^ד ברא קדישא דכתיב

חלופי גרסאות

ש תעדי. ת ל"ג מסטרא דאבא. א מה. ב דיווחג. ג דאתחסנון. ול"ג לון. ד ביה; מוסיף ביה ברא; א"ר אבא.

מסורת הזהר

א) (משלי כד) ב"א רמא צ"ו. ב) (בראשית ב) ב"א רח צ"ב. ג) (שם) ב"א רלא צ"ז. ד) (תהלים ככב) הקסה"ז יא צ"ב. ה) (שם) ויצא צו צ"ה.

ישראל אחים לקב"ה

הסולם

מאמר

שפא) וע"ד אמר ר' יהודה וכי: וע"כ אמר ר"י (לעיל אות שע"א) ישראל נקראים אחים להקב"ה, שלא נפסקה אהבתם לעולם. ירושלים שלמטה נקראת אחות אמך (כנ"ל אות שע"ז) כמו שכתוב, ירושלים הבנויה כעיר שחוכרה לה יחדיו. וגו'. דהיינו שירושלים שלמטה, היא כעיר שחוכרה לה יחדיו, שהיא המלכות. מהו, שחוכרה לה יחדיו, הוא משום שנדווג המלך משה קצוות, שהוא ז"א, בכל צדי המלך, במדרגת צדיק, שהוא יסוד, שכל ספירות המלך כלולות בו. והיינו שחוכרה לה יחדיו. דהיינו בכל הספירות דז"א.

שהיא אמא עלאה. כי זוגגן אינו נפסק לעולם. ומשיב, אלא אם מצד אבא היא נמצאת, כלומר ששולט בה צד אבא, נקראת המלכות חכמה. ואם מצד אמא, דהיינו ששולט בה צד אמא, היא נקראת בינה. ועל כל פנים בין זה ובין זה, היא נמצאת מאבא ואמא ביחד. כי ה', שהיא אבא, אינה נפרדת מן ה', שהיא אמא, לעולם. וזה הוא סוד הדבר, מולדת בית, כשהיא מצד אבא, או מולדת חוץ, כשהיא מצד אמא. כי אמא נבחת לחיצוניות אבא. וסוף הפסוק מפרש תחלתו.

שפב) ר' יצחק אמר וכי: ר"י א, בחכמה יבנה בית. מי הוא בית שנבנה בחכמה. הוי אומר, שזהו נהר היוצא מעדן, שהוא בינה. משום זה כתוב, מולדת בית, דהיינו המלכות שנוגדה מן הבינה שהיא בית לחכמה. או מולדת חוץ, היינו כשהמלכות יוצאת מן ה' שהיא ז"א, כמו שכתוב, שאדם, שהוא ז"א, אמר על זוהר, שהיא המלכות, עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב, ויקח אחת מצלעותיו, הרי שהמלכות יוצאת מז"א. וזה הוא מולדת חוץ, ממקום שזעיר אנפין נמצא, שהוא נבחן לחיצון מאמא. כמו שלמדנו.

שפ) ר' אבא אמר וכי: ר"א, בחכמה יבנה בית. מי הוא בית שנבנה בחכמה. הוי אומר, שזהו נהר היוצא מעדן, שהוא בינה. משום זה כתוב, מולדת בית, דהיינו המלכות שנוגדה מן הבינה שהיא בית לחכמה. או מולדת חוץ, היינו כשהמלכות יוצאת מן ה' שהיא ז"א, כמו שכתוב, שאדם, שהוא ז"א, אמר על זוהר, שהיא המלכות, עצם מעצמי ובשר מבשרי. וכתוב, ויקח אחת מצלעותיו, הרי שהמלכות יוצאת מז"א. וזה הוא מולדת חוץ, ממקום שזעיר אנפין נמצא, שהוא נבחן לחיצון מאמא. כמו שלמדנו.

(דפו"י דף ע"ח צ"א)

ונמשכים

שבטי יה עדות לישראל, ואיננו נהרין עמיקין, דנגדין ואתמשכן מן יה. ה וכל כך למה. להודות לשם יי. ו כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד, לאחסנא מלכותא קדישא הוא ובנוי לדרי דרין, ודא היא שירתא דאמר דוד על מלכו עלאה קדישא.

שפג) רבי חזקיה אמר, כלא ברזא עלאה ז הוא, לאחזאה דמאן דפגיט לתתא, פגים לעילא. ה ערות כלתך לא תגלה, דתנינן עונתן של ת"ח משבת לשבת. בגין דידעין רזא דמלה, ויכוונון לבא, וישתכח רעותהון שלים. ובנין דאולידו אקרון בנין דמלכא. ואי אלין פגימו מלה לתתא, כביכול פגמין אינון בכלה דלעילא, כדין כתיב ערות כלתך לא תגלה. דא בגין ה אינון דידעין אורחין דאורייתא. שאר עמא ההוא דאתגליא, כלתך ממש, ובחובא דא שכינתא אסתלקת מבינייהו.

שפד) תאנא, א אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיען, באתוון רשימין דעשרין ותרין כ י בא' א' בי' י' בב', ב' בי' י' בד', ד' בי' י' בה'. י' בג'. ה' בי'. ג' בי'. כלהו מתגלפי ביו"ד יו"ד סליק לון

חלופי גרסאות

ה וכלא למה. ו מוסיף בג"כ כי. ז הוה. ח ל"ג ערות כלתך לא תגלה. ט דאינון ידיעין. י אתפליג. כ י בא' א' בי' י' בב' י' בי' י' בא' (ב' בי') ה' בג' יו"ד בה"א יו"ד בגימ"ל ה"א ביו"ד גימ"ל בה"א ה"א בדל"ת ; י בא' א' בי' י' בב' י' בי' י' בא' ב' בה' ו' בג' י' בה' י' בג' ה' בי' ג' בה' ו' בד' וכתב ע"ז בדפו"י אלו השני נוסחאות מצאנו בהעתקות אשר לפנינו ; יו"ד באל"ף אל"ף ביו"ד יו"ד בבית בית ביו"ד יו"ד בגימ"ל גימ"ל ביו"ד יו"ד בדל"ת דל"ת ביו"ד יו"ד בה"א ה"א ביו"ד וכן כלהו בכלהו אתון דשמא קדישא.

אתגליף שמא קדישא בסטרין ידיען	הסולם	מאמר
<p>רשומות של כ"ב אותיות. ה' בא', א' בי'. י' בב', ב' בי'. י' בד', ד' בי'. י' בה'. י' בג'. ה' בי'. ג' בי'. ו' בי'. וכן כולם נחקקים בי'. ה' מעלה אותם. שהיא מעלה כל כ"ב האותיות. פירוש. ה' רומזת לחכמה, והיא שורש לכל כ"ב אותיות, כי כשמתחילים לכתוב איזו אות, עושים בתחלתה נקודה, שהיא י', ואח"כ ממשיכים כתיבת האות. שהסו"ה כולם בחכמה עשית. וגם השם הקדוש הוי"ה מתחיל בי', שהיא חכמה. ומפרש כאן, איך כ"ב אותיות נכללות בשם הקדוש הוי"ה. וז"ש, אתגליף שמא קדישא וכו' באתוון רשימין דכ"ב. ואומר, שתחילה נכללת ה' דשם הוי"ה, בכל כ"ב האותיות, להיותה שורש להם כנ"ל, וז"ש, י' בא', שהי' מאירה לאות א'. וז"ש, וז"ש, עולה הא' ונכללת בי' וכן כל האותיות, י' בב' וב' בי'. י' בג' וג' בי'. י' בד' וד' בי'. י' בה' וח' בי'. י' בי'. (כצ"ל ובדפו"י, מעורבים צירופים האחרונים) וכן, כלהו מתגלפי בי' שעד"ז נחקקים כל האותיות בי' שהי' מאירה להם, ואח"כ יוד סליק לון, שהם עולים להי' ונכללים בה. ונמצאת ה' של שם הוי"ה כולה מכל כ"ב אותיות.</p>		<p>ונמשיכים מן י"ה. שהם אבא ואמא, והכל הוא להודות לשם ה'. ומשום זה, כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד. כדי להוריש המלכות הקדושה לו ולבניו לדורי דורות, וזו היא שירה שאמר דוד על המלכות הקדושה העליונה.</p> <p>שפג) ר' חזקיה אמר וכו': רח"א, הכל הוא בסוד העליון, להראות שמי שפוגם למטה פוגם למעלה. ערות כלתך לא תגלה. שלמדנו, עונתם של תלמידי חכמים משבת לשבת. משום שהם יודעים סוד הדבר, ויכוונו הלב ורצונם יהיה שלם. והבנים שמולידים נקראים בני המלך. ואם אלו פוגמים דבר למטה, כביכול הם פוגמים בכלה העליונה, שהיא המלכות, אז כתוב, ערות כלתך לא תגלה. הפירוש הזה הוא בשביל אלו היודעים דרכי התורה. לשאר העם, הפירוש הוא, אותו שבנגלה, דהיינו כלתך ממש, אשת בנו. ובעון הזה השכינה מסתלקת מביניהם. כלומר שרומז גם לכלה העליונה המסתלקת מפגם הזה שלמטה.</p> <p>שפד) תאנא אתגליף שמא וכו': למדנו, השם הקדוש נחקק בבחינות ידועות, באותיות (דפו"י דף ע"ח ע"א)</p>

שפה) ה"א כליל ביו"ד, מניה נפקת, כדין ג מעטרין לאבהן. אתפתחת ה"א בנחלוי, ואעטר לרישא דו', דתמן שריין אבהן.
שפו) ו' כליל שית אתוון, וכלהו כליל יו"ד. יו"ד אתגליף בגלופוי, וסליק לאתעטרא בתריסר אתוון אחרנין, מניה נפקו עשר אמירן בגלופוי, וכלהו שבילין מ דאורחא עלאה, יקירא דכלא. כדין ה"א אתרא אתכלילת מן כלהו, גליפא מסטרא נ מתיחא ס טמירא, לאולדא לתתא.
שפז) ע אתגליפו כלהו בארבעין ותרין אתוון, וכלהו פ פרישנא במתניתא דידן, וכלהו סלקן ברישא דמלכא.

שפח) שבע ז שבתין שלימין, מתפרשין בשבעין אתוון. שבעין ותרין אסתלקו, ק ואסתלקו באות ר ו', רשימן בפ' ויהי בשלח פרעה בקרא ש ויסע ויבא ויט. כד נטלת שכינתא, וז' רשימין אתרשימו ביה, ת שבעין אסתלקו

חלופי גרסאות

ג מתעטרין. מ דאורחין דאורייתא. נ מתייחדא. ס תדירא; תמירא. ע אתפליגו פ פרישא. צ שמהן. ק אסתלקו. ר יו"ד. ש ל"ג ויסע ויבא ויט. ת כ"ג הסולם; שבעה.

אתגליף שמה קדישא בסטרין ידיען

הסולם

מאמר

היקר מכל. שהם ל"ב שבילי החכמה, המתגלים מיסוד דישו"ת, הנקרא אר"ח (כנ"ל ב"א דף רנ"א ד"ה נחית) אז נכללת ח' האחרת דהויה, שהיא המלכות, מן כולם, דהיינו שמקבלת מכל האורות הנ"ל, ונחקה מצד היתר הנעלם, שהוא יסוד דז"א, להוליד למטה. דהיינו שתהיה ראייה להולדת נשמות. מתיחא פירושן יתד. כי על יתדות, מתרגם ירושלמי, מתחי (שמות כ"ז י"ט).

שפז) אתגליפו כלהו בארבעין וכר': נחקקו כל האורות, שבי' שעל הו', שהיא ג"ר דז"א, בארבעים ושנים אותיות. כי הכתר דז"א הוא ד' אותיות הויה. והחכמה דז"א היא עשד אותיות דהויה במילואה, דהיינו יוד הא ואו הא. והבינה דז"א, היא כ"ח אותיות דמילוי המילוי, דהיינו, יוד ואו דלת, הא אלף, ואו אלף ואו, הא אלף, שהם כ"ח אותיות. וביחד הם מ"ב אותיות. וכלם בארנו במשנה שלנו. וכולם עולים בראש המלך, דהיינו בג"ר דז"א כנ"ל.

שפח) שבע שבתין שלימין וכר': שבע שבתות שלמות, דהיינו ז' ספירות המלכות הנקראת שבת, כשהן בשלמות, מפורשים בשבעים אותיות של השם ע"ב, שעיקרם הוא עי, ובי הנוספים הי"ס עדים או סופרים (כנ"ל בשלח אות קס"ג) ומפרש דבריו. ע"ב עלה, הם עלו באות ו', שהוא ז"א, בחג"ת שלו, שהם רשומים בפרשת ויהי בשלח פרעה, בכתובים, ויסע, ויבא, ויט. (בשלח אות קע"ג) וכשהשכינה מקבלת מז"א, ושבעה רשומות נרשמו

שפה) ה"א כליל ביו"ד וכר': הח' של שם הויה, שהיא בינה, היא כלולה בי' דהויה, מבחינת התכלות כ"ב אותיות בי' כנ"ל. וממנה היא יוצאת, כי הבינה נאצלת מן החכמה. אז החכמה והבינה שהם י"ה דהויה מעטרים את האבות, דהיינו חג"ת. דז"א הנקראים אברהם יצחק יעקב. הח' נפתחת בנחליה, דהיינו בחמשים שערי בינה שבה, והיא מעטרת את הראש של הו', דהיינו שמשפעת ג"ר. לז"א שה"ס ו' דהויה, ששם שורים האבות, כלומר, שהאבות שהם חג"ת, עולים ונעשים ראש, דהיינו חב"ד, ע"י הארת נ' שערי בינה.

שפו) ו' כליל שית אתוון וכר': אחר שביאר איך הו' דהויה, האצילה בכללות כ"ב אותיות שבה, את ח' ו' דהויה, מבאר עתה איך ה' האחרונה דהויה, שהיא המלכות נמשכת מכללות כ"ב אותיות שבי' דהויה. ואומר, ו' כוללת שש אותיות, דהיינו שהיא כולה משש אותיות, מן הא' עד הו', הקודמות לה. וכולן כוללת הו', כי הו' כוללת כל ט' האותיות הקודמות לה, אשר הו' ושש אותיותיה נכללות בתוכם. והיינו הו' שעל הו', הנ"ל. הו' הו' נחקה בחקיקותיה, דהיינו עם התכלות מס' אותיות הקודמות לה, ועולה, אל הו' דהויה הכוללת כל כ"ב האותיות, להתעטר בייב אותיות האחרות שמי' עד ת', ואז נכללת גם היא מכ"ב אותיות כמו הו' דהויה. ואז יוצאים ממנה עשרה מאמרות, דהיינו עשר ספירות, בחקיקותיהם, וכל השבילים של אורח העליון (דפ"י דף ע"ח ע"א)

אחרי מות

קלה

א מניה, ב באתון רשימין. תאנא, אסתלקו אתון ברשימין ידיעון, וארחין ג סתימין, בר לזכאי קשוט, סמכי עלמא.

שפט) אמר רבי שמעון לר' אלעזר, ת"ח, הני עשרין ותריין אתון דגליפין באורייתא, כלהו מתפרשן ד בהני עשר אמירן. ה כל אמירה ואמירה מאלין ו עשר, דאינון כתרי מלכא כלהו גליפין באתון ז ידיעון, בגיני כך שמא קדישא אתכסייא באתון ח אחרנין, וכל אמירה, אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי, בגין דאתכליל האי בהאי. ט וע"ד, שמא קדישא, י גליפנא ליה באתון אחרנין, בגין דאתכסיין דא בדא, ודא בדא, עד דמתקשרן כלהו כחדא. (שצ)

חלופי גרסאות

א מינה. ב בעובדין. ג מוסיף סתימין ארשימו ביה. ד מאלין. ה לכל. ו ל"ג עשר. ז אחרנין. ח אחרן. ט וע"ב. י גליפא.

אתגליף שמא קדישא בסטריין ידיעון

הסולם

מאמר

לקו האמצעי. וסדר זה הוא בכל ספירה וספירה, ונמצא שכל ספירה שואלת כלים מן ספירה תחתונה כדי להשלים את הקו האמצעי שבה. וז"ש, וכל אמירה אוזיף לאמירה עלאה מנה אתווי. שכל ספירה משאלת אותיות, שהם כלים לספירה עליונה ממנה, כדי להשלים בה קו האמצעי. בגין דאתכליל האי בהאי, כמ מתוך שבינה ותו"מ של כל עליון נפלו והיו בספירה תחתונה בעת קטנות ונתכללו בה, ע"כ בעת גדלות כשבינה ותו"מ אלו חוזרים למדרגתם, לוקחים עמהם התחתונה ומעלים אותם למדרגתם, שע"ז נכללה כל תחתונה בעליונה, והיתה שמה לקו האמצעי.

ומאותו הטעם, כל ספירה תחתונה כשחוזרת ויורדת למקומה, לוקחת עמה למקומה המוחין דעליונה. וגם חלק מכלים דבינה ותו"מ דעליונה, משום שהתחתונה נכללה בה בעת היותה בעליונה, והם נעשו לה כלים להלבשת המוחין. שה"ס נה"י דעליונה המתלבשים בתחתונה (כנ"ל ויקהל אות שכ"ב ואת ש"י ד"ה צריך) וז"ש, וע"ד שמא קדישא גליפנא ליה באתון אחרנין, בגין דאתכסיין דא בדא, שכל נה"י דעליונה מתכסים ומתלבשים בתחתונה, ובוה, מתקשרן כלהו כחדא, שכל ספירה מתקשרת ע"ז בחברתה. דהיינו כל עליונה בתחתונה, וכל תחתונה בעליונה. וע"כ השם הו"ה, שהוא ז"א מתלבש ומתכסה בשם אר"י, שהיא מלכות, דהיינו במדרגה תחתונה.

שצ) ומאן דבעי למנדע וכר: ומי שרוצה לדעת להבין צרופי שמות הקדושים, צריך לדעת אלו אותיות הרשומים בכל ספירה וספירה

גרשמו בה ממנו, דהיינו שבע ספירות שלמות, כנ"ל, אז מתעלות ממנה שבעים באותיות רשומות, של השם ע"ב. למדנו, נתעלו האותיות של השם ע"ב, ברשימות ידועות ודרכים סתומים, ומגלים רק לצדיקי אמת, עמודי העולם.

שפט) אר"ש לר"א וכר: א"ר שמעון לר"א בוא וראה, אלו כ"ב אותיות החקוקות בתורה, כולם מתבארים באלו עשרה מאמרות, שהם עשר ספירות, כח"ב חג"ת נה"מ. כל אמירה ואמירה מאלו העשרה, שהם ספירות המלך, כולם חקוקות באותיות ידועות, כי האותיות ה"ס הכלים של הספירות, וכל ספירה יש לה כלים מיוחדים לה. משום זה, השם הקדוש הו"ה, מתכסה באותיות אחרות, דהיינו באדנ"י. כי הכלים דז"א שה"ס הו"ה, מלובשים ומכוסים בכלים של המלכות שה"ס אדנ"י. וכל אמירה משאלת אותיות לאמירה עליונה ממנה, משום שנכללות זו בזו. וע"כ אנו מבטאים השם הקדוש הו"ה, באותיות אחרות אדנ"י, משום שמכוסים ומתלבשים זה בזה וזה בזה עד שמתקשרים כולם יחד. גליפנא פירושו אנו מבטאים. כי הביטוי, הוא חיתוך אותיות כמו חקיקה.

פירושו. נודע, שהקו האמצעי שבכל ספירה הוא מעלית התחתונה לעליונה. כי כל ספירה כלולה מעשר ספירות, ובעת קטנות נופלים בינה ותו"מ שלה לספירה התחתונה, ומחמת זה, בעת גדלות, כשבינה ותו"מ חוזרים להספירה, לוקחים עמהם גם הספירה התחתונה, ומעלים אותה עמהם להספירה העליונה. (כנ"ל בהקסה"ז דף כ"ז ד"ה ואמא ע"ש) ואז הכו"ח שבספירה נעשו לקו ימין, ובינה ותו"מ לקו שמאל, וספירה התחתונה שעלתה אליהם נעשתה (דפו"י דף ע"ח ע"ב)

בכל כתרא וכתרא, וכדין לינדע ויתקיים בכלא. והא גליפנא לון, בכל אינון אתוון דרשימן וידיען בכל כתרא וכתרא, מספרא עלאה דשלמה. והכי סליק בידן, וחרבייא גליפין לון, ושפיר הוא, דהא כל כתרא וכתרא אוזיף לחבריה אתווי, כמה דאוקימנא. ולזמנין דלא אצטריך אלא, באתווי אינון דרשימין ביה. וכלהו ידיען לגבי חרבייא והא אוקימנא לון.

שצא) זכאין אינון צדיקייא בעלמא דין ובעלמא דאתי, דקב"ה בעי ביקריהון, ומגלי להון רזין עלאין דשמיה קדישא, ן דלא גלי לעלאין קדישין. וע"ד יכיל משה, לאתעטרא ביני קדישין, וכלהו לא יכלי למקרב בהדיה, כנורא יקידתא, וגומרי דאשא. דאי לאו הכי, מאן הוה ליה למשה, למיקם בינייהו. אלא זכאה חולקא דמשה, דהא כד שארי למללא עמיה ן קב"ה, בעא למנדע ן שמיה קדישא, סתים וגליא, בכל חד וחד כדקא חזי, וכדין אדבק וידע יתיר מכל בני עלמא.

שצב) תא חזי, בשעתא דסליק משה גו עננא יקירא, עאל ביני קדישין. פגע ביה חד מלאכא בשלהובי נורא, ן בעינין מלהטן, ן וגדפוי ן מוקדן, בעא לשאפא ליה בגווייה. וההוא מלאכא ן קמוא"ל שמיה, כדין אדכר משה חד שמא קדישא, דהוה גליף ן בתריסר אתוון, ואודעזע ן ואתרגש, עד דסליק משה בינייהו. וכן לכל חד וחד, זכאה חולקיה והא אוקימנא מלי.

שצג) ן ערות אשה, ובתה לא תגלה. תאנא, בתקוני מטרוניתא אוקימנא

חלופי גרסאות

כ ולחבריא גלינא לון. ל לאתווי. ן וגא. ן ל"ג קב"ה. ן שמוי קדישין. ן ועינין. ן וגדפי. ן מתוקדן. ן גבריאל; גוריאל; גורנאל. ן בתליסר. ן ואתרגיז. ן ל"ג ערות אשה ובתה לא תגלה.

ערות אשה ובתה

הסולם

מאמר

לא כן, מה היה לו למשה, שיוכל לעמוד ביניהם, אלא אשרי חלקו של משה, כי כשהתחיל הקב"ה לדבר עמו, רצה לדעת שמו הקדוש הסתום והגלוי כל אחד ואחד כראוי לו. ואז נתדבק וידע יותר מכל בני העולם.

שצב) ת"ח בשעתא דסליק וכר: בוא וראה, בשעה שעלה משה תוך הענן, נכנס בין המלאכים הקדושים. פגע בו מלאך אחד בשלהבת אש, בעינים לוהטות, וכנפיו שורפות. ורצה לבלוע אותו לתוכו. קמואל שמו. אז הזכיר משה שם אחד קדוש, שהיה חקוק ב"ב אותיות, ונודעזע ונתרגש. עד שעלה משה ביניהם. וכן לכל אחד ואחד. אשרי חלקו. וכבר העמדנו הדברים לעיל (בשלח אות רצ"ח. וע"ש בהסולט פירוש הדברים).

שצג) ערות אשה ובתה לא תגלה: למדנו, בתקוני המלכה העמדנו אלו העריות, אע"פ שהם בגלוי ובסתום, ושם בת בנה בת בתה

וספירה, ואז ידע ויתקיים בכל. והרי כתבנו אותן, בכל אלו האותיות הרשומות וידועות בכל ספירה וספירה, מתוך ספרו העליון של שלמה. וכך עלה בידינו. והחברים כתבו אותם. ויפה הוא, שכתבו אותם, כי כל ספירה וספירה משאלת אותיות לחברתה, שצריכים לדעת ולזכור אותם, כמו שהעמדנו בדבור הסמוך. ולפעמים שלא צריכים לדעת אלא האותיות הרשומות בהספירה בלבד, ולא אותיות שמשאילות זו לזו. והכל ידוע לחברים. והרי העמדנו אותם.

שצא) זכאין אינון צדיקיא וכר: אשריהם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא, שהקב"ה רוצה בכבודם, ומגלה להם סודות עליונים של שמו הקדוש, שלא גילה למלאכים העליונים הקדושים. וע"כ יכול משה להתעטר בין המלאכים הקדושים, וכולם לא יכלו לקרב אליו כאש שורף וגחלי אש. משום שהזכיר שמות הקדושים, שהמלאכים לא ידעום. שאם (דפו"י דף ע"ח ע"ב)

אליו עריין, א אע"ג דאינון באתגליא ובסתימא, ותמן בת בנה ובת בתה. דהא עלמא אצטריך לון, ואינון ישובא דעלמא, כמה דאוקימנא. ומאן דגלי חד ערייתא מנייהו, ווי ליה, ווי לנפשיה, דהא גלי בגין דא עריין אחרנין.

שצד) ותניא מלה בתראה דעשר אמירן דאורייתא, ה לא תחמוד אשת רעך, בגין ב דהאי כללא דכלהו. ומאן דחמיד אתתא אחרא, כאלו אעבר על אורייתא כלא. ברם לא אית מלה דקיימא קמי תשובה, וכ"ש אי קביל עונשיה כדוד מלכא. אמר רבי יוסי, תנינן, כל מאן דחב ואתפרש מההוא חובא, ג תשובה קא מעלייא ליה טפי. ואי לאו, לא סליק ד בידיה ה תשובה, ולא מעלייא ליה.

חלופי גרסאות

א עריין אינון. ב ל"ג דהאי. ג קא מעלייא ליה תשובה טפי. ד ל"ג בידיה. ה לתשובה.

מסורת הזהר

(ו) (שמות כ) שמות ו צ"ת.

ערות אשה ובתה

הסולם

מאמר

שהם מחזק ולמטה דו"א ומחזה ולמטה של המלכות ששם עיקר מקום התגלות החכמה, א"כ לא שייך האיסור דגילוי ערוה. משום, דהא עלמא אצטריך לון, ואינון ישובא דעלמא, כי העולם צריך לגילוי החכמה אשר שם. שזה כל ישוב העולם. כי אם לא היתה מתגלית שם הארת החכמה, לא היו נולדות הנשמות, כי אין הולדת נשמות אלא אחר שנתגלתה שם הארת החכמה. וא"כ היה אפשר לחשוב שלא שייך שם גילוי ערוה. וז"ש. ומאן דגלי חד ערייתא ווי ליה ווי לנפשיה דהא גלי בגין דא עריין אחרנין. פירוש. כי גילוי ערוה, פירושו, שממשיך הארת החכמה ממעלה למטה כדרך הס"א, שהוא בחינת אור זכר, המשפיע למעלה למטה, ונמצא שהמגלה ערוה, אפילו במקום מקוה ולמטה דו"א ומלכות, דהיינו שממשיך משם ממעלה למטה, הרי הוא מגלה ערוה במקום מחזה ולמעלה ובמקום בינה, ששם אור זכר הנעלם ומכוסה. שהרי הוא המשיך אור זכר, שהיא בחינת מחזה ולמעלה. ונמצא אע"פ שהוא נאחו במקום המותר, שהוא אור נקבה, אמנם אם ממשיך ממעלה למטה, הרי הוא מגלה אור זכר, ומתגלות העריות במקום האסור. וז"ש, דהא גלי בגין דא עריין אחרנין. אמנם אם אינו ממשיך ממעלה למטה, אלא ממטה למעלה, אינו ח"ו מגלה ערוה, אלא אדרבא, שהוא ישוב העולם, כמ"ש, ואינון ישובא דעלמא. כי אין הולדת נשמות אלא בגילוי החכמה ממטה למעלה.

שצד) ותניא מלה בתראה וכו': ולמדנו המלה האחרונה, של עשרת הדברות של התורה, היא לא תחמוד אשת רעך. משום שזה הוא כלל כולם. ומי שחומד אשה אחרת, כאלו עבר על התורה,

כי העולם צריך להם, והם ישוב העולם, כמו שהעמדנו. ומי שמגלה ערוה אחת מהם, אוי לו אוי לנפשו, כי מגלה בשביל זה עריות אחרות. פירוש. אשה ובתה. ה"ס בינה ומלכות. אשר בינה היא סתומה מהארת חכמה, והמלכות, היא בגלוי, שהארת החכמה מתגלית בה. אמנם המלכות עצמה מתחלקת ג"כ לב' בחינות סתומה וגלויה. כי מחזה ולמעלה היא סתומה, ורק מחזה ולמטה מתגלית בה הארת החכמה. ועל דרך זה גם ז"א, הוא סתום וגלוי, שמחזה ולמעלה הוא סתום, ומחזה ולמטה הוא גלוי. דהיינו שהארת חכמה מתגלית שם. והטעם הוא. משום שמחזה ולמטה מאיר אור נקבה, דהיינו ממטה למעלה. והחכמה אינה מאירה אלא ממטה למעלה. (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) ע"כ הן בז"א והן במלכות, אין החכמה מתגלה רק מחזה ולמטה, ששם אור נקבה. ומשום זה מכונה בחינת מחזה ולמטה בשם בת, כלומר אור נקבה, הן בז"א והן במלכות. ונמצא שבחינת מחזה ולמטה של המלכות, נבחנת לבת בתה של הבינה. כי אשה ובתה, היא בינה ומלכות. ומחזה ולמטה, שהיא בחינת בת של המלכות היא בת בתה של הבינה. ומחזה ולמטה של ז"א, נבחן לבת בנה של הבינה. כי בינה וז"א, הם אשה ובנה. ומחזה ולמטה דו"א ששם בת ז"א, היא בת בנה של הבינה.

ו"ש, בתקוני מטרונים, אוקימנא אליון עריין, אע"ג דאינון באתגליא ובסתימא, כלומר אע"פ שאשה ובתה שהם בינה ומלכות, נמצאת הבינה בסתימא, והמלכות באתגליא. וא"כ היה אפשר לחשוב שאין נוהג גילוי ערוה במלכות. רק בבינה בלבד להיותה סתומה תעלמה. ומכל שכן, ותמן, בת בנה ובת בתה, (דפו"י דף ע"ח ע"ב)

אי הכי, דוד היך לא אתפרש מבת שבע לבתר. אמר ליה, בת שבע דידיה הות, ודידיה נטיל, דהא מית בעלה.

שצה) דתניא, אזדמנת הות בת שבע לדוד, מיומא דאתברי עלמא, ומה עכבא ליה. דנטל ברתיה דשאול מלכא, וההוא יומא נטל לה אוריה ברחמי, אף על גב דלא הות דיליה. לבתר אתא דוד, ונטיל דיליה, ועל דוד דחיק שעתא קמי קב"ה לקטלא לאוריה ולמעבד הכי. אבאיש קמיה, ואענש ליה לדוד, דהא קב"ה בעא ד לאתבא ליה לדוד, לקיימא ליה מלכותא קדישא עלאה. וכד תאב, לדידיה תאב.

שצו) תאנא, א"ר יוסי, מאי דכתיב אני יי'. אני יי': עתיד ליתן שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא. אני יי' עתיד להפרע מן הרשעים לעתיד לבא. אינון דכתיב בהו ז) הפרשעים בי. ה כתיב אני יי', וכתוב ה) אני אמית ואחיה. אעפ"י שאני במדת הרחמים, הרשעים הופכים אותי למדת הדין. ט דתניא, שם מלא: יי' אלהים. זכו יי', ואי לאו אלהים. א"ר שמעון, חייבין עבדי פגימותא לעילא. מאי פגימותא. כמה דאוקימנא פגימותא ממש, והא אתמר.

שצו) תאנא כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה, תני רבי יהודה, דרא דרשב"י שארי בגויה, כלהו זכאין, חסידין, כלהו דחלי חטאה נינהו. שכינתא שריא בינייהו, מה דלית כן בדרין אחרנין. בגיני כך

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ישעיה טו) ב"ב רכח צ"ב. ח) (דברים לב) ו מעכבא. ז לאדכאה. ח ל"ג כתיב. ט ותניא. משפטים פג צ"ד. י ל"ג מה.

מאמר

הסולם

ואל אשה בנדת טומאתה

שצו) תאנא א"ר יוסי וכי: למדנו, אר"י, מה שכתוב, אני ה', פירושו, אני ה', עתיד לתת שכר טוב לצדיקים לעתיד לבא, אני ה' עתיד להפרע מן הרשעים לעתיד לבא, דהיינו אותם שכתוב בהם, הפרשעים בי. שואל, כתוב אני הויה, שיורה על מדת הרחמים, וכתוב, אני אמית ואחיה, שיורה על מדת הדין. ומשיב, שפירושו, אע"פ שאני במדת הרחמים, הרשעים הופכים אותי למדת הדין. שלמדנו, הויה אלקים הוא שם מלא, שהויה הוא רחמים ואלקים הוא דין, ופירושו, זכו, הויה, ואם לא זכו, אלקים. א"ר שמעון, הרשעים עושים פגם למעלה. מהו הפגם. הוא כמו שהעמדנו, פגם ממש. וכבר נתבאר. לעיל (ויקרא אות ר"ע)

שצו) תאנא כתיב וכי: למדנו כתוב, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. למד ר' יהודה, הדור, שר"ש בן יוחאי שורה בו, כולם זכאים, כולם חסידים יראי חטא הם, השכינה שורה ביניהם. מה שאין כן בדורות אחרים. משום זה דברים אלו מתבארים ואינם נסתרים

התורה כולה. אמנם אין לך דבר שעומש בפני התשובה. וכל שכן אם קבל ענשו כדוד המלך. א"ר יוסי, למדנו כל מי שחטא ונפרש מהחטא ההוא, התשובה מועילה לו ביותר. ואם לא נפרש אין התשובה עולה בידו, ואינה מועילה לו. ושואל, אם כן, דוד, איך לא נפרש מבת שבע לאחר כך. אמר לו בת שבע שלו היתה, ושלו לקח, כי בעלה מת.

שצה) דתניא אזדמנת הות וכי: שלמדנו, מוכנת היתה בת שבע לדוד מיום שנברא העולם. ומה עיכב אותו שלא לקחה, הוא משום שלקח בת שאול המלך. ויום ההוא לקחה אוריה ברחמים, אע"פ שלא היתה שלו. (כמ"ש בהקדסה"ז דף ק"ז ד"ה והענין ע"ש) ואח"כ בא דוד ולקח את שלו. ומשום שדוד דחק את השעה לפני הקב"ה להרג את אוריה, ולעשות כך, חטא לפניו, וענש את דוד. כי הקב"ה רצה להשיב את בת שבע לדוד, כדי לקיים לו מלכות הקדושה העליונה. כי בת שבע היתה מרכבה למלכות (כמ"ש שם) וכשחשק, אל שלו חשק. (דפו"י דף ע"ח ע"ב *) דף ע"ט ע"א

אחרי מות

קלט

מילין אינון מתפרשן, ולא אתטמרן. בדרין אחרנין לאו הכי, ומלין דרוי עלאה לא יכלין לגלאה, ואינון דידיעי מסתפו. דר"ש כד הוה אמר רזא דהאי קרא, חברייא כלהו עיניהון נבעין דמעין, וכלהו מילין כ דאמר ל הו בעינייהו מ גליין, כמה דכתיב (ט) פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות.

שצח) דיומא חד שאיל ר' ייסא אמר, (ח) ביעא נ דקושטא, דנפקא מעופא מ דשריא בנורא, ע ואתבקע לארבע סטרין. תרין סלקין מנייהו, וחד מאיר,

מסורת הזוהר

(ט) (במדבר יב) משפטים קלא צ"פ.

דרך אמת (ח) עיין בפרשת פנחס רטו ע"ב.

חלופי גרסאות

כ דאמרין. ל מוסיף הוון מלין. מ גלי. נ דקוסטא. ט ושדי. ע לאתבקעא; ואתבקעא.

מאמר

הסולם

ביעא דקושטא

ח"ש ואתבקעא לד' סטרין, שע"י ה"א האמצעי שהעלה המלכות לבינה נבקעה הביצה לארבע צדדים שהם חורב תור"מ, אשר הגר דחכמה שה"ס חורב נעלמו ולא נשאר אלא ר"ק דחכמה, שהם תור"מ. וז"ש תרין סלקין מנייהו, דהיינו חכמה ובינה. הנעלמים מחכמה. וחד מאיר, היינו ז"א שהוא ת"ת הושפל, שאין לו חכמה אלא חסדים מכוסים מחכמה. וחד רביע, ברביעא דימא רבא. רובצת פירושו ר"ק, כי מדרך הרובץ שמסתיר הרגלים שלו, שה"ס נה"י, והחסר נה"י דכלים, יחסרו לו גיר דאורות. ונמצאה המלכות אע"פ שיש לה חכמה אין לה אלא ר"ק דחכמה שהיא בחינת רובצת, מרביצה דיום הגדול, כלומר רביצה דבחינת חכמה המכונה ים הגדול.

אמנם באמת אינו כן, כי אע"פ שז"א הוא בחסדים מכוסים, לא הושפל מחמת זה, ואדרבא, שהשיג בזה בחינת מוחין דקדש דאור"א עלאין, שהחסדים שלהם מעולים יותר מחכמה, כי מהם יוצאת החכמה לישוס"ת כנודע. ואור"א מכונים קדש. וז"ש, א"ר אבא עברת קמיה דר"ש קדש חול. כי על מוחין דקדש דז"א, אמר חד מאיר, שהושפל ונעשה חול. ור"ש היה מרכבה לז"א, והיה לו המוחין ההם דאור"א עלאין, שה"ס פה אל פה. וז"ש דהא כתיב פה אל פה אדבר בו. שאין עוד מוחין יותר חשובים מהם. ואתה אמרת עליו וחד מאיר, שהוא חול.

והנה בגמר התקון יתבטל ענין בקיעת המדרגה והפרסא המבדלת בין למעלה מחוה ובין למטה מחוה, שפירושה הגבול שנעשה מחמת בקיעת המדרגה, וע"כ מ"ה ובין ישובו להיות כמו ע"ב ס"ג. ותור"מ כמו חור"ב. וכשר"ש ותלמידיו גמרו את אדרא רבה, האיר עליהם בחינת גמר התקון, דהיינו ביטול הבקיעה והפרסא. ולפיכך, אותם ג' החברים ר' יוסי ב"ר

נסתרים, בדורו, בדורות אחרים אינו כן, דחברי סודות עליונים אינם יכולים להתגלות. ואלו שידעים יראים לגלות, כי ר"ש, כשהיה אומר הסוד של המקרא הוה, החברים כולם, היו עיניהם נזולות דמעוה, וכל הדברים שאמר, היו מגולים בעיניהם. כמ"ש, פה אל פה אדבר בו במראה ולא בחידות.

מאמר ביעא דקושטא

שצח) דיומא חד שאיל וכר: שיום אחד שאל ר' ייסא, אמר, ביעה של אמת, היוצאת מעוף השורה באש, ונתבקע לארבע צדדים, שנים עולים מהם, ואחד הרשפל, ואחד רובץ ברביצה של ים הגדול. א"ר אבא, עשית לפני ר"ש, הקודש לחול, שהרי כתוב, פה אל פה אדבר בו. אמר לו ר' שמעון, עד העת שלא תתבקע הביצה, תסתלק מן העולם. וכך היה באדרא של ר"ש. כחובא בסוף אדרא רבה.

ביאור הדברים. קו השמאל כשהוא בלי ימין הוא בחינת דינים קשים, ומכונה עוף השורה באש. והמלכות נבנית בעיקרה מקו שמאל. והמלכות מכונה ביעה של אמת, כי אפרוחים הם בחינת ז"א, וביצים הם בחינת המלכות כנודע. וז"ש, ביעא דקושטא דנפקא מעופא דשריא בנורא דהיינו מלכות היוצאת ונמשכת מקו שמאל השורה באש הדינים. והעצה לזה לבטל הדינים האלו הוא ע"י הקו האמצעי, שהוא מעלה את המסך דחירק, המחזיר המלכות לבינה, וחוזרים ונבקעים המדרגות לבי חצאים (כמ"ש לעיל פרשת לך אות כ"ה בהסולם ד"ה אשגח ע"ש כל ההמשך) ונקבע פרסא בין גיר לר"ק, שבכל בחינות הגיר נעלמת החכמה, ואינה מאירה אלא בור"ק. ומשום זה גם ז"א שהוא בחינת גיר, הוא בחסדים מכוסים, והמלכות שהיא בבחינת ר"ק היא בהארת ר"ק דחכמה. (דפו"י דף ע"ט ע"א)

וחד ⁹ רביע ברביעא דימא רבא. א"ר אבא, ^ט עבדת קמיה דר"ש, קדש חול, ^צ דהא כתיב פה אל פה אדבר בו. א"ל ר"ש, עד לא יתבקע ביעא, תסתלק מעלמא. וכך הוה באדרא דר"ש.

שצט) תאנא, ביומוי דר"ש הוה אמר בר נש לחבריה, פתח פיך ויאירו דבריך. בתר דשכיב ר"ש, הוו אמרי ^י אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

ת) תניא אר"ש, אי בני עלמא מסתכלן במה דכתיב באורייתא, לא ייתון לארגזא קמי מאריהון. תאנא, כד מתערין דינין קשיין ^ק לאחתא בעלמא, ^ר ואל אשה בנדת טומאתה וגו', הכא כתיב ^ס סוד יי' ליראיו, ^ש ובאדרא קדישא אתמר, הכא אצטריכנא לגלאה, דהא לאתר דא אסתלק.

תא) דתנינן, בשעתא דחויא תקיפא דלעילא אתער, בגין חובי עלמא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י) (קהלת ז) יתרו קט צ"ח. כ) (תהלים כה) ב"א ⁹ נביע נביעא; רביע ביעא. צ היא; והא. ק לאחדא. ד ל"ג ואל אשה בנדת טומאתה וגו'. ש ובהאי דרא. קמג צ"ג.

דרך אמת ^ט וכי דרכו של רשב"י לדבר דברי הבלים הלא כל דבריו הם סודות נעלמים ולכן גם בענין הביצה יש בו סוד גדול וכמ"ש מזה בפרשת פנחס בדף רט"ו וע"י זה נענש ר' ייסא למות באדרא שהוא החדר שלמדו שם ועיין מזה בטוף אידרא דגיר דף קמז ע"א.

מאמר

הסולם

ביעא דקושטא

אם בני העולם היו מסתכלים במה שכתוב בתורה לא היו באים להרגיז לפני רבונם. למדנו, כשמתעוררים דינים קשים לרדת בעולם, כחוב, ואל אשה בנדת טומאתה וגו'. על זה כתוב, סוד ה' ליראיו. ובאדרא קדישא למדנו זה, וכאן אני צריך לגלות הסוד, כי למקום זה הוא עולה. כלומר שכאן הוא המקום לגלותו.

תא) דתנינן בשעתא דחויא וכי: שלמדנו, בשעה שהנחש החוק שלמעלה נתעורר בשריל עונות העולם, הוא שורה ומתחבר עם הנקבא, ומטיל בה זחמא, ואז נפרש הדכר ממנה, משום שנטמאה, ונקראת טמאה, ואין ראוי לדכר שיקרב אליה, כי אוי לעולם, אם הוא נטמא עמה בזמן שהיא טמאה.

פירוש. ב' נקודות הן במלכות, מנעולא, שה"ס מלכות דמדת הדין דצמצום א' שאינה ראויה לקבלת אור העליון, ומפתחא, שה"ס מלכות הממותקת בבינה, הראויה לקבל אורות עליונים, וע"כ נקראת המלכות עץ הדעת טו"ר, שאם זכה האדם, נגנזת נקודה דמנעולא, ונקודת המפתחא שולטת, ואז המלכות מקבלת אורות עליונים בשביל התחוננים. ואם לא זכה האדם, מתגלית במלכות נקודה דמנעולא, וכל האורות מסתלקים ממנה, כי נגלה שאינה ראויה לקבל שום אור. (כנ"ל ויצא דף י"ג ד"ה סתרא) וזה נבחן, שהמלכות כביכול, נטמאה, ואינה ראויה להזדווג עם ז"א, כי ז"א אינו יכול להשפיע בה

ב"ר יעקב ורבי חזקיה ורבי ייסא, שהיו נשמתם מבחינת למטה מפרסא. נסתלקו תיכף, מחמת שנתעלו למעלה, מפרסא, וצורתם שלמטה מפרסא, נסתלקה עם הפרסא שנתבטלה. וז"ס שכתוב שם (נשא קמ"ד ע"א, ד"י) וחמו חבריא דהוו נטלין מלאכין קדישין בההוא פרסא. ע"ש. כי נשמתם נסתלקה בסבת הסתלקות הפרסא.

וה"ש, א"ל ר"ש, עד לא יתבקע ביעא תסתלק מעלמא, דהיינו עד, שיבא התקון, שלא יתבקע הביצה, דהיינו בגמר התקון, שתתבטל בקיעת המדרגה, תסתלק מעלמא, כי תתבטל ותכלול אז עם ביטול הבקיעה והפרסא. ואז תבחין בין קדש חול. כי תסתלק, ותהיה כמו המדרגות שלמעלה מפרסא, שהם בחינות או"א עלאין. שה"ס חו"ב וע"ב ס"ג. הנקראים קדש. וז"ש, וכך הוה באדרא דר"ש, כי אז האיר גמר התקון, כנ"ל.

שצט) תאנא ביומוי דר"ש וכי: למדנו בימיו של ר' שמעון, היה אומר אדם להבירו, פתח פיך ויאירו דבריך: אהר שנפטר ר' שמעון, היו אומרים, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. דהיינו שלא יגרו סוד. מאמר ואל אשה בנדת טומאתה

ת) תניא אר"ש וכי: למדנו, א"ר שמעון, (דפו"י דף ע"ט ע"א)

שאריו ואתחבר עם נוקבא, ואטיל בה זוהמא, אתפרש דכורא מינה, בגין דהא אסתאבת, ואתקריאת מסאבא, ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה, דווי אי אסתאב הוא בהדה, בזמנא דאיהי אסתאבת.

(תב) ותאנא, מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא נחתו לעלמא, דמתאחדן מסטרא דחויא תקיפא, ושבעה ועשרין רברבין מנייהו, מתאחדן בנוקבי, ואתדבקן בהו. ווי למאן דיקרב בהדה ת בההוא זמנא, דמאן דיקרב בהדה, אחזי פגימותא לעילא, דהא בחובא דא, אתער חויא תקיפא לעילא, ואשדי זוהמא באתר דלא אצטריד, ואתחבר בנוקבא, ואתרבי שיעריה לדכורא, בנוקבא אסתאבת, ושערהא רבא, וטופרהא סגיא, וכדין דינין שריין לאתערא בעלמא, ויסתאבון כלא. הה"ד, ז) כי את מקדש יי' טמא, מקדש יי' אסתאב, בחובייהו דבני נשא.

(תג) תאנא, מאי דכתיב (ח) ואיבה אשית בינך ובין האשה, ארבעה ועשרים זיני מסאבותא אטיל חויא בנוקבא, כד אתחבר עמה, כחושבן ואיבה. ועשרין וד' א זינין מתערין לעילא, ועשרין וארבע לתתא. ושערא רבא, וטופרין סגיא, וכדין דינין מתערין בכלא. ותאנא כד בעת אתתא לאתדכאה, בעיא לספרא ההוא

חלופי גרסאות

ת ל"ג בההוא זמנא. א דינין

מסורת הזהר

ז) (במדבר יט) ח"ג מז. נד. ת"ז תכ"ב. סו. ת"ל עג. תס"ט קט. ח) (בראשית ג) חיי שרה יב צ"א.

זיני מסאבותא

הסולם

מאמר

(תב) ותאנא מאה ועשרין וחמש וכ"ז: ולמדנו מאה ועשרים וחמשה מיני טומאה ירדו לעולם, המתאחדים ונאחזים מצד הנחש החזק. ושבעה ועשרים הגדולים שבהם נאחזים בנוקבא, ומתדבקים בה. אוי למי שיקרב אליה בזמן ההוא, שמי שיקרב אליה, מראה פגם למעלה, כי בעון הזה מתעורר הנחש החזק למעלה, ומטיל זוהמא במקום שאינו צריך, ומתחבר בנוקבא, ושערותיו של הדכר גדלות, והנוקבא נטמאת, ושערותיה מגודלות, וצפרניה גדולות, ואז דינים מתחילים להתעורר בעולם, והכל נטמאים. ז"ש, כי את מקדש ה' טמא. מקדש ה' נטמא בעונות בני אדם. (הכיאור הוא באות ת"ד)

(תג) תאנא מאי דכתיב וכ"ז: למדנו מה שכתוב, ואיבה אשית בינך ובין האשה. כ"ד מיני טומאה הטיל הנחש בנוקבא כשנתחבר עמה, כחשבון, ואיבה, וכ"ד מינין מתעוררים למעלה וכ"ד למטה. והשערות גדולות, והצפרנים גדולות, ואז מתעוררים דינים בעולם. ולמדנו כשהאשה רוצה להטהר, צריכה לגזוז אותו שיעור

בה אור העליון. ועוד, כי אם יתחבר בה ז"א בעת ההיא תתעורר גם בו נקודת המנעולא ויסתלקו האורות גם ממנו (ועי' כל זה לעיל נח אות ק"ג בהסולם).

ו"ש בשעתא דחויא תקיפא דלעילא אתער, דהיינו, בעונות התחתונים, שאריו ואתחבר עם נוקבא ואטיל בה זוהמא, דהיינו שניתנה לו רשות לגלות נקודת המנעולא במלכות, שמחמתה מסתלקים ממנה כל האורות, ואינה ראויה עוד לקבל אור, שזה נבחן, שהטיל בה זוהמא. ואז אתפרש דכורא מינה, בגין דהא אסתאבת, ואתקריאת מסאבא, שז"א נפרש ממנה, ואינו משפיע לה אור, משום גילוי המנעולא. הנחשב כמו שנטמאה, ולא אתחזי לדכורא למקרב בהדה, כי אם יקרב ויתחבר עמה, תתדבק גם בו בחינת המנעולא, ויסתלקו אורותיו, דווי אי אסתאב הוא בהדה בזמנא דאיהי אסתאבת, כי אם יסתלקו גם אורות דז"א, יחרב העולם, שלא יהיה להם ממי לקבל חיותם (ועי' ב"א דף ז' ד"ה וכבר). (דפו"י דף ע"ט ע"א)

שערא דרבי ביומא דאיהי מסאבא, ולספרא טופרהא, וכל הואא זוהמא די בהון. תד) דתאנא ברזי דמסאבותא, זוהמא דטופרין, יתער זוהמא אחרא, ובגיני כך, בעיין גניזא, ומאן דאעבר לון לגמרי, כאלו אתער חסד בעלמא. דתניא לא לבעי ליה לאיניש למיהב ד דוכרנא לזינין בישין. דתנינן אלף וארבע

הלופי גרסאות

ב דוכתא.

דרך אמת י ולחתוך צפרניה.

הסולם

זוהמא דטפרין

מאמר

ו"ש (באות ת"ב) מאה ועשרין וחמש זיני מסאבותא וכו' מספרא דחויא תקיפא, דהיינו שנאחו ויונק מה' מערכות הנ"ל, שהם קכ"ה בחינות. ושבעה ועשרין רברבין מנייהו מתאחרן בנוקבי דהיינו אותן כ"ה בחינות שבמערכה האחרונה, שהיא מבחינת מלכות, שהיא נוקבא. וגם ב' בחינות אחרונות ממערכה הד', שהם ת"ת ומלכות מן מלכות דת"ת. שהם ג"כ בחינת מלכות שהיא נוקבא. אמנם למעלה מזה דהיינו בבינה דמלכות שבמערכת ת"ת, אינה יכולה לינק. ומה שקורא אותן רברבין, הוא, כי בס"א כל היותר נמוך הוא יותר גדול, ומזיק יותר. וע"כ כ"ה בחינות כ"ז בחינות האחרונות מן קכ"ה בחינות, ע"כ הן רברבין. ונדע שבשם אדנ"י, יש כ"ד צירופים. וד"ש (באות ת"ג) ארבע ועשרין זיני מסאבותא אטיל חויא בנוקבא וכו'. שנאחו ויונק מכ"ד צירופים ההם שנסתלקו מן הנוקבא מכה זוהמת הנחש. וסוד כ"ד צירופי אדני אלו, ה"ס י"ב שבז"א, שה"ס חו"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוין, שהם י"ב. וכן יש אותם י"ב במלכות דהיינו חו"ב תו"מ שלה ובכל אחד ג' קוין. וכשנכללים זה מזה, יש כ"ד בז"א, וכ"ד במלכות, ונמצא, כיון שהנחש נאחו בכ"ד מלכות, נאחו ג"כ בכ"ד דו"א באותו שיעור שהוא נכלל מן המלכות. וד"ש, ועשרין וארבע זינין מתערין לעילא, מכ"ד שבז"א. ועשרין וארבע לתתא דהיינו מכ"ד שבמלכות.

גם המלכות נקראת בשם אלה, שזה מורה על שיעור המוחין שבה. כי המוחין הם חכמה ובינה, שהם ימין ושמאל. וחסד וגבורה, שהם ימין ושמאל שבדעת. והנה המלכות עיקרה היא מקו שמאל, וע"כ אין לה בשלמות רק בחינת מוחין דבינה, דהיינו חו"ב תו"מ דבינה, שהיא שמאל. וכיון שספירות הבינה הן בסוד מאות, ע"כ אומר ארבע מאות. אמנם יש לה ג"כ הארה מחכמה, שספירותיה בסוד אלף, וע"כ יש לה אלף וארבע מאות. והדעת כוללת ה' חסדים מימין, וה' גבורות משמאל. והמלכות אין

שיעור השערות שגדלו בימים שהיתה בטומאתה, וצריכה לקצץ צפרניה וכל אותו זוהמא שבהם. תד) דתאנא ברזי דמסאבותא וכו' שלמדנו בסודות הטומאה, זוהמא של הצפרנים יעוררו זוהמא אחרא דהיינו זוהמת הנחש, ומשום זה צריכים לגנוז אותן. ומי שמעבירן לגמרי, דהיינו ששורפן, הוא כאלו מעורר חסד בעולם. שלמדנו, אין האדם צריך לתת זכרון למינים הרעים. כי למדנו, אלף וארבע מאות וחמשה מינים רעים נאחזים בזוהמא היא שהטיל הנחש החזק, וכולם מתעוררים באותה זוהמא של הצפרנים.

ביאור הדברים. סוד הצפרנים זוהמתן, כבר נתבאר לעיל (ויקהל אות רע"ג ורע"ד בהסולם) וענין זוהמא שהטיל הנחש בנוקבא, ופגם כל אורותיה, כבר נתבאר לעיל (אות ת"א) כי עם גילוי המנעולא נפגמים כל האורות דנוקבא, שהיא המלכות. כמ"ש שם. ומביא כאן ג' מספרים, שהם קכ"ה זיני מסאבותא (באות ת"ב) וכ"ד זיני מסאבותא (באות ת"ג) ואלף ת"ה זינין בישין, כאן. והם כנגד ג' בחינות של אורות שהם בג' שמות של הנוקבא, דהיינו אלקים, אדני, את"ה, שהס"א יונקת ונאחזת בהם. בסו"ה זה לעומת זה עשה אלקים.

ונדע שמן השם אלקים דקדושה עד אלהים אחרים מתפשטים ק"כ צירופי אלקים דקדושה, שאחריהם מתחילים אלהים אחרים. שה"ס שמוסכה היא בגימטריא קכ"ה, שהם ק"ך צירופי אלקים וה' אותיות אלקים, שהס"א יונקת מהם. (כנ"ל כי תשא דף כ"ט ד"ה ויעשהו) גם מתבאר באופן אחר. כי ה' אותיות אלקים הם ה' ספירות כח"ב תו"מ, וב' התכליות נהגות בהם, שבהתכללות א', נכללות ה' ספירות כח"ב תו"מ זו מזה, והם כ"ה ספירות. ובהתכללות ב' נכללו כח"ב תו"מ בכל אחת מכ"ה ספירות. והם ככ"ה ספירות. דהיינו ה' מערכות של כ"ה ספירות, שהמערכה הא' היא מכתר. והמערכה הב', מחכמה. והמערכה הג', מבינה. והמערכה הד', מת"ת. והמערכה הה' ממלכות.

(דפו"י דף ע"ט ע"א)

מאה וה' זינין בישין, מתאחדן בההוא זוהמא, דאטיל חויא תקיפא, וכלהו מתערין בההוא זוהמא דטופרין.

תה) ואפילו מאן דבעי, ג יעביד בהו חרשין לבני נשא, משום אינון דתליין בהו, ומאן דאעבר * לון, כאלו אסגי חסד בעלמא, ודינין בישין לא משתכחין. ויעבר ההוא זוהמא וטופרהא דרשים ביה. דתניא, מאן דדריך ברגליה, או במסאניה עלייהו, יכיל לאתזקא. ומה בהאי שיורי דשיורי דזוהמא דלעילא כך, אתתא דמקבלא ואתחברת בחויא, ואטיל בה זוהמא, עאכ"ו. ווי לעלמא דמקבלא מינה ד מההוא זוהמא, בגיני כך ה ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. תו) אמר רבי שמעון, אמר קודשא ב"ה, הביאו עלי כפרה בר"ח. עלי ודאי, בגין דיתעבר ההוא חויא, ויתבסם מאן דבעיא. עלי: כמה דכתיב ג שרפים עומדים ממעל לו. וע"ד כתיב בקרת, ה הנועדים על יי, דבגיניהון אתער מאן דאתער דאתי מסטרייהו. אוף הכא הביאו עלי כפרה, עלי ממש. בגין דיתבסם ויתעבר ולא אשתכח חויא באתר דשאר. וכ"כ למה. על שמעטתי את הירח, ושלטא בה מאן דלא אצטריך. ובג"כ כתיב ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג ליעבד. ד בההוא זמנא. ה ל"ג ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. (ישעיה ו) ב"ב נא צ"א ז"ח נ ט"ב שי"ח תק"ח צו ט"א ש"ב. ט) (במדבר טז) ח"ג טו:

הביאו עלי כפרה

הסולם

מאמר

מן המלכות בשעה שהנחש מתחבר בה בעון התחתונים, ומטיל בה זוהמא (כנ"ל אות ת"א)

אין לה אלא ה' גבורות שבשמאל בלבד. וז"ש אלף, ות' וה' זינין בישין וכו'. דהיינו אלף. מהארט החכמה. ת', חו"ב תר"מ דבינה. ה', ה' גבורות דשמאל דדעת. שז"ס את"ה. וע"כ נקראת המלכות בשם את"ה. ובעת שהנחש מטיל זוהמא, דהיינו שמגלה בחינת מנעולא הגנוזה במלכות (כנ"ל אות ת"א) אז מסתלקים ממנה מוחין אלו. והנחש נאחו במקום החסרון. וע"כ יש אלף ת"ה זינין בישין.

תו) אמר רבי שמעון וכו': אר"ש, אמר הקב"ה, הביאו עלי כפרה בראש חדש, על שמיעטתי את הירח שהיא המלכות (כנ"ל בראשית א' אות ק"ג) עלי ודאי, דהיינו למעני. כדי להעביר הנחש מיניקת המלכות ויתבסם מי שצריך, דהיינו המלכות. עלי פירושו כמו שרפים עומדים ממעל לו, שאין פירושו למעלה ממנו, ח"ו, אלא למענו, ולכבודו. אף עלי, פירושו למעני. וע"כ כתוב בקרת, הנועדים על ה', שפירושו ג"כ בשביל ה', דהיינו שבשבילם, מחמת החטא של קרח ועדתו, נתעורר מי שמתעורר, הבא מצדו, שהוא הס"א לפגום בה' אף כאן, הביאו עלי כפרה, עלי ממש, דהיינו לעוני בשבילי, כדי שהמלכות תתבסם, והנחש יהיה נעבר ממנה, ולא יהיה נמצא במקום ששורה. דהיינו במקום החסרון של מיעוט הירח. וכל כך למה, בשביל שמיעטתי את הירח. שהוא המלכות, ושולט בה מי שאינו צריך. ומשום זה, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב. כנ"ל בדבור הסמוך.

תה) ואפילו מאן דבעי וכו': ואפילו מי שרוצה, יכול לעשות בהן כשפים לבני אדם, משום אלו המזיקים התלויים בהן, ומי שמעביר אותן, דהיינו ששורפן, הוא כאלו מרבה חסד בעולם, ודינים רעים אינם נמצאים, ותתבטל הזוהמא היא, וצפרניה הרשומות בה. בזהחא. שלמדנו, מי שדורך ברגליו או במנעליו על הצפרנים, יכול להנזק. ומה בשירים אלו של שיורי זוהמא שלמעלה, כך, האשה שקבלה ונתחברה בנחש, הטיל בה זוהמא, על אתת כמה וכמה. אוי לעולם המקבל ממנה, בשעה זו, שנקבל מהזוהמא ההיא. משום כך, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב, דהיינו שלא לקבל (דפרי דף ע"ט ע"א * דף ע"ט ע"ב)

תז) זכאה דרא, דר"ש בן יוחאי שארי בגויה. זכאה עדביה בין עלאין ותתאין. עליה כתיב, (ו) אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין. דזקיף רישא לגלאה, ולפרשא מלין ולא דחיל. ו כהאי דאיהו בן חורין, ויימא מאי דבעיא ולא דחיל. מהו מלכך. דא הוא רשב"י, מאריה דאורייתא, מאריה דחכמתא. דכד הוה ר' אבא וחברייא חמאן לר' שמעון, הוו רהטי אבתריה, ואמרי, (ג) אחרי יי' ילכו כאריה ישאג.

תח) אמר ר' שמעון, כתיב (ז) והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, אמאי שקיל דא בדא. אלא כלא בחד דרגא סליקו, דא אזדווג בדא. וחדוותא ז דדא בדא לא אשתכח, אלא כד ח אתגלי עתיקא קדישא, וכדין חדוותא דכלא. ותנינו, כתיב (ח) מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש. שבחא דקא משבח קב"ה. כדין חדוותא אשתכח, ונשמתא אתוספת. דהא עתיקא אתגלי וזוגא יודמן. תט) אוף ט הכי בחדותי סיהרא, דהא נהיר לה שמשא בחדוותא דנהירו דעתיקא לעילא. בגיני כך האי קרבנא הוא לעילא, בגין דיתבסם כלא, וישתכח חדוותא בעלמא, וע"ד הביאו עלי כפרה, דייקא מלה.

תי) תאנא, כתיב (י) עולת שבת בשבתו על עולת התמיד, דבעי לכוונא לבא לעילא. לעילא, יתיר משאר יומין. וע"ד על עולת התמיד דייקא. תניא, כתיב בחנה (יא) ותפלל על יי', על דייקא, כ בגין דבנין במזלא קדישא תליין, כמה דאוקימנא ולית לך מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא. דלא רמיזא

מסורת הזהר

(י) (קהלת י') לך קמד צ"א. (פ) (הושע יא) ויחי פו ו מהאי. ז דא. ח גלי. ט הכא. י ל"ג לעילא. צ"ג. (צ) (ישעיה טו) לעיל אות שסו צ"ל. (ק) (תהלים (צב) ב"ב קצו צ"א. (ד) (במדבר כח). (ש) (ש"א א) תולדות יב צ"א.

חלופי גרסאות

והיה מדי חדש בחדשו

ואז הוא שמחת הכל. ולמדנו, כתוב, מזמור שיר ליום השבת, ליום השבת ממש, דהיינו ז"א, שה"ס יום השבת. שהוא שבת שהקב"ה משבח. אז נמצאת שמחה, ונתוספת נשמה, כי עתיקא נתגלה, והזוג דז"א ומלכות מזדמן. תט) אוף ט הכי בחדותי וכר: אף כך הוא בחדוש הלבנה, דהיינו בראש חדש, שהשמש. שהוא ז"א, מאיר לה בשמחת אור עתיקא למעלה, משום זה, קרבן זה של ר"ת, הוא למעלה, כדי שהכל יתבסם, ותמצא שמחה בעולם. וע"כ הביאו עלי כפרה. הדבר הוא בדיוק, כדי לעורר הזוג.

תי) תאנא, כתיב עולת וכר: למדנו, כתוב עולת שבת בשבתו על עולת התמיד. היינו שצריך לכוון לבו למעלה למעלה יותר מבשאר הימים. וע"כ על עולת התמיד הוא בדיוק, כי על פירושו למעלה מתמיד. שלמדנו, כתוב בחנה, ותפלל על ה', על, הוא בדיוק, שפירוש

מאמר

הסולם

תז) זכאה דרא דר"ש וכר: אשרי הדור שר' שמעון בן יוחאי שורה בו. אשרי חלקו בין עליונים ותחתונים. עליו כתוב, אשריך ארץ שמלכך בן חורין. מהו בן חורין. היינו, שזקיף ראשו לגלות ולבאר דברים ואינו מפחד, כמי שהוא בן חורין ואומר מה שרוצה, ואינו מפחד. מי הוא מלכך. זה הוא ר"ש בן יוחאי, בעל התורה, בעל החכמה. כי כשהיו ר' אבא והחברים רואים את ר' שמעון, היו רצים אחריו, ואומרים, אחרי ה' ילכו כאריה ישאג.

תח) אמר ר' שמעון וכר: אר"ש, כתוב, והיה מדי חדש בחדשו ומדי שבת בשבתו, שואל, למה שקול זה בזה, כלומר למה שניהם שקולים יחד בכתוב. ומשיב, אלא הכל במדרגה אחת עולה, זה מזדווג בזה, יום השבת שהוא ז"א מזדווג בחדש, שהוא מלכות. ושמחה של זה בזה אינו נמצא, דהיינו שאינם מזדווגים, אלא כשנגלה עליהם עתיקא קדישא, שהוא הכתר, (דפו"י דף ע"ט ע"ב)

בַּחֲכֵמָתָא לַ עֵלָאָה, וְתַלְיִין מִנְיָה תְּלִי תְּלִין מִ רִזִין דְּחַכְמָתָא עֵלָאָה, הַה"ד
(ח) קוּוּצוֹתֵי תַלְתְּלִים, וְהָא אֲתַמְר.

תִּיא) ר' יוסי אשכחיה לר' אבא, דהוה יתיב וקארי, האי קרא דכתיב,
(א) הַשִּׁלְךְ עַל יְיָ יִהְיֶה, עַל דֵּיִקְא, דְּהָא מְזוּנִי בְּמִזְלָא תְּלִינן. ר' יהודה הוה
קארי, (ב) עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל כָּל חֲסִיד אֵלֶיךָ לַעֲת מִצָּא. עַל זֹאת וְדָאֵי. לַעֲת מִצָּא,
הָא אֻקְיָמְנָא. אַבְל לַעֲת מִצָּא, כְּמָה דְּכֵתִיב (ג) דְּרִשׁוּ יְיָ בְּהַמְצָאוֹ קְרָאוּהוּ בְּהִיּוֹתוֹ
קְרוּב. ד"א לַעֲת מִצָּא, בְּשַׁעֲתָא דְּנִהְרִין נְגִדִין וְאֲתַמְשַׁכְּאֵן, וּמִסְתַּפְקִי אֲבָהוּן,
נ וּמִתְּבַרְכְּאֵן כְּלָא. רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים, מֵאֵן שִׁטְף מִים רַבִּים. דָּא עֲמִיקָא
דְּמִבּוּעִין וְנִהְרִין, דְּמֵאֵן יִזְכֶּה לִיה, וּמֵאֵן יִזְכֶּה לְקִרְבָּא וְלִסְלִקָּא תַמְן. הַה"ד בִּיה,
(ד) רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֵלֶיךָ לֹא יִגִּיעוּ דְּהָא לֹא זְכָאֵן, וְלֹא יִכְלִין.

תִּיב) רבי יצחק אמר, (ה) אַחַת שְׂאֵלְתִי מֵאֵת יְיָ אֹתָהּ אֲבַקֵּשׁ וְגו'.

זְכָאֵין אֵינּוֹן צְדִיקִיא, דְּכֵמָה גְּנִיזִין עֵלָאִין טְמִירִין לְהוּ בְּהִוָּא עֵלְמָא, דְּקִב"ה
מִשְׁתַּעֲשַׁע בְּהוּ בְּאֵינּוֹן עֵלְמִין, כְּמָה דְּאֻקְיָמְנָא בְּנַעַם יְיָ, וְהָא אֲתַמְר. ר' חֲזַקִּיָּה
אֲמַר מִהֲכָא, (ו) עֵין לֹא רֵאתָ אֱלֹהִים זֹלַתְךָ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לּוּ. יַעֲשֶׂה, תַעֲשֶׂה מִבְּעֵי

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ל ל"ג עלאה. מ סטרי. נ ומברכאן. (תהלים נה) (שיר ה) משפטים קכח צ"ח. (תהלים נה) משפטים קכא צ"י ז"ח לו ט"ג שי"ה. (שם לב) חק"ח קיא ט"א שי"ב שכ"ח. (ישעיה נה) וירא סא צ"ד. (תהלים לב) לעיל צ"ב. (ה) (שם כז) שמות נו צ"צ. (ישעיה סד) הקסח"ז צ"א.

השלך על ה' יהבך

הסולם

מאמר

האורות והמבועים לבינה. שמי יזכה לו ומי יזכה לקרב ולעלות שם. זהו שכתוב בו, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו. כי אינם זוכים ואינם יכולים. לקבל מעתיקא.

תִּיב) ר' יצחק אמר וכו': ר"א, כתוב אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש וגו' לחזות בנועם ה'. אשרי הם הצדיקים שכמה אוצרות עליונים צפונים להם בעולם ההוא, שהוא בינה, שהקב"ה משתעשע בהם באלו העולמות, כמו שהעמדנו, שעליהם בקש, לחזות בנועם ה'. וכבר למדנו, דהיינו הארת עתיקא הנמשכת בבינה. ור' יצחק חולק על ר' יהודה, שאמר אשר, רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו, מורה על אורות דעתיקא, שאי אפשר להשיג. אלא שיש צדיקים שזוכים גם לזה. רבי חזקיה אמר, מכאן נשמע, שיש צדיקים שזוכים לאור עתיקא, שכתוב, עין לא ראתה אלקים זולתך יעשה למחכה לו שואל, יעשה, תעשה היה צריך לומר כיון שכתוב זולתך לשון נוכח. ומשיב, אלא יעשה דאי, דהיינו שרומז על עתיקא, ע"כ מדבר בלשון נסתר, יעשה. והיינו הנני יוסיף על מיך חמש עשרה שנה, שהיה צריך לומר אוסיף, כיון שאומר הנני, אלא שרומז על עתיקא, ע"כ מדבר בלשון נסתר הנני יוסיף. והוא מטעם שחיים

שפירושו למעלה מה', שהוא ז"א, משום שבנים תלויים במזל הקדוש, שהוא דיקנא דא"א, כמו שהעמדנו. (לעיל ב"א אות ק"י) שהוא למעלה מז"א. ואין לך דבר בתורה או אות קטנה שבתורה, שאינה רמוזה בחכמה עליונה, ותלויים ממנה תלי תלים סודות של חכמה עליונה, ו"ש קווצותיו תלתלים, וכבר למדנו.

תִּיא) ר' יוסי אשכחיה וכו': רבי יוסי מצא את ר' אבא שהיה יושב וקורא מקרא זה, שכתוב, השלך על ה' יהבך, על, הוא מדויק. דהיינו למעלה מה', שהוא ז"א, כי מוזן תלוי במזל. שהוא דיקנא דא"א. ר' יהודה היה קורא, על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא. על זאת ודאי, דהיינו למעלה ממלכות הנקראת זאת, שהוא ת"ת שהוא למעלה ממלכות. לעת מצא, הרי העמדנו שהוא אשה (ברכות ח). אבל לעת מצא הוא כמ"ש, דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב. דהיינו בעשרת ימי תשובה. פירוש אחר, לעת מצא, היינו בשעה שהנהרות, שהם אורות הבינה, נחזלים ונמשכים, והאבות, שהם חג"ת, מקבלים, והכל מתברכים. שע"ז יתפלל כל חסיד. רק לשטף מים רבים. מהו, שטף מים רבים. ומשיב, זה הוא עומק המבועים והנהרות, שהוא עתיקא קדישא, שמשם נמשכים (דפרי דף ע"ט ע"ב)

ליה. אלא יעשה ודאי. היינו ז' יוסיף על ימיך חמש עשרה שנה. והיינו ס השלך על ה' יהבך. וכתוב ותתפלל על יי'. וכלא חד.
 תיג) זכאה חולקיהון דצדיקיא, בעלמא דין ובעלמא * דאתי, עלייהו כתיב ח' וישמחו כל חוסי בכ לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בכ אוהבי שמך. וכתוב ט' אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. וכתוב י' ויבטחו בכ יודעי שמך כי לא עזבת דורשך יי'. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

מסורת הזהר

ז) (שם לה) בהשמטות ח"ב רעד: ז"ח לו ט"ג שי"ז.
 ח) (תהלים ה) לך קמא צ"א. ט) (שם קמ) ב"ב רכח צ"ה. י' (שם ט).

חלופי גרסאות

ט ל"ג השלך על ה' יהבך וכתוב.

מאמר

הסולם

השלך על ה' יהבך

תיג) זכאה חולקיהון דצדיקיא וכי: אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, וישמחו כל חוסי בכ לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בכ אוהבי שמך. וכתוב, אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך. וכתוב, ויבטחו בכ יודעי שמך כי לא עזבת דורשיך ה'. ברוך ה' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

שחיים נמשכים ממזל, דהיינו מדיקנא דעתיקא. והיינו השלך על ה' יהבך, שפירושו, למעלה מה, שהוא מזל. להיותו תפלה על מזונות כנ"ל. וכתוב, ותתפלל על ה'. שהוא ג"כ מזל, שהוא למעלה מה, להיותה תפלה על בניו, והכל אחד, שמושכים ממזל א דיקנא דעתיקא קדישא. הרי שיכולים לקבל ולמשוך שפע גם מעתיקא קדישא, דלא כרבי יהודה.
 (דפו"י דף ע"ט ע"ב * דף פ' ע"א)

פ ר ש ת
ק ד ו ש י ם

(א) וידבר יי' אל משה לאמר. דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם. ר' אלעזר פתח, (ב) אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגר'. בכמה זמנים אורייתא א אסהידת בהו בבני נשא, כמה זמנים ארימת קליו, לכל סטרין לאתערא ב להו, וכלהו (א) דמיכין בשינתא ג בחוביהון, לא מסתכלין, ולא משגיחין, בהיך אנפין יקומון ליומא דדינא עלאה, כד יתבע לון מלכא עלאה עלבונא דאורייתא, ד צווחת לקבליהון, ולא אהדרו אנפין לקבלה, ה דכלהו פגימין בכלא, דלא ידעו מהימנותא דמלכא עלאה, ווי לון, ווי לנפשהון.

(ב) דהא אורייתא ו ביה אסהידת, ואמרת (א) מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. ז דלית ליה מהימנותא, דמאן דלא אשתדל באורייתא, לאו ביה מהימנותא, ופגים הוא מכלא אמרה לו, אומרה לו מבעי ליה, כד"א (ד) אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. אלא לאכללא ולאתוספא אורייתא דלעילא, דהיא קרייה ליה חסר לב, פגים ממהימנותא.

(ג) דהכי תנינן, כל מאן דלא אשתדל באורייתא, אסיר למקרב לגביה,

חלופי גרסאות

א אתערת וליג אסהידת בהו בבני נשא. ב מוסיף להו לבני נשא. ג בחוריהון. ד כד צווחת לקבלון. ה לכלהו. ו בהו. ז מוסיף מאן דלית.

מסורת הזהר

(א) יתרו קיט צ"מ. (ב) (תהלים לב) ח"ג מט: ג) (משלי ט) מקץ א צ"ד. (ד) (תהלים מב).

דרך אמת (א) ישינים.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

(א) וידבר ה' אל משה וגר': וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ר' אלעזר פתח. אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגר'. בכמה פעמים העידה התורה בבני אדם, כמה פעמים חרימה קולה לכל הצדדים לעורר אותם, וכולם ישנים בשנתם בעונותיהם. אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יקומו ליום הדין העליון, כשמלך העליון יתבע מהם עלבון התורה הצועקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם אליה, כי כולם פגומים בכל, שאינם יודעים האמונה של המלך העליון. או להם ואוי לנפשיהם.

(ב) דהא אורייתא ביה וכו': כי התורה מעידה בו ואומרת, מי פתי יסור הנה חסר לב אמרה לו. מהו חסר לב. היינו שאין לו אמונה, כי מי שאינו עוסק בתורה אין בו אמונה, והוא פגום בכל, שואל, אמרה לו, היה צריך לומר, אומרה לו, כשא"א אומרה לאל סלעי, מהו אמרה. ומשיב אלא שבא לכלול ולהוסיף התורה שלמעלה, שגם היא קוראת אותו חסר לב, שפירושו, פגום האמונה.

(ג) דמי תנינן כל וכו': כי כך למדנו, כל מי שאינו עוסק בתורה אסור לקרב אצלו להשתתף עמו, ולעשות עמו מסחר. וכל שכן ללכת עמו בדרך. כי אין בו אמונה ולמדנו כל

(א) וידבר ה' אל משה וגר': וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל כל עדת בני ישראל ואמרת אליהם קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם. ר' אלעזר פתח. אל תהיו כסוס כפרד אין הבין וגר'. בכמה פעמים העידה התורה בבני אדם, כמה פעמים חרימה קולה לכל הצדדים לעורר אותם, וכולם ישנים בשנתם בעונותיהם. אינם מסתכלים ואינם משגיחים באיזה פנים יקומו ליום הדין העליון, כשמלך העליון יתבע מהם עלבון התורה הצועקת כנגדם, ואינם מחזירים פניהם אליה, כי כולם פגומים בכל, שאינם יודעים האמונה של המלך העליון. או להם ואוי לנפשיהם.

(דפו"י דף ס' ע"א)

קדושים

ח לאשתתפא בהדיה, ולמעבד ביה סחורתא, וכ"ש למהך עמיה באורחא. דהא לית ביה מהימנותא. ט תנינן כל ב"נ דאזיל באורחא, ולית עמיה מלי דאורייתא, אתחייב בנפשיה. כ"ש מאן דאזדווג באורחא, עם מאן דלית ביה מהימנותא, דלא חשיב ליקרא דמאריה ודידיה דלא חס על נפשיה.

ד רבי יהודה אומר, מאן דלא חס על נפשיה, ב היך ישלוף נפשא דכשרא לבריה. א"ר אלעזר, תוהנא על דרא, והא אתמר מלה וכו'. ועל דא כתיב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. כ זכאין אינון צדיקיא, דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דקודשא בריך הוא, ומקדשי גרמיהו בקדושא דמלכא, ואשתכחו קדישין בכלא, ובג"כ משלפי רוחא דקודשא מלעילא, ובנייהו כלהו זכאי קשוט, ואקרוין בני מלכא בנין קדישין.

ה ווי להון לרשיעיא, דכלהו חציפין, ועובדייהו חציפין. בגיני כך ירתין בנייהו נפשא חציפא, מסטרא דמסאבא. כמה דכתיב ונטמתם בם, אתא לאסתאבא, מסאבין ליה. אל תהיו כסוס כפרד, דאינון מארי ג זנותא על כלא. אין הבין, דלא ישתדלון בני נשא בארחא דא, דאי הכי, כתיב הכא אין הבין, וכתבי התם ה והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר ה יהון מזדמנין אינון דאקרוין עזי נפש. מאי טעמא. משום דלא ידעו הבין. ו והמה רועים, מאי * רועים, אלין אינון מדברי ומנהגי לב"נ בגיהנם. לא ידעו שבעה, כד"א ו לעלוקה שתי בנות הב הב, בג"כ דאינון הב הב, לא

הלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה (ישעיה נז) כשפטים קסא צ"ח. ו (משלי ל) ח ל"ג לאשתתפא בהדיה. ט מוסף וע"ד תנינן. י ל"ג דלית ביה מהימנותא. כ בדפו"י כתבו זכאין אינון אברים וכו' עד למהוי בנדתה מהרעיא מהימנא

וירא צד צ"ו.

נדפס בפרשת פנחס מאמר מתחיל אלא פגיעה רכ"ה ב'. ל דמסאבותא. ט הא.

דרך אמת ב) היך יוציא.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

לרשעים, שכולם עזי פנים ומעשיהם חצופים, בשעת תשמיש, משום זה יורשים בניהם שמולידים, נפש חצופה מצד הטומאה. כמ"ש ונטמתם בם. הבא לטמא מטמאים אותו. אל תהיו כסוס כפרד, שהם בעלי זנות יותר מכל הבריות. אין הבין, שאין בני אדם משתדלים בדרך זה להבין, ואם כן, כתוב כאן, אין הבין. וכתוב שם, והכלבים עזי נפש לא ידעו שבעה והמה רועים לא ידעו הבין. כלומר, מה שם עזי נפש, אף כאן יהיו מזדמנים להם בנין שנקראים עזי נפש. מהו הטעם. הוא משום דלא ידעו הבין.

ו והמה רועים: שואל, מי הם רועים. ומשיב, אלו הם המוליכים והמנהיגים את האדם לגיהנם. לא ידעו שבעה. היינו כש"א, לעלוקה, דהיינו לגיהנם, שתי בנות הב הב. משום שהם אומרים

כל אדם שהולך בדרך ואין עמו דברי תורה, הוא מתחייב בנפשו. כל שכן מי שמתחבר בדרך עם מי שאין בו אמונה. מפני שאינו מחשיב כבוד אדונו, ושלו, שאינו חס על נפשו.

ד ר' יהודה אומר וכו': מי שאינו חס על נפשו, דהיינו שמתחבר עם מי שאין בו אמונה, איך ימשוך נפש כשרה לבנו. אמר ר' אלעזר, תמה אני על הדור. וכבר נאמר הדבר וכו'. וע"כ כתוב אל תהיו כסוס כפרד אין הבין. אשרי הם הצדיקים העוסקים בתורה ויודעים דרכי הקב"ה, ומקדשים עצמם בקדושת המלך, ונמצאים קדושים בכל. ומשום זה מושכים רוח דקדושה מלמעלה. ובניהם כולם צדיקי אמת, ונקראים בני המלך, בני קדושים.

ה ווי להון לרשיעיא וכו': או להם (דפו"י דף פ' ע"א * דף פ' ע"ב)

ידעו שבעה. כלם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. דהא תיירי דגיהנם אינון. וכל דא מאן גרים להו. בגין דלא אתקדשו בההוא זוגא כמה דאצטריך. וע"ד כתיב, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. אמר קב"ה, מכל שאר עמין לא רעיתי לאדבקא בי, אלא ישראל, דכתיב ז) ואתם הדבקים ביי, אתון, ולא שאר עמין. נ בג"כ, ט קדושים תהיו דייקא.

ז) ח) קדושים תהיו ע כי קדוש אני יי'. רבי יצחק פתח, ט) הוי ארץ צלצל כנפים וגו'. וכי בגין פ דהיא ארץ צלצל כנפים, קנטורא ביה אשתכח, דכתיב הוי צ ארץ. אלא אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריך הוא ק ברא עלמא, ובעא לגלאה עמיקתא מגו מסתרתא, ונהורא מגו חשוכא, הו כלילן דא בדא, ובגין ר כך, מגו חשוכא נפק נהורא, ומגו מסתרתא ש נפק ואתגלייא עמיקא, ודא נפקא מן דא. דמגו טב, נפיק ביש. ומגו רחמי, נפיק דינא. וכלא אתכליל ת דא בדא. יצר טוב ויצר רע, ימינא ושמאלא, ישראל ושאר עמין, חוור ואוכם, וכלא חד בחד תליא.

ח) תאנא אמר ר' יצחק אמר ר' יהודה, כל עלמא כלהו לא אתחזי, אלא בחד ג) עטירא א דקוטפא ב בקיטרוי כד אתדן עלמא בדינא כליל ג ברחמי אתדן.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ז) (דברים ד) ב"ב קו צ"א. ח) לעיל אות א צ"א. נ וע"ד כתיב הכא קדוש [: קדושים] בג"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' קדושים תהיו דייקא. ט ל"ג קדושים תהיו דווקא. ע ל"ג כי קדוש אני ה'. פ דיהא. צ מוסיף צלצל כנפים. ק ברי. ר ל"ג כך. ש מתגלייא ול"ג נפק. ת מוסיף דא בדא ודא בדא. א דקוטפא ; דקיטופא. ב בקוטרוי וכד. ג ל"ג ברחמי.

דרך אמת ג) בעטרה אחת המדובקת יחד בקשרים וכן כשהעולם נידון נידונים הם ג"כ כאחד.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

העמוק, וזה יצא מזה. ומתוך טוב יצא רע, ומן הרחמים יצא דין, והכל נכלל זה בזה, היצר הטוב ויצר הרע, הימין והשמאל, ישראל ושאר העמים, לבן ושחור. והכל היה תלוי אחד בחבירו. קנטורא, פירושו ריעותא. כמה, נתקלקלו הדורות ונבראו קנטורין, (ב"ר כ"ג) שפירושו אנשים רעים.

ח) תאנא א"ר יצחק וכר' : למדנו אר"י א"ר יהודה, כל העולם כולו לא נראה, אלא בחיבור אחד המדובק בסבך שלו. כלומר שמדת הדין ומדת הרחמים, שהם מלכות ובינה, היו דבוקים ומסובכים זו בזו. וע"כ, כשנידון העולם, בדין הכלול, ברחמים נידון. דהיינו במלכות הכלולה בבינה. ואם לא, לא היה יכול העולם להתקיים אפילו רגע אחד. (כמ"ש לעיל ב"א דף ז' ד"ה וכבר, ע"ש) זהרי העמדנו הדברים כמו שכתוב, כי כאשר משפטיך לארץ, דהיינו הרחמים הנקראים משפט, צדק למדו יושבי תבל. היו יכולים לקבל הדין דצדק. שהוא מלכות. מחמת

אומרים הב הב אינם יודעים שבעה. כולם לדרכם פנו איש לבצעו מקצהו. כי דורשי גיהנם הם. וכל זה מי גרם להם. הוא משום שלא נתקדשו בהזוג כמו שצריך. וע"כ כתוב, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אמר הקב"ה מכל העמים לא רציתי שידבקו בי אלא ישראל. שכתוב, ואתם הדבקים בה', אתם, ולא שאר העמים. משום זה קדושים תהיו הוא בדיוק. תיירי פירושו דורשים. מלשון לתור לכם מקום (דברים א').

מאמר הוי ארץ צלצל כנפים

ז) קדושים תהיו כי קדוש וגו': ר' יצחק פתח, הוי ארץ צלצל כנפים וגו', שואל, וכי משום שהיא ארץ צלצל כנפים, נמצא בה ריעותא, שכתוב הוי ארץ. ומשיב, אלא אמר ר' יצחק. בשעה שהקב"ה ברא את העולם, ורצה לגלות עמוקות מתוך הנסתרות, ואור מתוך החשך, היו אז כלולים זה בזה. ומשום זה מתוך החשך יצא אור, ומתוך הנסתר יצא ונתגלה (דפ"י דף ט' ע"ב)

קדושים

ואי לאו, לא יכיל עלמא לקיימא, אפילו רגעא חדא, והא אוקימנא מלי, כמה דכתיב י' כי כאשר משפטיך לארץ צדק למדו יושבי תבל.

(א/ט) ותאנא בההוא זמנא דדינא תליא בעלמא, ד וצדק אתעטרא בדינוי, כמה מארי דגדפין מתערי, לקבלי מארי דדינא קשיא, לשלטאה בעלמא. פרסין גדפין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ה לאשגחא בעלמא. כדון מתערין ו גדפין למפרס לון, ז ולאשתאבא בדינא קשיא, ושאטין בעלמא לאבאשא. כדון כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים.

(ב/ט) א"ר יהודה, חמינא בני עלמא בחציפותא, בר אינון זכאי קשוט. ובג"כ, כביכול, כלא הכי אשתכה, אתא לאתדכאה, מסייעין ליה. אתא לאסתאבא, כמה דאוקימנא, ונטמתם במ.

י רבי יוסי הוה אזיל באורחא, פגע ביה רבי חייא, אמר ליה האי דאוקמוה חברייא, דכתיב בעלי, ו ולכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבת

מסורת הוהר (י' ישעיה כו) לך נא צ"א ויחי ריא צ"ב ח"ג סז: ד צדק. ה לאשתטחא. ו גפני. ז ולאשתתפא; סח. ת"ז תכ"ה עז: ז"ח פב ט"ג ש"ה. כ) (ש"א ג). חלופי גרסאות ולאסתאבא.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

ממלכות דמדת הדין. ו"ש. כדון מתערין גרפין למפרס לון ולאשתאבא בדינא קשיא. שהכנפים דמדת הרחמים שמבינה בולעים ושואבים לתוכם הכנפים דמדת הדין שממלכות, ואו נידון העולם מהכנפים דמדת הרחמים שמבינה. ו"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, שהדין הנעשה בעולם הוא מכנפים דבינה. וזה נבחן שיש במלכות הנקראת ארץ, ב' צללים. צל א' מכנפים דבינה, וצל א' מכנפים דמלכות. ו"ש, כדון כתיב, הוי ארץ צלצל כנפים. דהיינו ב' מיני צללים מב' מיני כנפים. ובזה מובן מה שאמר הוי ארץ. כי סוף סוף הארץ נמצאת או בדין, כמ"ש, ושאטין בעלמא לאבאשא, אלא בדין ממותק במדת הרחמים דבינה. וההפרש הוא, כי על מדת הדין הקשה אין תשובה מועילה ולפיכך אין העולם יכול להתקיים. אבל על הדין הממותק ברחמים, אם ישובו, יזכו לקבל האורות הגדולים דבינה (ועי' ב"א דף ז' ד"ה וכבר) ועי' יכול העולם להתקיים.

(א/ט) אמר ר' יהודה וכו': ארי ראתי בני העולם בחוצפה. חרץ מאלו צדיקי אמת. ומשום זה הכל נמצא כביכול כך. כנ"ל בדבור הסמוך. הבא לטהר מסייעים אותו. הבא לטמא, הוא כמו שהעמדנו, ונטמתם במ.

י ר' יוסי הוה וכו': ר"י היה הולך בדרך, פגע בו ר' חייא, אמר לו, זה שהעמידו החברים, שכתוב בעלי, לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבת ומצחה עד עולם.

בזבח

מחמת הזיבור עם מדת הרחמים. עטירא פירושו חיבור ושיתוף, מלשון, דלא עביד עטרא (ב"ב כט:) שפירושו שטר שותפות. קוטפא פירושו דיבוק. מלשון נתר מקטף (נדה טו:) קוטרוי, פירושו סבך שלו, מלשון קטיר קא חזינא (יבמות טא:).

(א/ט) ותאנא בההוא זמנא וכו': ולמדנו, בזמן ההוא שהדין תלוי בעולם, וצדק, שהוא מלכות, מתעטר בדין. כמה בעלי כנפים מתעוררים, כנגד בעלי הדין הקשה, לשלוט בעולם. פורשים כנפיהם מצד זה ומצד זה להשגיח בעולם. או מתעוררים כנפים לפרוש עליהם ולהתחבר בדין קשה. ומשוטטים בעולם להרע. או כתוב, הוי ארץ צלצל כנפים.

פירוש. כיון שהמלכות עלתה ונתחברה בבינה כדי שיוכל העולם להתקיים (כנ"ל בדבור הסמוך) אז יצאו כנפים, דהיינו בחינת כסוים והעלמות גם בבינה. ויש ב' בחינת כנפים מצד המלכות ומצד הבינה. ו"ש, בההוא זמנא דדינא תליא וכו' כמה מארי דגרפין, דהיינו בעלי כנפים מבינה, ממדת הרחמים, מתערי לקבלי מארי דדינא קשיא לשלטאה בעלמא, שהכנפים דבינה מתעוררים כלפי הכנפים דדין קשה ישולטים תחתיהם. ואו יוצאים ב' בחינות כנפים, דהיינו מבנה וממלכות שנקללו יחד. ו"ש, פרסין גרפין מהאי סטרא, מבינה, ומהאי סטרא, ממלכות, לאשגחא בעלמא. שב' בחינות כנפים אלו, משגיחים במלכות הנקראת עולם. ואו נמתקים דינים הקשים (דסו"י דף ס' ע"ב)

ומנחה עד עולם. בזבח ומנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. אמאי. בגין דדברי תורה, סלקין על כל קרבנין דעלמא. כמה דאוקמוה דכתיב, > זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים, שקיל אורייתא לקביל כל קרבנין דעלמא. א"ל, הכי הוא ודאי, דכל מאן דאשתדל באורייתא, אע"ג דאתגור עליה עונשא מלעילא, ניחא ליה מכל קרבנין ועלוון, וההוא עונשא ן אתקרע.

(יא) ות"ח, לא אתדכי ב"נ לעלמין, אלא במלין דאורייתא. בגיני כך מלין דאורייתא לא מקבלין טומאה, בגין דאיהי ן קיימא לדכאה לאלין מסאבי, ואסוותא באורייתא אשתכת. דכתיב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. ן ודכיותא אשתכח באורייתא, דכתיב, ן יראת יי' טהורה עומדת לעד. מאי עומדת לעד. דקיימא תדירא בההוא דכיותא, ולא אתעדי מניה לעלמין. (יב) א"ל יראת יי' כתיב, ולא תורה. א"ל, הכי הוא ודאי, ן דהא אורייתא מסטרא דגבורה קא אתייא. א"ל, ומהתם נפקא, מהכא נפקא, דכתיב, ן ראשית חכמה יראת יי', וכתיב יראת יי' טהורה.

(יג) ן ואורייתא קדושה אתקרי, דכתיב כי קדוש אני יי', ודא אורייתא, דהיא שמא קדישא עלאה. וע"ד, * מאן דאשתדל בה אתדכי, ולבתר אתקדש, דכתיב קדושים תהיו, קדושים היו לא כתיב, אלא תהיו. תהיו ודאי. א"ל הכי

חלופי גיטאות

ח מוסיף אתקרע ובגין דלעי בת לשמה קב"ח אתפייס בהדיה. ט מוסיף וכתיב יראת ה' תוסיף ימים דכיותא. י וכתבי כ והא. ל ליג ואורייתא.

מסורת הזהר

ד (ויקרא ז) וירא לט צ"ד. ן (משלי ג) ח"ג קמה: קס: ת"ן תי"ד ל: תס"ג צד: ת"ע קלח. ז"ח כה ס"ג ש"ז. ן (תהלים יט) ח"ג קמט: דש: ז"ח מה ט"ב שמ"ד שני"א ט"ג שי"ח נ ט"ג שלי"ב נד ט"ב ש"ל. ן (שם קיא) משפטים קס צ"ו.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

שעומדת תמיד בסהרה זו, ואינה נעברת מסבה לעולם.

(יב) א"ל יראת ה' כתיב וכי: אמר לו, הרי כתוב יראת ה', ולא תורה. אמר לו, כך הוא ודאי, שהכונה היא על תורה, כי התורה מצד הגבורה באה. וע"כ נקראת יראת ה'. א"ל, ומשום יוצא זה, מכאן הוא יוצא. שכתוב ראשית חכמה יראת ה'. הרי שהחכמה נקראת יראת. וכתוב יראת ה' טהורה. הרי שהטהרה היא בחכמה דהיינו בתורה.

(יג) ואורייתא קדושה אתקרי וכי: והתורה נקראת, קדושה. שכתוב, כי קדוש אני ה', וזו היא התורה, שהיא שם הקדוש העליון. וע"כ, מי שעוסק בה, נטהר, ואח"כ מתקדש. שכתוב, קדושים תהיו, קדושים היו לא כתוב, אלא תהיו, תהיו ודאי. כלומר, שהוא הבטחה שצ"י

בזבח ובמנחה אינו מתכפר, אבל מתכפר הוא בדברי תורה. למה. הוא משום, שדברי תורה עולים על כל קרבנות העולם. כמו שהעמדנו, שכתוב, זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים. מורה, ששקולה התורה כנגד כל הקרבנות שבועלם. א"ל, כך הוא ודאי, שכל מי שעוסק בתורה, אע"פ שנגור עליו עונש מלמעלה, הוא יפה לו מכל הקרבנות והעולות, והעונש ההוא נקרע.

(יא) ות"ח לא אתדכי וכי: ובוא וראה, אין האדם נטהר לעולם אלא בדברי תורה, משום זה, דברי תורה אינם מקבלים טומאה, משום שהיא התורה עומדת לטהר הטמאים. ורפואה נמצאת בתורה. שכתוב, רפאות תהי לשרך ושקוי לעצמותיך. וטהרה נמצאת בתורה, שכתוב, יראת ה' טהורה עומדת לעד. מהו, עומדת לעד. היינו דפי' דפי' ן ע"ב ן) דפי' פ"א ע"א

קדושים

הוא, ומקרא מ כתיב, ו) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, נ וכתוב אלה הדברים וגו'.

יד) תאנא, קדושה דאורייתא, קדושה דסליקת על כל קדושין. וקדושה דחכמתא עלאה סתימא, סלקא על כלא. אמר ליה לאו אורייתא בלא חכמתא, ולא חכמתא בלא אורייתא, וכלא בחד דרגא הוא, וכלא חד, אלא אורייתא בחכמה עלאה אשתכחת, ובה קיימא, ובה אתנטעו שרשהא מכל סטריין.

טו) עד דהוו אזלי, אשכחו חד ב"נ, ד) ס בלקינטא דקוסטא, רכיב על סוסיא, ע אשמיט ידוי לחד ענפא דאילנא. א"ר יוסי, האי הוא דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש עצמו מלמטה, מקדשין אותו מלמעלה. הה"ד, קדושים תהיו כי קדוש אני יי'.

טז) תאני רבי אבא, פרשתא דא כללא דאורייתא היא, וחותרא דקושטא דגושפנקא היא. בפרשתא דא אתחדשו רזין עלאין דאורייתא, בעשר אמירן, וגזרין ועונשין, ופקודין עלאין, דכד מטאן חברייא לפרשתא דא, הוו חדאן.

יז) אמר ר' אבא, מ"ט פרשתא דעריית, ופרשתא דקדושים תהיו, סמוכין דא לדא. אלא הכי תאנא, כל מאן דאסתמר מאלין עריין, בקדושה אתעביד ודאי. וכ"ש אי אתקדש בקדושה דמאריה. והא אתעררו חברייא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מ דכתיב. נ ל"ג וכתוב אלה הדברים וגו'. מ בלקינטא דקוסטא; דקיסחא. ע אשתמיט.

ט) (שמות יט) משפטים קנט צ"ת.

דרך אמת ד) בלקיטת העצים שם מצאו אחד והיה רוכב על הסוס והשמיט ידיו לענף האילן לנקות בו ידיו וקרא עליו הפ' והתקדשתם וגו'.

קדושים תהיו

הסולם

מאמר

עצמו מלמטה, מקדשים אותו מלמעלה. ז"ש, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. לקינטא, היא מלשון קנטט נפשא דעמא (ת"י במדבר כ"א ד') שפירושו מיאוס וקצר נפש. קוסטא היא עיר, מלשון, דיירנא בקוסטא דהוקא (תענית כ"ד). טז) תאני ר' אבא וכו': למד ר' אבא. פרשה זו קדושים, היא כלל כל התורה והיא חותם טבעת האמת. בפרשה זו נתחדשו סודות עליונים של התורה, בעשרת הדברות, (כלהלן אות ע"ט) וגזרות ועונשים ומצוות עליונות. וכשהגיעו החברים לפרשה זו היו שמחים. יז) א"ר אבא וכו': אר"א, מהו הטעם שפרשת עריות ופרשת קדושים סמוכות זו לזו, ומשיב, אלא כך למדנו, כי מי שנשמר מאלר העריות, הוא נעשה ודאי בקדושה. דהיינו שהוריו קדשו עצמם בטענת תשמיש. וכל שכן אם גם מקדש עצמו בקדושת אדונו, ע"י עבודת עצמו. וכבר העירו בזה החברים.

אימתי

שע"י התורה תהיו קדושים. א"ל כך הוא ודאי, ומקרא כתוב, ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש. וכתוב אלה הדברים וגו'. יד) תאנא קדושה דאורייתא וכו': למדנו, קדושת התורה היא קדושה העולה על כל הקדושות, וקדושת חכמה עליונה הסתומה עולה על הכל. אמר לו, אין תורה בלי חכמה, ואין חכמה בלי תורה. והכל במדרגה אחת היא. והכל אחד, אלא התורה נמצאת בחכמה עליונה, ושם עומדת, ובה נטעו השרשים מכל הצדדים. טו) עד דהוו אזלי וכו': בעוד שהיו הולכים, מצאו אדם אחד, במקום האשפה המיאוס של העיר, רוכב על סוס, וכשיצא משם, השמיט ידיו לענף אחד של אילן, לנקות בו ידיו. ואע"פ שלא היה לו חשש נגיעה בכלכלו, כי רכב על סוס, עכ"ז החמיר על עצמו, לטהר ידיו, מחמת שהיה במקום טנוף. א"ר יוסי זהו שכתוב. והתקדשתם והייתם קדושים. אדם מקדש (דפו"י דף פ"א ע"א)

קדושים

ז

(ח) אימתי עונתן דכלא, לאתקדש ב"נ. ת"ח, מאן דבעי לאתקדשא ברעותא דמאריה, לא פ' לישמש אלא מפלגות ליליא ואילך, או בפלגות ליליא. דהא בההיא שעתא, קב"ה אשתכח בגנתא דעדן, וקדושה עלאה אתער, וכדין שעתא היא לאתקדשא. האי לשאר בני נשא, תלמידי חכמים דידיעין אורחוי דאורייתא, בפלגות ליליא שעתא דלהון למיקם למלעי באורייתא, לאזדווגא בכ"י, לשבחא לשמא קדישא, למלכא קדישא.

(ט) בליליא דשבתא, דרעותא דכלא אשתכח, זווגא דלהון בההיא שעתא. לאפקא רעותא דקב"ה וכ"י, כמה דאתמר דכתיב, (פ) בנים אתם ליי' אלהיכם. ואלין אקרון קדישין, דכתיב קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. (ק וכתוב) והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

(כ) קדושים תהיו, רבי אבא פתח, (ר) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ, תא חזי, בכל עמין דעלמא, לא אתרעי בהו קב"ה, בר בישראל בלחודייהו, ועבד לון עמא יחידאה בעלמא, וקרא לון גוי אחד כשמיה. ואעטר לון בכמה עטרין, ו וכמה פקודין, לאתעטרא בהו. וע"ד תפילין דרישא ותפילין דדרועא, לאתעטרא בהו ב"נ כגוונא דלעילא. ולאשתכחא חד שלים בכלא.

(כא) ובההיא שעתא ת' דאתעטר בהו ב"נ, ואתקדש בהו, אתעביד שלים, ואקרי אחד, דאחד לא אקרי אלא כד איהו שלים. ומאן דפגים, לא אקרי אחד.

מסורת הזהר

חלושי גרסאות

(פ) (דברים יד) לך נג צ"ב. (צ) (תהלים א) ת"ז האות. ר בכמה. ש וההוא. ת דמתער; דאעטר. ת"ו כא. ת"יג כו; ת"מ פא. (ק) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט.

פ לישתמש. צ היא שעתא. ק ל"ג מן וכתוב עד סוף

מאמר

הסולם

קדושים תהיו

(כ) קדושים תהיו: ר' אבא פתח, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. בוא וראה, בכל עמי העולם לא רצה בהם הקב"ה, חוץ מבישראל בלבד. ועשה אותם עם יחיד בעולם. וקרא אותם גוי אחד כשמו. והעטיר אותם בכמה עטרות, וכמה מצות להתעטר בהן. ועל כן נתן להם, תפילין של ראש ותפילין של יד, לעטר בהם האדם כעין של מעלה. כי תפילין של ראש שלמעלה, הם מוחין דז"א, ותפילין של יד למעלה, הם מוחין של המלכות. ושתמצא שלמות אחת בכל. דהיינו למעלה ולמטה.

(כא) ובההיא שעתא דאתעטר וכר': ובשעה ההיא שהאדם מתעטר בהם ומתקדש בהם, בתפילין, נעשה שלם, ונקרא אחד. כי לא נקרא אחד אלא כשהוא שלם. ומי שהוא פגום לא נקרא אחד. ועל כן הקב"ה נקרא אחד בשלמות הכל, בשלמות האבות, שהם חג"ת, ובשלמות כנסת ישראל, שהיא המלכות. ומשום זה, ישראל למטה נקראים אחד, כי כשהאדם מניח תפילין ומתכסה בכסוי של מצוה שהוא הטלית

(ח) אימתי עונתן דכלא וכר': מתי היא העונה של הכל שיתקדש בו האדם. בוא וראה, מי שרוצה להתקדש ברצון אדונו, לא ישמש אלא מחצות לילה והלאה, או בחצות לילה. כי באותה שעה הקב"ה, ז"א, נמצא בגן עדן, שהוא המלכות, וקדושה עליונה מתעוררת. ואז היא השעה להתקדש. זה הוא לשאר בני האדם. תלמידי חכמים היודעים דרכי התורה, הרי בחצות לילה היא השעה להם לקום לעסוק בתורה, להתחבר בכנסת ישראל, שהיא המלכות, ולשבח לשם הקדוש, שהיא המלכות, ולמלך הקדוש, שהוא ז"א.

(ט) בליליא דשבתא וגו': בליל שבת, שרצון הכל נמצא, בשעה ההיא הוא הווג שלהם, של ת"ח, למצוא הרצון של הקב"ה וכנסת ישראל, שהם ז"א ומלכות, כמו שלמדנו, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. ואלו נקראים קדושים, שכתוב קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב, והיה כעץ שתול על פלגי מים אשר פריו יתן בעתו וגו'.

(דפו"י דף פ"א ע"א)

וע"ד קב"ה אקרי אחד, בשלימו דכלא, בשלימו דאבהו, בשלימו דכנסת ישראל. בג"כ ישראל לתתא אקרון אחד. דכד ב"נ אנח תפילין, ואתחפי בכסוייא דמצוה. כדין אתעטר בעטרין קדישין כגוונא דלעילא, ואקרי אחד.

(כב) ובגיני כך. לייתי אחד, וישתדל באחד. קב"ה דאיהו אחד, ישתדל באחד. דהא לית מלכא משתדל, אלא במאי דאתחזי ליה. ובג"כ כתיב, (ו) והוא באחד ומי ישיבנו, לא שארי קב"ה ולא אשתכח אלא באחד. באחד, אחד מבעי ליה א אלא במאן דאתתקן בקדושא עלאה למהוי חד. כדין הוא שריא באחד, ולא באתר אחרא.

(כג) ואימתי אקרי ב"נ אחד. בשעתא ב דאשתכח דכר ונוקבא, ואתקדש ג בקדושה ד עלאה, ה ואתכוון לאתקדשא. ות"ח, בזמנא * דאשתכח בר נש בווגא חד דכר ונוקבא, ואתכוון ו לאתקדשא כדקא יאות. כדין הוא שלים, ואקרי אחד בלא פגימו.

(כד) בגיני כך, בעי בר נש למחדי לאתתיה בההיא שעתא, לזמנא לה ברעותא ז חדא עמיה. ויתכוונן תרווייהו כחד לההיא מלה. וכד משתכחי תרווייהו ח כחד, כדין כלא חד בנפשא ובגופא. ט בנפשא: לאדבקא דא בדא ברעותא חדא. ובגופא: כמה דאוליפנא דבר נש דלא נסיב, הוא כמאן דאתפליג, וכד מתחברן דכר ונוקבא, כדין אתעבידו חד גופא. אשתכח דאינהו חד נפשא, וחד גופא, ואקרי בר נש אחד. כדין קב"ה שארי באחד, י ואפקיד רוחא דקדושה בההוא אחד.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א ל"ג אלא. ב דאתקדש ול"ג דאשתכח דכר ונוקבא.
ג בקדושין: בעטרין. ד עלאין. ה ל"ג ואתכוון
לאתקדשא. ו לקדשא. ז ל"ג חדא. ח בכך. ט ל"ג בנפשא. י ואפיך.

(ד) (איוב כג) ויחי רב צ"ב.

קדושים תהיו

הסולם

מאמו

דכר ונוקבא, ומתכוון להתקדש כראוי, או הוא שלם ונקרא אחד בלי פגם.

הטלית, או מתעטר בעטרות קדושות כעין של מעלה ונקרא אחד.

(כד) בגיני כך בעי וכי: משום זה צריך האדם לשמח את אשתו בשעה ההיא, להכין אותה עמו ברצון אחד, ויתכוונן שניהם יחד לדבר ההוא. וכשנמצאים שניהם יחד, או הכל אחד בגוף ובנפש. בנפש הם אחד, להדבק זה בזה ברצון אחד. ובגוף הם אחד, כמו שלמדנו, שאדם שלא נשא אשה הוא כמו גוף שנחלק, שהוא חצי גוף, ובת זוגו היא חצי גוף. וכשמתחברים יחד דכר ונוקבא, אז נעשים גוף אחד שלם. ונמצא שהם נפש אחת וגוף אחד, ונמצא האדם אחד. ואז הקב"ה שוריה באחד, ומפקיד רוח הקדוש באחד ההוא. דהיינו בנולד מהם.

(כב) ובגיני כך לייתי וכי: ומשום זה יבא אחד וישתדל באחד, הקב"ה שהוא אחד, ישתדל באחד שהוא ישראל. כי אין המלך משתדל אלא במה שראוי לו. ומשום זה כתוב, והוא באחד ומי ישיבנו. שאין הקב"ה שורה ואינו נמצא אלא באחד. שואל, אומר והוא באחד, אחד היה צריך לומר. ומשיב, אלא הפירוש הוא, כמי שנתתקן בקדושה עליונה להיות אחד, דהיינו בישראל, או הוא שורה באחד, ולא במקום אחר. דהיינו לא בעם אחר. (כג) ואימתי אקרי ב"נ וכי: ומתי נקרא האדם אחד, בשעה שנמצא דכר ונוקבא, ומתקדש בקדושה עליונה, ומתכוון להתקדש. וכוא וראה, בשעה שנמצא האדם בווגא אחד (דפו"י דף פ"א ע"א * דף פ"א ע"ב)

(כה) ואליו אקרוז בנין דקב"ה, כמה דאתמר. ובגיני כך קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. זכאין אינון ישראל דלא אוקים מלה דא באתר אחרא, אלא ביה ממש, דכתיב כי קדוש אני יי'. בגין כ לאתדבקא ביה, ולא באחרא. ועל דא קדושים תהיו כי קדוש אני יי' אלהיכם.

(כו) ש איש אמו ואביו תיראו וגו'. הא תנינן, דפרשתא דא כללא דאורייתא. מקיש דחילו דאבא ואימא לשבתותי. אלא אמר ר' יוסי, כלא חד, מאן דדחיל מהאי, נטיר להאי.

(כז) איש אמו, אקדים אמו לאביו בדחילו מ"ט. כמה דאוקמוה. ג אבל אימא דלית רשו בידהא כל כך כאביו ה אקדים דחילו דילה.

(כח) ר' יצחק אמר, מה כתיב לעילא, קדושים תהיו. אתי ב"נ לאתקדשא באתתיה כחד. ממאן הוא שבחא יתיר בההיא קדושה. הוי אימא מנוקבא. בגין כך איש אמו ואביו תיראו.

(כט) ר' יהודה אמר, איש אמו ואביו תיראו, כהאי גוונא, ה ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. ובאתר אחרא, אקדים שמים לארץ. אלא ג לאחזאה דתרווייהו כחדא אתעבידו. אוף הכא אקדים אימא לאבא, ובאתר אחרא אקדים אבא לאימא. לאחזאה דתרווייהו כחדא אשתדלו ביה.

(ל/א) ואת שבתותי תשמורו, שקיל דא לדא, וכלא כחדא אתקלו במתקלא

חלופי גרסאות

כ לאדבקא. ג לאמא ול"ג אבל; אבל ת"ח אמו דא כ"י ובגין דבה שריא יראה ואיהי יראת ה' אתקרי. ה מוסיף לכך אקדים. ו לאתחזאה.

מסורת הוהר

ש ח"ג פב: פג. פד: קנ. ש: ת"ז תכ"א נו. תכ"ג סט. ת"ל עד: תל"ז עז: תס"ד צה. ת (בראשית ב) הקכה"ז כג צ"א.

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

(כח) ר' יצחק אמר וכי: ר"א, מה כתוב למעלה, קדושים תהיו, שפירש"ט, שהאדם צריך להתקדש באשתו יחד. וממי השבח יותר חשוב בקדושה ההיא, הוי אומר מן הנוקבא, מפני שאינה יודעת תורה וקדושה כמו הדכר, משום זה הקדים אמו. ואומר, איש אמו ואביו תיראו.

(כט) ר' יהודה אמר וכי: ר"א, איש אמו ואביו תיראו, שהקדים אמו לאביו, הוא כעין זה שכתוב, ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים. ובמקום אחר הקדים שמים לארץ. אלא שהוא להראות ששמים וארץ נעשו ביחד. אף כאן הקדים האם לאב, ובמקום אחר הקדים האב לאם, להראות ששניהם כאחד השתדלו בו, ושניהם שוים ביראה ובכבוד.

(ל/א) ואת שבתותי תשמורו: שיורה על שתי שבתות, שהם יום שבת, שהוא ז"א, וליל שבת, שהוא המלכות. שהם שקולים זה כזה, והכל כאחד נשקל במשקל אחד. וע"כ כללם הכתוב יחד. וכתוב, ושמרתם את השבת כי קדש

(פה) ואליו אקרוז בנין וכי: ואלו נקראים בנינים של הקב"ה, כמו שלמדנו (לעיל אות י"ט) ומשום זה, קדושים תהיו כי קדוש אני ה'. אשרי הם ישראל שלא העמידו דבר זה במקום אחר דהיינו שלא רצו שום דבר בעד קדושתם, אלא להדבק בו ממש, שכתוב, כי קדוש אני ה', דהיינו להדבק בו ולא באחר. וע"כ קדושים תהיו כי קדוש אני ה' אלקיכם.

(כו) איש אמו ואביו תיראו וכי: הרי למדנו שפרשה זו היא כלל התורה (כנ"ל אות ט"ז) וא"כ יש לדייק, למה הסמיך יראת אב ואם, לשבתותי. ומשיב, אלא אמר ר' יוסי, מפני שהכל אחוה, כי מי שירא מזה, מאביו ומאמו, שומר את השבת.

(כז) איש אמו: שואל, למה, ביראה, הקדים אמו לאביו. שאומר איש אמו ואביו תיראו, מהו הטעם. ומשיב, הוא כמו שהעמדנו. אבל אמו, שהוא משום שאין רשות בידיה כל כך להטיל יראה, כאביו. לכן הקדים הכתוב את היראה שלה.

(דפו"י דף פ"א ע"ב)

חד. דכתיב א) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם, וכתוב ב) זכור את יום השבת לקדשו. אלא חד לאבא, וחד לאימא.

ל/ב) כתיב הכא איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. וכתוב התם ג) את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. * כמשמעו. תו מקדשי אליו אינון דמקדשי גרמייהו בההיא שעתא. כגוונא דא, ד) וממקדשי תחלו. אל תקרי ממקדשי, אלא ממקודשי. מה להלן ממקודשי, אף כאן ממקודשי, דאינון אבא ואימא.

לא) ה) איש אמו ואביו תיראו. ר"ש אמר, ו כתוב ו) ואתם הדבקים ביי' וגו'. זכאין אינון ישראל, דמתדבקן ביה ע בקב"ה, פ ובגין דאינון מתדבקן ביה בקב"ה, כלא אתדבקו כחדא דא בדא.

לב) ת"ת, בשעתא דב"נ מקדש לתתא, כגון חברייא דמקדשי גרמייהו משבת לשבת, בשעתא ז דווגא עלאה אשתכת, דהא בההיא שעתא רעוא אשתכת, וברכתא ק אודמנת. כדין מתדבקן כלהו כחד, נפשא דשבת, וגופא דאודמן בשבת. ועל דא כתיב, איש אמו ואביו תיראו, דאינון זווגא חד בגופא, בההיא שעתא ר לאתקדשא. ו) ואת שבתותי תשמורו. ת דא שבת עלאה ושבת תתאה, א דאינון מזמני לנפשא בההוא גופא, ב מההוא זווגא עלאה. ועל דא ואת שבתותי תשמרו, ג תרי וכלא אתדבק דא בדא, זכאה חולקיהון דישראל.

חלופי גרסאות

א) (שמות לא) בשלה קטו צ"י. ב) (שם כ) וזקסה"ו
 לט צ"א. ג) (ויקרא כו). ד) (יהאקאל ט) נח סח צ"א.
 ה) לעיל אות כו צ"ש. ו) (דברים ד) ב"ב קו צ"א.
 ז) דאתקדשא. ח) בדפוזי כתבו חסר כאן ועיין
 בסוף הספר סימן ב'. ת ל"ג מן דא עד דאינון. א אינון מודמן. ב ל"ג מההוא זווגא עלאה. ג ל"ג מן תרי עד סוף האות.

מסורת הזהר

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

קדש היא לכם, וכתוב זכור את יום השבת לקדשו, שכאן כתובה שמירה, וכאן כתובה זכירה. אלא כתוב אחד הוא באב, שהוא ז"א, המרווח בזכור, וכתוב אחד הוא באם, שהיא המלכות המרווחת בשמירה.
 ל/ב) כתיב הכא איש וכר: כתוב כאן, איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו, וכתוב שם את שבתותי תשמורו ומקדשי תיראו. מהו מקדשי. הוא כמשמעו, דהיינו בית המקדש. ועוד יש לפרש מקדשי, שאלו הם המקדשים עצמם באותה שעה. כעין זה, וממקדשי תחלו, שפרשו, אל תקרי ממקדשי אלא ממקודשי. ומה שם פירושו ממקודשי, אף כאן בכתוב, ומקדשי תיראו, פירושו מקודשי, דהיינו המקדשים עצמם. שהם אב ואם.
 לא) איש אמו ואביו תיראו: ר"ש אמר, כתוב, ואתם הדבקים בה' וגו'. אשרי הם ישראל

ס מוסיף כתיב התם. ע מוסיף בקב"ה אינון ולא שאר בני עלמא; אינון ולא אומין עע"ז. פ וכיון. צ דרעוא ול"ג מן דווגא עד רעוא. ק מזמנת. ר דאתקדשא. ש בדפוזי כתבו חסר כאן ועיין בסוף הספר סימן ב'. ת ל"ג מן דא עד דאינון. א אינון מודמן. ב ל"ג מההוא זווגא עלאה. ג ל"ג מן תרי עד סוף האות.

קדושים

יא

לג) ד"א ואת שבתותי תשמורו, לאזהרה לאינן דמחכן לזווגייהו ד משבת לשבת, והא אוקימנא, כמה דכתיב, ז) לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מאן סריסים. אלין אינן חברייא דמסרסן גרמייהו כל שאר יומין, בגין למלעי באורייתא. ואינן מחכאן משבת לשבת. הה"ד אשר ישמרו את שבתותי, כד"א ו) ואביו שמר את הדבר. ובג"כ ואת שבתותי תשמורו. איש אמו ואביו תיראו, דא גופא. ואת שבתותי תשמורו, דא נפשא. וכלא אתדבק דא בדא. זכאה חולקיהון דישראל.

רעיא מהימנא

לד) * איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. פקודא דא, שקיל דא ה לדא. שקיל יקרא דאב ואם, ליקרא דשבת. לאבא אקדים כבוד, והאי איהו דאמר קרא, ט) ואם אב אני איה כבודי ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי סליק בחושבן עשר ו אמירן, ול"ב אלהים דעובדא דבראשית.

לה) ובכל אתר י) כבוד חכמים ינחלו, ואוקמוה רבנן. אין כבוד אלא תורה. בגין דאינן ל"ב אלהים דתורה, יקרא דיליה. ואלין ז אינן חכמים

חלופי גרסאות

ד בשבת ול"ג משבת לשבת. ה בדא. ו מוכיף אמירן ל"ב ז ל"ג אינן.

מסורת הזהר

ז) (ישעיה נז) וישב נב צ"א. ח) (בראשית לז) יתרו קכ צ"צ. ט) (מלאכי א) וירא צ"ה. י) (משלי ג) בהשמטות ח"א רסו. ח"ג פב: רמט. רסח:

איש אמו ואביו תיראו

הסולם

מאמר

ואם אדונים אני איה מוראי. כבודי, הוא עולה בחשבון מ"ב שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים הכתובים במעשה בראשית.

פירוש. שהרעיא מהימנא מפרש אביו ואמו, בז"א ומלכות, וז"ש שהם שקולים כשבת, כי ושבתותי תשמרו. ה"ס ב' שבתות, שהם ז"א ומלכות, וא"כ שניהם ענין אחד. ועל הקושיא שביראה מקדים אמו לאביו, ובכבוד מקדים אביו לאמו, מביא הכתוב, ואם אב אני איה כבודי, ואם אדונים אני איה מוראי. אשר באב שהוא ז"א נוהג כבוד, ובאם שה"ס המלכות הנקראת אדני, נוהג מורא. וע"כ במורא מקדים האם ובכבוד האב. וסוד הכבוד הנוהג בז"א, הוא להמשיך לו המוחין דהארת חכמה שבבינה, שה"ס ל"ב אלקים דמע"ב וז"ש, כבודי סליק בחושבן וכו'. שה"ס המוחין של הארת חכמה שהם עשרה מאמרות, ול"ב אלקים.

לה) ובכל אתר, כבוד וגו': ובכל מקום, כבוד חכמים ינחלו. והעמידהו רבנן, אין כבוד אלא תורה, שהוא ז"א הנקרא תורה, משום שאלו ל"ב אלקים שבתורה הם הכבוד שלו.

כי

לג) ד"א ואת שבתותי וגו': פירוש אחר. ואת שבתותי תשמורו, היא אזהרה לאלו המחכים לזווגם משבת לשבת. וכבר העמדנו, כמו שכתוב, לסריסים אשר ישמרו את שבתותי. מי המה סריסים אלו. אלו הם החברים שמסרסים עצמם כל שאר הימים, כדי לעסוק בתורה, והם מחכים משבת לשבת. ז"ש, אשר ישמרו את שבתותי. ישמרו פירושו, כש"א ואביו שמר את הדבר, דהיינו המתנה. ומשום זה כתוב, ואת שבתותי תשמרו. איש אמו ואביו תיראו, זה אב ואם של הגוף ואת שבתותי תשמורו, זה אב ואם של הנפש, שהם שני שבתות, ז"א ומלכות כנ"ל. והכל מתדבק זה בזה. אשרי חלקם של ישראל.

רעיא מהימנא

לד) איש אמו ואביו וגו': איש אמו ואביו תיראו ואת שבתותי תשמורו. מצוות אלה שקולות זו כנגד זה, ששקול כבוד אב ואם לכבוד של שבת, באביו הקדים כבוד. וזהו שאמר הכתוב, ואם אב אני איה כבודי (דפו"י דף פ"ב ע"א י) דף פ"א ע"ב)

דאורייתא, חכמים בחכמה, ירתין האי כבוד ולא טפשי, דעלייהו אתמר, (א) וכסילים מרים קלון. ומנלן דמאן דלא ידע באורייתא אקרי כסיל, דכתיב (ב) וכסיל לא יבין את זאת. ואין זאת, אלא תורה, דכתיב (ג) וזאת התורה אשר שם משה.

(לו) רעיא מהימנא. בגין ה דחלישתא, ט פתחנא לפרשתא באלין פקודין, למהוי מעט עזר לך. אתתקף בך, דהא משריין דמתיבתאן אתאן לגבך, בפקודא בטר דא, י דאיהו פקודא להעמיד עליך מלך לעילא. וקב"ה יוקים כ לך מלך בעלאין ותתאין בדיוקניה. בגין דרבנן דמתיבתא, עלייהו שכינתא עלאה ותתאה. וקב"ה מלך באמצעיתא, אחיד בעלאין ותתאין הכי אנת ז תהא בדיוקניה, ברא דיליה, קום ביקרא דמלכא.

(לז) קם רעיא מהימנא, וסליק ידוי לעלא, ואמר, יהא רעוא דילך עלת העלות, דאנת מתעלה מעלוי לעלוי, עד דלית עלוי. אלא * (ח) דאנת לעילא מכל עלוי. נ למיהב לי חילא, למעבד רעותך בדרגין דילך, דאינון אבא ואימא, ואנא ברא דלהון, וביחודך תרווייהו אחד. ואנת שקלת דחילו דאבא ואימא, לדחילו דילך, בטר ט דאנת באמצעיתא חד, ולא תרין, בלא שותפו, ט אע"ג דאינון חד בשותפו דילך, אבל אנת חד בלא שותפו דתניינא. ובגין דא אתמר בך, (י) ואין אלהים עמדי.

מסורת הזהר

(י) (שם) שם. (ז) (תהלים צב) תרומה קצא צ"פ. (ח) (דברים ד) יתרון קה צ"ע. (י) (דברים לב).
 ח דחלשנא. ט פתחנא. י איהו. כ עליך. ל ל"ג תהא ז דהא. מ אנת דאיהו. נ דיהב. ס דאנא. ע דאע"ג. פ ל"ב מן אע"ג עד דתניינא.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

כי כבוד בגימטריא ל"ב. שה"ס החכמה כנ"ל. ואלו החכמים שבתורה, שהם חכמים בחכמה, יורשים כבוד זה. שהוא המוחין דל"ב אלקים. ולא הכסילים שעליהם נאמר, וכסילים מרים קלון. ומאין לנו, שמי שאינו ידע בתורה נקרא כסיל. שכתוב, וכסיל לא יבין את זאת, ואין זאת אלא תורה, שכתוב, וזאת התורה אשר שם משה.

(לו) רעיא מהימנא, בגין וכי: אמר בוצינא קדישא שהוא ר"ש, לרעיא מהימנא: רעיא מהימנא, משום שאתה חלש, פתחתה הפרשה באלו המצות, כדי להיות מעט עזר לך. התחזק בעצמך, כי המחנות של הישיבות באים אליך במצוה שלאחר זו, שהיא המצוה, להעמיד עליך מלך למעלה. והקב"ה יקים אותך מלך בעליונים ותחתונים בצורתו, משום שרבנן שבישיבה, עליהם הן, השכינה העליונה, שהיא בינה, והתחתונה, שהיא מלכות. שהן ב' ההין של שם הויה, והקב"ה, שהוא ו', הוא מלך

(לו) רעיא מהימנא, בגין וכי: אמר בוצינא קדישא שהוא ר"ש, לרעיא מהימנא: רעיא מהימנא, משום שאתה חלש, פתחתה הפרשה באלו המצות, כדי להיות מעט עזר לך. התחזק בעצמך, כי המחנות של הישיבות באים אליך במצוה שלאחר זו, שהיא המצוה, להעמיד עליך מלך למעלה. והקב"ה יקים אותך מלך בעליונים ותחתונים בצורתו, משום שרבנן שבישיבה, עליהם הן, השכינה העליונה, שהיא בינה, והתחתונה, שהיא מלכות. שהן ב' ההין של שם הויה, והקב"ה, שהוא ו', הוא מלך

(דפו"י דף פ"א ע"ב * דף פ"ב ע"א)

(לח) הב לי חילא, לאתערא ביקרך בקדמיתא. ולבתר ביקרא דאבי ואמי דבשמיא, דאוקמוה עליהו, (ט) גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. ואוקמוה מארי מתניתין, אין אביו, אלא קב"ה. ואין אמו, אלא כ"י. ויקרא דילך אבא חכמה, דכליל עשר ספירות מתתא דיליה לעילא, ותרווייהו אינון פ כורסייא ספסל תחותך ליקרך.

(לט) והכי תקינו, למהוי קטן מכבד לגדול דלעילא מניה. אבא, איהו חכמה, הלא אב אחד לכלנו, למהוי משמש תחותך. ואנת כתר עליון על רישיה. ולית כתר עלך, ולית אלהא אחרא. ואימא, לשמשא לאבא. דאיהו תחותיה למהוי כסא תחותיה.

(מ) ויאמר איהו, בכל מאמר, עד תלתין ותרין, יהי כן, ויהי כן. ואיהו, עבידת מאמריה מיד. ובגין דעבידת מאמריה וצווייה בלא עכובא ז כלל, בל"ב שבילין דבהון אתברי כל עובדא דבראשית, אתקריאת כבוד. (ט) ובהיכלו כלל אומר כבוד. (ט) ברוך כבוד יי' ממקומו. איה מקום כבודו להעריצו.

(מא) ותרגום כבוד ק אביו, יקרא דאבוהי. (ד) ודא (ז) תורת יי' תמימה, עלה אתמר (ק) יקרה היא מפנינים. וישאל דאתקריאו בנים, בכלל בן ובת, מסטרא דתפארת ומלכות. דאינון בן ובת, יקרא דאביו ואמו, למעבד צווייה, וצווי דיליה, אינון פקודין דעשה. והא אוקמוה מארי מתניתין, יש מצווה ועושה. ובג"כ

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ט) (משלי כח) לך י צ"א. (ט) (תהלים כט) בא כט פ בכורסייא. צ ל"ג כלל. ק ל"ג אביו. ד ל"ג ודא. אות צט ח"ב בהשמטות רע: ח"ג לא: סז: סח. קעב. רמט: (פ) (יחזקאל ג) ב"א קצר צ"ב. (צ) (תהלים יט) הקסח"ז קין צ"ב. (ק) (משלי ג) חיי שרה סח צ"ג.

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

אבא, בכל מאמר, עד ל"ב פעם אלקים, שאמר יהי כן, ויהי כן. והיא, אמא, עשתה מאמרו מיד. ומשום שעשתה מאמרו וצווי בלי עיכוב כלל, בל"ב שבילים של החכמה המאירים בל"ב אלקים שבבינה, שבהם נבראו כל מעשה בראשית, היא נקראת כבוד, כי כבוד בגימטריא ל"ב. שכתוב, ובהיכלו כולו אומר כבוד. וכן ברוך כבוד ה' ממקומו. וכן איה מקום כבודו להעריצו. שכל אלו הם בינה הנקראת כבוד. (מא) ותרגום כבוד אביו וכי: והתרגום של כבוד אביו הוא יקרא דאבוהי. וזוהי תורת ה' תמימה, עליה נאמר, יקרה היא מפנינים. הרי שהתורה שה"ס ז"א שנקראת יקרה, היא כבוד אבא. וישאל שנקראו בנים הם בכלל בן ובת מצד תפארת ומלכות. באלו בן ובת, היקר של אביו ואמו, שהם חו"ב. לעשות הצווי שלו, דאבא, והצווי שלו, דא"א הם מצות עשה. והרי העמידוהו בעלי המשנה, יש מצווה ועושה, ומשום זה הוא נעשה ונשמע, שזה הוא כבוד דאבא

(לח) הב לי חילא וכי: תן לי כח להתעורר בתחילה בכבודך, ואח"כ בכבוד אבי ואמי שבשמים, שהם ז"א ומלכות, שהעמידו עליהם, גוזל אביו ואמו ואומר אין פשע חבר הוא לאיש משחית. והעמידו בעלי המשנה, אין אביו אלא הקב"ה, שהוא ז"א, ואין אמו אלא כנסת ישראל, שהיא המלכות. והכבוד שלך הוא אבא, דהיינו החכמה, הכלולה בעשר ספירות ממטה למעלה שלו. כי החכמה אינה מאירה רק מחטה למעלה. ושניהם, חו"ב, הם כסא וספסל תחתך לכבודך.

(לט) והכי תקינו למהוי וכי: וכך התקינו, שהקטן יכבד את הגדול שלמעלה ממנו. אבא, הוא חכמה, הלא אב אחד לכלנו, שיהיה משמש תחתך, ואתה כתר עליון על ראשו. ואין כתר עליך. ואין אלהא אחר. ואימא, שהיא בינה, צריכה לשמש לאבא, שהיא תחתיה, ולהיות כסא תחתיה.

(מ) ויאמר, איהו בכל וכי: ויאמר, הוא, (דוסיי דף פ"ב ע"א)

אִיהוּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. וְהָאֵי אִיהוּ כְבוֹד דַּאֲבָא וְאִימָא, דִּיצוּה לְבְרִיָּה דִיעֲבַד הַכִּי וְאִיהוּ עֲבִיד מִיד, בְּלֹא עֲכוּבָא כְּלָל.

(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא, אֲנָא בְּעֵי לְאַשְׁתַּדְלָא בִּיקְרָךְ, לְתַקֵּן מְדוּת דַּאֲבָא וְאִימָא, לִיקְרָךְ. תְּהָא בְּעוּרֵי לְסַדְרָא כְּלָא כְּדַקָּא יֹאחֻת. וְאַנְתָּ תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְלֵן מְאָרֵי מְתִיבְתָּאן עֵילָא וְתַתָּא, וּמְשַׁרְיִין הַ דְּמִלְאֲכִין עֵלְאִין וְתַתְּאִין, לְמַהוּי מְתַקְנִין וּמְסַדְרִין לִיקְרָא דִּילְךָ, וְלִיקְרָא דַּאֲבָא וְאִימָא, לְמַהוּי סַפְסַל תַּחוּת רִגְלוּי, וְלִמְעַבַּד צוּוּיָּה בְּכָל פְּקוּדִין דִּילֵיהּ. וְלִמְדַחַל מְנִיה בְּכָל פְּקוּדִין דְּלָא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאֵי אִיהוּ *) אִישׁ אִמּוּ וְאִבּוּ תִירָאוּ, וּסְמִיךְ לִיהּ וְאֵת שְׁבַתוּתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבְקִרָא אַחֲרִינָא וְאֵת מְצוּתֵי אַ תַּעֲשׂוּ. מְסַטְרָא דְּפְקוּדִין דַּעֲשֶׂה דַּאִינוּן כְּבוֹד, אֲקִדִים אֲבָא לְאִימָא, וְדָא יִ"ה. מְסַטְרָא דְּלָא תַעֲשֶׂה, אֲקִדִים אִימָא לְאַבָּא, וְדָא הִ"י. בַּ וְהֵינּוּ כְבוֹד אֱלֹהִים הַסְתֵּר דְּבַר. גַּ לְאַלִּין דְּלָא מְשַׁתְּדְּלֵי בְּהָאֵי כְבוֹד, הַסְתֵּר דְּבַר מְנִיָּהוּ.

(מד) וְעֵלְיָהוּ אַתְמַר, דַּ וְכִסְיִלִים מְרִים קְלוּן. אֵלִין אִינוּן עֲמֵי הָאָרְץ, בְּתַר דְּלָא דַּ מְשַׁתְּדְּלִין בְּהָאֵי כְבוֹד דַּאִוְרִיָּתָא, וְאִיךְ אִמְרִין הַ אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוּלְנוּ וַ חוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלְתָּנוּ. הָא אִיהוּ לִימָא לֹון, וְאִם אֲב אֲנִי אִיהַ כְּבוֹדִי, אִיהַ אֲשַׁתְּדְּלוּתָא דְּלִכּוֹן בַּאִוְרִיָּתָא, וּבְפְקוּדִין דִּילֵי, לְמַעַבַּד צוּוּיָּי, דְּמָאן דְּלָא יַדַּע בְּצוּוּיָּה דְּמַאֲרִיָּה, אִיךְ יַעֲבִיד לִיהּ.

(מה) בַּר מְמָאן דְּשְׁמַע מַחְכְּמִים וְעַבַּד, וְהָאֵי אִיהוּ דְּקַבִּיל נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע.

מסוכת הזהר

(ד) (משלי ג) לעיל אות לה צ"י.

ש על. ת ל"ג דמלאכין. א תשמורו; תעשה. ב ודא.

ג אלין; ל"ג מן לאלין עד סוף האות. ד מסתכלין

ביקרא. ה ל"ג אבינו שבשמים. ו ל"ג חוס; ל"ג חוס ורחם עלינו.

חלופי גרסאות

מאמר

דַּאֲבָא וְאִמָּא שִׁיעוּה לְבַנּוּ שִׁיעֵשֶׂה כַךְ, וְהוּא עוֹשֶׂה מִיד בְּלֵי עֵיכּוּב כְּלָל.

(מב) וְעֵלְתָּ עַל כְּלָא וְכוּ': וְעֵלְתָּ עַל כָּל הַעֵילוּת שְׁהוּא הַכְתֹּר, אֲנִי רּוּצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכַבּוּדְךָ, לְתַקֵּן מְדוּת דַּאֲבָא וְאִמָּא, שְׁהִם חוּ"ב, לְכַבּוּדְךָ. תְּהִיָּה בְּעוּרֵי לְסַדֵּר הַכָּל כְּרָאוּי, וְאַתָּה תְּסַדֵּר לִי, וְלִכְלֵן בְּעֵלֵי הַיְשִׁיבוּת שְׁלִמְעֵלָה וְשְׁלִמְטָה, וּמַחְנוּת הַמְּלָאכִים הַעֲלִיוּנִים וְהַתַּחְתּוּנִים, שִׁיְהִיו מְתוּקָנִים וּמְסוּדְרִים לְכַבּוּד שְׁלְךָ, כְתֹר, וְלְכַבּוּד דַּאֲבָא וְאִמָּא, חוּ"ב, לְהִיּוֹת סַפְסַל תַּחַת רִגְלוּי, וְלַעֲשׂוֹת צוּוּיָּי שְׁלוּ שְׁל אוּ"א. בְּכָל הַמְצוּת שְׁלוּ, וְלִירָא מְמָנוּ בְּכָל מְצוּת לָא תַעֲשֶׂה.

(מג) וְהָאֵי אִיהוּ אִישׁ וְגו': וְזֵה הוּא אִישׁ אִמּוּ וְאִבּוּ תִירָאוּ. וּסְמוּךְ לוֹ, וְאֵת שְׁבַתוּתֵי תִשְׁמֹרוּ. וּבְמִקְרָא אַחַר, וְאֵת מְצוּתֵי תַעֲשׂוּ. מְצַד מְצוּת עֵשֶׂה, שְׁהִיא כִיבוּד, מְקִדִים אֲבָא (דְּפוּרֵי דְּף פ"ב ע"א *) דְּף פ"ב ע"ב)

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

לְאִמָּא, וְזֵהוּ יִ"ה, שְׁאֲבָא קוּדֵם. מְשׁוּם שְׁמִצוּת עֲשֶׂה הִיא מְצַד אֲבָא. מְצַד לָא תַעֲשֶׂה, שְׁהִיא יִרְאָה, מְקִדִים אִמָּא לְאַבָּא, וְזֵהוּ הִ"י, שְׁאִמָּא שְׁהִיא ה' קוּדְמַת לְאַבָּא שְׁהוּא י'. וְהֵינּוּ, כְּבוֹד אֲלִקִים הַסְתֵּר דְּבַר, לְאַלוּ שְׁאִינִם מְשַׁתְּדְּלִים בְּכַבּוּד הַזֶּה, שְׁהוּא הַמְצוּת, הַסְתֵּר דְּבַר מְהִם.

(מד) וְעֵלְיָהוּ אַתְמַר וְכוּ': וְעֵלְיָהִם נַאֲמַר, וְכִסְיִלִים מְרִים קְלוּן. אֵלֹךְ הִם עֲמֵי הָאָרְץ, מְשׁוּם שְׁאִינִם מְשַׁתְּדְּלִים בְּכַבּוּד הַתּוֹרָה. וְאִיךְ אוֹמְרִים, אֲבִינוּ שְׁבַשְׁמִים שְׁמַע קוּלְנוּ חוּס וְרַחֵם עֲלֵינוּ וְקַבֵּל תְּפִלְתָּנוּ. הִרִי הוּא, הַקְּבִ"ה. יֹאמַר לְהִם וְאִם אֲב אֲנִי אִיהַ כְּבוֹדִי שְׁפִירוּשׁוּ, אִיהַ הַשְׁתַּדְּלוּתְכֶם בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת שְׁלֵי לַעֲשׂוֹת צוּוּיָּי, שְׁמֵי שְׁאִינוּ יוֹדַע מְצוּת אֲדוּנוּ אִיךְ יַעֲבַד אוֹתוֹ.

(מה) בַּר מְמָאן דְּשְׁמַע וְכוּ': חוּץ מִמֵּי שְׁשׁוּמַע מַחְכְּמִים וְעוֹשֶׂה, אַע"פ שְׁאִינוּ יוֹדַע מְעַצְמוֹ, וְזֵה הוּא כְּנִגְדַּ נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמַע. דְּהֵינּוּ שְׁשׁוּמַע

ועכ"ד, מאן דלא קביל ממאריה, אלא משלוחיה, איכא אפרשותא. ומאי אפרשותא ז אית בין דא לדא. דהא ח כתיב, משה קבל תורה מסיני, ט ולבתר ומסרה ליהושע. אנא קבילנא, ולבתר מוסרנא לכלהו. והכי מאן דמקבל מאחרא, כקבלת סיהרא י וככבייא משמשא, ובהאי קבול אתמלי. ומאן דמקבל יכיל לאסתלקא מניה נביעו, כמה דחזינא בשמשא וסיהרא, דאסתלקת נהורא דלהון, בליליא, כ דלא נהיר שמשא, אלא ביממא. וסיהרא בליליא.

(מו) ז ואי תימא דההוא נהורא דסיהרא משמשא איהו, דאע"ג דאתכניש, נהיר בסיהרא וככביא, הא חזינן מסטרא אחרא בלקותא דסיהרא ושמשא דאסתלק נהורייהו, ואשתארו כגופא בלא נשמתא, דאית אדון עליהם מחשיך מאוריהם. אבל עקרא דנהורא, ההוא ח אתר דנביע דלית פסק לנהורא דיליה, ולא אית עליה אלהא אחרא למפסק מניה נהורייה.

(מז) ועלת העלות, נ בתר דאנת תמן, לית פסק לנביעו דנהורא דאורייתא. יהא רעוא דילך דלא תזוז מאבא ואימא דילי, ולא מבנוי. והכי מאן דאמית גרמיה על אורייתא, דהיא יקרה, אתקיימת ביה, ולא מפסקת ט מניה. מה דלאו הכי, מאן דלא ישתדל בה, אלא אע"ג דעבד צווי חכמים, איהו שמש ע דלהון, עבד ולא בן, אבל אי איהו מהימנא, מאריה אשליט ליה בכל דיליה.

(מח) אבל מאן דלא אשתדל באורייתא, ולא משמש חכמים, למשמע מנייהו פקודין, לקיים נעשה ונשמע. אלא דסרח ועבר על לא תעשה, איהו

חלופי גרסאות

ז ל"ג אית; איתא. ח מוסיף כתיב באורייתא. ט ל"ג ולבתר. י משמשא וככביא. כ ל"ג מן דלא עד סוף האות. ל ואתמר. מ ל"ג אתר. נ כתר; באחר. ס ל"ג מניה. ע ל"ג דלהון.

מאמר

הסולם

איש אמו ואביו תיראו

האור הוא, מקום שהוא הנובע ואין הפסק לאור שלו. ואין עליו אלוה אחר שיפסיק ממנו אורו. (מז) ועלת העלות בתר וכר: ועלת העילות, אחר שאתה שמה, בתורה, אין הפסק לנביעו של אור התורה. יהי רצון שלך שלא תזוז מאבא ומאמא שלי. שהם תורה ומצוה. ז"א ומלכות, ולא מבנוי, שהם ישראל. וכך הוא מי שממית עצמו על התורה, שהיא יקרה, התורה מתקיימת בו ואינה נפסקת ממנו, מה שאין כן, מי שאינו משתדל בה, אלא אע"פ שעושה מצות חכמים, דהיינו, ששומע מחכמים ועושה כנ"ל. הוא משמש שלהם, הוא עבד ולא בן, אלא אם הוא עבד נאמן, אדונו משליט אותו על כל אשר לו.

(מח) אבל מאן דלא וכר: אבל מי שאינו עוסק בתורה, ואינו משמש חכמים, לשמוע מהם המצות, לקיים נעשה ונשמע, אלא שחוטא ועובר על לא תעשה, הוא שקול ודומה לאומות העולם

ששומע מחכמים ועושה. ועם כל זה, יש הפרש למי שאינו מקבל מאדונו, אלא משלוחו. ומהו ההפרש בין זה לזה. הוא, כי כתוב, משה קבל תורה מסיני, ואחר כך ומסרה ליהושע. אני, דהיינו רעיא מהימנא, קבלתי, ואח"כ מסרתי לכולם. וכך מי שמקבל מאחר, דומה, לקבלת הלבנה והכוכבים מן השמש, שבקיבול הזה מתמלא. ומי שמקבל, אפשר שהשפע יסתלק ממנו, כמו שאנו רואים בשמש ובלבנה, שהאור שלהם מסתלק בלילה שאין השמש מאיר אלא ביום, והלבנה רק בלילה.

(מו) ואי תימא דההוא וכר: ואם תאמר, שהאור של הלבנה הוא מהשמש, שאע"פ שנאסף אורו, הוא מאיר בלבנה ובכוכבים. ונמצא שהשמש מאיר גם בלילה, ומשיב הרי מצד אחר, אנו רואים בליקוי הלבנה והשמש, שנסתלק אורם ונשארו כגוף בלי נשמה. משום שיש אדון עליהם המחשיך מאורם. אבל עיקר (דפו"י דה פ"ב ע"ב)

שקיל לאומין דעלמא עע"ז, בנוי דסמא"ל ונחש, דאתמר בהו, (ט) וכסילים מרים קלון, דלא בעו לקבלא אורייתא, דכל דלית ביה תורה, לית ביה כבוד, דאתמר (פ בהם ח) כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא מארי מתיבתא, לא כל כבוד שוה, דהא (ק) בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת דלא לקבלא אגרא, אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואימא. ואי לא בעי למעבד צווייה, יכתש ליה אבא ואימא, עד דיעבד על כרחיה. ואי הוי ברא רברבא, ב"ד כופין ליה. דאי לא בעי למעבד מה כתיב ביה, (כ) בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו, ודנין ליה בסקילה. אבל עבד דמשמש על מנת לקבל פרס, אי לא עביד צווייה דרביה, (ק) מאריה אעבר ליה מגו ביתיה, ויטול אחרא. מה דלא הוה יכיל למעבד הכי לבריה, אלא (ר) או יעביד צווייה או יקטול ליה.

(נ) א"ל בוצינא קדישא, מאן גרים דלא יעביד צווייה, הואיל ובריה הוא. אמר (ש) רעיא מהימנא, ודאי תערובת ת דרע, ורזא דא גרם לישראל, למחטי גבי אבוהון דבשמיא. ורזא דא, (א) ויתערבו בגוים. ודא גרם קטולא לישראל, וחרבי (א) בי מקדשא. ובגין דא, אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא (ד) י"י בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא דחיי, עבד טוב ועבד רע, מסטרא דמטטרו"ן עבד טוב, עבד נאמן לרביה. עבד רע סמא"ל. מאן דאיהו מאילנא דחיי, איהו

חלופי גרסאות

פ. בה. צ. ל"ג יכבד. ק. אמרי. ר. ל"ג או. ש. ל"ג רעיא מהימנא. ת. דורע; רע; זרעא. א. דבי.

מסורת הזהר

(ט) (משלי ג) לעיל אות לה צ"י. (ח) (שם) שם. (א) (מלאכי א) לעיל אות לד צ"ט. (ב) (דברים כא) ח"ג קצו: קצח. (ג) (תהלים ק) משפטים קצו צ"ח. (ד) (דברים לב) ב"א רט צ"ד.

בן יכבד אב

הסולם

מאמר

(ג) אמר ליה בוצינא וכר: א"ל המאור הקדוש, דהיינו ר' שמעון, מי גרם לבן שלא יעשה מצותו, כיון שבנו הוא. אמר רעיא מהימנא, ודאי התערובת של רע שיש בו, וסוד זה גרם לישראל שיחטאו לפני אביהם שבשמים. וז"ס ויתערבו בגוים. וזה גרם הריגה לישראל ונחרב בית המקדש. ומשום זה אין מקבלים גרים לימות המשיח, אלא ה' בדד ינחנו ואין עמו אל נכר.

(נא) דישראל אינון מאילנא וכר: כי ישראל הם מעץ החיים, ויש עבד טוב ועבד רע, מצד מטטרו"ן עבד טוב, שהוא עבד נאמן לרבו. עבד רע, הוא סמאל. אבל מי שהוא מעץ מחיים הוא בן עולם הבא. בן מצד בן י"ה, שהוא ז"א, כי בינה, היא אותיות בן י"ה. ויורש המלכות, שהוא ה' דהויה. ואיך יורש אותה, אם עושה מצות אבא ואמא, הוא יורש אותה. משום שהמלכות

העולם עכו"ם, בניו של סמאל ונחש, שנאמר בהם וכסילים מרים קלון, שלא רצו לקבל התורה. כי כל שאין בו תורה אין בו כבוד, שנאמר בהם כבוד חכמים ינחלו.

(מט) ועם כל דא וכר: ועם כל זה, ראשי הישיבה, לא כל כבוד שוה, כי, בן יכבד אב ועבד אדוניו. בן יכבד, על מנת שלא לקבל שכר. אבל מצווה הוא בכבוד אבא ואמא, ואם אינו רוצה לעשות, ייסרו אותו אבא ואמא, עד שעושה בעל כרחו. ואם הוא בן גדול, בית דין כופים אותו. ואם אינו רוצה לעשות מה כתוב בו, בננו זה סורר ומורה איננו שומע בקולנו. ודנים אותו בסקילה. אבל עבד המשמש על מנת לקבל שכר, אם אינו עושה מצות אדונו, אדונו מעביר אותו מביתו, ולוקח אחר. מה שאינו יכול לעשות כן לבנו, אלא או שיעשה מצותו, או שיהרג אותו.

(דפו"י דף פ"ב ע"ב)

בן העוה"ב, בן מסטרא דבן י"ה, בינ"ה. וירית מלכותא דאיהי ה'. ואיך ירית לה. אי עביד צווייה דאבא ואימא, בגין דאיהו מלכותא מצות המלך, ועליה אתמר, ה) מדוע אתה עובר את מצות המלך. איהי מצוה, וצווייא דמלכא על עשה ולא תעשה.

נב) מצוה ב מדאורייתא, דאיהי תפארת. והכא לית תמן פרודא, ג קודשא ב"ה אמת, תורתו תורת אמת, איהו תורתו ומצותו. כגוונא דבינה, תורתו ומצותו דחכמה. דאית תורה דבריאה, וחכמה דבריאה, ובינה דבריאה, והכי בכל מדות. בהאי, יכיל בן ד בהאי אורייתא, למהוי בלא מצוה, ומצוה בלא תורה בפרודא. ומהכא, *) בן סורר ומורה. אבל מסטרא דאצילות, לית אפרשותא, תמן, וכן מתמן אין חטא בא ה על ידו ולית בה עונש ולא שכר ו ולא מיתה. נג) ובגין דא, אורייתא דא אילנא דחיי, שכר העולם הבא, ואילנא דא, אילנא דחיי אתקרי, ואתקרי העולם הבא, ולא אתקרי ביה שכר. בגין דאיהו בן. מתמן, לא אשתדל באורייתא לקבלא אגרא, לא במעשה ולא כדיבור ולא במחשבה.

נד) אתא בוצינא קדישא, לנשקא ליה ידיה. אמר, ז ודאי אתה הוא בן מנומן, בדיוקנא דברא בוכרא דיליה, ח תפארת ברא דאבא ואימא עלאה, אצילות דיליה בלא הפסקה, לא קדמך ברא אחרא, לא במחשבה, ולא בדבור, ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא, ואנת, וחברייא, וראשי מארי מתיבתאן,

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

ה) (אסתר ג) ח"ג קעה; ת"ז בהקדמה י; ב דאיהי דאורייתא. ג אם קב"ה תמן דאיהו אמת תורתו תמן דאיהי. ד דהאי ה לידו. ו מוסיף ולא מיתה ולא עונש. ז ל"ג ודאי. ח ל"ג מן תפארת עד בלא הפסקה.

מאמר

הסולם

בן בכור

זה לעומת זה עשה אלקים. אבל מעולם אצילות אין שם פרוד, וכן נשמה הנמשכת משם אין חטא בא על ידו. ואין בה משם לא עונש ולא שכר ולא מיתה. כי אין שם קליפות כלה. בסו"ה לא יגורך רע.

נג) ובגין דא אורייתא וכר: ומשום זה באצילות התורה, היא עץ החיים, שהשגתה היא שכר עולם הבא, שהיא הבינה, ואילן זה, נקרא עץ החיים, ונקרא עולם הבא מצד הבינה, ולא נקרא שכר, משום שהוא בן משם, אינו עוסק בתורה לקבל שכר, לא במעשה ולא בדבור ולא במחשבה.

נד) אתא בוצינא קדישא וכר: בא המאור הקדוש לנשק ידיו. אמר, ודאי אתה בן משם, מעולם אצילות, בצורת בן הבכור שלה, שהוא תפארת, בן אבא ואמא עלאין, שאצילות שלו הוא בלי הפסק. לא קדמך בן אחר, לא במחשבה ולא בדבור ולא במעשה. אמר רעיא מהימנא

שהמלכות היא מצות המלך, ועליה נאמר, מדוע אתה עובר את מצות המלך. היא מצוה, וצווי המלך על עשה ולא תעשה.

נב) מצוה מדאורייתא דאיהי וכר: מצוה מן התורה היא, שהיא ת"ת. וכאן אין שם פרוד בין תורה ומצוה, כי התורה היא כלה, והמצות שבה הן פרטיה, והם אחד. הקב"ה אמת, תורתו תורת אמת, הוא תורתו ומצותו, להיותם אחד. כמו הבינה, שהיא תורתו ומצותו של החכמה. כי תורה ומצוה העליונות, ה"ס חו"ב, שהם אחד ואינם נפרדים לעולם. ויש תורה דבריאה, דהיינו ז"א דעולם הבריאה, וחכמה דבריאה ובינה דבריאה, וכך בכל המדות. יש חכמה ובינה ותורה ומצוה. בזה בעולם הבריאה, יכול הבן להיות בתורה זו בלי מצוה, ומצוה בלי תורה, בפרוד. ומכאן מבחינת עולם הבריאה, נמשך בן סורר ומורה, כי בעולם הבריאה כבר נמצא קליפות, בסו"ה (דפו"י ד"ה פ"ב ע"ב *) דף פ"ג ע"א)

דמומנין ם הכא, אתי, בלא הפסקה כלל, ובלא תערובת. נשקו ך כלהו דא לדא, ואשתמודעו באחורה, ובכו.

(נה) פתח ר"ש ואמר, עם כל דא, ברא בוכרא חייבין כל אחוי ביקריה, דהא כתיב ן) כבד את אביך, ואוקמוה רבנו, את לרבות אחיך הגדול. ואפילו מכל סטרא ך איהו ן מפרש עלך באורייתא, בשג"ם זה הבל. ולא היה לאדם קדמאה ברא קדמאה מניה, ואוקמוה רבנו, בשגם, זה משה. דברא דמלכא בכל אתר, ן) אנת בוכרא מסטרא דאילנא ן דחיי דטוב ורע, אנת הוא ן טוב. הה"ד ן) וירא אלהים את האור כי טוב, ן) ותרא אותו כי טוב הוא.

(נו) ומתמן קרא יתך קב"ה עבד נאמן. לבתר סליקת ן) למהוי מלכא, הה"ד ן) ויהי בישורון מלך. לבתר בן בית לעילא. מלך מסטרא דמלכות דבריאה. בן ן) בית, מסטרא דבינה דבריאה. כען ן) אנת מלך, מסטרא דאילנא דמלכות דאצילות. בן בית, מסטרא דב"ן י"ה, ן) תפארת דאצילות, זכאה חולקך. ומאן גרים לך דא, בגין דאשתדלותך בתורה ובמצוה, ליחדא קב"ה ושכינתיה, ם) לאעלא מלכא על אתריה, ן) ועל משרייתיה לעילא, ועל ישראל לתתא.

(נז) ן) ובגין כך ירתין כלהו נשמתין דאצילות מניה, ואתקריאו בנין דייליה, משם ידו"ד דאצילות, דלית תמן פרוד וקצוץ. דבקדמיתא אתמר ן) בהו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו (שמות כ) יתרו עז צ"ו ז"ח כז ט"ג שט"ו מד
 ט הכי י אחי. כ ל"ג כלהו. ל ל"ג איהו. ן עלך
 מפרש. ן את. ם ל"ג דחיי. ן בוכרא ול"ג טוב הה"ד.
 ן דתהוי. צ ל"ג בית. ן בן בית את. ן דאצילות
 תפארת. ש לאמלא ול"ג מלכא. ן ל"ג ועל
 משרייתיה. א ובגינד; ן ובגין ול"ג כך. ב בהון.

בן בכור

הסולם

מאמר

המלאך מטטרון נקרא עץ החיים טוב ורע. ומשה הוא בחינת הטוב שלו.

מהימנא, ואתה החברים, וראשי בעלי הישיבות המזומנים כאן עמי, הם בלי הפסק כלל, וכלי תערובת, מס"א. דהיינו בבחינת עולם האצילות. נשקו כולם זה לזה, ונודעו באחורה, ובכו.

(נו) ומתמן, קרא יתך וכי: ומשם, קרא אותך הקב"ה עבד נאמן. כי עבד הוא מצד מטטרון (רנ"ל אות נ"א) אח"כ עלית להיות מלך. ז"ש, ויהי בישורון מלך. ואח"כ בן בית למעלה. מלך, היית, מצד המלכות דבריאה, בן בית מצד הבינה דבריאה. ועתה אתה מלך מצד האילן המלכות דאצילות. בן בית מצד י"ה, שהוא תפארת דאצילות אשרי חלקך. ומי גרם לך זה, משום השתדלותך בתורה ומצוה ליחד הקב"ה ושכינתו, להביא המלך על מקומו ועל צבאיו למעלה, ועל ישראל למטה.

(נה) פתח ר"ש ואמר וכי: פתח ר' שמעון ואמר. עם כל זה בן הבכור, דהיינו רעיא מהימנא, חייבים כל אחיו בכבודו, כי כתוב, כבד את אביך, והעמידוהו רבנו, את, הוא לרבות אחיך הגדול, שאתה מחויב בכבודו. ואפילו מכל הבחינות, כבר מפורש עליך בתורה, בשגם, זה הבל. שמשה היה נשמת הבל. ולא היה לאדם הראשון בן ראשון לפניו. כי ק"ן היה מצד הנחש, והבל היה מצד אדם (כנ"ל בראשית א' אות תנ"ה). והעמידו רבנו בשגם זה משה. כי בשגם אותיות משה, בן המלך בכל מקום. אתה בכור מצד עץ החיים טוב ורע, אתה הוא טוב, ז"ש, וירא אלקים את האור כי טוב. ותרא אותו כי טוב. פירוש, (דסו"י דף פ"ג ע"א)

(נז) ובג"כ ירתין כלהו וכי: ומשום זה יורשים כולם ממנו נשמות דאצילות, ונקראים בנים שלו, משם הוי"ה דאצילות. שאין שם פרוד וקצוץ. ומתחילה נאמר בהם שהם בנים להקב"ה ושכינתו, מצד הויה שבעולם הבריאה, שנאמר

ג בנין לקב"ה ושכינתיה, מצד יהו"ה דכריאה, דאתמר ביה ז בראתיו יצרתיו אף עשיתיו, ה וכען בנים לידו"ד דאצילות.

נח) ו ובך אתקיים פקודא, דאיהי מצוה על ישראל, להעמיד ז עליהם מלך. הה"ד, ט שום תשים עליך מלך. ה ואתקיים בך ו ויהי בישראל מלך, ט כד בקדמיתא. וכלהו מתנהגין אבתרך, כאברין דמתנהגין כלהו בתנועה דנשמטא, דאתפשטא על כל אבר. בגין דכתר עליון - אנת תהא מעוטר ביה, דביה עלת העלות איהו כתר על כלא, טמיר וגניז מלגיו מניה. ומניה אתפשט על כל ספירן, ומסדר לון למהוי דא רב, ודא זעיר, ודא בינוני, ואנהיג לון לרעותיה, ונהיר בהו, ומקשר לון, ומיחד לון.

נט) הכי אנת תהא מנהיג לישראל, בכל מדות טבין דיליה, ותסדר כל חד כדחזי ליה, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני כפום דרגיה. ותקשר לון קשר אחד לגבי אבוהון דבשמיא. למהוי כלהו בשפה ברורה, לברכא לקב"ה, ולקדשיה, כ ולייחדיה, בדרגא דילך, במחשבה דילך, באצילות דילך, דאתקיים בך ז ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום אתער בפקודא, ז להכרית זרעו של עמלק. ה

ס) איש אמו ואביו תיראו וגו' ז פקודא דא, לכבד אב ואם, דאצטריך ב"נ למדחל מאבוי ומאמיה, ולאוקיר לון. כמה דאצטריך ב"נ לאוקיר ליה

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג ל"ג מן בנין עד בנים. ד כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו וגו' כגון. ה כגון. ו וביה. ז להם. ח ויתקיים בהו. ט כדבקדמיתא. י ל"ג אנת. כ ולברכיה. ל ל"ג להכרית זרעו של עמלק. מ בדפו"י כתב פרשת תצא להכרית זרעו של עמלק. נ בדפו"י כתב פרשת תצא להכרית זרעו של עמלק. א' ו בדפו"י שקודא כ"ג.

י (דברים יז) ח"ג רעה: כ) (שם לג) לעיל אות נו צ"ט. ז) (במדבר יא) ח"ג קנו. ז"ח מב ט"ג שייח תק"ח קי ט"ד ש"כ. ח) לעיל אות כו צ"ש.

שום תשים עליך מלך

הסולם

מאמר

נט) הכי אנת תהא וכי: כך אתה תהיה מנהיג לישראל, בכל מדות טובות שלו, של הכתר, ותסדר כל אחד ואחד כראוי לו, הבכור כבכורתו, והצעיר כצעירתו, ובינוני לפי מדרגתו, ותקשרם קשר אחד לאביהם שבשמים, שיהיו כולם בשפה ברורה לברך להקב"ה, ולקדשו, וליחדו, במדרגה שלך, במחשבה שלך, באצילות שלך. שנתקיים בך, ואצלתי מן הרוח אשר עליך ושמתי עליהם. קום והתעורר בהמצוה, להכרית זרעו של עמלק. (תצא רפא:)

שנאמר בו, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. דחינו בראתיו, מצד הויה שבבריאה, יצרתיו, מצד יצירה, אף עשיתיו, מצד העשיה. ועתה נעשו בנים דהויה דאצילות. נח) ובך אתקיים פקודא וכי: ובך זתקיים המצוה, שמצוה על ישראל להעמיד עליהם מלך. ז"ש שום תשים עליך מלך. ונתקיים בך בתחילה ויהי בישראל מלך שהיה מלך ראשון על ישראל. וכולם מתנהגים אחריו, כאברים המתנהגים כולם בכח תנועת הנשמה המתפשטת לכל אבר. משום שכתר עליון, שאתה תהיה מעוטר בו, שבו עילת העילות, הוא כתר על הכל, נסתר וגנוז בפנימיות שלו, וממנו מתפשט על כל הספירות, ומסדר אותן, שזה יהיה גדול, חסד, וזה יהיה קטן דין, וזה בינוני, רחמים, ומנהיגן כרצונו, ומאיר בהן, ומקשר אותן ומיחד אותן. (דפו"י דף ט"ג ע"א)

ס) איש אמו ואביו תיראו וגו': מצוה זו היא, לכבד אב ואם. שצריך האדם לירא מאביו ואמו, ולכבד אותם. כמו שהאדם צריך לכבד את הקב"ה ולירא ממנו, מצד הרוח שנתן בתוכו, כך הוא צריך לכבד אביו ואמו, צד הגוף שלו, ולירא מהם, כי הם משתתפים עם

לקב"ה. מסטרא דרוחא דיהב בגויה. ולמדחל מניה. הכי אצטריך ליה לאוקיר לאבוי ולאמיה, מסטרא דגופא דיליה, ולמדחל מנהון, דהא אינון משתתפין בקב"ה, ועבדי ליה גופא, והואיל ואינון שותפין בעובדא, ליהו שותפין בדחילו ויקרא.

(סא) כגוונא דא, ג' שותפין אשתכחו ^ס לעילא ברזא דאדם. אדם קדמאה, אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, לאו מעפרא דהכא הוה אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא. אבא ואימא אשתכחו, ומלכא עלאה אשתתף בהדייהו, ושדר ביה רוחא דחיי, ואתברי. וכגוונא דא, אשתכח כלא עילא ותתא. וע"ד אצטריך ליה לב"נ למדחל לקודשא ב"ה, ולמדחל לאבוי ולאמיה.

(סב) בס"ת, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום. חד צדיק עבד שמושא בנוקביה, ואתעביד מההוא שמושא גופא חדא, דנהירו דיליה יתיר מכל אינון מלאכין שליחו לעילא. וכד אתברי ההוא גופא מלכא עלאה, שדר בההוא צדיק כ"ב אתוון, ואשתתף בהדייהו, ונפק לעלמא.

(סג) כיון דנפק, חמו ליה שמשא וסיהרא, ואסתימו * נהורייהו, דתפוחא

חלופי גרסאות

ס מוסיף לעילא לעילא.

אדה"ר לא הוה ליה מעוה"ז כלום

הסולם

מאמר

משום שיצא ממעשה השמש והלבנה העליונים, שהם ז"א ומלכות. כיון שחטא. נחשך ומיעט את עצמו, ונצטרך לגוף אחר בעור ובשר. שכתוב, ויעש ה' אלקים לאדם ואשתו כתנות עור וילבישם. כשמוש ההוא שעשה אותו צדיק בנוקביה, ללידת אדה"ר כנ"ל, לא נמצא מקורם לכן ולא לאחר מכן. כי עוד לא יצא האומן לצורף.

פירוש. אדם הראשון נולד ויצא מוונג ז"א ומלכות, אבל בעת ההוא היו ז"א ומלכות מלבישים לאר"א, והתחתון המלביש העליון נעשה כמוהו, וע"כ נולד אדה"ר מבחינת אמא, שהיא ישו"ת, שהיא בינה. ונמצא שלא היה בו מבחינת מלכות כלום. וז"ש, אדם קדמאה לא הוה ליה מהאי עלמא כלום, שלא היה לו מבחינת מלכות המכונה עולם הזה כלום. וז"ש (באות ס"א) אע"ג דגופא דיליה הוה מעפרא, דהיינו ממלכות המכונה עפר, לאו מעפרא דהכא הוה, לא היה מהמלכות שבמקומה, כמו עתה. אלא מעפרא דבי מקדשא דלעילא, דהיינו ממלכות שהלבישה לאמא הנקראת מקדש העליון. אשר אז היא דומה לגמרי לאמא שהיא בינה, ואין בה מבחינתה עצמה כלום.

אבל אחר שחטא ואכל מעץ הדעת, או נפגמה המלכות מחמת חטאו, וירדה מבינה ונפלה לבי"ע

עם הקב"ה ועשו לו גוף. ולפי שהם שותפים במעשה, יהיו גם שותפים ביראה וכיבוד.

(סא) כגוונא דא תלת וכי: כעין זה, ג' שותפין נמצאים למעלה בסוד אדם. אדם הראשון, אע"פ שגופו היה מעפר, לא מעפר שבכאן, שבעולם הזה, היה, אלא מעפר בית המקדש למעלה, שהוא בחינת עולם הבריאה. אבא ואמא נמצאו, שהם ז"א ומלכות, ומלך עליון, שהוא בינה, נשתתף עמהם ושלח בו רוח החיים, ונברא. וכעין זה, ג' שותפין, נמצא הכל למעלה ולמטה. וע"כ צריך האדם לירא מהקב"ה, ולירא מאביו ואמו.

(סב) בס"ת אדם קדמאה וכי: כתוב בסתרי תורה. אדם הראשון לא היה לו מעולם הוה, דהיינו מבחינת מלכות דמדת הדין, כלום. צדיק אחד, שהוא יסוד דו"א, עשה שמושו בהנוקבא, דהיינו במלכות שהיתה מלבשת את הבינה, ונעשה שמוש הזה, גוף אחד, שהארתו היתה יותר מכל המלאכים השליחים שלמעלה. וכשנברא גוף ההוא, שלח מלך העליון, שהוא בינה, בצדיק ההוא, שהוא יסוד דו"א. כ"ב אותיות, ונשתתפה עמהם הבינה, ויצא לעולם.

(סג) כיון דנפק חמו וכי: כיון שיצא אדם הראשון לעולם, ראו אותו השמש והלבנה, ונסתמו אורותיהם, שתפות רגלו של אדם הראשון החשיך האור שלהם. מהו הטעם. הוא (דפו"י דף פ"ג ע"א *) דף פ"ג ע"ב

דרגליה אחשיך נהורא דלהון. מאי טעמא. בגין דמעובדא דשמשא וסיהרא עלאה זפק. כיון דחטא, אתחשך, ואזעיר גרמיה, ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובבשרא. דכתיב, (ז) ויעש יי' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. כההוא ע שמושא דעבד ההוא צדיק בנוקביה, לא אשתכח מקדמת דנא, ולבחר דנא, דהא עד לא נפק לצורף אומנא.

(סד) עד דאתא חנוך, ונטיל ליה פ קב"ה מארעא, ואבריר פסולת (ט) וקסטורא מכספא, וכן בכל אינון צדיקייא די בארעא. לבתר ז אתתקן ההוא אתר, ואתעבידו רוחין ונשמתינו בשמושיהו וגופא מתתא בארעא. וע"ד בשותפו דלעילא ותתא, בר נש אתי לעלמא, ואצטריך למדחל לאינון שותפינו, ולאוקיר לון, כמה דאתמר. ע"כ. ק

(סה) (סו) אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. רבי חייא פתח, (טו) אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן. וכי מאן הוא דיימא למלכא, אל תפן. והא כתיב, (טז) כי עיניו על דרכי איש. וכתיב (יז) אם יסתר איש במסתרים

חלופי גרסאות

ע זמנא. פ מארעא קב"ה. צ מתקן. ק בדפו"י כתב פקודא כ"ד למהוי דכיר את יום השבת שמות צ"ב א.

מסורת הזוהר

(ז) (בראשית ג) רלט צ"ה. (ח) תצוה כא צ"ג. (ט) (דברים ט). (פ) (איוב לד) משפטים קלו צ"ש. (צ) (ירמיה כג) נח סט צ"ג.

(ד) פסולת מותרות זוהת הכסף.

אדה"ר לא הוה ליה מעוה"ז כלום

שה"ס המאציל, יצא לצרף וללבן המדרגות, מפסולת הבא ע"י המלכות דמדת הדין. משא"כ אחר החטא כבר נתערבה המלכות דמדת הדין בכל המדרגות, שצריכים לצרף וללבן אותה. (ועי' בתע"ס שיעור ט"ז. אות מ"ג) ושם נתבאר בפרטות מקום יציאת גר"ג וגוף שלו ע"ש כל ההמשך. וכאן דברנו בדרך כלל.

(סד) ע"ד דאתא חנוך וכי: עד שבא חנוך, ולקחו הקב"ה מארץ, ונברר ממנו הפסולת והבדיל מן הכסף, וכן בכל אלו הצדיקים שבארץ. ואח"כ נתתקן מקום ההוא, וזדינו מלכות, שנגנזה בה המלכות דמדת הדין, ואינה נראית עוד, ואז נעשו מזווג ז"א ומלכות רזות ונשמות. והגוף מלמטה בארץ. ועל כן בשותפות שלמעלה ולמטה בא האדם לעולם, וצריך לירא מאלו השותפים ולכבד אותם. כמו שלמדנו. (ע"כ רעיא מהימנא) קספורא פירושו בדיל, כי את הבדיל, מתרגם יונתן את קסטרא (במדבר ל"א כ"ב).

(סה) אל תפנו אל וגו': אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' חייא פתח, אל תפן אל קשי העם הזה וגו'. אל תפן, שואל, וכי מי הוא שיאמר למלך אל תפן. והרי כתוב כי עיניו על דרכי איש. וכתוב, אם יסתר איש

הסולם

מאמר

לבי"ע, וגם הוא נפל וירד עמה לעשיוה. ונגלה בו המלכות דמדת הדין, ואז היה צריך לגוף אחר, שיהיה בו מבחינת מלכות הזו, וז"ש ואצטריך לגופא אחרא במשכא ובשרא, דהיינו שיהיו בו בחינות ז"א ומלכות, כי העור היא בחינת מלכות, ובשר הוא בחינת ז"א. דכתיב, ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם. דהיינו שנעשה זווג מבחינת זר"ן שבמקומם עצמם, שהמשיכו לו כתנות עור, דהיינו בחינת המלכות, שיש בה תערובות מבחינת מלכות דמדת הדין, אשר צריכים לצרפה ולזככה, שממנה נמשך הפסולת. וז"ש, כההוא שמושא וכי לא אשתכח מקדמת דנא ולבחר דנא כי ז"א ומלכות עוד לא היו במצב גבוה כזה מקודם לכן, כי אז נתקנו משהי"כ ועלו כל כך גבוה כדי להוליד אדם הראשון במדרגת הבינה. ומכ"ש לאחר מכן, שלא יהיה עליה גדולה כזו. ואע"פ שגם עתה יש עליות ז"א ומלכות לאר"א עלאין, הנה היא רק בשבת, שהיום גרם. אבל אז היה זה מחמת עצמם, כי נטהרו לגמרי מבחינת מלכות דמדת הדין על ידי המאציל, וז"ש, דהא ע"ד לא נפק לצורף אומנא, שהיו אז במעלה העליונה, עד שלא היה שום ענין שהאומן (דפו"י דף פ"ג ע"ב)

ואני לא אראנו נאם יי, והא בכלא אשגח קב"ה וכל עובדין מסתכל, ועייל בדינא על כלהו, אם טוב ואם ביש, כד"א, (ק) האלהים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. ומשה אמר אל תפן.

(טו) אלא, כמה בעי בר נש לאסתמרא מחובוי, בגין דלא יחטי קמי מלכא קדישא. תא חזי, בר נש דעביד מצוה, ההיא מצוה סלקא, וקיימא קמי קב"ה, ואמרה (ט) אנא מפלנייא דעבד לי. וקב"ה מני לה קמיה, לאשגחא בה כל יומא לאוטבא ליה בגינה. עבר על פתגמי אורייתא, ההיא עבירה סלקא קמיה, ואמרה אנא מפלנייא דעבד לי, וקב"ה מני לה, וקיימא תמן לאשגחא ת בה, לשיצאה ליה. הה"ד, (ו) וירא יי וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. ההוא דקיימא קמיה.

(סז) תב בתשובה, מה כתיב. (ט) גם יי' העביר חטאתך לא תמות. דאעבר ההוא חובא מקמיה, בגין דלא יסתכל ביה. לאוטבא ליה. ועל דא אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו. אמר רבי יוסי, וכן מהכא משמע, דכתיב (ח) נכתם עונך לפני.

(סח) רבי יוסי זעירא, עאל קמיה דר' שמעון יומא חד, אשכחיה דהוה יתיב וקארי, כתיב, (א) ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. משמע דאדם וחוה כחדא אתבריא, ובגופא חדא. דכתיב אשר נתת עמדי, ולא כתיב אשר נתת לי, אמר ליה, אי הכי, והכתיב (ב) אני האשה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (קהלת יב). (ו) (דברים לב) בא כג צ"ח. (ט) ש"ב ר אלא הכי תנינן כל ב"ג בעי. (ט) ל"ג אנא. ת בית. (יב) לך קלד צ"א. (ח) (ירמיה ב) נח כ צ"ו. (א) (בראשית ג) בהשמטות ח"א רסג ת"ז תס"ד צה. צו. תס"ז צח. ז"ח לג ט"ג ש"מ"ט פא ט"א ש"א. (ב) (ש"א א).

האשה אשר נתת עמדי

הסולם

מאמר

(סז) תב בתשובה מה וכר: חזר בתשובה, מה כתוב, גם ה' העביר חטאתך לא תמות, דהיינו שהעביר מלפניו אותה העבירה כדי שלא יסתכל בה, ולהטיב לו. ועל כן, כתוב, אל תפן אל קשי העם הזה ואל רשעו ואל חטאתו, דהיינו שלא יסתכל בהם. אמר ר' יוסי, וכן מכאן משמע דבר זה, שכתוב, נכתם עונך לפני.

(סח) ר' יוסי זעירא וכר: ר' יוסי הקטן נכנס לפני ר' שמעון, יום אחד מצאו, שהיה יושב וקורא, כתוב, ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל. משמע מכאן, שאדם וחוה נבראו יחד, ודבקים זה בזה בגוף אחד, שכתוב, אשר נתת עמדי, ולא כתוב, אשר נתת לי. אמר לו איכ, והרי כתוב, אני האשה הנצבת עמך בזה, ולא כתוב הנצבת לפניך. אמר לו אם היה כתוב הנתנת עמך- הייתי

איש במסתרים ואני לא אראנו נאם ה'. והרי בכל דבר משגיח הקב"ה ומסתכל בכל המעשים ומביא בדין על כולם אם טוב ואם רע. כמ"ש, אלקים יביא במשפט על כל נעלם אם טוב ואם רע. ומשה אמר, אל תפן.

(טו) אלא כמה בעי וכר: ומשיב, אלא כמה צריך האדם להשמר מעונותיו, כדי שלא יחטא לפני המלך הקדוש. בוא וראה, אדם שעושה מצוה, מצוה זו עולה ועומדת לפני הקב"ה, ואומרת, אני מפלוגי שעשה אותי. והקב"ה ממנה אותה לפניה, להשגיח בה בכל יום להיטיב לאדם בשבילה. עבר האדם על דברי תורה עבירה היא עולה לפניה, ואומרת, אני מפלוגי שעשה אותי. והקב"ה ממנה אותה ועומדת שם להשגיח בה, לכלות אותו. ז"ש וירא ה' וינאץ מכעס בניו ובנותיו. מהו וירא. היינו עבירה ההיא העומדת לפני.

(דפו"י דף פ"ג ע"ב)

הנצבת עמכה בזה. ולא כתיב הנצבת לפניך. אמר ליה, אי כתיב הנתנת עמך. הוה אמינא הכי, כדכתיב אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתיב.

(ט) אמר ליה, והא כתיב a ויאמר יי' אלהים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. אעשה לו השתא. אמר ליה הכי הוא ודאי, דאדם לבדו הוה, דלא הוה ליה סמך מנוקביה, בגין דהוה בסטרוי כמה דאוקימנא. ומה דאמר אעשה לו עזר, הכי הוא, דלא כתיב אברא לו עזר, בגין דכתיב ד זכר ונקבה בראם. אבל אעשה כתיב. ומהו אעשה. אתקון. משמע דקודשא ב"ה נטיל לה מסטרוי, ותקין לה בתקונא, ואייתי לה קמיה. וכדין אשתמש אדם באנתתיה, והוה ליה סמך.

(ע) ותנינן, n שפירו דאדם n קדתירא דקיטרא עלאה. מויהרא דנהרא. שפירו דחיה, דלא הוה יכלין כל בריין לאסתכלא בה. ואפילו אדם לא הוה אסתכל בה, עד ההוא זמנא דחאבו, & ואעדיאת שפירו דלהון. כדין אסתכל בה אדם, ואשתמודע בה לשמשא בה. הדא הוא דכתיב n וידע אדם עוד את אשתו. וידע: בכלא. וידע: בתשמיש. וידע: דאשתמודע בה ואסתכל בה.

(עא) ותנינן, אסיר ליה לב"נ לאסתכלא בשפירו דאנתתא, בגין דלא ייתי בהרהורא בישא, ויתעקר * למלה אחרא. וכך הוה ר"ש עביד, n כד הוה

חלופי גרסאות
א ואועירת; ואדיעאת.

מסורת הזהר
g (בראשית ב) ב"א רכט צ"ב. ד) (שם ה) ב"ב
רד צ"א. ה) (בראשית ד) בהשמטות ח"א רנג.

דרך אמת n יפיו של אדם הראשון. z) כסא של קשר העליון טוד האצילות והוא כמו קתידרא שפירושו כסא. n עיין בפרשת וירא קיב ע"א (דפו"י) במדרש הנעלם.

אסיר לאסתכלא בשפירו דאתתא

הסולם

מאמר

מצלעותיו ותקן אותה בתקון, הביאה לפניו. ואז השתמש אדם באשתו, והיתה לו עזר.

(ע) ותנינן שפירו דאדם וכי: ולמדנא, יפיו של אדם היה מהארת קשר העליון מזהר המאיר שה"ס הארת אבא, כי היה לו נשמה דנשמה מאבא דאצילות. (כמ"ש בתלמוד עשר ספירות שיעור ט"ז אות מ"ג) יסיה של חוה, היה שכל הבריות לא היו יכולים להסתכל בה, שהנשמה דנשמה שלה היתה מאמא דאצילות. (כמ"ש שם) ואפילו אדם לא היה מסתכל בה עד הזמן שחטאו, והוסר היופי שלהם, אז נסתכל בה אדם החכיר בה לשמש עמה. ז"ש וידע, אדם עוד את אשתו, וידע, אותה בכל, וידע, בתשמיש. וידע, שהכיר בה והסתכל בה. קדתירא פירושו הארה. לפי הענין.

(עא) ותנינן אסיר ליה וכי: ולמדנא, אסור לו לאדם להסתכל ביופי האשה כדי שלא יבא להרהור רע, ויהיה נעקר לדבר אחר, דהיינו

הייתי אומר כך כמו בהכתוב, אשר נתת עמדי, אבל הנצבת כתוב, הרי המשמעות, שהיתה נצבת לבדה, ולא דבוקה בו.

(ט) אמר ליה והא וכי: א"ל הרי כתוב, ויאמר ה' אלקים לא טוב היות האדם לבדו אעשה לו עזר כנגדו. הרי שאשתו נבראה לבדה, והיתה כנגדו ולא דבוקה בו בגוף אחד. ומשיב, אעשה לו היינו עתה אעשה לו שתהיה כנגדו, אבל מקודם לכן נבראו דבוקים זה בזה בגוף אחד. אמר לו, כך הוא ודאי שאדם היה לבדו, שלא היה לו עזר בנוקביה, משום שהיתה דבוקה בצלעותיו, כמו שהעמדנו. ומה שאמר, אעשה לו עזר, משמע שכך הוא, כי לא כתוב אברא לו עזר, שהוא משום שכתוב, זכר ונקבה בראם, משמע שתכפך בעת שנברא כבר היו זכר ונקבה. אבל אעשה כתוב, ומה אעשה. היינו אתקון. משמע, שהקב"ה לקח אותה (דפו"י דף פ"ג ע"ב *) דף פ"ד ע"א)

אזיל במתא, והווי חברייא אזלין אבתריה, וחמא לאינתו שפיראן, מאיך עיניה, והוה אמר לחברייא אל תפנו.

(עב) וכל מאן דיסתכל בשפירו דאנתתא ביממא, אתי להרהורי בליליא. ואי סליק ההוא הרהורא בישא עלויה, אעבר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. תו, אי שמש באנתתיה בזמנא דסליק ביה ההוא הרהורא בישא, אינון בנין דאולידי ואלהי מסכה אקרון. ב ועל דא כתיב, ו אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' אבא אמר, אסיר ליה לב"נ לאסתכלא ג באילי ד ע"ז, ובנשי דעמין, ולא לאתהנייא מנייהו, ולא לאתרפאה בהו, ה דאסיר ליה לב"נ לאסתכלא באתר דלא אצטריך.

(עג) ר' אבא פתח, ו פנה אלי וחנני תנה עוזך לעבדך, פנה אלי וחנני, וכי לא הוה ליה לקב"ה בעלמא שפירא כדוד, דאיהו אמר פנה אלי וחנני. אלא הכי תנין, דוד אחרא אית ליה לקב"ה, והוא ממנא על כמה אוכלוסין עלאין ומשריין. וכד בעי קב"ה לרחמא על עלמא, אסתכל בהאי ו דוד, ונהיר ליה אנפין, והוא נהיר לעלמין, וחייס עלמא.

(עד) ושפירו דהאי דוד, נהיר לעלמין כלהו רישיה גולגלתא דדהבא, אתרקימת בשבעה תכשיטי זינין דדהבא. והא אוקמוה. וחביבותא דקב"ה לקבליה, ומסגיאות רחימותא דיליה גביה, אמר ליה ז לקב"ה, ח דיהדר עיניו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ז) לעיל אות סה צ"ס. ז (תהלים פו) לך סד צ"ג. ב ל"ג וע"ד כתיב. ג בטעות עממי ע"ז. ד ל"ג ע"ז ובנשי דעמין. ה מוסיף וכ"ש לאסתכלא בהו דאסיר. ו ל"ג דוד. ז קב"ה. ח דיתהדר.

מאמר

הסולם

הוכח תכיח את עמיתך

וכי לא היה להקב"ה אדם יפה בעולם כדוד, שהוא אמר, פנה אלי וחנני. ומשיב, אלא כך למדנו, דוד אחר יש לו להקב"ה, שהוא המלכות הנקראת דוד. והוא ממונה על כמה גדודים עליונים ומחנות. וכשרוצה הקב"ה לרחם על העולם, הוא מסתכל בדוד דוה, ומאיר לו פנים והוא מאיר אל העולמות ומרחם על העולם. (עד) ושפירו דהאי דוד וכו': והיופי של דוד הוה מאיר אל העולמות כולם. ראשו, גלגלת של זהב הנרקמת בשבעה תכשיטים משבעה מיני זהב, וכבר העמדנו. (יתרו אות רי"א) וחביבות הקב"ה היא לנגוד, ומרוב אהבתו אליו אמר אל הקב"ה, שיחזיר עיניו לנגוד ויסתכל בו, דהיינו שאמר פנה אלי וחנני. משום שהן יפות בכל, כש"א, הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי, היינו כי בשעה שאלו העינים של המלכות מסתכלים בו, בהקב"ה, או מתעוררים בלבו חצי אהבה ממרגמות באהבה עליונה. וברוב השלבת של האהבה

דהיינו שיעקר מחנו טפה לבטלה. וכך היה ר' שמעון עושה, כשהיה הולך בעיר והחברים היו הולכים אחריו. וראה נשים יפות, היה משפיל עיניו, והיה אמר לחברים, אל תפנו.

(עב) וכל מאן דיסתכל וכר': וכל מי שמסתכל ביופי האשה ביום, הוא בא להרהר בלילה. ואם עולה עליו הרהור ההוא הרע, הוא עובר משום ואלהי מסכה לא תעשו לכם. כי אותם הקליפות היונקים מזה נקראים אלהי מסכה. עוד. אם שמש באשתו בזמן שחושב באתו הרהור הרע, אלו הבנים שמוליד, נקראים אלהי מסכה. וע"כ כתוב, אל תפנו אל האלילים ואלהי מסכה לא תעשו לכם. ר' אבא אמר, אסור לאדם להסתכל באילי עבודה זרה, ובנשים של העמים, ולא להנות מהם, ולא להתרפאות מהם. כי אסור לאדם להסתכל במקום שאינו צריך.

(עג) ר' אבא פתח פנה וגו': רא"פ, פנה אלי וחנני תנה עוזך לעבדך. פנה אלי וחנני, (דפו"י דף פ"ד ע"א)

לקבליה, ויסתכל ביה. בגין דאינון שפירן בכלא, כד"א, ח) הסבי עיניך מנגדי וגו'. הסבי עיניך מנגדי דבשעתא דאליון עיינין מסתכלין ביה בקודשא ב"ה, כדין ט) מתערין ט בלביה קסטין . דבלסטראי, ברחימותא עלאה, ובסגיאות שלהוביתא דרחימו עלאה לגביה, אמר הסבי עיניך מנגדי, אסחר עיניך לסטר אחרא מני, דאינון מוקדין לי בשלהובי רחימותא. ועל דא כתיב ביה בדוד, ט) והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ובגין כ) ההוא דוד עלאה שפירא, רחימנא ז) ותיאובתא דקב"ה לאדבקא ביה. אמר דוד פנה אלי וחנני.

עה) ט כגוונא דא, י) ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יי'. משמע דעאל עמיה עם יעקב גנתא דעדן, דאיהו שדה דתפוחין קדישין. וכי היך יכיל גנתא דעדן לאעלא עמיה, דהא גנתא דעדן כמה רב הוא בפותיא ובארכא. כמה זינין דבייתין עלאין קדישין, נ דרגין על דרגין, מדורין על מדורין אית תמן. עו) אלא גנתא אחרא עלאה קדישא אית ליה לקב"ה, וההוא גנתא רחימותא דיליה, ואתדבק ביה, ולא אתנטיר אלא לקב"ה בלחודו, דהוא עייל ביה. ודא אחסין קב"ה ט לאשתכחא תדיר עמהון דצדיקיא. וכ"ש לאשתכחא ביה ביעקב, ע) ודא זמין ליה קב"ה לאעלאה עמיה לסייעא ליה.

עז) פ כגוונא דא, ו) אני יי' אלהי אברהם אביך ואלהי יצחק הארץ וגו'. צ) תנו, מלמד שנתקפלה לו ארץ ישראל. וכי ארץ ישראל, דאיהי ד' מאות

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (שיר ו) ויחי רמח צ"ג. ט) (ש"א טז) משפטים ז) (בראשית כז) בא מג צ"פ. כ) (שם כח) ט) (שיר ו) ויחי רמח צ"ג. ט) (ש"א טז) משפטים ז) (בראשית כז) בא מג צ"פ. כ) (שם כח) על דרגין מדורין על מדורין. ט) ל"ג מן לאשתכחא. עז) עד לאשתכחא. ע) ולאעלאה ול"ג ודא זמין ליה קב"ה. פ) ל"ג כגוונא דא. צ) ותנו.

דרך אמת ט) מתעוררים המדות עליונות ברוב טובה.

הסבי עיניך מנגדי

הסולם

מאמר

ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו ה'. משמע, שנכנס עם יעקב הגן העדן, שהוא שדה דתפוחים קדושים. ושואל, וכי איך היה יכול גן העדן לכנס עמו, הרי גן העדן כמה גדול הוא ברחב ובאורך, כמה מיני בתים עליונים קדושים, מדרגות על מדרגות, מדורים על מדורים, יש שמה.

עו) אלא גנתא אחרא וכי: ומשיב, אלא גן אחר עליון קדוש, שהוא מלכות, יש לו להקב"ה, ובגן ההוא האהבה שלו ונתדבק בה, ואינו משומר אלא להקב"ה בלבדו שהוא נכנס בה, וזה מוריש הקב"ה שימצא תמיד עם הצדיקים, וכל שכן שימצא עם יעקב, וזה הזמין לו הקב"ה, שתכנס עמו לעזור אותו.

עז) כגוונא דא אני וכי: כעין זה, אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק הארץ וגו'. ולמדנו, מלמד שנתקפלה מתחתיו כל ארץ ישראל. וע"כ אמר לו, הארץ אשר אתה שוכב עליה

האהבה העליונה אליו, אמר הסבי עיניך מנגדי. דהיינו החזר עיניך ממני לצד אחר, כי הם שורפים אותי בשלהבת האהבה. וע"כ כתוב בו, בדוד, והוא אדמוני עם יפה עינים וטוב ראי. ומשום דוד הזה העליון היפה, שהאהבה והתשוקה של הקב"ה להדבק בו, אמר דוד פנה אלי וחנני. קסטין, פירושו אבנים וחצים, לפי הענין. דבלסטראי, פירושו מרגמות, כמו, וכי משה רבינו קניגי ובליסטרי היה (חולין ט).

פירושו. האורות דבינה מבחינת קו שמאל שלה מכונה זהב. וגלגלת של זהב, ה"ס הג"ר שבמלכות, שה"ס ראש וגלגלת, היו מאירים בהארת החכמה דקו שמאל שבבינה. המכונים זהב, ויש בהארה זו, ז"ס הג"ת נהי"מ, וה"ס שבעה תכשיטי זינין דרהבא. וכן סוד היופי היא מהארת החכמה.

עה) כגוונא דא ויאמר וגו': כעין זה,

(דפ"י דף פ"ד ע"א)

פרסה על ד' מאות פרסה, היך אתעקרת מאתרה, ויתבא תחותי. אלא ארץ אחרא עלאה קדישא אית לקב"ה, וארץ ישראל אקרי. והיא תחות דרגא דיעקב דקאים עלה. ואחסין לה קב"ה לישראל בגין רחמותא דלהון, לדיירא עמהון, ולדברא להון, ולאגנא להון מכלא, ואקרי ארץ חיים.

עח) ת"ח, אסיר ליה לבר נש, לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס ביה, ורחיקא ביה נפשיה. ומה במה דרחים קב"ה, אסיר לאסתכלא ביה, במה דרחיק עאכו"ו. דת"ח, אסיר ליה לבר נש לאסתכלא בקשת, בגין דאיהו חיוז דדיוקנא עלאה. ר אסיר ליה לבר נש לאסתכלא באת קיימא דיליה, בגין דהוא רמיו לצדיקא דעלמא. אסיר ליה לבר נש לאסתכלא, באצבעון דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו, בגין דתמן שריא יקרא דמלכא עלאה. ומה באתר קדישא עלאה אסיר לאסתכלא, באתר מסאבא רחיקא לא כל שכן. בגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה לאסתכלא בהו אסיר, למפלת להו, או למעבד להו, על אחת כמה וכמה.

עט) ובגיני כך, אל תפנו אל האלילים. ש הכא אתא לאזהרא להו לישראל כקדמיתא. ת לקביל לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, לקביל לא תעשה לך פסל אני יי' אלהיכם. א לקביל אנכי יי' אלהיך, איש אמו ואביו תיראו. ב לקבל כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמורו.

מסורת הוהר

ז) (שמות כ) יתרו קג צ"ה.

חלופי גרסאות

ק ות"ח. ד ל"ג מן אסיר עד אסיר. ש והכא. ת אנכי ה' אלקיך לקביל אני ה' אלקיכם אל תפנו אל האלילים לקביל לא יהיה לך אלקים אחרים על פני. א ל"ג לקביל. ב ל"ג לקבל.

מאמר'

הסולם

אסיר לאסתכלא באתר דקב"ה מאיס

לאדם להסתכל באצבעות הנהנים בשעה שפורשים ידיהם. משום ששם שורה הכבוד של מלך העליון. ומה במקום קדוש עליון אסור להסתכל, במקום טמא רחוק לא כל שכן שאסור להסתכל. משום זה, אל תפנו אל האלילים. ר' יצחק אמר, ומה להסתכל בהם אסור, לעבוד להם או לעשות אותם, על אחת כמה וכמה. עט) ובגיני כך אל וכו': ומשום זה, אל תפנו אל האלילים. כאן בא להזהיר את ישראל כבתחילה, כבעשרת הדברות, כי אל תפנו אל האלילים הוא כנגד, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. ואלהי מסכה לא תעשו לכם, הוא כנגד, לא תעשה לך פסל. אני ה' אלקיכם, הוא כנגד, אנכי ה' אלקיך. איש אמו ואביו תיראו, הוא כנגד, כבוד את אביך ואת אמך. ואת שבתותי תשמרו, הוא כנגד, זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, הוא כנגד, לא תשא את שם ה' אלקיך לשוא. לא תגנובו, כנגד לא תגנובו. ולא תכחשו ולא תשקרו

עליה לך אתננה וגו'. ושואל, וכי ארץ ישראל, שהיא ת' פרסה על ת' פרסה, איך נעקרה ממקומה ובאה תחתיו. אלא ארץ אחר עליונה יש לו להקב"ה, ונקראת ארץ ישראל, שהיא המלכות, והיא תחת מדרגת יעקב, שהוא עומד עליה. כי יעקב הוא מרכבה לז"א, והמלכות היא תחת ז"א, והוריישה הקב"ה לישראל מחמת האהבה שלהם, שתדור עמהם, ותנהיג אותם, ולהגן עליהם מכל, ונקראת ארץ חיים. עח) ת"ח אסיר ליה וכו': בוא וראה, אסור לו לאדם, להסתכל במקום שהקב"ה מואס אותו, ונפשו רחוק ממנו. ומה, במה שאוהב הקב"ה אסור להסתכל בו, במה שרחוק ממנו על אחת כמה וכמה שאסור, בוא וראה, אסור לו לאדם להסתכל בקשת, משום שהיא מראה דמות העליונה, כי המלכות יש לה ג' גווני הקשת, שה"ס ג' קוין שלה. וכן אסור לו לאדם להסתכל באות ברית שלו, משום שהוא רומז לצדיקו של עולם. וכן אסור לו (דפו"י דף פ"ד ע"א * דף פ"ד ע"ב)

זכור את יום השבת לקדשו. לא תשבעו בשמי לשקר, לא תשא את שם יי' אלהיך לשוא. לא תגנובו, ג לא תגנובו. ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו. לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, לא תרצח. והא אוקמוה, וע"ד כללא דאורייתא, בפרשתא דא. (פ) א"ר חייא, בקדמיתא, אנכי יי' אלהיך. זכור את יום השבת. לא תשא. לא תרצח. לא תנאף. לא תגנובו. בלישנא יחידאי. והכא, אני יי' אלהיכם. איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו. אל תפנו אל האלילים. בלישנא דסגיאין. ד אלא ת"ח, מיומא דהווי ישראל שכיחין בעלמא, לא אשתכחו קמי קב"ה, בלבא חד, וברעותא חדא, כמה בהווא יומא דקיימו בטורא דסיני. וע"ד כלא אתמר בלשון יחידאי. לבתר בלישנא דסגיאין, דהא לא אשכחו כל כך בהווא רעותא. (פא) רבי אלעזר הוה אזיל למחמי ה לר' יוסי בר"ש בן לקוניא, חמוי והוה עמיה ר' חייא ורבי יוסי, כד מטו חד בי חקל, יתבו תחות אילנא חדא. א"ר אלעזר, כל חד לימא מלה דאורייתא. פתח רבי אלעזר ואמר, (n) ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים ואלהים זולתי לא תדע. לא כתיב אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי יי' אלהיך מארץ מצרים, וכי מארץ מצרים הוה להו מלכא, ולא מקדמת דנא, והא כתיב (o) ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתוב (o) ונקומה ונעלה בית אל, ואת אמרת מארץ מצרים. (פב) אלא, מן יומא דהווי ישראל בעלמא, לא אשתמודעו יקרא דקב"ה, בר בארעא דמצרים, דהווי בהווא פולחנא קשיא, וצווחו לקבליה, ולא אשתנו

חלופי גרסאות

ג ל"ג לא תגנובו. ד א"ל. ה לר"ש בן לקוניא.

מסורת הזהר

(n) (הושע יג). (n) (בראשית לה) וישלח מח צ"ב. (o) (שם) וישלח מט צ"ב.

אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים

חמיו. והיה עמו ר' חייא ור' יוסי. כשהגיעו לשדה אחד, ישבו תחת אילן אחד. א"ר אלעזר, כל אחד יאמר דבר תורה. פתח ר' אלעזר ואמר, ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים ואלקים זולתי לא תדע. לא כתוב, אשר הוצאתיך מארץ מצרים, אלא אנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ושואל, וכי מארץ מצרים היה להם מלך, ולא מקודם לכן. והרי כתוב, ויאמר יעקב אל בניו הסירו את אלהי הנכר אשר בתוכם. וכתוב, ונקומה ונעלה בית אל. ואתה אומר, מארץ מצרים.

(פב) אלא מן יומא וכו': ומשיב, אלא מן יום שהיו ישראל בעולם לא נודע כבוד הקב"ה חוץ מבארץ מצרים, שהיו בעבודה קשה ההוא, וצעקו לפניו, ולא נשתנו מן המנהג שלהם לעולם. ושם נבחנו אבותינו כזהב מתוך הצנור שבכור. ועוד, שהיו רואים בכל יום כמה מכשפים, כמה מינים רעים להטעות בני

הסולם

מאמר

תשקרו איש בעמיתו, כנגד לא תענה ברעך עד שקר. מות יומת הנואף והנואפת, כנגד לא תנאף. לא תעמוד על דם רעך, כנגד לא תרצח. וכבר העמידוהו וע"כ כלל התורה בפרשה זו. (פ) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, בתחילה בעשות הדברות, כתוב, אנכי ה' אלקיך, זכור את יום השבת, לא תשא, לא תרצח, לא תנאף, לא תגנובו, בלשון יחיד. וכאן, כתוב, אני ה' אלקיכם, איש אמו ואביו תיראו, ואת שבתותי תשמרו, אל תפנו אל האלילים, בלשון רבים. ומשיב, אלא בוא וראה, מיום שישאל היו נמצאים בעולם, לא היו נמצאים לפני הקב"ה בלב אחד וברצון אחד, כמו באותו יום שעמדו בהר סיני. וע"כ הכל נאמר בלשון יחיד. ולאחר כך נאמר בלשון רבים, כי לא היו נמצאים כל כך ברצון ההוא. דהיינו ברצון אחד.

(פא) רבי אלעזר הוה וכו': ר"א, היה הולך לראות את ר' יוסי בר' שמעון בן לקוניא. דפ"י דף פ"ד ע"ב

מנימוסא דלהון לעלמין. (י) ותמן אתבחינו אבהתנא, ו כדהבא מגו שפכה. ועוד, דהוו חמאן בכל יומא, כמה חרשין, כמה זינין בישין, לאטעאה לון לבני נשא, ולא סטו מארחא לימינא ולשמאלא. ואע"ג דלא הוו ידעי כל כך ביקרא דקב"ה, אלא הוו אזלין בתר נימוסי אבהתהון.

(פג) ולבתר, חמו כמה נסין, וכמה גבוראן, ונטל לון קב"ה לפולחניה. ובגין דכלהו חמו כמה נסין ואתין בעיניהון, וכל אינון אתין וגבורין. אמר ואנכי יי' אלהיך מארץ מצרים. דתמן הוה באתגלייא יקרא דיליה. ואתגלי עלייהו על ימא, וחמו זיו יקרא עלאה דיליה אפין באפין. (י) דלא תימרון אלהא אחרא הוא (ה) דמליל עמנא, אלא אנא הוא דחמיתון בארעא דמצרים, אנא הוא דקטלנא סנאיכון בארעא דמצרים. אנא הוא דעבדנא כל אינון עשר מחאן בארעא דמצרים. ובגיני כך, ואלהים זולתי לא תדע, דלא תימא דאחרא הוא, אלא אנא הוא כלא.

(פד) תו פתח, (ו) לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. לא תלין פעולת שכיר אמאי. אלא מקרא אחרא אשתמע, דכתיב (ז) ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, אזדהר דלא תתכנש בגינאי מעלמא, עד לא ימטי זמנך לאתכנשא. כמה דאת אמר, (ח) עד אשר לא תחשך השמש וגו'. מהכא אוליפנא מלה אחרא. מאן דאשלים לנפשא דמסכנא. אפילו * דמטו יומוי לאסתלקא מעלמא, קב"ה אשלים לנפשיה, ויהיב ליה חיון יתיר

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ו) (ויקרא יט) משפטים קיא צ"ז. (פ) (דברים כד) (י) כהתוכא דדהבא מגו טיפסא. (ז) ולא. (ח) דממליל. ח"ג פה. רעה. (ט) (קהלת יב) ויחי קיג צ"א ז"ח צ"ב ט"ג ש"א ש"ג ש"ד שט"ו ש"יט.

דרך אמת (י) ושס נבחנו האבות כזהב הנבחן בכור שבתוך השלהבת אש

מאמר

הסולם

לא תלין פעולת שכיר

תדע. שלא תאמר, שאחר הוא, אלא אני הוא הכל. (פד) תו פתח לא גו': עוד פתח ר"א, לא תעשוק את רעך ולא תגזול לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר. שואל, לא תלין פעולת שכיר, למה. ומשיב, אלא ממקרא אחר בשמע. שכתוב, ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו. לא תבא עליו השמש, היינו, הזהר, שלא תאסף בשבילו מן העולם, מטרם שיגיע זמנך להאסף. כש"א עד לא תחשך השמש וגו', שרומו על פטירת אדם מן העולם. מכאן למדתי דבר אחר. אשר מי שממלא נפש העני, הנה אפילו כשמגיעים ימיו להסתלק מן העולם, הקב"ה ממלא את נפשו, ונותן לו יותר חיים.

לא

בני אדם, ולא נטו ימין ושמאל מן הדרך. ואע"פ שלא היו יודעים כל כך בכבוד הקב"ה, אלא היו הולכים אחרי מנהגי אבותיהם. שפכה הוא צינור, כמו שפכי (ב"ב ג).

(פג) ולבתר חמו כמה וכו': ואח"כ ראו כמה נסים, וכמה גבורות. ולקחם הקב"ה לעבודתו. ומשום שכולם ראו כמה נסים ואותות בעיניהם, וכל אלו אותות וגבורות, אמר ואנכי ה' אלקיך מארץ מצרים, ששם היה הכבוד שלו בגלוי. ונגלה עליהם על הים, וראו זיו יקר העליון שלו פנים בפנים. שלא תאמרו, אל אחר הוא שדבר עמנו, אלא אני הוא שראיתם אותי בארץ מצרים. אני הוא שהרגתי שונאיכם בארץ מצרים. אני הוא שעשיתי כל עשר המכות בארץ מצרים. ומשום זה, ואלקים זולתי לא (דטו"י דף פ"ד ע"ב *) דף פ"ה ע"א

פה) לא תלין פעולת שכיר, ת"ח, מאן דנטיל אגרא דמסכנא, כאילו נטיל נפשיה, ודאנשי ביתיה. הוא אזער נפשייהו, קב"ה אזער יומי, ואזער נפשיה, מההוא עלמא. דהא כל אינון הבלים דנפקי מפומיה, כל ההוא יומא, כלהו סלקין קמיה דקב"ה, וקיימין קמיה, לבתר סלקא נפשיה, ונפשייהו דאנשי ביתיה, וקיימין, באינון הבלים דפומיה. וכדין, אפילו אתגור על ההוא בר נש - כמה יומין, וכמה טבאן, כלהו מתעקראן מניה, ומסתלקי מניה. פו) ולא עוד, אלא דנפשא דיליה לא סלקא כ לעילא. והיינו דאמר רבי אבא, רחמנא לשזבינן מנייהו, ומעלבונייהו. ואוקמוה כ אפילו עשיר הוא, ואליו הוא נושא את נפשו דייקא, ו אפילו מכל בר נש נמי, וכ"ש מסכנא. והיינו דהוה רב המנונא עביד, כד הוה הוה אגיר מסתלק מעבידתיה, הוה יהיב ליה אגריה, וא"ל, טול נפשך דאפקידת בידיא, טול פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא בידך, דאנא ו בעינא לסלקא אגרי. לא הוה בעי. אמר פקדונא דגופך, לא אתחזי לאתפקדא בידי, כל שכן פקדונא דנפשא. דהא פקדונא דנפשא לא אתיהיבת, אלא לקב"ה. דכתיב ו בידך אפקיד רוחי, אמר ר' חייא, ובידא דאחרא שארי. א"ל, אפילו בידיה, בתר דיהיב. פח) כתיב לא תלין פעולת שכיר, וכתיב ולא תבא עליו השמש. אלא הא אוקמוה, אבל ת"ח לית לך יומא ויומא, דלא שלטא ביה יומא עלאה אחרא. ואי איהו לא יהיב ליה נפשא דיליה ו בההוא יומא, כמאן דפגים לההוא יומא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט ונפשא. י מוסיף אפילו כמה. כ ל"ג לעילא.
 ק) (תהלים לא) צו נב צ"ש.
 ל מוסיף יכול אפילו. מ מוסיף ת"ל ואליו. נ מוסיף
 אלא אפילו. ס מוסיף לא בעינא; בעי. ע ל"ג בההוא יומא.

דרך אמת (כ) אותו שכיר יום.

מאמר

הסולם

לא תלין פעולת שכיר

רב המנונא, כשהשכיר היה מסתלק מעבודתו, היה נתן לו שכרו ואמר לו, קח את נפשך שהפקדת בידי, קח פקדונך. פז) ואפילו אמר יהא וכי: ואפילו אמר השכיר, יהיה שכרי בידך, איני רוצה לקבל שכרי, לא היה רוצה, אמר, הפקדון של גופך אינו ראוי להפקיד בידי, כל שכן פקדון של הנפש, כי פקדון של הנפש לא ניתן אלא להקב"ה, שכתוב, בידך אפקיד רוחי. אמר ר' חייא, שואל, ובידי אחר, שאינו בעליו, מותר להפקיד שכרו. אמר לו, אפילו בידי בעליו מותר להפקיד, אחר שכבר נתן לו שכרו בידו. פח) כתיב לא תלין וגו': שואל, כתוב לא תלין פעולת שכיר, וכתוב, ולא תבא עליו השמש. שמשמע שמחויב לתת לו שכרו קודם ביאת השמש, ומקודם לכן אומר שרק לינת לילה אסור. ומשיב, אלא הרי העמידוהו, אבל ברא

פה) לא תלין פעולת שכיר: בוא וראה, מי שלוקח שכרו של העני, הוא כאלו לוקח את נפשו ונפש אנשי ביתו. הוא המעיט את נפשו, הקב"ה ממעט ימיו, וממעט נפשו מעולם ההוא. כי כל אלו הבלים שיצאו מפיו של העני - כל אותו היום, כולם עולים לפני הקב"ה ועומדים לפניו, ואח"כ עולה נפשו ונפשם של אנשי ביתו ועומדים באלו הבלים של פיו. והיינו שחובעים דין לפני הקב"ה. ואז אפילו נגזר על אותו האדם, כמה ימים וכמה טוב, כולם נעקרים ממנו ומסתלקים ממנו. פו) ולא עוד אלא וכי: ולא עוד אלא שנפשו אינו עולה למעלה. והיינו שאמר ר' אבא, הרחמן יצילנו מהם ומעלבונם. והעמידוהו, אפילו עושר הוא, אסור להלין שכרו. ואליו הוא נושא את נפשו, הוא בדיק, דהיינו אפילו מכל אדם, וכל שכן עני. והיינו שהיה עושה (דפריי דף פ"ה ע"א)

9 עלאה. ובגיני כך ביומו תתן שכרו, ולא תבא עליו השמש. והא דאתמר לא תלין, בגין דנפשיה לא סליק, וסליק ההוא נפשא דמסכנא, ודאנשי ביתיה, כמה דאתמר.

(פט) ר' חייא פתח ואמר קרא אבתריה, (1) לא תקלל חרש ולפני עור וגו', האי קרא כמשמעו. אבל פרשתא דא כלא, אוליפנא מינה מלין אחרנין, וכלהו תליין דא בדא. ת"ת, מאן דלייט לחבריה, ואיהו קמיה, ואכסיף ליה, כאלו אושיד דמיה, והא אוקימנא. והאי קרא, דלאו חבריה עמיה, 2 והוא 3 לייט ליה, ההיא מלה סלקא.

(2) דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה, דלא אית ליה קלא, 4 ההוא קלא סליק לעילא, וכמה 5 קסטרין מתחברו עמיה דההוא קלא, עד דסלקא ואתער אתר דתהומא רבא, כמה דאוקמוה וכמה מתערין עליה דההוא ב"נ. ווי למאן דאפיק מלה בישא מפומיה, והא אוקמוה.

(3א) ולפני עור לא תתן מכשול, כמשמעו. ואוקמוה, במאן דגרים 6 לאחרא למחטי. וכן 7 מאן דמחי לבריה רבא. ולפני עור לא תתן וגו', במאן דלא מטא להוראה 8 ואורי, דכתיב 9 כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. והאי אעבר, משום ולפני עור לא תתן מכשול, בגין 10 דאכשיל ליה לחבריה לעלמא דאתי.

חלופי גרסאות

9 ל"ג עלאה. 2 וההוא. 3 דלייט. 4 וההוא. 5 אחרא. 6 ת מוסיף ואורי קאמר כמה דתנינן. 7 א דכשיל.

מסורת הזוהר

(ד) (ויקרא יט) בשלח לג צ"ג. (ו) (משלי ז) הקסה"ז סה צ"ג.

דרך אמת 7 רוחות שלוחי הדין מקטרגין. הרשב"ב. 8 מי שמכה לבנו הגדול והוא מתבייש.

לפני עור לא תתן מכשול

הסולם

מאמר

בשעה שאין חברו לפניו, והוא מקללו, דבור ההוא עולה למעלה, ומקטרג עליו.

(2) דלית לך מלה וכר: שאין לך דבור ודבור שיוצא מן האדם שאין לו קול, קול ההוא עולה למעלה, וכמה מלאכי חבלה מתחברים בקול הזה, עד שעולה ונתעורר המקום של תהום הגדול, ששם הקליפות, כמו שהעמדנו, וכמה מהם מתעוררים על האדם להענישו. אוי למי שהוציא דבור רע מפיו, וכבר העמידוהו. קסטרין, פירושו מתבלים, מלשון ראהו קסדור אחד (שבת מ"ט).

(3א) ולפני עור לא תתן מכשול: הוא כמשמעו. והעמידוהו, במי שגורם לאחר שיחטא. וכן מי שמכה לבנו הגדול. וכן, ולפני עור לא תתן מכשול, היינו, במי שלא הגיע להוראה ומורה. שכתוב, כי רבים חללים הפילה ועצומים כל הרוגיה. וזה עבר על ולפני עור לא תתן מכשול, משום שמכשיל את חברו, בהוראתו, לעולם הבא.

דתנינן

בוא וראה, אין לך יום ויום שאינו שולט עליו יום עליון אחר, דהיינו ספירה אחת שהיא יום אחד, מז' ימים עליונים הנקראים חג"ת נה"ס. ואם הוא לא נתן לו הנפש שלו, דהיינו שכרו, באותו יום, הוא כמי שפוגם ליום ההוא העליון, ומשום זה ביומו תתן שכרו ולא תבא עליו השמש. וזה שנאמר, לא תלין, טובב על העונש, משום שבגידה, אין נפשו עולה למעלה, ונפשו של העני ושל אנשי ביתו עולים אז, כמו שאמרנו. (באות פ"ה).

(פט) ר' חייא פתח וכר: ר' חייא פתח ואמר אחריו המקרא לא תקלל חרש ולפני עור וגו', מקרא זה הוא כמשמעו. אבל פרשה זו כולה למדנו ממנה דברים אחרים עליונים וכולם תלויים זה בזה. כי כל ענף שלמטה מראה על שורש שלו למעלה. בוא וראה מי שמקלל חברו, והוא נמצא לפניו, וביזוה אותו, הוא כאלו שפך דמו. וכבר העמדנו. ומקרא זה מדבר, (דפרי דף פ"ה ע"א)

(צב) דתנינן מאן דאזיל באורח מישר באורייתא, ומאן דאשתדל באורייתא כדקא יאות, אית ליה חולקא טבא תדיר לעלמא דאתי. דההיא מלה דאורייתא דאפיק מפומיה, אזלא ושאטא בעלמא, וסלקא לעילא. וכמה עלאין קדישין מתחבראן בההיא מלה, וסלקא באורח מישר, ואתער בעטרא קדישא, ואסתחי בנהרא ב דעלמא דאתי, דנגיד ונפיק מעדן, ואתקבל ביה, ואשתאב בגויה, ואתענג סוחרניה דההוא נהרא, אילנא עלאה. וכדין נגיד ונפיק נהורא עלאה ואתער ביה בההוא בר נש כל יומא, כמה דאתמר.

(צג) ומאן ד דלעי באורייתא, ולא אשתדל בה באורח קשוט, * (ובאורח מישר. ההוא מלה סלקא, וסטי אורחין, ולית מאן דיתחבר ה בה, וכלא דחיין ז לה לבר, ואזיל ושאט בעלמא ולא ישכח אתר. מאן גרים ליה האי. ההוא דסאטי ליה מאורח מישר, הה"ד ולפני עור לא תתן מכשול. ובגיני כך כתיב, ויראת מאלהיך אני יי'.

(צד) ומאן דתיאובתיה למלעי באורייתא, ולא אשכח ז מאן דיוליף ליה, והוא ברחימותא דאורייתא, לעי בה, ומגמגם בה, בגמגומא דלא ידע. כל מלה ומלה סלקא, וקב"ה חדי בההיא מלה, וקביל לה, ונטע לה סחרניה דההוא נחלא, ואתעבידו מאלין מלין אילנין רברבין, ואקרוון ערבי נחל, הה"ד ט) באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר, α) הורני יי' דרכך אהלך באמתך. וכתוב ב) ונחני בארץ מישור למען שוררי. זכאין אינון דידעין אורחוי דאורייתא, ומשתדלי

חלופי גרסאות

ב דבעלמא. ג ואתנטע. ד דיליף. ה ביה. ו ליה לבר נש. ז ל"ג מאן.

מסורת הזתר

ח) (משלי ה) ויקרא ככא צ"ע. α) (תהלים פו) כ"ב רכו צ"א. ב) (שם כו).

לפני עור לא תתן מכשול

זה. היינו אותו האדם שנטה מדרך הישר. ז"ש, ולפני עור לא תתן מכשול. דהיינו שלא יתן מכשול לדברי תורה שמוציא מפיו. ומשום זה כתוב, ויראת מאלקיך אני ה'.
(צד) ומאן דתיאובתיה למלעי וכר: ומי שתשוקתו הוא לעסוק בתורה, ואינו מוצא מי שילמד אותו, והוא באהבת התורה, מדבר בה ומגמגם בה בגמגום, שאינו יודע, כל דבור ודבור עולה, והקב"ה שמח בדבור ההיא, ומקבלה, ונטע אותה מסביב אותו הנחל, שהוא בינה, ונעשים מאלו הדבורים אילנות גדולים, דהיינו אורות גדולים, ונקראים ערבי נחל. ז"ש באהבתה תשגה תמיד.

(צה) ודוד מלכא אמר וכר: חיד המלך אמר, הורני ה' דרכך אהלך באמתך. וכתוב ונחני בארץ מישור למען שוררי, אשרי הם היודעים דרכי התורה, ועוסקים בה בדרך הישר, שהם נטעים אילנות החיים למעלה, דהיינו שממשיכים מוחין

הסולם

מאמר

(צב) דתנינן מאן דאזיל וכר: שלמדנו, מי שהולך בדרך הישר בתורה, ומי שעוסק בתורה כראוי, יש לו חלק טוב תמיד לעולם הבא. כי הדבור של תורה שמוציא מפיו, הולך ומשוטט בעולם, ועולה למעלה, וכמה מלאכים עליונים קדושים מתחברים בדבור ההוא, ועולה בדרך ישר, ומתער בעטרה קדושה, ומתרחצת בנהר של עולם הבא, שהיא בינה, הנמשך ויוצא מעדן, שהוא חכמה, ומתקבל בו, ומשתאב בתוכו. ואילן העליון, שהוא ז"א, מתענג מסביב נהר ההוא, כלומר שגורם שז"א יקבל הארת הנהר מבינה, ואז נמשך ויוצא אור עליון, ומתערט באדם ההוא כל היום. כמו שלמדנו.
(צג) ומאן דלעי באורייתא וכר: ומי שעוסק בתורה ואינו עוסק בה בדרך אמת, ובדרך הישר, דבור ההוא עולה ונוטה מן הדרך, ואין מי שיתחבר בה, והכל דוחים אותו לחוץ, והולך ומשוטט בעולם ואינו מוצא מקום. מי גרם לו (דפו"י דף פ"ה ע"א *) דף פ"ה ע"ב)

בה בארץ מישר, דאינון נטעין אילנין דחיין לעילא, דכלהו אסוותא. ובגין כך כתיב, ג) תורת אמת היתה בפיהו. וכי אית תורה דלאו איהי אמת. אין כגוונא דאמרן, דאורי ח מאן דלא ידע. ולא איהו קשוט ו וההוא דאוליף מלה מיניה, אוליף מלה דלאו איהו אמת. ובגיני כך כתיב, תורת אמת היתה בפיהו. צו) ועכ"ד, מבעי ליה לב"נ למילף מלי דאורייתא מכל ב"נ, אפילו ממאן דלא ידע. בגין דע"ד יתער כ באורייתא, וייתי למילף ממאן דידע, ולבתר אשתכח, דאזיל בה באורייתא בארץ קשוט. ת"ח, ישתדל ב"נ בעלמא באורייתא ופקודי, אפילו דלא עביד לשמה, דמתוך שלא לשמה בא לשמה.

צז) ר' יוסי פתח קרא אבתריה ואמר, ד) לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, כמשמעו. אבל הא אתמר, דפרשתא דא מלין עלאין ויקירין אית בה בפקודי אורייתא. האי קרא מסופיה קא משמע, דכתיב בצדק תשפוט עמיתך. ת"ח, תרי דרגין אינון הכא: משפט, וצדק. מה בין האי להאי. אלא חד רחמי, וחד דינא, ודא אתבסם בדא.

צח) כד אתער צדק, דאין דינא לכלא כחדא, דלית ביה רחמי, ולא וותרנותא. כד אתער משפט, אית ביה רחמי. יכול יהא כלא במשפט. אתא קרא ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מ"ט. בגין דצדק לאו דאין לדא ושביק לדא, אלא כלהו כחדא בשקולא חדא. כגוונא דא לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלהו ו) בשקולא חדא, בצדק. יכול יהא כלא דינא בצדק בלחודי. אתא

מסורת הזהר

ג) (מלאכי ב) תרומה טו צ"ח. ד) (ויקרא יט) ב"א שג צ"א

דרך אמת ו) במשקל אחד.

חלוסי גרסאות

ח מאי ט והאי י ל"ג מיניה. כ אורייתא.

מאמר

הסולם

בצדק תשפוט עמיתך

הרי למדנו, שבפרשה זו יש בה דברים עליונים ויקרים במצות התורה. מקרא זה מתבאר מסופו, שכתוב, בצדק תשפוט עמיתך. בוא וראה בי מדרגות הן כאן, משפט, וצדק. מה בין זו לזו. אלא אחת היא רחמים, דהיינו משפט, שהוא ז"א, ואחת היא דין, דהיינו צדק, שהיא מלכות, וזו מתבשמת בזו.

צח) כד אתער צדק וכי: כשנתעורר צדק הוא דן דין לכל ביחד, כי אין בו רחמים ולא ויתור. כשנתעורר משפט, יש בו רחמים. יכול שיהיה הכל במשפט. בא הכתוב ואמר, בצדק תשפוט עמיתך. מה הטעם. משום שצדק אינו דן לזו וסולח לזו, אלא דן הכל יחד, בהשוואה אחת. כעין זה לא תשא פני דל ולא תהדר פני גדול, אלא כלם בהשוואה אחת. בצדק. יכול שיהיה כל הדין בצדק בלבד, בא הכתוב ואמר, תשפוט, שצריכים לחבר אותם יחד

מוחין לז"א הנקרא עץ החיים, שכולם הם רפואה לנפשו, ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו. שואל, וכי יש תורה שאינה אמת. ומשיב, כן. כעין שאמרנו, שאם מי שלא ידע, מורה הוראה, היא אינו אמת, ומי שלומד דבר ממנו לומד דבר שאינו אמת. ומשום זה כתוב, תורת אמת היתה בפיהו.

צו) ועם כל דא וכי: ועם כל זה, צריך האדם ללמוד תורה מכל אדם, אפילו ממי שאינו יודע, משום שע"ז יתעורר בתורה, ויבא ללמוד ממי שיהיה, ואח"כ יהיה נמצא שהלך בתורה בדרך אמת. בוא וראה, יעסוק אדם לעולם בתורה ומצותיה אפילו שאינו עושה לשמה, כי מתוך שלא לשמה בא לשמה.

צז) רבי יוסי פתח וכי: ר"י פתח המקרא אחריו, ואמר, לא תעשו עול במשפט וגו'. לא תעשו עול במשפט, הוא כמשמעו, אבל (דפו"י דף פ"ה ע"ב)

קרא ואמר תשפוט, דבעי לחברא להו כחדא, דלא ישתכח דא בלא דא, והאי שלימו דדינא.

צט) וכ"כ למה. בגין דקב"ה שכיח תמן. ובגיני כך בעי לאשלמא דינא. כגוונא דאיהו עביד לתתא, כגוונא דיליה ממש עביד לעילא. ות"ח, קב"ה שוי כורסייא דדינא, בשעתא דדייני יתבין, הה"ד, ה) כונן למשפט כסאו. ומתמן אתתקן כורסיה דקב"ה. ומאן איהו כורסיה. אלין אינון צדק ומשפט. הה"ד ו) צדק ומשפט מכון כסאך. ומאן דדאין דינא, בעי ל למיתב בכורסיה דמלכא. ואי פגים חד מנייהו, כאלו פגים לכורסיה דמלכא. וכדין קב"ה אסתלק מבינייהו דדייני, ולא קאים בדייניהו. ומאי אמר. ז) עתה אקום יאמר יי' וגו'. ורוחא דקודשא אמר, ח) רומה על השמים אלהים.

ה רעיא מהימנא

ק) לא תשנא את אחיך בלבבך הוכח תוכיח את עמיתך וגו'. נ פקודא דא, לאוכחא לההוא דחטי, ס למחזי ליה רחימו סגיא, דרחים ליה, ע בגין דלא יתענש איהו. דהא בקב"ה כתיב, י) כי את אשר יאהב יי' יוכיח. פ וכמה דקב"ה עביד ואוכח למאן דרחים ליה, צ הכי יוליף ב"נ מההוא ארחא, ויוכח לחבריה. קב"ה במאי אוכח לב"נ. אוכח ליה ברחימו בסתרא, אי יקבל ק ליה יאות. ד ואי לא, אוכח ליה בין רחימו, אי יקבל יאות. ואי לא, אוכח ליה באתגלייא לעיניהו דכלא. אי יקבל יאות. ואי לאו, שרי ליה, ולא אוכח ליה, ושביק * ליה ייזיל ויעביד רעותיה.

חלופי גרסאות

ל למידן. ח תוספתא. נ מוסיף פקודא י"ז. ס ולמחזי. ע ובגין. פ וכיון. צ ל"ג הכי. ק ל"ג ליה. ר ל"ג מן ואי לא עד ואי לאו שרי.

מסורת הזהר

ה) (תהלים ט) ו"ח ו ט"א שי"א. ו) (שם פט) נח ז צ"ה. ז) (שם יב) ח"ג רלב. ת"ז תס"ט קיד: ח) (תהלים נז) נח טו צ"א. ט) (ויקרא יט) ח"ג פו. י) (משלי ג) ח"ג קיד:

אסיר לאסתכלא בשפירו דאתתא

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

יחד, שלא ימצא זה בלא זה, חו היא שלמות הדין.

ק) לא תשנא אחיך בלבבך הוכח וגו': מצוה זו היא להוכיח אותו שחוטא, ולהראות לו אהבה רבה שאוהב אותו, כדי שהמוכיח לא יענש. כי בהקב"ה כתוב, את אשר יאהב ה' יוכיח. וכמו שהקב"ה, עושה, ומוכיח למי שאוהב אותו, כך ילמוד האדם מדרכו זה, ויוכיח את חבריו שאוהב אותם. הקב"ה במה מוכיח את האדם. הוא מוכיח לו באהבה, בסתר. אם מקבל תוכחתו טוב, ואם לא, הוא מוכיח אותו בין אוהביו. אם מקבל טוב, ואם לא הוא מוכיח אותו בגלוי לעיני כל. אם מקבל טוב, ואם לא, עוזב אותו ואינו מוכיחו יותר, כי עוזבו שילך ריעשה רצונו.

בקדמיתא

צט) וכל כך למה וכר: וכל כך למה. הוא משום שהקב"ה נמצא שם, במקום המשפט, ומשום זה צריכים להשלים הדין. כמו שהוא עושה למטה, כמו זה עושה הקב"ה ממש למעלה. ובוא וראה, הקב"ה משים כסא הדין בשעה שהדיינים יושבים. ז"ש כונן למשפט כסאו. ומשם מתתקן הכסא של הקב"ה, שהוא בינה. ומי הוא הכסא שלו. אלו הן צדק ומשפט. ז"ש צדק ומשפט מכון כסאך. ומי שדן דין צריך לשבת בכסא המלך, ואם פוגם אחד מהם, דומה כאלו פוגם כסא המלך. ואז הקב"ה מסתלק מבין הדיינים ואינו קם בדין שלהם. ומה אומר, עתה אקום יאמר ה' וגו'. ורוח הקדש אמר, רומה על השמים אלקים. (דפ"י דף פ"ה ע"ב *) דף פ"ו ע"א)

קא) בקדמיתא אודע ליה בסתרא, בגין לאוכחא ליה, ולא תערא ליה, דלא ינדע ביה ב"נ. ודא איהו ביניה לבניה. אי מקבל יאות. ואי לאו, אודע ליה בין רחימוי, בזמנא דכהנא רבא הוה בעלמא, יהיב ליה מרעין בערסיה, ואתו רחימוי דקב"ה, ואודען ליה, אי אית ביה חובא דייתוב מניה, ולעיין במליה. אי מקבל יאות, ואי לאו אוכח ליה באתגלייא, בממוניה, בבנוי, דכלא מלחשן עליה, וייתון לגביה. אי מקבל יאות. ואי לאו שארי ש ליה מאריה למעבד רעותיה, ולא יתקיף ביה לעלמין. כגוונא דא אצטריך ליה לאוכחא לחבריה בקדמיתא בסתרא. לבתר בין רחימוי. לבתר באתגלייא. מכאן ולהלאה ישבוק ליה ויעביד רעותיה.

קב) וע"ד כתיב הוכח תוכיח. הוכח: בסתרא, דלא ינדע ביה ב"נ. תוכיח: בין חברוי ורחימוי. את עמיתך: באתגלייא. וע"ד לא כתיב בקדמיתא תוכיח, אלא הוכח. תו הוכח, אי איהו ב"נ דיכסוף, לא יימא ליה ולא יוכיח ליה אפילו בסתרא, אלא יימא קמיה, כמאן דמשתעי במלין אחרנין. ובגו אינון מלין, ידכר מאן דעבד ההוא חובא הוא כך וכך, בגין דאיהו ידע בגרמיה, וישתביק מההוא חובא. וע"ד הוכח. ואם לאו, תוכיח. ולבתר את עמיתך באתגלייא. מכאן ולהלאה ולא תשא עליו חטא.

קג) ת ד"א ולא תשא עליו חטא, דהא כיון דב"נ אוכח לחבריה, ואודמן לאוכחא ליה באתגלייא, לא יסלק קמיה ההוא חובה דעביד, דאסיר ליה ודאי, אלא יימא סתם, ולא יסלק עלוי ההוא חובא באתגלייא, ולא ירשים עלוי חובא, דקב"ה חס על יקרא דבר נש, אפילו בחייביא. ע"כ. א

חלופי גרסאות

ש ל"ג ליה. ת ל"ג ד"א ולא תשא עליו חטא. א פקודא י"ח לברכא ליה לקב"ה וכו' ר"ע ב.

הוכח תוכיח את עמיתך	הסולם	מאמר
<p>את עמיתך, היינו בגלוי. וע"כ לא כתוב בתחילה תוכיח, שפירושו בין חבריו, אלא הוכח בסתר. עוד, הוכח, אם הוא אדם שמתבייש, לא יאמר לו, ולא יוכיחו, אפילו בסתר, אלא יאמר לפניו, כמי שמספר דברים אחרים, ובתוך אלו הדברים יזכיר, מי שעשה אותו עון, הוא כך וכך, כדי שהוא יבין בעצמו ויעזוב אותו עון. וע"כ הוכח. ואם לא תוכיח, ולאח"כ בגלוי את עמיתך. דהיינו כנ"ל. מכאן ואילך, ולא תשא עליו חטא. שלא יוכיחו יותר.</p>	<p>קא) בקדמיתא אודע ליה וכו': ומפרש דבריו, בתחילה מודיעו בסתר, להוכיח אותו, ולעוררו, כדי שלא ידע אדם. וזה הוא בינו לבינו. אם מקבל תוכחתו, טוב. ואם לא, מודיעו אותו בין אוהביו, בזמן שכהן גדול היה בעולם, נותן עליו מחלה במטתו, ובאים אוהביו של הקב"ה, ומדיעים אותו, שאם יש בו עון, ישוב ממנו, ויעיין במעשיו. אם מקבל, טוב, ואם לא, מוכיח אותו בגלוי, שמענישו, בכספו, בבניה, שהכל מתלחשים עליו, ובאים אליו, לעוררו בתשובה. אם מקבל, טוב, ואם לא, מתחיל אודנו לעשות רצונו, ואינו מתקיף אותו יותר, לעולם. כעין זה צריך להוכיח את חברו, בתחילה בסתר, אח"כ בין אוהביו, ואח"כ בגלוי. מכאן ולהלאה יעזוב אותו ועשה כרצונו.</p>	
<p>קג) ד"א, ולא תשא עליו חטא: כי אם אדם מוכיח את חברו ונודמן לו להוכיחו בגלוי, לא יזכיר לפניו אותו עון שעשה, כי אסור לו דאי, אלא שיאמר סתם, ולא יזכיר עליו אותו עון שעשה בגלוי, ולא ירשום עליו העון, כי הקב"ה חס על כבוד בן אדם, אפילו על הרשעים. (ע"כ רעיא מהימנא)</p>	<p>קב) וע"ד כתיב הוכח וגו': וע"כ כתוב, הוכח תוכיח. שפירושו, הוכח, היינו בסתר, שלא ידע בן אדם. תוכיח, היינו בין חבריו ואוהביו. (דפו"י דף פ"ז ע"א)</p>	

(קד) פתח ואמר, ויהי קול השופר הולך וגוי'. ויהי קול השופר, הכא אתפליגו ספרי קדמאי וכו', עד דאתו רבי אבא ורבי יהודה, ואודו ליה לר' אחא. (קה) קמו, עד דהוו אזלי, אמר ר' אלעזר לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. הא אוקימנא לון, וכלהו אתעררו עליהו חברייא, אבל נימא מלה בפרשתא דא, כתיב, את חקותי תשמורו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

(קו) פתח ר' אלעזר ואמר, (ז) אתם עדי נאם יי' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגוי'. אתם עדי, אלין אינון ישראל. ותנינו, אלין ב אינון שמיא וארעא, דכתיב (ז) העידותי בכם היום את השמים ואת הארץ. אבל ישראל אינון סהדין אלין על אלין, ושמיא ג וארעא ד וכלא, סהדין עליהו. ועבדי אשר בחרתי, דא יעקב, דכתיב (ח) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר, וכתבי, (ט) ואתה אל תירא עבדי יעקב. ואית דאמרי דא דוד. ודוד עבדי אקרי, דכתיב, (ס) למעני ולמען דוד עבדי אשר בחרתי, דא דוד עלאה.

(קז) למען תדעו ותאמינו לי ותבינו כי אני הוא. מאי כי אני הוא, דאתרעיתי בההוא דוד, ובההוא יעקב. אנא, הוא ה ממש. לפני לא נוצר אל, דתנינו, קרא קב"ה ליעקב אל, דכתיב, (ט) ויקרא לו אל אלהי ישראל. קב"ה

מסורת הוזהר

חלוסי גרסאות

(ז) (ישעיה מג). (ז) (דברים ל) הקסה"ז צ"ב. (ח) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. (ט) (ירמיה ל) תרומה רצא צ"א. (ס) (ישעיה לו) פקודי עו צ"ש. (ע) (בראשית לג) בשלח קל צ"ט.

מאמר

הסולם

אני הוא

(קד) פתח ואמר ויהי קול השופר וגוי': (כבר נדפס זה בפרשת ויקרא, מאות פ"ה עד אות ק"ט) עד אתו ר' אבא ור' יהודה ואודו ליה לר' אחא. ומובא כאן סיום המאמר, שכנראה הוא חסר שם.

מאמר כלאים ושעטנז

(קה) קמו, עד דהוו אזלי וכו': קמו ד' אבא ור' אחא ור' יהודה (הנוכחים שם) בעוד שהיו הולכים, א"ר אלעזר, לא תלך רכיל בעמך לא תשנא את אחיך לא תקום ולא תטור. כבר העמידו זה, ובכולם נתעוררו החברים. אבל נאמר דבר בפרשה זו. כתוב, את חקותי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים שדך לא תזרע כלאים ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך.

(קו) פתח ר' אלעזר ואמר וכו': פ"א ואמר, אתם עדי נאם ה' ועבדי אשר בחרתי למען תדעו ותאמינו וגוי'. אתם עדי, אלו הם ישראל, ולמדנו, אלו הם שמים וארץ, שכתוב, (דברי דף פ"א ע"א)

אל

קרא ליעקב אל. הה"ד, לפני לא נוצר אל ואחרי לא יהיה. ובג"כ, אני, הוא, כלא. כמה דאתמר. ואחרי לא יהיה, דהא דוד הכי אקרי, ולאן אית בתריה אחרא. קח) תא חזי, כד ברא קב"ה עלמא, אתקין כל מלה ומלה, כל חד וחד בסטרוי. ומני עלייהו חילין עלאין. ולית לך אפילו עשבא זעירא בארעא, דלית ליה חילא ו עלאה לעילא. וכל מה דעבדין בכל חד וחד, וכל מה דכל חד וחד עביד, כלא הוא בתקיפו דההיא חילא עלאה, דממנא עליה לעילא. וכלהו נמוסין גזירין מדינא, על דינא נטלין, ועל דינא קיימין. לית מאן דנפיק (*) מן קיומיה לבר.

קט) וכלהו ממנן, מן יומא דאתברי עלמא, ה מתפקדן שלטונין על כל מלה ומלה. וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה, דנטלין כל חד וחד. כמה דכתיב, (ג) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון דנטלין ההוא חק, כלהו אקרונ ט חקות, וההוא חק דאתייהיב להו, מן שמיא קא אתי, וכדין אתקרון חקות שמים. ומנלן דמן שמים קא אתיין. דכתיב (ז) כי חק לישראל הוא. קי) וע"ד כתיב, את חקותי תשמורו בגין דכל חד וחד ממנא על מלה ידיעא בעלמא, בההוא חק. בגין כך אסיר למחלף זינין, ולאעלא זינא בזינא אחרא. בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו, ואכחיש פומבי דמלכא. קיא) כלאים, מהו כלאים. כמאן דיהיב אחרא בבי כ מטרא, כד"א (ק) אל בית הכלא, בגין דלא למעבד מידי. כלאים: מניעותא, דמנע לכל אינון חילין

מסורת הזהר

(פ משלי לא) ויחי רסח צ"ה. ז) (תהלים פא) בשלח צט צ"ל. ק) (ירמיה לז).

חלושי גרסאות

ו ל"ג עלאה. ז בדפו"י כתבו תרין נוסחי. ח ומתפקדן. ט מוסיף חקות השמים. י מוסיף ואכחיש פמליא של מעלה ואכחיש. כ מטרוגא.

מאמר

הסולם

כלאים ושעטנז

אל, וז"א ומלכות שה"ס, אני, הוא, הם אחד, ולא יש אחריו אחר.

קח) ת"ח כד ברא קב"ה וכי: בוא וראה, כשברא הקב"ה את העולם, התקין כל דבר ודבר כל אחד ואחד בהצד שלו, או בימין או בשמאל, ופקד עליהם כחות עליונים. ואין לך אפילו עשב קטן בארץ שאין עליו כח עליון למעלה בעולמות העליונים, וכל מה שעושים בכל אחד ואחד, וכל מה שכל אחד ואחד עושה, הכל הוא בהתגברות של כח העליון הממנה עליו למעלה. וכל המנהגים שבהם נחתכים מדין, על הדין נוסעים, ועל הדין מתקיימים. אין מי שיוצא מקיומו לחוץ.

קט) וכלהו ממנן מן וכי: וכל הממונים, מיום שנברא העולם, נתמנו שליטים על כל דבר דבר. וכולם מתנהגים על פי חוק אחר עליון שמקבל כל אחד ואחד. כמו שכתוב, ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כיון (דפו"י זף פ"ו צ"א *) דף פ"ו ע"ב)

שמקבלים חוק הזה, נקראים כולם, כל הממונים, חוקות. וחוק ההוא הניתן להם בא משמים, וע"כ נקראים חוקות שמים. ומאין לנו שבאים מן השמים, הוא, כי כתוב, כי חק לישראל הוא. וז"א שהוא קו אמצעי נקרא ישראל.

קי) זעל דא כתיב וכי: וע"כ כתוב, ואת חקותי תשמרו, משום שכל אחד ואחד ממונה על דבר ידוע בעולם שבחק ההוא. משום זה אסור להחליף המינים ולהביא מין במין אחר, משום שעוקר כל כח וכח ממקומו, ומכחיש הפרסום של המלך. פומבי פירושו גלוי ומפורסם. כמו עשה עמו בפומבי (ב"ב קמ"ה:). קיא) כלאים מהו כלאים וכי: שואל

מהו כלאים. ומשיב, פירושו הוא, כמי שנותן חבירו בבית האסורים, כדי שלא יעשה כלום כש"א, אל בית הכלא. וכלאים פירושו ג"כ כמו בית הכלא. כלאים, פירושו מניעה, שמונע את כל אלו הכחות מעבודתם. כלאים פירושו ערבוביא

מעבידתא דלהון. כלאים : ערבובייה, דעביד ערבוביא בחילא דלעילא, ואכחיש פומבי דמלכא, כמה דאתמר, ^ז ובגד כלאים שעטנו לא יעלה עליך.

קיב (ת"ח, כתיב ה) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. והא אתמר, דשני פקודי דמלכא, ואחלף עץ חיים, דביה אשתלים כלא, וביה תליא מהימנותא, ואתדבק באתר אחרא. והא תנינו, בכלא בעי ב"נ לאחזאה עובדא כגוונא דלעילא, ולמעבד עובדא כמה דאצטריך. ואי אשתני במלה אחרא, הוא אנגיד עליה לשריא ביה מלה אחרא דלא אצטריך. **קיג** (ת"ח, ותא חזי, בשעתא דבר נש אחזי עובדא לתתא בארח מישר, כמה דאצטריך, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח קדישא עלאה. ובשעתא דאיהו אחזי עובדא לתתא באורחא ^ו עקימא, דלית איהו אורח מישר, כדין נגיד ונפיק ושרי עלוי רוח אחרא, דלא אצטריך, דסטי ליה לב"נ לסטר ביש. מאן משיך עליה ההוא רוחא. הוי אומר, ההוא עובדא דאחזי בסטר אחרא.

קיד (כתיב ט) דרשה צמר ופשתים. דרשה, מהו דרשה. דבעיא ודריש על צמר ופשתים, מאן דמחבר לון כחדא, ואי תימא בציצית אמאי שרי. הא אוקמוה. אבל התם ^נ הוא ההוא לבושא בתקונו, באשלמות עובדא כדקא חזי.

קטו (ת"ח, דרשה צמר ופשתים, למעבד נוקמא ^ע במאן דמחבר לון כחדא. אבל אימתי שריא. בשעתא דאיהו באשלמותא, דכתיב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית, הא אוקימנא דהתם בההוא כללא דשלימותא אשתכח, ולא

חלופי גרסאות

ל מוסיף ובג"כ ובגד. מ עמיקא. ז הוה. ס ודא. ע ל"ג במאן דמחבר לון כחדא; כמאן דמתבר.

מסורת הזוהר

ד (בראשית ב) ב"א רט צ"ג ז"ח יח ט"ג ש"ח של"ג לב ט"א ש"ז פב ט"ג ש"ל. ט (משלי לא) תזריע ס צ"ב.

כלאים ושעטנו

לצד הרע. מי משך עליו רוח ההוא. הוי אומר, מעשה ההוא שהראה בצד האחר. **קיד** (כתיב דרשה צמר ופשתים: שואל, דרשה, מהו דרשה. ומשיב, שהשכינה שנקרא אשת חיל, מבקשת ודורשת על צמר ופשתים, מי שמחבר אותם יחד, כדי להענישו. ואם תאמר בציצית למה מותר שעטנו. ומשיב, הרי העמידוהו. אבל שם הרי לבוש ההוא כתקונו. דהיינו כמצותו, בשלמות המעשה כראוי. כלומר, כיון שהמצוה הוא כך, אינו נחשב למעשה עקום.

קטו (ת"ח דרשה צמר וג' : עוד יש לפרש, דרשה צמר ופשתים, פירושו לעשות נקמה במי שמחבר אותם יחד. אבל מתי שורה בהם הקדושה, היינו בשעה שהוא בשלמות המעשה, שכתוב, ותעש בחפץ כפיה. וציצית הרי העמדנו, ששם נמצא השעטנו בכלל ההוא של השלמות ואינו עושה משהו שימשיך עליו צד האחר. וע"כ מותר. שע"ז כתוב, ותעש בחפץ

מאמר

ערבוביא, כי עושה ערבוביא בכח העליון ומכחיש פרסום המלך כמו שנאמר ובגד כלאים שעטנו לא יעלך עליך.

קיב (ת"ח כתיב וכו' : בוא וראה, כתוב, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות. ולמדנו שהוא משום ששינה מצות המלך, והחליף עץ החיים, שבו בשלם הכל ובו תלוי האמונה, ונתדבק במקום אחר. והרי למדנו בכל דבר, צריך האדם להראות מעשה כעין של מעלה, ולעשות המעשה כמו שצריך. ואם המעשה נשתנה בדבר אחר, הוא מושך עליו שישרה בו דבר אחר שאינו צריך. דהיינו הס"א.

קיג (ת"ח בשעתא דב"נ וכו' : ובוא וראה, בשעה שאדם מראה מעשה למטה בדרך ישר, כמו שצריך, נמשך ויוצא ושורה עליו רוח קדוש עליון. ובשעה שמראה מעשה למטה בדרך עקום, שאינו דרך הישר, אז נמשך ויוצא ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך, שמטה את האדם (דפו"י דף פ"ו ע"ב)

עביד מדי. אבל בשעתא דלא אשתכח בשלימותא, מאן דאתי לחברא לון כחדא, אתער עליה רוחא דלא אצטריך.

קטז) פ מלה דא מאן אוכח. קין והבל אוכחן. דדא אתי מסטרא חד, ודא אתי מסטרא אחרא. ובג"כ לא לבעי לון לחברא לון כחדא. וקרבנא דקין, אתרחק מקמי קרבנא דהבל.

קיז) ועל דא ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך סתם. לא יעלה עליך רוחא אחרא לשלטאה בר. ואצטריך ליה לבר נש לאחזאה עובדא דכשרא כמה דיאות, ובההוא עובדא שריא עליה רוח קדישא, רוח עלאה, לאתקדשא ביה, אתא לאתקדשא מקדשין ליה, דכתיב והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני יי.

קיח) ז כתיב ומעץ הדעת טוב ורע, ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור אוכחן. מסטרא דא אקרי שור, ומסטרא דא אקרי חמור, ועל דא כתיב ח לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. לא תעביד ערבוביאי כחדא, בגין דאתער לאתחברא סטרא אחרא כחדא, לאבאשא עלמא. ומאן דפריש לון, אסגי שלמא בעלמא. אוף הכא, מאן דפריש לון ר בההוא גוונא כמה דאמרו, דלא אשתכח שוע * טווי ונוו כחדא, האי בר נש אסגי שלמא עליה, ו ועל כל עלמא.

קיט) קרבנא דקין ת הוה ט פשתים, א וקרבנא דהבל הוה צמר, לאו דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(דברים כב) וישלח ז' ציה ז' ח מו ט"ג שמ"א עה ט"ג ש"י שמ"ח תק"ח צט ט"ב שפ"ג.

פ ל"ג מלה דא מאן אוכח קין והבל אוכחן. צ ל"ב כתיב. ק דחזי. ר ל"ג בההוא גוונא. ש מכל. ת הור. מהו. א קרבנא; מכאן ידע דהא פשתן מסופיה

תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת [נר"ן] הא לך פשתן.

דרך אמת ט מכאן ידע דהא פשתן מסופי תיבין ודרגין קו"ף רי"ש בי"ת נו"ן הא לך פשתן.

כלאים ושעטנז

הסולם

פאמר

מקדשים אותו. שכתוב, והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ה'.

קיח) כתיב ומעץ הדעת וגר: כתוב, ומעץ הדעת טוב ורע. ומה על זה, גרם אדם מיתה לעולם. מי שמראה מעשה אחר שלא צריך, על אחת כמה וכמה. שור וחמור יוכיחו. כי מצד זה, דקדושה, נקרא שור. ומצד זה, של הטומאה, נקרא חמור, וע"כ כתוב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. לא תעשה ערבוביאי ביחד, משום שמעורר הסטרא אחרא להתחבר יחד להרע לעולם. ומי שמפריד אותם מרבה שלום בעולם. אף כאן, בצמר ופשתים, מי שמפריד אותם באופן ההוא כמו שאמרו, שלא יהיו שוע טווי, ונוו ביחד, שהם אותיות שעטנז, (כמ"ש נדה טא): אדם ההוא מרבה שלום עליו ועל כל העולם.

קיט) קרבנא דקין הוה וכו': קרבנו של קין היה פשתים, דהיינו מפרי האדמה. וקרבנו של

בחפץ כפיה. אבל בשעה שהמעשה לא נמצא בשלמות, מי שבא לחבר צמר ופשתים יחד, מתעורר עליו רוח שלא צריך, דהיינו הס"א.

קטז) מלה דא מאן וכו': דבר זה מי מוכיה, קין והבל מוכיחים את זה, שזה בא מצד אחד וזה בא מצד אחר. שהבל בא מצד הקדושה וקין בא מצד הסטרא אחרא. ומשום זה לא צריכים לחבר אותם יחד, וכשהביאו שניהם קרבנות, לא נתחברו, אלא קרבנו של קין נתרחק מפני קרבנו של הבל.

קיז) וע"ד ובגד כלאים וגר: וע"כ ובגד כלאים שעטנז לא יעלה עליך. לא יעלה עליך, סתם. כי יורה ג"כ, שלא יעלה עליך רוח אחר לשלוט עליך. וצריך האדם להראות מעשה כשר כראוי, ובמעשה ההוא שורה עליו רוח קדוש רוח עליון להתקדש בו. בא לטהר, (דפרי דף פ"ו ע"ב *) הך פ"ו ע"א)

כדא, ולאן דא כדא. רוא ב דמלה, קין כלאים הוה, ערבוביא דלא אצטריין. סטרא אחרא, דלא ג זינא דחיה ואדם. וקורבניה מהווא סטרא קא אתיא. הבל מזינא חדא ד דאדם וחיה. ובמעיה דחיה ה אתחברו אלין תרין סטריין. ובגין דאתחברו כחדא, לא אתיא מנייהו תועלתא לעלמא, ואתאבידו.

קכ) ועד יומא דין, סטרא דלהון קיימא. ומאן דאחזי גרמיה בעיבדא דחבורא דא, אתער עליה אינון סטריין כחדא, ויכיל לאתזקא, ושארין עלוי רותא אחרא, דלא אצטריין. וישראל בעאן לאתערא עלייהו רוחא קדישא למהוי קדישין, לאשתכחא בשלמא, בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קכא) כתיב (א) ולבש הכהן מדו בד ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור אמאי אקרי בד, יחידאי. בגין דלא בעי לחברא להאי פשתים באחרא, וע"ד לא כתיב מדו פשתים, אלא בד יחידאה.

קכב) וכהנא אמאי איהו בעי לאתחזאה בהאי. אלא אלין מאני בד, בעי לאתחזאה בהו על מזבח העולה, כד הוה מפני ו קטרא דדשנא דעולה. דהא עולה מסטרא דע"ז והרהורא בישא קא אתיא. ובג"כ, בעי לאתחזאה בהו בלחודייהו, ולא בערבוביא כמה דאמרן, בגין דיתכפר ליה לב"ג כל אינון חובין דאתיין מהווא סטרא.

קכג) וכד עייל למקדשא, אתר דשלימו אשתכח, וכל אינון פולחני

חלופי גרסאות

ב דכלא. ג דינא. ד אדם. ה אתברו. ו קיטמא.

מסורת הזהר

(א) (ויקרא ו) פקודי קטו צ"ק.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאמר

שפירושו בדה. יחיד. ומשיב. הוא משום שלא צריכים לחבר פשתים הזה באחר. וע"כ לא כתוב, ולבש הכהן מדו פשתים, אלא מדו בד, דהיינו יחיד.

קכב) וכהנא אמאי איהו וכ"ו: שואל, והכהן למה צריך להראות בזה, בפשתים, כיון שרומז על צד האחר, ומשיב, אלא אלו בגדי בד צריכים להראות בהם על מזבח העולה, כשהיה מנקה את הדשן של העולה. כי עולה מצד עבודה זרה והרהור רע, הוא בא. כלומר, שעל הרהור ע"ז מביאים קרבן עולה. ומשום זה צריכים להראות בהם בלבדם, ולא בערבוביא עם צמר. כמו שאמרנו, כדי שיתכפר לאדם כל אלו עונות הבאים מאותו הצד.

קכג) וכד עייל למקדשא וכ"ו: וכשנכנס לבית המקדש, להמקום שהשלמות נמצא בו, וכל אלו העבודות של השלמות, אע"פ שנתחברו צמר ופשתים, אין לנו חשש בזה, כמו שאמרנו בציצית, משום ששם נמצאים ומתחברים כל אלו המינים של מעלה, וכל אלו כלי המקדש, נמצאים

של הבל היה צמר, דהיינו מבכורות צאנו. אין זה כזה ואין זה כזה. וסוד הדבר. ק"ו, היה כלאים, דהיינו מין בשאינו מינו, ערבוביא שלא צריך, כי היה מסטרא אחרא שאינו המין של חיה ואדם. וקרבנו בא מצד ההוא. הבל, היה ממין אחד של אדם וחיה. דהיינו מקדושה. ובמעיה של חיה נתחברו אלו ב' צדדים, שהם מין ושאינו מינו, ומשום שנתחברו יחד, לא באה תועלת מהם לעולם, ונאבדו.

קכ) ועד יומא דין וכ"ו: ועד יום הזה, הצד שלהם נמצא, דהיינו כח האבדון דקין והבל, ומי שמראה את עצמו במעשה של חבור הזה, מעורר אלו הצדדים יחד, דהיינו הערבוביא דקין והבל, ויכול להנזק, ושורה עליו רוח אחר שאינו צריך, וישראל, צריכים לעורר עליהם רוח קדוש להיות קדושים, שימצאו בשלום, בעולם הזה ובעולם הבא.

קכא) כתיב ולבש וגו': כתוב, ולבש הכהן מדו בד. ומכנסי בד יהיו על בשרו ובאבנט בד יחגור. שואל, למה נקרא בד, (דפ"י דף פ"ו ע"א)

דשלימותא, אע"ג דאתחברו, לית לן בה, כמה דארמון בציצית, בגין דתמן אשתכחו ואתחברו כל אינון זינין דלעילא, וכל אינון ז מאני מקדשא, משתכחין

חלופי גרסאות
ז מארי דמקדשא.

מאמר

הסולם

כלאים ושעטנו

וּנְמַצְאִים בּוֹ כְּמַה מִיָּנִים מְשׁוּנִים זֶה מִזֶּה, וְכֹלָם נִכְלְלוּ שָׁם כַּעֲשֵׂן שֶׁל מַעְלָה. אֲשֶׁרֵי הֵם יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְבִּי"ה נָתַן לָהֶם תּוֹרַת אֱמֶת, תּוֹרַת הָאֱמוּנָה, וְרִיחַם אוֹתָם מִכֵּל שָׂאֵר הָעַמִּים עִוְסִים, שֶׁכְּתוּב, אֲהַבְתִּי אֶתְכֶם אֲמֵר ה'.

בִּיאוֹר הַמַּאמֵר. הַזֶּהר מְבַאֵר לַפְּנִינֵי בַעֲיָקָר ג' בַּחֲנִינוֹת. בַּחֲנִינָה א', הִיא שְׁלִיטְתוֹ שֶׁל קוֹ הָאֲמֻצְעִי, הַמְקִיִּים ב' הַקּוֹיִם יְמִין וּשְׂמָאל, וְעוֹשֶׂה שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם, ע"י שֶׁמְסַדֵּר הָאָרֶת הַיְמִינִי, מִמַּעְלָה לְמַטָּה, וְהָאָרֶת הַשְּׂמָאלִית מִמַּטָּה לְמַעְלָה. (כִּנ"ז ב"א דף ט' ד"ה מַחְלֻקָּת) וְהַעֲוֹשׂ הַגְּדוֹל שֶׁל הַפּוֹגֵם בְּסֹדֵר קוֹ הָאֲמֻצְעִי, דֹּהֵיִינוּ שְׁמוּשָׁךְ הָאָרֶת הַשְּׂמָאלִית מִמַּעְלָה לְמַטָּה. שׁוֹה הִיָּה חֲטָא שֶׁל אֲכִילַת עֵץ הַדַּעַת. בַּחֲנִינָה ב', הִיא גּוֹדֵל הַפְּגָם שֶׁל הַמַּחְבֵּר ב' מִיָּנֵי דִינִים, דֹּהֵיִינוּ דִינִים דְּנוֹקְבָא וְדִינִים דְּדַכּוּרָא אֵלּוּ בָּאֵלּוּ, שֶׁלֹּא בְּדֶרֶךְ הַתְּקוּן דְּקוֹ אֲמֻצְעִי, שְׂאוּ נְתוּסְפוּ דִינִים דְּדַכּוּרָא עַל דִּינִים דְּנוֹקְבָא. הַחֲוֹרְבָן גְּדוֹל (כִּנ"ז אַחֲרֵי מוֹת אוֹת קִט"ו). בַּחֲנִינָה ג', הִיא חִיבוּר ב' מִיָּנֵי דִינִים אֵלּוּ זֶה בּוֹה עַל דֶּרֶךְ שְׁלֵמוֹת הַתְּקוּן שֶׁל קוֹ הָאֲמֻצְעִי. שְׂאוּ מִתְבַּטְּלִים הַדִּינִים שֶׁל שְׁנֵיהֶם וְהַשְּׁלֵמוֹת שֶׁל ב' הַקּוֹיִן יְמִין וּשְׂמָאל מִתְגַּלְהָה כְּרָאוּי (כִּנ"ל תּוֹרִיעַ אוֹת קִנ"ג).

וְתַחֲלָה מְבַאֵר בַּחֲנִינָה הָא'. וז"ש (בַּאוֹת ק"ו) אַתֶּם עַדִּי, אֵלּוּן אֵינּוֹן יִשְׂרָאֵל וְכוּ'. כִּי כְּתוּב הַעֲדוּתִי בְּכֶם הַיּוֹם אַתְּ הַשְּׁמַיִם וְאַתְּ הָאָרֶץ הַחַיִּים וְהַמּוֹת וְגוֹ', שְׁבַעַת שִׁישְׂרָאֵל דְּבוֹקִים בְּקוֹ הָאֲמֻצְעִי, אִזּוּ יֵשׁ יַחַד בֵּין שְׁמַיִם וְאָרֶץ, שֶׁהֵם ז"א וּמַלְכוּת וּמְשִׁפְעִים לָהֶם הַחַיִּים וְהַבְּרַכָּה. וְאִם הֵם חוֹטְאִים וּפּוֹגְמִים בְּקוֹ הָאֲמֻצְעִי, כִּי מְשִׁיכִים הָאָרֶת הַשְּׂמָאלִית מִמַּעְלָה לְמַטָּה, אִזּוּ נִפְרַד הַזּוּזָה דְּשְׁמַיִם וְאָרֶץ, וְנִשְׁפַּע לָהֶם הַקְּלָלָה הַמּוֹת. וְנִמְצָא שְׁמַיִם וְאָרֶץ הֵם עַדִּים עַל מַעֲשֵׂיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וּלְפִיכָךְ גַּם יִשְׂרָאֵל עֲצָמָם, הַסּוֹבִים שְׁבָתָה, הַדְּבֻקִים בְּקוֹ אֲמֻצְעִי, וּמְשִׁיכִים מִזּוּזָה שְׁמַיִם וְאָרֶץ הַחַיִּים וְהַבְּרַכָּה, נַעֲשׂוּ עַדִּים עַל שְׁלִיטַת קוֹ הָאֲמֻצְעִי, כְּלִפֵּי אוֹתָם מִיִּשְׂרָאֵל שְׂאִינֵם דְּבוֹקִים בְּקוֹ אֲמֻצְעִי, וז"ש, וְתִנִּינֵן אֵלּוּן אֵינּוֹן שְׂמַיָּא וְאָרְעָא, שֶׁהֵם הָעַדִּים עַל שְׁלִיטַת קוֹ הָאֲמֻצְעִי. וְא"כּ קִשָּׁה, הִרִי כְּתוּב אוֹמֵר, אַתֶּם עַדִּי, דֹּהֵיִינוּ יִשְׂרָאֵל. וז"ש, אֲבָל יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן סַהֲרִין אֵלּוּן עַל אֵלּוּן, וּשְׂמַיָּא וְאָרְעָא וְכֹלָא, סַהֲרִין עַלֵּיהוֹן. כְּלוֹמֵר, שֶׁמִּתּוֹךְ שְׁמַיִם

(דְּפוּי דף פ"ו ע"א)

קדושים

מא

ח ביה כמה זינין משניין דא מן דא, וכלהו אתכלילו תמן כגוונא דלעילא.

חלופי גרסאות

ח ל"ג ביה.

כלאים ושעטנו

הסולם

מאר

שמיא קאתי, דהיינו מו"א שנקרא שמים. וכדין אתקרין חקות שמים. ועל דא כתיב את חקותי תשמרו, שהוקשה לו למה הסמיך הכתוב את חקתי תשמרו אל כלאים ושעטנו, שכתוב את חקתי תשמרו בהמתך לא תרביע כלאים וגו'. וז"ש, (באות ק"ט) כיון דנטלין ההוא חק, דהיינו חק לנערותיה, כלהו אקרין חקות, נקראים פרטי המינים של כל המציאות, חקות. הן המינים של ימין והן המינים של שמאל, להיותם תלויים בחק העליון של קו האמצעי. וע"כ ואת חקתי תשמרו, שלא לחבר מין בשאינו מינו, שזהו כלאים ושעטנו. כמו שמסיים הכתוב. ח"ש, בגין כך אסיר למחלף זינין וכו' כי פוגם בחקות השמים.

ונתבאר לעיל (תוריע אות קנ"ג ובאחרי אות קט"ו בהסולס) שאם הדינים דנוקבא ודינים דדכורא מתחברים על דרך התקן של ידי קו האמצעי, אז מבטלים הדינים זה את זה, ומתגלה הרחמים. ואם הם מתחברים זה עם זה שלא על דרך התקן, אז להיפך, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, והס"א מתגברת להחריב העולם על ידי גילוי ב' בחינות דינים הללו. עש"ה.

ולפיכך אם אדם מחבר ב' מינים, הנמשכים מב' קוין ימין ושמאל, זה בזה, גורם שיתחברו ב' מיני דינים למעלה זה בזה, שהם דינים דקו ימין שהם דינים דנוקבא, עם דינים דקו שמאל שהם דינים דדכורא, וכיון שאינם בדרך תקון של מעלה, נמצאים הדינים נתוספים זה על זה, ואז מחריב השפע הנמשך עליהם מלמעלה. ח"ש, (באות ק"י) בגין כך אסיר למחלף זינין ולאעלא זינא בזינא אחרא בגין דאעקר לכל חילא וחילא מאתרייהו. כי הדינים דמין של הימין נתוספו על הדינים של המין של השמאל, ואז נחריבים ב' הכחות כי הדינים דמין עוקרים הכח של השמאל, והדינים של השמאל עוקרים הכח של הימין. ח"ש (באות ק"ג) אחזי עוברא לתתא בארע מישר, שהחיבור דב' דינים נעשה בדרך התקן של קו האמצעי, שנקרא מישר, שאינו נוטה ומתעקם לא לימין ולא לשמאל. נגיד נפיך ושריא עלוי רוח קדישא, שאז הדינים מבטלים זא"ו, והרוח דקדושה מתגלה עליהם. אחזי עוברא לתתא באורחא עקימא, שמתבר ב' הדינים זה

למטרתם, בסבת הדין שבהם, כדי שבסוף יתבטל הדין שבהם, בסוד בלע המות לבצה. קיימין, פירושו שמקבלים שפע קיומם בסבת הדין שבהם. כי יש דינים בקו ימין, שה"ס הדינים דמסך, שעליו יוצא קומת החסדים. ויש דינים בקו שמאל, שה"ס הדינים המופיעים עם גילוי החכמה שבשמאל, כדי לשמור החכמה מיניקת החצונים. ולולא דינים ההם לא היתה הארת החכמה מתגלה. ומב' מיני השפעות האלו, נמשך השפע לכל חלקי המציאות, לכל אחד ואחד כמדרגתו כראוי לו, עד לכל עשב ועשב שבארץ. לית מאן דנפיך מן קיומיה לבר, שכל אחד מוגבל שיינק רק מהצד שלו.

ונודע שאין ב' הקוין יכולים להאיר זולת ע"י קו האמצעי העושה שלום ביניהם ומסדר הארתם שהחסדים שבימין יאירו ממעלה למטה, והחכמה שבשמאל תאיר ממטה למעלה. ומי שממשיך הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה, אז תיכף מתבטל השלום של הקוין והארתם נפסקת (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מזולוקת) ונמצא שקיום כל המציאות תלוי בחוק זה של קו האמצעי, אשר קו השמאל לא יאיר החכמה שבו ממעלה למטה. ח"ש (באות ק"ט) וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה וכך ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ותקם בעוד לילה, היינו שהמלכות מקבלת הצרת החכמה, המכונה קימה. והוא בחצות לילה, שאז מקבלת חכמה מו"א, בסוד שהקב"ה נכנס לגן עדן (כמ"ש לעיל דף אות ה' בהסולס) ואז מקבלת חוק הזה מו"א, שהחכמה שמקבלת, לא תאיר ממעלה למטה, וחוק הזה המלכות נותנת לנערותיה, שה"ס ז' הנערות שלה, שה"ס ז' היכלות דבריא, שהם כלים דאחורים שבהם מתקבלת החכמה (כנ"ל ויקהל דף ל' ד"ה פירוש) ח"ש ותקם בעוד לילה, לקבל חכמה, ואז ותתן טרף לביתה, דהיינו שפע החכמה, וחק לנערותיה שלא תשפעה החכמה ממעלה למטה. (כמ"ש לחלו אמור אות ל"ז) ח"ש, וכלהו נטלין על נימוסא אחרא עלאה, דהיינו על חק הזה שהמלכות נותנת לנערותיה. שאם יגרמו התחתונים שיפגום חק הזה, אז מתבטל שפע השלם של כל המציאות. כמבואר. והמלכות מקבלת חק הזה מקו אמצעי, שהוא ד"א ח"ש והוא חק דאתיחייב לתו מן (דפויי דף פ"ז ע"א)

זכאי; אינון ישראל, דקב"ה יהיב להו אורייתא דקשוט, אורייתא דמהימנותא, וריחם ׀ להו מכל שאר עמין . עע"ז, דכתיב ב) אהבתי אתכם אמר יי'.
 קכד) פתח ר' חייא אבתריה ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו'. ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים ליי'. כי תבאו אל הארץ, הא אוקמוה חברייא, אבל ת"ח, דהא אילנא לא עביד פירין, אלא

חלופי גרסאות
 ט עליהו . ל"ג עע"ז.

מסורת הזהר
 ב) (מלאכי א) תוריע נב צ"ה.

הסולם

מאמר

כל פריו קדש הלולים לה'

ו"ש (באות קי"ח) ומעין הדעת טוב ורע. ומה על דא גרים אדם מיתה בעלמא, מאן דאחזי עובדא אחרא דלא אצטריך, על אחת כמה וכמה. כי החטא דעץ הדעת היה שהמשיכו את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה. ונמצא שפגמו רק בקו שמאל לבד. אבל מי שמחבר ב' מינים זב"ה, הרי הוא פוגם בב' הקוין הן בימין והן בשמאל, כנ"ל, א"כ חטאו גדול יותר מחטא של עצה"ד.

ו"ש (באות קי"ח) שור והמור אוכחן וכו', כי שור, נמשך מצד שמאל והדינים דשמאל רובצים עליו, והמור, נמשך מצד ימין והדינים דימין רובצים עליו, וע"ד כתיב, לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו, וכו' בנין דאתער לאתחברא פטרא אחרא כחרא לאבאשא עלמא, כי הקליפות הנאחזות בדינין דנוקבא יתחברו עם הקליפות הנאחזות בדינין דדכורא שבשמאל, ואו הם מכלים העולם, (כנ"ל תוריע אות קנ"ג). וכדי להפרידם, צריכים להמשיך הארת קו האמצעי העושה שלום בין ימין ושמאל והדינים מבטלים זה את זה, ואז מתבטל אחיות הקליפות. ו"ש ומאן דפריש לון אפגי שלמא בעלמא, דהיינו שממשיך קו האמצעי העושה שלום בין הקוין, ובדברים אלו, מתבארים גם שאר דברי הזהר. ומתבארים בזה גם הכתובים (שמביא באות ק"ה) דהיינו ע"ד הכלאים, שדינים דנוקבא נתוספים על דינים דדכורא, וכגון קין והבל. כי תחילה נדחה קרבן קין מפני קרבן הבל, ונפלו פניו דקין, שאבד הג"ר שלו, שחורה המלכות לבניה. וזה נבחן לרכילות (כנ"ל צו אות קט"ז) ו"ס לא תלך רכיל שעבר הבל, ומוה נמשך שעבר קין על לא תשנא את אחיך. ומוה נמשך שעבר קין על לא תקום והרגו.

קכד) פתח ר' חייא אבתריה וכו' : פתח אחריי ר' חייא ואמר, כי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וגו', ובשנה הרביעית יהיה כל פריו קדש הלולים לה'. כי תבאו אל הארץ, כבר העמידוהו החברים. אבל בוא וראה. כי אילן שה"ס ז"א, אינו עושה פירות אלא בארץ

זה עם זה שלא בדרך התקון דארח מישר, אלא בעקימא, שפעם מתעקם לימין ופעם לשמאל, נגיד ונפיק ושריא עלוי רוח אחרא וכו', כי או נתוספו הדינים אלו על אלו, והסטרא מקבל כה, להחריב השפע של שניהם, (כנ"ל אחרי אות קט"ו ותוריע אות קנ"ג ע"ש). ו"ש (באות קי"ד) דבעיא ודריש על צמר ופשתים מאן דמחבר לון כחרא, כי צמר נמשך מימין ובו דינין דנוקבא, ופשתים נמשך משמאל, ובו דינין דדכורא ומי שמחבר אותם מעצמו שלא בדרך התקון, נמצא מוסיף דינים דנוקבא על דינים דדכורא ונותן כח לס"א להתאחו בדינים של שניהם. ואי תימא בציצית אמאי שרי. למה מותר לחבר צמר ופשתים בציצית. ומשיב, התם הוא ההוא לבושא בתקונוי וכו' כי שם הוא לבוש של תקון דהיינו מצוה הנמשכת מתקון קו האמצעי, שאז, אדרבה, הדינים מבטלים זה את זה ומתגלה עליהם רוח הקדושה. וכן בבגדי כהונה (כח"ש באות קכ"ג) ו"ש (באות קט"ו) בשעתא דאיהו באשלמותא דכתיב, ותעש בחפץ כפיה, שאם הוא על צד התקון והשלמות, נאמר על צמר ופשתים, ותעש בחפץ כפיה, לא לבד שאינו איסור, אלא שהוא עוד מצוה, שעושה זה בחפץ, וברצון, כי ממשכת בזה רוח הקדושה.

ו"ש (באות קט"ז) קין והבל אוכחן, דדא אתי מסטרא חד ודא אתי מסטרא אחרא, כי קין נמשך מקו שמאל, והבל נמשך מקו ימין. ובנין כך לא לבעי לן לחברא לון כחרא, שאם מחברים אותם נתוספים דינים דנוקבא שבימין, על דינים דדכורא של השמאל, שאז מחריבים זה את זה, שהדינים דנוקבא מחריבים את השפע של שמאל, והדינים דדכורא מחריבים את השפע של ימין כנ"ל. וקרבנא דקין אתרחק מקמי קורבנא דהבל, כי הדינים שבקרבו של הבל דחו את קרבן של קין שהוא משמאל. ואח"כ דחו הדינים של קין את הבל עצמו, שזסו"ה ויקם קין אל הבל אחיו ויהרגו.

(דפו"י דף פ"ז ע"א)

בארעא. וארעא אפיק להון, ואחזי ההוא איבא לעלמא. וארעא לא עבדא פירין אלא מגו חילא אחרא דעלה. כמה דנוקבא לא עבדא פירין, אלא מגו חילא דדכורא.

קכה) וההוא איבא, לא אשתלים באשלמותא, עד תלת שנין. וחילא לא אתפקדא עליה לעילא עד דאשתלים. בתר דאשתלים אתפקדא עליה חילא וארעא אתתקנת ביה. דהא עד תלת שנין ארעא לא אתתקנת ביה ולא אשתלימת עמיה. בתר דאשתלים ואתתקנו כחדא כדין הוא שלימותא.

קכו) תא חזי, נוקבא, עד תלת זמנין דאתעברא, איבא דמעהא לא אשתלים. בתר ג' עידואן, נוקבא אתתקנת בההוא איבא, ואסתכמו כחדא. כדין ההוא איבא שלימו דכלא, ושפירו דכלא. בתר דנפק, ט) עד ג' שנין לא אית ליה חילא לעילא, דהא כדין אשתלים בשולא דיליה. לוי אתרעי מכלא, תליתאה לאמיה, דאתתקנת ביה, ז) ואתבסמת בהדיה.

קכז) בתר ג' שנין, ח) אתפקדת עליה חילא עלאה לעילא. ובשנה הרביעית, יהיה כל פריו קדש הלולים. מאי קדש הלולים. תושבחון, לשבחא ליה לקב"ה. עד הכא, מכאן ואילך רזא דמלה, נ) דבשנה * הרביעית מזדווגת כנסת ישראל לקב"ה, והלולא ט) חד אשתכת. דכתיב קדש הלולים, הלולא וחדוה ע) בזמנא חדא.

חלופי גרסאות

כ אשתכחת ; אתבסמת ; אסתמכת. ל ואסתכמת. מ אתפקד עליה. נ ובשנה. ס דא. ע בזווגא.

דרך אמת ט) זד לד עט ע"ב (דפ"י).

כל פריו קדש הלולים לה'

הסולם

מאמר

בפרי ההוא, ומוסכמים יחד. כי ד"א הוא ימ"ו, והמלכות היא שמאל, שאינם מוסכמים יחד, אלא בכח קו האמצעי, הכולל ג' קוין, שבכל קו וקו יש ג' קוין. או פרי ההוא, דהיינו הנשמה, היא שלמות הכל ויופי הכל. ואחר שהפרי יוצא וצומח ממנה, לפני ג' שנים אין לו כח מלמעלה, כי גם הפרי לפי עצמו צריך להארות ג' הקוין כמו המלכות, שה"ס שלש שנים, כי אז נשלם הגידול שלו. וע"כ מקודם לכן הם ג' שני ערלה. ולוי, שעברו עליו ג' עבורים, נבחר מכל השבטים, כי הוא שלישי לאמו. שנתקנה בו ונתבסמה עמו.

קכז) בתר ג' שנין וכר': אחר ג' שנים, נתמנה עליו כח עליון מלמעלה, ובשנה הרביעית יודה כל פריו קדש הלולים, מהו קדש הלולים. היינו, תשבחות לשבח להקב"ה. עד כאן לפי פשוטו. מכאן ואילך נבאר סוד הדבר. כי בשנה הרביעית, מזדווגת כנסת ישראל, שהיא המלכות, עם הקב"ה, שהוא ד"א, ושמה אחת נמצאת. שכתוב, קדש הלולים, דהיינו הלולא ושמהו בזמן אחד.

מאי

בארץ, שהיא המלכות, והארץ מוציאם, ומראה פירות ההם לעולם, והארץ אינה עושה פירות אלא מכה אחר שעליה, דהיינו מז"א, כמו כל נוקבא שאינה עושה פירות, אלא מכה הזכר.

קכה) וההוא איבא לא וכר': ופרי ההוא, שמוציאה המלכות הנקראת ארץ, אינו נשלם במלואו אלא עד שלש שנים, דהיינו עד שהמלכות תקבל ג' קוין מז"א, והכח שעליו לא נתמנה למעלה עד שנשלם, אחר שנשלם נתמנה עליו הכח, והארץ נתתקן בו, כי לפני שלש שנים, דהיינו מטרם שקבלה כל ג' הקוין, הארץ אינה מתתקנת בו, בז"א, ואינה נשלמת עמו. ואחר שנשלמה המלכות ונתקנו יחד אז היא שלמות.

קכו) ת"ח נוקבא עד וכר': כזא וראה, הנוקבא, שהיא המלכות, מטרם שנתעברה ג' פעמים, פרי בטנה דהיינו הנשמה, אינה נשלם. נצריכים שיהיו בה ג' קוין, שבכל קו יהיו ג' קוין. כי ג' עבורים הם כנגד ג' קוין, ובכל עבור יש ג' קוין. אחר ג' עבורים, מתתקנת הנוקבא (דפ"י דף פ"ז ע"א *) דף פ"ז ע"ב

קכח) מאי שנה ^פ הרביעית דא קב"ה. ותנינן, שנה הרביעית, דא כנסת ישראל דאיהי קיימא רביעאה לכורסייא, ^ז וכלא חד, דהא כדין קב"ה מזדווג בה בכ"י, וכדין היא קדש, והלולא קדישא אשתכח, ^ק וכדין חיילין אתמנן על עלמא, על כל מלה ומלה כדקא חזי ^ר ליה מכאן ולהלאה מתברכאן כלהו, ושארין למיכל, ^ש דהא כלהו בשלימותא דכלא, בשלימותא דעילא ותתא.

קכט) ועד לא אשתלים בכלא מתתא ומעילא, אסיר למיכל מניה. ומאן דאכיל מניה, כמאן דלית ליה חולקא בקב"ה ^ת ובכ"י, דהא ההוא איבא בלא רשותא עלאה קדישא קיימא, דלא שארי עליה עד דישתלים. ובלא רשותא. תתאה, דהא לא ^א אתבסמת חילא דארעא ביה. וההוא דאכיל מניה, אחזי גרמיה דלית ליה חולקא לעילא ותתא, ואי בריך עליה, ברכה לבטלה הוא. דהא קב"ה עד כען לא שריא עלוי, ולית ביה חולקא. רחמנא לישזבינן מאינן דלא משגיחין ליקרא דמאריהון.

קל) זכאין אינן צדיקיא בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עליהו כתיב (א) וארח צדיקים כאור נוגה. ^ב בגין ^ג דבהווא זמנא, יסתלק חויא דשריא בנוקבא בקדמיתא, וייתי דכורא למשרי באתריה ^ד כד בקדמיתא, וכלא יהא שלים. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו' עד צדיק כתמר יפרת.

מסורת הוזהר

חלופי גרסאות

(ג) (משלי ד) ב"א רנב צ"א.

^פ ל"ג הרביעית. ^ז ל"ג מן וכלא עד וכדין. ^ק מוסף וקב"ה מזדווג בהדה וכדין. ^ר לה. ^ש ל"ג דהא.

ת' ל"ג ובכ"י. א אסתכמת. ב ובגין; ל"ג מן בגין עד תאנא. ג דההוא. ד כמה דעה בקדמיתא.

מאמר

הסולם

כל פריו קדש הלולים לה

בלי רשות עליון קדוש, שהיא ז"א, כי אינו שורה עליו עד שיהיה נשלם. ובלי רשות תחתן, שהוא המלכות, כי לא נתבסמה כח הארץ בו, מטרם שיעבור עליו שנה הרביעית, שעוד לא נעשה הזווג דז"א ומלכות, כנ"ל. ומי שאוכל ממנו מראה עצמו שאין לו חלק למעלה ולמטה, בז"א ובמלכות, ואם בריך עליו היא ברכה לבטלה, כי עד עתה עוד הקב"ה אינו שורה עליו, ואין לו חלק בו. הרחמן יצילנו מאלו שאינם משגיחים על כבוד אדונם.

קל) זכאין אינן צדיקיא וכו': אשרי הם הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, וארח צדיקים כאור נוגה. משום שבזמן ההוא, דהיינו לעתיד לבא, יסתלק הנחש שהיה שורה תחילה בנוקבא, דהיינו שהיה יונק מן המלכות, ויבא דכורא לשרות במקומו כמו בתחלה, דהיינו בזווג דלא פסיק, כי אין עוד מי שיפריד הזווג. והכל יהיה שלם. תאנא בזמנא דזכאה שארי בעלמא וכו'. כבר נדפס לעיל (ויקרא, מאות ר"ג עד אות וס"ד).

קכח) מאי שנה הרביעית וכו': שואל מהו שנה הרביעית. ומשיב, זהו הקב"ה, שהוא ז"א. ולמדנו, שנה הרביעית זו היא כנסת ישראל, דהיינו המלכות, שהיא נמצאת רביעי לכסא. כי ג' קוין, חג"ת דז"א, הם ג' רגלי הכסא העליון, והמלכות היא רגל רביעי של הכסא. ואין קושיא על מה שאמר ששנה הרביעית הוא הקב"ה, כי הכל אחד, שהרי אז הקב"ה מזדווג עם כנסת ישראל. וע"כ אפשר לקראו ז"א, ואפשר לקראו מלכות. ואו הוא קדש, הלול קדוש נמצא. ואו נתמנו צבאות על העולם, על כל דבר ודבר כראוי לו. מכאן ואילך מתברכים כולם ומותר לאכול הפירות כי הכל נמצא בכל השלמות. בשלמות של מעלה ושלמטה. דהיינו שלמות דז"א ודמלכות.

קכט) ועד לא אשתלים וכו': ומטרם שנשלם מכל, מלמעלה ומלמטה, אסור לאכול ממנו, ומי שאוכל ממנו, הוא כמי שאין לו חלק בהקב"ה ובכנסת ישראל, כי פרי ההוא עומד (דשרי דף פ"ז ע"ב)

קלא) רבי יוסי פתח קרא ואמר, (ד) לא תאכלו על הדם. הא בכמה אתר אוקמוה חברייא, וכל הני קראי אבתריה. וכל חד וחד באתגלייא. אבל האי קרא אית לאתערא ביה, דכתיב מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, שיבה דאורייתא סתם. תקום, ה מכאן דבעי בר נש למיקם מקמי ס"ת, ו והכי רב ז המנונא סבא, כד הוה חמי ס"ת, הוה קם מקמיה, ואמר מפני שיבה תקום. ח כגוונא דא, בעי ב"נ למיקם בקיומיה לקמיה דת"ח, בגין דאיהו קאים ט בדיוקנא קדישא עלאה. ורמו י לכהנא כ קדישא עלאה, ז דכתיב והדרת פני זקן, דאיהו בעלמא. אר"ש, ח מכאן רמו לתורה שבכתב ורמו לתורה שבעל פה. קלב) ותו תנינו, האי קרא לדרשא הוא דאתא, מפני שיבה תקום, כמה דאתערו ביה נ חברייא, מפני שיבה תקום, אזהר ליה לבר נש, ט עד לא יסתלק בסיבותא, דיקום בקיומא טבא בעלמא, בגין דדין הוא הדורא ליה, ט אבל לסוף יומי ע לית שבחא ליה לב"נ פ כ"כ, כד איהו צ סיב ולא יכיל למהוי ביש. אלא שבחא דיליה, כד איהו בתוקפיה, ואיהו טב. ושלמה מלכא צווח ואמר, (ה) גם במעלליו יתנכר נער וגו'. כגוונא דא כתיב, ו זכור את בוראך בימי בחורותיך. א"ר אלעזר, ק ודאי אורחא דא מתקנא קמו, והאי אורחא דקב"ה הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (ויקרא יט) ויגש י"ז צ"ב. ה) (משלי כ). ו) (קהלת יב) מקץ סו צ"א.

ה דבעי ב"נ למיקם בקיומא מקמי; דבעי למיקם בקיומא [כתיב מפני שיבה תקום] מכאן דבעי ב"נ למיקם [בקיומא] מקמי. ו מוסיף והכי אמר. ז ייסא.

ח מוסיף כד הוה חמי חומש דאורייתא הוה קם מקמיה [; עביד ליה הדורא] והוה אמר והדרת פני זקן כגוונא. ט בקיומא. י מוסיף לכהנא עלאה. כ מוסיף והכא רמין לעתיקא קדישא. ז והוה ול"ג מן דכתיב עד אר"ש. ח ל"ג מכאן. נ ל"ג חברייא. ס ל"ג אבל. ע דלית. פ ל"ג כ"כ. צ סב. ק מוסיף ודאי הכי הוא.

ט דרך אמת (פ) קודם שעולה אל רבוי ימים שהם ימי הזקנה והיינו שנאמר מפני שיבה תקום בוריזות ולא יחשוב שיחזור בתשובה לסוף ימיו כמי"ש אל תאמין בעצמך כו'.

מפני שיבה תקום

הסולם

מאמר

ולתורה שבעל פה. כלומר, שצריכים לקום מפני ספר תורה, שהוא תורה שבכתב. וצריכים לקום לפני ת"ח, שהוא בחינת תורה שבעל פה.

קלב) ותו תנינו וכו': ועוד למדנו. מקרא זה, מפני שיבה תקום, הוא לדרש, כמו שהעירו בו החברים. מפני שיבה תקום, התורה מזהירה לאדם, שלפני ביאתו לשיבה יקום בקיום טוב בעולם, דהיינו שיעשה תשובה, משום שזה הדר לו, אבל אם עושה תשובה בסוף ימיו, אין שבח לאדם כל כך, כיון שהוא זקן ואינו יכול להיות רע. אלא שבחו הוא, כשהוא בכחו והוא טוב. ושלמה המלך צווח ואמר, גם במעלליו יתנכר נער וגו'. כעין זה כתוב, וזכור את בוראך בימי בחורותיך. א"ר אלעזר ודאי דרך הוה מתוקן לפנינו, והוה דרך של הקב"ה.

קלא) רבי יוסי פתח וכו': רי"פ המקרא ואמר, לא תאכלו על הדם. זה, העמידו החברים בכמה מקומות, וכל אלו הכתובים שלאחריו, וכל אחד ואחד פרשו ע"פ נגלה. אבל במקרא זה יש להעיר בו. שכתוב, מפני שיבה תקום וגו'. מפני שיבה, היינו מפני שיבה אורייתא סתם תקום. מכאן שאדם צריך לקום מפני ספר תורה. וכך עשה רב המנונא סבא, כשהיה רואה ספר תורה, היה קם מפניה, ואמר, מפני שיבה תקום. כעין זה צריך האדם לקום מלא קומתו לפני תלמיד חכם, משום שהוא נמצא בצורה הקדושה העליונה, שהוא, רומז לכהן הקדוש העליון, שה"ס אבא עלאה שנקרא זקן. שכתוב, והדרת פני זקן, שהוא בעולם. דהיינו הת"ח שהוא עמך בעולם, הרומז על זקן העליון, שהוא אבא עלאה. אמר ר' שמעון, מכאן רמו לתורה שבכתב (דפו"י דף פ"ז ע"ב)

קלג) פתח ואמר. ז) כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. ר מאי כי יודע יי'. אלא, קב"ה ש יודע ואשגח בארחה דצדיקייא, לאוטבא להו, ולאגנא להו, והוא אזיל קמייהו לנטרא-להו. ובג"כ; מאן דנפיק לארחה, בעי דלהוי ההיא ארחה דקב"ה, ת וישתתף ליה בהדייהו. ובג"כ כתיב, כי יודע יי' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. היא מגרמה, בגין דקב"ה לא * אשתמדע ליה לההוא ארחה דלהון, ולא אזיל בהדייהו.

קלד) כתיב דרך, וכתיב ארח, מה בין האי להאי. א אלא, דרך : דשאר קרסולי בני נשא אזלו בה. ארח : דאיהו אתפתח מן זמנא ב זעירא ג ועל ארתא דא כתיב, ה) וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום. אכ"ר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (תהלים א). ח) (משלי ד) לעיל אות קל צ"ג. ר מוסיף כי יודע ה' דרך צדיקים מאי. ש ידע ואשגח דבארחה. ת וישתתפון. א מוסיף מה בין דרך לאורח אלא. ב מוסיף זעירא דא ארח כד"א (איוב לד) וארח לחברה עם פועלי און. ג וכתיב ול"ג ועל ארחה דא כתיב.

כי יודע ה' דרך צדיקים

הסולם

מאמר

מאליה, משום שהקב"ה לא נודע לדרך ההיא שלהם, ואינו הולך עמהם. קלד) כתיב דרך וכתיב וכי : שואל, פעם כתוב דרך ופעם כתוב ארח, מה בין זה לזה. ומשיב, אלא דרך, הוא, שכל קרסולי בני אדם הולכים בו. ארחה, הוא שנפתח מזמן קצר, ועוד לא הלכו בו הרבה. ועל ארחה זה כתוב וארח צדיקים כאור נגה הולך ואור עד נכון היום.

קלג) פתח ואמר כי וגו' : פר"א, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד. שואל, מהו כי יודע ה'. ומשיב, אלא הקב"ה יודע ומשגיח בדרך הצדיקים להטיב להם ולהגן עליהם, והוא הולך לפנייהם לשמרם. ומשום זה מי שיוצא לדרך, צריך שהדרך הזו תהיה דרך הקב"ה וישתתף הקב"ה עמו. ומשום זה כתוב, כי יודע ה' דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד, שתאבד (דפו"י דף פ"ז ע"ב *) דף פ"ח ע"א)

סליק פרשת קדושים

פ ר ש ת
א מ ו ר

(א) ויאמר יי' אל משה אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיו. א"ר יוסי, מ"ט דא לקבל דא, דכתיב לעילא, ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו, וסמך ליה אמור אל הכהנים. אלא כיון דאזהר להו לישראל, לקדשא להו בכלא, אזהר להו לכהני לקדשא לון, וכן ללוים. לכהני מנין. דכתיב אמור אל הכהנים. ללואי מנין. דכתיב ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם. בגין דישתכחון כלתו זכאין קדישין דכין. (ב) אמור אל הכהנים בני אהרן, ב מ"ט הכא בני אהרן, וכי לא ידענא דבני אהרן ניהו. אלא בני אהרן, ולא בני לוי, דאהרן דהוא שירותא דכל כהני דעלמא, דביה אתרעי קב"ה מכלא, בגין למעבד שלמא בעלמא, ג ובגין דאהרן ארחוי סליקו ליה להאי, דכל יומי דאהרן הוה משתדל לאסגאה שלמא בעלמא. ובגין דאורחוי כך, סליק ליה קב"ה להאי, למיעל שלמא בפמליא דלעילא. ובגין כך אמור אל הכהנים בני אהרן.

(ג) אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם. ר' יהודה פתח, (ד) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. מה רב טובך, כמה עלאה ויקירא, ההוא

חלופי גרסאות
מסורת הזוהר

א משמע. ב ל"ג מ"ט הכא' ג בגין.
(א) ח"ג פח: פט. ב (במדבר יח). ג (תהלים לא) ב"א רעט צ"ג.

בני אהרן	מאמר
<p style="text-align: center;">הסולם</p> <p>התחלה לכל כהני העולם, כי בו בחר הקב"ה מכל, כדי לעשות שלום בעולם, ומשום שדרכיו של אהרן, העלו איתו לזה. כי כל ימיו של אהרן היה משתדל להרבות שלום בעולם. ומשום שדרכיו כך העלהו הקב"ה לזה, לכהונה, שיכניס שלום בפמליא של מעלה. כי ע"י העבודה שלו, הוא גורם זווג קב"ה ושכינתו, ונעשה שלום בכל העולמות. ומשום זה, אמור אל הכהנים בני אהרן.</p> <p>(ג) אמור אל הכהנים בני אהרן וגו': ר' יהודה פתח, מה רב טובך אשר צפנת ליראיך וגו'. מה רב טובך, כמה הוא עליון ויקר אור העליון ההוא שנקרא, טוב. שכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. וזה הוא אור הגנוז, שבו עושה הקב"ה טוב בעולם, ואין מונע אותו בכל יום, ובו</p>	<p>(א) ויאמר ה' אל וגו': ויאמר ה' אל משה וגו' לנפש לא יטמא בעמיו. א"ר יוסי, מהו הטעם, שזה, הוא כנגד זה שכתוב למעלה, ואיש או אשה כי יהיה בהם אוב או ידעוני מות יומתו, שהסמך אליו הכתוב, אמור אל הכהנים. ומשיב, כיון שהזהיר את ישראל שיקדשו עצמם בכל, הזהיר גם לכהנים שיקדשו עצמם וכן ללוים. מאין לנו, לכהנים. כי כתוב אמור אל הכהנים. ומאין לנו, ללוים. כי כתוב, ואל הלוים תדבר ואמרת אליהם. כדי שימצאו כולם צדיקים קדושים וטהורים.</p> <p>(ב) אמור אל הכהנים בני אהרן: שואל, מהו הטעם שכתוב כאן, בני אהרן, וכי איני יודע שהם בני אהרן. ומשיב, אלא בני אהרן, מלמדנו, ולא בני לוי. כי אהרן הוא (דערי דף פ"ה ע"א)</p>

ד נהורא עלאה דאקרי טוב, ה דכתיב וירא אלהים את האור כי טוב. ודא הוא אור הגנוז, דביה עביד קב"ה טב בעלמא, ולא מנע ליה בכל יומא, בגין דביה מתקיים עלמא, וקאים עליה. אשר צפנת ליראיך, דתנו, נהורא עלאה עבד קב"ה כד ברא עלמא, וגניז ליה לצדיקיא לזמנא דאתי. הה"ד, אשר צפנת ליראיך.

ד) פעלת לחוסים בך. פעלת, בזמנא דאתברי עלמא, ההוא נהורא היה קאים ונהיר מרישא דעלמא לסייפי דעלמא. כד אסתכל קב"ה, לאינון חייבין דומיניו לקיימא בעלמא, גניז ליה לההוא נהורא, דכתיב ד) וימנע מרשעים אורם. וזמין לאנהרא לצדיקיא לעלמא דאתי, ו דא הוא אשר צפנת ליראיך, וכתבי ה) וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

ה) תא חזי, בשעתא דבר נש קאים למיהך לההוא עלמא, והוא בבי מרעיה, אתיין עליה ג' שלוחין, וחמי תמו, מה דלא יכיל בר נש למחמי כד איהו בהאי עלמא. וההוא יומא, יומא דדינא עלאה הוא, דמלכא בעי פקדונא דיליה. זכאה ההוא בר נש, דפקדוניה אתיב למלכא כמה דאתייהיב ליה בגויה. אי ההוא פקדונא אתטנף בטנופי גופא, מה יימא למארי פקדונא.

ו) זקף עינוי, וחמי למלאך המות קאים קמיה, וסייפיה שליפא בידיה, א) קסטר בקטרינ, בקוטמא דההוא בר נש. ולית לה לנפשא קשיו בכלא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ד) (איוב לח) לך יש צ"ב. ה) (מלאכי ג) בשלח צג צ"ס. ד) טוב ול"ג נהורא עלאה. ה) מה רב טובך ול"ג מן דכתיב עד אור. ו) הה"ד ול"ג מן ודא עד וזרחת.

דרך אמת א) שוטר בקישור ומאסר האיש ההוא והכוונה שבשעת מיתה מענישין בכל אבריו וקשרי גופו ומלת קומטא פ"י מאסר כמ"ש עונותיו ילכדונו את הרשע תרגומו חובי דרשיעא קמטיין.

מאמר

הסולם

בשעתא דבי"ג קאים למיהך לההוא עלמא

ה) ת"ח בשעתא וכר: בוא וראה, בשעה שאדם עומד ללכת לעולם ההוא, והוא בבית חליה, באים עליו ג' שליחים. ורואה שם מה שאדם אינו יכול לראות כשהוא בעולם הזה. ויום ההוא הוא יום הדין העליון, שהמלך מבקש בחזרה את הפקדון שלו, דהיינו הנשמה. אשרי הוא האדם, שמשיב הפקדון אל המלך כמו שניתן לו, דהיינו ב"י קלקול. ואם פקדון ההוא נתלכלך בטנופי הגוף, מה יאמר לבעל הפקדון.

ו) זקף עינוי וחמי וכר: נושא עינוי, ורואה את מלאך המות עומד לפניו, וחרבו שלופה בידו, המחבל והשליט בשבירת אדם ההוא. ואין דבר קשה לנפש כמו הפרידה שלה מן הגוף. והאדם אינו מת עד שרואה את השכינה, ומרוב התשוקה אל השכינה, יוצאת הנפש מן הגוף, לקבל השכינה. אחר שהנפש יצאה מן הגוף, מי היא הנפש היכולה להתדבק בשכינה, ולהתקבל בתוכה. וכבר העמידו דברים האלו

ובו מתקיים העולם, ועומד עליו. אשר צפנת ליראיך, כי למדנו, אור עליון עשה הקב"ה כשברא העולם, וגנז אותו לצדיקים לעתיד לבא. ז"ש אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך. פירושו. שיש ב' אורות, א) הוא אור הגנוז לצדיקים לעתיד לבא, ואינו מאיר בעולם. ב) הוא אור הנקרא טוב, הנמשך מן אור הגנוז, המאיר בעולם בכל יום, שהעולם עומד עליו. ד) פעלת וכו', בזמנא דאתברי וכר: פעלת, כי בזמן שנברא העולם היה אור הזה עומד ומאיר מראש העולם עד סוף העולם. כשנסתכל הקב"ה באלו הרשעים העתידים לעמוד בעולם, גנז אור ההוא, ז"ש, וימנע מרשעים אורם. ועתיד הקב"ה להאיר אותו לצדיקים לעולם הבא. וזה הוא אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך. ופעלת טובב על פעולת הגניזה. וכתוב, וזרחת לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

(דפו"י דף פ"ח ע"א)

ז כפרישו דילה מן גופא. ובר נש לא מית, עד דחמי לשכינתא, ומגו סגיאיות תיאובתא דשכינתא, נפשא נפקת * (לקבלא לשכינתא. בתר דנפקא, מאן איהי נפשא דאתדבק בה ן ותתקבל בגווה והא אוקמוה להני מלי.

ז) בתר דנפקא נפשא מן גופא, ואשתאר גופא ן בלא רוחא, אסיר למשבק ליה בלא קבורתא, דכתיב ן לא תלין נבלתו על העץ כי קבר תקברנו ביום ההוא. בגין דמיתא דישתהי כ"ד שעות, דאינון יומם ולילה, בלא קבורתא, יהיב חלישותא בשייפוי דרתיכא, ומעכב עבידתא דקב"ה מלעבד. דאפשר דקודשא ב"ה גזר עליה, בגין למיתיה בגלגולא אחרא, מיד בההוא יומא דאתפטר, לאוטבא ליה. וכל זמנא דלא אתקבר גופא, נשמתא לאו עאלת קמי קב"ה, ולא יכלא למהוי בגופא אחרא, בגלגולא תניינא, דלא יהבין לנשמתא גופא אחרא, עד דיתקבר קדמאה. ודא דמי לבר נש דמיתא אתתיה, לא אתחזי ליה, למיסב אתתא אחרא, עד דקביר לקדמיתא, ובגין דא אמרה אורייתא, לא תלין נבלתו על העץ.

ח) דבר אחר, כד אתפרשא נשמתא מן גופא, ובעיא למיזל לההוא עלמא, לא תיעול לההוא עלמא, עד דיהבין לה גופא אחרא מנהורא, ולבתר יכלא למיעל. ומאליהו תנדע, דהו ליה תרין גופין, חד דביה אתחזי לתתא לבני נשא, וחד דביה אתחזי לעילא, בין מלאכין עלאין קדישין. וכל כמה דגופא לא אתקבר, צערא הוא לנשמתא, ורוח מסאבא אזדמן לשרייתא עלוי, ולסאבא לההוא גופא. ט) ובגין דההוא רוח מסאבא, אזדמן, לא לבעי ליה לאיניש, למיבת

חלופי גרסאות

ו כד פרישו; בפרישו. ן ויקבל] ; ויתקבל]. בגופא.
ט הכי ול"ג מן בלא רוחא עד ורוח מסאבא בסוף
אות ח'.

מסורת הזוהר

ו (דברים כא) תרומה צ צ"ו.

בשעתא — לההוא עלמא

הסולם

פאמר

וזה דומה, לאדם שמתה אשתו, שאינו ראו לישא אשה אחרת עד שמקבר הראשונה. ומשום זה אמרה התורה, לא תלין נבלתו על היץ. ח) דבר אחר כד וכו': פירוש אחר. כשנפרדה הנשמה מן הגוף, ורוצה ללכת לעולם ההוא, לא תכנס לעולם ההוא עד שנתנים לה גוף אחר מן אור, ואח"כ יכולה לכונוס. ומן אליהו תדע זאת. שהיה לו ב' גופים, אחד שבו נראה למטה לבני אדם, ואחד שבו נראה למעלה בין מלאכים עליונים הקדושים. וכל כמה שהגוף לא נקבר צער הוא לנשמה, ורוח הטומאה מוכן לשרות עליו ולטמא הגוף ההוא. ט) ובגין דההוא רוח וכו': ומשום שרוח הטומאה ההוא מוכן, לטמא הגוף, לא צריך אדם להלין גוף ההוא לילה אחד, משום שרוח הטומאה נמצא בלילה, ומשתטה, דהיינו שמשוטט, בכל הארץ, למצוא גוף בלי נפש, לטמא אותו, וע"כ בלילה

האלו. קסטר, פירושו אומר ומחבל המעניש, מלשון ראהו קסדר אחד (שבת טו). קפריין, פירוש מושל, יליט. כמו, מסרוהו לקטרון וחבשו. (תוספתא סוטה י"ד) קוטמא, פירוש שבירה. מלשון קוטמו ומריח בו (ביצה ג:).

ז) בתר דנפקא נפשא וכו': אחר שהנפש יצאה מן הגוף, והגוף נשאר בלי רוח, אסור לעזבו בלי קבורה. שכתוב, לא תלין נבלתו על העץ כי קבור תקברנו ביום ההוא. משום שהמת השתהה בלי קבורה כ"ד שעות, שהם יום ולילה, גורם חולשה באברי המרכבה שהאדם רומז לה, ומעכב מעשהו של הקב"ה מלהעשות. כי אפשר שהקב"ה גזר עליו מיד בגלגול אחר, באותו יום שנפטר, כדי להטיב לו, וכל זמן שלא נקבר הגוף, אין הנשמה באה לפני הקב"ה. ואינה יכולה להיות בגוף אחר בגלגול שני, כי אינם נותנים גוף אחר אל הנשמה עד שיקבר הראשון. דפו"י דף פ"ח ע"א * דף פ"ח ע"ב

הוא גופא ליליא חד, בגין דרוח מסאבא אשתכח בליליא, ואשתטח בכל ארעא, לאשכחא גופא בלא נפשא, לסאבא ליה, ואסתאב יתיר, ועל דא אוהר לכהני ואמר, לנפש לא יטמא בעמיו, בגין דאינון קדישין לא ישרי עליהו רוח מסאבא, ולא יסתאבון.

(י) אמור אל הכהנים, רבי יצחק אמר, אמור אל הכהנים, בלחישו. כמה דכל עובדיהון דכהני בלחישו, כך אמירה דלהון בלחישו. אמור ואמרת: זמנא חד, ותרין זמנין, לאזהרא להו על קדושיהו, בגין דלא יסתאבון. דמאן דמשמש באתר קדישא, כ בעיא ד דישתכח קדישא בכלא. לנפש לא יטמא, כמה דאוקימנא, דגופא בלא רוח, מסאבא הוא, ושארין עליה רוח מסאבא. דהא תיאובתא דרוחי מסאבי לגבי גופיהון דישראל ם איהו, בגין ן דאתרק מנייהו רוחא קדישא, ובמנא דקודשא, אתיין לאתחברא. וכהני דאינון קדישין, קדושתא על קדושתא, לא בעיין לאסתאבא כלל, בגין דכתיב ן כי נזר אלהיו על ראשו. וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו אני יי.

(יא) והוא כגוונא דלעילא קאים לתתא, ם דכתיב ן כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו, האי קרא אוקמוה, אבל כשמן הטוב על הראש, דא משח רבות קדישא עלאה, דנגיד ונפיק מאתר דנהרא עמיקא דכלא. ד"א, דנגיד ונפיק מרישא דכל רישין, סתימא דכל סתימין. על הראש, על הראש ודאי, רישא דאדם קדמאה.

(יב) יורד על הזקן, דא דיקנא יקרא, כמה דאוקמוה. זקן אהרן, דא כהן

חלופי גרסאות

ז) לעיל אות א צ"א. ח) (במדבר ו). ט) (תהלים קלג) י ל"ג אמור ואמרת. כ ל"ג בעיא. ל ישתכח. לך צב צ"א. ם איתיהו. ן דאתרחק. ן כתיב.

מסורת הזהר

מאמר

הסולם

יורד על הראש יורד על הזקן

אלקיו על ראשו, וכתוב, כי שמן משחת אלקיו עליו אני ה'.

(יא) והוא כגוונא דלעילא וכר: והוא, הכהן, כעין הכהן של מעלה, הוא עומד למטה. שכתוב, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן זקן אהרן שיורד על פי מדותיו. מקרא זה העמידוהו. אבל כשמן הטוב על הראש, זה הוא שמן משחת קדש העליון, דהיינו שפע המוחזין, שנמשך ויוצא ממקום הנהר העמוק מכל, שהוא בינה. פירוש אחר, שנמשך ויוצא מהראש של כל הראשים הסתום מכל סתומים. שהוא הראש דא"א. על הראש, על הראש ודאי, שהוא הראש של אדם הקדמון, שהוא א"א. ושיעור הכתוב הוא, כשמן הטוב שהוא על הראש. (יב) יורד על הזקן וכר: זה הוא זקן היקר, דהיינו דיקנא דא"א, כמו שהעמידוהו. זקן אהרן, זהו כהן גדול שלמעלה, דהיינו דיקנא

בלילה, נטמא יותר. ועל כן הזהיר לכהנים ואמר, לנפש לא יטמא בעמיו, משום שהם קדושים, לא ישרה עליהם רוח הטומאה ולא יטמאו. כי גוף ברי רוח, רוח הטומאה מוכן לשרות עליו.

(יוד) אמור אל הכהנים וכר: ר' יצחק אמר, אמור אל הכהנים בלחש. כמו שכל עבודות הכהנים הם בלחש, כך אמירה שלהם, בלחש. אמור ואמרת, היינו פעם אחת ושתי פעמים, להזהירם על קדושתם כדי שלא יטמאו. כי מי שמשמש במקום קדוש, צריך להמצא קדוש בכל. לנפש לא יטמא, הוא כמו שהעמדנו, שגוף בלי רוח הוא טמא, ושורה עליו רוח הטומאה. כי תשוקות רוחות הטומאה הוא לגופיהם של ישראל, משום שהורק מהם רוח הקדושה, ובאים להתחבר בכלי של הקדושה, דהיינו בגוף. וכהנהגים, שהם קדושים קדושה על קדושה, אינם צריכים להטמא כלל. משום שכתוב, כי נזר

(דפו"י דף פ"ח ע"ב)

גדול ^ע דלעילא, והא אוקמוה. וההוא שמו, * יורד על פי מדותיו, דמאינון משיחן, נגיד ונפיק ונחית לתתאי, וכגוונא דא נגיד ואתעטר כהנא תתאה, במשח רבות לתתא.

יג) האי קרא, לאו רישיה סיפיה, ולאן סיפיה רישיה. כתיב אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא. לא יטמאו מבעי ליה, מהו לא יטמא. אלא, על ההוא ^פ כהן עלאה מכלהו קאמר. אמר רבי יהודה והא כתיב והכהן הגדול מאחיו. ^צ אלא ודאי הכי הוא כמה דאתמר, ואמר רבי יצחק, כהנא דקאים לתתא, כגוונא דלעילא, בקדושה אצטריך לאשתכחא יתיר מכלא, כמה דאתמר.

רעיא מהימנא

יד) (** ק פקודא דא, לסדרא כהנא בכל יומא ^ר בוצינין בבי מקדשא, והא אוקימנא ברזא ^ט דמנורה. ואיהו רזא כגוונא ^ח דלעילא, בגין ^א דנהירו עלאה במשח רבו, נחית על רישא דכהנא בקדמיתא לבתר איהו אדליק ואנהיר כל בוצינין. דכתיב כשמן הטוב על הראש וגו', וכתיב כי שמן משחת אלהיו עליו וגו'. ועל דא אתייהיב רשו לכהנא בלחודוי, לסדרא ^ג בוצינין, ולאדלקא להון בכל יומא תרין זמנין, לקבל נהירו דיחודא תרין זמנין, ^ד קרבנא בכל יומא, תרין זמנין, וכלא אצטריך.

חלופי גרסאות

ע לעילא. ^פ ל"ג כהן. ^צ ב"פ"וי כתב כאן חסר. ^ק פקודא כ"א. ^ר בוסינין. ^ש דמ"ט. ^ח ל"ג דלעילא. ^א ל"ג דנהירו. ^ב בוסינין. ^ג בוסינין. ^ד ל"ג קרבנא בכל יומא תרין זמנין.

רזא דמנורה

הסולם

מאמר

גדול שלמטה, שא"ר יצחק, הכהן העומד למטה, שהוא כעין של מעלה, צריך להמצא בקדושה יותר מכולם. כמו שלמדנו. וע"כ הוציאו הכתוב לפי עצמו. לאסור עליו להטמא אפילו לאביו ולאמו.

רעיא מהימנא

יד) פקודא דא לסדרא וכר: מצוה זו היא, שיסדר הכהן בכל יום גרות בבית המקדש. וכבר העמדנו זה בסוד המנורה. והוא סוד כעין שלמעלה, משום שאור העליון בשמן המשחה יורד תחילה על ראש כהן העליון, שהוא ג"ר דז"א, ואח"כ הוא מדליק ומאיר כל הנרות, דהיינו ספירות המלכות שהם מאורי אש, כי כתוב, כשמן הטוב על הראש וגו'. וכתוב, כי שמן משחת אלקיו עליו וגו'. וע"כ ניתנה רשות אל הכהן בלבד, שיסדר הנרות ולהדליקם בכל יום ב' פעמים, כנגד הארת היחוד שהוא ב' פעמים, וקרנן התמיד שהוא בכל יום ב' פעמים. והכל צריך.

דיקנא דז"א, בסוד החסד של ז"א, וכבר העמידוהו. ושמן ההוא, דהיינו שפע דא"א, יורד על פי מדותיו של ז"א, שמאלו המדות דז"א נמשך ויוצא ויורד לתחתונים. וכעין זה, נמשך ונתעטר כהן הגדול למטה, בשמן המשחה למטה שהוא כנגד הכהן הגדול של מעלה, שהוא חסד דז"א.

יג) האי קרא לאו וכר: מקרא זה אין ראשו סופו ואין סופו ראשו, שכתוב, אמור אל הכהנים בני אהרן ואמרת אליהם לנפש לא יטמא בעמיה, שתחילת הכתוב הוא ברבים, וסופו ביחיד, לא יטמאו היה צריך לומר, לשון רבים, כבתחילת הכתוב, מהו לא יטמא. לשון יחיד, ומשיב, אלא על כהן הזה העליון מכולם, אומר הכתוב. דהיינו הכהן הגדול שלמעלה. א"ר יהודה והלא כתוב, והכהן הגדול מאחיו, שהוא רומז על כהן גדול שלמעלה ולא בכתוב הראשון. ומשיב, אלא ודאי כך הוא, שלנפש לא יטמא רומז על כהן העליון מכולם, שהוא ז"א והכתוב והכהן הגדול מאחיו הוא כמו שלמדנו, שמדבר מכהן (דפ"י דף פ"ח ע"ב * דף פ"ט ע"א ** דף פ"ח ע"ב)

(טו) ועל ידי דכהנא נהרין ה בוצינין בכלא, עילא ותתא * 1 למחזו חידו, ולאשכחא חידו בכל סטרין, באדלקותא ז דבוצינין, 2 דהא תרין אלין על ידי דכהנא, לאשתכחא חידו בכל סטרין, ואלין אינון אדלקותא דבוצינין וקטרת. והא אוקימנא י שמן וקטרת ישמח לב, ע"כ. 3

(טז) 4 ולאחותו הבתולה הקרובה אליו וגו'. מה כתיב לעילא, כי אם לשארו הקרוב אליו וגו'. רבי אבא פתח, 5 מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו', מי זה בא מאדום, זמין קב"ה ללבשא לבושי נוקמא על אדום, דאחריבו ביתיה, ואוקידו היכליה, וגלו לכנסת ישראל בני עממיא. ולמעבד להון נקמת עלמין, עד דישתכחון כל טורין מטורי. עלמא, מליין מקטולי עמין, ולמקרי לכל עופא דשמיא עלייהו, וכל חיות ברא 6 יתזנון מנייהו תריסר ירחי, ועופא דשמיא שבע שנין, עד דלא תסבל ארעא ניוולא דידהו. הה"ד, 7 כי זבח ליי' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום, עד דאינון לבושי יסתאבון. הה"ד 8 וכל מלבושי אגאלתי

(יז) חמוץ בגדים מבצרה, בגין דמינה נפקו אוכלוסין דעלמא, לחיילא על ירושלם, ואינון שרו לאוקדא היכלא, ובני אדום מפגרין שורין, ורמו אבני יסודא, הה"ד 9 זכור יי' לבני אדום וגו', האומרים ערו ערו עד היסוד בה. יח) זה הדור בלבושו, באינון לבושי דנוקמא דזמין 10 לאלבשא. צועה

מסורת הזהר

י (משלי כז) ויקרא לו צ"ב. כ) וירא קד צ"א.
 ז (ישעיה סג) תולדות לו צ"י. ח) (שם לד) ב"ב
 קפה צ"ב. ו) (שם סג) ויגש כב צ"ג. ט) (תהלים קלז)
 פקודי ככב צ"ע.

חלופי גרסאות

ה בוצינין. ו ולמהדי. ז דבוצינין. ח ל"ג מן דהא
 עד וקטרת. ט פקודא כ"ב לברכא כהנא וכר קמ"ה א"ל.
 י עלמין. כ ויתנון. ל ללבשא.

מאמר

הסולם

ולאחותו הבתולה

שלא תסבול הארץ הניווול שלהם. ז"ש, כי זבח לה' בבצרה וטבח גדול בארץ אדום. עד שלבושי נקם האלו יטמאו מן ההרוגים. ז"ש, וכל מלבושי אגאלתי.

(יז) חמוץ בגדים מבצרה: משום שמבצרה יצאו גדודי העולם לצבוא על ירושלים, והם התחילו לשרוף את ההיכל, ובני אדום מהרסים החומות, ועקרו אבני היסוד. ז"ש זכור ה' לבני אדום וגו' האומרים ערו ערו עד היסוד בה. מפגרין. פירושו להרוס. כי על ולהרוס מתרגם פגרא (ירמיה א' יוד) רמו פירושו עקרו. מלשון ארמויי ארמיה מניה (פסחים יוד):

יח) זה הדור בלבושו: היינו באלו לבושי נקם שעתידי להלביש. צועה ברוב כחון. מהו צועה. היינו משבר. כמ"ש עמים תחתוך יפלו וגו', אמרו ישראל לישעיה, מי הוא זה שיעשה כל כך. פתח ואמר, אני מדבר בצדקה, אותו, שהוא רב להושיע. אותו שכתוב בו, אוהב צדקה

(טו) ועל ידי דכהנא וכר: ועד ידי הכהן מאירים הנרות בכל, למעלה ולמטה, לשמוח בשמחה, ושתמצא השמחה בכל הצדדים. דהיינו בימין ובשמאל, בהדלקת הנרות. כי שנים אלו הם על ידי הכהן להמצא שמחה בכל הצדדים, ואלו הם, הדלקת הנרות וקטרת. וכבר העמדנו שמן וקטרת ישמח לב. (ע"כ רעיא מהימנא)

(טז) ולאחותו הבתולה הקרובה וגו': מה כתוב למעלה מזה, כי אם לשארו הקרוב אליו וגו'. ר' אבא פתח, מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה וגו'. מי זה בא מאדום, היינו כי עתיד הקב"ה להתלבש בלבושי נקם על אדום, על שהחריבו ביתו, ושרפו היכלו, והגלו לכנסת ישראל בין העמים, ויעשה להם נקמת עולמים, עד שימצאו כל הרים מהרי העולם מלאים מהרוגי העמים, ויקרא כל עוף השמים עליהם לאכול מפגריהם. וכל חיות השדה יזונו מהם י"ב חדשים. ועוף השמים שבע שנים, עד דפו"י דף פ"ה ע"ב י) דף פ"ט ע"א

ברוב כחו, מהו צועה. מתברר. כמה דכתיב (ט) עמים תחתיך יפלו וגו'. אמרו ישראל לישעיה, מאן הוא דין דיעביד כל כך. פתח ואמר, (ג) אני מדבר בצדקה, ההוא דאיהו רב להושיע, ההוא דכתיב ביה, (ז) אוהב צדקה ומשפט. ואיהו צדקה ממש, ואיהו רב להושיע.

(יט) וכל כך למה. בגין דגרמו לכ"י למהוי שכיבת לעפרא בגלותא, ולמנפל לארעא, כמה דכתיב (ק) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ובג"כ, קב"ה ילבש לבושי נוקמא עלייהו, לסאבא לון בסגיא דקטולייא, דכתיב וכל מלבושי אגאלתי.

(כ) וכל כך למה, דכתיב ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש. דלאו חולקיה דעשו, ולא הוות בעדביה (ח) דההוא דכתיב ביה (ו) איש יודע ציד איש שדה, לה יטמא, באינון לבושינ דנוקמא, דזמין לאסתאבא בין אינון אוכלוסין, דכתיב ביה לה יטמא, בגינה, בגין דאיהי שכיבת לעפרא, והוא בעי לאקמא לה, (הה"ד) (ש) קומי אורי כי בא אורך. (י)

(כא) (ח) לא יקרחה קרחה בראשם. רבי יוסי אמר, לא יקרחה בה"א מאי טעמא. אלא, ההוא שמן עלאה, דאיהו (ב) משח רבות קודשא, דאשלים לכל שבעה יומין כמה דאתמר, דכתיב (א) כי שבעת ימים ימלא את ידכם, ההוא שמן עלאה אתעדי מניה ואתקרח, אי איהו אפגים רישיה. בגין דרישא דכהנא עלאה,

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

(ט) (תהלים מה) בשלח עד צ"ג. (ז) (ישעיה סג) לעיל
 אות טז צ"ל. (ז) (תהלים לג) ח"ג רצב. ת"ז תכ"ב סו.
 (ק) (עמוס ה) ויחי קפד צ"ה. (ו) (בראשית כה)
 תולדות לד צ"ב. (ש) (ישעיה ס) ויקרא כה צ"פ. (ת) ח"ג פט: קלג: א) (ויקרא ח) ח"א בהשמטות רנת
 צו ס"ב אות קע שמיני ט אות כו.

דרך אמת (ב) שמן משחת קדש והוא רמז על שפע החכמה.

מאמר

הסולם

לא יקרחה קרחה

בשביל שהיא שוכבת בגלות לעפר, והוא רוצה להקימה. ז"ש קומי אורי כי בא אורך.
 (כא) לא יקרחה קרחה בראשם: ר' יוסי אמר, לא יקרחה כתוב בסוף עם ה', מהו הטעם. ומשיב אלא שמן ההוא העליון, שהוא השפע של אבא, שהוא שמן משחת קדש המשלים לכל שבעת הימים, שהם חג"ת נה"מ, כמו שלמדנו שכתוב, כי שבעת ימים ימלא את ידכם, אותו שמן העליון הוסר ממנו ונקרח קרחה, אם הוא פוגם ראשו. כי הראש של כהן העליון, דהיינו ג"ר דז"א, הוא שמן העליון הזה, שהוא אורות דאבא כנ"ל, וע"כ אין הכהן התחתון צריך להראות בעצמו שום פגם. וכבר למדנו, כי בהיותו מכוון כנגד כהן העליון, הרי מעשיו פוגמים בו. וע"כ כתוב, לא יקרחה עם ח'. שהוא אהינוג, לא יקרח ח', דהיינו שא יפגום

צדקה ומשפט. והוא צדקה ממש, דהיינו המלכות שנקראת צדקה. והוא רב להושיע.
 (יט) וכל כך למה וכו': וכל כך למה. הוא משום שגרמו לכנסת ישראל שתהיה שוכבת לעפר בגלות, וליפול לארץ. כמ"ש נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל. ומשום זה, הקב"ה ילבש עליהם לבושי נקם, לטמא אותם ברוב ההרועים. שכתוב, וכל מלבושי אגאלתי.
 (כ) וכל כך למה וכו': וכל כך למה. הוא כי כתוב, ולאחותו הבתולה הקרובה אליו אשר לא היתה לאיש, שהיא השכינה הקדושה שהיא אחותו דז"א שאינה חלקו של עשו, ולא היתה בגורלו של ההוא שכתוב בו, איש יודע ציד איש שדה, לה יטמא. היינו בשבילה יטמא. באלו לבושי נקם העתידים להטמא בין אלו ההמונים הגרועים הנ"ל, וע"כ כתוב, לה יטמא. בשבילה.
 (דמ"י דף פ"ט ע"א)

ההוא שמן עלאה הוי, ועל דא לא ליבעי ליה לכהנא דלתתא, לאחזאה ביה בגרמיה פגימו כלל, והא אתמר. ובגין כך כתיב בה"א.

(כב) פתח ואמר, ב) בשוב יי' את שיבת ציון היינו כחולמים. בשוב יי' את שיבת, דא בגלות בבל אתמר. דלא אשתכחו יתיר בגלותא אלא שבעין שנין. דכתיב, א) כי לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכתיב היינו כחולמים, מאי כחולמים. אלא הא אתערו חברייא, דאיכא שבעין * שנין בחלמא. (ג) ותא חזי, ס כתיב כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מאן שבעת ימים. הא אתמר, ההוא אתר עלאה, דהוא כללא דכל שיתא אחרנין, אקרי ו שבעת ימים, ואקרי תשובה. תנינן, מאן דיתיב בתעניתא בשבתא. קורעין לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעין שנה אינון שבע אנפי מלכא, דאפילו אסתכמו עליה פ כלא לביש, ז ההוא גזר דינא אתקרע. מ"ט. בגין דאחיד ביה בההוא יומא, בכללא דכלהו, דאקרי ק שבעה, ר ואקרי תשובה, בגין כך בכלהו אחיד, ואהדר בתשובה, ואתקרע גזר דינא בכלהו. ועל דא ודאי שבעין שנין איכא בחלמא.

(כד) כגוונא דא, כהנא אתעטר בשבע, דאקרי שבעת ימים, אי פגים רישיה, ההוא ש שבעה דאיהו כללא דכלהו, אקרח מניה כל ההוא קדושא ת דכלהו, דשריא עליה. וע"ד אזדהרו דלא יקרח קרחה בראשם, וישתכחו

מסורת הזהר

ב) (תהלים קכו) ח"ג רסו: ג) (ירמיה כט) ויקרא פז צ"ט.
ט הא אתמר. ע שבע ול"ג ימים. פ ל"ג כלא. צ מוסיף כל ההוא. ק שבע. ר ל"ג ואקרי. ש שבע ת ל"ג דכלהו.

חלופי גרסאות

שבעת ימים ימלא

עליו לרע, נקרע גזר הדין, מהו הטעם. משום שהיושב בתענית אחוז ביום ההוא שהוא כלל כולם, דהיינו בינה, שנקראת שבעה ונקראת תשובה, משום זה, כשנאחז שם, נאחז בכל עי' שניס, כשחזור בתשובה, וע"כ נקרע גזר הדין של כולם. וע"כ יש ודאי שבעים שנה בחלום. פירוש. שהחלום הוא בעת שינה, שפירוש הסתלקות המוחין, והגלות ה"ס שינה, וע"כ מכנה שני הגלות בשם חלום, וע"כ נמשך עי' שנה, דהיינו הסתלקות המוחין של ז"א, שיש בהם חג"ת נהי"מ שבכל אחת עשרה. וע"כ אה"כ היינו כחולמים.

כד) כגוונא דא כהנא וכי: כעין זה הכהן מתעטר בשבעה, שהם בינה, שנקראת שבעת ימים, אם הכהן פוגם ראשו, שבעה הוא, בינה, שהיא כלל של כל ז' ימים חג"ת נהי"מ, מקריח ממנו כל אותה הקדושה של כולם השורה על הכהן. וע"כ נזהרו, שלא יקרח קרחה בראשם, כי יהיו נמצאים פגומים בכל ז' ספירות. ומשום זה צריך הכהן להמצא בשלמו

מאמר

יפגום ולא יקרח ח' עלינונה דהוי"ה, שה"ס אמא. הממשכת השמן מאבא ומעטרת ראש דז"א.

(כב) פתח ואמר בשוב וגו': פתח ואמר, בשוב ה' את שיבת ציון היינו כחולמים. בשוב ח' את שיבת, זה נאמר בגלות בבל, שלא נמצאו יותר בגלות אלא ע' שנה. שכתוב, כי לפי מלאות לבבל שבעים שנה אפקוד אתכם. וכתוב, היינו כחולמים. מהו כחולמים. אלא הרי העירו החברים, שיש חלום של שבעים שנה (תענית כג).

(ג) ות"ח כתיב כי וגו': וכוא וראה כתוב, כי שבעת ימים ימלא את ידכם. מי הם שבעת ימים, וכן נקראת תשובה. ולמדנו, מי העליון שהוא כלל כל הששה האחרים, דהיינו הבינה הכוללת בתוכה תג"ת נהי"מ, נקראת שבעת ימים, וכן נקראת תשובה. ולמדנו, מי שיושב בתענית בשבת, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה, ושבעים שנה הם שבעה פנים של המלך, דהיינו ז"ס חג"ת נהי"מ שכל אחת סוהן כוללת עשר שהם עי'. שאפילו כולם הסכימו (דפריי דף פ"ט ע"א * דף פ"ט ע"ב)

פגמין א מכלא. ובג"כ כהנא בעי לאשתכחא בשלימו יתיר מכלא, ב כ"ש ההוא דאיהו עלאה מכלהו.

כה) א"ר אבא, כאן בה"א תתאה, כאן בה"א עלאה. כ"ג דאיהו עלאה מכלהו, בה"א עלאה. דכתיב אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא ידו דכתיב שבעת ימים ימלא את ידכם. כהנא אחרא בה' תתאה, ג דכתיב, לא יקרח קרחה בראשם, וכתיב בתריה, ולא יחללו שם אלהיהם. והאי שם הא ידיעא איהו. ובג"כ כתיב, והכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים, כמה דאמרן. ובגין דאיהו קדישא כגוונא דלעילא, כתיב ומן המקדש לא יצא.

כו) ר' אבא פתח ואמר, ד) לך יי' הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלם. זכאין אינון ישראל, דקב"ה אתרעי בהו, מכל ד עמין עע"ז, ומגו רחימותא דלהו, יהב להו אורייתא דקשוט, למנדע ארחא דמלכא קדישא. וכל מאן דאשתדל באורייתא, כאלו אשתדל ביה בקב"ה, דאורייתא כלא שמיה דקב"ה הוי. ובג"כ מאן דאתעסק באורייתא, אתעסק ביה בשמיה, ומאן דאתרחק מאורייתא, רחיקא הוא מקב"ה.

כז) תא חזי, לך יי' הצדקה, כד"א, ה) לך יי' הגדולה והגבורה. מאן צדקה. אתר וכל אנפין נהירין אחידן ביה, והוא אחיד בכלהו, וביה אשתכחו. ולנו בושת הפנים אתר דכל אנפין נהירין אתרחקן מניה. צדקה, אמת קשוט, ונהורא

מסורת הוהר

הלופי גרסאות

ד) (דניאל ט), ה) (דה"א כט) ב"א רעה צ"ב.

א בכלא. ב מוסיף כ"ש וכ"ש. ג ל"ג מן דכתיב עד ובג"כ ד שאר עמין ול"ג עע"ז.

מאמר

הסולם

לך ה' הצדקה

בשלמות יותר מכולם, ומכל שכן, אותו שהוא עלין מכולם, שהוא כהן הגדול.

המקדש לא יצא. דהיינו כמו אבא ואמא עלאין שהווג שלהם אינו נפסק.

כה) א"ר אבא כאן וכ"פ: אר"א, כאן בח' תחתונה כאן בח' עליונה. כהן גדול שהוא עלין מכולם, פוגם בח' עליונה, שהיא בינה, שכתוב, אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ומלא את ידו וגו'. ומלא את ידו, היינו בינה, שכתוב, שבעת ימים ימלא את ידכם. ושבעת ימים היא בינה כנ"ל, שהוא ה' עליונה דהויה. כהן אחרי, פוגם, בח' תחתונה דהויה, שהיא מלכות, שכתוב, לא יקרח קרחה בראשם, וכתוב אחריו, ולא יחללו שם אלקיהם, ושם זה הרי הוא ידוע, שהוא מלכות, דהיינו ה' תחתונה. ומשום זה כתוב, הכהן הגדול מאחיו אשר יוצק על ראשו שמן המשחה ללבוש את הבגדים. דהיינו כמו שאמרנו ששמן המשחה יורה על שפע אבא שמקבל מאמא, שהוא ה' עליונה, (כנ"ל אות כ"א) ומשום שהוא קדש כעין של מעלה, כתוב, ומן (דפו"י דף פ"ט ע"ב)

כו) ר' אבא פתח וכו': רא"פ ואמר, לך ה' הצדקה ולנו בושת הפנים כהיום הזה לאיש יהודה וליושבי ירושלם. אשרי הם ישראל שהקב"ה בחר בהם מכל העמים עכ"ל, ומתוך האהבה שלהם נתן להם תורת אמת לדעת הדרך של מלך הקדוש. וכל מי שעוסק בתורה הוא כמו שמשדל בהקב"ה, כי כל התורה כולה הוא שמו של הקב"ה. ומשום זה, מי שעוסק בתורה, עוסק בשמיה, ומי שמתרחק מתורה, מתרחק מן הקב"ה.

כז) ת"ח לך ה' וגו': בוא וראה, לך ה' הצדקה, הוא כש"א, לך ה' הגדולה והגבורה, נהם מדותיו חג"ת נה"י, אף צדקה היא מדת המלכות. מי היא צדקה, היא מקום שכל פנים המאירים אחוים בו, והוא אחו' בכלם בכל תפיירות

דכלא, ונהורא דאנפין חידו דכלא. בושת, כסופא רחיקו דקשוט מאן דאכסיף, בגין דאמת דאיהו צדקה, אתרחק מניה. רחיקו דאנפין נהירין.

כח) ת"ח, כהנא עלאה בעי לאתחזאה בשפירו דאנפין, בנהירו דאנפין, בחידו יתיר מכלא. ולא בעי לאתחזאה ביה עציבו ורוגזא, אלא כלא כגוונא דלעילא. זכאה חולקיה, דעליה כתיב, (ו) אני חלקך ונחלתך. וכתוב (ז) יי' הוא נחלתו. וע"ד בעי לאתחזאה שלים בכלא, בגרמיה, בלבושיה, דלא יפגים גרמיה כלל, כמה דאתמר. ה

כט) (ח) והוא אשה בבתוליה יקח. ר' שמעון פתח, (ט) והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב וענשו אותו מאה כסף וגו', כי הוציא שם רע על בתולת ישראל, וכי בתולת ישראל ו היא, בתולת אביה, או בתולת בעלה היא, מהו בתולת ישראל הכא. הדא הוא דכתיב, (י) שאל אביך ויגדך זקניך ויאמרו לך. אוף הכא כהנא דקאים כגוונא דלעילא, כתיב והוא אשה בבתוליה יקח, הכי נמי בבתוליה, דלא תפוק מבבא ז דחצרה מזמנא לבר, והא אתמר. (ל) רבי שמעון הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' יהודה ור' יוסי ור' חזקיה. פתח ר"ש ואמר, (כ) טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו.

חלופי גרסאות

ה בדפו"י כתב האי איהו בתר נשואין וכו' עד לארעא דישראל דף רע"ו ע"א שיטה ד' זהו קצת מאמר מרע"מ מצאתי בהעתק ונרפס באורך בפרשת כי תצא כי שם ביתו מאמר מתחיל וענשו אותו. 1 או. ז מזמנא דחצרה.

מסורת הוהר

(ו) (כמדבר יח). (ז) (דברים יח) יתרו פו צ"מ. ח) ח"ג (ז. ט) (דברים כב) ח"ג רעה: י) (דברים לב) פקודי קמב צ"ח. כ) (תהלים קיא) משפטים קסב צ"מ.

הוא אשה בבתוליה יקח

פתח, והנה הוא שם עלילות דברים וגו'. וכתוב, וענשו אותו מאה כסף וגו', כי הוציא שם רע על בתולת ישראל. שואל, וכי בתולת ישראל היא, הרי בתולת אביה או בתולת בעלה היא, מהו בתולת ישראל כאן. שפירושו, בתולה בת יעקב שנקרא ישראל. ומשיב, ז"ש שאל אביך ויגדך וגו'. דהיינו לישראל אביך, שדינה בתו, יצאה לראות בבנות הארץ, וקרה מה שקרה. וכיון שהכתוב מדבר בהוצאת שם רע, הוא מזכיר בתולת ישראל. דהיינו כמו שקרה לבת ישראל, דינה. אף כאן הכהן העומד כעין של מעלה, כתוב, והוא אשה בבתוליה יקח. דהיינו שלא תצא פעם מפתח חצרה לחוץ. וכבר למדנו, ומקיש בבתוליה, אל בתולת ישראל. שלא יארע לה יציאה לחוץ, כמו שקרה לבתולת ישראל. (ל) רבי שמעון הוה וכו': ר"ש היה הולך בדרך, והיה עמו, ר' יהודה ור' יוסי ור' חזקיה. פתח ר"ש ואמר, טרף נתן ליראיו יזכור לעולם בריתו. טרף נתן ליראיו, אלו הם הצדיקים, שהם יראי הקב"ה, כי כל מי שירא אותו

הסולם

מאמר

הספירות דז"א, וכו' נמצאים. דהיינו המלכות שכל ספירות ז"א נמצאות בה. ולנו בושת הפנים, זה מקום שכל פנים המאירים מתרחקים ממנו, והוא הס"א. צדקה, שהיא המלכות, היא אמת, ואורם של הכל ואור הפנים, ושמתת הכל. כשת, שהיא הס"א, היא חרפה והתרחקות האמת. כי מי שנתבייש, הוא בשביל שהאמת שהיא צדקה נרחקה ממנו. שהיא התרחקות של פנים המאירים.

כח) ת"ח כהנא עלאה וכו': בוא וראה, כהן העליון, דהיינו כהן גדול, צריך להראות ביופי הפנים, בהארת הפנים, ובשמחה יותר מכל. ואין צריך שיתראה בו עצבות ורוגז, אלא הכל כעין של מעלה. אשרי חלקו שעליו כתוב, אני חלקך ונחלתך. וכתוב, ה' הוא נחלתו. וע"כ הוא צריך להיראות שלם בכל, בעצמו, ובלבושו, שלא יפגום עצמו כלל, כמו שלמדנו.

כט) והוא אשה בבתוליה יקח: ר"ש (דפו"י דף פ"ט ע"ב *) דף צ' ע"א

ח אליו אינון זכאין, אינון דחלי דקב"ה, דכל מאן דדחיל ליה, אתקרי מאינשי דביתא דמלכא, ועליה כתיב, (ז) אשרי איש ירא את יי'.

(לא) מהו טרף נתן ליראיו. אלא ט כמה דכתיב, (ח) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. מהכא אוליפנא, דכל ב"נ דלעי באורייתא בליליא, וקם בפלגות ליליא, בשעתא דיבנסת ישראל אתערת לאתקנא ביתא למלכא, האי אשתתף בהדה, והאי אקרי מבי מלכא, ויהבין ליה כל יומא מאינון תיקוני ביתא, הה"ד ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. מאן ביתה. כל אינון דמשתתפי בהדה בליליא, אקרון ביתה, בני ביתה. ובג"כ טרף נתן ליראיו.

(לב) מהו טרף. טרף ממש, דאיהי נטלא מאתר רחיקא עלאה, דכתיב (י) ממרחק תביא לחמה. ומאן זכי להאי טרף, סופיה דקרא אוכת, דכתיב, (ט) יזכור לעולם בריתו. מאן כ דאשתדל באורייתא, לאשתתפא בהדה בליליא. ולא עוד, אלא דצדיק חד עלאה אית ליה לקב"ה, והוא אשתתף בהדיה, ויתרין תרווייהו לכנישתא דישראל, דכתיב (ט) צדיקים לעולם יירשו ארץ.

(לג) תו פתח ואמר, (י) ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני יי' מקדשו. ת"ח, כל מאן דאפיק זרע לבטלה, לא זכי למחמי אפי שכינתא, ואקרי רע, דכתיב (יא) כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. האי ג מאן דאפיק ליה בידיה, אן

חלופי גרסאות

ח אלא זכאין אינון דחלי: אליו אינון זכאין דחלי. ט הכי כתיב. י דכל. כ דאסתכל. ל ליג מאן.

מסורת הזהר

(ז) (שם קיב). ח (משלי לא) ויחי רסח צ"ה. ו (משלי לא) וירא סט צ"ב. ט (תהלים קיא) לעיל את ל צ"כ. ע (ישעיה ט) ב"א רח צ"ד פ (ויקרא כא). צ (תהלים ה) ב"א רח צ"ב.

טרף נתן ליראיו

טרף ממש. דהיינו שטורפת ולזקחת בזוקה ובכח, שזה רומז על הדינים שמתגלים עס החכמה. (כנ"ל פקודי אות שע"ו) שהוא לוקחת ממקום רחוק עליון, שכתוב ממרחק תביא לחמה. דהיינו חכמה, שכתוב, אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני. ומי זוכה לטרף הזה. סוף הכתוב מוכיח, שכתוב, יזכור לעולם בריתו. דהיינו מי שמשתדל בתורה להשתתף עמה בלילה. כי התורה נקראת ברית. ולא עוד אלא שצדיק אחד עליון יש לו להקב"ה, שהוא יסוד דו"א, ואיש הזה משתתף עמו להשפיע להמלכות. ויורשים שניהם את כנסת ישראל. שכתוב צדיקים ירשו ארץ. דהיינו הצדיק העוסק בתורה בלילה, וצדיק העליון, ירשו המלכות, שנקראת ארץ. (לג) תו פתח ואמר וכי: עוד פו"א, ולא יחלל זרעו בעמיו כי אני ה' מקדשו. בוא וראה, כל מי שמוציא זרע לבטלה, אינו זוכה לראות פני השכינה, ונקרא רע. שכתוב, כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך רע. דהיינו מי שמוציאו בידו, או באשה אחרת שאינה כשרה. ואם תאמר

הסולם

מאמר
אותו, נקרא, מאנשי ביתו של המלך, ועליו כתיב, אשרי איש ירא את ה'.
(לא) מהו טרף נתן וכי: שואל, מהו טרף נתן ליראיו. ומשיב, אלא הוא כמ"ש ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה. וכיון שהצדיקים הם אנשי ביתו כנ"ל, ע"כ מקבליים טרף הזה. מכאן למדנו, שכל אדם העוסק בתורה בלילה, וקם בחצות לילה, בשעה שכנסת ישראל, שהיא המלכות, מתעוררת לתקן בית אל המלך, דהיינו להמשיך הארת חכמה בשבילו, בסו"ה בחכמה יבנה בית. איש הזה משתתף עמה, וזה נקרא שהוא מבית המלך ונותנים לו כל יום מתקוני בית האלו. ז"ש, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. אשר טרף פירושו, הארת חכמה, וחק, פירושו שלא תמשכנה ממעלה למטה (כנ"ל קדושים אות ק"ט ובסולם אות קכ"ג). מי הוא ביתה. הם, כל אלו המשתתפים עמה לעסוק בתורה בלילה נקראים ביתה, בני ביתה. ומשום זה, כתיב, טרף נתן ליראיו.
(לב) מהו טרף: שואל, מהו טרף, ומשיב, (דטו"י דף צ' ע"א)

ח באנתו אחרא דלא כשרא. ואי תימא דאפיק ליה באנתו דלא מתעברא, הכי נמי. לא. אלא כמה דאמרן.

לד) ועל דא יבעי ב"נ מקב"ה, דיזמין ליה מאנא דכשרא, דלא יפגים זרעיה, מאן דאפיק זרעא במאנא דלא כשרא, פגים ליה לזרעיה, ווי למאן דפגים זרעיה. ומה בשאר בני נשא כך, בכהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא בקדושה עלאה, עאכ"ו.

לה) בעמיו, מהו בעמיו. דהא כתיב לעילא, אלמנה וגרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב ולא יחלל זרעו בעמיו. בהם מבעי ליה, מהו בעמיו. אלא מלה דא קלנא בעמיו, פגימו בעמיו, ועל דא כתיב, כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, מעמיו ודאי, כלא כגוונא דלעילא. כי אני ה' מקדשו, מהו מקדשו. אלא אנא הוא נ הווא, דאיהו מקדש ליה ס בכל יומא, ובגין כך לא יפגים זרעיה, ולא ישתכח ביה פגימו. ו דהא אני יי' מקדשו דאנא בעינא לקדשא ליה וישתכח קדישא בכלא, דקדישא ישתמש על ידא דקדישא.

לו) פ ת"ח קב"ה * ישתמש ע"י דכהנא, ז וישתכח קדישא כד אתי לשמשא, ובגין דקב"ה ישתמש על ידא ק דכהנא דאיהו קדישא, כהנא ישתמש ע"י דכיא, דאתקדש בדכיותיה, ומאי איהו. ליואי. ו ב"נ אחרא, ישתמש ע"י דקדישא אחרא, בגין דישתכחון כלא בקדושה, לשמשא לקב"ה. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דעלייהו כתיב, ק ואבדיל אתכם מן העמים

חלופי גרסאות

ח במלה אחר ול"ג באנתו אחרא דלא כשרא.

נ ל"ג הווא. ס כל. ע ובג"ד; דא; ד"א. פ כהנא

ול"ג ת"ח קב"ה ישתמש. צ דישתכח. ק דקדישא ול"ג דכהנא דאיהו קדישא. ר כהנא.

מסורת הוהר

ק (ויקרא כ) ח"ג קצ:

לא יחלל זרעו בעמיו

ועל כן כתוב, כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. מעמיו ודאי. הכל כעין של מעלה. כי אני ה' מקדשו. מהו מקדשו. ומשיב, אלא אני הוא אותו שמקדשו בכל יום, וע"כ לא יפגום זרעו, ולא ימצא בו פגם, כי אני מקדשו, שאני רוצה לקדש אותה, וימצא קדוש בכל, והקדוש ישתמש על ידי הקדוש.

לו) ת"ח קב"ה ישתמש וכי: בוא וראה, הקב"ה ישתמש על ידי הכהן, שימצא קדוש כשבא לשמש. ומשום שהקב"ה ישתמש ע"י הכהן שהוא קדוש, ישתמש הכהן על ידי טהור, המתקדש בטהרתו ומי הם, הם הלויים. ואדם אחר, דהיינו הכהן, ישתמש על ידי קדוש אחר, שהוא הלוי, כדי שימצאו כולם בקדושה לשמש הקב"ה. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שעליהם כתוב, ואבדיל אתכם מן העמים להיות לי. כמה נבדלים הם ישראל בקדושה

מאמר

תאמר, המוציא או באשה שאינה מתעברת, נחשב ג"כ למוציא זרע לבטלה. אינו כן, אלא אלו כמו שאמרנו.

לד) ועל דא יבעי וכי: ועל כן יתפלל האדם מהקב"ה, שיזמין לו כלי כשר, דהיינו אשה כשרה, שלא יפגום זרעו. מי שמוציא זרעו בכלי שאינו כשר, פוגם את זרעו. אוי למי שפוגם זרעו, ומה בשאר בני אדם כך, הכהן העומד למטה ומכוון כעין של מעלה בקדושה העליונה (כנ"ל אות י"א) על אחת כמה וכמה. וע"כ כתוב לא יחלל זרעו בעמיו.

לה) בעמיו מהו בעמיו וכי: שואל, כתוב בעמיו, מהו בעמיו, שהרי כתוב למעלה אלמנה גרושה וחללה זונה את אלה לא יקח, וכתוב, ולא יחלל זרעו בעמיו, היה צריך לומר, בהם, מהו בעמיו. ומשיב, אלא שפירושו, דבר זה חרפה הוא בעמיו, פגם הוא בעמיו, (דפו"י דף צ' ע"א * דף צ' ע"ב)

להיות לי. כמה פרישן ישראל מכלא, בקדושה, לשמשא לקב"ה, הה"ד
 (ו) והתקדשתם והייתם קדושים כי אני יי' אלהיכם.

(ז) תו פתח, ואמר, (ח) ליי' הישועה על עמך ברכתך סלה. ליי' הישועה,
 הכי תנינו, זכאין אינון ישראל, דבכל אתר דאתגלו, שכינתא אתגלייא בהדיהו.
 כד יפקון ישראל מגלותא, פורקנא למאן, לישראל, או לקב"ה. אלא הא אוקמוה
 בכמה קראי, והכא, ליי' הישועה ודאי, אימתי. על עמך ברכתך סלה. בשעתא
 דקב"ה ישגח (ט) בברכאן עליהו דישראל, לאפקא לון מן גלותא, ולאוטבא
 להו, (ת) כדזין ליי' הישועה ודאי. ועל דא תנינו, דקב"ה ייתוב עמהון דישראל
 מן גלותא, הה"ד, (ת) ושב יי' אלהיך את שביתך ורחמך.

רעיא מהימנא

(לח) (* (ר) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה, פתח רעיא מהימנא ואמר,
 פקודא דא, למיסב כהנא רבא בתולתא, הה"ד אלמנה וגרושה וחללה זונה את
 אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח אשה. ואמאי בעינן דלא יסב אלא
 בתולתא בלא פגימו. אלא, אתתא איהי כוס דברכה, טעמו פגמו. (** וכהנא
 דקריב קרבנא יי', בעי דלהוי א איהו שלים, ב בלא פגימו, שלים באברוי בלא
 פגימו, דמומין פסלין בכהניא. שלים בגופיה, שלים בנוקביה, לקיימא ביה,
 (ב) כלך יפה רעיתי ומום אין בך.

(לט) דקרבנא מנחה איהו, וצריכינן ישראל למשלח מנחתא דלהון ג למלכא,
 בגבר שלים. דאינון בהפוכא דסטרא אתרא, דהא ביד איש עתי פגים, הווי שלחין

חלופי גרסאות

ש ל"ג בברכאן. ת ל"ג כדן. א ל"ג איהו. ב ל"ג
 בלא פגימו שלים באברוי. ג ל"ג למלכא בגבר; בגוף.

מסורת הזהר

(ר) (שם) ב"ב קפט צ"ב. (ש) (תהלים ג). (ת) (דברים ל)
 וירא קנד צ"ב. (א) (ויקרא כא). (ב) (שיר ד). צו י צ"מ.

בתולה מעמיו יקח אשה

רעיא מהימנא

(לח) כי אם בתולה מעמיו יקח אשה:
 פתח רעיא מהימנא ואמר, מצוה זו היא שישא
 הכהן הגדול בתולה, ז"ש, אלמנה וגרושה וחללה
 זונה את אלה לא יקח כי אם בתולה מעמיו יקח
 אשה. שואל, ולמה צריכים שיקח רק בתולה
 בלי פגם. ומשיב, אלא אשה, היא כוס של ברכה,
 שאם טעמו פגמו. כלומר, שמרמזת על המלכות,
 הנק' כוס של ברכה. והכהן המקריב קרבן לפני
 ה' צריך שיהיה שלם בלי פגם, שלם באבריו
 בלי פגם, כי המזמים פוסלים בכהנים, שלם
 בגופו, שלם בנוקבא שלו. לקיים בו כלך יפה
 רעיתי ומום אין בך.
 (לט) דקרבנא מנחה איהו וכי: כי
 הקרבן הוא מנחה. וצריכים ישראל לשלח
 המנחה שלהם אל המלך, על ידי אדם שלם. כי
 הם בהיפך מן הסטרא אתרא, אשר ביד איש
 עתי

הסולם

מאמר

בקדושה, מכל, לשמש להקב"ה. ז"ש והתקדשתם
 והייתם קדושים כי אני ה' וגו'.

(ז) תו פתח ואמר וכי: עוד פ"א, דה'
 הישועה על עמך ברכתך סלה. לה' הישועה,
 כך למדנו, אשרי הם ישראל שבכל מקום שגלו,
 השכינה גלה עמהם. כשיצאו ישראל מן הגלות,
 למי תהיה הגאולה, לישראל או להקב"ה. כי גם
 השכינה תצא מן הגלות. אלא הרי העמדנו
 בכמה מקראות, וכאן, לה' הישועה ודאי, מתי
 היא. בעת שעל עמך ברכתך סלה, בשעה
 שהקב"ה משגיח בברכות על ישראל להוציאם
 מן הגלות ולהטיב להם, אז לה' הישועה ודאי.
 כי השכינה תצא מן הגלות. וע"כ למדנו
 שהקב"ה ישוב עם ישראל מן הגלות. ז"ש, ושב
 ה' אלקיך את שביתך ורחמך. כי ושב משמע
 שהוא ג"כ ישוב עם ישראל מן הגלות.

(דפו"י דף צ' ע"ב *) דף פ"ט ע"ב (** דף צ' ע"א)

ליה דורנא, ד כתיב א גורל אחד ליי' וגורל אחד לעזאזל. דאלהים אחרים כלהו פגימין מסטרא דצפון, ה והכי רובא דבתי ע"ז הם פגימים, בנוקבא דלהון, חורבא, לילית, פגימותא וכו'.

מ ור"מ איהו ו' מלא ואיהו בסדורא דא ז יה"ו. ה' בתראה, כוס מלא ח ברכת ה', מסטרא דימינא ומסטרא דגבורה דאיהו דינא, שכינתא ט אתקריאת הוי"ה, הה"ד, ד הנה י"ד יד"ד הויה במקנך אשר בשדה. קם ר"מ, ואשתתח י קמיה. ואמר זכאה חולקי כ דמארי ומטרוניתא ג אינהו בעזרי. ע"כ. ח

מא (* ח) איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. רבי יצחק אמר, בגין דאיהו פגים, ומאן דאיהו פגים, נ לא אתחזי לשמשא ט בקודשא. והא אוקמוה, דב"נ דאשתכח פגים, לית ביה מהימנותא, וההוא פגימו אסהיד עליה, כ"ש כהנא, דבעיא לאשתכחא שלים, מאריה דמהימנותא, יתיר מכלא, והא אוקמוה. מב) ר' אלעזר הוה א ג יתיב בקסטרא דבי חמוי, ע והוא הוה אמר, ד זילגא דבקסטירא פ בעיטא שכית. אדהכי, אעבר חד ב"נ, פגים מעיניה חד. אמר חמוי,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (ויקרא טז) תצוה לט צ"ה. ד) (שמות ט) וארא ד כתיב ע"ז תשתכחון דנוקבא דלהון וכו'; והכי רובא דבתי דע"ז ישתכחון פגימין חרבא לילית פגימתא. ו ל"ג ור"מ. ז כ"ג הסולם; הי"ו. ח ל"ג ברכת ה'. ט ואתקריאת. י מוסיף קמיה ר"ש. כ דמאריה מטרוניתא; דמארי דמטרוניתא. ל אינון; איהו. מ קום רעיא מהימנא משפטים ק"ה א'. נ אסיר. ס ל"ג בקודשא. ע והה ול"ג והוא הוה אמר. פ בעינא.

דרך אמת ג) יושב בחדר והיכל של חמיו. ד) ר"ל שהיה לו חלי העינים וזלגו תמיד עיניו דמעוות

איש — אשר יהיה בו מום

הסולם

מאמר

היא בצירוף הויה לעשות דין במקנה מצרים. קם רעיא מהימנא והשתתח לפניו, ואמר אשרי חלקי, שרבוני והמטרוניתא הם בעזרי. (ע"כ רעיא מהימנא)

מא) איש מזרעך לדורותם וגו': איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. ר' יצחק אמר, שהטעם הוא, משום שהוא פגום, ומי שהוא פגום אינו ראוי שישמש בקדש. והרי העמדנו, שאדם הנמצא פגום אין בו אמונה, ופגם הוא מעיד עליו. כל שכן כהן, שצריך להמצא שלם ובעל אמונה יותר מכל. וכבר העמדנו.

מב) ר' אלעזר הוה וכו': ר' אלעזר היה יושב בהיכל של חמיו, והוא היה אומר, לדלף שבהיכל צריכים למצוא עצה. שהיו הגשמים דולפים דרך הגג. בתוך כך, עבר אדם אחד שהיה פגום בעינו אחד, אמר חמיו נשאל לזה עצה. אמר, ר' אלעזר, פגום הוא ואינו נאמן. אמר חמיו, ננסה אותו, באו ושאלו לו, אמר

עתי שהוא פגום (כנ"ל אחרי אהו אכ"ז) היו שולחים לו מנחה, שכתוב, גורל אחד לה' וגורל אחד לעזאזל. כי אלהים אחרים כולם פגומים מצד צפון, בסוד מצפון תפתח הרעה, וכך רוב בתי עכו"ם פגומים בנוקבא שלהב, שהיא חורבה, לילית, פגומה וכו'.

מ) ור"מ איהו ו' וכו': ורעיא מהימנא, הוא ו' מלאה י"ה, כלומר, שהוא ז"א שה"ט ו' דהויה, המלא שפע מן י"ה, דהויה, שהם חכמה ובינה. והוא בסדר זה, יה"ו שיש בו משום זה, כל ג' האותיות יה"ו דהויה ה' אחרונה דהויה, שהיא מלכות, היא כוס מלא ברכת ה' מצד הימין דהיינו כוס של ברכה, שמביא לעיל (באות ל"ח) ומצד הגבורה שהיא דין, נקראת השכינה, הויה, שבצירוף הזה שולטת ה' שהיא דין, על ה' שהיא רחמים, וי"ה שהם המוחזין הם בסוף הצירוף. שיורה על דין. ז"ש הנה יד ה' הויה במקנך. אשר המלכות שנקראת יד ה', (דפרי דף צ' ע"א * דף צ' ע"ב)

ה) נשאל להאי. אמר, פגים הוא, ולא מהימנא. אמר, נשאל בהדיה. אתו שאילר ליה. א"ל, טופקא מאן הוא בעלמא. אמר עתירא, ז אבל ז דישליף, ווי על דא, ק בהדיה אנא מכלהו. אמר ר' אלעזר, במלוי אשתמע, דלאו מהימנותא גביה, ולא בר מהימנא הוא. ת"ח, קב"ה אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, דהא קדושא דלעילא, לא שריא באתר פגים.

מג) פתח ואמר, ה) לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה. לתורה ולתעודה. מאן הוא תורה, ומאן הוא תעודה. אלא תורה, דא תורה שבכתב. תעודה, דא תורה שבעל פה. ו תורה שבעל פה לא שריא באתר פגים, דהא ש מתורה שבכתב אתבני. כתיב צור תעודה חתום תורה בלמודי, צור תעודה, דא תורה שבע"פ, בגין דתמן אתצר צרורא דחיי, ובתעודה אתקשר קשרא ה דחיי דלעילא, למהוי כלא חד.

מד) ומתמן לתתא אתפרשן אורחין ושכילין, ו ומתמן מתפרשין אורחין בעלמין כלהו הה"ד ז ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים. מה) חתום תורה, חתימה דאורייתא, דאיהי תורה שבכתב באן אתר. בלמודי, אלין נביאי, כד"א ח ויקם את העמוד הימני ויקרא שמו יכין ויקם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (ישעיה ח). ז (בראשית ב) ב"א ריא צ"א. ח) (מ"א ז [אבל] דישליף בהדיה [בהדה] אנא מכלהו. ק בהדה. ו ל"ג תורה שבע"פ. ש על תורה. ז ח"ג נח. ת דמהימנותא. א הה"ד ומשם וגו' ומתמן מתפרשין אורחין בעלמין כלהו.

ה) נשאלנו מה לעשות והשיב לו פגים הוא ר"ל אין לו אלא עין אחת ובידוע שאינו איש נאמן. ו) מעשה אוכל הוא שעושים על רעפים לבנים. ז) הוא שלופפי הנזכר בבבא בתרא שלופפי והווי תמרי.

איש — אשר יהיה בו מום

הסולם

מאמר

הוא תעודה ומשיב, אלא תורה זו היא תורה שבכתב. שהיא ז"א. תעודה זו היא תורה שבעל פה. שהיא המלכות. תורה שבעל פה אינה שורה במקום פגום, כי היא נבנית מתורה שבכתב, כי המלכות נבנית מז"א. שהוא שלם. כתוב, צור תעודה חתום תורה בלמודי צור תעודה, זה הוא תורה שבעל פה. משום ששם, במלכות, נצרר צרור החיים, ובתעודה נקשר קשר החיים שלמעלה מז"א, שיהיה הכל אחד. מד) ומתמן לתתא אתפרשן וכ"פ: ומשם ולמטה, דהיינו למטה ממלכות, מתפרדים האורחות והשבילים, ומשם נפרדים דרכים, בעולמות כולם, ז"ש ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים.

מה) חתום תורה: היינו חתימה של התורה, שהיא תורה שבכתב, שהיא ז"א. באיזה מקום היא, בלמודי, אלו הם נביאים הנקראים למודי ה', דהיינו נצח והוד, כש"א ויקם את העמוד הימני ויקרא שמו יכין, שהוא נצח. ויקם

אמר לו, מאושר, מי הוא בעולם. אמר האיש, עשיר, הוא המאושר שבעולם, אבל כי ינתק מעשרו, אוי על זה, עמו אנכי בדאגה יותר מכל. כלומר, שאם מאבד עשרו, הוא אומלל יותר מכל העולם. א"ר אלעזר, בדבריו נשמע, שאין עמו אמונה, ואינו איש נאמן, כי אינו חושב את הצדיק למאושר שבעולם אלא את העשיר. בוא וראה, הקב"ה אמר כל איש אשר בו מום לא יקרב, שקדושה שלמעלה אינה שורה במקום פגום. זילגא פירושו דלף, כי על עיני יורדה מים, מתרגם זלגן דמעין. (איכה א' ט"ז). קספירא פירושו טירה מגדל היכל, כי על ובטירותם מתרגם ובקסטירותהן (בראשית כ"ה ט"ז). סופקא הוא מלשון תוקפא, ופירושו מאושר ותקיף, דישליף פירושו כי ינתק. מלשון ולא שלף לנו ירקא (חז"ן קה):

מג) פתח ואמר לתורה: פתח ואמר לתורה ולתעודה אם לא יאמרו כדבר הזה. לתורה ולתעודה. שואל, מה הוא תורה ומה (דפ"י דף צ"ב)

את העמוד השמאלי ויקרא שמו בועז. ומתמן אתפרשן אורחי לנביאי מהימני, וקיימי אלין בקיומא לגופא, לשית ב טהירין, הה"ד ט) שוקיו עמודי שש. וכלא לא קיימא אלא בשלימו, ולא שריא קדושה דכלא, אלא בשלימו, כד מתחבראן דא בדא, כלא הוא שלים, כלא הוא חד, לא אתפגים אתר. ועל דא אקרי כ"י ג שלם, כד"א י ומלכי צדק מלך שלם ו) ויהי בשלם סכו.

מו) ובגין כך לא שריא כלא, אלא באתר שלים. ועל דא כל איש אשר בו מום לא יקרב. כגוונא דא קרבנא דביה מומא לא יתקריב. מ"ט. דכתיב כי לא לרצון יהיה לכם. ואי תימא הא קב"ה לא שארי אלא באתר תבירא, במאנא תבירא, דכתיב ז) ואת דכא ושפל רוח. האי אתר שלים יתיר הוא מכלא, ד בגין ח) דמאיך גרמיה למשרי עליה גאותא דכלא, גאותא עלאה, ודא הוא שלים. אבל לא כתיב, ואת * עור ושבור וחרום ושרוע. אלא ואת דכא ושפל רוח, מאן דמאיך גרמיה, קב"ה זקיף ליה.

מז) ובגיני כך, כהנא דקאים לתתא כגוונא דלעילא, בעי למהוי שלים יתיר מכלא, ולא יתחזי פגים, וע"ד אזהר להו לכהני, דכתיב איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום.

מח) תו פתח ואמר, נ) וכי תגישון עור לזבוח אין רע, וכי תגישו פסח וחולה אין רע, וכי קב"ה אמר אין רע, אי הכי טוב הוא. אלא סופיה דקרא

חלופי גרסאות

ב סבירין; סטרין. ג ל"ג שלם. ד מוסיף דכתיב ואת דכא ושפל רוח בגין.

מסורת הזהר

ט) (שיר ה) ויקרא פז צ"ס. י) (בראשית יד) לך פב צ"ב. כ) (תהלים עו) לך פב צ"ג. ל) (ישעיה נז) וישב יד צ"ב. מ) (מלאכי א).

דרך אמת ח) שמשפיל את עצמו.

איש — אשר יהיה בו מום

הסולם

מאמר

שורה אלא במקום שבור, בכלי שבור. שכתוב, ואת דכא ושפל רוח. ומשיב, מקום זה הוא שלם יותר מכל, משום שמשפיל עצמו כדי שישרה עליו גאות כל, גאות העלין, וזה הוא שלם. אבל לא כתוב, ואת עור ושבור וחרום ושרוע אשכון, אלא ואת דכא ושפל רוח, כי מי שמשפיל עצמו, הקב"ה זוקף אותו.

מז) ובגיני כך כהנא וכי: ומשום זה הכהן הנמצא למטה כעין שלמעלה, צריך להיות שלם יותר מכולם, ולא יראה בו פגם, וע"כ מזהיר לכהנים, ככתוב, איש מזרעך לדורותם אשר יהיה בו מום. וגו'.

מח) תו פתח ואמר וכי: עוד פתח ואמר, וכי תגישון עוד לזבוח אין רע וכי תגישו פסח וחולה אין רע. ושאל, וכי הקב"ה אומר אין רע, אי"כ טוב הוא. ומשיב, אלא סוף הכתוב מוכיח, שישראל באלו הימים, היו ממנים כהנים בעלי מומים, וקרבנות בעלי מום על המזבח, ולשמש במקדש, ואמרו, מה חסר לו להקב"ה

ויקם את העמוד השמאלי ויקרא שמו בועז, שהוא הוד. ומשם נמשכים דרכים לנביאים הנאמנים, שהם מקבליים מנצח והוד, ואלו, נו"ה, עומדים בקיום אל הגוף, שהוא ז"א, לרשה אורות שבו, ז"ש, שוקיו עמודי שש. שוקיו, ה"ס נצח והוד, והם עמודים לז"א, שיש בו שש ספירות. והכל אינו עומד אלא בסוד השלמות, וקדושת כולם אינה שורה אלא כשהם בשלמות. כי כשמתחברים זה בזה, ז"א במלכות, הכל הוא שלם, הכל הוא אחד, ושום מקום אינו נפגם. וע"כ נקראת כנסת ישראל, שלם. כש"א, ומלכי צדק מלך שלם. שמלכי צדק הוא המלכות והוא מלך שלם. וכן, ויהי בשלם סכו. שפירושו המלכות.

מו) ובג"כ לא שריא וכי: וע"כ אינו שורה הכל אלא במקום שלם, וע"כ כל איש אשר בו מום לא יקרב. כעין זה קרבן אשר בו מום לא יקרב, מהו הטעם. כי כתוב, כי לא לרצון יהיה לכם. ואם תאמר הרי הקב"ה אינו (דפו"י דף צ' ע"ב * דף צ"א ע"א)

אוכה, דישראל באינן יומין הוו ממנן כהני מארי דמומין, על גבי מדבחה, זלשמשא על מקדשא, ואמרי מאי אכפת ליה לקב"ה דא, או אחרא. ואינן הוו דאמרי אין רע. וקב"ה אתיב להון ההיא מלה דהוו אמרי. אמר: ישראל אתון אמרי כד מקרבי מארי דמומין על פולחני אין רע, מאי אכפת ליה לקב"ה.

(ט) סופיה דקרא ה מה כתיב, הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך. ב"נ מנייכו, אי בעיתו לשלומי ו למלכא, ולקרבא קמיה דורונא, אתון משדרין ליה בפגימא, או לא. הירצך או הישא פניך בההוא דורונא, כ"ש וכ"ש דאתון מקרבין קמאי ב"נ פגים לקרבא דורונא, הא דורונא דלכון לכלבא אתמסר, דודאי ב"נ דאיהו פגים, פגים הוא מכלא, פגים הוא ז מהימנותא. וע"ד כל איש אשר בו מום לא יקרב.

(ז) א"ר יוסי, זמין קב"ה לאשלמא להו לישראל, ולאשתכחא שלימין בכלא, דלא יהא בהון מארי דמומין כלל, בגין דיהון תקונא דעלמא, כאלין מאני ולבושא דב"נ דאינן תקונא דגופא, מה"ד ו ויתיצבו כמו לבוש.

(ח) תא חזי, כד יתערון מעפרא, כמה דעאלו, הכי יקומון, חגרין או סומין. עאלו חגרין וסומין, יקומון בההוא לבושא, דלא יימרון דאחרא הוא דאתער. ולבתר, קב"ה ייסי לון, וישתכחון שלימין קמיה, וכדין יהא עלמא שלים בכלא, כדין ו ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד.

(ט) שור או כשב או עז כי יולד והיה שבעת ימים תחת אמו וגו'. ר' יוסי פתח, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע יי'. האי

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

(ז) (איוב לח) ויחי צו צ"א. ט (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ט (תזריע ט צ"ג. ט) (תהלים לו) שמות ק צ"ע.

איש — אשר יהיה בו מום

הסולם

מאמר

שיהיה תקון העולם, בעת התחיה, כאלו הכלים הבלבושים של האדם שהם תקון הגוף, וע"כ ישלים אותם, ז"ש ויתיצבו כמו לבוש. (נא) ת"ח כד יתערון וכר: בוא וראה, כשיתעוררו מעפר בתחית המתים. כמו שנכנסו לקבר כן יקומו, אם פסחים או עורים נכנסו, פסחים ועורים יקומו, דהיינו באותו הלבוש, שהוא הגוף, יקומו. שלא יאמרו שאחר הוא נתעורר לתחיה. ואח"כ הקב"ה ירפא אותם, וימצאו לפניו שלמים. ואז יהיה העולם שלם בכל. ואז, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. (גב) שור או כשב וגו': ר' יוסי פתח, צדקתך כהררי אל משפטיך תהום רבה אדם ובהמה תושיע ה'. מקרא זה יש להסתכל בו. אבל בוא וראה, צדק, הוא ספירה קדושה עליונה, דהיינו מלכות. כהררי אל, היינו כאלו הרים העליונים הקדושים הנקראים הרי אפרסמון הטהור, שהם בינה, ומשום שהמלכות עולה

להקב"ה אם זה או אחר, והם היו אומרים אין רע. והקב"ה השיב להם אותם הדברים שהם היו אומרים, אמר: ישראל, אתם אומרים כשמקריבים בעלי מום לעבודתי אין רע, מה חסר להקב"ה. (ט) סופיה דקרא מה וכר: בסופו של המקרא מה כתוב, הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך, אדם מכם אם צריך לשלם אל המלך ולהקריב לפניו מנחה, התשלחו לו עם מום או לא. הירצך או הישא פניך במנחה ההוא יש"ש בה מום, כל שכן וכל שכן שאתם מקריבים לפני אדם פגום להקריב לי מנחה, הרי המנחה שלכם תמסר לכלב. כי ודאי הוא אדם שהוא בעל מום פגום הוא מכל, פגום הוא באמונה, ועל כן כל איש אשר בו מום לא יקרב. (ג) אמר ר' יוסי וכר: אר"י, עתיד הקב"ה להשלים את ישראל, שימצאו שלמים בכל, שלא יהיו בהם בעלי מום כלל, משום (דפו"י דף צ"א ע"א)

קרא אית לאסתכלא ביה, אבל תא חזי, צדק: כתרא קדישא עלאה. כהררי אל: כאינון טורין עלאין קדישין, ט) דאקרון טורי דאפרסמונא דכיא. ובגין דאיהי סלקא לאתקשרא בהו לעילא, כל דינהא בשקולא חדא לכלא, דלית בההוא דינא רחמי. משפטיך תהום רבה. משפט דאיהו רחמי, ט) נחית לתתא, להתוא דרגא לתקנא עלמין, וחייס על כלא, ועביד דינא ברחמי לבסמא עלמא. נג) ובגין דאיהו רחמי, אדם ובהמה תושיע יי'. לכלא בשקולא חדא. אדם ובהמה, הא אוקמוה, מאן דהוא אדם, ושוי לגרמיה כבהמה. אדם ובהמה: דין אדם, ודין בהמה, חד הוא. אדם: ז) ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. בהמה: והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה ליי', בגין דיעבר עלייהו שבת כ) חד, והא אוקמוה.

נד) רבי חייא פתח ר) יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. תא חזי, זכאין אינון ישראל בעלמא דין, ובעלמא דאתי, דקודשא בריך הוא אתרעי בהו, ואינון מתדבקין ביה, ואקרון קדישין, ז) עם קדוש. וכן עד דסליק לון לדרגא עלאה דאקרי קדש, דכתיב, ה) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה. כמה דאוקימנא, דהא ישראל מתמניא זמין מתדבקין ביה בשמיה, ח) ורשימין בשמיה, ואינון דיליה. כמה דאת אמר, ט) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. נ) ועממין לא מתדבקין ביה, ולא אזלין בנימוסיה.

חלופי גרסאות

מסורת הוזהר

צ) (בראשית יז) תרומה רצב צ"ו ק) (שופטים ה) ט) ונחית. י ל"ג לההוא דרגא. כ ל"ג חד. ז עם ה'. ז) וקרא קי צ"ה. ר) (ירמיה ב) משפטים מג צ"ט. ט) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט.

דרך אמת ט) שנקראים הרי אפרסמון טהור.

אדם ובהמה תושיע ה'

הסולם

מאמר

ובהמה פירוש, דין אדם ודין בהמה אחד הוא. אדם, ובן שמנת ימים ימול לכם כל זכר. בזהמה, והיה שבעת ימים תחת אמו ומיום השמיני והלאה ירצה לקרבן אשה לה. מטעם, כדי שיעבור עליהם שבת אחד. וכבר העמידהו. (כנ"ל תוריע אות ל"ו ברע"מ).

נד) רבי חייא פתח וכו': רחמי ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה גם שמים נטפו. בוא וראה, אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהקב"ה בחר בהם והם מתדבקים בו, ונקראים קדושים, עם קדוש. שהיא בחינת בינה. וכן, עד שתעלה אותם למדרגה עליונה שנקרא קדש, שווא חכמה, שהמקבל מקדש, דהיינו בינה. נקרא קדוש. שכתוב, קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. כמו שהעמדנו, כי ישראל משמנת ימים מתדבקים בו בשמו, ורשומים בשמו, והם שלו. כש"א ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. והעמים אינם

עולה להתקשר בהם למעלה, כלומר, משום שהמלכות נכללה בבינה, וקבלה ממנה הדינים שלה, בסוד אמא אוזיפת לברתא מאנהא (כנ"ל בהקסה"ז אות י"ז ע"ש) ע"כ כל הדינים שלה בהשואה אחת לכל, שאין בדין הזה רחמים. משום שדינים אלו דקטנות הבינה, הם הכנה שתקבל גדלות דבינה כמ"ש שם. וע"כ משפטיך תהום רבה, משפט שהוא רחמים. דהיינו המוחין דגדלות דבינה, שמקבלת ע"י ז"א הנק' משפט, יורד למטה למדרגה היא, למלכות, לתקן העולם ומרחם על הכל, ועושה הדין ברחמים לבשם העולם.

נג) ובגין דאיהו רחמי וכו': ומשום שהוא רחמים, דהיינו שהם מוחין דגדלות כנ"ל, אדם ובהמה תושיע ה'. דהיינו לכל בהשואה אחת, דהיינו גם הארות השמאל המכונות בהמה, ג"כ מקבלים תקונם. אדם ובהמה, הרי העמידו, מי שהוא אדם ומשים עצמו כבהמה. אבל אדם (דפו"י דף צ"א ע"א)

ורשימא קדישא אעדיאו מנייהו, עד *) דאינון מתדבקן בסטרא אחרא דלאו קדישא.

נה) ותא חזי, בשעתא דבעא קב"ה למיהב אורייתא לישראל, זמין בה לבני עשו, אמר לון, בעאן אתון לקבלא אורייתא. בההיא שעתא אתרגיזת ארעא קדישא, ובעאת לאעלא לנוקבא דתהומא רבה. אמרה קמיה, מארי דעלמא, ס פסטירא ן דחדוה תרי אלפי שנין עד לא אתברי עלמא, פ אזדמן קמי ערלין דלא רשימן בקיומך.

נו) אמר לה קב"ה, כורסייא כורסייא, ייבדון אלף אומין כוותייהו, וקיימא דאורייתא לא יזדמן קמיהו, הה"ד יי' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה. ודאי בגין דאורייתא לא אתייהבת ז אלא למאן דאית ביה קיימא קדישא. ומאן ק דיליף אורייתא למאן דלא אתגור, משקר בתרי קיימי, משקר בקיימא דאורייתא, ומשקר בקיימא דצדיק וכנסת ישראל. דאורייתא להאי אתר אתייהבת, ולא לאחרא.

נז) רבי אבא אמר, משקר בתלת דוכתי עלאי, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים, משקר בתורה, דכתיב ח) וזאת התורה וגו'. משקר בנביאים דכתיב ר) וכל בניך למודי יי'. אינון למודי יי', ולא אחרא, וכתיב ב) חתום תורה בלמודי, אינון, ולא אחרא. משקר בכתובים, דכתיב ג) ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל, וכתיב ד) אך צדיקים יודו לשמך. מאן צדיקים.

חלופי גרסאות

ס עסטירא; פסטירא. ע דעלמא. פ קטילנא כמה; קליטנא גו; קליטנא קמי. ז מוסיף בגין דאיהי קיימא קדישא אלא. ק דיהיב.

מסורת הוזהר

ח) (דברים ד) יתרו קה צ"ע. ר) (ישעיה נד) לך קנב צ"ד. ב) (שם ח) צו סז צ"פ. ג) (תהלים עח) ח"ג רצא. ד) (שם קמ) ב"ב רכה צ"ה.

הסולם

אסור ליליף אורייתא למאן דלא אתגור

ומי שמלמד תורה למי שלא נמול, משקר בב' בריתות, משקר בברית התורה, כי התורה נקראת ברית, שכתוב, אם לא בריתי וגו'. ומשקר בברית הצדיק וכנסת ישראל, כי התורה ניתנה למקום זה, לברית, ולא למקום אחר, ערלה. נז) רבי אבא אמר וכו': רא"א, המלמד תורה למי שאינו נמול, משקר בג' מקומות עליונים, משקר בתורה, משקר בנביאים, משקר בכתובים. משקר בתורה, שכתוב וזאת התורה אשר שם משה לפני בני ישראל, ולא לערלים. משקר בנביאים, שכתוב, וכל בניך למודי ה'. הם למודי ה' ולא אחרים. וכתוב, חתום תורה בלמתי, הם, ולא אחרים. משקר בכתובים, שכתוב, ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל. וכתוב, אך צדיקים יודו לשמך, מי הם צדיקים. זה הוא צדיק, שהוא יסוד דז"א, וכנסת ישראל, שהיא המלכות הנקראת צדק, שמי שאינו נמול ולא נכנס בברית שלהם, לא יודו לשמו הקדוש

מאמר

אינם מתדבקים בו, ואינם הולכים בחוקיו, ורושם הקדוש נעדר מהם, עד שהם מתדבקים בסטרא אחרא שאינו קדוש. נה) ות"ח בשעתא דבעא וכו': ובוא וראה, בשעה שרצה הקב"ה ליתן תורה לישראל, הזמין בני עשו, אמר להם רוצים אתם לקבל התורה. באותה שעה רגזה הארץ שהיא המלכות, ורצתה להכנס לנקב תהום הגדול. אמרה לפניו, רבון העולם, השעשועים של שמחה שלך, מבי אלפים שנה קודם שנברא העולם, שהיא התורה, בסוד, ואהיה שעשועים יום יום, יזדמן לפני ערלים שאינם רשומים בבריתך. נו) אמר לה קב"ה וכו': אמר לה הקב"ה כסא כסא, היינו מלכות שנקראת כסא, יאבדו אלף אומות כמוהם, וברית התורה לא יודמ? לפניהם. ז"ש, ה' בצאתך משעיר בצעדך משדה אדום ארץ רעשה, ודאי, משום שהתורה אינה נתנית אלא למי שיש בו ברית קדש. דפו"י דף צ"א ע"א *) דף צ"א ע"ב

דא צדיק וכנסת ישראל. דמאן דלא אתגזר, ולא עאל בקיומא דלהון, לא יודון לשמיה קדישא, דהיא אורייתא. אמר רבי חייא כיון דאתגלי קב"ה על טורא דסיני, למיהב אורייתא לישראל, ד שכיכת ארעא, ותבת ט בנייחא, הה"ד ה ארץ יראה ושקטה.

(נח) תא חזי, בר נש דאתייליד לא אתמנא עליה ה חילא דלעילא, עד א דאתגזר. כיון דאתגזר, אתער עליה ב אתערותא דרוחא דלעילא. זכי ג לאתעסקא באורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ועביד פקודי אורייתא, אתער עליה אתערותא יתיר. זכי ואתנסיב, זכי ואוליד בנין, ואוליף לון אורחוי דמלכא קדישא, הא כדין ד הוא אדם שלים. שלים בכלא.

(נט) אבל בהמה ה דאתילידת, בההיא שעתא דאתילידת, ההוא חילא דאית ו לה בסופה, אית לה בההיא שעתא דאתילידת, ואתמנא עליה. ובגין כך כתיב, שור או כשב או עז כי יולד. ז עגל או טלה, או שעיר או גדי לא אתמר, אלא שור או כשב או עז, ההוא ה דאית ליה לסופא, אית ליה בשעתא דאתייליד. (ס) והיה שבעת ימים תחת אמו, בגין לאתישבא ביה ההוא חילא ואתקיים ביה. ובמה יתקיים ביה. כד ישרי עליה שבת חד, ואי לא, לא יתקיים. ט ולבתר דיתקיים ביה ההוא חילא, כתיב ירצה לקרבן אשה ליי, בקיומא דשבת חד, דאעבר עליה.

(סא) ובר נש, בקיומא דשבת חד, אתקיים ביה אתערותא דהאי עלמא,

חלופי גרסאות

ד שכיבת. ט ונייחא. ת רוחא. א דיתגזר. ב רוחא אתערותא דלעילא. ג ורבי לעסוק. ד ההוא ב"נ שלים. ה גורס בכולם דאתייליד. ו ליה ול"ג מן לה עד ואתמנא. ז ל"ג מן עגל עד ההוא. ח דיהא. ט מוסיף ועוד דאתייבש מזוהמא דאמיה ולבתר. י דיעבריה.

מסורת הזהר

(ה) (שם עו) ח"ג קצג.

והיה שבעת ימים תחת אמו

בהמה שנולדה, באותה שעה שנולדה, הנה אותו הכח שיש לה בסוף יש לה בשעה שנולדה, והוא נתמנה עליה. ומשום זה כתוב, שור או כשב או עז כי יולד, עגל או טלה או שעיר או גדי לא נאמר, אלא שור או כשב או עז, כי מה שיש לה בסוף יש לה בשעה שנולדה.

(ס) והיה שבעת ימים תחת אמו: והא, כדי שיתישב בו אותו הכח שנתמנה עליו, ויתקיים בו. ובמה יתקיים בו, הוא, כשישרה עליו שבת אחד, ואם לא, אינו מתקיים. כי אין קיום לבריות, אלא באור השבת, בסו"ה ויכל אלקים ביום השביעי מלאכתו אשר עשה, ואחר שנתקיים בו אותו הכח, כתוב, ירצה לקרבן אשה לה. על ידי קיום של שבת אחד שעבר עליו.

(סא) ובר נש בקיומא וכי: ואדם, בקיום של שבת אחד, מתקיים התעוררות של עולם הזה והכח

הסולם

מאמר

הקדוש, שהוא לימוד התורה. א"ר חייא כיון שנגלה הקב"ה על הר סיני לתת התורה לישראל, שככה הארץ, מרגזנותה הנ"ל, ונחה. ז"ש ארץ יראה ושקטה.

(נח) ת"ה בר נש יכו: בוא וראה, אדם שנולד, לא נתמנה עליו כח מלמעלה עד שנמול, כיון שנמול נתעורר עליו התעוררות הרוח דהיינו אור הנפש, שלמעלה. זכה לעסוק בתורה נתעורר עליו התעוררות יתרה, דהיינו אור הרוח. זכה ועשה מצות התורה, נתעורר עליו התעוררות יתרה, שהוא אור הנשמה. זכה ונשא אשה וזכה והוליד בנים ולמד אותם דרכיו של המלך הקדוש, הנה או, הוא אדם שלם, שלם בכל. כי זכה לאור החיה. ד' מדרגות אלו הם מד' עולמות אבי"ע, ונוהגות ג"כ בכל עולם ועולם מהם.

(נט) אבל בהמה דאתילידת וכי: אבל (דפו"י דף צ"א ע"ב)

וחילא דיליה. כ בתר דאתגור, אתער עליה ל אתערותא דרוחא עלאה, וכ"י אעבר עליה, וחמאת ליה, ברשימא קדישא, ואתערת עליה, ם ושריא עליה רוחא דההוא עלמא קדישא, כמה דאת אמר, ן ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו'. בדמיך: בתרי.

סב) ן ואי תימא, התם כד נפקו ישראל ממצרים, דשכיח בינייהו דם פסח ודם מילה, כדין כתיב בדמיך חיי, הכא מאי בדמיך. אלא תרין, חד דמילה, וחד דפריעה. חד דגזירו, דכנסת ישראל. וחד דפריעה, בצדיק יסוד עולם. ואלין תרין דמין דבר נש קאים בגינייהו בקיומא דעלמא דאתי, הה"ד בדמיך חיי. סג) רבי שמעון אמר, ן סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם. סוד יי' ליראיו, דא כנסת ישראל. ובריתו להודיעם, דא צדיק ם יסוד עולם. * בקשורא חדא. סד) יו"ד, תלת אתוון, שלימותא דכלא. ן י' ראשיתא דכלא. י' עלאה דכלא. וא"ו אמצעיתא, שלימותא דכל סטרין. מעבר לכל רוחין, ביה תליא מהימנותא. דל"ת, גנתא, צרורא דחיי. את דא ן זעירא, שלימא דכלא. סה) את דא סתימא דכל סטרין. כד נפיק, נפיק כמלכא עם חילוי.

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

ז) (יחזקאל טז) בא כד צ"כ. ז) (תהלים כה) ב"א כ מסיף ב"ג בתר. ל רוחא ול"ג אתערותא. ן ושאו נ ל"ג ואי תימא. ן ל"ג יסוד. ן ל"ג י. ן שלימא זעירא.

כל אות דשמא שלימו דכל שמא

הסולם

מאמר

שהוא יסוד דז"א הנקרא ברית. ושניהם ביחד אחד. סד) יו"ד תלת אתוון וכר: יו"ד, שיש בה ג' אותיות, הן שלמות הכל. ראשית הכל, דהיינו חכמה הנקרא ראשית, היא י', שהיא עליונה על הכל, על כל אותיות הויה, ועל כל הספירות. הו' שביו"ד, היא קו האמצעי, ז"א שהוא שלמות כל הצדדים, שהוא משלים הימין והשמאל. הוא מעבר, דהיינו שורש, לכל הרוחות, בו תלויה האמונה שהיא מלכות, והיא ד' דיו"ד, שהיא הגן, צרור החיים, דהיינו מלכות, אות זו ד' היא קטנה, כי המלכות ה"ס אותיות קטנות, והיא שלמות הכל. כי המלכות משלמת לכל הספירות. סה) את דא פתימא וכר: אות זו י', היא סתומה מכל הצדדים. כשיוצאת, דהיינו כשמתגלה, היא יוצאת כמלך עם חייליו, וחרת אח"כ ה' בלבדה. בה נסתם הדבר, בה יוצא דהיינו שמונגלה. סוגרת ופותחת. פירוש. כבר ידעת. שאו"א עלאין שה"ס י' דהויה, האויר שבהם סתום, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם, וע"כ הם סתומים מאוד. החכמה (כנ"ל בראשית א' דף רנ"א נחית ע"ש) ור

והכח שלה דהיינו נפש הבהמית. ואחר שנמול בתעורר עליו התעורות רוח העליון, שה"ס נפש כנ"ל, וכנסת ישראל, שהיא המלכות עוברת עליה, ורואה אותו בירושם קדוש, היא מתעוררת עליה, ושורה עליו הרוח של עולם ההוא הקדוש. כש"א ואעבור עליך ואראך מתבוססת בדמיך וגו'. בדמיך, היינו בשני דמים. סב) ואי תימא התם וכר: ואם תאמר, שם, כשיצאו ישראל ממצרים, שהיו נמצאים ביניהם דם פסח ודם מילה, אז כתוב בדמיך חיי. דהיינו ב' דמים. אבל כאן מהו בדמיך, הרי אין יותר אלא דם מילה בלבד. ומשיב, אלא שנים הם, אחד של המילה ואחד של הפריעה. אחד של המילה, הוא מבחינת כנסת ישראל, שהיא המלכות. ואחד של הפריעה, הוא מבחינת צדיק יסוד עולם. דהיינו יסוד דז"א. ואלו ב' דמים, אדם זוכה בשבילם בחיי של עולם הבא. ז"ש בדמיך חיי. מאמר כל אות דשמא שלימו דכל שמא סג) רבי שמעון אמר וכר: רש"א, סוד ה' ליראיו ובריתו להודיעם סוד ח' ליראיו, הן כנסת ישראל, דהיינו מלכות הנקראת סוד ה'. ובריתו להודיעם, זה צדיק יסוד עולם. (דפרי דף צ"א ע"ב * דף צ"ב ע"א)

צ תב לבתר, י' בלחודוי, ביה אסתים מלה, ביה ק נפיק, סגיר ופתח. (סו) ה"א שלימותא דכלא, לעילא ולתתא. והא אתמר, ש ה', הא ידיעא. א' הוא יו"ד, שלימו דתלת אתוון, דאינון ברישא, ת דסתימן בי' והא אוקמוה.

חלופי גרסאות

צ יתיב. ק נגיד ונפיק. ר דא. ש מוסיף ה"א ה'. ת סתימו [דסתימין] ביו"ד והא אוקמוה; מוסיף סתימן בי', ואע"ג דהא אוקמוה; דסתימן ביה ו' ע"ג, א' [; דא'] הא אוקמוה; דסתימן ביה"ו ע"ג א' והא אוקמוה; סתימן בי' וא"ו ע"ג א' והא אוקמוה.

מאמר הסולם כל אות דשמא שלימו דכל שמא

והרי למדנו, ה' היא ידועה, שהיא בינה, דהיינו ישו"ת, הא' של חילוי ה"א, היא יו"ד, כי צורח א' היא ו' באמצע. ולמעלה י', ולמטה ד', שהיא שלמות ג' אותיות שהן בראש, הסתומות בי' דהויה, אשר במילוי היא אותיות יו"ד. והרי העמידוהו, כנ"ל בדבור הסמוך. והכל דבר אחד הוא, כי שלמות השם הקדוש הוא שלמות שלמעלה ולמטה. משום זה פעמים ה"ה' לוקחת א' למילוי, והיינו במונן שמתעטרת בעטרותיה.

פירושו. כי נתבאר לעיל, שאע"פ שהי' דהויה, שהיא או"א עילאין, משפעת חכמה, לישו"ת, שהם ה' דהויה, מכל מקום או"א לעצמם הם סתומים מחכמה, ומתגלית רק בישו"ת שהיא ה' דהויה, ע"ש. וז"ש ה' שלימותא דכלא לעילא ולתתא, שבה יש השלמות להשלים הכל. הן חסדים לז"א, שהוא למעלה, והן חכמה להמלכות. שהיא למטה. כי בה' דהויה מתגלית גם החכמה. ה' הא ידועה, שהיא בינה, דהיינו ישו"ת, א' הוא יו"ד, שצורת כתיבת א' היא י' למעלה, ד' למטה, ו' באמצע. שלימו דתלת אתוון דאינון ברישא דסתימן בי' כי צורת הי' בעת שמשפעת חכמה לה' היא ג' אותיות יו"ד כנ"ל בדבור הסמוך, שהי' הי"ס חו"ב, ו"ד הן הדעת, ובעת שה' דהויה מקבלת הארת חב"ד שבג' אותיות של הי' שבראש הויה, היא ה' במילוי א' כזה הא, אשר הא' רומזת על הארת חב"ד שמקבלת מאו"א עילאין. וכלא חד מלה הוא, שכמו שהיוד במילואה, מורה על הארת החכמה ע"י הדעת, כן הא במילואה, מורה על הארת החכמה ע"י הדעת. שלימו דשמוא קדישא הוא שלימו דעילא ותתא, כי השלמות של השם הקדוש הוא שלמות של ז"א ומלכות, שז"א הי"ס למעלה והמלכות הי"ס למטה, כלומר, שהשלמות היא שתשפיע חסדים לז"א והארת חכמה למלכות. בגין כך לזמנין ה"א נטיל א' בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי משום זה, בשעה שה', שהיא ישו"ת מתעטרת בהארת חב"ד, מג' אותיות יוד כנ"ל, היא לוקחת

ורק ישו"ת שה"ס ה' ראשונה דהויה, נפתח האויר שלהם, שהי' יוצאת מאויר שלהם וחזר בהר אור החכמה. כמ"ש שם. ועם כל זה, החכמה שישו"ת מקבלים, הם מקבלים בהכרח מאו"א עילאין שהם י' דהויה, כי אין מדרגה מקבלת אלא ממדרגה הסמוכה לה לפניה. ולפיכך אע"פ שאו"א הם סתומים מחכמה, מ"מ הם נפתחים בחכמה להאיר לישו"ת, שהם ה' דהויה, אלא אחר כך, חוזרים ונסתמים מחכמה כדרכם.

ולפיכך יש ב' בחינות בי' דהויה, בחינה אחת, כשהיא במילוי ו"ד, דהיינו יוד, ובחינה שניה, כשהיא בלי מילוי ו"ד, אלא י' בלבדה. כי בשעה שאו"א עילאין נפתחים להשפיע חכמה לישו"ת הם יו"ד במילואה. אשר הי' רומזת לאו"א עילאין, שהם חו"ב עליונים, והו"ד הי"ס הדעת אשר הו" הי"ס ז"א, הימין שבדעת. והר' הי"ס המלכות השמאל שבדעת. לרמוז, שהחכמה שבהם מתגלה ע"י הדעת הוה לישו"ת. ולאחר השפעתם, שאו"א חוזרים ונסתמים מחכמה, הי"ס י' בלי מילוי, שרומזת, שאין החכמה מתגלה ע"י הדעת אלא הם סתומים.

וז"ש, את דא סתימא דכל סטרוין, כי אות י' הי"ס או"א עילאין שהאויר שלהם סתום מחכמה, כד נפיק, כשהי' יוצאת להשפיע חכמה לישו"ת, נפיק כמלכא עם חילוי, שאז יוצאת עם המילוי ו"ד שלה. שהי"ס ימין ושמאל של הדעת, הנבחנות לצבאות הי', והחכמה נפתחת ונשפעת לישו"ת ע"י הדעת. תב לבתר י' בלחודוי, אחר שגמרה השפעת החכמה, חוזרת הי' לבדה בלי ו"ד, למדרגתה הקודמת, דהיינו שנעשתה סתומה כדרכה. נמצא אשר ביה אסתים מלה, ביה נפיק, שפעם החכמה סתום בה, ופעם יוצאת החכמה להשפיע לישו"ת. סגיר ופתח, פעם סוגרת הארת החכמה, ופעם פותחת אותה.

(סו) ה"א שלימותא דכלא וכו': הי' של השם הויה, היא שלימות הכל למעלה ולמטה. (דפו"י דף צ"ב ע"א)

וכלא חד מלה הוא, שלימו דשמא קדישא, הוא שלימו דעילא א ותתא. בגין כך לזמנין ה"א נטיל א', בזמנא דהיא מתעטרא בעטרוי.

סז) תא חזי, כל את ואת דשמא קדישא, אתחזי ביה שלימו ב דכל שמא. ג יו"ד הא אתמר שלימו דכלא. ה' שלימו דכלא ואע"ג דלאו איהו באלף, ד ה' בלחודוי, הא אתמר בדיוקנא ה דא ז: ו הוא שלימותא דכלא. ו בין בסטרא דא, בין בסטרא אחרא, שלימו הוא דכלא. ז ו"ה ה הוא שלימו יתיר, לאעטרא לכלא הא דכלא חד, והא אתערו ביה חברייא.

סח) ת"ח, והיה שבעת ימים וגו'. ט יו"ד ה"א וא"ו ה"א אתגליפו אתוון י והיה. כ ו' ה', הא שבעת יומין אתכלילו בחד. י' ה', שבעת יומין. ל י' חד, כללא דכלא. מ ה' תלת, היא ותרין בנין. נ וברא חד ס תרין אבהן ביה כלילין, הא ע חמשא. ברתא נוקבא חד, הא פ שיתא, אשתמע דה' עלאה כללא דשיתא. י"ה הא שבעה. היינו דכתיב ח) שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

א ל"ג ותתא. ב דכלא. ג יו"ד ה"א. ד כ"ג הסולם ; ה"א. ה א'; ה"י; ה"י; דא הא. ו איהו. ז וא"ו ה"א. ח ל"ג הוא. ט וא"ו ה"א יו"ד ה"א. י ל"ג והיה. כ דה"א ול"ג ו' ה', ל דחד. מ ה"א. נ דברא. ס מוסיף ביה תרין. ע שיתא. פ שבעה.

(ח) (מ"א ח) מקץ עא צ"ב.

כל אות דשמא שלימו דכל שמא

הסולם

מאמר

על כל השלמות שבהויה. וכבר העירו בה החברים.

סח) ת"ח והיה שבעת ימים וגו': בוא וראה. והיה שבעת ימים תחת אמו. בסוד יוד הא ואו הא נחקקו האותיות והיה. כי והיה. היא אותיות ו"ה י"ה. ו' ה', הרי שבעת ימים נכללו בהם באחד. כי ו"ה שהם ז"א ומלכות, הם ז' ספירות חג"ת נה"מ. י' ח' הם שבעת ימים, כי י' היא אחת, כלל כולם. שהיא כוללת כל אותיות השם. ה' היא שלשה, היא ושני בניה, כי היא כוללת בתוכה ד' ו', שה"ס ז"א ומלכות, שהם בסוד העיבור בבניה וה"ס ימין ושמאל שבדעת ועם הבניה עצמה, הרי שלשה. וכן האחד, דהיינו ה' שבה', שני אבות כלולים בה דהיינו ב' הקוין חסד וגבורה, הרי חמשה, שהם בינה ז"א, ומלכות, חסד, וגבורה. גם ה' כוללת בתוכה הבת הנקבה, שהיא מלכות, שהיא עוד אחת, הרי ששה. נשמע שה' עליונה שבהויה, היא כלל של ששה, דהיינו, בינה ז"א, ומלכות, חסד, וגבורה, ומלכות הנכללת בז"א. י"ה, דהיינו שלמעלה מחזה, הנקראות י"ה, שהן, חכמה, בינה, ימין דדעת, שמאל דדעת, חסד, וגבורה, ושליש עליון דת"ת ביחד עם המלכות שבחזה. והיינו שכתוב, שבעת ימים ושבעת ימים ארבעה עשר יום. שה"ס שבעת ימים שבז"ה ושבעת ימים שבי"ה.

לוקחת למילואה א', שהא' מורה על הארת חב"ד אלו.

סז) ת"ח כל את וכי: בוא וראה, כל אות ואות של השם הקדוש נראה בו השלמות של כל השם. יוד, דהויה, כבר נתבאר שהיא שלמות הכל. שהי' רומזת על חו"ב עלאי, ו' על ז"א שהוא ימין שבדעת, ד' על המלכות שהיא שמאל שבדעת. כנ"ל. ה' דהויה היא שלמות הכל ואע"פ שאינה במילוי א', אלא ה' בלבד, כי למדנו שבצורה של ה' היא שלמות הכל. כי צורת כתבה של ה' היא ו' ד', שהיא שלמות הכל כנ"ל, כי צורת ה' היא ד' על ו', והקין זוית של ה' היא י'. דהיינו דלא כי דהויה, שהיא שלמות הכל רק כשהיא במילואה יו"ד, אבל לא כשהיא י' פשוטה בלי מילוי (כנ"ל אות ע"א) משא"כ ה' דהויה היא שלמות הכל אפילו כשהיא פשוטה בלי מילוי. מפני שבה יוצאת ה' מאויר ונעשה אור כמ"ש שם. ו' דהויה בין בצד זה, כשהיא במלואה, ובין בצד אחר, כשהיא פשוטה, היא שלמות הכל. כי ו' מורה על קו אמצעי, הכולל בתוכו ב' הקוין ימין ושמאל, שה"ס י"ה, וע"כ היא שלמות הכל, דהיינו חו"ב שהם י"ה והו' עצמה שהיא דעת. ו' ה', כיומר ה' דהויה המחוברת עם ה' דהויה, היא שלמות גדולה ביותר להעטיר לכל העולמות, כי ו"ה ה"ס ז"א ומלכות כשהם בזווג. הרי שהכל אחד, שכל אות מהויה יורה (דפריי דף צ"ב ע"ב)

היה

(ט) והיה שבעת ימים תחת אמו. תחת אמו, אתעטרו שבעת ימים, דכתיב ט) לך יי' הגדולה והגבורה וגו'. ועל דא שבעת ימים לתתא, ליקרא דאימא עלאה. תחת אמו לתתא. ז) דכתיב י) עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. עקרא דכל ביתא, ילדה שבעה, אלין שבעת יומין דחג הסוכות. ורבת בנים אמללה, אלין קרבנין ק) דחג, דנחתין בכל יומא מן מניינא.
 ע) ות"ח אלין סלקין לעילא לעילא, ואלין נחתין לתתא לתתא, כד"א ט) אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם יי'. וישראל סלקין מתתא לעילא, דכתיב ז) והיה זרעך כעפר הארץ, וכתיב ח) והרביתי את זרעך כככבי השמים, ולבתר סלקין על כלא, ומתדבקן באתר עלאה על כלא, הדא הוא דכתיב, ט) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.
 עא) וישור או שה אותו ואת בנו. אמר רבי יוסי, כתרגומו לה ולברה. דעקרא דאימא למנדע ברה, ואזיל בתרה, ולא אזיל בתר אבוה, ואנן לא ידעינן מאן הוא.

עב) לא תשחטו ביום אחד. א"ר יהודה, מ"ט. אי תימא משום עגמת נפש ר) דבעירא, ניכוס להאי בביתא חד, ולהאי בביתא אחרא. או להאי השתא, ולהאי לבתר. א"ל, אית מאן דשרי, ולא הכי, אלא ביום אחד ממש.

מסורת הזהר

ט) (ד"ה א כט) ב"א רעה צ"ב י' (ש"א ב) ויקרא קלט
 צ"ל. כ) (עבדיה א) ח"ג רפב. תק"ח ק ט"ב ש"ה.
 ז) (בראשית כח) משפטים סה צ"א. ח) (שם כו) תק"ח צד ט"ד שלי"א. ו) (דברים ד) ב"ב קו צ"א.
 ט) (ויקרא כב).

חלופי גרסאות

אותו ואת בנו

שהאומות מושכים מהם ממעלה למטה כדרכם, וע"כ מפילים אותם למטה. כש"א, אם תגביה כנשר ואם בין ככבים שים קנך משם אורידך נאם ה'. וישראל עולים ממטה למעלה. שכתוב, והיה זרעך כעפר הארץ, וכתוב והרביתי את זרעך ככבי השמים, ונמצאו עולים מעפר הארץ לככבי השמים. ואח"כ עולים על הכל, ומתדבקים במקום עליון על הכל, ז"ש, ואתם הדבקים בה' אלוקיכם וגו'.
 עא) וישור או שה אותו ואת בנו:
 א"ר יוסי, פירושו כתרגומו, לה ולברה. דהיינו לה ולבנה, ולא לו ולבנו, כי דרכה של אם לדעת את בנה, ובנה הולך אחריה, ואינו הולך אחר אביו, ואין אנו יודעים מי הוא אביו.
 עב) לא תשחטו ביום אחד: א"ר יהודה מהו הטעם. אם תאמר שהוא מחמת עגמת נפש של הבהמה, א"כ נשחוט זה בבית אחד, ולזה בבית אחר. או לזה עתה, ולזה אחר כך. אמר לו, יש מי שמתיר זה, ואינו כן, אלא ביום אחד ממש אוסר הכתוב.

ת"ח

מאמר

הסולם

(ט) והיה שבעת ימים תחת אמו: היינו שתחת אמו, דהיינו תחת י"ה, נעטרו שבעת ימים של י"ה, שכתוב, לך ה' הגדולה והגבורה וכו', שהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ דזו"ן, וע"כ יש שבעת ימים למטה בזו"ן, כי ליקר של אמא עלאה, דהיינו נגד ז' בחינות שיש ב"ה, יש גם תחת אמו, למטה ז' ימים. היינו שכתוב, עד עקרה ילדה שבעה ורבת בנים אמללה. שפירושו, העיקר של כל הבית, שהיא בינה, ילדה שבעה, שהם שבעת ימים של חג הסוכות. שה"ס חג"ת נהי"מ. ורבת בנים אמללה, אלן הם הקרבנות שבהג דהיינו ע' פרים שמקריבים בחג הסוכות שהולכים ומתמעטים מן המנין בכל יום. שהם כנגד ע' אומות שה"ס רבת בנים אמללה.
 ע) ות"ח אלין סלקין וכו': וברא וראה, אלו, ז' ימי סוכות שה"ס חג"ת נהי"מ, עולים למעלה למעלה. שהארת החכמה שבהם מאירה ממטה למעלה. ואלו, ע' פרים שע' אומות יונקים מהם, יורדים למטה למטה. כלומר (דפו"י דף צ"ב ע"א)

(עג) ת"ח תנינן יפה תענית לחלום, כאש לנעורת. ועקרא דתעניתא בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא. מאי טעמא. בגין דלית לך יום לתתא, דלא שלטא ביה יומא אחרא עלאה. וכד איהו שארי בתעניתא דחלמא, אוליפנא דההוא יומא לא ש אתעדי, עד דאתבטל ההוא גזרה. ת ואי דחי ליה ליומא אחרא, הא שולטנא דיומא אחרא הוא, ולא עאל יומא ביומא אחרא דחבריה. כהאי גוונא, לית לך יום דלא אתמנא עליה יומא עלאה לעילא. ובעי בר נש לאסתמרא, דלא יעביד פגימו בההוא יומא, ולא יתפגים קמי שאר יומין אחרנין.

(עד) ותנינן, בעובדא דלתתא אתער עובדא דלעילא. אי בר נש עביד עובדא לתתא כדקא * יאות, הכי אתער חילא כדקא יאות לעילא. עביד בר נש חסד בעלמא, אתער חסד לעילא, ושארי בההוא יומא, ואתער ביה בגיניה. א ואי אתדבר ב"נ לרחמי לתתא, אתער רחמי על ההוא יומא, ואתער ברחמי בגיניה. וכדין ההוא יומא קאים עליה למהוי אפוטרופא בגיניה, בשעתא דאצטריך ליה.

(עה) כגוונא דא, ב בהפוכא דדא. ג אי עביד ב"נ עובדא דאכזרי, הכי אתער בההוא יומא, ופגים ליה, ולבתר קאים עליה לאכזרי לשיצאה ליה מעלמא. בההיא מדה דב"נ מודד, בה מודדין ליה.

(עו) תנו, דישראל ד אכזריות אתמנע מנייהו, מכל שאר עמין, ולא יתחזון מניה עובדא בעלמא. דהא כמה מארי דעינין קיימין עליה דב"נ בההוא עובדא, זכאה מאן דאחזי עובדא דכשרא לתתא, דהא בעובדא תלייא מלתא בכלא, לאתערא מלה אחרא.

חלופי גרסאות

ש אעדי. ת ואדחי. א ל"ג ואי. ב בעובדא דלתתא. ג מסיף ועל כלא אי. ד אכזריאות; אכזריותו.

אותו ואת בנו

הסולם

מאמר

כך גם הכח שלמעלה. עשה אדם חסד בעולם, נתעורר חסד למעלה, ושורה ביום ההוא, ומתעטר בו בשבילו. ואם נוהג אדם ברחמים למטה, מעורר רחמים על אותו יום, והוא מתעטר ברחמים בשבילו. ואז יום ההוא עומד לו להיות מגין עליו בשעה שיוצרך לו.

(עה) כגוונא דא בהפוכא וכי: כעין זה הוא, בהיפך מזה, אם עושה אדם מעשה של אכזריות, מעורר כך באותו יום, ופוגם את היום, ואח"כ עומד עליו אותו יום להתאכזר ולכלותו מן העולם. במדה זו שאדם מודד מודדים לו.

(עו) תנו דישראל וכי: למדנו, שאכזריות נמנעה מישראל, יותר מכל שאר העמים. ולא יראה מהם מעשה אכזריות בעולם. כי כמה בעלי עינים עומדים על האדם לקטרג עליו במעשה

(עג) ת"ח תנינן יפה וכי: למדנו יפה תענית לחלום רע. כאש לנעורת. דהיינו שנפטר ממנו. ועיקר התענית הוא באותו יום ממש, ולא ביום אחר. מ"ט, משום שאין לך יום למטה שאין שולט עליו יום אחר עליון. וכשהוא שורה בתענית חלום למדנו, שיום ההוא אינו עובר עד שנתבטל אותה הגזירה. ואם דוחה את התענית ליום אחר, כבר היא שליטה של יום אחר, ואין יום אחד נכנס בחבירו, ביום אחר. כעין זה, אין לך יום, שלא נתמנה עליו יום עליון למעלה, וצריך האדם להשמר, שלא יעשה פגם באיזה יום, שלא ישאר פגום כלפי שאר ימים האחרים.

(עד) ותנינן בעובדא דלתתא וכי: ולמדנו בהמעשה שלמטה, מעורר מעשה למעלה. אם אדם עושה מעשה למטה כראוי, מתעורר (דפוי דף צ"ב ע"א *) דף צ"ב ע"ב)

עז) רבי שמעון פתח, (ו) וירא יעקב כי יש שבר במצרים, האי קרא רוא דחכמתא אית ביה, ואית לן לאסתכלא ביה, דלאו סיפיה רישיה, ולאו רישיה סיפיה.

עח) אלא ת"ח, בשעתא דקב"ה בעי למידן עלמא בכפנא, לא יהיב מלה ה דא לידא דכרוזא, דהא כל דינין אחרנין דעלמא, כרוזא כריו עלוהי עד לא ו ייתן לעלמא, ודינא דא לא אתיהיב לכרוזא, אלא קב"ה אכריו עליה וקארי. הה"ד, (ג) כי קרא י"י לרעב. מההיא שעתא אתפקדן על עלמא ממנו אחרנין, ז בפקידו דרעב.

עט) ואסיר ליה לב"נ דאית ליה שבעא, לאחזאה ה בגרמיה שבעא, דהא אחזי פגימו לעילא, ואכחיש מלה דמלכא, וכביכול כאלו אעבר ממנו דמלכא מאתרייהו. וע"ד אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, למה תעבידו פגימו לעילא ולתתא, ולאכחשא מלה דמלכא, וכל אינון ממנו בכריו דיליה.

פ) אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ותמן אחזיאו גרמייכו בשבעא, ולא תכחישו פמליא דלעילא הכא. ות"ח, יעקב כמה תבואה הות ליה, ולא בעי לשבור אלא בתוך הבאים ט בגין דלא ישתכח פגימו בעובדא דיליה. כ (פא) תו פתח ואמר, (ז) וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. ותנינן ידו

חלופי גרסאות

גמורת הזהר

(ע) (בראשית פב) מקץ כד צ"א. (ג) (מ"ב ח). ה ל"ג דא. ו יחתוך. ז דפקידו דתרעין. ח גרמיה בשוקא ולאחזאה בי שבעה. ט ל"ג בגין. י ולא אשתכח. כ בדפו"י כתב מה שחסר כאן עיין בסוף הספר סימן ג'

יש שבר במצרים

המולם

מאמר

עט) ואסיר ליה לבר נש וכו': ואסור לאדם, שיש לו שובע, להראות בעצמו שהוא שבע, כי מראה פגם למעלה, ומכחיש דבר המלך, שגזר על רעב, וכביכול, כאלו העביר הממונים של המלך ממקומם. וע"כ אמר יעקב לבנוי, למה תתראו, שפירושו, למה תעשו פגם למעלה ולמטה, ולהכחיש דבר המלך, וכל אלו הממונים בכרוז של המלך.

במעשה ההוא. אשרי מי שמראה מעשה כשר למטה. כי במעשה תלוי הדבר לגמרי, לעורר כנגדו למעלה דבר אחר.

עז) רבי שמעון פתח וכו': רש"פ, וירא יעקב כי יש שבר במצרים. מקרא זה יש בו סוד החכמה. ויש לנו להסתכל בו. כי אין סיפוי ראשו ואין ראשו סיפוי. כי בתחלה אומר, וירא יעקב כי יש שבר במצרים, ובסופו אומר ויאמר יעקב לבניו למה תתראו, וכי משום שיש שבר במצרים, אסור להם להתראות. מהו הקשר מזה לזה.

פ) אבל הנה שמעתי וכו': אבל הנה שמעתי כי יש שבר במצרים רדו שמה, ושם תראו את עצמכם בשובע. ואל תכחישו פמליא של מעלה כאן. ובוא וראה, יעקב, כמה תבואה היתה לו, ולא רצה לשבור, אלא בתוך הבאים, כדי שלא ימצא פגם במעשה שלו. דהיינו שלא להראות עצמו שבע.

עח) אלא ת"ח בשעתא וכו': ומשיב, אלא בוא וראה, בשעה שהקב"ה רוצה לדרוך את העולם ברעב, אינו מוסר דבר זה ליד הכרוז, אל המלאכים, כי כל דינים אחרים שבעולם, הכרוז מכריו עליהם עד שלא יבואו לעולם, ודין זה שרעב, לא ניתן אל הכרוז, אלא הקב"ה מכריו עליו וקורא. ז"ש כי קרא ה' לרעב. מעת ההיא מתמנים על העולם ממונים אחרים, בגזירת הרעב.

פא) תו פתח ואמר וכו': עוד פו"א, וישא אהרן את ידיו אל העם ויברכם. ולמדנו ידו כתוב, בלי יוד, ללמד שצריך להגביה הימין על

(דפו"י דף צ"ב ע"ב)

כתיב, דבעי לזקפא ימינא על שמאלא. ואמאי. לאחזאה עובדא לתתא, בגין דיתער עובדא לעילא.

פב) כתיב ר) והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו', שופר תרועה ל אמאי. אלא שופר, דמתבר שלשלאין, דמתבר שולטנותא מכל עבדין. ובעיא לאחזאה שופר דאיהו פשיט, ולא כפיף, לאחזאה חירו לכלא, דהא יומא גרים. ן ובכלא בעי לאחזאה עובדא, וע"ד שופר, ולא קרן, בגין לאחזאה מאן הוא אתר ן דאקרי שופר.

פג) זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, דאינון ידעין לאתדבקא במלכא קדישא, ולא תערא חילא דלעילא, ולאמשכא קדושה דמאריהון עלייהו, בג"כ כתיב ר) אשריך ישראל מי כמוך וגו'. ן ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים כלכם היום.

ס הקדמת רעיא מהימנא

פד) ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו'. פקודין דמארי עלמא, הא תנינו. דכתיב ושמרתם מצותי ועשיתם אותם. אי נטורי קא בעינו, עיבידא למה. תו, כל פקודי אורייתא אינון בתרין גווינין דאינון ן חד, זכור ושמור, זכור לדכורא, ושמור לנוקבא. ן וכלהו כללא חדא, אי שמור לנוקבא אמאי כתיב ושמרתם מצותי.

פה) אלא כלא בהאי קרא, ושמרתם: דא שמור. ועשיתם: דא זכור,

חלופי גרסאות

ל מאי. ן הוא כלא. ן ל"ג דאקרי שופר. ן תוספתא. ע חד זכור וחד שמור. ן ל"ג וכלהו כללא חדא אי שמור לנוקבא

מסורת הזהר

ק) יתרו עז צ"י. ר) (דברים לג) ויצא קלה צ"ו ז"ח יד ס"א של"ג. ן) (שם ד) ב"ב קו צ"א. ן) (ויקרא כב).

הסולם דבעי לזקפא ימינא על שמאלא

מעלה, ולהמשיך קדושה של אדונם עליהם. משום זה כתוב, אשריך ישראל מי כמוך וגו'. ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום.

הקדמת רעיא מהימנא

פד) ושמרתם מצותי ועשיתם אותם וגו': המצות של רבוך העולם הרי למדנו. שכתוב, ושמרתם מצותי ועשיתם אותם. שואל, אם צריכים שמירה, הרי הוא כולל גם המעשה, ולמה אומר ועשיתם. עוד, שואל, כל המצות שבתורה הן בשני אפנים שהם אחד, דהיינו זכור, ושמור. זכור הוא לדכורא, דהיינו ז"א. שמור, הוא לנוקבא, דהיינו למלכות. וכולם כלל אחד. ושואל, אם שמור הוא לנוקבא, למה כתוב ושמרתם מצותי. שמשמע שכל המצות הם רק בבחינת נוקבא דהיינו שמירה.

פה) אלא כלא בהאי וכי: ומשיב, אלא הכל הוא במקרא זה, ושמרתם, זהו שמור. ועשיתם

מאמר

על השמאל. ולמה. הוא, להראות מעשה למטה כדי שיתעורר כנגדו מעשה למעלה.

פב) כתיב, והעברת שופר וכי: כתוב, והעברת שופר תרועה בחדש השביעי וגו'. שואל, שופר תרועה למה. ומשיב, אלא שופר המשבר שלשלאות של האסורים בכבלי השעבוד. המשבר השליטה שעל כל העבדים, כי תרועה, פירושו שבידה מלשון ולא תתרעון (ת"י דברים כ' ג') וצריכים להראות שופר שהוא פשוט, דהיינו ישר, ולא כפוף, להראות חירות לכל, כי היום גרם. ובכל דבר צריכים להראות מעשה למטה, כדי לעורר כנגדו למעלה. וע"כ שופר ולא קרן, כדי להראות מאיזה מקום הוא שנקרא שופר, כי שופר ה"ס בינה, וקרן ה"ס מלכות. פג) זכאין אינון ישראל וכי: אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, שהם יודעים להתדבק במלך הקדוש, ולעורר הכח של (דפ"י דף צ"ב ע"א)

דכלא רזא חדא. זכירה דא איהי עשיה, דהא מאן דאדכר מלה לתתא, ז אתקין ואתעביד ההוא רזא דלעילא. פקודי אורייתא אלין אינון שית מאה ותליסה פקודין, דאינון כללא דדכר ונוקבא, וכלא רזא חדא. ק
 פו) א) * ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'.
 ר פקודא דא, לקדשא ליה בכל יומא, לסלקא קדושתיה מתתא לעילא, כמה דאיהו קדישא לעילא, עד דסליק קדושתיה לאבהן ו ובנין. והזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל, עילא ותתא. עילא בג' דרגין. לתתא בג' דרגין.
 פז) קדושה הא, אוקימנא בכמה דוכתי, אבל כמה דאית קדושה לעילא על כלא, הכי אית קדושה באמצעיתא, קדושה לתתא. וכלא ברזא ת דלתתא, קדושה דלעילא לעילא, ברזא חדא. קדושה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד.

פח) קדוש, איהו סטר עלאה, דאשתכח ראשיתא לכל דרגין. ואע"ג דאיהו סטר טמירא, ואקרי קדש. א מתמן אתפשט פשיטו, דנהיר בחד שבילא דקיקא טמירא, ב גו אמצעיתא. כיון דאתנהיר גו אמצעיתא, כדין אתרשים א ומשם; משם. ב ל"ג גו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ז מוסיף אתקין עבידו מתמן [; מתקן; עביד ומתמן] לההוא רזא דלעילא וכל מאן דעביד מלה לתתא ואתעביד. ק בדפו"י כתב שמות כ"ה א' ולקחתם. ר פקודא ט. ש ל"ג ובנין. ת דלתתא; בתלתא.

א) תרומה כב צ"מ.

ונקדשתי עילא ותתא בג' דרגין

הסולם

מאמר

כמו שיש קדושה למעלה מהכלל, שהיא או"א עלאין, הנקראים קדש, כך יש קדושה באמצע, שהיא ז"א, וקדושה למטה, במלכות, והכל בסוד שלמטה. כלומר, שהעיקר הוא להמשיך קדושה למטה, שהיא המלכות. קדושה שלמעלה למעלה, שהיא או"א, בסוד אחד, כלומר, שהם קדש בעצמם וכל בחינתם קדש. הקדושה שבאמצע ושלמטה, שהם ז"א ומלכות, היא נחלקת בג' מדרגות שהן אחת, כלומר שהקדושה נמשכת בג' קוין, שהקדושה היא בקו ימין, ומקו ימין, נמשכת לכל הקוין, שבז"א הם חג"ת, ובמלכות הם נה"י.

פח) קדוש איהו סטר וכר: ומפרש דבריו, קדוש, הוא בחינה עליונה הנמצאת תחילת כל המדרגות, דהיינו או"א, שהם חכמה, שהיא ראש המדרגות. שה"ס י' דהויה ואע"פ שהיא בחינה נסתרת שנקראת קדש, שאינה נמשכת למטה, שה"ס י' שאין לה רגל דהיינו התפשטות. עכ"ל, משם מתפשט התפשטות המאיר דרך שביל דק נסתר, שהוא יסוד דאר"א, אל מדרגה האמצעית, שהיא ז"א. כיון שהאירה במדרגה האמצעית או נרשם בשפע של קדש, ו' אחת המאירה בתוך הקדש שקבלה, ונקרא קדש

ועשיתם, זהו זכור. והכל סוד אחד. זכירה, זו היא עשיה. כי מי שמוזכיר דבר למטה הוא מתקן שנעשה אותו הסוד למעלה. מצות התורה אלו, הם שש מאות ושלוש עשרה מצות, שהם כלל של דכר ונוקבא, דהיינו זכור ושומר, ז"א ומלכות. והכל סוד אחד.

מאמר ונקדשתי בג' דרגין

פו) ולא תחללו את וגו': ולא תחללו את שם קדשי ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. מצוה זו היא, לקדש אותו בכל יום, להעלות קדושתו ממטה למעלה, דהיינו להעלות מ"ן מלמטה לעורר קדושתו למעלה, כמו שהוא קדוש למעלה, עד שתעלה קדושתו אל האבות, שהם חג"ת דו"א, והבנים, שהם נה"י דו"א, המכונים בני ישראל, וז"ס, ונקדשתי בתוך בני ישראל, למעלה מן החזה, למטה מן החזה. כי ונקדשתי, היינו חג"ת דו"א, הנקראים אבות, שהם למעלה מחזה, בתוך בני ישראל, הם נה"י דו"א, הנקראים בני ישראל, שהם למטה מחזה דו"א. למעלה בשלש מדרגות, שהם נה"י בשלש מדרגות, שהם נה"י.

פז) קדושה הא אוקימנא וכר: קדושה, כהר העמדנו בכמה מקומות מה ענינה. אבל (דפו"י דף צ"ב ע"ב *) דף צ"ג ע"א

חד ו', דנהיר גו האי קדש, ג ואקרי קדוש. מהאי נהירו אתפשט פשיטו לתתא, סופא דכל דרגין. כיון דאתנהיר בסופא, כדין אתרשים בנהירו, תד ה', ואקרי קדושה, והא אוקימנא.

חלופי גרסאות

ג' ד"ג ואקרי קדוש.

מאמר הסולם ונקדשתי עלא ותתא בג' דרגין

קדש, עס ו'. מאור הזה מתפשט התפשטות למטה, אל המלכות, שהיא סוף כל המדרגת, דהיינו ה' אחרונה דהויה, כיון שהאיר בסוף, אז מתרשם בתוך האור, ה' אחת של המלכות, ונקראת קדושה. בתוספת ה'. וכבר העמדנא ונמצא כשטפע הקדושה היא במקורה באו"א עלאין, ונקראת קדש. וכשנמשכה לז"א נתוסף בה ו', ונקראת קדוש. וכשנמשכה למלכות, נתוסף בה ה', ונקראת קדושה. פירוש ג' מדרגות כוללות כל עשר הספירות, שהם או"א וז"א ומלכות. וההפרש ביניהם, כי או"א ה"ס אוירא דכ"א, שאויר ה"ס חסדים, כי אין החכמה מאירה בהם, אמנם החסדים ההם ה"ס דכ"א, שחשובים לבחינת ג"ר ממש. והיא מטעם שה"ס ג"ר דבינה, שהם בסו"ה כי חפץ חסד הוא, שחפצים בחסדים יותר מבחכמה, וע"כ החסדים שלהם חשובים מחכמה, ומכל שכן שאין זה נחשב להם לחסרון, כי הם בחינת הבינה דאור ישר, שאינה מקבלת חכמה (כמ"ש בתלמוד ע"ס דף ו' ד"ה וטעם) משא"כ ז"א ומלכות, שממקורם באור ישר, הם צריכים לחכמה (כמ"ש שם) וע"כ כל עוד, שאין בהם הארת חכמה נחשבים למחסורי ראש. והחסדים שמקבלים מאו"א, אין בהם בחינת אוירא דכ"א, אלא אוירא סתם, דהיינו ר"ק בלי ראש. אלא אחר שהם מקבלים חכמה בסוד ג' קוין מיסו"ת, שקונים ממנה ראש, אז יוכלו לקבל החסדים מאו"א, ואז יהיו גם בהם אוירא דכ"א. וההפרש מז"א למלכות הוא, כי בז"א אע"פ שמתגלה בו החכמה אינה אלא ר"ק דחכמה, ולא ג"ר דחכמה, וע"כ אינה מאירה בחג"ת שלו, להיותם בחינת ג"ר, אלא שמאירה בנה"י שמחזה ולמטה שלו, ששם בחינת המלכות, ובחינת ר"ק. באפן, במקום המשכת החכמה הוא בז"א, ומקום גילוי החכמה, היא במלכות.

ואוירא דכ"א שבאו"א, הוא שורש כל הקדושה, ונקרא קדש, שכל הקדושות משם נמשכות. אמנם ה"ס ו' דהויה, שאין לה התפשטות למטה, לז"א ולמלכות, רק אחר שהם מקבלים חכמה בסוד ג' קוין מיסו"ת, כנ"ל.

והוא דכ"א, שחשובים לבחינת ג"ר ממש. והיא מטעם שה"ס ג"ר דבינה, שהם בסו"ה כי חפץ חסד הוא, שחפצים בחסדים יותר מבחכמה, וע"כ החסדים שלהם חשובים מחכמה, ומכל שכן שאין זה נחשב להם לחסרון, כי הם בחינת הבינה דאור ישר, שאינה מקבלת חכמה (כמ"ש בתלמוד ע"ס דף ו' ד"ה וטעם) משא"כ ז"א ומלכות, שממקורם באור ישר, הם צריכים לחכמה (כמ"ש שם) וע"כ כל עוד, שאין בהם הארת חכמה נחשבים למחסורי ראש. והחסדים שמקבלים מאו"א, אין בהם בחינת אוירא דכ"א, אלא אוירא סתם, דהיינו ר"ק בלי ראש. אלא אחר שהם מקבלים חכמה בסוד ג' קוין מיסו"ת, שקונים ממנה ראש, אז יוכלו לקבל החסדים מאו"א, ואז יהיו גם בהם אוירא דכ"א. וההפרש מז"א למלכות הוא, כי בז"א אע"פ שמתגלה בו החכמה אינה אלא ר"ק דחכמה, ולא ג"ר דחכמה, וע"כ אינה מאירה בחג"ת שלו, להיותם בחינת ג"ר, אלא שמאירה בנה"י שמחזה ולמטה שלו, ששם בחינת המלכות, ובחינת ר"ק. באפן, במקום המשכת החכמה הוא בז"א, ומקום גילוי החכמה, היא במלכות.

ואוירא דכ"א שבאו"א, הוא שורש כל הקדושה, ונקרא קדש, שכל הקדושות משם נמשכות. אמנם ה"ס ו' דהויה, שאין לה התפשטות למטה, לז"א ולמלכות, רק אחר שהם מקבלים חכמה בסוד ג' קוין מיסו"ת, כנ"ל.

ו"ש, ואע"ג דאיהו סטר טמירא ואקרי (דטו"י דף צ"ג ע"א)

ו"ש (באות 9"ו) קדושה דלעילא לעילא ברזא חדא. דהיינו בסוד שהאור שבהם היא אוירא דכ"א הנקרא קדש. שהוא שורש כל הקדושות כנ"ל. והוא דכ"א, דהיינו ג"ר, אבל קדושה באמצעיתא ולתתא תלת דרגין דאינון חד. כי אי אפשר שאוירא דכ"א שבאו"א תתקבל בז"א ומלכות, אם לא שיקבלו תחילה ג' קוין, המשלימים בחכמה, בבחינת ג"ר, ואח"כ מקבלים הקדושה, שה"ס השפיע דאוירא דכ"א, ונמצא בהכרח, שאין מקבלים קדש דאו"א, אלא בהיותם תלת דרגין דאינון חד.

ומה

(פט) ומה דאקרי קדוש קדוש קדוש, דהא קדש מבעי ליה, רוא ד דראשיתא דכלא, הואיל ומתמן אשתכת, ה ואי הכי אמאי אקרי לעילא קדוש, דהא תמן ו' לא אשתכח.

(צ) אלא רזא הכי הוא ודאי, וישראל מקדשי לתתא, כגוונא דמלאכי עלאי לעילא, דכתיב בהו, ב וקרא זה אל זה ואמר קדוש. וכיון דישראל קא מקדשי, סלקי מתתא לעילא יקרא עלאה, עד דאסתלק ו' רזא דשמים עלאין לעילא. כיון דאינון שמים אסתלקו לעילא, נהיר ההוא קדש בהו, וכדין אקרי לעילא קדוש. ולבתר נהיר ההוא נהירו עלאה, על כורסייא דאיהו שמים. ואינון שמים תייבין לדוכתייהו, ומתיישבו ביה בההוא נהירו, וכדין אקרי קדוש. לבתר נחית ההוא נהירו, עד דנטיל כלא חד צדיק עלאה, דרגא יקרא לקדשא כלא לתתא. כיון דאיהו נטיל כלא, כדין אקרי קדוש. ודא איהו רזא דכלא.

(צא) ו ומאן דשוי רעותיה בהאי, שפיר קא עביד. ומאן דשוי רעותיה, בתלת דרגין דאבהו בכללא חדא, ליחדא לון גו קדושתא דא, אי לא יכיל לשוואה ד רעותיה יתיר, שפיר קא עביד. וכלא לנחתא מגו קדושתא דלעילא לתתא, לקדשא כל חד גרמיה בהאי קדושה, ה ולנטרא ליה, למפרש פרישו

חלופי גרסאות
ד ראשיתא; דאיהו ראשיתא. ה ל"ג ואי הכי ו ל"ג
מן ומאן עד ומאן. ז רעותא. ח ולנטלא.

מסורת הוהר
(ב) (ישעיה ו) בא סא צ"ת.

ונקדשתי עילא ותתא בג' דרגין

הסולם

מאמר

שהוא ז"א מאו"א עלאין עם הקדושה שקבלו, ובאו למקומם למטה, שנעשה כסא לאו"א, ומתישבים באותו האור, ואז נקרא קדוש. דהיינו קדוש הב'. ואח"כ יורד אור ההוא, בתוך ז"א, עד שמקבל הכל צדיק אחד עליון, שהוא מדרגה יקרה לקדש הכל למטה, שהוא יסוד דז"א המשפיע למטה למלכות, כיון שמקבל הכל הוא נקרא קדוש. וזה הוא סוד הכל. באפן, שקדוש הא', הוא ז"א הנמצא במקום או"א ומקבל מהס. וקדוש הב', הוא ג"כ ז"א, אלא אחר שירד מאו"א ובא למקומו. וקדוש הג', הוא יסוד דז"א המשפיע למלכות.

(צא) ומאן דשוי רעותיה וכי: ומי שמשים רצונו בזה, דהיינו לכוון בג"פ קדוש, כמ"ש לעיל, באו"א, ובז"א, וביסוד דז"א, הוא עושה יפה. ומי שמשים רצונו, לכוון בהם, בג' מדרגות האבות, דהיינו בג' קוין דז"א, בכלל אחד, לייחד אותם בקדושה הזו, אם אינו יכול לשים רצונו יותר מזה, הוא עושה יפה. והכל הוא להוריד מקדושה שלמעלה, למטה, אל המלכות, שכל אחד מישראל יקבל מזונו, ויקדש עצמו בקדושה הזו, ולשמור אותה, לפרוש על עצמו התפשטות הקדושה. וזה סוד, ונקדשתי בתוך

(פט) ומה דאקרי קדוש וכי: ומה שנקרא שמים, שהוא השמים, דהיינו ז"א, בתחילה קדש, כי סוד קדוש הראשון ה"ס תחילת הכל, דהיינו או"א עלאין, והם נקראים קדוש, משום שמשם נמצא הקדושה, כנ"ל בדבור הסמוך, שקדש, פירושו שורש הקדושה. ואם כן למה נקרא קדוש למעלה, והרי שם לא נמצא ז' שהיא בחינת התפשטות, אלא הם בחינת ו' שאין לה התפשטות.

(צ) אלא רזא הכי וכי: ומשיב, אלא הסוד כך הוא, ודאי שישראל מקדשים למטה, כעין מלאכים העליונים למעלה, שכתוב בהם, וקרא זה אל זה ואמר קדוש, וכיון שישראל מקדשים, הם מעלים ממטה למעלה את הכבוד העליון, שהוא ז"א, עד שעולה הו', שה"ס השמים עליונים, למעלה, לאו"א עלאין, וכיון שהשמים עולים למעלה, מאיר בהם קדש ההוא, שהוא או"א עלאין, ואז נקרא ז"א שעלה למעלה, קדוש. באפן, שגם קדוש הראשון, סובב על ז"א, אלא על ז"א שעלה לאו"א עלאין. ואח"כ מאיר אור ההוא העליון מאו"א עלאין אל הכסא שנקרא קדוש קדוש קדוש, והיה צריך לומר שחזרו למקומם, כלומר, אזור שירדו השמים, (דפו"י דף צ"ג ע"א)

דקדושתא על גביה. ורזא דא, ונקדשתי בתוך בני ישראל בקדמיתא, ולבתר אני יי' מקדשכם.

צב) באן אתר יקדש בר נש גרמיה גו קדושתא דא, לאכללא גרמיה בה. כד ט מטי בר נש, לשמא קדישא יי' צבאות. ורזא דא אני יי' מקדשכם. דא אשכתנא ברזא דספרי קדמאי. ואנן לא עבדינן הכי, אלא לבתר יי' צבאות בלחודוי. ולבתר כד מטי בר נש למלא כל הארץ כבודו, כדין יכלול גרמיה בההוא קדושה, לאתקדשא לתתא, גו ההוא כבוד דלתתא, ורזא דא ונקדש בכבודי. ולבתר יעביד אורח פרט, לאתקדשא כלא. כמה דאנן עבדין לעמתם דמלאכי עלאי, דאמרי ברוך כבוד יי' ממקומו, דא כבוד עלאה. ולבתר ימלוך יי' לעולם וכו'. דא כבוד דלתתא.

צג) ובספרא דרב ייסא סבא, קדוש קדוש קדוש וכו', דא איהי קדושה לאתקדשא תורה שבכתב בכללא חדא. ולבתר לעמתם ברוך כבוד יי', אלין נביאים. ולבתר ימלוך יי' לעולם. רזא דא, אנן צריכינן בקדושתא דא, לאשתכחא תמן קדושה וברכה ומלכות, לאשתכחא כלא כחדא. קדושה, כמה דאתמר קדוש. ברכה, ברוך כבוד יי' ממקומו. מלכות, ימלוך יי' לעולם. ועל דא כלא אנן צריכינן לאשלמא, ועל דא יכוון בר נש, וישוי רעותיה בכל יומא. ע"כ. ג

חלופי גרסאות

ס מלוי. י הא. כ ל"ג מן לאשתכחא עד לאשתכחא. ל בדפו"י כתב רס"ג ב' פקודא למקרי ק"ש וכו'.

מאמר הסולם ונקדשתי עילא ותתא בגי' דרגין

שיתקדש הכל. ומישראל תתפשט הקדושה לכל העולם. וכמו שאנו עושים, הוא לעמתם של המלאכים העליונים, שהם אומרים, ברוך כבוד ה' ממקומו, הוא כבוד העליון, שהוא ז"א. ואח"כ אומרים ימלוך ה' לעולם וכו'. שזה הוא כבוד תחתון, דהיינו מלכות. כמו כן, גם אנו מכללים עצמנו, במלא כל הארץ כבודו, שהוא כבוד תחתון, ולא בה' צבאות, שהוא נצח והוד דז"א, ובחינת כבוד עליון, כמו שעשו היאשונים. צג) ובספרא דרב ייסא וכו': ובספרו של רי"ס, אומר, קדוש קדוש קדוש וכו', זו היא קדושה שתתקדש תורה שבכתב, שהוא ז"א, בכלל אחד, דהיינו בגי' קוין חג"ת שלו. ואח"כ לעמתם וכו' ברוך כבוד ה', אלן הם נביאים, דהיינו נצח והוד דז"א. ואח"כ ימלוך ה' לעולם, שהוא מלכות. וסוד זה הוא, שאנו צריכים שתמצאנה בקדושה זו קדושה, ברכה, ומלכות. שתמצאנה כולן יחד. קדושה, כמו שנאמר קדוש וכו'. ברכה, היינו, ברוך כבוד ה' ממקומו. מלכות, היינו, ימלוך ה' לעולם. וע"כ אנו צריכים להשלים הכל. ועל זה, יכוון האדם וישום רצונו בו בכל יום. (ע"כ רעיא מהימנא). דבר

בתוך בני ישראל, בתחילה, דהיינו שבני ישראל יעלו מ"ן לעורר למעלה ג' הקדושות, ואח"כ, אני ה' מקדשכם. שישראל מקבלים קדושה העליונה.

צב) באן אתר יקדש וכו': באיזה מקום יקדש אדם את עצמו בקדושה זו לכלול עצמו בה. הוא, כשהאדם מגיע להשם הקדוש, ה' צבאות, הנזכר אחר קדוש הג', שה"ס נצח והוד. וכו' הוא הסוד, אני ה' מקדשכם, זה מצאתי בסוד בספרים הראשונים. ואנו אין עושים כן, אלא לאחר ג"פ קדוש, אומרים, ה' צבאות בלבד, כלומר שעוד אנו אין מכללים עצמנו שם, ואח"כ כשהאדם מגיע אל מלא כל הארץ כבודו, שאז נמשך הקדושה אל המלכות, אז יכלול את עצמו בקדושה ההיא להתקדש למטה, תוך כבוד ההוא שלמטה, שהיא המלכות, וזה סוד ונקדש בכבודי. ואחר כך יעשה בדרך פרט. כלומר, בתחילה יכלול את עצמו בהמלכות שה"ס כבוד שלמטה, בוכתוב, מלא כל הארץ כבודו, שכולל כל הארץ וכל האומות, ואח"כ יעשה המשכת הקדושה בדרך פרט. דהיינו לישראל בלבד. (דפו"י דף צ"ג ע"א)

צד) ג) דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם מועדי יי' אשר תקראו אותם מקראי קדש אלה הם מועדי. רבי יצחק פתח, ד) ויקרא אלהים לאור יום וגו'. תנינן, אור דהוה בקדמיתא, הוה נהיר מסייפי עלמא לסייפי עלמא, כד אסתכל קודשא ב"ה לחייבין דזמינין למיקם בעלמא, גניז ליה לצדיקייא לעלמא דאתי, הה"ד ה) וימנע מרשעים אורם. וכתוב ו) אור זרוע לצדיק.

צה) ת"ת, ויקרא אלהים לאור יום ולחשך קרא לילה, נ) הא תנינן, יהי אור, אור דכבר הוה. והכא, אי תימא אור דאיהו יום בלחודוי, הדר ואמר ולחשך קרא לילה. אי תימא כל חד נ) בלחודוי, * הדר ואמר ויהי ערב ויהי בקר ו) יום אחד. דלילה ו) לית בלא יום, ולית יום בלא לילה, ולא אקרי ו) אחד, אלא בזווגא חד, ו) וקב"ה וכנסת ישראל אקרי אחד, ודא בלא דא לא אקרי אחד.

צו) תא חזי, בגין דכנסת ישראל השתא בגלותא, כביכול לא אקרי אחד. ואימתי אקרי אחד. בשעתא דיפקון ישראל מן גלותא, וכנסת ישראל אהדרת לאתרהא, לאזווגא ביה בקב"ה, הה"ד ז) ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ודא בלא דא לא אקרי אחד.

צז) ת"ת, מועדי יי' אשר תקראו וגו', ו) לזמנא כלא לאתר חד, ולאשתכחא ו) כלא בשלימו, ו) ברזא דאחד. ולמהוי ישראל א) לתתא גוי אחד בארץ. תינח

חלופי גרסאות

ח) והא. נ) מוסיף בלחודוי חד. ס) ל"ג יום אחד. ו) מוסיף לית לך. פ) חד. צ) מכאן דקב"ה. ק) מוסיף בג"כ ויהי ערב ויהי בקר יום אחד דדא. ר) לאזווגא. ש) מוסיף כלא חד. ת) ל"ג ברזא דאחד. א) מוסיף לתתא בזווגא חדא.

מסורת הוהר

ג) בשלה יט צט תק"ח צג ט"ג שי"ג. ד) (בראשית א) ב"א נ) צ"ג. ה) (איוב לח) לעיל אות ד צ"ד. ו) (תהלים צז) ב"א רפא צ"א. ז) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת.

מועדי ה'

הסולם

מאמר

שלמות למלכות אלא כשהוא בזווג עם ז"א. ואינם נקראים אחד אלא כשהם בזווג אחד. והקב"ה וכנסת ישראל שהם ז"א ומלכות, נקראים אחד, וזה בלא זה אינם נקראים אחד. צו) ת"ת בגין דכנסת ישראל וכר: בוא וראה, כיון שכנסת ישראל עתה בגלות, כביכול לא נקרא אחד, ומתי נקרא אחד, בשעה שיצאו ישראל מן הגלות וכנסת ישראל תחזור למקומה להזדווג בהקב"ה, ז"ש, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. וזה בלא זה לא נקרא אחד. צז) ת"ת מועדי ה' וגו': בוא וראה, מועדי ה' אשר תקראו וגו'. היינו לזמן הכל למקום אחד, כי מועדי ה' הי"ס חג"ת דז"א שצריכים לזמן אותם שישפיעו למקום אחד שהוא מלכות. שימצא הכל בשלמות בסוד אחד. כי כשמתחברים חג"ת דז"א עם המלכות הם נקראים אחד, כנ"ל. וכישראל יהיו למטה גוי אחד בארץ. שואל, נכון הוא, שהקב"ה בזווג בכנסת ישראל, שהיא המלכות, נקרא אחד. כנ"ל

צד) דבר אל בני ישראל וגו' אלה הם מועדי וגו': ר' יצחק פתח ויקרא אלקים לאור יום וגו'. למדנו, האור שהיה בתחילה היה מאיר מסוף העולם עד סופו. כשנסתכל הקב"ה ברשעים העתידים לעמוד בעולם, גנו אותו לצדיקים לעולם הבא. ז"ש וימנע מרשעים אורם. וכתוב, אור זרוע לצדיק.

צה) ת"ת ויקרא אלקים וגו': בוא וראה, ויקרא אלקים לאור יום ולחשך קרא לילה. הרי למדנו, יהי אור, היינו אור שכבר היה. (כנ"ל בראשית א' אות ל"ב ע"י בהסודם שם). וכאן, אם תאמר, אשר אור פירושו יום בלבד, שהוא ז"א לבדו, חזר ואמר, ולחשך קרא לילה. שהיא מלכות הנקראת לילה, ולא נקרא ז"א אלא כשיש עמו המלכות הנקראת לילה. ואם תאמר, שהם כל אחד לבדו, בלי זווג זה בזה, חזר ואמר, ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, שאין לילה בלי יום, ואין יום בלי לילה. כלומר שאין שלימות לז"א אלא כשהוא בזווג עם המלכות, ואין (דפריי דף צ"ג ע"א *) דף צ"ג ע"ב)

קב"ה בכנסת ישראל דאקרי אחד, ישראל לתתא דאינון זמינין כגוונא דלעילא, במה יקרון אחד.

(צח) אלא, בירושלם דלתתא, יקרון ישראל אחד. מנא לן. דכתיב (ח) גוי אחד בארץ. ב ודאי, בארץ הם גוי אחד, עמה אקרון אחד, ולא אינון בלחודייהו. דהא ומי כעמך ישראל גוי אחד סגי ליה, אבל לא אקרון אחד, אלא בארץ, בזווגא דהאי ארץ כגוונא דלעילא. ובגין כך, כלא קשיר דא בדא בזווגא דהא, זכאה חולקיהון דישראל. ששת ימים תעשה מלאכה אתמר, והא אוקמוה. (צט) רבי יוסי ורבי חייא אזלי בארחא וכו'. עד הושיעה ימינך וענני. א"ל את חמי ואנא חמינא מפומיה דרבי שמעון שמענא מלה ובכינא. א"ל מאי האי. (ק) אלה מועדי יי' מקראי קדש אשר תקראו אותם במועדס. רבי יצחק פתח, (י) לך אמר לבי בקשו פני את פניך יי' אבקש. האי קרא אוקמוה חברייא בכמה אתר, אבל האי קרא הכי אתמר, לך אמר לבי, דוד מלכא אמר ג דא בגין כנסת ישראל, לקבל מלכא קדישא. ומאי אמר. לך אמר לבי, בגיןך

מסורת הזהר
 (ח) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ט) ח"ג צד. רנד: ב ל"ג ודאי. ג ל"ג דא.
 ר"ג. תק"ח צג ט"ג ש"י של"א קב ט"א שכ"א. י) (תהלים כו) תרומה י"ד צ"ד.

מאמר קדש זומינין מקדש הסולם חלופי גרסאות

כנ"ל, אבל ישראל למטה, שהם מתקנים כעין של מעלה, במה יהיו נקראים אחד. כמו ז"א ומלכות למעלה.
 (צח) אלא בירושלם דלתתא וכו': ומשיב אלא בירושלים של מטה, נקראים ישראל אחד. דהיינו כשהם יושבים בה. מאין לנו. כי כתוב, גוי אחד בארץ, ודאי, בארץ, דהיינו בארץ ישראל וירושלים, הם גוי אחד, עמה הם נקראים אחד, ולא כשהם בלבדם. כי ומי כעמך ישראל גוי אחד, היה די, ולמה כתוב, ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ, אלא משום שלא נקראו אחד אלא בארץ, בחבור עם ארץ הזו. כעין שלמעלה, שז"א לא נקרא אחד, אלא בחבור עם המלכות שנקראת ארץ, כנ"ל. ומשום כך, הכל קשור זה בזה בזווג אחד. הו למעלה, והו למטה. אשרי חלקם של ישראל. ששת ימים תעשה מלאכה כבר למדנו, וקעמדנו.
 (צט) רבי יוסי ור' חייא וכו': מאמר זה כבר נדפס בפרשת וארא מאות קצ"ח עד אות ר"ו.

מאמר מקראי קדש

(ק) אלה מועדי ה' מקראי קדש וגו': ר' יצחק פתח, לך אמר לבי בקשו פני את פניך ה' אבקש. מקרא זה העמידו החברים בכמה מקומות. אבל פירוש מקרא זה למדנו כך. לך (דפו"י דף צ"ג ע"ב)

אמר לבי, דוד המלך אמר זה בשביל כנסת ישראל, שהיא המלכות, כנגד מלך הקדוש, שהוא ז"א. ומה אמר, היינו, לך אמר לבי, בשבילך ז"א אמר לבי לבני העולם, והזהיר אותם לבי, שהוא אחוז בה במלכות, שזה שאמר בקשו פני הוא בשביל מלך העליון, דהיינו שיבקשו פנים דז"א, שאלו הם עטרות המלך, דהיינו המוחין של ז"א, שהוא אחוז בהם, והם בו, והם שמו, כלומר שהם ג"כ המוחין של המלכות הנקראת שמו, והוא ז"א, ושמו, מלכות, הם דבר אחד. משום זה אמר דוד את פניך ה' אבקש. כש"א, דרשו ה' ועזרו בקשו פניו תמיד. פירוש שהוקשה לו לשון הכתוב, שאמר בקשו פני את פניך ה' אבקש, שמהו הקשר שבין פניו לפני ה'. וזה שאומר, שדוד ה"ס המלכות, כלומר שהוא מרכבה למלכות. ונודע שהמלכות נבנית משמאל, שהוא חכמה בלי חסדים שדינים נמשכים ממנה, וכל עוד שאינה מזדווגת עם ז"א להמשיך חסדים להלבשת החכמה, נבחנים המוחין שלה לאחורים ולא פנים. וזה שאמר דוד, שהוא במקום המלכות והזהיר לבני העולם, שיצאו מבחינת אחורים, ויבקשו בחינת הפנים של המלכות, דהיינו שאמר בקשו פני, שהם המוחין דחסדים ורחמים של ז"א. וזה פירוש הכתוב, לך, לז"א, אמר לבי, מלכות בקשו פני, שתצאו מאחורים ותבקשו הפנים שלי, שהם הפנים

אמר לבי לבני עלמא, ואזהר לון לבי. דאיהו אחיד ביה, דדא בגין מלכא עלאה אמר. בקשו פני, אלין עטרי מלכא, דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה. אינון שמיה, ואיהו ד ושמיה, מלה חדא הוא. בגין כך אמר דוד את פניך יי' אבקש, ה כד"א, ו דרשו יי' ועזו בקשו פניו תמיד.

קא) ת"ח, יאות הוא דוד מלכא למימר שירתא בגין כנסת ישראל, יתיר מכל בני עלמא, ולמימר מלי דכנסת ישראל למלכא, ו בגין דאיהו אחיד בה.

קב) ד"א לך אמר לבי בקשו פני. בגינך אמר לבי לבני עלמא, ז בקשו פני אליון זמנייא וחגייא דכלהו זמין ח להון לאתר דאקרי קדש, בגין לעטרא לון, כל חד וחד ביומיה, כל חד וחד בזמניה, ט וישאבון כלהו מההוא עמיקא דעמיקתא, דנחליו ומבועין נפקין מניה, בגין כך כתיב מקראי קדש, זמינין אינון לההוא אתר דאקרי קדש, לאתעטרא ביה, ולאשתאבא ביה, בגין דיתקדשון כלהון כחדא, וישתכח בהו חדוותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד כ"ג הסולם; שמיה. ה דאמרינו. ו ל"ג בגין

ו (תהלים קה).

דאיהו אחיד בה. ז את פניך ה' אבקש. ח להי אתר. ט וישתאבון.

קדש וזמינין מקדש

הסולם

מאמר

קא) ת"ח יאות הוא וכי: בוא זראה, נאה הוא לדוד המלך לומר שירה בשביל כנסת ישראל, שהיא המלכות, יותר מכל בני העולם, ושיאמר דברי כנסת ישראל אל המלך, שהוא ז"א, משום שהוא אחוז בה. כי דוד הוא מרכבו למלכות.

קב) ד"א לך אמר וגו': פירוש אחר, לך אמר לבי בקשו פני, פירושו, בשבילך אמר לבי לבני העולם, בקשו פני. אלו הם הזמנים והגים, שהם חג"ת דז"א, כי חג"ת דז"א הם חג"ר של המלכות, והפנים שלה. את פניך ה' אבקש. היינו שדוד הזמין את כולם כל החג"ת, שיעלו למקום שנקרא קדש, שהוא או"א עלאי, שהם נקראים פנים של הויה שהוא ז"א. כי ז"א מקבל המוחין דאו"א שהם קדש בעלותו אליהם. (כנ"ל אות פ"ח) כדי לעטר אותם, במוחין דאו"א, כל אחד ואחד מחג"ת ביומו, וכל אחד ואחד בזמנו, וישאבו כולם מאותו העמוק שבעמוק, שכל הנחלים והמבועים יוצאים ממנו, שהוא או"א עלאי, משום זה כתוב מקראי קדש, שמקרא, פירושו מזומנים, שהם מזומנים לעלות לאותו מקום שנקרא קדש, שהוא או"א עלאי, להתעטר בו ולהשתאב בו, כדי שיתקדשו כולם כאחד, ותהיה השמחה נמצאת בהם.

הפנים של ז"א, וזהו שמסיים, את פניך ה' אבקש, דהיינו המוחין דרחמים וחסדים דז"א שהם פני.

וז"ש, דוד מלכא אמר דא בגין כנסת ישראל, דהיינו שטען במקום המלכות, לקבל מלכא קדישא, אל ז"א, ומה אמר, לז"א, לך אמר לבי דהיינו בגינך, ז"א, אמר לבי שהוא מלכות, לבני עלמא, ואזהר לון לבי, דאיהו אחיד ביה, ולבי האחוז במלכות הזהיר לבני העולם בשם המלכות, דדא, בגין מלכא עלאה אמר בקשו פני, שזה שאמר בקשו פני הוא בשביל מלך העליון, שהוא ז"א, כלומר שבחינת פנים שלי הוא פנים דמלך העליון, והזהיר לבני העולם שיצאו מבחינת האחרים של המלכות ויבקשו בחינת הפנים של המלכות, אליון עטרי מלכא דאיהו אחיד בהו, ואינון ביה, שפנים של המלכות הם אלו עטרות המלך, דהיינו המוחין דג"ר, שהוא מתאחד בהם, דהיינו שהם חסדים ורחמים כבחינתה, אינון שמיה, וכשהמלכות מקבלת אותם הם נקראים שמו. כי המלכות נקראת שם, כנודע. ואיהו ושמיה מלה חדא הוא ואו, הוא ז"א ושמיה, שהוא המלכות, הם דבר אחד, דהיינו שהמוחין שלהם שוים. בגין כך אמר דוד את פניך ה' אבקש. כי הפנים של ז"א, הם עצמם הפנים של המלכות. וכשאמר, בקשו פני, היה מבקש, פני הויה.

(דפו"י דף א"ג ע"ב)

(קג) רבי אבא אמר, מקראי קדש : זמינין דקדש. וכד מהאי זמינין, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק. למלכא דומין בני נשא לסעודתיה, אעטר קמייהו מכל זיני מיכלא דעלמא, אפתח להו גרבי חמרא, שפיר בריחא, שפיר למשתיא. דהכי אתחזי, מאז דמומין למיכלא ולמשתיא זמין. כך מקראי קדש, כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא, זמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא. ועל דא מקראי קדש כתיב.

(קד) אשר תקראו אותם במועדם, כ כתיב ז) ואנשי קדש תהיון לי, ישראל לתתא אקרוון אנשי קדש. כיון דזמינין אינון מקדש דלעילא אתון אנשי קדש לתתא ז) זמינא להו, כדין ח) אתקינו סעודתא, וחדו, דהא לכו אתחזי, בגין נ) דאתון אתקרוון אנשי קדש, ויהוון כלהו * זמינין בכל ס) סטרין דקדש לעילא ותתא.

(קה) ד"א ח) אלה מועדי יי'. מהו מועדי יי'. ר"ש אמר, מיי' אינון. דביה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ל) (שמות כב) משפטים קנט צ"ר. ח) לעיל י) מוסף כד"א כי טובים דודיך מיין. כ דכתיב, הכי תנינו. ל זמינו. ו) אתתקינו. נ דתתקרוון ול"ג אות ק צ"ט. דאתון.

קדש וזמינין מקדש

הסולם

מאמר

קדש. שהשפע שלהם מכונה אכילה. וז"ש, וכד מהאי זמינין, דהיינו משפע קדש דאו"א, שה"ס אכילה, זמינין מן נחלא דנגיד ונפיק, הם מזומנים ג"כ לקבל משפע הבינה, דהיינו מהארץ החכמה שבישוס"ת, שה"ס נחל הנמשך ויוצא מעדן, המכונה, יין לשתייה. כי כיון שכבר יש להם חסדים מאו"א להלביש החכמה, יכולים להמשיך גם הארץ חכמה מישוס"ת כנ"ל. וז"ש כיון דאינון זמינין לסעודתא דמלכא, דהיינו לשפע או"א הנקרא אכילה, זמינין אינון לחמרא טב ושפיר דמנטרא, דהיינו השפע דישוס"ת שה"ס יין המשומר לשתייה.

(קד) אשר תקראו אותם וגו': כתוב ואנשי קדש תהיון לי. ישראל למטה נקראים אנשי קדש, משום שמוזמנים מקדש שלמעלה, דהיינו שמוזמנים לקבל משפע או"א הנקרא קדש המקובל במלכות (כנ"ל אות פ"ח) ופירוש הכתוב אשר תקראו אותם במועדם, היינו, אתם אנשי קדש למטה, תזמינו אותם החגים שה"ס חג"ת, במועדם, שאז תתקינו סעודה ושמחה, כי לכם הוא ראוי, משום שאתם נקראים אנשי קדש, ויהיו כולם מוזמנים בכל בחינות הקדש למעלה, מאו"א, ולמטה, ממלכות, על ידי ישראל המקבלים ממלכות.

(קה) ד"א אלה מועדי ה': פירוש אחר אלה מועדי ה', מהו מועדי ה'. ר' שמעון אמר, מה' הם המועדים, דהיינו מז"א, שבו נתקשרו ממטה למעלה וממעלה למטה, כולם מתקשרים בו, וכולם מתעטרים להתקשר קשר

(קג) ר' אבא אמר וכי': רא"א, מקראי קדש פירושו מזומנים של קדש, שהוא או"א עליון, שהם חכמה, וכשהם מזומנים למקומו ההוא שנקרא קדש, הם מזומנים מן הנחל הנמשך ויוצא, שהוא ישוס"ת, שהם בינה. בדומה למלך, שהזמין בני אדם לסעודתו, העטיר לפנייהם מכל מיני מאכלים שבעולם, ופתח להם נאדות יין היפה בריח והטוב לשתות, כי כך ראוי להיות, כי מי שמומין הוא מומין לאכול ולשתות. כך מקראי קדש, כיון שהם מוזמנים לסעודת המלך הם גם מוזמנים ליין הטוב והיפה המשומר. וע"ז מקראי קדש כתוב, אשר תקראו אותם במועדם.

פירוש. מוחין דאו"א, שאין ה' יוצאת מאויר שלהם, והם חסדים, שהחכמה נעלמת בהם, מכונים אכילה, ומוחין דישוס"ת, שבהם יוצא ה' מאויר שלהם, ומתגלה בהם אור דחכמה, שה"ס בינה שחורה להיות חכמה, נקראים שתייה. על דרך שנתבאר לעיל בסו"ה, אכלו רעים שתו ושכרו דודים (ויקרא אות ל"ח ע"י בהסולס) המשכת מוחין דחכמה בלי חסדים, הוא חשך ולא אור (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפק). אלא אחר שיש לו חסדים מאו"א עליון להלביש החכמה, אז יכול לקבל החכמה מישוס"ת, וז"ש, מקראי קדש, זמינין אינון להאי אתר דאקרוי קדש, שהג"ת דו"א שה"ס ג' החגים, שפסח ה"ס חסד, וסוכות ה"ס גבורה, ושביעות ה"ס תפארת, הנקראים מקראי קדש, היינו משום שמוזמנים לעלות ולקבל מאו"א עליון שה"ס (דפו"י דף צ"ג ע"ב *) דף צ"ד ע"א)

אתקשרו מתתא לעילא, ומעילא לתתא, כלהו ביה מתקשרן, ץ ומתעטרן כלהו, לאתקשרא קשרא חד בקשרא דמלכא. מאי טעמא. כמה דמלכא ירית לאבא ף ולאימא, ואחיד בההוא קדש, ואתעטר בהו. ץ כך כל אינון דאחידן ביה במלכא, בעיין לאזדמנא בההוא אתר עלאה דאקרי קדש, בגין דיתאחדו כלהו ך כחדא. ועל דא מועדי יי' ך אקרי, ן ולבתר מקראי קדש, דהא בהו אתעטר במלכא.

קו) אשר תקראו אותם במועדם, תרין חולקין אית לישראל בהו אי מסטרא דמלכא, חולקא עלאה אית לישראל ביה, דכתיב ן ואתם הדבקים ביי' אלהיכם וגו', ן כי חלק יי' עמו. ואי מסטרא עלאה דקדש, חולקא עלאה אית לישראל ביה, ן דכתיב ואנשי קדש תהיון לי, וכתביב ן קדש ישראל ליי'. ועי'ד לכו אתחזי לזמנא להו, ולתקנא קמייהו חדוותא וסעודתא ולמחדי בהו. קז) ומאן דמזמן א לאחרא, בעי לאחזאה ב ליה חידו, ואנפין נהירין

חלופי גרסאות

ג) (דברים ד) לעיל אות פג צ"ש. ט) (דברים לב) ע מתעטרן; ומתעטדן; ומתאחדן. ף ואמא. ץ מוסיף בגין כך. ך מוסיף כחדא במלכא; למלכא. ך אקרין. ש ובתר. ת ל"ג מן דכתיב, עד וע"ה. א לאורחא. ב ל"ג ליה.

מסורת הנהר

קדש וזמין מקדש

דאחידן ביה במלכא וכי מקבלים ג"כ חסדים מאר"א והארת חכמה מז"א המקבל מישסרת וע"ה, מועדי ה' אקרין, כי מועד יורה על שפע הארת חכמה, כי גורעד הוא לשון ערן, שפירושו חכמה. שזה הם מקבלים מז"א, ועי"כ נקראו מועדי ה', ולבתר מקראי קדש, דהיינו על שם שפע החסדים שמקבלים מאר"א, שנקראים קדש. דהא בחו אתעטר במלכא, כי ע"י החסדים דאר"א יכולים להתעטר במלך ולקבל חכמה.

הסולם

מאמר

קשר אחד בקשר המלך, מהו הטעם. הוא, כמו שהמלך, שהוא ז"א, יורש לאבא ואימא, ומתאחד בקדש ההוא, שהם אוריא דכיא שלהם, ומתעטר בהם, שעל ידיהם מקבל ג"כ שפע הארת החכמה מישסרת, כך כל אלו הנאחזים במלך, דהיינו החגים שנאחזים בחג"ת דז"א, צריכים להודמן במקום עליון ההוא הנקרא קדש, שהוא אר"א. כדי שיתאחדו כולם כאחד. ועי"כ הם נקראים מועדי ה', ואח"כ מקראי קדש, כי בהם מתעטר בהמלך.

פירושו. החגים נמשכים מחג"ת דז"א, דהיינו מסוד ג' קוין, פסח מימין וסוכות משמאל, ושבעות מקו אמצעי. וז"ש, ר"ש אמר מה' אינון, שהחגים נמשכים מז"א, ונודע שהארת החכמה מקובלת רק ממטה למעלה, והחסדים ממעלה למטה (כנ"ל ב"א ט' ד"ה מחזוקות) וז"ש דביה אתקשרו מתתא לעילא, דהיינו לקבל הארת החכמה ממטה למעלה. ומעילא לתתא, דהיינו החסדים המאירים ממעלה למטה. כלהו ביה מתקשרין, היינו לקבלת החסדים, ומתעטרן וכי היינו קבלת החכמה, כמה דמלכא ירית לאר"א ואחיד בההוא קדש, שה"ס שפע החסדים מאוריא דכיא דאר"א, ואתעטר בהו, שעל ידיהם מקבל ג"כ החכמה מישסרת. כי אחר שיש לו חסדים מאר"א יכול לקבל גם החכמה (כנ"ל אות ק"ג) כך כל אינון (דפו"י דף צ"ד ע"א)

קו) אשר תקראו אותם: שני חלקים יש לישראל בהם, אם מצד המלך, ז"א, דהיינו מהארת החכמה שבו, יש להם חלק עליון בו, שכתוב ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום, וגו'. וכן כי חלק ה' עמו. ואם מצד עליון דקדש, שה"ס אוריא דכיא דאר"א כנ"ל, יש לישראל חלק עליון בו, שכתוב, ואנשי קדש תהיון לי. וכתוב, קדש ישראל לה'. ועי"כ אמר ה', לכם ראוי לזמן אותם, דהיינו החגים, ולתקן לפניהם שמחה וסעודה ולשמות בהם, דהיינו בב' מיני השפעות הנ"ל.

קז) ומאן דמזמן לאחרא וכי: ומי שמזמן אחר אליו, צריך להראות לו שמחה ופנים מאירים, לעטר דרכו של אותו האורח. בדומה למלך, שהזמין אורח יקר. אמר לבני היכלו

ג לעטרא אורחיה דהווא אושפיזא. ד למלא דומין אושפיזא יקירא, אמר לבני היכליה, כל שאר יומין הויתון כל חד וחד בביתיה, דא עביד עבידתיה, ודא אזיל בסחורתיה, ודא אזיל בחקליה. בר ההוא יומא דילי, ה דכלכון ו מתעתדי בחדוותא דילי, השתא זמינית אושפיזא עלאה ויקירא, לא ז בעינא דתשתדלון בעבידתא, ולא בסחורתא, ולא במדברי, אלא ח כלכו אזדמנו, כגוונא דהווא יומא דילי, ואתקיננו גרמיכו לקבלא להווא אושפיזא, באנפין נהירין, בחדוותא בתושבחתא. אתקיננו ליה סעודתא יקירא, בגין דיהא ט זמיני דילי בכל סטריין. קח) כך אמר קב"ה לישראל, בני, כל שאר יומין אתון משתדלי בעבידתא בסחורתא, בר ההוא יומא דילי. השתא אושפיזא עלאה ויקירא זמינית, אתון קבילו ליה, באנפין נהירין, זמינו ליה, אתקיננו ליה סעודתי עלאי, פתורי מסדרו, כגוונא דהווא יומא דילי. בג"כ תקראו אותם במועדס.

קט) ת"ת, בשעתא דישראל לתתא חדאן. בהני מועדיא, ומשבחין שבחא לקב"ה, מסדריין פתורי, מתקני גרמייהו במאני יקר, מלאכי עלאי אמריין, מה טיבן דישראל בכך. קב"ה אמר, אושפיזא עלאה אית לון יומא דא. אמרי ולאו דילך הוא, מהווא אתר דאקרי קדש. אמר לון וכי כ ישראל לאו קדש נינהו, ואקרון קדש, לון אתחזי לזמנא אושפיזא דילי, חד מסטרא דילי, דהא אינון דבקים בי. וחד מסטרא דקדש, דכתיב ו) קדש ישראל ליי, הואיל וישראל אקרון קדש, אושפיזא דלהון הוא ודאי, בגין דזמינו דהאי אושפיזא מקדש הוא, דכתיב מקראי קדש. פתחו כלהו ואמרו, ז) אשרי העם שככה לו.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג לנטרא. ד מוסיף מתל למלא. ה דכלהון. ו מתעריין. ז בעינא. ח כלהו. ט זמינו. י ל"ג בהני מועדייא. יא קס"ז ג ז"ג. (ירמיה ב) לעיל אות קו ז"ע. ז) (תהלים קמד) הקסה"ז ג ז"ג. כ ל"ג ישראל.

קדש זומינין מקדש

הסולם

מאמר

ההוא שלי. משום זה אוה"כ, אשר תקראו אותם במועדס. קט) ת"ת בשעתא דישראל וכי: בוא וראה, בשעה שישראל למטה שמחים במועדים אלו, ומשבחים שבח להקב"ה, עורכים שלחנות, ומתקנים עצמם בבגדי כבוד, מלאכים העליונים אומרים, מה עסקם של ישראל בזה. אומר הקב"ה, אורח יקר יש להם, יום הזה. אומרים המלאכים, וכי אינו שלך, מאותו מקום שנקרא קדש, אומר להם, וכי ישראל אינם קדש, הלא הם נקראים קדש, להם ראוי להזמין אורח שלי, אחד, מצד שלי, שהרי הם דבקים בי, ואחד, מצד קדש, שכתוב, קדש ישראל לה'. וכיון שישראל נקראים קדש, הרי הוא האורח שלהם בדאי, משום שהאורח הזה מוזמן מקדש, שכתוב, מקראי קדש. פתחו כולם ואמרו אשרי העם שככה לו.

היכלו, כל שאר הימים הייתם כל אחד ואחד בביתו, זה עשה מלאכתו, וזה הלך עם הסחורה שלו, וזה הלך בשדהו. חוץ מיום הזה שלי שכלכם נועדים לשמחה שלי, כי עתה הזמנתי אורח עליון ויקר, איני רוצה שתעסקו במלאכה ולא בסחורה, ולא בשדות, אלא הזדמנו כלכם, להיות בשמחה. כעין היום שלי, והתקיננו עצמכם לקבל אורח ההוא בפנים מאירים ובשמחה ובתשבחה, התקיננו לו סעודה יקרה, כדי שיהיה מוזמן ממני בכל הצדדים, דהיינו שיהנה מצדו ומצדכם. קח) כך אמר קב"ה וכי: כך אמר הקב"ה לישראל: בני, כל שאר הימים אתם עוסקים במלאכה ובסחורה, חוץ מיום הזה שלי, עתה אורח עליון ויקר הזמנתי, ואתם תקבלו אותו בפנים מאירים, הזמינו אותו, התקיננו לו סעודות עליונות, שלחנות ערוכים, כראוי ליום (דס"י דף ז"ד ע"א)

קי) תלתא אינון זמינין מקדש, ולא יותר. חג המצות. וחג השבועות. וחג הסוכות. א"ל רבי אבא, וכי שבת לאו מקדש הוא זמין. א"ל לאו, בתרי סטרין, חד, דהוא ודאי קדש אקרי, דכתיב (ר) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. וחד, דשבת לאו זמין הוא, דהא ז ירותא דיליה הוא ודאי. ירותא דקדש הוא ירית, ולא זמיני. ועל דא כלהון זמינין בקדש, ומתקשרן בשבת, ומתעטרן ביה. בהאי, יומא שביעאה אתעטר ביה, וע"ד שבת לאו זמין הוא. קיא) לברא דעאל לביתא דאבוי ואמיה, ואכל ושתי, בשעתא דהוא בעי. ן למלכא דהוה ליה ברא יחידאי, חביבא דנפשיה, יהב ליה ן שושבינא לנטרא ליה, ולא תחברא בהו. אמר מלכא, יאות הוא לזמנא לאלין שושבינין דברי, ולא חזאה ן יקרא וחביבותא דילי בהו, זמין לון להני שושבינין. ברא לא אתחזי לזמנא, אלא למיעל ולמיכל ולמשתי בביתא דאבוי, בשעתא דאיהו בעי. הדא הוא דכתיב, (ו) מי כמוכה באלים יי' מי כמוך נאדר בקדש, * נאדר בקדש ודאי, כבר ן דאתתקן באבוי, נאדר בקדש, ולא זמין מקדש. קיב) ששת ימים תעשה מלאכה, ששת ימים מאי עבידתיהו. א"ר יוסי, כתיב כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ, ולא כתיב בששת. והא אוקמוה, וכל יומא ויומא עביד עבידתיה, ואקרונ יומי מלאכה.

חלופי גרסאות

ז דילי הוא ירותא הוא ודאי דקדש ולא זמינו.
 ן מוסיף מתל למלכא. ן שושבינין. ן יקרי.
 ן דאתתקן.

מסורת הזהר

ק) (שמות לא) בשלח קטו צ"י. ר) (שם טו)
 בשלח צא צ"ח.

קדש זמינין מקדש

הסולם

מאמר

ודומה, למלך שהיה לו בן יחיד אהבת נפשו. נתן לו ריע שישמור אותו ויתחבר עמו. אמר המלך נאה הוא להזמין הריעים של בני, ולהראות כבוד ואהבה שלי להם. הזמין אלך הריעים. אבל הבן, אין ראוי להזמין אותו, אלא שנכנס לאכול ולשתות בבית אביו בשעה שהוא רוצה. ז"ש מי כמוכה באלים ה' מי כמוכה נאדר בקדש. נאדר בקדש, ודאי פירושו כבן שנתתקן באבותיה, כלומר, שז"א כבר עלה לאו"א ונעשה כמוהו, כמו בשבת, ואז הוא, נאדר בקדש, ולא מזומן מקדש. שושבינא, פירושו ריע, כי ולאמנון ריע, מתרגם שושבינא (שמואל ב' י"ג ג').

קי) תלתא אינון זמינין וכו': שלשה הם המזומנים מקדש, ולא יותר, והם, חג המצות, וחג השבועות, וחג הסוכות. א"ל ר' אבא, וכי שבת אינה מזומן מקדש. אמר לו, לא, משני טעמים, אחד, שהוא ודאי קדש נקרא, לא פחות ממוענדין, שכתוב, ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. ואחד, כי שבת אינה מזומנת מקדש, כי הקדש הוא ירושה שלה ודאי, כי השבת יורשת ירושת הקדש ואינה מזומנת, וע"כ כולם מזומנים מקדש, ומתקשרים בשבת, ומתעטרין בה, ובקדש הזה, יום השביעי מתעטר. וע"כ שבת, אינו מזומן מקדש.

פירושו, כי סוד השבת היא, כשז"א והמלכות עולים לאו"א עלאין, ונעשים כמוהם. שאז הם קדש כאו"א עצמם. משא"כ המועדים, אינם עולים ממש לאו"א עלאין, אלא לישסו"ת, ומשם ממשיכים הקדש מאו"א עלאין, וכיון שישסו"ת עצמו אינם נבחנים לקדש, ע"כ נחשבים רק למזומנים לקבל מקדש. ואינם קדש בעצמם. קיא) לברא דעאל לביתא וכו': השבת דומה, לבן הבא לבית אביו ואמו, ואוכל ושותה בשעה שהוא רוצה. ואין או"א צריכים להזמין. (דפו"י דף צ"ד ע"א * דף צ"ד ע"ב)

קיב) ששת ימים תעשה מלאכה: שואל, ששת ימים, מה הם. אר"י כתוב, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ולא כתוב בששת ימים. והעמדנו, שכל יום ויום עשה מלאכתו, ונקראים משום זה ימי מלאכה. כלומר, שה"ס ששת ימים העליונים, חג"ת נה"י, שמהם נפעלו כל מעשי בראשית דבר יום ביומו. בא' חסד ובב' גבורה וכו'.

קיג) א"ר יצחק אי הכי אמאי אקרון ששת ימי חול, אמאי חול. א"ר יוסי, השתא אתנהיג עלמא על ידא דשלוחייהו, בג"כ יומי חול אקרון.

קיד) ר' חייא אמר, בגין דשרי למעבד פ בהון עבידתא, ז ובג"ד לא אקרון קדש. ומאן דלאו אקרון קדש, חול אקרון. ועל דא אתקינן חברייא בהבדלה, בין קדש לחול. מאי הבדלה הכא. אלא קדש מלה בגרמיה הוא, ושאר מניה אתיין. ועל דא אלין לעובדא, ואלין לנטרא. ק ואימתי אשתכח נטירו ד בהו. כד זמינין מקדש.

קטו) א"ר יהודה, חדוותא ונטירותא דיומא דשבתא ש על כלא הוא, ובגין דהאי יומא אתעטר ת באבא ואימא, ואתוסף קדושה על קדושתיה, מה דלא אשתכח הכי בשאר יומי, דהא הוא קדש, א ואתעטר בקדש, ב ואוסף קדושה על קדושתיה. בגין כך האי יומא חדוותא דעלאי ותתאי, ג כלא ג חדאן ביה. ד מלי ברכאן בכלהו עלמין. כלהו מניה ה אתקנו, בהאי יומא ו ניחא דעלאי ותתאי. בהאי יומא ניחא דחייביא דגיהנמ.

קטז) למלכא ז דעבד הלולא לבריה יחידאי, אעטר ליה בעטרא עלאה, מני ליה מלכא על כלא. בהאי יומא חדוותא לכלא, ס חד ט סנטירא דאתפקד על דינא דבני נשא, הו בידיה גוברין דבעיין ט קטולא, גוברין דבעיין לאלקאה.

חלופי גרסאות

פ בהוא. ז ובגין דלא. ק ואי ר ל"ג בהו כד. ש בכלא. ת אבא. א אתעטר. ב אוסיף. ג חכאן. ד מלא. ה אתונג. ו ל"ג מן ניחא עד ניחא. ז דאעבד. ח מסיף בהאי יומא חד. ט קטמא.

דרך אמת י' שוטר העיר.

קדש וזמינין מקדש

הסולם

מאמר

מא"א עמ"אין סוד האוירא דכיא. דהיינו במועדים.
קטו) א"ר יהודה חדוותא וכי: אר"י, השמחה והשמירה שביום השבת הוא למעלה על הכל, ומשום שיום הזה מתעטר באבא ואמא, שז"א ומלכות עולים ומלבישים את או"א עלאין, ונתוסף קדושה על קדושתם, מה שלא נמצא כן בשאר הימים, כי הוא ז"א קדש, ומתעטר בקדש, שמלביש הקדש, שהוא או"א עלאין, ומוסיף קדושה על קדושתו. ומשום זה, יום הזה הוא שמחת עליונים ותחתונים, כולם שמחים בו, שממלא ברכית בכל העולמות, כל העולמות מתקנים ממנו, ביום הזה, מנחת העליונים ותחתונים. ביום הזה היא מנחת הרשעים בגיהנמ.

קטז) למלכא דעבד הלולא וכי: בדומה למלך, שעשה סעודה לבן יחידו, והעטירו בעטרה עליונה, והמלך הפקיד אותו על הכל. ביום הזה הוא שמחה לכל בני המדינה, שוטר אחד שנתמנה על הדין של בני אדם, היה בינו אנשים

קיג) א"ר יצחק אי וכי: אר"י, א"י. שהם סוד שש ספירות חג"ת נה"י, למה נקראים ששת ימי חול, למה היא חול והרי הם ספירות קדושות דז"א. א"ר יוסי עתה מתנהג העולם על ידי שליחים שלהם, כלומר ע"י ששת ספירות חג"ת נה"י דמטטרון, שהוא מלאך, וע"כ נקראים ימי חול. כי מטטרון הוא חול.

קיד) ר' חייא אמר וכי: רח"א, משום שמותר לעשות בהם מלאכה. ומשום זה אינם נקראים קדש. אע"פ שה"ס חג"ת נה"י דז"א, כי אותם שאינם נקראים קדש, נקראים חול. וע"כ התקינו החברים בהבדלה, בין קדש לחול. שואל, מהו ההבדלה שבכאן, וכי היו פעם מעורבים זב"ז, ומשיב, אלא קדש, הוא דבר בפני עצמו, ואינו מעורב בשום דבר, להיותו בחינת או"א עלאין, שכל שאר המדרגות באים ממנו, מאו"א עלאין, ועל כן, ההבדלה היא, שאלו ימי חול הם למלאכה, ואלו ימי קדש, הם לשמירה. ומתי נמצא השמירה בהם, בימי חול. ויינו כשהם מזומנים מקדש, בשעה שמקבלים (דפוי דף צ"ד ע"ב)

בגין יקרא דהאי יומא דחדותא דמלכא, שביק דינוי, ונטר לחדותא דמלכא. קיז) כך ההוא יומא, הלולא דמלכא במטרוניתא, חדוותא דאבא ואימא עליה. חדוותא דעלאין ותתאין. בחדוותא דמלכא, כלהו חדאן, ולא יצטערו ביה. על דא כתיב (ש) וקראת לשבת ענג. מאי ענג. כ ענג לא אשתכח אלא לעילא באתר דקדש עלאה שארי. כד"א, (ח) אז תתענג על יי'. דהאי ענג על יי' הוא. והאי יומא ל דהוא הלולא דמלכא, אתעטר בההוא עטרא דענג הה"ד וקראת לשבת ענג. מה דלא אשתכח הכי בשאר יומין.

קיח) בהאי יומא, תלת סעודתאן בעיין בני מלכא, לזמנא, ולסדרא פתורי. בגין יקרא דמלכא, כמה דאוקימנא. וכד אודמן ביה חגא, או זמנא, לא יסדר ב"נ תרי פתורי בכל סעודתא, חד לשבת, וחד לאושפיזא, בגין דכתיב (ע) על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, ספוקא הוא בפתורא דמלכא, לההוא אושפיזא דאתיא ליה. ועל דא בעי בר נש לסדורי פתורא שלימא למלכא, והוא יהיב מיניה לאושפיזא.

קיט) אמר רבי אלעזר, סעודתא תליתאה דשבת, כד אערע ביה אושפיזא, שבקין ליה או לא שבקין ליה, אי לא שבקין ליה, אשתכח אושפיזא דחייא מפתורא דמלכא, אי שבקין ליה, אשתכח פגימו בסעודתא דמלכא.

חלופי גרסאות

* ובגין. כ אלא. ל דהלילא הוא.

מסורת הזהר

(ש) (ישעיה נח) הקס"ז סח צ"ל צ"מ. (ח) (שם) ב"א ריא צ"ב. (א) (ש"ב ט) תרומה קסב צ"פ.

סעודה ג' דשבת בעי"ט

שלש סעודות צריכים בני המלך לזמן ולערוך השלחן, משום כבוד המלך. כמו שהעמדנו. וכשמודמן בו חג, מג' חגים, או זמן, ראש השנה, לא יסדר האדם ב' שלחנות בכל סעודה, אחד לשבת ואחד להאורח, ליום טוב, משום שכתוב, על שלחן המלך תמיד הוא אוכל, כי די הוא שלחן המלך לאורח ההוא הבא אליו. וע"כ צריך האדם לערוך שלחן שלם להמלך, והוא נותן ממנו להאורח.

קיט) א"ר אלעזר וכו': אר"א, סעודה שלישית של שבת, כשקרה בו אורח, דהיינו יום טוב, עוזקים אותה את הסעודה שלישית, או אין עוזבים אותה. אם אין עוזבים אותה, אלא שאוכלים סעודה שלישית, נמצא שהאורח, דהיינו סעודת ליל יו"ט ב', נדחה משלחן המלך, כי מחמת סעודה השלישית אינו יכול לאכול לתאבון סעודת ליל יו"ט ב'. ואם עוזבים אותה, דהיינו שאין אוכלים סעודה שלישית, נמצא פגם בסעודת המלך, כי המלך, שהוא שבת חסר לג סעודה אחת.

אל

הסולם

מאמר

אנשים שצריכים להרגם, אנשים שצריכים להכותם, ומשום כבוד הזה של שמחת המלך עזב הדינים שלו, ושמר את שמחת המלך. שלא יצער לשום אדם.

קיז) כך ההוא יומא וכו': כך יום ההוא, שבת, הוא סעודת השמחה של המלך עם המלכה, שהם ז"א ומלכות, והשמחה של אר"א, עליו שמחים העליונים והתחתונים. בשמחת המלך הכל שמחים ואינם מצטערים בו. ע"כ כתוב, וקראת לשבת ענג. מהו ענג. ומשיב, ענג אינו נמצא אלא למעלה, במקום שקדש העליון שרוי, דהיינו באר"א עלאין, כש"א, אז תתענג על ה' דהיינו למעלה מז"א, כי ענג הזה הוא למעלה מה' הוא, דהיינו באר"א שהם למעלה מז"א. יום ההוא, שבת, שהוא סעודת השמחה של המלך, מתעטר בעטרה זו של ענג, מאר"א עלאין. ז"ש וקראת לשבת ענג. מה שלא נמצא בו בשאר הימים.

קיח) בהאי יומא תלת וכו': ביום הזה, (דפו"י דף צ"ד ע"ב)

קכ) אמר ליה רבי שמעון אבוי, למלכא דאיערע ביה אושפיזא, ונטיל מיכלא מקמיה, ן וסלקא לאושפיזיה, אשתכח אף על גב דמלכא לא אכל עמיה, ממיכלא דמלכא קא אכיל, ומלכא יהיב ליה למיכל. וכל דא, בגין ן דהוא אושפיזיה דמלכא. ובבי רב המנונא סבא, לא חיישי לאושפיזא בשעתא דא, ולבתר מסדרי פתורא לאושפיזא.

קכא) בהאי יומא מלולא אסיר, הה"ד ב) ממצוא חפצך ודבר דבר, ותנן חפצך כתיב, בגין דהאי יומא כל מהימנותא אתקשר ביה. קכב) א"ל רבי אלעזר, והיך עבידנא דלא ן לסדרא סעודתא דמלכא לאושפיזא, דהא ארביסר דחל להיות בשבת, סלקא סעודתא דמלכא לפסתא, אף על גב דלאו איהו אושפיזיה.

קכג) א"ל הכי אמינא דאי הוא אושפיזיה, ן יכלא לסלקא ליה, ואי לאו לא סלקא ליה. ואי נימא די"ד דחל * להיות בשבת, אתדחייא סעודתא דמלכא מקמי סעודתא דפסתא. שאני פסח, דסעודתא דשבת אתדחייא בכמה גוונין. תד, בגין מצות ומרורים, דבעי בר נש דישתכח תאיבא. וחד, בגין פסח והא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ן וסלקיה. ן דהוה. ן לסלקא. ע מוסיף כל זחורא יומא יכלא.

ב) (ישעיה נח) לעיל אות קיז צ"ש.

סעודה ג' דשבת בעיר"ט

הסולם

מאמר

חפצך כתוב, שלא תדבר מחפצך, משום שבוים הוה, כל האמונה מתקשרת בו. קכב) אמר ליה ר"א והיך וכי: אמר ר' אלעזר לאביו, אתה אומר שבעיר"ט אין מבטלים סעודה ג', ואיך אנו עושים, שלא לתת סעודת המלך, אל האורח דהיינו שלא לבטל סעודה ג' מפני סעודת ליל יו"ט כשחל בערב שבת, הרי י"ד בחדש ניסן שחל להיות בשבת אנו מבטלים ומעלים סעודת המלך שהיא סעודה ג', בשביל האורח, שהוא סעודת ליל פסח, אע"פ שיו"ט אינו האורח של שבת, אלא שחל ביום א'.

קכ) א"ל ר"ש אבוי וכי: אמר לו ר' שמעון אביו, בדומה למלך, שקרה לו אורח, ולקח המאכל ממנו ונתן אל האורח. נמצא אע"פ שהמלך אינו אוכל עמו, הוא אוכל ממאכל המלך והמלך נותן לו לאכול. אף כאן השבת מבטלת סעודה השלישית, כדי שהאורח, שהוא ליל יו"ט ב', תהיה סעודתו לתאבון. ונמצא שסעודת ליל יו"ט המאכל של המלך שהוא שבת, כי השבת דחה סעודתו בשבילו. וכל זה הוא משום שהוא אורחו של המלך. כלומר, משום שיום טוב הראשון חל בשבת וע"כ הוא ארחו של שבת. מה שאין כן בשבת שבערב יו"ט, אין מבטלים סעודה ש/ישית מפני סעודת ליל יו"ט. ואין להקשות הרי ר"ש ור"א בנו היו בארץ ישראל, שאין שם ב' ימים טובים. כי יש לומר שהמדובר הוא בב' ימים של ראש השנה הנוהג גם בא"י. או שמדברים כלפי בני חו"ל. ובבית רב המנונא סבא לא חששו לאורח בשעה זו, אלא שאכלו סעודה שלישית ואחר כך, בליל יו"ט ב', היו מסדרים הסעודה להאורח.

קכג) א"ל הכי אמינא וכי: א"ל ר"ש, כך אני אומר, שאם היום טוב הוא אורחו של שבת, דהיינו שחל בשבת, יכול לבטל סעודה ג' ולהעלותו לסעודת ליל יו"ט ב', ואם לא, שאינו חל בשבת, אלא שמתחיל ביום א', אינו מבטל ומעלה סעודה ג' בשביל סעודת ליל יו"ט, שיאכל לתאבון, ואם תאמר, י"ד של ניסן שחל להיות בשבת, שנדחה סעודת המלך, שהיא סעודה ג' מפני סעודת ליל פסח, משונה הוא פסח, שסעודה ג' של שבת נדחה בו מכמה טעמים, א', משום מצות ומרורים, שאדם צריך להמצא בהם בתאבון, וא' משום חזק בפסח שהרי

קכא) בהאי יומא מלולא וכי: ביום הוה אסור הדבור, ד"ש, ממצוא חפצך ודבר דבר, שדבורך בשבת לא יהיה כמו בחול. ולמדנו (דפריי דף צ"ד ע"ב *) דף צ"ה ע"א)

נהמא לא אשתכח מו' שעות ולמעלה, דסדורא דפתורא בלא נהמא, לאו הוא סדורא.

קכד) ואי תימא בחמרא, חמרא שארי, בגין פ דתאיב לבא. אבל מיומי אשתדלנא דלא בטילנא סעודתא דשבת, ז אפילו אינון יומי, דאשתכח ביה. בהאי יומא חקל דתפוחין קדישין אתברך, ומתברכן עלאין ותתאין, והאי יומא קשורא הוא דאורייתא.

קכה) א"ר אבא, הכי הוה עביד ר' שמעון, בזמנא דאסתלק סעודתא דשבת, מסדר פתוריה ואשתדל במעשה מרכבה, והוה אמר הא סעודתא דמלכא דייתי למיכל גבאי. בגיני ק כך, שבת, אשתכח ר בכלא עדיף מכל זמנין וחגיין, ואקרי קדש ולא מקרא קדש.

קכו) אמר רבי יהודה, כלהו מועדים מקראי קדש קרינן בהו. אבל נפקי ר"ה ויומא דכפורא דלא אשתכח בהו חדוותא, דהא אינון דינא הוו, אבל אלין תלתא, זמנין מקדש, לחדוותא לכלא. לאשתעשעא בהו בקב"ה, הה"ד א ושמחתם לפני יי' אלהיכם, וכתוב ד) ושמחת לפני יי' אלהיך. בהאי יומא דשבתא, אתנשי כל צערא וכל רוגזא וכל דוחקא מכל עלמא, בגין דאיהו יומא דהילולא דמלכא, דנשמתין אתוספן, כגוונא דעלמא דאתי.

קכז) א"ר יצחק לרבי יהודה, כתיב ה) זכור את יום השבת לקדשו, ותניין זכרהו על היין, אמאי על היין. א"ל, בגין דיין חדוותא דאורייתא, ויינא דאורייתא, חדוותא הוא דכלא. והאי יין חדי למלכא, והאי יין מעטרא למלכא

מסורת הוהר

א) (דברים יב). ד) (שם כז) תרומה רגב צ"ש. פ דגביר; דגירר. ז ל"ג אפילו. ק ל"ג כך. ה) (שמות כ) הקסה"ז לט צ"א.

חלופי גרסאות

סעודה ג' דשבת בעיו"ט

הסולם

מאמר

קכו) א"ר יהודה כלהו וכר: ארי, כל המועדים, אנו קוראים אותם מקראי קדש, אבל יוצאים מזה, ר"ה ויום הכפורים, שלא נמצא בהם שמחה, כי אלו הם דינים, אבל אלו ג', פסח שבועות סוכות, מזומנים מקדש, לשמחת הכל, להשתעשע בהם בהקב"ה. ז"ש, ושמחתם לפני ה' אלקיכם. וכתוב, ושמחת לפני ה' אלקיך, וביום הזה של שבת, הוסר כל צער וכל רוגז וכל דוחק, מכל העולם. משום שהוא יום השמחה של המלך, שנשמות נתוספים בו לישראל, כעין עולם הבא.

קכז) א"ר יצחק וכר: ארי לר' יהודה, כתוב, זכור את יום השבת לקדשו. ולמדנו, זכרהו על היין. שואל, למה על היין, א"ל משום שהיין, הוא שמחה של התורה, שה"ס מוחין ש' הארת חכמה הנקרא יין (כנ"ל אות ק"ג) המאירים בז"א שנקרא תורה, ויינה של תורה, שהוא המוחין דז"א, הוא שמחת הכל. ויין הוה משמח

שהרי לא נמצא לחם חמץ משש שעות ולמעלה, ועריכת שלחן בלי לחם אין זה עריכת סעודה. קכד) ואי תימא בחמרא וכר: ואם תאמר, שאפשר לצאת ידי סעודה ג', ביין. כן הוא, ביין מותר, משום שמרעיב הלב, ואינו מקלקל תאות האכילה. אבל מימי הייתי משתדל שלא בטלתי סעודת שבת, דהיינו סעודה ג', ואפילו באלו ימי שבחות שנמצא בהם יו"ט. כי ביום הזה מתברך השדה של תפוחים קדושים, שהוא המלכות, ומתברכים העליונים והתחתונים, ויום הזה הוא קשר התורה.

קכה) א"ר אבא הכי וכר: ארי, כך היה עושה ר"ש, בזמן שהיה צריך לאכול סעודה ג' על שבת, היה עורך שלחנו, ועסק במעשה מרכבה, והיה אומר, זו היא סעודת המלך שיבא לאכול אצלי. ומשום כך, שבת, נמצאת חשובה בכל דבר יותר מכל הזמנים והחגים. ונקרא קדש, ולא מקרא קדש. (דפרי דף צ"ה ע"א)

בעטרוי, הה"ד¹) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמור. ותנינן בכלא בעייתא לאחזאה ב"נ עובדא. דלא אשתכח קדושה אלא ביין, כד"א (ז) כי טובים דודיק מייין, מייין אינון טבאן, נזכירה דודיק מייין. וע"ד קדושה דשבת ביין, והא אוקמוה, והא אתמר.

קכח) (ח) ובחדש הראשון בארבעה עשר יום לחדש וגו'. רבי חייא פתח, (ט) אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה בגלותא דמצרים, דהוו בני בשעבודא דקשיו. ו ולבי ער, לנטרא להו דלא ת ישתיצון בגלותא. קול דודי דופק, דא קב"ה, דאמר י ואזכור את בריתי.

קכט) פתחי לי פתחא כחדודא דמתטא, ואנא אפתח לך תרעין עלאין. פתחי לי אחותי, דהא פתחא לאעלא לי, כך הוא, דלא ייעלון לגבאי בני אלא כך, אנת הוא פתחא לאעלא לי א כך, אי אנת לא תפתח פתחך, הא אנא סגיר, דלא ישכחון לי. בגין כך, פתחי לי. פתחי לי ודאי. ועל דא אמר דוד. כד בעא לאעלא למלכא, ב אמר כ) פתחו לי שערי צדק, אבא בם אודה יה. זה השער ליי,

חלופי גרסאות

ש גורס קול דודי עד בריתי ואח"כ ולבי ער עד בגלותא. ת ישצון. א ל"ג כך. ב ל"ג אמר.

מסורת הוהר

(ו) (שיר ג) וארא ב צ"ו. ז) (שיר א) ב"ב פה צ"א. ח) (ויקרא כג). ט) (שיר ה) וירא קב צ"ה. י) (שמות ז) נח עט צ"ב. כ) (תהלים קיח) ב"א שלט צ"ג.

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגורו

הסולם

פאמר

סגור, שלא ימצאו אותי. משום זה פתחי לי. פתחי לי, ודאי. וע"כ אמר דוד כשרצה לכנוס אל המלך, אמר פתחו לי שערי צדק וגו' זה השער לה, זה שערי צדק שהיא המלכות, הוא פתח ודאי לכנוס אל המלך. זה השער לה, למצוא אותו ולהרבך בו. וע"כ, פתחי לי אחותי רעיתי שראשי וגו'. כדי להודוג עמך והיות בשלום עמך לעולמים.

פירוש. ז"א מצד עצמו הוא בחסדים מכוסים מחכמה, והמלכות מצד עצמותה היא בחכמה בלי חסדים, כי ע"כ היא מכונה לילה, מפני שהחכמה אינה מאירה בלי חסדים. ולפיכך אין שלמות השפע לגאולת ישראל, אלא ע"י זווג ז"א ימלכות, כי אז נכללים החסדים דז"א בחכמה דמלכות וישראל מקבלים שפע שלם מג"ר. אמנם כשמקבלים ממלכות לבד, הרי הארת החכמה דקה מאד להיותה בבחינת לילה, כל ענר שאינה מלוכשת בחסדים, וכן אינם יכולים לקבל מז"א לבד, כי כל עוד שהחסדים אינם נכללים מאכמה, הרי הם בבחינת ו"ק בלי ראש שאין בהם השגה.

וי"ש שהקפ"ה אמר למלכות, פתחי לי פתח כוזרו של מחט, דהיינו הארת החכמה שבך, שהיא דקה כוזרו של מחט, להיותה בלי חסדים, ואנא אפתח לך תרעין עלאין שע"י החסדים שלי, שילבישו ונחכמה שלך יפתחו לך שערים

משמח את המלך, שהוא ז"א, ויין הזה מעטר את המלך בעטרותיו, דהיינו המוחין דג"ר, ז"ש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמור. ולמדנו, בכל דבר צריך אדם להראות מעשה למטה לעורר כנגדו השורש למעלה, כי לא נמצא קדושה אלא ביין, כש"א, כי טובים דודיק מייין, שפירושו, שהם טובים משום שהם יין. וכן, נזכירה דודיק מייין. וע"כ הקיהוש של שבת הוא על היין. וכבר העמדנו ולמינו.

פאמר תרי דמי חד דפסחא וחד דאתגורו

קכח) ובחדש הראשון בארבעה עשר וגו': ר) חייא פתח, אני ישנה ולבי ער קול דודי דופק וגו'. אמרה כנסת ישראל, אני ישנה, בגלות מצרים. כי הגלות היתה מחכ שליטת השמאל על הימין, ומדינים דשמאל משתלקים המוחין של המלכות, שה"ס שינה (כמ"ש לז"ל) שהיו בני בשעבוד הקשה. ולבי ער לשמח אותם שלא יכלו בגלות. קול דודי דופק, זה הקב"ה, שאמר ואזכור את בריתי.

קכט) פתחי לי פתחא: פתחי לי, פירושו פתחי לי פתח כוזרו של מחט, ואני אפתח לך שערים העליונים. פתחי לי אחותי, כי הפתח לכנוס אצלי, הוא כך. שלא יכנסו אצלי בני אלא כך. אם את לא תפתח פתחך הרי אני (דפו"י דף צ"ה ע"א)

דא הוא פתחא ודאי לאעלא למלכא. זה השער ליי, לאשכחא ליה, ולאדבקא ביה, ועל דא פתחי לי אחותי רעיתי שראשי וגו'. בגין לאזדווגא עמך, ולמהוי עמך בשלם ג דעלמין.

קל) ד ת"ח, בשעתא דקב"ה הוה קטיל ה לבוכרי דמצראי, כל אינון דקטל בפלגות ליליא, ואחית דרגין מעילא לתתא. ו ביה שעתא עאלו ישראל ז בקיומא דאת קדישא, אתגזרו ואשתתפו בכנסת ישראל, ואתאחדו בה. כדין ההוא דמא אחזיאו ליה על פתחא. ח ותרין דמי הוו, חד דפסחא, וחד דמא דאתגזרו. והוה רשים על פתחא, רשימא דמהימנותא, חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, והא אתמר, ז ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, בגין לאחזאה מהימנותא.

קלא) ח) ט ובארבעה עשר, הא אתמר, דהא כדין מבטלין חמץ ושאור, ואסתלקו ישראל מרשותא אחרא, ואתעקרו מניה, ואתאחדו במצה, * קשורא

מסורת הוהר

חלופי גרסאות

ז) (שמות יב) בא נד אות קצא. ח) לעיל אות ג עלמין. ד ל"ג ת"ח. ה מצראי ול"ג לבוכרי. ו ל"ג ביה שעתא. ז בקיימא. ח תלת. ט ובחמשה קכח צ"ח.

מאמר

הסולם

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

עורר את המסך דחירק הממעט הג"ר דשמאל, ואז מתו כל בכורי מצרים הנמשכים מג"ר אלו. כי הדינים דמסך דחירק מיעטו הג"ר אלו, וז"ש, ואחית דרגין מעילא לתתא, שמיעט השמאל מג"ר שלו והורידו למטה לבחינת ו"ק. הרי שהדינים דמסך דחירק בטלו הדינים דשמאל. וכן ענין המילה, ה"ס שהדינים דנוקבא מבטלים דינים דדכורא. כמ"ש לעיל (וירא אות נ"א בהסוגס ד"ה פירוש) ולפיכך עשו ישראל אתערותא דלתתא בחצות לילה, ומלו את עצמם כדי שקו האמצעי יבטל עם הדינים דנוקבא שבמסך דחירק את הג"ר דשמאל. וז"ש, ותרי דמי הוו, וכו' חד הכא וחד הכא וחד בינייהו, דהיינו לעורר פעולת קו האמצעי שימעט הג"ר דשמאל, ויחד ב' הקוין זב"ז. (כמ"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר) אשר בכח המיעוט הזה דקו שמאל, נהרגו בכורי מצרים, וע"י יחוד ב' הקוין יצאו ישראל מגלות.

קלא) ובארבעה עשר, הא וכו': ובארבעה עשר, הרי למדנו שאז מבטלים חמץ ושאור, וישראל מסתלקים מרשות אחרת, ונעקרים ממנו, ומתאחדים במצה קשר קדוש. אחר שנמולו נכנסו בה בסוד המצה כנ"ל, עד לאחר מתן תורה, שעשו פריעה, ונתגלה הרושם שלהם, ואז נתן להם קשר במקום עליון בקשר האמונה, במקום שכתוב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים

שערים העליונים, שהם שערי הג"ר, ויביאו הגאולה לישראל. וז"ש, דהא פתחא לאעלא לי בכך הוא, וכו' כי לא יוכלו לבא אצלי לקבל ממני שפע השלם, אלא ע"י התכללות החסדים שלי בחכמה שבך, אי אנת לא תפתח פתחך הא אנא פגיר, דלא ישכחון לי, כי אם לא תזדווג עמי בחכמה שבך, הרי החסדים שלי בבחינת ו"ק בלי ראש, הסגורים מהשגה, ולא ישיגו אותי להדבק בי, וז"ש זה השער לה' לאשכחא ליה ולאדבקא ביה, דהיינו בעת שמזדווגת עם ז"א, נעשתה שער אליה, שיוכלו התחתונים להשיגו ולהדבק בו, ע"י הארת הזווג השלם מחכמה וחסדים.

קל) ת"ח בשעתא דקב"ה וכו': בוא וראה בשעה שהקב"ה היה הורג לבכורי מצרים, דהיינו כל אלו שהרג בחצות לילה, והוריד המדרגות שלמעלה, למטה. בה בשעה נכנסו ישראל בברית אות הקדוש, שנמולו ונתחברו בכנסת ישראל, ונתאחדו בה. אז הראו אותו הדם על הפתח. ושני דמים היו אחד של פסח ואחד של מילה, והיה נרשם על הפתח רושם האמונה, אחד מכאן ואחד מכאן ואחד ביניהם, שה"ס ג' קוין ימין שמאל ואמצע. וכן נאמר, ונתנו על שתי המזוזות ועל המשקוף, כדי להראות אמונה.

פירוש, כי מכת בכורות ומילה, הם קרובים זה לזה, כי מכת בכורות בא ע"י שקו האמצעי (דפו"י דף צ"ה ע"א *) דף צ"ה ע"ב)

קדישא. בתר דאתגזרו, עאלו בה, עד כ דאתפרעו, ואתגלייא רשימא דלהון, וכדין יהב להון קשורא, באתר עלאה, בקשורא דמהימנותא, באתר דכתיב ו הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, מן השמים דייקא, והא אוקמוה. קלב) ת"ח, כ בארביסר בשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בשלימו עם שמשא, וכתרין תתאין לא משתכחין כל כך בעלמא, דהא בחדותי דסיהרא, זינן בישין משתכחין, ומתערי מ לאתפשטא בעלמא. ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח בנהירו דשמשא בשלימו, מתכנשי כלהו לאתר חד, וקדושי מלכא

חלופי גרסאות

מסורת הנהר

י ל"ג מן השמים. כ בחמיסר. ז מתערי. ח ל"ג לאתפשטא. ו וקדישי.

(ג) (שמות טז) בא מט צ"ב

דרך אמת (כ) טעשו מילה ופרישה. ז והקליפות החיצונות לטטה מגבול הקדושה לא נמצאו אז כל כך בעולם.

הסולם

תרי דמי חד דפסח וחד דאתגזרו

מאמר

כי אינה שלה עצמה, אלא מקבלת מז"א שנקרא שמים. וכן בבחינה אחרת נקרא לחם חמוץ או שאור. דהיינו שיש בשפע זו בחינת אחיזה לקליפות, מחמת המיעוט השורה עליה. מכח המסך דחזה דז"א. וז"ש דהא כדין מבטלין חמוץ ושאור, כי אז בליל פסח, היתה המלכות משפעת להם מבחינת מצב הא' שבה, דהיינו ממדרגה שהיתה מטרם מיעוטה, וכל הקליפות הנאחזות במיעוט הירח, שנקראות חמוץ ושאור, היו מתבטלות. כי נתבטלה אחיותן שמהמת זה יצאו ישראל מרשות מצרים, וז"ש, ואפתלקו מרשותא אחרא, ואתעקרו מניה, ואתאחדו במצת קשורא קדישא, שנתבטלו כל הקליפות וכת השעבוד שלהם, ונתאחדו בשפע הקדוש הנקרא מצה. ואחר שملו ופרעו נגלה הרשימה, שה"ס המוחין של מצב הב', שלאחר מיעוט המלכות, אשר הארתם רחבה וגדולה, ואינן עוד לחם עוני, אבל באים מז"א, כי אינה יכולה עוד לקבל מבינה, מחמת שנתמעטה כנ"ל. וז"ש וכדין יהב להון קשורא באתר עלאה, שהוא ז"א, באתר דכתיב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים דייקא, דהיינו מז"א. הנקרא שמים. ואין השפע נחשב עוד לשפע המלכות. כי כבר לית לה מגרמה ולא מידי. אלא נחשב על שם ז"א.

השמים. מן השמים הוא בדיוק, דהיינו מז"א שנקרא שמים. וכבר העמידוהו. פירוש. כי ב' מצבים יש במלכות, מצב א' מטרם מיעוטה, שהיתה אז בסוד ב' מאורות הגדולים, שהיתה גדולה כז"א, ושניהם קבלו מבינה, ז"א חסדים, והמלכות חכמה. ולא היתה צריכה לקבל מז"א. מצב ב' אחר מיעוטה, שאמר לה הקב"ה, שהוא קו האמצעי, בסוד המסך דחירק שבו, לכו ומעטי את עצמך, שאז ירדה מתחת החזה דז"א, ואינה ראויה עוד לקבל חכמה, אלא כל מה שיש לה היא מקבלת מז"א. (כח"ש זה באורך בבראשית א' מאות ק"י עד אות קט"ו ע"ש) ושפע מצב הא', נקרא מצה. ושפע של מצב הב', נקרא לחם מן השמים. או חמוץ. ויש מעלה וחסרון במצב הא' וכן במצב הב'. כי במצב א' יש מעלה, שאין בה מיעוט, ויכולה לקבל חכמה, ומקבלת מאותו מדרגה שז"א מקבל, דהיינו מבינה, וגדולה משום זה כמוהו, כי הם במדרגה אחת תחת הבינה. אבל יש שם חסרון גדול, כי בהיותה מקבלת מקו שמאל דבינה בלבד, יש בה חכמה בלי חסדים, שאין החכמה יכולה להאיר בלי התלבשות החסדים ע"כ הארתה מצומצמת ודקה מאד, וע"כ נקרא השפע שיורד או ממנה, בשם מצה, או לחם עוני. וכן במצב הב' יש מעלה וחסרון. המעלה היא, שאז מקבלת מז"א, שבו החסדים והחכמה כלולים יחד בסוד קו האמצעי, והם מאירים בהרחבה גדולה. והחסרון היא, כי המיעוט שורה עליה מכח המסך שבחזה דז"א, ואינה ראויה עוד לקבל אור מבינה, אלא כל מה שיש בה מקבלת מז"א. וע"כ השפע המושפע ממנה במצב הזה מכונה לחם מן השמים, (דפרי דף צ"ה ע"ב)

קלב) ת"ח בארביסר בשעתא וכי : בוא וראה, בארבעה עשר, בלילה, בשעה שהזווג של הלבנה, שהיא המלכות, נמצא בשלמות עם השמש, שהוא ז"א, וספירות התחתונות, של הקליפות, אינן נמצאות כל כך בעולם. כי בעת חידוש הלבנה, נמצאים מינים רעים ומתעוררים להתפשט

אתערו. כדין כתיב (ט) ליל שמורים הוא ליי, דהא זווגא קדישא אשתכת, והוא שמורים בכלא.

קלג) ר' אחא אמר, בגין כך תקונא (ז) דכלה בההוא יומא, ובליליא אשתכח ישובא דביתא, ווי לאינון דלאו מבני ביתא נינהו, כד אתאן לאזדוגא (ח) אורייתא כחדא, ווי לאינון דלא אשתמודעון גבייהו. בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא, כל ההוא יומא, ועל ידיהו, עיילי מאן דעיילי, ואינון חדאן זמרן תרווייהו זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

קלד) אמר ר' יוסי למה לן לאטרחא כולי האי, קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא, זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, הה"ד, (ט) הוא הלילה הזה ליי' שמורים, מאי שמורים. תרי, (פ) זווגא (ז) דסיהרא בשמשא. לכל בני ישראל לדורתם, דהא מכאן ולהלאה, אתאחדו ואתקשרו בקשורא דשמא קדישא, ונפקו מרשותא אחרא. בגיני כך בארבעה עשר, מתקני גרמייהו, ומבערי חמץ

מסורת הזהר (שמות יב) תרומה ל צ"ה. (ט) (שם) לעיז אות קלב צ"ס. חלופי גרסאות (ט) דכלא. ע אריוותא. פ זוגי. צ בסיקרא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שמות יב) תרומה ל צ"ה. (ט) (שם) לעיז אות קלב צ"ס.

זוג דליל פסח

הסולם

מאמר

ונכנסים ברשות הקדושה, ואז מתעטרים חתן וכלה, דהיינו ז"א ומלכות. בעטרות של אמא עלאה, שהיא בינה, וצריך אדם להראות עצמו שהוא בן חורין. כי מוחין דאמא עלאה (ק) חירוות.

ביאור הדברים. כי חידוש הלבנה יורה על מיעוט הירח, שהיא המלכות. שאו יש אחיזה לקליפות בה, כנ"ל, וז"ש (באות קל"ב) דהא בחדתותי דסיהרא זינון בישין משתכחין זכר, ונמשך זה עד זמן זוג הגדול, שהמלכות מזדווגת עם השמש פב"פ עד שלא ניכר שום מיעוט בה, שעל זה מורה, שלמות הלבנה בליל ט"ו לחדש, שאין בה פגם. וז"ש, ובשעתא דזווגא דסיהרא אשתכח זכר, כדין כתיב ליל שמורים הוא לה, דהא זווגא קדישא אשתכח. ומלמדנו בזה, שיש זוג ז"א ומלכות בליל פסח, בתכלית השלמות, עד שאין בה מיעוט. שזה רק בשעה שהמלכות עולה לאמא עלאה, וז"א לאבא עלאה. מה שאין כזה בכל הימים טובים, ואפילו ביום. ולומד זה מכח שקרא התורה ליל ט"ו בניסן בשם ליל שמורים. זה יורה שהמלכות היא במלואה כמו הלבנה בליל ט"ו, והיא שמירה מכל הקליפות. מחמת זוג הגדול דורין במקום א"א. ור' אחא לומד זה, (באות קל"ג) שיש זוג הגדול דורין בליל פסח. משום שצותה התורה השבתת שאור ועשית קרבן פסח בי"ד, שלא מצינו כזה בשום ערב יו"ט. ע"כ משמע מזה, שהוא

להתפשט בעולם. אבל בשעה שזוג הלבנה נמצא באור השמש בשלמות, מתאספים כל הקליפות למקום אחד, ונחבאים, וקדושות המלך מתעוררות. אז כתוב ליל שמורים הוא לה. כי זוג הקדוש נמצא, והוא שמורה בכל.

קלג) ר' אחא אמר וכר: רא"א, משום זה, תקון הכלה שהיא המלכות, הוא ביום ההוא, בארבעה עשר, ובלילה של חמשה עשר, נמצא ישוב הבית, דהיינו זוג ז"א, אוי לאלו שאינם מבני הבית, שאינם זבקים במלכות, בשעה שבאים להזדווג התורות יחד, דהיינו תורה שבכתב, שהיא ז"א ותורה שבע"פ, שהיא מלכות. אוי לאלו שאינם נרדעים להם. משום זה, ישראל הקדושים מתקנים להם, לז"א, בית, דהיינו זוג, כל היום ההוא, ד"ד, ועל ידיהם נכנסים מי שנכנסים, דהיינו המוחין הצרכים לזוג ז"א, והם, ז"א שמחים ומזמרים שניהם. אשריהם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

קלד) א"ר יוסי למה וכר: ארי, למה לנו להטריח כל כך. מקרא שלם הוא, שבלילה הזה, נתעורר זוג עליון קדוש ונמצא. ז"ש, הוא הלילה הזה לה' שמורים. מהו שמורים, שאומר לשון רבים. ומשיב, שסובב על שנים, שהם זוג הלבנה והשמש, שהם מלכות וז"א. לכל בני ישראל לדורותם. היינו, שמכאן ולהלאה נתאחדו ונתקשרו, ישראל, בקשר השם הקדוש, ויצאו מרשות אחרת. משום זה, בי"ד, מתקנים את עצמם ומבערים חמץ מביניהם, (דסוי דף צ"ה ע"ב)

מבינייהו, ועיילי ברשותא קדישא, וכדין מתעטרי חתן וכלה, בעטרוי דאימא עלאה, ובעי בר נש לאחזאה גרמיה דאיהו בר חורין.

קלה) א"ר יוסי, הני ארבע כסי דההוא ליליא אמאי. א"ר אבא, הא אוקמוה חברייא, לקביל ד' גאולות. אבל שפיר הוא בספרא דרב ייסא סבא, דקאמר הואיל וזווגא קדישא אשתכח בהאי ליליא ק בכל סטרין, וזווגא הוא בארבע קשרין, דאינון ד' דרגין, ולא מתפרשי דא מן דא, כד זווגא דא אשתכח, ואנון בחדוותא דלהון אתערנא, בגין דהא זכינא בהו, דמאן דאחיד בדא, זכי בכלא. וע"ד אשתני ליליא דא מכל שאר לילוון, ובעינן למעבד ר שמא בכלא, ולמחדי בהאי ליליא, בגין דחדוותא הוא לעילא ותתא.

קלו) ועוד אמר, דארבע אלין ארבע גאולות קרינון להו. מ"ט. בגין דהאי דרגא בתראה, גואל אתקרי, (ג) ה המלאך הגואל. ולא אקרי גואל, אלא ת על ידא דדרגא אחרא עלאה, דקיימא עלה ונהיר לה. ודא לא אפיק לה נהורא, אלא א באלין תרין דרגין דעליה. אשתכח, דד' אלין ארבע גאולות נינהו. קלז) ר' יהודה שאל לר' אבא, ב הא כתיב ג שבעת ימים שאור לא ימצא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק זווגא ול"ג בכל סטרין. ר שמו; שנויאי. ש ל"ג המלאך הגואל. ת דרגא ול"ג על ידא; על דרגא. א באינון דרגין. ב מאי [האי דכתיב. ג ל"ג שבעת ימים.

(ג) (בראשית מז) נח טז צ"א.

ארבע כוסות

הסולם

מאמר

שאמר, כיון שהזווג הקדוש נמצא בלילה ההוא בכל הצדדים, בין בחממה ובין בחסדים, והזווג הוא בארבעה קשרים, שהם ד' מדרגות, שאינן נפרדות זו מזו כשהזווג זה נמצא, שהן חו"ב ות"ת ומלכות, ואנו מתעוררים בשמחה שלהן, ושותים כנגדן ד' כוסות, משום שזכינו בהן, כי מי שאחוז בוה, דהיינו בהארת הזווג, זוכה בכל ד' מדרגות חו"ב תו"מ. וע"כ נשתנה לילה הזה מכל שאר הלילות וצריכים לעשות וליחד השם בכל, ולשמוח בלילה הזה משום שהוא שמחה למעלה ולמטה.

קלו) ועוד אמר דארבע וכר: ועוד אמר, שארבע אלו חו"ב תו"מ. קוראים אותם ארבע גאולות, מהו הטעם. הוא משום שמדרגה אחרונה הוה, דהיינו, מלכות, נקראת גואל. דהיינו המלאך הגואל. ואינה נקראת גואל, אלא על ידי מדרגה אחרת עליונה, שהוא ת"ת. העומדת עליה ומאירה לה. וזה, ת"ת, אינו מוציא אליה אור אלא באלו ב' מדרגות שעליו, שהם חממה ובניה, שת"ת מקבל מהם, נמצא שארבע אלו, חו"ב תו"מ, הם ד' גאולות. להיותם נקשרים במלכות, הנקראת גואל.

קלז) ר' יהודה שאל וכר: ר"י שאל לר' אבא, הרי כתוב, שבעת ימים שאור לא ימצא

שהוא הכשרה לזווג שבליילה. וז"ש בג"כ תקונא דכלה בכהוא יומא, שמכשירים ומתקנים את המלכות בהשבתת שאור ועשית הפסח, משום, ובליליא אשתכח ישובא דביתא, דהיינו הזווג דורין. וכן אומר, בגין כך ישראל קדישין מתקנין לון ביתא כל ההוא יומא וכר. שמכאן משמע שיש זווג בליל פסח.

ור' יוסי אומר (באות קל"ד) למה לן לאטרהא כולי האי, כדי ללמוד שיש זווג הגדול בליל פסח. קרא שלים הוא, דהא בהאי ליליא זווגא עלאה קדישא אתער ואשתכח, וכר, מאי שמורים תרי, וכר, שלומד זה, ממה שהכתוב קורא את הלילה שמורים בלשון רבים, שזה יורה, תרי זווגא דפיהרא בשמשא. דהיינו ז"א ומלכות. וז"ש, וכדין מתעטרי חתן וכלה בעטרוי דאמא עלאה, דהיינו שהמלכות עולה אז לאמא עלאה וז"א לאבא עלאה. שאין עוד זווג עלין כזה אלא בליל פסח בלבד.

קלה) א"ר יוסי הני וכר: אר"י אלו ארבעה כוסות של לילה ההוא, למה. א"ר אבא, הרי העמידו החברים שהם כנגד ד' גאולות, והוצאתי והצלתי וגאלתי ולקחתי. (פסחים צט:) אכל יפה הוא מבואר בספרו של ר' ייסא סבא. (דפרי דף צ"ב)

בבתיכם, וחדוותא הוא כל שבעה, אמאי לא אשתלים הלל כל ז' יומין, כמו בסכות, דאשתכח ז' ח' יומין הלילא, בשלימו דחדוותא כל יומא ויומא.

קלח) א"ל שפיר קאמרת, אבל ידיעא הוא, דהא הכא לא אתקשרו ישראל כל כך בכלא, כמה דאתקשרו לבתר. בגין כך בהאי ליליא, דזוגא ה' אשתכח וחדוותא דכלא אשתכח, וישראל אתקשרו בההוא חדוותא, עבידנא שלימו, ו והלילא אשתלים. אבל ז' לבתר אע"ג דכלהו משתכחי, עד כען ישראל לא אתקשרו בהו, ולא אתפרעו לאתגלייא רשימא קדישא, ולא קבילו אורייתא, ולא עאלו במה דעאלו לבתר. בגין כך בסכות שלימו דכלא אשתכח ביה, וחדוותא דכלא יתיר, אבל הכא עד כען לא זכו, ולא אשתכח שלימו ביה כ"כ, אע"ג דאשתכחו כל ז', לאו הוא באתגלייא, וישראל עד לא אתקשרו בהו כדקא חזי.

קלט) וע"ד חדוותא דכלא ושלימו דהלילא ה' בהאי ליליא, בגין ההוא חולקא דאתקשרו ביה. מאי טעמא. דכיון דבההוא ליליא זוגא אשתכח, כל קשורא דכלא אשתכח בסטרא דזוגא, ולא בסטרא דישראל, דכד זוגא אשתכח בה משתכחי אליו תרין *) ט דרגין דקיימין עליה. וכד אליו משתכחי, הא כל גופא אשתכח בהו, וכדין שלימו ז'כלא, וחדוותא מכלא, והלילא אשתלים, דהא כדין אתעטרת סיהרא בכלא. אבל . לא לבתר, דכל יומא ויומא אשתכחי,

חלופי גרסאות

ד ט. ה מוסיף אשתכח בכל אינון דרגין עלאין ; ל"ג מן אשתכח עד אשתכח. 1 ל"ג והלילא אשתלים. ז ל"ג לבתר ; מוסיף אבל באינון דרגין עלאין [לבתר]. ח ל"ג בהאי ליליא. ט מוסיף תרין ; תלת דרגין. י ל"ג לא.

הלל בימי פסח

ועוד לא נמצא בהם השלמות כל כך, ואע"פ שנמצאים כל ז', הימים, חג"ת נה"מ דז"א, בז' ימי פסח. אינם בגלוי, וישראל עוד לא נקשרו בהם כראוי, עד לאחר מתן תורה.

קלט) וע"ד חדוותא דכלא וכ"ו: וע"כ שמחת הכל ושלמות ההלל הוא בלילה הזה, הראשון של פסח, משום אותו החלק שישראל נקשרו בו. מהו הטעם. הוא, כיון שבלילה ההוא נמצא הזוג, וכל הקשר של המדרגות כלם שנגלו נמצא מצד הזוג, דהיינו מצד התעוררות של מעלה, ולא מצד ישראל. וכשהזוג דז"א נמצא בה, במלכות, נמצאות אלו ב' מדרגות חכמה ובינה עומדות גם כן עליה (כנ"ל אות קל"ו) וכשאלו נמצאות, הרי כל הגוף, שהוא כל קומת ז"א, נמצא עמהם, ואז הוא שלמות הכל ושמחת הכל, וההלל נשלם. כי אז נתעטרה הלבנה, שהיא המלכות, בכל. אבל לא לאחר הלילה הראשון, שכל יום ויום מו' הימים חג"ת נה"מ

הסולם

מאמר

ימצא בבתיכם, והשמחה היא כל שבעה, ולמה אינם אומרים הלל שלם כל ז' ימים של פסח כמו בסכות שאומרים שמונה ימים הלל בשלמות השמחה בכל יום ויום.

קלח) א"ל שפיר קאמרת וכ"ו: אמר לו יפה אמרת אבל, ידוע הוא, שכאן בפסח, לא נקשרו ישראל כל כך בשלמות כמו שנקשרו אח"כ, משום זה, בלילה הזה הראשון, שנמצא בו זוג זר"ו, ושמחת הכל נמצא, וישראל נקשרו בשמחה ההיא, אנו עושים שלמות, וההלל הוא שלם. אבל אח"כ, בכל ימי פסח, אע"פ שכולם נמצאים, דהיינו כל ז' המדרגות חג"ת נה"מ המאירים בז' ימי הפסח. עד עתה עוד לא נקשרו בהם ישראל, ועוד לא עשו פריעה (כנ"ל אות קל"א) שיתגלה בהם רושם הקדוש, ולא קבלו התורה, ולא נכנסו באותן המדרגות חג"ת נה"מ שנכנסו אח"כ. משום זה בסכות, שלמות הכל נמצא בו, ושמחת הכל נמצא בו ביותר, אבל כאן בפסח, עד עתה עוד לא זכו, (דפריי דף צ"ה ע"ב *) דף צ"ו ע"א

וישראל עד לא זכו בהו, הא לאו הלילא שלימא, כמו בזמנין אחרנין. (קמ) א"ל ר' יהודה, שפיר הוא, והכי הוא ודאי. והאי זמנא אחרא שמענא ליה בהאי גוונא, ואנשינא מלי. השתא מלה אחרא בעינא למנדע, הא חזינא בפסח ז', ובסכות ז', ושלימו דחזרותא ביומא אחרא. בשבועות, אמאי לא אשתכחו ביה ז' ימים, והא הכא אתחזון יתיר מכלא.

(קמא) פתח ואמר, (ז) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. וכי מאי שנא הכא דאקרון ישראל אחד, יתיר מאתר אחרא. אלא, כיון דשבחא דישראל, אתיין לפרשא, קרא לון אחד, דהא בכל אתר שבחא דישראל אחד הוא. מ"ט. בגין דכל קשירו דעלאי ותתאי, בהאי אתר דאקרי ישראל אשתכח. כ דאתקשר במה דלעילא, ואתקשר במה דלתתא, ואתקשר בכ"י. וע"ד אקרי כלא אחד. ובאתר דא אשתמודעא מהימנותא, וקשורא שלימא, ויחודא עלאה קדישא.

(קמב) וע"ד, יומא דא, קשורא דמהימנותא הוא, קשורא דכלא. וכתיב (ק) עץ חיים היא למחזיקים בה אילנא הוא דאקרי אחד. וע"ד בגין ד דאינון מתקשרי באתר דא, אקרי הכי. ועץ חיים אחד הוא ודאי אקרי, בגין דכלא ביה ח אשתקשר, נ ויומא דיליה, אחד ודאי, קשורא דכלא, ואמצעיתא דכלא. (קמג) הה"ד (ו) ועץ החיים בתוך הגן, בתוך ממש, במציעות, ואחיד בכל

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ז) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. ק) (משלי ג) ב"א רכש צ"א. ר) (בראשית ב) ב"א רכ צ"ב. כ מסוף ועוד דאתקשר. ל אינון דמתקשרי. ח ל"ג אתקשר. נ ושמא.

למה אין ז' ימים בשבועות

הסולם

מאמר

שנקרא ישראל, כי הוא נקשר במה שלמעלה, דהיינו במחזה ולמעלה שלו, שהיט חקדים, ונקשר במה שלמטה דהיינו בנה"י שהם מחזה ולמטה שלו שמשם השפעת החכמה, ונקשר בכנסת ישראל, שהיא המלכות. שבה ג' ימי החכמה. וע"כ, כיון שמקשר אלו ג' המקומות, נקרא הכל אחד. ובמקום הזה נודע האמונה, שהיא המלכות, וקשר חשלים, שהוא נה"י, ויחוד העליון הקדוש. שבג"ר.

(קמב) וע"ד יומא דא וכי: וע"כ יום הזה, של שבועות, שהוא קו האמצעי, שהוא כנגד ז"א שנקרא ישראל כנ"ל, הוא קשר של האמונה וקשר הכל, כנ"ל, וכתוב, עץ חיים היא למחזיקים בה, שהעץ חיים, שהוא ז"א, אילן הוא שנקרא אחד. וע"כ משום שישראל שלמטה מתקשרים ומחזיקים במקום זה, בעץ החיים, שהוא ז"א, ע"כ נקראים אחד. כי עץ חיים אחד הוא נקרא ודאי, משום שהכל נקשר בו כנ"ל, והיום שלו, שהוא שבועות, אחד הוא ודאי, שהוא קשר הכל ואמצע הכל, כי הוא קו האמצעי.

(קמג) הה"ד ועץ החיים וכי: ז"ש, ועץ החיים בתוך הגן, כי דא שנקרא עץ החיים, הוא

נהי"מ נמצא, וישראל עוד לא זכו בהם. הרי אין ההלל שלם כמו בזמנים אחרים.

(קמ) א"ל ר' יהודה וכי: א"ל ר"י יפה הוא, וכך הוא ודאי, וזה, כבר שמעתי אותו בפעם אחר באפן הזה ושכחתי הדברים. עתה דבר יתיר אני רוצה לדעת. אנו רואים, שבפסח ז' ימים, ובסכות ז' ימים, ושלמות השמחה של סוכות ביום אחר, בשמיני עצרת. ובשבועות, למה לא נמצאים בו ז' ימים, אהרי כאן ראוי להיות ז' ימים יותר מכלל פירוש. כי שבועות הוא זמן מתן תורה החשוב מכל. ועוד, כי פסח ה"ס קו ימין וסוכות קו שמאל, ושבועות קו האמצעי הכולל בתוכו ב' הקוין, וא"כ היה צריך להיות בו ז' ימים יותר מבהם.

(קמא) פתח ואמר ומי גוי: פריא, ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. שואל, וכי מהו השינוי, שכאן נקראים ישראל אחד, יותר מבמקום אחר, ומשיב, אלא כיון שבא כאן לפרש שבחם של ישראל קראם, אחד. כי בכל מקום השבח של ישראל הוא, אחד. מהו הטעם. הוא, משום שכל הקשר של העליונים והתחתונים נמצא במקום ההוא שנקרא, ישראל, דהיינו ז"א (דפרי דף צ"ו ע"א)

סטריין, ואתקשר ביה. וע"ד פסח וסכות, והוא באמצעיתא. בגין דאיהו אמצעיתא דכלא, ודא הוא שבחא דאורייתא בהאי יומא, ולא יתיר, שבחא דמהימנותא, וקשורא דכלא. א"ר יהודה, בריך רחמנא דשאלנא, וזכינא להני מילי.
 קמד) א"ר יצחק, חדוותא ושירתא, זמינין ישראל לשבחא לקב"ה, כהאי שבחא דמשבחי ישראל בליליא דפסחא, דכ"י אתקדשת בקדושה דמלכא. הה"ד (ט) השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. כליל התקדש חג דייקא. ברוך יי לעולם אמן ואמן.

קמה) וביום (ח) הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה ליי' בשבועותיכם מקרא קדש יהיה לכם וגו'. ר"ש פתח, (א) אז ירננו עצי היער מלפני יי' כי בא לשפוט את הארץ. (ב) זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא (ג) יממא ולילי, דידעין ארחוי דקב"ה, ואתאחדון (ד) בשמיה. ווי לאינון דלא משתדלי באורייתא, דהא לית לון חולקא בשמא קדישא, ולא אתאחדון ביה, לא בהאי עלמא, ולא בעלמא דאתי. מאן דזכי בהאי עלמא, זכי בעלמא דאתי. דהכי תנינן, (א) דובב שפתי ישנים, אע"ג דאינון בההוא עלמא, שפוותיהו מרחשן תמן אורייתא. קמו) ת"ח, עד השתא (ב) אקריבו ישראל תבואת הארץ, תבואת הארץ

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

(ט) (ישעיה ל). (ח) (במדבר כח) בהשמטת ח"א (ז) זכאין. ע כל יומא ול"ג יממא ולילי. פ מוסקי (ד"ה א טז) לך ג צ"ג. (ב) (שיר ז) בשמיה כל יומא. צ אתקריבו. תרומה נב צ"ז.

ספירת העמר והג השבועות

הסולם

מאמר

וגו': ר"ש פתח, אז ירננו עצי היער מלפני ה' וגו'. אשרי חלקם של אותם העוסקים בתורה יום ולילה, שירועים דרכי הקב"ה, ומתאחדים בשמו. אי לאו שאינם עוסקים בתורה, שאין להם חלק בשם הקדוש, ואינם מתאחדים בו, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא. מי שזוכה בתורה בעולם הזה, זוכה בה בעולם הבא. שכן למדנו, דובב שפתי ישנים, שאע"פ שהם בעולם ההוא, שפתותיהם דובבות שם תורה. ממה שזכו בעולט הזה.

הוא בתוך ממש, באמצע, וכולל כל הצדדים, דהיינו קו ימין וקו שמאל, ונקשר בהם. וע"כ, פסח וסכות, והוא, שבועות, באמצעם. כי פסח הוא קו ימין ופוכות קו שמאל, ושבועות קו אמצעי, כי הוא אמצע הכל. וזה הוא שביום הנה, הוא שבח של התורה, דהיינו זמן מתן תורתנו, ולא יותר. כי תורה ה"ס ז"א, שהוא קו האמצעי. ושבח של האמונה, שהיא מלכות, וקשר הכל. דהיינו של הג"ה, כי כל אלו נקשרים בקו האמצעי, כנ"ל. אמר ר' יהודה ברוך הרחמן ששאלתי, חכיתי לדברים אלו.

קמו) ת"ח עד השתא וכר': ברא וראו, עד עתה דהיינו בפסח, הקריבו ישראל תבואת הארץ, דהיינו העומר, תבואת הארץ, ודאי, דהיינו הארת המלכות הנקראת ארץ. ונתעסקו בו, ונתקשרו בקשר ההוא. ואע"פ שהוא נמצא דין, הנה הדין נמצא בו בשלום. והקריבו שעורים משום שהוא הראשון לכל שאר התבואות, ומן הראשון מקריבים, ולא מאותן שמתאחדות, כי האחיזה הראשונה, שישאל נתאחוזה בהקב"ה, כאן הוא. אמר הקב"ה, אני נותן לכם מן במדבר ממקום ההוא הנקרא שמים, שהוא ז"א, שכתוב הגני ממטיר לכם לחם מן השמים

קמד) א"ר יצחק חדוותא וכר': אריי, שמחה ושירה עתידים ישראל לשבח להקב"ה, כאותו השבח שמשבחים ישראל בליל פסח, שכנסת ישראל, שה"ס לילה מתקדשת בקדושת המלך. בזווג הגדול במקום או"א (כנ"ל באות קל"ד בהטולט) ז"ש, השיר יהיה לכם כליל התקדש חג. כליל התקדש חג, הוא במדויק, דהיינו כאותו הזווג שכליל פסח. ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

מאמר ספירת העמר והג השבועות קמה) וביום הבכורים בהקריבכם מנחה (דפריי דף צ"ז ע"א)

ודאי. ואתעסקו ביה, ואתקשרו בההוא קשורא. ואע"ג דדינא אשתכח, דינא ק בשלמא אשתכח ביה. ו ואקריבו שעורים, בגין דאיהו קדמאה מכל שאר תבואה, ומן קדמאה מתקרבא, ולא מההוא דמתאחר, דהא אחידו קדמאה, דישראל אתאחדו ביה בקב"ה, הכא הוא. אמר קב"ה, אנא יהבית ש לכו מן במדברא, מההוא אתר דאקרי שמים, דכתיב א הנני ממטיר לכם לחם מן השמים, ואתון מקרבין ת קמאי שעורים.

קמוז) א ורזא דמלה, זאת תורת הקנאת, חסר. אוהרותא לנשי עלמא, דלא ישטון תחות בעליהון. ואי לאו, קמח שעורים זמינא לקרבא. ב וממלה חדא,

חלופי גרסאות

ק בשלמא מתנהגא ביה. ו ואתקריבו; אקריבו. ש להו. ת קדמאי. א בדפו"י ג"ב מן ורזא דמלה עד זכאה בשם תוספתא. ב בדפו"י כתבו שהמלים וממלה חדא אשתמדע מלה אחרא זה מבחוץ ג"ב פ"י שוהו בגליון קדם הדפוס.

מסורת הזוהר

ספירת העמר וחג השבועות

הסולם

מאמר

ד"ה מחלוקת). ו"ש ואע"ג דדינא אשתכח, כי היא חכמה בלי חסדים, דינא בשלמא אשתכח ביה, דהיינו שנמצא בתקון התנופה, להניף הארתה ממטה למעלה, שהיא תקון השלום של קו האמצעי. שע"ז, עושה שלום בין הקוין, שיתכללו זה בזה (כמ"ש שם) וע"כ נחשב בזה, שהדין הוא כבר בבחינת השלום עם הימין. וז"ש ואקריבו שעורים, בגין דאיהו קדמאה וכ"י כי הארת השמאל הזו, הוא תקון הראשון של המלכות, משום שעיקר בנינה משמאל הוא כנ"ל. וז"ש, אמר קב"ה אנא יהבית לכו זכו' לחם מן השמים, ואתון מקרבין קמאי שעורים. שתקון המלכות במנחת שעורים צריך להיות מצדנו, ואו ישפיע הקב"ה לחם מן השמים, שה"ס הארת ז"א שנקרא שמים, שה"ס הארת החסדים.

קמוז) ורזא דמלה זאת וכ"י: וסוד הדבר הוא, זאת תורת הקנאת, חסר ו', היא אוהרה לנשי העולם שלא ישטו תחת בעליהם. ואם לא, קמח שעורים מוכן להקרבה. ומדבר אחד נודע דבר אחר. אשרי חלקם של ישראל, כי כנסת ישראל אינה משקרת במלך הקדוש לעולם. וכנסת ישראל תמחה ואומרת, וכי יכול להיות, אשר תשטה אשה תחת אשה, ומשום זה הדין של אותה אשה, שהיא סוטה, באה ממקומה. ומי הוא מקומה, אותה שכתוב בה, אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. אשת חיל עטרת בעלה.

פירוש השכינה הקדושה שה"ס המלכות הנקראת אשת חיל, היא אינה משקרת במלך הקדוש, כלומר שלא תשטה להתחבר באל לאחר המשיך הארת החכמה מפעלה למטה. אלא

השמים. ואתם מקריבים לפני שעורים. שהיא בחינת המלכות.

ביאור הדברים. אע"פ שבליל פסח היה המלכות בזווג פכ"פ עם ז"א בתכלית הגדלות, הרי היה מבחינת אתערותא דלעילא בלבד, כדי להוציא ישראל ממצרים. שז"ס דילג על הקץ, מחשש שלא יטמעו ישראל במצרים. ומשום זה לא היו המוחין האלו בני קיום, ואחר ליל פסח, תיכף חזרה המלכות לקטנותה, כדי לבנותה בסוד אתערותא דלתתא, ע"י ישראל. ומתוך שהמלכות היא בעיקר מבחינת קו שמאל, ע"כ מצוה ראשונה של הקרבת מנחת העמר, מנחת שעורים, ששעורים ה"ס הארת המלכות מבחינת קו שמאל מחכמה בלי חסדים, שהיא דינים, שה"ס מאכל בהמה, ובהמות נמשכות משמאל. אלא בסוד עמר התנופה, שפירושו, שמניפים הארתה ממטה למעלה. ואח"כ ע"י ספירת העומר פמשיכים אליה ז' ספירות הג"ת נהי"מ מו"א, שכל אחת כוללת ז"ס, שבוה משיגה קומה שוה לבחינת זווג פכ"פ ביום החמשים שהוא חג השבועות. שאז מקריבים מנחה שניה, מנחת חטים, שה"ס מנחה חדשה. שכל מ"ט ספירותיה נתחדשו ע"י ז"א.

וז"ש, תבואת הארץ ודאי, דהיינו הארת המלכות שנקראת ארץ. ואתעסקו ביה, דהיינו שהיו עוסקים בהקרבתה ובתנופתה, דהיינו שתקנו שהארה זו, שה"ס חכמה בלי חסדים, לא תאיר אלא בתנופה, ממטה למעלה, ואתקשרו בההוא קשורא, שבוה קשרו את המלכות בקשר הראשון לז"א, שה"ס קו אמצעי המתקן את קו השמאל, בדרך שלום עם הימין, שיאיר רק ממטה למעלה (כנ"ל ב"א דף ט' דפו"י דף צ"ו ע"א)

אשתמודע מלה אחרא. זכאה חולקיהון דישראל, דהא כנסת ישראל לא שקרת במלכא קדישא לעלמין. כ"י תווהת, (ד) אשר תשטה אשה תחת אישה, בגין כך דינא דהאי אתתא * מאתרהא קא אתיאי. ומאן הוא אתרהא ההוא דכתיב בה (ה) אשת חיל מי ימצא ורחוק מפנינים מכרה. (ו) אשת חיל עטרת בעלה. קמח) וההוא קמח שעורים, ג דאייתית ההיא אתתא, מנחת קנאת אתקרי, חסר, כנסת ישראל הכי אקרי. ועל דא, בפנחס כתיב, (ז) תחת אשר קנא לאלהיו, דקנאה הכא אתאחד, דמאן דמשקר בהאי ברית, קנאה אתערת עליה, ועל דא קנאין פוגעין בו. תא חזי, קמח שעורים, האי עומר, דכיון דהוה מטא (ח) לריחין דגרוסות. מפיקין מניה עשרון מנופה ב"ג נפה. קמט) ודא שבע שבתות תמימות, לבתר ד דסלקין שבע שבתות אליו, אתא מלכא קדישא לאזדווגא בה בכ"י, ואורייתא אתייהיבת. וכדין אתעטר

מסורת הזהר
 (ד) (במדבר ה) בהשמטות ח"א רס: ה) (משלי לא) (ז) דאתאי. ד דסלקו.
 תוריע ב צ"ו. (ו) (שם יב) ב"ב ה צ"א. (ז) (במדבר כה) נח נט צ"ב.
 דרך אמת (ח) לרחיים שטוחנין בהם גרוסות והם פולין.

ספירת העמר וחג השבועות

הסולם

מאמר

אשר תשפח וגר, כלומר שתמהה עליה ומענישה אותה. בג"כ דינא דהאי אתתא מאתרהא וכו' דכתיב בה אשת חיל. כיון שהסוטה נתדבקה באשת זנונים, שהיא כנגד אשת חיל, הרי הפגם נוגע לאשת חיל, וע"כ היא מענישה אותה.
 קמח) וההוא קמח שעורים וכו': ואותו קמח שעורים שמביאה אשה הוה, נקרא מנחת קנאת, חסר, כי כנסת ישראל שהיא המלכות, נקראת כך. שבה נמצאת הארה זו דקמח שעורים, וע"כ היא מענישה אותה. (כנ"ל בדבור הסמוך) וע"כ בפנחס כתוב, תחת אשר קנא לאלקיו, כי קנאה שהיא המלכות, נאחזה כאן, כי מי שמשקר בברית ההוא, קנאה, שהיא המלכות, מתעוררת עליו להענישו. ועל כן אמרו, קנאין פוגעין בו (סנהדרין פ"א): בוא וראה, קמח שעורים, עומר הזה כיון שהגיעו לרחיים שטוחנים בהם, הוציאו ממנו עשרון מנופה ב"ג כבורות. גרוזות, פירושו מקום שחינה דקה, מלשון ויגרס בחצץ (איכה ג' ט"ז).
 קמט) ודא שבע שבתות וגר': וזה, שבע שבתות תמימות, היינו, כי לאחר שעברו שבע שבתות אלו, יבא המלך הקדוש להזדווג בכנסת ישראל, כי ע"י מ"ט ספירות אלו דו"א נבנית כל קומתה (כנ"ל באות קמ"ו ע"ש) והתורה ניתנה, ואז מתעטר המלך, ז"א, ביחוד השלם, ונמצא אחד למעלה ולמטה, וכשנתעורר המלך הקדוש והגיע הזמן של התורה, כל אלו תאילנות המבכירים

אלא דבוקה בז"א בעלה, המתקן הארת חכמה ממטה למעלה, כנ"ל בדבור הסמוך. והסוטה שלמטה אשר תשטה תחת אשה, מעורר למעלה הקליפה שהיא כנגד המלכות, הנקראת אשת זנונים, שהיא שטה מז"א ונתדבקה באל אחר, הממשיך הארת השמאל ממעלה למטה. ח"ש, זאת תורת הקנאת חסר, מטעם שרומז על המלכות שנקרא קנאה, והיא, אזחרותא לנשי עלמא דלא ישטון תחת בעליהון, שלא תעוררנה ותחוקנה במעשיהן את אשת זנונים למעלה, להמשיך הארת השמאל ממעלה למטה, ולפגום בתקון ז"א, בעלה של המלכות. ואי לאו, ואם ישטו תחת בעליהם, קמח שעורים זמינא לקרבא, שה"ס הארת השמאל, כנ"ל בדבור הסמוך, ואם האשה שטה מתחת בעלה, ונתדבקה באשת זנונים, נמצאת מושכת הארה זו דקמח שעורים שהיא הארת השמאל, ממעלה למטה כדרך אשת זנונים, ואז צבתה בטנה ונפלה ירכה. ח"ש, וממלה חדא, דהיינו מהארת קמח שעורים, אשתמודע מלה אחרא, שניכר אם היא נתדבקה באשת זנונים או באשת חיל, כי אם נתדבקה באשת זנונים מושכת הארת הקמח שעורים ממעלה למטה, שאז רובצים עליה כל הדינים הקשים שבשמאל, וצבתה בטנה וכו', ואם הוא כשרה, דבוקה באשת חיל, או ממשכת הארת קמח השעורים ממטה למעלה, ואז להיפך כי נקתה ונזרעה זרע. ח"ש, כנסת ישראל תוורת, (דפו"י דף צ"ו ע"א * דף צ"ו ע"ב)

מלכא ביחודא שלימ, ואשתכח אחד לעילא ה ותתא. וכד אתער מלכא קזישא, ומטא זמנא דאורייתא. כל אינון אילנין ו דמבכרי ו אבייהו, סלקין שירתא. ומאי אמרי בשעתא דמלקטי להון, פתחי ואמרי, ה, יי' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. ו) יי' בהשמים חסדך. וכתבי, ו) וכל עצי השדה ימחאו כף. קנ) תו פתח ואמר, ו) מזמור שירו ליי' שיר חדש כי נפלאות עשה. שיר חדש אקרי. בגין כך בהקריבכם מנחה חדשה. התם מנחת קנאות, הכא מנחה חדשה. חדשה דחודשא ז דכלה הכא. קשורא ה דכלה דעילא ותתא, קשורא דמהימנותא. וע"ד יעקב שלימא אתעטר בעטרוי, ואורייתא אתיהיבת. קנא) וכד מטון בכורים לגבי כהנא, הוה בעי בר נש למימר ולפרשא מליו, על ההוא אילנא דארעא, דאשתלים כגוונא דלעילא, בתריסר תחומין, בשבעין ענפין, ובעא לאובדא ליה לבן ארמאה, דאתפגים עלמא בגיניה. וקב"ה שזיב ליה, ואתעטר ו בבנוי כמה דאוקימנא. בגין ההוא אילנא, דכל קשרא דמהימנותא, ביה תלייא. ועל דא מנחה חדשה אתקרי. מ"ט. בגין דחודותא דעלאי ותתאי הוא, וחודותא דסיהרא. ובכל זמנא חדותי י דסיהרא, קשרא דמהימנותא הוא, וחודותא דילה.

קנב) למלכא דהווי ליה בנין, וברתא חדא, אתקין סעודתא לכלהו בנין,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 (ח) (תהלים קג) משפטים קמ צ"מ. ט) (שם לו). ה ואחד לתתא. ו דמבכרי; דמדברי ז דכלא. י) (ישעיה נה) ויקרא מ צ"ט. כ) (תהלים צח) ח דכלא. ט בדינוי. י קשרא דמהימנותא הוא חיי שרה י צ"ב. דסיהרא ול"ג וחודותא דילה.

דרך אמת ג) פריהם מעלים שירה בשעה שמלקטין אותן.

חג השבועות

הסולם

מאמר

ולמעלה דז"א, ומחזה ולמטה, קשר האמונה. וע"כ יעקב השלם שהוא ז"א, נתעטר בעטרותיו, והתורה ניתנה. קנא) וכד מטון בכורים וכר: וכשהגיעו הבכורים אל הכהן, היה צריך האדם לומר ולפרש הדברים, על אותו אילן שבארץ, הנשלם כעין של מעלה, שהוא ז"א, ביי"ב תחומין, שה"ס י"ב גבולי אלכסון, שהם חו"ג תו"מ שבכל אחד ג' קוין, ובע' ענפים, של השם ע"ב, שה"ס ע' סנהדרין ובי' עדים, ושלבן הארמי רצה לאבד אותה, שהעולם נפגם בשבילה, והקב"ה הציל העולם ונתעטר בבניה, דהיינו בנשמות ישראל, כמו שהעמדנו, כי באילן ההוא, שהוא ז"א, כל קשר האמונה, שהיא המלכות, תלוי בו. וע"כ נקראת המלכות אז, מנחה חדשה, מהו הטעם. הוא, משום ששמחת העלינים והתחתונים הוא, ושמחת הלבנה, שהיא המלכות, ובכל זמן חדוש הלבנה, שהיא המלכות, הוא קשר האמונה בז"א, ושמחה שלה.

קנב) למלכא דחוו ליה וכר: בדומה למלך שהיה לו בנים ובת אחת. התקין סעודה לכל

המבכרים פירותיהם מעלים שירה. כי ע"י הארת הזווג הם מבכרים פירותיהם. ומה אומרים בשעה שלוקטים הפירות, הם פותחים ואומרים, ה' בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה. היינו שהכסא שהיא המלכות, נבנית והוכנה בשמים, שהוא ז"א, דהיינו במ"ט ספירות שלו, יאז מושלת המלכות בכל. וכן ה' בהשמים חסדך. היינו שמז"א נמשכים החסדים להמלכות. וכתוב, וכל עצי השדה ימחאו כף. דהיינו הארות המלכות הנקראת שדה, ימחאו כף. ועל זוג הזה, פתח ר"ש המאמר, בהכתוב, אז ירננו עצי היער וגו'.

קנ) תו פתח ואמר וכר: עוד פתח ואמר, מזמור שירו לה' שיר חדש וגו'. שיר חדש נקרא, אותו השיר שהאילנות אומרים בשעת לקיטת הפירות, כנ"ל בדבור הסמוך. משום זה כתוב, בהקריבכם מנחה חדשה. שם, בקרבן העמר, מנחת קנאות, דהיינו מנחת שעורים, כאן, מנחה חדשה. ונקראת חדשה, כי חדוש הכלה כאן, כי המלכות נבנית מחדש מספירותיו של ז"א, שהוא קשר הכלה למעלה ולמטה, דהיינו מחזה (דמ"י דף צ"ו ע"ב)

לא אשתכחת והיא ברתא על פתורא. כד אתאת, אמרת למלכא, מארי, לכל אחי זמינת ויהבת לכל חד כ מאנין ידיען, ולי לא יהבת חולקא בינייהו. ז א"ל, חייך ברת, ח מנא דילך נ ישתכח על חד תרין. הא כלא יתנון לך מחולקיהון. אשתכח לבתר בידהא חולקין, על חד תרין מכלא. כך כנסת ישראל, מכלא נטלא חולקין, ועל דא אתקרי כלה, ס כלולא. ככלה ע דכלהו מזמנין לה מאנין וחולקין ותכשיטין, כך היא כ"י, פ חדתותי דילה בכלא, וכלא יהבין לה חולקין ומאנין.

קנג) תא חזי, בשעתא דמלכא קדישא אשתכח בעטרוי, חדוותא דכנסת ישראל הוא. וכד אורייתא אתייהבת, אתעטרת כנסת ישראל בעטרין עלאין, ובגין דכל קשרא דמהימנותא, אתקשר בהאי אילנא, אקרי יום אחד. דכתיב, (ז) והיה יום אחד הוא יודע ליי'. יום אחד ודאי, דכ"י יום אחד, בקשורא דלעילא. קנד) קשורא דלעילא, רישא וגולגלתא ומוחי. קשורא אחרא, תרין דרועין ז וגופא. דאחידון, מחילא דרישא. ק ואוקמא רב המנונא, ר בתלת קשירין דאבהתא. ש תרין ת קיימין דלתתא דאתמשכו א במשח רבות, בתרין דרגין, ב תרין נחלין, לאכנשא זרעא, לאפקא בדרגא אחרא, בפורם אמה. אילנא דא.

חלופי גרסאות

כ מנין. ל מוסיף א"ל אתאת. ח מינד ול"ג מנא דילך. נ אשתכח. ס מוסיף כלולה דכלא. ע דכלא זמנין. פ חדתותיה דליה; חדוותא. צ ל"ג וגופא. ק ואוקמיה רב המנונא סבא. ר בתרי קשירו; בתרין. ש מוסיף קשורא אחרא תרין. ת כולייין. א בקיומא ול"ג במשח רבות. ב ל"ג תרין נחלין.

מסורת הזהר

(ז) (זכריה יד) וירא עד צ"א.

חג השבועות

נקרא יום אחד. שכתוב, והיה יום אחד הוא יודע לה'. יום אחד ודאי, כי כנסת ישראל היא יום אחד בקשר של מעלה, דהיינו ביחוד ז"א. כי אין ז"א נקרא אחד, אלא כשהיא ביחוד עם המלכות (כנ"ל אות צ"ו).

קנד) קשורא דלעילא רישא וכ"י: הקשר שלמעלה, בז"א, הוא ראש, שהוא גלגלתא ומוחי, הגלגלתא הוא כתר, והמוחיין הם חב"ד. קשר אחר, ב' זרועות שהם חסד וגבורה, וגוף, שהוא תפארת, שחג"ת אלו נאחזים מהכח של הראש, דהיינו שנמשכים מחב"ד שבראש. והעמידו רב המנונא. בג' קשרים של האבות, דהיינו בחג"ת, ב' עמדים, שהם נצח והוד, הנמשכים בשמן המשחה בב' מדרגות, ימין ושמאל, בב' נחלים, שה"ס שחקים, לקבץ הזרע בתוכם, דהיינו השפע של חג"ת וחב"ד, ולהוציאם במדרגה אחרת, דהיינו בקו אמצעי, בפ"י האמה, שהוא היסוד. אילן, זה הוא גוף שבאמצע, דהיינו תפארת, האוחז את כל אלו חב"ד חג"ת נה"י, וכולם מתקשרים בו, והוא בהם, ועל כן הכל אחד. וכשמזדווגת עמו המטרותיתא, שהיא מלכות, אז

הסולם

לכל הבנים. בת ההוא לא נמצאת על השלחן. כשבאה, אמרה למלך, אדוני, לכל אחי הזמנת, ונתת לכל אחד מנות ידועות, ולי לא נתת חלק ביניהם. אמר לה, חייך בת, המנה שלך תמצא על אחת שתיים. כי כולם יתנו לך מחלקם. ונמצא אח"כ בידיה חלקים, על אחד שנים יותר מכולם. כך כנסת ישראל, מכל המדרגות לקחה חלקים, הן מבחינת החכמה והן מבחינת חסדים, וע"כ נקראת כלה, שהיא כלולה מכל. ככלה שכולם נותנים לה לבושים וחלקים ותכשיטים, וכך היא כנסת ישראל, התחדשות שלה בכל המדרגות, וכולן נותנים לה חלקים ולבושים, דהיינו מוחין ולבושי מוחין.

קנג) ת"ח בשעתא דמלכא וכ"י: ברא וראה, בשעה שהמלך הקדוש, ז"א, נמצא בעטרותיו, דהיינו במוחין דג"ר, הוא שמחת כנסת ישראל, כי גם היא נמצאת באותם המוחין, וכשנתינה התורה נתעטרה כנסת ישראל בעטרות עליונות. ומשום שכל קשר האמונה, שהיא המלכות, נקשר באילן הזה, בז"א, הוא (דפריי דף צ"ו ע"ב)

הוא גופא דאמצעיטא, דאחיד לכל הני, וכלא מתקשרן ביה, והוא ג בהון, ועל דא כלא חד. וכד אזדווגת ביה מטרוניתא, כדין הוא אחד, והא אוקימנא מלי. קנה) תא חזי, כתיב ביום השמיני עצרת. מאן עצרת. אלא בההוא אתר, דכלא מתקשרן כחדא, אקרי עצרת, ד מאי עצרת, ה כנישו. ואי תימא הכא דאקרי עצרת, מאי טעמא. אלא ו בכל אינון יומין, יומי סעודתי דענפי אילנא * הוו. ועל דא, שבעים פרים אינון. לבתר, ד חדוותא דאילנא ממש, ה וחדוותא דאורייתא. ובגיניה הוא יומא חד עצרת. חדוותא דאורייתא, חדוותא דאילנא, דהוא גופא.

קנו) ועל דא לית חולקא בהאי יומא, אלא ט לקב"ה וכו". בג"כ, עצרת תהיה לכם, ולא לאחרא. דהא בשעתא דמלכא אשתכח, כלא אשתכח ביה. וע"ד תנינו, בעצרת על פירות האילן, והא אוקמוה. י בג"כ אחד אקרי, אחד ודאי, כמה דאמרן.

קנו) כ ת"ח, מה כתיב, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו', סלת תהיינה חמץ תאפינה. מאי שנא הכא ג חמץ, אלא בגין דכלא אחידן ביה ה באילנא, דהא באילנא אחידן ענפין, באילנא ג אחידן עלין, קליפין, דינין סגיאין בכל סטרין, כלא אשתכח ביה. ט ובגין דהאי אילנא, מכפר על יצר הרע, ע דהוא בבי מותביה דב"נ

חלוסי גרסאות

ג בההוא. ד ל"ג מאי. ה כנופיא; מוסיף כנופיא כנישו. ו בכלא. ז מוסיף חדוותא דגופא. ח ובגיניה היא יומא חד ולית חולקא בהאי יומא אלא לקב"ה וכו' וע"ד כתיב עצרת תהיה לכם אוף הכי בהאי יומא חדוותא דאורייתא חדוותא דאילנא דהוא גופא וכלא אשתכח ביה. ט קב"ה וישראל. י בג"כ יום אחד אקרי יום אחד כמה דאמרן. כ וע"ד תנינו מאי דכתיב. ל מוסיף חמץ בכני. מ מוסיף וכן באילנא. נ אחד דינא ול"ג אחידן עלין קליפין. ס בגין. ע ההוא.

חג השבועות

הסולם

מאמר

אז הוא אחד בשלמות. וכבר העמדנו הדברים. (לעיל אות צ"ו). קנה) תא חזי כתיב וכו': בוא וראה, כתוב, ביום השמיני עצרת. מהו עצרת. ומשיב, אלא במקום ההוא שהכל מתקשרים שם יחד נקרא עצרת. שהוא מלכות המקבלת מכל הספירות. כי מה פירושו של עצרת. קיבוץ. ואם תאמר, כאן שנקרא עצרת, מהו הטעם. ומשיב, אלא בכל אלו הימים של סוכות, היו ימי סעודה של ענפי האילן, דהיינו ע' שרים, הנמשכים מז"א. מחיצונות, וע"כ הם ע' פרים שהקריבו בו ימי סוכות, לאחר כך, בשמיני עצרת, שמחת האילן ממש, דהיינו ז"א עצמו, ובשבילו הוא יום אחד עצרת. שהוא שמחת התורה, שמחת האילן, שהוא הגוף, דהיינו ז"א. קנו) ועל דא לית וכו': וע"כ אין חלק ביום הזה, בשמיני עצרת, אלא להקב"ה וכנסת ישראל. משום זה, עצרת תהיה לכם, לכם, (דפו"י דף צ"ו ע"ב *). דף צ"ז ע"א

ולא לאחר. כי בשעה שהמלך נמצא הכל נמצא בו וע"כ למדנו בעצרת על פירות האילן, שרומז על ז"א שנקרא אילן, שהוא היום שלו, וכבר העמידוהו. משום זה נקרא אחר. להיחזק בזווג עם המלכות, אחד ודאי, במו שאמרנו. קנו) ת"ח מה כתיב וכו': בוא וראה מה כתוב, ממושבותיכם תביאו לחם תנופה וגו' סלת תהיינה חמץ תאפינה. מה השינוי שבכאן שמביאים חמץ. ומשיב, אלא משום שהכל אחוזים בו באילן, שהוא ז"א, בעת היותו בכל השלמות, בחג השבועות, כי באילן נאחזים ענפיהם, באילן נאחזים עליהם, שהם קליפות, ודינים מרובים בכל הצדדים, שהוא ממתיק אותם, הכל נמצא בו. כי אילן הזה מכפר על יצר הרע, שהוא במקום דירתו באדם. וע"כ מביאים ביום הזה חמץ, הרומז, שאע"פ שנאחזים בו קליפות. עכ"ז נמתקים ואין חשש אחרוה.

קנח) אמר רבי אלעזר, מהאי אילנא פ אתזנו כל שאר אילנין לתתא, והוא אשתרשא על חד נהרא עמיקא, דנגיד ונפיק ולא פסקין מימיו לעלמין. עליה כתיב (ח) והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שרשיו, ועל דא ז אקרי אורייתא (ז) עץ חיים היא וגו'. ומאי ותומכיה מאושר. הא אוקמוה, אבל ותומכיה מאושר, כד"א (ט) באשרי כי אשוני בנות.

רעיא מהימנא

קנט) (ט) והניף את העמר וגו'. פ פקודא דא, לקרבא קרבן העמר, קרבנא דא, כלא איהו בדבקותא עילא ותתא, מטרוניתא ר ובנהא כחדא אזלין. עמר דא, מקרבין ישראל בדכיותא דלהון, וההוא קרבנא איהו מן שעורים, ודא אתקריבו, למיעל רחימו בין אתתא ובעלה.

קס) אשת זנונים, אתרחקת גרמה ש מבינייהו, דלא ת יכילת למיקם על גבה. אשת חיל קריבת גרמה א לקרבא לגבי כהנא רבא, ודאי טהורה היא. פ ונקתה ונזרעה זרע, ב ואוסיפת חילא ורחימו לגבי בעלה. אשת זנונים ערקת מן מקדשא, דלא למקרב לגביה, דאלמלא בההוא זמנא דאשת חיל אבדיקת גרמה, איהי אתקריבת לגבה, ג אתאבידת מעלמא. וע"ד לא בעיא

מסורת הזהר

(ז) (ירמיה יז) יתרו טח צ"א. (ז) (משלי ג) ב"א רכט צ"א. (ט) (בראשית ל) ב"ב קלג צ"ג. (ע) (ויקרא כג). (פ) (במדבר ה).

חלופי גרסאות

פ אתינו. צ כתיב [אורייתא] באורייתא. ק פקודא ל"ב. ר וכהנא. ש מבדיקו. ת יכלת למיכל. א לקרבנא. ב ואוסיף. ג ואתאבידת.

מאמר

הסולם

קרבן העמר

קנח) א"ר אלעזר מהאי וכי: אר"א מאילן הזה, ז"א, זנונים כל שאר אילנות למטה, שהם המדרגות שבמלכות, ובבי"ע, והוא מושרש על נהר עמוק אחד הנמשך ויוצא ומימיו אינם פוסקים לעולם. שהוא בינה, עליו כתוב, והיה כעץ שתול על מים ועל יובל ישלח שורשיו. ויובל, הוא בינה. וע"כ נקרא התורה, שהיא ז"א, עץ חיים היא וגו'. כי החיים נמשכים מבינה, ומהו ותומכיה מאושר. הרי העמדנו. אבל, ותומכיה מאושר הוא כשא באשרי כי אשוני בנות. הרומז על הבינה הנקראת אשר (כנ"ל ב"א אות ו' ע"ש)

רעיא מהימנא

קנט) והניף את העומר וגו': מצוה זו היא להקריב קרבן העומר. קרבן זה הוא כולו בדבקות למעלה ולמטה, דהיינו המטרוניתא ובניה, שהם המלכות וישראל למטה, הולכים יחד. כלומר שקרבן זה הוא לתקון המלכות למעלה, ולישראל למטה. עומר זה מקריבים ישראל בטרהה שלהם, וקרבן ההוא הוא מן השעורים, וזה נקרב להביא אהבה בין אשה (דפו"י דף צ"ז ע"א)

ובעלה, כי קרבן זה מתקן הארת החכמה שבמלכות להאיר מחטה למעלה, ש"ס והניף את העומר, שבוה מתקשרת המלכות בתקון ז"א בעלה (כנ"ל אות קמ"ז).

קס) אשת זנונים אתרחקת וכי: אשת זנונים, שהיא הקליפה שלעומת אשת חיל (כנ"ל אות קמ"ז ע"ש) מתרחקת עצמה מביניהם מישראל, שאינה יכולה לעמוד על הקרבן שעורים, כי הוא מעורר עליה הדינים, דוצבתה בטנה ונפלה ירכה, (כמ"ש שם) אשת חיל, שהיא המלכות, מקרבת עצמה להתקרב אל הכהן הגדול, שהוא ז"א, דהיינו שמקבלת התקון שלו להאיר מחטה למעלה (כמ"ש שם) ודאי טהורה היא, ועליה נאמר, ונקתה ונזרעה זרע, (כמ"ש שם) ומוסיפת כח ואהבה לבעלה, ז"א. אשת זנונים בורחת מן המקדש, שלא לקרב אליו, כי אם האשת זנונים היתה מתקרבת אליו, באותו זמן שאשת חיל בודקת את עצמה במים של סוטה, היתה נאבדת מן העולם, כי היתה נופלת עליה הקללה, דוצבתה בטנה ונפלה ירכה. מחמת שסטה תחת אשה, להמשיך הארת השמאל ממעלה

לקרבא למקדשא, וערקת מניה, ואשתארו ישראל זכאין, בלא ערבוביא אחרא, לגבי רזא דמהימנותא.

קסא) רזא דסתרא דא, תרתין אחתן. וכד ארחת דא לגבי דא, בבדיק דילה, צבתה בטנה ונפלה ירכה. דהא בדיקו דאשת חיל, סמא דמותא לאשת זנונים. ודא איהו עיטא, דיהב קב"ה לבנוי, לקרבא קרבנא דא בגין אשת חיל, דתערוק אשת זנונים מנה. ד ואשתארו ישראל בלא ערבוביא אחרא, זכאין ה אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי. ע"כ. ו

ז ה ר

קסב) רבי אבא ורבי חייא הוו אזלי באורחא, אמר ר' חייא, כתיב, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מאי ז קא מיירי. א"ל, הא אוקמוה חברייא. אבל ת"ח, ישראל כד הוו במצרים, הוו ברשותא אחרא, והוו אחידן במסאבותא, כאתתא דא, כד היא ה יתבא ביומי דמסאבותא. בתר דאתגזרו, עאלו בחולקא קדישא, דאקרי ברית. כיון דאתאחדו ביה, פסק מסאבותא מנייהו, כדא אתתא כד פסקו מנה דמי מסאבותא. בתר דאתפסקו מנה, מה כתיב. וספרה לה שבעת ימים. ט אוף הכא, כיון דעאלו בחולקא קדישא, פסקא מסאבו מנייהו, ואמר קב"ה, מכאן ולהלאה חושבנא לדכיותא.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ד וישתארו; ל"ג מן ואשתארו עד זכאין. ה מוסיף אינון ישראל. ו פקודא ל"ג למעבד חג שבועות ט כך.

ז תצוה כה צ"ט. ק) (ויקרא טו).

דף צ"ו ע"ב. ז קאמרי. ח יתבת; תבא. ט כך. דרך אמת ה עייף בפרדס רמונים מהרמ"ק שער י"ג פ"ד דף ד.

ספידת העומר

הסולם

מאמר

ישראל בלי עירוב אחר. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

ממעלה למטה. וע"כ אינה רוצה להתקרב למקדש, ובורחת ממנו, ונשארים ישראל זכאים, בלי עירוב אחר לסוד האמונה. שהיא המלכות. כי העירוב אחר, שהוא אשת זנונים, כבר ברחה. קסא) רזא דסתרא דא וכי: הסוד של סתר הזה, הוא, שתי אחיות, שהן אשת חיל, ואשת זנונים, וכאשר מריחה זו בפיה של זו, במי סוטה של הבדיקה שלה, שבמעיה, צבתה בטנה ונפלה ירכה של אשת זנונים, ואע"פ שאשת זנונים עצמה לא נבדקה, אלא רק נתקרבה אל אשת חיל שנבדקה, שה"ס המנחת שעורים, רובצים עליה כל הקללות כמו ששתתה בעצמה. כי בדיקת האשת חיל, היא סם המות לאשת זנונים, (עי' במדבר רבה פ"ט) וזו היא העצה שנתן הקב"ה לבניו, להקריב קרבן זה של מנחת שעורים, בשביל אשת חיל, שה"ס הבדיקה, כמו מי סוטה, כנ"ל, כדי שתברח מפניה אשת זנונים, וישארו (דפו"י דף צ"ו ע"א * דף צ"ו ע"ב)

קסב) ר' אבא ור' חייא וכי: ר"א ור"ח היו הולכים בדרך. א"ר חייא כתוב, וספרתם לכם ממחרת השבת מיום הביאכם את עמר התנופה. מה פירושו, א"ל כבר העמידו החברים. אבל בוא וראה. ישראל כשהיו במצרים, היו ברשות אחר. והיו אחוים בטומאה, כאשה זו כשיושבת בימי טומאה שלה. אחר שנמולו, נכנסו בחלק הקדוש, שנקרא ברית. שה"ס המלכות. כיון שנתאחו בה נפסקה הטומאה מהם, כאשה זו אחר שנפסקו ממנה דמי טומאה שלה, ואחר שנפסקו דמי טומאה ממנה מה כתוב, וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, כיון שבא בחלק הקדוש, בברית, נפסקה הטומאה מהם, ואמר הקב"ה, מכאן ולהלאה, חשבון לטהרה וספרתם

(קסג) וספרתם לכם, לכם דייקא, כד"א וספרה לה שבעת ימימ, לה : לעצמה. אוף הכא לכם : לעצמכם. ולמה. בגין לאתדכאה במיין עלאין קדישין, ולבתר למיתי לאתחברא ביה במלכא, ולקבלא אורייתיה.

(קסד) . התם וספרה לה שבעת ימים, כ הכא שבע שבתות, אמאי שבע שבתות. בגין למזכי לאתדכאה במיין, דההוא נהר דנגיד ונפיק. ואקרי מים חיים. וההוא נהר, שבע שבתות נפקו מניה. וע"ד שבע שבתות ודאי, בגין למזכי ביה, כמה דאתתא, דכיו דילה בליליא, לאשתמשא בבעלה.

(קסה) כך כתיב וברדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתיב, ולא כתיב וברדת הטל לילה. ז אלא על המחנה, בגין דיורד מ מההוא נקודה, על אינון יומין דאתקריאו מחנה. ומתחברת במלכא קדישא, ואימתי נחת האי טלא. כד קריבו ישראל לטורא דסיני, כדין נחת ההוא טלא בשלימו, נ ואדכי, ואתפסקת זוהמתן מנייהו, ואתחברו ביה במלכא ע וכנסת ישראל, וקבילו אורייתא, פ והא אוקימנא. ובההוא זמנא, ודאי כל הנחלים הולכים אל הים, לאתדכאה ולאסתחאה, וכלא ז אתקשרו ואתחברו ביה במלכא קדישא.

(קסו) ת"ת, כל ב"נ דלא מגי חושבנא דא, אינון שבע שבתות תמימות, למזכי לדכיותא דא. לא אקרי טהור, ולאוי בכללא דטהור הוא. ולאוי הוא כדאי

חלופי גרסאות

י וכתיב. כ מוסיף אוף הכא. ז ל"ג אלא על המחנה בגין דיורד ; ל"ג מן אלא עד ואימתי. מ ואימתי נחת האי טלא מההוא נקודה על אינון יומין דאתקריאו מחנה כד קריבו ול"ג ומתחברת במלכא קדישא. נ וארכו. ס ונפסקה ; ואתפסקא. ע וקבילו אורייתא וכ"י. פ הא. ז אתקדשו.

מאמר

(קסג) וספרתם לכם, לכם וכי : וספרתם לכם, לכם הוא בדיוק, כש"א, וספרה לה שבעת ימים, אשר לה, פירושו לעצמה, אף כאן, לכם, פירושו לעצמכם. ולמה זה. הוא כדי לטהר במים עליונים הקדושים, דהיינו בהארץ הבינה, ע"י ספירת העמר, ואחר כך, בשבועות, יבואו ויתחברו במלך, ז"א, ויקבלו תורתו.

(קסד) התם וספרה לה וגו' : שואל, שם, באשה נדה, כתוב, וספרה שבעת ימים. כאן שבע שבתות, למה צריכים כאן שבע שבתות. ומשיב, שהוא, כדי לזכות להטהר במים של אותו הנהר הנמשך ויוצא. שהוא בינה, שאורותיה נקראים מים חיים. ונהר ההוא, יוצאים ממנו שבע שבתות, שהן ז' ספירות חג"ת נה"מ, שבכל אחת מהן ז' ספירות חג"ת נה"מ. שהן מ"ט ספירות. בסוד מ"ט שערי בינה, ועל כן שבע שבתות ודאי, צריכים לספור, כדי לזכות בו, בז"א, בחג השבועות ולקבל התורה, כמו אשה בליל טהרתה להשתמש בבעלה.

(קסה) כך כתיב וברדת וגו' : כך כתוב, וברדת הטל על המחנה לילה. על המחנה כתוב, (דפ"י דף צ"ו ע"ב)

הסולט

ולא כתוב, וברדת הטל לילה, אלא על המחנה. הוא משום, שהטל, דהיינו השפע, יורד מנקודה הזיא, שהיא חכמה, על אלו מ"ט הימים, שבכינוג הנקראים מחנה, והבינה מתחברת עמה במלך הקדוש, שהוא ז"א. ומתי ירד טל הזה. הוא כשקרבו ישראל להר סיני, בשבועות, אז ירד טל ההוא בשלמות וטיהר את ישראל, ונפסקה היוצא מאהם, דהיינו זוהמת הנדוש שהטיל בחוה באמא של עצה"ד, ונתחברו במלך וכנסת ישראל, ופילו התורה. וכבר העמדנו. ובזמן ההוא ודאי כל יצאלים הולכים אל הים לטהר ולרחוץ. דהיינו כל שפע הספירות של ז"א, הולכים אל המלכות הנקראת ים, והמלכות משגת קומה שוה פ"פ עם ז"א. והכל נקשרו ונתחברו במלך הקדוש. שהוא ז"א. שהוא קו האמצעי, אשר חג השבועות הוא בחינתו כנ"ל.

(קסו) ת"ת כל בר נש וכי : בוא וראה, כל אדם שלא ספר חשבון הזה, אלו שבע שבתות תמימות, לזכות לטהרה זו, אינו נקרא טהור. ואינו בכלל טהור, ואינו שה שיהיה לו חלק בתורה. ומי שמגיע טהור לאותו יום, שבועות וחשבון

ספירת העומר

למהוי ליה חולקא באורייתא, ומאן דמטי טהור להאי יומא, וחוייכנא לא אתאביד מניה, כד מטי להאי ליליא, לבעי ליה למלעי באורייתא, ולא תחברא בה, ולנטרא דכיו עלאה, דמטי עליה בההוא ליליא, ואתדכי.

קסז) ואוליפנא, * דאורייתא דבעי ליה p למלעי בהאי ליליא, אורייתא דבע"פ, בגין r דיתדכון כחודא, s ממבועא דנחלא עמיקא. לבתר, בהאי יומא, ליתני תורה שבכתב, ויתחבר t בה, וישתכחון כחודא בזווגא חד לעילא. כדין מכריזי עליה ואמרי, r ואני זאת בריתי אותם אמר יי רוחי אשר עליך ודברי אשר שמתי בפיד וגו'.

קסח) ועל דא, חסידי קדמאי לא הוו נימי בהאי ליליא, והוו לעאן באורייתא, ואמרי, ניתי לאחסנא ירותא קדישא, לן, ולבנן, בתרין עלמין. וההוא ליליא כנסת ישראל אתעטרא עלייהו, ואתיאי לאזדווגא ביה במלכא, ותרוייהו מתעטרי על רישייהו, דאינון דזכאן להכי.

קסט) ר"ש הכי אמר, בשעתא דמתכנשי חברייא בהאי ליליא לגביה, ניתי לתקנא תכשיטי כלה, בגין דתשתכח למחר בתכשיטהא, ותקונהא, לגבי מלכא כדקא יאות. זכאה חולקיהון דחברייא, כד יתבע מלכא למטרוניתא, מאן תקין תכשיטהא, ואנהיר עטרהא, ושוי תקונהא. ולית לך בעלמא, מאן דידע לתקנא תכשיטי כלה, אלא חברייא, זכאה חולקיהון בעלמא דין ובעלמא דאתי. קע) ת"ת, חברייא מתקני בהאי ליליא תכשיטהא לכלה, ומעטרי לה בעטרהא, לגבי מלכא. ומאן מתקין ליה למלכא, בהאי ליליא, לאשתכחא בה

חלופי גרסאות

q ל"ג למלעי. r דידכון; דיתדבק; דאתדבק.
s מבועא; ממבועה. t בהו.

מסורת הוזהר

r (ישעיה נט) ויחי רג צ"ב.

ליל שבועות

הסולם

מאמר

כנסת ישראל מתעטרת עליהם, ובאה להודווג בהמלך, ושניהם מתעטרים על ראשיהם של אלו שוכו לזה.

קסט) ר"ש הכי אמר וכו': ר"ש, כך אמר, בשעה שנתאספו החברים אצלו בלילה הזה, נבא לתקן תכשיטי כלה, דהיינו להמשיך מוחין למלכות, כדי שתמצא למחר בתכשיטיה, דהיינו במוחין, ותקוניה, אצל המלך כראוי. אשרי חלקם של החברים, כשישאל המלך מן המלכה, מי תקן תכשיטיה, והאיר עטרותיה, והשים תקוניה, ואין לך בעולם מי שידע לתקן תקוני כלה אלא החברים, אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.

קע) תא חזי חברייא וכו': בוא וראה, החברים מתקנים בלילה הזה תכשיטים לכלה שהיא המלכות, ומעטרים אותה בעטרות אל המלך. ומי מתקן את המלך, שהוא ז"א, בלילה הזה

החשבון לא נאבד ממנו, כשמגיע ללילה ההוא, של שבועות, הוא צריך לעסוק בתורה ולהתחבר בה, ולשמור טהרה העליונה שמגיע עליו בלילה ההוא, ונטהר.

קסז) ואוליפנא דאורייתא וכו': ולמדנו, התורה שהוא צריך לעסוק בלילה הזה, של שבועות, הוא תורה שבעל פה, שה"ס המלכות, כדי שיטהרו יחד, המלכות, וישראל בניה, ממבוע של נחל העמוק, דהיינו מבינה, ולאחר כך ביום, הזה בשבועות, תבא תורה שבכתב, שהיא ז"א, ויתחבר בה, במלכות, וימצאו יחד בזווג אחד, למעלה, אז מכריזים עליו ואומרים, ואני זאת בריתי אותם וגו'.

קסח) ועל דא חסידי וכו': וע"כ חסידים הראשונים לא היו ישנים בלילה הזה, והיו עוסקים בתורה, ואמרו, נבא לנחול ירושה קדושה לנו ולבננו בבי' עולמות, ובלילה ההוא, (דסוי' דף צ"ו ע"ב * דף צ"ח ע"א)

בכלה, לאזדווגא בה במטרוניתא. נהרא קדישא עמיקא דכל נהרין, אימא עלאה. הה"ד, w צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'. לבתר דאתקינת ליה למלכא, x ואעטרת ליה, אתיית לדכאה לה למטרוניתא, ולאינון דמשתכחי גבה. קעא) למלכא דהוה ליה בר יחידאי, אתא לזווגא ליה במטרוניתא עלאה, מאי עבדת ב אמיה כל ההוא ליליא, עאלת לבי גניזאה, אפיקת עטרא עלאה, בשבעין * אבני יקר סחרנא, n ואעטרת ליה. אפיקת לבושין ד דמילת ואלבישת ליה, ואתקנת ליה בתקוני דמלכין.

קעב) לבתר עאלת לבי כלה, חמאת עולימתהא, דקא h מתקני עטרהא, ולבושהא, ותכשיטהא, לתקנא לה. אמרה לון, הא אתקינת בי טבילה, אתר דמיין נבעין, וכל ריחין ובוסמין סחרני אינון מיין, לדכאה לכלתי, ליתי כלתי, מטרוניתא דברי, o ועולימתהא, ויתדכון בההוא אתר דאתקינת בההוא בי טבילה, דמיין נבעין דעמי. לבתר תקינו לה בתכשיטהא, אלבישו לה לבושהא, אעטרו לה בעטרהא. למחר כד ייתי ברי לאזדווגא במטרוניתא, יתקין היכלא לכלהו, וישתכח מדוריה בכו כחדא.

קעג) כך מלכא קדישא ומטרוניתא, וחברייא, כהאי גוונא. ואימא עלאה דמתקנת כלא. אשתכח דמלכא עלאה, ומטרוניתא, וחברייא, מדוריהון כחדא, ולא מתפרשין לעלמין. הה"ד, t) יי' מי יגור באהלך וגו', הולך תמים ופועל צדק. מאן הוא ז פועל צדק. אלא, אלין אינון דמתקני למטרוניתא בתכשיטהא,

מסורת הוהר

w) (שיר ג) וארא ב צ"ו. t) (תהלים טו) וירא ט צ"ד. א ואתעטרת. ב עמיה. ג ואתעטרת. ד דמלכו. ה מתקני עטרא לבושהא. ו עולימתא. ז ל"ג פועל צדק.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

ליל שבועות

אותה. אמרה להם, הרי תקנתי בית טבילה במקום שמים נובעים, וכל הריחות והבשמים מסביב אלו המים, לטהר את הכלה שלי. תבא הכלה, המטרוניתא של בני, ועלמותיה ויטהרו עצמן במקום ההוא שתיקנתי בית טבילה של מים חיים אשר עמי. אח"כ, התקינה אותה בתכשיטיה, הלבשנה אותה בלבושיה, והעטרנה אותה בעטרותיה. למחר כשיבא בני להזדווג במטרוניתא, יתקין היכל לכלה, וימצא משכנו עמכם יחד.

קעג) כך מלכא קדישא וכר: כך המלך הקדוש, והמטרוניתא, שהיא המלכות, והחברים, כעין זה, וכן אמא עלאה, שהיא בינה, המתקנת הכל. נמצא שמלך העליון, ז"א, המטרוניתא, והחברים משכנם יחד, ואינם נפרדים לעולם. ויש ה' מי יגור באהלך וגו' הולך תמים ופועל צדק. מי הוא פועל צדק. אלא אלו הם המתקנים את המטרוניתא בתכשיטיה ובלבושיה ועטרותיה. וכל

הזה, שימצא עם הכלה, להזדווג עם המטרוניתא, שהיא המלכות. היינו הנהר הקדוש, העמוק מכל הנהרות, שהיא אמא עלאה, שהיא בינה, המתקנת את ז"א. ויש, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. ולאחר שבינה התקינה את המלך ועיטרה אותו היא באה לטהר המטרוניתא, ולאילו הנמצאים אצלה, דהיינו החברים העוסקים בתקוניה.

קעא) למלכא דהוה ליה וכר: בדומה למלך, שהיה לו בן יחיד, בא לזווג אותו במטרוניתא עליונה. מה עשתה אמו כל אותו הלילה. היא נכנסה לבתי האוצרות, והוציאה עטרה עליונה שמסביב לה שבעים אבני יקר, ועיטרה אותו. הוציאה לבושים של משי, והלבישה אותו, ותיקנה אותו בתקוני מלכים. קעב) לבתר עאלת לבי וכר: לאחר כך נכנסה אמו, לבית הכלה, וראתה עלמות שמתקנות עטרות ולבושים ותכשיטים לתקן (דפריי דף צ"ח ע"א *) דף צ"ח ע"ב)

בלבושהא, בעטרהא. וכל חד, פועל צדק אקרי. א"ר חייא, אלמלא לא זכינא בעלמא, אלא למשמע מלין אלין דיי. זכאה חולקיהון דאינון דמשתדלי באורייתא, וידעין אורחוי דמלכא קדישא, דרעותא דלהון באורייתא, עלייהו כתיב & כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב אחלצוהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

קעד) (* א) וספרתם לכם ממחרת השבת וגו'. ב פקודא דא, לספור ספירת העמר, הא אוקימנא, ורזא דא, ישראל, אף על גב דאתדכו למעבד פסחא, ונפקו ממסאבו, לא הוו שלמין ודכיין כדקא חזי. וע"ד, לאו הלל גמור ביומי דפסחא, דעד כען לא אשתלימו כדקא יאות.

קעה) כאתתא דנפקא ממסאבו, וכיון כ דנפקא, מתמן ולהלאה, וספרה לה. אוף הכא ישראל, כד נפקו ממצרים, נפקו (* ממסאבו, ועבדו פסח, למיכל בפטורא דאבוהון, מתמן ולהלאה יעבדון חושבנא, למקרב אתתא לבעלה, לאתחברא בהדיה, ואינון חמשיין יומין דדכיו, לאעלא לרזא דעלמא דאתי ולקבלא אורייתא, ולמקרב אתתא לבעלה.

קעז) ובגין דאלין יומין, יומין דעלמא דדכורא, לא אתמסר חושבנא דא אלא לגברי בלחודייהו. וע"ד חושבנא דא, בעמידה איהו, ומלין דעלמא תתאה, בישיבה, ולא בעמידה. ורזא דא, צלותא דעמידה, וצלותא מיושב. קעז) ואלין חמשיין, מ"ט אינון, כלל אנפי אורייתא, דהא ביומא ה דחמשיין.

חלופי גרסאות

מסורות הזהר

א) (שם צא) וישלח פה צ"א. ב) לעיל אות קסב צ"צ. ח פקודא ל"א. ט ועל. י נפקו ממסאבו ועל. כ דנפיק. ל ל"ג מן לאתחברא עד סוף האות. מ ל"ג דחמשיין איהו.

ספירת העומר וחג השבועות

הסולם

מאמר

ועשו פסח, לאכול על שלחן אביהם דהיינו המלכות הנקראת שלחן. משם ולהלאה יעשו חשבון לקרב אשה לבעלה, שתתחבר עמו. ואלו הם חמשים ימים של טהרה לבוא לסוד עולם הבא, שהוא בינה, שיש לה חמשים שערים, ולקבל התורה ולקרב אשה לבעלה, דהיינו לחבר המלכות עם ז"א.

קעז) ובגין דאלין יומין וכו': ומשום שאלו הימים הם ימים של עולם הדכר, של ז"א, לא נמסר ספירה זו אלא לגברים בלבד. וע"כ ספירה זו הוא בעמידה, אבל דברי עולם התחתון. שהוא מלכות, הוא בישיבה, ולא בעמידה. ח"ס התפלה שבעמידה, שהוא שמונה עשרה, והתפלה שמיושב, מיוצר אור עד שמונה עשרה.

קעז) ואלין חמשיין מ"ט וכו': ואלו חמשים יום, מ"ט יום הם כלל הפנים של התורה. כי יש בתורה מ"ט פנים טהור. כי ביום החמשים הוא סוד התורה ממש, ואלו הם חמשים יום שבהם

וכל אחד נקרא פועל צדק, כי המלכות נקראת צדק. א"ר חייא אם לא זכיתי בעולם אלא לשמוע דברים אלו, די לי אשרי חלקם של אלו העוסקים בתורה, וידעיים דרכיו של המלך הקדוש, ורצונם הוא בתורה, עליהם כתוב, כי בי חשק ואפלטוהו. וכתוב, אחלצוהו ואכבדהו.

רעיא מהימנא

קעד) וספרתם לכם ממחרת השבת וגו': מצוה זו לספור ספירת העומר, וכבר העמדנו, וזה סוד, כי ישראל, אע"פ שנטהרו לעשות הפסח ויצאו מטומאתם, עוד לא היו שלמים וטהורים כראוי, וע"כ אין הלל שלם בימי פסח, כי עד עתה עוד לא נשלמו כראוי.

קעה) כאתתא דנפקא וכו': בדומה לאשה שיוצאת מטומאתה, וכיון שיצאה, משם ולהלאה, וספרה לה שבעת ימים. אף כאן, ישראל, כשיצאו ממצרים, יצאו מן הטומאה (דפ"י דף צ"ח ע"ב * דף צ"ז ע"א)

איהו רזא דאורייתא ממש. ואלין אינון תמשינ יומין, דביה שמטה ויובלא. ואי

ספירת העומר וחג השבועות

הסולם

מאמר

כי בעת שיתבטלו הדינים דפרסא, ויפתח שער הנ', אז יהיה לז"א אחיזה בכל חצי פרצוף העליון דישסו"ת. וע"כ נחשב כל חצי פרצוף העליון דישסו"ת לשער הנ'.

שבהם שמיטה ויובל, ז' שמיטות ויובל אחד. ואם תאמר, איך יש כאן חמשים, והלא מ"ט הם, שאין אנו סופרים יום החמשים. ומשיב. אחד, הוא נסתר, והעולם נסמך עליו, וביום החמשים ההוא, בשבועות, מתגלה הנסתר ומתכסה בו. כמלך הבא לבית ידידו, ונמצא שם. אף כאן כך הוא יום החמשים וכבר העמדנו סוד הזה.

מאמר ספירת העומר וחג השבועות

(ב) וז"ש ואלין חמשיין, מ"ט אינון כלל אנפי אורייתא, דהא ביזמא דנ' איהו רזא דאורייתא ממש. כי מחוזה ולמעלה דישסו"ת נחשב לג"ר שלהם, ולי"ה, ומחוזה ולמטה שלהם נחשב לז"ת דישסו"ת, ולו"ה. וכיון שז"א מלביש רק מחוזה ולמטה דישסו"ת אין לו אלא בחינת ז"ת, הג"ת נהי"מ דישסו"ת וחסר ג"ר שלהם, וע"כ יש בו אחיזה ולקליפות בסוד זה לעומת זה, מכה הפרסא דישסו"ת שעליו כנ"ל, וז"ס, שיש בתורה, שה"ס ז"א, מ"ט פנים טהור ומ"ט פנים טמא, דהיינו זה לעומת זה. וז"ש, מ"ט אינון כלל אנפי אורייתא, דהיינו שיש כנגדן מ"ט פנים דקליפות. אבל שער הנ', שה"ס כל הת"ת, דישסו"ת, או כל חצי פרצוף שמחווה ולמעלה שלהם, שם עצם התורה, שאין כנגדה שום קליפה כנ"ל, וז"ש, דהא ביזמא דנ' איהו רזא דאורייתא ממש. שאין בה שום אחיזה לדינים ולקליפות, ושם עצם שורשו של ז"א שנקרא תורה. כי היא נמצא שם בסוד הדעת דישסו"ת כנ"ל. וז"ש, ואלין אינון חמשיין יומין דביה שמטה ויובלא, כי ז' תחתוניות דישסו"ת שמחווה ולמטה, ה"ס שמטה, מחמת עלית המלכות למקום הפרסא דישסו"ת שמחווה ולמטה, וע"כ אין נחשב שם בחינת בינה עצמה הנקראת יובל, וע"כ ה"ס שבע שמיטות שהם מ"ט יום. ורק שער הנ' שהוא למעלה מפרסא שם ה"ס יובל. שה"ס שנת החמשים.

(א) ביאור הדברים. ז"א נקרא תורה ושורשו הוא מג"ר, דהיינו חב"ד, דישסו"ת, שהם סוד בינה. כי עלה שם בסוד קו האמצעי הנקרא דעת, והכריע בין ב' הקוין חכמה ובינה דישסו"ת ונשאר שם. ואח"כ בסוד תלת מחד נפקי חד בתלת קיימא נמשכים ג' קוין אלו מג"ר דישסו"ת לז"א שלמטה. (כנ"ל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש). ות"ת שמחווה ולמטה ונהי" דישסו"ת אלו, הנחשבים לז"ם תחתונות דישסו"ת, מתלבשים בתוך ז"א, ומוציאים בו עשר ספירות, שמנהי" דישסו"ת נמשכות ט' ספירות חב"ד הג"ת נהי" דז"א. ומחצי ת"ת שמחווה ולמטה דישסו"ת, נמשך הכתר דז"א. באפן, שאע"פ שצצם שורשו דז"א היא בג"ר דישסו"ת בסוד הדעת שלהם, עכ"ז אין לו חלק בחצי הפרצוף שמחווה ולמעלה דישסו"ת. והוא משום שהפרסא שבמקום החווה דישסו"ת מפסקת ביניהם, והוא מטעם כי הדינים הם בסוד הפרסא בסוד עלית המלכות שמה, והם פועלים מפרסא ולמטה, אבל לא כלום מפרסא ולמעלה, כי אין דינים ועוביות יכולים להתעלות למעלה ממקום מציאותם. ונמצא הפרש גדול מאוד בין למעלה מפרסא דישסו"ת שאין שם אחיזה לדינים כלל, ובין למטה מפרסא דישסו"ת, שכבר יש שם אחיזה לדינים. ונמצא כיון שז"א נמצא למטה מפרסא דישסו"ת יש בו אחיזה לדינים, ואינו יכול לקבל מהשפע שלמעלה מפרסא הטהור מכל דין, הרי שהפרסא שבמקום החווה דישסו"ת מצמצמת הז"א שלא יוכל לקבל מחצי פרצוף דישסו"ת העליון. ותדע שסוד הפרסא הזו דישסו"ת ה"ס שער הנ' דבינה, שאפילו משה רבינו לא השיגו. כי משה ה"ס ז"א וגם ז"א אינו משיגו כמבואר. ומטעם זה, אפשר לומר ששער הנ' הוא ספירה אחת, שהוא ת"ת דישסו"ת, הנעשה כתר לז"א, ששם מקום הפרסא במקום החווה. ואפשר לומר שהוא חצי עד החווה. שה"ס י"ה דישסו"ת שלמעלה מפרסא. פרצוף שלם, דהיינו חב"ד וח"ג וחצי ת"ת (דפ"י דף צ"ז ע"ב)

(ג) וז"ש, ואי תיזמא חמשיין, מ"ט אינון. כי א"כ היה לנו לספור חמשים יום ולא רק מ"ט. ומשיב חד טמירא איהו, ששער הנ' הוא טמיר, ואין בו השגה, מטעם המלכות שעלתה לפרסא, שאין ז"א יכול לקבל מת"ת דישסו"ת שמחווה ולמעלה, כנ"ל. ועלמא אסתמוך עליה, כלומר שאי אפשר שיתגלה לגמרי, מחמת שהעולם שה"ס המלכות נסמכת שמה בפרסא. כי מקבלת ע"י עליתה שם, את המיתוק של הבינה שהיא מדת הרחמים. כי ת"ת ה"ס בינה דגופא, ולוא זה לא היה העולם מתקיים. ובההוא יזמא דחמשיין, אתגליא טמירא, ואתכסיא ביה, כלומר, שהנסתר, שהוא שער הנ', מתגלה מצד אחד, ומצד אחד נבהן שערך מתכסה שם. כי לא יוכל להתגלות כולו עד גמר התקון, שאז

תימא, נ חמשין, מ"ט אינון. חד טמירא איהו, ועלמא אסתמיך עליה. ובהווא.

חלופי גרסאות

נ שתין ול"ג חמשין מ"ט.

ספירת העומר וחג השבועות

הסולם

מאמר

דס"ג דא"ק. כי הנקודות דס"ג מלובשים בעתיק. ואו נבחן בישסו"ת ב' בחינות, א' שגם הם עלו ל"ס"ג דא"ק יחד עם או"א, כי בעת הזווג נמצאים או"א וישסו"ת במדרגה אחת, ובחינה ב', שהם אינם אלא במקום עתיק. כי שם מדרגה הג' שלהם, כנ"ל. וההפרש ביניהן רב מאד, כי מבחינה הראשונה, שישסו"ת נכללים באו"א, נמצא גם ישסו"ת בטעמים דס"ג דא"ק שאין שם פרסא כלל. כי הפרסא מתחלת בנקודות דס"ג דא"ק, וכיון שכן, נמצאים כבר ישסו"ת בבטול פרסא, שה"ס גילוי שער הנ', כמו בגמר התקון, כי התחתון העולה לעליון נעשה כמוהו. ומבחינה השניה, שישסו"ת נמצא רק במקום עתיק, הרי הפרסא עוד שולטת בו, ושער הנ' עודו מתכסה. וז"א אינו יכול לקבל מחזה ולמעלה דישסו"ת.

(ו) וז"ש, בההוא יומא דחמשין אתגליא טמירא, ואתכסיא ביה, שמצד אחד נתגלה שער הנ', שהוא יום החמשים. כי אז בשבועות, עולה ז"א לא"א, ואו"א הכוללים בתוכם ישסו"ת. עלו לטעמים דס"ג דא"ק ששם אין פרסא, ושנים לביטול הפרסא כמו בגמר התקון. וז"א יכול לקבל מלמעלה מחזה דישסו"ת סוד י"ה שבו. כי שם אין שום הבדל מלמטה מפרסא אל למעלה מפרסא כי אין שם פרסא המבדלת. הרי שביום החמשים שהוא שבועות מתגלה שער הנ'. אמנם מצד השני, דהיינו על פי סדר העליה נבחן שישסו"ת הם רק במקום עתיק, כי שם הוא מדרגה הג' שלהם. ששם שולט הפרסא, ושער הנ' לא נתגלה כלום, אלא עודו מתכסה, וע"כ נבחן שהארה זו דכללות או"א וישסו"ת המגלים שער הנ', אינה מגיעה רק לכתר ז"א בלבד, דהיינו לחצי ת"ת דישסו"ת שמחזה ולמטה שלהם שהיא כתר ז"א. שלהיותו חלק מספירות דישסו"ת הוא מקבל מכללות ישסו"ת שבאו"א, אבל נה"י דישסו"ת המלובשים בבתוך ז"א ומתערבים בכלים דז"א אינם יכולים לקבל מהארת הגילוי דשער הנ', מחמת שפרטיות דישסו"ת נחשב שהיא במקום עתיק. כנ"ל.

וז"ש, כמלכא דאתי לבי שושביניה ואשתכח תמן, כי עליה זו דישסו"ת שבמקום ס"ג דא"ק אינה עליה גמורה, אלא כמו מלך שבא לזמן מועט לבית ידו ונמצא שם, כן ישסו"ת

שאו כאשר תתוקן המלכות דצמצום א', ותוכל לקבל אור העליון, אז לא יהא צורך עוד במיתוק המלכות בבניה, בסוד הפרסא, והפרסא המכסה את שער הנ' כנ"ל תתבטל כולה. ואז תהיה השגה שלמה לכל אחד בשער הנ'. אבל מטרים זה הוא נפתח רק בדרך עליות המדרגות. וגם בזה יש ב' בחינות, בחינה אחת בימי שלמה שהיו זרין בקביעות במקום או"א עלאין. ובחינה אחת בכל שאר הדורות, שזרין הם רק מחזה ולמטה דישסו"ת, מבחינת הקביעות.

(ד) וצריך שתדע כאן, שאע"פ שיש עליות המדרגות בשבתות ומועדים ובעת התפלה, עם כל זה, אין עמידות הפרצופים מבחינת הקביעות משתנה אף משהו. (כח"ש כל זה באורך בבית שער הכוונות מאות קמ"ו עד סופו ובספר האילן. עש"ה) ואביא כאן תמצית הנוגע לענייננו. והוא, כי מבחינת הקביעות, ז"א מלביש מחזה ולמטה דישסו"ת, כנ"ל, וע"כ אין לז"א מבחינת הקביעות רק רק בלי ראש. דהיינו ז"ת בחוסר ג"ר. אלא מבחינת עליות המדרגות, יכול ז"א לעלות עד הראש דא"א. דהיינו ג' מדרגות ממעל לו, ועכ"ז גם אז, נשאר מלביש מחזה ולמטה דישסו"ת כמו בבחינת הקביעות, והוא משום שגם הפרצופין שממעל לו עלו ג' מדרגות כמו ז"א. דהיינו בעת שעלה ז"א למקום ישסו"ת שמחזה ולמעלה, עלו מקודם לכן ישסו"ת לאו"א. ואו"א לא"א וכו' עד"ו ונמצא שאע"פ שז"א עלה לישסו"ת הוא מלביש רק מחזה ולמטה שלהם, מפני שמחזה ולמעלה שלהם עלו לאו"א. וכן במדרגה ב', שז"א עולה לאו"א עלאין, נמצא בהכרח שמקודם לכן עלו גם ישסו"ת מדרגות הב' דהיינו לא"א, ואו"א לעתיק, באופן שאע"פ שז"א עלה למקום או"א אינו מלביש רק מחזה ולמטה דישסו"ת, כי מחזה ולמעלה דישסו"ת כבר הם במקום א"א. וכן במדרגה ג' שז"א עולה לא"א, אינו מלביש רק מחזה ולמטה דישסו"ת, כי בהכרח כבר עלו מחזה ולמעלה דישסו"ת למקום עתיק. ואו"א למקום הטעמים דס"ג דא"ק. והנך מוצא שאע"פ שז"א עלה לראש א"א עודו מלביש מחזה ולמטה דישסו"ת כמו בבחינת הקביעות.

(ה) וביום השבועות, עולה ז"א עד מקום הראש דא"א, אשר אז, עולים מקודם לכן, ישסו"ת למקום עתיק, ואו"א למקום הטעמים (דפו"י דף צ"ז ע"ב)

יומא דחמשין, אתגליא טמירא, ואתכסיא ביה. כמלאך דאתי לבי שושביניה, ואשתכח תמן, ארף הכא יומא דחמשין, והא אוקימנא רזא דא. ע קעצ) פ פקודא בטר דא, למעבד חג שבועות, דכתיב ועשית חג שבועות ליי' אלהיך. שבועות: על דעאלו ישראל לרזא דחמשין יומין, ז דאינון שבעה שבועות, ובקרבנא דעמר, אתבטל יצר הרע, דערקת מאשת חיל. וכד תמן לא אתקריב, מתדבקין ישראל בקודשא בריך הוא, ואתבטל מעילא ומתתא. קעט) ובגין כך אקרי בגוונא דא עצרת, דאית ביה בטול יצר הרע. ועל דא לא כתיב ביה חטאת, כשאר זמנין, דכתיב בהו חטאת ק ליי'. וכדין כל גהורין אתכנשו לאשת חיל, ובגין כך עצרת. קפ) שבועות, ולא כתיב כמה אינון. אלא בכל אתר ו דאתמר סתם, שמא

חלופי גרסאות

ט ואשתכח. ע פקודא ל"ב לקרבא קרבן העומר וכו' ע"א. פ פקודא ל"ג. ז דדינין. ק ל"ג לה. ר ל"ג דאתמר.

מאמר הסולם ספירת העומר וחג השבועות

שלאחר זה היא לעשות חג שבועות. שכתוב, ועשית חג שבועות לה' אלקיך. ונקרא שבועות, משום שנכנסו ישראל לסוד חמשים יום, שהם שבעה שבועות. כלומר שיום החמשים לבדו כלול משבעה שבועות. כי יום החמשים ה"ט שער ה'ן, שה"ט י"ה דישסו"ת כנ"ל בדבור הסמוך, שיש בו ז' ספירות, חכמה, ובינה, ימין דדעת, שמאל דדעת, חסד, גבורה, ושליש ת"ת עד החזה שהוא ביחד עם המלכות שבמקום החזה (כמ"ש לעיל באות ס"ח). ובקרנן העמר, דהיינו מנחת שעורים, נתבטל יצר הרע, שה"ט אשת זנונים שבורחת מפני אשת חיל, (כנ"ל אות ק"ט קס"א) וכשאשת זנונים אינה קרבה שם לאשת חיל, מתדבקים ישראל בהקב"ה בסוד שבעה שבועות, ונתבטל יצר הרע מלמעלה ומלמטה. דהיינו שאין לו אחיזה ב"א ובמלכות. קעט) ובג"כ אקרי בגוונא וכו': וע"כ נקרא באפן הזה, בשם עצרת, משום שיש בו בטול יצר הרע, שע"כ לא כתוב בו חטאת כשאר המועדים, שכתוב בהם חטאת. דהיינו, שכאן לא כתוב שער עזים אחד לחטאת, והוא משום שבחטאת יש חלק לחצונים (כנ"ל פרשת צו אות מ"א. בקרבן אשם ע"ש) וכאן כבר נתבטלו, ואין צריכים לתת להם חלק, ואז מתקבצים כל האורות לאשת חיל, שה"ט המלכות, דהיינו האורות דשבעה שבועות, ומשום זה נקרא עצרת. קפ) שבועות, ולא כתיב וכו': כתוב שבועות, ולא כתוב, כמה שבועות הם. ומשיב, אלא בכל מקום שנאמר סתם שבועות, השם גורם שהם מן שבעה שבועות. כי כתוב ז' שבועות תספור לך, ולמה כתוב שבועות בלבד, אם יש בהם ז' שבועות

ישסו"ת באים לזמן הווג בהתכללות אר"א, אבל סופם לחזור למקום עתיק. וע"כ אין גילוי שער ה'ן מגלה כל חצי פרצוף של מחזה ולמעלה דיסו"ת, אלא רק הת"ת שלו לבד שהוא כתר דו"א מקבל גילוי הזה, ולא הו' ספירות התחתונות הנק' נה"י דיסו"ת, להיותן מלוכשות ומעורבות בכלים דו"א, כנ"ל. ז) וזה נוהג בכל הדורות. חוץ מדורו של שלמה, שאז היתה המלכות בכל מלוכה בבחינת הקביעות, כי ז"א ומלכות נקבעו אז להלביש מחזה ולמטה דאר"א בקביעות. מחמת שיסו"ת ואר"א נעשו בקביעות לפרצוף אחד. באפן שבעת שז"א עלה לא"א עלה ישו"ת ואר"א לטעמים דס"ג דא"ק, שלא היה אז שום הפרש בין ישסו"ת לאר"א, וע"כ נגלה שער ה'ן ביתר שלמות, וגם י"ה שמתזה ולמעלה דיסו"ת נגלו לז"ת שלהם המלוכשים בתוך ז"א. וזה שאומר להלן (אות ק"פ) כיון דאתא שלמה עביר מנייהו פרט, שכתוב שבעת ימים ושבעת ימים, היינו ששער ה'ן האיר בשלמות ב"פ שבעת ימים, שהם ז' בחינות של י"ה, כנ"ל (באות ס"ח ע"ש) וזו בחינות של ו"ה שהם למטה מחזה, ולא אצטריך וכו' בגין דאינון שבעת ימים דלתתא לא נהירו בשלימו עד דאתא שלמה, כי ז' בחינות די"ה אינם מאירים למטה מחזה דיסו"ת במקום ו"ה, וע"כ אין כאן אלא ז' ימים בלבד. וע"כ אפילו בימי שלמה לא נחשב בשלמות גמור, כיון שעל כל פנים צריכים לעליות המדרגות. וגילוי האמיתי השלם של שער ה'ן, יהיה בגמר התקון. כנ"ל. קעצ) פקודא בטר דא וכו': המצה (דפו"י דף צ"ז ע"ב)

גרים דאינון מן שבע. וכתוב ש שבעה שבועות תספור לך, אמאי כתיב שבועות בלחודוי. אלא הכי אצטריך שבועות סתם, לאכללא עילא ותתא, דהא בכל אתר דאלין מתערי, אליון אוף הכי מתערי עמהון. עד לא הוה שלמה, לא ת הוה אתגליין, כיון דאתא שלמה, עבד מנייהו פרט. דכתיב, א שבעת ימים ושבעת ימים, דא איהו א פרט.

קפא) בזמנא אחרא בכלל, שבועות סתם. ולא אצטריך לבר נש אחרא למעבד מנהון פרט, בר שלמה. בגין דאינון שבעת ימים דלתתא, לא נהירו בשלימו, עד דאתא שלמה, וכדין קיימא סיהרא באשלמותא, באינון שבעת יומין. והכא חג שבועות סתם, בגין דאתכללו תתאי בעלאי, ולא אנהירו כיומא דשלמה.

קפב) ב פקודא בתר * דא, לקרבא שתי הלחם. הא אוקימנא, שתי הלחם: תרתי שכינתי, עילא ותתא, ג ואתחברון כחדא. לגביהון, תרין נהמי בשבת, מזונא דחד תרין, ד דעילא ותתא. ועל דא ה כתיב, ד שני העמר לאחד. לאחד ודאי, לאתיחדא באתר חד. לההוא דאקרי אחד. ומאן איהו. הקול קול יעקב, דאיהו ירית עילא ותתא, תרין נהמי כחדא. ובגין דשבת איהו רזא דעילא ותתא, וכלא איהו שבת, ו תרין נהמי. ע"כ.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג) (מ"א ח) מקץ עא צ"ב. ד) (שמות טז) ויחי ש ל"ג מן שבעה עד שבועות בלחודוי. ת הה. א ל"ג פרט. ב פקודא ל"ד. ג דאתחברון. ד מוסיף רמ צ"ג. מוזני דעילא. ה מוסיף תגינן כתיב. ו מוסיף אתקריבו תרין.

חג השבועות

הסולם

מאמר

ד' ימים תחתונים בו' ימים העליונים ואינם מאירים שמה כבימי שלמה. וביאור דברים אלו, כבר נתבאר במדאות הסולם כאן אות ז'. ע"ש. קפב) פקודא בתר דא וכי: המצוה שלאחר זה, היא להקריב שתי הלחם. והרי העמדנו, אשר שתי הלחם ה"ס ב' השכינות שלמעלה, שהיא בינה, ושלמטה, שהיא מלכות, ומתחברות יחד. והתחתונים המקבליים מן המלכות, הם כמו שמקבליים מן הבינה, כי מחוברות הן. וכנגדן הן שתי הלחם שבשבת, דהיינו לחם משנה, שהוא מוון כפול, מלמעלה ומלמטה, דהיינו מבינה וממלכות. וע"כ כתוב, שני העמר לאחד, הרומו ג"כ לבינה ומלכות, לאחד ודאי, שמתיוחדות למקום אחד, דהיינו לאותו שנקרא אחד, ומי הוא. הוא הקול קול יעקב, דהיינו ז"א, שהוא יורש למעלה ולמטה, שהם בינה ומלכות, דהיינו ב' לחם יחד. והוא משום ששבת הוא סוד שלמעלה ולמטה ביחד, אשר מלכות עולה אז ומלכשת את הבינה והן מחוברות יחד, והכל ביחד נקרא שבת. דהיינו שתי הלחם.

פקודא

שבועות, היינו שכך צריך לכתוב שבועות סתם, שבא לכלול ז' שבועות שלמעלה, וז' שבועות שלמטה, שכולם כלולים ביום החמשים, כי בכל מקום שאלו ז' שבועות שלמעלה מתעוררים, אף אלו ז' שבועות שלמטה מתעוררים עמהם, אלא עד שבא שלמה, והשיג את שער הנו', והיתה הלבנה במלואה, לא היו נגלים, דהיינו שלא נפרטו אלו ב"פ ז' שבועות הכלולים בשער הנו', אלא נקראו שבועות סתם. כיון שבא שלמה עשה מהם פרט, שכתוב, שבעת ימים ושבעת ימים, זה הוא פרט. כלומר שנפרטו אלו י"ד ימים הנגלים בשער החמשים. כנ"ל.

קפא) בזמנא אחרא בכלל וכי: בשאר הזמנים חוץ מזמן של שלמה, אינם י"ד יום בפרט, אלא בכלל שבועות סתם כי אדם אחר אין צריך לעשות מהם פרט חוץ משלמה, משום שאלו ז' ימים שלמטה אינם מאירים בשלמות מו' ימים שלמעלה, עד שבא שלמה, ואז עמדה הלבנה במלואה באלו ז' ימים. אבל כאן, חג שבועות סתם, שאינו נפרטם, משום שנכללו (דפו"י דף צ"ז ע"ב * דף צ"ח ע"א)

קפג) פקודא בטר דא ז להסדיר לחם ולבונה, ח להקריב עמר. ט דכתיב
 . ועשיתם ביום הניפכם את העמר כבש תמים לעולה. וכן בשבועות להקריב
 שתי הלחם, והכי בכל יומין כ טבין, להקריב קרבן דמוספין. אלא ודאי ל בכל
 יומא דמועדייא צריך לקרבא קרבנא דיליה. מ צריך לקרבא עליה תוספת דאית
 ליה, כגון תוספת כתובתא ומתנתא, דאוסף חתן לכלה. ושבת מלכתא, דאיהי
 כלה, בשבתות ובכל יומין טבין, נ צריכה תוספת, ס דאינון מוספין דקרבנין,
 ומתנתא, דאינון מתנות כהונה.

קפד) ע ובשבועות דאיהו מתן תורה, פ דאטייהיבו תרין לוחין ז דאורייתא,
 מסטרא דאילנא דחיי, צריך לקרבא לגבייהו, שתי ק הלחם דאינון ה"ה ר דהא
 איהו נהמא דאורייתא, דאתמר ביה ה) לכו לחמו בלחמי ה"ה, מן המוציא
 לחם מן הארץ.

קפה) והאי איהו מאכל אדם, דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ו) זאת התורה
 אדם. ז) אדם כי יקריב מכם קרבן ליי. עומר שעורין, מאכל בעירן, דאינון
 חיות הקדש, דמנהון צריך לקרבא, הה"ד ח) מן הבהמה. אלים: מנגחים

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (משלי ט) ויצא קמח צ"ד. ו) (במדבר יט) שמות ז מוסף דבאלין דבחד מני להאירי. ח מוסף
 ו צ"פ. ז) (ויקרא א) יתרו קד צ"ח. ח) (שם) שם. ובהו להקריב; בחד ולהקריב. ט ל"א דכתיב.
 י וביום הבכורים כבש ול"ג ועשיתם ביום הניפכם
 את העמר. כ כדא יאות ובמוספין להקריב ול"ג טבין. ל אע"ג דבכל יומא דבמועדייא. מ בתוספת דאית
 ליה וצריך לקרבא עליה. נ צריכין. ס דמוספין ול"ג דאינון. ע בשבועות דאיהו. פ אטייהיבו. צ אורייתא.
 ק הלוחות ול"ג הלחם דאינון ה"ה. ר מוסף דתרין יומין דשבועות אינון י"ו צריך לקרבא לגבייהו
 שמי הלחם מאינון ה"ה. דהא: דהא אינון; דהוי איהו.

חג השבועות

הסולם

מאמר

שה"ס ה' ה', דהיינו בינה ומלכות, ב' ההין
 דשם הויה, כי הן לחם של תורה שהיא ז"א,
 שנאמר בה לכו לחמו בלחמי. והן ה' ה' מן
 המוציא לחם מן הארץ. כי ארץ ה"ס ה' תחתונה
 שהיא מלכות, וה' של המוציא ה"ס ה' ראשונה
 שהיא בינה.
 קפה) והאי איהו מאכל וכר: וזה,
 דהיינו שתי הלחם, הוא מאכל אדם, שהוא
 יוד הא ואו הא, שבגימטריא אדם. דהיינו ז"א,
 שכולל ב' ההין. וז"ש, זאת התורה אדם. רומז
 שהתורה, שה"ס ז"א ה"ס הויה דמ"ה שבג'
 אדם. אדם כי יקריב מכם קרבן לה', ה"ס
 מאכל אדם כנ"ל. אבל עומר שעורים הוא
 מאכל בהמה, שהם חיות הקדש, שצריך להקריב
 מהם, ז"ש, מן הבהמה, שה"ס אלים המנגחים
 זה את זה במשנה, בפשטי התורה. כלומר
 החכמים הלוחמים זה עם זה בביאור המשנה.
 מן הבקר, היינו, פרים המנגחים זה את זה
 ביתר כח, במשנה. ומן הצאן הם שאר העם.
 שהקרבן

קפג) פקודא בטר דא וכר: המצוה
 שלאחר זה, היא להסדיר לחם ולבונה, להקריב
 עומר. שכתוב, ועשיתם ביום הניפכם את העמר
 כבש תמים בן שנתו לעולה לה' ומנחתו שני
 עשרנים סלת בלולה וגו'. וכן בשבועות להקריב
 שתי הלחם. וכך בכל ימים טובים להקריב
 קרבן מוסף. כי ודאי בכל יום של המועדים
 צריכים להקריב הקרבן שלו, דהיינו קרבנו
 של יום. כמו בימות החול, וצריכים להקריב עליו
 תוספת שיש לו, דהיינו סוד תוספת האור שיש
 באותו החג. בדומה כמו תוספת כתובה ומתנות
 שנתן החתן לכלה. כן שבת המלכה, שהיא
 מלכות, שהיא כלה בשבתות ובכל ימים טובים,
 היא צריכה תוספת, שהם קרבנות המוספים.
 והמתנות, שהם מתנות כהונה.
 קפד) ובשבועות דאיהו מתן וכר:
 ובשבועות, שהוא מתן תורה, שניתנו ב' לוחות
 התורה, שה"ס בינה ומלכות, מצד עץ החיים,
 שהוא ז"א, צריך להקריב אצלם שתי הלחם,
 (דפו"י דף צ"ח ע"א)

במתניתין, כאלין פשטין. מן הבקר: פרים מנגחים במתניתין, בתוקפא יתיר. ומן הצאן: שאר עמא, קרבנא דלהון צלותין, ועלייהו אתמר, ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם.

קפו) דמארי קבלה, ומארי מדות, אינון מסטר דאילנא דחיי. שאר עמא מסטרא דאילנא דטוב ורע, אסור והתר. ובגין דא, מן הבהמה, מאכל דלהון, עמר לחם שעורים, וימד שש שעורים. ת וישת עליה, אורייתא דבעל פה, דשית סדרי משנה. אבל א אלין דאילנא דחיי, דאינון ב אדם אורייתא דלהון, נהמא דקב"ה. הה"ד, לכו לחמו בלחמי והיינו שתי הלחם. חדו כלהו תנאין ואמוראין, ואמרו מאן קאים קמי סיני. ע"כ ג

ז ה ר

קפו) ב בחדש השביעי באחד לחדש, ר' יצחק פתח, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. זכאין אינון ישראל, דקב"ה קריב לון לגביה, מן כל ד אומין עע"ז, ואתרעי בהו, ומאתר רחיקא קריב לון לגביה, הה"ד, ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלהי ישראל בעבר ישבו אבותיכם מעולם. לאחזאה, דהא מאתר רחיקא אתרעי בהו, וקריב לון לגביה, וכתוב ג ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'. הני קראי אית לאסתכלא בהו, וכי כל ישראל לא הוו ידעי דא, וכ"ש יהושע.

חלופי גרסאות

ש מארי. ת ל"ג וישת עליה. א באלין. ב אורייתא דאינון אדם [אכלי] נהמא. ג בדפו"י כתבו שייד כאן פקודא לשרוף קדשים ונדפס בדף ל"ג א'. ד שאר אומין ול"ג עע"ז.

מסורת הזהר

ט) (יחזקאל לד) שמות קיח צ"ב. י) (רות ג) ז"ח פה ט"ד שי"ג תק"ח קיב ט"א ש"ט שי"ד. כ) ח"ג ק: ז"ח יד ט"ב שנ"א. ל) (תהלים פא) וירא קיג צ"א. מ) (יהושע כד) בהשמטות ח"א רנה: ח"ג צט. רצח. ג) (שם) ח"ג צט. רנה. רצח:

חג השבועות

בלחמי. והיינו שתי הלחם. שמחו כל התנאים והאמוראים, ואמרו, מי יעמד לפני סיני. דהיינו לפני רעיא מהימנא שנקרא סיני. (ע"כ רעיא מהימנא).

מעמר תקיעת שופר

קפו) בחדש השביעי באחד לחדש: ר' יצחק פתח, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. אשרי הם ישראל, שהקב"ה קרב אותם מכל אומות העולם ובחר בהם. וממקום רחוק קרב אותם. ז"ש ויאמר יהושע אל כל העם כה אמר ה' אלקי ישראל בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות כי ממקום רחוק רצה בהם, וקרבים אליו. וכתוב, ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר וגו'. מקראות אלו יש להסתכל בהם. וכי כל ישראל לא היו יודעים זה, וכל שכן יהושע, ולמה היה צריך עמר כה אמר ה' וגו'.

אלא

הסולם

מאמר

שהקרבן שלהם היא תפלה, ועליהם נאמר ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם. אשר צאן מרעיתי, הם הלומדים בפשט התורה לבד. אדם אתם, הם בעלי הקבלה, הדבקים בז"א, שה"ס הויה במילוי מ"ה, שבגימטריא אדם, קפו) דמארי קבלה ומארי וכי: שבעלי קבלה, ובעלי מדות, הדבקים במדותיו של ז"א, הם מצד עץ החיים, שהוא ז"א, הנקרא אדם. שאר העם, הם מצד עץ הדעת טוב ורע, שהם איסור והיתר, שהוא המלאך מטטרוון הנקרא כו, והוא מרכבה אל המלכות שנקראת משנה, והוא כולל ד' חיות הקדש. ומשום זה, מן הבהמה, המאכל שלהם הוא עומר לחם שעורים. שכתוב, וימד שש שעורים וישת עליה, שה"ס התורה שבעל פה של ששה סדרי משנה. אבל אלו שהם מעץ החיים, שהם בעלי קבלה, הם אדם, שהתורה שלהם, הוא לחם הקב"ה. דהיינו מאכל של ז"א הנקרא אדם, ז"ש לכו לחמו (דפו"י דף צ"ח ע"א * דף צ"ח ע"ב)

קפת) אלא אורייתא כולה סתים וגליא, כמה דשמא קדישא סתים וגליא. בגין דאורייתא ה כולה שמא קדישא היא, ועל דא איהי סתים וגליא. אי ישראל (* ויהושע הו ידעי, אמאי כתיב כה אמר יי'. אלא ודאי סתימא דמלה. טיבו סגי עבד קודשא בריך בישראל, דאתרעי בהו באבהתא, ועביד לון רתיכא קדישא עלאה ליקריה, ואפיק ו לון מגו נהרא עלאה יקירא קדישא, בוצינא דכל בוצינין, בגין דיתעטר בהו. הדא הוא דכתיב, כה אמר יי' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. ז הנהר: ההוא ח נהר דאשתמודע, ט ואתיידע. קפט) מעולם, מאי קא בעי הכא. אלא לאחזאה חכמתא. מעבר הנהר מעולם, אלא ההוא נהר עולם אקרי. ועל דא, בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, לאחזאה טיבו וקשוט דעבד קודשא ב"ה לישראל. ואקח את אביכם את אברהם

חלופי גרסאות

ה ל"ג כולה: כלא. ו ליה. ז ל"ג הנהר. ח ל"ג נהר. ט דאתיידע.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

כי מקודם שיחד ב' הקוין, וקו שמאל היה במחלוקת, היה לז"א ג"ר דחכמה מן קו השמאל, אבל עתה שהכריע ויחד ימין ושמאל זה בזה, כבר אין לו לז"א, אלא ו"ק דחכמה, מחמת התמעטות קו השמאל (כנ"ל ב"א דף ט' ד"ה מחלוקת). וז"ש (באות קפ"ו) לאחזאה דהא מאתך רחיקא אתרעי בהו וכו' וכתיב ואקח את אביכם מעבר הנהר וגו'. כי מקודם לכן שהיה בקירוב אל החכמה שבשמאל דבינה, לא היה יכול לקבל משם, מחמת שהקו שמאל היה במחלוקת, ומחמת שהשפעה משמאל היתה ממעלה למטה והיתה יניקה לאלהים אחרים, ועתה שנתרחק מחכמה שבשמאל הו, ונתמעט לו"ק דחכמה הוא יכול לקבל כל המוחין והגדלות בהם. וז"ש, ואפיק לון מגו נהרא וכו' בגין דיתעטר בהו, כי כשהיו חג"ת דז"א דבוקים בקו שמאל של הנהר הזה שהוא בינה, לא היו יכולים לקבל כלום, אלא אחר שיצאו ונתרחקו משם, ונתמעטו לר"ק דחכמה, אז הם מתעטרים עם המוחין של אותו הנהר.

קפט) מעולם מאי קא בעי וכו': הכתוב אומר מעולם, שואל, מה הוא רוצה בזה כאן, ומשיב, אלא להראות חכמה הוא, שמעבר הנהר, היינו מעולם, כי נהר ההוא נקרא עולם. שהבינה נקרא ג"כ עולם, וע"כ מעולם פירושו כמו מעבר הנהר. וע"כ אומר, בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם, להראות חסד ואמת שעשה הקב"ה לישראל, בזה, אשר ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר. והוציאו מקו השמאל שבבינה, כמ"ש לעיל בדבור הסמוך. שואל

קפת) אלא אורייתא כולה וכו': אלא התורה כולה סתומה וגלויה כמו השם הקדוש, שהוא סתום וגלוי, שכתוב בהוי"ה ונקרא באדני. משום שהתורה כולה היא שם הקדוש, וע"כ היא סתומה וגלויה. ושאלנו, אם ישראל ויהושע היו יודעים זה למה כתוב, כה אמר ה'. ומשיב, אלא ודאי הסוד של הדבר הוא, כי חסד גדול עשה הקב"ה עם ישראל, שבחר בהאבות, ועשה אותם מרכבה עליונה קדושה לכבודו, והוציאם מנהר העליון היקר והקדוש, המאור של כל המאורות, דהיינו בינה, כדי שיתעטר בהם. ז"ש כה אמר ה' בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם. הנהר, היינו נהר ההוא הידוע והנודע. דהיינו בינה.

פירוש האבות ה"ס חג"ת דז"א, ונודע שכל המוחין שיש להם לחג"ת הללו הם ע"י עלית ז"א לבינה, אשר בינה ותו"מ דבינה שנפלו בקטנות הבינה לז"א, הנה בגדלות הבינה, בעת שהחזירה בינה ותו"מ אלו למדרגתה, נמשכו עמהם גם חג"ת דז"א ועלו עם בינה (כנ"ל ויקהל אות קל"א בהסולם עש"ה) ואז נמצאים חג"ת דז"א דבוקים שם בבינה בקו שמאל שלה, שהוא בינה ותו"מ שחזרו למדרגתם. וחסר"ה בעבר הנהר ישבו אבותיכם וגו' ויעבדו אלהים אחרים, כי קו השמאל דבינה, היה אז במחלוקת עם קו הימין, והשפיע החכמה ממעלה למטה, שמוה יונקים עבודה זרה ואלהים אחרים. אמנם אח"כ העלה ז"א את המסך דחירק, שע"י מיטע את קו השמאל דבינה, ויחד אותו עם הימין, ונעשה שלום בין הקוין, אבל אז נרחק ז"א ויצא מן הג"ר דחכמה שבשמאל הבינה, (דפו"י דף צ"ח ע"ב *) דף צ"ט ע"א

מעבר הנהר מאי קא מיירי. אלא אברהם לא אתדבק ביה בהוא נהר, כמו יצחק דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא.

קצ) תא חזי, האי נהר, אף על גב דלאו איהו דינא, דינין נפקי מסטריה, דאתתקפו ביה. וכד יצחק אתתקף. בדינוי, כדין עלאין ותתאין מתכנפי לדינא, וכורסייא דדינא אתתקן, ומלכא קדישא יתיב על כורסייא דדינא, ודאין עלמא, כדין, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. זכאין אינון ישראל, דידיעין לסלקא כורסייא דדינא, ולתקנא כורסייא דרחמי. ובמה. בשופר.

קצא) רבי אבא הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר ליה, כ הא זמנין סגיאיין שאילנא על האי שופר, מאי קא מיירי, ועד כאן לא אתיישבנא ביה. אמר ליה, ודאי האי הוא ברירא דמלה, דישראל בעיין ביומא דדינא, שופר, ולא קרן. בגין דקרן הא אתיידע מ באן אתר איהו, ולא אתדבקא דינא לא בעינא. אבל הא תנינו, במלין ובעובדא, בעינן לאחזאה ולא תערא מלין סתימין.

קצב) תא חזי, כד ההוא שופר עלאה, דנהירו דכלא ביה, אסתלק ולא נהיר לבנין, כדין דינא אתער, וכרסוון אתתקנו לבי דינא, ודא שופר, אילו

חלופי גרסאות

י בבנוי. כ מוסיף ודאי הא. ל דא. מ ל"ג באן אתר איהו.

תקיעת שופר

השופר מתהפכת מדת הדין למדת הרחמים. אשרי הם ישראל שיודעים להעביר כסא הדין, ולתקן כסא הרחמים, ובמה עושים זה. בשופר. קצא) רבי אבא הוה וכר: ר"א היה יושב לפני רבי שמעון, אמר לו, הרי הרבה פעמים שאלתי על שופר הזה, מה הוא ענינו. ועד עתה עוד לא נתישבתי בו. אמר לו ודאי זה הוא בירוורו של הדבר, כי ישראל צריכים ביום הדין, שופר ולא קרן, כי קרן, הרי נודע באיזה מקום הוא, שהוא רומז על המלכות, שהיא בחינת דין, ואין אנו צריכים לעורר דין, משא"כ שופר רומז על הבינה, שהיא רחמים. אמנם למדנו, אשר בדבור ובמעשה צריכים להראות ולעורר דברים סתומים, דהיינו בתקיעת שופר, ובברכתה.

קצב) ת"ח כד ההוא וכר: בוא וראה, כששופר ההוא העליון, שבו אורותיהם של הכל, דהיינו בינה, בעת שג' קוין שלה מיוחדים זה בזה, שכל המוחין דוון דאצילות ובי"ע ממנה באים, אם הוא מסתלק ואינו מאיר לבנים, שהם ז"א ומלכות. אז מתעורר הדין, והכסאות מתתקנים לבית הדין. ושופר זה, שה"ס בינה, נקרא אילו של יצחק, דהיינו תקפו של יצחק, כי איל פירושו תקיף, מלשון ואת אילי הארץ לקח. והוא שבחם של האבות, שהם חגי'ת שמקבלים כל שבחם ששופר ההוא עהוא

מאמר

הסולם

שואל, מה מלמדנו הכתוב בזה שאומר ואקח את אברהם מעבר הנהר, ואינו אומר ואקח את יצחק. ומשיב, אלא אברהם, שהוא חסד דז"א, וקו ימין שלו, לא נתדבק באותו הנהר, שהוא קו שמאל דבינה, כמו יצחק, שהוא קו שמאל דז"א, שנתדבק בו בצדו להתחזק, דהיינו בצד שמאל דבינה, שהוא הצד של יצחק. פירושו. שיצחק עודנו דבוק בחלק של קו שמאל דבינה, כי מקבל ממנו ו"ק דחכמה שבשמאל. אבל אברהם, שהוא קו ימין וחסדים, יצא ממנו לגמרי, וע"כ כתוב, ואקח את אביכם את אברהם, ואינו אומר, ואקח את יצחק. וז"ש דאתדבק ביה בסטריה לאתתקפא, דהיינו לקבל ו"ק דחכמה.

קצ) ת"ח האי נהר וכר: בוא וראה, נהר הזה, שהוא בינה, אע"פ שהוא אינו דין, כי בינה היא מדת הרחמים, עם כל זה דינין יוצאים מהצד שלו, דהיינו מצד שמאל שבו, בעת היותו חכמה בלי חסדים, (כנ"ל ב"א דף מ"ז ד"ה נפיק) והדינים מתחזקים בו, וכשיצחק מתחזק משם בדיניו, בעת היותו שם, חכמה בלי חסדים, אז העליונים והתחתונים מתאספים לדין, ונתתקן כסא הדין, שהיא מלכות מבחינת הדין שבה, והמלך הקדוש, שהוא ז"א, יושב על כסא הדין ודן את העולם. אז תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. שע"י (דפו"י דף צ"ט ע"א)

דיצחק אקרי, תוקפיה *) דיצחק, תושבחתיה דאבהו, כד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבנין, כדין יצחק אתתקף, ואתתקן לדינא בעלמא. קצג) וכד אתער האי שופר נ וכד בני נשא תייבין מחטאיהון, בעיין לנגדא קול שופר ס מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, כדין אתער שופרא אחרא ע עלאה, ואתער רחמי, ואסתלק דינא. ובעינן לאחזאה עובדא בשופר, פ לאתערא

חלופי גרסאות

נ ובני ול"ג וכד. ס ל"ג מתתא. ע ל"ג עלאה. פ ולאתערא.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

קשים הוא חשך ולא אור, ואין החכמה יכולה להאיר בלי חסדים (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחלוקת) וע"כ נבחן או, שהקב"ה יושב על כסא דין, ודינים נמשכים לעולם. כי אנו מקבלים רק מן המלכות הנקראת כסא לז"א, ואם המלכות היא בשמאל הבינה כשהוא נפרד מימין, שאז מלא דינים, נמצאת המלכות משפעת דינים לעולם.

ח"ש (באות קצ"ב) כד אסתלק ההוא שופר גדול, דלא ינקא לבנין, דהיינו בעת שב' קוין דבינה נפרדים זה מזה, כדין יצחק אתתקף ואתתקן לדינא בעלמא, אז מתגבר השמאל שנק' יצחק, ומשפיע דינים אל המלכות, וממלכות לעולם. ואז ניתנה לנו מצות תקיעת שופר. וב' תקונים נעשו על ידי תקיעת שופר. תקון א) הוא להעלות מ"ן לעורר זווג על מסך דחירק שבז"א, שהוא במקום בינה, שעל ידי זה הוא ממעט קו השמאל ומיחד אותו עם הימין, ויצאו ג' קוין בבינה, שה"ס חכמה בינה דעת. ח"ש (באות קצ"ג) בעיין לנגדא קול שופר מתתא, וההוא קלא סליק לעילא, שקול שופר עולה בסוד מ"ן ומעורר הקול שלמעלה, שה"ס ז"א המכונה קול, שהוא למעלה בבינה, ח"ש, כדין אתער שופר אחרא עלאה, שהוא בינה, ואתער רחמי, דהיינו שקו האמצעי, שה"ס רחמים, נהעורר ומיחד ב' הקוין דבינה זב"ז, ואסתלק דינא, שאחר שקו שמאל נכלל בימין, מסתלקים כל הדינים משמאל. וזהו תקון הא' הנעשה ע"י תקיעת שופר.

תקון ב), הוא, להוציא הקולות מבינה, שהם ג' קוין שיצאו בה ע"י ז"א שנקרא קול, ולהמשיכט לז"א במקומו למטה. בסוד, מאחר שתלת קוי הבינה מחד נפקי, מז"א, או חד בתלת קיימא, גם ז"א זוכה בתלת קוין. כי כל המוחין שהתחתון גורם לעליון זוכה בהם גם התחתון (כמ"ש לעיל ב"א דף רפ"ז ד"ה תלת ע"ש) אלא שצריכים מעשה למטה לעורר זה למעלה (כמ"ש באות קצ"א) במלין ובעובדא

שהוא בינה. וכשנסתלק שופר גדול הזה ואינו מאיר לבנים, לז"א ומלכות, והיינו, בעת שאין יחוד בז"א ומלכות, אלא ז"א יונק מקו ימין של הבינה, והמלכות יונקת מקו שמאל של הבינה, וכיון שהשמאל דבינה הוא בלי ימין מסתלקים המוחין דבינה מז"א, ואז מתחזק יצחק, שהוא קו שמאל, ע"י שליטת קו שמאל דבינה, ומתתקן לדין בעולם, כי בעת שהחכמה דשמאל היא בלי חסדים נמשכים דינים קשים לעולם. (וע"י סוד תקיעת שופר בפרשת ויקרא מאות ש"ב עד אות ש"ב).

קצג) וכד אתער האי וכי: וכשנתעורר שופר הזה, וכשבני אדם שבים מעונותיהם, צריכים למשוך בקול שופר מלמטה, וקול ההוא עולה למעלה, אז מתעורר שופר אחר עליון שהוא בינה, ומתעוררים הרחמים, והדין מסתלק. וצריכים להראות מעשה ע"י תקיעת שופר, כדי לעורר שופר אחר, שהוא בינה, ולהוציא בשופר הזה שלמטה אלו הקולות, תשר"ת וכו', להראות שכל אלו הקולות שלמעלה הכלולים כולם בשופר העליון, שהם ג' קוין ופרטיהם, הכלולים בבינה, יתעוררו לצאת, מן הבינה, לז"א ומלכות. ביאור הדברים, בכל ראש השנה חוזר העולם לקדמותו כמו שהיה ביום ד' דמעשה בראשית, שאז נתמעטה המלכות. כי המלכות נקראת שנה, וי"ב חדשי השנה הם סדרי התקון שלה מתחילתה עד גמר התקון, ואם נשלמה השנה ולא גמרנו תקונה, היא ניתנה לנו לתקנה בשנה האחרת, ואנו צריכים שוב להתחיל מראשית הויתה כמו שהיתה ביום ד' דמעשה בראשית. וכן בכל שנה ושנה עד גמר התקון, וביום ד' דמעשה בראשית כתוב, ויעש אלקים את שני מארת הגדולים, שהמלכות היתה גדולה כמו ז"א, (וע"י ב"א מאות ק"י עד אות קט"ו) כי אז היה ז"א מלביש לקו ימין דבינה, והמלכות לקו שמאל דבינה, ואלו ב' קוין דבינה היו אז נפרדים זה מזה, וע"כ היה הקו שמאל דבינה בחכמה בלי חסדים, שאז נמשכים מקו שמאל דבינה דינים (דפו"י דף צ"ט ע"א *) דף צ"ט ע"ב)

ז שופרא אחרא, ולאפקא בהאי שופר ר לתתא, אינון קלי, לאחזאה דכל אינון קלין דלעילא, ר דכלילין כלהו בההוא שופר עלאה, ש יתערון לנפקא. קצד) ובהני קלין ת דלתתא, יהבין ישראל א חילא לעילא, ועל דא בעינון לזמנא שופר ב ביומא דא, ג ולסדרא קלין, לכוונא ביה בגין לאתערא שופר אחרא, דביה כלילין קלי ד לעילא.

קצה) סדרא קדמאה, קלא נפיק, ומתעטר לעילא, סליק רקיעין, ואתבקע

חלופי גרסאות

צ ל"ג שופרא. ק ל"ג לתתא. ר כלילין. ש ל"ג יתערון לנפקא. ת ל"ג דלתתא. א מוסיף חילא לרחמי מתתא ואתער שופר גדול. ב ל"ג ביומא דא. ג ולכוונא ביה דביה כלילין קלין ובגין לאתערא אחרא ולסדרא קלין בשופר. ד מוסיף לעילא ולסדרא קלין בשופר.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

המלכות לבינה, הממטעת הבינה לוי"ק בלי ראש, שה"ס דינין דנוקבא. ודינים דשורק, שה"ס קו שמאל, באים מחזרת הג"ר לבינה, שזה נעשה לקו שמאל דבינה. (כח"ש לעיל ויקהל דף ל"ט ד"ה וזהו עש"ה) ונודע, שמחמת היותה חכמה בלי חסדים, נמשכים ממנה דינים קשים, ודינים אלו, להיותם באים מחמת שלמות הג"ר דשמאל, הם מכונים דינים דדכורא. ועוד יש דינים דחירק, שה"ס קו האמצעי, הכלולים מב' בחינות ממנעולא וממפתחא (כח"ש לעיל לך דף י"ג ד"ה ונתבאר ע"ש) וגם הם דינים דנוקבא. ותדע שדינים דנוקבא מכונים תרועה. ודינים דדכורא, מכונים שברים. שכל אלו הדינים אנו מעוררים ע"י התקיעות, בקו השמאל, כדי למעט הג"ר שלו, ויתחד עם הימין. (כח"ש לך י"ג ד"ה ונתבאר).

ויש הפרש בין דינים דנוקבא שבקו ימין לדינים דנוקבא שבקו האמצעי, כי דינים דנוקבא שבימין, אע"פ שנלחמים עם קו השמאל, מכל מקום אינם יכולים למעט, ונמצא ששני בחינות הדינים שולטים בקו ימין, דינים דנוקבא של עצמו, וגם דינים דדכורא של קו השמאל, והם נלחמים זה עם זה ואין אחד יכול לנצח את חבירו, אלא בסיוע של קו האמצעי, נכנע השמאל, מה שאין כן הדינים דנוקבא שבקו האמצעי, הם מתגברים על קו השמאל וממעטים הג"ר שלו, שעם מיעוט הג"ר נעלמים כל הדינים דדכורא. (כח"ש שם) ונמצא שבקו אמצעי אין דינים דדכורא כלל, אלא דינים דנוקבא בלבד. ובקו שמאל ודאי שאין בו דינים דנוקבא כלל אלא דינים דדכורא בלבד, כי אם היו שולטים בו דינים דנוקבא היו מתבטלים הג"ר שלו. הרי שבימין נוהג שברים תרועה, שה"ס דינים דנוקבא עם דינים דדכורא. ובשמאל נוהג שברים בלבד

ובעובדא בעינון לאחזאה ולאתערא מלין פתימין. וזה נעשה ע"י סדר הקולות, ג"פ תשר"ת, ג"פ תש"ת, ג"פ תר"ת, שאנו תוקעים, כמ"ש לפנינו.

קצד) ובהני קלין דלתתא וכו': ובאלו הקולות שלמטה נותנים ישראל כח למעלה. וע"כ צריכים לזמן שופר ביום הזה, ולסדר קולות, דהיינו סדרי תשר"ת וכו', לכוון בו כדי לעורר שופר אחר, שהוא בינה, שבו כלולים הקולות שלמעלה, שהם חג"ת דז"א.

קצה) סדרא קדמאה וכו': סדר הא', שבג' סדרים שבתשר"ת. קול יוצא, ומתעטר, למעלה, בבינה, עולה רקיעים ונבקע בין הרים הרמים, בין ב' קוי הבינה, ומשם מגיע לאברהם, שהוא חסד דז"א, ושורה בראשו, ומתעטר, והוא מתעורר, ומתקן את הכסא שתהיה כסא של רחמים. ובספר אגדה למדנו, שבשעה שקול ראשון עולה, מתעורר ומתעטר אברהם ומתקן את הכסא, ופוקדים עליו אבא. דהיינו חכמה שבקו ימין דבינה.

ביאור הדברים. כבר ידעת ב' התקונים הנעשים ע"י תקיעת שופר, הא' הוא לעורר יציאת קו אמצעי בבינה המיוחד ב' הקוין זכ"ו. הב' אחר שיצאו ג' קוין בבינה ונכללו זה מזה, ממשיכים אותם במקום ז"א. אמנם צריך לזכור בכל זה, שעיקר הנרצה מתקיעת שופר, הוא למעט קו השמאל מג"ר שלו, ולבטל את דיניו הקשים. הנמשכים מג"ר דשמאל אלו. והקולות שאנו מעלים הם כחות הדין, הממעטים את קו השמאל מן הג"ר שלו, ואז מתגלה יחוד ג' הקוין בסוד הרחמים.

ובדרך כלל יש ג' בחינות דינים בסוד ג' זריעות, חולם, שורק, חירק. (שנתבאר לעיל בראשית א' דף ס"ו ד"ה הריא ע"ש כל ההמשך) שהדינים דחולם, שה"ס קו ימין, באים מעלית (זש"י דף צ"ט ע"ב)

בין טורי רמאי, ומטי לגביה דאברהם, ושריא ברישיה, ה ואתער, ואתער הוא, ואתקן לכורסייא. ובספרא דאגדתא תנינו, בשעתא דהוא קלא קדמאה ו סליק, אתער ז ואתער אברהם, ואתקן לכורסייא, פקדין עליה ח אבא. קצו) אדהכי, סלקא תנינא, תקיפא לתברא תוקפי רגיזין. ודא סדרא תנינא, ההוא קלא תבירא בתוקפוי. וכדין סלקא, וכל דינין ט דאתערעו קמיה

חלופי גרסאות

ה ל"ג ואתער. ו ל"ג סליק. ז ל"ג ואתער. ח מוסיף אבא ואמא. ט דיתערון.

מאמר

הסולם

תקיעת שופר

לקו ימין דו"א שנקרא אברהם. וז"ש ומטי לגביה דאברהם, ונתעוררו גם בו ג' קוין שהם תשר"ת הנ"ל. וז"ש, ושריא ברישיה, דהיינו קו ימין, שה"ס כו"ח, ואתער, שה"ס בינה ות"מ שחזרו ונעשו ג"ר וקו שמאל, ואתער הוא, שה"ס קו האמצעי ואתקן לכורסייא. שמתקן כסא הרחמים, ע"י יחוד ג' קוין. וג' קוין אלו נמשכים מחכמה דישסו"ת, שה"ס אבא. וז"ש פקדין עליה אבא. דהיינו אבא דישסו"ת. ועד כאן נגמרו הכוונות של סדר תשר"ת הא' מג' סדרי תשר"ת. וכל ימין שבג' קוין דימין.

קצו) אדהכי סלקא תנינא וכר: בתוך כך עולה קול השני דהיינו תקיעה ראשונה דסדר ב' דימין, התקף לשבור דינים קשים, והו' סדר השני. דהיינו סדר ב' של תשר"ת, שהוא תחת שליטת השמאל דימין, שהוא שברים תרועה כנ"ל. ההוא קלא, דהיינו שברים, בתוקפוי, דהיינו תרועה. ואז עולה אל הבינה, וכל הדינים מג"ר דשמאל, הנפגשים שמה לפניו נשברים, עד שעולים למקום של יצחק, שהוא בו"א, כיון שיצחק שהוא קו שמאל דסדר זה, נתעורר ע"י תקיעה השניה דסדר זה שהיא בחינת קו האמצעי שבסדר ב' הוה, ורואת את אברהם, שהוא קו ימין דסדר זה, מתקן את הכסא של רחמים לעמוד לפניו, אז נכנע ומשבר דין הקשה, הנמשך מג"ר דשמאל. ובוה, צריך מי שתוקע, לכוון לבו ורצונו, כדי לשבור הכת, דהיינו למעט הג"ר דשמאל, ותוקף דין הקשה, הנמשך מג"ר דשמאל. ז"ש, אשרי העם ידעי תרועה. כי תרועה היא לשון שבירה, כמו תרועם בשבט ברזל. ידעי תרועה ודאי. פירוש. כאן מבאר סדר ב' של תשר"ת שהוא תחת שליטת השמאל שבימין, אבל כולל בתוכו כל ג' הקוין, וע"כ תוקעים בו תשר"ת, ואע"פ שאמרנו, שבקו שמאל אין שם דינים דנוקבא שהיא תרועה, אלא דינים דדכורא לבד

בלבד, שה"ס דינים דדכורא. ובאמצעי נהג, תרועה בלבד שהוא דינים דנוקבא בלבד, בלי דינים דדכורא שהם שברים. אמנם כל אלו הדינים שאנו מעוררים עם הקולות הללו אנו מכוונים אותם רק לקו השמאל, כדי למעטו. השברים תרועה לקו שמאל הכלול בימין. השברים לקו שמאל שבשמאל, התרועה לקו שמאל שבאמצעי. באפן שיש ג' הפרשים בהתעוררות הדינים שבשמאל, על פי תכונת ג' הקוין.

ועם זה תבין, אע"פ שבמקורם של ג' הקוין אין צריך להיות בהם יותר מן ט' בחינות. כי הם מחויבים להכלל זה בוה, ואז יש ג' קוין בימין וג' קוין שבשמאל, וג' קוין באמצעי. דהיינו ט' בחינות, אמנם כיון שיש ג' הפרשים בקוי השמאל שבג' קוין, אשר בשמאל שבימין יש שברים תרועה, ובשמאל שבשמאל יש שברים, ובשמאל שבאמצעי יש תרועה, כנ"ל, ע"כ צריכים עוד ג' התכללות, התכללות אחת של ט' בחינות בקו ימין בלבד, דהיינו ג' קוין שבכל אחד מהם תשר"ת. וכן ט' בחינות בשמאל, שהם ג' קוין שבכל אחד מהם תשר"ת. וכן ט' בחינות באמצעי, שהם ג' קוין שבכל אחד מהם תשר"ת.

ז"ש פירא קרמאת, דהיינו סדר הראשון של ג' קוין שבקו ימין, כלומר סדר תשר"ת הראשון מג' סדרי תשר"ת. קלא נפיק, דהיינו תקיעה ראשונה, המעוררת קו ימין של סדר הוה, ומתערך לעילא, דהיינו שברים תרועה, המעוררים קו שמאל של סדר הוה. כי מעטר, רומז לג"ר דשמאל. סליק ריקיעין ואתבקע בין טורי רמאי, היינו תקיעה שניה, המעוררת קו אמצעי, אשר המסך דחירק שבו, מבקע המדרגות כי מעלה מסך דמלכות למקום בינה והמדרגה מתבקעת לכריח למעלה ובינה ות"מ יורדים למטה (כמ"ש לך י"ג ד"ה ולפ"כ, ע"ש בפעולה ג'). ואחר שנתעוררו ג' הקוין שבבינה הראשונים שבקו ימין שלה צריכים להמשיכם (דמ"י דף צ"ט ע"ב)

אתברו, עד דסליק לאתריה דיצחק. כיון דיצחק אתער, וחמי לאברהם מתקן לכורסייא לקיימא קמיה, כדין אתכפיא, ותבר תוקפא קשיא. ובהאי, בעי מאן דתקע, לכוונא לבא ורעותא, בגין לתברא חילא ותוקפא דדינא קשיא, הדא הוא דכתיב, (ו) אשרי העם יודעי תרועה, יודעי תרועה ודאי.

קצו) סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ובקע כל אינון רקיעין, ורחמי מתערן, ומטי ההוא קלא לרישיה דיעקב * ויעקב אתער, וחמי לאברהם מתתקן בגיסא אחרא, כדין אחידן תרווייהו ביה ביצחק, דא מהאי סטרא, ודא, מהאי סטרא ולא יכלין תוקפוי לנפקא לבר. והני תלתא סדרין, כלהו סדרא חד. קצח) סדרא אחרא, קלא נפיק, וסליק, ונטיל לאברהם מאתריה, ונגיד ליה לתתא, לאתר דתוקפיהון דיצחק שריין וקיימן ליה לאברהם בגווייהו. קצט) סדרא תניינא, נפיק קלא תבירא, כ לא תקיפא כקדמאה, לא

מסורת הוהר (תהלים פט) בא א צ"ב. י ונפקו. כ לאתתקפא בקדמאה; לאתקיפו כקדמאה. חלופי גרסאות

מאמר	הסולם	תקיעת שופר
<p>לבד שהוא שברים, זה אמור, רק בשמאל דקו שמאל, המובא להלאה (באות קצ"ט) אבל כאן הם ג' סדרים שבסדר הכללי של ימין (כנ"ל באות קצ"ה) וע"כ אפילו סדר הב' שבכאן, אין זה שמאל ממש שבמקומו, אלא שמאל הכלול בימין. ולפיכך יש בו גם דינים דנוקבא, (כמ"ש שם) והוא בבחינת שברים תרועה. ומה שאומר כאן, כדין אתכפיא ותבר תוקפא קשיא וכו', היינו רק התחלה אבל עיקר ביטול הג"ר דשמאל והכנתו הוא בקו האמצעי, דהיינו בסדר ג' של תשר"ת בדבור שלאחר זה, שאומר כדין אחידן תרווייהו וכו', ונתבארו הכוונות של סדר תשר"ת הב' של ג"פ תשר"ת.</p>	<p>הג"ר שלו. (כנ"ל באות קצ"ה). ואלו ג' הסדרים, דהיינו ג' פעמים תשר"ת הנוכרים, הם כולם סדר אחד. שכולם הם סדר תקיעות של אותם הקולות הנוהגים בקו ימין. דהיינו ט' בחינות שבקו ימין, אשר השמאל הכלול בהם הוא בבחינת שברים תרועה ביחד, (כמ"ש לעיל אות קצ"ה) ונתבארו הכוונות של סדר תשר"ת הג' של ג"פ תשר"ת.</p>	<p>קצח) סדרא אחרא וכו': סדר האחר, דהיינו ט' בחינות, שהם ג' פעמים תשר"ת, שהם בקו שמאל, הנה סדר תשר"ת הראשון שבכאן, שהוא תזוז שליטת ימין דשמאל, שהוא תקיעה הא'. הקול יוצא, דהיינו תקיעה הא' וסליק, היינו שברים, המאיר ממטה למעלה. ולוקח את אברהם ממקומו דהיינו בתקיעה השניה, וממשיך אותו למטה למקום שגבורותיו של יצחק שורים, דהיינו שממשיך הארתו למטה מחזה דז"א, כי כל ט' בחינות שבסדר הזה נמשכים למטה מחזה דז"א, משום שכולם הם תחת שליטת קו השמאל, שה"ס הארת החכמה שאינה מאירה אלא במקום שלמטה מחזה דז"א, כ"י מחזה ולמעלה הוא בבחינת חסדים מכוסים מחכמה, ואין שם שליטה כלל לבחינת קו שמאל. ומקיימים את אברהם בתוכם, כלומר שכל סדר הזה הוא תחת שליטתו של ימין דשמאל, דהיינו בחינת אברהם שביצחק, ונתבארו הכוונות של סדר תשר"ת הראשון של ג' סדרי תשר"ת.</p>
<p>קצו) סדרא תליתאה וכו': סדר השלישי, שהוא סדר הג' של תשר"ת, שהוא תחת שליטת קו האמצעי שבימין, שה"ס תקיעה השניה, הקול יוצא, דהיינו תקיעה א' שבסדר זה, ועולה, היינו, שברים תרועה שבסדר זה, ובקע כל אלו רקיעים, היינו תקיעה השניה שבסדר זה, והרחמים מתעוררים. וכל זה הוא בבניה, ומשם מגיע קול ההוא, דהיינו כל תשר"ת, שהם תזוז שליטת תקיעה השניה, לראשו של יעקב, דהיינו במקום ז"א, ויעקב, שהוא קו האמצעי שבסדר זה, נתעורר ורואה את אברהם שהוא קו ימין שבסדר הזה, שמתתקן בצד האחר, דהיינו בצד ימין דסדר זה, אז אוחזים שניהם ביצחק, שהוא קו שמאל דסדר זה, זה מצד זה, דהיינו מימין, זה מצד זה, דהיינו מאמצע, ותוקפם של הדינים דקו שמאל אינם יכולים לצאת לחוץ. וזחמת שגתמעטו (דש"י דף צ"ט ע"ב *) ודף ק' ע"א</p>	<p>קצט) סדרא תניינא וכו': סדר השני, דהיינו סדר תשר"ת הב' של ג' סדרי תשר"ת, שהוא</p>	<p>קצט) סדרא תניינא וכו': סדר השני, דהיינו סדר תשר"ת הב' של ג' סדרי תשר"ת, שהוא</p>

דחליש ההוא קלא דתקע, אלא ל דההוא קלא לאו איהו מ לגבי יצחק נ בקדמיתא, דתמן תוקפא תקיפא שריא, אלא לגבי אינון ס בי דינא דלתתא, דאינון רפויין יתיר, וכלהו חמאן לאברהם לגבייהו, ואתכפיין קמיה.

ו) אדהכי, סדרא תליתאה, קלא נפיק, וסליק, ואתעטר ברישיה דיעקב, ונגיד ליה לתתא לההוא אתר דאינון גבוראן שריין, וקאים לקבלייהו, אברהם מהאי סטרא, ויעקב מהאי סטרא, ואינון באמצעיתא. כדין אתכפיין כלהו, ומשתכחין פ באתרייהו. והני כלהו סדרא אחרא תניינא.

זא) סדרא בתראה, דבעייא לסלקא לון לאתרייהו, ז וליישבא בינייהו ליצחק כמלקדמין. בגין דהאי בעי לישרא ליה באתריה, ולא יפוק בתוקפוי לבר, כדין דינין כלהו אתכפיין, ורחמין אתערו.

חלופי גרסאות

ל ההוא. מ גבי. נ כקדמיתא. ס דלתתא מותבן דינא ול"ג בי דינא. ע ומסתכי; ומשתככי. פ לאתרייהו. ז ולישרא.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

השמאל הזו, אברהם מצד זה, מצד ימין שהוא תקיעה הא', ויעקב מצד זה, מצד האמצע, שהוא תקיעה השניה, והם, הגבורות, דהיינו השברים, שה"ס יצחק, בתוך שניהם, או נכנעים כל הגבורות דשמאל, ונמצאים מאירים במקומם, דהיינו רק ממטה למעלה ואינם נמשכים ממקומם למטה. וכל אלו ג' הסדרים, דהיינו ג' פעמים תש"ת הנזכרים, הם סדר כולל אחר שני, הכולל סדר ט' בחינות שבקו השמאל, אשר השמאל הכולל בהם הוא משברים בלי תרועה. ונתבאר הכוללות של ג' סדרי תש"ת.

זא) סדרא בתראה וכ"ו: הסדר הכולל האחרון, דהיינו ט' בחינות, שהם ג' פעמים תר"ת שהם בקו האמצעי. שאלו, ט' בחינות, צריכים להעלות את הארת השמאל המאירים למטה מחזה, אל מקומם שלמעלה מחזה, וליישב ביניהם את יצחק כמקודם. כלומר לכסות את הארת השמאל שנקרא יצחק, כמו שהיה מכוסה מקודם בעת הארת ט' בחינות שבקו ימין, המאירים מחזה ולמעלה. שזה נעשה בכח הדינים דתרועה השולטים בשמאל שבט' בחינות הללו, משום שזה, דהיינו השמאל שהוא יצחק, צריכים להשרות אותו במקומו, ואין שלא יצא בתוקף הגבורות שלו לחוץ. ואין כל הדינים נכנעים, והרחמים מתעוררים. וכאן אין הזרז מפרט את ג"פ תר"ת כמו בהקודמים, משום שהם על דרך הכונה של הקודמים, חוץ ממה שהוסיף כאן, שצריכים לכוון בכל תרועה, להעלות הארת השמאל בחזרה למקומה ולכסות אותה.

על

שהוא תחת שליטת שמאל דשמאל, שהוא שברים. יוצא קול שבור, דהיינו שברים, לא תקיף כראשון, כלומר שאין בו תרועה, כמו בשמאל שבט' בחינות דקו ימין, אלא שברים בלבד, ולא מפני שחלש קול ההוא שתקע, אלא שקול ההוא אינו אל יצחק, שמחזה ולמעלה דז"א. כבתחילה, ששם שורה תוקף חזק, שאין הקו שמאל יכול להתגלות שם כלל, וצריך להכניע שם קו שמאל לגמרי (כמ"ש שם באות קצ"ו) אלא שהקול שבכאן הוא להבית דין שלמטה, דהיינו להארת קו שמאל שמחזה ולמעלה דז"א, כנ"ל בדבור הסמוך, ששם בחינת מלכות הנקראת ב"ד של מטה, שהדינים הם רפויים יותר, משום שהארת מחזה ולמעלה היא נמטה למעלה בלבד, וכולם רואים את אברהם אצלם, שהוא קו ימין ונכנעים לפניו. וכאן לא פירש הזהר כל ג' קוין, תקיעה שברים תקיעה, כמו בהקודמים, כי סמך עצמו על מה שביאר בהקודמים, והוא מובן מאליו. ולא פירש אלא החידוש שבו, והיינו הטעם למה כאן שברים בלי תרועה.

ו) אדהכי סדרא תליתאה וכ"ו: בתוך כך מגיע סדר הג', דהיינו סדר תש"ת הג' של ג' סדרי תש"ת, שהוא תחת שליטת קו האמצעי דשמאל, שהוא תקיעה שניה. הקול יוצא, דהיינו תקיעה הא', וסליק, היינו שברים, ואתעטר ברישיה דיעקב, היינו תקיעה השניה, ומרשך אותו למטה לאותו מקום שאלו הגבורות דשמאל שורים, דהיינו למקום שמחזה ולמעלה דז"א, ששם שורים כל ט' בחינות דקו שמאל (כנ"ל באות קצ"ח) ועומדים, כנגד הארת (דפויי דף ק' ע"א)

(רב) על דא בעי לכוונא לבא ורעותא בהני קלי, ולמהדר בתיובתא קמי מאריהון. כדין כד ישראל מתקני ומסדרי קלין ק ברעותא דלכא כדקא יאות, בשופרא דא, אהדר ההוא שופר עלאה, וכד אהדר, מעטרא ליה ליעקב, ואתתקן כלא. וכורסייא אחרא רמיו, וכדין חידו אשתכח בכלא, וקודשא בריך הוא מרחם על עלמא. זכאה חולקיהון דישראל, דידעין לנגדא ולאמשכא * למאריהון, מדינא לרחמי, ולתקנא כלהו עלמין על ידיהו.

(רג) ת"ח, לקבל דא, תלתא ספרין פתיחין ביומא דא, וכמה דרחמין מתערין, ודינין קשיין אתכפיין ועאלין לדוכתייהו. כך הוא לתא כגוונא דלעילא, דינין קשיין אתכפיין ואתעברו מעלמא. ומאן אינון. אלין אינון רשעים גמורים, דאינון דינין קשיין דאתכפיין ואתעברו מעלמא. ועל דא נכתבים ונחתמים וכו'. א"ר אבא, ודאי דא הוא ברירא דמלה, בריך רחמנא דשאלנא ורווחנא בהני מילי.

(רד) א"ר יהודה, כתיב זכרון תרועה, זכרון עבדינו, לכוונא לבא ורעותא, ישראל עבדין זכרון לתא, במה. בעובדא, בגין דיתער מלה כהוא גוונא לעילא. (רה) אמר ר' אלעזר, כתיב (ט) בכסה ליום חגנו דאתכסיא ש ביה ת סיהרא. והיך אתכסיא. אלא, כד קיימא עיבא, ושמשא לא נהיר, כדין סיהרא אתכסיא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(תהליכ פא) וירא קיג צ'... ק כדקא יאות בשופרא דא וישראל ברעותא ול"ג ברעותא דלכא. ר ואתתקנת על כלא. ש ל"ג ביה. ת בסיהרא.

תקיעת שופר

הסולם

מאמר

שדינים הקשים, שלחטה נכנעים ונעברים מן העולם, ומי הם, אלו הם הרשעים הגמורים, שהם דינים קשים, נכנעים ונעברים מן העולם, וע"כ נכתבים ונחתמים לאתרו למיתה. והצדיקים גמורים שהם מרכבה לימין הם לאתרו לחיים. והבינונים שהם מרכבה לקו האמצעי, תלויים עד יו"כ, שאז נשלם קו האמצעי. בסוד הארת החכמה שבבינה, שה"ס אור החיים. אמר ר' אבא, ודאי זה הוא בירורו של הדבר, ברוך הרחמן ששאלתי הרוחתי אלו הדברים.

(רד) אמר ר' יהודה וכו': אמר ר"י, כתוב, זכרון תרועה, היינו שאנו עושים זכרון לכוון הלב והרצון. ע"ד שנתבאר לעיל. ישראל עושים זכרון למטה, במה. בהמעשה של תקיעת שופר, כדי שיתעורר דבר כעין זה למעלה. דהיינו כמו שנתבאר לעיל בסדר הכונות.

(רה) אמר ר' אלעזר וכו': אר"א, כתוב, בכסה ליום חגנו. היינו משום שנתכסה בו הלבנה, שהיא המלכות. כי בראש החדש הלבנה מכוסה. שואל, ואיך היא מתכסה. ומשיב, אלא כשנמצא ענן תחת השמש, והשמש שהוא ז"א, אינו מאיר, אז מתכסה הלבנה, דהיינו שאינה מאירה

(רב) על דא בעי וכו': על כן צריכים לכוון הלב והרצון בקולות אלו, שהם ג"פ תשר"ת וג"פ תש"ת וג"פ תר"ת, ולחזור בתשובה לפני אדונם, ואז כשישראל מתתקנים ומסדרים הקולות ברצון הלב כראוי, בשופר הזה שלמטה, הוחזר שופר העליון, להאיר, שהוא בינה, וכשחזר להאיר, הוא מעטר את יעקב, שהוא ז"א, והכל מתתקן, והוטל כסא אחר, דהיינו כסא הרחמים, ואז נמצא שמתה בכל, והקב"ה מרחם על העולם. אשרי חלקם של ישראל, שיודעים להנהיג ולהמשיך את אדונם מדין לרחמים, ולתקן על ידיהם כל העולמות.

(רג) ת"ח לקבל דא וכו': בוא וראה כנגד זה, דהיינו כנגד ג' סדרים הכוללים שבשופר, שהם ג' קוין, פתוחים ג' ספרים ביום הזה, שהם אחד של צדיקים גמורים, שה"ס קו ימין, ואחד של רשעים גמורים, שה"ס דינים הקשים שבקו שמאל, ואחד של בינונים, שה"ס קו האמצעי. וכמו, שעל ידי תקיעת שופר מתעוררים הרחמים, ודינים הקשים נכנעים יבאים למקומם, כך הוא למטה כעין שלמעלה, (דפו"י דף ק' ע"א * דף ק' ע"ב)

ולא נהיר. ועל דא, מקמי עיבא שמשא לא נהיר, כ"ש סיהרא דאתכסיא ולא נהירא. ועל דא בכסה ליום חגנו, בה"א, דאתכסיא סיהרא. ובמה נהיר. כלא בתיובתא, ובקל שופרא, דכתיב (9) (10) אשרי העם יודעי תרועה כדין יי' באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

(10) (*) (11) בחדש השביעי באחד לחדש וגו'. א פקודא דא, לתקוע שופר בראש השנה, דהוא יומא דדינא לעלמא, כמה דאוקימנא. והא אוקמוה דכתיב, תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו. והא אתמר. דהאי איהו יומא דסיהרא אתכסי ביה, וקאים עלמא בדינא. בגין, דההוא ב מקטרגא, חפי וכסי ואנעל פתחא על מלכא, אתר דדינא שריא, למתבע דינא על עלמא.

(12) ואי תימא, איך אתייהיב ליה רשו לההוא מקטרגא לחפאה ולמתבע דינא. אלא ודאי בידא דהאי מקטרגא, שוי קב"ה למתבע דינא על כל עלמא, ושוי ליה יומא ידיעא, למתבע קמיה כל דינין דעלמא, דהא קב"ה עבד ליה ושוי ליה קמיה, למהוי דחילו דקודשא בריך הוא סלקא, ושריא על כלא. ורזא דא, (13) והאלהים עשה שיראו מלפניו. ג מאי עשה. עשה להאי מקטרגא, ואתקין ליה קמיה, למהוי סייפא שנא על כל עלמא. וכל דא (***) בגין דידחלון מקמי

מסורת הזהר

(9) (תהלים פט) לעיל אות קצו צ"ס. (10) לעיל אות קפו צ"כ. (11) (קהלת ג) מקץ מג צ"א.

דרך אמת (12) פ"י זה תמצא ב' בהעלותך וכל ענין החקיעות.

חלופי גרסאות

א פקודא מ"ב. ב ל"ג מקטרגא. ג ודאי.

הסולם

ראש השנה

הוא יום שהלבנה שהיא המלכות, מתכסה בו. והעולם נמצא בדין (כנ"ל באות קצ"ג). משום שמקטרג ההוא מחפה ומכסה ונועל הפתח על המלך שהוא ז"א, והלבנה, היא מקום שהדין שורה לתבוע דין על העולם.

(12) ואי תימא איך וכי: ואם תאמר איך ניתנה רשות למקטרג ההוא לכסות על אור המלכות ולתבוע דין. ומשיב, אלא ודאי ששם הקב"ה ביד המקטרג ההוא לתבוע דין על כל העולם, שנתן לו יום ידוע, שיתבע לפניו כל הדינים שבעולם, כי הקב"ה עשה אותו ושם אותו לפניו כדי שיראת הקב"ה תעלה ותשרה על הכל. וז"ס, והאלקים עשה שיראו מלפניו. מהו עשה. היינו שעשה את המקטרג הזה, ותקן אותו לפניו, שיהיה חרב חדה על כל העולם, וכל זה כדי שהכל יראו מפני הקב"ה. וזה הוא משגיח התובע על עונות בני אדם, ותובע דין, ותופס בני אדם והורג אותם, ומכה אותם, הכל כמו

מאמר

מאירה, שאין לה ממי לקבל אורה. כי כל מה שיש להמלכות היא מקבלת מז"א. ועל כן אם מפני מציאת הענוה, שיורה על דינים, אין השמש שהוא ז"א, יכול להאיר, מכל שכן הלבנה, שמתכסה אז ואינה מאירה. וע"כ בכסה ליום חגנו, כחוב בכסה עם ה' בסוף, להורות שנתכסה הלבנה, מחמת הדינים, (כנ"ל באות קצ"ג) ובמה מאיר הכל, הן ז"א והן המלכות. הוא בתשובה ובקול שופר. שכתוב, אשרי העם יודעי תרועה, ה' אז באור פניך יהלכון.

רעיא מהימנא

מאמר ראש השנה

(10) בחדש השביעי באחד וגו': מצוה זו היא לתקוע בשופר בראש השנה, שהוא יום הדין לעולם, כמו שהעמדנו. והרי העמידהו, שכתוב תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו (כנ"ל באות ר"ה). וכבר למדנו, שיום ההוא (דפו"י דף ק' ע"ב *) דף צ"ח ע"ב **) דף צ"ט ע"א

קודשא ב"ה כלא. ודא איהו סנטירא, דתבע חובי בני ד נשא, ותבע דינא, ותפיס בני נשא וקטיל לון ואלקי לון, ה כלא כמה דנפיק מן דינא. (רח) כגוונא ו דההוא ממונה בית דין דלתתא, דאתייהיב ליה רשו ז לאדכרא קמי בי דינא, פלוני עבד כך, ופלוני עבר על כך, ולמתבע עלייהו דינא. ותנן, רשו אתייהיב לההוא ממונה בית דין, לאנעלא על בי דינא פתחא. עד דיגזרון דינא על כל מה דאיהו תבע, ולית רשו לבית דין לדחייא ליה. בגין ו) כי אני יי' אהב משפט. ואיהו בעי דעלמא יתקיים בדינא, ולמנדע דאית דין ואית דיין.

(רט) כהאי גוונא שוי קודשא ב"ה קמיה להאי, דאיהו תבע דינא ה קמי מלכא, על כל בני עלמא. ט ובהאי יומא אתייהיב ליה רשו, לכסאה פתחא דמלכא, וסיהרא אתחפייא לגו, עד דיתגזר י דינא על כל בני עלמא. ואף על גב דכלא אתגלי קמי קודשא ב"ה, לא בעי אלא בדינא.

(רי) כלא כגוונא חדא עילא ותתא, אתקין כורסיא דדינא בהאי יומא, וסנטירא אתא, ותבע דינא על כל עובדי בני עלמא, כל חד וחד כפום ארחוי, וכפום מה דעבד. וסהדין אתיין וסהדי על כל עובדי בני עלמא. ואלין אינון עיני יי', דאינון משטטי בכל עלמא. וכמה אינון עיני יי', דלית לון חושבנא, דקא אזלי ומשטטי בכל עלמא, וחמאן כל עובדי בני עלמא. (ריא) ווי לאינון דלא משגיחין ולא מסתכלין כ בעובדיהון, דהא לגבייהו

חלופי גרסאות

ד עלמא. ה ל"ג כלא. ו דא הוא. ז לאתדכרא. ח ל"ג קמי מלכא. ט והאי י הוא. כ בעיבדון.

מסורת הזהר

(ו) (ישעיה סא) ח"ג צט:

ראש השנה

הסולם

מאמר

שיהיה נגזר דין על כל בני העולם. ואע"פ, שהכל גלוי לפני הקב"ה, מכל מקום אינו רוצה אלא בדין.

(רי) כלא כגוונא חדא וכר: הכל הוא באפן אחד, למעלה ולמטה. ביום ההוא הקב"ה מתקן כסא הדין, והמשגיח בא ותובע דין על כל מעשי בני העולם, כל אחד ואחד לפי דרכיו ולפי מה שעשה. ועדים באים ומעידים על כל מעשי בני העולם. ואלו העדים, נקראים עיני ה' המשוטטות בכל העולם. וכמה הם אלו עיני ה' שאין להן חשבון, שהולכות ומשוטטות בכל העולם, ורואים כל מעשי בני העולם.

(ריא) ווי לאינון דלא וכר: אוי לאלו שאינם משגיחים ואינם מסתכלים במעשיהם, כי אצלם עומדים אלו עדי המלך, ומשגיחים ורואים כל מה שהם עושים ואומרים, והם עולים ומעידים לפני המלך, ומשגיח ההוא עומד לפני המלך ותובע דין, פלוני עבר על דין

כמו שיוצא מבית דין. סנטר, פירושו משגית, כמו אפטרופא או סנטר (ירושלמי ב"מ ה').

(רח) כגוונא דההוא ממונה וכר: כמו ממונה ההוא של בית דין של מטה, שניתנה לו רשות להזכיר לפני בית הדין, שפלוני עשה זה, ופלוני עבר על זה, ולתבוע עליהם דין. ולמדנה שניתנה רשות לממונה ההוא של בית הדין, לנעול הפתח על בית הדין עד שיגזרו הדין על כל מה שהוא תובע, ואין רשות לבית הדין לדחות אותו. משום כי אני ה' אהב משפט. שהוא רוצה שהעולם יתקיים בדין, ולדעת שיש דין ויש דיין. כל זה נוהג בבית דין של מטה.

(רט) כהאי גוונא שוי וכר: כעין זה עשה הקב"ה לפניו, אותו המקטרג שהוא תובע דין לפני המלך על כל בני העולם. וביום הזה ניתנה לו רשות לכסות פתח המלך, שהוא ז"א, והלבנה, שהיא המלכות, מתכסה בפנים, עד (דפו"י דף צ"ט ע"א)

קיימין ^ז אלין סהדי מלכא, ומשגיחין ^ח וחמאן כל מה דאינון עבדין, וקאמרי, דהא אינון סלקי וסהדי קמי מלכא. והאי סנטירא קאים קמי מלכא, ותבע דינא, פלוני עבר דינא, פלוני עבד כך. והא הכא סהדי. ועד דקודשא ב"ה ^נ לא שאיל לון, לית לון רשו לסהדא. כדין אינון סהדי סהדותא.

ריב) וכלא אכתיב קמי מלכא בפתקא. ^ס כבי מלכא אית חד היכלא. היכלא דא מליא אשא חוורא, והאי אשא מתגלגלא בפלקא, ולהיט שביבין והאי לא פסיק לעלמין. ^ע לגו האי היכלא, אית היכלא אוחרא, מליא אשא אוכמא, דלא פסיק לעלמין. תרין סופרין קיימין תדיר קמיה מלכא. בשעתא דדינא, סהדין כל סהדי קמי מלכא. אינון ^פ סופרין נטלין * מההוא פלקא דאשא חוורא, וכתבי עליה בההוא אשא אוכמא.

ריג) וכדין מלכא אחמיץ דינא, עד זמנא ידיעא, דלמא בין כך ^צ ובין כך יהדרון בתשובה. אי יהדרון, פתקין ^ק נקרעין. ואי לאו, מלכא יתיב, וכל אינון דבי זכותא קיימי קמיה, כרוזא קם וכריז, פלוני עבד כך, מאן יוליף עליה זכות, אי אית מאן דיוליף עליה זכות, יאות. ואי לאו הא אתמסר לסנטירא. ריד) וכלא ידע קב"ה, אמאי אצטריך לכל דא. אלא בגין דלא, יהא פטרא דפומא לבני עלמא. אלא לאחזאה דכלא עביד בארע קשוט, וניחא קמיה מאן דאשתזיב מן דיניה. ואי תימא מנלן. האי, אתמסר לחכימי, ואפילו למאן דלא ידעי, מאן דבעי לאסתכלא, ישגח במה דאיהו באתגליא, וידע במה דאיהו בסתרא, דהא כלא כגוונא חדא, כל מה דפקיד קב"ה בארעא, כלא איהו כגוונא דלעילא.

חלופי גרסאות

ז' ואזלין. ח' ל"ג מן וחמאן עד והאי. ו' ל"ג לא. ס' דבי. ע' ל"ג מן לגו עד תרין. פ' סהדין. צ' ל"ג ובין כך. ק' קרעין.

ראש השנה

הסולם

מאמר

יחזרו בתשובה. אם חזרו בתשובה, הכתבים נקרעים. ואם לא, המלך יושב, וכל אלו המלמדים זכות, עומדים לפניו, הכרוז עומד ומכריז, פלוני עשה כך, מי ילמד עליו זכות. אם יש מי שילמד עליו זכות, טוב. ואם לא, הוא נמסר להמשגית, להענישו.

ריד) וכלא ידע קב"ה וכי: שואל, הרי הכל ידע הקב"ה, למה נצרך לכל זה. ומשיב, אלא כדי שלא יהיה פתחון פה לבני העולם. אלא להראות שהכל עושה בדרך אמת. ונוח לפניו מי שניצל מן הדין שלו. ואם תאמר, מאין לנו זה. זה נמסר לחכמים. ואפילו אלו שאינם יודעים, מי שרוצה להסתכל, יסתכל במה שהוא בגלוי למטה בעולם הזה, וידע מה שהוא למעלה בסתר, כי הכל הוא באופן אחד. כי כל מה שעשה הקב"ה בדרכי הארץ, הכל הוא כעין שלמעלה.

יומא

דין, ופלוני עשה כך, והרי הם העדים. וכל עוד שהקב"ה אינו שואל אותם אין להם רשות להעיד, וכששואל אותם, אז הם מעידים העדות. ריב) וכלא אכתיב קמי וכי: והכל נכתב לפני המלך בכתב. בבית המלך יש היכל אחד. היכל זה מלא אש לבנה, ואש הזה מתגלגלת בעגול ושביבים לזהטים, וזו אינה נפסקת לעולם. לפניו מהיכל הזה, יש היכל אחר מלא אש שחורה, שאינה נפסקת לעולם. ב' סופרים עומדים לפני המלך תמיד. בשעת הדין, מעידים כל העדים לפני המלך. אלו הסופרים לוקחים מן העגול של אש לבנה, וכותבים עליו באש שחורה ההיא. את גזר הדין. פלקא, הוא מלשון פיקה של גרגרת (ונגעים יוד) שפירושו עגול.

ריג) וכדין מלכא אחמיץ וכי: ואז המלך מעכב הדין עד זמן ידוע, אולי בינתים (דפו"י דף צ"ט ע"א * דף צ"ט ע"ב)

(רטו) יומא דר"ה, איהו יומא דדינא, ומלכא ר יתיב בכורסייא דדינא, סנטירא קא אתי וחפי פתחא דמלכא, ותבע דינא. ואף על גב דקודשא ב"ה רחים ליה לדינא, כמה דאת אמר, (ט) כי אני יי' אוהב משפט. נצח רחימו דבנוי, לרחימו דדינא. ובשעתא דסנטירא קם למטען מלין עלייהו, (ז) פקיד למתקע בשופר, בגין לאתערא רחמי מתתא לעילא, בההוא שופר.

(רטז) סלקא ההוא קלא, כלילא באשא ורוחא ומיא, ואתעביד מנייהו קלא חדא, ואתער קלא אחרא לעילא, כד ההוא קלא אתער מעילא ומתתא, כדין כל טענות דקא טעין ההוא מקטרגא מתערבבי.

(ריז) ביומא דראש השנה, נפיק יצחק בלחודוי, וקרי לעשו, לאטעמא ליה תבשילין דכל עלמא, כל חד כפרום אורחוי, דהא בההיא שעתא (ח) ותכהן עיניו מראות, דנפק מניה (ט) מאן דאחשך אפי בריין, ואתפרש, ושכיב על ערסיה דדינא, וקרי לעשו, ואמר וצודה לי צידה ועשה לי מטעמים והביאה לי.

(ריח) ורבקה אמרה אל יעקב בנה, רחימא דנפשה, בנה רחימא דאתמסר לה מיומא דאתברי עלמא. ופקידת ליה, לאתערא איהו באינון מטעמים דיליה. ויעקב אתער * מתתא, מתלבש בצלותין ובעותין, והקול קול יעקב בההוא שופר דקא סליק, ואתער יעקב לגביה, ואתקריב בהדיה, ויגש לו ויאכל, ואתכליל

מסורת הזהר
(ש) (ישעיה סא) לעיל אות רח צ"ר. (ת) (בראשית כז) ר ייתי. ש ואחשך ול"ג מאן.
ב"א לו צ"ג.

דרך אמת (ז) כל זה שייך לפרשת תולדות ועוד ענין כזה בפרשת פנחס דף רנ"ח ע"ב.

מאמר הסולם ראש השנה

דרכיהם. דהיינו לתבוע דין על מעשי כל בני העולם. כי באותו שעה, ותכהנה עיניו מראות, כי יוצא ממנו מי שמחשיך פני הבריות, דהיינו המקטרג נמשך משמאל כשהוא בלי ימין, והוא נפרד, מקרי ימין ואמצעי, ושוכב על מטת הדין, וקורא לעשו, שהוא הס"א והמקטרג, ואמר, וצודה לי ציד ועשה לי מטעמים, ממעשי בני אדם הרעים כנ"ל, והביאה לי.
ריח) ורבקה אמרה אל יעקב וכי: ורבקה, שהיא מלכות, אמרה אל יעקב בנה אהוב נפשה, בנוה האהוב שנמסר לה מיום שנברא העולם, ומצהו אותו שיתעורר באלו מטעמים שלו. ויעקב נתעורר מלמטה, מתלבש בהפלות ובקשות. והקול קול יעקב בשופר ההוא שהוא מעלה. ונתעורר יעקב העליון, שהוא קו האמצעי, אליו, ליצחק, ונקרב לו דהיינו שמיחד אותו עם אברהם שהוא ימין, ויגש לו ויאכל, דהיינו שנכללו זה בזה, והאירו המחזין שה"ס אכילה. וכיון שנכלל עמו קו האמצעי, ויבא לו יין, שהוא יין המשומר, דהיינו הארת החכמה המאירה ממטה למעלה, המתוקנת ע"י קו האמצעי (כנ"ל ב"א דף ט"ד

רטו) יומא דר"ה איהו וכי: היום של ראש השנה, הוא יום הדין, והמלך יושב על כסא הדין. המשגיח בא ומכסה פתחו של המלך, ותובע דין. ואע"פ שהקב"ה אוהב דין, כש"א כי אני ה' אוהב משפט, ניצחה האהבה של בניו לאהבת הדין. ובשעה שהמשגיח קם לדבר דבריו עליהם, צוה הקב"ה לתקוע בשופר, כדי לעורר האהבה ממטה למעלה בשופר ההוא.
רטז) סלקא ההוא קלא וכי: קול ההוא עולה, כלול באש רוח ומים, שהם כנגד חג"ת, ונעשה מהם קול אחד, ומתעורר כנגדו קול אחר מלמעלה, שהוא קו האמצעי המיוחד שמאל וימין, כשקול ההוא מתעורר מלמעלה ומלמטה, אז כל הטענות שטוען מקטרג ההוא מתבלבלים. מפני שג"ר דשמאל מתמעטים שהוא מקור הדינים, והרחמים היוצאים מיוחד ימין ושמאל מתגלים. (כמ"ש וירא אות שפ"ג בהסוגים).
ריז) ביומא דר"ה נפיק וכי: ביום ראש השנה יוצא יצחק בלבדו, דהיינו שהקו שמאל שולט, בלי ימין, ובלי יחוד דקו האמצעי, שהם אברהם ויעקב, והוא קורא לעשו, שהוא הס"א, להטעים לו תבשילים של כל העולם כפי (דפו"י דף צ"ט ע"ב * דף ק' ע"א)

דא בדא. כיון דאתכליל בהדיה, ויבא לו יין, דא יין דמנטרא, יין ת' דהוא חידו דלבא, רזא דעלמא דאתי, כדין וירח את ריח בגדיו, צלותין דסלקין ובעותין. ויברכהו, נח רוגזא, וחדוי לבא, וכלא איהו רחמי.

ריט) כיון דאיהו אתכליל ביעקב, כל אינון חיילין ותוקפין ורוגזין דהו זמינין, אתבדרו, ולא אשתכחו תמן. וישראל נפקין מן דינא, בחדוה ובברכאן. ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו, ביומא דא, בחדוה, ובברכאן עלאין, ועשו אחיו בא מצידו, טעין טועני מעובדי דעלמא, ויעש גם הוא מטעמים, חדיד לישניה למטען טענות. אתקין סהדי, ויבא לאביו ויאמר יקום אבי, יתער בדינוי, ויאכל כמה עובדין בישין א' דכל עלמא דקא אשכחנא.

רכ) ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, דהא לא יכיל לאתפרשא מכללא דיעקב, דאיהו בחדוה. ויאמר מי אפוא הוא הצד ציד, בכמה צלותין ובעותין, דאוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמוע עשו את דברי יצחק אביו ויצעק צעקה וגו'. דחמי דהא צידו לא הוה כלום. עד לבתר דאמר ליה, הנה משמני הארץ וגו'. אלין תקיפין ואוכלוסין דשאר עמין ודא קשיא ליה מכלא. וישטום עשו את יעקב, למיזל אבתריה, ולקטרגא ליה תדיר.

רכא) ויעקב אזיל באינון יומין דבין ר"ה ליום הכפורים, עריק לאשתזבא מניה. תב בתיובתא, שוי גרמיה בתעניתא, עד דאתי ב' י"ה, כדין ידעי ישראל דעשו בא, ועמו ארבע מאות איש, ג' כלהו מקטרגי זמינין לקטרגא לון, מיד ויירא יעקב מאד וייצר לו ואסגי בצלותין ובעותין. א' ויאמר יעקב אלהי אבי אברהם ואלהי אבי וגו'. עד דנטיל עיטא ואמר, כי אמר אכפרה פניו במנחה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת דהוא. א בכל. ב כ"ג הכולם; ר"ה וי"ה; ר"ה ול"ג וי"ה. ג ל"ג מן כלהו עד מיד.

א (בראשית לב) וישלח יח צ"ד

ראש השנה

הסולם

מאמר

מעשים רעים שנעשו בכל העולם, שמצאתי. רכ) ויחרד יצחק וגו': ויחרד יצחק חרדה גדולה עד מאד, כי לא היה יכול להפרד מכללו של יעקב שהוא בשמחה. ויאמר מי איפה הוא הצד ציד בכמה תפלות ובקשות, ואוכל מכל בטרם תבא ואברכהו גם ברוך יהיה. כשמוע עשו את דברי אביו ויצעק צעקה וגו', כי ראה שצידו אינו כלום. עד לאחר כך שאמר לו הנה משמני הארץ יהיה וגו'. שהם הגבורים והמוני שאר העמים. וזה היה קשה לו מכל, וישטום עשו את יעקב, ללכת אחריו ולקטרג עליו תמיד. רכא) ויעקב אזיל באינון וכו': ויעקב הולך באלו הימים שבין ראש השנה ליום הכפורים, ובורח להנצל ממנו, חוזר בתשובה, משים עצמו בתענית עד שבא יום הכפורים. אז יודעים ישראל שעשו בא וארבע מאות איש

ד"ה מחלוקת) יין שהוא שמחת הלב, שה"ס עולם הבא, דהיינו הארת החכמה הנמשכת מבינה הנקראת עולם הבא, אז, וירח את ריח בגדיו היינו תפלות ובקשות שעולות. ויברכהו, דהיינו שנח הרוגז ושמח הלב, והכל הוא רחמים.

ריט) כיון דאיהו אתכליל וכו': כיון שהוא נכלל ביעקב, כל אלו הכוחות והדינים הקשים והרוגז שהיו מוכנים, נתפורו ולא נמצאו שם. וישראל יוצאים מן הדין בשמחה ובברכות. ויהי אך יצא יצא יעקב מאת פני יצחק אביו, ביום הזה, בשמחה ובברכות עליונות, ועשו אחיו בא מצידו, טעון משאות ממעשי העולם לקטרג עליהם. ויעש גם הוא מטעמים, חדיד את לשונו לטעון טענות, התקין עדות, ויבא לאביו ויאמר יקום אבי, שיתעורר בדינוי, ויאכל, כמה (דפו"י דף ק' ע"א)

ההולכת לפני ויקח מן הבא בידו מנחה וגו', עזים מאתים ותישים עשרים רחלים מאתים וגו'.

רכב) גמלים וגו', כך הוא סטרא דיליה. גמלים הוא נחש, כמין גמל, (בשעתא *) דפתי סמאל לאדם, ארכיב על נחש כמין גמל. ד תנינו, מאן דחמי גמל בחלמיה, מיתה נקנסה עליה מלמעלה, ואשתזיב מינה. וכלא חד. רכג) וכדון, אהדר עשו אפטרופוסא דיעקב, ויעקב לא בעא דובשיה זעוקציה. יעבר נא אדוני לפני עבדו. כדון וישב ביום ההוא עשו לדרכו. אימתי. בשעת נעילה, דהא אתפרש מעמא קדישא. וקב"ה שביק ה לחוביהון, וכפר עלייהו. כיון ו דההוא מקטרגא אזל בההוא דורונא, ואתפרש מנייהו, בעי קב"ה למחדי בבנוי, מה כתיב, ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו'. על כן קרא שם המקום סכות, כיון דיתבי בסכות, הא אשתזיבו מן מקטרגא, וקב"ה חדי בבנוי. זכאה חולקיהון בהאי עלמא, ובעלמא דאתי. ע"כ.

רכד) ת"ח, בהאי יומא אתכסייא סיהרא, ולא נהיר עד בעשור לחדש, דישראל תיבין כלהו בתיובתא שלימתא, ואימא עלאה תאבת ונהרת לה. והאי יומא ז נהירו דאימא נטלא, ואשתכח חידו בכלא. ועל דא כתיב, יום הכפורים הוצא. יום כפור מבעי ליה, מאן יום הכפורים. אלא בגין דתרי נהורין נהרן ה בחד.

חלופי גרסאות

ד ל"ג מן תנינו עד ואשתזיב ה לחובין ומכפר. ו דהוא. ז נטילו; מוסף נטיל נהירו. ח כחד.

ראש השנה

הקדוש. והקב"ה סולח לעונותיהם ומכפר עליהם. כיון שהמקטרג הלך במנחה היא ונפרד מהם, רוצה הקב"ה לשמוח עם בניו, מה כתוב, ויעקב נסע סכתה ויבן לו בית וגו'. על כן קרא שם המקום סכות. כיון שישבו ישראל בסוכות הרי ניצולו מן המקטרג, והקב"ה שמח בבניו. אשרי חלקם בעולם הזה ובעולם הבא. (ע"כ רעיא מהימנא).

מאמר יום הכפורים

רכד) ת"ח בהאי יומא וכי: בוא וראה, ביום ההוא, דר"ה, נתכנסה הלבנה, שהיא המלכות, ואינה מאירה עד בעשור לחדש, שישראל כולם חוזרים בתשובה שלמה, ואימא עלאה, שהיא בינה, חוזרת ומאירה לה, ויום הנה, דיום הכפורים, לוקחת המלכות הארות אמא, שהיא בינה, ונמצאת שמחה בכל. וע"כ כתוב, יום הכפורים הוא, יום כפור היה צריך לומר, מהו יום הכפורים. לשון רבי. אלא משום שאז, שני אורות מאירים יחד, המאור העליון, שהיא בינה מאיר למאור התחתון שהוא מלכות. וביום הנה מאירה המלכות מאור העליון

מאמר

איש עמו, כולם מקטרגים המוכנים לקטרג עליהם. מיד וירא יעקב מאד ויצר לו, ומרבה בתפלות ובקשות. ויאמר יעקב אלקי אבי אברהם ואלקי אבי וגו', עד שנוטל עצה ואומר, כי אמר אכפרה פניו במנחה ההולכת לפני. ויקח מן הבא בידו מנחה וגו' עזים מאתים ותישים עשרים וגו', וענין הדורון לס"א נתבאר לעיל (פרשת נח אות ק"ד וק"ה) שע"ז קטגור נעשה סגור ע"ש.

רכב) גמלים וגו' וכי: גמלים וגו', כך הוא הצד שלו בבחינת גמלים. גמלים הוא נחש הקדמוני שהיה כמין גמל בשעה שפיתה המלאך סמאל את האדם לאכול מעץ הדעת, היה רוכב על נחש כמין גמל. ולמדנו, מי שראה גמל בחלומו מיתה נקנסה עליו מלמעלה וניצל ממנה. והכל אחד הוא. כלומר, גמל והנחש שהביא מיתה על העולם ענין אחד הוא.

רכג) וכדון אהדר עשו וכי: ואז חזר עשו להיות מגינו של יעקב. ויעקב לא רצה דובשו ועוקצו, ואמר, יעבר נא אדוני לפני עבדו, אז וישב ביום הוא עשו לדרכו. מתי נהיה זה, בשעת תפלת נעילה, כי אז נפרד מעם (דפ"י דף ק' ע"א *) דף ק' ע"ב)

בוצינא עלאה, נהיר ט לבוצינא תתאה. ובהאי יומא כ מנהורא עלאה נהיר, ולא ג מנהורא דשמשא ובג"כ בכסה ליום חגנו כתיב.

רכה) צ ר' אבא שלח ליה לר"ש, אמר, אימתי זווגא דכנסת ישראל במלכא קדישא. שלח ליה, ק) א וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה. אתרגיש ר' אבא, ארים קליה, ט בכה ואמר, נ ר' ר' בוצינא קדישא, ס ווי, ווי לעלמא כד תפוק מניה, ווי לדרא דיהון בעלמא כד תסתלק מנהון וישתארוון יתמין מנך. א"ל רבי חייא לרבי אבא, האי דשלח לקבלך מאי קאמר.

רכו) אמר ודאי לאו זווגא דמלכא במטרוניתא, אלא בזמנא דנהרא מאבא עלאה, וכד אתנהרא מניה, קרינן ע לה קדש דהא מבי אבא פ נטלא האי. וכדין מזדווגי כחדא, בגין דמלכא קדש אקרי, דכתיב ג) קדש ישראל ליי, צ דנטיל מאתר דאקרי קדש. כדין אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי, דהא מבי אבא שמא דא, ולא מבי אימא, ועל דא ותהי לי לאשה, לאזדווגא כחדא, בזמנא דא, ולא ק בזמנא אחרא, בזמנא דנטלא מבי אבא, ולא בזמנא דנטלא מבי אימא. ויום הכפורים אוכה, דתשמיש המטה אסור, בגין דזווגא לא אשתכת, דהא מבי אימא נטלא, ולא מבי אבא. אמר רבי חייא, ודאי זכאה דרא דר"ש שארי בגויה, זכאין אינון דקיימין קמיה כל יומא.

רכז) א) אמר רבי אבא, בראש השנה נברא אדם, וקאים בדינא קמי

מסורת הזהר

ב) (בראשית ט) וירא קנ צ"א. ג) (ירמיה ב) ט בוצינא; בבוצינא. י יחאי. כ מנהרא. ל מנהרא. משפטים מג צ"ט. ח ובכה אמר. נ ר' שמעון בוצינא. ס מוסיף ווי ווי. ווי לעלמא. ע ליה. פ נטלין. צ ונטיל. ק ל"ג בזמנא; באחרא ול"ג בזמנא.

דרך אמת צ) עיין בפרדס רמונים מהרמ"ק שער ח פרק כ"א. ק) שייך לפ' וירא.

מאמר

הסולם

יום הכפורים

וכשמאירה ממנו קוראים אותה קדש, כי מבית אבא עלאה לוקחת זה, כי אבא ה"ס קדש. ואז זו"ן מזדווגים יחד. משום שהמלך נקרא קדש. שכתוב קדש ישראל לה, שלוקח ממקום שנקרא קדש. ואז, אומר ז"א, אחותי בת אבי היא, אך לא בת אמי, כי מבית אבא הוא, שם הזה, קדש, ולא מבית אמי, לא מבינה, ועל כן ותהי לי לאשה, להזדווג כאחד, בזמן הזה, ולא בזמן אחר, דהיינו בזמן שלוקחת מבית אבא, ולא בזמן שלוקחת מבית אמא. ויום הכפורים מוכיח, שאסור בו תשמיש המטה, משום שזווג, ז"א ומלכות, אינו נמצא אז, כי מבית אמא לוקחת ביום הכפורים, (כנ"ל אות רכ"ד) ולא מבית אבא. א"ר חייא, ודאי, אשרי הדור שר"ש שורה בתוכו. אשרי הם, אלו שעומדים לפניו בכל יום. רכז) א) א"ר אבא בראש השנה וכו': אר"א, בר"ה נברא אדם, ועמד בדין לפני אדנו

העליון, שהיא בינה, ולא מאור השמש, שהוא ז"א. ומשום כך כתוב, בכסה ליום חגנו. כי המלכות אינה מאירה עד יום הכפורים.

רכה) רבי אבא שלח וכו': ר"א שלח לר' שמעון, אמר, מתי הזווג של כנסת ישראל, שהיא המלכות, במלך הקדוש, שהוא ז"א. שלח לו, וגם אמנה אחותי בת אבי היא אך לא בת אמי ותהי לי לאשה. נתרגש ר' אבא הרים קולו וזכה, ואמר רבי רבי, מאור הקדוש, אוי אוי לעולם כאשר תצא ממנו אוי לאותו דור שיהיה בעולם כשתסתלק מהם וישארו יתומים ממך. אמר ליה רבי חייא לר' אבא, זה הכתוב, ששלח אצלך מהו אומר.

רכו) אמר ודאי לאו וכו': אמר, לו ר' אבא, ודאי שאין זווג המלך במטרוניתא, דהיינו ז"א במלכות, אלא בזמן שמאירה מאבא עלאה, שאז החכמה דאמא מלובשת בחסדים דאבא, (דפו"י דף ק' ע"ב)

מאריה, ותב * בתיובתא, וקביל ליה קב"ה. א"ל, אדם, אנת תהא סימנא לבניך לדרי דרין, בהאי יומא קיימין בדינא, ואי יתובון אנא אקבל לון, ואיקום מכורסייא דדינא, ואתקיים על כורסייא דרחמי, וארחם עלייהו. ודוד אמר, ד אהבתי כי ישמע יי את קולי תחנוני. ועל דא כתיב, ה כי עמך הסליחה למען תורא. וכתב, ו כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.

רעיא מהימנא

רכזב) ר פקודא דא, לאתענאה ביומא דכפורי, ו לאכנעא גופא ונפשא. ברוא דחמשה ענויין, דחמשה דרגין דיומא דכפורי. דהא מקטרגא קא אתי לאדכרא חוביהוון, כמה דאתמר. וכלהו בתיובתא שלימתא קמי אבוהוון. כלא, כמה דאתמר בכמה דוכתי. ע"כ. ה

רכח) ז אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם. ר' חייא פתח, ח לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. לדוד משכיל, הא תנינן ב' זיני זמרא א אתקרי ספר תהלים, בנצות, בנגון, במשכיל, במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה, בהודאה, בהללויה, ועלאה מכלהו הללויה, והא אוקמוה.

רכט) הכא משכיל, אתריה ידיע, מהו משכיל, מיא דאחכימו לאינון ב דשתו להו, ההוא אתר דאקרי משכיל, כד"א, ט משכיל על דבר ימצא טוב.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ד (תהלים קטו). ה (שם קל) ח"ג ש.ט. ו (שם לו) ר פקודא מ"ג. ש ל"ג מן לאכנעא עד דהא. ת בדפרי כתבו פקודא מ"ד למפלח כהנא וכו' צו סא צ"ב. ז בא נא צ"ק. ח (תהלים לב) נח צא צ"א. ט (משלי טז) תק"ח קד ט"ב שלי"ח קה ט"ג ש"כ. א אתתקן. ב דמשתדלין בההוא אתר.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

רכח) אך בעשור וגו': אך בעשור לחדש השביעי הזה יום הכפורים הוא מקרא קדש יהיה לכם: ר' חייא פתח. לדוד משכיל אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. לרוד משכיל, הרי למדנו, בעשרה מיני זמר נקרא ספר תהלים, בנצות, בנגון, במשכיל, במכתם, במזמור, בשיר, באשרי, בתפלה, בהודאה, בהללויה, והעליון מכולם הוא הללויה. וכבר העמידוהו. רכט) הכא משכיל אתריה וכו': כאן, משכיל, מקומו ידוע, שהוא יסוד הבינה, מהו שנקרא משכיל. הוא שמים שלו מחכימים לאלו ששתו מהם. דהיינו שמשפיע חכמה. מקום ההוא שנקרא משכיל, הוא כמו שאתה אומר, משכיל על דבר ימצא טוב. שאם המשכיל משפיע על דבר נמצא בו טוב, שהוא הארת חכמה המלובשת בחסידים. ומשום שנקרא כך, תלויה בו סליחה, וחירות דחירות. כי מן החכמה שבבינה

אדונו, על שאכל מעץ הדעת, וחזר בתשובה, וקביל אותו הקב"ה. אמר לו אדם, אתה תהיה סימן לבניך לדורי דורות, שביום הזה עומדים לדין, ואם ישובו אני אקבל אותם, ואקום מכסא דין ואשב על כסא רחמים, וארחם עליהם. ודוד אמר, אהבתי כי ישמע ה' את קולי תחנוני. וע"כ כתוב, כי עמך הסליחה למען תורא. וכתוב, כי עמך מקור חיים באורך נראה אור.

רעיא מהימנא

רכזב) פקודא דא לאתענאה וכו': מצוה זו היא להתענות ביום הכפורים, להכניע הגוף והנפש בסוד ה' ענויים, ה' מדרגות של יום הכפורים שהן חג"ת נ"ה. כי המקטרג בא להזכיר עונותיהם כמו שלמדנו, וכלם, כל ישראל, הם בתשובה שלמה לפני אביהם. הכל כמו שלמדנו בכמה מקומות. (ע"כ רעיא מהימנא). (דפרי דף ק' ע"ב * דף ק"א ע"א)

ובגין דאקרי הכי, תליא ביה סליחה, חירו ג דחירין. הה"ד אשר נשוי פשע כסוי חטאה.

רל) מאי כסוי חטאה. הא אוקמוה, דהוא כסוי ד מבני נשא, ההוא חטאה דחב לקב"ה, ה ואודי קמי קב"ה. ו אבל ת"ח, כד בר נש חטי, וחב זמנא חדא, ותרין ותלתא, ולא אהדר ביה, הא חובוי באתגליא אינון ומפרסמי לון לעילא, ומפרסמי לון לתתא. וכרוזי אזלין קמיה ומכרוזי, אסתלקו מסחרניה דפלניא, נזיף הוא ממאריה, נזיף הוא לעילא, נזיף הוא לתתא, ווי ליה דפגים דיוקנא דמאריה, ווי ליה דלא חייש ליקרא דמאריה, קב"ה גלי חוביה לעילא, הה"ד, י יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכד בר נש אזיל באורחא דמאריה, ואשתדל בפולחניה, ואזדמן ליה חטאה חד, כלא מכסין עלויה, עלאין ותתאין, דא אקרי כסוי חטאה.

רלא) א"ל ר' אבא, עד כען לא ז מטית לעקרא דמלה. ושפיר קאמרת. והאי דקאמרו חברייא שפיר. אבל אי הכי, ה מכוסה חטאה מבעי ליה, מהו כסוי חטאה.

רלב) אלא תרי מלי דחכמתא אית ביה, ותריויהו הכי. חד כמה דתנינו, דעובדין טבין דבר נש עביד בהאי עלמא, עבדין ליה בההוא עלמא לבושא יקירא עלאה, לאתלבשא בהו. וכד ב"נ אתקין עובדין טבין, וגברין עליה עובדין בישינ, ואשגח ביה קב"ה, ועובדוי בישינ סגיאין, ואיהו רשע, דאשתכח חטאה קמי מאריה, ותוהא על אינון טבאן דעבד בקדמיתא, הא אתאביד

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

י) (איוב כ) בשלח עד צ"ה. ג דחורין. ד חטאה מבני נשא ההוא דחב. ה ל"ג ואודי קמי קב"ה. ו מוכיף אבל כסוי חטאה. ז מטית. ח מכסה.

מאמר

הסולם

יום הכפורים

שבבינה, מושפעת הסליחה והחירות. ז"ש אשרי נשוי פשע כסוי חטאה. כי משפע החכמה, הוא נשוי פשע. רל) מאי כסוי חטאה וכי: שואל מה פירושו של כסוי חטאה. ומשיב, הרי העמדות, שהחטא, מכוסה מאדם שחטא להקב"ה והתודה לפני הקב"ה. אבל בוא וראה, כשחוטא אדם, וחטא פעם אחת ושתים ושלש ולא חזר בו, או חטאיו הם בגלוי, כי מפרסמים אותם למעלה, ומפרסמים אותם למטה. וכרוזים הולכים לפני ומכריזים, הסתלקו מסביב פלוני, נזוף הוא מאדונו, נזוף הוא למעלה נזוף הוא למטה. אוי לו שפגם צלם אדונו, אוי לו שאינו חושש לכבוד אדונו. הקב"ה מגלה עונו למעלה, זהו שכתוב, יגלו שמים עונו וארץ מתקוממה לו. וכשאדם הולך בדרך אדוניו ועוסק בעבודתו, ונזדמן (דפו"י דף ק"א ע"א)

לו חטא אחד, הכל מכסים עליו, העליונים והתחתונים, זהו שנקרא כסוי חטאה. רלא) א"ל ר' אבא וכי: אמר לו ר"א, עד עתה עוד לא הגעת לעקרו של דבר. ויפה אמרת, ומה שאמרו החברים יפה הוא. אבל, א"כ, היה צריך לומר מכוסה חטאה, מהו כסוי חטאה. רלב) אלא תרי מלי וכי: ומשיב ר"א, אלא שני דברי חכמה יש כאן, בכתוב כסוי חטאה, והם כך. אחד, כמו שלמדנו, שמעשים טובים שאדם עושה בעולם הזה, עושים לו בעולם ההוא לבוש יקר עליון להתלבש בו. וכשאדם התקין מעשים טובים, וגברו עליו מעשים רעים, ורואה הקב"ה שמעשיו הרעים מרובים על מעשיו הטובים, ואז הוא רשע, כי נמצא חייב לפני אדונו, משום שהחובות מרובות על

הוא מכלא, מהאי עלמא, ומעלמא דאתי. מה עביד קב"ה מאינון טבאן דעביד האי חטאה בקדמיתא.

רלג) אלא קב"ה, אף ע"ג ט דההוא רשע חטאה אתאביד. אינון טבאן זוכיין לא אתאבידו. אית צדיק דאזיל בארחוי דמלכא עלאה, ואתקין לבושו מעובדוי, ועד לא אשלים לבושו, אסתלק. קב"ה אשלים ליה, מאינון עובדין דעבד האי רשע חטאה, ואשלים לבושו, לאתתקנא בהו בההוא עלמא. הה"ד, כי יכין וצדיק ילבש. ההוא חטאה אתקין, וצדיק אתחפי ממה דאיהו תקין הה"ד ז כסוי חטאה, ועל דא לא כתיב ח מכוסה, אלא כסוי.

רלד) וחד, נ דאתחפי ההוא חטאה דהאי זכאה, באינון דאקרון מצולות ים, דהא מאן דנפיל במצולות ים, לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין עלייהו. ח כמה דאת אמר, ז ותשליך * במצולות ים כל חטאתם. מאן מצולות ים. אלא רזא יקירא הוא, והא ע אוקמיה ר' שמעון, ואמר, כל אינון דאתו מסטרא תקיפא, ואתאחדו בזינין בישין, בכתרין תתאין, כגון עזאזל ביומא דכפורי, דא אקרי מצולות ים. וז' כופטא דכספא, כד בחנין ליה בנורא, הדא הוא דכתיב ח הגו סיגים מכסף.

רלה) פ כך האי, מאינון מצולות ים הוא, ומצולות ים אקרי, מצולות

חלופי גרסאות

כ (שם כז) משפטיכ פב צ"ק. ל) (מיכה ז) ויקרא פו ח דאיהו. י ל"ג ועד לא אשלים לבושו אסתלק. כ דאביד. ז מוסיף כסוי חטאה כסוי הוא מידא צ"ו. ח) (משלי כה) ב"ב ריט צ"ב.

דחטאה אתחפי מחטאה. ח מכסה. נ כד אתחפי.

ט מוסיף מאן מצולות ים כמה. ע אוקמוה ר"ש אמר. פ ל"ג כך.

דרך אמת ו' טיגי הכסף.

מסורת הזוהר

יום הכפורים

הסולם

מאמר

במצולות ים אינו נמצא לעולם, משום שהמים מכסים עליו. כש"א, ותשליך במצולות ים כל חטאתם. מהו מצולות ים. ומשיב, אלא הוא סוד יקר, והרי העמידו ר' שמעון, ואמר, כל אלו הבאים מצד הקשה, ומתאחזים במינים הרעים, בספירות התחתונות, כמו עזאזל ביום הכפורים, זה נקרא מצולות ים. כפסולת של כסף כשבוהנים אותו באש. ז"ש, הגו סגים מכסף.

רלה) פך האי מאינון וכר: כך זה, העזאזל, מאלו מצולות ים הוא, ונקרא מצולות ים. דהיינו מצולות מאותו ים הקדוש, מצולות, פירושו זהם של כסף. ועל כן, כל החטאים של ישראל שורים בתוכו, והוא מקבל אותם, ונמשכים בתוכו. מהו הטעם. הוא משום שהעזאזל נקרא חטאה. מהו חטאה. חטאה, פירושו גרעון. וע"כ הוא גרעון של כל, ולוקח גרעון של הגוף רשל הנפש. ביום הזה, ביום הכפורים, יורד מצולות ים הזה, שהוא זהם הנפש, ולוקח זהם הגוף. מהו זהם הגוף. אלו הם החטאים הנעשים על ידי יצר הרע הנקרא מזהם מגוול.

פירוש

על הזכיות. והוא תוהא ומתחרט על המעשים טובים שעשה מקודם. אז הוא אבוד מכל מעולם הזה ומעולם הבא. ושואל, מה עושה הקב"ה מאלו מעשים טובים שעשה חוטא ההוא מקודם לכן. רלג) אלא קב"ה אע"ג וכר: ומשיב, אלא הקב"ה, אע"פ שרשע ההוא החוטא נאבד אלו המעשים טובים והזכיות שעשה, אינם נאבדים. כי יש צדיק ההולך בדרכיו של מלך העליון ותקן לבושים ממעשיו הטובים, ומטרם שהשלים לבושו נסתלק מן העולם. הקב"ה משלים לו לבושו מאלו המעשים טובים שעשה רשע הזה החוטא, ומשלים לבושו שיתתקן בהם בעולם ההוא. ז"ש יכין רשע וצדיק ילבש. אותו החוטא תקן והצדיק מתכסה במה שהוא תקן, ז"ש, כסוי חטאה. שהכסוי, דהיינו הלבוש שלו, חזא מן חוטא. וע"כ לא כתוב מכוסה, אלא כסוי. כי פירושו לבוש.

רלד) וחד, דאתחפי ההוא חטאה דהאי זכאה, באינון דאקרון מצולות ים, דהא מאן דנפיל במצולות ים, לא אשתכח לעלמין בגין דמיין חפין עלייהו. ח כמה דאת אמר, ז ותשליך * במצולות ים כל חטאתם. מאן מצולות ים. אלא רזא יקירא הוא, והא ע אוקמיה ר' שמעון, ואמר, כל אינון דאתו מסטרא תקיפא, ואתאחדו בזינין בישין, בכתרין תתאין, כגון עזאזל ביומא דכפורי, דא אקרי מצולות ים. וז' כופטא דכספא, כד בחנין ליה בנורא, הדא הוא דכתיב ח הגו סיגים מכסף.

מההוא ים קדישא, מצולות, זוהמא דכספא. ועל דא, כל אינון חטאין דישראל שריין צ לגויה, והוא קביל לון, וישתאבון בגויה. מאי טעמא. בגין דאיהו חטאה ק אקרי. מאי חטאה. גרעונא. ועל דא הוא גרעונא דכלא, ונטל גרעונא דגופא ודנפשא. בהאי יומא נחית האי מצולות ים, זוהמא ד דנפשא, ונטיל זוהמא דגופא. מאן הוא זוהמא דגופא. דא ש אינון חובין דאתעבידו על ידי דיצר הרע, דאקרי ת מזוהם מנוול.

רלו) אמר רבי יוסי, תנו ש) ו) ונתן אהרן על שני השעירים גורלות.

חלופי גרסאות

צ לגביה. ק ל"ג אקרי. ד כספא. ש יצר ול"ג מן אינון עד דיצר. ת זוהמא.

מסורת הזהר

(1) (ויקרא טז) תצוה לט צ"ה.

דרך אמת ש) כל דין שייך באחרי מות.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

והסרון. דהיינו זוהמא דדינין דדכורא, וע"ד הוא גרעונא דכלא, כי מתוך שכבר יש בו החסרון של דינין דדכורא, המכונים זהם הנפש יש בו ג"כ החסרון של דינים דנוקבא המכונים, זהם הגוף, וז"ש ונטל גרעונא דגופא ודנפשא כי חסרון מושך חסרון, וגם דינים דנוקבא מתדבקים בעזאול. בהאי יומא, ביום הכפורים, נחית האי מצולות ים זוהמא דנפשא, יורדת המין של מצולות ים, שהוא זהם הנפש, דהיינו דינים דדכורא שבעזאול, ונטיל זוהמא דגופא, שהוא המין של דינים דנוקבא שבמצולות ים. והם נכללים בעזאול. וע"כ אוה"כ, ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. דהיינו אפילו הדינים דנוקבא הוא נושא עליו. כי חסרון מושך אליו חסרון. וכיון שנפרדו ישראל מדינים דדכורא ע"י שליחת העזאול המדברה, מחמת ששליחתו המדברה יורה שישראל סילקו את ידיהם מחטא הזה שנקרא עזאול, שהיא המשכת השמאל ממעלה למטה, שע"ז נתכפר להם כל החטאים התלויים בדינים דדכורא, הנה נתכפר להם ג"כ החטאים התלויים בדינים דנוקבא, אע"פ, שאין זה תלוי ישר בשליחות העזאול המדברה, שהרי אין בו דינים דנוקבא, כלל, אלא מטעם שגרעון מושך גרעון, נדבקו בו ג"כ דינים דנוקבא. וז"ס בסו"י חטאה, שהעזאול שנקרא חטאה, דהיינו גרעון כנ"ל, מכסה את הגרעון של דינים דנוקבא, וכל עונותיהם נמחלו. ושיעור הכתוב, אשרי נשוי פשע, אשרי מי שנמחלו לו גם החטאים ששורשם בפשע, שה"ס דינים דנוקבא, בסו"י חטאה, כי החטאה, שהוא העזאול, כיסה אותם הדינים.

רלו) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, למדנו, ונתן אהרן על שני השעירים גורלות. אם כן, הוא

פירוש. המלכות נקראת עצה"ד טוב ורע, משום שיש בה ב' נקודות, א' היא נקודה הממותקת בבניה, שמצדה היא מקבלת כל האורות שבה. ב' היא נקודה דמדת הדין דצמצום א', שמצדה אינה ראויה לקבל אור העליון. ואם האדם זכה, גלויה במלכות רק נקודה הא', הנקראת מפתחא, והנקודה ב' גנוזה. ואז המלכות מקבלת בשבילו כל אורות העליונים, ואם לא זכה, אז נגלית נקודה הב' במלכות, הנקראת מנעולא, וכל האורות שבמלכות מסתלקים (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ומלבד דינים אלו דמנעולא הגנוזים במלכות, הנקראים דינים דנוקבא, יש עוד דינים מכח הארת החכמה שבקו השמאל ממטה למעלה, שיש בה מזמן היותה במצב אחרים, הנקראים דינים דדכורא, שהדינים הללו קשים הם מאד. והמלכות נקראת ים, אשר בתחתיתה נמצאים ב' מיני דינים אלו בבחינת פסולת. והם הנקראים מצולות ים. דהיינו פסולת שבקרקע הים.

וז"ש כך האי, השעיר לעזאול, מאינינון מצולות ים הוא, כי הוא מבחינות דינין דדכורא שבקרקעית הים, מצולות מההוא ים קדישא, שהיא זוהמא. דהיינו פסולת שבקרקע המלכות הנקראת ים הקדוש. מצולות, זוהמא דכספא, וגם פסולת הכסף שיש בקרקע המלכות, שהם דינין דנוקבא הנ"ל, יש באותם מצולות. וע"ד כל אינון חטאין דישראל וכו' וישתאבון בגויה, וע"כ העזאול מושך אליו כל חטאים של ישראל, בין החטאים התלויים בדינין דדכורא, ובין שבדינין דנוקבא. מ"ט, בגין דאיהו חטאה אקרי, כי הדינים דעזאול נקראים חטאה, להיותם נמשכים מכח החטא של המשכת חכמה דשמאל ממעלה למטה. מאי חטאה. גרעונא. כי חטאה פירושו גרעון (דפו"י דף ק"א ע"ב)

אי הכי יקרא הוא דעוזל, חמיתון עבדא דשדי עדבין במאריה, אורחוי דעלמא דעבדא לא נטל אלא מה דיהיב ליה מאריה. אבל, בגין דסמאל זמין האי יומא בדלטורא, ובגין דלא יהא ליה פטרא א יחבין ליה חולקא בהאי.

ר' (לז) והאי עדבא מגרמיה הוא דסליק ביה, דאמר רבי יהודה אמר ר' יצחק, מלה עלאה אשכחנא בעדבא. עדבא דיהושע, כתיב ביה, (ט) על פי הגורל, על פי הגורל ודאי, דאיהו אמר דא חולקא דיהודה, דא דבנימין וכו', וכן כלהו. אופ הכא, כיון ב דכהנא שוי ידוי, אינון עדבין מדלגי וסלקין בידא דכהנא, ושארן באתרייהו. הדא הוא דכתיב, והשעיר אשר עלה עליו הגורל, ג עלה עליו ודאי

ר' (לח) ולא דא בלחודוי, אלא בכל זמנא דדלטורא זמין, ואתייהיב ליה רשותא, בעינן לשוואה לקבליה במה דיתעסק, ושביק לון לישראל. בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא. הה"ד (ט) ויאמר יי אל השטן מאין תבא. והא תנינן, משוט בארץ, מאי הוא. אלא האי הוא דלטורא ד רבא מקטרגא לישראל.

ר' (לט) והא אתעררו חברייא, ה בההיא שעתא דהו זמינן ישראל למעבר ימא, ולא תפרעא ממצראי, אמר, אנא אעברנא בארעא קדישא, וחמינא דלא אתחזון אלין, ו למיעל, בגוה, אי אנת דאין דינא, דינייהו הכא כמצראי, מה שניין אלין מאלין, או ימותון כלהו כחדא, או יהדרון כלהו למצרים. ולא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(כמדבר כו) ח"ג רלט. רפד: (ע) (איוב א) בא ד א בהאי עדבא הוא סלקא ביה וליג מן יהבין עד דאמר ר' יהודה. ב דסלקין עדבין בידא דכהנא אינון מדלגי ; מרגלין מן ידוי. ג ליג עלה. ד ליג רבא. ה דההיא ; מוסף דודאי בההיא. ו לאעלא.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

עלה עליו הגורל, עלה עליו ודאי. דהיינו שעלה מעצמו.

ר' (לח) ולא דא בלחודוי, וכו': ולא זה בלבד, אלא בכל זמן שהמקטרג מוכן וניתנה לו רשות, צריכים לשים לפניו במה שיתעסק, ויעזוב את ישראל. ביום הזה, ביוה"כ, מוכן המקטרג לרגל את הארץ. ז"ש ויאמר ה' אל השטן מאין תבא. והרי למדנו, מהו משוט בארץ. אלא זה קטיגור הגדול המקטרג של ישראל.

ר' (לט) והא אתעררו חברייא וכו': הרי העירו החברים, בשעה ההיא שישראל היו מוכנים לעבור את הים ולהפרע ממצרים. אמו המקטרג, אני עברתי בארץ הקדושה, ואני רואה, שאין אלו ראים לכנוס בתוכה, אם אתה דן

הוא כבוד בשביל העוזל, כי הראיתם, אשר עבד יפיל גורלות שוה בשוה עם אדונו, כי מדרך העולם הוא, שעבד אינו מקבל אלא מה שאדונו נותן לו. ומשיב, אבל משום שסמאל מוכן ביום ההוא לרכילות על ישראל, וכדי שלא יהיה לו פתחון פה, נותנים לו חלק בזה. (כמ"ש זה להלן אות רמ"ח).

ר' (לז) והאי עדבא מגרמיה וכו': וגורל הזה עלה עליו מאליו. דאמר ר' יהודה אמר ר' יצחק, דבר עליון מצאתי בגורל. הגורל של יהושע כתוב בו, על פי הגורל. על פי הגורל ודאי, שהגורל אמר, זהו חלק של יהודה זהו חלק של בנימין וכו' וכן כולם. אף כאן, כיון שהכהן נתן ידיו, היו הגורלות מדלגים ועולים ביד הכהן ובאים במקומם. ז"ש והשעיר אשר (דפו"י דף ק"א ע"ב)

אנת הוא דאמרת, ⁽⁹⁾ ועבדום וענו אותם ד' מאות שנה, והא לא סליקו מחושביא אלא רד"ן, ולא יתיר.

רמ) אמר קב"ה, מאי אעביד, אשתדלותא בעיא הכא, ז לאייתאה קרבא לקבליה, יהיבנא ליה במה דיתעסק, וישבוק בהו לבני, והא אשתכח במאן דיתעסק, מיד אמר ליה, השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ. מיד פלג ליה דלטורא במלין, ויען השטן את יי' ויאמר החנם ירא איוב אלהים. רמא) לרעיא דבעי לאעברא עאניה בחד נהרא, אעבר זאבא לקטרגא ליה בעאניה, רעיא הוה חכים, אמר מאי אעביד, דבעוד דאנא אעבר לטלייא, יקטרג הוא בעאני. זקף עינוי, וחמא בין עאנא, חד תיישא מאלין תיישי ברא, דהוה רב ותקיף. אמר, אשדי דא לקבליה, ובעוד דמקטרגי דא בדא, אעבר לכל עאנא, וישתבון מניה.

רמב) כך קודשא בריך הוא. אמר, ודאי הא תיישא חד רב ותקיף ואלים, אשדי לקבליה, ובעוד דהוא ישתדל ביה, יעברון בני, ולא ישתכח קטיגורא לגבייהו. מיד, ויאמר יי' אל השטן השמת לבך. עד דקב"ה זווג להו כחדא, דכתיב הנו בידך. בעוד דהוא אשתדל ביה, שביק לון לישראל, ולא אשתכח קטיגורא לגבייהו.

רמג) אוף ח הכי ט בהאי יומא, דלטורא זמין לאללא ארעא, ובעינא לשדרא לקבליה במה י דיתעסק, ובעוד דאיהו אשתדל ביה, שביק לון

מסורת הזהר

(9) (בראשית טו) שמות ז צ"ב. ז לאייתי; לא אתה לקרבא. ח הכא. ט בעינא ול"ב בהאי יומא דלטורא זמין לאללא ארעא. י מוסיף דיתעסק כגוונא דיליה.

חלופי גרסאות

יום הכפורים

הסולם

מאמר

וראה בין הצאן, תיש אחד מאלו תישי השדה, שהיה גדול וחזק, אמר אשליך את זה לפניו, ובעוד שיתרוצצו זה עם זה, אעביר את כל צאני, וינצלו ממנו.

רמב) כך קב"ה אמר וכו': כך הקב"ה. אמר, הרי דאי תיש גדול תקיף וחזק אשליך לפניו דהיינו איוב, ובעוד שהוא יעסוק בו יעברו בני את הים, ולא ימצא קטגור עליהם. מיד ויאמר ה' אל השטן השמת לבך. עד שהקב"ה חיבר אותם יחד, שכתוב, הנו בידך. ובעוד שהוא עסוק בו, עזב את ישראל, ולא אמר קטרוג עליהם.

רמג) אוף הכי בהאי וכו': אף כך, ביום הזה, ביוה"כ, השטן מוכן לרגל הארץ, וצריכים לשלוח לפניו במה שיתעסק, ובעוד שהוא יתעסק בו יעזוב את ישראל, ומשל אומרים, הנקלה שבבית המלך, תן לו מעט יי', וישבחק לפני

דן דין, הרי דיניהם כאן כמו המצרים, מה נשתנו אלו מאלו, או ימותו כולם יחד, או יחזרו כולם למצרים. ולא אתה הוא שאמרת, ועבדום וענו אותם ארבע מאות שנה, והרי לא עברו מהחשבון אלא ר"י שנים, ולא יותר.

רמ) אמר קב"ה מאי וכו': אמר הקב"ה, מה אעשה, התעסקות צריכים להביא כאן, ולקרב לפניו. אתן לו במה שיתעסק, ויעזוב את בני. והנה נמצא במי שיתעסק, מיד אמר לו, השמת לבך אל עבדי איוב כי אין כמוהו בארץ, ומיד הפסיק בדברים את הקטגור. ויען השטן את ה' ויאמר החנם ירא איוב אלקים.

רמא) לרעיא דבעי לאעברא וכו': בדומה לרועה, שרצה להעביר צאנו דרך נהר אחד, עבר זאב להצר את צאנו. הרועה שהיה חכם, אמר, מה אעשה, הרי בעוד שאני מעביר הסלאים הוא ישחית את צאני. נשא עינוי (דפו"י דף ק"א ע"ב)

לישראל. ומתלא אמרי לולולא דבי מלכא, הב ליה זעיר חמרא, וישבחק קמי מלכא. ואי לאו יימא למלכא מלה בישא. לזמנין נטלין כ לה לההיא מלה, עלאי דבי מלכא, ומלכא עביד דינא בגיניה.

רמז (רבי *) יצחק אמר, לשטיא דקאים קמי מלכא, הב ליה ז חמרא, ולבחר אימא ליה, ואחזי ליה, כל אינון טעוון דעבדת, וכל אינון בישין, והוא ם ייתי וישבחק, ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך. אוף הכא, הא קאים דלטורא תדיר קמי מלכא, ישראל יהבין ליה האי דורון, ובהאי דורון פתקא, לכל בישין, ולכל טעוון, ולכל חובין דעבדו ישראל, והוא אתי ומשבח להו לישראל, ואתעביד סניגורא ן עלייהו, וקב"ה אהדר כלא לרישא ם דבישי דעמיה, בגין דכתיב ז) כי גחלים אתה חותה על ראשו.

רמה) א"ר יוסי, ווי לון לעמא דעשו, בשעתא דהאי שעיר משדרי לההוא דלטורא ממנא דעלייהו, דבגיניה אתי לשבחה לון לישראל, וקב"ה אהדר כל אינון חובין לרישא דעמיה, בגין דכתיב ך) דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. א"ר יהודה, אלמלי הו ידעי אומות העולם מהאי שעיר, לא שבקין לון לישראל, יומא חד בעלמא.

רמו) תא חזי, כל ההוא יומא משתדל איהו בההוא שעיר, ובג"כ קב"ה מכפר להו לישראל, ודכי לון מכלא, ולא אשתכח קטגוריא קמיה. לבתר, הוא אתי ומשבח להו לישראל. וכדין שאיל ליה, כד"א, ויאמר יי' אל השטן מאין תבא, אתיב בתושבחתיהו דישראל, וקטיגורא אתעביד סניגורא ואזיל ליה.

חלושי גרסאות

בסורת הזהר

ז) (משלי כה) תצוה מ צ"ו. ק) (תהלים קא) ח"ג כ ליה. ל מהמרא. ן אתי וישבד ן קמיהו. קכא. קעה. רמה ת"ז ת"ם ט: ט ל"ג דבישי.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

רמה) אמר ר' יוסי וכו': אר"י, אי ל לעמו של עשו, בשעה ששולחים שעיר הזה אל המלשין הממונה עליהם. דהיינו סמאל שרו של עשו, שבשבילו בא לשבח את ישראל, והקב"ה מחזיר כל אלו העונות על ראש עמו, משום שכתוב, דובר שקרים לא יכון לנגד עיני. א"ר יהודה אם היו יודעים העכו"ם משעיר הזה לא היו מניחים לישראל יום אחד בעולם. רמו) ת"ח כל ההוא וכו': בוא וראה, כל אותו היום, הוא מתעסק עם שעיר הבוא, ואז הקב"ה מכפר לישראל, ומטהר אותם מכל, ולא נמצא קטגור לפניו. אחר כך הוא בא ומשבח את ישראל, ואז שאל אותו הקב"ה, כש"א, ויאמר ה' אל השטן מאין תבא, והוא משיב בשבחם של ישראל, וקטגור נעשה סגור, והולך לו.

לפני המלך. ואם לא, יאמר לשון הרע עליך אל המלך. ולפעמים לוקחים העליונים שבבית המלך את דבור הרע ההוא, והמלך עושה דין עליו.

רמז) ר' יצחק אמר וכו': רי"א בדומה לשוטה הנמצא לפני המלך תן לו יין, ואח"כ תאמר לו ותראה לו, כל אלו התועבות שעשית וכל אלו הרעות, והוא יבא וישבחק, ויאמר שלא נמצא בעולם כמותך, אף כאן, הרי הקטגור נמצא תמיד לפני המלך, ישראל נותנים לו מנחה הזו, השעיר לעזאזל, ובמנחה הזו, כתב הכתוב בו כל הרעות וכל התועבות וכל העונות שעשו ישראל, והוא בא ומשבח את ישראל, ונעשה סגור עליהם, והקב"ה מחזיר הכל לראש הרשעים של עמו, משום שכתוב, כי גחלים אתה חותה על ראשו.

רמז) כדין קב"ה אמר לשבעין שרין דסחרין כורסייא, חמיתון האי דלטורא, היאך קאים על בני תדיר, ע הא שעירא חדא פ דאשתכח גביה, מ בפתקא דכל חובייהו וכל צ טעותייהו, וכל מה דחטו וחבו קמאי, ק והוא קביל לון. כדין אסתכמו כלהו, דיהדרון אינון חובין על עמיה. רמח) ר' אבא אמר, כל אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה, כמה דכתיב, ו) ותשליך במצולות ים כל חטאתם. ד ולבותר, כלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, הה"ד ט) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. בהאי

חלופי גרסאות

ע מוסיף אסתכמו הא. פ אשתכח; אשתדר. צ טעווייהו. ק ל"ג והוא קביל לון. ר וכלהו ול"ג ולבותר.

מסורת הזהר

דרך אמת ח) בכתב.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

החכמה ממעלה למטה, שממנו נמשכים העונשים הגדולים. וכיון שנקבעה תשובת ישראל בזה, להפרד ממעשה הרשעים, נתבטל מהם כל הדינים דדכורא, והם ממשיכים כל המוחין הקדושים בסוד השעיר לחטאת. אמנם תחילה צריכים להדביק גם הדינים דנוקבא בעזאזל, בסוד ותשליך במצולות ים כל חטאתם. כי גרעון מושך גרעון (כנ"ל באות רל"ה ע"ש) ואח"כ שולחים אותו לארץ גזרה, שיפרדו הדינים מישראל, ויחולו על אלו שמושכים הארת השמאל ממעלה למטה, שהם סמאל והעם שלו שהוא עמא דעשו. וז"ש, כל אינון חובין וחטאין מתדבקין ביה, שתחילה צריכים להתדבק בו כל החובות והחטאים הן הנמשכים מדינין דדכורא והן הנמשכים מדינין דנוקבא, שהוא בסוד גרעון מושך אליו גרעון כמה דכתיב, ותשליך במצולות ים כל חטאתם. (כנ"ל באות רל"ה) ולבותר כלהו מתהדרן ברישיהון דעמיה, ואח"כ שולחים אותו לארץ גזרה, לרשות סמאל ועמא, הדבקים בעזאזל, שדרכם להמשיך ממעלה למטה, ואז כל הדינים נופלים על ראשיהם, הן דינים דנוקבא והן דינים דדכורא.

אמנם עוד היה יכול המקטרג לקטרג על ישראל, ולגלות בשורשם במלכות את נקודת המנעולא, שכל האורות מסתלקים בסבתה (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) ומכ"ש ביום הכפורים שניתנה לו רשות להמקטרג לגלות זה. והוא מחמת שברה"ש בסוד תקיעת שופר כבר נתגלה המנעולא, כנ"ל (ויקרא אות ש"ט) שבוה ניתנה לו רשות להוכיר זאת. וז"ש (באות רל"ו) אבל בגין דסמאל זמין האי יומא בדלטורא, דהיינו מחמת שכבר נתגלתה ברה"ש, ובגין דלא

רמז) כדין קב"ה אמר וכו': או אמר הקב"ה לע' שרים המסבבים את הכסא שלו, שה"ס ב"ד של מעלה, הראיתם את המלשין הזה, איך עומד תמיד להלשין על בני, הרי שעיר אחד הנמצא אצלו, בכתב, שכל עונותיהם וכל תועבותיהם וכל מה שחטאו ופשעו לפני, והוא קבל אותם עליו. אז הסכימו כולם שיחזרו אלו העונות על עמו.

רמח) ר' אבא אמר וכו': רא"א, כל אלו עונות וחטאים מתדבקים בו תחלה, כמ"ש ותשליך במצולות ים כל חטאתם, ואח"כ כולם חוזרים על ראשיהם של עמא, ז"ש, ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזרה. ביום הזה מתעטר הכהן בעטרות עליונות, והוא עומד בין העליונים והתחתונים, ומכפר עליו, ועל ביתו ועל הכהנים, ועל המקדש, ועל כל ישראל.

ביאור המאמר. כל העונשים שבעולם הם באים מב' מיני דינים, א' דינים דדכורא, ששורשם הוא המשכת הארת חכמה שבשמאל ממעלה למטה. ב' הוא דינים דנוקבא, ששורשם הוא גילוי המנעולא למעלה במלכות, בסוד לא זכה הא רע. (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא) וע"י תפלות ותשובה וקדושת היום זוכים ישראל להטהר מכל הדינים והעונשים, ונקבעת להם הטהרה ע"י שליחת העזאזל המדברה כי בסוד הגורלות נמשכה להם הארת השמאל, ששעיר לחטאת הוא סוד המשכת הקדושה, שהיא ממטה למעלה, והוא חלקם של ישראל. והשעיר לעזאזל, ה"ס המשכת הסטרא אחרא, שהיא ממעלה למטה, שאנו מעוררים אותה עם הגורל לעזאזל, ומשליחים אותו אל ארץ גזרה. דהיינו למקום שליטת סמאל ועמא דעשו. הממשיכים את (דפו"י דף ק"ב ע"א)

יומא מתעטר כהנא בעטרין עלאין, והוא קאים בין עלאי ותתאי, ומכפר עליה ועל ביתיה, ועל כהני, ו על מקדשא, ועל ישראל כלהו. (רמט) ה תאנא, בשעתא דעאל א בדמא דפר, מכוינ ברישא דמהימנותא, א ואדי באצבעיה, כמה דכתיב, והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת והיך עביד. ב בסים ב בקפטא דאצבעא, ואדי ג כמצליף, ג בטיפין דאצבעא, לסטרי ד קפתורא, אדי ואתכוון, ושארין לממני אחת, אחת ואחת. אחת בלחודהא, אחת דכליל כלא, אחת שבחא דכלא, אחת דכלא אהדרן לקבלה, אחת רישא דכלא. לבתר ה אחת ואחת, דאינון שריין כחדא, ברעותא באחותא, ולא מתפרשן לעלמין.

(רנ) בתר דמטא להאי ואחת, דהיא אימא דכלא. מכאן שארי לממני בזווגא, ומני ואמר, אחת ושתיים. אחת ושלש. אחת וארבע. אחת וחמש. אחת ושש. אחת ושבע. בגין לאמשכא ולנגדא להאי אחת, דהיא ו אימא עלאה,

חלופי גרסאות

ש ל"ג ועל מקדשא. ת ל"ג תאנא. א מכפר ול"ג בדמא דפר. ב בקפטא. ג בטיפין. ד קטפורא; קטעורא; כפורתא; קטעירא. ה מוסיף אחת ואחת אחת ואחת. ו ימא.

דרך אמת א) ומזה באצבעו. ב) טובל בראשי אצבעותיו ומטיף ומזה הזאתו כראוי. ג) כמכה המרים ידו ואינו מכה עד שמוריד הובר שרוצה להכות בו אף כאן בהזיה שטובל ראשי אצבעותיו בדם ואינו מזה שאינו מתחיל למנות ההזאות עד שמטה ידו נגד טבורו והיינו אומרנו לסטרי קפתורא פ' מטה ידו לצד הטבור ומתכוין להתחיל למנות אחת ואחת וכי' כמבואר.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

בשעה שנכנס הכהן עם דם הפר, היה מכוינ בראש האמונה, דהיינו בג' ראשונות, כח"ב, ומזה באצבעו, כמ"ש, והזה אותו על הכפרת ולפני הכפרת. דהיינו אחת למעלה ושבע למטה. ואיך עשה. טבל בדם בראש האצבע, ומזה כמצליף בטפות שבאצבע לצד הכפורת. ככומר שלא הפיל הטפות על הכפורת נמש, אלא לצד הכפורת, והטפות נופלות על הארץ. הנה והתכוון והתחיל למנות, אחת, אחת ואחת. א אחת, בלבדה, דהיינו אחת הכוללת הכל, אחת, שהיא שבת הכל, אחת שהכל פונים כנגדה, אחת, שהיא ראש הכל, דהיינו ספירת הכתר. ואח"כ אחת ואחת, שהם חכמה ובינה, שהם שורים יחד ברצון, באחות, ואינם נפרדים זמ"ז לעולם. בסים פירושו טבל, לפי הענין. בקפטא פירושו בראש, עי' מעריך לרמד"ל ערך קפט. כמצליף עי' פירש"י (יומא טו).

(רנ) בתר דמטא להאי וכי': אחר שהגיע אל ואחת הנה, שהיא אמא של הכל, דהיינו בינה, הוא מתחיל למנות מכאן, מבינה, בחבור, וסופר ואומר, אחת ושתיים, דהיינו שמחבר בינה עם שתיים, שהם חסד וגבורה. אחת ושלש, שמחבר הבינה עם חג"ת. אחת וארבע, שמחבר הבינה עם חג"ת ונצח. אחת וחמש, שמחברה עם חג"ת נ"ה

דלא יהא ליה פטרא יהבין ליה חולקא ביהאי, וכדי שלא יהיה לו פתחון פה להלשין בותנים לו חלק בזה, בשעיר לעזאזל. כי הס"א נקרא קץ כל בשר, משום שחפצו תמיד בבשר, שפירושו שכל חפצו ותשוקתו הוא להמשכת החכמה שבשמאל ממעלה למטה. (כמ"ש בפרשת נח דף מ"ח ד"ה ת"ח ע"ש) ולפיכך כשאנו מעוררים בעדו השעיר לעזאזל ושולחים לו את זה, הרי זה מתנה חשובה מאד, ואם יקטרג על ישראל לגלות המנעולא שבמלכות, אז יסתלקו כל האורות מהמלכות וגם החלק שלו מעזאזל יסתלק ויאבד, ומתוך פחדו זה הוא ירא לפתוח פיו, ולא עוד אלא בכדי שיהיה בטוח בהארתו זו עוד הוא משבח את ישראל, וז"ש (באות רמ"ד) לשיטא דקאים קמוי מלכא, הב ליה חמרא, וכי' והוא ייתי וישבחך ויימא דלא ישתכח בעלמא כוותך, כי הוא יפחד שלא יאבד היין המשכר שנתנו לו, שה"ס הארת העזאזל כנ"ל. וז"ש, (באות רמ"ה) אלמלא הווי ירעי עכו"ם מהאי שעיר דהיינו, שהארה זו שאנו בותנים להשר שלהם, מושך עליהם כל הדינים הנ"ל, שהיו צריכים לבא על ישראל, לא שבקין לון וכי'.

(רמט) תאנא בשעתא דעאל וכי': למדנו, (דפו"י דף ק"ב ע"א)

בדרגין ידיעון, ז לכתרא דאימא תתאה. ולאמשכא נהרין עמיקין מאתרייהו לכ"י. וע"ד, יומא דא תרין נהורין נהרין כחדא, אימא עלאה נהרא לאימא תתאה. ועל דא כתיב יה"כ, כמה דאתמר.

רנא) א"ר יצחק ד) קפטרא חדא קשירא ברגלוי דכהנא, בשעתא דהוה עאל, דאי ימות התם, יפקוהו מלבר. ובמה ידעי. בההוא זהוריתא ה) אתיידע ואשתמודע, כד לא יהפך גונוי. בההיא שעתא אשתמודע. דכהנא אשתכח לגו ט) בחטאה. ואי יפוק בשלם, בזהוריתא אתיידע ואשתמודע, דיהפך גונוי לחוור. כדין חדוותא היא בעלאי ותתאי. ואי לאו כלהו אשתכחו בצערא, והוור ידעי כלא, דלא אתקבלו צלותהון.

רנב) אמר רבי יהודה, כיון דהוה עאל, וטמטם עיניו דלא לאסתכלא כמה דלא אצטריך, והוה שמע קל גדפי כרוביאי מזמרי ומשבחי. הוה ידע כהנא, דכלא הוה בחדוה, ויפוק בשלם. ועם כל דא בצלותיה הוה ידע, דמלין נפקין בחדוותא, ומתקבלן ומתברכן * כדקא יאות, וכדין חדוותא היא בעלאי ותתאי.

רנג) רבי אלעזר שאל לר"ש אבוי, א"ל, האי יומא אמאי הוא בהאי אתר תלי, ולא בדרגא אחרא, דיאות הוא למהוי בדרגא דמלכא שארי, יתירי מכלא. א"ל כ ר"ש, אלעזר ג ברי, הכי הוא ודאי, ויאות שאלת.

חלופי גרסאות

ז לנהרא ; לנהרא לאמא. ח ל"ג אתיידע ואשתמודע. ט ל"ג בחטאה. י אי. כ ל"ג ר"ש. ל ל"ג ברי.

דרך אמת ד) חבל או רצועה אחת, היה קשור ברגלי הכהן גדול בכניסתו לקודש הקדשים שבאט ימות שם יכולים שאר הכהנים להמשיכו חוץ כי אי אפשר לכנוס כתי אחר ואפילו כ"ב זולתי ביום הכפורים כנוודע.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

שנהפך צבעו ללבן, אז היא שמחה בעליונים ותחתונים. ואם לא, כולם נמצאים בצער, והיו יודעים כולם שלא נתקבל תפלתם. רנב) א"ר יהודה כיון וכי: אר"י, כיון שהיה נכנס וסגר עיניו שלא להסתכל במקום שאינו צריך, והיה שומע קול כנפי הכרובים שהיו מזמרים ומשבחים, היה הכהן יודע שהכל הוא בשמחה ויצא בשלום. ועם כל זה, בתפלתו היה יודע, כי הדברים יצאו מפיו בשמחה, ומתקבלים ומתברכים כראוי, ואז שמחה היא בעליונים ובתחתונים.

רנג) רבי אלעזר שאל וכי: ר"א שאל לר"י שמעון אביו, יום הזה, דיו"כ, למה תלוי במקום ההוא, בבינה, שהמלכות עולה לבינה, שה"ס השמאל, ולא במקום אחר, שהרי יפה היה שיהיה בהמדרגה שהמלך שרוי בה יותר מכל, דהיינו שתדווג עם ז"א בעלה, שה"ס הימין. א"ל ר"י שמעון, אלעזר בני, ודאי כך הוא, שצריך להיות תלוי בבינה, ויפה שאלת.

ת"ח

נ"ה. אחת ושש, שמחברה עם חג"ת נה"י. אחת ושבע, שמחברה עם חג"ת נה"מ. כדי להמשיך ולהוביל את אחת הזו, שהיא אמא עליונה, דהיינו בינה, במדרגות הידועות, כנ"ל, אל הכתר של אמא התחתונה, שהיא מלכות, ולהמשיך נהרות עמוקים שהם אורות הבינה, ממקומם, לכנסת ישראל, שהיא המלכות. וע"כ ביום הזה מאירים ב' אורות יחד, שהם אמא עלאה המאירה לאמא תתאה, בינה למלכות, וע"כ כתוב יום הכפורים, לשון רבים, כמו שאמרנו. (לעיל אות רכ"ד).

רנא) א"ר יצחק קפטרא וכי: אר"י, שלשלת אחת היתה קשורה ברגליו של הכהן בשעה שנכנס לקדש הקדשים, שאם ימות שם יוציאווה לחוץ. כי היה אסור לכנוס שם. ובמה יודעים אם הוא חי או לא, בלשון של זהורית נודע וניכר, כשלא נהפך הצבע שלו ללבן, נודע באותה שעה, שהכהן נמצא בפנים, בחטא. ואם יצא בשלום, נודע וניכר בלשון של זהורית, (דפו"י דף ק"ב ע"א *) דף ק"ב ע"ב)

רנד) ת"ח, מלכא קדישא, שביק היכליה וביתה בידא דמטרוניתא, ושבק לבנוי עמה, בגין לדברא לון, ולאקאה לון, ולמשרי בגווייהו. דאי זכאן מטרוניתא מ עאלת בחדוותא ביקרא לגבי מלכא. ואי לא זכאן, היא ואינון, אתהדרו בגלותא. והא אוקימנא, כמה דכתיב, (ת) משדד אב יברית אם. וכת"ב, (ר) ובפשעכם שלחה אמכם.

רנה) ועל דא אית יומא חד בשתא, לאשגחא בהו, ולעיינא בהו. וכד אודמן האי יומא, נ אימא עלאה דכל חירו בידהא, אודמן לקבליה, לאסתכלא בהו בישראל. וישראל ס אודרוו בהאי יומא, בכמה פולחנין, בכמה צלותין, בכמה ענויין, כלהו בזכותא. כדין אודמן להו חירו, מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא. בני מלכא בנהא, דאתפקדן בידהא, כלהו זכאין, כלהו בלא חטאן, בלא חובין, כדין אודווגת לגבי מלכא, בנהירו, בחדוה, בשלימו, ברעותא. דהא רביאת בנין למלכא עלאה כדקא יאות.

רנו) וכד האי יומא לא אשתכחו כדקא יאות, ווי לון, ווי לשלוחיהון, ווי דהא מטרוניתא אתרחקת מן מלכא, ואימא עלאה אסתלקת, ולא נפיק מנה חירו לעלמין. זכאין אינון ישראל, דקב"ה אוליף לון ע אורחוי, בגין לאשתזבא מן דינא, וישתכחון זכאין קמיה. הה"ד, (א) כי ביום הזה יכפר עליכם

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ת) (משלי יט), (א) (ישעיה נ) ב"א קמח צ"א. מ ל"ג עאלת, עאל לון. נ וישראל אודמנו בהאי יומא בכמה פולחנין בכמה צלותין בכמה ענויין (ב) (ויקרא טז) תרומה נה צ"ס. כלהו בזכותא כדין אימא עלאה דכל חירו בידהא אודמנת לקבלה לאסתכלא בהו בישראל וחמאת בני מלכא בנהא [; ברה] דאתפקדו בידהא דמטרוניתא כלהו זכאין כלהו בלא חטאין בלא חובין כדין אומינת להו חירו מאתר דכל חירו בידהא דמטרוניתא כדין מטרוניתא עאלת. ס יודרוו. ע ל"ג אורחוי.

יום הכפורים

הסולם

מאמר

ענויים. וכולם הם בזכות. אז מזדמן להם חירות מהמקום שכל החירות היא ביד המטרוניתא, שהיא המלכות. דהיינו שהמלכות עולה אל הבינה וכל החירות שבינה מקבלת המלכות. בני המלך, דהיינו ישראל למטה, שהם בניה, שנמסרו בידיה, כולם זכאים כולם בלי חטאים ובלי עונות, אז מזדווגת עם המלך, באור, בשמחה, בשלמות, וברצון, כי גידלה בנים למלך העלין כראוי. דהיינו שמתדבקת בימין. אמנע מטרם שישראל מקבלים טהרה וחירות מבינה, אין המלכות יכולה להזדווג עם ז"א ולקבל מן הימין. ובה מיושב שאלת ר' אלעזר בנו.

רנו) וכד האי יומא וכר: וכשיום ההוא אינו נמצא כראוי, אוי להם, לישראל, אוי לשליחם, דהיינו הכהן הגדול, אוי שהמטרוניתא נתרחקה מן המלך, ואמא עלאה, שהיא בינה, נסתלקת ואין החירות יוצא ממנו אל העולמות. אשרי הם ישראל שהקב"ה לימד אותם דרכיו כדי להנצל

רנד) ת"ח מלכא קדישא וכר: וחשיב, בוא וראה, המלך הקדוש עזב היכלו וביתו ביד המטרוניתא, שהיא המלכות, ועזב אצלה בניה, כדי להנהיגם ולהכותם ולשרות בתוכם. ואם הם זכאים, נכנסת המטרוניתא בשמחה וביקר אל המלך. ואם אינם זכאים היא והם מוחזרים בגלות. וכבר העמדנו כמ"ש, משדד אב יברית אם, שמבריחה לגלות. וכתוב, ובפשעכם שלחה אמכם.

רנה) וע"ד אית יומא וכר: וע"כ יש יום אחד בשנה, להשגיח בהם ולעיין במעשיהם. וכשמגיע יום ההוא, אמא עלאה, שהיא בינה, שכל החירות בידיה, דהיינו המוחין דהארץ החכמה המלובשת בחסדים, שה"ט החירות, המברחים ומכניעים כל הקליפות, נודמנת כנגדו, כנגד יום ההוא, להסתכל בהם בישראל, דהיינו להשפיע להם, וישראל ממהרים ביום ההוא, בכמה עבודות בכמה תפלות, בכמה (דמו"ד ק"ב ע"ב)

לטהר אתכם. וכתוב, a) וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם וגו'.

רנז) (ד) ובחמשה עשר יום לחדש השביעי וגו'. ר' יוסי שאל לרבי אבא, א"ל, הני חמשה עשר יום, מאי קא מיירי. א"ל, ודאי רזא יקרא הוא. ת"ת. בין לעילא בין לתתא, כל חד וחד, בארחה נטלא. ובארחה יתבא, ובארחה אתער ועביד ⁹ מאי דעביד. האי עשור מכנסת ישראל אינון. ויומא עשיראה, בעשיראה קיימא. ועל דא ^ה בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית וגו'. והאי יומא, הוא דילה. וחמשה יומין אחרנין, דמלכא הוא. ההוא יומא ^ז דאתי עלה. דהא חמשה, ביה יתיב מלכא, ^ק בכורסייא.

רנח) ובכל אתר בעשור, דמטרוניתא הוא. חמשה עלייהו, דמלכא הוא. ההוא יומא דאתי עלה. בג"כ חמשה יומין מירחא, לאורייתא. ואי תימא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

a) (יהואל לו) וישב לו צ"א. ד) ה"ו רנ"ה: ⁹ מה. ^ז דעלה בגין דדרגא חמשה. ^ק בתרעא; ה) (שמה יב) בא מו צ"ד.

חמשה עשר יום

הסולם

מאמר

ולמעלה ודעת, נחשבים לספירה אחת, כי ת"ת העולה לבינה נעשה בה לדעת. ועם ח"ג, הם שלשה, ועב ח"ב, הם חמשה. אלא בעבור עוד חמשה ימים לחדש, היא משגת מה' ספירות עליונות שמחזה ולמעלה דז"א, ונמצאת עמו בנווג. וע"כ נמצאת המלכות בחמשה עשר יום לחדש בכל השלמות. וה"ש, האי עשור מכנסת ישראל אינון, שעשר לחדש היא עשר ספירות דמלכות, המגיעה עד החזה דז"א. וחמשה יומין אחרנין דמלכא הוא, וחמשה הנוספים על עשר לחדש, הם ה' ספירות חב"ד חו"ג שמחזה ולמעלה דז"א. ההוא יומא דאתי עליו, שבמלאת חמשה עשר יום ז"א מזדווג עמה ומשפיע לה מה' ספירות שמחזה ולמעלה שלו. דהא חמשה ביה יתיב מלכא בכורסייא, כי החמישי, שהוא ז"א, המלך משפיע בו אל הכסא שלו שהוא המלכות, משפיע לה מה' ראשונות.

רנח) ובכל אתר בעשור וכי: ובכל מקום, בעשור, הוא של המטרוניתא, דהיינו המלכות. חמשה עליהם הם של המלך, דהיינו ה' ספירות ראשונות דז"א. שהוא יום ההוא הבא עליה. שהוא ז"א. ומשום זה, חמשה ימים מחדש פיון הוא לקבלת התורה. שיורה על ה' ראשונות דז"א שהשפיעו בתן תורה. ואם תאמר שבשביעי היה צריך ליתן התורה, דהיינו בזמן ששני האבות, שהם אבא ואמא, נמצאים מלובשים בו, בז"א. כי המלך כשהוא בהם אז מתעטר

להנצל מן הדין וימצאו זכאים לפניו. ז"ש, כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם. וכתוב, וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם מכל טמאותיכם וגו'.

רנז) ובהמשה עשר יום לחדש השביעי וגו': ר' יוסי שאל לר' אבא. אמר לו, אלו חמשה עשר יום, מה הם אומרים. אמר לו, ודאי סוד יקר הוא. בוא וראה בין למעלה ובין למטה, כל אחד ואחד בדרכו נוסע, ובדרכו יושב, ובדרכו נתעורר, ועושה מה שעושה. כלומר שאין דבר אחד דומה לחבירו בין למעלה ובין למטה. עשור הזה הוא מכנסת ישראל, דהיינו שרומז על המלכות, כי יום העשירי עומד בספירה העשירית, שהיא מלכות. וע"כ נאמר, בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית וגו'. משום כי בעשור היא מלכות, וכיון שכבר נשלמו בעשרת הימים עשר הספירות, ע"כ ייקחו להם וגו'. ויום הו"א, העשירי בחדש, הוא שלה. וחמשה ימים האחרים הם של המלך, שהוא ז"א. יום ההוא שבא עליה, וממלא אותה באורותיה, וע"כ בחמשה עשר יום המלכות במלואה, כי ביום החמישי, שנגמרו ה' ספירות דז"א, יושב בו המלך על הכסא, שהיא המלכות. שז"ס סיהרא באשלמותא.

פירוש. עשרת הימים רומזים על עשר ספירות שבמלכות, המלבת מחזה ולמטה דז"א. ועד אז, אין לה עוד מה' ספירות שמחזה ולמעלה דז"א כלום, שהם חב"ד וח"ג, כי ת"ת שמחזה (דפו"י דף ק"ב ע"ב)

שביעאה, בזמנא דתרין אבהן משתכחי ביה, דהא מלכא בהו, וכדין מתעטר בכלא. וחד מלה, שביעאה וחמשהא.

רנט) ת"ח, חמשהא דיליה הוא ודאי, כמה דאתמר, וכדין נהיר אבא לאימא, ואתנהירו מנה חמשין תרעין לאנהרא לחמשהא. ואי תימא שביעאה, בגין דמלכא בשלימו דאבהן, ועטרה ירית משביעאה, כמה דכתיב (1) צאינה וראינה בנות ציון. וע"ד בשביעאה הוא יומא דמעטרא מלכא בעטרוי, וכדין ירית מלכא לאבא ואימא, דמזדווגין כחדא. וע"ד כלא בחד תלייא.

רס/א) (2) ובחמשה עשר יום, ר' יהודה פתח, (3) וישמע הכנעני (4) מלך ערד. תנינן, ג' מתנן עלאין, אזדמנו להו לישראל, ע"י תלתא אחין: משה, אהרן, ומרים. מן, בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים. וכלהו אחידן לעילא. מן בזכות משה, דכתיב (5) הנני ממטיר לכם לחם * מן השמים מן ש השמים, דא משה.

רס/ב) ענני כבוד בזכות אהרן, דכתיב (6) אשר עין בעין נראה אתה יי' וגו', וכתוב (7) וכסה ענו הקטרת. מה להלן, שבעה. אף כאן נמי שבעה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ר מניה. ש מוסיף השמים דייקא.

(1) (שיר ג) וארא ב צ"ו. (2) לעיל אות רנו צ"ד. (3) (במדבר כא) ח"ג קג. קצג. רפג: ט) (שמות טז) בא מט צ"כ. י) (במדבר יד) ויקהל נה צ"א. כ) (ויקרא טז).

דרך אמת (ה) זה שייך בפרשת הקת.

מן באר ענני כבוד

הסולם

מאמר

שלמות ז"א, דהיינו בשעה שהוא מלביש או"א, אלא כשחושבים רק הספירות שהם שלו ודאי, אז הוא שלם בחמישי. וכשחושבים גם או"א המלוכשים בו, אפשר לומר שהוא שלם בשביעי. ושניהם רומזים על אותו הדבר.

רס/א) ובחמשה עשר יום: ר' יוחאי פתח, וישמע הכנעני מלך ערד. למדנו, ג' מתנות עליונות נזדמנו לישראל על ידי ג' אחים, משה אהרן ומרים, מן, בזכות משה. ענני כבוד, בזכות אהרן. באר, בזכות מרים וכולם אחוים למעלה. מן, בזכות משה. שכתוב, הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. מן השמים, זהו משה. דהיינו שהוא מרכבה לז"א שנקרא משה, ונקרא שמים.

רס/ב) ענני כבוד וכי: ענני כבוד בזכות אהרן, שהוא מרכבה לחסד, שכתוב אשר עין בעין נראה אתה ה' וְעָנַנְךָ עוֹמֵד עֲלֵיהֶם וגו'. וכתוב, וכסה עֵנַן הקטרת, מה להלן, בקטרת. הוא ז' עננים אף כאן, בועננד עומד על הם, הם ג"כ שבעה עננים, כי בקטרת היו ז' עננים מקושרים יחד, ואהרן הוא הראש לכל השבעה עננים

מתעטר מכל וראוי לתת התורה. ומשיב, דבר אחד הוא, חמישי ושביעי.

רנט) ת"ח חמישהא דיליה הוא וכי: בוא וראה, חמישי, שלו הוא ודאי, כמו שאמרנו, שיורה על ה' ספירות שלו חב"ד חו"ג. ואז מאיר אבא לאמא ומאירים ממנה חמשים שערים, להאיר לחמישי, שנ' שערי בינה מאירים לה' ספירות עליונות דז"א, ואע"פ שאבא ואמא מאירים בתוכו, אין אנו מדברים אלא מספירות חב"ד חו"ג שלו בלבד, וע"כ הוא נשלם בחמישי. ואם נאמר שהוא שביעי, הוא משום שהמלך נמצא בשלמות של האבות המאירים בו, כנ"ל, שחמשה שלו עם אבא ואמא, הם ז'. ועוד שהוא יורש עטרה מבינה, שנקראת שביעי, שאם מתחילים לספור מיסוד נמצאת הבינה ספירה השביעית. כמו שכתוב, צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו וגו'. וע"כ ביום השביעי הוא יום שהבינה מעטרת את המלך, שהוא ז"א בעטרותיו. וגם אז יורש המלך את אבא ואמא שמזדווגים ומאירים בתוכו יחד כנ"ל, שעם החמשה של עצמו הם ז'. וע"כ הכל תלוי באחד. כלומר הכל רומז על (דפ"י דף ק"ב ע"ב *) דף ק"ג ע"א)

דהא בקטרת שבעה עננין מתקשרן כחדא. ^ה ואהרן רישא לכל שבעה עננין הוא והוא קשיר ^א לשית אחרנין ^ב ביה בכל יומא.

רסא) באר בזכות מרים, דהא היא ודאי באר אתקרי. ובספרא דאגדתא, ^ז ותתצב אחותו מרחוק לדעה וגו'. דא הוא באר מים חיים, וכלא קשורא חד. מתה מרים, אסתלק באר. דכתיב, ^ח ולא היה מים לעדה. ובההיא שעתא בעאת באר אחרא לאסתלקא, דהוה שכיח עמהון דישראל. כד חמאת שיתא עננין דהוון קשירין עלה, ^ג אתקשרת היא בהו.

רסב) מית אהרן, אסתלקו אינון עננין, ואסתלק עננא דבירא עמהון. אתא משה, אהדר להו. הה"ד, ^ו עלית למרום שבית שבי לקחת מתנות ^ד ידום. לקחת מתנות ודאי, אינון מתנות דהוון בקדמיתא באר ועננין.

רסג) באר, דא באר דיצחק. עננים, אלין עננים דאהרן. א"ר יצחק, מפני מה זכה אהרן לדא, בגין דאיהו ^ד קשיר בעננים. והוא אקשיר כל יומא ויומא לכלהו כחדא, ^ה דמתברכאן כלהו על ידי.

רסד) תא חזי, ^ו על כל חסד דעבד קב"ה בישראל. קשיר עמהון ז' ענני יקירן, וקשיר להו בכנסת ישראל, דהא עננא דילה אתקשר בשיתא

מסורת הזהר

רסא) (שמות ב) שמות סא צ"ע. ח) (במדבר כ) ח"ג קפא: ו) (תהלים סח) ח"ג קמת. קצג.

ח ועוד אהרן; דאהרן. א בשית. ב ל"ג ביה בכל יומא. ג ואתקשרת. ד רישא לעננים. ה ומתברכאן. ו ל"ג על כל.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

מן באר ענני כבוד

עננים, כי ז' עננים ה"ס חג"ת נה"מ, ואהרן שהוא מרכבה לחסד הוא ספירה ראשונה מהם, והוא קשור בו לששה עננים אחרים, שהם ג"ת נה"מ, בכל יום. וע"כ נחשבים העננים שהם בזכות אהרן, להיותו בחינת חסד שהוא ראש העננים, וכולל אותם.

רסא) **באר בזכות מרים וכו':** באר הוא בזכות מרים. שמרים היתה מרכבה למלכות, כי היא ודאי נקראת באר. ובספר אגדה למדנו, דתתצב אחותו מרחוק לדעה וגו'. זו היא באר מים חיים, דהיינו מלכות, והכל קשר אחד, כי מרים היתה קשורה במלכות. מתה מרים, בסתלקה הבאר. שכתוב, ולא היה מים לעדה. ובשעה ההוא רצתה באר אחרת להסתלק, שהיא המלכות, שהיתה מצויה עם ישראל. אלא כשראתה ששה עננים, שהם חג"ת נה"מ שהיו קשורים עליה, על הענן דמלכות, שהוא בחינתה, נתקשרה המלכות בהם.

רסב) **מית אהרן אסתלקו וכו':** מת אהרן, נסתלקו אלו ענני כבוד, ונסתלק עמהם הענן הז', שהבאר שהיא מלכות, נתקשרה בו, כנ"ל. בא משה והחזירם להם. ז"ש עלית למרום (דפו"י דף ק"ג ע"א)

שבית שבי לקחת מתנות באדם. לקחת מתנות, ודאי, שהם אלו המתנות שהיו בתחילה, דהיינו הבאר והעננים.

רסג) **באר דא באר וכו':** באר, זו הבאר של יצחק, כלומר המלכות נקראת באר, בשעה שמקבלת הארת חכמה משמאל, שנקרא יצחק. עננים אלו עננים דאהרן. כלומר שעננים הם חסדים, כי הם בחינות אהרן שהוא חסד. ובוה מובן מה שאומר (באות רס"א) שמלכות דבאר נתקשרה במלכות דעננים, כי הן משונות זו מזו, שזו הוא חסד דמלכות. וזו היא גבורה דמלכות. א"ר יצחק מפני מה זכה אהרן לזה. שימשכו ענני הכבוד לישראל בזכותו. הוא משום שהוא קשור בעננים, כלומר שהוא מדת החסד כמוהם. והוא, להיותו מרכבה לחסד דו"א שהוא ראש העננים, היה מקשר ומיחד בכל יום ויום כולם כאחד, שיתברכו כולם על ידי.

רסד) **ת"ח על כל וכו':** בוא וראה, על כל חסד שעשה הקב"ה עם ישראל, קשר עמו ז' ענני כבוד, שהם כנגד חג"ת נה"מ, וקשר אותם בכנסת ישראל, שהיא המלכות, כי הענן שלה, שהוא מלכות דעננים, היה קשור בששה האחרים

אחרנין. ובכלהו שבעה, אזלו ישראל במדברא. מאי טעמא, בגין דכלהו קשרא דמהימנותא נינהו ועל דא בסכות תשבו שבעת ימים. מאי קא מיירי. בגין דכתיב, ^(ט) בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. ובעי בר נש לאחזאה גרמיה, דיתבי תחות צלא דמהימנותא.

רסה) ת"ת, כל אינון שנין דקאים אהרן, הווי ישראל בצלא דמהימנותא. תחות אליו עננין. בתר דמית אהרן, אסתלק עננא חד, דהוא ימינא דכלא. וכד האי אסתלק, אסתלקו כל שאר ^ז עמיה ואתחזיאו כלהו בגריעותא. והא אוקמוה, דכתיב ^(ט) ויראו כל העדה כי גוע אהרן. אל תקרי ויראו, אלא וייראו. מיד וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע דאסתלקו אינון עננים, ומית תיירא רברבא דכל אינון עננים אתקשרו ביה.

רסו) א"ר יצחק, הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי. וכד אתו אינון מאללין דשדר ^ח משה, אמרו ^(ט) עמלק יושב בארץ הנגב, בגין לתברא לבייהו. דהא בעמלק אתבר חיליהון בקדמיתא.

רסז) א"ר אבא, וישמע הכנעני, מאי קא מיירי הכא. בתר דאסתלקו אינון עננים. אלא כנען כתיב ביה, ^(י) ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. הכא אוליפנא, מאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אתחזי למהוי

מסורת הזהר

(ט) (שיר ב) לך עב צ"א. (ט) (במדבר כ) ח"ג קפג. ז עננין. ח יהושע. ז"ח יב ט"ד שיר"ד יד ט"ד שלי"ו. (ט) (שם יג) ח"ג קס. קסא. צ) (בראשית ט) ויחי קיט צ"נ.

חלופי גרסאות

ז עננין. ח יהושע.

ז"ח יב ט"ד שיר"ד יד ט"ד שלי"ו. (ט) (שם יג) ח"ג קס. קסא. צ) (בראשית ט) ויחי קיט צ"נ.

מאמר

הסולם

מן באר ענני כבוד

ששה הספירות הכלולות בו, ונראו כולם בחסרון מישראל. והרי העמדנו, שכתוב, ויראו כל העדה כי גוע אהרן, אל תקרי ויראו, אלא וייראו, דהיינו שהלך מהם הצל של העננים ונראו לעין. מיד וישמע הכנעני מלך ערד יושב הנגב כי בא ישראל דרך האתרים. שמע שנסתלקו ענני הכבוד, ומת מורה דרך הגדול, שכל אלו העננים היו מקושרים בו. תייר, פירושו מורה דרך, כי על עינים הייתי לעור מתרגם תייר היתתי (איוב כ"ט ט"ו).

רסו) א"ר יצחק וכר: אר"י, הכנעני מלך ערד יושב הנגב ודאי, וכשבאו אלו המרגלים ששלח משה, אמרו, עמלק יושב בארץ הנגב. כדי לשבור לבם. כי בעמלק נשבר כוחם תחילה. רסז) א"ר אבא וכר: אר"י, וישמע הכנעני, מה ענינו של כנעני כאן, שבא אחר שנסתלקו העננים. ומשיב, אלא כנען כתוב בו, ויאמר ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו, ולמדנו כאן, בהכתוב וישמע הכנעני, שמי שמוציא עצמו מצל האמונה הוא ראוי להיות עבד

האתרים, חג"ת נה"י, ובכל שבעה העננים הלכו ישראל במדבר. מה הטעם. הוא משום שכולם היו קשרי האמונה, שהיו דבוקים במלכות הנקראת אמונה. ועל זה, אומר הכתוב, בסוכות תשבו שבעת ימים, שה"ס ז' ענני הכבוד שהלכו עם ישראל במדבר. מה זה מלמדנו, ומשיב, משום שכתוב, בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי. שה"ס, צל ענני הכבוד וה"ס, צל סוכה. וצריך האדם להראות את עצמו, שהוא יושב תחת צלה של האמונה.

רסה) תא חזי כל וכר: בוא וראה, כל אלו השנים שנמצא אהרן, היו ישראל בצל האמונה, תחת אלו ז' העננים, אחר שמת אהרן נסתלק ענן אחד, שהוא החסד דעננים, שהיה מדתו, שהיא הימין של כולם, כלומר שכולם היו בחינות חסדים שהם כלולים בצד ימין, אלא החסד שבהם, הוא יותר ימין מכולם, כי כולם כלולים בו, והם בחינת ז"ס הכלולות בספירת החסד. ועל כן, כשנסתלק זה, דהיינו החסד דעננים, נסתלקו כל שאר העננים עמו, להיותם (דפו"י דף ק"ג ע"א)

עבד לעבדי עבדין, הה"ד (p) וילחם בישראל וישב ממנו שבי. הוא נטל עבדין מישראל לגרמיה.

רסח) ועל דא כתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. כל מאן דאיהו משרשא וגזעא קדישא דישראל, ישבו בסכות, תחות צלא דמהימנותא. ומאן דליתיה מגזעא ושורשא קדישא דישראל, לא יתיב בהו, ויפוק גרמיה מתחות צלא דמהימנותא.

רסט) כתיב (r) כנען בידו מאזני מרמה, דא אליעזר עבד אברהם. ות"ת. כתיב ארור כנען ובגין זוכה כנען דא, לשמשא לאברהם, כיון דשמש לאברהם, יתיב תחות צלא דמהימנותא, זכה למיפק מההוא לטייא דאתלטייא, ולא עוד אלא דכתיב ביה ברכה. דכתיב, (s) ויאמר בא ברוך יי'. מאי קא מיירי. דכל מאן דיתיב תחות צלא דמהימנותא, אחסין חירו ליה ולבנוי לעלמין, ואתברך ברכתא עלאה, ומאן דאפיק גרמיה מצלא דמהימנותא, אחסין גלותא ליה ולבנוי, דכתיב וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

רע) (* (n) בסכות תשבו חסר, e ודא עננא חד, דכלהו קשירין ביה. דכתיב, כי ענן יי' עליהם יומם. וכתיב, (k) ובעמוד ענן אתה הולך לפנים יומם. דא הוא עננא דאהרן, י דאקרי יומם, כ דכתיב (l) יומם יצוה יי' חסדו. עננא l חד, נטיל עמיה חמש אחרנין, m ואינון שית. ועננא אחרא, דכתיב ובעמוד אש לילה, דא נהרא להו לישראל, מנהירו דאינון שית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(q) (במדבר כא) לעיל אות רס צ"ח. (r) (הושע יב) ט ל"ג ודא עננא. י ל"ג דאקרי יומם. כ וכתיב. ח"ג קנח. (s) (בראשית כד) ח"ג קנח. (n) תצוה ל דא. m מאינון שבע. נב צ"א. (a) (במדבר יד) ויקהל נה צ"א. (b) (תהלים מב) שמות קג צ"נ.

חג הסוכות

הסולם

מאמר

בא ברוך ה'. מהו מלמדנו. הוא. שכל מי שיושב תחת צל האמונה, מנחיל חירות לו ולבניו לעולם, ומתברך בברכה עליונה. ומי שמוציא את עצמו מצל האמונה, מנחיל גלות לו ולבניו. שכתוב, וילחם בישראל וישב ממנו שבי.

רע) בסכות תשבו וכר': בסכות תשבו, חסר ו' בהמלה סוכות, והוא משום שסכות זה רומז רק לענן אחד בלבד, שהוא חסד, שכל ששה עננים קשורים בו, וע"כ הם ד' ימים, שכתוב, כי ענן ה' עליהם יומם. וכתוב, ובעמוד ענן אתה הולך לפניהם יומם, זה הוא ענן של אהרן, שהוא חסד, שנקרא יומם. שכתוב, יומם יצוה ה' חסדו. ענן אחד, שהוא חסד, לוקח עמו חמש עננים אחרים שהם, גבורה, ת"ת, נה"ל, והם ששה, וענן אחר, שכתוב בו ובעמוד אש לילה, שהוא המלכות, הוא מאיר לישראל מן ההארה של אלו ששה עננים.

בסכות

עבד, לעבדי עבדים, דהיינו לכנענים, ז"ש, וילחם בישראל וישב ממנו שבי, שלקח לעצמו עבדים מישראל.

רסח) וע"ד כתיב כל וכר': וע"כ כתוב כל האזרח בישראל ישבו בסוכות. כי כל מי שהוא משורש וגזע קדוש מישראל, ישבו בסכות תחת צל האמונה. ומי שאינו מגזע ושורש הקדוש של ישראל, לא ישב בהם, ומוציא את עצמו מתחת צל האמונה.

רסט) כתיב, כנען בידו וגר': כתוב, כנען בידו מאזני מרמה, זהו אליעזר עבד אברהם. ובוא וראה, כתוב, ארור כנען. ומשום שכנען הזה שהוא אליעזר, זכה לשמש את אברהם, כיון ששימש את אברהם, וישב תחת צל האמונה, זכה לצאת מאותה הקללה שנתקלל, ולא עוד, אלא שכתוב בו ברכה, שכתוב, ויאמר (דפו"י דף ק"ג ע"א *) דף ק"ג ע"ב)

רעיא מהימנא

(רעא) א) בסכות תשבו שבעת ימים וגו', נ פקודא דא, לישב בסוכה. והא ארקימנא, בגין לאתחזאה דישראל יתבי ברזא דמהימנותא, בלא דחילו כלל, דהא מקטרגא אתפרש מנייהו. וכל מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, יתיב בסוכה. כמה דארקימנא, דכתיב, כל האזרח בישראל ישבו בסכות. מאן דאיהו ברזא דמהימנותא, ומזרעא ושרשא דישראל, ס ישבו בסכות. ורזא דא אתמר בכמה דוכתי.

(רעב) ע פקודא בתר דא, לקרבא קרבנא בכל יומא, וקרבנא דא, למהוי חולקא בכלא, בתדוותא פ דבנוי. בגין דכלהו אחידן באילנא. ענפין דלתתא דלגבי שרשא דאילנא, כלא אתברכן בגין אילנא. אף על גב דלית בהו תועלתא, כלא אתברכאן. ז וחדוותא דישראל באבוהון דלעילא, ק יהבי חולקא דברכאן, לכל אינון שאר עמין, דאית לון אחידו, ר ואתאחדו בהו בישראל. (רעג) וכל אלין קרבנין, למיהב מזונא, לאינון ממנן דשאר עמין, דהא מגו רחימו דקא רחים קב"ה לבנוי, בעי דכלא יהון רחימין דלהון. ורזא דא, (ד) ברצות יי' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אפילו כל אינון מקטרגי עלאי כלהו אהדרן רחימין ט לישראל וכד חיילין דלעילא אהדרו רחימין לישראל, כל אינון דלתתא, על אחת כמה וכמה.

(רעד) ואי תימא להון הו מקרבי קרבנא, לאו הכי, אלא כלא לקב"ה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) לעיל אות רע צ"ח. ד) (משלי טז) תולדות עה צ"א. נ פקודא מ"ה. ס יהא. ע פקודא מ"ו. פ בבנוי. ז ובחדוותא. ק הכי. ר ואתאחדן. ש ל"ג פן לישראל עד לישראל.

חג הסוכות

הסולם

מאמר

רעיא מהימנא

שאין בהם תועלת, הם ג"כ מתברכים כולם. ושמחת ישראל היא באביהם של מעלה, דהיינו בשורש האילן, והם נותנים חלק מן הברכות לכל אלו שאר העמים, שיש להם אחיזה ומתאחזים בישראל. (רעג) וכל אלין קרבנין וכר: וכל אלו הקרבנות, הע' פרים, הוא לתת מזון לכל אלו הממונים של שאר העמים. כי מתוך האהבה שהקב"ה אוהב את בניו, רוצה שכל השרים יהיו אוהבים שלהם. וזה סוד, ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. דהיינו אפילו כל אלו מקטרגים העליונים, כולם חוזרים להיות אוהבים לישראל. כשהכחות של מעלה חוזרים להיות אוהבים לישראל, כל אלו שלמטה על אחת כמה וכמה.

(רעד) ואי תימא להון וכר: ואם תאמר, שלהם, לע' שרים, היו מקריבים הקרבן, אינו כן, אלא וכל להקב"ה עולה וקרב. והוא מחלק מזון

(רעא) בסוכות תשבו שבעת ימים וגו': מצוה זו היא לישב בסוכה. והרי העמדנו, שהוא כדי להראות שישראל יושבים בסוד האמונה, שה"ס צל סוכה, בלי יראה כלל מקטרוגים, כי המקטרג כבר נפרד מהם, ביום הכפורים ע"י השעיר לעזאזל. וכל מי שהוא בסוד האמונה יושב בסוכה. כמו שהעמדנו, שכתוב, כל האזרח בישראל ישבו בסכות, דהיינו, מי שהוא בסוד האמונה, ומזרע ושרש של ישראל ישבו בסכות. וסוד הזה מובא בכמה מקומות.

(רעב) פקודא בתר דא וכר: המצוה שלאחר זו, היא, להקריב קרבן בכל יום, מד' ימי הסוכות, וקרבן זה שיהיה חלק לכל, בשמחה של בניו, כי ע' פרים הם כנגד ע' שרים שג' אומות העולם. משום שכולם אחוזים באילן, שהוא ז"א, כי הענפים שלמטה הנמשכים משרש האילן, כולם מתברכים בשביל האילן, ואע"פ (דפו"י דף ק"ג ע"ב)

סליק ומתקרב. ואיהו פריש מזונא לכלהו אוכלוסין דסטרינ אחרנין, דיתהנון בההוא דורונא דבנוי, ויתהדרון רחימין דלהון, דינדעון עילא ותתא, דהא לית עמא כעמא דישראל, דאינון חולקיה ועדביה דקב"ה, ואסתלק יקרא דקב"ה עילא ותתא כדקא יאות. וכל אוכלוסין עלאין פתחי ואמרי, (ג) ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. ע"כ.

רעה) רבי אלעזר (ח פתח, (ו) כה אמר יי' זכרתי לך חסד נעורייך וגו'. האי קרא על כ"י אתמר, בשעתא דהות אזלא במדברא עמהון דישראל. זכרתי לך חסד: דא עננא דאהרון, דנטלא בחמש אחרנין, דאתקשרו עלך, ונהירו עלך. אהבת כלולותיך, « דאשתכללו לך, ואעטרו לך, ואתקינו לך ככלה דתעדי תכשיטהא. וכל כך למה. בגין לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה.

רעו) תא חזי, בשעתא דבר נש יתיב במדורא דא, צלא דמהימנותא, שכינתא פרסא גדפהא עליה מלעילא, ואברהם וחמשה צדיקייא אחרנין ב שויין מדוריהון עמיה. אמר רבי אבא, אברהם וחמשה צדיקייא, ודוד מלכא, שויין מדוריהון עמיה. הדא הוא דכתיב, בסכות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתיב, ולא ג בשבעת ימים. כגוונא דא כתיב, (ז) כי ששת ימים עשה יי' את השמים וגו'. ובעי בר נש ד למחדי בכל יומא ויומא, באנפין נהירין, באושפיזין אלין דשריין עמיה.

רעז) ואמר רבי אבא, כתיב בסכות תשבו שבעת ימים, ולבתר ישבו

מסורת הוהר

(ה) (ש"ב ז) שמות צב צ"ט. (ו) (ירמיה ב) וירא קטו צ"א. (ז) (שמות לא) ב"א רס צ"א.

חלופי גרסאות

ת מוסיף פתח ואמר. א דאשתללו; דכלהו [; וכלהו] אשתכללו בכ. ב מוסיף ודוד מלכא שויין. ג בשבעת. ד למחזי.

מאמר

הסולם

חג הסוכות

רעו) ת"ח בשעתא דב"נ וכי: בוא וראה, בשעה שאדם יושב במדור הוה, בסוכה, שהוא צל האמונה, השכינה פורשת כנפיה עליו מלמעלה, ואברהם שהוא חסד, וחמשה צדיקים אחרים שהם סוד גבורה ת"ת ונה"י, עושים משכנם עמו. א"ר אבא, אברהם וחמשה צדיקים, ודוד המלך, שהוא מלכות, עושים משכנם עמו. ז"ש, בסכות תשבו שבעת ימים. שבעת ימים כתוב הרומזים על חג"ת נה"מ, ולא בשבעת ימים, כעין זה כתוב, כי ששת ימים עשה ה' את השמים וגו'. שלא כחוב בששת ימים, שהיינו ג"כ להיותם מורים על ששת ימים העליונים חג"ת נה"י, שהם עשו את השמים ואת הארץ. (ע"י וארא אות ק"פ) וצריך האדם לשמוח בכל יום ויום בפנים שמחים באלו האורחים. חג"ת נה"י"מ השורים עמו.

מוזן לכל ההמונים של צדיקים האחרים, דהיינו השרים של ע"י האומות, שיהנו באותה המתנה של בניו, ויחזרו להיות אוהבים שלהם. וידעו למעלה ולמטה שאין עם כעם ישראל, שהם חלקו ונחלתו של הקב"ה. ומתעלה הכבוד של הקב"ה למעלה ולמטה כראוי. וכל ההמונים העליונים פותחים ואומרים. ומי כעמך כישראל גוי אחד בארץ. (ע"כ רעיא מהימנא).

רעה) רבי אלעזר פתח וכי: רא"פ, כה אמר ה' זכרתי לך חסד נעורייך וגו'. מקרא זה נאמר על כנסת אחרים, שהיא המלכות, בשעה שהיתה הולכת עם ישראל במדבר. זכרתי לך חסד, זהו ענן של אהרן, שהוא חסד, שנסע בחמש עננים אחרים, ג"ת נה"י, שנתקשרו עליך והאירו עליך. אהבת כלולותיך, שאלו העננים שכללו אותך, והעטירו אותך והתקינו אותך ככלה תעדה כליה. וכל כך למה. הוא משום לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה. דהיינו משום שהלכה עם ישראל במדבר. (דפו"י דף ק"ג ע"ב)

רעז) ואמר ר' אבא וכי: וארא, כתוב, בסכות תשבו שבעת ימים, ואח"כ ישבו בסכות. בתחילה

בסכות. בקדמיתא תשבו, ולבתר יישוב. אלא, קדמאה לאושפיזי. תניינא, לבני עלמא. קדמאה לאושפיזי, כי הא דרב המנונא סבא, כד הוה עייל לסוכה הוה חדי, וקאים על פתחא לסוכה מלגאו, ואמר נזמן לאושפיזין. ^ה מסדר פתורא, וקאים על רגלוהי, ומברך, ואומר בסכות תשבו שבעת ימים. תיבו אושפיזין עלאין, תיבו. אושפיזי מהימנותא, תיבו. ^ו ארים ידוי, וחדי, ואמר זכאה חולקנא, זכאה חולקיהון דישראל, דכתיב, ^ח כי חלק יי' עמו וגו', והוה יתיב.

רעח) תניינא, לבני עלמא, דמאן * דאית ליה חולקא בעמא ^ז ובארעא קדישא, יתיב בצלא דמהימנותא, לקבלא אושפיזין, למחדי בהאי עלמא ובעלמא דאתי ^ח ובעי למחדי למסכני. מאי טעמא. בגין דחולקא דאינון אושפיזין דומין דמסכני הוא. והווא דיתיב בצלא דא דמהימנותא, דומין אושפיזין אלין עלאין, אושפיזי מהימנותא, ולא יהיב לון חולקיהון, כלהו קיימי מניה, ואמרי ^ט אל תלחם את לחם רע עין וגו', אשתכח דהווא פתורא דתקין, דיליה הוא, ולא דקודשא ב"ה, עליה כתיב ^י וזריתי פרש על פניכם וגו', פרש חגיכם, ולא חגי. ווי ליה להווא בר נש. בשעתא דאלין אושפיזי מהימנותא קיימי מפתוריה.

רעט) ואמר ר' אבא, אברהם, כל יומי הוה קאים בפרשת אורחין, לזמנא אושפיזין, ולתקנא לון פתורי, השתא, דמומנין ליה, ולכלהו צדיקיא, ולדוד מלכא, ולא יהיבין לון חולקיהון, אברהם קאים מפתורא, וקרי, ^י סורו

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ה נסדר. 1 אסחי. ז ל"ג ובארעא. ח מוסיף ועכ"ד בעי. (דברים לב) ב"א קצד צ"ה. ט) (משלי כג) שמות ז צ"א. י) (מלאכי ב) יתרו קין צ"י. כ) (במדבר טז).

חג הסוכות

הסולם

מאמר

לשמח בעולם הזה ובעולם הבא. וצריכים לשמח את העניים. מהו הטעם. הוא משום שחלקם של אלו האורחים שהזמין לסעודתו, שייך לעניים. ואותו היושב בצל הזה של האמונה, ומזמין האורחים העליונים האלו, אורחים של האמונה, ואינו נותן להם חלקם מן הסעודה, דהיינו לעניים, כל האורחים עומדים ממנו. ואומרים אל תלחם את לחם רע עין וגו'. נמצא ששלחן הזה שערך הוא שלו, של רע העין, ואינה של הקב"ה, עליו כתוב, וזריתי פרש על פניכם וגו'. פרש חגיכם, ולא חגי. אוי לאותו האדם, בשעה שאלו אורחי האמונה עומדים מעל שלחנו.

בתחילה אומר תשבו ואח"כ יישוב. ומשיב, אלא הראשון, הוא להאורחים, חג"ת נה"מ, ע"כ מדבר הכתוב לשון נכח. תשבו. והשני הוא לבני העולם, ע"כ מדבר הכתוב לשון נסתר, יישוב. הראשון הוא להאורחים, כמו רב המנונא סבא, כשנכנס לסוכה, היה שמח ועומד על פתח הסוכה מבפנים, ואמר, נזמן את האורחים. וערך השלחן, ועמד על רגליו, ומברך ליישב בסוכה. ואומר, בסכות תשבו שבעת ימים. שבו אורחים העליונים, שבו. שבו אורחי האמונה, שבו. והרים ידיו ושמח ואמר, אשרי חלקנו אשרי חלקם של ישראל שכתוב, כי חלק ה' עמו וגו'. והיה יושב.

רעט) ואמר ר' אבא וכו': ואר"א, אברהם, כל ימיו היה עומד בפרשת דרכים להזמין אורחים ולערוך שלחן להם. עתה, בסוכות, אם מזמינים לו ולכל הצדיקים, ולדוד המלך, ואין נותנים להם חלקם, עומד אברהם מעל השלחן, וקורא

רעח) תניינא לבני עלמא וכו': השני, שהכתוב אומר יישוב, לשון נסתר, שהוא לבני העולם. היינו כי מי שיש לו חלק בעם ובארץ הקדוש, יושב בצל האמונה לקבל האורחים, (דפו"י דף ק"ג ע"ב *) (דף ק"ד ע"א)

נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה. וכלהו סלקין אבתריה. יצחק אמר, (ז) ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר, (ח) פתך אכלת תקיאנה. ושאר כל צדיקייא אמרי, (י) כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום.

רפ) דוד מלכא אמר, ט ואשלים דינוי, דכתיב, טו ויהי כעשרת הימים ויגוף יי' את נבל וימת. מאי קא מיירי. בגין דדוד שאל לנבל, ואתעביד ליה אושפיזא, ולא בעא. ודא זמין ליה, ולא יהב ליה חולקא, ובאינון עשרה יומין דדוד מלכא דאין עלמא, אתדן עליה ההוא בר נש דאשלים ליה ביש יתיר מנבל. רפא) אמר רבי אלעזר - אורייתא לא אטרח עליה דבר נש יתיר, אלא כמה דיכיל, דכתיב (ו) איש כמתנת ידו וגו'. ולא לימא איניש אכול ואשבע וארווי בקדמיתא, ומה דישתאר אתן למסכני, אלא רישא דכלא דאושפיזין הוא, ואי חדי לאושפיזין ורוי לון, קב"ה חדי עמיה, ואברהם קרי עליה, (ז) אז תתענג על יי' וגו'. ויצחק קארי עליה, (ז) כל כלי יוצר עליך לא יצלח. אמר רבי שמעון, האי, דוד מלכא א"ל, בגין דכל זיינין דמלכא, וקרבין דמלכא, בידי דוד אתפקדו, אבל יצחק קאמר, (ז) גבור בארץ יהיה זרעו וגו', הון ועושר וגו'.

רפב/א) יעקב אמר, (ז) אז יבקע כשחר אורך וגו', שאר צדיקייא אמרי, (ט) ונחך יי' תמיד והשביע וגו', דוד מלכא אמר, (ח) כל כלי יוצר עליך לא

מסורת הזהר

(ז) (משלי יג) בשלח קי צ"ר. (ח) (שם כג). (י) (ישעיה כח) תרומה קסד צ"ב. (ט) (ש"א כה). (ז) (דברים טז) משפטים קעט צ"כ. (ז) (ישעיה נח) ב"א ריא צ"ב. (ז) (שם נד) ח"ג קע: (ז) (תהלים קיב) תרומה טו צ"י. (ז) (ישעיה נח) לך קנד צ"א. (ט) (שם) משפטים יח צ"ס. (ח) (שם נד) לעיל אות רפא צ"צ.

חלוסי גרסאות

חג הסוכות

רפא) א"ר אלעזר וכו': אר"א התורה לא הטריחה את האדם לתת יותר אלא כמה שיכול. שכתוב, איש כמתנת ידו וגו'. ואל יאמר אדם, אוכל ואשבע וארוה תחילה, ומה שישאר אתן לעניים, אלא תחילת הכל הוא של האורחים, ואם משמח את האורחים ומרה אותם, הקב"ה שמח צמח, ואברהם קורא עליה, אז תתענג על ה' ויצחק קורא עליה, כל כלי יוצר עליך לא יצלח. א"ר שמעון, מקרא זה אומר לו דוד המלך, שהוא מלכות, משום שכל כלי זיין של המלך ומלחמות המלך בידיו של דוד נמסרו, אבל יצחק אומר, גבור בארץ יהיו זרעו וגו'. הון ועושר בביתו וגו'.

רפב/א) יעקב אמר, אז וכו': יעקב אמר, אז יבקע כשחר אורך וגו'. כי יבקע, הוא אותיות, יעקב. שאר הצדיקים אומרים, ונחך ה' תמיד והשביע וגו'. דוד המלך אמר, כל כלי יוצר עליך לא יצלח, כי הוא נתמנה על כל כלי זיין שבעולם

מאמר

וקורא, סורו נא מעל אהלי האנשים הרשעים האלה. וכולם מסתלקים אחריה. יצחק אמר, ובטן רשעים תחסר. יעקב אמר, פתך אכלת תקיאנה. ושאר כל הצדיקים, דהיינו משה ואהרן, אומרים, כי כל שלחנות מלאו קיא צואה בלי מקום.

רפ) דוד מלכא אמר וכו': דוד המלך אמר, ומשלים את דינוי, שכתוב, ויהי כעשרת הימים ויגוף ה' את נבל וימת. שואל, מה זה אומר, ומשיב, משום שדוד בקש את נבל שיקבל אותו לאורה, והוא לא רצה. וכן זה, היושב בסוכה, הזמין אותה, את דוד המלך, ולא נתן לו חלק, ע"כ דוד המלך קורא עליו את המקרא הזה של נבל. ובאלו עשרת הימים, שדוד המלך, שהוא מלכות, דן את העולם, דהיינו בעשרת ימי תשובה, נדון עליו אותו האדם, שגמל לו רע יותר מנבל. כי הזמינו ואינו נותן לו חלקו. ונבל עכ"פ לא הזמינו.

(דפו"י דף ק"ד ע"א)

יצלח, דהא הוא על כל זייני עלמא אתפקד. זכאה חולקיה דבר נש, דזכי לכל האי. זכאה חולקיהון דצדיקיא, בעלמא דין, ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב (א) ועמך כלם צדיקים וגו'.

רעיא מהימנא

רפב/ב) כ פקודא דא ליטול לולב בהוא יומא באינון זינין דיליה והאי רזא אוקימנא ואוקמוה חבריא כמה דקב"ה נטיל לון לישראל בהני יומין וחדי בהון. אוף הכי ישראל נטילי ליה לקב"ה לחולקיהון וחדאן ביה. ודא הוא רזא דלולב. ל ומינין דביה דאיהו רזא דיוקנא דאדם והא אתמר. ע"כ (א) רפג) א ולקחתם לכם ביום הראשון וגו', רבי שמעון פתח, א כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, דא אדם, דקב"ה ב ברא ליה נ בשמיה, דכתיב ד ויברא אלהים את האדם בצלמו. ו קרא ליה בשמיה, בשעתא דאפיק קשוט ודינא בעלמא, ואקרי אלהים, דכתיב ה אלהים לא תקלל.

רפד) קרא ליה בשמיה, דכתיב ויברא אלהים את האדם בצלמו ושפיר. הא אוקימנא, דכתיב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, בשעתא דזווגא אתמר. וכך הוא בזווגא דתרוייהו, בצלם ודמות. ואדם מדכר ונוקבא נפק. רפה) ויברא אלהים את האדם בצלמו, בספרא דשלמה מלכא אשכחנא, דבשעתא דזווגא * אשתכח לתתא, שדר קב"ה חד דיוקנא כפרצופא דב"נ,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שם ס) ב"א רח צ"ד. ב) משפטים קנט צ"ק. כ פקודא מ"ז. ל ווינין. מ קרא; קארי. נ בדיוקניה. ג) (ישעיה מג) בא ס צ"ס. ד) (בראשית א) הקסה"ז קפא צ"א. ה) (שמות כב) ת"ז בהשמטות ת"ה קמא. ז"ח ג ט"ד של"ב. דרך אמת ו) פ"י ולקחתם לכם בתקונים דף כה וקלג א.

חג הסוכות

הסולם

מאמר

יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, והו אדם, שהקב"ה ברא אותו בשמו, שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו, וקרא אותו בשמו, בשעה שהוציא אמת ודין בעולם ונקרא אלהים, דהיינו בתורה, שכתוב, אלהים לא תקלל. רפד) קרא ליה בשמיה וכי: קרא אותו בשמו, שכתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו. ויפה הוא. הרי העמדנו, מה שכתוב, נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, נאמר בשעת הזווג של ז"א ומלכות. וכך הוא בזווג שניהם, הוא בצלם ודמות, כי צלם הוא מו"א, ודמות היא ממלכות, ואדם מדכר ונוקבא יצא, דהיינו מו"א ומלכות. רפה) ויברא אלקים את האדם בצלמו: בספרא של שלמה המלך מצאתי, שבשעה שנמצא זווג למטה, שולח הקב"ה צורה אחת כפרצופו של האדם. רשום חקוק בצלם, והוא נמצא על זווג ההוא, ואם היתה ניתנה רשות לעין לראות, היה

שבעולם. אשרי הלקו של אדם שזכה לכל זה. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. עליהם כתוב, ועמך כלם צדיקים וגו'. רעיא מהימנא רפב/ב) פקודא דא ליטול וכי: מצוה זו ליטול לולב ביום ההוא באלו המינים שלו. וסוד זה העמדנו והעמידו החברים, כמו שהקב"ה לוקח את ישראל באלו הימים ושם בהם, אף כך ישראל לוקחים את הקב"ה לחלקם ושמהים בו. וזה סוד הלולב והמינים שבו. שהוא סוד צורת אדם, דהיינו ז"ט חג"ת נה"מ, כי ג' הדסים כנגד חג"ת, ב' ערבות כנגד נו"ה, לולב יסוד, אתרוג מלכות. וכבר למדנו. (ע"כ רעיא מהימנא).

מאמר צלם ודמות רפג) ולקחתם לכם ביום הראשון וגו': ר"ש פתח, כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו (דפ"י דף ק"ד ע"א *) דף ק"ד ע"ב)

רשימא חקיקא בצולמא, וקיימא על ההוא זווגא. ואלמלא אתייהיב רשו לעינא למחזי, תמי ב"נ על רישיה ז' חד צולמא, רשימא כפרצופא דב"נ, ובההוא צולמא אתברי ב"נ, ועד ט' לא קיימא ההוא צולמא דשדר ליה מאריה על רישיה, וישתכח תמו, לא אתברי ב"נ, הה"ד, ויברא אלהים את האדם בצלמו. רפו) ההוא צלם אזדמן לקבליה, עד דנפיק לעלמא. כד נפק, בההוא צלם אתרבי, בההוא צלם אזיל, הה"ד ו' אך בצלם יתהלך איש. והאי צלם איהו מלעילא.

רפו) בשעתא דאינון רוחין נפקו מאתרייהו, כל רוחא ורוחא אתתקו קמי מלכא קדישא בתקוני יקר, בפרצופא דקאים בהאי עלמא. ומההוא דיוקנא תקונא יקר, נפיק האי צלם. ודא תליתאה לרוחא, ואקדימת בהאי עלמא, בשעתא דזווגא אשתכח. ולית לך פ' זווגא בעלמא, דלא אשתכח צלם בגווייהו. אכל ישראל קדישין, האי צלם קדישא, ומאתר קדישא אשתכח בגווייהו. ולעכו"ם, צלם מאינון זינין בישין, מסטרא דמסאבותא אשתכח בגווייהו. וע"ד, לא ליבעי ליה לאיניש, לאתערבא צולמא דיליה, בצולמא דעובדי עבודה זרה, בגין דהאי קדישא, והאי מסאבא. ת"ח מה בין ישראל לעכו"ם וכו'.

רפח) דכתיב ביום ז' השמיני עצרת תהיה לכם, דהא יומא דא, ז' ממלכא הוא בלחודוי, חדוותא דיליה בהו בישראל. מתל למלכא דזמין אושפיון, אשתדלו בהו כל בני היכליה, לבתר אמר מלכא, ע"כ אנא ואתון אשתדלנא

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז' (תהלים לט) ויחי מט צ"ב. ז' (במדבר כט) ע דקיימא ול"ג לא. פ ל"ג זווגא. צ מן מלכא. נח לח צ"ב.

דרך אמת ז' עיין ברעיא מהימנא פרשת נשא סוד הדבר של שני צולמין במאמר המדבר בסוד התשובה.

מאמר

הסולם

שמיני עצרת

לרות. כלומר בחינה שלישית, כי רוח הוא ראשון, נפש הוא ב', וצלם הוא ג'. ומקדימה לבא לעולם הזה בשעה שנמצא זווג, ואין לך זווג בעולם שלא יהיה נמצא צלם בתוכו, אבל ישראל הקדושים, צלם הזה הקדוש, נמצא בהם ממקום קדוש, ובעכו"ם, הצלם שלהם הוא מאלו מינים הרעים. שמצד הטומאה הוא נמצא ביניהם. וע"כ אין צריך האדם לערב צלם שלו בצלם של עכו"ם, משום שזה קדוש וזה טמא. בוא וראה, מה בין ישראל לעמים עכו"ם וכו' כבר נדפס בפרשת ויחי מאות קצ"ו עד אות דל"ב. רפח) דכתיב ביום השמיני וכו': שכתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם (זה סיום מאמר הנ"ל בפרשת ויחי אות רל"א) כי יום הזה הוא מן המלך בלבד, הוא שמחתו בישראל. משל למלך שהזמין אורחים, השתדלו בהם כל בני היכלו, לבסוף, אמר המלך לבני היכלו, עד עתה אני ואתם השתדלנו כלנו בהאורחים, והקרבתם

היה האדם רואה על ראשו צלם אחי, רשום כפרצוף האדם, ובצלם ההוא נברא האדם, ועד שאינו עומד צלם ההוא, ששלח לו אדונו, על ראשו, ונמצא שם, לא נברא האדם. ז"ש ויברא אלקים את האדם בצלמו. (וביאור ענין הצלם תמצא לעיל פרשת ויחי דף ס"ד ד"ה ביאור). רפו) ההוא צלם אזדמן וכו': צלם ההוא נזדמן לו עד שיוצא לעולם. כשיוצא לעולם, בצלם ההוא גדל, בצלם ההוא הולך. ז"ש, אך בצלם יתהלך איש. וצלם הזה הוא מלמעלה (כמ"ש שם).

רפו) בשעתא דאינון רוחין וכו': בשעה שאלו הרוחות יוצאים ממקומם, כל רוח ורוח נתתקן לפני המלך הקדוש בתקון יקר, באותו פרצוף הנמצא בעולם הזה. ומאותה הצורה ותקון היקר יוצא צלם ההוא. כי הצלם הוא לבוש לרוחו של האדם הנמשך יחד עם רוחו (כמ"ש שם) שהם כמו אור וכלי. וזה הוא שלישי (דפ"י דף ק"ד ע"ב)

כלהו באושפיזין, וקרבתון קרבנין על שאר עמין בכל יומא. מכאן ולהלאה. אנא ואתון נחדי יומא חד, הה"ד ביום השמיני עצרת תהיה לכם. לכם : לקרבא קרבנין עלייכו. אבל אושפיזי מהימנותא, במלכא משתכחי תדירא. וביומא דחדוותא דמלכא, כלהו מתכנפי עמיה, ומשתכחו. ועל דא כתיב, עצרת, **ק** תרגומו : כנישו.

רפט) והאי יומא, יעקב הוא רישא לחדוותא, וכל אינון אושפיזי חדאן עמיה. וע"ד כתיב, **ח** אשריך ישראל מי כמוך. וכתיב, **ט** ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר.

רצ) **י** ויקחו אליך שמן זית זך כתיב למאור וגו', א"ר אלעזר, הא אוקמוה. אבל **ז** אמאי אסמיך קודשא בריך הוא פרשה דא, לפרשת מועדים. אלא, כלהו בוצינין עלאין, כלהו בוצינין לאדלקא משח רבות עלאה, והא אתמר. ועל ידיהו דישראל, מתברכאן עלאין ותאין, ואדליקו בוצינין, כמה דאוקמוה דכתיב, **ו** שמן וקטרת ישמח לב, **חדוותא *** דעלאין ותתאין.

רצא) רבי אבא פתח, **ז** שמחו ביי' וגילו צדיקים, **ש** וכתיב, **ח** זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו. ואוקמוה, דהא **ת** בקב"ה בעי **א** למחדי, ולאנהרא אנפין, **ב** וישתכח ב"ג **ג** בחדוה, בגין דהוא חדוה דקב"ה הוי, דכתיב נגילה ונשמחה בו **ד** ביומא. בו : בקב"ה, וכלא חד מלה.

רצב) שמחו ביי', כד דינין אתכפיין, ורחמי אתערו, וכד מתערי רחמי,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח (דברים לג) ויצא קלה צ"ו ז"ח יד ט"א של"ג. **ט** (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר. **י** תרומה קפח צ"ה. **כ** (משלי כז) ויקרא לו צ"ב. **ל** (תהלים לב) ח"ג רנט: **ח** (שם קיה) ח"ג קיד: ז"ח כז ט"ב שנ"א. **ק** ל"ג כתרגומו. **ר** ל"ג אמאי. **ש** שמחו בה' כד"א ול"ג וכתיב. **ת** במועדיא. **א** כוסיף למחדי ליה ולאנהרא ליה. **ב** ואשתכח. **ג** מ סיף בחדוה עמיה. **ד** מוסיף בו ביומא.

מאמר

הסולם

שמיני עצרת

והקרבתם קרבנות על כל שאר העמים בכל יום, דהיינו ע' פרים, מכאן והלאה אני ואתם נשמח יום אחד, ז"ש ביום השמיני עצרת תהיה לכם. לכם פירושו, להקריב קרבנו עליכם. אבל אורחי האמונה, שנמצאו בז' ימי סוכות נמצאים עם המלך תמיד. דהיינו גם בשמיני עצרת, וביום שמחת המלך כולם מתאספים אליו ונמצאים עמו, וע"כ כתוב **עצרת, שתרגומו** כנישו. דהיינו אסיפה.

רפט) והאי יומא יעקב וכו': יום ההוא, יעקב, שהוא ת"ת, הוא ראש אל השמחה, וכל שאר האורחים, אברהם יצחק משה אהרן יוסף דוד, שמחים עמו. ועל' כן כתוב, אשריך ישראל מי כמוך, וכתיב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר.

רצ) ויקחו אליך שמן זית וגו': א"ר אלעזר. הרי העמידוהו, אבל למה הסמיך הקב"ה פרשה זו לפרשת מועדים. ומשיב, אלא, כל (דפו"י דף ק"ד ע"ב *) ק"ה ע"א)

רצא) רבי אבא פתח וכו': ר"א פתח, שמחו בה' וגילו צדיקים. וכתיב, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. והעמידוהו, כי בהקב"ה צריכים לשמח ולהאיר הפנים, וימצא האדם בשמחה, משום ששמחה היא, של הקב"ה היא. שכתוב, נגילה ונשמחה בו. **בו** היינו ביום. **בו**, היינו בהקב"ה. והכל הוא דבר אחד.

רצב) שמחו בה': היינו כשהדינים נשקטים, והרחמים מתעוררים, וכשמתעוררים הרחמים

כדין וגילו ה צדיקים, צדיק וצדק מתברכאן כחדא, דאקרון צדיקים, כמה דאתמר, דהא אלין ו מתברכאן לעלמין, וחדאן לעלמין כלהו. והרנינו כל ישרי לב, אלין בני מהימנותא, לאתקשרא בהו.

רצג) ז ובכלא, בעי עובדא לתתא, לאתערעא לעילא. ת"ח, מאן ה דאמר דלא בעיא עובדא בכלא, או מלין לאפקא לון ולמעבד קלא בהו, תיפח רוחיה. והא הכא ט פרשתא דא אוכה, אדלקות בוציניא, וקטרת בוסמין, דכתיב שמן וקטרת ישמח לב. כ ובעובדא דא אשתכח אדלקותא ג וחדוותא לעילא ותתא ואתקשרותא כחדא כדקא יאות. ה אמר ר' יהודה, מזבח דלתתא, אתער מזבח אחרא. כהן דלתתא, אתער כהן אחרא. בעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא.

רצד) ו' יוסי ור' יצחק הוו אזלי באורחא, א"ר יוסי לר' יצחק, כתיב וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכבד וגו', וכבדתו מעשות דרכיך שפיר. אבל ממצוא חפצך ודבר דבר מה הוא. ומאי גריעותא הוא לשבת.

רצה) א"ל, ודאי גריעותא הוא, דלית לך מלה ומלה דנפיק מפומיה דב"נ, דלית לה קלא, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. ומאי הוא. ההוא דאקרי נ חול. מאינון יומין דחול. וכד אתער חול ביומא קדישא, גריעותא הוא ט לעילא ודאי. וקב"ה וכנסת ישראל שאלי עליה, מאן הוא דבעי לאפרשא

מסדרת הזהר

חלופי גרסאות

ה מוסיף צדיקים כתיב. ו מברכיך. ז ל"ג מן ובכלא
 (י) (ישעיה נח) הקסה"ו סח צ"ל.
 עד ת"ח. ה מאמר. ט אוכה ופרשתא דא. י מוסיף
 כחדא בגין דכתיב. כ לעילא וחדוותא לתתא; לעילא וחדוותא לעילא. מ גריס כאן ובעובדא דלתתא
 אתער עובדא דלעילא. נ מוסיף חול לעילא. ס ל"ג לעילא.

מאמר

הסולם

דבור בשבת

הרחמים, אז, וגילו צדיקים, צדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, מתברכים יחד. שהם נקראים צדיקים, כמו שלמדנו, כי אלו מתברכים להשפיע אל העולמות, ושמים לכל העולמות. וחרנינו כל ישרי לב, אלו הם בני האמונה, שיתקשרו בהם, ביסוד ומלכות.

רצג) ובכלא בעי עובדא וכו': ובכל דבר, צריכים מעשה למטה כדי לעורר למעלה. בוא וראה, מי שאומר, שאין צריכים מעשה בכל דבר, או דיבורים להוציאם ולעשות קול, כדי לעורר למעלה. תיפח רוחו. והרי פרשה זו מוכיחה, בהדלקת הנרות, וקטרת הסמים, שכתוב, שמן וקטרת ישמח לב, כי במעשה זו של הדלקת הנרות וקטרת למטה, נמצא הדלקה ושמחה למעלה ולמטה, והתקשרות יהוה, של חכמה ובינה, כראוי. כי שחן מעורר החכמה והקטרת הבינה. א"ר יהודה, מזבח שלמטה, מעורר מזבח (דפו"י דף ק"ה ע"א)

אחר, שהוא מלכות. כהן שלמטה מעורר כהן אחר, שהוא חסד. כי במעשה שלמטה מתעורר מעשה למעלה.
 רצד) רבי יוסי ור' יצחק וכו': ר"י ור"י היו הולכים בדרך. א"ר יוסי לר' יצחק, כתוב, וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכובד וגו'. וכבדתו מעשות דרכיך, יפה הוא. אבל, ממצוא חפצך ודבר דבר, מה הוא, ומה זה חסרון לשבת, אם מדבר דבר.

רצה) א"ל ודאי גריעותא וכו': אמר לה, ודאי הוא חסרון לשבת, כי אין לך מלה ומלה היוצאת מפי האדם, שאין לה קול, ועולה למעלה ומעורר מלה אחרת. ומה היא, אותה שנקראת חול. כי כל דבר שאינו קדוש, הוא חול (כנ"ג אות ק"ד) מאלו ימים של חול (כמ"ש שם). וכשנתעורר חול ביום הקדוש הוא חסרון למעלה, ודאי, והקב"ה וכנסת ישראל שואלים עליו, מי הוא הרוצה להפריד הווג שלגו, מי הוא

זוגא דילן. מאן הוא דבעי חול הכא. עתיקא קדישא לא אתחזי, ולא שריא על חול.

רצו) בגין כך, הרהור מותר. מ"ט. בגין דהרהור לא עביד מדי ולא אתעביד מניה קלא, ולא סליק. אבל לבתר דאפיק מלה מפומיה, ההוא מלה אתעביד קלא, ובקע אוירין ורקיעין, וסלקא לעילא, ואתער מלה אחרא. וע"ד ממצוא חפצך ודבר דבר כתיב. ומאן דאפיק מלה קדישא מפומיה, מלה דאורייתא, אתעביד מניה קלא, וסליק לעילא, ואתערו קדושי מלכא עלאה, ומתעטרן ברישיה, וכדין אשתכח חדוותא לעילא ותתא.

רצז) א"ל, ודאי הכי הוא. והא שמענא מלה. אבל מאן דשארי בתעניתא בשבתא, עביד גריעותא לשבת, או לא. אי תימא דלא עביד גריעותא, הא סעודתי דמהימנותא בטיל מניה, ועונשיה סגי, הא חדוותא דשבת בטיל מניה. רצח) א"ל, מלה דא שמענא, דדא הוא דאשגחן עליה מלעילא, מכל בני עלמא. בגין דהאי יומא, חדוותא הוא לעילא ותתא. חדוותא דכל חדוון. חדוותא, דכל מהימנותא ביה אשתכח. ואפילו רשעים דגיהנם ניחין בהאי יומא. והאי ב"נ לית ליה חדוה, ולית ליה נייחא, ושניא דא מכל עלאין ותתאין. כלהו שאלין עליה, מאי שניא דפלניא הוא בצערא.

רצט) ובשעתא דעתיקא קדישא אתגלי בהאי יומא, ואשתכח האי בצערא, צלותיה סלקא וקיימא קמיה, כדין אתקרעו כל גזרי דינין דאתגזרו עליה, ואפילו אסתכמו בבי דינא דמלכא ע עליה פ לביש, כלא אתקרע, בגין

חלוסי גרסאות

ע עלאה. פ מוסיף כלא לביש.

המתענה בשבת

הסולם

מאמר

ממנו סעודות האמונה, ועונשו גדול, כי נתבטלה ממנו שמחת שבת.

רצח) א"ל מלה דא וכי: אמר לו, דבר זה שמעתי, כי זה הוא שמשגיחים עליו מלמעלה יותר חזק כל בני העולם, משום שיום ההוא, הוא שמחה למעלה ולמטה, שמחה מעל כל השמחות, שמחה שכל האמונה בו נמצאת. ואפילו הרשעים שבגיהנם נחים ביום ההוא, ואותו האדם, אין לו שמחה, ואין לו נחת, והוא משונה מכל עליונים ותחתונים, הכל שואלים עליו, מהו השינוי שפלוגי הוא בצער.

רצט) ובשעתא דעתיקא קדישא וכו': ובשעה שעתיקא קדישא מתגלה ביום הזה, בשבת, וזה נמצא בצער, תפלתו עולה ועומדת לפניו, או נקרעו כל גזרי דין שנגזרו עליו, ואפילו אם הסכימו עליו בית דין של המלך, לרע, הכל נקרע. משום שבשעה שעתיקא קדישא מתגלה, כל חירות וכל שמחה נמצא משום

הוא שצריך כאן חול. עתיקא קדישא, אינו גראה ואינו שורה על חול.

רצו) בגין כך הרהור וכי: משום זה הרהור מותר. מה הטעם. משום שהרהור אינו עושה כלום, ולא נעשה ממנו קול, ואינו עולה. אבל אחר שמוציא דיבור מפיו, דבור ההוא נעשה קול, ובקע אוירים ורקיעים ועולה למעלה, ומעורר דבור אחר, של חזק. וע"כ ממצוא חפצך ודבר דבר, כתוב. ולא הרהור. ומי שמעורר דבור קדוש מפיו, הדבור של תורה נעשה ממנו קול ועולה למעלה, ומעורר קדושי מלך העליון, דהיינו הספירות הקדושות, ומתעטרם בראשו. ואז נמצא שמחה למעלה ולמטה.

רצז) א"ל ודאי הכי וכי: א"ל ודאי כך הוא. והרי שמעתי הדבר, אבל מי ששורה בתענית בשבת, שואל, עושה גרעון בשבת, או לא. אם תאמר שאינו עושה גרעון, הרי נתבטלה (דפ"י דף ק"ה ע"א)

דבשעתא דעתיקא אתגלייא, כל חירו וכל חידו אשתכת, בגין דאתגלייא בהלולא דמלכא.

(ש) וע"ד תנינן, קורעין ז לו גזר דינו של ע' שנה. מאן שבעין שנה. אלא אע"ג דאסכמו עליה כל אינון שבעין כתרי מלכא, דהוא אתחזי בהו, כלא אתקרע. בגין דעתיקא קדישא ק נטיל ליה לב"נ, והני * מלי, כד מתערי עליה בחלמא בליליא דשבתא.

(שא) ל מלכא דעביד הלולא לבריה, וגזר חדוה על כלא. בהאי יומא דהלולא, כל עלמא הוו חדאן, ובר נש חד הוה עציב, תפיס בקולרא. אתא מלכא לחדוותא, חמא כל עמא חדאן, כמה דאיהו גזר. זקף עינוי, חמא ההוא בר נש תפיס בקולרא עציב. אמר, ומה כל בני עלמא חדאן בהלולא דברי, ודא תפיס בקולרא. מיד פקיד ונפקי ליה, ושאררו ליה ט מקולריה.

(שב) כך האי דשארי בתעניתא ת בשבתא, כל עלמא חדאן, ואיהו עציב, והאי אתפס בקולרא. בשעתא דעתיקא קדישא אתגלייא בהאי יומא, ואשתכת האי בר נש תפיס בקולרא, אף על גב דאסכימו עליה כל אינון שבעין שנין דאמרן, כלא אתקרע, ולא שארי עליה דינא. ביומא אחרא א אית ביה רשו למקרע ליה, בההוא יומא, כ"ש שבת.

(שג) דלית לך יום דלא אשתכת ביה חילא, ומאן דשארי בתעניתא דחלמא בההוא יומא, לא סליק ההוא יומא עד דקרע דיניה. אבל לאו דשבעים

חלופי גריסאות

צ ל"ג לו. ק בטיל ליה ול"ג לב"נ. ר מוסיף מתל למלכא. ט מקטרוי. ת ל"ג בשבתא. א לית.

המתענה בשבת

והוציאו אותו והתירו לו מכבליה, קולר פירושו זיקים וכבלים כמו קולר תלוי בצואר כולן (סנהדרין ו').

(שב) כך האי דשארי וכר: כך הוא זה השורה בתענית בשבת, כל העולם שמחים והוא עצב, והוא נאסר בכבלים. בשעה שעתיקא קדישא מתגלה ביום הזה, ונמצא אדם הזה אסור בכבלים, אע"פ שהסכימו עליו כל שבעים שנה שאמרנו, שהם ז"ס דז"א, הכל נקרע, ואין הדין שורה עליו. ביום אחר, דהיינו אפילו המתענה בחול, יש בו רשות לקרע גזר דינו באותו היום. כל שכן בשבת.

(שג) דלית לך יום וכר: שאין לך יום שלא נמצא בו כת מיוחד השולט בו. ומי ששורה בתענית חלום באותו היום שחלם, אינו עובר יום ההוא, עד שקורעים דינו, אבל לא של ע' שנה כיום השבת. משום זה באותו יום ממש צריך להתענות, ולא ביום אחר, כי אין רשות ליום על יום אחר, כל יום מה שקרה ביומו הוא עושה, ויכול לבטל דינו, מה שלא קרה ביומו

מאמר

משום שמתגלה בסעודת השמחה של המלך, שהוא ז"א.

(ש) ועל דא תנינן וכר: ועל כן למדנו, קורעים לו גזר דינו של שבעים שנה. מה הם שבעים שנה, ומשיב, שפירושו, אלא אע"פ שהסכימו עליו כל אלו ע' ספירות המלך, שהם חג"ת נה"מ שבכל אחד עשר ספירות. שהוא נראה בהן, הכל נקרע. משום שעתיקא קדישא לוקח את האדם, כלומר שמגין עליו. והדברים אמורים, אם עוררו עליו בחלום בליל שבת. כלומר, אם מתענה תענית חלום. ולא שאר תעניות.

(שא) למלכא דעביד הלולא וכר: בדומה למלך, שעשה סעודת שמחה לבנו, וגזר שמחה על הכל. ביום ההוא של השמחה, כל העולם היו שמחים, ואיש אחד היה עצב, אסור בזיקים. המלך בא אל השמחה ורואה כל העם שמחים כמו שגזר. נשא עיניו, ראה אותו האדם האסור בזיקים עצב. אמר, ומה כל בני העולם שמחים בשמחת בני זה אסור בזיקים, מיד פקד (דפרי דף ק"ה ע"א * דף ק"ה ע"ב)

שנה כיומא דשבת. בג"כ, בההוא יומא ממש, ולא ביומא אחרא, דלית רשו ליומא על יומא אחרא. כל יומא, מה דאירע ביומיה, עביד. דלא אירע ביומיה, לא עביד. ועל דא לא לבעי ליה לאינש לסלקא ליה מיומא דא ליומא אחרא. ובגין כך, דבר יום ביומו תנינו, ולא דבר יום ליומא אחרא.

(שד) ותא חזי, לאו למגנא מתערי עליה בחלמא, בגין למתבע עליה רחמי. ווי לההוא ב"נ דלא מתערי עליה, ולא אודעו ליה בחלמא, דהא אקרי רע. ובגיני כך, (ט) לא יגורך רע ב כתיב. וכתיב (ו) בל יפקד רע, בל יפקד, בגין דאיהו רע.

(שה) אמר רבי יוסי, כתיב (ז) ממצוא חפצך ודבר דבר, כיון דכתיב ממצוא חפצך, מהו ודבר דבר. אלא, עד דיגזר מלה כדקא יאות, וימלל ליה. ודאי כך הוא ברירא דמלה, משמע דכתיב ודבר דבר. זכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי, עלייהו כתיב, (ח) ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.

(שו) (י) ויצא בן אשה ישראלית והוא בן איש מצרי וגו'. ויצא, רבי יהודה אמר, נפק מכללא דחולקא דישראל, דנפק מכללא דכלא, נפק מכללא דמהימנותא. וינצו במחנה, מכאן אוליפנא, כל מאן דאתי מזוהמא דזרעא, לסוף גלייה ליה קמי כלא. מאן גרים ליה, זוהמא דחולקא בישא דאית ביה. דלית ליה חולקא בכללא דישראל.

(שז) רבי חייא פתח, (יא) כבוד אלהים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר. כבוד אלהים הסתר דבר, דלית רשו לבר נש לגלאה מלין סתימין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב ל"ג כתיב.

(ט) (תהלים ה) ב"א ריח צ"ב. (ט) (משלי יט) ב"א ריח

צ"א. (ז) (ישעיה נח) לעיל אות רצד צ"ג. (ח) (שם סג) וירא קנה צ"ב. (ק) שמות יא צ"ע. (ר) (משלי כה) צו יג צ"ר.

ויצא בן אשה הישראלית

הסולם

מאמר

של דבר, שזה משמע ממה שכתוב, ודבר דבר. אשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא, עליהם כתוב, ויאמר אך עמי המה בנים לא ישקרו ויהי להם למושיע.

ביומו אינו עושה, ואינו יכול לבטל דינו. וע"כ אין צריך האדם לדחות התענית מיום זה ליום אחר. ומשום זה דבר יום ביומו למדנו, ולא דבר יום ליום אחר.

(שו) ויצא וגו' בן איש מצרי: ויצא, ר' יהודה אמר, שיצא מכלל חלקם של ישראל, שיצא מכלל כל, יצא מכלל האמונה. וינצו במחנה. מכאן למדנו, שכל מי שבא מזרע מזהם, לסוף מגלה זה לפני הכל. מי גרם לו. הוזהמא של חלק הרע שיש בו. כי אין לו חלק בכלל ישראל.

(שד) ותא חזי לאו וכי: ובוא וראה, לא לחנם העירו אותו בחלום רע. אלא כדי שיבקש עליו רחמים. אוי לאותו אדם שאין מעירים אותו, ואין מודיעים לו בחלום, כי הוא נקרא רע. ומשום זה, לא יגורך רע כתוב, וכתוב ושבע ילין בלי יפקד רע, כל יפקד בחזונו, משום שהוא רע.

(שז) רבי חייא פתח וכי: רח"פ, כבוד אלקים הסתר דבר וכבוד מלכים חקור דבר. כבוד אלקים הסתר דבר, היינו, שאין רשות לאדם לגלות, דברים סתומים שלא נמסרו להתגלות, דברים שכסה אותם עתיק יומין. דהיינו מבחינת ג' ספירות ראשונות. כש"א לאכול

(שה) אמר ר' יוסי וכי: אר"י, כתוב, ממצוא חפצך ודבר דבר, כיון שכתוב ממצוא חפצך מהו ודבר דבר. והרי גם הדבור בצרכיו הוא בכלל חפצך. ומשיב אלא הפירוש הוא, עד שיחתך דבוי כראוי ודבר אותה, דהיינו צווי, שידבר בדברי תורה. ודאי כך הוא בירוור (דפו"י דף ק"ה ע"ב)

דלא אתמסרו לאתגלייא. ג מלין דחפא לון עתיק יומין, כד"א, (ו) לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה, עד ההוא אתר ז דאית ליה רשו ולא יתיר. ועם כל דא, ולמכסה עתיק, ה למכסה עתיק ודאי.

(שח) דבר אחר, לאכול לשבעה, אינון חברייא דידעין ארחין ושבילין למיהך בארח מהימנותא כדקא יאות. כגון דרא דרבי שמעון שארי בגויה. ולמכסה עתיק, מדרין אחרנין דהא כלהון לא אתחזון לאכול ולשבעה ולא תגלייא מלין בגווייהו, אלא למכסה עתיק, כמה דאת אמר, (ח) אל אאן את פיך לחטיא את בשרך.

(שט) ו ביומוי דרבי שמעון, הוה בר נש אמר לחבריה, פתח פיך ויאירו דבריך. בתר דשכיב, הוה אמרי, אל תתן את פיך וגו'. ביומוי, לאכול לשבעה. בתר דשכיב, ולמכסה עתיק. דחברייא מגמגמי, ולא קיימי במלין. ד"א, לאכול לשבעה: באינון מלין דאתגליין. ולמכסה עתיק: באינון מלין דאתחפין. (שי) (* א) ויקוב בן האשה הישראלית את השם, מהו ויקוב. רבי אבא אמר, ויקוב ודאי, כמה דאת אמר, (ב) ויקוב חור בדלתו, נקיב מה דהוה סתים. ושם אמו שלומית בת דברי, עד כאן סתים שמא דאמיה, כיון דכתיב ויקוב, נקיב שמא דאמיה.

(שיא) אמר רבי אבא, אי לאו דבוצינא קדישא קיימא בעלמא, לא ארשינא לגלאה, ז דהא לא אתייהיב מלה דא ח לגלאה אלא לחברייא, דאינון בין מחצדי חקלא. ט תיפח רוחיחון דאינון דאתיין לגלאה, לאינון דלא ידעין.

מסורת הזוהר

(ישעיה כג) ח"ג כזו: ת"ז ת"ע קל: תק"ח (ישעיה ט"ב שלי"ה. ת) (קהלת ה) יתרו קט צ"ה. א) ב"א קי ט"ב שלי"ה. ת) (מ"ב יב). חלופי גרסאות

חלופי גרסאות

ג מאן ד דהורשית. ה ל"ג למכסה עתיק ודאי. ו ביומא. ז מכאן ולהלאה ול"ג דהא. ח ל"ג לגלאה. ט מוסיף דאי לאו תיפח.

מאמר

הסולם

לאכול לשבעה ולמכסה עתיק. לאכול לשבעה, היינו לגלות עד אותו מקום שיש לו רשות, דהיינו מבחינת ו"ק, ולא יותר, ועכ"ז ולמכסה עתיק, למכסה עתיק ודאי, שלא יגלה טח שאין לו רשות דהיינו ג"ה.

(שי) ויקוב בן האשה וגו' את השם: שואל מהו ויקוב. ר' אבא אמר ויקוב ודאי, כש"א ויקוב חור בדלתו, שניקב מה שהיה סתום. שזה דומה כמו ניקב. ושם אמו שלומית בת דברי. עד כאן היה מסתיר הכתוב שם אמו, כיון שכתוב ויקוב, ניקב שם אמו.

(שיא) אמר ר' אבא וכר: אר"א, אם לא שהיה המאור הקדוש, שהוא ר"ש, חי בעולם לא הייתי מרשה לי לגלות, כי לא ניתן דבר זה לגלות אלא לחברים שהם בין קוצרי השדה, דהיינו שכבר נכנסו בחכמת הנסתר ויצאו ממונה בשלוט, תיפח רוחם של אותם הבאים לגלות לאלו שאינם יודעים.

לאכול לשבעה, היינו החברים היודעים אורחות ושבילים ללכת בהם בדרך האמונה כראוי. כגון הדור שר' שמעון שורה בו. ולמכסה עתיק, היינו מדורות אחרים, שכולם אינם ראויים לאכול לשבעה שיתגלה הדברים ביניהם, אלא למכסה עתיק. כש"א אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

(שח) דבר אחר לאכול וגו': פירוש אחר, לאכול לשבעה, היינו החברים היודעים אורחות ושבילים ללכת בהם בדרך האמונה כראוי. כגון הדור שר' שמעון שורה בו. ולמכסה עתיק, היינו מדורות אחרים, שכולם אינם ראויים לאכול לשבעה שיתגלה הדברים ביניהם, אלא למכסה עתיק. כש"א אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

(שט) ביומוי דר' שמעון וכר: בימיו של ר"ש, היה אדם אומר לחבירו, פתח פיך ויאירו דבריך. אחר שנפטר, היו אומרים, אל תתן את פיך וגו'. בימיו, לאכול לשבעה, אחר שנפטר, ולמכסה עתיק, שהחברים היו מגמגמים (דפו"י דף ק"ה ע"ב *) דף ק"ו ע"א)

שיב) תא חזי, כתיב וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, האי קרא הא אוקימנא, אבל דא בר אינתו אחרא, דאבוי, בעלה דשלומית הוה. וכיון דאתא ההוא מצראה עלה, בפלגות ליליא, תב לביתא וידע מלה, אתפרש מנה ולא כ אתא עלה. ונטל אינתו אחרא, ואוליד להאי, ואקרי איש הישראלי, ואחרא בן הישראלית. אי אינון אינצו הכא כחדא, מאי קא בעי הכא שמא קדישא. ואמאי קלל שמא קדישא.

שיג) ולא, איש הישראלי אמר מלה מאמיה, מגו קטטה. מיד ויקוב בן האשה הישראלית. כמה דאת אמר, ויקוב חור בדלתו. רזא דמלה, נטל ה' דשמא קדישא, ולייט, לאגנא על ג' אמיה. ודא הוא נקיבא, דאיהו נקיב מ ופריש שמא קדישא. ולמחצדי חקלא אתמר. ורזא דמלה, א) כן דרך אשה מנאפת וגו', זכאה חולקיהון דצדיקייא, דידעין מלה, ומכסיין לה. ועל דא אתמר, ד) ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל.

שיד) ה' בתראה, הות נוקבא דינקא בתרין סטרין, בגין כך נטלא זיינין דמלכא, ונקמת נקמהא, נ דכתיב הוצא את המקלל. על דא כתיב, איש אמר ואביו תיראו, דחילו דאימא אקדים לאבא. וזכאין אינון ישראל בעלמא דין ובעלמא דאתי.

שטו) ה) ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. רבי יהודה אמר, הא אוקמוה. אבל כי יקלל אלהיו ס סתים. ובגין דאמר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ג) (משלי ל) ב"א רכה צ"י. ד) (שם כה) ת"ז תל"ד י דאבוה. כ אתיא. ז עמיה. ח ל"ג ופריש. ו ל"ג עז: תני' צ. תס"ט צט. ה) ח"ק קו: ז"ח ג ט"ד שכ"ח. דכתיב. ט כתיב.

מאמר

הסולם

ויצא בן אשה הישראלית

ופירש שם הקדוש. וזה נאמר לקוצרי השדה. וסוד הדברי, כן דרך אשה מנאפת וגו'. אשרי חלקם של צדיקים שיודעים הדבר ומכסים אותה. וע"כ נאמר, ריבך ריב את רעך וסוד אחר אל תגל, וסוד הזה עמוק יותר מדאי, ואי אפשר לבאר.

שיד) ה' בתראה חוות וכו': ה' אחרונה של שם הוי"ה, היתה נוקבא שיונקת מבי צדדים, מרחמים ומדין, משום כך, לקחה כלי זיין של המלך ונקמה נקמתה, שכתוב, הוצא את המקלל. ע"כ כתוב איש אמר ואביו תיראו. שיראת אמו הקדים לאביו. ואשרי הם ישראל בעולם הזה ובעולם הבא.

שטו) ואל בני ישראל וגו': ואל בני ישראל תדבר לאמר איש איש כי יקלל אלקיו ונשא חטאו. רבי יהודה אמר, כבר העמידוהו, אבל כי יקלל אלקיו הוא סתם, ומשום שאמר אלהיו סתם, לכן נשא חטאו, ואין מענישים אותו, כי אין אנו יודעים מי הוא אלהיו, מי הוא

שיב) ת"ח כתיב וינצו במחנה וכו': בוא וראה, כתוב, וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי. מקרא זה כבר העמדנו, אבל איש הישראלי זה, הוא בן אשה אחרת מאביו, שהיה בעלה של שלומית. דכיון שאותו מצרי בא עליה על שלומית, בחצי הלילה, חזר בעלה לביתו וידע הדבר, ונפרד ממנה ולא בא עוד עליה. ולקח אשה אחרת והוליד את זה, והוא נקרא איש הישראלי, והאחר, של המצרי, נקרא בן הישראלי, שואל, אם הם נצו כאן יחד, מה היה רוצה כאן השם הקדוש, ולמה קלל את השם הקדוש.

שיג) אלא איש הישראלי וכו': ומשיב, אלא איש הישראלי אמר בתוך המריבה דבר מאמו של בן הישראלית, דהיינו שאמר שהיא זונה, מיד, ויקוב בן האשה הישראלית. כש"א ויקוב חור בדלתו. וסוד הדבר שנטל הה' אחרונה של שם הקדוש הוי"ה, שהיא מלכות, וקלל כדי להגן על אמו, וזו היא הנקיבה שנקב (דפו"י דף ק"ו ע"א)

אלהיו סתם, ע לכך ונשא חטאו. דהא לא ידעינן מאן הוא אלהיו, מאן דחלא דיליה, אי אחד מן השרים, או חד מן ככבייא, או פ חד מדברי עלמא. שטז) א"ר יוסי, אי צדיק גמור הוא, לא יתער ז חיליהוון, וכיון דאתער מלה דא, חיישינן מינות אודריקת ביה, ולא ימות ק על דא, בגין דאיהו מלה סתים.

שיז) ר' יהודה אמר, דאין ליה לטב בהא, דאי אמר אלהי, יכיל למטען אלהי דהוה עד השתא, דאתמשכנא אבתריה בלבאי, והשתא אהדרנא ר לקבלא מהימנותא עלאה. אבל אי אמר יי' אלהים, או יי', ונקיב ליה בשמא, האי לית ליה למטען בהאי, בגין דדא הוא מהימנותא דכלא, וכל את ואת דשמא קדישא דא, סלקא ט לשמא שלימא.

שיח) ד"א ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. רבי יצחק אמר, ויקוב בן האשה, אמאי. אלא כמה דאוקמוה. אבל האישי הישראלי, בעלה דשלומית הוה. רבי יהודה אמר, בריה דבעלה ת דשלומית מאנתו אחרא הוה. אמר רבי יצחק, נצו כחדא, וא"ל מלה מאימיה, וכי אבוי הוה דאתקטל בשמא קדישא, כמה דאוקמוה ז דכתיב, ה) הלהרגני אתה אומר, דהא בשמא קדישא, קטיל ליה משה, ועל דא אושיט מלה לקבליה.

שיט) ודא הוא דכתיב, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה. אמאי. ב בגין דמטא לגביה דמשה, על דקטיל לאבוי

מסורת הזהר

(שבות ב).

חלופי גרסאות

ז ל"ג לכך. פ ל"ג חד. צ מלה. ק אמר ר' יוסי אפילו צדיק גמיר לא ימות. ר לקבלי. ט לשבח ול"ג לשמא שלימא. ת מוסיף דשלומית אחרא. א כתיב. ב לגבי דמשה בגין דקטיל.

מאמר

הסולם

ויצא בן אשה הישראלית

שיח) ד"א ויקוב בן וגר: פירוש אחר, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ר' יצחק אמר, ויקוב בן האשה, למה. אלא כמו שהעמדנו. אבל האישי הישראלי בעלה של שלומית היה. ר' יהודה אמר, בנו של בעלה של שלומית היה, מאשה אחרת (כנ"ל אות שי"ב) א"ר יצחק, שהיו נצים יחד, ואמר לו דבר מאמו, שהיתה זונה, ואשר אביו המצרי, נהרג בשם הקדוש ע"י משה, כמו שהעמדנו, שכתוב הלהרגני אתה אומר, כי בשם הקדוש שאמר הרג אותו משה. ועל כן הושיט הדבר כנגדו, דהיינו שהודיעו בתוך המריבה.

שיט) ודא הוא דכתיב וכר: והו שכתוב, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל ויביאו אותו אל משה. למה. הוא משום שהגיע אל משה בטענה, על שהרג את אביו בשם

הוא יראתו, אם אחד מן השרים, או אחד מן הככבים, או אחד ממנהיגי העולם. שטז) אמר ר' יוסי וכר: אר"י, אם הוא צדיק גמור, לא היה מעורר כחות שלהם, לקלל אותם, וכיון שעורר הדבר, אנו חוששים שנזרקו בו מינות, ועם כל זה, לא ימות על זה משום שהוא מלה סתם. שלא פירש מי הוא אלהיו.

שיז) ר' יהודה אמר וכר: רי"א דנין אותו לטוב בזה. שאם אמר אלהי וקנלו הוא יכול לסעוק, אלהי שהיה לו עד עתה, שנמשכתי אחריו בלבי, ועתה אני חוזר בתשובה לקבל האמונה העליונה. אבל אם אמר הויה אלקים, או הויה, ופרש אותו בשם, זה אינו יכול לסעוק כלום בזה. משום שזה הוא אמונת כל, וכל אות ואות של השם הקדוש עולה לשם שלם.

(דפו"י דף ק"ו ע"ב)

בשמא קדישא. בגין כך ויביאו אותו אל משה. כיון דחמא משה, מיד ויניחיהו במשמר, ואבא וברא נפלו בידא דמשה.

(שכ) ז איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. ג רבי יצחק פתח, (ח שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר, כיון דכתיב לא יהיה בך אל זר, מאי ולא תשתחוה לאל נכר. *) אלא ד לא יהיה בך אל זר, דלא ייעול ב"נ ליצר הרע ה בגויה, דכל מאן דאתי לאתחברא ביה, אל זר שריא בגויה, דהא כד אתחבר ב"נ ו ביה, מיד אתי לאעברא על פתגמי אורייתא, אתי לאעברא על מהימנותא דשמא קדישא, ואתי לבתר למסגד לטעוון אחרון, ועל דא כתיב, ז לא יהיה בך אל זר, ח כיון דלא יהיה בך אל זר, לא תיתי למסגד לטעוון אחרון, ולמעבר על מהימנותא דשמא קדישא. ה"ד, ולא תשתחוה לאל נכר, ומהימנותא בישא דב"נ דא הוא. (שכא) ועל דא כי יקלל אלהיו, דיכיל למטען דהוא לייט להווא ט אל זר, יצרא בישא דשריא עליה לזמנין, ואנן לא ידעינן מלוי אי קשוט או לאו. ועל דא, ונשא חטאו. אבל ונוקב שם יי מות יומת.

(שכב) א"ר יהודה, אי הכי, אמאי ונשא חטאו, ונסלח חטאו מבעי ליה. - א"ל, כגון דאמר אלהי כמה דאוקימנא סתם, ולא פריש. רבי חייה אמר, כי יקלל אלהיו סתם, ולא פירש, והא ודאי ונשא חטאו. אבל ונוקב שם יי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ז לעיל אות שטו צ"ה. ח (תהלים פא) משפטים ג מוסיף אמר ר' יצחק כמה דאתמר ר"י פתח. ד ולא תשתחוה לאל נכר. ה ל"ג בגויה. ו בגויה. קעת צ"י.
ז ולא תשתחוה לאל נכר. ח ל"ג כיון דלא יהיה בך אל זר; ל"ג מן כיון עד ומהימנותא בישא. ט מהימנותא ול"ג אל זר יצרא. י אלא.

הסולם

כי יקלל אלקיו

ז"ש ולא תשתחוה לאל נכר. שזו היא האמונה הרעה של האדם. (שכא) ועל דא, כי וגר: וע"כ, כי יקלל אלהיו, הוא יכול לטעון שהוא קלל לאל זר ההוא, שהוא יצר הרע ששורה עליו לפעמים, ואין אנו יודעים דבריו אם אמת הוא או לא, וע"כ ונשא חטאו, בלבד. אבל ונוקב שם ה', מות יומת.

(שכב) אמר ר' יהודה וכו': אר"י א"כ, שהוא מכוון על יצר הרע, למה כתוב, ונשא חטאו, ונסלח חטאו, היה צריך לומר, אמר לו, היינו כגון שאמר אלהי סתם כמו שהעמדנו, ולא פירש שכונתו על אל זר שהוא יצר הרע. וע"כ אי אפשר שיכתוב, ונסלח חטאו. שהרי הוא ספק, ר' חייה אמר, כי יקלל אלהיו סתם ולא פירש, זה ודאי ונשא חטאו, שאין מנ"שים אותו, אבל, ונוקב שם ה' מות יומת, כי כאן תלוי אמונת הכל, ואין לו רשות לטעון עליו

בשם הקדוש. משום זה, ויביאו אותו אל משה, כיון שראה משה, מיד ויניחיהו במשמר. והאב והבן נפלו בידי משה.

(שכ) איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו: ר' יצחק פתח, שמע עמי ואעידה בך ישראל אם תשמע לי לא יהיה בך אל זר ולא תשתחוה לאל נכר. שואל, כיון שכתוב, לא יהיה בך אל זר, מהו ולא תשתחוה לאל נכר. ומשיב, אלא לא יהיה בך אל זר, פירושו, שאדם לא יכניס את היצר הרע לתוכו, שכל מי שבא להתחבר עמו, אל זר שורה בתוכו, כי כשמתחבר בו האדם, הוא בא מיד לעבור על דברי התורה, ולעבור על האמונה של השם הקדוש, ובא אח"כ להשתחוות אל אל נכר. וע"כ כתוב, לא יהיה בך אל זר, כיון שלא יהיה בך אל זר, לא תבא להשתחוות לאל נכר, ולעבור על האמונה של השם הקדוש, (דפו"י דף ק"ו ע"א *) דף ק"ו ע"ב)

מות יומת, דהא הכא תלייא מהימנותא דכלא, ולית ליה רשו למטען עליה כלל. ש(כג) אמר רבי יוסי, כ הכי הוא ודאי, ז דהא שמא דא מהימנותא דעלאי ותתאי. ח ועל דא קיימין עלמין כלהו, באת חד זעירא, תליין אלף אלפין ורבוא רבבן עלמין דכסופין, ועל דא תנינו, אתוון אלין, קשירין אלין באלין, נ וכמה אלף רבבן ס עלמין, תליין בכל את ואת, ואסתליקו ואתקשרו במהימנותא ע וסתים בהו, מה דלא אתדבקו עלאין ותתאין, אורייתא בהו תלייא, עלמא דין ועלמא דאתי, הוא ושמיה חד. ועל דא כתיב, ט אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני. וכתוב י, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

ש(כד) ח רבי חזקיה פתח, ט לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל. ומה טורא דסיני, דאיהו טורא כשאר טורי עלמא, בגין דאתחזי עליה יקרא דמלכא קדישא, כתיב לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה, מאן דקריב למלכא לא כ"ש. ומה טורא דסיני פ דיכיל ב"נ לאושיט ביה ידא ארח יקר בדחילו, כתיב לא תגע בו יד סתם, ואפילו בארח יקר. מאן דאושיט ידיה בארח קלנא לקביל מלכא, לא כל שכן.

ש(כה) רבי ייסא פתח ואמר, ז אל תקרב הלום של נעלך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה, דמן יומא דאתיליד זיהרא קדישא עלאה לא אעדי מניה, כתיב ביה אל תקרב הלום. א"ל משה, ע"כ לא אנת כדאי לאשתמשא ביקרי, של נעליך. ומה משה כר.

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

ט (תהלים לט) יתרו עט צ"ע. י (קהלת ה) לעיל כ ל"ג הכי הוא. ז מהימנותא ו"ג דהא שמא. אות שח צ"ת. ח (שמות יט) ח"ג קכה: ז (שמות ג) ח על. נ בכמה. ס עלאין. ע מוסיף ואתגלייא וסתים. בשלח קטו צ"ו.

דרך אמת ח זה שייך לפרשת יתרו.

כי יקלל אלקי

הסולם

מאמר

ש(כד) ר' חזקיה פתח וכו': רח"מ, לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה אם בהמה אם איש לא יחיה במשוך היובל וגר. ומה הר סיני, שהוא הר כשאר הרי העולם, ומשום שנראה עליו כבוד המלך הקדוש, כתוב לא תגע בו יד כי סקול יסקל או ירה יירה, מי שקרב אל המלך לא כל שכן. ומה הר סיני שאדם יכול להושיט בו היד בדרך כבוד ביראה, כתוב לא תגע בו יד, סתם, ואפילו בדרך כבוד, מי שמושיט ידו בדרך בזיון כנגד המלך, לא כל שכן.

ש(כה) ר' ייסא פתח וכו': ר"י פתח ואמר, אל תקרב הלום של נעליך מעל רגליך כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. ומה משה שמיים שנועד, לא הוסר ממנו זוהר הקדוש העליון, כתוב בו, אל תקרב הלום. אמר

עליו כלום, שלא יוכל לומר, שנתכוון לאל אחר.

ש(כג) אמר ר' יוסי וכו': אר"י כך הוא ודאי, כי שם זה, הויה, הוא אמנות העליונים והתחתונים, ועל זה עומדים כל העולמות, ובאות אחת קטנה, שהיא ר', תלויים אלף אלפים ורבי רבבות עולמות של תשוקות, וע"כ למדנו, אותיות אלו, דהויה, קשורות אלו באלו, וכמה אלף ורבבות עולמות תלויים בכל אות ואות ועולות ומתקשרות באמונה, שהיא המלכות. ונסתר בהם מה שלא השיגו העליונים והתחתונים, התורה תלויה בהן, ועולם הזה ועולם הבא, הוא ושמו אחד. וע"כ כתוב, אשמרה דרכי מחטוא בלשוני, וכתוב, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך.

(דפו"י דף ק"ו ע"ב)

דהוה קריב בדחילו בקדושה צ כתיב ביה הכי. מאן דקריב בארח קלנא לגבי מלכא, על אחת כמה וכמה.

שכו) רבי אבא אמר, איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו. ת"ח, כד הוה ישראל במצרים, הוה ידעי ר באינון רברבי עלמא, דממנון על שאר עמין, וכל חד וחד הוה ליה דחלא בלחודוי מנייהו. כיון דאתקשרו בקשרא דמהימנותא, וקריב לון קב"ה לפולחניה, אתפרשו מנייהו וקריבו לגבי מהימנותא עלאה קדישא. ובג"כ כתיב, איש איש כי יקלל אלהיו, ואע"ג דפולחנא נוכראה הוא, כיון דאנא פקידת לון ממנא לדברא עלמא, מאן דלייט ומבזי לון, ונשא חטאו ודאי, דהא ברשותי קיימין ואזלי ומדברין בני עלמא. אבל ונוקב שם יי מות יומת, לאו ונשא חטאו ר כמה לאלין, אלא מות יומת. מות בעלמא דין, יומת בעלמא דאתי. לאלין ונשא חטאו, בגין דמבזי עובדי ידוי, מבזי לשמשי דאנא פקידית, ואסיר הוא, אבל מיתה לא אתחייב בהו.

שכו) ר"ש הוה אזיל בארחא, והוה עמיה ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ור' יהודה, טו מטו לחד טיקלי דמיא, פוסקרא ר' יוסי בקטפוי לגו ת מיא, אמר *) י קוטרא דקוסטי דמיא ולואי לא שכיח. א"ל ר' שמעון, אסיר

חלופי גרסאות

צ ל"ג כתיב ביה הכי. ק בהו. ר כמאן. ש ל"ג ור' יהודה. ת ימא.

דרך אמת טו הגיעו לנהר אחד אמת המים קטפרט ור' יוסי כו' שהיה שם מדרון אל אמת המים וננער ר' יוסי באותו מדרון בלבושיו לתוך המים. י קשור מדת אמת המים שבכאן הלואי שלא היה, והשיב ר"ש אסור לך לבזות משמשי הקב"ה כמבואר.

כי יקלל אלקיו

ונשא חטאו, משום שמבזוה מעשה ידי, מבזוה את משמשי שאני ממנה. והוא אסור, אבל מיתה אינו מתחייב בהם.

שכו) ר"ש הוה אזיל וכו': ר' שמעון היה הולך בדרך, והיה עמו ר' אלעזר ור' אבא ור' חייא ור' יוסי ורבי יהודה, הגיעו לחריץ עם מים, פסג ר' יוסי עם בגדיו לתוך המים, אמר, תקח חריצים ובקעי מים שבני אדם עושים בתוך שדותיהם להעברת המים, הלואי שלא היו נמצאים, אמר לו ר"ש, אסור לך לומר כד, משמש העולם הוא, ואסור לאדם לנהוג בזיון במשמשו של הקב"ה, ואפילו אם הוא מזיק, וכל שכן אם הם מעשים של אמת, כגון אלו החריצים שבשדות, שנמצאים בחלקי השגחה העליונה, כלומר, שיש שורש לתקון זה למעלה.

טיקלי, פירושו חריץ, מלשון האי מאן דתקיל תקלא. (ב"ב נ"ד:) דהיינו החריצים שעושים בכרמים ובשדות להעברת המים. כמ"ש בכלאים ח', חריץ שעובר בכרם. פוסקרא, פירושו עבר ופסג, לפי הענין, בקטפוי

הסולם

מאמר

אמר לו הקב"ה, משה, עד עתה, איך אתה ראוי להשתמש בכבודי, של נעליך. ומה משה כן, אע"פ שהיה קרב ביראה ובקדושה, כתוב בו כן, מי שקרב בדרך בזיון אל המלך, על אחת כמה וכמה.

שכו) ר' אבא אמר וכו': רא"א, איש איש כי יקלל אלהיו ונשא חטאו, בוא וראה, כשהיו ישראל במצרים, היו יודעים באלו שרי העולם הממונים על שאר העמים, וכל אחד היה לו אליל מהם בפני עצמו. כיון שנתקשרו בקשר האמונה, והקב"ה קרב אותם לעבודתו, נפרדו מהם ונקרבו להאמונה העליונה הקדושה. ומשום זה כתוב, איש איש כי יקלל אלקיו, דהיינו את אחד מע' שרים הנ"ל, ואע"פ שעבודה זרה הוא, כיון שאני מניתי אותם לממונים להנהיג העולם, מי שמקלל ומבזוה אותם, ונשא חטאו, ודאי. כי ברשותי הם עומדים הולכים ומנהיגים בני העולם. אבל ונוקב שם ה', מות יומת, ולא כתוב ונשא חטאו כמו באלו ע' שרים, אלא מות יומת, מות העולם הזה, יומת בעולם הבא, ולא לו ע' שרים, (דפ"י דף ק"ו ע"ב *) דף ק"ז ע"א)

לך. שמשא דעלמא הוא, ואסיר לאנהגא קלנא א בשמשא דקודשא ב"ה וכל שכן ב דאינון עובדי קשוט, ג (כ) בנימוסי ד דקסטירא עלאה שכיחי. שכת) פתח ואמר, (ח) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים את כל אשר עשה, סתם, אפילו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפילו אינון דאתחזון מחבלי עלמא, בכלהו כתיב והנה טוב מאד כלהו שמי עלמא, (ז) מדברי עלמא, ובני נשא לא ידעי.

שכט) עד דהו אזלי, חמו חד חויה ה מדבר קמיהו, א"ר שמעון, ודאי דא אזיל לארחשא לן ניסא, רהט ההוא חויה קמיהו, (ח) וקטר בחד אפעה בקיטרא דאורחא (ז) ו נצן חד בחד ומיתו. כד מטון, חמו לון לתרווייהו שכיבין בארחא. אמר ר"ש, בריך רחמנא דרחיש לן ניסא. דהא כל מאן דאסתכל בהאי, כד איהו בקיומיה, או ז איהו יסתכל בב"נ, לא ישתויב ודאי, כ"ש אי יקרב בהדיה. קרא עליה, (ז) לא תאונה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך. ח ובכלא עביד קב"ה שליחותא דיליה, ולית לן לאנהגא קלנא בכל מה דאיהו עבד. ועל דא כתיב, (ס) טוב יי לכל ורחמיו על כל מעשיו. וכתיב, יודוך יי כל מעשיך. (של) רבי שמעון פתח, (ט) אני חבצלת השרון שושנת העמקים. כמה חביבה כ"י קמי קודשא בריך הוא, דקב"ה משבח לה, והיא משבחת ליה תדיר.

מסורת הזהר

חלוסי גרסאות

(ח) (בראשית א) הקסה"ו קפט צ"ב ב"א נ צ"א. א משמשא. ב אינון. ג גורס בנימוסי דקסטירא (ג) (תהלים צא) בשלח קכג צ"ת. (ט) (תהלים קמה) עלאה שכיחי באות שכ"ח אחר והנה טוב מאד. ב"א רסו צ"ב. (ע) (שיר ב) ב"א רמד צ"ב. ד דקסטרא; דקסטורא. ה מרקד. ו סטון. ז הוא; אי הוא. ח כלא; וכלא עביד קב"ה לשליחותא.

דרך אמת (כ) בנימוס מזמונים העליון שכיח ומצוי ר"ל שהכל נכלל בכלל העשייה שחעיר הכתוב את כל אשר עשה וגו'. (ל) מנהיגי העולם. (מ) הנחש היה קשור עם האפעה שהוא ג"כ מין נחש ושניהם היו באמצע הדרך כאומרו בקיטרא דאורחא ר"ל בציור הדרך שהיה לפנייהם. (נ) הנחש והאפעה הכו זה את זה ומחו שניהם כשהגיעו לשם ראשו ששנים היו שוכבים בדרך מתים ועשה רבי שמעון הודאה להשיי כמבאר.

מאמר

הסולם

חבצלת ושושנה

בקטפוי, פירושו בבגדיו. מלשון קטיפות אינון חייבות בציצית (ספרי שלח) קוטרוא, פירושו תקון, מלשון קטרין ליה גננא (ברכות ט"ז). קוטפוי דמ"א, פירושו מעבירי המים, לפי הענין.

שכת) פתח ואמר וירא וכ"ו: ש"א, וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלקים את כל אשר עשה, נאמר סתם, לרבות אפילו נחשים ועקרבים ויתושים, ואפילו אלו שנראים מחבלי העולם, בכלם כתוב והנה טוב מאד. כולם משרתי העולם, מנהיגי העולם, ובני אדם אינם יודעים.

שכט) עד דהו אזלי וכ"ו: בעוד שהיו הולכים, ראו נחש אחד הולך לפנייהם. אמר ר"ש, ודאי שזה הולך לעשות לנו נס. רץ נחש הזה לפנייהם, ונקשר באפעה אחת באמצע (דפו"י דף ק"ז ע"א)

מאמר חבצלת ושושנה

(של) רבי שמעון פתח וכ"ו: ר"ש פתח. אני חבצלת השרון שושנת העמקים. כמה אהובה כנסת ישראל דהיינו המלכות לפני הקב"ה. שהקב"ה משבחה, והיא משבחת אותו תמיד

וכמה שבחין ם ומזמרין אתקנת ליה למלכא תדיר. זכאה חולקיהון דישראל, דאחידן בעדבא דתולקא קדישא, כמה דכתיב (9) כי חלק יי' עמו יעקב חבל נחלתו.

שלא) אני חבצלת השרון, דא כ"י, דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בגנתא · דעדן לאתנטעא. השרון, דהיא כ שרה ומשבחת ליה למלכא עלאה. ד"א ג אני חבצלת השרון, דבעיא לאשתקאה משקוי דנחלא עמיקא, מבועא דנחלין. כד"א ז) היה השרון ם כערבה. שושנת העמקים, דקיימא בעמיקתא דכלא.

שלב) שושנת העמקים. מאן אינון עמקים. כד"א 8) ממעמקים קראתיך יי'. חבצלת השרון, מההוא אתר דשקוי דנחלין עמיקין נ נפקין, ולא פסקין לעלמין. שושנת העמקים, שושנת דההוא אתר דאקרי עמיקא דכלא, סתים מכל סטריין.

שלג) תא חזי, בקדמיתא ם חבצלת ירוקא, 10) בטרפין ירוקין לבתר ם שושנה, בתרין גווינין סומק וחוויר. שושנת: בשית טרפין. שושנת: דשניאת גוונהא, ואשתניאת מגוונא לגוונא. שושנת, בקדמיתא חבצלת, בזמנא דבעיא לאזדווגא ביה במלכא, אקרי חבצלת. בתר דאתדבקת ביה במלכא, באינון

מסורת הזהר

(9) (דברים לב) ב"א קצד צ"ד. ז) (ישעיה לג) ויחי עג צ"ד. 8) (תהלים קל) ויחי עג צ"ה.

חלופי גרסאות

8) מזמנין, י ל"ג דעדן. כ נטרתי: שרת. ל מוסיף חבצלת השרון אני ם לאגם מיב. נ ל"ג נפקין. 10) ירקדות ירוקא כחבצלת בטרפין. ע שושנת סומקא בגווינין סומק וחוויר.

דרך אמת 10) בענים ירוקים.

מאמר

הסולם

חבצלת ושושנה

תמיד. וכמה שבחים ומירות התקינה תמיד אל המלך. אשרי חלקם של ישראל, שאחוזים בגורל של החלק הקדוש. שכתוב, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

שלא) אני חבצלת השרון: זו היא כנסת ישראל שהיא המלכות, שנקרא חבצלת, העומדת בפאר היופי בגן העדן, להנטע. השרון, שהיא שרה ומשבחת למלך העליון, לד"א. פירוש אחר, אני חבצלת השרון, שהיא המלכות, צריכה להשקות משקוי של נחל העמוק, המבוע של הנחלים, שהיא בינה. כמ"ש היה השרון כערבה. ששרון פירושו ארץ מישור. כלומר, שחבצלת הנמצאת במישור היא צמאה למים, משום שהיא שורפתה.

שלב) שושנת העמקים: היינו שעומדת בעמוק מכל. שושנת העמקים, מה הם עמקים. הוא כש"א ממעמקים קראתיך ה'. חבצלת השרון היא ממקום ההיא ששקוי של נחלים (דפו"י דף ק"ז ע"א)

עמוקים יוצאים משם ואינם נפסקים לעולם, דהיינו ממקום גילוי של הבינה. שושנת העמקים, היינו שושנה של אותו מקום שנקרא עמוק מכל, הסתום מכל הצדדים, דהיינו ממקום סתום של הבינה.

שלג) ת"ח בקדמיתא חבצלת וכר: בוא וראה בתחילה, המלכות היא, חבצלת ירוקה בעלים ירוקים. לאחר כך היא שושנה, בבי' צבעים אדום ולבן. שושנת, בששה עלים. שושנת, שמשנה אדום ולבן. שושנת, בששה צבעע לצבע. שושנת, בתחילה נקראת חבצלת, דהיינו בזמן שרוצה להזדווג במלך נקראת חבצלת. אחר שנתדבקה במלך באלו הנשיות, נקראת שושנה, משום שכתוב, שפתותיו שושנים. שושנת העמקים, שהיא משונה ומשנה צבעיה, פעמים לטוב פעמים לרע, פעמים לדין ופעמים לרחמים.

ביאור המאמר, בי' מצבים יש במלכות, מצב

נשיקין, אקרי שושנה. בגין דכתיב (ה) שפתותיו שושנים. שושנת העמקים. דהיא שניית ומשניאת גוונהא, זמנין לטב, וזמנין לביש. זמנין לדינא, וזמנין לרחמי.

שלד (ט) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וגו'. ת"ח, דהא בני נשא לא ידעין, ולא מסתכלין, ולא משגיחין, בשעתא דברא קב"ה לאדם, (ט) ואוקיר ליה ביקירו עלאה, בעא מניה לאתדבקא ביה, בגין דישתכח יחידאי, ובלבא יחידאי, ובאתר דדביקותא יחידאה, (ט) דלא ישתני ולא יתהפך לעלמין, בההוא קשורא דמהימנותא (ז) יחידאה, דכלא ביה אתקשר. הדא הוא דכתיב ועץ החיים בתוך הגן.

שלה) ולבתר סאטו מאורחא דמהימנותא, ושבקו אילנא יחידאה עלאה

חלופי גרסאות :

מסורת הוהר

(ה) (שיר ה) ויחי עה צ"א. (ט) (בראשית ג) פקודי (ז) דלא אשתני ולא אתהפך. (ז) ל"ג יחידאה רכה צ"י.

דרך אמת (ט) והיה מכבודו בכבוד גדול.

חבצלת ושושנה

הסולם

מאמר

החכמה גם אח"כ, אחר שהיא מתגלית, בסוד עלמא דאתגליא. שושנת העמקים, שושנת דההוא אתר דאקרי עמיקא וכר שאו היא יונקת ממקום הסתום שבבינה, שה"ס קו ימין שבה, הסתום מחכמה, והכל מקבלת מז"א. וז"ש, (באות של"ג) בקדמיתא חבצלת ירוקא בטרפין ירוקין וכר. כי במצב הא, היא במדרגת ז"א, שה"ס ירוק, ושוה כמוהו, אלא בלי חסדים. לבתר שושנה בתרין גוונין פומק וחורר, שיש בה חכמה וחסדים, בסוד דין ורחמים, שמקבלת מז"א בעלה. שושנת בשית טרפין, דהיינו שיש בה שספירות חג"ת נה"י. שושנת דשניאת גוונהא וכר שמשנתית ממצב הא' למצב הב'.

שלד) ותרא האשה כי טוב העץ למאכל וכי תאווה הוא לעינים וגו'. ברא וראה, הרי בני אדם אינם יודעים ואינם מסתכלים ואינם משגיחים, בשעה שברא הקב"ה את אדם וכיבד אותו ביקר העליון, ביקש ממנו שיתדבק בו, כדי שימצא יחיד, ובלב יחיד, ובמקום דבקות יחידה, שלא ישתנה ולא יתהפך לעולם, ובקשר הזה של אמונה היחידה, שהכל מתקשר בה, ז"ש ועץ החיים בתוך הגן. דהיינו ז"א, שנקרא עץ החיים, שיהיה דבוק בו כנ"ל, שאין בו כפילות של טוב ורע.

שלה) ולבתר סאטו מאורחא וכר: ואח"כ נטו מדרך האמונה, ועזבו אילן היחיד העליון מכל האילנות, שהוא עץ החיים, דהיינו ז"א

מצב הא' כשהיא בבחינת ב' מאורות הגדולים. דהיינו במדרגה אחת עם ז"א, שהיא מקבלת אז, משמאל שבבינה, וז"א מימין שבבינה. מצב הב' אחר שנתמעטה, ואין לה מעצמה כלום, אלא מזדווגת עם ז"א ומקבלת הכל ממנו. (כמ"ש בב"א מאות ק"י עד אות קט"ו עש"ה) וז"ש, בזמנא דבעיא לאזדווגא ביה במלכא, אקרי חבצלת, דהיינו במצב הא' שהוא נפרדת מז"א, ודבוקה בבניה, שאו יש לה חכמה בלי חסדים, וצריכה להזדווג עם המלך שיתן לה חסדים. אז נקרא חבצלת. בתר דאתדבקת ביה במלכא באינן נשיקין אקרי שושנה, דהיינו במצב הב', אחר שנתמעטה וירדה מבינה, ונסתמה ואין לה כלום מעצמה, אלא שהיא בזווג עם ז"א, ומקבלת הכל ממנו, או נקראת שושנה. וז"ש (באות של"א) כ"י דאקרי חבצלת, דקיימא בשפירו דנוי בנתא דערן, לאתנפשא, שבמצב הא' היא דבוקה בבניה, ואז הי"ס גן עדן, ואז יש לה חכמה, שהיא כל היופי של המלכות, אמנם קיימא לאתנפשא, פירוש שצריכה להעקר משם ממקום בינה, ולהתמעט ולהנטע פעם ב' למטה מחזה דז"א, שאו באה למצב הב'. וז"ש, דבעיא לאשתקאה משקיו דנחלא, וכר. כי במצב הא', היא חכמה בלי חסדים, והיא צריכה להישקות מחסדים שנק' מים. וז"ש, (באות של"ב) חבצלת השרון מההיא אתר דשקיו וכר דהיינו שהיא דבוקה בבחינה הגלויה שבבינה, שה"ס קו השמאל, שממנה מקבלת (דפו"י דף ק"ז ע"א)

מכל אילנין, ואתו לאתדבקא באתר דמשתני ומתהפך מגוונא לגוונא, ומטב לביש, ומביש לטב, ונחתו מעילא לתתא, ואתדבקו לתתא בשנויין סגיאין, ושבקו עלאה דכלא, דהוא חד, ולא אשתני לעלמין. הדא הוא דכתיב, ה אשר עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. והמה בקשו חשבונות רבים ודאי, כדין אתהפך לבייהו בההוא סטרא ממש, זמנין לטב, זמנין לביש, זמנין לרחמי, זמנין לדינא. * (כההוא מלה דאתדבקו בה ודאי. והמה בקשו חשבונות רבים, ואתדבקו בהו.

שלו) א"ל קב"ה, ר אדם, שבקת חיי, ואתדבקת במותא. חיי, דכתיב ועץ החיים בתוך הגן, עץ דאתקרי חיים, דמאן דאחיד ביה, לא טעים טעמא דמותא לעלמין. ואתדבקת באילנא אחרא, הא ודאי מותא הוא לקבלך. הה"ד, רגליה יורדות מות וגו'. וכתב ב) ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי באתר דמותא אתדבק, ושבק אתר דחיי, בג"כ אתגזר עליה ועל כל עלמא מותא. שלו) אי הוא חטא, כל עלמא מאי חטאו. אי תימא דכל בריין אתו ואכלו מאילנא דא, ואתרמי מכלא. לאו הכי, אלא בשעתא דאדם קאים על רגלוי, חמו ליה בריין כלהו, ודחלו מקמיה, והוו נטלין בתריה, כעבדין קמי מלכא. והוא אמר לון, אנא ואתון, א) בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני יי' עושנו, וכלהו אתו בתריה. כיון דחמו דאדם סגיד להאי אתר, ואתדבק ביה, כלהו אתמשכו אבתריה, וגרים מותא ה ליה, ולכל עלמא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (קהלת ז) ויחי עו צ"א. א) (משלי ה) ויקהל יב צ"ד. ב) (קהלת ז) ויחי עו צ"ד. ג) (תהלים צה) ויחי עו צ"ה ז"ח ס ט"א שלי"ט צ ט"א ש"א.

חטא עץ הדעת

הסולם

מאמר

המות הוא כנגדך. ז"ש רגליה יורדות מות וגו'. וכתוב, ומוצא אני מר ממות את האשה. ודאי במקום מות נתדבק, ועזב מקום החיים. משום זה נגזר עליו ועל כל העולם, מות. שלו) אי הוא חטא וכר: שואל, אם הוא חטא, כל העולם מה חטאו, ולמה נגזר מות על כל העולם. ואם תאמר, שכל הבריות באו ואכלו מאילן הזה, ונלקח מכולם. אינו כן, אלא בשעה שאדם קם על רגליו, ראו אותו כל הבריות ויראו מפניו, והיו נמשכים אחריו כעבדים לפני המלך. והוא אמר להם, אני ואתם, בואו ונשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו. וכולם באו אחריו. כיון שראו את אדם משתחוה לאותו מקום, לעץ הדעת, ונתדבק בו, כולם נמשכו אחריו, וע"כ גרם מות לו ולכל העולם. אתרמי, פירושו נלקח, מלשון, ביד מאן מרמי ליה (חגיגה טו:).

ז"א, ובאו להתדבק במקום שמשנתנה ומתהפך מאפן לאפן, ומטוב לרע ומרע לטוב, דהיינו בעץ הדעת טוב ורע, וירדו מלמעלה למטה, ונתדבקו למטה בשינוים רבים. ועזבו את העליין מכל, שהוא אחד, ולא נשתנה לעולם. ז"ש, אשר עשה האלקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. והמה בקשו חשבונות רבים ודאי, דהיינו עץ הדעת שיש בו הרבה שינויים כנ"ל. אז נתהפך בהם באותו הצד ממש, שהיו פעמים לטוב ופעמים לרע, פעמים לרחמים ופעמים לדין. ודאי כדבר ההוא שנתדבקו בו. והמה בקשו חשבונות רבים ונתדבקו בהם. שלו) א"ל קב"ה וכר: אמר לו הקב"ה, אדם, עזבת החיים ונתדבקת במות. חיים, שכתוב, ועץ החיים בתוך הגן. היינו עץ שנקרא חיים, משום שמי שאוחז בו אינו טועם טעם מות לעולם, ונתדבקת באילן אחר, הרי ודאי (דפויי דף ק"ו ע"א * דף ק"ו ע"ב)

שלח) כדין אשתני אדם לכמה גוונים, זמנין לטב, זמנין לביש. זמנין רוגזא, זמנין נייחא. זמנין דינא, וזמנין רחמי. זמנין חיי, זמנין מותא. ולא קאים בקיומא תדיר בחד מנייהו. בגין דההוא אתר גרמא ליה. וע"ד אקרי, א להט החרב המתהפכת, מן סטרא דא, לסטרא דא, מן טב לביש, מן רחמי לדינא, מן שלום לקרבא, אתהפיכת היא לכלא. ב ואקרי טוב ורע, דכתיב ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

שלט) ומלכא עלאה, רחמא על עובדי ידוי, אוכח ליה, ואמר ליה ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו, והוא לא קביל מניה, ואתמשך בתר אתתיה, ואתתרך לעלמין. דהא אתתא לאתר דא סלקא, ולא יתיר. ואתתא גרים מותא לכלא.

שמ) ת"ח, לעלמא דאתי כתיב, ד) כי כימי העץ ימי עמי. כימי העץ: ההוא ג עץ דאשתמודע. ביה זמנא כתיב, ה) בלע המות לנצח ומחה יי' אלהים דמעה מעל כל פנים ברוך יי' לעולם אמן ואמן ימלוך יי' לעולם אמן ואמן.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד) (ישעיה סה) ויחי עז צ"ב. ה) (שם כה) תצוה א ל"ג להט. ב ל"ג ואקרי; דאקרי. ג אשתמודע מ צ"ח. ו"ל"ג עץ.

חטא עץ הדעת

הסולם

מאמר

ובויצא י"ג ד"ה סתרא ע"ש בסולם) ונצטוה שלא ימשוך ממנה החכמה ממעלה למטה, שאז ימות. אלא, אדם יתדבק בעץ החיים שהוא שורשו, דהיינו ז"א. וחוה תתדבק במלכות מצד הרחמים הדבוקה בעץ החיים. דהיינו כשהחכמה שבה מאירה ממטה למעלה. וז"ש, דהא אתתא לאתר דא סלקא, דהיינו למלכות הנקראת עץ הדעת, אמנם כשהיא דבוקה בז"א ה"ס עץ החיים כמוהו. אלא שלקחה ממנו כשהמלכות היתה בפירוד מז"א, או יותר נכון, כשהמשיכה ממעלה למטה נפרדה מז"א. ונתהפכה להם למות, בסוד רגליה יורדות מות. (כנ"ל אות של"ו). וז"ש, ואתתא גרם מותא לכלא.

שמ) ת"ח לעלמא דאתי וכי: בוא וראה, לעולם הבא כתוב, כי כימי העץ ימי עמי. כימי העץ, היינו עץ ההוא הנודע, שהוא עץ החיים. בו בזמן כתוב בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים. ברוך ה' לעולם אמן ואמן, ימלוך ה' לעולם אמן ואמן.

שלח) כדין אשתני אדם וכי: אז נשתנה אדם לכמה אפנים, פעמים לטוב ופעמים לרע, פעמים רוגז ופעמים נחת, פעמים דין ופעמים רחמים, פעמים חיים ופעמים מות. ואינו עומד תמיד במעמד אחד מהם. כי אותו מקום גרם לו. דהיינו עץ הדעת. וע"כ נקרא להט החרב המתהפכת מן צד זה לצד זה, מטוב לרע, ומרחמים לדין, משלום למלחמה. מתהפכת היא לכל צד ונקראת טוב ורע. שכתוב, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

שלט) ומלכא עלאה לרחמא וכי: ומלך העליון שרחמיו על מעשי ידיו, הוכיחו, אמר לו, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. והוא לא קבל ממנו, ונמשך אחר אשתו. ונגרש לעולם. כי האשה למקום זה עולה ולא יותר. והאשה גרמה מות לכל.

פירוש. המלכות בעת שהיא בדינים, נקראת עץ הדעת טוב ורע, בסוד זכי הא טוב לא זכי הא רע (כנ"ל בהקדמת ספר הזהר אות קכ"ג, דע"י דף ק"ו ע"ב)

פ ר ש ת
ב ה ר

(א) וידבר יי' אל משה בהר סיני לאמר. דבר אל בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל הארץ וגו'. רבי אלעזר פתח, (ב) זאת תורת העולה היא העולה וגו'. האי קרא בכנסת ישראל אוקימנא, דהיא סלקא ומתחברא במלכא קדישא בזווגא שלים.

(ב) היא העולה על מוקדה על המזבח כל הלילה וגו'. ת"ח, כיון דעאל ליליא, ותרעין סתימין, דינין תתאין מתערין בעלמא, ואזלין ושאטין, חמרי ואתני וכלבי. חמרי הא אוקימנא, וכלבי ואתני, לא שאטן ולא אזלין, אלא בהו עבדי חרשיא לבני נשא. כגון בלעם, ואוקמוה. כדין כל בני עלמא ניימין, ומזבח תתאה דלבר אתוקד.

(ג) בפלגות ליליא, אתער רוח צפון, ומהווא מזבח תתאה, א נפיק שלהובא דאשא, ותרעין אתפתחו, ודינין תתאין אתכנשו בנוקבייהו, והווא שלהובא אזיל ושאט, ותרעין דג"ע אתפתחו, עד ב דמטי הווא שלהובא, אתפלג לכמה סטרין דעלמא, ועאל * תחות גדפוי דתרנגולא וקארי.

(ד) כדין קב"ה אשתכח בין צדיקייא, וכ"י משבחת ליה לקב"ה, עד

חלופי גרסאות
א ל"ג נפיק. ב מוסיף דמטי צפרא.

מסורת הזהר
ב (ויקרא ו) פקודי קיג צ"ע.

מוקדה על המזבח כל הלילה

הסולם

מאמר

כל בני העולם, ומזבח התחתון שמבחוץ, שהוא מלכות בעת שמלאה בדינים, שורף. (ג) בפלגות ליליא אתער וכר: בחצות לילה, מתעורר רוח צפון, ומזבח הוא התחתון, ממלכות, יוצא שלהבת אש, והשערים נפתחים, ודינים תחתונים דהיינו דינים דנוקבא, מתקבצים בנוקביהם, ואותו שלהבת הולכת ומשוטטת, ושערי גן עדן נפתחים. עד ששלהבת ההיא מגעת ומתחלק לכמה צדדי העולם, ונכנס תחת כנפי התרנגול, וקורא. (וכבר נתבאר כל זה בפרשת ויקהל אות כ"א ע"ש).

(ד) כרין קב"ה אשתכח וכר: אז הקב"ה נמצא בין הצדיקים, וכנסת ישראל משבחת אל הקב"ה, עד שבא הבוקר. כיון שבא הבוקר, נמצאים מספרים בסדר אחד זה עם זה. שה"ט משמרת

(א) וידבר ה' אל משה וגו': וידבר ה' אל משה בהר סיני לאמר דבר וגו' כי תבואו אל הארץ וגו'. ר' אלעזר פתח, זאת תורת העולה היא העולה וגו'. מקרא זה בכנסת ישראל העמדנו, שהיא עולה ומתחברת במלך הקדוש בזווג שלם.

(ב) היא העולה וגו' כל הלילה וגו': בוא וראה, כיון שבא הלילה, והשערים סתומים, דינים תחתונים מתעוררים בעולם, והולכים ומשוטטים חמורים, ואתונות וכלבים. חמורים, הרי העמדנו, שמשמרה ראשונה חמור נוער (כנ"ל בא אות קצ"ח) וכלבים ואתונות, אינם משוטטים ואינם הולכים, אלא בהם עושים כשפים לבני אדם. כגון בלעם, שרכב על אתונו. והעמדנו (להלן דף ר"ו: דפוס ישן). אז ישנים (דפוי דף ק"ו ע"ב *) דף ק"ה ע"א

דאָתי צפּראַ. כּיון דאָתי צפּראַ, אַשְׁתַּכּחוּ אַּ (מִשְׁתַּעֲיִן בְּרוּא חֲדָא. וְאֵית לֵהּ נִיחָא בְּבַעְלָהּ. הַה"ד, עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזוּבַח כָּל הַלַּיְלָה וְגו'.) אַ עַד הַבֶּקֶר, דְּהָא בְּצִפּוּרָא דִּינִין וְשִׁלְהוּבִין דַּ אַשְׁתַּכּוּ, וְכַדִּין אַתְעַר אַבְרָהָם בְּעֵלְמָא, וְנִיחָא הוּא דְכָלָא. (ה) ת"ח, כּיון דְּעָאֵלוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְעָא, לֹא אַשְׁתַּכּחוּ בַּהּ דִּינִין תַּתְּאִין, וְכ"י הוּת בַּהּ בְּנִיחָא, עַל כִּנְפֵי דְכְּרוּבִים. כְּמָה דְאַתְמַר, דְּכַתִּיב, אַ צַדֵּק יִלִּין בַּהּ. כַּדִּין הוּת לֵהּ נִיחָא מְכָלָא. דְּהָא יִשְׂרָאֵל לֹא נִימִין, עַד דְּמִקְרַבִּי קֶרְבַּנָּא דְּבִין הָעֲרָבִים, וְאַסְתְּלִיקוּ דִּינִין. וְעוֹלָה הוּא אַתּוּקְדַּע עַל מְדַבְּחָא, וְכַדִּין הוּוּ לֵהּ נִיחָא מְכָלָא, וְלֹא אַשְׁתַּכּחַ אֲלֵא אַתְתָּא בְּבַעְלָהּ, הַה"ד כִּי תִבְאוּ וְגו' וְשַׁבְתָּה הָאֶרֶץ, נִיחָא וְדָאִי. (ד) וְשַׁבְתָּה הָאֶרֶץ שַׁבַּת לִי, שַׁבַּת לִי מִמֶּשׁ. (ו) תוּ פִתַּח רַבִּי אֶלְעָזָר, אַּ (ב) הַּ כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. בְּגִין דְּכָל בְּרַי יִשְׂרָאֵל הַּ דְאַתְגֹּזֵר, דְּאֵית בֵּיהּ רִשְׁמֵי קְדִישָׁא, אֵית לֵיהּ נִיחָא בְּשַׁמְטָה. דְּהָא דִּלִּיָּהּ הוּא הַהוּא שַׁמְטָה, לְנִיחָא בֵּיהּ. וְדָא אֶקְרִי שַׁבַּת הָאֶרֶץ, וְדָאִי חִירוֹ אֵית בַּהּ. נִיחָא בַּהּ, כְּמָה דְשַׁבַּת נִיחָא הוּא דְכָלָא, הַכִּי נִמִּי שַׁמְטָה נִיחָא דְכָלָא, נִיחָא הוּא דְרוּחָא וְגוּפָא. (ז) ת"ח, ה' נִיחָא הוּא דְעֵלָאִי וְתַתְּאִי. בְּג"כ, ה' עֵלָאִהּ, ה' תַּתְּאֵהּ. נִיחָא

חלופי גרסאות

(א) (ישעיה א) ספרא דצניעותא יט צ"צ. ד) ח"ג קח. ג ל"ג עד הבקר. ד אשתכחו. ה ל"ג דאתגזר. (ה) (שמות כא) משפטים ב צ"ב.

דרך אמת א) מספרים בסוד אחד. ב) עי' ריש פ"י משפטים מאמר זה.

מסורת זוהר

ושבתה הארץ שבת לה'

הסולם

מאמר

קְדוּשָׁה, יֵשׁ לוֹ מְנוּחָה בְּשַׁמְטָה, כִּי שְׁלוֹ הִיא שַׁמְטָה זֶה, שְׁהִיא מְלֻכּוּת, לְנוּחַ בַּהּ. וְזֶה נִקְרָא שַׁבַּת הָאֶרֶץ, וְדָאִי יֵשׁ בַּהּ חִירוֹת. מִן הַקְּלִיפוֹת, מְנוּחָה יֵשׁ בַּהּ, מִן הַדִּינִים. כְּמוֹ שַׁבַּת הִיא מְנוּחַת כָּל, כַּךְ שַׁמְטָה מְנוּחַת כָּל, מְנוּחָה לְרוּחַ וְלִגּוּף. וּבִשְׁבִיל זֶה כְּתוּב, שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבִשְׁבִיעִית יֵצֵא לְחַפְשֵׁי וְגו'.

(ז) ת"ח ח' נִיחָא וְכ"י: בּוּא וְרָאָה ח' הִיא מְנוּחָה שֶׁל הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים. מִשּׁוּם זֶה יֵשׁ ח' עֲלִיּוֹנָה דְהוּיָהּ, שְׁהִיא בִּינָה, ח' תַּחְתּוֹנָה דְהוּיָהּ, שְׁהִיא מְלֻכּוּת. ח' עֲלִיּוֹנָה הִיא מְנוּחָה דְעֲלִיּוֹנִים, ח' תַּחְתּוֹנָה הִיא מְנוּחָה דְתַחְתּוֹנִים. ח' עֲלִיּוֹנָה, הוּא סוּד שֶׁבַע שָׁנִים שֶׁבַע פַּעֲמִים, דְּהֵינּוּ מ"ט שְׁעָרֵי בִּינָה, ח' תַּחְתּוֹנָה, ח"ס שֶׁבַע שָׁנִים בְּלִבְדָּה. זֶה הַתַּחְתּוֹנָה, נִקְרָאת שַׁמְטָה, וְזֶה הַעֲלִיּוֹנָה, נִקְרָאת יוֹבֵל.

פִּירוּשׁ. הַמּוֹחֵין דְּהָאֶרֶת חֲכָמָה מְבִיאִים מְנוּחָה, וְכֵן הַהָאֵרָה מִמֶּשָׁה לְמַעְלָה ח"ס מְנוּחָה. וְנִדְעָה שֶׁמְקוֹר גִּילּוֹי חֲכָמָה, הִיא בַּהּ הַעֲלִיּוֹנָה דְהוּיָהּ, שְׁה"ס בִּינָה, אֲמָנָם מִשֶּׁם לֹא נִמְשַׁךְ כְּלוֹם לְתַחְתּוֹנִים, אֲלֵא רַק הַמְּלֻכּוֹת מְקַבְּלַת מְנַחָה. וְז"ש, ח'

מְשׁוּמְרוּהָ שְׁלִישִׁית אִשָּׁה מְסַפֶּרֶת עִם בְּעַלָּהּ. וְיֵשׁ לֵהּ מְנוּחָה בְּבַעְלָהּ. וְיֵשׁ עַל מוֹקְדָה עַל הַמְזוּבַח כָּל הַלַּיְלָה וְגו'. שְׁכַל הַלַּיְלָה שׁוֹרְפֶת בְּדִינִים שְׁלָהּ, עַד הַבֶּקֶר, כִּי בְּבוֹקֶר, הַדִּינִים וְהַלְהָבוֹת נִשְׁקָטִים. וְזֶה מְתַעֲוֵר אַבְרָהָם, שְׁהוּא חֲסֵד, בְּעוֹלָם. וְהוּא נַחַת לְכָל.

(ה) ת"ח כּיון דְּעָאֵלוּ יִשְׂרָאֵל וְכ"י: בּוּא וְרָאָה כּיון שֶׁנִּכְנְסוּ יִשְׂרָאֵל לְאַרְץ, לֹא נִמְצָאוּ בַּהּ דִּינִים תַּחְתּוֹנִים, דִּינִים דְּנוֹקְבָא, וְכִנְסַת יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיא הַמְּלֻכּוּת, הִיתָה בְּנַחַת עַל כִּנְפֵי הַכְּרוּבִים, כְּמוֹ שְׁאִמְרָהּ, שַׁכְּתוּב, צַדֵּק יִלִּין בַּהּ, אֲזִי הִיתָה לֵהּ נַחַת מְכָל. כִּי יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁנוּ עַד שֶׁהַקְּרִיבוֹ הַקְּרָבֵן דְּבִין הָעֲרָבִים וְנִסְתַּלְקוּ הַדִּינִים. הַעוֹלָה הִיתָה נִשְׁרַפֶּת עַל הַמְזוּבָה, וְזֶה הִיתָה לֵהּ נַחַת מְכָל, וְלֹא נִמְצָא אֲלֵא אִשָּׁה בְּבַעְלָהּ. וְיֵשׁ כִּי תִבְאוּ וְגו'. וְשַׁבְתָּה הָאֶרֶץ, מְנוּחָה וְדָאִי. בְּלִי דִינִים, וְשַׁבְתָּה הָאֶרֶץ שַׁבַּת לֵה'. הֵינּוּ שַׁבַּת לֵה' מִמֶּשׁ. בְּלִי דִינִים כָּלָל.

(ו) תוּ פִתַּח ר' אֶלְעָזָר וְכ"י: עוֹד פִּתַּח ר"א, כִּי תִקְנֶה עֶבֶד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וְגו'. מִשּׁוּם שְׁכַל בֵּין יִשְׂרָאֵל שְׁנִמּוּל יֵשׁ בּוֹ רוּשָׁם (דְּפוּ"י דף ק"ח ע"א)

דעלאין, נייחא דתתאין. ה' עלאה, שבע שנים שבע פעמים. ה' תתאה, שבע שנים בלחודדיהו. דא שמטה, ודא יובלא.

(ח) וכד מסתכלין מלי כלא חד. בג"כ ושבתה הארץ, בההוא נייחא דארעא, אצטריכו עבדין נייחא. ובג"כ, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מהו חנם. דלא יהיב למאריה כלום.

(ט) אלא דא רזא, הכא אוליפנא, כתיב (י) זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם, בלא ברכה. דלא הוה עלנא במצרים עול דלעילא. ת"ח, עבדין פטורין מעול מלכותא דלעילא, וע"ד פטורין מן המצות. מאי עול מלכות שמים. אלא, כהאי תורא דיהבין עליה עול בקדמיתא, בגין לאפקא מניה טב לעלמא. ואי לא קביל עליה ההוא עול, לא עביד מדי. ה"נ אצטריך ליה לב"נ לקבלא עליה עול בקדמיתא, ולבתר דיפלח ביה בכל מה דאצטריך. ואי לא קביל עליה האי בקדמיתא, לא ייכול למפלת.

(י) הה"ד (י) עבדו את י"י ביראה. מהו ביראה. כד"א (י) ראשית חכמה יראת י"י. ודא מלכות שמים. ובגין כך עול מלכות שמים. וע"ד האי בקדמיתא הוה דכלא. מאן אוכח. תפלה, בקדמיתא של יד. בגין דבהאי עייל לשאר קדושה. ואי האי לא אשתכח לגביה, לא שריא ביה קדושה לעילא, בג"כ (ט) בזאת יבא אהרן אל הקדש וגו' כתיב.

(יא) והאי עול לא שריא, במאן דאיהו כפית ז באחרא. וע"ד עבדין

מסורת הזהר (י) (במדבר יא.) (ז) (תהלים ב) ויחי קכט צ"א. חלופי גרסאות
1 ו ליג הוא. ז באורחא. 1
(ח) (שם קיא) משפטים קס צ"י. (ט) (ויקרא טז) נה ק צ"א.

מאמר הסולם עול מלכות שמים

ה' עלאה נייחא דעלאין, שאינה נמשכת לתחתונים, ה' תתאה נייחא דתתאין, שמן המלכות מקבלים התחתונים.

(ח) וכד מסתכלין מלי וכו': וכשמסתכלים בהדברים הכל אחד. כי המוחין דיובל שהיא בינה מאירים בשמטה שהיא מלכות. משום זה כתוב, ושבתה הארץ. כי במנוחת הארץ, צריכים עבדים להיות במנוחה, ומשום זה, ובשביעית יצא לחפשי חנם. חנם, מהו חנם. היינו שאינו גותן כלום לאדונו.

(ט) אלא דא רזא וכו': אמנם זהו סוד. וכך למדנו, כתוב, זכרנו את הדגה אשר נאכל במצרים חנם. היינו חנם בלי ברכה, שלא היה עלינו במצרים עול שלמעלה. בוא וראה, עבדים פטורים מעול מלכות שלמעלה, וע"כ פטורים מן המצות. מהו עול מלכות שמים. הוא כאותו השוד שנותנים עליו תחילה עול כדי לעבוד עמו, ולהוציא ממנו טוב לעולם, ואם אינו מקבל עליו עול ההוא, אינו עושה כלום. כך

(דפו"י דף ק"ח ע"א)

יבא אהרן אל הקדש. (יא) והאי עול לא וכו': ועול הזה אינו שורה במי שהוא קשור באחרי, וע"כ עבדים פטורים מן עול מלכות שמים, משום שהם קשורים

ח פטורין מעול מלכות שמים. ואי מהאי עול פטורין, מכל שאר פטורין. דהא שאר לא שריא עליה דב"נ, עד דאשתכח גביה בהאי עול. ובג"כ הוה אכלי ישראל במצרים חנם. אוף הכא יצא לחפשי חנם. דהא עבדא הוה, וכל מה דעביד, חנם הוא, בלא עול מלכות שמים. ואע"ג דחנם הוה עובדוהי יצא לחפשי, ויהא ליה נייחא.

יב) לבתר דאיהו בחירו, ואשתכח ביה נייחא, יהבין עליה עול, מההוא אתר דאפיק ליה לחירו. ואי ב"נ יסרב למיפק לחירו, כד"א ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו'. הא ודאי פגים ליה להאי אתר, דשביק עול מלכותא דלעילא, ונטיל עול דמאריה. ועל דא מה כתיב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדוניו אל האלהים. אל האלהים סתם. לגבי ההוא ט אתר דפגים ליה דה"נ אלהים אקרי.

יג) ולאן אתר יתקריב לגביה. אל הדלת או אל המזוזה. * בגין דהאי אתר פתחא הוא דלעילא, ומזוזה אקרי, והא אתמר. וכיון דאיהו אכוון לאפגמא להאי אתר, ההוא פגימו אשתאר בהדיה ביה בגופיה. הה"ד, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם. כ יהוי עבדא תחת רגלוי דמאריה, עד שתא דיובלא.

יד) את אזנו אמאי. הא אוקמוה. אבל שמיעה תלי בהאי אתר, עשיה לעילא. ובגין דישראל כד קריבו לטורא דסיני, והוה ברחימו דלכיהו לאתקרבא לקב"ה, אקדימו עשיה לשמיעה, דהא שמיעה בקדמיתא, ולביתר עשיה. שמיעה

חלוסי גרסאות

ח ל"ג מן פטורין עד פטורין. ט ל"ג אתר. י הוא; ההוא. כ תתי.

ורצע אדוניו את אזנו

הסולם

מאמר

האלהים סתם, דהיינו שמגישו לאותו מקום שפגם אותו, שהוא מלכות, שהיא נקראת ג"כ אלקים.

יג) ולאן אתר יתקריב וכר: ולאיהו מקום יקרב אותו, הוא, אל הדלת או אל המזוזה. משים שאותו מקום, שהוא מלכות, הוא פתח שלמעלה, דהיינו פתח לזכות דרכה לז"א (כנ"ל אמור אות קכ"ט) ונקראת מזוזה. וכבר למדנו, וכיון שהוא נתכוון לפגום למקום ההוא, מלכות, נשאר פגם הזה בו בגופו. ז"ש, ורצע אדוניו את אזנו במרצע ועבדו לעולם שהעבד יהיה תחת רגליו של אדונו עד שנת היובל.

יד) את אזנו, אמאי, וכר: שזאל, את אזנו למה ירצע. ומשיב, כבר העמידוהו, אבל שמיעה תלויה במקום זה, שהוא מלכות. עשיה למעלה, בביוה. ומשום שישראל בעת שקרבן להר סיני, והיו באהבת לבם להתקרב אל הקב"ה, הקדימו עשיה לשמיעה. כי שמיעה הוא תחילה

קשורים באדוניהם. ואם פטורים מעול הזה, הרי הם פטורים מכל שאר המצות, כי שאר המצות אינן שורות על האדם, עד שנמצא אצלו עול הזה. וע"כ היו ישראל במצרים אוכלים חנם. אף כאן יצא לחפשי חנם, כי עבד היה, וכל מה שעשה היה חנם בלי עול מלכות שמים. ואע"פ שמעשיו היו בחנם, יצא לחפשי, ותהיה לו מנוחה. וטעם הכתוב, כאלו נאמר, חנם יצא לחפשי.

יב) לבתר דאיהו בחירו וכר: ואחר שהוא בחירות, ונמצא בו מנוחה, נותנים עליו עול, ממקום ההוא שהוציא אותו לחירות, דהיינו מסוד שנה השביעית, שהיא מלכות. ואם אדם ממאן לצאת לחירות, כש"א, ואם אמר יאמר העבד אהבתי את אדוני וגו', הרי דאי פגם אותו מקום, שהוא מלכות, כי עזב עול מלכות שלמעלה וקבל עול של אדונו. ע"כ מה כתוב, והגישו אדוניו אל האלהים והגישו אל הדלת וגו'. והגישו אדוניו אל האלהים, נאמר אל (דפו"י דף ק"ח ע"א *) דף ק"ח ע"ב)

בהאי שמיטה תליא. וע"ד הוא פגים להאי שמיעה, יתפגים שמיעה דיליה, וישתאר פגימו ביה. ולא ישתאר הוא עבדא למאריה, עד דיתקרב לההוא אתר דפגים, ויתפגים הוא קמיה, וישתאר ביה ההוא פגימו. ובג"כ, והגישו אדניו אל האלהים סתם, כמה דאוקימנא. וע"ד, ושבתה הארץ שבת ליי'.

(טו) שש שנים תזרע שדך וגו', ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת ליי'. והא אוקמוה, דכתיב ו (בשביעית תשמטנה ונטשתה וגו'). מ"ט ואכלו אביוני עמך. בגין דמסכני בהאי אתר תליין, ובג"כ שביק לון למיכל. וע"ד, מאן דרחים למסכנא, יהיב שלמא בכנסת ישראל, ואוסיף ברכתא בעלמא, ויהיב חידו וחילא לאתר דאתקרי צדקה, לארקא ברכתא לכנסת ישראל, ואוקימנא.

רעיא מהימנא

(טז) ובשנה השביעית שבת שבתון וגו'. פקודא דא לשבות בשנה השביעית ואבתריה לשבות ג' בשביעי. ואבתריה להשמיט כספים. בשביעית. ואבתריה למנות שבע שנים ה' שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה. ה' הכא רזא דכל שביעיות, מסטרא דשכינתא דאתקריאת שבע מסטרא דצדיק דאיהו שביעי לבינה, ואיהי בת שבע, מסטרא דאימא עלאה, דאתמר בה ז' שבע ביום הללתיך.

(יז) שבע שמהן אינון אבגית"ץ, ובהון מ"ב אתוון, כלל אתוון ותיבין הם

מסורת הזהר	חלופי גרסאות
(י) ח"ג רנב. כ (שמות כג). ל (תהלים קיט) תרומה קטו צ"א.	בשביעית. ה' ל"ג שבע פעמים. ה' וחמשים בשנת היובל הזאת ול"ג הכא.

מאמר	הסולם	שמיטה ויובל
------	-------	-------------

תחילה ואח"כ עשיה. כי שמיעה תלויה בשמיטה, שהיא מלכות. וע"כ, כיון שהעבד פגם לשמיעה זו, יופגם שמיעה שלו, וישאר פגם בו. ולא ישאר עבד לאדנו, אלא אם כן שיתקרב לאותו מקום שפגם ויהיה נפגם לפניה, וישאר בו פגם ההוא. ומשום זה, והגישו אדוניו אל האלהים סתם. שיורה על המלכות, כמו שהעמדנו. וע"כ ושבתה הארץ שבת לה'. שלא יפגמו אותה בעבדות. ומשונה כאן מרוב המקומות שאומר, ששמיעה היא בינה ועשיה היא מלכות.

(טו) שש שנים תזרע וגו': שש שנים תזרע שדך וגו' ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה'. וכבר העמידוהו, שכתוב, השביעית תשמטנה ונטשתה וגו'. מהו הטעם. ואכלו אביוני עמך, משום שעניים תלוים באותו מקום, מלכות, שהיא שמיטה, ומשום זה עוזב אותם לאכול. וע"כ מי שמרחם על העני, נותן שלום בכנסת ישראל, שהעניינים תלוים בה, ומוסיף ברכה בעולם ונותן שמחה וכה אל (דפ"י דף ק"ח ע"ב)

(יז) שבע שמהן אינון וכו': ז' שמות הם, אב"ג ית"ץ קר"ע שט"ג. נג"ד יכ"ש, בס"ר צת"ג, חק"ב טנ"ע, יג"ל פז"ק, שהק"ו צי"ת, ובהם מ"ב אותיות, כלל האותיות והתיבות הם מ"ט

תשע וארבעין, אימא עלאה שנת החמשים שנה, דבה וקראתם דרור. בה תהא שכינתא ^ט תתאה, דרור פדות ושבייתה לישראל, דאתמר בהון ^ט והיה זרעך כעפר הארץ.

(יח) כל ספירה מאלין שבע, שית גדפין, דאינון שית אתוון לכל חד. ובהון ^ע קב"ה בכל ספירה מאלין שבע, ^י בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף, ובינה ^פ איהי אחת, ושכינתא תתאה שבע. ולעילא מבינה, אחת ואחת, הא ^צ עשר ספירן. שתיים, ג', וד', וה', וי', וז'.
(יט) ^ק כאן וילך הלוך וגדל. מסטרא נוכראה, והמים היו הלוך וחטור, אימתי. ^ד באתר דשכינתא תתאה שריא בז'. הה"ד, ^ט ותנח התיבה בחדש השביעי, דא שכינתא תתאה. בשבעה עשר יום לחדש, איהי שביעאה ^ש ועשיראה.

(כ) דסליקת בהון אהיה, דאיהי בינה, שנת היובל. איהי אהיה אשר אהיה, ^ת תרין זמנין אהיה חושבן מ"ב, ותמניא אתוון בהון חמשיין. דבהון פקודא לחשוב שנת היובל. וביה פקודא לחזור ^א לאחותו ביובל, ^ב בשנת

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ט ל"ג תתאה. ^ע מוסיף קב"ה ושכינתיה. ^פ ל"ג איהי. ^צ ל"ג עשר. ^ק מכאן ואילך; מכאן ואילך וילך. ^ר בתר. ^ש מוסיף ושביעאה ורביעאה. ^ת ל"ג תרין זמנין אהיה. ^א אחותו. ^ב הה"ד בשנת.

(ח) (בראשית כח) משפטים סה צ"א. (ו) (ישעיה ו) משפטים קלג צ"ה ז"ח לג ט"א ש"ה. (ט) (בראשית ח) ח"א בהשמטות רסא. ח"ג קמט: רנ. רנח: ת"ז תי"ג כט. תכ"א נד.

שמיטה ויובל

הסולם

מאמר

הלוך וגדול, כי מעלים בקדש, שבכל פעם מוסיף אחת (כנ"ל אמור אות ר"נ ע"ש) מצד הנכרי, דהיינו הס"א, המים היו הלוך וחטור. מתי היה זה, הוא במקום שהשכינה התחתונה, שהיא מלכות, שורה בז', ז"ש, ותנת התבה בחדש השביעי, שזו היא שכינה התחתונה, שמאז התחילו המים להתחטר. בשבעה עשר יום לחדש, היא המלכות, שנקראת שביעי, ונקראת עשירי, כי כשמתחילים לטפור מן הכתר ולמטה נמצאת המלכות עשירית. ומחסד ולמטה היא שביעית.

מ"ט. דהיינו מ"ב אותיות וז' תיבות. אמא עלאה, בינה, היא שנת החמשים שנה, שבה וקראתם דרור. כי בה, ע"י שתקבל מוחין שלה, תהיה שכינה התחתונה, מלכות, הנקראת ארץ, דרור, פדות, ושבייתה לישראל, שנאמר בהם, והיה זרעך כעפר הארץ. אשר הארץ היא מלכות. (יח) כל ספירה מאלין וכי: כל ספירה דהיינו כל שם, מאלו שבע שמות יש בה שש כנפים, כנגד חג"ת נה"י, שהם שש אותיות בכל שם, כי אב"ג ית"ץ הוא שש אותיות. וכן קרע שטן, וכן כולס. ובהם הקב"ה, בכל ספירה מאלו שבע, מאיר לחלאכים שנאמר בהם, בשתים יכסה פניו ובשתים יכסה רגליו ובשתים יעופף. ובינה היא אחת. ושכינה התחתונה היא שבע. ולמעלה מבינה, היה סופר הכהן הגדול אחת ואחת, והיה סופר בהואה, עשר ספירות, אחת, שהוא כתר, אחת ואחת חו"ב, אחת ושתיים שהם חו"ג, אחת וז', שהם וז"ת, אחת וד', שהם נצח. אחת וה' שהם הוד. אחת ושש שהם יסוד. אחת ושבע שהם מלכות. (כנ"ל אמור אות רמ"ט ואות ר"נ ע"ש).

(כ) דסליקת בהון אהיה וכי: שעולה ומאיר בהם במ"ט שנים, השם אהיה, שהיא בינה, שנת היובל, היא, בינה, נקראת אהיה אשר אהיה; שהם ב' פעמים אהיה, שכל א' בגימטריא כ"א, הם בחשבון מ"ב, ועם שמונה אותיות, שבב' אהיה, יש בהם חמשים. שבהם המצוה לחשוב שנת היובל. וכו המצוה לחזור למדרגתו שנשמתו נאחות משם. כמו שהעמדנו. תשובו וגו'. שפירושו, כל אחד ואחד יחזור לאחותו ביובל. שכתוב בשנת היובל הזאת והרוח

(יט) כאן וילך הלוך וכי: כאן וילך (דפ"י דף ק"ח ע"ב)

היובל הזאת תשובו וגו'. כל חד יחזור ביה לדרגא דיליה, דנשמתיא אחיזא מתמן, כמה דאוקמוהו (ט) והרוח תשוב אל האלהים וגו'.

כא) שמיטה: שכינתא תתאה, דאיהי משבע שנין. יובל: אימא עלאה, בינה, איהי לחמשין שנין, ובה אתייחסין ישראל במפקנותהון מן גלותא. הה"ד, ואיש אל משפחתו תשובו. כגוונא דמפקנו ג דמצרים ד דאינון מארי ה תורה בה, אתמר בהון (ו) וחמושים עלו בני ישראל, ואוקמוהו אחד מחמשים. כב) ושכינתא תתאה, איהי גאולת בתי ערי חומה ו אתמר בה, ובתי ערי החצרים. ז דתרי בתי אית בלבא, אם אינון ממארי תורה, אתקריאו בתי ערי חומה, ח כגוונא דאתמר במפקנו דמצרים, (ז) והמים להם חומה מימינם (* ומשמאלם. לאחריים, דלאו אינון מארי תורה אתקריאו בתי החצרים.

כג) אמר רבי שמעון, והא אשכחנא חצרים דאתמר ט ביה (ק) ותעמוד בתצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל אתר המלך סתם, דא קודשא ב"ה. ותעמוד, אין עמידה, אלא צלותא. נכח בית המלך: נכח בית המקדש, דכל ישראל צריכין. לצלאה צלותא דלהון כ לתמן, למהוי נכח ל בית המקדש. הכא מאן חצר הפנימית. ודאי תרין אינון חצרות בית יי'.

כד) אמר ליה בוצינא קדישא, תרין חצרים, אינון חצוניים דלבא, ואינון תרין אזנים ה דלבא. ותרין בתים פנימיים, תרין בתי דלבא. ותרין

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

ג ממצרים, ד דהוו, ה תיובתא, ו דאתמר, ז ותרי. ח ל"ג כגוונא, ט ל"ג ביה, י ל"ג לצלאה, כ מוסקי לשרא ליה לתמן, ל ל"ג בית, מ ל"ג דלבא.

(ע) קהלת (יב) לך מ צ"א. (פ) (שמות יג) בשלח ח צ"ק. (ז) (שם יד) תק"ח צו ט"ב ש"ד. (ק) (אסתר ה) ח"ג קסט: קפג. ערה: ת"ו הכ"א נו:

שמיטה ויובל

הסולם

מאמר

ממצרים, והמים להם חומה מימינם ומשמאלם. ולאחריים שאינם בעלי תורה נקראים בתי החצרים. כי פנימיות המלכות נקראת בתי ערי חומה. וחצוניות המלכות נקרא בתי חצרים. כג) א"ר שמעון וכו': אר"ש, והרי מצאנו חצרים, שנאמר בו, ותעמוד בתצר בית המלך הפנימית נכח בית המלך. ובכל מקום שנאמר בחגיגה המלך סתם, זהו הקב"ה. ותעמוד, אין עמידה אלא תפלה. נכח בית המלך, היינו נכח בית המקדש, שכל ישראל צריכים להתפלל תפלתם שמה, שתהיה נכח בית המקדש. וכאן, מה פירושו של חצר הפנימית. וא"כ ודאי שתים הם חצרות בית ה'. שהם חצוניות ופנימיות. ואתה אומר שבתי חצרים הם חצוניים. כד) אמר ליה בוצינא קדישא וכו': א"ל המאור הקדוש. ב' חצרים, הן חצוניות הלב, כלומר חצוניות המלכות. והן ב' אזני הלב. וב' בתים פנימיים הם ב' בתי הלב, שהם פנימיות המלכות

ההרוח תשוב אל האלקים וגו'. דהיינו בינה הנקראת הויה בניקוד אלקים. כא) שמיטה שכינתא תתאה וכו': שמיטה, היא שכינה התחתונה, שהיא משבע שנים. יובל, היא אמא עלאה, בינה, שהיא לחמשים שנה. ובה נתיחסו ישראל בצאתם ממצרים. ז"ש, ואיש אל משפחתו תשובו, דהיינו כמו ביציאת מצרים, שהם בה בעלי תורה ונאמר בהם וחמושים עלו בני ישראל. והעמדנו אחד מחמשים, שהוא בינה. אף כאן, ואיש אל משפחתו תשובו ריא בינה. כלומר, למשפחתו, פירושו, כמו שהיו ביציאת מצרים. שנגאלו ע"י שער החמשים שהוא בינה. כב) ושכינתא תתאה איהו וכו': ושכינה התחתונה, היא, גאולת בתי ערי חומה. ובה נאמר, ובתי ערי המצרים, כי ב' בתים יש בלב, שהוא כנגד המלכות, אם הם מבעלי תורה נקראים בתי ערי חומה, כעין שנאמר בצאתם (דפרי דף ק"ח ע"ב *) הן ק"ט ע"א)

אינון בתי גוואי, נ ותרינ אינון בתי בראי. ובזמנא דיהא פורקנא, גאולה תהא לכלהו לאינון קריבין ללבא, דאיהו שכינתא, ולאלין רחיקין דאתקריבו. הה"ד (ז) שלום שלום לרחוק ולקרוב, ואוקמוהו לרחוק מעבירה, ולקרוב ממצוה. (כה) בהווא זמנא, פקודא לתקוע שופר תרועה ביובל, הה"ד (ט) כנשא גס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כגוונא דבתקיעת שופר דיובלא, כלהו עבדין נפקי לחירות, הכי בפורקנא בתרייתא, בתקיעת שופר, מתכנשין כל ישראל מארבע סטרי עלמא, דאינון עבדין דיובלא. דמארי תורה, אית בהון עבדין על מנת לקבל פרס, ואתקריאו עבדי מלכא ומטרוניתא. אבל בנוי דמלכא קדישא, (ח) ואשא אתכם על כנפי נשרים ואביא אתכם אלי, ע דאינון גדפי חיוון דמרכבתא.

(כו) פקודא בטר דא, לתת ללוים ערים לשבת. ובגין דאינון לא אשתתפו בעגלא, קודשא בריך הוא חלק לון לגביה. למהוי מנגנין ליה בכמה מיני נגון. דכהנים בעבודתן, ולויים לשירם ולזמרם, וישראל לנויהם. כהנים בעבודתם, דאית תמן כמה פקודין.

(כז) פקודא חד, לעשות שמן המשחה. ב', לויים שומרינ במקדש. ג' ישראל לירא מן המקדש. ד', עבודת הלויים בבית המקדש. ה', להקטיר קטרת פעמים. ו', כהנים תוקעים בחצוצרות במקדש. ז', לקדש זרע אהרן במקדש. ח', ללבוש בגדי כהונה במקדש. ט', רחיצת ידים ורגלים, לעבוד במקדש.

(כח) י', להיות הכהנים עושים קרבנות במקדש. י"א, לפדות פסולי המוקדשין. י"ב, קרבן היולדת ביום השמיני. י"ג, למלוח קרבנות במקדש.

מסורת הזהר

(ז) (ישעיה נז) הקסה"ז עב צ"א. (ש) (ישעיה יח) נ ובתי ול"ג ותרינ אינון. ס רחוק מעבירה קרוב. ע ואינון. פ לעשות. צ ל"ג כהנים. ז"ח נו ט"ב שמ"ה. (ח) (שמות יט) יתרו עב צ"י.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

לתקוע שופר ביובל

החלכות. ושנים הם בתים הפנימים, ושנים הם בתים החיצונים. ובזמן שהגאולה תהיה, גאולה תהיה לכולם, שהם, לאלו הקרובים אל הלב, שהוא השכינה. ואלו הרחוקים שנתקרבו. ז"ש שלום שלום לרחוק ולקרוב. והעמדנו, לרחוק, מתוך העבירה, ולקרוב, מתוך המצוה.

(כה) בהווא זמנא פקודא וכר': בזמן ההוא, של הגאולה היא המצוה לתקוע שופר תרועה ביובל. ז"ש כנשוא גס הרים תראו וכתקוע שופר תשמעו. כי כמו בתקיעת שופר של יובל, יוצאים כל העבדים לחרות, כך בגאולה האחרונה, על ידי תקיעת שופר מתקבצים כל ישראל מארבע רוחות העולם.

(דפו"י דף ק"ט ע"א)

מארי

י"ד, לעשות העולה כמשפטה. ט"ו, לעשות החטאת כמשפטו. ט"ז, אכילת קדשים כמשפט לכהנים. י"ז, אכילת שירי מנחות. ח"י, לעשות מנחות כמצוותו. י"ט, להביא קרבנות לבית המקדש. כ', להביא נדר או נדבה לבית המקדש. כ"א, להביא קרבנות קדשים תמורות ת וולדות. כ"ב, להקריב שני תמידין כהלכתו. כ"ג, להדליק אש תמיד על המזבח.

(כט) כ"ד, לעשות תרומת הדשן. כ"ה, להדליק נרות המנורה. כ"ו, להקריב מנחה בכל יום. כ"ז, להקריב מוסף בשבת. כ"ח, להסדיר לחם ולבונה. כ"ט, להקריב קרבן מוסף א בר"ח. ל', להקריב בז' ימי הפסח. ל"א, להקריב ב ביום העומר כבש לעולה. ל"ב, להקריב ג העומר. ל"ג, להקריב קרבן מוסף בשבועות. ל"ד, להקריב שתי הלחם בשבועות. ל"ה, להקריב מוסף בר"ה. ל"ו, להקריב מוסף ביום הכפורים. ל"ז, להקריב מוסף בז' ימי החג. ל"ח, להקריב מוסף ד בשמיני עצרת. ט"ל, לשרוף את הנותר באש. מ', לשרוף קדשים שנטמאו. מ"א, לעבוד כהן ה גדול ביום הכפורים.

(ל) מ"ב, המועל בהקדש קרן וחומש. מ"ג, ו קרבן חטאת. מ"ד, אשם תלוי על ספקו. מ"ה, קרבן אשם ודאי, על הידוע. מ"ו, קרבן עולה ויורד. מ"ז, קרבן סנהדרי גדולה שטעו. מ"ח, להקריב הזב אחר שיטהר. מ"ט, קרבן זבה אחר שתטהר. נ', קרבן יולדות. נ"א, ז קרבן מצורעים, מתמן ואילך ח שאר פקודין.

לא) מארי מתיבתאן, באומאה עלייכו, לא תעדו מני, עד ט דאתקין קרבנין לקב"ה. דשכינתא איהי קרבן ליי, בכל אבר ואבר דמלכא, בחבורא שלים, בדכר ונוקבא. בכל אברים, דאינון: מנהון ברישא, עיינין בעיינין. אודנין * לגבי אודנין. חוטמא בחוטמא. אנפיין באנפיין. פומא בפומא. כגון א וישם פיו על פיו ועיניו על עיניו, ובדא הוה מחיה הילד. והכי ידין דמלכא, עם ידין דמטרוניתא, גופא בגופא, בכל אברים דיליה. קרבנא שלים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (מ"ב ד) הקסה"ז צד צ"ג. ק מוסיף לעשות אכילת. ד מוסיף לעשות אכילת. ש למצותו. ת יולדות. א ל"ג בר"ח. ב בימי. ג מוסיף קרבן העומר היינו ספירת העומר. ד בחג. ה ל"ג גדול. ו מוסיף להביא החוטא קרבן חטאת על חטאו. ז מתמן ואילך קרבן מצורעים. ח ל"ג שאר פקודין. ט מוסיף דאתקין בכו. י והני.

יהוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

לא) מארי מתיבתאן באומאה וכו': ראשי הישיבות, בשבועה עליכם, שלא תסירו ממנו עד שאתקין קרבן להקב"ה, כי השכינה היא קרבן לה, שקרבה אליו, בכל אבר ואבר דמלכא, דהיינו בכל ספירה וספירה שלו, בחבור שלם בדכר ונוקבא, בכל האברים, שהם: מהם בראש, דהיינו עינים בעינים, שהם חכמה. (דפו"י דף ק"ט ע"א * ק"ט ע"ב)

(לב) דב"נ בלא אתתא, פלגו גופא איהו, כ ושכינתא לא שריא עליה. ז הכי קב"ה, לאו ח איהו בקרבנא עם שכינתא, בכל ישראל, דאינון אנשי מדות, דאינון אברים נ דילה. עלת העלות לא שריא תמו, וכאלו לא הוה קב"ה חד, בתר ס דלאו איהו עם שכינתיה. ובחוצה לארץ דשכינתא מרחקא מן בעלה, אתמר כל הדר צח"ל, דומה כמי שאין לו אלוה. בגין דלית ו תמן קרבנין בח"ל. ולזמנא דקב"ה מתקרב עם שכינתיה, אתקיים ביה האי קרא. ב ביום ההוא יהיה יי' אחד ושמו אחד. ועלת העלות פ שריא עלייהו. (לג) אע"ג דתקיננו אבהן, צלותין באתר דקרבנין. האי איהו ז לקרבא נפשין ורוחין ונשמתין דאינון שכליים לקב"ה ושכינתיה. כאברין לגבי גופא אבל מסטרא דכורסיין ומלאכין, דאינון ק גופין ואברין, דלבר ממלכא וממטרוניתא, לית תמן קרבנא. ובגין דא אתמר בכורסייא, ג ויאמר כי יד על כס ש יה. ד) כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. ואברין בפרודא מן גופא. איהו לגו, ואינון לבר. הה"ד, ה) הן אראלם צעקו חוצה, חוצה ודאי. (לד) יהא רעוא דילך, לאחזרא לן לבי ת מקדשא, לקיים צלותא דאוקמוה א קדמאי, יר"מ יי' אלקיננו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו

חלופי גרסאות

כ מוסיף ד' ושכינתא. ז מוסיף הכי כד. ח ל"ג איהו. נ דיליה. ס דלא הוה. ע ל"ג תמן. פ ל"ג שריא עלייהו. צ לקרב נפשיה ורוחיה ונשמתיה. ק כגופא; בגוף; בגופין. ר ל"ג ויאמר. ש מוסיף יה כס חסר מכסא א'; ה"ו חסר משם הוי"ה; חסר מכו ה'. ת קדשא. א ל"ג קדמאי.

מסורת הוהר

ב) (זכריה יד) תרומה מח צ"ת. ג) (שמות יז) ב"א קצו צ"ג ד) (ירמיה יז). וירא קטו צ"ה ז"ח ז ס"ד שכ"ה תק"ח ככ ט"ג ש"ו. ה) (ישעיה לג) נח יח צ"ב.

יחוד קב"ה ושכינתיה

יציורה. שהם גופים ואברים שמחוץ למלך והמטרוניתא, אין שם קרבן. ומשום זה נאמר בהכסא, ויאמר כי יד על כס יה, אשר כס הוא חסר א', אבל בבית המקדש כתוב כסא עם א', שנאמר, כסא כבוד מרום מראשון מקום מקדשנו. וע"כ חסר א' מכסא, משום שהאברים שהם המלאכים והכסא שבבריא, הם בפרוד מן הגוף, שהוא הקב"ה, בפנים באצילות, והם בחוץ. ז"ש. הן אראלם צעקו חוצה. חוצה ודאי. דהיינו לחוץ מהקב"ה. (לד) יהא רעוא דילך וכר': יהי רצון שלך, להחזיר אותנו לבית המקדש לקיים התפלה שהעמידו הראשונים, יהי רצון מלפניך ה' אלקיננו ואלקי אבותינו שתעלנו בשמחה לארצנו ותטענו בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובתינו תמידים כסדרם, כל אחד בסדר שלו, זה בשחר, וזה בין הערביים. ומוסיפים כהלכתם. כי עתה לחוץ מארץ ישראל אין שם קרבנות כמו הגופים דבריא, שהם הכסא ושל היצירה, שהם המלאכים, כנ"ל בדבור הסמוך. שאין

הסולם

מאמר

(לב) דב"נ בלא אתתא וכר': כי אדם בלי אשה, הוא חצי גוף, והשכינה אינה שורה עליו. כך הקב"ה, בעת שאינו בקרבן עם השכינה ובכל ישראל, שהם אנשי מדות, שהם האברים שלו, אז עלת העלת, שהוא כתר, אינו שורה שם, והוא כאלו אין הקב"ה אחד, מאחר שהוא אינו עם השכינה. כי אין הקב"ה נקרא אחד אלא כשהוא בוונג עם השכינה. ובחוץ לארץ, שהשכינה רחוקה מבעלה, אמרו, כל הדר בחוץ לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. משום שאין שם קרבנות בחוץ לארץ שה"ס זוונג הקב"ה עם השכינה. כנ"ל, ובזמן שהקב"ה מתחבר עם השכינה, מתקיים בו מקרא הוה, ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. ועלת העלות שהוא כתר, שורה עליהם. (לג) אע"ג דתקיננו אבהן וכר': אע"פ שתקנו האבות תפלות במקום קרבנות, זה הוא לקרב נפשות ורוחות ונשמות, שהם שכליים, להקב"ה ושכינתו, כאברים אל הגוף, כנ"ל. אבל מצד הכסא שהוא בריאה, והמלאכים שהם (דפו"י דף ק"ט ע"ב)

בגבולנו ושם נעשה לפניך את קרבנות חובותינו תמידין כסדרן, ב כל חד בסדורא דיליה, ומוספין כהלכתן. ג דכען לבר מארעא דישראל, לית ד תמן קרבנין, כגופין דבריא, דקב"ה ושכינתיה, מסטרא דאצילות דיליה, לית תמן ה פרודא ואפרשותא. דשכינתא איהי יחודיה, וברכתיה, וקדושתיה. ולא אתקריאת גופא, אלא כד אתגשמו בכורסיין, ומלאכין דבריא, ז כנשמתא דאתלבשא בגופא שפלה. ובגין דא, כד שכינתא איהי לבר מהיכלא ה דבי מקדשא, ולבר מכורסיין דילה, כביכול כאלו לא הוה חד עמיה.

לה) מסטרא דכסא עליון דאיהו גופא לקב"ה, ומלאכין דתליין מניה, כאברין דתליין מן גופא, דאינון דכורין. ט ונשמתין דאתגורו - מניה דכורין. כסא תניינא, גופא דשכינתא, וכל נשמתין דתליין מניה, נוקבין. ומלאכין דתליין מההוא כורסייא, נוקבין. וקריבו דלהון בקב"ה ושכינתיה.

לו) הכי יחוד קב"ה ושכינתיה, אע"ג דאינון כנשמתין לגבי כורסייא ומלאכין, הכי אינון לגבך עלת העלות, כ כגופא, דאנת הוא דמיחד לון, ומקרב לון, ובגין דא אמונה דילך בהון, ואנת לית עלך נשמתא, דתהוי אנת כגופא ל גבה, דאנת הוא נשמה לנשמות, ה ולית נשמה עלך, ולא אלהא עלך, אנת לבר מכלא, ו ולגאו מכלא, ולכל סטרא, ולעילא מכלא, ולתתא מכלא. ולית אלהא אחרא, עילא ותתא, ומכל סטרא, ומלגו דעשר ספירן,

חלופי גרסאות

כ כלא ול"ג חד. ג דכען בר מאתר דיליה; דכען לבר בארעא דישראל; מארעא דמלכותא; דכען בר מאתר דיליה. ד ל"ג תמן. ה אפרשותא ול"ג פרודא. ו מוסיף גופא לגביה. ז מוסיף כנשמתא לגבי גופא. ח בי. ט בנשמתין. י מן. כ מוסיף כגופא לגבך ואנת. ל לגביה. מ מוסיף ולית לך. נ ולא מכלא ולא מכל סטרא.

יחוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

וכל הנשמות התלויות בה הן נקבות, והמלאכים שביצירה התלויים מכסא השני הזה, הם נקבות, והקרבה שלהם, דהיינו יחודם של אלו זכרים ונקבות, היא בהקב"ה ושכינתו. דהיינו כשהקב"ה מתייחד בשכינתו, גם הם מתייחדים.

לו) הכי יחוד קב"ה וכו': כך הוא יחוד הקב"ה ושכינתו, אע"פ שהם כנשמות אל הכסא והמלאכים, כך הם אליך עלת העלות, שהוא א"ס, כגוף ומלבוש. שאתה הוא המיחד אותם ומקרב אותם, ומשום זה אמונה שלך, מתקבלת לנו, בהתלבשותך בהם. ואתה אין עליך נשמה שאתה תהיה כגוף אליה, כי אתה הוא נשמה לנשמות, ואין נשמה עליך ואין אלקים עליך, אתה מחוץ לכולם ולפנים מכולם, ילכל צד, ולמעלה מכל, ולמטה מכל, ואין אלהים אחר למעלה ולמטה ומכל צד, ומלפנים דעשר ספירות, שמהם הכל, ובהם תלוי הכל. ואתה בכל ספירה בארכה וברחבה למעלה ולמטה, ובין

שאינו בהם קרבן ויחוד. כי הקב"ה ושכינתו מצד אצילות שלו, אין שם פרוד והפרש, שהשכינה היא יחודי ברכתו וקדושתו. ואינה נקראת גוף אלא כשהשכינה מתלבשת ומתגשמת בהכסא ובהמלאכים, דבריא, שהיא להם כמו נשמה המתלבשת בגוף השפל התחתון. ומשום זה כשהשכינה היא לחוץ מהיכל של בית המקדש ולחוץ מכסאות שלה, דהיינו לחוץ מאצילות, דהיינו כשמתלבשת בכסא ומלאכים דבריא, ויצירה, כביכול, כאלו לא היתה אחד עמו.

לה) מסטרא דכסא עליון וכו': מצד כסא העליון דבריא, שה"ס ת"ת דבריא, שהוא גוף ומלבוש להקב"ה, שהוא ת"ת דאצילות. והמלאכים, שביצירה, התלויים ממנו הם אברים התלויים מן הגוף, שהוא ת"ת דבריא, שהם זכרים. והנשמות הנגזרות ממנו מת"ת דבריא, הם זכרים. כסא השני, שהוא מלכות דבריא, הוא גוף של השכינה שהיא מלכות דאצילות (דס"י דף ק"ט ע"ב)

דמנהון כלא, ובהון כלא תליא ואנת בכל ספירה, ם בארכה ן ורחבה, עילא ותתא, ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה. (לז) ואנת הוא דמקרב לקב"ה ושכינתיה, בכל ספירה וספירה, ובכל ענפין דנהורין דתליין מנהון, כגרמין, וגידין, ן ועור, ובשר, דתליין מן גופא. ואנת לית לך גופא, ולא אברים, ולית לך נוקבא. אלא אחד ץ בלא שני. יהא רעוא דילך, דתקרב ן אנת שכינתא לגבי קודשא בריך הוא, בכל דרגין דאינון אצילות דילה, דאינון נשמתינ דבעלי מדות. נשיאי ישראל. חכמים. נבונים. חסידים. גבורים. אנשי אמת. נביאים. צדיקים. מלכים. כלהו דאצילות. דאית אחרנין דבריאה.

(לח) דשכינתא איהי קרבן, שמן המשחה. מימינא שמן למאור, כגון (ו) את המאור הגדול. שמן משחת קדש איהו מסטרא דשמאלא, דאתמר ך בה וקדשת את הלוים. שמן כתית, איהי מסטרא דצדיק, דאיהו כתיש ם כתישין מאברין דאינון ן זיתים, לאחתא משחא לגבי פתילה. פתילה תכלא. וגבורה מתמן איהי יראה, ולוים שומרין המקדש.

(לט) ומתמן פקודא לירא ן מן המקדש, ואיהו מצות עבודת הלוים במקדש בכ"ד משמרות לויים דבהון לויים בשירה ובזמרה ך הוּו מזמרין קדמך, לסלקא שכינתא ן דאיהי שירה וזמרה בהון ליי'. כ"ד עם שירה וזמרה כ"ו, כחושבו ידו"ד. ואבתריה ד פקודא איהי מצות קטרת ה תמיד לקב"ה, וקטרת כקרבנא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (בראשית א) תרומה עו צ"ג. ם ל"ג מן בארכה עד וספירה ובכל, שבאות ל"ו מספירה ובעבי כל ספירה וספירה ול"ג מן בארכה עד ולכל, באות ל"ו. ן וברחבה. ן ל"ג ועור ובשר. ץ ולא. ן את. ך ל"ג בה. ן מכתשין. ן מתים. א את. ב ל"ג הוּו. ג ל"ג דאיהי. ד ל"ג פקודא. ה ל"ג תמיד. — לקב"ה קטרת תמיד. —

יחוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

השכינה היא קרבן, וה"ס שמן המשחה. מימין, שמן למאור, כגון את המאור הגדול, שהוא חסד. שמן משחת קדש, הוא מצד שמאל, שנאמר בה, וקדשת את הלוים. שהוא גבורה. שמן כתית הוא מצד הצדיק, שהוא יסוד, קו האמצעי, שהוא כותש כתישים מאברים, שהם זיתים, להוריד שמן אל הפתילה. פתילה היא תכלת, וגבורה תחתונה, דהיינו מלכות. משם היא יראה. ולוים, שהם בחינת גבורה, שומרים המקדש.

ובין כל ספירה וספירה, ובעובי דכל ספירה וספירה. (לז) ואנת הוא דמקרב וכי: ואתה הוא המקרב ומיחד, הקב"ה ושכינתו, שהם ת"ת ומלכות, בכל ספירה וספירה שבהם, ובכל ענפי האורות התלויים מהם, כמו עצמות וגידים ועור ובשר, שה"ס חו"ב תו"מ, התלויים מן הגוף, שהוא ת"ת. ואתה אין לך גוף, ולא אברים, שהם ספירות, ואין לך נוקבא. אלא אחד בלא שני. יהי רצון שלך שאתה תקרב השכינה אל הקב"ה, בכל המדרגות, שהן אצילות שלה, שהן הנשמות של בעלי מדות, דהיינו בעלי מדרגות מעשר ספירות שהם, נשיאי ישראל שהם כתר. חכמים, שהם חכמה. ונבונים, בינה. חסידים, חסד. גבורים, גבורה. אנשי אמת, ת"ת. נביאים, נצח והוד. צדיקים, יסוד. מלכים, מלכות. כלם של ע"ס דאצילות. ויש אחרים מע"ס דבריאה. (לח) דשכינתא איהי קרבן וכי:

(לט) ומתמן פקודא לירא וכי: ומשם המצוה לירא מן המקדש. והוא מצות עבודת הלוים במקדש בכ"ד משמרות לויים, שבהם לויים, בשירה וזמרה היו מזמרים לפניך להעלות בהם השכינה, שהיא נקראת שירה וזמרה. לה'. כ"ד, של כ"ד משמרות, עם שירה וזמרה, הם כ"ו, כחושבו הוי"ה. והמצוה שלאחריה, היא מצות קטרת תמיד להקב"ה. וקטרת היא כקרבן. והפשיט

(דפו"י דף ק"ט ע"ב)

(מ) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה. ואמורין ופדרין דאינון מתאכלין כל הלילה, * אינון כפרה דאברין דגופא דיליה ונפשיה, דלא יתוקדון בגיהנם, ולא יתמסרון בידא דמלאך המות, ובגין דב"נ ו חב ביצר הרע, ז דאיהו צפוני, הכי שחיתתו בצפון, לשזבא ליה מההוא צפוני.

(מא) ובקרבנין, טול בהו קל וחומר מנביאים, דאע"ג דתורה איהי שם ה' יהו"ה, ונבואה דאתמר ט בה ז רוח יי' תניחנו. עם כל דא, לאו כל מארי תורה שקילין, ולא כל נביאים - שקילין, דאית נביאים, דנבואה דלהון בלבושין דמלכא, והכי הוא אורייתא דבע"פ, כמה מארי כ ספקות ופרוקין, ל בלבושא דמלכא.

(מב) ואית אחרנין דסלקין יתיר, באברים דגופא דמלכא, דאתמר בהון ואראה, וראיתי, במראה, בעיינין. ה יי' שמעתי שמעך יראתי, בשמיעה. יחזקאל אסתכלותיה ונביאותיה מעיינין. חבקוק ט מאודנין בשמיעה. ובגין דא, יחזקאל חזא כל אלין מראות דמרכבה בראייה, בעין השכל. חבקוק, בשמיעה. ואית גביאה דנבואתיה בפומא, הה"ד ט ויגע על פי. נ נבואה אחרא מריחא דחוטמא, הה"ד י ותבא בי הרוח. ואית דנבואתיה ביד, הה"ד י וביד הנביאים אדמה. ואחרנין לפנים בחיי המלך, ואחרנין לפני לפנים.

(מג) והכי באורייתא, פשטי"ם, ראיו"ת, דרשו"ת, סודו"ת דסתרי תורה,

חלופי גרסאות

ו דחב. ז ואיהו ח ל"ג הוי"ה. ט בית. י ל"ג שקילין. כ פסקות ופסוקין דלבושין. ל בלבושין. מ באודנין; נ שמיעה באודנין. ו ל"ג נבואה.

מסורת הזהר

ז (ישעיה סג). ח (חבקוק ג) הקסה"ז צג צ"ג ז"ח צט ט"ב ש"ז תק"ח קיב ט"ג ש"ג. ט (ישעיה ו) ח"ג נו: עה: י (יחזקאל ב). כ (הושע יב) בא סא צ"ש.

יחוד קב"ה ושכינתיה

דגוף המלך. דהיינו במדרגות של עולם הבריאה שנקרא גוף. שנאמר בהם ואראה, וראיתי, שהנבואה היא במראה בעינים, שהן חכמה, וכן ה' שמעתי שמעך יראתי, שהיא בשמיעה, דהיינו בינה. יחזקאל, הסתכלותו ונביאותו מעינים. חבקוק מאזנים בשמיעה. ומשום זה ראה יחזקאל כל אלו המראות של המרכבה, בראיה בעין השכל. חבקוק בשמיעה. שאמר, ה' שמעתי שמעך יראתי וגו'. ויש נבואה, שהנבואה היא בפה, שהוא במלכות. ז"ש ויגע על פי. נבואה אחרת היא מרוח של החוטם, שהוא ת"ת, ז"ש ותבא בי הרוח. ויש שנבואתו ביד, שהוא גבורה, ז"ש וביד הנביאים אדמה, וכל אלו המדרגות הן בעולם הבריאה. ויש אחרים לפנים בחיי המלך, דהיינו בעולם אצילות, ואחרים לפני ולפנים, דהיינו בבית דאצילות.

(מג) והכי באורייתא פשטי"ם וכר: וכך הוא בתורת, שיש כמה מדרגות, פשטים שת"ט עשיה

הסולם

(מ) והפשיט את העולה ונתח אותה לנתחיה: וכן, אברים ופדרים שמתאכלים כל הלילה על המזבח, הם כפרה על אברי הגוף של אדם המקריב, ונפשו, שלא יהיו נשרפים בגיהנם, ולא יהיו נמסרים ביד מלאך המות. ומשום שאדם חוטא ביצר הרע, שהוא צפוני, שנאמר עליו, ואת הצפוני ארחיק מעליכם. כך שחיתתו בצפון, להצילו מאותו הצפוני. (מא) ובקרבנין טול בהו וכר: ובקרבנות, קח קל וחומר מנביאים, שאע"פ שהתורה הוא שם הוי"ה, שהנבואה, נאמר בה, רוח הוי"ה תניחנו. עם כל זה אין כל בעלי תורה שוים זאין כל הנביאים שוים. שיש נביאים שהנבואה שלהם היא בלבושי המלך, דהיינו בעולם היצירה, שנקרא לבוש, וכך הוא, בתורה שבעל פה שיש בה כמה בעלי ספקות ותרוצים שהם בלבוש המלך, שהוא יצירה.

(מב) ואית אחרנין דסלקין וכר: ויש גביאים אחרים שעולים יותר בנבואתם, באברים (דפו"י דף ק"ט ע"ב *) דף ק"י ע"א

ולעילא סתרי סתרים ם לה' הכי בקרבנין אע"ג דקרבנין כלהו ליהו"ה, איהו נטיל כלא, ופליג ץ קרבנין למשיריין דיליה. מנהון פליג לכלבים, אינון קרבנין פסולין, דיהיב להון לסמא"ל כלב, ולמשרייתיה. ובגין דא הוה נחית דיוקנא דכלבא. ומנהון לשדים, דאית בהון כבעירן, ומנהון כמלאכי השרת, ומנהון כבני נשא. לאינון דעובדהון כשדים, פליג קרבנהון לשדים.

מד) אליו דעובדיהון כמלאכין, פליג קרבנין דלהון למלאכים, הה"ד (ז) את קרבני לחמי לאשי. דאינון קרבנין דלהון, לאו תליין בבעירן. דקרבנין דבעירן, ף אינון דעמי הארץ. אינון קרבנין ץ דבני נשא, צלותין ועובדין טבין. קרבנין דת"ח, מארי מדות, אליו מארי ק רזי דאורייתא, וסתרין גניזין דבהון, קב"ה נחית הוא בגרמיה, לקבלא קרבנין דלהון, דאיהי תורת ה' ד תמימה, שכינתא קדישא, מי' מדות.

מה) ותלמידי דרבנן, אינון מלין דלהון ם כאכילת שירי מנחות, ואית אחרנין דמתגברין עלייהו, דאורייתא דלהון ה כאכילת מנחות עצמן, ולא שירי מנחות. ואית אחרנין דאורייתא דלהון אכילת קדשים, מאכלים מכמה מינין למלאכא. וכל מנחות א דמאכלין דקרבנין, מני קב"ה לקרבא ב ליה כלהו בביתא דיליה, דאיהי שכינתא. והאי איהו פקודא לקרבא קרבנות בבית הבחירה, לקיים ן כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'.

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ז) (במדבר כח) ויצא קמג צ"א. ח) (ירמיה ט) ם ל"ג לה'. ע מוסיף לון; לון ולקרבנין. ף אינון משפטים קסה צ"ז ח"ג רנו; רנח. ת"ז ת"ח לד. עמי; דאינון עמי. צ במלאכין ול"ג דבני נשא; מוסיף דמלאכין דבני נשא. ק ל"ג רזי. ד ר ל"ג תכ"א נה; תכ"ב סה. א מאכלין. ב ל"ג ליה; קרבא ליה.

מאמר

הסולם

יחוד קב"ה ושכינתיה

עשיה, ראיות, שה"ס יצירה, דרשות, שה"ס בריאה, סודות דסתרי תורה, שה"ס אצילות, ולמעלה מאצילות, סתרי סתרים לה', כך בקרבנות. אע"פ שכל הקרבנות לה', הוא מקבל הכל ומחלק קרבנות אל המחנות שלו. מהם מחלק לכלבים, שהם קרבנות הפסולים שנותן אותם לסמאל, הנקרא כלב, ולמחנות שלו. ומשום זה היתה יורדת אש על המזבח בצורת כלב (כנ"ל צו אות ק"ב); ומהם לשדים שיש מהם כבהמות ויש מהם כמלאכי השרת, ויש מהם כבני אדם. לאלו שמעשיהם כשדים, מחלק קרבנם לשדים. מד) אליו דעובדיהון כמלאכין וכי: אלו שמעשיהם כמלאכים מחלק קרבנם למלאכים, דיש, את קרבני לחמי לאשי. דהיינו להמלאכים הנקראים אשים, שאלו הקרבנות שלהם אינם תלויים בבהמות. כי קרבנות דבהמות הם של (דפו"י דף ק"י ע"א)

עמי הארץ. וקרבנות בני אדם, הם תפלות ומעשים טובים, קרבנות של תלמידי חכמים בעלי מדרגות, אלו בעלי סודות התורה, וסתרים גנוזים שבהם, יורד הקב"ה הוא בעצמו לקבל הקרבנות שלהם, שהם תורת ה' תמימה, שכינה הקדושה, שיש בה יוד ספירות. מה) ותלמידי דרבנן אינון וכי: ותלמידי רבנן, המלים שלהם הן כאכילת שירי מנחות. ויש אחרים המתגברים עליהם, שהתורה שלהם הוא כאכילת מנחות עצמם, ולא שירי מנחות. ויש אחרים שהתורה שלהם היא אכילת קדשים, ומאכלים מכמה מינים אל המלך, וכל המנחות ומאכלות הקרבנות צוה הקב"ה להקריב כולם בבית שלו, שהוא השכינה. וזה הוא המצוה להקריב קרבנות בבית הבחירה, שהיא השכינה. לקיים כי אם בזאת יתהלל המתהלל וגו'. דהיינו בהשכינה הנקראת זאת, למלאכא

מו) למלכא דהוו עבדוי ג ואפרסכוי ושולטני מלכותא שלחי ליה כמה דורוני, אמר, מאן דבעי למשלח לי דורונא, לא ישלח אלא בידא דמטרוניתא, לקיים ד בה ט ומלכותו בכל משלה. ובג"ד ה אתקריאת שכינתא קרבן לה, עולה לה, אשם לה, ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, כלא צריך לקרבא ליי' ו ושכינתיה, ולבתר אייה ז פליגת לכלא הה"ד ט ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונא דחיוון, כגון קרבן שעורים מאכל בעירן, ומאכל עבדים ושפחות דבי מלכא, ואפילו ח דכלבי ודחמרי וגמלי, לקיים בה ומלכותו בכל משלה. ומנלן דעל ידהא פליג כלא, דכתיב ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

מז) בגין דקב"ה בן י"ה, ו' בן י"ה, כליל יה"ו. ושליו דיליה ה, אייה עולה לידו"ד. קרבן לידו"ד. ט שלמים ליי'. קריבו דיליה, שליו דיליה, דביה אשלים יה"ו, למהוי ידו"ד.

מח) וכלא אתהדר ביה, ובגין דא ט זובח לאלהים יחרם, בלתי לידו"ד לבדו, דלא יהיב שולטנותא לסטרא אחרא בקרבנא, דכל אלהים אחרים עלמא דפרודא אינון, ולית לון י קריבא ויחודא, וקב"ה אפריש לון משמיה, כגון דאפריש חשך מאור, הה"ד ט ויבדל אלהים בין האור ובין החשך. ומאן דקריב

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (תהלים קג) משפטים קמ צ"מ. ט) (משלי לא) ג ואפרסכוי. ד ל"ג בה. ה קרבן לה' עולה לה' ויחי רסח צ"ה. ט) (שמות כב) משפטים קמח צ"ל. אתקריאת שכינתא [וכן חטא] לה' [קרבן אשה]. ו בשכינתיה. ז פלגת. ח דחמרי ול"ג דכלבי; ט) (בראשית א) ב"א ג צ"ב. דכלבא ודחמרי. ט ל"ג שלמים לה' קריבו דיליה; ל"ג קריבו דיליה. י קרבנא.

יחוד קב"ה ושכינתיה

הסולם

מאמר

מז) בגין דקב"ה בן י"ה וכר: משום שהקב"ה, שהוא ז"א, הוא בן י"ה, שהם חו"ב, דהיינו ו' בן י"ה, נמצא שז"א כולל יח"ו ושלמות שלו היא ה', שהיא המלכות. שאז נשלם שם הוי"ה. וע"כ המלכות עולה להוי"ה, קרבן להוי"ה. שלמים להוי"ה. שהיא קרבה שלו, דהיינו קרבן, ושלמות שלו דהיינו שלמים, כי בה נשלם יה"ה להיות י"ה ר"ה.

מו) למלכא דהוו עבדוי וכר: בדומה למלך, שעבדיו ושריו ושליטי המלכות, היו שולחים לו כמה מתנות. אמר, מי שרוצה לשלוח לי מתנה, לא ישלח אלא על ידי המלכה, לקיים בה, ומלכותו בכל משלה. ומשום זה נקראת השכינה קרבן לה', עולה לה', אשם לה', ואפילו קרבן נדות ויולדות ומצורעים וזבים וזבות, הכל צריך להקריב לה' ולשכינתה, ואח"כ השכינה מחלקת לכל. ז"ש, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, ואפילו מזונות של החיות כגון קרבן של שעורים שהוא מאכל בהמה. וכן מאכל של עבדים ושפחות של בית המלך, ואפילו של כלבים וחמורים וגמלים, שהם הקליפות, הכל היא מחלקת. לקיים בה, זמלכותו בכל משלה. ומאין לנו, שעל ידיה מתחלק הכל. שכתוב, ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה.

מח) וכלא אתהדר ביה וכר: והכל חוזר אליה להויה, ומשום זה, זובח לאלהים יחרם בלתי להויה לבדו. כי אינו נותן ממשלה לסטרא אחרא, בקרבן. כי כל אלהים אחרים הם עולם הפרוד, ואין להם קרבה ויחוד. והקב"ה הפרידם משמו, דהיינו שהפריש חשך מאור, ז"ש, ויבדל אלקים בין האור ובין החשך. ומי שמקריב להקב"ה מה שהפריד, הוא כמי שמקרב טומאת

(דפו"י דף ק"י ע"א)

כ לקודשא בריך הוא מה ז דאפריש, כמאן דקריב מסאבו דנדה לבעלה, והאי איהו רזא ז) ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. מט) והאי לא תגלה ערותן, ט קירוב, דכל עריין שקילין ז לע"ז, דכל סטרין אחרנין, עלייהו אתמר, ז) מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם. ט) וכתוב ללשונותם בארצותם בגויהם. ט) וכתוב כי שם בלל יי שפת כל הארץ ומשם הפיצם ידו"ד. וכל מאן דקריב שום קרבנא לסטרין אחרנין, קודשא ב"ה אפריש ליה משמיה, ולית ליה חולקא בשמיה. דקב"ה בחר לון לישראל מכל שאר אומין, ט) הה"ד ז) ובך בחר ה'. ופליג לון מנייהו לחולקיה, הה"ד ט) כי * חלק יי עמו.

ז) ובגין דא יהיב לון אורייתא משמיה. ט) זה שמי לעלם וזה זכרי לדר דר, והא אוקמוה י"ה עם שמי, שס"ה. ו"ה עם זכרי, רמ"ח. בכל מצוה ומצוה, קשיר לון לישראל בשמיה, למהוי כל אבר ואבר דלהון, חולק עדביה ואחסנתיה. ובגין דא זוכח לאלהים יחרם וגו'.

נא) צריכין ישראל לשתפא ליי, בהליכה דלהון, בהקיץ דלהון. הדא הוא דכתיב, ז) בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. קם ההוא תלמידא ואשתטח קמיה, ואמר זכאה איהו חולקיה, דמאן דזכי למשמע מלין אלין, כלהו שם יי בכל סטרא, ולא נפיק מניה לבר בכל סטרוי. ע"כ. ז

חלופי גרסאות

כ דקב"ה אפריש וליג מה. ל לאפריש. ט קרוב. ז לקרבן ע"ז. ט ל"ג וכתוב. ט) פ ל"ג מן הה"ד עד הה"ד. ז בפרוי כתב כ"ס א' סקידא להקריב וכו'.

זט ט"ב שכ"ז של"ב קג ט"ג ש"ב קח ט"ד ש"כ. א) (משלי ו) וישלח סב צ"א.

מסורת הוהר

ז) (ויקרא יח) צו נט צ"ב. ק) (בראשית י). ז) (דברים יד) שמות כד צ"ר. ט) (שם לב) ב"א קצד צ"ד. ט) (שמות ג) ח"ג רכב: רעג: רעה: שט. ת"ז בהקדמה ה. תכ"ב סד. תנ"ה פח: פט. תק"ח זט ט"ב שכ"ז של"ב קג ט"ג ש"ב קח ט"ד ש"כ. א)

יחוד קב"ה ושכינתיה

וזה זכרי לדר דר. והרי העמדנא י"ה עם שמי בגימטריא שס"ה, כנגד שס"ה לאוין שבתורה. ו"ה עם זכרי, בגימטריא רמ"ח, כנגד רמ"ח מצות עשה. ובכל מצוה ומצוה קשר את ישראל בשמו, שיהיה כל אבר ואבר שלהם חלק גורלו ונחלתו. ומשום זה, זוכח לאלהים יחרם וגו'.

נא) צריכין ישראל לשתפא וכי: ישראל צריכין לשתף עצמם עם ה', בהליכה שלהם, בהקיץ שלהם, ז"ש בהתהלך תנחה אותך בשכבך תשמור עליך והקיצות היא תשיחך. קם אותו תלמיד והשתטח לפניו, ואמר. אשרי הוא חלקו של מי שזוכה לשמוע דברים אלו, כולם הם שם ה' בכל צד, ואין יוצא מהם לחץ בכל צדדיו. (ע"כ רעיא מהימנא). וכי

הסולם

מאמר

טומאת נדה לבעלה, וזהו סוד, ואל אשה בנדת טומאתה לא תקרב לגלות ערותה. מט) והאי לא תגלה וכי: וזה, לא תגלה ערותם, פירוש, קרבה. שכל העריות, שקולים לעבודה זרה של כל צדדים אחרים, עליהם נאמר, מאלה נפרדו איי הגוים בארצותם, וכתוב ללשונותם בארצותם בגויהם. וכתוב, כי שם בלל ה' שפת כל הארץ ומשם הפיצם ה', וכל מי שמקריב קרבן לצדדים אחרים, הקב"ה מפרידו משמו, ואין לו חלק בשמו. כי הקב"ה בחר את ישראל מכל שאר האומות. ז"ש ובך בחר ה'. ולקח אותם מהם לחלקו, ז"ש כי חלק ה' עמו.

ז) ובגין דא יהיב וכי: ומשום זה נתן להם התורה, משמו. שכתוב, זה שמי לעולם (דפו"י דף ק"י ע"א * דף ק"י ע"ב)

זהר

(נב) וְכִי תֹאמְרוּ מִה נֹאכַל וְגו', רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, אַ בְּטַח בִּי' וְעֵשָׂה טוֹב שֶׁכֵּן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה. לְעוֹלָם בַּר נֶשׁ יֵהָא זְהִיר בְּמֵאֲרִיָּה, וְיִדְבֵק לְבֵיָה בְּמֵהִימְנוּתָא עֲלָאָה, בְּגִין דִּיהוּי שְׁלִים בְּמֵאֲרִיָּה. דְּכַד יְהוּי שְׁלִים בֵּיה, לֹא יִכְלִין לֵאבָאשָׁא לִיה כֹּל בְּנֵי עֲלָמָא.

(נג) תָּא חֲזִי, בְּטַח בִּי' וְעֵשָׂה טוֹב, ק מֵאֵי וְעֵשָׂה טוֹב. אֲלֵא הֲכִי תִנְיִנּוּ, בְּעוֹבְדָא דְלִתְתָא, יִתְעַר עוֹבְדָא דְלְעִילָא. וְהָא אֹקְמוּהָ, וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם, כְּבִיכּוֹל, אֲתוֹן תְּעַבְדוֹן לְהוֹן, בְּגִין דְּבַהֲהוּא אֲתַעְרוּתָא דְלִכּוֹן דִּאֲתוֹן עַבְדִּין לְתִתָּא, ש אֲתַעַר לְעִילָא וְעַל דָּא וְעֵשָׂה טוֹב כְּתִיב, וְאִין טוֹב, אֲלֵא צְדִיק, דְּכְתִיב ד' אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. כִּיּוֹן דִּאֲתוֹן עַבְדִּין הָאֵי, וְדָאֵי הָאֵי טוֹב ה' יִתְעַר, כְּדִין שֶׁכֵּן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה, וְכֹלָא חַד.

(נד) שֶׁכֵּן אֶרֶץ, אֶרֶץ עֲלָאָה. דְּהָא לִית לָךְ אַ בְּעֲלָמָא, דִּיכּוֹל לְמִשְׁרֵי בַּהֲדָה, עַד דִּיתְעַר הָאֵי טוֹב לְגַבְהָ, כִּיּוֹן דִּיתְעַר לִיה, כְּבִיכּוֹל הוּא עַבִּיד לִיה, וְכְדִין שֶׁכֵּן אֶרֶץ, שְׂרִי בְּגוֹוָה, אֵיכּוֹל אֵיבָהָ, אֲשַׁתְּעִשַׁע בַּהֲדָה. וְרַעָה אֲמוֹנָה, דָּא אֶרֶץ וְכֹלָא חַד כְּמָה דֵּאֲתָא אֲמַר ה' וְאֲמוֹנַתְךָ בְּלִילוֹת. וְרַעָה אֲמוֹנָה, הוּי ב' דְּבַר לָהּ בְּכֹל רַעוּתְךָ.

(נה) וְאֵי לֹא תִתְעַר לְקַבְלָהּ, הָאֵי טוֹב אֲתַרְחַק מִנָּה, וְלֹא תִקְרַב בַּהֲדָה, לֹא תִקְרַב לְגוֹ אֲתוֹן נוֹרָא יְקִידְתָּא, וְאֵי תִקְרַב בַּהֲדָה, בְּדַחֲלִילָהּ, כְּמֵאֵן דְּדַחֲלִיל מִן מוֹתָא. דְּהָא כְּדִין נוֹרָא דְלִיק, וְאוֹקִיד עֲלָמָא בְּשִׁלְהוּבּוּי. וְכִיּוֹן דִּאֲתַעַר

חלוּפֵי גֵרְסָאוֹת

מסורת הזהר

(ב) (ויקרא כה). ג (תהלים לו) ח"ג קיא. רכה: ק ל"ג מאי ועשה טוב. ר ההוא: דהוא: בהרא. (ד) (ישעיה ג) ב"א רסו צ"א. ה (תהלים צב) ש ואתער. ת אתער. א ל"ג בעלמא. ב דכר ליה ב"א שלה צ"ג. לכל; בכל.

הסולם וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית

מאמר

(נד) שֶׁכֵּן אֶרֶץ וְכִי: וּמִפְרֵשׁ דְּבַדִּין. שֶׁכֵּן אֶרֶץ, זֶה אֶרֶץ עֲלִיּוֹנָה, שֶׁהִיא מְלָכוֹת, כִּי אֵין לָךְ בְּעוֹלָם מִי שִׁיכּוֹל לְשַׁכּוֹן עִמָּה, עַד שִׁיתְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַטּוֹב, שֶׁהוּא יִסּוּד דְּז"א, אֵלִיָּה. כִּי הַמְּלָכוֹת בְּלִי יִסּוּד הִיא מְלָאָה דִּינִים קְשִׁיִּים. כִּיּוֹן שְׁעוֹרֵר אוֹתוֹ הָאֲדָם, עֵי' מַעֲשֵׂיו הַטּוֹבִים, כְּבִיכּוֹל הוּא עֵשָׂה אוֹתוֹ. וְאֵין שֶׁכֵּן אֶרֶץ, שֶׁכֵּן בְּתוֹכָהּ, בְּמְלָכוֹת, וְאֵיכּוֹל פְּרִיָּה, וְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִמָּה. וְרַעָה אֲמוֹנָה, זֶה הִיא אֶרֶץ, דְּהִיּוֹנוֹ מְלָכוֹת, וְאֲמוֹנָה וְאֶרֶץ הַכֹּל אַחַד, שֶׁהֵם מְלָכוֹת. כְּשִׁי' אֲמוֹנָתְךָ בְּלִילוֹת, וְלִיָּהּ הוּא מְלָכוֹת. וְרַעָה אֲמוֹנָה, פִּירוּשָׁהּ, הִיא מְנַהֵג אוֹתָהּ בְּכֹל שֶׁאֲתָה רֹצֵה.

(נב) וְכִי תֹאמְרוּ מִה נֹאכַל וְגו': ר' יְהוּדָה פֶּתַח, בְּטַח בְּה' וְעֵשָׂה טוֹב שֶׁכֵּן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה. לְעוֹלָם יֵהִיָּה אָדָם זְהִיר בְּאֲדוֹנּוֹ, וְיִדְבֵק לְבוֹ בְּאֲמוֹנָה הַעֲלִיּוֹנָה, כְּדִי שִׁיְהִיָּה שְׁלָם עִם אֲדוֹנּוֹ. כִּי כְּשִׁיְהִיָּה שְׁלָם עִם אֲדוֹנּוֹ לֹא יוֹכְלוּ לְהִרְעֵ לוֹ כֹּל בְּנֵי הָעוֹלָם.

(נג) ת"ח בְּטַח בְּה' וְגו': בְּרַא וְרָאָה, בְּטַח בְּה' וְעֵשָׂה טוֹב, מִהוּ וְעֵשָׂה טוֹב. אֲלֵא כִּךְ לְמַדְנּוּ בְּהַתְעוֹרְרוֹת שְׁלִמְטָה יִתְעוֹרֵר מַעֲשֵׂה הַעֲלִיּוֹנָה, וְכִבְרַת הַעֲמִידוּהוּ, וְעֵשִׂיתֶם אוֹתָם, כְּבִיכּוֹל, אֲתֵם תַּעֲשׂוּ אוֹתָם, מִשּׁוּם שְׁבַהֲתַעוֹרְרוֹת שְׁלָכֶם שֶׁאֲתֵם עוֹשִׂים לְמַטָּה, מִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה. וְעֵי' וְעֵשָׂה טוֹב, כְּתוּב, וְאִין טוֹב אֲלֵא צְדִיק, שְׁהוּא יִסּוּד דְּז"א, שְׁכְּתוּב, אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב, כִּיּוֹן שֶׁאֲתֵם עוֹשִׂים זֶה, וְדָאֵי טוֹב הוּא יִתְעוֹרֵר לְמַעְלָה, אֵין שֶׁכֵּן אֶרֶץ וְרַעָה אֲמוֹנָה, וְהַכֹּל אַחַד. שְׁאֶרְץ וְאֲמוֹנָה, שְׁנֵיהֶם הֵם מְלָכוֹת. (דמ"י דף ק"י ע"ב)

(נה) וְאֵי לֹא תִתְעַר וְכִי: וְאֵם לֹא תְעוֹרֵר כְּבַגְדָה אֶת הַיִּסּוּד, טוֹב הוּא, שֶׁהוּא יִסּוּד, מִתְרַחַק מִמֶּנּוּ, וְאֵין אֵל תִּקְרַב אֵלֵיָּה, אֵל תִּקְרַב לְכַבֵּשׁן הָאֵשׁ הַשְּׁוֹרְף, כִּי בְלִי יִסּוּד, הִיא מְלָאָה

לקבלה האי טוב, ג כדין, שארי בגווה, ולא תדחל מנה אנת, כדין ו ותגור אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

(נו) תא חזי, בני מהימנותא מדברי להאי לרעותהון בכל יומא. מאן אינון בני מהימנותא. אינון דמתערי האי טוב לקבליה, ולא חס על דיליה, וידעי דהא קב"ה יהיב ליה יתיר. כד"א, ט) יש מפזר ונוסף עוד. מאי טעמא. בגין דהאי אתער ברכאן לקבליה, ולא יימא אי אתן האי השתא, מאי אעביד למחר. אלא קב"ה יהיב ליה ברכאן עד בלי די, כמה דאוקמוה.

(נז) ובגין כך, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו', מה כתיב. וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית ועשת את התבואה לשלש השנים. ועשת, ועשתה מבעי ליה, מאי ועשת. אלא לאפקא ה', דאית לה שמטה ונייחא, ולא עביד עבידתא. כתיב ט) ראו כי יי' וגו' נותן לכם ביום הששי לחם יומים וגו', כגוונא דא וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית וגו'.

(נח) רבי חייא ורבי יוסי הו אולי בארחא, פגעו בההוא טורא, אשכחו תרי גברי דהוו אזלי, אדהכי חמו חד בר נש דהוה אתי, ואמר לון, במטו מנייכו, הבו לי מזונא פתא דנהמא, דהני תרין יומין דתעינא במדברא, ולא אכלנא מדי. אשתמיט חד מאינון תרי גברי, ואפיק מזוניה דאיהו אייתי לאורחא, ויהיב ליה, ואכיל ואשקי ליה. אמר ליה חבריה, מה תעביד מן מזונא, דהא אנא דידי אכלנא. אמר ליה, ומה עלי דידך, אנא אזיל, יתיב

מסורת הזהר

חלושי גרסאות

ג ל"ג פן כיון עד כדן.

ו) (איוב כב) ב"ב צג צ"ב ז) (משלי יא) ח"ג
קנז: תק"ח צט ט"ג ש"י קיא ט"ד שליט קיב ט"א

שכ"א. ח) (שמות טז) בשלח קיד צ"ה.

מאמר

הסולם

וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית

הששית ועשת את התבואה לשלש שנים. שואל ועשת, ועשתה היה צריך לומר, מה ועשת, שהוא חסר ח'. ומשיב, אלא להוציא את הח'. שהיא מלכות, מכלל העשיה, שנוהג בה שמטה ומנחה, ואינה עושיית עבודה. שכתוב, ראו כי ה' וגו' נותן לכם ביום הששי, שהוא יסוד, לחם יומים. וגו'. כעין זה, וצויתי את ברכתי לכם בשנה הששית, שהוא יסוד, ועשת את התבואה לשלש שנים.

(נח) רבי חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך, פגשו בהר ההוא, מצאו ב' אנשים שהיו הולכים. בתוך כך, ראו איש אחד שהיה בא, ואמר להם, בבקשה מכם, תנו לי מזון פת לחם, שזה שני ימים שאני נבוך במדבר, ולא אכלתי משהו. נשמט אחד מאלו ב' אנשים והוציא מזונו שהביא עמו לדרך, ונתן לו, והאכיל והשקה אותו. אמר לו חבריו, ומה תעשה כשתצטרך למזון, שהרי אני, שלי אני אוכל. ולא אתן לך. אמר לו, וכי על מזון שלך, אני הולך. ישב אצלו העני עד

מלאה דינים, ככבשן האש, ואם תקרב אליה, תהיה ביראה, כמי שמפחד מן המות. כי אז היא אש דולק, ושורפת העולם בלהבותיה. זכיון שמעורר כנגדה טוב הוה, אז, שכן בתוכה, ואתה לא תירא ממנה. אז ותגור אמר ויקם לך ועל דרכיך נגה אור.

(נו) ת"ח בני מהימנותא וכו': בוא וראה, בני האמנה מנהיגים את זו, את המלכות, לרצונם בכל יום. שהיא מקיימת מה שהם גוזרים. מי הם בני האמנה, הם אלו שמעוררים פוה הוה שהוא יסוד, כנגדה, ע"י שנותנים צדקה, ואינם חסים על שלהם, וירדעים שהקבי"ה יתן להם יותר, כש"א יש מפזר ונוסף עוד. מה הטעם. הוא משום שהיסוד מעורר ברכות כנגדו, ואל יאמר אם אתן זה עתה מה אעשה למחר, אלא הקב"ה נותן לו ברכות עד בלי די, כמו שהעמידוהו.

(נז) ובג"כ וכי תאמרו וכו': ומשום זה, וכי תאמרו מה נאכל בשנה השביעית וגו'. מה כתוב, וצויתי את ברכתי לכם בשנה (דפריי דף ק"י ע"ב)

גביה ההוא מסכנא, עד דאכל כל מה דהוה גביה, וההוא נהמא ד דאשתאר, יתב ליה לאורחא, ואזל ליה.

נט) אמר רבי חייא, לא בעא קב"ה דמלה דא יתעביד על ידן. אמר ר' יוסי דילמא דינא אתגזר על ההוא ב"נ, ובעא קב"ה לזמנא קמיה האי, בגין לשובא ליה. עד דהוה אזלי, לאה ההוא גברא באורחא, א"ל חבריה, ולא *) אמינא לך דלא תתן נהמא לאחרא. א"ר חייא לר' יוסי, הא מזונא גבן ניהב ליה למיכל. א"ר יוסי תבעי למיפק מניה זכותא, נזיל ונחמי, דהא ודאי ג ה בקפטורי דדא ד טפסא דמותא אתאחיד, ובעא קודשא ב"ה לזמנא זכותיה, בגין לשזביה.

ס) אדהכי, יתיב ההוא ב"נ, ונאים תחות חד אילנא, וחבריה אתרחיק מניה, ויתיב בדרך אחרא. א"ר יוסי לרבי חייא, השתא ניתיב ונחמי, דודאי קב"ה בעי למרחש ליה ניסא, קמו ה ואוריכו. אדהכי חמו חד ה טיפסא בשלהובי קאים גביה. אמר רבי חייא, ווי על ההוא בר נש, דהשתא יימות. אמר רבי יוסי, זכאה ההוא בר נש, דקודשא ב"ה ירחיש ליה ניסא. ז אדהכי נחת מאילנא חד חויא, ובעא למקטליה. קם ההוא טפסא עליה וקטליה. ח קסטר ברישיה טפסא, ואזל ליה.

סא) א"ר יוסי, ולא אמינא לך דקב"ה בעא למרחש ליה ניסא, ולא תיפוק זכותיה מניה. אדהכי אתער ההוא ב"נ, וקם ואזיל ליה. אחידו ביה ר' חייא

חלופי גרסאות

ד ל"ג דאשתאר. ה בקפטורי. ו קסטר.

דרך אמת ג בצורת פניו של זה. ד) שלהבת של המות ותוקפו נאחז באדם הזה. ה) והמתינו ו) נחלת עם שלהבת שלו ועמד אצלו ס"א חיה רעה. ז) בתוך כך בא וירד נחש אחד מהאילן להזיקו בא השלהבת והרג את הנחש. ח) הכה השלהבת וסיבב ראשו הלך לו.

צדקה תציל ממות

הסולם

מאמר

ס) אדהכי יתיב ההוא וכי: בתוך כך ישב אותו אדם וישן תחת אילן אחד, וחברו התרחק ממנו וישב בדרך אחרא. א"ר יוסי לר' חייא, עתה נשב ונראה, כי דאי שהקב"ה רוצה לעשות לו נס, קמו והמתינו. בתוך כך ראו מין אפעה בלהבות עומד אצלו. א"ר חייא אוי לאותו אדם כי עתה ימות. א"ר יוסי, זכאי הוא אותו האדם שהקב"ה יעשה לו נס. בתוך כך, ירד מן האילן נחש אחד ורצה להרגו, קם אותו האפעה על הנחש והרג אותו. האפעה פנה ראשו והלך לו. טיפסא הוא אפעה לפי הענין. קסטר, פירושו פנה לפי הענין.

סא) א"ר יוסי ולא וכי: אר"י, ולא אמרתי לך, שהקב"ה רוצה לעשות לו נס, ולא תוציא ממנו הזכות, דהיינו שלא יתן לו לאכיל (כנ"ל אות נ"ט) בתוך כך, ניער אותו אדם משנתו, וקם והלך לו. אחוז בו ר' חייא ור' יוסי

עד שאכל כל מה שהיה אצלו, והלחם שנשאר, נתן לעני אל הדרך. והלך לו.

נט) א"ר חייא לא וכי: אר"י, לא רצה הקב"ה שדבר זה יהיה נעשה על ידינו. א"ר יוסי אולי נגזר דין על אותו האדם, ורצה הקב"ה להזמין לו את זה, כדי להציל אותו. בעוד שהיו הולכים נתעייף אותו האדם בדרך, מחמת רעב. אמר לו חבריו, ולא אמרתי לך, שלא תתן הלחם לאחרא, אמר ר' חייא לר' יוסי, הרי יש מזון אצלנו ניתן לו לאכול. אמר ר' יוסי אתה רוצה להוציא ממנו זכות, בלך ונראה, כי ודאי בחבליו של זה עקבות המות נתאחזו, כלומר שסכנת המות הולך ומטפס אחריה, ורצה הקב"ה להזמין לו זכות כדי להצילו. קפטורי פירושו חבלים, כמו קפטורין יוצאה מתוך הושט (תנחומא מקץ) טפסא, הוא מלשון מטפס ועולה (עירובין כ"א) דהיינו צעדים ועקבות.

(דפו"י דף ק"י ע"א * דף קי"א ע"א)

ור' יוסי, ויהבו ליה למיכל. בתר דאכל, אחויאו ליה ניסא דרתיש ליה קב"ה. (סב) פתח ר' יוסי ואמר, (ט) בטח ביי' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. זכאה חולקיה דבר נש דעביד ז טוב מדידיה, דהא אתער טוב בכנסת ישראל. ובמה. בצדקה. דכד אתער צדקה, הוא טוב כדין אתער לגבי כ"י. וע"ד כתיב י' וצדקה תציל ממות. מ"ט. בגין דצדקה אילנא דחיי הוא, ואתער על ההוא אילנא דמותא, ונטיל ח' אינון דאחידון ביה, ושויב לון מן מותא. מאן גרים. לההוא אילנא דחיי דאתער להאי, הוי אימא ההיא צדקה דאיהו עביד, כביכול הוא עביד ליה לעילא, כד"א (ו) עושה צדקה בכל עת. והא אתמר. ט

רעיא מהימנא

(ג) (ז) והתנחלתם אותם לבניכם וגו', לעולם בהם תעבודו וגו'. פקודא דא לעבוד בעבד כנעני, דכתיב, לעולם בהם תעבודו ואינון מסטרא דחם דגלי עריין דאתמר עליה (ח) ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. אמאי עבד עבדים. אלא עבד לההוא עבד עולם, דאיהו עולמו של יובל. ואי תימא דהא אחוה דשם. ויפת הוה, אמאי לא הוה כ הכי כוותייהו. והכי מזרעא דחם הוה ג אליעזר עבד דאברהם, אמאי לא הוה כוותיה, דנפק צדיק, וקב"ה אודי בברכתיה, כד בריך ליה ח לבן. (ד) אלא ודאי הכא ברזא דגלגולא, גולל אור מפני חשך, עבדא

חלופי גרסאות

ז ל"ג טוב. ח לון. ט בדפו"י כתבו חסר כאן 4 סיום המאמר עיין בסוף הספר סימן ז. י ועבר. כ ענו. ל ל"ג אליעזר. ח אברהם.

מסורת הזהר

(ט) (תהלים לו) לעיל אות נב צ"ג. י' (משלי י) מקץ לט צ"א ח"א קינ: רעג: כ) (תהלים קי) ויצא נב צ"ה. ל) (ויקרא כה). ח) (בראשית ט) ויחי קיט צ"ז.

לעולם בהם תעבודו

רעיא מהימנא

(ג) והתנחלתם וגו' לעולם בהם תעבודו: מצוה זו היא לעבוד בעבד כנעני. שכתוב, לעולם בהם תעבודו. והם מצד חם. שגילה עריות, שנאמר עליה, ארור כנען עבד עבדים יהיה לאחיו. למה, עבד עבדים. אלא שהוא עבד לעבד עולם ההוא שהוא עולמו של יובל. כלומר שהוא עבד לעבד נרצע ישראל שהוא יוצא חפשי בעולמו של יובל, והוא אינו יוצא לחפשי אפילו ביובל. ואם תאמר, הרי אחיו של שם ויפת היה, למה לא היה כמוהם. וכן, אליעזר עבד אברהם שהיה מזרעו של חם, למה לא היה כמו חם. אלא שיצא צדיק והקב"ה הודה בברכתו כשברך אותו לבן, שנאמר עליו בתורה, ברוך ה'. וכיון שכתוב בתורה הרי הקב"ה מעיד עליו שהוא אמת.

(ד) אלא ודאי הכא וכו': ומשיב, אלא ודאי

הסולם

מאמר

יוסי, ונתנו לו לאכול. אחר שאכל, הגידו לו הנס שעשה לו הקב"ה.

(סב) פתח ר' יוסי וכו': פתח ר' יוסי ואמר, בטח בה' ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה. אשרי חלקו של האדם העושה טוב משלו. כי מעורר טוב, שהוא יסוד, בכנסת ישראל, שהוא מלכות. ובמה מעורר. בצדקה. כי כשנתעורר צדקה, הרי אז נתעורר טוב אל כנסת ישראל. וע"כ כתוב, וצדקה תציל ממות. מהו הטעם. הוא משום שצדקה היא עץ החיים, שהוא ז"א, והוא מתעורר על עץ המות, ולוקח את אלו שאחוזים בו, ומצילים מן המות. (כמ"ש להלן בחקותי אות כ"ג) מי גרם לאותו עץ החיים שנתעורר לזה, היה אמר, צדקה ההוא שהאדם עשה, כביכול הוא עשה אותו למעלה. שעשה שהמלכות תודווג בעץ החיים, כש"א עושה צדקה בכל עת. וכבר למדנו.

(דפו"י דף ק"א ע"א)

דאברהם דנפק מחשך, ודא זרעא דחם, דיו לעבד להיות כרבו דאיהו אברהם. דנפק מתרח עובד ע"ז. וחשך מפני אור, דא ישמעאל דנפק מאברהם, ועשו מיצחק.

(סה) ורזא נ תערובת טפין, באתר דלאו דיליה גרים דא. מאן דעריב טפה דיליה, בשפחה מחלת בת ישמעאל, או בבת אל נכר, דאינון רע חשך, וטפה דיליה טוב אור, (י) וירא אלהים את האור כי טוב. מערב טוב עם רע, עבר על מימרא ידמאריה, דאמר (ט) ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו. (סו) קב"ה, ס בההוא ע דערב, ארכיב ליה, פ ואייתי ליה בגלגולא לקבלא עונשיה. חזר בתיובתא, אשתדל באורייתא, ואפריש טוב מרע, דאינון אסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול. בדא אתפרש רע מטוב, דאתמר ביה וייצר, יצירה לטב, ויצירה לביש. באורייתא אפריש לון, קודשא בריך הוא ירית ליה נשמתא מניה. למהוי שלטא על תרווייהו. בחד דאיהו אור. עלמא דאתי. ובחד דאיהו חשך, עלמא דין. הה"ד ויפח באפיו נשמת חיים. (סז) וכפום זכוון וחובין. כמה דאוקמוה, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני, זכוון וחובין שקילין, פלגו זכוון צ לתתא ופלגו חובין לתתא, ורזא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(נ) (בראשית א) ב"א נ צ"א. (ט) (שם ב) ב"א רט צ"ג. נ בתערובת. ס בהא. ע מוסיף דערב רב. פ וארכיב. צ לעילא; לעילא ופלגי לתתא.

הגלגול

הסולם

מאמר

שכתוב וייצר עם ב' יודין, להורות שיש באדם ב' יצירות, יצירה לטוב ויצירה לרע, ובתורה הוא מפריד אותם, והקב"ה מנחיל לו נשמה ממנו, שיהיה שולט על שניהם, האחד שהוא טוב ואור, הוא עולם הבא, והאחד שהוא רע וחשך הוא עולם הזה. ז"ש, ויפח באפיו נשמת חיים.

ודאי כאן הוא בסוד הגלגול, גולל אור מפני חשך, דהיינו עבדו של אברהם שיצא מחשך, שהוא זרעו של חם, דיו לעבד להיות כרבו, שהוא אברהם שיצא מתרח עובד ע"ז. וע"כ יצא מאורו ומחשך ונעשה ברוך ה', כמו אברהם שיצא מתרח, שהיה ג"כ אור מתוך החשך. וחשך מפני אור, זהו ישמעאל שיצא מאברהם, ועשו מיצחק.

(סז) וכפום זכוון וחובין וכו': וכפי הזכיות והחובות הוא נדון, כמו שהעמדנו, העושה מצוה אחת מטיבין לו. בינוני הוא, מי שזכיות שלו ועונותיו הם שקולים שות בשות, מחצה זכיות למטה, ומחצה עונות למטה. וז"ס, מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. דהיינו אם יש חצי המלכות שהוא מחצה זכיות, אז ותעש, שנתקבלה השאלה והבקשה. צדיק גמור, כל זכיותו הן למעלה, ועונותיו למטה. רשע גמור, עונותיו למעלה וזכיותיו למטה.

(סה) ורזא תערובת טפין וכו': והסוד הוא, תערובת טפות הזרע במקום שאינו שלו גורם את זה. מי שמערב טפה שלו בשפחה, במחלת בת ישמעאל, שהיא קליפה רעה, או בבת אל נכר, דהיינו בתו של עכו"ם, שהם רע וחשך, והטפה שלו הוא טוב ואור. בסו"ה, וירא אלקים את האור כי טוב. הוא מערב טוב עם רע עובר על מאמר אדונג, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו.

פירוש. צדיק גמור כל זכיותו שפורים לו למעלה לעולם הבא. ואינו מקבל מהם בעוה"ז כלום. ועונותיו, דהיינו העושים על עונותיו הם למטה בעוה"ז. רשע גמור, עונותיו למעלה דהיינו שנפרעים ממנו בגיהנם אתר פטירתו

(סו) קב"ה, בההוא דערב וכו': הקב"ה במה שערב אותו האדם, מרכיב אותו ומביאו בגלגול לקבל ענשו. דהיינו שמביאו בגוף הכלול מטוב ורע. אם חזר בתשובה, ועסק בתורה, והפריד טוב מרע, כי עסק באיסור והתר, טומאה וטהרה, כשר ופסול, בנה נפרד הרע מטוב, שנאמר בו, וייצר ה' אלקים את האדם וגו', (דפ"י דף ק"א ע"א)

דא (ט) מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש. צדיק גמור, כל זכווי לעילא, וחובוי לתתא. רשע גמור, חובוי לעילא, וזכווי לתתא. (סח) וב"נ דחב באתגלייא, בתרין דרגין איהו, אי חזר ρ בתיובתא באתגלייא, בין צדיקייא, * (בגין דידיעין דינוי דקב"ה, ונטרין גרמייהו מלמחטי. ובאתכסייא, בין רשיעייא, לקיים בהו ρ) ועיני רשעים תכלינה. (סט) ובגין דא, חובא דאדם עבר, על ζ ויצו יי' אלהים, ואוקמוה, אין צו אלא ע"ז, אעבר עליה, ארכיב ליה בטפת תרה, דביה רתח לקב"ה, דעבר על צו מע"ז. הדר בתיובתא, ותבר צולמין דע"ז, וכל מזוני דיליה. הוא תקין ρ במה דחב, ותבר חובא, ובניינא בישא, דבנה ואמליך ליה לקב"ה ושכינתיה על עלמא.

(ע) במאי. בגין דקדיש σ שמיה ית' ברבים, ועאל בנורא לאתקודא גרמיה, לקיים ביה ρ פסילי אלהיהם תשרפון באש. ולא עוד אלא דלאבוי תרח אהדר בתיובתא, ואעיל ליה ולאמיה, ולכל מארי דההוא דרא בגן עדן. והכי אתלבן בנורא ככספא, דאיהי מוני"טא דמלכא, ושקר לה בעופרת, אעיל ליה בנורא, ונפק העופרת לבר, ישמעאל. ובגין דא נפק, מצחק בע"ז. ואשתאר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (אסתר ה) תרומה קצב צ"ת. ρ (איוב יא) ח"ג ρ מוסיף בתיובתא כ"ו. ρ כמה. σ ית שמיה. קנב ז"ח כב ט"ב שכ"ט ζ (בראשית ב) ב"א רכה צ"א. ρ (דברים ז) שמות קא צ"ו.

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

הסולם

מאמר

גלגול אדם הראשון, חזר אברהם בתשובה, ושבר צלמי עבודה זרה. וכל המזונות ששמו בפניהם. הוא תקן מה שחטא אדם ותרח. ושבר החטא, ובנין הרע שבנה, דהיינו בנין הקליפות שאדם גרם ע"י חטאו, והמליך את הקב"ה ושכינתו על כל העולם.

(ע) במאי בגין דקדיש וכ"ו: ואדם המליך את הקב"ה ושכינתו על העולם. ומשיב, משום שקדש את שמו יתברך, ברבים, ונכנס באש להשרף עצמו, לקיים בו, באדם, פסילי אלהיהם תשרפון באש. פירושו, משום שאדם עבד ע"ז הוא נחשב משום זה כמו פסילי אלהיהם. ולא עוד אלא שהחזיר בתשובה את אביו תרח, והביאו, ואת אמו ולכל שליטי אותו הדור, לגן העדן. וכך נתלבן באש ככסף, שהוא מטבע כסף של המלך וזייפו אותה בתערובת עופרת. ע"כ הכניסו באש, ויצאה העופרת לחוץ, שהוא ישמעאל. משום זה יצא ישמעאל מצחק בעבודה זרה. ונשאר אדם מלובן באש. וזה הוא שינוי השם. שנשתנה שמו מאדם לאברהם. כי כשאדם נתגלגל, היה צריך לעשות לו, שינוי השם שינוי מקום ושינוי מעשה. כדלהן. מוניטא פירושו

פטירתו מעולם הזה. וזכירתו שעשה, הוא למטה, שנותרים לו שכרו בעוה"ז. בינוני, זה וזה שופטה, שהן שכרו והן עונשו הם למטה בעוה"ז.

(סח) וב"נ דחב באתגלייא וכ"ו: ואדם שחטא בגלוי, הוא בבי מדרגות, דהיינו בב' אפנים, אם הוא חוזר בתשובה בגלוי, דהיינו כמו שחטא בגלוי, או מושיבין לו בעולם ההוא בין צדיקים, היודעים דינוי של הקב"ה, ושומרים עצמם מלחטוא. ואם חזר בתשובה בסתר, אין מושיבים אותו בין צדיקים, כי חטאו לא נמחק לגמרי, אלא מושיבים אותו בין הרשעים, והרשעים מחקנאיים בו שעשה תשובה, לקיים בהם, ועיני רשעים תכלינה.

(סט) ובגין דא חובא וכ"ו: ומשום זה, חטאו של אדם הוא, שעבר על ויצו ה' אלקים וגו', והעמדנו, אין צ"ל, אלא עבודה זרה (לעיל) ב"א אות תל"ב ע"ט) עבר על עבודה זרה, הרכיבו, דהיינו שהביאו בגלגול, בטפת זרעו של תרח, שבו רתח, דהיינו שהכעיס, את הקב"ה, ועבר על צו של ע"ז, כי תרח היה עובד ע"ז. ויצא מטפת זרעו, אברהם, שהיה (דפוי דף ק"א ע"א * דף ק"א ע"ב)

אדם מלובן, והאי איהו שינוי השם. דכך אתגלגל אדם, בעי למעבד ליה שנוי השם, שנוי מקום, ושנוי מעשה.

עא) לבתר אתא יצחק, ה ואתתקף ביה, א מחובא תניינא, דאתמר ביה על האדם, דדא שפיכות דמים, ודא גרם נסיונא דיצחק בסכינא. ואתברר ביה. כמאן דבריר אוכל מגו פסולת, ונפיק פסולת לבר, עשו שופך דמים.

עב) לבתר אתא יעקב, וארכיב ליה בלבן, ואתעביד עבד לגביה, הה"ד. ו) אעבדך שבע שנים ברחל. ב ובההיא סבה דאחלף לה באחותא, עבד שבע שנים אחרנין. לאפקא תרין טפין דזרק אדם באתר נוכראה, ודא גלוי עריות, והאי איהו לאמר. ואפיק לון מן לבן הארמי, נחש.

עג) ובתלת אלין, הוה לאדם שנוי השם, ושנוי מקום, ושנוי מעשה. שנוי השם: באברהם. ושנוי מקום: ביצחק. ושנוי מעשה: ביעקב. ואי להאי דאתמר ביה, ו) אז ראה ויספרה, ג קבל בתיובתא כל שכן לאחרים.

עד) ובגין דא, עבד טוב אתרא גרים. ועבד רע, אוף הכי. אבל שאר

חלופי גרסאות

ת ואתתקן. א בחובא. ב ובה. ג ל"ג קבל.

מסורת הזוהר

ו) (בראשית כט) ויצא נז צ"ד. ו) (איוב כח) ויקהל עד צ"צ.

הסולם

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

מאמר

לאמר (כנ"ל בדבור הסמוך) והוציא אותן מן לבן הארמי, שהוא בחינת נחש.

עג) ובתלת אלין הוה וכו': ובג' אלה, באברהם ביצחק וביעקב, היה לאדם שינוי השם, שינוי מקום, ושינוי מעשה. שינוי השם באברהם. שינוי מקום ביצחק. שינוי מעשה ביעקב. ואם זה שנאמר בו, אז ראה ויספרה הבינה וגם חקרה ויאמר לאדם וגו', קבל בתשובה, כל שכן לאחרים. שאינם כל כך גדולים כמוהו.

עד) ובגין דא עבד וכו': ומשום זה, עבד טוב המקום גורם. ועבד רע גם כן המקום גורם. אבל שאר עבדים לעולם בהם תעבודו. קמו ראשי הישיבה ואמרו, אשרי העם שככה לו. **שככ"ה** הוא בגימטריא **משה**, דהיינו רעיא מהימנא. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שה' אלקיו.

פנימיות המאמר. כל המאמר הזה מדבר מתקן החטא של אדם הראשון. כי אדם הראשון גנב היה, שבעל הגן צוה עליו, ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל, והוא הלך וגנב ואכל. וע"כ תקונו, ונמכר בגנבתו, שבית הדין ימכרוהו לעבד. שתקון זה התחיל ביעקב, אמנם מטרים שבא לתקון הזה הוא צריך לג' תקונים, שהם שינוי השם ושינוי המקום ושינוי המעשה. ואז נמכר לעבד ללבן, שממנו נמשך הסוד של עבד עברי, היוצא לחפשי בשנה השביעית. שה"ס רתל

פירושו מטבע. כמו מוניטא שכולה זהב (שמו"ד ה).

עא) לבתר אתא יצחק וכו': אחר כך בא יצחק, ונתחזק בו, דהיינו שאדם נתגלגל בו ונתחזק, מעבירה שניה, שנאמר בו, על האדם, שזו שפיכות דמים. כנ"ל (ב"א אות תל"ב) שדורש על הכתוב ויצו ה' אלקים על האדם לאמר וגו', אשר ויצו הוא על ע"ז, על האדם, הוא, על שפיכות דמים. לאמר, זו גילוי עריות, ע"ש, והוא עבר על כולם. (כמ"ש ב"א אות תמ"ה). וזה גרם אל הנסיון של יצחק בסכין, דהיינו בעקדה, שנאמר, ויקח את המאכלת לשחוט את בנו. ואדם נברר בו, כמי שמברר אוכל מתוך פסולת, ויצא הפסולת לחוץ, שהוא עשו שופך דמים. והאוכל, שהוא יעקב, יצא מבורר ונקי מכל פסולת וז"ש (ב"א אות תל"ט) דיעקב שופריה אדם הראשון. דהיינו כנ"ל. כי ביעקב יצא מצורף ומזוקק מכל פסולת.

עב) לבתר אתא יעקב וכו': אח"כ בא יעקב, שהוא בחינת הטוב והאוכל שנברר מאדם הראשון, והרכיב וחבר אותו בלבן, ונעשה לו עבד. ז"ש, אעבדך שבע שנים ברחל. ובסבה ההיא שהחליפה באחותה, עבד שבע שנים אחרים. להוציא ב' טפות זרע אדם במקום נכרי. דהיינו ב' רוחין נוקבין דאזווגן עמיה אחר שפירש מחוה (כנ"ל בראשית ב') אות שמו' חוה גילוי עריות. חוה המרומז במלה (דפו"י דף ק"א ע"ב)

עבדים, לעולם בהם תעבודו. קמו מארי מתיבתא, ואמרו מ אשרי העם שככה

מסורת הוהר

, (ת) (תהלים קמד) הקסח"ז נ צ"ג.

מאמר הסולם שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

פסילי אלהיהם תשרפון באש. דהיינו באש המנעולא. אמנם זה היה מספיק לתקון הימין, דהיינו אברהם, שה"ס אור החסדים, שעליהם לא היה צמצום, ואפילו בכלים דמנעולא היה אפשר לקבלם. אמנם בחינת שמאל, שה"ס הארת הבינה השבה להיות חכמה, לא תקן כלום. כי הכלים שיש בהם גילוי מנעולא אינם יכולים לקבל חכמה, להיותה המלכות דצמצום א' (כמ"ש ב"א דף ז' ד"ה וכבר). ומשום זה יצא ממנו פסולת, דהיינו החסרון קבלה מהארת החכמה, שדומה כמו שמויף במטבע של המלך, שמעכב גילוי הג"ר, ופסולת הוה ה"ס ישמעאל, הדומה כמו עופרת המעורב בכסף. וז"ש, ככספא דאיחי מוניטא דמלכא ושקר לה בעופרת, שהוא ישמעאל. וז"ש, וחאי איחו שינוי השם. כי שבר שם הטומאה שהוא אל אחר, והחזיר השם הקדוש למקומו.

וכדי להחזיר בחינת השמאל ג"כ לקדושה, ולהמשיך הארת החכמה, צריכים להעלות המלכות לבינה, ותקבל המלכות כלים דבינה, ולגנוז בחינת המנעולא. (כמ"ש לעיל ב"א ז' ד"ה וכבר) שו"ס שינוי מקום שנעשה ביצחק, שהמלכות נסתלקה ממקומה, ועלתה למקום בינה, ואז נולד יצחק, שה"ס קו השמאל. ואדם הראשון נתתקן בו ע"י השינוי מקום שבו. וז"ש (באות ע"א) לבתר אתא יצחק, ואתתקף ביה, כי ע"י שינוי מקום שבו נתחזק אדם הראשון בקו שמאל, וע"י עקדת יצחק נכלל בימין (כנ"ל ויקרא דף ק' ד"ה פירוש) וז"ש, ודא גרם נסיונא וכר ואתברר ביה וכר ונפק פסולת לבר עשו, כי מתוך שמנעולא נגנז לגמרי ונעשה שינוי מקום חזר ונתגבר השמאל, בלי ימין, שעשו המשיך ממנו ממעלה למטה, שה"ס הפסולת, שמכאן שפיכת דמים, ולפיכך גם שינוי המקום לא היה מספיק לתקון אדם הראשון.

וז"ש (באות ע"ב) לבתר אתא יעקב, שה"ס קו האמצעי, העושה שלום בין ב' הקוין ומתקן את קו השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה בסוד אור הנקבה (כנ"ל ב"א דף ס' ד"ה מחזקת) שמטעם זה אין החכמה מתגלית עוד בקו שמאל דז"א שה"ס יצחק, המאיר ממעלה למטה, כאור זכר, אלא במלכות שה"ס רחל בלבדה, מפני שהיא אור הנקבה המאירה רק ממטה למעלה. וז"ש, וארכיב ליה בלבן

ואתעביד

רחל. ועוד לא נשלם התקון בזה אלא שנצמח מזה בחינת עבד רע שה"ס הגלויות שנגלו ישראל ונמכרו לאומות העולם. שמוה נמשך הסוד, של עבד נרצע, העובד לעולמו של יובל, שהיא בינה, שבעת שהבינה שולטת, יוצא לחירות ושב אל אחזתו. שה"ס ג' הגאולות שהיו על ידי שליטת אור הבינה שה"ס יובל, ועם כל זה עוד לא נשלם בזה החטא של עצה"ד כולו, וכן עוד לא נגלה גאולה השלמה, שהרי נשאר בחינות עבד פנעני, שהם אינם יוצאים אפילו בעולמו של יובל. שגם הם מצאצאי החטא של אדם הראשון וצריכים תקן, והם צריכים דוקא לצאת לחירות מבחינת השמטה עצמה, כי הם לא יוכלו להנות מבחינת יובל כלום. וע"כ צריכים להמתין עד גמר התקון שבאלף השביעי, שאז יתקנו גם הם, ואז נמצא שנתתקן החטא של עצה"ד כולו. ועתה נבאר, סוד שינוי השם, ושינוי מקום, ושינוי מעשה. כי נודע שחטא של עצה"ד היה שהמשיך את הארת החכמה שבשמאל ממעלה למטה שבוה הפריד השמאל מן הימין, ובסוד לא זכי הא רע, נגלה עליו נקודת המנעולא בסוד לפתח חטא רובץ, שעם גילויה מסתלקים כל האורות, (כנ"ל ויצא י"ג ד"ה סתרא, ובהקדמת ספר הוהר דף צ"ט אות קכ"ג בהסולט עש"ה) שמטעם זה אבד זיהרא עלאה ונגרש מגן עדן. ונמצא שאדה"ר גרם בחטאו שנתוספו דינין דנוקבא על דינין דדכורא של שליטת השמאל בפירודא, שהם מחריבים את העולם (כנ"ל אחרי אות קי"ח ותוריע אות קנ"ב). ותקון הראשון הוא, שיבטלו זה את זה, (כמ"ש שם). וז"ס גלגול הראשון של אדה"ר באברהם, שבו התחיל התקון, שהדינים דנוקבא יבטלו את הדינים דדכורא. וז"ש (באות ס"ט) אין צו, אלא עבודה זרה, שהיא שליטת השמאל, שגרם אדם הראשון שהוא דינים דדכורא. ארכיב ליה בטפת תרה וכר, שהוא אברהם, ותבר צולמין דעכו"ם, שהוא המשיך את המנעולא, שה"ס דינים דנוקבא, ושבר עם זה צולמא דעכ"ם שהם דינין דדכורא, שבוה נתבטלו הג"ר דשמאל, שהם ראשם של הע"ז. וכל מזוני דיליה, שהפסיק כל השפע שלהם (כמ"ש בתוריע אות קנ"ב). ועאל בנורא לאתקרא, כי אברהם הפיל את עצמו לכבשן האש, כדי לבטל הדינים דדכורא, ולקיים (דפו"י דף ק"א ע"ב)

לו, שככ"ה בגימטריא משה. קם רעיא מהימנא ואמר, אשרי העם שיי' אלהיו.
ע"כ. ד

(ע) (א) כי לי בני ישראל עבדים וגו'. פקודא לעבוד בכל מיני עבודה
במקדש, ולכר ממקדש, ה בכל אינון פולחנין דאקרי עבודה, בצלותא, לאשתדלא
בתר פקודי אורייתא דכלא אקרי עבודה, כעבד דאשתדל בתר מאריה, בכל
מה דאצטריך.

(עו) בגין דישראל ו קרי לון עבדים, דכתיב כי לי בני ישראל עבדים
עבדי הם. מאי טעמא אינון עבדים. בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ
מצרים. ובג"כ כתיב בעשר אמירן לבתר, דכתיב (ב) אנכי יי' אלהיך אשר

חלופי גרסאות

ד בדפ"י כתב משפטים קי"ז לא תהיה אחרי רבים
וכו'. ה מוסיף במקדש בכל. ו אקרי.

מסורת הזהר

(א) יתרו פז צ"ס. (ב) (שמות כ) יתרו צח צ"ג.

שינוי השם שינוי מקום שינוי מעשה

הסולם

מאמר

ביובל, כי אין הכלים דמנעולא יכולים לקבל
מהם כלום, אלא רק בגמר התקן באלף השביעי.
ונמצא שעד אז אין תקון עצה"ד נגמר כולו.
וזה שמסיים (באות ע"ד) ובגין דא, עבד
טוב, שהוא עבד עברי, היוצא בשביעית, אתרא
גרים, דהיינו שינוי המקום של המלכות, שעלתה
לבינה, גרם לו שיוכל לצאת בשביעית כנ"ל.
ועבד רע, אוף הכי, דהיינו עבד נרצע שהוא
פגום, שינוי המקום גורם לו, שיוצא לעולמו
של יובל. דהיינו לקבל מאור הבינה. כנ"ל.
אבל שאר עבדים, דהיינו עבד כנעני שאין
בו שינוי מקום, לעולם בהם תעבדו, שהם
אינם יוצאים לחירות ביובל, כי הכלים שלהם
להיותם ממנעולא אינם יכולים לקבל אלא
ממלכות המצומצמת, וע"כ אינם יוצאים לחירות
ולא נגמר תקון אדה"ר, עד גמר התקון. שאז
יתקן המנעולא במקומה, ותהיה כמו הבינה,
ולא יהיה נצרך עוד שינוי המקום. ובוה מובן
כל המאמר.

מאמר כי לי בני ישראל עבדים

(ע) כי לי בני ישראל עבדים וגו':
מצוה לעבוד בכל מיני עבודה במקדש, ולחון
ממקדש בכל אלו העשיות הנקראים עבודה,
דהיינו בתפלה, ולהשתדל אחר מצוות התורה,
שהכל נקרא עבודה, כעבד המשתדל אחר אדונו
לכל מה שצריך.

(עו) בגין דישראל קרי וכי: משום
שקרא את ישראל עבדים, שכתוב, כי לי בני
ישראל עבדים עבדי הם. מהו הטעם שהם
עבדים. משום שכתוב, אשר הוצאתי אותם
מארץ מצרים, ומשום זה כתוב לאח"כ בעשרת
הדברות

זאת עביר עבד לגביה, דהיינו סוד עבד עברי,
שנאמר בו שש שנים יעבוד ובשביעית יצא
לחפשי, דהיינו עם גילוי אור המלכות שה"ס
הארת חכמה יוצא לחפשי. וז"ש, אעבדך שבע
שנים ברחל, דהיינו לגלות הארת חכמה
שברחל, שה"ס מלכות הנקרא שביעית,
שבהארתה יוצאים העבדים לחירות. ואע"פ
שעבד גם בשביל לאה, הוא, ובהוא סבה
דאחלה לה באחותה וכי אבל עיקר עבודתו
היה לגלות אור החכמה שברחל. וזה נקרא
שינוי מעשה. כלומר שביטל בחינת המעשה,
הנוהג באור הזכר, כי נקבה קרקע עולם היא
ואין בה מעשה, שהיא כסוד המנוחה. ובו יצא
אדם הראשון נקי בכל פסולת. וה"ס תקון עבד
עברי בסו"ה ונגמר בגנבתו. כנ"ל.

אמנם עוד לא הספיק התקון הזה של עבד
עברי, כי חטאו ישראל ונגלו בין האומות.
ומכאן הסוד של עבד נרצע, שאינו רוצה
בחירות של שנה השביעית, שעושים אותו בעל
פגם (כנ"ל אות י"ד) ועליו נאמר ועבדו לעולם,
שאינו יוצא לחירות אלא באור הבינה ממש,
שה"ס אור של ג' הגאולות שהיו לישראל מג'
גליות, שנאלו בהופעת אור הבינה עליהם.
שז"ס ועבדו לעולם, דהיינו לעולמו של בינה,
כמ"ש בשנת היובל הזאת תשובו איש אל
אחותו. וכל זה אמור רק בעבד עברי, שיש בו
תקון של שינוי מקום, הם יכולים לקבל
ממלכות הממותקת בבינה, או מאור הבינה
עצמה. משא"כ עבד כנעני שאין בו התקון של
שינוי מקום, אלא המנעולא מגולה בו, ע"כ
אינו יוצא לחרות לא בשנה השביעית, ולא
(דפ"י דף קי"א ע"ב)

הוצאתיך מארץ מצרים, למפלח ליה כעבד דפלח למאריה דפריק ליה מן מותא, דפריק ליה מכל בישין דעלמא.
 (ז) בתרין ז זינין אקרון ישראל לקב"ה, ח עבדים, דכתיב עבדי הם. ואקרון בנים, דכתיב א בנים אתם ליי אלהיכם. בזמנא דידע ליה ב"נ לקב"ה באורח כלל, כדין אקרי עבד דעביד פקודא דמאריה, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה. בזמנא דידע ליה ב"נ בארח פרט, כדין אקרי בן רחימא דיליה, ט כבן דחפיש בגניזוי, בכל רזין דביתיה.
 (ע) ואע"ג דאקרי בן ברא בוכרא לקודשא ב"ה, כד"א ד בני בכורי ישראל, לא יפוק גרמיה מכללא דעבד, למפלח לאבוי בכל פולחנין דאינון יקרא דאבוי. והכי אצטריך לכל ב"נ למהוי לגבי אבוי בן, לחפשא בגניזוי ולמנדע רזין דביתיה, ולאשתדלא אבתייהו. ולמהוי לגבי אבוי עבד.

מסורת הוהר
 חלופי גרסאות
 א (דברים יד) לך נג צ"ב. ד (שמות ד) לך קמד צ"ד. ז אינון; שמהן אלין. ח אקרון עבד.
 דרך אמת ט כבו הזה שמחפש באצרות בכל סודות ביתו.

<p>מאמר</p> <p>הדברות, שכתוב, אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים, לעבוד לו כעבד העובד לאדונו, שגאל אותו מן המות וגאל אותו מכל הרעות שבעולם.</p> <p>פירוש. עבד, ה"ס המתקן אורות החכמה שבשמאל, כי בסבת חטאי של אדה"ר ירדו האורות והכלים דהארת החכמה דקדושה ונפלו לקליפת מצרים, שבסבה זו הוכרחו ישראל להיות עבדים בארץ מצרים. וגי בחינות עברו על בירורים אלו דשמאל עד שנשלמו במתן תורה, בסוד נשמה חיה יחידה דהארת השמאל. כמ"ש כל זה באורך לעיל (לך דף מ"ח ד"ה ויש ע"ש כל ההמשך) וז"ש, מ"פ אינון עבדים, שפירושו תקון השמאל. ומשיב, בגין דכתיב אשר הוצאתי אותם מארץ מצרים, דהיינו שהוציאו עמהם אז הניצוצים והכלים דהארת החכמה שבשמאל (כמ"ש שם) וז"ש, ובג"כ וכו' אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. שה"ס ההמשך של גילוי התקונים דשמאל המיוחס לעבודת עבד. (כמ"ש שם). וכנגד זה יש בחינת בן, הנמשך מקו אמצעי, כמ"ש לפנינו.</p> <p>(עז) בתרין זינין אקרון וכר: בשני אופנים נקראים ישראל להקב"ה, נקראים עבדים, שכתוב, עבדי הם. ונקראים בנים, שכתוב, בנים אתם לה' אלקיכם. כי בזמן שאדם יודע את הקב"ה בדרך כלל, נקרא עבד שעושה מצות אדונו, ואין לו רשות לחפש באצרות ובסודות</p>	<p>הסולם</p> <p>כתיב כי לי בני ישראל עבדים</p> <p>ביתו. ובזמן שידוע את הקב"ה בדרך פרט, אז נקרא בן האהוב שלו, כבן המחפש בנסתרות בכל הסודות של ביתו.</p> <p>פירוש. העבד ממשך רק מהארת השמאל דקדושה, שהיא מתוקנת להאיר רק ממטה למעלה בסוד אור נקבה ור"ק, דהיינו בלי שום עשיה (כנ"ל בסולם, אות ע"ד בסוף ד"ה וז"ש באות ע"ב) וז"ש בזמנא דידע ב"נ לקב"ה בארח כלל, דהיינו ממטה למעלה, כדין אקרי עבד, וכר, ולית ליה רשו לחפשא בגניזוי וברזין דביתיה כי הארתו בבחינת אור נקבה שאסור לו כל עשיה כנ"ל. אבל בן ה"ס הדבוק בקו האמצעי, בבחינת החסדים שלו שה"ס אור הזכר המושפע מלמעלה למטה, שיש שם ג"ר ובחינת עשיה לחפש בגניזין שלו. וז"ש בארח פרט, דהיינו הדבוק בקו האמצעי, כדין אקרי בן רחימא דיליה, כבן דחפיש בגניזוי בכל רזין דביתא. להיותו אור הזכר וג"ר המושפעים מלמעלה למטה, שנוהג בו עשיה וחיפוש בגניזין דמלכא.</p> <p>(עח) ואע"ג דאקרי בן וכר: ואע"פ שנקרא בן, בן בכור להקב"ה, כש"א, בני בכורי ישראל, אל יוציא את עצמו מכלל עבד, שיעבוד לאביו בכל העבודות שהם כבוד אביו, וכך צריך כל אדם, שיהיה אצל אביו, בן, לחפש בנסתרות שלו ולדעת סודות ביתו, ולהשתדל אחריהם ויהיה אצל אביו, ע"ר.</p>
--	--

(ט) ורזא דמלה, תרין דרגין אינון לעילא, דאצטריך בר נש לאתעטרא בהו, ואינון רזא דמהימנותא, ואינון חד. חד, רזא דעבד. וחד, רזא דבן. והאי עבד, אקרי אדון כל הארץ. בן, כמה דאוקימנא בני בכורי ישראל. וכלא רזא חדא דמהימנותא. ואצטריך ב"נ לאתעטרא באלין דרגין, לאתכללא ברזא דמהימנותא.

(פ) עבד, למפלח בכל זיני פולחנא, בצלותא דאקרי עבודה, a כהאי עבד דאיהו רזא עלאה, דלא שכיך לעלמין תדיר. וקא משבחא ומנגנא תדיר. והא אתמר בפולחנין אחרנין, דכל פולחנין ומלין דעלמין כלהו איהו עביד ופלת. ובג"ד אקרי אדון, בגין דאיהו עבד למפלח, אקרי אדון כל הארץ. ב"נ דאתעטר ברזא * דא, למיהוי עבד למפלח פולחניה דמאריה, איהו סליק ואתעטר למהוי בדרגא דא, ואקרי ארץ הכי אדון, דהא איהו בריך בכל אינון פולחנין, להאי עלמא, וקיים ליה. וע"ד אקרי כ אדון.

(פא) זכאה חולקיה דהאי בן, דזכי לאשתדלא למנדע בגנוי דאכוי, ובכל ריזין דביתיה, כברא יחידיאי דאשליטיה אכוי בכל גנווי, ודא איהו יקרא,

חלופי גרסאות

ט דהאי י מוסיף אדון כל הארץ. כ מוסיף אדון כל הארץ; אדוני הארץ. ל שלטיה; דשלטיה.

רזא דעבד ורזא דבן

הסולם

מאמר

בחינת ג"ר כלל. כי חסדים דו"א בלי חכמה דמלכות, הם ו"ק. וכן חכמה דמלכות בלי חסדים דו"א היא ו"ק (כמ"ש שם).
(פ) עבד למפלח בכל וכר; ומפרש דבריו. שצריך להיות במדרגת עבד, כדי לעבוד בכל מיני עבודות בתפלה שנקרא עבודה, כאיתו עבד שהוא סוד עליון, דהיינו סוד המלכות, שאינה שוקטת תמיד לעולם, ומשבתה ומנגנת תמיד לז"א. וכן למדנו, בעבודות אחרות כי כל העבודות והדברים הנעשים בכל העולמות כולם היא, המלכות, עושית ועובדת, ומשום זה היא, המלכות, נקראת, אדון, כי משום שהיא בבחינת עבד לעבוד ולהמשיך חיות ושפע לכל העולמות כולם, ע"כ נקראת, אדון כל הארץ. והאדם המתעטר בסוד הזה, בבחינת עבד שבמלכות, להיות עבד לעבוד עבודת אדונו, הוא עולה ומתעטר להיות במדרגה זו, של עבד, ונקרא גם כן אדון. כי הוא מברך בכל אלו העבודות שלו, את עולם הזה, שהיא המלכות, ומקיים אותה. וע"כ נקרא אדון גם הוא.

(פא) זכאה חולקיה דהאי בן וכר; עתה מפרש מדרגת בן, ואומר, אשרי חלקו של אותו בן, שזכה להשתדל לדעת בנסתרות אביו ובכל סודות ביתו, כבן יחיד שהשליטו אביו בכל נסתריו. וזה הוא כבוד של הבן השולט על הכל. מי שמשתדל בתורה לדעת את הקב"ה ואלו נסתרות שלו, נקרא בן להקב"ה, ומכל צבאות השמים

(ט) ורזא דמלה, תרין וכר; וסוד הדבר. שתי מדרגות הן למעלה, שהאדם צריך להתעטר בהן, והם סוד האמונה, והן אחת. א' הוא סוד עבד, וא' הוא סוד בן. ומדרגת עבד הוה שלמעלה, נקרא אדון כל הארץ, שה"ס המלכות, שבה מתגלה הארת החכמה שבשמאל, בסוד אור נקבה (כנ"ל אות ע"ז). ומדרגת הבן שלמעלה, הוא כמו שהעמדה בני בכורי ישראל, שה"ס ז"א בשעה שהוא בן לאו"א עלאין שאז נקרא ישראל. שה"ס אור הזכר. כנ"ל. והכל סוד אחד של האמונה, וצריך האדם להתעטר באלו המדרגות בן ועבד שלמעלה, להכלל בסוד האמונה.

פירוש. האדם שלמטה צריך לקבל תחילה בחינת עבד, שה"ס הארת חכמה מן המלכות שנקראת אדון כל הארץ. ואח"כ כשמקבל חסדים מ"א שה"ס בן או"א, הם אצלם בבחינת אורות הזכר, דהיינו בחינת ג"ר. אבל אם אין בו מדרגת עבד, אלא מדרגת החסדים בלבד, אז נחשבים לו לר"ק בלי ראש. ואינם כלל מדרגת בן. אלא כשכבר נשלם בחכמה מן המלכות אז נחשבים החסדים לבחינת ג"ר כי ע"כ נבחנת המלכות שהוא פתח להכנס לז"א (כנ"ל אמור אות קל"ד בהסולם ע"ש) וז"ש, ורזא דמלה תרין דרגין וכר חד רזא דעבד וחד רזא דבן וכר דאצטריך ב"נ לאתעטרא וכר. שצריך להתעטר בשניהם. ואם לא אינם (דפו"י דף קי"א ע"ב *) דף קי"ב ע"א

דשליט על כלא מאן דישתדל באורייתא, למנדע ליה לקב"ה, וּבאינון גניזין דיליה, אקרי בן לקב"ה, כל חילי שמיא, לית מאן דימחי בידיה, בכל שעתא דאצטריך למיעל לגבי אבוי. זכאה חולקיה בעלמין כלהו. ובג"ד, כד אשתדל למנדע ליה בארץ פרט, ברזא דחכמתא, כדין אקרי בן.

פב) בפולחנא דב"נ פלח ליה לקב"ה, אית פולחנא, דאצטריך ב"נ לאתכללא בתרווייהו, למהוי עבד וּבן, לאתעטרא ביה בקב"ה. נומה איהו. דא פולחנא דצלותא, דאצטריך למהוי בה עבד וּבן, לאתכללא בדרגין עלאין אליו. למפלח ולא תקנא צלותא ברזא דעבד, למפלח פולחנא דתקונא דעלמין. ולא תדבקא רעותיה ברזין דחכמתא, לאתדבקא במאריה בגניזין עלאין כדקא חזי.

פג) בן אתדבק תדיר באבוי בלא פרודא כלל, לית מאן דימחי בידיה. עבד, עביד פולחנא דמאריה, ואתקין תקוני עלמא. מאן דהוי תרווייהו בכללא חדא, בתבורא חדא, דא איהו בר נש דאתקין רזא דכל מהימנותא בכללא חדא, בלא פרודא כלל, ומחבר כלא כחדא. דא איהו ב"נ, דקב"ה אכריז עלוי בכל אליו חיילין ומשריין דכל עלמין, ובכל אינון רקייעין, אזדהרו בפלניא מהימנא דבי מלכא, דכל גנוזי דמאריה בידיה. זכאה איהו בהאי עלמא, וזכאה איהו בעלמא דאתי.

פד) מההוא יומא ולהלאה, אשתמודע בר נש, ואתרשים בעלמין כלהו. בשעתא דאצטריך כל חילין ומשריין כלהו אזדהרין למהוי גביה, וקב"ה

חלופי גרסאות

ח בארץ כלל אית ליה למהוי [: ולמהוי] עבד ול"ג מן ובאינון עד כד. נ ומאן.

דרך אמת י' ניכר וידוע האדם ההוא בכל העולמות כולם.

מאמר

הסולם

רזא דעבד ורזא דבן

פג) בן אתדבק תדיר וכי: ומפרש יותר, בן, מתדבק תמיד באביו בלי פירוד כלל, אין מי שימחה בידיה. עבד, עושה עבודתו של אדונו ומתקן תקוני העולמות. מי שיהיה לו שניהם, בן ועבד, בכלל אחד, בתבור אחד, זה הוא אדם המתקן כל סוד האמונה, שהיא המלכות, בכלל אחת, עם ז"א, בלא פירוד כלל, ומחבר הכל יחד. זה הוא אדם, שהקב"ה מכריז עליו, בכל אלו הצבאות והמחנות של כל העולמות, ובכל הרקייעים, הזהרו בפלוגי שהוא הנאמן של המלך, שכל נסתרות אדונו בידו, אשרי הוא בעולם הזה, ואשרי הוא בעולם הבא. פד) מההוא יומא והלאה וכי: מיום ההוא והלאה, נדע אותו אדם והוא רשום בעולמות כולם. בשעה שהוא צריך, כל הצבאות וכל המחנות מצווים להיות אצלו. והקב"ה אינו צריך יותר ממנו לבדו, כלומר, ויעליו עומדים כל

השמים, אין מי שימחה בידו להכנס אל אביו בכל שעה שהוא צריך להכנס. אשרי חלקו בכל העולמות. ומשום זה, מי שמשתדל לדעת את אביו בדרך פרט בסוד החכמה, דהיינו החכמה שבימין דז"א, אז נקרא בן. וההפרש מחכמה דימין לחכמה דשמאל ע"י צו אות קמ"ט.

פב) בפולחנא דב"נ פלח וכי: בעבודה שאדם עובד להקב"ה, יש עבודה, שאדם צריך בה להכלל בשניהם, שיהיה עבד וּבן להתעטר בהקב"ה. ומה היא. היא העבודה של תפלה, שאדם צריך להיות בה עבד וּבן, להכלל ב"י מדרגות עליונות אלו, בז"א ובמלכות, לעבוד לתקן תפלה בסוד עבד, לעבוד עבודה של תקן העולמות, שהיא מדרגת עבד וסוד המלכות. ולדבק רצונו בסוד החכמה שבימין, כנ"ל, להתדבק באדונו בנסתרות עליונות כראוי. שהיא מדרגת בן, וסוד ז"א. (דפו"י דף קי"ב ע"א)

רעיא מהימנא

כט

לא בעי אלא איהו בלחודוי. וקלא אתער, יאות הוא ליחיד למהוי גביה דיחיד, ולא תעסקא יחיד ס ביחיד.

פה) ורזא דתרין דרגין אליו, אשכחנא בחד קרא, דכתיב, ה) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. ע דכד אינון כללא חדא, כדין כתיב אשר בכ אתפאר. ברוך יי' לעולם אמן ואמן ילא"ו. פ

מסורת הזהור

ה) (ישעיה מט) יתרו סו צ"ר.

חלופי גרסאות

ס ביחידאי. ע דכר. פ בדפו"י כתבו שמות קל"ד ב' פקודא ללמוד תורה.

מאמר

הסולם

רזא דעבד ורזא דבן

כל העולמות. וקול מתעורר ומכריז, יפה הוא ליחיד, שהוא אוהו אדם, להיות אצל יחיד, שהוא הקב"ה, ולעסק יחיד ביחיד. פה) ורזא דתרין דרגין וכו': וסוד ב' מדרגות אלו, בן ועבד, מצאתי בכתוב אחד. שכתוב, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בכ אתפאר. ויאמר לי עבדי אתה, הא עבד. ישראל הא בן. ע דכד אינון כללא חדא, כדין כתיב אשר בכ אתפאר. ברוך יי' לעולם אמן ואמן. ימלוך ה' לעולם אמן ואמן. (ע"כ רעיא מהימנא).

סליק פרשת בהר

(דפו"י דף קי"ב ע"א)

פ ר ש ת

ב ח ק ו ת י

(א) אם בחקותי תלכו וגו'. ר' חייא פתח, א עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'. עמי זכר נא, זכאה חולקא דעמא דא, דמאריהון אוכח לון הכי. עמי זכר נא, אע"ג דאתון סטאן מאורחי, עמי אתון, דלא בעינא למעבד לכו כעובדיכו.

(ב) ר' יצחק אמר, זכאה חולקא דעמא, דמארייהו אמר לון, א עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי. מה יעץ בלק מלך מואב. בכמה מלין ועובדין א אמר לשיצאה לכו מעלמא, וכמה חרשין אתער לקבלייכו.

(ג) א"ר יוסי, אמר לון קב"ה לישראל, זכור נא. ווי דאנן צווחין בכל יומא, וגעינן ובכינן, ד זכור יי מה היה לנו. ה זכור יי לבני אדום, ולא בעי לאשגחא עלנא, הוא אמר ב לן בבכו זכור נא, אין נא אלא ג לשון בעותא, ואנן לא אשגחנא ביה, כגוונא דא אנן צווחין, זכור יי מה היה לנו, זכור יי לבני אדום, ו זכור עדתך קנית קדם, זכרני יי ברצון עמך, ולא בעי לאשגחא עלן.

(ד) רבי יהודה אמר, ודאי קב"ה אשגח עלן תדיר, ודכיר לן, ד אי לאו דאיהו אשגח בהו בישראל; ודכיר לון, לא יקומון חד יומא בגלותא, הה"ד

חלופי גרסאות:

מסורת הזוהר

(א) תרומה ריח צ"ט. ב (מיכה ו) ח"ג קיג. רג; א מוסיף אמר לך. ב לון. ג ליג לשון. ד ואי.
 (ז. שם). (ז. איכה ה). ה (תהלים קלז) פקודי
 קכג צ"ע. ו (שם עד). ז (שם קו).

זכר נא מה יעץ בלק

הסולם

מאמר

(ג) א"ר יוסי וכו': ארי, אמר להם, הקב"ה לישראל, זכר נא. אי שאנו צועקים בכל יום ואנו גועים ובוכים, זכור ה' מה היה לנו. זכור ה' לבני אדם. ואינו רוצה להשגיח עלינו. והוא משום, שהוא אמר לנו בבקשה, זכר נא. כי אין, נא, אלא לשון בקשה, ואנו אין משגיחים עליה, על כן, אנו צועקים כעין זה, זכור ה' מה היה לנו. זכור ה' לבני אדום. זכור עדתך קנית קדם. זכרני ה' ברצון עמך. והוא אינו רוצה להשגיח עלינו.

(ד) ר' יהודה אמר וכו': רי"א, ודאי, הקב"ה משגיח עלינו תמיד וזוכר אותנו. ואם הוא לא היה משגיח בישראל, תזכר אותנו, לא עמדו

(א) אם בחקותי תלכו וגו': ר' חייא פתח, עמי זכר נא מה יעץ בלק מלך מואב ומה ענה אותו בלעם בן בעור וגו'. עמי זכר נא, אשרי חלקם של עם הזה, שאדונם מוכיח להם כך. עמי זכר נא, אע"פ שאתם, סרתם מן הדרך, עמי אתם, שאיני רוצה לגמול לכם כמעשיכם.

(ב) ר' יצחק אמר וכו': רי"א, אשרי חלקו של עם, שאדונם אמר להם, עמי מה עשיתי לך ומה הלאיתך ענה בי. מה יעץ בלק מלך מואב. היינו, בכמה דברים ומעשים חשב לכלות אתכם מן העולם, וכמה כשפים עורר לבגדכם.

(דפו"י דף קי"ב ע"א)

(ח) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. * קב"ה לא עביד ה לן כעובדנא. (ה) ת"ח, בלק חכים הוה, ורב חרשין בעובדי ידוי, יתיר מן בלעם. והכי אוליפנא כל מה דבעי בר נש בהאי עלמא בפולחנא דקב"ה, בעי לאתערא בעובדא ו לתתא. דבעובדא דלתתא, אתער עובדא לעילא, ועובדא דא בעי בקדושה, והא אוקמוה. ובאתר דלית עובדא, אית מלה, ובמלה דפומא, תליא עובדא, לאתערא לעילא. ז כמה דבעינן לאתערא קדושה עלאה, בעובדא ובמלה. הכי נמי אינון דאתיין מסטרא דמסאבותא, בעיין לאתערא סטרא דלהון, בעובדא ובמלה דפומא.

(ו) ואע"ג דבלעם חרשא הוה רב מכל חרשין דעלמא, חרשא עלאה מניה הוה בלק. ה בקסם הוה בלק רב מכל חכימין. ובלעם בנחש. קסם ונחש תרין דרגין אינון, קסם תליא בעובדא. נחש לא תליא בעובדא אלא באסתכלותא, ובמלה דפומא. וכדין מתערין עלייהו רוחא מסאבא, לאתלבשא בהו, ועביד מה דעביד.

(ז) וישראל קדישין לאו הכי, אלא כלהו קדישין, וכל עובדייהו לאתערא עלייהו רוחא קדישא. כד"א, ט עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"ד כתיב, י כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל, דהא אינון בסטרא דקדושה עלאה אחידון. ועובדייהו בקדושה ט אתו, וקדושה מתערי עלייהו ומתלבשן בה. (ח) ות"ח, בקסם הוה בלק רב מכל חכימין, ובלעם בנחש. וע"ד בשעתא

חלופי גרסאות

ה לון. ו ל"ג להתא; דלתתא. ז וכמה. ח והא אוקמוה ול"ג מן בקסם עד קסם. ט אתיא.

מסורת הזוהר

(ח) (ויקרא כו) שמות עב צ"ס. ט (ישעיה לב) לך ס צ"א. י (במדבר כג) וישלח ט צ"ח ז"ח נד ט"ד ש"ה פא ט"ג ש"ח.

זכר נא מה יעץ בלק

גדול מן החכמים. ובלעם היה גדול בנחש. קסם ונחש הם ב' מדרגות. קסם, תלוי במעשה. נחש, אינו תלוי במעשה, אלא בהסתכלות ובדבור הפה, ואז מתעורר עליהם רוח הטומאה להתלבש בהם, ועושה מה שעושה. (ז) וישראל קדישין לאו וכי: וישראל הקדושים אינם כן, אלא כולם קדושים, וכל מעשיהם הם לעורר עליהם רוח קדוש. כש"א עד יערה עלינו רוח ממרום. וע"כ כתוב, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. כי ישראל הם אחוים בצד הקדושה העליונה, ומעשיהם באים בקדושה, וקדושה מתעוררת עליהם, ומתלבשים בה.

(ח) ות"ח בקסם הוה וכי: ובוא וראה, בקסם, היה בלק גדול מכל החכמים, ובלעם בנחש. וע"כ בשעה שרצה בלק להתחבר עמו, מה כתוב, וילכו זקני מוא וזקני מדין וקסמים בידם. בוא וראה, בדבור שבפה היה בלעם מכל

הסולם

מאמר

עמדו אפילו יום אחד בגלות. ז"ש, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. כי הקב"ה אינו עושה עמנו כמעשינו.

(ה) ת"ח בלק חכים וכי: בוא וראה, בלק חכם היה, וגדול המכשפים היה במעשי ידיו, יותר מן בלעם. וכך למדתי, כל מה שרוצה האדם בעולם הזה בעבודת הקב"ה, צריך לעורר במעשה שלמטה. כי במעשה שלמטה מתעורר המעשה למעלה. ומעשה זה, שלמטה, צריך להיות בקדושה. וכבר העמידהו, ובמקום שאין מעשה יש דבור, ובדבור הפה תלוי, לעורר המעשה למעלה. וכמו שצריכים לעורר קדושה עליונה במעשה ובדבור, כך אלו הבאים מצד הטומאה, צריכים לעורר הצד שלהם, במעשה ובדבור פה.

(ו) ואע"ג דבלעם חרשא וכי: ואע"פ שבלעם היה מכשף הגדול מכל מכשפי העולם, היה בלק מכשף גדול ממנו. כי בקסם היה בלק (דפריי דף קי"ב ע"א *) דף קי"ב ע"ב)

דבעא בלק לאתחברא עמיה, מה כתיב (ו) וילכו זקני מואב וזקני מדין וקסמים בידם. ת"ח, במלה דפומא הוה בלעם רב מכל חרשין דעלמא, כ ובאסתכלותא דהווא נחש, ג הוה ידע לכוונא שעתא. וע"ד בעא בלק לאשלמא ה מלה קסם ונחש.

(ט) א"ל קב"ה, רשע, הא קדמוך בני. עובדא אית בגווייהו, דכל סטרין בישין וזינין בישין וחרשין דעלמא לא יכלין לקרבא בהדייהו, דכלהו ערקין מקמיה. ומאי איהו. אהל מועד, ומאני קודשא, ושמושי מקדשא, וקטרת בוסמין, דקא מבטל כל רתחא ורוגזא נ דעלמא, דלעילא ותתא, ועלוון וקרבנין בכל יומא, ותרי מזבחות, למעבד עובדא ס מזבחות, ושלחן ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו, וכמה שמושין לעובדא, למלה דפומא, הארן ותרי לוחיא דאורייתא, ואהרן לכפרא על עמא ע בצלותא בכל יומא. כיון דאשגח הווא רשע בהאי, אמר כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מ"ט. יי אלהיו עמו ותרועת מלך בו.

(יוד) וע"ד עמי זכר נא, בבעו פ מנייכו, הוּו דכירין הווא זמנא דאתחברד בלק ובלעם לשיצאה לכו, ולא יכילו, דאנא אחידנא בכו, כאבא דאחיד בבריה, ולא שביק ליה בידא דאחרא. מן השטים ועד הגלגל, מאי דא לקביל דא. אלא אמר קב"ה לישראל, בבעו מנייכו, הוּו דכירין כל זמנא דהויתון אחידן בי, ולא יכיל הווא רשע בחרשוי וקסמוי לשלטאה עלייכו. כיון דשבקתון ידייכו לאחדא בי, והויתון בשטים, מה כתיב. (ז) ויאכל העם וישתחוו לאלהיהם. בגלגל, כד"א (ח) בגלגל שורים זבחו, וכדין שליטו בכו שנאיכון. וכל דא אמאי.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (במדבר כב) וישלח יוד צ"ה. (ז) (במדבר כח) י ובלעם עובדי בנחש וליג ת"ח וליג הוה בלעם. כ ובאסתלקותא. ל ל"ג הוה. מ כלא. נ ל"ג דעלמא. ח"ג רלו: ז"ח עח ט"ב שכ"א. (ח) (הושע יב). ט ל"ג מזבחות. ע וצלותא. פ מינד הווי דכיר.

זכר נא מה יעץ בלק

הסולם

מאמר

כיון שהסתכל אותו רשע בזה, אמר, כי לא נחש ביעקב ולא קסם בישראל. מהו הטעם. הוא משום, ה' אלקיו עמו ותרועת מלך בו. (יד) וע"ד עמי זכר נא וכי: וע"כ אמר הקב"ה. עמי זכר נא, בבקשה מכם היו זוכרים זמן ההוא שנתחברו בלק ובלעם לכלותכם, ולא יכלו, כי אני אחזתי בכם כאב האוחז בבנו, ואינו עווב אותו בידי אחר. מן השטים ועד הגלגל, מהו היחס מזה אל זה. וחשיב, אלא אמר הקב"ה לישראל, בבקשה מכם היו זוכרים, כל זמן שהייתם אחוים בי, לא יכל אותו רשע בכשפיו וקסמיו לשלוט עליכם. כיון שעזבתם ידיכם מלאחז בי, והייתם בשטים, מה כתוב, ויאכלו העם וישתחוו לאלהיהם. ובגלגל, כש"א בגלגל שורים זבחו. ואז שלטו בכם שונאיכם. וכל זה למה, למען דעת צדקות

מכל המכשפים שבעולם, ובהסתכלות של נחש ההוא היה יודע לכוון את השעה לקלל, וע"כ קללותיו נתקיימו. וע"כ רצה בלק להשלים הדבר בקסם ונחש. שע"כ נתחבר עמו. (ט) אמר ליה קב"ה וכי: אמר לו הקב"ה, רשע, הרי קדמוך בני. מעשה יש ביניהם, שכל הצדדים הרעים ומינים הרעים וכל הכשפים שבעולם, אינם יכולים לקרב אליהם, שכולם בורחים מפניו. ומה הוא. הוא אהל מועד וכלי קדש ותשמישי המקדש, וקטרת הסמים המבטל כל כעס ורוגזו שבעולם מלמעלה ומלמטה, ועולות וקרבנות בכל יום, ושני מזבחות לעשות עבודת המזבחות, ושלחן, ולחם הפנים, ואת הכיור ואת כנו. וכמה תשמישים למעשה, מבחינת דבור הפה, שהם הארון, ושני לוחות התורה, ואהרן המכפר על העם בכל יום בתפלה. (דפו"י דף ק"י ע"ב)

למען דעת צדקות יי כל אינון צדקות, דעבדנא לכו, בזמנא דאתון אחידן בי, ולא שביקנא מלה דעלמא לשלטאה בכו, ורוגזא דלעילא ותתא, וזינן בישין, לא יכלין לקרבא בכו.

יא) ויאמר אליהם לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי אלי. ת"ת, בשעתא דעאל z שמשא, ותרעין כלהו אסתימו, ועאל ליליא ואתחשך, כמה p חבילי r שראן משלשליהון, ואזלין ושטאן בעלמא, וכמה רברבי ממנן עלייהו b דמדברי להו. ואית ממנא רברבא על כלא מסטרא דשמאלא a והוא רשע הוה שכיח לגבי ההוא r ממנא עלאה מכלא w בחרשו. והוא הוה אמר בחרשו בליליא, בזמנא דאיהו שלטא בכל סיעתא דיליה, n והוא הוה אתי לאשתכתא גביה, ואודע ליה מה דאיהו בעי.

יב) כגוונא * דא g ויבא אלהים אל לבן הארמי, ההוא דשכיח גביה. o ויבא אלהים אל אבימלך, כלהו כגוונא דא. בכל אתר אקרונ ליה באינון חרשין, ועל דא הוה שכיח בליליא יתיר מביממא. והא אוקמוה. וכל הני חרשין וחכימין הוו לאבימלך, דכתיב w וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. כתיב הכא בעד החלון, וכתיב התם e בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. לבן הא אוקמוה, בלעם כדיון.

יג) ועל דא בכלהו כתיב r אלהים, ויבא אלהים אל בלעם, ויבא אלהים אל לבן, ויבא אלהים אל אבימלך, הוא אתא לגבייהו, ולא אינון לגביה, דהא

חלופי גרסאות

מסורת הזוהר

o (בראשית לא) וירא קב צ"ג. ט (שם כ) וירא קב צ"א. u (שם כו) תולדות מא צ"ו. e (שופטים ה) תולדות מא צ"ה. z מוסיף שמשא ביומא. q כלבי. r ל"ג ממנא. w ל"ג בחרשו. ת והוה ול"ג והוא. a ל"ג אלקים. n תולדות מא צ"ה.

דך אמת n ניתרים משלשלת שלהם שהוא בנקבי תהום רבה. b שמנהיג אותם. g ר"ל בלעם.

ויבא אלקים אל בלעם

הסולם

מאמר

אצלו. דהיינו הממונה הנ"ל, וכו'. ויבא אלהים אל אבימלך. כולם כמו זה. בכל מקום קוראים אותו באלו הכשפים. וע"כ היה שכיח בליליא יותר מביום. משום שבלילה זמן שליטתו. כנ"ל בדבור הסמוך. וכבר העמידוהו. וכל אלו מכשפים וחכמים היו לאבימלך, שכתוב, וישקף אבימלך מלך פלשתים בעד החלון. כתוב כאן בעד החלון. וכתוב שם בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא. מה שם היה בכשפים, אף כאן באבימלך בכשפים. ולפיכך גם ויבא אלהים אל אבימלך, היינו הממונה הנ"ל שמתשיכים בכשפים. לבן כבר העמידוהו, שהיה מכשף, וגם בלעם כמוהו. וע"כ אלהים שכתוב בהם היינו הממונה.

יג) וע"ד בכלהו כתיב וכו': וע"כ כולם כתיב אלהים, ולא הויה, שכתוב, ויבא אלהים אל בלעם. ויבא אלהים אל לבן. ויבא אלהים אל

צדקות ה', דהיינו כל אלו צדקות שעשיתי לכם בזמן שהייתם אחוים בי ולא עזבתי שום דבר בעולם שישלוט עליכם, והרוגזו שלמעלה ושלמטה, ומינים הרעים לא יכלו לקרב אליכם. יא) ויאמר אליהם לינו פה הלילה וגר: בוא וראה, בשעה שבא השמש, וכל השערים נסתמים, ההלילה בא ונחשך. כמה גדודים נפתחים משלשותיהם, והולכים ומשוטטים בעולם, וכמה ממונים עליהם שמנהיגים אותם. יש ממונה גדול על כולם מצד השמאל, ואותו רשע, בלעם, היה מצוי אצל ממונה הזה העליון מכולם בכשפיו. והוא היה אמר בכשפיו בליליא, בזמן שהוא שולט עם כל החברה שלו, והוא הממונה, היה בא להמצא אצלו, ומודיעו מה שהוא רוצה.

יב) כגוונא דא ויבא גר: כעין זה ויבא אלהים אל לבן הארמי, שהוא אותו המצוי (דפו"י דף קי"ב ע"ב *) דף קי"ג ע"א,

לית להו אתר זמין. ^ב ואי תימא, הא כתיב אלהים. אלא, שמא דא אשתתף בכלא, ואפילו ע"ז נמי אלהים אקרי, ^ג אלהים אחרים, ובכללא דאלהים אחרים אלין ממנו, ובכללא דא הו, ובגין כך אקרי הכי. והוא רשע הוה אמר בחרשוי וקרי ליה, ואתי לגביה. ובגין כך כתיב ^ד לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר יי' אלי. ההוא רשע קא משבח גרמיה, דהא לא כתיב ^ה ביה, אלא ויבא אלהים.

(ד) ^ה דבר אחר כאשר ידבר יי' אלי, על ידי דההוא שליחא דסטרא אחרא. ואי תימא הא ביממא אשתכח ^ו לגביה. אלא ודאי בנחש אסתכלותא הוה ביה, ובההוא זמנא הוה מסתכל לכוונא שעתא, הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. ^ז אלא דההוא יומא אסתכל לכוונא שעתא, ולא אשתכח כשאר יומי, וכדין חמא דהא רוגזא רבא לא אשתכח בעלמא, כדין ידע כי טוב בעיני יי' לברך את ישראל. בההוא זמנא שביק גרמיה מכל נחשים דעלמא, ולא אסתכל בה, ^ח הה"ד ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.

(ט) תא חזי, בההיא שעתא דרתחא אשתכח, כדין שמאלא אתער, והוה ידע ההוא רשע אתר, לאחדא בסטרא שמאלא, למילט. ואסתכל בההוא זמנא, ולא אשתכח. כדין מה כתיב, ^י מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם יי'.

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (במדבר כב) ח"ג ר. רז. רח: ק) (במדבר כג) ב דאי. ג ל"ג אלהים אחרים. ד ל"ג ביה. ה ל"ג מן ד"א עד ואי תימא. ו מוסיף לגבי בלק: לגביה ח"ג קיט. ז"ח מה ט"ב ש"ה. כד הוי לגבי בלק. ז ל"ג אלא. ח ל"ג מן הה"ד עד סוף האות.

כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל

הסולם

מאמר

ומשיב אלא ודאי, הסתכלות בנחש היתה בו, וזה נקרא ג"כ אלהים, ובאותו זמן היה מסתכל לכוון השעה (כנ"ל אות ח') ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים. וירא בלעם כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. ואיך ראה. אלא ביום ההוא הסתכל לכוון השעה, לקבל את ישראל, ולא מצא כמו בשאר הימים, ואז ראה שלא נמצא רוגז גדול בעולם, ואז ידע כי טוב בעיני ה' לברך את ישראל. באותו שעה הסיר את עצמו מכל הנחשים שבעולם ולא הסתכל בהם. ז"ש, ולא הלך כפעם בפעם לקראת נחשים.

אל אבימלך. שאליהם פירושו הממונה הנ"ל, הוא בא אליהם ולא הם אליו. כי אין לממונים האלו מקום טיבן. ואם תאמר, הרי כתוב אלהים. ואיך נאמר, שהוא סטרא אחרא. ומשיב, אלא שם הזה אלהים הוא משותף לכל, ואפילו עבודה זרה נקרא גם כן אלהים, דהיינו אלהים אחרים. ובכלל אלהים אחרים הם ממונים האלו, וכיון שהם בכלל זה, על כן נקראים כך, בשם אלהים. ואותו רשע היה אמר בכשפים וקרא אותו ובא אליו. ומשום כך כתוב, לינו פה הלילה והשיבותי אתכם דבר כאשר ידבר הוי"ה אלי. ולא כתוב אלהים. כי אותו רשע היה משבח עצמו, ואמר הוי"ה, שגורי לא כתוב בו, אלא ויבא אלהים.

(ט) ת"ח בההיא שעתא וכו': בוא וראה בשעה ההיא שנמצא רוגז, או השמאל שלמעלה מתעורר. ואותו רשע היה יודע מקום איך להתאחז בצד שמאל, לקבל. ובאותה שעה הנ"ל, הסתכל ולא מצא. אז מה כתוב, מה אקוב לא קבה אל ומה אזעום לא זעם ה'. ומשום זה. כתוב, עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו' ומה ענה אותו

(ד) ד"א כאשר ידבר וגו': פירוש אחר. כאשר ידבר הויה אלי, פירושו, על ידי שליח ההוא של סטרא אחרא. דהיינו הממונה. ואם תאמר הרי גם ביום היה נמצא אצלו. שכחוב יקר אלהים אל בלעם וגו', שזה היה ביום. (דפרי דף ק"ג ע"א)

ובגין כך, (ז) עמי זכר נא מה יעץ בלק וגו'. ומה ענה אותו בלעם בן בעור
 ס זכאין · אינון ישראל, זכאה חולקיהון כ בעלמא דין ובעלמא דאתי.
 (טז) (ט) אם בחקותי תלכו. אם בחקותי, דא אתר דגזירין דאורייתא תליין
 בההוא אתר, כד"א (ח) את חקותי תשמורו. חוק הוא דאקרי הכי, וגזירין
 דאורייתא בה אתכלילן. (ט) ואת משפטי תשמרו. ל משפטי, דא הוא אתר אחרא
 עלאה, דההיא חקה אחידת ביה, ומתחברן דא בדא נ דעילאי ותתאי. וכל
 פקודי אורייתא, וכל גזרי אורייתא, וכל קדושי אורייתא, בהני אחידן. בגין
 דהאי תורה שבכתב, והאי תורה שבעל פה.
 (יז) ועל דא אם בחקותי, כל אינון גזירין ודינין ועונשין ופקודין; דאינון
 בההוא אתר דאקרי ס תורה שבעל פה, חקה. ואת משפטי תשמורו, בההוא
 אתר דאקרי תורה שבכתב, כמה דאת אמר (י) משפט לאלהי יעקב. ודא אחיד
 בדא ודא בדא, וכלא חד. ודא הוא כללא דשמא קדישא ע ומאן דאעבר פ על
 פתגמי אורייתא, כאלו פגים שמא קדישא, בגין דחק ומשפט שמא דקב"ה
 הוי. ועל דא, אם בחקותי תלכו: דא תורה שבעל פה. ואת משפטי תשמרו:
 דא תורה שבכתב. ודא הוא כללא דשמא קדישא.
 (יח) ועשיתם אותם. מאי ועשיתם אותם, ז כיון דאמר ק תלכו ותשמרו,
 אמאי ועשיתם. אלא, מאן דעביד פקודי אורייתא ואזיל באורחוי, כביכול

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (מיכה ו') לעיל את א' צ"ב (ט) לעיל
 אות א צ"א. (ח) (ויקרא קח) לעיל ח"ג עב: עג:
 (א) (שם כה). (ב) (תהלים פא) שמות קד צ"ש.
 ס ל"ג תורה שבע"פ. ע ומת. פ ל"ב על. צ ל"ג מן
 כיון עד אלא. ק תשמרו ול"ג תלכו.

אם בחקותי תלכו

הסולם

מאמר

תורה שבעל פה, דהיינו המלכות שנקראת חקה.
 ואת משפטי תשמורו, היינו במקום ההוא
 שנקרא, תורה שבכתב, שהוא ז"א, כש"א משפט
 לאלקי יעקב, שהוא ז"א הנקרא יעקב. וזה אחו
 בזה וזה בזה, והכל אחד, וזה הוא הכלל של
 שם הקדוש. דהיינו היחוד של ז"א ומלכות. ומי
 שעובר על דברי תורה, כאלו פוגם השם הקדוש,
 משום שחוק ומשפט הוא השם של הקב"ה.
 וע"כ, אם בחקותי תלכו, זהו תורה שבעל
 פה. ואת משפטי תשמרו, זהו תורה שבכתב.
 וזהו הכלל של שם הקדוש.
 (יח) ועשיתם אותם: שואל, מהו ועשיתם
 אותם, כיון שכבר אמר תלכו, ותשמרו, למה
 עוד ועשיתם. ומשיב, אלא מי שעושה מצות
 התורה הולך ברכיה, הוא כאלו עשהו למעלה.
 אמר הקב"ה כאלו עשאני. והעמידהו, וע"כ
 ועשיתם אותם, לחוק ומשפט, שהם ז"א ומלכות.
 ועשיתם אותם כתוב ודאי. כי מתוך שמתעוררים
 על

אותו בלעם בן בעור. אשרי הם ישראל, אשרי
 חלקם בעולם הזה ובעולם הבא.
 (טז) אם בחקותי תלכו: אם בחקותי,
 זהו מקום גזירות התורה תלויות באותו מקום,
 דהיינו מלכות. כש"א את חקותי תשמורו. חוק,
 הוא שהמלכות נקרא כך, וגזירות התורה
 נכללות בה. ואת משפטי תשמורו, משפט, זה
 הוא מקום אחר עליון, שהוא ז"א, שאותה
 החוקה שהיא מלכות נאחזת בו, ומתחברים זה
 בזה, העליונים והתחתונים. דהיינו החוקות
 שבמלכות במשפטים שבז"א. וכל המצוות
 שבתורה וכל הגזירות שבתורה וכל הקדושות
 שבתורה, אחוים באלו, בז"א ובמלכות, משום
 שזהו תורה שבכתב, ז"א. וזהו תורה שבעל
 פה. מלכות.
 (יז) ועל דא אם בחקותי וכו': וע"כ,
 אם בחקותי, הם כל אלו הגזרות והדינים
 העונשים המצוות, שהם במקום ההוא, שנקרא
 (דברי הי"ג ע"א)

כאלו עביד ליה לעילא. אמר קב"ה, כאלו עשאני, ואוקמוה. ועל דא ועשיתם אותם. ועשיתם ר אתם כתיב ודאי, והואיל ומתערי עלייכו לאתחברא דא בדא, לאשתכחא שמא קדישא כדקא יאות, ועשיתם ט אתם ודאי. (ט) כגוונא דא אמר רבי שמעון, ג ויעש דוד שם, וכי דוד עבד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועביד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות, כביכול, עשה שם לעילא. ולא הוה מלכא בעלמא דזכה * להאי כדוד, ה דהוה קם בפלגות ליליא, א והוה משבח ליה לקב"ה, עד דסליק שמא קדישא בכורסייה, בשעתא דסליק נהורא ב דיממא. כביכול הוא עבד שם ממש כד"א, ד ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ובג"כ ויעש דוד שם. ועל דא ועשיתם ג אותם כתיב, ואי אתון תשתדלון למעבד לון, לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות, כל אינון ברכאן דלעילא ישתכחון גבייכו בתקונייהון כדקא יאות.

(כ) ונתתי גשמיכם בעתם וגו'. כל חד וחד, יתן חילא דיליה עלייכו. מאן אינון. ההוא תקונא דעבדתון ד דההוא שמא קדישא ה כגוונא דא כתיב, ושמרו דרך יי' לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון דכתיב ושמרו דרך יי', אמאי לעשות צדקה ומשפט. אלא מאן דנטיר אורחוי דאורייתא, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומאי צדקה ומשפט. דא קב"ה. בכה ר"ש ואמר, ווי לון לבני נשא, דלא ידעין ולא משגיחין ביקרא דמאריהון, מאן עביד שמא קדישא בכל יומא, הוי אימא מאן דיהיב צדקה למסכני.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג (ש"ב ח) וירא קל צ"ג. ד (ויקרא כד) ב"א שמב
 ז"ה. ה (ויקרא כו). ו (בראשית יח) חיי שרה
 טו צ"ה.

ר אותם ודאי הואיל ולי"ג כתיב. ט אותם. ת והוה.
 א וקא; וקא הוה. ב ביממא. ג אתם. ד דהוא.
 ה דכתיב ולי"ג כגוונא דא.

ונתתי גשמיכם בעתם

הסולם

מאמר

ולתקן השם הקדוש כראוי, כל אלו הברכות שלמעלה תמצאנה אצלכם בתקון שלהן כראוי. (כ) ונתתי גשמיכם בעתם וגו': היינו שכל אחד ואחד יתן הכח שלו עליכם. מי הם. היינו אותן התקון שעשיתם של יחוד שם הקדוש ההוא. דהיינו היחוד דחק ומשפט, שהם ד"א ומלכות. שהם ישפיעו לכם. כעין זה כתוב, ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט. וכי כיון שכתוב, ושמרו דרך ה', למה צריך לכתוב, לעשות צדקה ומשפט. ומשיב, אלא מי ששומר דרכי התורה, כביכול הוא עושה צדקה ומשפט. ומהו צדקה ומשפט. זהו הקב"ה. בכה ר' שמעון, ואמר, אוי להם לבני אדם שאינם יודעים ואינם משגיחים בכבוד אדונם. כי מי עושה השם הקדוש בכל יום. הוי אימר, מי שנותן צדקה לעניים.

על ידכם להתחבר זה בזה, שימצא השם הקדוש כראוי, ודאי, ועשיתם אתם.

(ט) כגוונא דא אר"ש וכר': כעין זה אמר ר' שמעון, ויעש דוד שם. וכי דוד עשה לו. ומשיב, אלא משום שדוד הלך בדרכי התורה ועשה מצות התורה, והנהיג המלכות כראוי, כביכול, עשה השם למעלה. ולא היה מלך בעולם שזכה לזה כבוד, שהיו קם בחצות לילה, והיה משבח להקב"ה עד שעלה השם הקדוש, שהוא מלכות, בכסא, בעת שעלה אור היום. ע"כ, כביכול הוא עבד שם ממש. דהיינו שהעלה אווה לזווג עם ז"א. כש"א בצד האחר, ויקוב בן האשה הישראלית את השם ויקלל. ומשום זה, ויעש דוד שם. וע"כ נאמר, ועשיתם אותם, דהיינו, אם אתם תשתדלו לעשות אותם, (דס"י דף ק"ג ע"א *) דף ק"ג ע"ב

(כא) ת"ח, הא אוקמוה הכי הוא, דמסכנא אחיד ביה בדינא, וכל מיכלייהו בדינא הוא, אתר דאקרי צדק, כד"א ז) תפלה לעני כי יעטף. תפלה, דא תפלה של יד, ואוקימנא. ומאן דיהיב ליה צדקה למסכנא, הוא עביד לעילא שמא קדישא שלים כדקא יאות. בגין דצדקה דא אילנא דחיי, וצדקה יהיב לצדק. וכד יהיב לצדק, כדין אתחבר דא בדא, ושמא קדישא ו אשתכח שלים. מאן ז דעביד אתערותא דא דלתתא, ודאי כאלו עביד שמא קדישא בשלימו. כגוונא דאיהו עביד לתתא, הכי אתער לעילא. ועל דא כתיב, ח) אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, דא קב"ה, כביכול הוא עביד ליה.

(כב) תא חזי, מסכנא הא אתמר מאן הוא אתריה. מ"ט. בגין דמסכנא לא אית ליה מדיליה כלום, אלא מה דיהבין ליה וסיהרא לא אית לה נהורא ח מדילה, אלא מה דיהיב לה שמשא.

(כג) ט ת"ח, אמאי עני חשוב כמת, מ"ט. בגין דההוא אתר גרים ליה, דהא באתר דמותא הוא שכיח, ובג"כ אקרי מת. ההוא דחייס עליה, הוא יהיב ליה צדקה, אילנא דחיי . שריא עלוי. כד"א, ט) וצדקה תציל ממות. וכגוונא דעביד ב"נ לתתא, הכי נמי עביד לעילא ממש. זכאה חולקיה דוכי למעבד שמא קדישא לעילא, בג"כ צדקה סליק על כלא.

מסורת הזוהר

ז) (תהלים כב) יתרו קו צ"ק. ח) (תהלים קו) ויצא נב צ"ה. ט) (משלי י) לעיל. פרשת בהר אות סב צ"י. ו אשתלים ואשתכח. ז עביד דא אתערותא ; אתערותא דא. ח מדידה. ט תו. י ל"ג שריא עלוי.

חלופי גרסאות

מאמר

הסולם

צדקה למסכנא

בעת שאיננה בזווג עם ז"א כנ"ל, מהו הטעם. משום שהעני אין לו משלו כלום, אלא מה שנותנים לו, וכן הלבנה, שהיא המלכות, אין לה אור משלה, אלא מה שנותן לה השמש, שהוא ז"א.

(כג) ת"ח אמאי עני וכר: בוא וראה, למה עני חשוב כמת. מהו הטעם. הוא משום שאותו מקום גרם לו, כי במקום מיתה הוא מצוי. כי המלכות ה"ס עץ הדעת טוב ורע, שאם זוכה הרי טוב וחיים ואם אינו זוכה הרי רע ומות (כנ"ל, ויצא י"ג ד"ה סתרא) ומשום זה הוא נקרא מת. ואותו שמרחם עליו, הוא נותן לו צדקה, וגורם שעץ החיים שנקרא צדקה, שורה על עץ הדעת שהוא אילנא דמותא, כמש"א וצדקה תציל ממות. ונמצא כמו שהאדם עושה למטה, שמחיה את העני שנקרא מת, כן הוא עושה למעלה ממש, שמשרה אילנא דחיי על אילנא דמותא. אשרי חלקו שזכה לעשות שם הקדוש למעלה. דהיינו ליחרה עם ז"א. משום זה עולה צדקה על הכל.

והני

(כא) ת"ח, הא אוקמוה וכר: בוא וראה, הרי העמידוהו שכך הוא. כי העני אחוז בדין, וכל מאכלו הוא בדין, הוא המקום שנקרא צדק שהיא מלכות. כש"א תפלה לעני כי יעטוף. תפלה זו היא תפלה של יד, דהיינו המלכות, והעמידוהו. שבעת שאינה בזווג עם ז"א, היא עניה ונקראת צדק. ומי שנותן צדקה לעני, הוא עושה למעלה את השם הקדוש שלם כראוי, דהיינו שמחברה עם ז"א המשפיע לה הכל, משום שצדקה היא עץ החיים, שהוא ז"א, וצדקה נותנת ומשפעת לצדק שהיא מלכות. וכשנותנת לצדק, אז מתחבר זה בזה, ז"א במלכות, והשם הקדוש נמצא שלם. מי עושה התעוררות שלמטה זה דהיינו שנותן צדקה, הוא ודאי כאלו עשה את השם הקדוש בשלמות. כעין שהוא עושה למטה כך מתעורר למעלה. וע"כ כתוב, אשרי שומרי משפט עושה צדקה בכל עת. עושה צדקה, זהו הקב"ה, כביכול הוא עושה אותו.

(כב) ת"ח מסכנא הא וכר: בוא וראה, עני הרי למדנו מי הוא מקומו, דהיינו מלכות (דפ"י דף ק"ג ע"ב)

(כד) והני מלי, צדקה לשמה. דהא אתער צדקה לצדק, כ להברא לון כחדא, ולמהוי כלא שמא קדישא כדקא יאות. דהא צדק, לא אתתקון, ולא אשתלים, אלא בצדקה. דכתיב, (ז) בצדקה תכוני, ולכנסת ישראל אתמר, ובג"כ ועשיתם אותם וגו'.

(כה) (ז) ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד וגו'. ר' יוסי פתח, (ח) רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו, האי קרא אוקמוה, דבעי בר נש לארגזא יצר טוב על יצר הרע, ושפיר. אבל בשעתא דרמש ליליא, ובר נש שכיב על ערסיה, (ט) כמה גרדיני נמוסין מתערין בעלמא, ואזלין ושאיין, ובני נשא בעאן ל לאתרגזא (י) מקמיה קב"ה, ולדחלא (יא) מניה, בגין דלא ישתכת נפשיה בגוייהו, וישתזיב מגייהו. (יב) ויבעי ליה לב"נ, דלא יפיק מגייהו מלה בפומיה. בגין דלא יתער להו לגביה, ולא ישתכחון בהדיה. הה"ד אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה. דלא יפיק (יג) מגייהו מלה מפומיה.

(כו) ת"ח, בשעתא דאשתכחו ישראל זכאין קמי קב"ה, מה כתיב, ונתתי שלום בארץ. האי לעילא. דאתי קב"ה לאתחברא בכנסת ישראל. כדין ושכבתם ואין מחריד. מ"ט. בגין והשבתי חיה רעה מן הארץ. (* דא חיה דזינא בישא לתתא. ומאי איהי. אגרת בת מחלת, היא, וכל סיעתא דילה. האי בליליא. ביממא, בני נשא דאתו (פ) מסטרהא דא, הה"ד (ק) וחרב לא תעבור בארצכם.

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(י) (ישעיה נד) בשלח צג צ"פ. (כ) ח"ג קיד. קטו: כ ולחברא. ל לארגזא. ח קמי; מקמי. נ ל"ג מניה. (ל) (תהלים ד). (מ) לעיל צ"כ. ח ובעי. ע ל"ג מגייהו. פ מסטרא.

דרך אמת (ז) כמה וכמה בעלי דינים ימונים על חוקת המלך יתברך ויתעלה.

ונתתי שלום בארץ

הסולם

מאמר

שלא יוציא מלה בפיו מהם, כלומר, שלא ידבר ממצאותם כלל, כדי שלא יעורר אותם אליו, ולא ימצאו עמו. ז"ש, אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה, דהיינו, שלא יוציא מלה בפיו מהם.

(כו) ת"ח בשעתא דאשתכחון וכי: בוא וראה בשעה שישאל נמצאים זכאים לפני הקב"ה. מה כתוב, ונתתי שלום בארץ. זה הוא למעלה, שהקב"ה בא להתחבר עם כנסת ישראל. כי שלום פירושו יסוד, בארץ פירושו מלכות. אז, ושכבתם ואין מחריד. מהו הטעם. הוא משום, והשבתי חיה רעה מן הארץ, זו היא חיה של מין רע שלמטה, ומי היא. היא אגרת בת מחלת, שהיא קליפה רעה, וכל החברה שלה, זהו בלילה. ביום, פירושו של והשבתי חיה רעה, הם בני אדם הבאים מן הצד שלה, שהם מזיקי עולם. זהו שכתוב, וחרב לא תעבור בארצכם. רבי

(כד) והני מילי צדקה לשמה וכי: והדברים האלו אמורים בצדקה לשמה, כי בזה מעורר צדקה את הצדק דהיינו ז"א למלכות, להברם יחד, ויהיה הכל שם קדוש כראוי. כי צדק אינו מתקן ואינו נשלם אלא בצדקה. שכתוב בצדקה תכוני. שזה נאמר לכנסת ישראל, שהיא המלכות, שרק בצדקה היא נשלמת. משום זה כתוב, ועשיתם אותם וגו'. שזה נעשה ע"י אתערותא דתתא כנ"ל.

(כה) ונתתי שלום בארץ ושכבתם וגו': רבי יוסי פתח, רגזו ואל תחטאו וגו'. רגזו ואל תחטאו מקרא זה העמידוהו. שאדם צריך להרגיז יצר הטוב על יצר הרע, ויפה הוא. אבל בשעה שהחשיך הלילה, ואדם שוכב על מטתו, כמה חוקרי דין, דהיינו מלאכי חבלה, מתעוררים בעולם והולכים ומשוטטים, ובני אדם צריכים להתרגו מלפני הקב"ה ולירא ממנו, כדי שלא תמצא נפשו ביניהם, וינצל מהם. ואדם צריך, (דפ"י דף קי"ג ע"ב *) דף קי"ד ע"א

בחקותי

(כז) ר' אבא אמר, הא אוקמוה דאפילו חרב של שלום, כגון פרעה נכה. אבל וחרב לא תעבור, דא סיעתא דילה. והשבתי חיה רעה, דלא תשלוט בארעא, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עלייכו, ואפילו חרב דשאר עמין, ואפילו ב"נ מזיינא, לא יעבור עלייכו.

(כח) ודא דריש יאשיהו מלכא, ואוקמוה ז' דהוא אתפס בחובייהו דישראל. כמה דכתיב, (א) רוח אפינו משיח יי' נלכד בשחיתותם וגו'. הכא אית לאסתכלא, דהא תנינן אי רישא דעמא הוא טב, כל עמא משתזבן בגיניה. ואי רישא דעמא לא אתכשר, כל עמא אתפסן בחוביה. והא יאשיהו רישא דכשרא הוה, ועובדוי מתכשרן. (ב) אמאי אתפס בחוביהון דישראל.

(כט) ג אלא על דלא הימין ביה בירמיהו, (ג) ולא כפית להו לישראל, דחשיב דכלהו זכאין כוותיה. והוה אמר ליה ירמיה, ולא הימין ביה. ובג"כ אתפס בחוביהון. ועוד דסיהרא הוה מאיך נהורא, ובעיא לאסתמא.

(ל) (ד) ונתתי משכני בתוככם וגו'. ונתתי משכני, דא שכנתא. משכני: משכונא דילי. דהיא אתמשכנא בחובייהו דישראל. ונתתי משכני, משכוני ודאי. (ה) מתל לב"נ דהוה רחימא לאחרא, א"ל ודאי ברחימותא עלאה דאית לי גבך, בעינא לדיירא עמך. אמר היך אנדע דתידור גבאי, נטל כל כסופא דביתיה, ואייתי לגביה, אמר הא משכונא לגבך, דלא אתפרש מנך לעלמין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז והא. ק אלא. ר ולא ול"ג אלא על. ש ל"ג מתל.

(ו) (איכה ד) ח"ג רנה: (ז) פקודי קנו צ"ו.

דרך אמת (ח) לא מיחה בהם לייסורם.

הסולם

מאמר

(כט) אלא על דלא הימין וכר: ומשיב הוא משום שלא האמין בירמיהו (מגילה יד): ולא ייסר את ישראל שיחזרו בתשובה, כי חשב שכולם צדיקים כמותו. וירמיה אמר לו זה ולא האמינו, ומשום זה נתפס בעונותיהם. ועוד שהלבנה שהיא המלכות, היתה בשפל האור, והיתה הולכת להסתם לגמרי. כי כבר היה קרוב לחורבן בית המקדש.

מאמר ונתתי משכני בתוככם

(ל) ונתתי משכני בתוככם וגו': ונתתי משכני, זו היא השכינה. משכני פירושו המשכן שלי, כי היא השכינה. נתמשכנה בעונותיהם של ישראל. כי הולכת עמהם בגלות. ונתתי משכני, משכוני ודאי. משל לאדם שהיה אוהב את חברו. אמר לו, ודאי באהבה עליונה שיש לי אליך אני רוצה לדור עמך. אמר חברו, איך אדע שתדור אצלי. הלך ולקח כל חמדת ביתו והביא אצלו, אמר הרי משכוני אצלך, שלא אפרד ממך לעולם.

(כז) רבי אבא אמר וכר: רא"א, הרי העמידוהו, שאפילו חרב של שלום, לא תעבור בארצכם כגון פרעה נכה, שרצה לעבור דרך ארץ ישראל ולא עזבו יאשיהו המלך (ד"ה ב' ל"ה). אבל הפירושו הוא, וחרב לא תעבור, היינו החברה שלה, הבאים מצד הקליפה הנ"ל, והשבתי חיה רעה, היינו הקליפה בעצמה לא תשלוט בארץ, ואפילו העברה בעלמא לא תעבור עליכם, ואפילו חרב של שאר העמים, ואפילו אדם אחד מזוין, לא יעבור עליכם.

(כח) ודא דריש יאשיהו וכר: וזה דרש יאשיהו המלך, שלא הניח לעבור חייליו של פרעה נכה בארץ, והעמידוהו, שהוא נתפס בעונותיהם של ישראל, (תענית כב:): וע"כ נהרג אז, כמ"ש, רוח אפינו משיח ה' נלכד בשחיתותם וגו'. כאן יש להסתכל, כי למדנה, אם ראש העם הוא טוב כל העולם ניצולים בזכותו. ואם ראש העם אינו ישר, כל העם נתפסים בעונו. והרי יאשיהו שהיה ראש כשר, ומעשיו ישרים למה נתפס בעונותיהם של ישראל.

(דפו"י דף קי"ד ע"א)

(לא) כך קודשא בריך הוא, בעא לדיירא בהו בישראל, מה עבד, נטל כסופא דיליה, ונחית להו לישראל. אמר לון, ישראל, הא משכונא דילי גבייכו, בגין דלא אתפרש מנייכו לעלמין. ואע"ג דקב"ה אתרחיק מינו, משכונא שביק בידן, ו ואנן נטרין ההוא כסופא דיליה, מאן דיבעי משכוניה ייתי לדיירא גבון, בג"כ ונתתי משכני בתוכם, משכונא אתן בידייכו, בגין דאדור עמכון. ואע"ג דישראל השתא בגלותא, משכונא דקב"ה א הוא גבייהו. ולא שבקו ליה לעלמין.

(לב) ולא תגעל נפשי אתכם, לב"נ דרחים לחבריה, ובעא לדיירא עמיה, מה עבד, נטל ערסא דיליה ואייתי לביתה. אמר דא ערסא דילי בביתך, בגין דלא ארחיק ב מינך, ערסך, ומאנך. כך קב"ה אמר, ונתתי משכני בתוכם ולא תגעל נפשי אתכם, הא ערסא דילי בביתייכו, כיון דערסא דילי עמכון, תנדעון דלא אתפרש מנייכו, ובג"כ ולא תגעל נפשי אתכם.

(לג) ו והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלהים, כיון ג דמשכנא דילי גבייהו, בודאי תנדעון דאנא ד אזיל עמכון, כד"א (ו) כי י' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

(לד) רבי יצחק ורבי יהודה, הו שכיחי ליליא חד בכפר, קריב לימא דטבריא, קמו בפלגות ליליא אמר ר' יצחק לרבי יהודה נימא במלי דאורייתא דאע"ג דאנן באתר דא, לא בעינא לאתפרשא מאילנא דחיי.

(לה) פתח ר' יהודה ואמר, (ז) ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

(ו) (ויקרא כו). (ז) (דברים כג) פקודי קו צ"ה. ת כך. א ל"ג הוא. ב ל"ג מינך. ג דמשכונא. (ז) (שמות לג) ב"ב קעד צ"ד. ד ל"ג אזיל; איזל. דרך אמת (ו) ואנו שומרים התענוג שנו שכל מי שרוצה במשכונו יבא לדור אצלנו.

ונתתי משכני בתוכם

הסולם

מאמר

ולא תגעל נפשי אתכם, הרי מטתי, שהיא השכינה, בביתכם וכיון שמטתי עמכם, תדעו שלא אפרד מכם. ומשום זה, ולא תגעל נפשי אתכם, דהיינו שקלא אתרוחק מכם.

(לג) והתהלכתי בתוכם והייתי לכם לאלקים: כיון שהמשכון שלי אצלכם, כנ"ל, תדעו בודאי שאני הולך עמכם, כמש"א, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך והיה מחניך קדוש.

(לד) ר' יצחק ור' יהודה וכו': ר"י ור"י היו נמצאים לילה אחד בכפר סמוך לימה של טבריא. קמו בחצות לילה. א"ר יצחק לר' יהודה, נאמר דברי תורה, כי אע"פ שאנו במקום זה אין אנו צריכים להפרד מעץ החיים. (לה) פתח ר' יהודה וכו': פריי ואמר,

ומשה יקח את האהל ונטה לו מחוץ למחנה וגו'. ושואל, ומשה יקח את האהל, למה עשה

(לא) כך קב"ה בעא וכו': כך הקב"ה רצה לדור בישראל, מה עשה לקח החמדה שלו, שהיא השכינה, והורידה לישראל. אמר להם, ישראל, והרי המשכון שלי אצלכם, כדי שלא אפרד מכם לעולם. ואע"פ שהקב"ה התרחק ממנה המשכון עזב בידינו, כי השכינה עמנו בגלות, ואנו שומרים את החמדה ההיא שלו, וכשהוא יבקש את המשכון שלו, יבא לדור אצלנו. משום זה כתוב, ונתתי משכני בתוכם. שפירושו, משכון אתן בידיכם כדי שאדור עמכם. ואע"פ שישאל עתה בגלות, המשכון של הקב"ה אצלם, ולא עזבו אותו לעולם.

(לב) ולא תגעל נפשי אתכם: בדומה לאדם האוהב את חבירו, ורוצה לדור עמו, מה עשה, נטל מטתו והביאה לביתו. אמר, הרי מטתי בביתך, כדי שלא אתרחק ממך, ממטתך, וממליך. כך אמר הקב"ה, ונתתי משכני בתוכם

(דפו"י דף קי"ד ע"א)

למחנה וגו'. ומשה יקח את האהל, אמאי. אלא אמר משה, הואיל וישראל קא משקרי ביה בקב"ה, ואחליפו יקרא דיליה, הא משכונא דיליה, יהא בידא דמהימנא, עד דנחמי במאן ישתאר.

לו) אמר ליה ליהושע, אנת תהא מהימנא בין קודשא בריך הוא, ובין ישראל, וישתאר משכונא בידך בהימנותא, ונחמי * במאן ישתאר. מה כתיב, ושב אל המחנה ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימיש מתוך האהל. מאי טעמא ליהושע בגין דאיהו כסיהרא לגבי שמשא, ואיהו אתחזי לנטרא משכונא. ועל דא, לא ימיש מתוך האהל.

לז) א"ל קודשא ב"ה למשה, משה, לא אתחזי הכי, דהא משכונא דילי יהבית בידייהו, אף על גב דאינון חאבו לגבאי, משכונא יהא לגבייהו, ולא יתפרשון מניה. תבעי דאתפרש מנייהו דישראל, ולא איתוב לגבייהו לעלמיו, אלא אתיב משכונא דילי לגבייהו, ובגיניה לא אשבוק להון בכל אתר. לח) אע"ג דישראל חבו לגביה דקב"ה, האי משכונא דיליה לא שבוק, וקב"ה לא נטיל ליה מבינייהו. ועל דא, בכל אתר דגלי ישראל, שכינה עמהו. ועל דא כתיב, ונתתי משכני בתוכם. והא אוקמוה.

לט) פתח רבי יצחק ואמר (ק) דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. זכאין אינון ישראל, דזכו דמשכונא דא למהוי גבייהו, מן מלכא עלאה. דאף על גב דאינון בגלותא, קב"ה אתי בכל ריש ירחי ושבתו וזמני, לאשגחא עלייהו, ולאסתכלא בההוא משכונא דאית ליה גבייהו, דאיהו כסופא דיליה.

חלופי גרסאות
ה אתפרש מנייהו.

מסורת הזוהר
(ק) (שיר ב) שמות כג צ"ג.

ומשה יקח את האהל

הסולם

מאמר

שלא יפרדו ממנו, הכי תרצה שאפרד מישראל ולא אשוב להם לעולם. כי השכינה היא משכון בידי ישראל שלא יעזוב אותם (כנ"ל אות ל"א). אלא השב המשכון שלי אליהם, ובשבילו לא אעזבם בכל מקום שיהיו.

לח) אע"ג דישראל חבו וכו': אע"פ שישראל חטאו להקב"ה, משכון הזה שלו לא עזבו, והקב"ה אינו לוקח אותו מביניהם. וע"כ בכל מקום שגלו ישראל, שכינה עמהם. וע"כ כתוב ונתתי משכני בתוכם. וכבר העמידוהו.

מאמר דומה דודי לצבנ

לט) פתח ר' יצחק וכו': פריי ואמר, דומה דודי לצבי או לעופר האילים הנה זה וגו'. אשרי הם ישראל שזכו שהמשכון הזה ממלך העליון יהיה אצלם, ואע"פ שהם בגלות. בא הקב"ה בכל ראש חדש ושבת ויום טוב. להשגיח עליהם ולהסתכל במשכון הזה שיש אצלם שהוא חמודו.

למלכא

כך. ומשיב. אלא אמר משה, כיון שישראל משקרים בהקב"ה, והחליפו הכבוד שלו, בענג, הרי המשכון שלו, שהוא השכינה, הנקראת אהל מועד, יהיה בידי נאמן, עד שנראה אצל פי שאר המשכון.

לו) א"ל ליהושע אנת וכו': אמר לו ליהושע, אתה תהיה הנאמן בין הקב"ה ובין ישראל, וישאר המשכון בידך באמונה. ונראה אצל מי ישאר. מה כתוב, ומשרתו יהושע בן נון נער לא ימוש מתוך האהל. מהו הטעם, שנתנו ליהושע. הוא משום שהוא כלפי משה, כלבנה אל השמש, שהלבנה ה"ס המלכות, הנקראת אהל מועד, ע"כ הוא היה ראוי לשמור את המשכון, שהוא בחינתו. וע"כ, לא ימוש מתוך האהל.

לז) א"ל קב"ה למשה וכו': אמר הקב"ה למשה, משה, אינו ראוי לעשות כך. כי המשכון שלי נתתי בידיהם של ישראל, ואע"פ שהם חטאו לי, יהיה המשכון אצלם, (דפריי דף קי"ד ע"א * דף קי"ד ע"ב)

(מ) ^ט למלכא דסרחא מטרוניתא, אפקה מהיכליה. מה עבדת. נטלת ברה דיליה כסופא דמלכא, רחמא דיליה. ובגין דדעתא דמלכא עליה, שבקיה בידהא. בשעתא דסליק רעותא דמלכא, על מטרוניתא, ועל ברה, הוה ^ח סליק ^ו אגריק, ונחית דרגין, וסליק כותלין, לאסתכלא ולאשגחא בין נוקבי כותלא עלייהו. כיון דחמי לון, שארי בכי מאחורי ^ט קוסטי כותלא, ^ז ולבתר אזיל ליה. (מא) כך ישראל, אף על גב דאינון נפקו מהיכליה דמלכא, הווא משכונא לא שבקו, ובגין דרעותא דמלכא עלייהו, שבקיה עמהו. בשעתא דסליק רעותא דמלכא קדישא, על מטרוניתא ועל ישראל. סליק ^ח אגריק, נחית דרגין, וסליק כותלין, לאסתכלא ולאשגחא בין קוסטי כותלא עלייהו. כיון דחמי לון, שארי ובכי, הה"ד דומה דודי לצבי או לעופר האילים לדלגא מכותלא לאיגרא, ומאיגרא לכותלא. הנה זה עומד אחר כתלנו, בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משגיח מן החלונות, ^ט דודאי בי כנישתא בעיא חלונות. מציץ מן החרכים, לאסתכלא ולאשגחא עלייהו. ובגין כך, ישראל בעו למחדי בהווא יומא, דאינהו ידעי דא, ואמרי. ^ז זה היום עשה יי' נגילה ונשמחה בו. (מב) ^ט ואם בחקתי תמאסו וגו'. ר' יוסי פתח, ^ח מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה חביבין ישראל קמי קודשא ב"ה, דקב"ה בעי לאוכחא להו, ולדברא להו בארץ מישר, כאבא דרחים לבריה, ומגו רחימו דיליה לגביה, שרביטא בידיה תדיר, ^ז לדברא ליה בארץ מישר, דלא יסטי

חלוסי גרסאות

מסורת הוזהר

^ו (תהלים קיח) ח"ג קה. ז"ח כו ט"ב שניא. ^ז ו אדרין. ז לבתר. ח אדרין; מוסיף אגריק מקפץ על הגבעות. ט ל"ג דודאי בי כנישתא בעיא חלונות. י עלייהו דישאל ובג"כ בעי הדווא ולמחדי בהווא יומא דאנן ידעין דא וישאל אמרי זה היום.

דרך אמת. ^ז ששל למדך שמרדה וכו'. ^ח עלה חזורים. ^ט חרכי הכותל. ^י להנהיגו.

חלומה דודי לצבי

הסולם

מאמר

(מ) למלכא דסרחא מטרוניתא וכו': בעליות וירד במדרגות ועלה על כתלים, בדומה למלך, שמרדה בו המטרוניתא. הוציאה להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם התחיל לבכות. ז"ש דומה דודי לצבי או לעופר האילים, לקפוץ מן הכותל אל העליה, ומן העליה אל הכותל. הנה זה עומד אחר כתלנו, היינו בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, משגיח מן החלונות, כי ודאי שבית הכנסת צריך חלונות. מציץ מן החרכים להסתכל ולהביט עליהם. ומשום זה צריכים ישראל לשמוח ביום ההוא שהם יודעים זה, ואומרים, זה היום עשה ה' נגילה ונשמחה בו. (מב) ואם בחקתי תמאסו וגו': רבי יוסי פתח, מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. כמה אהובים הם ישראל לפני הקב"ה, שהקב"ה רצה להוכיחם ולהנהיגם בדרך הישר כרחם אב על בנו. ומתוך אהבתו אליו, נמצא השרביט

למלכא דסרחא מטרוניתא וכו': בדומה למלך, שמרדה בו המטרוניתא. הוציאה מהיכלו. מה עשתה. לקחה עמה בנה שלה שהוא חמדת המלך ואהוב שלו. ומשום שדעתו של המלך עליה, עזבו בידיה. בשעה שעלה רצונו של המלך על המטרוניתא ועל בנה, היה עולה בעליות, ויורד במדרגות, ועולה על כתלים, להסתכל ולהביט עליהם מבין חרכי הכותל. כיון שראה אותם, התחיל לבכות מאחורי חרכי הכותל, ואח"כ הלך לו קוסטי, פירושו חרכים לפי הענין.

(מא) כך ישראל אע"ג וכו': כך ישראל, אע"פ שהם יצאו מהיכל המלך, ובאו בגלות, משכון ההוא לא עזבו. ומשום שרצון המלך עליהם עזבו עמהם. בשעה שעלה רצון המלך הקדוש על המטרוניתא ועל ישראל, עלה (דפו"י דף קי"ד ע"ב)

לימינא ולשמאלא. הה"ד א) כי את אשר יאהב יי' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומאן דלא רחים ליה קב"ה, וסאני ליה, סליק מניה כ תוכחה, סליק מניה שרביטא. (מג) כתיב. ב) אהבתי אתכם אמר יי' וגו', מגו רחימותא דיליה. שרביטא בידיה תדיר, לדברא ליה. ואת עשו שנאתי, בג"כ סליקת מניה שרביטא, סליקת מניה ל תוכחתא, בגין דלא אתן ליה בי חולקא, רחיקא דנפשאי הוא. אבל אתו, אהבתי אתכם ודאי. ובג"כ, מוסר יי' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מאי ואל תקוץ. לא תקוצון ביה, כמאן דערק מגו ב) גובין, דאינון מילין כגובין לגביה בגרמיה.

מד) תא חזי, בשעתא דאתער צדק בדינוי. כמה ז) סטרי טהירין, מתערין

מסורת הזהר
 חלופי גרסאות
 א) (שם) ח"ג פה. ב) (מלאכי א) שמות צו צ"ח.
 כ אוכחא. ל אוכחא.
 דרך אמת ז) קוצים. ז) אורות רוחות עליונות המחפשט מימין ומשמאל ר"ל מחסד ודין כנודע.

מאמר	הסולם	צדק בדינוי
<p>השרביט שלו תמיד בידו, להנהיגו בדרך הישר, שלא יסור ימין ושמאל. ז"ש, כי את אשר יאהב ה' יוכיח וכאב את בן ירצה. ומי שהקב"ה אינו אוהב אותה, ושונא אותה, מעביר ממנו תוכחה, מעביר ממנו השרביט.</p> <p>מג) כתיב אהבתי אתכם וגו': כתוב, אהבתי אתכם אמר ה', ומתוך אהבתו נמצא השרביט תמיד בידו להנהיג לנו. ואת עשו שנאתי, ומשום זה, העברתי ממנו השרביט, העברתי ממנו התוכחה, כדי שלא אתן לו חלק בי, נפשי קצה בו. אבל אתם, אהבתי אתכם, ודאי, ומשום זה מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו. מהו ואל תקוץ. היינו אל תקוצו בו, כמי שבורח מפני הקוצים, כי אלו המלכים המשעבדים את ישראל הם כקוצים בגופו. גובין פירושו קוצים לפי הענין.</p> <p>מד) תא חזי בשעתא וכר: בוא וראה, בשעה שצדק, שהיא מלכות מצד הדין שבה, מתעורר בדיניה כמה בחינות רוחות מתעוררים מימין ומשמאל, כמה שרביטים יוצאים, מהם שרביטי אש, שרביטי גחלים, שרביטי שלהבת, כולם יוצאים ומתעוררים בעולם, ומכים בני אדם. תחתיהם יש ממונים אחרים בעלי חבלה, ממונים של ארבעים חסר אחת. הם משוטטים ויורדים ומכים ועולים ולוקחים רשות ונכנסים לנבך תהום הגדול, ומצבעים ומטפסים, ואש שורף מתחברת בהם, ויוצאים, גחלות בוערות ומשוטטים ויורדים ונמצאים כנגד בני אדם. והיינו שכתוב, ויספתי ליסרה אתכם. אתן לבעלי הדין תוספת על הדין שלהם. טפסי פירושו, מטפסים ומקפצים. מלשון טפסו, כי על יותר ממקומו מתרגם ויטפו (איוב ל"ז א').</p> <p>(דפו"י דף ק"ד ע"ב)</p>	<p>פירוש. כבר ידעת שיש במלכות ב' בחינות דינים, מב' הנקודות מנעולא ומפתחא (כח"ש לעיל בהקסה"ז דף מ"ה ד"ה ההיא. ודף מ"ז ד"ה גו ע"ש) ותחילה מתעוררים במלכות דינים דמנעולא, שה"ס מלכות דצמצום א' הבלתי ממותקת דבינה. וז"ש, בשעתא דאתערין צדק בדינוי, כמה סטרי טהירין מתערין וכר'. שהם כולם דינים קשים. ואח"כ מתעוררים הדינים דנקודת המפתחא, ע"י עלית המלכות לבינה, כמ"ש שם. ואז הקליפות הנמשכים מדינים שבמלכות עולים אחרי המלכות ונאחזים בבחינות הבינה, שמכאן היא הבינה דקליפה, הנקראת נוקבא דתהומא רבא. וז"ש, תחתיה היו ממונן אחרנין, שהם נמשכים מראשונים, אבל הם, מארי טפסין, בעלי חבלה, כי הם מקפצים ממקום המלכות ומחבלים בבינה. והם סוד, ממונן דארבעין חסר חד, שמחמת קפיצתם לאחוז בבינה נאבד מהם המלכות דמלכות, שהיא בחינת המנעולא, ויש בהם ד' ספירות דקליפות חו"ב תר"מ שבכל אחת עשר, אלא חסרים מלכות דמלכות (כנ"ל ויצא דף ט"ז ד"ה תיקון ח'). והזהר מפרש הדברים, ואומר שאפי"ן ונחתינן לקאן, שתחילה הם משוטטים ויורדים ולוקים מבחינת הדינים שלמטה דהיינו מנעולא, כמו הקליפות הראשונים. ואח"כ ופלקין ונמלין רשותא שעולים, להתאחו בבינה, ולוקחים רשות, כלומר שלוקחים כח לזה, מן המלכות עצמה שעלתה לבינה, ועיילי בנוקבא דתהומא רבא, שהיא מדור אותם הקליפות הנאחזות בבינה, כי מקום הקליפות הנאחזות במנעולא, נוקבא דתהומא זוטא. ושם, מצבעין, טפסי, שמצבעים עצמם, בצבע אדום, כמו</p>	

מימינא ומשמאלא, כמה שרביטין נפקין, מנהון שרביטי אשא, שרביטי ט) גומרין, שרביטי שלהובא, כלהו נפקין ומתערין בעלמא, ולקאן לבני נשא. תחותיהו ממנן אחרנין, ט) מארי טפסין, ממנן דארבעין חסר חד. שאטין ונחתין, לקאן וסלקין, ונטלין רשותא, עיילי * בנוקבא דתהומא רבא, ט) מצבעין טפסי, ונורא דדליק אתחבר בהו, נפקי גומרין ושאטין ונחתין, ואשתכחו לקבליהון דבני נשא. והיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתן למאריהון דדינא, תוספת על דינא דלהון.

מה) כד"א א) לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מאי לא אוסיף. לא אתן תוספת למארי דינא לשיצאה עלמא, אלא תוספת כגוונא דיכיל עלמא למסבל. וע"ד ויספתי אתן תוספת ודאי.

מו) תוספת אמאי. בגין ליסרא אתכם שבע על חטאתיכם. ט) שבע, נ) והא קב"ה אי גבי ההוא דיליה לא יכיל עלמא למסבל אפילו רגעא חדא, הה"ד, ט) אם עונות תשמור יה יי' מי יעמוד, ואת אמרת שבע על חטאתיכם. מז) אלא מה ת"ל שבע. אלא הא שבע ט) לקבלייכו. ומאי איהי. דא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (בראשית ח) משפטים קסט צ"כ ז"ח כב ט"ב ט) ל"ג שבע. נ) אי קב"ה גבי ול"ג והא. ט) לקבליים ש"נ. ד) (תהלים קל) ח"ג קפה: ת"ז חס"ט קטו:

דרך אמת ט) גחליט. נ) בעלי שלהבת גדולה מצד הדין. ט) צבעונים שלהובי אש.

שבע על חטאתיכם

הסולם

מאמר

המגיע לו, כלומר אם היה מעניש במשקל כפי החטא, לא היה העולם יכול לסבול אפילו רגע אחד. ז"ש, אם עונות תשמר יה ה' מי יעמוד, ואתה אומר שבע על חטאתיכם. מז) אלא מה תלמוד לומר וכו': ומשיב, אלא מה מלמדנו הכתוב שאומר, שבע, היינו, הרי שבע לנגדכם. ומי היא, היא שמטה, דהיינו מלכות הממוחקת בבניה, שהיא שבע. כי נקראת שבע כמו שאתה אומר, מקץ שבע שנים תעשה שמטה. וע"כ אומר הכתוב, שבע על חטאתיכם, ונקראת המלכות, שבע, ונקראת גם בת שבע. מה בין זה לזה. אלא כשאומר שבע בלבד, הוא לעשות שמטה, ולעשות דינים להוציא בה חירות הכל. כלומר שבע לבד, יורה על המלכות בעת שהיא בבחינת הדינים דבניה, שדינים אלו הם הכנה שתוכל לקבל המוחין דהארת חכמה מן הבניה. (כנ"ל ב"א דף ז' ד"ה וכבר) שאלו המוחין ה"ס חירות הכל. אבל עודנה היא בהכנה, ובדינים ולא במוחין. בת שבע נקראת, שנתחברה באחר ב"א, יחד להאיר ולשלוט במלכותה, להודיע המלכות בארץ ובכל. דהיינו שכבר יצאו בה המוחין

כמו הדינים דבניה. ומטפסים ועולים להאחו שבניה. ונורא דדליק אתחבר בהו, דהיינו שנתוסף עליהם אש שורף מבחינת הבניה, ואז נפקי גומרין, שיוצאים מנוקבא דתהומא רבא בבחינת גחלים שורפות מדינים דבניה, ושאטין ונחתין ואשתכחו לקבליהון דבני נשא, דהיינו שיורדים ודנים בני אדם מתוספות דינים ההם שקבלו ממלכות שבמקום בינה. דהיינו דכתיב, ויספתי ליסרה אתכם, אתן למאריהון דדינא תוספת על דינא דלהון. דהיינו שמלבד שנאחזים במלכות דמדת הדין שה"ס מנעולא, אתן להם תוספת אחיוה גם בבניה. שז"ס ויספתי ליסרה אתכם. מה) כד"א לא אוסיף וכו': כש"א, לא אוסיף לקלל עוד את האדמה בעבור האדם. מהו, לא אוסיף. היינו, לא אתן תוספת לבעלי הדין לכלות העולם, אלא תוספת כפי שיוכל העולם לסבול. וע"כ כתוב ויספתי, שאתן תוספת ודאי. שיוכל העולם לסבול. מו) תוספת אמאי, בגין וכו': התוספת למה. הוא כדי ליסר אתכם שבע על חטאתיכם. ושואל, שבע, הרי אם בקב"ה היה גובה את (דסוי' דף קי"ד ע"ב *) דף קט"ו ע"א)

שמיטה, דאיהי שבע, דאקרי שבע, כד"א, ה) מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. ועל דא שבע על חטאתיכם, ואקרי שבע, ואקרי בת שבע. מה בין האי להאי. אלא שבע בלחודה, למעבד שמטה, ולמעבד דינין, לאפקא חירו דכלא בה. בת שבע ו אקרי, דאתחבר פ באחרא כחדא, לאנהרא, למשלט במלכותא, לאודעא מלכותא בארעא ובכלא. בת שבע אקרי. כתיב, ו על כן שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, בארה דיצחק הוא, וכלא חד מלה ז הוא. מח) רבי אבא אמר, ו) ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידא דממנן אחרנין, כמה דאוקמוה. אף אני, ו הא אנא אתער לקבלייכו. הא שבע, לאתערא עלייכו.

מט) ת"ח, רחימותא עלאה דקב"ה בישראל, ו למלכא דהוה ליה בר יחידאי, והוה חטי קמי מלכא, יומא חד סרח קמי מלכא, אמר מלכא, כל הני יומין אלקינא לך, ולא קבלת. מכאן ואילך חמי מאי אעביד לך, אי אתריך לך מן ארעא, ואפיק לך ממלכותא, דילמא יקומון עלך דובי חקלא, או זאבי חקלא, או לסטין, ו יעברון לך מעלמא. מה אעביד. אלא אנא ואנת ניפוק ת מארעא. נ) כך אף אני, אנא ואנת ניפוק א מארעא. ב כך אמר קב"ה, ישראל מה אעביד לכו, הא אלקינא לכו, ולא ארכיתו אודנייכו, הא ג אייתינא עלייכו מארי תריסין, מארי טפסין, לאלקאה לכו, ולא שמעתון. אי אפיק לכו מארעא ד לחודכון, דחילנא עלייכו מכמה דובין, מכמה זאבין, דיקומון עלייכו.

חלופי גרסאות

ע ל"ג אקרי. פ ל"ג באחרא. צ ל"ג הוא. ק ל"ג הא. ר מוסיף מתל למלכא. ש יעברון לך בעלמא. ת מעלמא. א מוסיף מארעא אף אנא [עמד אנא] ואנת נהך בגלותא וניפוק כחדא. ב ל"ג כך אמר קב"ה. ג אתינא. ד ל"ג לחודכון.

מסורת הוהר

ה) (דברים טו). ו) (בראשית כו) ח"ג שב: ז"ח ט"א שכ"ט. ז) בהשטות ח"א רס: רסה: ח"ג ערה. ת"ז תכ"ז עא: תק"ח קז ט"א שכ"ז קיט ט"ב ש"ט.

שבע על חטאתיכם

וראה, אהבה עליונה של הקב"ה לישראל, בדומה למלך, שהיה לו בן יחיד, והיה חוטא לפני המלך. יום אחד חטא לפני המלך. אמר המלך כל אלו הימים הכיתי אותך, ולא קבלת, מכאן ואילך, ראה מה שאעשה לך. אם אגרש אותך מן הארץ, ואוציאך מן המלכות, אולי יקומו עליך דובים שבשדה, או זאבי השדה, או רוצחים, ויעברו אותך מן העולם. מה אעשה. אלא אני ואתה נצא מן הארץ. נ) כך אף אני וכי: כך, אף אני שכתוב פירושו, אני ואתם נצא מן הארץ. דהיינו שנלך בגלות. כך אמר הקב"ה לישראל, מה אעשה לכם, הרי הכיתי אתכם ולא הטיחם אזנכם הרי הבאתי עליכם בעלי מלחמה ומלאכי חבלה, להכותכם ולא שמעתם. אם אוציאכם מן הארץ בלבדכם, אני מפחד עליכם מכמה דובים

הסולם

מאמר

המוחין. ואז נקראת בת שבע. שכתוב, ע"כ שם העיר באר שבע עד היום הזה. באר שבע, הוא בארו של יצחק. שה"ס המוחין דהארת חכמה. והכל דבר אחד הוא. כלומר שבע ובת שבע הם דבר אחד, ששניהם מורים על דבקוה בבניה שנקראת שבע. אלא שבע הוא בקטנות בעת הדינים. ובת שבע הוא בגדלות. מח) ר' אבא אמר וכי: רא"א ויסרתי אתכם אף אני שבע על חטאתיכם. ויסרתי אתכם, על ידי ממונים אחרים, כמו שהעמידוהו (לעיל אות מ"ב) אף אני, הרי אני ז"א, מתעורר אליכם להצילכם, הרי שבע שהיא מלכות, להתעורר עליכם להצילכם. דהיינו שז"א ומלכות יכללו עמהם בגלות וע"כ יוציאו אותם מהגלות כמו שמפרש לפנינו. מט) ת"ח רחימותא עלאה וכי: בוא (דס"י דף קט"ו ע"א)

ויעברון לכו מעלמא. אבל מה אעביד לכו, אלא אנא ואתון נפוק מארעא, ונהך בגלותא. הה"ד ויסרתי אתכם למהך בגלותא. ואי תימרון דאשבוק לכו, אף אני עמכו. שבע על חטאתיכם, ה דא שבע דיתתרך עמכו, ואמאי. על חטאתיכם.

(נא) הה"ד, ה) ובפשעיכם שלחה אמכם. אמר קב"ה, אתון גרמתון, דאנא ואתון לא ו נידור בארעא. הא ו) מטרוניתא. נפקת מהיכלה עמכו, הא אתחרב כלא, היכלא דילי ה ודלכוון אתחרב. דהא למלכא לא אתחזי היכלא, אלא כד איהו עייל עם מטרוניתא. וחדוה דמלכא לא אשתכח, אלא בשעתא דעאל בהיכלא דמטרוניתא, ו) ואשתכח ברהא עמה בהיכלא, חדאן כלהו כחדא. השתא דלא אשתכחו ברא ומטרוניתא, הא היכלא חריבא מכלא. אלא אנא מה אעביד. אף אנא עמכו. והשתא אע"ג דישראל אינהו בגלותא, קב"ה אשתכח עמהו, ולא שביק לון, כ דכד יפקון, ישראל מן גלותא, קב"ה, יתוב עמהו. דכתיב, ו) ושב יי' אלהיך, ושב יי' אלהיך ודאי. והא אתמר.

(נב) רבי חייא ור' יוסי הוו אזלי בארחה, אערעו בההיא מערתא בחקלא. א"ר חייא לרבי יוסי, האי דכתיב ה) אלה דברי הברית וגו', מלבד הברית. ל מאי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ל"ג מן דא עד סוף האות. ו נטרוד. ז בעלמא ; מעלמא ; מארעא. ח ל"ג ודלכוון. ט ואשכח. י ל"ג אלא. כ וכד ; והא אוקמוה דכתיב. ושב ה' אלקיך וכד יפקון ישראל מן גלותא קב"ה יתוב עמהו והא אתמר. ל דברי הברית מאי.

דרך אמת ו) גברה.

ובפשעכם שלחה אמכם

הסולם

מאמר

אינה נמצאת, אלא בשעה שנכנס בהיכלה של המטרוניתא, ובניה נמצאים עמה בהיכל, שמחים כולם יחד. עתה שהבן והמטרוניתא אינם נמצאים, הרי ההיכל שלי חרוב מכל. אלא מה אעשה, אני. אף אני עמכם. ועתה אע"פ שישראל בגלות, הקב"ה נמצא עמהם, ואינו עוזב אותם. וכשיצאו ישראל מן הגלות, הקב"ה ישוב עמהם. שכתוב ושב ה' אלקיך. ושב ה' אלקיך ודאי. דהיינו שהקב"ה ישוב וכבר למדנו.

דובים ומכמה זאבים שיקומו עליכם ויעברו אתכם מן העולם. אבל מה אעשה לכם, אלא אני ואתם נצא מן הארץ ונלך בגלות. ז"ש, זיפרתי אתכם, ללכת בגלות. ואם תאמרו שאעזוב אתכם, אף אני, עמכם. שבע על חטאתיכם, היינו שבע, שהיא מלכות, שתתגרש עמכם. ולמה. על חטאתיכם. בעלי תריסין פירושו בעלי מגן. ומלחמה כי על צנה מתרגם תריסא (תהלים צ"א ד') בעלי טפסין, פירושו מלאכי חבלה, לפי הענין.

(נב) רבי חייא ור' יוסי וכו': ר"ח ור"י היו הולכים בדרך. פגשו במערה והיא בשדה. א"ר חייא לר' יוסי, זה שכתוב, אלה דברי הברית וגו' מלבד הברית. מהו דברי הברית, דברי הגבורה היה צריך לומר. אמר לו הרי העמידוהו, הללו, הקללות שבתורה כהנים נאמרו מפי הגבורה, והללו, שבמשנה תורה מפי

(נא) הה"ד ובפשעכם וגו': ז"ש, ובפשעכם שלחה אמכם. אמר הקב"ה, אתם גרמתם שאני ואתם לא נדור בארץ, הרי המטרוניתא יוצאת מן ההיכל עמכם, הרי נחרב הכל, ההיכל שלי ושלכם נחרב. כי היכל אינו ראוי למלך אלא כשהוא נכנס בו עם המטרוניתא, שהיא המלכות, ושמת המלך (דפו"י דף קט"ז ע"א)

דברי הברית. דברי ה גבורה מבעי ליה. אמר ליה הא אוקמוה, הללו מפי הגבורה, והללו מפי עצמו של משה, והא אתמר.

(נג) ת"ח, אלין ואלין דברי הברית הוו, (*) דאע"ג דמפי הגבורה הוו מלין, מלי ברית הוו, דהא טב וביש ביה תליין. טב דאתי מצדיק, ביש דאתי מן דינא. דינא, מאתר דדינא, והיינו צדק. וצדיק וצדק ברית אינון, ברית אקרוון. ועל דא, מלין אלין, מלי ברית אינון. וקשיר ברית כחדא. ובגיני כך זכור ושמור, קשיר כחדא. זכור ביום, שמור בלילה. הא ברית כחדא, ובגין כך ברית ודאי, דברי הברית נינהו. ובכל אתר ברית באתר דא איהו.

(נד) אמר רבי חייא, ודאי הכי הוא, ובג"כ שבת דאיהו זכור ושמור, אקרי ברית. דכתיב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדרתם ברית עולם. וכלא מלה חד, ואתר דא, אקרי ברית בכל אתר.

(נה) ת"ח, כתיב ונתתי שלום בארץ, הוא יסוד, דאיהו שלמא דארעא, שלמא דביתא, שלמא דעלמא. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מאי ז'. דא צדק. הא ודאי ברית, ובג"כ דברי הברית נינהו.

(נו) א"ר יוסי כתיב. ו אף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף גם זאת, ואף, כד"א, אף אני. נ גם, לרבות כ"י, דאקרי זאת, דלא שבקת לון לעלמין. בהיותם בארץ אויביהם, בהיותם כלא כחדא. לא מאסתים ולא

מסורת הזוהר

(כ) (שמות לא) ב"ב רח צ"ג. ?) שמות עב צ"פ. ח מוסיף גבורה האלה. נ מוסיף גם גם.

חלופי גרסאות

אלה דברי הברית

הסולם

מאמר

השבת לדרתם ברית עולם. והכל דבר אחד. ומקום זה, יסוד ומלכות ביחד, נקרא ברית בכל המקומות.

(נה) ת"ח כתיב ונתתי וגו': בוא וראה, כתוב, ונתתי שלום בארץ. שלום הוא יסוד, שהוא שלום הארץ, שלום בית, שלום העולם. כי המלכות נקראת ארץ ונקראת בית ונקראת עולם. ויסרתי אתכם אף אני שבע. מהו שבע. זה הוא, צדק, שהוא מלכות מצד הדין. וזה ודאי ברית, ומשום זה דברי הברית הם. פירושו, כי בחינת השלום הוא מיסוד, והיסודים ממלכות, וזה וזה מופיעים מיסוד ומלכות כשהם בזווג יחד. שה"ס ברית.

(נו) א"ר יוסי כתיב וכר: אר"י כתוב, ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. ואף גם זאת, הנה, ואף, הוא כמו שאתה אומר, אף אני, שפירושו ז"א (כנ"ל אות מ"ח). גם, הוא לרבות כנסת ישראל שנקראת זאת, שהיא המלכות, שאינה עוזבת אותם לעולם. בהיותם בארץ אויביהם, היינו בהיותם הכל יחד. לא מאסתים ולא געלתים, אע"פ שאיני מתחבר בהם. להפך בריתי אתם, כי אם איני נואל

מפי עצמו של משה, וכבר למדנו. (לעיל ויקרא אות צ').

(נג) ת"ח אלין ואלין וכר: בוא וראה אלו ואלו הם דברי הברית, כי אע"פ שמפי הגבורה היו הדברים, דברי ברית הם, מפני שתלויים בו טוב ורע. טוב, בא מצדיק, שהוא יסוד. רע, בא מן דין, ממקום הדין, שהוא צדק, דהיינו מלכות. וצדיק וצדק, שהם יסוד ומלכות, הם ברית, ונקראים ברית. וע"כ דברים אלו דברי הברית הם. וברית, שהוא יסוד ומלכות, קשור יחד, ומשום זה זכור ושמור, שהם ת"ת ומלכות, קשורים יחד, זכור ביום, שמור, בלילה, והם יחד, בסו"ה ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. הרי שברית הוא יסוד ומלכות ביחד, שאין ז"א מחובר במלכות אלא ע"י יסוד. ומשום זה, כתוב ברית, כי ודאי דברי הברית הם. התוכחה שבתורת כהנים ושבתונה תורה. ובכל מקום שנזכר ברית הוא במקום הזה.

(נד) אמר ר' חייא וכר: אר"ת, ודאי כך הוא, ומשום זה שבת, שהוא זכור ושמור, שהם יסוד ומלכות, נקראת ברית, שכתוב, ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את (דש"י דף קט"ו ע"א *) דף קט"ו ע"ב)

געלתיים, בגין דלא אתחבר בהו. להפר בריתי אתם, דאי לא אפרוק להו, הא בריתי פליג, ובג"כ להפר בריתי אתם.

(נז) א"ר חייא, אנא שמענא מלה חדתא, דאמר רבי אלעזר לא מאסתים ולא געלתיים לכלתם, לא ה הכיתים ולא הרגתיים לכלותם מבעי ליה. אלא לא מאסתים ולא געלתיים, מאן דסאני לאחרא מאיס הוא לקבליה, וגעלא הוא בגיעולא קמיה. אבל הכא, לא מאסתים ולא געלתיים. מ"ט. בגין דחביבותא דנפשאי בניניהו. ובגינה כלהו חביבין גבאי, הה"ד לכלתם. לכלתם כתיב, חסר וי"ו, בגינה לא מאסתים ולא געלתיים, בגין דאיהי רחימתא דנפשאי, רחימותא דילי גבהא.

(נח) לב"נ דרחים אתתא, והוות דיירא בשוקא דבורסקי, אי לא הוות ע היא תמן, לא עייל בה לעלמין. כיון דהיא תמן, דמי בעינני כשוקא דרוכלי, דכל ריחין דעלמין טבין אשתכחו תמן.

(נט) אוף הכא, ואף גם זאת בהיותם בארץ אוביהם, דאיהו שוקא דבורסקי, לא מאסתים ולא געלתיים. ואמאי. לכלתם. בגין כלתם, דאנא רחימנא לה, דאיהי ז רחימתא דנפשאי, דשריא תמן, ודמי עלי ק ככל ריחין טבאן דעלמא, בגין ההיא כלה דבגווייהו. א"ר יוסי, אלו לא אתינא הכא, אלא למשמע מלה דא די.

(ס) פתח ואמר, (n) בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, כד"א (י) כבד את אביך ואת אמך, ואוקמוה, במיכלא ומשתייא ר ובכלא. האי בחייו

חלופי גרסאות

ס הכרתים. ע ל"ג היא. פ ל"ג בגין כלתם. ז רחימא. ק לריחין ול"ג ככל. ר דכלא.

מסורת הזהר

(n) (מלאכי א) וידא מה צ"ה. (ז) (שמות כ) יתרו עו צ"ו.

לא מאסתים ולא געלתיים לכלותם

הסולם

שאוהב אשה, היתה דרה בשוק של בורסקי. דהיינו של מעבדי עורות, שריחם רע. אם היא לא היתה שם, לא היה נכנס שם לעולם, כיון שהיא שם, השוק של בורסקי דומה בעיניו כשוק של מוכרי בשמים, שכל הריחות הטובים שבעולם נמצאים שמה.

(נט) אוף הכא ואף וגר: אף כאן, ואף גם זאת בהיותם בארץ אוביהם, שהוא שוק של בורסקי שריחו רע. לא מאסתים ולא געלתיים. ולמה. לכלותם, היינו בשביל הכלה שלהם, שהיא השכינה, שאני אוהב אותה והיא אהובת נפשי, השורה שם, וע"כ דומה עלי ככל ריחות הטובים שבעולם, בשביל כלה ההיא השורה בתוכם. א"ר יוסי אלו לא באתי כאן אלא לשמוע דבר הזה די.

(ס) פתח ואמר, בן וגר: פ"א, בן יכבד אב ועבד אדניו. בן יכבד אב, היינו כמו שאתה אומר, כבד את אביך ואת אמך, והעמידוהו

מאמר

גואל אותם הרי בריתי נחלק, כלומר שמתבטל הזווג של יסוד ומלכות. ומשום זה אוה"כ, להפר בריתי אתם.

(נז) אמר ר' חייא וכו': אר"ה, אני שמעתי דבר חדש. שאמר ר' אלעזר, לא מאסתים ולא געלתיים לכלותם. לא הכיתים ולא הרגתיים לכלותם, היה צריך לומר. ומשיב אלא, לא מאסתים ולא געלתיים, פירושו, כי מי ששונא לאחר, הוא מאוס לפניו, ומגרעל הוא בגיעול לפניה, אבל כאן, לא מאסתים ולא געלתיים, מהו הטעם. הוא משום שאהובת נפשי בניניהם, דהיינו השכינה, שבשבילה כולם אהובים אצלי, ז"ש לכלתם. לכלתם כתוב חסר וי, לרמוז על השכינה שנקראת כלה, ולכלותם. כמו בשביל הכלה, שבשביל הכלה, לא מאסתים ולא געלתיים, משום שהיא אהובת נפשי, ואהובה שלי אצלם.

(נח) לפר נש דרחים וכו': בדומה לאדם (דפו"י דף קט"ז ע"ב)

דאתחייב ביה. בתר דמית, אי תימא הא פטור מניה הוא, לאו ^ט הכי. דאע"ג דמית, אתחייב ^ח ביקריה יתיר, דכתיב כבד את אביך. דאי ההוא ברא אזיל בארע תקלא, ודאי מבזה לאבוי ^א הוא, ודאי עביד ליה קלנא. ואי ההוא ברא אזיל בארע מישר, ותקין עובדוי, ודאי דא אוקיר לאבוי, אוקיר ליה בהאי עלמא גבי בני נשא, אוקיר ליה בההוא עלמא, גבי קב"ה. וקב"ה חייס עליה, ואותיב ליה בכורסייא דיקריה. ודאי בן יכבד אב.

סא) כגון רבי אלעזר, דאיהו אוקיר ליה לאבוי בהאי עלמא, ובההוא עלמא השתא אסגי שבחא דר"ש בתרין עלמין, בהאי עלמא, ובההוא עלמא יתיר מחייו. ^ב דזכה לבנין קדישין, ולגזעין קדישין. זכאין אינון צדיקייא, דזכאין לבנין קדישין, ^ג לגזעין קדישין. עלייהו אתקרי, ^ד כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך יי'. אמן בילא"ו יילא"ו:

סליק ספר ויקרא בס"ד

מסורת הזוהר

חלופי גרסאות

ט) (ישעיה סא) ויקהל קמו צ"ה. ^ש ל"ג הכי. ח ביה. א מוסיף וקלנא דאבוי הוא ואיהו ודאי. ב ל"ג דזכה לבנין קדישין ולגזעין קדישין

דרך אמת ^פ לשרשין קדושים ועליהם נאמר כל רואיהם יכירום וגו'.

מאמר

הסולם

בן יכבד אב

מרחם עליו ומושיבו בכסא כבודו. ודאי בן יכבד אב. סא) כגון ר' אלעזר וכו': כמו ר' אלעזר, שהוא כיבד את אביו בעולם הזה, ובעולם ההוא עתה הגדיל שבחו של ר"ש בשני עולמות, בעולם הזה, ובעולם הבא עוד יותר מבחייו. שזכה לבנים קדושים ולגזעים קדושים. אשרי הם הצדיקים הזוכים לבנים קדושים לגזעים קדושים, עליהם נקרא, כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'. אמן.

והעמידוהו, שיכבד פירושו, במאכל ובמשתה ובכל. זהו שמחויב בחייו. אחר שמת, אם תאמר שפטור מכבוד, אינו כן, כי אע"פ שמת הוא עוד מחויב בכבודו יותר, שכתוב, כבד את אביך, גם לאחר מותו. ואם אותו הבן הולך בדרך מעקשים, ודאי שמבזה את אביו, ודאי שעושה לו בזיון. ואם אותו הבן הולך בדרך הישר ומתקן מעשיו, ודאי שזה מכבד את אביו, מכבד אותו בעולם הזה בין אנשים, ומכבדו בעולם הבא אצל הקב"ה. והקב"ה

(דפ"י דף קס"ו ע"ב)

סליק ספר ויקרא